B. 52.

Digitized by Google

DOCTRINA ET DISCIPLINA ECCLESIÆ IPSIS VERBIS SACRORUM CODICUM, CONCILIORUM, PATRUM, ET VETERUM GENUINORUM MONUMENTORUM

ſecundum ſeriem temporum

DIGESTA ET EXPOSITA,

Studio ac Opera

R. P. LUDOVICI DU MESNIL S. J.

Presbyteri, SS. Theologiæ Doctoris, & Almæ Catholicæ Univerſitatis Argentoratenſis Cancellarii.

OPUS EXIMIÆ ERUDITIONIS

in quatuor Tomos, & in quamplures libros diſtributum, Theologis omnibus, & Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Studioſis apprime utile, ac neceſſarium.

Cuique tum Libro in fine Græci textus inſigniores, tum Tomo Indices rerum ac verborum locupletiſſimi adduntur; ac demum in calce Operis Index materiarum generalis.

TOMUS QUARTUS.

EDITIO PRIMA ITALICA, COLONIENSI EMENDATIOR AC NITIDIOR.

VENETIIS, MDCCLII.

EX TYPOGRAPHIA ANDREÆ POLETTI.

SUPERIORUM PERMISSU, ac PRIVILEGIO.

LIBER XLIII.

Romana ſedes quorumdam violentia opprimitur: hic inter ejus Pontifices, alii ejiciuntur, quidam traduntur in carcerem, nonnulli violenta morte pereunt, & quod dolendum magis, in ſe invicem ſæviunt. Multi ſancti Epiſcopi religionem promovent, & pro reparanda diſciplina Eccleſiaſtica & monaſtica feliciter laborant; ejectiſque clericis incontinentibus ſubſtituunt monachos. Multi etiam viri ſancti, Virgines, & Viduæ virtutibus floruere: nec defuere Martyres: inſigniores ſunt SS. Adalbertus Pragenſis Archiepiſcopus, Gaudentius, Bonifacius, Colomannus. S. Stephanus Rex Religionem Chriſtianam in Hungaria reſtituit & amplificat, decem fundat Epiſcopatus, & quædam monaſteria, Eccleſias ædificat & ornat. Ejus zelum & pietatem imitatur S. Henricus Imperator, qui cum ſancta Cunegunda uxore ſua ſervat continentiam. Ruſſi Chriſti fidem ſuſcipiunt: hanc in Inſula Cypro reſtituit S. Nicolaus. Manichæi in Galliis ſuppliciis reprimuntur. Eccleſiaſticorum bonorum abalienationes prohibet Otto III., & plura fundat monaſteria. Plures ſynodi celebrantur pro reformatione morum, præſertim adverſus clericorum incontinentiam & ſimoniam, & pro componendis Arnulphi, & Gerberti contentionibus de Remenſi Archiepiſcopatu. Arnulphus poſt depoſitionem & carcerem illum obtinuit. Gneſnenſis & Magdeburgenſis Archiepiſcopatus, & plures Epiſcopatus inſtituuntur. Scriptores Eccleſiaſtici floruere., Ditmarus Merſeburgenſis Epiſcopus, Flodoardus Remenſis Presbyter, Harigerus Laubienſis Abbas, qui bene ſcripſit de Eucbariſtia.

CHRISTI AN. 962. Chronic. Regin. l. 2. Gratian. diſt. 63.

I. JOannes Papa, cum multa indigna pateretur a Berengario Italiæ rege, quem ſub penſitatione tributi & ſupremi dominii agnitione remiſerat Otto, legatos miſit ad Ottonem Germaniæ Regem, Joannem diaconum & Azonem ſcriniarium S. Romanæ Eccleſiæ, vocans eum ad defendendam Italiam ab ejus tyrannide, atque in præmium offerens coronam Imperialem, adjecta tamen conditione, ut prius legatis juramento promitteret, ſibi Romanæque Eccleſiæ bene conſulturum, omniaque ejus bona a tyrannia ſublata reſtituturum. Otto data fide conſenſit, præſertim cum omnes fere Italiæ comites & Epiſcopi miſſis pariter legatis orarent, ut ipſis ſubveniret. Itaque Rex maximam ſuorum fidelium multitudinem Wormatiæ coadunavit, ubi conſenſu & unanimitate procerum totiuſque populi, filius ejus Otto, licet ſeptennis, rex eligitur. Luitolfus enim ejus filius natu major obierat. Tertius vero, qui ſupererat e priori matrimonio nomine Wilhelmus, ordinatus eſt Epiſcopus Moguntinus, diſpoſitiſque regni negotiis filium Wilhelmo Archiepiſcopo ejus avunculo tuendum nutriendumque commiſit. Ipſe vero abſque ulla reſiſtentia Papiam intravit. Berengarius autem & filii ejus caſtellis ſe incluſerant. Hattonem Fuldenſem Abbatem Rex ad conſtruenda ſibi habitacula Romam præmiſit.

Chronic. Regin. l. 2. Lambert Schafnab. Solemni Chriſti Natalitio Papiæ celebrato, cum lectiſſimo exercitu Romam progreſſus eſt: cum Joannes Papa gratanter ſuſcipiens, cum acclamatione totius populi & cleri, honorifice ſuper cathedram Auguſtalem poſuit, & conſecratione ſua fecit Imperatorem, menſe Februario anni nongenteſimi ſexageſimi ſecundi, ut conſtat ex ejus diplomate, decimo tertio die ejuſdem menſis, & eodem anno, dato; quo priorum Imperatorum donationes Romanæ Eccleſiæ factas ſic confirmat & auget. CHRISTI AN. 962.

Ottonis Imperator diploma de confirmatione jurium R. Eccleſ. "Ego Otto Dei Gratia Imperator Auguſtus, una cum Ottone glorioſo Rege filio noſtro... ſpondemus atque promittimus per hoc pactum confirmationis noſtræ tibi B. Petro Principi Apoſtolorum, & per te vicario tuo Domno Joanni ſummo Pontifici, & univerſali XII. Papæ, ſicut a prædeceſſoribus veſtris uſque nunc in veſtra poteſtate atque ditione tenuiſtis, civitatem Romanam cum ducatu ſuo ... nec non exarchatum Ravennatem ſub integritate cum urbibus, civitatibus, oppidis & caſtellis, quæ piæ recordationis Domnus Pipinus, & Domnus Carolus Imperator, prædeceſſores noſtri, B. Petro Apoſtolo, & prædeceſſoribus veſtris jam dudum per donationis paginam contulerunt:...nec non patrimonia ad poteſtatem & ditionem veſtram pertinentia... Inſuper offerimus tibi, beate Petre Apoſtole, vicarioque tuo Domno Joanni Papæ, & ſucceſſoribus ejus, pro noſtræ animæ remedio...de proprio regno noſtro civitates & oppida cum piſcariis ſuis, id eſt, Reatem, Amiternum, Furconem, Nurſiam, Baluam, & Marſim, & alibi civitatem, Interamnem cum pertinentiis ſuis...,, "Has omnes ſupradictas provincias, urbes, civitates, oppida, caſtella, viculos & ter- Conc. t. 6. ed. Hard.

CHRISTI AN. 962. territoria, ſimulque patrimonis pro remedio animæ noſtræ ... jam dictæ Eccleſiæ tuæ, beate Petre, & per te vicario tuo, ſpirituali Patri noſtro Joanni ſummo Pontifici, ejuſque ſucceſſoribus, uſque in finem ſæculi, eo modo confirmamus, ut in ſuo detineant jure, principatu, atque ditione. „

Ibid. “Simili modo per hoc noſtræ delegationis pactum confirmamus donationes, quas piæ recordationis Domnus Pipinus Rex, & poſtea Domnus Carolus excellentiſſimus Imperator, B. Petro Apoſtolo ſpontanea voluntate contulerunt: nec non & cenſum vel penſionem, ſeu cæteras donationes, quæ annuatim in palatium Regis Longobardorum inferri ſolebant, ſive de Tuſcia, ſive de ducatu Spoletano, ſicut & in ſupradictis donationibus continetur .... Eo ſcilicet modo, ut annis ſingulis prædictus cenſus ad partem Eccleſiæ beati Petri Apoſtoli perſolvatur, ſalva ſemper ſuper eoſdem ducatus noſtra in omnibus dominatione, & illorum ad noſtram partem & filii noſtri ſubjectione.

Ibid. “Cæterum, ſicut diximus, omnia ſuperius nominata, ita ad veſtram partem per hoc noſtræ confirmationis pactum roboramus, ut in veſtro permaneant jure, principatu, atque ditione, & neque a nobis, neque a ſucceſſoribus noſtris... in quacumque parte veſtra poteſtas imminuatur,... ſalva in omnibus poteſtate noſtra, & filii noſtri, poſterorumque noſtrorum, ſecundum quod in pacto & conſtitutione ac promiſſionis firmitate Eugenii Pontificis, ſucceſſorumque illius continetur, id eſt ... ut omnia clerus, & univerſa populi Romani nobilitas propter

Ibid. diverſas neceſſitates Pontificum irrationabiles erga populum ſibi ſubjectum aſperitates retundendas, ſacramento ſe obligent: quatenus futura Pontificum electio ... canonice & juſte fiat, & ut ille, qui ad hoc ſanctum atque Apoſtolicum regimen eligitur, nemine conſentiente, conſecratus fiat Pontifex, priuſquam talem in præſentia miſſorum noſtrorum, vel filii noſtri, ſeu univerſæ generalitatis, faciat promiſſionem pro omnium ſatisfactione, atque futura conſervatione, qualem Domnus & venerandus ſpiritualis Pater Leo (IV.) ſponte feciſſe dignoſcitur... Hæc etiam inſerenda prævidimus, ut in electione Pontificum, neque liber, neque ſervus ad hoc veniſe præſumat, ut illis Romanis, quos ad hanc electionem per conſtitutionem SS. Patrum antiqua admiſit conſuetudo, aliquod faciat impedimentum. Quod ſi quis contra hanc noſtram inſtitutionem ire præſumpſerit, exilio tradatur. Inſuper ne nullus miſſorum noſtrorum cujuſcumque impeditionis argumentum componere in præfatam electionem audeat, prohibemus. „

Ibid. “Huic etiam inſtitutioni hoc neceſſario annectendum eſſe perſpeximus: ut miſſi domni Apoſtolici, ſeu noſtri, ſint ſemper conſtituti, qui annuatim nobis vel filio noſtro renuntiare valeant, qualiter ſinguli duces ac judices populo juſtitiam faciant .... Decernimus, ut primum cunctos clamores, qui per negligentiam ducum ſeu judicum fuerint inventi, ad notitiam domni Apoſtolici deferant. Et ipſe unum e duobus eligat, aut ſtatim per eoſdem miſſos fiant ipſæ neceſſitates emendatæ, aut miſſo noſtro nobis renuntiante, per noſtros miſſos a nobis directos emendentur. „ His ſubſcripſere, Otto Imperator, decem Epiſcopi, quorum primus eſt Adalargus Hamburgenſis Archiepiſcopus: duo Abbates, ſex comites, octo viri primarii.

Chron. Regin. l. 2. Imperator Otto Joanni Papæ oppida Eccleſiæ ad id tempus recuperata reſtituit, ingentibuſque auri & argenti & gemmarum muneribus Papam honoravit; ſed viciſſim juſjurandum ab eodem Papa Joanne ſupra corpus S. Petri, atque ab omnibus civitatis proceribus accepit, ſe numquam Berengario atque Adelberto ejus filio auxiliaturum, & numquam ſe ab eo defecturum. Nulla fit in eo Ottonis diplomate & ſequentibus mentio donationis Ludovici Pii, licet ejus non minus quam aliarum facienda eſſet, ut pariter confirmaretur. Ac proinde ſuppoſititia eſt.

Flodoar. chron. II. Meldenſis ſynodus circa idem tempus de ſede Remenſi vacante Papam conſuluit. Artaldo quippe mortuo, qui in eam fuerat reſtitutus, Hugo fratribus adnitentibus, & faventibus quibuſdam Epiſcopis, hunc Epiſcopatum ſibi vindicare conabatur. Lotharius Rex ei favebat. Bruno vero Colonienſi Reginæ Gerbergæ ſorori ſuæ prudenter ſuaſit, ut Hugonis reſtitutionem prohiberet. Res diſcuſſa eſt in concilio tredecim Epiſcoporum, qui ad Matronam fluvium in pago Meldenſi convenerant, ſub medium menſis Aprilis anni nongenteſimi ſexageſimi ſecundi. Sed quoniam Hugo authoritate Apoſtolica fuerat exauthoratus, & anathemate damnatus, Meldenſes Patres Papam conſuluerunt, qui reſpondit, Hugonem rejiciendum. Itaque ad Epiſcopium Remenſe elegerunt Odalricum illuſtrem clericum, quem Remis ordinarunt. CHRISTI AN. 962.

Sanctus Guibertus cœnobii Gemblacenſis fundator, decimo Kalendas Junii ejuſdem anni migravit ad Deum in ſolitudine Gorzienſi, quem Deus multis miraculis per annos duodecim clarificavit. Quapropter ſequenti ſæculo authoritate Friderici Colonienſis Archiepiſcopi, & aſſenſu generalis ſynodi ab Osberto Legionenſi Epiſcopo ejus corpus elevatur. Non alia ratione tunc Sanctorum honores viris beatis deferebantur. Sigibert. chron.

III. Interea Imperator Otto Roma profectus, Papiæ Paſcha celebravit. Adalbertus vero huc illuc diſcurrens, quoſcumque poterat, ſibi undique attraxit. Romanum etiam Pontificem multipliciter in ſuum adjutorium ſollicitavit. Imperator autem cum exercitu movens Berengarium in monte S. Leonis obſedit, totamque ibi æſtatem ſedens, montem undique circumdedit, & ne aliquatenus pateret introitus vel exitus, prohibuit. Interim Joannes Papa promiſſiones Imperatori factas oblivioni tradens, ab eo defecit, & Berengarii partibus favens, Adalbertum ejus filium Romam intromittit. Imperator hæc audiens, relicta circa montem obſidione, Romam cum exercitu pergit. Joannes Papa & Adalbertus ejus adventum metuentes, cum theſauro S. Petri fugæ ſubſidia petunt. Romani, licet ſtudiis diviſi, dum alii Papæ, alii Imperatori favent, Ottonem tamen cum honore ſuſcipiunt, ſeque per omnia datis obſidibus illius ditioni ſubjiciunt. Regin. chron. l. 2. *Papa & Imperatoris diſſidium.*

Imperator poſt triduum triginta ſeptem Epiſcoporum ſynodum coadunavit; plerique erant Itali. Aderat pars præcipua cleri Romani cum optimatibus. Imperator quæſivit, Cur hunc cœtum Papa declinaverit. Reſponderunt omnes: Aperte diabolica tractat negotia. Imperator dixit: Juſtum nobis videtur, ut accuſationes nominatim exprimantur. Tunc eum accuſarunt ſimoniæ, impietatis, & ſacrilegii, adulterii, & inceſtus, ita ut ſacrum palatium lupanar fecerit. Eaque ſcelera eſſe notoria conteſtati ſunt, anathematique perpetuo ſe ſubjicientes, ſi Papæ falſa imponerent. Conc. t. 6. ed. Hard. *Romana ſynodus.*

Imperator ſuo & Epiſcoporum nomine Joanni Papæ ſcribens, ſimul miſit libellum, ſcelera, quorum accuſabatur, continentem, ſicque concludit: Oramus paternitatem veſtram obnixe venire, atque ex his vos omnibus purgare non diſſimuletis: ſi forte vim temerariæ multitudinis formidatis, juramento vobis affirmamus, nihil fieri præter ſanctorum canonum ſanctionem. Data octavo Idus Novembris. Papa reſcripſit: “Nos audivimus dicere, quod vultis alium Papam facere: ſi hæc feceritis, excommunico vos de Deo omnipotenti, ut non habeatis licentiam ullam ordinare & Miſſas celebrare. „ Romam ad ſynodum advenere quatuor Epiſcopi, quorum primus Henricus Trevirenſis Archiepiſcopus; alii tres erant Itali, & coram eis Papæ literæ recitatæ ſunt. Ibid.

Imperator ſuo & ſynodi nomine rurſus Papæ literis ſignificavit: Si ad ſynodum venire & objecta purgare non differtis, authoritati veſtræ procul dubio obediemus; ſed ſi, quod abſit, venire, & objecta vobis capitalia crimina purgare diſſimulatis; cum præſertim vos venire nihil impediat ... tunc excommunicationem veſtram parvi pendemus, eam potius in vos retorquebimus; quoniam juſte quidem facere poſſumus. Quod ut probent, adducunt inferius, Judam poſt ſuam proditionem neminem ſolvere vel ligare potuiſſe niſi ſe ipſum: quod erroneum eſt, ſiquidem eſſent inde conſequens, presbyteros graviter peccantes amittere ſuam juriſdictionem. Quod in Wicleffo & Joanne Hus damnavit ſynodus Conſtantienſis. Miſſæ ſunt per Hadrianum Cardinalem Presbyterum, & Benedictum Cardinalem Diaconum, qui, cum Papam invenire non poſſent, cum iiſdem literis ad ſynodum ſunt reverſi. Ibid.

Omiſſa eſt tertia citatio, fortaſſis, quia Papæ latenti eam ſignificare impoſſibile videbatur. Imperator breviter expoſuit, quomodo in Italiam venerit a Papa vocatus adverſus Berengarium, & poſtea Ibid. *Joannes Papa deponitur.*

contra

Christi An. 962.

contra juramentum dux belli cum Adelberto ejus filio, quem Romam evocaverat, factus ſit. Quid, inquit, ſuper hoc ſynodus decernat, attendat. Epiſcopi reliquuſque clerus dixerunt: " Inauditum vulnus inaudito cauterio eſt caurendum . . . . . Petimus itaque magnitudinem Imperii veſtri, monſtrum illud nulla virtute redemptum a vitiis, a ſancta Romana Eccleſia pelli, aliumque ejus loco conſtitui, qui nobis exemplo bonæ converſationis præeſſe valeat. „ Placet, inquit Imperator, quod dicitis . . . . . Tunc omnes una voce dixerunt: " Leonem Romanæ Eccleſiæ protoſcriniarium, virum approbatum, ad ſummum ſacerdotii gradum nobis in paſtorem eligimus, ut ſit ſummus & univerſalis Papa Romanæ Eccleſiæ, reprobato ob mores improbos Joanne Apoſtata. „ Cum hoc omnes tertio dixiſſent, annuente Imperatore, Leonem ad Lateranenſe palatium ducunt, & poſtea in eccleſia S. Petri conſecrant, & fideles ei ſe futuros jurejurando promittunt.

Sed in his unum duntaxat recte pronuntiarunt, ſcilicet, inauditum eſſe ejuſmodi remedium: Quadraginta enim epiſcopi, etiam annitente Imperatore, Papam legitimum, quamvis improbum, deponere non poſſunt. Hoc tamen exemplum ſecuti ſunt poſteriores Imperatores: hinc, quamvis eorum cauſa fuiſſet probabilis, & veram paſſi fuiſſent injuriam, irregulariter & contra omnem authoritatem deponentes Romanum Pontificem, ac inducentes antipapam, excommunicationi facti ſunt obnoxii. Ejus quidem ſynodi acta periere. Hæc autem ſuperius dicta refert Luitprandi continuator; ejuſdem ſynodi & Joannis Papæ depoſitionis & conſecrationis meminit Reginonis continuator, & Petrus bibliothecarius in vita Joannis XII. quam ſcripſit.

Christi An. 963. Leo Diac.

IV. In Oriente Romanus junior Imperator, cum in Nicephorum Phocam prætorianorum præfectum, atque in ejus fratrem Leonem patricium omnem Imperii curam exoneraſſet, voluptuoſe dies agebat extra Byzantium cum æqualibus, palponibus, & viris male conſultis, ac ganeonibus, venatuque totus geſtiebat. His voluptatibus brevi conſumptus, die decima quinta Martii, indictione ſexta, id eſt, anno nongenteſimo ſexageſimo tertio, e vivis exceſſit, cum imperaſſet annos tres, menſes quatuor: duos parvulos filios reliquit. Itaque Nicephorus Phocas ab exercitu, cui præerat, Imperator acclamatur, atque a patriarcha Polyeucto coronatur; qui tamen, ne in ſanctuarium ingrederetur, prohibuit, dum ſtatutam pro ſecundis nuptiis per egiſſet pœnitentiam; Theophanonem enim Romani relictam accepit in uxorem. Poſtea cum rumor increbuiſſet, has nuptias eſſe illegitimas, quippe Nicephorus Theophanonis liberorum e ſacro lavacro ſuſceptor extiterat, Polyeuctus patriarcha omni ſtudio contendebat, vel ut uxorem dimitteret, vel ab ingreſſu eccleſiæ abſtineret. Imperator vero negabat, ſe liberorum Theophanonis fuiſſe ſuſceptorem, ſed patrem ſuum Bardam hoc munus obiiſſe; quod juramento confirmavit Stylianus palatii protopapa, id eſt, primus presbyter. Polyeuctus, quamvis eum falſum juraſſe cognoſceret, tamen diſſimulavit.

Nicephorus Imp.

Christi An. 694. Regin. chron. l. 2.

V. Imperator Otto Romæ natalem Domini celebravit; & ne conſumeretur populus Romanus ob multitudinem exercitus, multis, ut redirent, licentiam dedit. Romani vero tunc ab Imperatore deficientes etiam eum occidere nitebantur: ſed inſidiis eorum patefactis, tertio nonas Januarii anni nongenteſimi ſexageſimi quarti cum paucissimis ſuorum eos invaſit Imperator, & non modicam illorum multitudinem proſtravit. Die ſequenti Romani ad eum venientes dederunt centum obſides, & ſupra corpus S. Petri ſub jurejurando fidelitatem Imperatori, & Papæ Leoni promiſerunt. Imperator poſt octo dies Spoletanum ducatum & Camerinum ordinaturus exivit, & ad preces Leonis Papæ Romanis obſides dimiſit, Berengariumque captum cum uxore Willa miſit in Bavariam. Romani ſtatim Joannem Papam in urbem intromittunt, qui Joannem diaconum & Azonem ſcriniarium crudeliter detruncavit, & Origerum Spirenſem epiſcopum flagellatum poſtea remiſit. Leo antipapa vix cum paucis confugit ad Imperatorem.

Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 9. Labbé.

Joannes Papa præterea die vigeſima ſexta Februarii ejuſdem anni in baſilica S. Petri ſexdecim epiſcoporum ſynodum celebravit. Aderant duodecim presbyteri; eorum plerique ſynodo, in qua depoſitus eſt, interfuerant, hinc nihil ſtatutum eſt de iis, qui ejus depoſitioni conſenſerant. Joannes Papa conqueſtus eſt, ſe Imperiali vi expulſum a propria ſede per duos menſes. Quapropter, inquit, rogo vos, ſi dici poteſt ſynodus illa, quæ habita eſt, me abſente, in eccleſia mea . . . . Synodus reſpondit: Proſtibulum eſt favens adultero, nempe Leoni intruſo. Papa dixit: Ergo damnanda eſt a nobis? Synodus reſpondit: Authoritate SS. Patrum damnanda. Tunc Papa damnavit eam in perpetuum, & dixit: Quid cenſetis de Sicone epiſcopo, qui in noſtro patriarchio Leonem curialem & neophytum atque perjurum noſtrum, jam oſtiarium, lectorem, acolytum, ſubdiaconum, diaconum, atque ſubito presbyterum ordinavit, atque ſine aliqua probatione in noſtra Apoſtolica ſede conſecrare non formidavit? Synodus reſpondit: Deponatur ipſe qui ordinavit, & qui ab eo ordinatus eſt. Eorum depoſitio dilata eſt in diem tertium, ſi forte quæſiti reperirentur.

Christi An. 694.

Ibid.

Papa dixit: Quid ergo de invaſore noſtræ ſedis cenſetis? Synodus dixit: Omnino damnetur.. Tunc Papa dixit: Sit Leo curialis ac neophytus ac perjurus noſter . . . . . Spiritus ſancti per nos judicio omni ſacerdotali honore & nomine alienus, & omni clericatus officio prorſus exutus. Ita ut, ſi poſt hanc conſtitutionem . . . . unanimitate & conſenſu totius concilii promulgatam, tentaverit in Apoſtolico throno reſidere, aut ſi ulterius auſus fuerit aliquid de ſacro miniſterio more ſacerdotis contingere . . . . nullo modo liceat ei communionis ſpem, aut locum habere ſatisfactionis: ſed anathematis vinculo innodatus maneat una cum ſociis ſuis atque fautoribus perpetuo . . . . & ſacrum corpus & ſanguinem Domini noſtri Jeſu Chriſti nonniſi vicino mortis periculo omnino percipiat. Quicumque autem ei conſilium aut adjutorium dederit ad percipiendum eccleſiaſticum honorem, quo regulariter exſpoliatus eſt, anathema ſit. Papa rurſus dixit: Quid ſentitis de iis, qui ab eo ordinati ſunt? Synodus reſpondit: Priventur honore, quem ab ipſo acceperunt. Tunc Papa præcepit eos ingredi in concilium cum veſtimentis, planetis atque ſtolis, & unumquemque eorum in chartula ſcribere fecit: Pater meus nihil ſibi habuit, nihil mihi dedit: & ſic eos exutos revocavit in priſtinum gradum.

Ibid.

In ſecunda ſeſſione ſynodus eorum, qui Leonem conſecraverunt, damnationem diſtulit in ſequentem ſeſſionem. Abbates, qui priori ſynodo interfuerant, Papæ judicio reliquit, ſtatuitque, ut numquam minori majori ſuo gradum tollere præſumat: ſi autem fecerit, communione privetur uſque ad emendationem, atque ut in ſuis monaſteriis habitent monachi. Demum epiſcopos & clericos, qui Leoni pecuniam mutuo dederant, depoſuit, laicos vero anathemati ſubjecit.

Ibid.

In tertia actione, Joannes Papa, conſentiente ſynodo, Siconem Oſtienſem, qui Leonem conſecraverat, depoſuit, ſtatuitque, ut ei nullo modo liceat in quacumque ſynodo reſtitutionis ſpem aut locum habere ſatisfactionis. Quod ſi, inquit, de reliquo præſumpſerit in ſacro officio more ſacerdotis quovis tempore miniſtrare, anathema ſit. Et omnes ei communicantes ab eccleſiis ejiciantur; ſed & ipſi anathema ſunto, & quos Leo neophytus & ſedis Apoſtolicæ invaſor ordine provexit, ad priſtinum revocamus gradum. Demum Papa dixit: Statuite, ſi placet, ut in circuitu altaris aut in presbyterio nullus laicorum ſtare præſumat quoties Miſſarum ſolemnia celebrantur: quod ſi quis fecerit, communione privatus maneat uſque ad emendationem. Synodus dixit: Hoc quoque omnibus placet. Nunc vero in pleriſque Miſſis privatis fœminæ ſcandaloſe ornatæ gradibus altaris inſiſtunt. Omnes ſubſcripſere poſt Joannem Papam, qui ſecundo Idus Maji ejuſdem anni rebus humanis exceſſit, cum ſediſſet annos octo & duos fere menſes. Luitprandi continuator ſcribit, eum cum muliercula dormientem, tam valide percuſſum in temporibus, ut abſque viatico deceſſerit. Reginonis continuator, licet Joanni contrarius faveat Imperatori, hanc ejus mortis circumſtantiam ne quidem inſinuat.

Regin. chron. l. 2.

VI. Romani, non modice metuentes Imperatoris adventum, Benedictum Romanæ Eccleſiæ diaconum eligunt, & legatos mittunt ad Imperatorem, qui Joannis mortem ei nunciaverunt, & de electione Benedicti rogaverunt; ſed nihil ab eo obtinere

CHRISTI AN. 964.

Benedictus fit Papa & deponitur.

Concil. tom. 6. edit. Hard. tom. 9. Labbè.

potuerunt, & reſpondit: Quando dimiſero enſem meum, tunc Leonem Papam in cathedra S. Petri non reſtituam. Nunciis reverſis, Romani ſine conſenſu Imperatoris Benedictum in Romanum Pontificem ordinaverunt. His auditis, Imperator eum exercitu Romam rediit, & firma eam omni parte obſidione, ne quis pateret exitus, munivit. Benedictus Imperatori & ejus militibus excommunicationem comminatus, Romanos ad defenſionem animabat; ſed fame conſtricti, nono Kalendas Julii portas urbis aperiunt, & Imperatore cum honorificentia debita intromiſſo, Benedictum ei tradiderunt, & Leonem coacti recipiunt.

Ibid.

Leo ſtatim, coadunata epiſcoporum multitudine, conciliabulum in Lateranenſi eccleſia habuit. Benedictus pontificalibus veſtibus indutus adducitur, quem Benedictus cardinalis archidiaconus tali eſt ſermone aggreſſus: Qua tibi authoritate, quave lege, o invaſor, hæc pontificalia indumenta uſurpaſti, ſuperſtite hic præſente Domno noſtro venerabili Papa Leone, quem tu nobiſcum, rejecto Joanne, ad Apoſtolatus culmen elegiſti? Num inficiari potes, præſenti Domino Imperatori juramento promiſiſſe, numquam te cum cæteris Romanis Papam electurum, aut ordinaturum, abſque illius filiique ſui regis Ottonis conſenſu? Benedictus reſpondit: Si quid peccavi, miſeremini mei. Tunc Imperator effuſis lacrymis rogavit ſynodum, ne Benedicto præjudicium fieret: ſi vellet & poſſet, ad interrogata reſponderet; quod ſi non poſſet, aut nollet, ac ſe culpabilem redderet, tamen pro timore Dei miſericordiam aliquam inveniret. Benedictus tunc ad Leonis Papæ pedes ipſiuſque Imperatoris concite procidens, ſe peccaſſe, ſeque Romanæ ſedis invaſorem eſſe acclamavit: Poſt hæc pallium ſibi abſtulit, quod cum pontificali ferula Leoni Papæ reddidit: quam ferulam Leo fregit. Deinde Benedictum in terra ſedere præcepit, cui caſulam cum ſtola pariter abſtulit, & dixit epiſcopis: Benedictum Romanæ ſedis invaſorem omni pontificatus & presbyteratus honore privamus. Ob eleemoſynam vero Domni Imperatoris, diaconatus eum ordinem habere permittimus, & non jam Romæ, ſed in exilium deſtinamus.

Regin. chron. l. 2.

Imperator celebrata SS. Apoſtolorum feſtivitate ab urbe diſceſſit; ſed in reditu magna peſtis & mortalitas exercitum ejus invaſit: Benedictum Papam hujus nominis V. Adalargo Hamburgenſi Archiepiſcopo cuſtodiendum dedit, qui eum Hamburgi uſque ad obitum magno cum honore detinuit.

CHRISTI AN. 965.

Adam Brem. l. 2. c. 6.

Benedictus hic in ſancta converſatione vivens, aliosque ſancte vivere docens, cum jam, Romanis poſcentibus, a Cæſare reſtitui debuiſſet, in pace quievit tertio Nonas Julii anni nongenteſimi ſexageſimi quinti. Monumentum ejus cum cenotaphio, ſed poſt aliquot ſæcula erectum, Hamburgi videtur in choro majoris eccleſiæ. Otto III. ejus oſſa Romam reduci præcepit: namque idem Domnus Apoſtolicus, dum adhuc Aquilonaris hæc pars pace gauderet, dixerat: Hic fragile corpus meum debet reſolvi: & poſt hæc omnis iſta regio generali gladio deſolanda, feriſque inhabitanda relinquetur, & ante tranſlationem meam non videbit indigena paceto ſimam: Quandocumque vero domi reſidebo, Apoſtolica interceſſione, paganos quieſcere ſpero. Quæ omnia, ut prædixerat, eſſe ſecuta, teſtatur Dietmarus in chronico.

Regin. chron. l. 2.

Leo dictus VIII. jam diem extremum obierat, ineunte Aprili ejuſdem anni, cum Romanam ſedem per vim occupaſſet per menſes fere undecim a Joannis obitu. Romani legatos ad Imperatorem mittunt pro inſtituendo, quem vellet, Romano Pontifice; honorifice ſuſcepti remittuntur, & Orgerus Spirenſis, & Linzo Cremonenſis epiſcopus cum iis ab Imperatore diriguntur. Tunc ab omni plebe Romana Joannes Narnienſis epiſcopus eligitur, ſedique Apoſtolicæ Pontifex inthronizatur, & dictus eſt Joannes XIII.

Concil. tom. 6. ed. Hard.

VII. Interea Edgarus Anglorum rex ſequentem donationis & confirmationis chartam dedit: “ Siquidem anteceſſorum meorum temporibus monaſteria penitus deſtructa ſunt in Anglia, quæ ego ad Dei laudem pro remedio animæ meæ reparare devovi, etiam quadrageſimum ſeptimum cum monachis & ſanctimonialibus conſtitui, & uſque ad quinquageſimum meæ munificentiæ oblationem protendere decrevi. Unde nunc monaſterium, quod Oſwaldus epiſcopus in ſede Wiogreccaſtere, in honore ſanctæ Dei Genitricis Mariæ ampliavit, & eliminatis clericorum næniis, & ſpurcis laſciviis, religioſis Dei ſervis monachis meo conſenſu ſuffultus locavit, Ego ipſis monaſticæ religionis viris regali authoritate confirmo, & adſtipulatione optimatum corroboro. Ita ut jam amplius non ſit fas neque jus clericis reclamandi quidquam inde: quippe qui magis elegerunt cum ſui ordinis periculo & eccleſiaſtici beneficii diſpendio ſuis uxoribus adhærere, quam Deo caſte & canonice ſervire: & ideo cuncta, quæ illi de eccleſia poſſederunt, cum ipſa eccleſia, ſive eccleſiaſtica ſive ſæcularia, tam mobilia quam immobilia ipſis Dei ſervis monachis ab hac die perpetualiter regiæ munificentiæ jure deinceps poſſidenda trado & conſigno. „ Huic decreto ſubſcripſere rex Eadgarus, regina Alfritha, Dunſtanus Dorobernenſis Archiepiſcopus & Oſcitelus Eboracenſis & tres duces. Joannis Papæ XIII. epiſtola nunc extat ad regem Edgarum, ut, de epiſcopatu Wintonienſi expulſis impudicis clericis, monachos introducat . . . . . & addit: “ Ut paſtore ejus eccleſiæ ad laboris ſui præmium vocato, non aliunde quam ex illa monachorum congregatione alter in locum regiminis ſuccedat. Quod ſi in ea idoneum ad pontificale officium inveniri minime poſſe contigerit, authoritate Apoſtolorum Principis Petri præcipimus, ut nemo ex clericorum ordine ad hujus regimen eccleſiæ promoveatur; ſed potius ex alia qualibet congregatione, qui dignus inventus fuerit, monachus aſſumatur, & huic eccleſiæ præficiatur. „

Regin. chron. l. 2.

Stanisl. in vit. episc. Plocens.

Fides propagatur in Polonia.

Joannes XIII. poſtquam pontificatum ſuſcepit, majores Romanorum elatiore animo, quam oporteret, inſequitur. Quapropter eos brevi inimiciſſimos paſſus eſt: ab urbis præfecto & quodam Rotfredo comprehenditur, & urbe pulſus in Campania cuſtodiæ per undecim menſes traditur. Eum Deus conſolatus eſt fidei propagatione in Polonia; nullus hactenus in ea fuerat, qui publico nomine religionem palam profiteretur. Miecislaus Poloniæ dux a Chriſtianis ſuis ſubditis, qui jam tum frequentes etiam ex primoribus erant, perſuaſus, primus ſe Chriſtianum principem eſſe palam profeſſus eſt, anno nongenteſimo ſexageſimo quinto. Eorumdem conſiliis accepit in uxorem Dambroucam Boleslai Bohemiæ ducis filiam Chriſtianam. Joannes Pontifex hæc læta ubi primum accepit, legatum ad Miecislaum miſit Ægidium Tuſculanum epiſcopum, qui ducem ac gentem in fide confirmaret, atque ſedes epiſcopales conſtitueret. Licet autem plures epiſcopatus fuerint inſtituti, Gneſnenſis tamen non erecta eſt in Metropolim ante annum milleſimum.

VIII. Bruno Colonienſis Archiepiſcopus eodem anno profectus ad conventum Compendienſem in Gallias, ut nepotes ſuos Lotharium Francorum regem & Hugonis Magni filios ad concordiam revocaret, in reditu Remis obiit quinto Idus Octobris. Ejus corpus Coloniam relatum, ſepultum eſt in monaſterio monachorum, quod in honore ſanctorum Pantaleonis, Coſmæ & Damiani & Quirini extra urbis muros conſtruxit. Alia plura reparavit. Eccleſiæ princeps fuit virtutibus non minus quam ampliſſimis natalibus & dignitatibus illuſtris, in magnis occupationibus, ſacræ lectioni, meditationi & prædicationi ſemper intentus, in aula magnifica modeſtus in ſuis veſtibus, in rerum omnium abundantia ſobrius & abſtinens, mundique contemptor. Lotharingiæ regnum pacificavit, ejus clerum reformavit; ei ſucceſſit Folemarus diaconus. Alberone Metenſi epiſcopo ſeptimo Kalendas Maji ejuſdem anni mortuo, ei ſuffectus eſt Theodoricus Imperatoris conſobrinus.

CHRISTI AN. 966.

Flodoardi mors & opera.

Quinto Kalendas Aprilis anni ſequentis ad meliorem vitam tranſiit Flodoardus, ſcientia & honore ſanctitatis venerandus. Sparnacii prope Matronam natus, in Remenſi ſchola literas didicit. Ejuſdem eccleſiæ poſtea presbyter fuit & canonicus. Remenſem hiſtoriam quatuor libris compoſuit ex vetuſtis illius eccleſiæ archivis, conciliorum actis, geſtis martyrum, & Pontificum epiſtolis erutam. In magna ejus ſtyli barbarie mirificus candor veritatis amicus elucet. Scripſit & chronicon, in quo res ætate ſua geſtas, ab anno nongenteſimo decimo ſeptimo uſque ad annum nongenteſimum ſexageſimum quintum digeſſit per annos. Scripſit etiam verſibus plures libros de triumphis Italicis martyrum & confeſſorum, quorum liber decimus tertius a Gregorio Papa II. uſque ad Leonem VII. editus eſt. Alii quatuordecim libri

cum

CHRISTI An. 966. cum reliquis ejus operibus habentur tantum manuſcripti.

Regin. chron. l. 2.

IX. Otto Romam profectus eſt anno nongenteſimo ſexageſimo ſexto. Romani metuentes Imperatoris adventum, Rotfredo jam mortuo, e cuſtodia Joannem Papam abſolvunt, & veniam pro malis, quæ ei ingeſſerant, poſcentes, illum in ſedem ſuam reſtituunt. Romæ natalem Domini celebravit Imperator, & excepto urbis præfecto, qui aufugerat, tredecim ex majoribus Romanorum, qui authores expulſionis Joannis Papæ fuerant, ſuſpendio necari juſſit. Inde progrediens Spoletum, Ravennam adiit, ibique Paſcha celebrans cum Joanne Papa plurimos ex Italia, & Romania epiſcopos coadunavit, & ſynodum celebravit. Heroldus Saliſburgenſis epiſcopus, qui eccleſiam expoliaverat, theſaurum Hungaris paganis erogaverat, ſeque eis in Chriſtianorum necem, & deprædationem junxerat, adverſus Imperatorem perduellis, atque ob ea ſcelera fuerat excæcatus, & depoſitus, & tamen ſacris adhuc operabatur, excommunicatus eſt, & Fredericus in ejus locum electus, confirmatus eſt. Hic Heroldus idem eſt cum Gerardo, cujus ſub Agapito II. meminimus. Actum Ravennæ ſeptimo Kalendas Maji, indictione decima, id eſt, anno nongenteſimo ſexageſimo ſeptimo. Poſt Papam ſubſcripſit Imperator, ſequuntur ſubſcriptiones quinquaginta ſex epiſcoporum, quorum primus eſt Rhodoaldus Aquilejenſis.

Ravennat. ſynodus. Concil. tom. 6. ed. Hard. Lab.

CHRISTI An. 967.

Imperator plurimas Sclavorum nationes in confinio Saxoniæ multo ſe labore ad Chriſtum convertiſſe retulit. Et quia rudes, & necdum ſtabiles erant, qua ratione in fide corroborari deberent, ſynodum conſuluit. Synodus has gentes nonniſi per epiſcopos in convenientibus locis erudiri poſſe cenſuit, quæ fuit ſemper totius antiquitatis ſententia. Atque ut tutior in ordinandis epiſcopis ſit opportunitas, Archiepiſcopum eis conſtitui atque præponi communi deliberatione judicavit. Et placuit omnibus civitatem Magdeburgenſem, quæ eſt in confinio Saxonum, & Sclavorum, & in qua plures eccleſias conſtruxerat Imperator, canonicoſque conſtituerat cum magnis reditibus, fieri cathedram archiepiſcopalem; quod approbavit Imperator, & privilegio ſedis Apoſtolicæ corroborari poſtulavit, quodque actum eſt tum a ſummo Pontifice, tum a cæteris epiſcopis. Verum, quia præſul Halberſtadenſis ſynodo non affuit, cauſæ clauſulam in ejus adventum differre placuit, ut hanc civitatem ipſe a debito ſubjectionis abſolveret. Haldwardus Halberſtadenſis nonniſi poſt ſexdecim menſes cum Hattone Moguntino ſuo Metropolitano venit, atque ex ejus conſenſu, facto in præſentiarum pari æſtimatione concambio Imperatori poſtulanti tradidit Magdeburgenſem, & Merſeburgenſem civitates cum omnibus pertinentiis, cum omni decimatione, banno, ſubjectione, obedientiis in omni ordine eccleſiaſtico, prout ea Halberſtadenſis eccleſia poſſiderat. Recepit autem ab Imperatore in partem, & utilitatem eccleſiæ ſuæ omnem decimationem in Holgoive cum omni poſſeſſione abbatiæ S. Wicberti, quam Imperator ejus fundator acquiſierat. Hanc permutationem juſſu Papæ, & Imperatoris confirmarunt triginta tres epiſcopi.

Magdeburg. Archiepiſcopatus.

Ibid. Adelbertus, antea cœnobiis monachus, Ottonis juſſu fuerat conſecratus epiſcopus, & miſſus ad Ruſſos, ut eis prædicaret Evangelium: ſed barbaræ gentis animos flectere non potuit; expulſus eſt ex eorum finibus, nonnulliſque e ſuis interfectis, via evaſit incolumis. Hunc Imperator cum literis pro pallio, & privilegio ſuſcipiendo direxit ad Joannem Papam XIII., qui benigniſſime eum ſuſcipiens, Apoſtolica authoritate Archiepiſcopum fore, ejuſque ſucceſſores decrevit, eique dans pallium, privilegio Apoſtolicæ authoritatis ſanxit ac confirmavit eum in omni eccleſiaſtico ordine primatum habere omnium eccleſiarum .... crucis ſignaculum ante ſe ferre, & inter cardinales epiſcopos Romanæ ſedis conſortium habere. Præterea duodecim presbyteros, ſeptem diaconos, viginti quatuor ſubdiaconos cardinales, ad morem Romanæ Eccleſiæ ordinare, qui ad principale altare miniſtrantes quotidie, excepto jejunio, dalmaticis, & ſandaliis uterentur, & tunicis induerentur .... Præterea ſtatuit, eum eſſe Metropolitanum totius ultra Salam, & Albiam gentis Sclavorum, atque ut in certis civitatibus ſecundum deſiderium Imperatoris epiſcopiæ fundarentur, quorum paſtores Magdeburgenſi Archiepiſcopo fidem, & ſubjectionem debendo ſociarentur .... His peractis præfatus Archiepiſcopus cum legatis Romanæ Eccleſiæ, Windone ſcilicet epiſcopo, bibliothecario, & Benedicto cardinali, qui illum cum Hildewardo Halberſtadenſi epiſcopo ſedi ſuæ inthronizarent, dimiſſus remeavit ad Imperatorem, qui illum cum literis commendatitiis Magdeburgum deſtinavit. Illuc epiſcopi, & principes Saxoniæ convenientes, ipſum honorifice ſuſceperunt, & cum prælatis Apoſtolicæ ſedis legatis celebri ritu inthronizaverunt. Adelbertus in eorum præſentia Boſonem monachum Merſeburgenſi, Burchardum Miſnenſi, Hugonem Cizenſi eccleſiis, primos epiſcopos ordinavit, & Adeldagum primum eccleſiæ Magdeburgenſis præpoſitum inſtituit. Dudo quoque Havelbergenſis, & Dudelinus Brandeburgenſis epiſcopi, prius quidem Moguntino ſubjecti, ſed tunc agente Imperatore ab ejus obedientia abſoluti, Magdeburgenſi eccleſiæ, ejuſque Archiepiſcopo cum prælatis fratribus fidem, & ſubjectionem promiſere. Cizenſis ſedes in Miſnia poſtea Neoburgum tranſlata eſt.

CHRISTI An. 967.

Chron. Magdeburg.

Chron. Bohemic.

X. Eodem anno nongenteſimo ſexageſimo ſeptimo, Boleſlaus crudelis Bohemiæ dux obiit. Ejus filius Boleſlaus ei ſucceſſit, patri multum diſſimilis, moribus bonis, & converſatione ſpirituali. Erat enim vir Chriſtianiſſimus, fide Catholicus, pater, & defenſor clericorum, & indigentium, viginti eccleſias erexit, & eas omni eccleſiaſtica utilitate ampliavit. Ejus ſoror Mlada, virgo ſacra, literis erudita, cum orationis gratia Romam veniſſet, a Papa Joanne benigne ſuſcipitur, qui volens novæ eccleſiæ ſubvenire, cum aliquamdiu Romæ monaſticis fuiſſet inſtituta diſciplinis, eam conſecrat abbatiſſam, & vocat Mariam, dans ei S. Benedicti regulam. Et redeunti tradidit literas Apoſtolicas ad ejus fratrem Boleſlaum, Annuimus, inquit, & incanonizamus, ut ad eccleſiam S. Viti, & S. Wenceslai martyrum fiat ſedes epiſcopalis: ad eccleſiam vero S. Georgii martyris, ſub S. Benedicti regula, & obedientia filiæ noſtræ Mariæ ſororis tuæ, conſtituatur congregatio monialium; verumtamen non ſecundum ritum ac ſectam Bulgaricæ gentis vel Ruziæ, aut linguæ Sclavonicæ, (Hæ quippe gentes ritum græcum ſequebantur) ſed magis ſequens conſtituta, & decreta Apoſtolica, unum potiorem ad placitum totius eccleſiæ eligas in hoc opus clericum, latinis apprime literis eruditum. Statim conſilio ducis, & abbatiſſæ, eccleſia S. Viti decernitur futuro epiſcopo, & eccleſia S. Georgii datur abbatiſſæ Mariæ. Et Dietmarus de Saxonia monachus, & presbyter, vir eloquens, & literatus, qui olim cauſa orationis Pragam venerat, per legatos evocatur. Boleſlaus deinde clerum, primates, & populum convocans, effecit, ut eum ſibi in epiſcopum eligant. Qua re peracta, eum direxit ad Ottonem Imperatorem, orans per literas, ut in epiſcopum Bohemis ordinaretur; quod Imperator conſilio Principum, & Præſulum fieri juſſit: a Willelmo Moguntino epiſcopo Imperatoris filio conſecratus in civitate Praga, modulante clero, & duce, populoque concinente ſuſceptus, eccleſias a fidelibus in multis locis conſtructas conſecravit, & multos gentiles baptizavit.

Inſtitutio epiſcopatus Pragenſis.

XI. Imperator Otto cum Ottone filio in Italiam profectus, Natalem Domini diem Romæ celebravit, & filius ejus benedictionem auguſtalem a Joanne Papa recepit, & Imperator Auguſtus ab omnibus appellatus eſt. Otto pater Luitprandum Cremonenſem epiſcopum direxit ad Imperatorem Nicephorum, pro conjungenda in matrimonium ſuo filio Theophania Romani junioris filia, ipſiuſque Nicephori privigna. Re infecta rediit, Græci quippe poſcebant, ut Roma cum exarchatu Ravennenſi ſibi reſtitueretur. Luitprandus adhuc diaconus Ticinenſis rerum præſertim ſuo tempore geſtarum narrationem ſex libris comprehendit, ſcilicet ab anno octingenteſimo nonageſimo primo, quo Fraxinetum occuparunt Saraceni, uſque ad annum nongenteſimum ſexageſimum tertium, quo Joannes Papa depoſitus eſt. Dubitant tamen periti critici, utrum ſex ultima capita libri ſexti ſint ipſius opus, an alter anonymus ea ſupraddiderit; merito in eo reprehenditur nimium partium ſtudium, quoſdam atrocius onerat conviciis, aliis vero ſerviliter adulatur, & quandoque turpiter jocatur; quæ diaconum non decent, hiſtoricoque fidem abrogant. Scripſit & ſuæ legationis relationem. In ea notat ſordidam Græcorum præſertim epiſcoporum avaritiam, & Imperatorum violentiam, qui ſub penſionis nomine gravia tributa ab eccleſiis exigebant.

Regin. chron. a. l. 2.

Nice-

Christi An. 968. Nicephorus huic legationi non diu ſupervixit. Multis victoriis illuſtris, Cyprum, Cretam, & magnam partem Orientis cum Antiochia, expulſis Saracenis, receperat. Dum autem in Oriente verſaretur, monachus quidam ei porrexit epiſtolam, qua eum de futura intra tres menſes morte admonebat, ſtatimque ſe ſubduxit, nec uſquam repertus eſt. Imperator exinde in mœſtitia vitam agens, humi in ſtrata pelle dormiebat. Monachi brevi pallio corpus ſuum cooperiebat, quoties intemerata Chriſti myſteria ſumere conſtituiſſet.

Nicephori mors. Leo Diac.

Ibid. Theophanum Imperatrix, quæ eum oderat, magnis precibus inſtabat, ut Joannem cognomento Tzimiſcem militum magiſtrum evocaret: permiſit, ut Chalcedonem veniens, ibi commoraretur. Inde noctu frequenter veniens Conſtantinopolim, cum Auguſta de Nicephori morte ſic deliberavit. Viros fortes mittebat, quos illa ſuſcipiens, in tenebricoſo cubiculo penes ſe ſervabat. Imperator die decima Decembris de inſidiis admonitus, cubiculi ſui præfectum juſſit diligenter indagare latentes ſicarios. Ille cubiculum, in quo latebant, ſtolide imperſcrutatum reliquit. Sicarii ab Auguſta gladiis inſtructi, poſtquam Joannes advenit, irruunt in ejus cubiculum. Joannes illum ad ſe trahi jubet, exprobranſque, quod ei militare abrogaſſet imperium, illius abrepta barba, pectus calce pulſat, gladioque medium cerebrum tranſverberat, jubens, ut & alii eum cædant.

Christi An. 969. XII. Nicephorus hunc exitum habuit, ætatis anno quinquageſimo ſeptimo, Imperii ſeptimo, quatuor menſibus inchoato, Chriſti nongenteſimo ſexageſimo nono. Joannes diaconus author coævus multum laudat ejus fortitudinem, ſcientiam militarem, laborum tolerantiam, animum a voluptatibus alienum, magnificentiam, æquitatem, & pietatem. Cedrenus autem multa in eo vitia notat: imprimis avaritiam, qua tributa auxit in immenſum, & tempore famis frumenti pretium adauxit, ita ut duos medimnos aureo vendi juſſerit, cum in ſimili annonæ difficultate Baſilius Macedo, publicis horreis apertis, medimnos duodecim pro unico aureo populis diſtribui præceperit: Demum quod eccleſiarum cenſum augeri non tantum prohibuerit, ſed etiam annua dona, quæ locis ſacris attribuerant ejus prædeceſſores, ſuſtulerit, epiſcoporumque defunctorum ſpolia ac hæreditatem ſibi vindicaverit.

Ibid.

Ibid. Illuceſcente die, Joannes Imperialibus veſtibus indutus Nicephori caput militibus oſtendi juſſit, qui eum proclamarunt Imperatorem cum Romani liberis; ſed cum veniſſet in eccleſiam, ut a Patriarcha ex more coronaretur, Polyeuctus patriarcha ei denunciat, non ei licere templum ingredi, niſi prius Auguſtam aula expulerit, ac eum, qui Nicephorum occidiſſet, oſtenderit, atque ea, quæ Nicephorus innovaverat, corrigeret, ſcriptumque redderet, quo ille ſacerdotes ſibi ſubjicere voluiſſet, ac ſcriptum, quod ab epiſcopis exegerat, ne quid rerum eccleſiaſticarum, niſi ejus nutu permitterent. Joannes huic ſententiæ modeſte acquievit. Auguſtam in inſulam Procen relegavit, Nicephori tomum ſynodo reddidit, & Leonem Valentem oſtendit, ſancte affirmans, illum unum Nicephoro manus intuliſſe, nec alium quemquam eſſe ejus mortis authorem.

Ibid. His expletis, Joannes in templum admiſſus eſt, atque a Polyeucto corona inſignitus in palatium revertitur. Deinde ſubſtantiam omnem, quam privatus poſſederat, eratque valde copioſa, duplici portione diviſit, hujuſque partem in vicinos agricolas diſtribuendam dimiſit, alteram noſocomio leproſorum aſſignavit, amplatiſque ædificiis, eorum, qui ſacro morbo laborabant, numerum adauxit, ad eoſque ſæpe veniens, aurum erogabat, ulceroſaque membra, quoad licebat, fovere non recuſabat.

Ibid. Saraceni tot cladibus exacerbati, Joannem Hieroſolymitanum patriarcham vivum cum baſilica ſepulchri Salvatoris incenderunt, & Chriſtophorum Antiochenum occiderant; putabant enim, quod Nicephorum evocaſſent. Joannes Tzemiſces Theodorum, qui a primis annis vitam ſolitariam egerat, eique prædixerat Imperium, patriarcham Antiochenum a Polyeucto conſecrari juſſit. Polyeuctus ipſe, vix evoluto menſe, defunctus eſt. Joannes poſtridie, convocatis in palatium epiſcopis, & ſenatu, Baſilium monachum produxit, ejuſque virtutes collaudans, eum in patriarchales ædes juſſit aſcendere: ſequenti die, qui Dominicus erat, Baſilius ſacerdotalem unctionem accepit, ac Patriarcha acclamatur. Polyeucti nomen Græcorum Menæis adſcriptum eſt ad diem quintum menſis Februarii. Christi An. 969.

S. Nico monachus, qui multos errores apud Armenos correxerat, eadem ætate Chriſtianam religionem in inſula Cypro reſtituit, multaſque ſuperſtitiones, quæ, Saracenis per centum & triginta annos dominantibus, irrepſerant, ſuſtulit; ac magnam populi multitudinem, quam in religione Chriſtiana erudierat, baptizavit. Eccleſiæ collapſæ paſſim inſtauratæ ſunt, & clerus in eis reſtitutus. His peractis poſt biennium Epidaurum navigavit.

XIII. Iiſdem temporibus Eccleſiæ ſtatus in Occidente florebat. Joannes Papa, intervenientibus Pandulpho Beneventanæ, & Capuanæ civitatum principe, ejuſque filio Landulpho, has urbes erexit in Metropoles, & ſuffraganeos, quos conſecrarent, attribuit ea lege, ut ipſimet Archiepiſcopi Romæ a Papa conſecrationem, & pallium acciperent: Erectionis bullæ ſubſcripſere Papa, Imperator, & viginti tres epiſcopi. Quidam comes Imperatoris tunc ante oculos omnium a diabolo arreptus, ita ut ſeipſum diſcerperet, ejus juſſu ad Papam Joannem adductus eſt; ubi primum catena S. Petri ejus collo circumducta eſt, diabolus abſceſſit. Theodoricus Metenſis epiſcopus, interveniente Imperatore, ejus catenæ partem obtinuit. Sigebert. Gamblac

S. Dunſtanus Cantuarienſis Archiepiſcopus morum reformationem, præſertim in clero, promovebat in Anglia. Anno nongenteſimo ſexageſimo nono Joannis Papæ authoritate coacto generali concilio, ſtatuit, & decreto firmavit, ut canonici omnes presbyteri, diaconi, & ſubdiaconi aut caſte viverent, aut eccleſias, quas tenebant, dimitterent. Habebat autem regem Edgarum in hoc negotio fidelem adjutorem, qui etiam adverſus clericorum vitia, & maxime incontinentiam forti, & pia oratione invectus, clericos ejiciendos decrevit, & introducendos monachos. Hujus decreti executio Oſwaldo Wigornenſi, & Ethelwoldo Wintonienſi epiſcopis commiſſa eſt. Oſwaldus ſeptem monaſteria in ſua diœceſi, ejectis clericis inſolenter viventibus, conſtruxit, & monachos introduxit, & abbates eis præfecit . . . . . In aliis Angliæ locis, Oſwaldus inſignes eccleſias, ob eamdem cauſam ejectis clericis, monaſticæ inſtitutionis viris tradidit. In eccleſia S. Albani Elfricum abbatem, in eccleſia Elienſi Brithnotum, in Fledenſi Germanum conſtituit. Quæ vero monaſteria conſtruxit, ea inviſere ſolebat, & tum opere, tum ſermone, ea, quæ ad animarum ſalutem pertinent, illis paterno affectu miniſtrare. In monaſterio Rameſciæ Abbonem Floriacenſem monachum degere voluit, morum ſanctitate præclarum, & literis egregie eruditum, ut monachos, & regularem diſciplinam, & literarum ſcientiam doceret. Abbo poſtea Floriacum reverſus, & abbas effectus, a ſuis monachis occiſus eſt. Ethelwoldus Wentanæ eccleſiæ epiſcopus idem præſtitit in ſuis eccleſiis.

Synodus Anglica. Concil. tom. 6. ed. Hard.

Comes quidam præpotens cognatam ſuam illegitimo matrimonio ſibi copulaverat. Ter a Dunſtano admonitus, eam dimittere noluit: quapropter a liminibus eccleſiæ ſeparatur. Comes querelas defert ad Regem, qui Dunſtano mandat, ut illum in pace dimittat. Dunſtanus eum potius increpat, ut adducat ad pœnitentiam; contumacemque videns, omnem ei fidelium communionem interdicit, donec a ſua pravitate diſcedat. Comes legatos Romam deſtinat, & quorumdam Romanorum ora in ſuam cauſam largo munere, & longiori ſponſione permutat. Apoſtolicæ ſedis præſul Dunſtano literis mandat, homini peccatori condeſcendere, & eum Eccleſiæ gremio integre conciliare imperat. Ibid.

Dunſtanus ita reſpondit: Cum illum delicti pœnitentem videro, præceptis Domini Papæ libens parebo. Hæc ille relata ſibi audiens, & Dunſtanum inflexibilem eſſe ſciens, obſtinationem ſuæ mentis depoſuit, &, abdicato illicito conjugio, pœnitentiæ cultum ſibi impoſuit, atque in generali ſynodo nudis pedibus, laneis indumentis amictus, virgas manu ferens, ante pedes Dunſtani gemebundus corruit, qui pro bono diſciplinæ lacrymas ejus ad horam ſeverus ſuſtinuit, ac demum & ipſe lacrymans culpam indulſit, & communioni fidelium reſtituit. Ibid.

Edgarus rex, pluribus annis ante ſynodum, Wintoniæ in monaſterium virginum veniens, captus eſt ſpecie cujuſdam puellæ nobilis, quæ non inter velatas nutrie- Ibid.

CHRISTI AN. 969.

nutriebatur : eam in ſuum colloquium ſecretius adduci juſſit. Illa timens pudori ſuo, raptum ab una ſanctimonialium capiti ſuo velum impoſuit. Rex etiam reluctanti velum eripuit, eaque abuſus grave ſcandalum toti Angliæ dedit. Scandalum eo gravius fuit, quod Rex legitimam uxorem habebat Elfledam, de qua S. Edwardum genuerat. Id ubi Dunſtano innotuit, mœrore percuſſus, ad Regem venit, qui pro more occurrens, cum eum ad ſolium perducere vellet, manum Dunſtanus turbato vultu retraxit. Rex attonitus, cauſam inquirit. Dunſtanus reſpondet: Tu, deſpecto Deo, virgini ſuam integritatem præripuiſti, & cur manum ſummo Patri Virginis filium immolantem impuris manibus non tradam, quæris? lava prius per pœnitentiam manus tuas, & tunc demum, quo gratiæ Dei concilieris, amplectere manum Pontificis. Territus ille ad hæc, terræ procumbit, & ſe peccaſſe confitetur. Dunſtanus velociter illum erexit, & ſeptennem ei injunxit pœnitentiam. At ille pontificali abſolutione potius, omni ſtudio injunctam ſibi pœnitentiam peregit, & multa ei opera bona ſuperaddidit.

Ibid. *Edgari R. leges.* Edgarus rex præterea multas leges pro morum & diſciplinæ reformatione promulgavit. In quatuor claſſes diviſæ reperiuntur; præcipuas ſummarim indicabimus. Prima lex primæ partis: " Eccleſia Dei jura atque immunitates ſuas habeto. Decimas quiſque eccleſiæ dato .... præfectus regius, & epiſcopus loci cogant ad earum ſolutionem. Quarta. Denarius autem in domos ſingulas impoſitus, ante feſtum S. Petri redditor: qui eum non ſolverit, denarium illum ac alios triginta Romam comportato .... Quinta. Feſti dies, a ſacerdote indicti, aguntor. Inſtituta etiam quam religioſiſſime obſervantor jejunia ... Septima ſecundæ claſſis: Docemus etiam, ut inter ſacerdotes non ſint lites ſive jurgia, nec ad arbitrium ſæcularium deferantur, ſed vel a paribus ſuis ſint compoſita, vel ſi opus fuerit, ad epiſcopum promoveantur. Decima quinta. Docemus, ut ſacerdos quilibet baptiſmum adminiſtret, quam cito requiſitus fuerit, & ut per parochiam ſuam quoſque doceat, ut infantes quoslibet intra triginta ſeptem noctes curent baptizari, & ut nullus ab epiſcopo confirmari diu nimium detractarit. „ Decima ſexta prohibet omnem ſuperſtitionem, magiam & cultum idololatricum. Vigeſima tertia & duæ ſequentes. " Docemus, ut feſtis diebus & jejuniis nulla ſit inter homines ultra modum contentio .... & nulla forenſium examinum adminiſtratio .... & conjugatus quilibet ab uxore ſua contineat. Trigeſima prima. Docemus etiam, ut ſacerdos ne vel unquam Miſſam celebret, præterquam ſuper altare conſecratum. Trigeſima ſeptima. Docemus etiam, ut nullus ſacerdos Miſſam ſæpius in uno die celebret quam ter ad ſummum. Trigeſima octava. Docemus etiam, ut ſacerdos ſemper habeat præparatam, prout opus fuerit, Euchariſtiam, & hanc in puritate cuſtodiat. Quadrageſima ſecunda. Semper in eccleſia lumen ardeat, dum Miſſa decantatur. Quadrageſima quinta. Docemus etiam, ut quis ſtatis temporibus campanas pulſet, & ut omnis tunc ſacerdos canium ſuum horarium in eccleſia pſallat. „ Nullus veterum ante nonum ſæculum campanarum meminit, quo ſatis frequens earum fit mentio. Quis earum inventor fuerit, vel quo anno earum uſus incœperit, ignoratur; nec niſi conjecturas de ea re referunt recentiores. Tintinabulorum etiam meminere Gentiles; facile autem fuit ea ſenſim adaugere, ita ut temporum decurſu majores campanæ conflarentur. Græci poſt Conſtantini Magni tempora lignorum percuſſione fideles vocabant ad eccleſiam, quorum uſum antiquiſſimum eſſe conſtat ex actis ſecundæ Nicænæ ſynodi. Hunc etiamnum retinent.

Ibid. Quinquageſima ſecunda. " Docemus etiam, ut ſacerdotes in qualibet die Solis populo prædicent, præbeantque ſe exemplum bonæ vitæ. Sexageſima quinta. Docemus etiam, ut ſacerdos quilibet confeſſionem doceat & pœnitentiam, nec non ut peccata confitentes ſatisfactionem utique proſequantur. Ægrotis etiam, prout opus fuerit, Euchariſtiam præbeat, & ſi deſideretur, unctionem. „ Tertia claſſis eſt de confeſſione. " Prima ſic habet : " Quando aliquis voluerit confeſſionem facere peccatorum ſuorum, viriliter agat, & non erubeſcat confiteri ſcelera & facinora ſe accuſando, quia inde venit indulgentia, & quia ſine confeſſione nulla eſt venia : confeſſio juſtificat. „ En confeſſionis neceſſitas & effectus. His ſubjicit confeſſionis formulam, & contritionis actum. Quarta claſſis eſt de ſatisfactione. Tertium caput ſic habet: " Omnis epiſcopus ſedem ſuam epiſcopalem capeſcat die mercurii, quæ caput eſt jejunii, & tunc ad eum veniat unuſquiſque illius diœceſis, qui capitali laborat crimine, & cum hoc confeſſus fuerit, docebit eum confeſſarius pœnitentiam juxta rationem cujuslibet reatus ſui. Quarta. Poſt hæc die Jovis Paſchatis feſtum præcedentis, convocantur omnes utique ad eumdem locum, decantanſque ſuper eos epiſcopus hymnorum aliquid, abſolutionem eis edit. Sexta. Si laicus alium occiderit, pane & aqua ſeptem jejunet annis, & eorumdem quatuor, prout voluerit confeſſarius. „ Hinc varias publicas pœnitentias pro diverſis ſceleribus aſſignat, quibus etiam ſubjiciuntur epiſcopi, presbyteri & diaconi & monachi, adjuncta quandoque depoſitione.

Ibid. Tertia " Si miſſalis ſacerdos, vel monachus, vel diaconus legitimam uxorem habuit, priuſquam ordinem habuerit, & relicta ea, ſacros ordines ingrediatur, poſtea tamen eam denuo clam ſuſceperit, jejunet eorum quilibet, tanquam pro homicidio. „ Inde recenſet varia bona opera, quibus peccator pro peccatis ſuis Deo ſatisfaciat. Ejuſmodi leges regis Edgari, veluti capitularia regum noſtrorum, ſunt epiſcoporum ſtatuta, quibus acceſſit authoritas regia, cujus nomine publicantur, ut ab omnibus diligentius obſerventur.

CHRISTI AN. 970. *Londoniensis ſynodus.* Concil. tom. 6. ed. Hard.

XIV. Edgarus rex anno ſequenti nongenteſimo ſeptuageſimo, quo ad ſedem Eboracenſem promotus eſt Oſwaldus, Londoniæ ſynodum convocavit. In ea communi epiſcoporum, abbatum primorumque conſilio S. Mariæ Virginis monaſterio in Glaſtingabiri privilegia conceſſit. Primo monachis electionem ſui abbatis perpetuo manere cenſuit; ſibi vero ſuiſque hæredibus tribuendi electo baculum paſtoralem retinuit. Hujus reſervationis in ſua confirmationis epiſtola Papa non meminit. Secundo. Ut ordinatio monachorum & clericorum in arbitrio abbatis & conventus ſit. Tertio. Ut nulli hominum eamdem inſulam cauſa placitandi vel aliquid perſcrutandi aut corrigendi intrare liceat. Hæc tria privilegia confirmavit Joannes Papa XIII., cui chirographum ſuæ liberalitatis Rex per legatos direxerat. Multa plura in epiſtola Regis ad Papam continentur, quorum aliqua ſunt incredibilia, exempli cauſa : ſi abbas vel monachus loci illius latronem, qui ad ſuſpendium vel quodlibet mortis periculum ducitur, in itinere obviam habuerit, poteſtatem habeat eum eripiendi ab imminenti periculo in toto regno. Ac proinde ſuppoſititia videtur.

CHRISTI AN. 972. Ibid. *Tardanenſis ſynodus.*

XV. Adalbero Remenſis Archiepiſcopus anno nongenteſimo ſeptuageſimo ſecundo, menſe Majo, in provinciali ſynodo generaliter congregata apud montem ſanctæ Mariæ in pago Tardanenſi, ſolemniter coram omnibus recitavit decretum, quo, ejectis propter pravos mores canonicis, quos Moſomi ſanctimonialibus ſubſtituerat Heriveus, monachos in eodem Moſomenſi cœnobio collocavit, & Letaldum ordinavit eorum abbatem. Illud decretum ſua ſubſcriptione confirmarunt novem ejus ſuffraganei, octo archidiaconi, quinque abbates. Septimo Idus Novembris ejuſdem anni in hoc loco conſtituti ſunt monachi. Joannes Papa XIII. & monaſterii inſtitutionem, & bona omnia, quæ ei fuerant donata, confirmavit. Adalbero annis novemdecim eccleſiam Remenſem rexit. Obiit decimo Kalendas Februarii, cui ſucceſſit Arnulphus.

Ibid. *Synodus in Ingelenheim.*

XVI. Cum Otto Imperator una cum filio Ottone II. in Germaniam reverti ſſet ad componendas res eccleſiarum, eodem anno ſynodum congregavit in Ingelenheim. Quid in ea geſtum ſit, ignoratur, niſi quod in vita ſancti Uldarici epiſcopi Auguſtani legitur, nempe, quod ille, relicto epiſcopatu, ad monaſticam vitam tranſeundi poteſtatem ſibi fieri poſtulaverit, atque ut ejus nepos Adalbero pro eo ordinaretur : ſed communi judicio reſponſum accepit, nequaquam illud expedire, ne ejus factum aliis peccandi occaſionem præbeat, qui in gratiam ſuorum nepotum, quos vellent, iſta ratione eccleſiis non ſine gravi totius populi detrimento obtruderent, ſpoponderuntque, quod poſt ejus diſceſſum Adalberonem ei ſubſtituerent. His conſenſit Uldaricus; Imperator vero ex epiſcoporum conſenſu commendavit Adalberoni, ut a-

vuncu-

Christi An. 972.

vinculi ſui curam gereret, & ſub ipſo totius epiſcopatus diſpoſitionem adimpleret: ſed anno ſequenti poſt feſtum Paſchæ morte ſubita defunctus eſt Adalbero. S. Uldaricus quarto die Julii ejuſdem

R. Martyrol. 4. Jul.

anni migravit ad Deum, ætatis ſuæ octuageſimi tertii, ordinationis quinquageſimi; vivus & mortuus miraculis claruit, ac inter Sanctos honoratur.

Joannes Papa XIII. anno præcedenti, octavo Idus Septembris e vivis exceſſerat, cum ſediſſet annos fere ſeptem. Ei ſucceſſit Benedictus VI., quem ante diem vigeſimum octavum menſis Novembris ordinatum fuiſſe Romanum Pontificem, conſtat ex privilegio, quod eo die conceſſit Eldeado abbati Vezeliacenſi. Ex ejus actis ſupereſt tantum ſub ejus nomine epiſtola ad Fridericum Salisburgenſem epiſcopum, cui, ejuſque ſucceſſoribus concedit vicem Apoſtolicam in tota Norica provincia & in tota Pannonia ſuperiori & inferiori: Quomodo, inquit, tui anteceſſores eamdem poteſtatem a noſtris habuere anteceſſoribus, ita ſcilicet, ut nulli liceat in præfatis provinciis ſibi uſurpare pallium, nec epiſcopos ordinare, nec ullum officium, quod ad Archi-epiſcopum pertinere debet. Quibus verbis ſuppoſitionis arguitur hæc epiſtola: Agapitus enim Papa II. Patavienſi epiſcopo attribuit Pannoniam orientalem cum regionibus Avarorum & Moravorum; Salisburgenſi vero ſolam relinquit Pannoniam occidentalem. Agapiti vero decreti, cum nulla fiat mentio in epiſtola Benedicti, gratis fingitur, quod illud revocet.

Eo ſedente, mortis debitum perſolverunt Willelmus Imperatoris filius & ſancta Mathildis ejuſdem mater & Henrici Germaniæ regis uxor & ipſemet

Christi An. 973.

Imperator Otto, ſcilicet Nonis Maji anni nongenteſimi ſeptuageſimi tertii. Otto II. ei ſucceſſit, jam a

Herman. contract.

Papa Joanne XIII. coronatus. Morte ejus audita, Cincius Romæ tumultum excitavit, ſperans, Ottone adoleſcente, Italiæ regnum ſe facile adepturum, & Benedictum Papam ſibi reſiſtentem in caſtello ſancti Angeli cuſtodiæ mancipavit, ibique ſtrangulatus eſt anno nongenteſimo ſeptuageſimo quar-

Christi An. 974.

to. Eo adhuc vivente, Franco, qui dictus eſt Bonifacius VII., Pontifex ordinatur, & poſt unum menſem expulſus Conſtantinopolim profugit. Tunc Tuſculanorum comitum factione, qui a partibus Imperatoris ſtabant, electus eſt Donus II.

Non longo poſt tempore, eo mortuo, Imperator

Vita S. Majol. l. 3. c. 8.

Otto II. junctis cum matre precibus, Majolum Cluniacenſem abbatem Italiam repetere coegit; ſed ad eum divertit in Germaniam, & ab utroque honorifice ſuſceptus, ad culmen Apoſtolicæ dignitatis precibus impelli cœpit continuatis: ſed enim abjectionem magis expeteret quam exaltationem, nullatenus ſe promoveri paſſus eſt, quamvis Imperator & ejus mater cum epiſcopis inſiſterent. At ille divina illuſtratus gratia ſolerti ſe ſtuduit excuſare prudentia. Itaque Otto miſſos ſuos Romam direxit, iiſque mandavit, ut Tuſculanorum comitum partibus faverent, indeque Benedictus VII., qui jam Sutrinus epiſcopus erat, inthronizatus eſt Romanus Pontifex, & quidem ante diem vigeſimum quintum menſis Martii anni

Christi An. 975.

nongenteſimi ſeptuageſimi quinti, ut conſtat ex quibuſdam ejus actibus: ſtatim ſynodum celebravit, in qua Bonifacium VII. damnavit & excommunicavit.

XVII. Interea ſanctus Wolfgangus factus eſt

Act. SS. Bened. ſæcul. 5.

epiſcopus Ratiſponenſis. Erat natione Suevus, atque a parentibus traditus cœnobio Augienſi, doctiſſimus evaſit, habitumque monaſticum induit. Sanctus Uldaricus, cum ejus cœnobium inviſeret, cognitis ejus virtutibus, eum quamvis renitentem ordinavit presbyterum. Hinc majora charismata æmulans, cum abbatis licentia, prædicandi gratia, petiit Pannoniam; ſed cum per biennium multum laboraſſet, & parum profeciſſet, a Pilgrimo Patavienſi epiſcopo revocatur, atque apud illum rogatus aliquot diebus commoratur. Pilgrimus, cognita ejus in ſacra ſcriptura eruditione, legationem mittens ad Imperatorem, eum ad Wolfgangi electionem pro epiſcopatu Ratiſponenſi convertit. Conſecratus totum ſe prædicationi dedit, & literas & Chriſtianos mores reſtituit tum in ſua, tum in Trevirenſi diœceſi, canonicoſque ad communem vivendi formam, monachos & ſanctimoniales ad ſeverius inſtitutum revocavit, at-

que ad accuratam regulæ obſervantiam perduxit. Christi An. 975.

Ipſe vero omnibus præibat exemplo, habitum vitamque monaſticam ſemper retinuit. Effectus præterea pauperum ac mendicorum pater, quorum plures quotidie alebat, ipſe proſpiciens, quomodo illis miniſtraretur, nullum vacuum dimittebat abſque eleemoſyna, alienis & ſubditis miſericordiam pariter exhibens. Cum audiiſſet aliquos presbyteros vini penuria cum aqua Miſſarum celebrare ſacramenta, uberrime flevit, & præcepit, ut per ſingulos menſes duodecim presbyteri de cellario ſuo vinum acciperent, aliiſque dividerent.

XVIII. Joannes græcus Imperator debellatis Bul- Leo

garis atque Ruſſis, Myſiaque recepta, ac Dorycolo, Diac.

ex nomine Theodori magiſtri militiæ & martyris Theodoropolis nuncupato, Conſtantinopolim rediit, ubi cives pro mœnibus effuſos reperit, cum coronis & ſceptris aureis eum recepturos. Ducebant etiam currum ex auro compactum, quem equi albi trahebant. Rogabant, ut in eum aſcendens, duceret triumphum. Ipſe quidem coronas ac ſceptra ſuſcepit, majoraque his munera rependit; ut autem in currum aſcenderet, induci non potuit; ſed Dei Matris imagine Jeſum ampleſantis, quam ex Myſia attulerat, in currus ſella collocata, eique ſubſtratis purpureis regum Bulgariæ paludamentis ac ſtemmatibus, ipſe equo invectus pone ſequebatur, caput diademate cinctus, ac coronas ſceptraque geſtans in manibus. Hac triumphi ſpecie per mediam civitatem purpureis veſtibus ornatam, lauri ramis auroque textis peplis contectam, ad magnum Dei ſapientiæ delubrum proceſſit, gratiarumque actionis precibus exſolutis, Bulgarorumque regis magnifica corona velut ſpoliorum primitiis Deo dicata atque appenſa, in regias ædes ſe recepit, & Borem Bulgarorum regem, ademptis ei regiis inſignibus, magiſtri dignitate ornavit. Primus monetam cum Salvatoris effigie cudi juſſit, addita hac inſcriptione: Jeſu Chriſto Regi Regum.

Joannes poſtea, ſæpe devictis Saracenis, plures *Joannis*

Orientis urbes recepit. Conſtantinopolim dum redit, *Imperato-*

videns feraces regiones multis laboribus ac cædibus *ris mors*

a Romanis receptas, quas Baſilius eunuchus & ac- Ibid.

cubitor poſſidebat, indigne tulit, eique inſatiabilem improperavit avaritiam. Is vero tacuit Imperatoris indignationem timens; ſed cum Imperator ad Romani patricii ædes divertiſſet, eunuchus quidam venenum ei inter pocula propinavit. Quis eum ad tantum ſcelus impulerit, certo non conſtat. Baſilio eunucho imputatum. Poſtridie membrorum torpor totiuſque corporis defectio invaſit Imperatorem, qui Conſtantinopolim venire feſtinavit. In palatium devectus, lecto diſcumbebat, veneni vi fatiſcens, quod ejus viſcera depaſcebatur. Intelligens, quod ex tali tabe non emergeret, apertis rei privatæ theſauris, large ex eis pauperibus erogabat, vocatoque Nicolao Adrianopolitano epiſcopo, ſuas per vitam ignorantias ei detegebat, lacrymarumque rivos oculis deducens, harumque lavacro turpia ſua ſordeſque delictorum abſtergens, nec non ſanctam Deiparam propenſe adjutricem in die judicii inclamans, hac ſincera mente, ac corde contrito, exhomologeſi facta, ex humanis migrat Januarii menſis die decima, indictione quarta, id eſt, anno nongenteſimo ſeptuageſimo quinto, ejus vitæ quinquageſimo primo. Annos ſex & triginta dies imperavit, ſepultuſque eſt in Salvatoris templo, quod is magnifice a fundamentis erexerat. Quibus verbis, Leo diaconus, vir Aſiaticus, ut ipſemet aſſerit, hiſtoriam ſuam ab obitu Conſtantini porphyrogeniti ad mortem uſque Joannis Tzimiſcæ perductam abſolvit. Baſilius & Conſtantinus Romani junioris filii poſt eum imperaverunt. Omnis autem penes Baſilium accubitorem erat authoritas; quam ut conſervaret, Theophanonem Imperatorum matrem ex exilio revocavit.

Tunc patriarcha Baſilius epiſcoporum invidia

Leo Diac.

apud Imperatorem calumniam paſſus, quaſi in aliquem procerum moliretur transferre Imperium, nec eccleſiam regeret ex præſcripto canonum, ad Imperatoris tribunal vocatur. Quoniam vero renuebat, œcumenicamque ſynodum cogendam aſſerebat, in eaque diluenda eſſe crimina ajebat, in monaſterium ad Scamandrum ſitum, quod ipſe extruxerat, Imperatoris juſſu relegatur. Vir fuit magnæ auſteritatis, uno amictu hyeme æſtateque utens, nec ante exuens, quam difflueret. Alius ei nullus cibus aut potus

præter

Christi An. 975.

præter aquam, nuces ac poma, humique per omne tempus cubans, quo religioſa palæſtra certavit. Baſilio ejecto, patriarchalia gubernacula regenda ſuſcepit Antonius, vir in Studii monaſterio a juventute aſceticam profeſſus diſciplinam, vitamque ducens Apoſtolicam, tametſi a viris Principibus ipſiſque Imperatoribus plurimum coleretur, divinaque & humana ſcientia, ſi quis alius, pollebat.

Eadem ætate floruit Suidas, arte Grammaticus, ſiquidem compilationem ſuam terminat in obitu Joannis Tzemiſcæ Imperatoris, prolixum condidit lexicon, in quo non pauca habet ad hiſtoriam eccleſiaſticam pertinentia, & varia veterum fragmenta, ſæpe authoris nomine non memorato. Michael Pſellus vir magnæ eruditionis Imperatorum Bizantinorum hiſtoriam poſt Leonem diaconum uſque ad inaugurationem Conſtantini Ducæ continuavit.

Hoveden.

XIX. Edgarus Angliæ rex pacificus illiuſque monarchiæ reſtaurator, poſtquam cuncta regaliter conſumpſit, anno ætatis ſuæ trigeſimo ſecundo, regni in Mercia decimo nono, ex quo vero per totam Angliam regnavit, decimo ſexto, octavo Idus Julii anni nongenteſimi ſeptuageſimi quinti ex hac vita tranſivit, filiumque ſuum Edwardum & regni & morum reliquit hæredem, ſed non ſine controverſia; quidam enim optimates cum regina Elſrida favebant Ethelredo ejus fratri natu minori; ſed Dunſtanus Cantuarienſis & Oſwaldus Eboracenſis Archiepiſcopus cum coepiſcopis, abbatibus, ducibuſque quamplurimis in unum convenerunt, & Edwardum, ut pater ſuus præceperat, elegerunt, electum conſecraverunt, & in Regem unxerunt. Optimates plures abbates cum monachis de monaſteriis, in quibus eos collocarat rex Edgarus, expulerunt, & clericos, ut prius, cum uxoribus induxerunt. Alii vero, congregato exercitu, pro monachis fortiter ſtetere, Orientaliumque Anglorum monaſteria defenderunt. Edgari regis extat epiſtola, anno ante ejus obitum data ad Malmesburienſe cœnobium, qua indicat, ſe clericos ſæculares ejeciſſe, monachoſque vitæ regularis induxiſſe. Ei ſubſcripſere poſt regem Edgarum duo Metropolitani, Dunſtanus & Oſwaldus, tres epiſcopi, tres abbates & tres Duces.

Concil. tom. 6. ed. Hard.

Ibid.

Wintoniæ ſynodus.

Clericorum & monachorum controverſia poſt ejus mortem delata eſt ad ſynodum, quæ Wintoniæ convenit. Hic dum magnis partium ſtudiis utrimque jactaretur, ferunt Dominicam imaginem expreſſe locutam, clericos eorumque fautores confudiſſe; ſed adhuc non ſedatis animis, Calnæ concilium indictum eſt, ubi cum in cœnaculo, abſente propter ætatem Rege, conſidentibus totius Angliæ ſenatoribus, magno conflictu & controverſia res ageretur, atque Dunſtanum multorum conviciorum jacula impeterent, nec quaterent, ſuas partes cujuſcumque ordinis viris ſummo ſtudio tuentibus, ſolarium totum repente cum axibus & trabibus diſſiluit & concidit. Omnibus ad terram eliſis, ſolus Dunſtanus ſtans ſuper unam trabem, quæ ſuperſtes erat, evaſit. Reliqui vel exanimati, vel perpetui languoris compede detenti ſunt: hoc miraculum, quod anno nongenteſimo ſeptuageſimo octavo contigit, Archiepiſcopo exhibuit pacem de clericis, omnibus Anglis tunc & deinceps in ejus ſententiam concedentibus.

Christi An. 978.

Bolland. 1. Mart.

S. Rudeſindus in Hiſpania Dumienſis epiſcopus, cum ſedem hanc magno virtutum ſplendore per triginta duos annos ſapientiſſima rexiſſet, die Kalendarum Martii anni nongenteſimi ſeptuageſimi octavi, æterna corona a Remuneratore omnium bonorum in gloria eſt coronatus. Ejus genere nihil illuſtrius, patrem enim habuit e regia ſtirpe progenitum, & matrem Ilduaram non minus pietate, quam natalium ſplendore illuſtrem. Vaſtato dudum Dumienſi monaſterio Rudeſindus in cellam novam, quam condiderat, ſe recepit, ubi monaſticis addictus diſciplinis, poſt Franquillæ mortem abbatis munus epiſcopali conjunxit. Illum ob vitæ innocentiam & res præclare geſtas ac miraculorum frequentiam Sanctorum catalogo adſcripſit Cæleſtinus Papa III.

Baron. ad ann. 975.

Martyres.

Saraceni expugnata & diruta civitate Septimacenſi, Chriſtianos, qui cædi ſuperfuerant, Cordubam perduxere, biennalique carcere afflictos, cum conſtantes in fide perſeverarent, interfecerunt. Unius ex illis, qui vocabatur Dominicus, bona rex Ramirus fiſco addixerat, eo quod hæredes non haberet: Bermundus ejus ſucceſſor ea Compoſtellanæ eccleſiæ dono dedit, ac donationem regio diplomate confirmavit.

Christi An. 978.

S. Eduardus.

Bolland. 18. Mart.

S. Eduardus Anglorum rex, cum laſſus e venatione reverteretur, urgente ſiti divertit ad villam novercæ ſuæ, quæ, ut regnaret filius ejus Ethelredus, eum, dum poculum porrectum hauriret, per ſatellitem ſica transfodi, & ſine honore ſepelire juſſit anno nongenteſimo ſeptuageſimo octavo: ſed adfuit divinæ ſerenitatis aſſenſus, qui innocenter cæſum miraculorum gloria ſublimaret. Elfritha ejus noverca, bis permota, ſeveram egit pœnitentiam, adeo ut multis annis carnem ſuam cilicio domaret, humi dormiret, & multos cruciatus perferret. Sanctus Eduardus martyr appellatus, etiamſi pro Chriſtianæ religionis fide non obierit. Ethelredus ejus frater miſerrime regnavit annis triginta octo. Ejus vitæ curſus ſævus in principio, miſer in medio, turpis exitu aſſeritur. Ita parricidio, cui conniventiam adhibuerat, immanis, ita fuga & mollitie infamis, ita morte miſerabilis fuit. Ejus tempore Danorum exercitus totam Angliam plurimum tribularunt, eccleſias & cœnobia opprimentes, ac per tempora quatuor Regum perduravit tanta tribulatio.

Malmesburg.

Martyrol. R. 16. Sept.

Sanctorum etiam mercedem & honores promeruit Editha virgo ſanctimonialis, S. Eduardi ſoror. Welfrida ejus mater quam oppreſſerat rex Edgarus, uti diximus, ſtatim poſt partum ſeceſſerat in Wintonienſe monaſterium, filiam pie educans, quæ ubi adolevit, ibidem habitum monachicum e manibus S. Ethelwoldi epiſcopi accepit, & anno ætatis ſuæ vigeſimo tertio migravit ad Chriſtum. Eodem ævo tres aliæ Edithæ regiæ virgines in Anglia vixiſſe dicuntur præter Editham Ottonis Magni uxorem: una Ethelwlfi regis filia, Alfredi regis ſoror, quæ S. Morwennæ abbatiſſæ tradita eſt: altera Editha Eduardi ſenioris filia: tertia Edmundi regis filia, regis Edgari ſoror, omnes ſanctæ & ſanctimoniales.

S. Romualdus.

Bolland. 7. Febr.

XX. Eodem tempore florebat S. Romualdus, qui eremiticæ vitæ in Italia reſtitutor & propagator ac ordinis Camaldulenſis fundator fuit. Ravennæ ex illuſtriſſima progenie natus, adoleſcens vixit laſcivius; ſed cum Sergius ejus pater inimicum occidiſſet, tanti reatus pœnitentiam, quia ipſe interfuiſſet, accepit, & monachum induit in monaſterio S. Apollinaris. In eo triennium fere tranſegit; ſed cum cerneret quoſdam vivere remiſſius, eoſdem corripuit, ad eorum confuſionem præcepta regulæ in teſtimonium convocans. Illi non ferentes hoc opprobrium, de ejus morte tractant. Quæ res Romualdo cum per conſcium conſpirationis innotuiſſet, periculum vitavit. Cum autem perfectionis amor in ejus animo magis ac magis indies creſceret, ex abbatis conſenſu venit in Venetiarum partes ad Marinum eremitam magnæ ſanctitatis ac ſimplicitatis virum. Literarum prorſus expers ſæculum reliquerat, itaque pſalterium cum vix ediſcere poſſet, Marinus virgam gerens ſiniſtram ejus capitis partem ſæpiſſime verberabat. Romualdus tandem neceſſitate compulſus, humiliter ait: Magiſter, ſi placet, dextram percute, quia jam lævæ auris auditum perdo. Ille tantam ejus patientiam admiratus, indiſcretæ ſeveritatis diſciplinam temperat. In ſumma auſteritate vivebant, quotidie cantantes integrum pſalterium.

Iiſdem diebus Petrus cognomine Urſeolus Venetiarum dux, hanc dignitatem erat aſſecutus; quia deceſſoris ſui Vitalis Candidiani peremptoribus fautor extiterat. Poſtea corde compunctus Guarinum abbatem, Marinum & Romualdum conſuluit. Illi communi ſententia ſuadent, ut abdicato ducatu, vitam profiteatur monaſticam. Petrus, relicta uxore, cum Joanne Gradenico, qui conjurationis conſcius fuerat, navem aſcendit, & aufugit in Catalauniam, & Guarini abbatis monaſterium ingreſſus eſt. Marinus autem & Romualdus non procul a monaſterio vitam ſolitariam agebant; quibus poſt annum Petrus & Joannes aggregati ſunt. Romualdus autem fratres ſanctæ converſationis progreſſibus longius anteivit, ut jam quidquid inter fratres ſive de ſpiritualibus, ſive de corporalibus controverteretur, ipſe decerneret, ejuſque omnino ſententia prævaleret; ſingulis diebus per annum vixit ex uno pugillo ciceris elixi. Deinde tribus annis ipſe & Joannes Gradenicus ſarculis terram frangentes, & triticum ſeminantes, ex manuum labore vixerunt; ſed dum

agri-

Christi An. 978. agrieulturam exercebant, jejunium duplieabant. Demum Romualdus, cum in vita Patrum legiſſet, quod quidam pee continuam hebdomadam jejunantes ſabbatorum die parites convanirent, ipſoqua die Dominico jejunii rigorem interponerent, hunc vivendi ordinem ſtatim arripuit, & in eo quindecim annis continua auſteritata permanſit. Poſt hæc iterum lagens, quia ſabbato jejunat Romana Eeeleſia; mox ſabbati remiſſionem in quintam feriam commutavit, hancque vivendi regulam priori faeiliorem cunctis ſectatoribus vitæ atemiticæ præfinit, ut cujuſque hebdomadæ dies quinque jejunent; quinta vero feria & Dominicis diebus olera, vel quodcumque legumen cum gratiarum actione pereiperent, exceptis duabus anni quadragefimis, in quibus ipſe & plerique ejus diſcipuli totius hebdomadæ ſoliti erant continuara jejunium, hoc oſt, diem abſque omni eibo tranſigera.

Concil. tom. 6. ad.Hard. tom. 9. Lab. *Hungari mudri fidem amplectuntur.* XXI. Pilgrimus Lauriacenſis epiſcopus eirea annum nongenteſimum ſeptuageſimum octavum ad Benedictum Papam dedit literas, quibus ſe eacuſabat a perſonali acceſſu ad Apoſtolorum limina; Quia, inquit, a Neophita Ungarorum gente huc ire prohibeor, apud quam fœdere pacto, ſub occaſione paeis fiduciam ſumpſimus operam axereere prædicationis . . . . . Deus quippe eorum cordis januam aparire dignatus eſt . . . . . ut, depoſita ferina erudelitate, leni jugo Domini colla ſubmittant. Ad quos, dum ab ipſis invitatus tranſmitterem ſatis idoncos viros ex monachis canonicoſque presbyteros . . . . . tantum divina gratia fructum ſtatim miniſtravit, ut ax aiſdem nobilioribus Ungaris utriuſque ſexus Catholica fide imbutos, atqua ſacro lavacro ablutos circites quinquies milla Chriſto lucrarentur.

Ibid. Chriſtiani autem, quorum majos pars populi eſt, qui ex omni parte illac tracti ſunt captivi, quibus numquam ſoboles ſuas lieuit niſi ſurtive Domino conſearare, modo certatim, nullo obſtanta timore, offerunt eas baptizare, & gratulantur omnes tanquam de peregrinatione ſua in patriam reducti, quod Chriſtiano more oratoria audent conſtruere, & licentia percepta linguam ligatam in laudem Salvatoris præſumunt ſolvare . . . . Factum aſt ergo, ut pene euncta Ungarorum natio ſit prona ad percipiendam fidem; ſed & aliæ Sclavorum provinciæ ad eredendum promptæ, & aſt ibi quidem meſſis multa, operarii autem pauci. Unda quoque viſum aſt, jam neceſſarium eſſe, ut ſanctitas veſtra illic aliquot jubess ordinari apiſcopos: quia & quondam Romanorum Gepidarumque tempore, proprios ſeptem epiſeopos eadem oriantalis Pannonia habuit, & Moeſia, meæ Lauriacenſi eccleſiæ ſubjectos . . . . Quod valde onerofum eſt mihi, ut mei archiepiſcopatus parochias ſolus prædicando circumeam, quibus neceſſitate & adjutorii inopia cogor nomquam meam ſubtrahera præſentiam. His ſubjicit ſuam fidei confeſſionem, & petit, ut ſibi pallium dignetur mittere, & confirmare ſibi commiſſam populi gubernationem.

Ibid. Benedictus Papa VIII. his literis aceeptis per duos presbyteros alias dedit encyelieas ad Imperatorem, apiſcopos & abbates Galliæ orienralis & Germaniæ. Laureacenſis ſeu Patavienſis apiſcopi poſtulationem exponit, & addit: "Quoniam Salisburgenſis eceleſia Metropolis abuſa eſt ſubjectione Lauriacenſia eccleſiæ, pontificii obliterata & attenuata ſua dignitare ex devaſtatione barbarorum, qua propterea pereeptis Apoſtolieis privilegiis nequaquam patimur privari... Ideo poteſtare B. Petri Principis Apoſtolorum, atque exemplo Pontificum prædeceſſorum noſtrorum Lauriacenſem eccleſiam, ejuſqua rectores jam Archiepiſcopos, amodo perpetim ab omni Saltzburgenſi ecelsſia ejuſque Præſulum ſubjectione abſolvimus, & honore Metropolitano ſublimamus. Et ſicut ſanctæ memoriæ Agapitus Papa terminos earumdem parochiarum ab invicem diſtinxit, ſic & ipſi diffinimus, ſcilicet Salzburgenſi eccleſiæ ſuperiorem Pannoniam, inferiorem vero, cum Moeſia & Maravia Lauriacenſi Arebiepiſcopo attribuit, eique mittens pallium vices ſuas in his provinciis ei delegat: ita ut alter illorum, qui prior ſit in ordinationis sampore, quoad vivas, prioritarem teneat in ordina." Pilgrimus ultimus fuit Lauriacenſis Archiepiſcopus, qui enim

Lambec. ei ſuceeſſit anno nongenteſimo nonageſimo ſecundo, non jam amplius fuit Lauriacenſis Archiepiſcopus, ſed ſolum epiſcopus Paſſavienſis, & tam ipſe quam ajus ſucceſſores caruerunt archiepiſcopali pallio.

XXII. Apud Danos Suein filius Chriſtianiſſimi regis Haroldi multas adverſus patrem molitus eſt inſidias, ut eum regno privaret, & religionem Chriſtianam in Dania exterminaret. Haroldus autem ab Ummi Hamburgenſi Archiepiſcopo ad Chriſti fidem converſus, tantam Aquilonis latitudinem ad fidem divinæ cognitionis traxit, ut omnem terram eccleſiis & ſacerdotibus fecerit eſſe inſignem . . . . Concitantibus autem his, qui Deo ſervire & pacem Regis detrectabant, Dani unanimi conſpiratione Chriſtianitatem abdicant, & ſtatuentes impium Suein in regnum, patri ejus Haroldo viro prudentiſſimo bellum indicunt . . . . . . Ventum eſt ergo ad prælium. In eo victa aſt pars Haroldi, qui graviter ſaucius fugit, aſcenſaque navi elapſus eſt ad civitatem Sclavorum Winneptam, ubi præter ſpem, quia barbari erant, humane receptus, poſt aliquot dies ex eodem vulnere deficiens, in Chriſti confeſſione migravit anno nongenteſimo octogeſimo. Regnavit autem annis quinquaginta. Cum a paganis & apoſtatis fuerit interfectus, qui eum oderant propter ejus religionem, hinc ut martyr habitus eſt. Suein regno potitus graviſſimam in Chriſtianos perſecutionem axercuit.

Christi An. 978 · *S. Haroldus rex.* · Halmold. l. 1. chron. · Christi An. 980.

XXIII. Anno nongenteſimo octogeſimo primo ſancti Petroci martyrium in Cornubia devaſtatur a Danis pyratis. Floruit autem S. Petrocus monachus ſæculo ſexto, qui Romam & Hieroſolymam viſitavit, qui poſtea ſanctiſſime vixit in Cornubienſi monaſterio. Sancti Eduardi corpus, quod in profano loco tribus annis jacuerat, crebreſcentibus miraculis, in Septonienſi monaſterio repoſitum aſt, & poſt viginti annos translatum ad Glaſtonienſem eccleſiam.

Christi An. 981. · Xoved.

Sanctus Adalbertus Magdeburgenſis primus Archiepiſcopus eodem anno migravit ad Deum duodecimo Kalendas Julii. Summa ſollicitudine commiſſis ſibi gregibus ſemper invigilaverat. Clerus & populus poſt ejus obitum Ocharicum monachum & Scholaſticum Magdeburgenſem communiter alegerunt in Archipræſulem, quamvis hoc nullo modo poſſe fieri prædixiſſet Adalbertus, & miſerunt eum cum legatis, qui hanc electionem Imperatori tunc in Italia commoranti nunciarent. Qui, cum ad eum perveniſſent, Giſileri Merſeburgenſis epiſcopi ſuffragium, qui apud Imperatorem plurimum valebat, implorantes, legationis ſuæ ſecretum ei aperuerunt. Promiſſa eſt his ab eo fidelis interceſſio; verum ubi audita Cæſari narravit, pedibus ejus ſupplex advolvitur, promiſſa & diu expectata longi laboris præmia poſtulans, ſcilicet Magdeburgenſem archiepiſcopatum, quem protinus impetrat: Egreſſus autem Ocharico & legatis reſpondit, quod vix ſuis neceſſitatibus in hoc ſubveniſſet.

Chronogr. Magdeburg.

Ibid. Corruptis deinde pecunia cunctis optimatibus, maximeque Romanis judicibus, quibus tunc omnia venalia erant, qualiter ad epiſcopatum pervenit, ſecreto revolvit; deinde palam Benedicti Papæ petit auxilium. Papa ſynodum convocat & judices interrogat, ſi liceret Giſilerum promovere ad archiepiſcopatum, qui certam ſedem tunc non haberet, ſed ab epiſcopo Hildewardo injuſte ablata caruiſſet hactenus, quam poſſederat. Judices authoritate canonum id eſſe licitum affirmant. Itaque Merſeburgum, epiſcopali ſede deſtructa, Halberſtadenſi eccleſiæ ſubditur, & Giſilerus ejus non paſtor ſed mercenarius ad majora tendens deſiderata percepit, ſuſceptoque a Papa pallio, cum licentia Imperatoris Magdeburgum ſecundo Kalendas Decembris venit, & ſolemni ritu a clero & populo ſuſceptus eſt.

Concil. tom. 6. ed.Hard. tom. 9. Lab. Benedictus Papa, ut eccleſiaſticorum avaritiam coerceret, circa idem tempus, annus enim ignoratur, Romæ ſynodum adverſus ſimoniacos celebravit in baſilica ſancti Petri: aderat Imperator Otto, cum Archiepiſcopis & epiſcopis & presbyteris & diaconibus Romanæ Eccleſiæ. Ibidem perlecta ſunt capitula de ſacris canonibus, qualiter liceret epiſcopo de ſacris ordinibus aliquod præmium accipere. Et interdictum eſt primum a Papa, tum ab omnibus epiſcopis, ut ab oſtiario uſque ad ſacerdotium nullum pretium exinde acciperent epiſcopi, ſicut in decretis ſanctorum Patrum continetur. Et lectus eſt ſecundus canon Chalcedonenſis. Inde Papa concludit. "Si quislibet presbyterorum aut diaconorum gratis donum Spiritus ſancti ab Archiepiſcopo ſuo accipere non potuerit, ſtudeat venire ad Romanam Eccleſiam, & in eadem benedictionem epiſcopalem acci-

Romana ſynodus adverſus ſimoniacos.

Christi An. 981. accipiat ſine omni ſimoniaca hæreſi. Is autem, qui ordinatus fuerit, ſi neque exactus aut petitus, poſt acceptas chartas & pallium, offerre aliquid cuilibet ex clero gratiæ tantummodo cauſa voluerit, hoc accipi nullo modo prohibemus: quia ejus oblatio nullam culpæ maculam ingerit, quæ ex accipientis ambitu non proceſſit. „ Hanc epiſtolam noſtram jubemus, ut per manum confratris noſtri Mironis epiſcopi Gerundenſis, cunctis aliis Archiepiſcopis & epiſcopis deportetur.

Christi An. 982. Magdeb. chron. Imperatoris Ottonis res retro fluere cœperunt. Anno ſequenti nongenteſimo octogeſimo ſecundo victus a Græcis, quorum partes adjuvabant Saraceni, vix, multis ſuorum amiſſis, evaſit. Henricus Auguſtenſis epiſcopus, qui malis artibus hanc ſedem obtinuerat, in eo prælio interceptus diſparuit. Vercellenſis epiſcopus captus, & longo carcere maceratus, Alexandriæ poſtea cum multis clericis & laiHerman. contract. cis rediit. Epiſcopi propter regia dominia, quæ poſſidebant, auxiliares milites conferre tenebantur: ſed ipſimet contra canones eoſdem in aciem educebant. Imperator ex fuga Veronam ſe recepit, ut copias colligeret. Inde Romam profectus, in morbum incidit, & ſeptimo Idus Decembris anChristi An. 983. ni nongenteſimi octogeſimi tertii ex hac luce ſubtractus eſt, honorificeque in porticu ſancti Petri tumulatur. Witichind. l. 1. & chron. Mindenſ. Brunoni fratri ſuo & Archiepiſcopo Coloniam, Willelmo filio ſuo Moguntino Archiepiſcopo Moguntiam, epiſcopo Spirenſi Spiram, Mindenſi Mindam cum omnibus fiſci Imperatoris juribus conceſſerat.

Juſſerat paulo ante mortem, ut filius ſuus Otto quamprimum in Germaniæ Regem eligeretur. Re ipſa die Natali Domini ejuſdem anni a Joanne Archiepiſcopo Ravennatenſi atque a Willegiſo Moguntino in Regem Aquiſgrani conſecratus eſt, completaque ceremoniis, legatus triſtis paternæ mortis advenit.

Christi An. 984. Herman. contract. XXIV. Benedictus Papa VII. Imperatori Ottoni diu ſuperſtes non fuit. Obiit die decima menſis Julii, indictione duodecima, id eſt, anno nongenteſimo octogeſimo quarto poſt ſedem annorum octo & ſex menſium. In ejus locum electus eſt Petrus epiſcopus Papienſis, qui Imperatoris Ottonis fuerat cancellarius, & vocatus eſt Joannes XIV. . . . . . Sedit menſibus octo. Franco, qui prius dictus fuerat Bonifacius VII. Conſtantinopoli reverſus eum comprehendit, & in caſtello ſancti Angeli religatum, fame, ut perhibent, & veneno enecavit, ejuſque ſedem invaſit; ſed poſt aliquot menſes repentina morte interiit, & in tantum eum odio habuerunt ſui, ut poſt mortem ejus cadaver lanceis vulnerarent, atque nudum per pedes traherent. Clerici poſtridie mane eum in via jacentem ſepelierunt. Joannes poſt eum electus eſt Pontifex; ſed morte præventus, non fuit conſecratus. Hinc inter Pontifices non recenſetur, & qui poſt eum electus eſt, dicitur Joannes XV. atque ita in ſuis diplomatibus ipſe ſubſcripſit. Ordinatus eſt menſe Decembri anni nonChristi An. 985. genteſimi octogeſimi quinti, ut conſtat ex ejus epiſtola de confirmatione bonorum & poſſeſſionum monaſterii Cunaxenſis in Catalaunia.

Baluz. in append. Marc. Hiſp. Sanctus Ethelwoldus Wintonienſis epiſcopus in Anglia, ſacrati olei liquore perunctus, Dominici corporis & ſanguinis perceptione exitum ſuum munivit, ſicque valefaciens & dans pacem filiis ſuis, inter verba orationis ſpiritum cœlo reddonavit Kalendis Auguſti, anno epiſcopatus ſui vigeſimo ſecundo. Plurima fecit monaſteria. Commendatur imprimis ejus erga pauperes charitas. Fame ſæviente in tota Britannia, omnem pecuniam in uſus pauperum expendit; poſtea de theſauris eccleſiæ tolli juſſit ornamenta, & argentea vaſa plurima confringi, & in pecunias redegit, ſuſtentavitque innumerabilem multitudinem egenorum, qui periculum famis evadere cupientes ad eum confugerunt. Illius meminit RoCapgrav. in ejus vita. manum martyrologium. Anglicana eccleſia ſanctis Ethelwoldo, Oſwaldo & Dunſtano epiſcopis pietate & virtutibus illuſtribus debet eccleſiaſticæ & monaſticæ diſciplinæ reſtitutionem.

S. Nili vita. XXV. Sanctus Nilus parentibus græcis natus Roſſoni in Calabris, doctrina & pietate inſignis, circa annum nongenteſimum octogeſimum ſextum venit in Caſſinenſe monaſterium, ubi perhumaniter acceptus eſt, & vicino Vallis-Lucii donatus monaſterio: ibi quindecim exegit annos, ut ejus acta teſtantur, quæ ſcripſit contubernalis ejus diſcipulus. Hic cum aliquot græcis monachis vitam egit eremiticam; ipſe Christi An. 985 vero ſeorſim in vicina caverna commorabatur. Hanc autem ſibi vitæ regulam impoſuit. Abſolutis matutinis, libros pios eleganti charactere deſcribebat. Tum pſalmos horæ tertiæ recitabat, pſalteriumque millies genua flectens continuabat, uſque dum ſextam recitaret. Inde uſque ad nonam ſcripturam ſacram & Patrum ſcripta attente legens meditabatur. Poſt veſperas animum deambulatione relaxabat, nec tamen a piis ceſſabat cogitationibus. Poſt Solis occaſum reficiebatur, ejus cibus erat panis, vel abſque pane elixa legumina; potus vero aqua. Veterum Patrum æmulator etiam paupertatem, auſteritatem aliaſque virtutes in ſe exprimere ſatagebat. Hinc ſæpe per totam quadrageſimam ab omni cibo & potu abſtinebat, animi & corporis vigorem ſola ſuſtentans Euchariſtia. Aliis anni temporibus jejunium quandoque per decem dies continuabat. Per annum integrum nonniſi ſemel ſingulis menſibus bibit, quamvis arido tantum pane veſceretur. Singulis noctibus unam horam quieti dabat, tum totum decurrebat pſalterium, huic ſuperaddens nocturnas & matutinas preces. Ejus veſtimentum inſtar cilicii textilis erat ex conſutis camelorum pilis, quod circa lumbos fune conſtringebat.

Hegumeni vel abbatis nomen & authoritatem Ibid. conſtanter rejecit: hinc, cum multi ad eum veniſſent diſcipuli, perfecit ut alium ſibi in ſuperiorem eligerent. Calumniantium animos ſua humilitate & charitate ſibi demeruit. Sanctimonialium monaſterium fundaverat Eupraxius Calabriæ pro græco Imperatore præfectus, quod poſtea prope collapſum Nilus reparavit. Maligni tamen Eupraxio ſcripſerunt, quod ejus monaſterium Nilus expilaſſet. Eupraxius poſt aliquot annos rurſus miſſus eſt, ut eamdem provinciam adminiſtraret. Omnes præpoſiti monaſteriorum ad eum accedebant cum muneribus & adulationibus, orantes, ut ipſos protegeret. Beatus vePſalm. 145. ro Nilus, ne videretur confidere Principibus, in quibus, ut ait ſcriptura, non eſt ſalus, in ſuo manſit monaſterio, Deum orans pro totius mundi ſalute & pro anima Eupraxii, qui indignatus, ſe a Nilo contemptum putans, quærebat ultionis locum, ſed non invenit; nec tamen a propoſito deſtitit. Interea in morbum incidit, & partes ejus corporis inferiores gangrena depaſcebantur, ſic ejus luxuriæ pœnas exigens. In tanto vitæ periculo temeritatem ſuam adverſus Sanctum deteſtatus eſt, & ſupplex benedictionem ejus exorat. Nilus, ut ejus animæ ſalutem procuraret, per tres annos eum adire, vel venientem recipere noluit. Inſtante morte, tunc ad eum acceſſit medicus ſpiritualis, quem cum vidiſſet Eupraxius, ejus pedes amplexus magnam vim lacrymarum effudit, ita ut ſanctus Pater & preſentes eum eo collacrymarentur. Beatus Nilus tunc eum ſublevavit: Ille vero omnibus præcepit, ut egrederentur, & cœpit ei denudare morbum animæ per morbos corporis, ejuſque manus lacrymis ſuis abluens orabat, ut ſui miſereretur, ac eum tonderet, monachus enim fieri voverat. Nilus ei reſpondit: Omnes, qui baptiſmi ſui innocentiam non cuſtodierunt, debent abſque voto rurſus ſuſcipere pœnitentiæ baptiſmum, & ſic liberari ab omnibus peccatis præteritis. Quod autem dixiſti, ut te tonderem, humilis ſum monachus, nullum ſacerdotalem gradum adeptus. Hic autem eſt Metropolita, ſunt etiam epiſcopi & archimandritæ, ipſi deſiderium tuum impleant. Ille rurſus inſtitit, ut per eum Apoſtolicum habitum ſuſciperet. Nilus ejus lacrymis victus, ipſum totondit, & monachi veſte induit, præſentibus Metropolita & multis monaſteriorum præpoſitis & ſacerdotibus.

Eupraxius poſt hanc cæremoniam omnes hortatus eſt Ibid. ad prandium, eiſque ipſe miniſtrabat, qui antea e cubili ſurgere non poterat, confirmatus virtute ſancti Spiritus: omnes præ illius vigore & promptitudine ſtupebant, & Deum glorificabant. Poſt hæc cum omnia bona ſua pauperibus dediſſet, & eccleſiis & domeſticis ſuis aliquid legaſſet, & ſervos libertate donaſſet, tertia die ad Dominum profectus eſt cum omni contritione & gratiarum actione. Teſtamenti ſui executionem Nilo demandaverat. Ille, ne rebus terrenis ſe implicaret, hanc curam rejecit in Metropolitanum.

Tanta erat ejus humilitas etiam inter opera mirabilia, quæ Deus per eum operabatur, ut energumenos ad ſe venientes ne quidem benediceret, ſed mitteret vel ad ſepulchra Apoſtolorum, vel ad

Christi An. 986.

presbyteros, qui oleo benedicto eos ungerent, ne precibus ſuis imputaretur eorum liberatio. Boſſanenſi Archiepiſcopo mortuo, Nilus communi cleri & populi conſenſu electus eſt. Mittuntur legati, qui eum ad conſecrationem adducerent; ſed cum aliquis veluti læta nuntiaturus præcurriſſet, vir Dei diſſimulans eum perhumaniter excepit, ſtatimque dimittens, ipſe cum ſocio egreſſus e monaſterio, in parte ſecreta montis abrupti latuit, dum presbyteri & magiſtratus, qui venerant, exploratis vicinis omnibus locis, eum non invenientes, mœſti rediere, & alium elegerunt Archiepiſcopum. Cubicularius Imperialis, ut eum Conſtantinopolim adduceret, promiſit fundamentum opibus ſuis monaſterium ſub ejus regimine ſe ingreſſurum, Imperatorumque amicitiam & familiaritatem ei procuraturum. Nilus pro more pectori ſuo ſignum crucis imprimens reſpondit: Conſtantinopoli non deſunt monaſteria, & abbates, qui te recipiant; Ego vero deſertum meum & pauperes ſocios non relinquam, ut me rebus implicem periculoſis. Si tamen e meis manibus monachi habitum accipere exoptas, contende nobiſcum intrare per anguſtam viam. Quibus dictis receſſit, ut inter latinos homines ignotus, ut putabat, ſecurius lateret; virtutem tamen ejus omnes ſumme venerabantur. Sic Sancti ſuis oculis humiles, pene ſoli ignorant, quanta ſit de iis ſapientum opinio.

Christi An. 987.

XXVI. In Galliis magna facta eſt rerum converſio. Ludovicus V. Francorum rex e ſtirpe Caroli Magni ultimus, vix patri ſuo uno ſupervixit anno, Compendiique obiit duodecimo Kalendas Julii; in eccleſia S. Cornelii ſepultus eſt anno nongenteſimo octuageſimo ſeptimo, ætatis decimo nono. Cum prolem non haberet, Carolo Lotharingiæ duci ejus patruo regnum hæreditario jure debebatur: ſed Hugo Francorum dux coronam præripuit, a Francis, qui Carolum oderant, expetitus, & Novioduni Rex acclamatus eſt, & Remis unctus ab Adalberone Archiepiſcopo, quinto Nonas Julii ejuſdem anni. Hugo comes erat Pariſienſis, Hugonis Magni filius, Roberti, qui cum Carolo Simplici regnaverat, nepos, & Roberti ducis Andegavenſis pronepos, ut conſtat ex charta fundationis abbatiæ S. Maglorii, cui ſubſcripſit ejus filius & ſucceſſor Robertus, qui in ea ſic recenſet ſuam Genealogiam, tunc Francis omnibus notiſſimam. Hugonis regias virtutes celebrant hiſtorici, imprimis prudentiam & fortitudinem. Is Robertum filium ſuum regni conſortem elegit, & benedici fecit Remis Kalendis Januarii anni 988.

Hugo Capetus rex Francorum.

Chron. Floriac.

Ducheſn. tom. 2.

Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 9. Lab.

Adalbero Remenſis Archiepiſcopus paulo poſt obiit . . . . . Hugo rex, ut Arnolphum Lotharii regis filium naturalem ſibi conciliaret, quamvis ejus opera Laudunum Carolus occupaſſet, egit, ut ad hanc ſedem promoveretur, & communi epiſcoporum, cleri & populi conſenſu electus eſt, qui Hugoni & Roberto fidelitatis juramentum præſtitit; ſed in fide non permanſit. Adalgerus Remenſis presbyter Remorum civitatem Carolo tradidit, quam ingreſſus, militibus diripiendam tradidit, captivumque abduxit Arnulphum, quem tamen hujus proditionis authorem fuiſſe, non levis erat ſuſpicio; quam ut a ſe amoliretur, ſeveriſſimam adverſus omnes, qui urbem, & ſanctuarium ſpoliaſſent, anathematis ſententiam promulgavit, atque, ut idem facerent Galliarum epiſcopi, vehementer hortatus eſt; quod & præſtiterunt in unum collecti in urbe Sylvanecto, anno nongenteſimo nonageſimo. Remenſem ſimul & Laudunenſem eccleſiam ſacrilegiis pollutas a ſacris removent officiis, donec legitime reconcilietur utraque. Hancque ſententiam miſerunt ad Arnolphum, cujus vices dolent, nec ullius ſceleris accuſant. Adalbero Laudunenſis epiſcopus eodem anno, nocte quadam, cunctis quieſcentibus, Hugoni regi portas ſuæ civitatis aperuit, & Carolus captus cum uxore ſua Aurelianis in carcere poſitus eſt uſque ad mortem. Carolus & Ludovicus ejus filii fugerunt in Germaniam. Hugonis familia jam a ſeptingentis triginta octo annis Francicum regnum continua ſucceſſione poſſidet.

Hiſtor. Rem. Metrop. l. 5.

Annal. eccleſ. Anglic.

XXVII. S. Dunſtanus Cantuarienſis in Anglia Archiepiſcopus, virtutibus plenus & bonis operibus, die decima nona Maji migravit ad Deum, anno ætatis ſuæ ſexageſimo quarto, epiſcopatus vigeſimo octavo, incarnationis nongenteſimo octuageſimo octavo: divinitus ſuæ mortis diem cognovit. Prædixit etiam, Anglorum gentem dira ac diuturna mala ab exteris gentibus eſſe paſſuram; ſed poſtea divinam experturam eſſe miſericordiam. Ejus nomen martyrologiis omnibus inſcriptum eſt: ſic eum laudat Polydorus: S. Dunſtanus de patria recte conſulendo, prudenterque monendo, atque de religione rem divinam augendo, bene meritus eſt, cujus ſanctitas pietaſque mortalibus perſpecta, Deo grata faciebat, ut & illius memoria indies magis perpetuaretur, & dum vivebat, multis miraculis eniteret. Is per omnes dignitatis gradus ad archiepiſcopatum pervenit. Fuit prius abbas Glaſtonienſis, deinde epiſcopus Wigornienſis, ſimulque Londinenſis, poſtremo Cantuarienſis factus Archiepiſcopus, tres Angliæ reges ſacravit. Ei ſucceſſit Ethelgarus, qui primus in novo monaſterio abbas a S. Ethelwoldo factus, poſt etiam præſulatum Auſtralium Saxonum acceperat, cujus ſedes tunc erat apud Seleſeyam, nunc eſt Ciceſtriæ, illi in Seleſcienſi ſede ſucceſſit Oidbrigthus abbas. Laudavenſis ſynodus circa idem tempus celebrata eſt, qua Arthmail Guentiæ rex ob fratricidium anathema declaratus eſt.

Christi An. 988.

XXVIII. S. Adalbertus natione Bohemus, licet junior, ob ſanctitatis famam Dithmaro primo Pragenſi epiſcopo fuerat ſubrogatus. Poſt ſeptem annos, cum videret ſubditos obdurato corde in Deum grandia & nova ſcelera adimplere, epiſcopatum tribus de cauſis abdicare ſtatuit. Prima eſt, propter plures uxores unius viri. Secunda, propter deteſtanda conjugia clericorum. Tertia, propter mancipia Chriſtianorum, quos Judæis vendebant; ſed cum jam Romam iter arripere vellet, Zarahquas monachus, filius Boleslai, qui fratrem ſuum Winceslaum interemerat, hancque ad placandum Deum, abbati S. Emmerammi martyris Ratiſponæ imbuendum voverat, & tradiderat, cum licentia ſui abbatis venit, ut inviſeret patriam, cognatos & fratrem ſuum Bohemiæ ducem. Adalbertus ſecreto cum eo conqueſtus eſt de populi infidelitate & nequitia, indicavitque abdicato epiſcopatu Romam proficiſci ſibi propoſitum eſſe: Tibi, inquit, qui ducis frater es, plebs iſta magis obediet quam mihi. Fratris auxilio ſuperbos comprimere, inobedientes corripere poteris. Tua dignitas & ſcientia & habitus tui ſanctimonia multum conveniunt huic regimini. Ut, me vivente, ſis epiſcopus, apud Apoſtolicum votis omnibus intercedam: epiſcopalemque baculum illi tradidit. Quem ille in terram projecit, & dixit: Epiſcopato me indignum judico, monachus ſum mundo mortuus. Adalbertus reſpondit: Scias frater, quod modo non facis cum bono, poſtea facies cum tuo malo. Et Romam profectus eſt anno nongenteſimo nonageſimo, atque apud S. Alexii monaſterium, inſcio abbate, quis eſſet, factus eſt monachus.

Chronogr. Magdeburg.

Christi An. 990.

XXIX. Adalgagus Hamburgenſis & Bremenſis Archiepiſcopus circa idem tempus vitam cum morte commutavit. Utrumque epiſcopatum plurimum amplificavit Imperatoris liberalitate, qui Hamburgenſi urbes, arces & comitatus attribuit, quos epiſcopi pleno jure dominii poſſidere cœperunt. Bremam vero judiciaria manu prius oppreſſam, præcepto Regio abſolvit, & inſtar reliquarum urbium immunitate ſimulque libertate fecit donari, id eſt, Bremæ juriſdictio civilis, quam antea comites ab Imperatore delegati obtinebant, Adalgago Archiepiſcopo ab Ottone Magno conceſſa fuit cum omni proventu rerum & jurium omnium fiſci Imperatorii. Quamvis autem Bremæ, aliarumve aliquot urbium juriſdictio civilis epiſcopis ceſſerit, non tamen fas erat civilibus ipſos præſidere judiciis, ſed ad hæc exercenda laicos habebant advocatos, quos aliquando epiſcopi, alias Imperatores eligebant. Urbs autem Hamburgum ſub Imperatorum, eorumque, qui Saxoniam deinceps adminiſtrarunt, remanſit imperio. Adalgago ſucceſſit Libentius, natione Italus, qui ipſum comitatus fuerat: hic primus inter Bremenſes Archiepiſcopos a ſuis ſuffraganeis conſecratus eſt: pallium a Joanne Papa, baculum paſtoralem ab Ottone III. accepit. Vir fuit literatiſſimus, in quo nihil reprehenſibile vel inimicus poſſit objicere.

Adam. l. 2. c. 2.

Syntagm. rerum German.

Adam. l. 2. c. 4.

Suenonem Daniæ regem Chriſtianorum perſecutorem muneribus placare, ſed fruſtra tentavit Libentius. Huic eccleſiæ ſubvenit divina providentia. Hericus Suecorum dux eum victum fugere compulit. Poppo Sclevenſis epiſcopus ad Hericum cauſa pacis ab Imperatore miſſus, religionis mentionem injecit; cumque barbari miraculum pro more poſtularent, candens ferrum manibus dio tenuit, induſioque ſuo

Adam. l. 2. c. 26.

Fides in Dania & Suecia propagatur.

cera

Christi An. 990. & 991. cera illito ignem injici juſſit, ac vim ignis ſuſtinuit illæſus, dum in cinerem redigeretur induſium. Quo viſo prodigio, fidem amplexi ſunt innumeri ethnici. Odoincar ſenior in Suecia, Selandia, & Finnonia prædicans, multos ad Chriſtum convertit. Ejus nepos Odoincar junior ab Adalgago baptizatus, ex ſuo patrimonio fundavit Ripenſem Epiſcopatum, eique a Libentio præfectus eſt antiſtes, & Chriſtianitatem in Dania fortiſſime defendit.

Ruſſorum converſio. Elmacin. l. 3. c. 6. XXX. Ruſſorum converſio circa annum nongenteſimum octogeſimum nonum ſic contigit. Baſilius Imperator eorum auxilium adverſus Phocam rebellem, qui magnam Orientis partem occupaverat, imploravit. Wolodomirus eorum Rex illud conceſſit, poſtulata affinitate. Baſilius ei ſororem ſuam Annam dedit uxorem, poſtquam obtinuit, ut Chriſtianam Religionem amplecteretur, & miſit ad eum Epiſcopos, qui ipſum & ejus populares edocerent. Baſilius autem ejus auxilio Phocam vicit & occidit. Ruſſi fidem Chriſtianam & ritum græcum ſemper retinuere. Eorum plures equidem Baſilio Macedone imperante baptizati fuerunt; ſed ſtatim ad idola redierant. Wolodomirus autem per plures annos luxuriæ & crudelitati deditus, parum chriſtiane vixit. Poſtea magnis eleemoſynis peccata redemit, & plenus dierum Kioviæ, quam in ſedem regiam condiderat, obiit, & in baſilica Clementis ſepultus eſt anno milleſimo decimo tertio. Hunc Ruſſi inter Sanctos veluti ſuæ gentis Apoſtolum die decima quinta Julii ſolemni cultu quotannis venerantur.

Metropol. Remenſ. hiſt. l. s. XXXI. Hugo Franciæ Rex Arnulphum Remenſem Archiepiſcopum, quem publicus rumor accuſabat Carolo tradidiſſe ſuam civitatem, ſtatuit ſubjicere ſynodali judicio, ut deponeretur. Itaque per legatos ad Joannem Papam dedit literas, quibus eum violatæ fidei, rebellionis, & proditionis accuſabat. Tum ſubjicit: Vocatur ad palatium, & venire contemnit: invitatur ab Archiepiſcopis & Coepiſcopis, Nihil ſe eis debere reſpondet. Ergo qui vices Apoſtolorum tenetis, ſtatuite, quid de altero Juda fieri debeat, ne nomen Dei per nos blaſphemetur, & ne forte juſto dolore permoti, hac veſtra taciturnitate urbis excidium, totiuſque provinciæ moliamur incendium.

Ibid. Remenſis provinciæ Epiſcopi Hugoni obſequentes, a Papa literis poſtularunt, ut in Arnulphum ob inſignem proditionem damnationis ſententiam proferret; ſed Heribertus comes, Caroli principis ſocer, legatos præmiſit, qui Carolo Lotharii Regis fratri regnum hæreditario jure deberi inſinuarunt Joanni Papæ, qui Hugonis legatos ne quidem audire voluit. Itaque cum per plures menſes expectaſſent, nec admitterentur, ut in Remenſi ſynodo teſtatus eſt Gerbertus, infecto negotio in Galliam redire coacti ſunt. Interea, uti diximus, cum Adalberonis, qui & Azelinus dictus eſt, Epiſcopi Lauduneſis proditione urbem hanc Hugo cepiſſet, Arnolphum cum Carolo Rege captum deduci juſſit judicandum ad collectam Remis ſynodum.

Ibid. *Remenſis ſynodus.* Conc. t. 6. ed. Hard. Itaque decimo quinto Kalendas Julii, anno nongenteſimo nonageſimo primo, collecti ſunt in Baſilica S. Baſoli prope Remos Epiſcopi ſuffraganei ſex Remenſis provinciæ & Daibertus Bituricenſis Archiepiſcopus, & Seguinus Senonenſis Archiepiſcopus cum aliis quinque Epiſcopis & plurimis Abbatibus. Aderant Hugo Rex & filius ejus Robertus. Audita ſunt primum crimina, quæ Arnulpho objiciebantur. Arnulphus Aurelianenſis tunc ei dixit: Proſternere coram tuis Regibus, quos inexpiabiliter offendiſti, propriamque confitens culpam, pro tua vita ſupplica. Arnulphus in modum crucis proſtratur, pro vita magno ejulatu ſupplicavit, moxque Daibertus Bituricenſium Archiepiſcopus ad genua Principum provolutus, omnium preces pro ejus ſalute Regibus obtulit, qui reſponderunt: Vivat veſtro beneficio, noſtraque degat ſub cuſtodia, nec ferrum, nec vincula metuens, niſi forte in fuga ſpem poſuerit. Arnulphus e terra elevatur, ab eoque quæritur, utrum canonice deponi vellet; ſed cum poteſtati Epiſcoporum ſe permiſiſſet, illi perſuaſum eſt, ut

Arnulphi Remenſis depoſitio. ſe ipſum abdicaret. Itaque electis Epiſcopis judicibus ſua peccata confeſſus eſt, & dedit libellum abdicationis ſuæ, Epiſcopatuque ſe indignum confeſſus eſt, ita ut deinceps nec repetitionem aut interpellationem authoritate canonum facere valeat, & conceſſit, ut alter in ejus locum ſubrogaretur Epiſcopus, eique ſua manu ſubſcripſit. Subſcripſere & alii Epiſcopi. Christi An. 991. & 992.

Eginaldus, qui deſcripſit quæ in hac ſynodo geſta ſunt, ait, Hugonem Arnulpho imprimis objeciſſe, quod ex concubina natus, eſſe non poſſet Epiſcopus, atque in ejus loco conſecrari fecit Gerbertum monachum philoſophum, qui magiſter fuerat Roberti Regis; Arnulphum autem cum magno dedecore exploſum de Eccleſia B. Mariæ Dei Genitricis Remenſis, mancipaſſe cuſtodiæ in Aureliana civitate, ubi manſit tribus annis. Seguinus autem Senonenſis non conſenſit in degradationem Arnolphi, neque in ordinationem Gerberti, quamvis juſſio Regis urgeret. Imo, quantum potuit, Regem redarguit, iramque ipſius in ſe ipſum concitavit. Alii vero Epiſcopi, licet inviti, tamen propter timorem Regis Arnulphum degradarunt, & ordinaverunt Gerbertum, qui ſuam emiſit fidei profeſſionem, priuſquam conſecraretur; ſcripſit & libellum ſeu relationem, mendaciis plenam, in qua, ut ipſe fatetur in prologo, hujus ſynodi geſta paraphraſtice deſcripſit, quam ſub eo titulo edidere centuriatores: Synodus Eccleſiæ Gallicanæ; ut inde haberent occaſionem ſedi Apoſtolicæ contumelioſius inſultandi: Adalgerus presbyter in eadem ſynodo depoſitus eſt.

Gerbertus, ut promotionem ſuam magis ac magis aſſereret, ad ea animum ſuum intendit, quæ ſui muneris eſſe videbantur. Et quoniam prædones quidam Eccleſiarum agros & prædia populabantur, & clericos rapinis ac cæde vexabant, convocatis ſuis ſuffraganeis commonitorium adverſus eos publicavit, ut, niſi intra Kalendas menſis ſequentis ad ſatisfactionem venirent, excommunicarentur. Literas quoque dedit ad Fulconem Epiſcopum Ambianenſem, quem increpat, quod bona Eccleſiaſtica pervaſerit; & monet, ut errata corrigat, & ſatisfaciat. Literis coarguit etiam æmulos Hervei Belvacenſis Epiſcopi, quem monet, ut, ſi reſipuerint, blande ſuſcipiat: ſin minus, excommunicatione percellat: ſed cum ille, modum excedens, Eccleſiam interdicto ſuppoſuiſſet, aſperius eum perſtrinxit Gerbertus altera Epiſtola. Ibid.

XXXII. In Anglia Sanctus Oſwaldus Eboracenſis Epiſcopus ad Deum migravit anno nongenteſimo nonageſimo ſecundo, Epiſcopatus ſui vigeſimo primo: tantam ſui admirationem Angliæ præbuit, ut SS. Dunſtano & Ethelwaldo ſanctimonia compararetur. Pridie quam excederet Wigorniæ, cujus adminiſtrationem retinuerat, præ foribus ſtans, diu ſuſpexit cœlum lætabiliter illacrymans. Percunctantibus qui aderant, quid ſic aſpiceret, reſpondit: Sinite me reſpicere, quo intendo pergere; velox eſt depoſitio corporis mei, & tempus reſolutionis meæ inſtat. Mirati ſunt illi, quod antea nullam ſuſpicionem ægrotantis dediſſet. Poſtero tamen die, cum pro more, lotis pauperum pedibus, diceret hymnum, Gloria Patri & Filio & Spiritui ſancto, in ipſa genuflexione vitali ſpiritu privatus eſt. Non multo poſt egregiæ dux memoriæ Æthelwinus defunctus eſt, vir manſuetudine, pietate, bonitate & juſtitia excellens. Ejus corpus cum maximo honore delatum eſt ad Ramaſcienſe monaſterium, quod fundaverat, atque in ejus Eccleſia tumulatum. Iiſdem temporibus Dani, poſtquam deprædati ſunt Angliam, fecere vectigalem. Malmesburg.

S. Udalricum Auguſtenſem Epiſcopum anno ſequenti Joannes Papa canonizavit. In palatio Lateranenſi pridie Kalendas Februarii, præſidente Papa cum Epiſcopis & presbyteris, adſtantibus Diaconis & cuncto clero, ſurgens Luitolphus Auguſtæ Epiſcopus, petiit, ut legeretur libellus, quem præ manibus habebat, de vita & miraculis Venerabilis Udalrici. Quo perlecto, communi conſilio decreverunt, memoriam S. Udalrici Epiſcopi affectu piiſſimo venerandam: quoniam ſic adoramus & colimus reliquias martyrum & confeſſorum, ut eum, cujus Martyres & Confeſſores ſunt, adoremus; honoramus ſervos, ut honor redundet in Dominum. Demum ejus conſtitutionis refractores anathematizant: ei poſt Papam ſubſcripſere quinque Epiſcopi & novem Presbyteri Cardinales poſt Epiſcopos & quatuor Diaconi. Data eſt tertio Kalendas Februarias, anno Pontificatus Domini noſtri Joannis Papæ octavo, & indictione ſexta, id eſt, anno nongenteſimo nonageſimo tertio. Nullum habemus antiquius monumentum canonizationis, quam ad Romanum Pontificem remiſerit Epiſcopus Eccleſiæ, in qua ſancti viri corpus ſepultum erat. *S. Udalrici canonizatio.* Conc. t. 6. ed. Hard. t. 9. Lab. Christi An. 993.

Christi An. 993. & 994.

Ibid. In ea ſynodo, vel proxime ſequenti, cujus acta non extant, Joannes Papa indignatus de his, quæ in præcedenti Remenſi ſynodo geſta fuerant, ſacris interdixit omnibus Epiſcopis, qui Arnulphum dejecerant, & Gerbertum ordinaverant. Hugo Rex acceptis literis Apoſtolicis, Papam ſuis delinire tentavit, eique ſcripſit: Nihil nos contra Apoſtolatum veſtrum egiſſe ſcimus: quod ſi abſentibus non ſatis creditis, præſentes de præſentibus vera cognoſcite. Gratianopolis civitas in fine Italiæ & Galliæ ſita eſt, ad quam Romani Pontifices Francorum Regibus occurrere ſoliti fuerunt. Hoc ſi vobis placet, iterare poſſibile eſt. At ſi nos & noſtra inviſere libet, ſummo cum honore deſcendentem debitis obſequiis proſequemur. Joannes Papa Leonem legatum miſit, qui collecta ſynodo de his cognoſceret.

Ibid. Gerbertus ſibi & ſuæ dignitati timens, contumacem Seguino Senonenſi ſcripſit Epiſtolam, hortatur ipſum alioſque Epiſcopos, ut contempta Papæ ſententia n ſacris non abſtineant: paucorum Epiſcoporum, qui Arnulphum depoſuerunt, conſenſum a Deo ſolo reformari poſſe contendit, imo Dei judicium eſſe inſinuat. Invehitur in Romanos Pontifices, quos accuſat prævaricationis, avaritiæ & ſuperbiæ. Conſtantino Micialenſi ſcripſit, Quod ſi legato hæc cauſa retractanda permittatur, Epiſcopalis dignitas confunditur, & ſtatus regni periclitatur. Eorum quæ in Remenſi ſynodo geſta ſunt, apologiam miſit ad Wilderodum Argentinenſem Epiſcopum. Demum Adelaidis Auguſtæ protectionem literis ſollicitavit; ſed poſtea factus Romanus Pontifex ſtylum immutavit atque correxit.

Moſomenſis ſynodus. Conc. t. 6. ed. Hard. t. 9. Lab. XXXIV. Leo Abbas & legatus Apoſtolicus quarto Nonas Junii anni nongenteſimi nonageſimi quarti Moſomi in diœceſi Remenſi ſynodum indixit. Adfuere tantum quatuor Epiſcopi, ſcilicet Lintulfus Trevirenſis, Aymo Virdunenſis, Notgarius Leodienſis, Sigifridus Mimigardeverdæ, qui Ottoni Germaniæ Regi erant ſubditi. Aymo Virdunenſis gallice ſeu lingua latina vulgari dixit: Joannem Papam Epiſcopos Galliarum, cauſa ſynodi, Aquiſgranum & deinde Romam invitaſſe, & eos illo venire noluiſſe, nunc in Remenſi provincia concilium ſtatuiſſe, & quid de Arnulphi dejectione, & Gerberti promotione dicerent, per ſuum vicarium velle cognoſcere; & protulit Epiſtolam Joannis Papæ ad omnes Galliarum Archiepiſcopos plumbeo ſigillo munitam, quam diſſolvens coram omnibus recitavit. Gerbertus, qui graves n clero & populo Remenſi paſſus injurias, ab urbe diſceſſerat, hic cauſam ſuam peroravit. Judicum benevolentiam captare tentat, affirmans, ſe jam dudum votis omnibus expetiſſe illud judicium, Arnulphum ſibi jam deſignato Remenſi Epiſcopo per ſimoniam fuiſſe prælatum inſinuat, qua de cauſa ab ejus communione receſſerat. Cum autem, inquit, nihil aliud reſtaret, niſi ut judiciaria Principis poteſtate coerceretur, & tanquam ſeditioſus ac rebellis a principali cathedra removeretur, a fratribus meis & regni primatibus conventus & commonitus ſum, ut excluſo apoſtata, curam diſciſſi & dilaniati ſuſciperem populi. Quod diu diſtuli, & poſtea non ſatis ſponte acquievi. Hæc eſt viarum mearum ſimplicitas. Hæc tamen ejus oratio parum eum literis concordat. Certum duplicitatis argumentum.

Ibid. Adverſarii quatuor ei objiciebant. Primo. Quod Arnulphum dominum ſuum prodiderit. Secundo. Quod carceri mancipaverit. Tertio. Quod ſedem ejus pervaſerit. Quarto. Quod inconſulto Romano Pontifice ſponſam ejus, ſeu Remenſem Eccleſiam rapuerit. Reſpondet ad primum, quod nullum ſacramenti genus Arnulpho præſtiterit, licet per aliquod tempus ei fuerit famulatus. Ad ſecundum, quod Regem coram multis rogaverit, ut eum propter ſe ne quidem ad momentum detineret in cuſtodia. Ad tertium dixit: Arnulphum Remenſis Eccleſiæ non fuiſſe legitimum ſponſum, ſiquidem eam vaſtavit & ſpoliavit, quæ ratio non infirmat ejus promotionem. Ad quartum reſpondit, Apoſtolicæ ſedis per octo & decem menſes expectatam fuiſſe ſententiam; ſed, inquit, dum ab hominibus conſilium non capitur, ad Filii Dei ſupereminens eloquium recurritur. Arnolphuſque ab Epiſcopis commonitus, cum ſe proditionis ſcelere purgare non poſſet, in ſe ipſum damnationis ſententiam protulit... Quod ſi forte a ſacris legibus quidpiam deviatum eſt, non id malitia, ſed temporis importavit neceſſitas. Demum paucis exponit, quanta paſſus ſit.

Christi An. 994.

Ibid. Gerbertus orationem ſuam Leoni legato ſcriptam dedit, & Epiſtolam Papæ recepit. Tum Epiſcopi Godefridum Lotharingiæ ducem conſultationibus ſuis adhibent. Poſt hæc Gerbertum vocant, &, Leonis Abbatis monachum Joannem ad Reges Francorum cum omni honore deduci faciat, orant & obtinent. Deinde Kalendis Juliis Remis habendam ſynodum denuntiant. Gerbertus, cum jam ſynodus ſoluta videretur, legatos Epiſcopos accipit tamquam a parte Leonis legati, ut a divino officio uſque ad denuntiatam ſynodum abſtineat. Qui cum renueret, in præſentia ipſius Leonis perventum eſt, ibique breviter commemorat, non eſſe in poteſtate cujuſquam Epiſcopi, vel Patriarchæ, vel Apoſtolici, quemquam fidelium a communione removere, niſi ſponte, vel convictum, vel ad concilium venire nolentem; ſibi autem nihil horum obſtare. Quippe qui nec confeſſus, nec convictus ſit, & qui ſolus de Gallia ad concilium venerit. Non ergo ſe ſuo judicio damnaturum; ſed modeſtia & probitate Luidulfi Trevirenſis Archiepiſcopi conventus, & fraterne commonitus, ne occaſionem ſcandali ſuis æmulis daret, quaſi juſſionibus Domni Apoſtolici reſultare vellet, ſub nomine obedientiæ, ut a Miſſarum tantummodo celebritate abſtineret, acquievit uſque ad proximas Kalendas Julias.

Ibid. Gerbertus Remos non rediit, quamvis eum ad reditum hortaretur Adelais Imperatrix; quapropter ad eam & Epiſcopos Remenſis diœceſeos dedit Epiſtolam, in qua duas refert cauſas, cur redire nollet. Leo Romanus Abbas, inquit, obtinuit, ut abſolvatur Arnulphus, ob confirmandum Regis Roberti novum conjugium... & Gibuinus, vel quilibet alius in ſede mea inthronizandus eſt. Ex his concludit, redire ſe non poſſe ſine capitis ſui periculo .... addit, non tantum ſuos milites, ſed & clericos conſpiraſſe, ut nemo cum eo comederet, vel ſacris intereſſet, & graviſſimas injurias a pluribus ſibi ſæpius illatas. Peto ergo, inquit, o domina mea ſemper Auguſta, item a fratribus meis coepiſcopis, qui pro cauſa traditoris Arnulphi, ſive juſte, ſive injuſte ſub anathemate poſiti ſunt, ut me Eccleſiæ judicium expectantem patienter ferant: neque enim Eccleſiam, quam Epiſcoporum judicio regendam accepi, ſine Epiſcoporum judicio relinquere volo, nec rurſus contra Epiſcoporum judicium, ubi major authoritas adſit, eam quaſi per vim retinere diſpono. Synodus tamen Remenſis vel habita non eſt, vel caruit effectu: Arnulphus enim nonniſi poſt tres annos, Hugone jam mortuo, e carcere Aurelianenſi eductus, in ſuam ſedem reſtitutus eſt, ut teſtatur Aymonius, & infra conſtabit ex Gregorii Papæ V. & ipſius Gerberti literis. (Aymoni. l. de vit. S. Abbon.)

Meuriſſ. l. 3. de epiſcop. Metenſ. XXXV. Florebat eadem ætate B. Alberto Metenſis Epiſcopus, & Friderici Lothariogiæ ducis filius. Omnia monaſteria n ſuis deceſſoribus conſtructa, tunc everſa vel derelicta reædificavit, monachos, qui ea habitarent, collegit, & maxima bona eis contulit, præſertim cœnobio S. Symphoriani. Rem ſacram numquam niſi indutus cilicio peregit. Romam profectus a Joanne Papa honorifice ſuſceptus eſt, & multas ab eo Sanctorum reliquias recepit. Poſtea xenodochium tunc pauperrimum ædificiis exornavit, ac multis divitiis ditavit, ibidemque conſtituit ancillas Dei ad laudes perpetuo Creatori omnium celebrandas.

Odil. in ejus vit. S. Majolus Cluniacenſis Abbas, qui in multis monaſteriis regularem diſciplinam reſtituit, & monachos ad meliorem frugem revocavit, plenus dierum & ſanctitatis ex hac vita abiit quinto Idus Maji, qui dies ejus memoriæ ſacer eſt. Cum ſenectute jam grandævus obitum ſuum præſentiſceret, Odilonem ſibi ſubſtituendum curavit. *S. Wolfgangus.* S. Wolfgangus Ratiſponenſis Epiſcopus circa idem tempus die vigeſima prima menſis Octobris in pace quievit. S. Otmarus, quem ut ſuum apud Deum interceſſorem ſæpius ſuis precibus interpellabat, ei per viſum apparens, Epiſcopatum prædixerat, quem ſi fideliter adminiſtraret, explens viginti duobus annis vitam æternam ingrederetur: quæ omnia perfecte completa ſunt. Utilitatis propriæ immemor, tantum animarum lucra ſpectabat. Hinc partem ſuæ diœceſis ceſſit cum decimis & aliis juribus, ut novus erigeretur Epiſcopatus. (Act. SS. Bened. ſæcul. 5.) Ejus prædeceſſores S. Emmeramni cœnobii reditus poſſederant ut Abbates. Quo pacto monaſterii bona diſtrahebantur, nec monachis neceſſaria providebantur, unde ſenſim laxata eſt diſciplina monaſtica,

quam

CHRISTI AN. 994. quam ſanctus Præſul reparare volens, Romualdum monachum in regulari diſciplina ſtrenuum advocavit, & abbatem in S. Emmerammi monaſterio ordinavit. Canonicos & ſanctimoniales pariter ad ſuæ profeſſionis regularem obſervantiam revocavit. In vita & poſt mortem miraculis claruit.

S. Gerardus. Bolland. 23. Apr. Eodem anno mortuus eſt S. Gerardus epiſcopus Tullenſis die nono Kalendas Majas, poſtquam annos triginta & unum eccleſiam illam glorioſe rexiſſet. Invitum ad hanc ſedem hunc promoverat ſanctus Bruno Colonienſis Archiepiſcopus. Summum ei fuit ſtudium in reparatione eccleſiarum & ſacrarum reliquiarum indagatione. Præcipue curam pauperum geſſit, eiſque ſemper larga ſubvenit. Cumque duo ex potentioribus in plebe multa perpetrare cœpiſſent gravia ac peſſima, rapinas ſcilicet & injuſtitias in pauperes exercendo, poſtquam eos diutiſſime patienti ſuſtinuit animo, tandem mora legali terribilis anathematis coarctavit vinculo. Hi armata manu eum invaſere; ſed non modo a beato Præſule denuo excommunicantur, ſed etiam a cunctis gallicanis Pontificibus, & ab ipſo quoque Papa de ſorte Eccleſiæ eliminantur. Leo IX. eum in Sanctorum numerum retulit.

Act. SS. Bened. ſæcul. 5. XXXVI. S. Adalbertus jam annos quinque Romæ in monaſterio exegerat, virtutum omnium factus exemplar, cum Boleslaus Pius Bohemiæ dux morum depravationem, quæ propter paſtoris abſentiam omnes ordines pervaſerat, non ferens, ſcripſit Willigiſo Moguntino Archiepiſcopo, vel ut Adalbertum, quod optabat maxime, redire compelleret, vel alium ordinaret epiſcopum. Willigiſus legatos Romam miſit cum literis ad Dominum Apoſtolicum, quem de Adalberti reditu interpellabat. Romæ facta eſt ſynodus pro hac cauſa, & oritur utrimque grande litigium, dum alii monachum perdere timent, alii paſtorem ſuum cum authoritate quærunt. Tum Joannes Papa Dei jure permotus reſpondit: Reddimus quod juſte quærunt, quamvis de bono patre jam degeneraſſent filii, & dabimus eum hac lege: Si audierint eum, teneant eum benedictione; ſi autem a conſueta iniquitate ſua recedere nolunt, hic noſter abſque periculo ſui capitis malorum conſortia declinet. Adalbertus igitur Pragam reverſus eſt, omnes obviam prodeuntes paſtorem perhonorifice ſuſcepere; ſed brevi Pragenſes in priora peccata relapſi ſunt. Adalbertus autem Romam revertitur anno nongenteſimo nonageſimo quinto, & rurſus repetit ſuum monaſterium. Poſt ejus diſceſſum Ducis comites verſi in odium Dei irrumpunt in urbem Lubec, in qua fratres S. Adalberti adſiſtebant ſacris Miſſarum ſolemniis, & veluti lupi immanes maſculum & fœminam uſque ad unum interficientes, quatuor fratribus ſancti Adalberti ante ipſum altare decollatis urbem incendunt & præda onerati recedunt. Eorum martyrium die vigeſima ſeptima Septembris contigit.

Chronogr. Magdeburg.

CHRISTI AN. 995. XXXVII. In Oriente Nicolaus Chryſobergius, poſt adminiſtratum per annos fere novem patriarchatum Conſtantinopolitanum, vita functus eſt. Ei ſubſtituitur Siſinnius vir inſignis & artis medicæ peritiſſimus, indictione octava, id eſt, anno nongenteſimo nonageſimo quinto. Is diſſidium propter quartas Leonis Imperatoris nuptias dudum ortum ſuſtulit. Concordia facta in ſynodo, cujus ſolæ ſuperſunt acclamationes. Photius in his laudatur inter Patriarchas, ac proinde ſchiſma cum Romana Eccleſia perſeverabat.

Baron. ann. 981. & ſeq. *S. Nicon.* Sancti viri græci, illius ſchiſmatis minime conſcii, eadem ætate floruere. Celebris eſt imprimis S. Nicon Armenus. Lacedæmonem venerat; virtutibus & miraculis brevi ſic inclaruit, ut Baſilius provinciæ præfectus ejus auxilium expeteret. Itaque venit Corinthum, & præfectum a gravi morbo & Bulgarorum metu liberavit, illos alio curſum ſuum flexiſſe ſignificans. Sanctus vir Amyclas inde contendit. Lacedæmonii viri primarii ſtatim ad eum convolant, enixe ſupplicantes, ut rurſus viſeret eorum civitatem, in qua plurimos incolas abſumebat peſtifera lues. Annuit ille, ſi modo Judæos expellerent. Cumque legati id ſe facturos promiſiſſent, cum eis profectus eſt. Judæi urbe pulſi ſunt. Nicon vero in ea perpetuo commorari conſtituit. Videres accurrentes ex univerſa Peloponeſo ægrorum catervas, quibus ille non minus animæ, quam corporis curam impendebat, eos adhortans ad pœnitentiam. Joannes quidam cognomento Aratus, Judæorum patronus, eorum expulſionem improbans, unum in urbem introduxit. Nicon intercessit, arreptoque fuſte Judæum foras extruſit. Hoc cum audiſſet Aratus, rabie tumens Sanctum conviciis onerat, qui leni voce reſpondit: Infelix abi, brevi ſenties, qualia ſint nequitiæ præmia. Ille tamen non deſtitit, quin Sanctum de more verbis proſcinderet; ſed paulo poſt in gravem febrim incidit. Sanctum ſupplex invocat, & miſericordiam implorat, cui Sanctus ex animo facile condonavit. Aratus poſt tres dies expiravit. Hinc ingens metus Lacedæmonios invaſit, & nemo fuit deinceps, qui ejus monitis non pareret.

CHRISTI AN. 995.

Gregorius urbis prætor quadam die Dominica cum aliis pila ludebat infra eccleſiam, dum veſpertinæ laudes peragerentur, ita ut clamantium voces a ſacris laudibus avocarent. Zelo Dei percitus Nicon accelerat, ludenteſque libera voce caſtigat. Prætor, vir amari ingenii, & quia ludo vincebatur, iræ impotens, Sanctum maledictis proſcindit, & orbe expelli jubet; ſed tarda non fuit divina ultio. Nam cum manum ad pilam excipiendam ſuſtulit, paralyſi correptus eſt, & graviſſimis doloribus excruciatus defertur ad eccleſiam; omnia fruſtra remedia tentantur. Tum prætor faſtu depoſito, epiſcopi conſilio, Niconem per nuntios multis precibus accerſit, qui injuriæ immemor, citius affuit, prætorem ad ſua genua procumbentem erigit, eique ſanitatem precibus ſuis reſtituit. S. Nicon migravit ad Deum die decima ſexta Novembris, qua in græca & latina eccleſia ut Sanctus honoratur. Poſt mortem multis claruit miraculis.

XXXVIII. Joannes Papa XV. poſt annos decem pontificatus, acerrima febre conſumptus, obiit menſe Aprili anno nongenteſimo nonageſimo ſexto. Quidam authores eum accuſant avaritiæ, alii laudant militarem ejus ſcientiam, quæ laus parum convenit Pontifici. Otto III., qui tunc cum exercitu verſabatur in Italia, Ravennam acceleravit. Hic in ejus occurſum venerunt nuncii cum epiſtola, quam mittebant Romani proceres, illius adventum deſiderabant, debitam fidelitatem pollicentes, & quem pro Joanne ponerent, exquirebant. Erat tum in capella Regis quidam clericus Bruno, ſæcularibus literis egregie eruditus, Judithæ, quæ regis Ottonis ſoror erat, filius, magnæ quidem indolis, ſed quod minus erat bonum, multum fervidæ juventutis; vix enim vigeſimum quartum annum attigerat. Hunc, quia Regi placuit, a majoribus electum Willegiſus Moguntinus Archiepiſcopus, & Adelbaldus epiſcopus Romam adduxerunt: a Romanis honorifice ſuſceptus ordinatur Romanus Pontifex, & dictus eſt Gregorius V. Otto poſt aliquot dies Romam veniens, die ſolemni Pentecoſtes ab eo coronatur Imperator & patricius. Qui habito cum Romanis placito, Creſcentium quemdam, quia priorem Papam injuriis ſuis laceravit, exilio ſtatuit deportari; ſed ad Gregorii preces pœnam hanc ei remiſit. CHRISTI AN. 996. Vir. S. Adalb. Chronic. Hildenſheim. *Gregorius V. Papa.*

XXXIX. Imperator cum Adalberto Pragenſi ſæpe collocutus, eum familiarem habuit, libenter audiens, quæcumque ſibi diceret. Willigiſus autem Moguntinus inſtabat, ut Adalbertus ad ſuam remitteretur eccleſiam. Papa & ipſius abbas eum ſæpius adhortati ſunt, ut curam ovium reſumeret: Si te audierint, inquiebat Papa, Deo gratias: ſi non audierint, ne cum pereuntibus pereas, ad exteras nationes prædicandi licentiam habeas. S. Præſul hac licentia exhilaratus diſceſſit, & cum notario Leodienſis epiſcopi, ſummæ diſcretionis viro, pervenit Moguntiam, ubi regreſſus ab Italia commorabatur Imperator, quem frequenter adhortabatur Adalbertus, ut, contemptis temporalibus, æterna deſideraret & quæreret. Ipſe vero, cum fratres ſuos cum omni familia a Bohemis crudeliſſime interfectos audiiſſet, divertit ad ducem Boleslaum, quem rogavit, ut per miſſos ſuos exploraret, an ipſum recipere vellent. Bohemi reſponderunt: Sumus peccatores, & populus iniquitatis, ille vero ſanctus eſt .... Nolumus eum, quia, ſi veniat, non pro noſtra ſalute, ſed pro puniendis injuriis, quas fratribus ejus fecimus. Bolland. 23. Apr. *S. Adalberti martyrium.*

Ibid. Adalbertus hoc accepto reſponſo, Pruziæ Deos & idola debellaturus, illuc perrexit, conſcenſaque navi, quam dux Boleslaus ei dederat, Gedanum appellit. Ibi, divina miſericordia adventum ejus proſperante, baptizantur hominum multæ catervæ, celebratiſque Miſſarum ſolemniis, quidquid ſuperfuit, poſtquam novi baptizati communicarunt, ſibi ſervavit pro

CHRISTI AN. 996.

viatico, indeque profectus venit in parvam inſulam, remiſſo navigio, ibi manſit cum Benedicto presbytero & fratre ſuo Gaudentio, Chriſtum cum magna fiducia prædicabant. Incolæ vero loci venientes, pugnis eos expulerunt, & quidam epiſcopum pſalmos canentem remo percuſſit inter ſcapulas, qui ad terram alliſus exclamavit: Gratias tibi ago, Domine, quia ſaltem vel unum ictum pro Chriſto accipere merui. Poſtea tranſit in aliam partem fluminis, villæ dominus illum duxit in domum ſuam. Congregatur vulgus, & quid de illo foret acturus, furens deliberat. Adalbertus interrogatus, quis eſſet, & cur veniret, reſpondit: Sum Sclavus, nomine Adalbertus, profeſſione monachus, ordine epiſcopus, nunc veſter Apoſtolus. Cauſa noſtri itineris eſt veſtra ſalus, ut relinquentes ſimulacra ſurda & muta, agnoſcatis veſtrum creatorem, qui ſolus eſt Deus, ut credentes in nomine ejus habeatis vitam æternam. Illi vero vociferantes mortem ei minantur, ni celeriter redeat, ipſaque nocte cum ſociis naviculæ impoſitus, & retro ductus, in vico manſit quinque dies.

Ibid.

Adalbertus tunc ſociis dixit: Habitus corporum & honor veſtium, ut video, paganis non parum nocet, unde, ſi placet, veſtimenta mutemus clericalia, pendentibuſque capillis, ſurgere ſinamus tonſæ barbæ truncas comas, forſan non agniti melius habemus ſalutem operari, ſimiles eorum effecti familiarius cohabitamus, laborando quoque manibus propriis victum quæramus. Annuunt ſocii, & ad Lutizios idololatras, quibus necdum erant cogniti, tranſire ſtatuunt. Poſtero die pſalmos canentes, viæ ſe dedunt, & tranſgreſſis nemoribus circa meridiem ad campeſtria perveniunt. Hic Gaudentio Miſſam celebrante communicarunt, & poſt leve prandium ſomno oppreſſi, quieti ſe dedere.

Dormientibus pagani ſuperveniunt, & vincula injiciunt. Adalbertus vero fratres adhortabatur ad mortem pro Chriſto fortiter perferendam. Sicco idolorum ſacerdos, & dux conjuratæ cohortis ingenti telo tranſfixit Adalbertum. Alii pariter irruentes, ſeptem haſtis eum tranſfodiunt. Ille vinculis ſolutis extendit manus in modum crucis, & ſuppliciter fuſis precibus pro ſua & perſecutorum ſalute clamat ad Dominum, atque ita obdormivit in Domino. Barbari caput ejus abſciſſum palo fixerunt, & læto clamore ſua ſcelera laudantes, reverſi ſunt. Paſſus eſt S. martyr Adalbertus die vigeſima tertia Aprilis, feria ſexta, anno nongenteſimo nonageſimo ſeptimo. Ejus diſcipuli accepto corpore domini ſui, illud ſecum ferentes, in patriam reverſi ſunt. Ejus diem feſtum celebrant Poloni & Bohemi, & utrique ſacrum ejus corpus ſe habere gloriantur.

CHRISTI AN. 997.

Glaber. Rodulf l. 5. c. 4.

Concil. tom. 6. ed Hard. *San-Dionyſian. ſynodus.*

XL. Die vigeſima quarta Octobris ejusdem anni apud cœnobium Dionyſianum conventus factus eſt plurimorum epiſcoporum de rebus eccleſiaſticis, cumque de decimis, quæ a laicis ut plurimum occupabantur, & monachis paſſim detrahebantur, ad parochos reducendis, quæſtio in medium foret propoſita, Abboque monaſterii Floriacenſis præpoſitus reſiſteret; is monachos ſancti Dionyſii, & cæteros familiares illorum contra epiſcopos concitavit. Seditione gravi orta, Pontifices, re infecta, huc illucque diffugere coacti ſunt, & fuga ſibi ſalutem quærere. Seguinus Senonenſis Archiepiſcopus fugiens, inter ſcapulas ſecuri ictus, a populo cœno & luto oblitus, pene mortuus relictus eſt; nec eum dignitas ſacerdotalis protexit, aut canities, quin pene occideretur. Abbo cum hujus concitationis author palam diceretur, apologetico ad reges Hugonem & Robertum ſcripto expurgare ſe nititur.

Ibid. *De electoribus Imperatorum.*

XLI. Gregorium Papam Romæ ſynodum anno præcedenti celebraſſe conſtat ex ejus epiſtola ad Herluinum Cameracenſem epiſcopum, qui, cum propter Arnulphi & Geberti contentiones Remis ordinari non potuiſſet, Romam venit, & ab ipſo Papa conſecratus eſt. Gregorius in eadem excommunicat eos, qui ejus eccleſiæ bona invaſerint, vel, moriente epiſcopo, eadem diripuerint. Plerique viri docti volunt Gregorium Papam in eadem ſynodo, cujus acta periiſſe fatentur, inſtituiſſe ſeptem viros, penes quos ſolos eſſet deinceps Imperatoris eligendi poteſtas; ſed poſt Ottonis III. tunc Imperatoris obitum ducentis & amplius annis, quotquot electi fuerint Romanorum Reges Imperatoreſque deſignati, eoſdem non ſeptem duntaxat Electorum, ſed omnium principum Germaniæ, qui ad comitia conveniſſent, ſuffragiis ad regium culmen electos fuiſſe conſtat, ita ut nemo inficias ire poſſit. Singulorum promotiones perſpicue ſatis docent, ut dubitationi nullus poſſit eſſe locus relictus, & quæ adhuc extant de ipſis promovendis literæ diverſorum Pontificum Romanorum ad Germaniæ principes datæ, & inter alias, quas Gregorius VII. ſcripſit ad omnes epiſcopos, duces atque comites Teutonicos de novi Regis electione facienda, ſi Henricus in ſynodo excommunicatus non reſipiſceret, oſtendunt illorum omnium jus fuiſſe par in eligendo Rege in Imperium promovendo. Quem morem perſeveraſſe tempore Innocentii Papæ III. anno milleſimo ducenteſimo, cum mortuo Henrico VI. Imperatore, principes Germaniæ ſciſſi ſunt inter ſe, eligentibus aliis Ottonem IV., aliis Philippum, literæ utriuſque partis ad Innocentium Papam datæ ſignificant, ex quibus manifeſte apparet jus eligendi tunc fuiſſe penes omnes tam eccleſiaſticos, quam laicos feudatarios Imperii in utraque Germania principes. Extat nunc ſcriptus codex omnium illarum epiſtolarum, quæ in ea cauſa ultro citroque datæ fuere, aſſervanturque in archivo ſedis Apoſtolicæ. Earum partes præcipuas poſtea ſuo tempore referemus; ſed neque id mutatum reperitur, cum anno milleſimo ducenteſimo decimo octavo Fredericus II. creatus eſt Cæſar, ut apparet ex comitiis tunc ea de cauſa habitis.

Baron. ad ann. 996.

CHRISTI AN. 997.

Albertus abbas Studenſis, qui ſui temporis chronicon ſcripſit, perduxitque uſque ad annum milleſimum ducenteſimum quinquageſimum ſextum, poſt indictum ſub Innocentio IV. concilium Lugdunenſe annos undecim, hæc de ſeptem Electoribus habet. Ex prætaxatione Principum & conſenſu eligunt Imperatorem Trevirenſis, Moguntinus, Colonienſis, & de ſæcularibus, Palatinus eligit, quia dapifer eſt, dux Saxoniæ, quia mareſcalcus, & Margravius de Brandebourg, quia camerarius. Rex Bohemiæ, qui pincerna eſt, non eligit, quia non eſt Teutonicus. Paulo poſt hanc dignitatem obtinuit. Baronius, ex cujus hiſtoria hæc exſcripſimus, addit, Germaniæ principes ex Innocentii IV. vel Alexandri IV. conſenſu prædictos electores inſtituiſſe. Alexander IV. in ſuis quidem literis, & præſertim in brevi ſuo ad Gerardum Moguntinum epiſcopum, quo ſub pœna excommunicationis prohibet electoribus, ne Conradum eligant, ſeptem electorum numerum non notat; ſed expreſſis verbis is numerus legitur in literis Urbani IV. ejus ſucceſſoris ad Richardum regem Romanorum datis, dum agit de ejus electione, quæ facta eſt, adhuc ſedente Alexandro IV. Ibidem primum honoris locum inter electores obtinere dicit Moguntinum Archiepiſcopum, ad quem pertinet electionis diem præfigere; ejus defectu ad comitem Palatinum. Porro ante hæc tempora nullum hiſtoricum invenire eſt, qui vel nomine tenus ſeptem electorum meminerit. Primus eorum mentionem fecit Martinus Polonus, qui claruit ſub Innocentio Papa IV. Hic in Ottone III. de his ſcribit: Et licet iſti tres Ottones per ſucceſſionem generis regnarint; tamen poſtea fuit inſtitutum, ut per officiales Imperii Imperator eligeretur, qui ſunt ſeptem, & inter eos Bohemiæ regem recenſet cum præcedentibus. Hinc irrepſit error, ut ſub Ottone III., ſub quo id ab eo ſcriptum invenerunt, multi putaverint ſeptem fuiſſe creatos electores, utque a Gregorio V. tunc ſedente factum ſcripſerint; cum tamen id, quod Martinus ait, nempe poſtea fuiſſe inſtitutum, ut per officiales Imperii Imperator eligeretur, ad ipſius Martini tempora referendum ſit.

Ibid.

Leibnit. prodrom. §. 13. & 14.

XLII. Creſcentius Nomentanus, qui Romæ tyrannidem ſub Joanne XV. exercuerat, anno nongenteſimo nonageſimo ſeptimo Roma expulit Gregorium V., qui veniam ei obtinuerat apud Imperatorem, & Joannem Placentinum epiſcopum intruſit in Romanam ſedem. Hic Joannes natione Græcus, conditione ſervus, aſtu calliſſimus, Imperatorem Ottonem II. ſub paupere adiens habitu, ob interventum Theophaniæ Auguſtæ, regia primum eſt alitus ſtipe: Deinde vulpina, qua callebat verſutia, eatenus circumvenit Imperatorem, ut pene inter primos charus haberetur. Ottoni III. ejus filio ſe facilius inſinuavit ob ejus pueritiam. Itaque, cum defuncto Placentinæ urbis epiſcopo, vir bonæ indolis fuiſſet ſuffectus, eo indecenter ejecto, Joannes eamdem devaſtandam ſuſcepit eccleſiam. Otto III. eum miſit ad Græcum Imperatorem, ut ejus filiam ſibi acciperet uxorem. Reverſus cum græcorum legatis, antipapa per vim & ſimoniam creatus, eos ſub

Chronograph. Magdeburg.

cuſto-

Christi An. 997.

cuſtodia retinuit. Gregorius Papa Ticinum fugit, ibique coacta plurium epiſcoporum ſynodo, Creſcentium anathemate perculit: Joannes vero ab univerſis epiſcopis Italiæ, Germaniæ & Galliæ excommunicatur.

Christi An. 998.

Ibid.

Imperator anno nongenteſimo nongeſimo octavo tantis præſumptionibus compertis, ſecundam profectionem paravit in Italiam, cui Gregorius Papa Papiæ obviam factus, dum ei peſſima Joannis & Creſcentis facta narraſſet, illa divino commotus zelo, Romam quantocius perrexit cum Apoſtolico. Quod cum audirent præfati miniſtri ſathanæ, Joannes quidem fugam iniit; Creſcentius vero in caſtello, quod veterem Romam & Leoninam attingit, ſe cum ſuis incluſit. Imperatoris amici Joannem inſequentes comprehenderunt; ſed timentes, ne, ſi eum ad Auguſtum deſtinarent, impunitus abiret, linguam ei & nares amputaverunt, oculosque pariter eruerunt. Gregorius vero ſedem Apoſtolicam honorifice recepit, eamque uſque ad obitum ſuum libere tenuit. Imperator vero Chriſti Reſurrectione Romæ celebrata, ſtatim machinis arcem, quam Creſcentius inſederat, hactenus inexpugnabilem, fortiter expugnat, Creſcentiumque captum decollari cum duodecim ejus ſociis, & e ſummo præcipitatum in patibulo pedibus ſuſpendi juſſit. Joannes, licet ſit antipapa, in catalogis dicitur Joannes XVI., & decem menſes ſedis ei attribuuntur; quin immo duo ſubſequentes Pontifices ejusdem nominis, ejus aliqualem rationem habuere: alter enim ſe Joannem XVII., & alter ſe Joannem XVIII. in reſcriptis nuncupavit, ſcilicet ad evitandam confuſionem, ne ejus reſcripta cum ſuis confunderentur, ſi ſub eadem inſcriptione pervenirent ad poſteros; nec tamen idcirco eum ut verum agnovere Pontificem.

Apud Baron. ad ann. 996.

S. Nilus hæc cum audiſſet, corde afflictus, licet ſenio & morbo confectus, nonagenarius enim erat, Romam venit, ut pro Joanne veniam imploraret. Imperator & ſummus Pontifex obviam ei proceſſere, mediumque duxerunt ad patriarchium: & ſalutantes alter a dextris alter a ſiniſtris ejus manus deoſculabantur: B. autem Nilus hæc obſequia moleſte ferens, dicebat illis: Ignoſcite mihi peccatori & ſemi-mortuo ſeni. Indignus ſum tanto honore, quin potius meum eſt adorare venerandos pedes veſtros. Veni ad gloriam veſtram, non honores vel munera cupiens, ſed gratiam pro eo, qui vobis multum inſervivit, & mala a vobis tractatus fuit, qui utrumque veſtrum ex baptiſmatis fonte ſuſcepit. Precor pietatem veſtram, ut illum mihi donetis, ut mecum inpoſterum ſedens, ambo peccata defleamus. Imperator modicum lacrymatus, poſtulata conceſſit, ſi tamen in aliquo urbis monaſterio habitare vellet. Quæ ibidem vitæ S. Nili author addit, aperte falſa ſunt: Ait enim, quod Papa quaſi tyrannus urbe ejectus ſit, & oculis orbatus, & ſepulturæ traditus; cui relationi repugnat tota antiquitas: addit, quod Papa non contentus malis, quæ patraverat adverſus Philagratum, ſic vocat Joannem, dilaniatis ejus ſacerdotalibus veſtibus, ſedentem in aſino per totam urbem circumduci juſſerit. Joannem autem, inſcio Papa, mutilatum fuiſſe, teſtantur coævi chronographi, qui de iſta circumductione non loquuntur, imo Joannem paulo poſt ex vulnerum dolore mortuum referunt: Nilus igitur, cum in urbe commorari nollet, conſcenſis equis, rediit ad monaſterium.

Greg. V. epiſt. 1.

Placentinam eccleſiam jurisdictioni Ravennenſis epiſcopi ſubtraxerat Joannes XV., atque, ut præfato Joanni antipapæ gratificaretur, hanc erexerat in archiepiſcopatum. Gregorius autem datis literis ad Joannem Ravennenſem, Placentiam ei & ſucceſſoribus ejus in perpetuum reſtituit, & præterea Monteſerretam ſubjecit.

Ducheſn. tom. 4. M.S. Floriac.

Concil. tom. 6. edit. Hard. tom. 9. Labbè.

Robertus, qui, Hugone rege & ſuo patre mortuo die vigeſima quarta Octobris anni præcedentis, ſolus regnabat in Galliis, Bertam Odonis Campaniæ comitis viduam & Conradi regis Burgundiæ filiam duxerat uxorem, licet ejus filium de ſacro ſuſcepiſſet lavacro. Gallicani præſules hujuſmodi ſpiritualis affinitatis rationem non habentes, illas nuptias probaverant. Imo Erchembaldus Turonenſis Archiepiſcopus aliique plures epiſcopi earum celebrationi interfuerant. Hæc cauſa delata eſt ad Gregorium Papam, qui, præſente Imperatore, Romæ ſynodum celebravit in baſilica S. Petri anno nongenteſimo nonageſimo octavo. Octo canones editi ſunt. Primus ſic habet: “ Ut rex Robertus conſanguineam ſuam Bertham, quam contra leges in uxorem duxit, derelinquat, & ſeptem annorum pœnitentiam agat ſecundum præfixos eccleſiaſticos gradus, judicatum eſt; quod ſi non fecerit, anathema ſit. „ Idemque de eadem Bertha fieri præceptum eſt. Secundus. “ Erchembaldum Turonenſem Archiepiſcopum, talis conjugii conſecratorem, cum omnibus epiſcopis, qui conſentientes interfuerunt his inceſtis nuptiis .... a communione ſuſpendimus, donec ad ſedem Apoſtolicam veniant ſatisfacturi. Tertius. Ut epiſcopatus Merſeburgenſis a ſede Apoſtolica & beatæ memoriæ Ottone I. Imperatore per univerſale concilium fundatus, & ab Imperatore Ottone II. ſine concilio deſtructus, ut in proprium honorem redeat, a ſede Apoſtolica judicatum eſt. „

Christi An. 998.

Romana ſynodus.

Quartus. “ Giſilarius, qui de ſede Marſeburgenſi ad majorem Magdeburgenſem migravit .... ſi populi & cleri invitatione migravit, in eadem permaneat Metropoli. Quod ſi abſque eorum invitatione & electione migravit, & non per ambitionem & avaritiam factum eſſe conſtiterit, ad priorem redeat ſedem: At ſi ambitionem & avaritiam negare non poterit, definitum eſt, amittat utramque. Quintus, Stephanus Wallavenſis eccleſiæ dictus epiſcopus, ut omni ordine ſacerdotali careat, authoritate Apoſtolica decernimus, eo quod a Widone, vivente epiſcopo avunculo & prædeceſſore ſuo, ſit electus ſine populi & cleri voluntate, ac poſt ejus mortem a duobus tantum epiſcopis non comprovincialibus ſit ordinatus: „ Quos ſequens canon a communione ſuſpendit, donec Romam venientes, ſatisfaciant. Septimus “ Ut clerus & populus civitatis Wallavorum licentiam habeant eligendi epiſcopum, uique electus a Domno Papa conſecretur in epiſcopum, judicatum eſt. „

Ibid.

Robertus rex paruit ſedis Apoſtolicæ mandato, dimiſſaque Bertha, Conſtantiam Willelmi Provinciæ comitis filiam accepit uxorem. Gregorius Papa menſe Novembri ejusdem anni ad eum miſit epiſcopum legatum cum literis orans, ut, qui villas Juliani epiſcopi, fortaſſis Andegavenſis, prædati fuerant, & incenderant, eccleſiaſtica regiaque authoritate coerceantur. Circa hæc tempora magnus eſt hiatus in Gallia Chriſtiana.

Aimoin. in vit. S. Abbon apud Ducheſn. tom. 4.

Abbo Floriacenſis abbas a Rege Romam miſſus fuerat, ut matrimonii ſui cum Bertha confirmationem procuraret. Hac igitur cauſa finita, uti diximus, cum rediturus Papam ſalutaret, Gregorius toti regno Francorum anathema ſe invecturum comminatus eſt, niſi Arnulphus e cuſtodia dimiſſus, ſedi ſuæ reſtitueretur. Regreſſus Abbo hæc Regi nunciat, qui Arnulphum cuſtodia exemptum pontificatui reſtituit, palliumque illi a Domino Papa directum reddidit. Poſtea per internuncios Gregorio Papæ amicabiles plenasque reverentiæ dirigit literas, quibus ſignificat, ſe cuncta, uti juſſerat, perfeciſſe. Gerbertus poſt ſynodum Moſomenſem Remos redire non auſus, quod Papam & clerum ſuum ſibi non favere intelligeret, Adelaidis Auguſtæ commendatione fretus confugerat ad Ottonem Imperatorem, cujus favore promotus eſt ad Ravennenſem archiepiſcopatum. Gregorius Papa quarto Nonas Maji ejusdem anni pallium ei mittens, ſimul dedit literas, quibus eam eccleſiam multis auget privilegiis. “ Poſt mortem Adelaidis Imperatricis, inquit, donamus tibi tuæque eccleſiæ diſtrictum Ravennatis urbis, ripam integram, monetam, telonium, mercatum, muros & omnes portas civitatis .... Donamus etiam tibi tuæque eccleſiæ Comaclenſem comitatum ..... cum omnibus inibi pertinentibus. „ Demum privilegia huic donationi contraria irritat, atque ad nihilum redigit, & confirmat reſtitutionem eccleſiæ Placentinæ & Monteſerretanæ ſubjectionem, quas ejus prædeceſſores jam dudum poſſederant. Confirmat etiam præceptum, quo Imperator Otto Regienſem epiſcopatum cum omnibus ſibi adjacentiis ejus eccleſiæ attribuerat, & inconvulſum permanſurum præcipit. Demum ejus eccleſiæ donat Cæſenaro cum omnibus inibi pertinentibus, omniaque privilegia jam pridem a ſuis prædeceſſoribus ejus eccleſiæ collata, omniaque præcepta aut a Regibus aut Imperatoribus attributa confirmat, & in æternum valere præcipit.

Concil. tom. 6. edit. Hard.

Ottonis Imp. conſtitutio.

XLIV. Otto Imperator menſe Septembri ejusdem anni Roma profectus Ticinum venit, & pro Italia

dedit

CHRISTI AN. 999.

Concil. tom. 6. edit. Hard. tom. 9. Labbè.

dedit ſequentem conſtitutionem: " Comperimus, quod epiſcopi & abbates eccleſiarum poſſeſſionibus abutantur, & per ſcripta quibuslibet perſonis attribuant, & hoc non ad utilitatem eccleſiarum, ſed pecuniæ, affinitatis, & amicitiæ cauſa. Dumque eorum ſucceſſores, & pro domorum Dei reſtauratione ac pro reipublicæ officio noſtroque obſequio commonentur, ſuarum eccleſiarum prædia ab aliis detineri cauſantur, ſeque imperata non poſſe facere revera demonſtrant. Proindeque . . . . . conſtituimus, & Imperiali edicto confirmamus, ut omnia ſcripta, ſive libelli nomine, ſive ſi emphyteoſis prolatum fuerit, quid de eccleſiis Dei, ſive aliquo modo, effici non poſſit; obeunte authore obeat, ſolusque detrimentum habeat qui ſe eo ſcripto obligavit, nec omnino ad eum ſuperſcripta damna pertineant, qui ei in regimine ſucceſſit; ſed ſit ei libera facultas omnia, quæ per libellos vel alias quaslibet ſcripturas abalienata fuerint, in proprium jus eccleſiæ revocare, & ita ordinare, ut Deo & nobis debitum obſequium valeat exhibere . . . . Hoc ergo ſolum ſcriptum pro lege in talibus cauſis habeatur, quod Eccleſiæ Dei proſit, & nullo modo obeſſe poſſit. Quod ſi aliquis contra hanc conſtitutionem noſtram tentaverit, tamquam rebellis judicetur, & ſit ei anathema, niſi reſipiſcat, ab omnibus epiſcopis, qui huic Imperii noſtri edicto ſubſcripſerint, vel aſſenſum præbuerint. Actum duodecimo Kalendas Octobris, indictione duodecima, anno tertio Domni Gregorii V. Papæ pontificatus. „ In ea ſynodo Mediolanenſi epiſcopo, Arnulpho nomine, papatus ablatus eſt in baſilica S. Petri, quæ vocatur ad cœlum aureum, & ſubſcripſerunt omnes epiſcopi.

Ibid. *Ravennat. ſynodus.*

Hæc ſynodus eſt diverſa ab ea, quam eodem anno Ravennæ celebravit Gerbertus Archiepiſcopus, treſque diſciplinæ canones edidit. Primus ſic habet: " Dudum conſuetudo eſt valde reprehenſibilis orta, ut ſubdiaconi corpus Domini, quod formatum appellant, tempore conſecrationis epiſcoporum ipſis vendant epiſcopis, & chriſma vendant archipresbyteris annualiter. In quibus apparet venditio Filii Dei, & venditio Spiritus ſancti. Qua de re præſenti conſtituo, ut in hac ſede, & in his omnibus, quæ ad nos pertinent ulterius minus fiat... Si quis autem contra hoc decretum auſus fuerit attentare, anathema ſit: & reſponderunt omnes, Amen. Secundus ... Nullus ordinetur, niſi quem ætas, vita, doctrina, mores, authoritas canonica commendat atque legalis . . . . Et ſi quis ſacri ordinis de ſepultura mortuorum aliquid acceperit, niſi forte quæ ſponte ab amicis vel propinquis mortuorum eccleſiæ fuerint collata, hac maledictione, ſcilicet anathemate, teneantur obnoxii. „ Et laudaverunt omnes clamantes, Placere ſibi. Subſcriptio vero ſic habet: Hæc promulgata ſunt die Kalendarum Majarum, indictione undecima, (ac proinde anno nongenteſimo nonageſimo octavo) & ſubſcribentes confirmaverunt epiſcopi, qui intererant, & presbyteri cardinales eccleſiæ Ravennatenſis. Ea igitur ætate presbyteri cardinales dicebantur qui eccleſiis civitatis epiſcopalis erant incardinati eatumque miniſterio deputati, ſynodiſque poſt epiſcopos ſubſcribebant, ut evidens eſt ex actis præſentis ſynodi & præcedentium.

Bolland. 7. Febr.

XLV. Imperator Otto, priuſquam Italia excederet, inviſit duos viros ſanctitate celeberrimos. Claſſenſem abbatiam ordinare deſiderans, optionem fratribus dedit, ut, quem ipſi vellent, abbatem eligerent. Romualdum unanimiter expetunt. Imperator diffidens, ne per nuntios evocatus, non veniret, ire ad ipſum voluit, & ad cellam ejus, Sole jam occidente, pervenit: cui Romualdus lectulum ſuum ad quieſcendum dedit: coopertorium autem Rex noluit, quia judicavit aſperrimum. Otto mane eum ſecum duxit ad palatium, & multis precibus inſtitit, ut abbatiam acciperet. Reluctanti vero excommunicationem denuntiant omnes epiſcopi. Romualdus igitur coactus animarum regimen ſuſcepit. Regebat igitur monachos ſub diſtrictæ regulæ diſciplina, neque alicui ſive nobili ſive erudito ab ea impune declinare licebat: vir etenim ſanctus cordis oculos in cœlum figens, ut Deo in omnibus obtemperaret, non timebat hominibus diſplicere. Hoc autem fratres conſiderantes, ſemetipſos prius accuſant, quia hunc ſibi præeſſe popoſcerant; deinde multis cum detractionum ſuſurrationibus lacerant, & duris ſcandalorum aculeis vexant. Romualdus videns illorum mores in deteriora converti, Imperatorem adit, eoque non reluctante, virgam paſtoralem projicit, & monaſterium deſerit. Tiburtinam civitatem tunc obſidebat Otto; cives enim Mazolinum ejus ducem interfecerant, & Imperatori portas occluſerant. Romualdus imminens tot animarum periculum ſequeſtra pace delevit. Tiburtinis enim ſuaſit, ut murorum partem diruerent, ac obſides darent, ducis vero interfectorem ad ejus matrem catenatum dirigerent, quæ ſancti viri precibus mitigata homicidæ crimen indulſit, & incolumem ad propria redire permiſit.

CHRISTI AN. 999.

Ibid.

Romualdus inde divertit ad S. Venerium, qui primitus habitare in monaſterio cœperat cum tanta humilitate & ſimplicitate, ut omnes illum fratres ſubſannando deſpicerent, & delirum eum atque dementem eſſe putarent: alii illum ſæpe colaphizare, alii ſordida, qua lebetes lavabantur, aqua perfundere, alii diverſis illum ſolebant conviciorum jurgiis lacerare. Cumque ille perpenderet, inter tot adverſa tranquillum ſuæ mentis ſtatum ſervare ſe non poſſe, hominum conſortium deſerens, in ſolitudinem receſſit, ubi per ſex annos abſque vino & omni pulmento ſub nimiæ diſtrictionis ariditate permanſit. Romualdus hunc interrogat, ſub cujus regimine degeret, cujuſque arbitrio ſuæ converſationis obedientiam exhiberet. Reſpondit, Se alieno ſolutum imperio, hoc ſequi, quod ſibi melius videretur. Cui Romualdus ait: Si crucem Chriſti portas, ſupereſt, ut Chriſti obedientiam non relinquas. Vade igitur & conſenſu a proprio abbate ſuſcepto, revertere, & ſub ejus dominio humiliter vive, quia ſacris operis ædificium, quod bona voluntas ædificat, humilitas erigit, & obedientiæ virtus extollit. Alia plura ſalutis ei monita dedit, & ita confirmatum in multa cum alacritate reliquit. Ille igitur adit abbatem ſuum, ejus conſenſum accipit, & ad dilectam ſolitudinem remeavit.

Vit. S. Nili

Imperator poſtea pœnitentiæ cauſa pedes ivit ad oratorium S. Michaelis Archangeli, quod in Gargano monte ſitum eſt, & inde reverſus per hoſpitium S. Nili tranſivit. B. Nilus obviam illi cum omnibus fratribus ivit, & eum omni humilitate & veneratione ipſum accepit honorifice. Imperator ſuppoſita manu illum ſuſtentans, ingreſſus eſt cum eo in oratorium, &, facta oratione, dixit illi: Tu cum ſenueris, atque ad regnum cœlorum proficiſci debeas, ſit tibi curæ de tuis alumnis, ne poſt te anguſtiati loci difficultate, recedentes diſſipentur. Nos dabimus tibi monaſterium atque proventus, ubicumque volueris in noſtra provincia. Nilus reſpondit: *Si* fratres mei ſunt monachi, & Chriſti mandata cuſtodiant, ipſe, qui hactenus de ipſis curam geſſit, multo majorem abſque me geret de iis, qui ſperant in ejus miſericordia. Imperator ſurgens, ut diſcederet, dixit illi: Pete a me tanquam a filio tuo quodcumque volueris, & cum omni alacritate perficiam tibi. B. Nilus illi reſpondit: Nihil aliud peto ab Imperio tuo, præter ſalutem animæ tuæ; licet enim ſis Imperator, debes mori, & ad judicium Dei venire . . . . Imperator illacrymans, coronam ſuam in manibus S. Nili depoſuit, ab eoque benedictionem adeptus, cum ſuis profectus eſt. S. autem Nilus ſe ſuoſque ſic ad monaſticam vitam compoſuit, ut nuſquam firmas ſedes fixerit, ſed peregrinantium more, de uno loco in alium identidem tranſmigraret, ut affectus liberos ab omnibus terrenarum rerum compedibus conſervaret.

XLVI. Eadem ætate, regnante in Hiſpania Bermondo II. ſanctitate floruere Froilanus Legionenſis epiſcopus, cui & matri ejus Froilæ Sanctorum honores defert Hiſpania: S. Attilanus epiſcopus Zamoracenſis, quem Urbanus II. in Sanctorum numerum retulit. Ambo ſimul vitam egerant monaſticam in Tabarenſi monaſterio, quod ex Regis liberalitate fundavit Froilanus, in eoque congregavit ducentos monachos, qui pro pace regni continuas preces funderent, externo enim & civili bello vexabatur Legionenſe regnum.

Ademar. chron. & chron. Aurel & Milleacenſ.

Annus nongenteſimus nonus perſonarum inſignium morte conſignatur. Gregorius Papa V., licet ætate florens, obiit die decima octava Februarii, poſtquam ſediſſet annos duos & menſes circiter octo; commendatur ejus liberalitas erga pauperes, quibus veſtimenta ſingulis ſabbatis diſtribuebat, ut legitur in ejus epitaphio. Gerbertus natione Aquitanus ex infimo genere procreatus, monachus a pueritia in S. Geraldi Aureliacenſi cœnobio, cauſa Philoſophiæ primo Franciam, deinde Cordubam luſtrans, cognitus a rege Hugone, filium una cum Ottonis II. filio literis imbuerat, hinc

ab Ot-

CHRISTI AN. 999.

ab Ottone III. cujus præceptor fuerat, Archiepiſcopus Ravennatenſis factus eſt. Demum ejuſdem favore Romanus Pontifex electus eſt, & inthronizatus die ſecunda Aprilis, & Sylveſter II. dictus eſt.

Bolland. 16 Mart.

S. Heribertus Imperatoris cancellarius ante aliquot menſes electus Colonienſis Archiepiſcopus, Ravenna, quo ad diſcordes animos reconciliandos ab Imperatore miſſus fuerat, Romam venit, ut epiſcopatum deponeret; ſed ejus preces non admiſit Sylveſter, qui ei dedit pallium. Coloniam rediit, & in vigilia Natalis Chriſti a ſuis ſuffraganeis conſecratur; vitam monaſticam antea diu profeſſus eſt in Gorzienſi cœnobio. Leothericum vero a clero & populo electum Senonenſem Archiepiſcopum inthronizare prohibuerat Frotmundus comes; habebat enim filium clericum nomine Brunonem, cui ſedem hanc deſtinabat. Leothericus Romam veniens, adiit Sylveſtrum Papam, cujus diſcipulus Remis fuerat, quem ille gratanter accepit, & totius Galliæ primatum ei dedit, literiſque ſuis Senonenſis Metropolis ſuffraganeis juſſit, ut congregati in unum, eum ordinarent, qui juſſa compleverunt.

Chron. S. Petr. Senon.

Sylveſt. P. epiſt. 20. Concil. tom. 6. ed. Hard.

Arnulphi Remenſis reſtitutionem Gregorii juſſu factam, uti diximus, Sylveſter, ejus antea æmulus, ſic confirmavit, ut eum ob crimina dejectum eſſe declararet, ne ipſe calumniator, qui prius eum oppreſſerit, videretur; ſic enim ſcripſit: " Apoſtolici culminis eſt non ſolum peccantibus conſulere, verum etiam lapſos erigere . . . Quapropter tibi Arnulpho Remenſi Archiepiſcopo, quibuſdam exceſſibus pontificali honore privato, ſubvenire dignum ducimus, ut, quia tua abdicatio Romano aſſenſu caruit, Romanæ pietatis munere credaris poſſe reparari. " Tum eum in omnia jura Remenſis archiepiſcopatus reſtituit, ſicque indicat priorem ejus reſtitutionem fuiſſe proviſionariam, ſiquidem ſecundum jus eccleſiaſticum ſpoliati ante reſtitutionem reſpondere non coguntur.

Baron. ad ann. 999.

XLVII. Imperator, Sylveſtro Papa ſupplicante, & interveniente Heriberto Colonienſi ſuo cancellario, Leoni Vercellenſi epiſcopo ejuſque ſucceſſoribus in feudum perpetuum dedit urbem Vercellenſem ejuſque comitatum integrum, & totum ſanctæ Agathæ comitatum cum omnibus eorum pertinentiis. Donationis actum refert Baronius, quem recognovit Heribertus vice Petri Comanenſis epiſcopi & archicancellarii, ſcilicet pro Italia. Data eſt Nonis Maji, anno nongenteſimo nonageſimo nono.

S. Adelais. Ejus vit. apud. Caniſ.

Ejuſdem anni exitus Imperatori fuit luctuoſus. S. Adelhais ejus avia, conjux Ottonis I., die decima ſexta Decembris migravit ad æternam gloriam. Dicebat ſæpe cum Apoſtolo: Cupio diſſolvi & eſſe cum Chriſto. Mater Regum appellata fuit, quia diſſidentes Regum animos mira ſuavitate & peritia conciliavit: plura monaſteria fundavit, eccleſiaſque maximis ornavit donariis. Eam præceſſerat ejus filia Mathildis abbatiſſa Quindilisburgenſis, pietate & ſapientia conſpicua. S. Adelhaidis vitam ſcripſit S. Odilo Cluniacenſis abbas.

Chronogr. Magdeburg. & Dietmar. l. 4.

Otto Imperator pietatis & ſolatii cauſa profectus eſt in Poloniam, ut ſepulchrum S. Adalberti epiſcopi Pragenſis & martyris veneraretur. Bolizlaus Poloniæ dux ei occurrit honorifice, & Gneſnam uſque deduxit. Otto videns a longe deſideratam civitatem, nudis pedibus ſuppliciter advenit, & ab epiſcopo Poſnaniæ Ungero venerabiliter ſuſceptus, in eccleſiam introducitur, & ad Chriſti gratiam ſibi impetrandam martyris interceſſione profuſis lacrymis utitur. Nec mora, coadunata ſynodo, fecit ibi archiepiſcopatum ſine conſenſu Ungari, cujus diœceſis erat hæc civitas, & Moguntini Metropolitani, cujus metropoli omnis hæc regio ſubjecta erat, & Gaudentium, quem Poloni & Bohemi Radinum vocant, Gneſnæ primum ordinari fecit Archiepiſcopum; ſed cum licentia Romani Pontificis, quam poſtulavit Bolizlaus, eique ſubjecit Reinbernum ſanctæ Cholbergienſis eccleſiæ epiſcopum, Popponem Cracovienſem, Joannem Uladislavienſem. Epiſcopatus igitur in Polonia inſtituti anno nongenteſimo ſexageſimo quinto, & ſubjecti Moguntino Archiepiſcopo, anno milleſimo ſubdiri fuere Gneſnenſi Metropolitanæ, tunc erectæ in gratiam S. Gaudentii fratris S. Adalberti martyris.

Gneſnenſis archiepiſc.

Chron. Hildens.

Ademar. in chron.

Otto reverſus, paſchalia tempora Quindilinburgi celebravit: Pentecoſtes autem celebritatem digna devotione Aquiſgrani feriavit. Caroli Magni ſepulchrum apertum inviſere voluit. Invenit eum ſedentem in aurea cathedra intra arcuatam ſpeluncam, coronatum corona ex auro & gemmis, tenentem ſceptrum & enſem ex auro puriſſimo, & ipſius corpus incorruptum, & multis ſignis & miraculis clareſcere cœpit. Non tamen ſolemnitas de ipſo agitur, inquit Ademarus author coævus, niſi communi more anniverſarii defunctorum. Solium ejus aureum Otto direxit Boleslao Poloniæ duci, qui, eo accepto, dono miſit Imperatori brachium S. Adalberti. Imperator gaudens illud accepit, & in honorem S. Martyris baſilicam Aquiſgrani conſtruxit magnificam, & ancillarum Dei congregationem ibi diſpoſuit. Aliud quoque Romæ monaſterium conſtruxit in honorem ejuſdem martyris. Ex eo Ademari loco liquet, Aquiſgrani & in aliis urbibus Carolo Magno Sanctorum honores tunc non fuiſſe delatos; ſed eum ut Sanctum venerari cœperunt pleræque civitates, poſtquam ejus canonizationem tentavit Guido Cremenſis antipapa, qui dictus eſt Paſchalis III. Otto tunc etiam inſtitit, ut Giſilerus, juxta Romanæ ſedis decretum, abdicato Magdeburgenſi archiepiſcopatu, Merſburgenſi epiſcopatu, quem primum poſſederat, contentus eſſet; ſed ille pecunia ſua perfecit ut ad ſequentem Romanam ſynodum hujus cauſæ definitio remitteretur.

CHRISTI AN. 999.

XLVIII. Siſinnius patriarcha Conſtantinopolitanus cum tres tantum annos ei eccleſiæ præfuiſſet, hoc anno vitam cum morte commutavit. Ei ſuffectus Sergius Manuelici monaſterii præſul, qui per annos viginti hanc eccleſiam adminiſtravit. Dani vero poſt ingentem victoriam vaſtarunt Angliam; poſtea pax ab eis annuo tributo redempta eſt.

CHRISTI AN. 1000.

Bolland. 16. Mart.

Imperator Otto anno Chriſti milleſimo, ſine ulla ſolemnitate vel facto memorabili, Romam profectus eſt, ſecum habens in comitatu S. Heribertum Colonienſem Archiepiſcopum, cui plurimum confidebat. In via de communi animæ commodo uterque pertractabat. Placuit ambobus, ut quilibet eorum, ſi ſoſpes reverteretur, de rebus hæreditariis ædificaret decens cœnobium ſub invocatione ſanctæ Dei Genitricis. Protinus ad id operis eidem archipræſuli tradit Cæſar optima majorum ſuorum prædia, donationem ſcripto roboratis ſub aſſignatis teſtibus. Imperator in itinere moratus propter varias expeditiones bellicas, Natalem Chriſti Romæ celebravit. Bernwardus Hildesheimenſis epiſcopus in Epiphania anni milleſimi primi, ſuper multis infeſtationibus Willigiſi Moguntini, & maxime de ſynodo, quam in ſua Gandeshemenſi eccleſia cum extraneis epiſcopis habuit, conqueſturus advenit. Sylveſter Papa viginti epiſcopos Italos convocavit, & cum his & tribus Germaniæ epiſcopis, in baſilica S. Sebaſtiani martyris ſynodum celebravit. Aderant Imperator & Henricus dux Bavariæ. Bernwardus coram iis totam Metropolitani ſui illicitam uſurpationem expoſuit. Papa ex ſynodi conſenſu dixit: Apoſtolorum poteſtate diſſipamus & effringimus & annullamus, quæ abſente fratre & coepiſcopo Bernwardo in Gandeshemenſi eccleſia ſuæ diœceſis a Willigiſo epiſcopo ejuſque complicibus ſtatuta ſunt. Et Bernwardo tradens ferulam Apoſtolicam, addidit: Gandeshemenſe cœnobium cum adjacentibus villis & terminis tuo juri redintegro, & Apoſtolica SS. Petri & Pauli authoritate interdico, ne aliquis, niſi quantum canones permittunt, tibi obſiſtat, Willigiſoque ſcriptum, ne quid ſimiles deinceps attentaret.

Chron. Hildesh.

CHRISTI AN. 1001.

Vit. S. Bernward. Act. SS. Bened. ſæcul. 6.

CHRISTI AN. 1002.

Ottonis Imp. mors. Chronograph. Hildesh.

Imperator Otto anno milleſimo ſecundo Natalem Chriſti Tudertinæ cum Domno Apoſtolico celebravit: ſed ſynodi hic celebratæ pro juribus eccleſiæ Hildesheimenſis non meminit idem chronographus Hildesheimenſis. Imperator inde Romam tendens Paternum oppidum addit; ſed febre & Italico morbo graviter correptus, cum generali omnium contriſtatione decimo Kalendas Februarii ex hac vita morte immatura diſceſſit ſine liberis; annum enim agebat vigeſimum tertium, novemdecim regnavit, quinque vero imperavit. Ejus exercitus coadunatus, ne ab iis, quos in Italia preſſerat, trucidaretur, impoſito ante ſe in equo Imperatoris corpore, in patriam tuto pervenit; illud in monaſterio B. Mariæ Virginis, Aquiſgrani decenter ſepultum fuit. Henricus Noricorum dux, Ottonis I. ex fratre nepos, vir in omni eccleſiaſtica perfectione præcipuus, ei ſucceſſit jure hæreditario, & jure electionis, ſecundum veterem conſuetudinem, regnique primates in comitiis acclamarunt Henricum Chriſti adjuto-

Glaber. l. 1. c. 4.

S. Henricus Imp. Dietmar. l. 5.

juto-

Christi An. 1002.

jutorio, & jure hæreditario regnaturum. In Regem igitur Moguntiæ eligitur octavo Idus Junii, benedicitur & coronatur a Willigiſo Moguntino Archiepiſcopo, & Bernwardo epiſcopo Hildesheimenſi. Hanc dignitatem ei prædixerat S. Wolffgangus Ratiſponſis epiſcopus. Ejus uxor Cunigunda Paderbornam veniens, die decimo Auguſti coronatur. Eadem licet Imperatori nupta, cœleſti Regi ſuam virginitatem conſecravit, quam uſque in finem caſti conjugis conſenſu, Deo teſte, conſervavit; cum enim injuſtam paſſa eſſet circa pudicitiam accuſationem, candentia ferra nudis & illæſis pedibus calcavit.

Bolland. 3. Mart.

Hungariæ converſio.

XLIX. Giſelam ſororem ſuam Stephano Hungariæ regi dedit uxorem, qui fidem & regium nomen invexit in Hungariam. Geiſam IV. Hungarorum ducem & Stephani patrem cum multis popularibus jam ad fidem adduxerat, & cum tota familia baptizaverat S. Adalbertus Pragenſis. Geiſa autem, cum cogitaret, qua ratione Chriſtianam religionem apud ſuos propagaret, erectiſque epiſcopatibus confirmaret, divinitus in ſomnis admonitus eſt, filium ſuum Stephanum in terra & in cœlis regnaturum, atque tantum opus eſſe conſummaturum. Stephanus re ipſa, pace cum vicinis compoſita, debellatiſque ſuis ſubditis ethnicis, qui rebellaverant; ex eorum ſpoliis S. Martini monaſterium ædificavit: hunc quippe Sanctum ſemper venerata eſt Pannonia, in qua natus eſt.

Vit. S. Steph. apud Sur. 20. Aug.

Ibid. Anaſt. Strigon. Archiep. Act. SS. Bened. tom. 6.

Stephanus inde piis operibus, continuis orationibus, magniſque eleemoſynis divinam pro ſuis implorabat miſericordiam, accerſitiſque plurimis viris piis, qui in vinea Domini laborarent, Aſtrojum abbatem ejuſque diſcipulos honorifice ſuſcepit, & ad radicem montis ferrei collocavit, ubi S. Benedicti cœnobium magnifico ſumptu ædificari permiſit. Quin & baſilicam illam multis prædiis pagiſque donavit; monachorum conſuetudine, quando viros optimos eſſe intelligebat, mirifice delectabatur; quorum auxilio ac opera Hungaros partim ſponte, partim vi ac metu in lucem veritatis aſſeruit, mandataque ſacræ legis & ortodoxæ fidei axiomata omnes ſcire coegit: ſed quia ſine paſtoribus diu ſubſiſtere non poterat naſcens Eccleſia, huic neceſſitati providit, regionemque totam in decem epiſcopatus diſtribuit, quorum Metropolis eſſet Strigonia, & primum Archiepiſcopum conſecrari fecit Sebaſtianum, magnæ pietatis monachum. Aſtricum vero, quem doctrina & moribus præſtantem eſſe noverat, Colocenſi eccleſiæ epiſcopum præfici curavit, & appellavit Anaſtaſium.

Ibid.

Eumdem Romam miſit, ut Romanus Pontifex naſcenti Eccleſiæ benedictionem impertiret, novos epiſcopatus confirmaret, ac regium diadema ſibi concederetur, quo fidem majori auctoritate ſtabiliret. Anaſtaſius ad Pontificem venit, demandatumque officium ſibi prudenter exequens, ſanctique ducis res geſtas ordine referens, a ſede Apoſtolica regni coronam petiit: His auditis mirifice exhilaratus Sylveſter Pontifex, quod petebatur, annuit, & crucem ante Regem, tamquam Apoſtolatus inſigne, geſtandam adjunxit. Ego, inquiens, ſum Apoſtolicus, at ille merito Chriſti Apoſtolus, cujus opera tantum populum ſibi Chriſtus acquiſivit, eaque cauſa, quemadmodum divina gratia ipſum docebit, eccleſias Dei una cum populis noſtra vice ordinandas ei relinquimus.

Stephanus, his inſignibus acceptis, epiſcopos cum clero, optimates & populum convocat, atque in Regem ungitur, edictumque cum epiſcopis regnique primoribus promulgat, quo & ſingulis vitiis parabantur remedia, & diſciplinæ eccleſiaſticæ ordo inſtruebatur. Sebaſtianus Strigonienſis epiſcopus paulo poſt oculorum lumen amiſit. Stephanus rex in ejus ſedem Anaſtaſium provehit, ſed triennio poſt Sebaſtiano, qui viſum receperat, ſedem ſuam reſtituit Anaſtaſius contentus eccleſia Colocenſi: pallii tamen uſum & prærogativas ſemper habuit.

Ibid.

Stephanus rex piiſſimus ſe ipſum & regnum ſuum per votum & oblationem in perpetuam Virginis Mariæ tutelam contulit: atque, ut ipſius patrocinium promereretur, in ipſa regiæ ſedis civitate, quam Albam vocans, in ejuſdem Virginis honorem inſignem baſilicam condidit, cælatis auro chori parietibus, & pavimento marmore ſtrato, omniaque ad divinum cultum neceſſaria contulit, præſertim tabulas altarium ex auro puriſſimo, pretioſiſque lapidibus conſpicuas, ciborium mirabili arte conſtructum, omnique genere vaſorum cryſtallinorum, onychinorum, aureorum & argenteorum abunde refertum. Hujus autem civitatis nullum voluit eſſe proprium epiſcopum; ſed eum, quem ipſe delegaret, pontificalia celebrare præcepit. Decimas ejuſdem loci ſolis præpoſito & monachis attribuit, prohibuitque, ne quis epiſcopus abſque eorum conſenſu ibi divina celebraret myſteria. Jeroſolymis quoque monachorum cœnobium condidit prædiiſque dotavit. Romæ etiam ſub titulo S. Stephani duodecim canonicorum collegium inſtituit, rebus neceſſariis abundans, ædificavitque domos & hoſpitia Hungaris, qui ab Apoſtolorum limina venirent; peregrinos quoque Jeroſolymam proficiſcentes in toto ſuo regno liberaliter ſuſcipi providit.

Christi An. 1002.

S. Nili mors.

L. S. Nilus abbas in Italia fugiens honores, receſſit in agrum Tuſculanum, ut ſecurius lateret in loco, qui crypta ferrata dicitur, mortuo quidem diſcipulo ſuo Stephano, quem propter ſummam humilitatem & patientiam præ ceteris habebat chariſſimum, in ejus ſepulchro ſuum quoque corpus recondi deſtinaverat: aſt ubi primum certa relatione cognovit, quod illud poſt mortem in urbem ſuam honorifice transferre vellet princeps Gaetanus, Serperenſe monaſterium, in quo jam per decem annos vixerat, reliquit, ac novum cryptæ ferratæ conſtruxit, quo ejus fratres eum ſubſecuti ſunt, quos lætus excepit: manuum enim labor eis vitæ neceſſaria ſuppeditabat. Poſt aliquot dies corporis ſui diſſolutionem adeſſe ſenſit: perceptis igitur divinis myſteriis, fratres evocat, oratque, ne corpus ſuum in eccleſia ſepelirent, vel ejus tumulum quoquomodo decorarent. Hinc biduum in lectulo jacens ſine voce & clauſis oculis in oratione perſeveravit.

Gregorius comes Tuſculanus, audito ejus vitæ periculo, cum medico ſtatim advolat, profuſiſque lacrymis amare flens, manus ejus deoſculabatur. Jam pater, inquiens, prohibere non potes, ut antea, cum diceres, epiſcopus non ſum, nec presbyter, ſed pauper monachus. Ubi primum receſſit, quamvis medicus nec febrim nec ullum mortis indicium in eo deprehendiſſet, fratres ejus corpus cum lectulo in eccleſiam transferunt. Solemnis erat ſancti Joannis Evangeliſtæ feſtus dies, quem Græci die vigeſima ſexta ſeptembris celebrant. Id enim virum ſanctum in votis habuiſſe noverant, ac frequenter illud uſurpare ſolitum, monacho moriendum in eccleſia. Decantatis ejus diei veſperis, animam Deo reddidit poſt Solis occaſum, quo die ejus meminit Romanum martyrologium. Paulus abbas ei ſucceſſit in regimine monaſterii. S. Nili viri magnæ pietatis vitam græce ſcripſit unus ex ejus diſcipulis.

Concil. tom. 6. ed. Hard.

LI. In Galliis anno milleſimo ſecundo celebratæ variæ ſynodi, in quibus quæſitum eſt, Primo: De jejuniis ante Pentecoſten, & ſtatutum eſt, ut nec prohiberentur, nec per imperium ſacerdotum fierent, excepto ſabbato Pentecoſtes. Secundo. De cantu hymni: Te Deum, quem monachi contra morem Romanæ Eccleſiæ, Adventus, & Quadrageſimæ tempore decantabant. Qui cum reſpondiſſent, id ſe agere ex præceptione S. Patris Benedicti, epiſcopi permiſere ut priſtinum ritum retinerent. Tertio. De feſto Annuntiationis Dominicæ, ut extra Quadrageſimam celebraretur. Patres cenſuere, retinendam eſſe antiquam conſuetudinem, ſcilicet, ut octavo Kalendarum Aprilium celebraretur.

Ibid. *Romana ſynodus.*

Sylveſter Papa die tertia Decembris ejuſdem anni ſynodum habuit in palatio Lateranenſi. Petrus ſcriniarius dixit: Domine Papa, hic abbas tuus de Peruſia queritur adverſus Cononem Peruſinum epiſcopum, quod eum armata mano abſtraxerit de eccleſia, & omnia monaſteria deprædationi conceſſerit. Epiſcopus negavit, id ſua præceptione vel voluntate juſſe factum: At addidit: Monaſterium illud, quod abbas tenet, ad meum epiſcopatum proprie pertinet; ſed perlectis Joannis & Gregorii Papæ privilegiis, cum ea petitioni ſuæ adverſari intelligeret epiſcopus, dixit: Hæc ſine prædeceſſoris ſui conceſſu facta fuiſſe. Cui reſpondit clerus Romanus: Vidimus omnes epiſtolam anteceſſoris tui, in qua & conſenſus ejus erat, atque ut hoc fieret, precibus obnixe poſtulabat. Epiſcopi igitur decreverunt, ut epiſcopus monaſterium illud redderet ... Conon illud cum omnibus pertinentibus Papæ reddidit, & abbati pacis oſculum dedit. Hoc monaſterium in veteri cathedrali eccleſia ex Honeſti epiſcopi conſenſu inſtituerat Petrus abbas.

LII. Syl-

Christi An. 1003.

LII. Sylveſter Papa, ſancte & prudenter adminiſtratu per quatuor fere annos pontificatu, obiit die duodecima Maji anni milleſimi tertii, & die ſequenti ſepultus in Lateranenſi S. Joannis baſilica. Quidam recentiores Bennonem ſchiſmaticum ſecuti, inepte eum magiæ accuſarunt, quam calumniam ſatis refutant laudes, quibus eum exornarunt coævi ſcriptores, & Sergius Papa IV. in epitaphio, quod ei compoſuit. Anno milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo octavo, dum inſtauraretur baſilica Lateranenſis, in loculo marmoreo ejus corpus inventum eſt integrum cum veſtibus pontificalibus; ſed ubi primum patuit aeris impreſſioni, omnia in pulverem redacta ſunt præter crucem argenteam. Cum eſſet monachus, plures tractatus mathematicos ſcripſerat. Archiepiſcopus edidit ſermonem de informatione epiſcoporum. In eo teſtatur, quanto dolore afficiatur, quod ſimoniæ labes invaluiſſet. Superſunt etiam centum ſexaginta ejus epiſtolæ, quas ſcripſit, dum eſſet Archiepiſcopus Remenſis; tres autem, dum eſſet Romanus Pontifex. Unius menſis fuit interpontificium. Die enim decimo tertio Junii Joannes XVII. natione Romanus, qui dicebatur Sicco, ordinatus eſt Romanus Pontifex. Menſes tantum quinque ſedit, ejuſque acta omnia perierunt. Sedes dies novemdecim vacavit. Joannes XVIII. natione Romanus, qui dicebatur Faſanus, ordinatus eſt die vigeſima ſexta Decembris anni milleſimi tertii.

Ditm. l. 5.

Initio ſui pontificatus legatum in Germaniam miſit ad conſecrationem novi Archiepiſcopi Magdeburgenſis, quam ſibi reſervaverant Romani Pontifices; Tagmon enim electus, Romam venire non poterat. Conſecratus eſt die Purificationis a Willigiſo Archiepiſcopo Moguntino, præſente Rege & Romano nuntio omnibuſque coepiſcopis anno milleſimo quarto. Giſilerus, qui ſedem hanc cum Meſpurgenſi hactenus retinuerat, ante aliquot menſes obierat.

Christi An. 1004.

Hiſtor. unic. Patris ſæc. 3.

LIII. Lenthericus Senonenſis epiſcopus, qui vir doctus habebatur, quæſtionem de veritate corporis Chriſti in Euchariſtia circa hæc tempora movere cœpit; & licet eum Rex increpaſſet, & tacere juſſiſſet, non deſtitere tamen curioſi novitatis eamdem in ſcholis agitare quæſtionem. Fulbertus Gerberti quoque diſcipulus, qui ſcholas Carnotenſes regebat, a diſcipulis rogatus, ut, quid ſentiret, quidve ſentiendum eſſet, explanaret, veram & orthodoxam ſententiam propugnavit, eamque validis munitam rationibus publicavit, ut conſtat ex prima ejus epiſtola ad Adeodatum. “Chriſtus . . . . inquit, defectum noſtræ fragilitatis miſeratus, adverſus quotidianas noſtræ prolapſionis offenſas, ſacrificii placabilia nobis providit expiamenta: & quia corpus ſuum, quod ſemel pro nobis offerebat in pretium, paulo poſt a noſtris viſibus ſublatum fuerat in cœlum, ne ſublati corporis fraudaremur præſenti munimine, corporis nihilominus & ſanguinis ſui pignus ſalutare nobis reliquit, non inanis myſterii ſymbolum, ſed compaginante Spiritu ſancto, corpus Chriſti verum; quod quotidiana veneratione ſub viſibili creaturæ forma inviſibiliter virtus ſecreta, in ſacris ſolemnibus operatur, de quo ſub hora paſſionis ſuæ ipſe familiaribus ſuis ait: Hoc eſt corpus meum, & paulo poſt; Hic eſt ſanguis meus . . . . novi teſtamenti, qui pro vobis fundetur, & alibi: Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in eo. Qua veri magiſtri authoritate animati, dum corpori & ſanguini ejus communicamus, audenter fatemur, nos in corpus illius transfundi, & ipſum in nobis manere. In nobis ipſum manere, dico, non ſolum per concordiam voluntatis, ſed etiam per naturæ unitæ veritatem . . . . &, quæ ſubſtantia panis & vini apparebat exterius, jam corpus Chriſti & ſanguis ſit interius . . . . . . Dubitari etiam nefas eſt, ad cujus nutum cuncta ſubito ex nihilo ſubſtiterunt, ſi pari potentia in ſpiritualibus ſacramentis terrena materies, naturam & generis ſui meritum tranſcendens in Chriſti ſubſtantiam commutetur, cum ipſe dicat: Hoc eſt corpus meum, &: Hic eſt ſanguis meus.” Fulbertus hoc anno Carnotenſis eccleſiæ cancellarius creatus eſt, & anno ſequenti ejuſdem orbis epiſcopus renuntiatus. Omnium ſui temporis doctorum doctiſſimus habebatur. Factus epiſcopus a docendo non deſtitit, ſcolamque habuit diſcipulorum undequaque confluentium frequentia pernobilem. Adulfus Eboracenſis epiſcopus circa idem tempus, coepiſcopis, abbatibus & presbyteris monachis aggregatis Wintoniæ in Anglia, S. Oſwaldi Archiepiſcopi oſſa e tumulo levavit, & in ſcrinio, quod paraverat, honorifice locavit, qui inde multis claruit miraculis. En facta per Metropolitanum canonizatio.

Euchariſtiæ veritas.

Fulbert. Carnot. epiſt. ad Adeodat. biblioth. maxim. tom. 18.

Christi An. 1004.

Herman. contract.

LIV. Interim Henricus Germaniæ rex, debellato Hermanno Sueviæ duce, qui ad regnum aſpirabat, Harduico, qui ante biennium Italiæ rex coronatus fuerat, occurrendum putans, priuſquam in regno ſeſe confirmare poſſet, anno milleſimo quarto per Veronam Italiam petens, omnes ſibi partium illarum civitates ſubjecit. Papiam ipſa, qua coronatus eſt die, irrumpens, gladio & igne perdomuit. Harduicus vero fuga ſaluti ſuæ conſulere coactus eſt. Inde, acceptis obſidibus, in Saxoniam reverſus, poſt paucos dies in Sclavos arma convertit, Bohemiſque ad priſtinam ſervitutem & tributum redactis, Bolizlaum Polonorum ducem cum tota gente ſua ſubjugavit, & in Saxoniam victor rediit.

Christi An. 1005.

Vit. S. Alberon. Metenſ. epiſc.

Tremonienſis ſynodus.

Henricus rex anno ſequenti milleſimo quinto, Nonis Julii, omnes pene regni ſui epiſcopos ad ſynodum Tremontiæ in Weſtphalia coadunavit, eoſque graviter reprehendit, quod in ſuis diœceſibus corrigenda non emendarent. Tum ad particularia deſcendens addidit: Conſanguinei in regno noſtro etiam in tertio gradu matrimonio copulantur, quod nefas dictu eſt . . . . . Ecce Conradus dux Auſtraſiorum conſanguinitate nobis conjunctus, uxorem duxit ſibi propinquam . . . . . . Adalbero Metenſis epiſcopus Regi affinitate conjunctus, tacere inhoneſtum judicans, oſtendit Conradi uxorem in tertio gradu ei conſanguinitate conjunctam.

Ibid.

His dictis, tantæ ſimultates exurgere cœperunt, ut, niſi Rex adfuiſſet, Conradus ejuſque fautores arma corripuiſſent. Aderat huic ſeditioni Theodoricus Lotharingiæ Moſellanæ dux, frater Alberonis, & quæque juſte diſponebantur, ſua authoritate firmabat, nuptiaſque illicitas cum reliquis ducibus, comitibus, & Dei ſacerdotibus regiæ juſtitiæ faventibus damnans, & quæ Dei erant liberrime decernebat: ſed, cum multi Conrado faverent, tanta facta eſt diſſenſio, ut Rex eam ſedare non potuerit. His odiis infeſtiſſimis diſceſſum eſt. Epiſcopi prius edidere quoſdam canones, quibus leges eccleſiaſticæ in priſtinum uſum revocarentur, pravique mores, qui in clerum & populum irrepſerant, corrigerentur. Ejus ſynodi acta periere.

Ditmar. l. 6.

Adalbero II. hujus nominis Metenſis epiſcopus, cujus eximiæ virtutes in ejus vita fuſius referuntur, decimo nono Kalendas Januarii ejuſdem anni tranſiit ad vitam beatam. Theodoricus, Moſellanorum dux, hunc epiſcopatum ex conſenſu regis Henrici filio ſuo adhuc puero dedit, & tutorem ei dedit Deodericum ſanctæ Cunigundæ fratrem, qui puero urbe excluſo epiſcopatum uſurpavit, ipſumque Lotharingiæ ducem bello cepit. Henricus urbem Metas obſidione deſolavit: puero tamen mortuo, Deodericus hanc eccleſiam pacifice rexit.

Chronic. Sigebert.

Pictavienſis ſynodus.

Concil. tom. 6. ed Hard. tom. 9. Lab.

LV. Quinque Galliarum epiſcopi & duodecim abbates, præſide Burdegalenſi epiſcopo, circa idem tempus convenientes Pictavis, tres edidere canones. Primus ſtatuit, ut de rebus controverſis omnes ſtent ad juſtitiam coram Principe vel judice. Hanc pacem, datis obſidibus, firmarunt Dux & reliqui Principes, & excommunicatio lata eſt in ejus infractores. Secundus jubet, ut epiſcopus pro pœnitentia vel confirmatione munera non recipiat. Tertius. Ut nullus presbyter neque diaconus fœminam in ſua domo teneat . . . . Nam, ſi facere tentaverit, ſciat ſe omnem gradum perditurum.

Glaber. l. 3. c. 4.

Iiſdem temporibus contigit in univerſo pene terrarum orbe, præcipue tamen in Galliis, innovari eccleſiarum baſilicas, licet pleræque decenter locatæ minime indiguiſſent: æmulabatur tamen quæque gens adverſus alteram decentiore frui. Tunc epiſcopalium ſedium univerſas pene eccleſias ac cætera quæque Sanctorum monaſteria, ſeu minima villarum oratoria in meliora permutavere fideles. Sancti Martini Turonenſis eccleſiam a fundamentis innovavit Herivæus ejuſdem Theſaurarius, atque ex prænobili oriundus familia, qui ſub canonici regularis habitu vitam exercebat monaſticam. Mortificatione, humilitate, jejuniis, orandi aſſiduitate & eleemoſynis maxime commendatur, atque in iis pietatis exercitiis in Domino obdormiit.

Fulco comes Andegavenſis divino timore compunctus,

Christi An. 1005.

ctus, pietatis cauſa in loca ſacra peregrinationem ſuſceperat. Jeroſolymis reverſus Belliloceuſe prope caſtrum Lochiarum monaſterium conſtruxit, Hugonemque Bituricenſem Archiepiſcopum, in cujus diœceſi poſitum erat, rogavit, ut illius conſecrationis ritum celebraret. Ille reſpondit: Ejus votum Deo gratum eſſe non poſſe, ac proinde nec ſe illud offerre, niſi prædia & mancipia eccleſiæ Turonicæ ſurrepta prius reſtitueret. Comes hac reſponſione exacerbatus, Romam proficiſcitur, oblatiſque Joanni Papæ XVIII. magnis muneribus, ſequens privilegium obtinuit: Ipſum locum ſub tuitione & defenſione SS. Apoſtolorum Petri & Pauli ſucceſſorumque noſtrorum hujus ſanctæ ſedis Pontificum humiliter deprecando & commendando poſui, ut nullius dominatio Regis & Principis, ſeu Archiepiſcopi, epiſcopi, aut cujuſcumque dignitatis perſonæ, præfatum monaſterium inquietare vel diſturbare ſeu minuere audeat .... Statuimus autem eidem monaſterio Apoſtolicæ authoritatis privilegium, ut nullo modo ab ullo Archiepiſcopo vel epiſcopo ſententiam excommunicationis ſuſtineat, neque pro aliquo jure nec ordinatione quamcumque moleſtiam vel ab eiſdem epiſcopis cogatur ſuſtinere, ut ſit quietus idem locus ſub jure & defenſione SS. Apoſtolorum Petri & Pauli, & Pontificum ſanctæ ſedis hujus in perpetuum. Quod ſi aliquis rebellis contra hanc noſtram authoritatem, ſcilicet Archiepiſcopus vel epiſcopus quicumque ipſum locum excommunicare voluerit, ipſe ſit excommunicatus, & locus iſte abſolutus in æternum. Hugo Turonenſis contra privilegium illud reclamavit, & Romam venit, ſummiſque precibus a Sergio IV., qui nuper Joanni XVIII. ſucceſſerat, contendit, ut monaſterii conſecrationem ſibi juxta canones & Juſtiniani legem permitteret: verum repulſus eſt hac exceptione, quod Fulconi comiti Andegavenſi liberum fuerit, in fundo ſuo propriaque hæreditate monaſterium conſtruenti, ipſum ejuſque conſecrationem Romanæ Eccleſiæ conferre; quia, cujus eſt hæreditas, ipſius & conſecratio. Quapropter Hugo, accepta e manibus Gregorii ſylvæ candidæ epiſcopi virgula, jus omne, quod ſibi competebat, in Romanam Eccleſiam tranſtulit. Sergius vero IV. in Gallias Petrum Vipernenſis eccleſiæ epiſcopum direxit, qui monaſterium illud vice ſua conſecravit.

Marca lib. de concord. cap. 8.

Bambergenſis epiſcopatus.

Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 9. Lab.

LVI. Henricus anno regni ſui ſexto Deum ſibi hæredem eligere diſpoſuit, & epiſcopatum in honorem S. Petri Principis Apoſtolorum Bambergæ ex ſuis rebus hæreditariis conſtruere, ut Sclavorum paganiſmus deſtrueretur: ſed quoniam hic locus Wisceburgenſi ſubjectus erat epiſcopatui, Moguntiæ dum ſanctam Pentecoſten celebraret, quaſdam villas & proventus diœceſis Wirceburgenſis commutatione cum aliis vicis & reditibus acquiſivit, conſentientibus multis epiſcopis, præſertim Willigiſo Moguntino Metropolitano & Henrico Wirceburgenſi epiſcopo. Henricus voti ſui compos effectus, ex eorum conſilio Albericum & Ludovicum capellanos ſuos, adjunctis Henrici Wirceburgenſis literis, Romam uſque direxit, quatenus hæc Papæ authoritate confirmarentur. Joannes XVIII. hæc ubi cognovit, habita in baſilica S. Petri ſynodo pro confirmatione Bambergenſis epiſcopatus, privilegium fecit conſcribi, & Apoſtolica authoritate corroborari, univerſis Galliæ orientalis & Germaniæ epiſcopis reſcribens, ut & ipſi pari communique authoritate eumdem epiſcopatum confirmarent. In eo Papa decernit, ut prædictus epiſcopatus ſit ab omni poteſtate extranea ſecurus, Romano tantum Mundiburdio, id eſt defenſioni, ſubditus .... ſic tamen, ut idem ſuo Metropolitano Moguntino Archiepiſcopo ſit ſubjectus atque obediens. Datum menſe Junio, indictione quinta, id eſt anno milleſimo ſeptimo.

Christi An. 1007.

Henricus rex, hoc diplomate recepto, Kalendis Novembris ejuſdem anni Francofurti convocat epiſcopos triginta quinque, qui illud ſua ſubſcriptione communiter corroborarunt. Primus ſubſcripſit Willigiſus Moguntinus, qui eidem ſynodo vice Romanæ Eccleſiæ præſidebat. Hæc in actis ejuſdem leguntur. Ditmarus autem author coævus hæc addit. Henricus Wirceburgenſis ad ſynodum vocatus, venire voluit, niſi, poſt unionem ſuæ parochiæ cum Bambergenſi eccleſia factam, ipſe Archiepiſcopus conſtitueretur. Conſidentibus igitur epiſcopis, Rex humo tenus proſternitur, utque a Willigiſo Moguntino elevatus, petiit, ne Henrici Wirceburgenſis abſentia ejus propoſito noceret; ſi quidem ideo non venerit, quia per ipſum non obtinuit, quod non licebat ei concedere, ſcilicet archiepiſcopatum; ſi quando autem venerit, & promiſſa ſuſceperit, ſe paratum ad omne, quod eis bonum videretur. Bernigerus Henrici Wirceburgenſis capellanus tunc ſurgens dixit: Eum propter timorem Regis non veniſſe, & detrimentum eccleſiæ ſuæ in aliquo fieri numquam laudaſſe teſtatur, præſenteſque obteſtatur, ne talia fieri, eo abſente, paterentur. Ejus privilegia recitantur. Tagmo Magdeburgenſis primus ſententiam rogatus, dixit: Hæc tunc ſecundum Regis eloquium legaliter fieri poſſe. Omnes ejus ſermonem approbaverunt, atque ſubſcripſerunt. Eberardo tunc cancellario Bambergenſis eccleſiæ cura paſtoralis a Rege permittitur, qui eodem die a Willigiſo Moguntino conſecratus eſt. Henricus Wirceburgenſis, poſt hæc auxilio confratris Heriberti Archiepiſcopi Colonienſis, Regis gratiam & impletionem ſibi placitam, ſcilicet archiepiſcopatus dignitatem, acquiſivit.

Ditmar. l. 6.

Christi An. 1007.

Ibid.

Henricus rex præter cathedralem eccleſiam duo monaſteria Bambergæ conſtruxit, atque dotavit; alterum canonicorum regularium, ſub S. Stephani; alterum monachorum, ſub invocatione SS. Michaelis & Benedicti. Ditmarus hic ſubjicit ſuam electionem in epiſcopatum Merſeburgenſem, & meminit famis ingentis, quæ tunc Germaniam afflixit.

LVII. Harigerus Laubienſis abbas, virtutibus & ſcientia clarus, pridie Kalendas Novembres ejuſdem anni ſenex obiit. Scripſit hiſtoriam epiſcoporum Trajectenſium & Leodienſium, eamque finit in S. Remaclo, quam continuavit Anſelmus Leodienſis canonicus. Scripſit & librum de corpore & ſanguine Domini, congeſſitque in eo multa teſtimonia Patrum adverſus Radbertum Paſchaſium, ut plures volunt, vel contra Ratherium, qui ex monacho Laubienſi factus eſt epiſcopus Veronenſis, ut quidam bene, vel male probant ex manuſcripto codice bibliothecæ S. Martini Lovanienſis: ſed quidquid ſit de illa quæſtione levioris momenti, conſtat Paſchaſium, Ratherium & Harigerum circa Euchariſtiam tradidiſſe doctrinam, quam poſtea, ut Catholicam, expoſuit Tridentina ſynodus.

Spicileg. tom. 12. p. 38.

Ratherius in ſua ad Patricium epiſtola ſic loquitur: " Sed forte tranſitorie accipis, aut etiam figurate te dicere ipſe putas, dum accipienti loqueris: Corpus Domini noſtri Jeſu Chriſti propitietur tibi in vitam æternam. Quod ſi ita eſt, cæcitas tui intellectus magis eſt dolenda & inſtruenda, quam irridenda .... Crede, frater, quia ſicut in Cana Galilææ vinum Dei imperio verum & non figurativum fuit ex aqua factum, ita iſtud Dei benedictione vinum verus & non figurativus efficitur ſanguis, & caro panis .... Hic manente colore atque ſapore, eadem divina ſapientia operante, veram carnem & ſanguinem, quod percipis, eſſe crede. „

Præfat. part. 2. 4. ſæcul. SS. Ben.

Harigerus autem illius, quem impugnat, confutationem a confeſſione Catholicæ veritatis orditur in hunc modum: " Quod corpus & ſanguis Domini vera ſit caro, veruſque ſanguis, unuſquiſque debet credere, ſentire, confiteri .... Prorſus quiſquis hoc negat, eſſe cognoſcitur & convincitur infidelis .... Hoc ergo fideliſſime confirmo, & addo, quod ſicut veritas eſt Chriſtus, & verus agnus Dei, qui quotidie pro vita mundi myſtice immolatur, ita procul dubio ex pane vera caro, & ex vino verus ſanguis ejus conſecratione Spiritus ſancti potentialiter creatur. Quæ cum certiſſima omnino ſint, nec ullus hinc Chriſtianus Chriſto credens ambigere poſſit .... „

Quod ergo in Paſchaſio reprehendit Harigerus, illud ſic ipſemet exponit: " Illud, inquit, in ejus libro mihi prius fateor inauditum reperiri ſub nomine ſancti Ambroſii, quod non ſit alia caro Chriſti, quam quæ nata eſt de Maria, & paſſa in cruce. Id autem dicit inauditum, quia caro Chriſti, cum reſurgens glorificata ſit, vorari nullo modo poteſt, id eſt, in partes dividi dentibus. Unde ſic concludit ... " Manifeſtiſſime cognoſcetis, non quidem (quod abſit) naturaliter, ſed ſpecialiter aliud eſſe corpus Domini, quod ex ſubſtantia panis & vini quotidie per Spiritum ſanctum conſecratur, quod a ſacerdote poſtmodum Deo Patri ſuppliciter offertur: & aliud ſpecialiter corpus Chriſti, quod natum eſt de Maria Virgine, in quod iſtud transfertur. „ Harigerus itaque volebat, Chriſti corpus, quod eſt in Euchariſtia, natura-

CHRISTI AN. 1007. naturaliter quidem idem eſſe ac corpus, quod de Maria natum eſt; ſed aliud eſſe ſpecialiter, ſcilicet aſſe in diverſo ſtatu & alterius gloriæ, ſeu habere diverſas qualitates, quod non negabat Paſchaſius, eum affirmabat, Chriſti corpus in Euchariſtia illud ipſum eſſe, quod natum ex Virgine in cruce paſſum eſt, ac proinde tota inter eos controverſis erat de modo loquendi.

Spelman. LVIII. S. Fulcranus in Narbonenſi Gallia Lodovcoſis epiſcopus circa idem tempus migravit ad Deum, humilitate & pœnitentiæ rigore celebris. Alfricus autem Cantuaricoſis in Anglia epiſcopus laoguentem io ſua ſede cernens diſciplioam eccleſiaſticam, canonicos, qui mooachis permixti remanſerant, amovendos cenſuit, & monachos eis ſubſtituit, cui rex Æthelredus non conſenſum modo, ſed auxilium etiam & voluntatis ſuæ æternum monomentum dedit, hanc commutationem cum omnibus epiſcopis coadunatis ſuo diplomate confirmans . . . Alfricum Anglicani proteſtantes in ſuum errorem de Euchariſtia pertrahere nituntur, eo quod quædam Bertrami loca tranſtulerit in ſuas homilias, quæ extant Cantabrigiæ io publica bibliotheca, in quibus Chriſti corpus io Euchariſtia ſpiritualem exiſtendi modum habere dicitur: ſed, omiſſis tricis, ipſum loquentem audiamus. "Ille panis, inquit, qui per ſacerdotis miniſterium Chriſti corpus efficitur, & aliud interius fidelium mentibus clamat; exterius quidem panis, quod ante fuerat, forma prætenditur, color oſtenditur, ſapor accipitur: at interius Chriſti corpus oſtenditur." His adde, quod in ejuſmodi homiliarum translatione, quæ Anglice vulgata eſt, quædam ſuppreſſa & quædam addita, quædam mutata ſunt, ut, quæ dicuntur de ſpeciebus, quæ ſunt figura corporis Chriſti, vero ejus corpori, quod ſub iis latet, tribuantur, vel quæ Catholice dicta ſunt, ad ſenſum trahantur erroneum. Eadem infidelitate tranſlati ſunt ejuſdem canones, & utrumque in ſuis annalibus eccleſiæ Anglicanæ ad annum milleſimum ſextum demonſtravit Alfordus.

Alfric. homil. Paſchal. apud Alford. ad an. 1006.

CHRISTI AN. 1008. LIX. S. Brunonis Archiepiſcopi, qui dicitur etiam Bonifacius, martyrium anno milleſimo octavo contigit. Hic e nobili oriundus familia, poſtquam liberaliter educatus fuit, adiit Ottonem III. Imperatorem, a quo optime ſuſceptus, inter ejus capellanos miniſtravit; ſed majoris perfectionis ſtudio ſecedens, vitam egit in ſumma auſteritate ſolitariam ſub diſciplina S. Romoaldi. Poſt aliquot annos infidelibus prædicare ſibi propoſuit. Romam igitur profectus, hanc a Papa licentiam accepit, ſimul & pallium. Itaque Merſeburgum veniens ad Henricum regem, ejus juſſu a Tagmone Magdeburgenſi epiſcopo conſecratus eſt Archiepiſcopus, & pallium, quod attulerat, ab eodem recepit. Dehinc ob lucrum animarum laborem ſubiit grandis viæ, caſtigans corpus inedia, & cruciaus vigiliis. Multa a Bolizlao & cæteris divitibus bona ſuſcepit, quæ mox eccleſiis & pauperibus, nihil ſibi retinens, diviſit. In duodecimo ſuæ converſionis anno pergens ad Pruſſiam, ſteriles hos agros ſemine divino fœcundare ſtuduit: ſed ſpinis pullulantibus, horrida ingenia non potuit facile emollire. Tunc in confinio prædictæ regionis & Ruſſiæ cum prædicaret, primo ab incolis prohibetur, & plus evangelizans capitur. Demum amore Chriſti decimo ſexto Kalendis Martii cum decem & octo ſuis ſociis decollatur. Bolizlaus, cum corpora martyrum inſepulta jacere comperiſſet, ea redemit. Die decima quinta Octobris colitur in Eccleſia.

S. Brunonis martyrium. Ditmar. l. 6.

R. Martyrol.

Ibid. Boleslaus Poloniæ dux non multo poſt alia occaſione uſus eſt, ut in Ruſſia fidem propagaret: filiam ſuam Volodomiri filio mittebat uxorem: voluit ut eam comitaretur Reinbernus I. in Pomerania ulteriori Colbergenſis epiſcopus, qui hujus legationis occaſione bene uſus, idolorum fana deſtruens incendit, ac multos gentiles ad fidem adduxit; ſed a Rege conjectus in carcerem, ad libertatem perennis gloriæ tranſiit.

Sigiber. de vir. illuſt. c. 142. LX. Burchardus ex Laobienſi monacho Wormatienſis epiſcopus, literarum ſtudiis claruit. Cum eſſet adhuc juoior, petiit a Baldrico Leodienſium epiſcopo, cujus contubernalis & amicus in palatio Ottonis III. fuerat, ut ſibi virum aliquem literali ſcientia præditum dirigeret, cujus ope & doctrina ipſe in ſcripturarum divinarum eruditione proficere valeret. Miſſus eſt Olbertus Laubienſis monachus, & poſtea Glimbacenſis abbas, quo adjutore Burchardus veteres Eccleſiæ canones in unum volumen viginti libris diſtinctum digeſſit. Eum magnam ſuæ collectionis partem ex Reginone accepiſſe probat Baluzius. Reginonis etiam errata tranſcribit, & quædam addidit, falſaſque ſuo operi decretales inſeruit. Antonius Auguſtinus ipſum quoque merito reprehendit, quod non ex fontibus ipſis hauſerit, ſed ex aliorum rivulis. Hinc aliqui diſciplinæ juris canonici primordia deducunt, quam ſæculo duodecimo Gratianus in ſcholas invexit, redactis in epitomen canonibus, quos Burchardus & Ivo Carnotenſis collegerant.

CHRISTI AN. 1008. Baluz. in præf. lib. Reginon. de diſciplin. eccl.

CHRISTI AN. 1009. Joannes Papa XVIII. cum ſediſſet annos quinque & aliquot menſes, anno milleſimo nono, die & menſe incertis, ex hac vita migravit. Ei ſucceſſit Sergius hujus nominis IV. qui Bucca porci vocabatur. Joannis Papæ nomen io Miſſarum ſolemniis recitavere Græci, etiam Conſtantinopoli, ut teſtatur Petrus Antiochenus in ſua ad Michaelem Cærularium epiſtola, ac proinde quædam fuit io utramque eccleſiam communio.

Sergius Papa IV.

Ænhamenſis ſynodus. Concil. tom. 6. ed. Hard. LXI. Ænhamenſis ſynodus circa idem tempus celebrata eſt die ſancto Pentecoſtes. Hanc hortatu Ælphegi Cantuarienſis & Wlſtani Eboratenſis Archiepiſcoporum indixit rex Æthelredus. Illius duo exemplaria refert Spelmannus; unum Saxonice ſcriptum, quod latine reddidit, ſed a Saxonico non parum diſcrepat: Alterum, quod vetus exemplar appellat, cujus canones poſtea in ſuas leges tranſcripſit rex Canutus. Præcipuos hic referemus. Secundus monet presbyteros, ut conjugiis abſtineant. Quod ſi hæc obſervare noluerint, omni honore penitus priventur. Tertius. "Archipræſules . . . . omnibus communiter prædicabunt, unum Deum colendum eſſe, Patrem videlicet & Filium & Spiritum ſanctum: Patrem quidem ingenitum, Filium autem ante tempora genitum a Patre: in tempore natum a Matre: Spiritum vero ſanctum ab utroque procedentem." Quartus decernit, Incantatores, magos, pythonicos, veneficos, idolorum cultores e patria ejiciendos. Octavus connubia illicita cunctis generaliter interdicit Chriſtianis. Decimus. "Decimationes frugum & vitulorum & agnorum, nec non aratrales eleemoſynæ eccleſiaſticaque munera Domino per ſingulos annos temporibus rependantur congruis. Undecimus. Pecunia quoque Romana circa SS. Apoſtolorum ſolemnitatem Pontificibus per ſingulos annos reddatur. Decimus quartus. Jejunia quadrageſimalia & cætera, a ſanctis Patribus indicta, Sanctorumque feſtivitates a Catholicis inſtitutæ, ſummopere obſerventur."

Ibid. Decimus ſextus. "Jejunia vero quatuor temporum nos obſervare oportet, ut S. Gregorius nobis conſtituit, quamvis aliæ gentes aliter egerint:" Quibus verbis innuitur, ubique non eſſe recepta ejuſmodi jejunia. Vigeſimus. "Chriſtiani quique colloquia frequentia & ſalubria cum ſacerdotibus crebro exerceant, ſuaque ſibi peccata verecunde depromant ac confiteantur, confeſſaque juxta ſacerdotis inſtitutionem pœniteant atque emendent, ſeque per continentiam & per reliqua operum ſtudia bonorum ita purificent, ut corporis & ſanguinis Chriſti participatione creberrime digni & mundi efficiantur. Vigeſimus quintus. Si quiſquam de excommunicatis, niſi cauſa refugii, in Regis præſumpſerit præſentia ante pœnitentiæ ſatisfactionem peractam conſiſtere, rerum ſuarumque cunctarum diſcrimen incurrat."

Adamar chron. LXII. Judæi occidentales & Saraceni Hiſpaniæ miſerunt epiſtolas in Orientem, accuſantes Chriſtianos, & mandantes exercitus Francorum ſuper Saracenos orientales eſſe commotos. Hakimus Ægypti calipha (huic enim tunc ſubjecta erat Palæſtina) afflictionem non parvam in Chriſtianos exercuit, deditque legem, ut, quicumque de ſua poteſtate nollent fieri Saraceni, aut confiſcarentur, aut interficerentur. Unde factum eſt, ut innumerabiles Chriſtiani converterentur ad legem Saracenam, & nemo pro Chriſto morte dignus fuit præter Oreſtem patriarcham Hieroſolymorum, qui variis ſuppliciis occiſus eſt, & duos adoleſcentes germanos in Ægypto, qui decollati ſunt, & multis claruerunt miraculis. Tunc deſtructæ ſunt multæ eccleſiæ. Baſilica ſepulchri Domini uſque ad ſolum diruta eſt. Lapidem vero monumenti cum nullatenus poſſent comminuere, ignem copioſum ſuperadjiciunt; ſed quaſi adamas manſit immobilis.

Glab. l. 6.

CHRISTI AN. 1009. Ibid. Ubi primum per orbem divulgatum eſt, quoniam Judæorum nequitia tantum nefas patratum ſit, communi Chriſtianorum conſenſu decretum eſt, ut omnes Judæi ab illorum terris & civitatibus pellerentur, & multi diverſis mortium generibus interempti ſunt, vel ſe ipſos interfecerunt. Epiſcopi quoque interdixere, ut nullos Chriſtianorum illis ſe in quocumque ſociaret negotio: ſi qui tameo Judæi ad baptiſmi gratiam converti vellent, illos ſuſcipi decreverunt. Re ipſa plures magis amore præſentis vitæ, quam vitæ ſempiternæ gaudiis, baptiſmum ſuſceperunt; ſed non multo poſt ad morem priſtinum ſunt reverſi. Prædictarum literarum bajulus ad Aurelianenſem civitatem patriam ſuam reverſus, a peregrino ejus itineris ſocio agnitus & accuſatus eſt. Comprehenſus, acribuſque agitatus verberibus, propriæ delationis crimen confitetur, atque a miniſtris regiis extra civitatem igni eſt traditus atque conſumptus. Poſt quiquennium cœperunt io urbibus apparere Judæi. Calipha vel miraculo perterritus, vel ſuæ matris, quæ Chriſtiana erat, precibus inductus, permiſit, ut ſepulchri baſilica reædificaretur, & fideles, qui ad Mahumetiſmum defecerant, ei renun ciareor. Tunc ea omnibus provinciis magna Chriſtianorum multitudo pergens Jeroſolymam, domui Dei reſtaurandæ plurima munera detulit.

CHRISTI AN. 1011. LXIII. Dani in Angliam irrumpentes anno milleſimo undecimo, inchoatas a pluribus annis vaſtationea continuant, monaſteria cum eccleſiis diripiunt & incendunt, atque pagos & urbes ferro & igne vaſtant, Caotuariam per inſidias Elmerici archidiaconi ingreditur eorum exercitus, & incendit, nulliqne parcit ætati vel ſexui. S. Ælphegus urbis epiſcopus non ferens tantam ſuorum depopulationem, elapſus de eccleſia, in quam cum clero confugerat, currenſque ad locum cadaveribus plenum, exclamat: Parcite, innocentem ætatem perſequi ceſſate ...... in me veſtra potius ira deſæviat. Hæc clamanti poſt multa verbera vincula injiciunt, eccleſiamque ſpoliatam comburunt, & gregem Domini interficiunt, epiſcopumque ſeptem menſibus in arcto carcere cuſtodiunt. Poſtea tria millia marcarum pro ejus libertate poſtulant, quas cum dare noluiſſet, inauditis tormentis excruciatum, die Dominicæ paſſionis in carcerem tetrudunt, eductumque poſt aliquot dies adducunt in judicium, & inſtant, ut ſolvat aurum, quos ille ad fidem & pietatem hortatus eſt. Tunc, in cum facto impetu, lapidibus appetunt; dum autem, poſitis genibus, pro inimicis orsret Deum, unus, quem de ſacro fonte ſuſceperat, accurrens, ſecurim capiti illius inflixit, atque ita migravit ad Deum decimo tertio Kalendas Maji anno milleſimo duodecimo, quo die illius meminit Romanum martyrologium. Corpus ejus Lundoniam deſertur, atque a civibus honorifice ſuſceptum, ab Alphano urbis epiſcopo in eccleſia S. Pauli ſepelitur: Ejus corpus poſt decem annos incorruptum Caotuariam translatum eſt. Ei ſucceſſit Livingus, qui & Ethelſtanus dictus eſt, ſuffragioque Regis ex epiſcopo Villenſi in Cantuarienſem archiepiſcopatum translatus eſt.

Alford. annal. ad an. 1012. *S. Ælphegus martyr.* CHRISTI AN. 1012.

Ibid. Etheltedus Angliæ rex ingenti tributo pacem a Danis redemit, epiſcopoſque & optimates congregavit apud Habsm oppidum, ibique plurimas leges promulgavit, quarum quarta pars pertinet ad diſciplinam eccleſiaſticam. Prima decimarum ſolutionem præcipit. Secunda eleemoſynas & jejunium trium dierum inſtituit aote feſtum S. Michaelis. Tertia ſic habet: Præcipimus, ut in omni congregatione quotidie canteotur pro Rege & omni populo ſuo, una Miſſa, ſeu oratio, ad matutinalem Miſſam, quæ inſcripta eſt contra paganos, & ad ſingulas horas decantet totus conventus extenſis membris in terra pſalmum: Domine, quid multiplicati ſunt, & collectam contra paganos; & hoc fiat, quamdiu neceſſitas iſta durabit: Et in omni cœnobio ſigillatim triginta Miſſas pro Rege & omni populo celebret omnis presbyter, & omnis monachus dicat triginta pſalteria, ut Deus miſericordiam nobis faciat, & de hoſtibus triumphum nobis & pacem indulgeat. „ Demum ſequitur ad judices exhortatio, ut juſte judicent, ciſque prohibetur munerum ſuſceptio.

Can. 7.

LXIV. Henricus Germaniæ rex ſecundo Nonas Maji ejuſdem anni, qui dies ejus erat natalitius, epiſcopos convocat ad dedicationem majoris eccleſiæ Bambergenſis, quam abſolverat. Hanc cum triginta aliis epiſcopis conſecravit Joannes Aquilejenſis patriarcha. Poſtea Rex ſynodum celebrari juſſit, & Theodoricum Metenſem epiſcopum increpavit, quod eum apud Papam injuſte accuſaſſet: & reſtitutio parochiæ promiſſa eſt mihi, inquit Ditmarus, qui huic ſynodo libellum dedit pro recuperandis ſui epiſcopatus bonis.

CHRISTI AN. 1012. Ditmar. l. 6.

Ibid. Annaliſt. Saxo. Tagmon Archiepiſcopus Magdeburgenſis quinto Idus Junii ad Chriſtum, quem ſemper amaverat, tranſiit. Erat vir juſtus & timoratus ac miræ charitatis, fidelis, caſtus ac mitis, prudens & ſtabilis, canonicus habitu, ſed monachus in omni converſatione ſua. In primo ſuæ ordinationis anno templum Domini ædificare cœpit: presbyteris & diaconis veſtitum octo ſiclis, ſubdiaconis autem & inferioribus quatuor adauxit. Niſi infirmitas obſtaret, omni die Miſſam & pſalterium cantavit: & quia jejunare ob laſſitudinem non potuit, eleemoſynarum multitudine redemit. In vigiliis ſupra modum laboravit. Succeſſorem habuit Walthardum, qui poſt duos menſes pridie Idus Auguſti ex hac vita tranſiit, Sacerdos Dei pariter laudatiſſimus. Illius promotionis formam ſic refert Ditmarus, Henricus rex, audita morte Tagmonis, miſit Ericum Havelbergenſem epiſcopum ad fratres, præcipiens, ut electio non fieret, ſed tantum conſenſus unanimis, & hic ei indicaretur. Illi autem, ne jus ſuum perderent, concorditer elegerunt cum epiſcopis ſuffraganeis Walthardum præpoſitum, & miſeruot Redingum cuſtodem eccleſiæ ad Regem, qui legationem ſuppliciter profert, & deſiderata impetrat, ac Walthardum per internuntium vocat. Ille cum ſuffraganeis venit. Rex omnes benigne ſuſcepit. Poſtero die vocati ſunt ad Regem, ſoluſque intromittitur Walthardus, & uſque ad tertiam horam ſoli colloquebantur. Deinde omnes io præſentiam venientes, Rege eum primitus eligente, in patrem elegerunt, acceptoque a Rege baculo, & ſacramento regiæ poteſtati exhibito, introductus eſt in eccleſiam. Dies erat Dominica, & feſtivitas S. Viti martyris. Eum in proximo ſabbato Arnulphus Halberſtadenſis epiſcopus juſſu Regis Archiepiſcopum inthronizavit, & uterque cum honore & jucunditate ſuſceptus eſt. Poſtera die, quæ erat Dominica, onctus eſt ab Eido Miſnenſi epiſcopo cum adjutorio aliorum ſuffraganeorum. Hic & ſequens promotionis epiſcopalis ritus, quem retinuit S. Henricus, poſtea fuit ingentium diſſenſionum materia. Gero Regis capellanus ejus juſſu ei ſufficitur, a Rege rejecta Theodorici electione. Henricus poſt feſtum S. Martini Confluentiæ ſynodum habuit, Theodoricumque Metenſem epiſcopum cæteroſque rebelles cauſa damnandi. Regis decretum illi timentes, legatos de pace miſerunt. In eodem concilio ab omnibus epiſcopis Theodorico interdictum eſt, ne ante purgationem Miſſam celebraret.

Ibid. LXV. Sergius Papa IV. poſt tres fere annos ſedis obiit anno milleſimo duodecimo: ejus mortis dies & menſis ignoratur: illud ſolum certo conſtat, eum e vivis exceſſiſſe poſt diem decimum ſeptimum Junii, & Benedictum VIII. ei ſucceſſiſſe ante diem vigeſimum tertium menſis Novembris. Utrumque conſtat ex eorum reſcriptis. Die decima octava menſis Auguſti Sergii meminit menelogium Benedictinum, qui dies forſan eſt ejus mortis. Benedictus VIII. ex patre Gregorio comite Tuſculano, dictus antea Joannes epiſcopus Portuenſis, legitime electus in ſummum Pontificem, competitorem habuit quemdam Gregorium, cujus factione poſtea invaleſcente, Roma pulſus in Germaniam fugit. In nativitate Domini ejuſdem anni ad Henricum regem venit cum omni apparatu Apoſtolico expulſionem ſuam lamentando omnibus ſignificans. Hujus crucem Rex in ſuam cuſtodiam ſuſcepit, & a cæteris abſtinere præcepit, promittens, cum ipſe eo veniſſet, hæc ſecundum morem Romanum diligenter finiret.

Annaliſt. Saxo.

CHRISTI AN. 1013. Ibid. S. Lievizo Bremenſis Archiepiſcopus anno milleſimo decimo tertio, ſecundo Nonas Februarii in Domino obdormivit. Dum adhuc valeret, ob vigiliarum & jejunii aſſiduitatem quaſi mortuus ignotis videbatur. Ad altare Domini ſine oblationibus numquam acceſſit; ſuis precibus apud Deum promeruit, ut inter continuas perſecutiones piratarum ſedes ſua intacta permaneret. Erat inter clericos ejus Otto quidam ei ſpecialius familiaris, quem epiſcopatu digniſſimum eſſe prædicans, cleri & populi unanimiter acclamantis eadem vota præſenſit. Otto, cle-

ricis

Christi An. 1013.

ricis ac laicis comitantibus, ſupplex venit ad Regem, qui Purificationis feſtum Magdeburgi celebrabat, ejus gratiam poſtulans per fidos interceſſores, quos Henricus nullatenus audivit; ſed capellano ſuo Unwano cum laude advenientium, etſi non ſpontanee, dedit archiepiſcopatum, quem Gero Archiepiſcopus in ejus præſentia conſecravit.

Adam. l. 3. c. 38.

Eo ſedente, magnam cladem in Saxonia & vicinis provinciis paſſa eſt religio. Benno Saxoniæ dux vitam cum morte commutavit, vir omni probitate conſpicuus, & ſtrenuus eccleſiarum defenſor. Ei ſucceſſit Bernhardus ejus filius, avarus & ferox & ſuperbus, qui ſimul ac rerum potitus eſt, Sclavos ſeu Vandalos Saxonum tributarios, quos pater atque avus ejus, quia recenter Chriſtiana religione imbuti erant, leniter tractarunt, iniquis pecuniarum exactionibus aliiſque moleſtiis adeo gravavit, ut abjecta Chriſtiana religione, quam ante ſeptuaginta annos ſuſceperant, armis ſeſe in libertatem aſſeruerint, hac præſertim opportunitate freti, quod dux Bernhardus adverſus Henricum regem rebellaſſet. Itaque Tranſalpinam invaſere Saxoniam, atque totam per omne crudelitatis genus devaſtarunt. Urbs Hamburgenſis tota cum eccleſia B. Mariæ ſolo adæquata eſt; cives partim occiſi, partim in ſervitutem abducti ſunt omni morte graviorem. Aldinburgi ſexaginta presbyteris, cute capitis in modum crucis inciſa, ferro cerebrum aperuerunt. Deinde, ligatis poſt tergum manibus, per ſuas civitates verberando traxere, dum deficerent: eccleſias omnes per Sclavoniam incenderunt, & ad ſolum uſque diruerunt, innumeroſoſque fecere martyres. Unwanus Bambergenſis epiſcopus, omni cura perfecit, ut Bernhardus Saxoniæ dux Henrico regi reconciliaretur: quod cum factum fuiſſet, ſimul & Wandali ad priſtinam obedientiam retracti ſunt. Hamburgum poſtea reſtituere Dux & Archiepiſcopus, extruxeruntque domos, clauſtrum, & eccleſiam, civeſque diſperſos collegerunt, & novos in urbem receperunt incolas. Demum collegium duodecim canonicorum tunc primum ibidem inſtituit Unwanus.

Christi An. 1012.

Bolland. 10. Apr.

LXVI. S. Macarius Antiochiæ Piſidiæ Archiepiſcopus, poſt multa in cura paſtorali egregie præſtita, peregrinaturus Jeroſolymam, abdicans ſe, Eleuthero viro probitate inſigni reliquit eccleſiam. Jeroſolymæ multa paſſus ab infidelibus, in carcerem detruſus eſt, aliquoſque convertit ad fidem. Divinitus liberatus, venit in Occidentem, perluſtratiſque multis eccleſiis, in Flandris ſubſtitit in monaſterio S. Bavonis, ibique aliquot annis perſeverans, obiit quarto Idus Aprilis anni milleſimi duodecimi. Ante & poſt mortem miraculis claruit. Gandavi in magna veneratione habetur, in cujus cathedralem eccleſiam tranſlatæ ſunt ejus reliquiæ, poſt everſum S. Bavonis monaſterium. Sanctus quoque Colomannus, natione Scotus, circa idem tempus martyrio coronatus eſt. Jeroſolymam devotionis cauſa petens, venit in orientalem Noricæ regionem, ubi contra eum orta eſt falſa ſuſpicio, tanquam veniret miſſus cauſa explorationis; & licet cauſam ſui itineris veraciter exponeret, horrendis tamen cæſus verberibus, cum duobus latronibus ſuſpenſus eſt. In morte & poſt mortem miraculis claruit. Romano martyrologio nomen ejus inſcriptum eſt.

R. Martyrol. 13. Octob.

Legionenſis ſynodus

Concil. tom. 6. edit. Hard.

LXVII. In Hiſpania ſub æra milleſima quinquageſima, id eſt, anno milleſimo duodecimo, octavo Kalendas Auguſti, in præſentia regis Alphonſi convenerunt apud Legionem in ſede B. Mariæ omnes Pontifices, abbates & optimates regni Hiſpaniæ, & juſſu Regis plura decreta edidere, quorum plura ad civilem gubernationem pertinent. Eccleſiaſtica quædam tantum referemus. Secundum. “Præcipimus, ut quidquid teſtamentis conceſſum aliquo tempore tenuerit eccleſia, firmiter poſſideat; ſi vero quis inquietare voluerit, teſtamentum in concilio adducatur, & a veridicis hominibus, utrum verum ſit, exquiratur; ſi verum fuerit inventum, nullum ſuper illud agatur judicium; ſed, quod in eo ſcriptum continetur, in perpetuum poſſideat Eccleſia. “Quartum jubet, ut eccleſiæ res ablatæ reſtituantur. Septimum decernit, ut nullus emat hæreditatem ſervi eccleſiæ; qui autem emerit eam, perdet eam & pretium. Suenus Danorum rex tunc Angliam occupavit. Ethelredus Angliæ rex fugiens in Normanniam, a duce Richardo cum tota familia honorifice ſuſceptus eſt.

LXVIII. Henricus rex, compoſitis Germaniæ re-

Christi An. 1014.

bus, cum exercitu movet in Italiam, natalemque Domini Papiæ celebravit. Inde Romam pergens, die decimo ſexto Kalendas Martii anni milleſimi decimi quarti, vallatus a duodecim ſenatoribus, quorum ſex raſa barba, alii prolixa incedebant cum baculis, cum uxore ſua Chunegunda ad eccleſiam S. Petri, Papa Benedicto expectante, venit, & antequam introduceretur, ab eodem interrogatus, Si fidelis vellet Romanæ patronus eſſe & defenſor Eccleſiæ, ſibi autem ſuiſque ſucceſſoribus per omnia fidelis, devota profeſſione reſpondit, id ſe facturum. Tunc a Papa unctionem & Imperialem coronam cum conjuge ſua ſuſcepit. Priorem autem coronam ſuper altare Principis Apoſtolorum ſuſpendi præcepit, eodemque die in Lateranenſi palatio a Papa ſolemni convivio exceptus eſt. Henricus Imperator viciſſim diploma edidit, quo Ravennatem exarchatum cum urbibus, civitatibus, oppidis & caſtellis, quæ piæ recordationis ejus prædeceſſores Romanæ Eccleſiæ donaverant, Benedicto Papæ VIII. ejuſque ſucceſſoribus confirmavit. “Salva, inquit, in omnibus poteſtate noſtra poſterorumque noſtrorum, ſecundum quod in pacto & conſtitutione & promiſſionis firmitate Eugenii II. Pontificis ſucceſſorumque illius continetur, ut omnis clerus & univerſi populi Romani nobilitas, propter diverſas neceſſitates & Pontificum irrationabiles erga populum ſibi ſubjectum aſperitates retundendas ſacramento ſe obliget, quatenus futura Pontificum electio, quantum uniuſcujuſque intellectus fuerit, canonice & juſte fiat, & ut ille, qui ad hoc ſanctum regimen eligetur, nemine conſentiente, conſecratus fiat Pontifex, priuſquam talem in præſentia miſſorum noſtrorum ſeu univerſæ generalitatis faciat promiſſionem pro omnium ſatisfactione ac futura conſervatione, qualem Domnus & ſpiritualis Pater noſter Leo IV. feciſſe dignoſcitur .... Inſuper, ut nullus miſſorum noſtrorum cujuſcumque impeditionis argumentum componere audeat in prælatam electionem, prohibemus .... Illud etiam confirmamus, ut Domno Apoſtolico juſtam in omnibus ſervent obedientiam, ſeu ducibus & judicibus ſuis, ad faciendam juſtitiam .... Demum miſſi Apoſtolici ſeu noſtri ſemper ſint conſtituti, qui annuatim nobis renuntiare valeant, qualiter ſinguli duces ac judices populo juſtitiam faciant. Hanc Imperialem conſtitutionem quomodo obſervent, qui miſſi, decernimus, ut primum cunctos clamores, qui per negligentiam ducum vel judicum fuerint inventi, ad notitiam Domni Apoſtolici deferant, & ipſe unum e duobus eligat, aut ſtatim per eoſdem miſſos fiant neceſſitates emendatæ, aut miſſo noſtro nobis renuntiante, per noſtros nuncios a nobis directos emendentur. „ His poſt Henricum Imperatorem ſubſcripſere duodecim Germaniæ epiſcopi, tres abbates, tres duces, decem comites & alii viri primarii.

Ditmar. l. 7.

Annaliſt. Saxo.

Henricus Imperator coronatur

Concil. tom. 6. edit. Hard. tom. 9. Labbè.

Henrici diploma pro R. Eccleſia.

Romani ſymbolum poſt Evangelium uſque ad hæc tempora needum cecinerant: ſed ab Imperatore interrogati, cur ita agerent: Audivi, inquit Berno Augienſis abbas, eos hujuſmodi reſponſum reddere: videlicet, quod Romana Eccleſia non fuiſſet aliquando hæreſeos fæce infecta; ſed ſecundum S. Petri doctrinam in ſoliditate Catholicæ fidei permaneret inconcuſſa, & ideo his magis neceſſarium eſſe ſymbolum ſæpius cantando frequentare, qui aliquando hæreſi potuerunt maculari: At Imperator non antea deſiit, quam omnium conſenſu id Domino Benedicto Apoſtolico perſuaſit, ut ad publicam Miſſam illud decantarent. Symbolum quidem antea, ſcilicet nono ſæculo, Romæ in Miſſis legebatur. Henricus autem Imperator Benedicto Papæ perſuaſit, ut ab omnibus cantaretur. Id conſtat ex Romanis ordinibus ſecundo & quinto, tum ex reſponſione Leonis III. ad legatos conventus Aquiſgranenſis. Quod vero, inquit, aſſeritis, ideo vos ita cantare ſymbolum, quoniam alios in iſtis partibus vobis priores audiſtis cantaſſe, quid ad nos? nos enim idipſum non cantamus, ſed legimus, & legendo docemus, nec tamen legendo, aut docendo addere quidpiam eidem ſymbolo inſerendo præſumimus.

Berno l. de reb. ad Miſſam pertinent. c. 2.

Symbolum Romæ in Miſſa cantatur.

Mabill. muſæum Italic.

Imperator Arnoldo fratri ſuo Ravennatenſem dederat archiepiſcopatum; ſed quorumdam factione eum ejecerat Adelbertus. Henricus fratrem ſuum ab Apoſtolico conſecrari fecit, ſupplantatoremque ejus Adelbertum injuſte diu ibi ſedentem, primo degradari voluit; ſed aſſiduis piorum interceſſione devictus, Aricinæ præfecit eccleſiæ. Papa præterea quatuor epiſcopos a Leone Archiepiſcopo jam muto conſecratos depoſuit. Arnoldus vero,

Annal. Saxo.

C 2 convo-

Christi An. 1014. convocatis plurium provinciarum epiſcopis, pridie Kalendarum Maji ejuſdem anni ſynodum celebravit in eccleſia Ravennate, & quæ tempore Adelberti

Synodus Ravennas. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 9. Labbè. irrepſerant, irritavit, ſuſpenditque ordinationes, conſecrationes & dedicationes, quas per annos undecim fecerat Adelbertus. Interdicto quoque ſuppoſuit omnes eccleſias, quas conſecraverat. „ Demum & noſmetipſos ſub anathematis vinculo obſtringimus, inquiunt Patres, ſi ullus noſtrorum epiſcoporum ad Ravennatem diœceſim pertinentium deinceps chriſma vendiderit, aut commendationes animarum aut ſepulturas mortuorum, aut eorum omnium, quæ interdicta ſunt a SS. Patribus, & noviter a nobis, nec non ipſis damnata temporibus religioſorum præſulum Gerberti atque Frederici. Itemque ſtatuimus, ut nullus archipresbyter benedictionem ſuper populum det, nec confirmationem chriſmatis faciat, neque illud conficiat; & ſi aliter fecerit, communione privetur. „

Annaliſt. Saxo. Henricus Roma profectus, Papiæ ſanctum Paſcha feriavit, inſtabilemque mentem Longobardorum, charitate cunctis exhibita, firmavit, epiſcopatumque in Bobia civitate, ubi confeſſores inclyti Columbanus & Attala corporaliter requieſcunt, communi conſilio & licentia comprovincialium epiſcoporum conſtruxit. Dehinc, ſedatis cunctis tumultibus, Alpes ſuperat, & Bambergæ Pentecoſtes celebritatem peregit, ubi privilegia ejuſdem loci juſſit inſcribi, firmata ſigillo ſuæ authoritatis & jure Apoſtolico Romani Pontificis.

Chron. Vird. Henricus Imperator, religionis amator præcipuus, viros religioſos & ſanctitate conſpicuos amicitia ſibi conjunctos habuit, inter quos habebat gratiſſimos ſanctum Odilonem Cluniacenſis monaſterii patrem piiſſimum, ad quem globum aureum cum cruce ſibi a Benedicto Pontifice donatum cum plurimis aliis donis miſit; & Willelmum Divionenſis monaſterii rectorem ſtrenuum, religione præſtantiſſimum, qui, etſi non erant de regno ejus, tamen in amicitiis ei jungebantur. Nec deerat familiaritati ejus Pandulfus Agaunenſis abbas, vir vita, moribus, religione, ſanctitate celeberrimus. At vero de regno ejus fere quotquot erant Pontifices & primi eccleſiarum, tot ei erant incitamenta virtutum, quos inter Richardum Virdunenſem abbatem habebat chariſſimum, inter præcipuos egregium, pietate & religione prædicabilem.

Annaliſt. Saxo. Oderat autem monachos ab inſtituti ſui ſanctitate deficientes. Itaque Corbejam cum veniſſet ad viſitandos fratres, quorum vita ſibi diſplicuit, & eam imperiali authoritate corrigere voluit. Eorum ſexdecim miſere deſipientes in cuſtodia includi præcepit. Wal abbas deponitur, & cœnobii conſuetudines ab Imperatore mutantur, & ex Laureſheimenſi cœnobio Druhtmarus ſine fratrum conſenſu abbas aſſignatur. Tunc omnis congregatio, exceptis octo, flens abiit; ſed multis poſtea Dei gratia converſis præplacuit ſe ſubdere regulæ, quam miſerabiliter in ſæculo vagari.

Christi An. 1015. Ibid. Imperator anno milleſimo decimo quinto inviſens occidentales regiones, quæ ibi erant emendanda, correxit. In vigilia Nativitatis Domini Meingandus Trevirenſis Archiepiſcopus obiit. Henricus Popponem Liuppoldi marchionis filium Bambergenſem præpoſitum Trevirenſi eccleſiæ præfecit. Danorum rex Sweno, qui toti Angliæ tyrannice dominabatur, eodem anno ſubita morte periit. Dani filium ejus Canutum regem conſtituunt. Anglorum vero proceres

Alford. annal. eccl. Britan. Ethelredum revocant, & honorifice ſuſcipiunt. Ille collecto exercitu, movet adverſus Canutum, qui poſtquam obſides, quos habebat, magnæ nobilitatis pueros, naribus & auribus truncaſſet, patriam petiit: ſed anno ſequenti cum ingenti claſſe reverſus eſt. Ethelredus morbo decubuit. Edmundus ejus filius Danis occurrere parabat; ſed proditus eſt ab Edrico duce, qui cum quadraginta navibus ad Canutum defecit. Ethelredus anno ſequenti Londoniæ defunctus eſt nono Kalendas Maji. Poſt ejus mortem epiſcopi, abbates, duces, & primores Angliæ in unum congregati pari conſenſu in Regem ſibi Canutum elegere. Londonienſes vero cives & pars nobilium Edmundum in Regem levavere, qui cum Danis congreſſus, eos in fugam vertit; ſed paulo poſt Londoniæ Edrici ſcelere, ut fertur, deceſſit. Ejus filii Edwinus & Edwardus miſſi ſunt ad regem Suecorum, ut perimerentur; ſed ejus miſeratione conſervati, Hunnorum regem petierunt, ubi, dum aliquo tempore benigne habiti ſunt, major obiit, Christi An. 1015.

minor vero reginæ ſororem Agatham in matrimonium accepit. Canutus autem in tota Anglia Rex agnitus, eccleſiam Cantuarienſem omnium eccleſiarum regni Anglicani matrem & dominam diplomate confirmavit, ſtatuitque, ut nec quiſquam hominum in ea & rebus ſuis aliquid juris vel conſuetudinis præter Archiepiſcopum & monachos ibidem Deo famulantes exigat vel obtineat. Levingus ejuſdem urbis Archiepiſcopus hoc diploma poſtularat, ne monachis litem moverent expulſi canonici. *Canutus Angliæ rex.* Concil. tom. 6. ed. Hard.

LXIX. Saraceni eodem anno Lunam in Tuſcia occupant, ac fines illius regionis inhabitant: quod cum Benedicto Papæ fama detuliſſet, omnes Romanæ Eccleſiæ rectores atque defenſores congregans, rogat ac præcipit, ut in inimicos Chriſti viriliter ſecum irrumperent, ingentemque navium multitudinem tacite præmiſit, quæ eis redeundi poſſibilitatem interciperet. Saracenus rex hoc animadvertens, paucis comitatus, navicula periculum imminens evaſit. Alii vero omnes conveniunt, & per tres dies victores extitere. Reſpexit tamen Deus, gemitu piorum placatus, & odientes ſe fugavit, ita ut omnes ad unum interficerentur. Eorum regina capta, capite plectitur, aureum ejus capitis indumentum gemmis ornatum Papa ſibi vindicavit . . . . . . , ſpoliorum partem Imperatori tranſmiſit, quæ mille libris computabatur. Normanni quoque tunc primum viſi in Italia, ſe bellica virtute commendarunt, ita ut Papa & comites quidam eos ad ſuam militiam muneribus pertraxerint. Ditmar. l. 7.

Sancta Adelheidis Vilicenſis monaſterii in diœceſi Colonienſi abbatiſſa circa idem tempus migravit ad Deum. Hæc clariſſima virgo illuſtribus parentibus nata, jugum religionis ſubiit ſecundum regularem inſtitutionem S. Hieronymi. Ejus fratre in militia occiſo, parentes bona ejus Deo conſecrarunt, Vilicenſe cœnobium conſtruere, & deinceps continenter vivere. Mortua matre ſuſcepit Adelheidis S. Benedicti regulam, cum antea per annum in victu & veſtitu vires ſuas exploraſſet. Demum ejus patre mortuo, S. Heribertus Colonienſis Archiepiſcopus voluit, ut præeſſet Capitolino monaſterio, quod eſt in urbe Colonienſi, ubi nunc ſunt canonicæ. Erat inter eam & S. Heribertum tanta charitas Deoque grata familiaritas, ut in omnibus bonis unius viderentur eſſe moris. In vita & poſt mortem miraculis claruit. S. Heribertus funus S. Virginis curavit, ejuſque corpus Vilicam revehi decrevit, ubi ſunt hodie duo collegia, unum canonicorum, alterum nobilium virginum canonicarum, a parentibus S. Adelheidis ampliter dotata. Bollandus eodem die meminit S. Albini Sabionenſis epiſcopi, qui ſedem ſuam Sabiona Briſinam in Tirolim tranſtulit. Bolland. 5. Febr. *S. Adelheidis abbatiſſa.*

Ditmarus Sigefridi in Saxonia comitis filius, adoleſcens in monaſterio ſancti Joannis Magdeburgi factus eſt monachus. Mox præpoſitus Wallibicenſis, demum Merſeburgenſis epiſcopus: mortis accepto divinitus nuntio, ad æternam vitam tranſiit Kalendis Octobris anno milleſimo decimo nono, ætatis ſuæ quadrageſimo ſecundo; ſed conſummatus in brevi explevit tempora multa. Virtutibus omnibus effulſit, præſertim humilitate, ſemper ſui accuſator exiſtens, dum aliorum præclare geſta eximie laudat. Sinceriſſime quippe ſcripſit libros ſeptem chronicorum, quibus Imperatorum quinque geſta proſequitur, ſcilicet Henrici I. trium Ottonum, & S. Henrici. Secundo virorum, qui iis temporibus floruere, virtutes accurate recenſet, innumeriſque exemplis fidem Catholicam teſtatam reliquit. Hoc opus mutilum & imperfectum ex variis manuſcriptis correxit lacunaſque ſupplevit, & integrum edidit D. Leibnitzius . . . . . Ditmarum Bruno ſucceſſit. Sergius Patriarcha Conſtantinopolitanus, cum per annos viginti hanc eccleſiam rexiſſet, menſe Julio ejuſdem anni moritur. Hic, coacta ſynodo, Photii ſui conſanguinei calumnias in eccleſiam Romanam renovavit. Suffectus eſt ei Eutharius Palatinæ ædis presbyterorum princeps. Christi An. 1019. *Ditmari mors, ſanctitas & opera.* Annaliſt. Saxo.

LXX. Benedictus Papa invitatus ab Imperatore, ut conſecraret Sancti Stephani eccleſiam, quam Bambergæ condiderat, venit in Germaniam, eumque epiſcopatum confirmavit. Henricus hunc S. Petro obtulit, ſtatuto per annos ſingulos cenſu equo albo cum omnibus ornamentis ſuis centumque marchis argenti, & decreta Ticinenſis ſynodi, cui Papa præfuerat, ab omnibus obſervari præcepit. Leo Oſtienſ. l. 1. c. 41.

Quo-

Christi An. 1019.

Ticinenſis ſynodus.

Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 9. Lab.

Quonam anno habita ſit hæc ſynodus, ignoratur. Huic longa Papæ præmittitur præfatio, ſeu invectiva in corruptos clericorum mores, quorum incontinentiam manifeſtabant ſuſcepti filii, aliiſque eamnibus demonſtrat, clericos in majoribus ordinibus conſtitutos, aſtringi legibus continentiæ. Sequuntur ſeptem canones ex epiſcoporum conſenſu a Papa editi. Primus ſic habet: " Nullus presbyter, nullus diaconus, nullus ſubdiaconus, nullus in clero uxorem aut concubinam admittat .... Quod ſi fecerit, ſecundum eccleſiaſticam regulam deponatur. Secundus. Epiſcopus ſicut nullam habebit, ita cum nulla penitus habitabit. Quod ſi fecerit .... honore, quo ſe ipſe facit indignum, abjicietur. Tertius. Filii & filiæ clericorum omnium .... ex quacumque libera muliere geniti cum omnibus bonis per cujuſcumque manus adquiſitis ſervi proprii ſuæ erunt eccleſiæ, nec unquam ab ejus ſervitute exibunt. „ Demum Papa decernit, ut hoc ſuum edictum Imperatoris lege firmetur. Subſcripſere poſt Papam ſeptem epiſcopi, quorum primus eſt Aribertus Mediolanenſis.

Christi An. 1020.

S. Heriberti Colonienſis mors.

Sigebert. chron. Bolland. 16. Mart.

Henricus Imperator anno milleſimo vigeſimo Coloniæ Natale Domini celebravit. Henribertum Coloniæ Archiepiſcopum olim a ſe injurioſe tractatum humili ſatisfactione placat. Cauſa ſimultatum erat, quod electionis ſuæ tempore Imperii inſignia ei tardius attulerit: hinc ſuſpectus, quaſi Imperium in alium transferre cogitaret: ſed ejus innocentiam divina admonitione cognovit Imperator. Itaque non tantum errorem confitens, eum benigne complexus eſt, ſed nocte ſequenti, finitis matutinorum ſolemniis, S. Pontificis cubiculum adit, quem in proximo S. Joannis oratorio inſiſtentem orationibus reperit. Protinus abjecta chlamyde, ſolo ſtratus, ante pedes ejus in ſpiritu humilitatis & in animo contritu ſe ſuſcipi poſtulat, & ea poteſtate, quam Dominus ſacerdotibus ſuis contulit, veniam ſibi dari omnium, quæ in ipſum admiſerat. Heribertus Imperatorem ſublevat, abſolutioque culpæ & in cœlo & in terra peracta eſt. Imperatori ſecreto dixit: Noveris certiſſime, quia poſt diſceſſum noſtrum, quo nunc ſeparandi ſumus, noſtras facies in hoc ſæculo numquam videbimus. Henricus eo magis corde compunctus, flens, iterum in amplexus & oſcula ruit. S. Heribertus die decima ſexta menſis Maji anni milleſimi vigeſimi primi ex hac vita migravit ad cœleſtem gloriam. Quam ſtudioſus extiterit in omni eccleſiaſtica religione, miracula ad tumulum ejus divinitus acta teſtantur. Hunc inter Sanctos recenſet Romanum martyrologium. Ei ſucceſſit Pilegrimus.

Christi An. 1021.

Malmeſburg. l. 2. c. 11.

Concil. tom. 6. ed. Hard.

LXXI. Canutus Angliæ & Daniæ rex monaſteria per Angliam ſuis & patris excurſionibus prope diruta reparavit, loca omnia, in quibus pugnaverat, eccleſiis inſignivit, miniſtros inſtituit, qui Deo ſupplicarent pro animabus ibi occiſorum. Supra corpus S. regis Edmundi, quem priores Dani interfecerant, conſtruxit eccleſiam, abbatem & monachos conſtituit, atque in Natali Domini, anno milleſimo vigeſimo primo, regni ſui prælatos, abbates, ac magnates convocavit, omnibuſque unanimiter votis regiis conſentientibus, decretum fuit, quod monaſterium S. Edmundi ſit ab omni juriſdictione epiſcoporum, & comitatus illius ex tunc in perpetuum funditus liberum & exemptum, eique prædia multa contulit, ita omnia, quæ ipſe & anteceſſores ſui deliquerant, corrigere ſatagens. Wintoniæ maxime munificentiæ ſuæ magnificentiam oſtendit, adeo multa & magnifica obtulit donaria.

Christi An. 1022.

Heipidan. annal.

Leo Oſtienſ. l. 2. c. 42.

Henricus Imperator anno milleſimo vigeſimo ſecundo in gravi manu Italiam ingreſſus, a Beneventinis honorifice ac magnifice ſuſcipitur. Trojam, Capuam, Salernam, Neapolim urbes Imperii ſui, quæ ad Græcos defecerant, ad deditionem coegit, quarum Troja, viris fortiſſimis, omnique bellico apparatu munitiſſima, per tres menſes reſtitit, & licet plurimos milites interfecerit, a pio tamen Imperatore veniam impetravit. Imperator inde cum Benedicto Papa divertit ad Caſſinenſe monaſterium, atque ex utriuſque conſenſu Theobaldus electus eſt abbas. Arnulphus enim, qui Græcis faverat adverſus Henricum, Conſtantinopolim fugiens, in mari demerſus eſt. Imperatori tunc gravibus doloribus excruciato per noctem apparuiſſe S. Benedictum, qui corpus ſuum hic quieſcere eum fecit certiorem, ac integræ valetudini reſtituit, teſtatur Leo Oſtienſis, Henricumque huic loco opulentiſſima ex auro gemmiſque ornata obtuliſſe donaria.

Christi An. 1022.

Ibid.

Imperator rebus compoſitis in Germaniam revertitur, Capuanum principem in cuſtodia ſecum abducens; ſed circa egreſſum Italiæ peſtilentia exercitum ejus afflixit, & ex maxima parte conſumpſit.

Salegunſtadienſ. ſynodus.

Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 9. Lab.

LXXII. Eodem anno die undecima Auguſti celebrata eſt Salegunſtadienſis ſynodus. Aribo Moguntinæ ſedis Archiepiſcopus ei præfuit. Aderant quinque ejus ſuffraganei. Viginti diſciplinæ canones editi ſunt. Primus præcipit, ut Chriſtiani omnes quatuordecim dies ante feſtivitatem S. Joannis Baptiſtæ ſint in abſtinentia carnis & ſanguinis, niſi infirmitate impediente, & ante Nativitatem Domini ſimiliter, & in vigilia Epiphaniæ, & in omnium vigiliis Apoſtolorum, & in vigilia Aſſumptionis ſanctæ Mariæ & in vigilia S. Laurentii & omnium Sanctorum. Secundus. Ut quatuor temporum jejunia ſerventur. Quintus. Ut unuſquiſque presbyter in die non amplius, quam tres Miſſas, celebrare præſumat .... Octavus. Ut nemo gladium portet in eccleſiam, Rege tantum excepto. Undecimus ſtatuit, ut in linea conſanguinitatis frater & ſoror non ſint primi, ſed nepos & neptis. Decimus tertius. Ut nullus laicorum alicui presbytero ſuam commendet eccleſiam præter conſenſum epiſcopi .... ut probetur, ſi ſcientia, ætate & moribus talis ſit, ut ſibi populus Dei commendetur. Decimus ſextus. Ut nullus Romam eat, niſi cum licentia ſui epiſcopi vel ejus vicarii. Rationem afferunt in canone decimo octavo, nempe quia multi, dum publicam pœnitentiam a ſuis ſacerdotibus impoſitam peragere nolunt, Romam ibant, putantes, quod eam ſibi Papa remitteret. Decimus ſeptimus ſub anathemate præcipit, ut nullus presbyterorum cuiquam pœnitenti carenam dividere præſumat, ſi infirmitas non intervenerit. Carena vero dicebatur dierum quadraginta continuorum jejunium in pane & aqua, præter Dominicos dies, ut exponit Burchardus, qui huic ſynodo interfuit. His ſubjacet appendix de precibus, quæ pro inchoanda ſynodo ſunt recitandæ.

Ademar. chron.

Manichæi repreſſi in Galliis.

Concil. tom. 6. ed. Hard.

LXXIII. Iiſdem temporibus per Aquitaniam exorti ſunt Manichæi, ſeducentes plebem, negantes baptiſmum & crucis virtutem, & quidquid ſanæ doctrinæ eſt, abſtinentes a cibis quaſi monachi, & caſtitatem ſimulantes, ſed inter ſe ipſos luxuriam omnem exercentes; quique multos a fide exorbitare fecerunt. Aureliani quoque decem ex canonicis ſanctæ crucis, qui videbantur aliis religioſiores, ſic detecti ſunt Manichæi. Areſaſtus genere nobilis, eloquio nitidus, conſilio providus, bonis moribus comptus, legationis officio erat apud Francorum regem optiſſimus; hic habuit clericum nomine Heribertum, qui lectionis gratia Aurelianam urbem adire decrevit: ſed tunc in ea civitate duo clerici Stephanus & Liſojus apud omnes ſapientia clari & ſanctitate magnifici opinione vulgi habebantur. Eorum diſcipulus factus Heribertus, cum divini verbi dulcedine ab eis eorum hæreſi inebriatur, ita ut ſapientiæ arcem conſcendiſſe ſe crederet. Hic domum reverſus, dominum ſuum ſubtilitate verborum in erroris viam ſenſim admovendo ſecum attrahere cupiebat. Areſaſtus ſtatim animadvertit eum a juſtitia devium, & cito comiti Richardo cauſam indicavit, atque rogavit, ut Roberto regi literis peſtem in regno ejus adhuc latitantem, antequam propagaretur, pateſaceret, & ut Rex ſibi ad expellendam eam auxilium non denegaret. Rex inſperata re attonitus, mandavit, ut Areſaſtus cum clerico ſuo Aurelianum cito greſſum dirigeret, pollicens omnimode in hac re auxilium ſuum.

Ibid.

Carnotum in itinere devenit, Fulbertum epiſcopum ſuper hac re conſulturus; ſed Romam orationis gratia abierat. Itaque cauſam ſui itineris Ebrardo viro ſapienti, Carnotenſis eccleſiæ ſacriſcrinio indicavit, ejus conſilium flagitans. Qui ſuaſit, ut poſt multas preces & receptam quotidie corporis & ſanguinis Chriſti communionem, ad audiendam hæreticam pravitatem pergeret, & nihil horum, quæ ab eis audiret, contradiceret, ſed ſimulato diſcipuli vultu, tacitus ſecum omnia conferret. Aurelianum igitur deveniens, quotidie oratione & communione munitus ad eorum doctrinam veniens, ad inſtar rudis diſcipuli aſſidebat. Illi vero ſuam primo diſſimulantes impietatem, de iis, quæ hactenus crediderat, dubia ingerebant, doctrinamque ſuam ſcripturæ verbis involutam ſenſim inſinuabant. Ille vero in omni verbo,

CHRISTI AN. 1022. quod proferebant, ſemper Deo gratias referebat: Unde rati ſunt, eum eſſe converſum in eorum errorem; jam jamque ſuæ nequitiæ ſentinam verbis divinorum librorum antea coopertam ſecuri aperiunt, dicentes: Chriſtum de Virgine Maria non eſſe natum, neque pro hominibus paſſum, nec a mortuis reſurrexiſſe, addentes, in baptiſmo nullam eſſe ſcelerum ablutionem, neque ſacramentum corporis & ſanguinis Chriſti eſſe in conſecratione ſacerdotis, ſanctoſque martyres atque confeſſores implorare pro nihilo ducebant.

Ibid. Areſaſtus his auditis, ei dixiſſe fertur: Si in his, quæ enumeratis, ſalus hominum, quæ ſperatur, nulla, ut dicitis, eſſe poteſt, a vobis obnixe rogo, mihi aperite, in quibus ſperari poterit, ne meus animus in dubio poſitus incidat in deſperationis ruinam. Pandemus tibi, inquiunt, ſalutis oſtium, quo ingreſſus, per impoſitionem manuum noſtrarum ab omni peccati labe mundaberis, atque ſancti Spiritus dono repleberis, qui te ſcripturarum omnium profunditatem abſque ſcrupulo docebit: deinde cœleſti cibo paſtus, & interna ſatietate recreatus, videbis perſæpe nobiſcum viſiones angelicas, quarum ſolatio fultus, cum eis quovis locorum ſine mora vel difficultate, cum volueris, ire poteris, nihilque tibi deerit.

Ibid. Cœleſtem autem ſuum cibum ſic conficiebant. Congregabantur certis noctibus, ſinguli lucernas tenentes in manibus, & adinſtar litaniæ dæmonum nomina declamabant, donec dæmonem in ſimilitudine cujuſdam beſtiolæ inter eos viderent deſcendere. Tunc extinctis luminibus, quiſque mulierem ſibi proximam ad abutendum arripiebat, etiamſi mater aut ſoror aut monacha haberetur. Ex eo ſpurciſſimo concubitu infans generatus, octavo die in medio eorum, igne accenſo, cremabatur, cujus cinis ſumma veneratione colligebatur. Inerat enim tanta vis diabolicæ fraudis in ipſo cinere, ut quicumque, eorum hæreſi imbutus, de eo etiam parum prælibaſſet, vix unquam poſtea ad viam veritatis rediret.

Ibid. Interea, cum Robertus rex & Conſtantia regina, ſicut Areſaſtus mandaverat, ad urbem Aurelianam cum epiſcoporum collegio veniſſent, die ſequenti omnis illa nequiſſima congregatio ſimul per officiales regios de domo, ubi erant congregati, abſtracti, & in eccleſiam ſanctæ crucis ante Regem atque epiſcoporum & clericorum cœtum adducti ſunt. Areſaſtus prior Regem ſic alloquitur: Domine mi Rex, immerito teneor vinctus ante te & catenatus: cui Rex dixit: Cauſam tui adventus nobis indica, ut ea cognita, aut reus in vinculis tenearis, aut innoxius a vinculis dimittaris. Ille reſpondit: Audita religione horum, qui mecum adſtant vincti, ad hanc urbem venire volui, ut inde eorum doctrina melioratus redirem. Quod ſi aliquo reatu pro eo opere teneor, epiſcopi præſentes judicent. Epiſcopi dixerunt: Si religionis modum, quem ab his didiciſti, nobis proferas, noſtro judicio facile dignoſcetur. At ille dixit: Regia majeſtas jubeat, ut, quæ me docuerunt, ea ipſi coram vobis dicant. Quibus Rex & epiſcopi cum juberent, ut ſuæ fidei normam patefacerent, totius veritatis inimici alia pro aliis dicentes, intra ſuæ hæreſis fœditatem nulla adyta introire volebant, & quo amplius concludebantur, veritatis ſermonem tanto magis labiliores videbantur effugiſſe. Areſaſtus eorum fraudem videns, ad eos converſus ait: Veritatis magiſtros, non erroris habere putavi: dum conſtanter illam doctrinam, quam mihi evangelizabatis, viderem vos docere, atque pollicebamini etiam pro morte toleranda numquam a vobis eſſe denegandam. Nunc vero oblita fide, quam promiſiſtis, ut video, timore mortis ab illa doctrina longe vultis fieri, meque adhuc rudem diſcipulum in periculo mortis dimittere parvi penditis. Unde Regiæ juſſioni, tantorumque Præſulum authoritati parendum eſt, ut in his, quæ a vobis didici, ſi qua ſunt Chriſtianæ religioni contraria, iſtorum judicio cognita, quæ ſequenda ſunt, & quæ reſpuenda, cognoſcam: tum relatos ſuperius eorum errores expoſuit.

Ibid. Guarinus Bellovacenſis epiſcopus interrogavit Stephanum & Liſoium, qui hujus erroris videbantur eſſe magiſtri, ſi ita ſentirent. Illi ita ſe ſentire ac credere conſtanter aſſerunt. Quibus cum idem præſul Chriſtianam doctrinam propoſuiſſet, hanc contumelioſe reſpuerunt: Iſta, inquiebant, his narrare potes, qui terrena ſapiunt, atque credunt figmentis carnalium hominum ſcriptis in membranis animalium. Nobis autem, qui legem ſcriptam habemus in interiore homine a Spiritu ſancto, & nihil aliud ſapimus, niſi quod a Deo omnium conditore didicimus, incaſſum ſuperflua & a divinitate devia profers: idcirco verbis finem impone, & de nobis, quidquid velis, facito. Jam Regem noſtrum in cœleſtibus regnantem videmus, qui ad immortales triumphos dextera ſua nos ſublevat, dans ſuperius gaudia. Cumque ab hora diei prima uſque ad horam nonam multifariam laborarent omnes, ut illos a ſuo errore revocarent, & ipſi minime reſipiſcerent, juſſi ſunt ſinguli ſacris veſtibus indui in ſuo ordine, ſtatimque ab epiſcopis a proprio honore ſunt depoſiti, & ſic de gremio eccleſiæ ejecti ſunt. Conſtantia regina, quæ ante valvas baſilicæ ſteterat, Stephani quondam ſui confeſſoris oculum baculo eruit. Deinde extra muros civitatis educti, in quodam tuguriolo, copioſo igne accenſo, cum nefario ſuo pulvere undecim cremati ſunt. Unus clericus & una monacha divino nutu reſipuerunt. Toloſæ quoque inventi Manichæi eodem ſupplicii genere deſtructi ſunt. Alii per diverſas Occidentis provincias ſeſe occultare cœperunt, decipientes quoſcumque poterant. Aelgald.

Theodatus ſanctæ crucis Aurelianenſis cantor canonicus, ante triennium mortuus erat in eadem hæreſi, ut perhibebant viri religioſi & ipſimet hæretici, cujus corpus, poſtquam probatum eſt, ejectum eſt de cœmeterio, jubente epiſcopo Odolrico, & projectum in invium. Ademar. chron.

LXXIV. S. Bernwardus Hildesheimenſis epiſcopus duodecimo Kalendas Decembris ejuſdem anni ad Chriſtum migravit, cujus obitus totam regionem maxime contriſtavit: erat enim in cuncto divinæ ſervitutis ſtudio juſte ſervidus, & in tota mundanæ utilitatis ſagacitate ſapienter providus, contra rebelles & induratos juſte ſeverus, erga obedientes & modeſtos rite manſuetus, in eleemoſynis & commiſeratione compatiens & largus, vigiliis, jejuniis & orationibus convenienter intentus. Cum veniſſet ad aulam Ottonis III., qui ſeptennis adhuc puer erat, ut ei inſerviret, a Theophania Auguſta, quæ rebus præerat, benigne ſuſceptus eſt, atque in brevi ſummæ familiaritatis locum apud illam obtinuit, adeo ut puerum Imperatorem fidei illius literis imbuendum moribuſque inſtituendum conſenſu omnium procerum commendarit. Cujus partes ita ſapienter adimplevit, ut juvenem Regem a vitiis revocans, ad virtutem inclinaret, & tamen ei ſemper gratiſſimus eſſet. Imperatrice demortua, Otto totum ei ſe regendum commiſit, & in ſtationem fidiſſimi magiſtri ſe contulit, eique prædictum epiſcopatum deferendum curavit, quem per triginta annos ſapientiſſime rexit. Bolland. 4. Maj. *S. Bernward.*

Henricus, audita morte S. Bernwardi, S. Godehardum monaſterii Altahenſis abbatem ſecreto ſoliloquio convenit, eique ſuam voluntatem de epiſcopatu ejus ſedis aperuit: cui ſtatim ille in faciem reſtitit. Imperator ejus cordis duritiem per epiſcopos mollire tentavit: ſed ſemper ille in eodem propoſito perſtitit. Tandem, cum in vigilia S. Andreæ cœleſti viſione de divina voluntate factus eſſet certior, ſequenti die in natali Apoſtoli cum ſumma cleri plebiſque lætitia ei jam volenti paſtoralis cura commendatur, & ab Aribone Moguntinenſi Archiepiſcopo conſecratur: & ſicut jam in tribus monaſteriis collapſam regularem diſciplinam reſtituerat, non cum minore pietatis & prudentiæ laude epiſcopi munere perfunctus eſt.

LXXV. Eadem ætate novam rationem addiſcendi muſicam adinvenit Guido Aretinus monachus, Benedictinus, adeo ut puer paucis menſibus addiſceret, quod antea pluribus annis vix homo quilibet, pollens ingenio, addiſcere potuiſſet. Delata res eſt ad Benedictum Papam, qui Guidonem Romam ad ſe accerſendum curavit. Quo ſucceſſu Papam convenerit, ſic ipſe narrat in ſua ad Michaelem monachum epiſtola: Multum, inquit, Pontifex meo gratulatus adventu, multa colloquens, & diverſa perquirens, noſtrumque, velut quoddam prodigium, ſæpe revolvens antiphonarium, præfixaſque ruminans regulas, non prius deſtitit, donec unum verſiculum, inauditum ſibi, voti compos ediſceret, &, quod vix credebat in aliis, tam ſubito in ſe cognoſceret. Novam illam cantandi methodum ſolmiſationem vocant muſici, ſeu gammam cum notis, ut, re, mi, fa, ſol, la, quæ ſunt initiales ſyllabæ hemiſtichiorum hymni S. Joanni Baptiſtæ, ut queant laxis, quibus poſtea nota, ſi, addita eſt, ut ſic tonorum completa octava haberetur. Qua arte pueri & Annaliſt. Saxo. Baron ad an 1025.

puellæ

CHRISTI AN. 1022.

puellæ in manu ſua cantandi peritiam facilius diſcere cœpere, quam voce magiſtri aut ope ullius inſtrumenti. Guido muſicum ſuum opus inſcripſit micrologium. Alius eſt micrologus ſive liber de eccleſiaſticis obſervationibus ſeu de divinis officiis inſcriptus, cujus author anonymus, ſedente Gregorio VII., floruit.

Hiſt. Rem. eccl. l. 1. c. 29.

LXXVI. In Galliis, Remenſi eccleſia vacante, poſt obitum Arnulphi cogitur ſynodus comprovincialium epiſcoporum. Azelinus Laudunenſis, ut erat cæteris audacior, Ebalum virum laicum & ſuum ſecretarium acclamavit, atque, ut Rex conſentiret, ſuis adulationibus impetravit. Gerardus Cameracenſis reclamavit, indignum & contra regulas putans, ut laicus, qui ſolam noverat dialecticam, ad tantam ſedem promoveretur. Guido Sylvanectenſis epiſcopus ejus quoque ordinationi intereſſit; ſed ejus ſcrupulum penitus abſterſit Fulbertus Carnotenſis, magnæ vir authoritatis in eccleſia, data ad eum ſequenti epiſtola: Ab ordinatione Ebali Remenſis Archiepiſcopi non valde tibi metuendum eſſe puto, ſi eſt, ut dicitur a Chriſtianis, ab infantia Chriſtianus, ſano ſenſu, ſacris literis eruditus, ſobrius, caſtus, amator pacis & dilectionis, nullo crimine, nulla infamiæ nota turbatus, eandemque a clero & populo ſuæ civitatis electus: Magni etenim viri Ambroſius Mediolanenſis & Germanus Antiſiodorenſis, aliique nonnulli, qui tales in laico habitu extiterunt, ſubito nobis ſancti Præſules exierunt.

CHRISTI AN. 1024.

Ibid.

Ebalus igitur, diſcuſſis his nebulis, Remenſi ſedi incardinatur anno milleſimo vigeſimoquarto, qui deinceps ſtrenuum domus Dei diſpenſatorem ſe exhibuit, Odonique Campaniæ comiti villas Remenſis eccleſiæ invadenti fortiter reſtitit; ſed cum innumeris ab eodem moleſtiis affiiceretur, ſcripſit ad Fulbertum de pace conciliandа; cui reſcripſit Fulbertus: Odonem comitem arguendo commonui. Reſpondit tandem, quod in te deliquerat, emendare ſe velle, & ad tollendam animi ægritudinem, adjuvare quod maxime deſiderabas, ut Remenſis eccleſia reſpiret ad priſtinam dignitatem: ſi hæc tibi facere voluerit, recipere ſuadeo, ut quamprimum expeditus redeas ad officium tuum. Demum eum hortatur, ut pauperum cauſam agat apud Principes, qui eos vehementer affligebant, eccleſiæque ſuæ regimen non dimittat.

Helgad. vit. Robert. R. apud du Cheſne tom. 4.

Robertus Galliæ rex doctrina & pietate clarus, maximam eccleſiarum ſui regni curam agebat, quibus dignos providebat epiſcopos; ita ut etiam plebejos, ſi doctrina & pietate præſtarent, promoveret, quamvis duces & comites ei reſiſterent, qui in ſuarum provinciarum electionibus dominari ambiebant, in quibus proinde vix ulla ſupererat libertas. Aurelianenſem ſedem præ cæteris dilexit, quia in ea natus, ibidem aqua & Spiritu ſancto regeneratus eſt, & regalem accepit benedictionem. Hinc eccleſiæ ſanctæ crucis vaſa & ornamenta aurea multa dedit, corporaque SS. martyrum Sabiniani & Potentiani, qui in Senonenſi civitate paſſi ſunt, auro, argento, gemmiſque veſtivit. Præterea Patri Benedicto & ſuis, cui ſemper totis adhærebat præcordiis, piſcatoriam Ligeris fluminis attribuit. Floriaci monaſterii immunitatem authoritate regia firmavit. S. Caſſiani monaſterium Auguſtoduni nimia vetuſtate dirutum a fundamentis ædificavit, præbens ſumptus his, qui ibidem Deo ſervirent. Eccleſias alias ſeptem & tredecim monaſteria conſtruxit.

Ibid.

Hæc erat ejus devotio, ut corde mundo & veſtitu candido Deus immolaretur pro totius mundi piaculo, & ad unguem ita perordinabat cuncta, quaſi videretur Deus ſuſcipi non ut in alterius, ſed in propria ſanctæ majeſtatis gloria. Jucundabatur in Sanctorum pignoribus, a ſe auro & argento bene ornatis, veſtibus albis, ſacerdotalibus indumentis, crucibus pretioſis, calicibus auro bono fabricatis, thuribulis electum thymiama proferentibus, vaſis argenteis ad emundationem manuum ſacerdotis, qui ſtabat illa hora fundens preces ad Deum pro totius populi delictis. Erat in eo jugis & frequens ad Deum oratio, ita ut nullus laberetur dies, quin legeret pſalterium. Sanctas noctes, hoc eſt, Nativitatis Domini, ſancti Paſchæ & Pentecoſtes ducebat inſomnes uſque ad ſummum mane, quo tempore poſt hymnum, Te Deum laudamus, Miſſa devote celebrabatur, & ſaluriferum corpus & ſanguinem Domini noſtri Jeſu Chriſti percipiebat.

CHRISTI AN. 1024.

Ibid.

Erat mitis, gratus, beneficus, maxime erga pauperes. In Pariſiis civitate, Sylvanectis, Aurelianis, Divione, Antiſiodori, Avalone, Miliduni, Stampis, in unaquaque harum trecentis, & quandoque mille pauperibus dabatur panis & vini abundantia. Præterea, quo ibat, quotidie in quadrageſima centum aut ducentis jubebat pauperibus dari panis, piſcium & vini cibaria. In die autem Cœnæ Domini trecenti pauperes congregati de ejus manu, flexo poplite in terram, hora tertia legumen, piſcem, panem & denarium unum ſumebant. Hora ſexta centum clericis pauperibus præbendam panis, vini & piſcis concedebat, duodecim unumquemque eorum honorans denariis. Poſt menſam vero præparans ſe ad Dei ſervitium, Rex humilis ponebat veſtimenta ſua, indutus ad carnem cilicio, additoque clericorum collegio centum ſexaginta & amplius, ad exemplum Domini eorum pedes lavans, capillis capitis ſui tergebat, & ad mandatum Domini ſingulos eorum duobus ſolidis remunerans. Duodecim pauperes in aſellis ſedentes eum ſemper in ſuis itineribus comitabantur.

Ibid.

Inſignis miſericordiæ mirabile reliquit exemplum. In Compendii palatio ſanctum Paſchale celebrabat. Duodecim iniquæ conſpirationis duces die Cœnæ Domini eum interficere ſe obſtrinxerant. Captos adduci ante ſe jubet Rex mitiſſimus. Percontatus eos, mandat ſervari in domo Caroli Calvi, regalibus dapibus refici, & die ſanctæ Reſurrectionis perceptione corporis & ſanguinis Domini noſtri Jeſu Chriſti præmuniri. Secunda ſabbati in medium proferuntur, communique damnantur ſententia. Tunc Princeps pius propter Jeſum ipſos abſolvit, dicens, non debere morte mulctari qui fuerant præmuniti cibo potuque cœleſti, admonitoſque, ne talia patrarent, ad ſua regredi permiſit. Pauperibus, quibus jam benefecerat, quædam furto, etiam de ſuis veſtibus auferentibus, benigniſſime veniam dedit.

Act. SS. Bened. ſæcul. 6.

LXXVII. Fridericus comes Virdunenſis, abdicato ſæculi faſtu, eadem ætate inſigne Chriſtianæ humilitatis & pietatis dedit exemplum. Adalberoni ejus fratri Virdunenſi epiſcopo ſucceſſerat Heimo, quem cum Fridericus amplificandis eccleſiis ac bonis operibus cerneret intentum, ut damna, quæ a ſuis prædeceſſoribus eccleſiæ Virdunenſi fuerant illata, compenſaret, canonicis jura quædam, Heimoni vero ejuſque ſucceſſoribus comitatum Virdunenſem dedit, ea tamen conditione, ut, quamdiu ipſe viveret, ejus adminiſtratione, juribus ac prærogativis poriretur. Fridericus inde peregrinaturus Jeroſolymam, in itinere adiit Ottonem III., qui confirmavit hanc donationem. Jeroſolyma reverſus Remos venit, ubi perhumaniter a Richardo Remenſis eccleſiæ decano ſuſceptus eſt. Cumque eadem eſſent utriuſque vota, inito ſimul amplectendi monaſtici ſtatus conſilio, ut deliberata perficiant, S. Vitonis Virdunenſe monaſterium eligunt. In eo tunc tantum ſeptem erant Scoti monachi ſub diſciplina abbatis Fingenii. Hi S. Odilonis Cluniacenſis abbatis conſilio vitam profeſſi ſunt monaſticam. Fingenius poſt aliquot menſes e vivis exceſſit. Heimonis epiſcopi Virdunenſis authoritate, licet repugnantibus Scotis monachis, in ejus locum ſubſtitutus Richardus, ſub cujus regimine refloruit illud monaſterium. Fridericus autem omnibus obedientiæ & humilitatis exemplum ſe exhibuit, quod vel hoc uno facto ſatis comprobatur. Richardus Henricum Imperatorem pro quibuſdam negotiis adire compulſus, Fridericum ſecum duxit, cui propter generis nobilitatem, cum ſedem inter primos Palatinos aſſignaſſet Imperator, ille ſurgens, poſitoque ad pedes abbatis ſuppedaneo, in eo ipſe reſedit. Imperator ejus ſapientiam admiratus, abbatem e latere ſuo ſedere atque poſt eum Friderici ſedem poni præcepit. Richardus in pluribus monaſteriis diſciplinam regularem reſtituit, & Fridericum S. Vedaſti Atrebatenſis monaſterio præpoſuit.

L I B E R XLIV.

Clemens Papa II. clericos incontinentes vel ſimoniacos damnat, & addicit pœnitentiæ. S. Leo IX. ejus decreta confirmat, præſertim in Remenſi ſynodo, ubi S. Remigii corporis translationem celebrat. Idem Berengarii hæreſim a viris doctis impugnatam Romæ & Vercellis in duabus ſynodis anathematizat, quam pariter proſcripſit Pariſienſis ſynodus. Poſtea reſpondet accuſationibus Michaelis Cærularii patriarchæ C. P., qui ſcripſerat adverſus Romanam Eccleſiam. Legatos mittit ad Conſtantinum Monomachum pro concordia eccleſiarum. Humbertus cardinalis legatus Michaelis ſcripta confutat, eumdemque pervicacem excommunicat. Michael Cærularius corruptum excommunicationis libellum & legatos anathematizat, & fugere cogit, excitata adverſus eos populari ſeditione, mendacibuſque literis alios Patriarchas ad ſuum ſchiſma pertrabit. Petrobruſiani & Manichæi in Gallia graſſantes coercentur. Multi Principes tunc ſanctitate & zelo pro religione floruere. S. Stephanus poſt confirmatam in regno ſuo fidem Catholicam migrat ad Deum. S. Emericus ejus filius in matrimonio ſervat virginitatem. S. Olaphus Norvegiæ rex pro morum reformatione & fidei propagatione ſtrenue laborans, ab impiis occiditur. Par fuit zelus Olaphi Sueciæ regis, qui fundat archiepiſcopatum. S. Wilfredus in Suecia prædicans, martyrio coronatur. S. Willelmus Aquitaniæ dux plura fundat monaſteria, & abdicato principatu vitam monaſticam profitetur. Canutus Angliæ & Daniæ rex leges & religionem obſervari curat. Quidam Principes inveſtituris abutentes, tollunt libertatem electionum, inducuntque ſimoniam; hinc eas abolere cogitant Romani Pontifices. Andreas Hungariæ tyrannus permittit idololatriam; hinc adverſus fideles oritur gravis perſecutio, quæ plures fecit martyres, quos inter eminet S. Geraldus epiſcopus. Andreas poſtea Chriſtianam religionem reſtituit. Plures ſynodi pro diſciplinæ & morum reformatione celebrantur. In quibuſdam treuga Dei certis temporibus obſervanda ſub anathemate ſtabilitur, adverſus vim & rapinas potentiorum. S. Romualdus fundat Camaldulenſes. Gradenſis patriarchatus Aquilejenſi ſubſtituitur. S. Odilo Cluniacenſis abbas fidelium omnium commemorationem pro die 2. Novembris inſtituit in ſuis monaſteriis. Scriptores eccleſiaſtici claruere Humbertus Cardinalis, Lanfrancus Cantuarienſis Archiepiſcopus, Hermannus Contractus, S. Petrus Damianus.

CHRISTI AN. 1023. Concil. tom. 6. ed Hard.

I. HEnricus Imperator anno milleſimo vigeſimo tertio Moguntiæ Pentecoſten celebtavit, Ariboniſque Archiepiſcopi conſilio ſynodum totius Germaniæ generalem coegit, in qua multa collapſa correxit: præcipue vero Ottonem comitem ab Haniſtein a Limingardam præter fas ſibi cohærentes ſeparare conſtituerat, quod tamen perficere non potuit, quandoquidem comes, partim Imperatoris metu, partim epiſcopi commonitione, utcumque ad meliorem ſe recepit frugem: fœmina autem bannos vel proſcriptiones negligens, jus ſibi funditus perdidit. S. Gothardus, dum ad illud concilium pergeret, in itinere mulierem a dæmone vexatam liberavit.

Annaliſt. Saxo.

Ekkeardus ea abbate Nienburgh quartus epiſcopus Pragenſis e ſynodo redux ex hac vita migravit, ſexto Idus Auguſti. Hic conſtituit in Bohemia, ut pro decimatione unuſquiſque, ſive potens, ſive dives, ſive pauper, qui de ſuo allodio araturam haberet, duos modios palmarum, unum tritici, alterum avenæ epiſcopo perſolveret. Nam antea, ſicut a primo epiſcopo Dietmaro conſtitutum erat, duos meſſis acervos dabant. Acervum autem dicunt quinquaginta manipulos habentem. Arnolfus Halberſtadienſis eccleſiæ nonus epiſcopus, Chriſti fidelis ſamulus, ſeptimo Idus Septembris obdormivit in Domino. Hic eccleſiæ ſuæ manſos mille & ducentos adquiſivit, & alia multa in molendinis, areis, ſylvis & ſalchis. Theſaurum S. Stephani in palliis & indumentis Miſſalibus ad omnes ordines pertinentibus valde multiplicavit. Altaris ſupremi tabulam auro puriſſimo & gemmis decoravit. Thuribulum aureum, & thurisreceptaculum aureum, & calicem magnum aureum, cum patena & varia ornatuum genera obtulit. Corpus ejus in clauſtro ſepultum eſt. Demum S. Hardwicus, cum Saliburgenſem eccleſiam per triginta duos annos ſanctiſſime adminiſtraſſet, tranſivit ad æternam gloriam. Ex his & aliis, quæ ſuperius diximus, facile quivis intelliget, quam prudenter eccleſiis bonos epiſcopos præficiendos curaret S. Henricus Imperator, qui tertio Idus Julii anni milleſimi vigeſimi quarti a terreno regno ad cœleſte tranſiit, multis ſplendens virtutibus & miraculis. Bambergæ in cathedrali eccleſia regali honore ſepultus eſt, & ſequenti ſæculo in Sanctorum numerum relatus. Natalis ejus in cœlo dies officio duplici celebratur.

CHRISTI AN. 1023.

S. Henr. Imp. mors.

CHRISTI AN. 1024.

Morti proximus S. Chunegundem conjugem ſuam ſuis conſanguineis reddens, dixit: Recipite quam mihi tradidiſtis virginem veſtram: virginem eam dediſtis, virginem reddo. Ipſa eum mortuum precibus ſanctimonialium monaſterii Conſugienſis, quod in Haſſia fundaverat, precibus commendavit. In ipſo vero anniverſario die ejus tranſitus epiſcopos ad dedicationem Conſugienſis eccleſiæ convocat: ubi inter

Bulla ejus canoniz. Bolland. 3. Mart.

Miſſa-

Christi An. 1024. *S. Chunegundis.* Miſſarum ſolemnis, Imperiali cultu ornata, ante principale altare virgo Deo devota proceſſit, ibique parvam ligni Dominici crucem obtulit, ac poſt Evangelii lectionem, regalem purpuram exuens, tunicam ſuſciorem, quam ipſa ſibi ſuis manibus operata fuerat, veſtem religionis, data ſacerdotali benedictione, induit; & præciſis capillis, qui in eodem monaſterio ſervantur, impoſito ſibi ab epiſcopis velo, annulo fidei ſubarrhata, ſponſo Chriſto ipſa ſponſa conſecrata eſt, & deinceps in omnibus ſervitiis ſe quaſi ſervilem perſonam oſtendit; fugiens tamen oſtentationem, ne in præſenti ſæculo reciperet mercedem ſuam, ſemper orans, aut pſallens, aut legens. Multa illi circa contubernales erat devotio, frequens ægrotantium viſitatio, ſollicita pauperum conſolatio. Quindecim in ſancto propoſito ſupervixit annos, tam humilitatis gratia, quam religionis reverentia, omnibus admiranda. Tandem præ nimia ciborum abſtinentia, orationis & vigiliarum incredibili perſeverantia, cœpit langueſcere, & ingraveſcente morbo paulatim deficere. Ut in tumulo S. Henrici abſque ulla pompa ſepeliretur, præcepit. Die tertia Martii anno milleſimo quadrageſimo ad Deum tranſiit .... Velatum ejus ſacrum corpus ſacris veſtibus & diademate Chriſti capiti ſuperpoſito, in dextra parte loculi S. conjugis repoſitum eſt. Miraculis poſt mortem claruit, quibus rite probatis hanc in Sanctarum catalogo adſcripſit Innocentius III.

Cum Imperator ſine filiis obiiſſet, & Germaniæ principes in varias factiones ſcinderentur, epiſcopi, duces & primates, ut imminens periculum evadant, conveniunt inter Moguntiam & Wormatiam. Archiepiſcopus Moguntinus, cujus ſententia ante alios *Conradus Salicus Imperat.* accipienda fuit, Conradum Salicum Henrici Franconiæ ducis filium deſignavit. Avunculos habuit Brunonem, qui ſub nomine Gregorii V. fuit Romanus Pontifex; & Willelmum Argentinenſem epiſcopum Ottonis Franconiæ ducis filios. *Vippo in ejus vit.* Hanc ſententiam reliqui ſecuti ſunt. Poſtero die, quo celebrabatur Nativitas S. Mariæ, Moguntiæ ſacram unctionem accepit. Hæc de ejus electione & genere refert Vippo presbyter, qui ſcripſit ejus vitam, ejusque electioni præſens adfuit.

II. Benedictus Papa VIII. eodem anno ſupremum diem obiit, *Benedicti P. VIII. mors.* quo autem menſe vel die, incertum eſt, idque unum ex variis reſcriptis conſtat, ejus mortem non contigiſſe ante diem ſextum menſis Junii. Sedit annos fere duodecim. Sanctiſſimos *Concil. tom. 6. edit. Hard.* viros Odilonem Cluniacenſem & Romualdum Camaldulenſis ordinis fundatorem magnopere coluit. Extat ejuſdem epiſtola ad epiſcopos Burgundiæ, Aquitaniæ & Provinciæ, quibus mandat, ut invaſores bonorum monaſterii Cluniacenſis excommunicent. Multas Sanctorum reliquias ex Lateranenſi baſilica ſumptas, ad monaſterium Caſſinenſe miſit. SS. reliquiarum tranſlationes, diviſiones, & impenſum extraordinarias comparandi ſtudium, multis fraudibus & deceptionibus locum dedere. Hinc ea ætate prodiere quædam reliquiæ, quarum nulla eſt in tota antiquitate memoria, vel quæ certo extarent in aliis regionibus, quamvis ad prima ſæcula pertineant. *Ibid.* Talis eſt, ut de cæteris taceam, inventio capitis S. Joannis Baptiſtæ, quod in urbe Angeriaca dum inventum oſtenderetur, inquit Ademarus author coætaneus, omnis Gallia, Italia, & Hiſpania ad famam commota, illuc accurrere certatim feſtinabat, & non tantum vulgus, ſed proceres, duces, principes & epiſcopi, qui certatim offerebant munera pretioſiſſima. Illud, regnante Pipino Aquitaniæ rege ex Oriente tranſlatum, narrabat relatio; ſed adeo incallide & imperite, ut hujus falſitas vel inter undecimi ſæculi tenebras multis ſe proderet. S. Joannis Baptiſtæ caput in Oriente repertum & Conſtantinopolim tranſlatum jam vidimus.

Joannes Benedicti frater ante menſem Octobrem *Glaber. l. 4. c. 1.* ejuſdem anni in ejus locum ſuffectus eſt largitione pecuniæ, & primus repente ex laicali ordine neo- *Joannes XIX. fit Papa.* phitus conſtitutus eſt Romanus Pontifex. Euſtathius patriarcha Conſtantinopolitanus ad eum legatos miſit, requirens, ut ſua eccleſia, ſicut & Romana, diceretur univerſalis, eumque donis & Romanos, qui cariæ præerant, innumeris ſic excæcarunt, ut clanculo tentarent concedere quod rogabatur. Omnis ob hoc vehementiſſime commota eſt Italia; ſed Gallorum epiſcopi & abbates his obviare conati ſunt, quidam in perſona ſua, quidam vero literis miſſis ſedem Apoſtolicam viſitantes, & tantum opprobrium & dedecus, authoritatibus ad medium prolatis, quibus contradicere fas non eſſet, a Romana *Christi An. 1024. & 1025.* Eccleſia propulſantes; nec defuit in his Petri Richardi abbatis Virdunenſis authentica præſentia; imo omnino ſategit, ut Conſtantinopolitana præſumptio confutata quieſceret. Inter alios quoque Willelmus abbas eximius S. Benigni Divionenſis epiſtolam Papæ miſit, equidem brevem, ſed materia ingentem, & ſermone locupletem. Simonia in curia Romana locum habuiſſe, priuſquam eos urbes & provincias eis daret rex Francorum Pipinus, via invenimus.

III. Baſilius Orientis Imperator menſe Decembri *Cedren.* anni milleſimi vigeſimi quinti ſubito correptus morbo deceſſit. Paucis ante mortem ejus diebus obiit Euſtathius patriarcha; in cujus locum Imperator ſubſtituit Alexium monachum, Studiani collegii magiſtrum, qui ad ipſum inviſendi cauſa venerat, afferens ſecum caput S. Joannis Baptiſtæ (quod tamen in Aquitania per hæc tempora dicebatur inventum.) Eum ergo cum per Joannem protonotarium *Pſellus.* in ſolio Patriarchæ collocaſſet, veſpere expiravit. Duos ſupra quinquaginta annos ſolus Imperium tenuit. Ei ſucceſſit Conſtantinus ejus frater, ſeptuageſimum agens ætatis annum, vir molliſſimæ indolis, animique in omnes diffluentis delicias ac libidines. Boleſlaus Poloniæ dux, qui regalia & regium nomen in injuriam regis Conradi ſibi aptaverat, eodem anno mortuus eſt. Filius ejus Mizico ei ſucceſſit in regiam dignitatem, ſuumque fratrem Ottonem, quoniam regis Conradi partibus favebat, in Ruſſiam pepulit.

IV. Annum tot mortibus funeſtum clauſit Came- *Spicileg. tom. 13.* racenſis ſynodus, in qua Gerardus epiſcopus fidem *Cameracenſis ſynodus.* Catholicam de Euchariſtia ſancivit adverſus nonnullos hæreticos, qui ab Italiæ finibus eo loci advenerant, & quamdam novam hæreſeos ſectam introducentes, Apoſtolicæ ſanctionis diſciplinam pervertere tentabant: & quamdam juſtitiam præferentes, hac ſola purificari homines aſſerebant, nullumque in ſancta Eccleſia aliud eſſe ſacramentum, per quod ad ſalutem pervenire poſſent .... Adducti coram epiſcopo, referunt ſe eſſe auditores Gandulfi Itali, & ab eo Evangelicis mandatis & Apoſtolicis informatos, nullamque præter hanc ſcripturam ſe recipere; ac proinde vetus teſtamentum rejiciebant. Præterea, quia ad notitiam epiſcopi pervenerat, illos baptiſmi, pœnitentiæ, Euchariſtiæ, & matrimonii ſacramenta rejicere, nullum in ſanctis confeſſoribus donum virtutis ſpectare, præter Apoſtolos & martyres neminem debere venerari, illis dixit: Quomodo conſequens eſt, vos Evangelica & Apoſtolica inſtituta tenere, & contraria illis tenere. Nicodemus enim, quamvis Jeſum a Deo veniſſe confiteretur, Dominus ei dixit: Neminem hoc ſolo confeſſionis munere regnum cœlorum poſſe mereri, niſi renatus fuerit ex aqua & Spiritu. Illi reſponderunt: Hæc eſt lex, quam a magiſtro noſtro didicimus: Mundum relinquere, carnem a concupiſcentiis frænare, de laboribus manuum ſuarum victum parare, nulli læſionem quærere, charitatem cunctis exhibere. Servata igitur hac juſtitia, nullum opus eſſe baptiſmi ..... ſi quis autem in baptiſmate aliquod dicat latere ſacramentum, hoc tribus ex cauſis evacuatur. Una, quia vita reproba miniſtrorum baptizandis nullum poteſt præbere ſalutis remedium. Altera, quia, quidquid vitiorum in fonte renuntiatur, poſtmodum in vita reperitur. Tertia, quia ad parvulum non volentem, fidei neſcium ..... aliena voluntas, aliena fides nequaquam pertinere videtur.

Errorem de baptiſmo confutavit epiſcopus, exemplo *Ibid.* verbiſque Chriſti dicentis ad Apoſtolos: Ite, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti. Nec obeſt, inquit, quidquam improbitas miniſtri, quia ſanctus deſcendens Spiritus eumdem ſacramenti latenter operatur effectum, & non legimus a diſcipulis rebaptizatos quos Judas baptizaverat. Deinde myſterium baptiſmatis eis expoſuit. *Euchariſtiæ veritas.* Sequenti die verba fecit de corpore ac ſanguine Domini. Hoc ſacrificium, inquit, dum de pane & vino cum aqua mixto ineffabili ſanctificatione, cruce & verbis illius in altari conſecratur, dumque paſſionis & reſurrectionis ejus atque in cœlum aſcenſionis ſalutifera memoria agitur, verum ac proprium corpus ipſius Domini noſtri Jeſu Chriſti & ſanguis verus ac proprius efficitur, quamvis aliud eſſe videatur. Videtur namque panis materialis; ſed veriſſime efficitur corpus Chriſti: ſicut ipſa

CHRISTI AN. 1025. eadem veritate atteſtante didicimus. Eucharistiæ veritatem ſic explicat ante plures annos, quam Berengarius hæreſim ſuam de Euchariſtiæ ſacramento publicaret.

Gerardus eorum hæreſis ſingula puncta poſtquam confutavit, egit de eccleſiarum ſanctitate, quæ ſunt domus Dei, de ſacro altari, de thymiamate, de ſacris ordinibus, de ſepultura, de pœnitentia, de connubiis, de ſanctis & venerandis confeſſoribus, de pſallendi officio, de veneratione Dominicæ crucis. Hæc omnia rejiciebant ejuſmodi hæretici. Demum de falſa eorum juſtitia, quæ gratiæ neceſſitatem tolleret, diſputavit. Hæretici, his, quæ fuſe dixerat epiſcopus, auditis, reſipiſcunt, ejuſque verbis aſſentiunt. Quibus dixit Gerardus: Si hæc ita eſſe creditis, deponentes tantæ perfidiam incredulitatis, nobiſcum hanc hæreſim cum ſuis authoribus, niſi reſipuerint, damnantes excommunicate.

Tunc epiſcopus & omnes, qui aderant, abbates atque archidiaconi cleruſque omnis, ſimul favente populo, ita incipiunt. " Hanc hæreſim, quæ hodie contra veram & Catholicam Eccleſiam conſpiraſſe inventa eſt, quæ videlicet baptiſmum ad abluendam originalis culpæ maculam, & actualia delicta, nihil profuturum contendit, & per pœnitentiam peccata nequaquam poſſe relaxari, profitetur, & quæ... Dominici corporis & ſanguinis ſacramentum nihil eſſe aliud, niſi quod corporeis oculis intuetur, & hoc tanquam vile negotium reſpicit, & quæ legitima connubia devitat, hanc & omnes, qui eam affirmant, & damnamus & anathematizamus. „ His autem ſubjiciunt fidei profeſſionem his erroribus contrariam: verum quæ Latine dicebant, hæc per interpretem eis vulgari ſermone expoſita ſunt, & ad confirmandum ſuæ fidei teſtamentum, unuſquiſque eorum in modum crucis quemdam characterem conſcripſit. Hos errores poſtea inſtauravit Petrus de Bruis.

Anſana ſynodus. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 9. Lab.

V. Alteram ſynodum tunc quoque celebrarunt duodecim epiſcopi, Anſani prope Lugdunum convenientes. Gauſelinus Matiſconenſis epiſcopus conqueſtus eſt de Burchardo Vienneuſi, qui ſine conſenſu ſuo contra canonum inſtituta ordinationem de monachis fecerat in epiſcopatu ſuo, ſcilicet in Cluniacenſi cœnobio. Burchardus Odilonem abbatem illarum ordinationum adduxit authorem. Odilo tunc oſtendit Papæ privilegium, ut nulli ſubjacerent epiſcopo: ſed, quemcumque vellent, adducerent epiſcopum, qui faceret ordinationes in eorum monaſterio. Relectis igitur antiquis canonibus, præſertim Chalcedonenſis ſynodi, quibus præcipitur, qualiter per unamquamque regionem abbates & monachi proprio ſubeſſe debeant epiſcopo, & ne epiſcopus in parochia alterius audeat ordinationes vel conſecrationes abſque licentia ipſius epiſcopi facere, decreverunt chartam non eſſe ratam, quæ canonicis contrairet ſententiis. Adjudicarunt quoque domnum abbatem non poſſe exiſtere Archiepiſcopo legitimum authorem canonicæ defenſionis. Unde Burchardus Viennenſis a Gauſelino veniam petens, promiſit, loco ſatisfactionis, quod quolibet anno, quamdiu viverent, tempore quadrageſimæ ſufficientiam olei de olivis ad conficiendum chriſma ipſi perſolveret.

CHRISTI AN. 1026. Wippo presbyt. in vit. Conrad.

VI. Conradus rex anno milleſimo vigeſimo ſexto conſilio Principum filium ſuum Henricum puerum regem poſt ſe deſignavit, illumque Brunoni Auguſtenſi epiſcopo in tutelam commendavit. Ipſe vero cum exercitu Italiam ingreſſus Vercellas venit, ibique ſanctum Paſchale celebravit. Italiam deinde totam præter Lucam urbem Tuſciæ ſibi ſubjugavit & pacificavit; ſed Papienſes minus obſequentes graviter afflixit.

Wobert. l. 1. vit. Leon. Pap. IX. apud Bolland. 19. Apr.

Bruno, Herimanno Tullenſi epiſcopo graviter ægrotante, auxiliares militum copias a Tullo venientes ducendas ſuſceperat, qui in illius ſæcularis militiæ diſpoſitione ſic repente ſagax apparuit ac providus, quaſi hujuſmodi negotiis tantum fuiſſet exercitatus. Hermanno paulo poſt demortuo, Bruno concordi totius cleri conſenſu Tullenſis epiſcopus eligitur. Conradus, licet repugnans, propter epiſcopatus paupertatem aſſenſit. Accepta igitur diſcedendi poteſtate, evitatiſque rebellium Longobardorum inſidiis, Tullum pervenit, & die Dominicæ aſcenſionis a Theodorico Mediamatricum Præſule eſt pontificaliter inthronizatus. Inde Treverim ad Popponem ſuum Metropolitanum proficiſcitur, ut ab eo conſecretur. Poppo vero juramentum exegit, quod eum in rebus omnibus conſuleret, nihilque extra præceptum ſuum agere præſumeret, quod Bruno renuit. Conradus poſtea utrumque Wormatiæ convocat, ſicque litem dirimit, ut Bruno in eccleſiaſticis negotiis Trevirenſis Archiepiſcopi oteretur authoritate conſilii. Hac accepta ſponſione, Poppo quinto Idus Septembris eum ordinavit. CHRISTI AN. 1026.

Wippo.

Conradus, qui propter nimios æſtatis calores ad montana diverterat, Juteæ Natale Domini celebravit, indeque Padum tranſiens, Lucam civitatem in deditionem accepit, ſicque triumphando Romam ingreſſus eſt ineunte anno milleſimo vigeſimo ſeptimo, atque a Papa Joanne & univerſis Romanis regio honore ſuſceptus eſt, & ſeptimo Kalendas Aprilis in die ſancto Paſchæ a Romanis in Imperatorem electus, Imperialem benedictionem a Papa ſuſcepit, & Cæſar Auguſtus appellatus eſt. Quin etiam regina Giſela ejus uxor Imperatricis conſecrationem & nomen ibidem accepit. His ita peractis in duorum Regum præſentia, ſcilicet Rodulphi regis Burgundiæ & Canuti regis Danorum & Anglorum, divino officio finito, Imperator inter duos Reges medius ad cubiculum ſuum honorifice deductus eſt, & poſt aliquot dies in Apuliam proceſſit, & receptis illius provinciæ civitatibus, Normannis, qui eo confluxerant, ibi habitandi licentiam dedit, ad defendendos regni terminos adverſus Græcorum verſutias, eos Principibus ſuis coadunavit. CHRISTI AN. 1027.

Alford. annal. Angl. ad an. 1027. Concil. tom. 6. ed. Hard. *Canutus rex Romæ.*

VII. Canutus rex voti cauſa Romam venerat, innumeraſque in itinere in pauperes & eccleſias effuderat pecunias. Quid autem Romæ egerit, ſic ipſe declarat in ſuis ad epiſcopos & primates Anglorum literis. Meminit primo coronationis Imperatoris Conradi, qui maxime eum honoraverat muneribus. Secundo immunitatis a Rodulpho Burgundionum rege conceſſæ omnibus Danis & Anglis, qui Romam proficiſcerentur. Tum addit: Conqueſtus ſum coram Domino Papa, & mihi valde diſplicere dixi, quod mei Archiepiſcopi in tantum angariabantur immenſitate pecuniarum, quæ ab eis expetebantur, dum pro pallio accipiendo ſecundum morem Apoſtolicam ſedem expeterent, decretumque eſt, ne deinceps fiat. Re ipſa ex Romanorum Pontificum literis demonſtravimus, quod ſuperioribus ſæculis gratis concederetur.

Ibid.

Demum hæc ſuis ſubditis mandat: Nunc itaque ſit notum, quia ipſi Deo ſupplex devovi vitam meam amodo in omnibus juſtificare, & regna mihi ſubdita populoſque juſte & pie regere, æquumque judicium per omnia obſervare .... Idcirco præcipio meis conſiliariis, ne ullo modo, aut propter meum timorem, aut alicujus potentis perſonæ favorem, aliquam injuſtitiam amodo conſentiant vel faciant pullulare in omni regno meo. Præcipio etiam omnibus vice comitibus & præpoſitis univerſi regni mei, ut nulli homini, nec diviti, nec pauperi vim injuſtam inferant .... nec propter mihi congregandam pecuniam ullo modo devient: quia nulla eſt mihi neceſſitas, ut iniqua exactione pecunia mihi congeratur .... Obteſtor omnes epiſcopos meos & regni mei præpoſitos per fidem, quam mihi debetis & Deo, quatenus faciatis, ut, antequam in Angliam veniam, omnia debita, quæ ſecundum antiquam legem debemus, ſint perſoluta: ſcilicet eleemoſyna pro aratris, & decimæ animalium ipſo anno procreatorum, & denarii, quos Romam ad S. Petrum mittere debetis, ſive ex urbibus, ſive ex villis, & mediante Auguſto decimæ frugum, & in feſtivitate S. Martini primitiæ ſeminum ad eccleſiam, ſub cujus parochia quiſque degit.

CHRISTI AN. 1028. Adam. l. 2. c. 40.

Canutus rex ex urbe Roma in Daniam profectus eſt, ubi multi propter ejus abſentiam res novas moliebantur. Præterea perpetuum ei erat bellum cum Olapho rege Norwegiæ, cujus regnum ambiebat. Olaphus vero, ſi quando tempus a bellorum motibus quietum erat, judicio & juſtitia regnum gubernabat, magnumque Dei zelum habens, maleficos & ariolos, quibus plena erat Nortwegia, inſectabatur, ut, ſublatis ſcandalis, firmius in regno ſuo clareſceret Chriſtiana religio, habuitque ſecum multos epiſcopos & presbyteros ab Anglia, quorum monitis & doctrina ipſe cor ſuum Deo præparavit. Hi etiam ejus juſſu ad Suediam, Gothiam & omnes adjacentes inſulas profecti, barbaris evangelizarunt verbum Dei & regnum Jeſu Chriſti.

Wigorn.

Olaphus ſeditione Principum, quorum mulieres propter maleficia ſuſtulit, e regno pulſus eſt. Canutus enim, ubi cognovit eorum odium, magnam argenti copiam illis tranſmiſit, rogans, ut ipſum in Regem ſuſciperent,

qui,

CHRISTI AN.1028.

Adam.

qui, cum ejus dona ſuſcepiſſent, nuntiaverunt ei, ut omni ambiguitate remota, veniret ad eos: quia ad illum ſuſcipiendum omnes inveniret paratos. Canutus his artibus Norwegia potitus eſt. Olaphus vero totam ſpem in Deo ponens, bellum inſtaurat, auxilio habens regem Sueonum, cujus filiam habuit uxorem, & de populis inſularum infinitam congregans armatorum multitudinem, patrium regnum armis recepit. Rex igitur Chriſtianiſſimus, fortitudine in hoſtes, & juſtitia in ſuos celebris, ad hoc in regnum ſe credidit a Deo reſtitutum, ut jam tunc nemini parcere deberet, qui vel magus permanere vellet, aut Chriſtianus fieri nollet, & magna ex parte votum implevit. Tunc pauci, qui remanſerant ex magis, in ultionem eorum, quos Rex damnavit, ipſum obtruncare non dubitaverunt anno milleſimo vigeſimo octavo, die vigeſimo nono Julii, quo ut martyr colitur in Eccleſia. Ejus corpus in civitate Throndemis honorifice ſepultum eſt. Servi ſui gloriam declaravit Deus, multis ad ejus ſepulchrum editis miraculis. Canutus in Norwergia pacifice regnavit, qui legibus ſuis in Anglia maleficos & ariolos & magos a regni finibus relegari juſſit.

R. Martyrol.

Adam. l.2.c.40.

Olaphus alter ſimili religionis amore in Suedia floruit. Is ſubditos ſibi populos ad Chriſtianam fidem convertere volens, magno laboravit ſtudio, ut templum idolorum, quod in medio Sueoniæ ſitum eſt, deſtrueretur: cujus intentionem pagani metuentes, placitum cum Rege ſuo tale conſtituunt, ut, ſi ipſe vellet eſſe Chriſtianus, optimam Suediæ regionem, quam vellet, ſuo jure teneret, in qua eccleſiam & Chriſtianitatem conſtituens, nemini de populo vim recedendi a cultura idolorum inferret, niſi qui ſponte cuperet ad Chriſtum converti: Rex eo placito gaviſus, mox in occidentali Gothia, quæ Danis proxima eſt, eccleſia Deo ſedemque fundavit epiſcopalem. Hæc eſt civitas Scarana maxima, in qua, petente Criſtianiſſimo Rege, primus ab Unano Bremenſi Archiepiſcopo Thurgot ordinatus eſt. Ille vir ſtrenue legationem ſuam perfecit in Gentibus, duos nobiles populos Gothorum ſuo labore Chriſto lucratus. Olaphus ſacro baptiſmo regenerari curavit uxorem ſuam & duos filios Edmundum & Anondum, qui in baptiſmo dictus eſt Jacobus, & poſtea propter ſummam ſapientiam feliciter regnavit, & ſuis popularibus fuit acceptiſſimus.

Ibid.

S. Wolfredus martyr.

S. Wolfredus ex Anglia oriundus, divini amoris inſtinctu Sueonia ingreſſus, paganis verbum Dei magna fiducia prædicabat. Is, cum multos ad Chriſtianam fidem convertiſſet, idolum gentis Toſtao coram paganis cœpit anathematizare, ſimulque accepta bipenne, ſimulachrum in fruſta concidit; ſed a paganis mille vulneribus confoſſus, animam laurea martyrum dignam tranſmiſit ad cœlum. Ejus corpus barbari laniatum, poſt multa ludibria, miſerunt in paludem.

Concil. tom. 6. ed.Hard.

VIII. Conradus Imperator interea rebus Italiæ compoſitis in Germaniam reverſus eſt, & ſynodus generalis viginti duorum epiſcoporum coram ipſo celebrata eſt. In ea Godehardus Hildensheimenſis epiſcopus diœceſim ſuam ſuper Gandeshemenſe territorium retinuit, teſtimonio ſeptem epiſcoporum, qui illius eſſe juriſdictionis affirmarunt. Aribo Moguntinus, qui idem territorium ſibi vindicabat, licet damnatus, non deſtitit, donec repulſam paſſus in duabus ſequentibus ſynodis, ſuſceptam actionem depoſuit.

Romual. vita. Bolland. 7. Febr.

S. Romualdi virtutes & mors.

S. Romualdus Camaldolenſis ordinis fundator ad æternam mercedem tranſiit die vigeſima nona Junii anni milleſimi vigeſimi ſeptimi, ætatis ſuæ nonageſimo. Eum quidem annis centum viginti vixiſſe ſcripſit S. Petrus Damianus; ſed mendum irrepſiſſe cum Baronio putant periti critici. Vivus & mortuus innumeris claruit miraculis; hinc anno quinto poſt obitum inter Sanctos relatus eſt, ejuſque filiis permiſit Romanus Pontifex, ut altare ſuper ejus ſepulchrum erigerent, quo tunc teſtata ſanctitas declarabatur. Summa & conſtans ejus vitæ auſteritas inter graves morbos, multas perſecutiones, veluti perpetuum eſt miraculum. Cilicio indutus, quod numquam lavari patiebatur, & ſemper jejunans uſque ad mortem perſeveravit: urgente ſenectute, per unius quadrageſimæ ſpatium, nihil aliud neque in cibo neque in potu penitus habuit, niſi de modica farina & paucis herbis ſorbitiunculam: ſemper tamen hilarem vultum & ſerenam faciem oſtendebat. In Syria per ſeptem fere annos incluſus manſit, & ſilentium continuum inviolabiliter tenuit. Verumtamen tacente lingua, & prædicante vita, vix uſquam tantum laborare potuit, vel in convertendis hominibus, & ad pœnitentiam concurrentibus. Plura fundavit monaſteria, ſanctiſſimiſque inſtitutis communiit.

Ibid.

S. Henricus Imperator, cum eſſet in Italia, miſit Romualdo deprecatoriam legationem, ut ad eum venire dignaretur, promittens, ſe facturum quæcumque præciperet, ſi ſuum ei colloquium non negaret. Cumque prorſus abnueret frangere ſilentium, cœperunt omnes diſcipuli unanimiter illum obſecrare, dicentes: Magiſter, vides, quia nos, qui te ſequimur, tanti jam ſumus? vade ergo, ſi placet, & magnum aliquod monaſterium ab Imperatore poſtula, & multitudinem te ſequentium ibi conſtitue. Quibus vir ſanctus ait: Scitote, quia montis Amiati monaſterium ex dono Regis habebitis. Conſiderate tantummodo, quem illic abbatem conſtituere debeatis. Igitur inviolato ſilentio perrexit ad Imperatorem, qui protinus aſſurgens, ei dixit: O utinam anima mea eſſet in corpore tuo! ſed ipſo die impetrare non potuit, ut ſanctus vir loqueretur. Poſtera die Romualdo ad palatium venienti, Teutones certatim occurrunt demiſſe ſalutantes; villos quoque pelliceæ veſtis ejus decerpentes, pro reliquiis recondunt. Quæ res eum tanto mœrore dejecit, ut, niſi diſcipulis obſtantibus acquieſceret, ad cellam repedaret. Ingreſſus ad Imperatorem, non pauca locutus eſt de reſtituendo jure eccleſiarum, de violentia potentum, de oppreſſione pauperum; demum unum ſibi pro diſcipulis ſuis monaſterium petiit. Ei montis Amiati monaſterium tradidit Imperator, & abbatem, quia multis malis erat obnoxius, foras ejecit; ſed ſanctus vir tum ab expulſo abbate, tum ab eo, quem ex ſuis diſcipulis abbatem ibi conſtituit, multa adverſa perpeſſus eſt. Clemens VIII. decrevit, ut ab omnibus die ſeptima Februarii, qui dies eſt ſecundæ ejus tranſlationis, natalis illius celebraretur.

Karroſenſis ſynodus.

Concil. tom. 6. ed.Hard. tom. 9. Lab.

IX. In Galliis cum Manichæorum hæreſis reviviſcere videretur, & bella inter privatos geſta magnorum malorum cauſa eſſent; Willelmus IV. Aquitaniæ dux ſynodum apud Karroſum monaſterium in Marchia pagi Pictonici ſitum congregavit. Ibi adfuerunt omnes Aquitaniæ epiſcopi, abbates & principes, quibus præcepit pacem firmare, & Eccleſiam Dei Catholicam venerari. Anno milleſimo vigeſimo ſeptimo celebrata eſt, nec ad annos ſequentes rejici poteſt, ſiquidem anno milleſimo vigeſimo octavo Willelmus dux, monachus factus, apud Malliacum monaſterium plenus dierum in ſenectute bona obiit pridie Kalendas Februarii. Inter Aquitaniæ duces celeberrimus fuit, regulares abbates & monachos maximo affectu amoris amplectebatur, eorumque conſilio utilitatem regni adminiſtrare curabat. Unde & domnum Odilonem abbatem Cluniacenſem ſibi copioſis muneribus attraxit, contemplatus in eo verum Dei habitaculum, in quo Spiritus ſanctus requieſceret, & cœnobia nonnulla ſuæ ditionis ejus magiſterio commendavit. Malliacenſe & Burgolienſe monaſteria fundavit. Imprimis laudatur ejus clementia. Ademarus S. Eparchii monachus eo anno abſolvit ſuum chronicon.

Malliac. Chronogr.

San-Marth. epiſcop. Carnot.

Fulbertus Carnotenſis epiſcopus, quem idem Willelmus literis & muneribus frequentavit, anno milleſimo vigeſimo octavo quarto Idus Aprilis obiit, dilectus Deo & hominibus, ſui temporis Pontificum decus, pauperum ſuſtentator, deſolatorum conſolator, prædonum & latronum refrænator, vir eloquentiſſimus & ſapientiſſimus, tam in divinis quam artium liberalium libris verſatus, qui ad reſtaurationem templi ſuæ diœceſis, quod ipſe poſt incendium a fundamento reædificare cœperat, bonam partem auri ſui & argenti reliquit, & diſciplinæ ac ſapientiæ radiis illum locum illuminavit, & clericis multa bona fecit. Extant centum ejus epiſtolæ & quidam ſermones, præſertim adverſus Judæos, & de Nativitate B. Mariæ Virginis, quam in ſua diœceſi celebrari inſtituit. Theodorum rex Robertus ei ſubſtituit, quem Leothericus Senonenſis conſecravit, quamvis Carnotenſes canonici ſuum decanum elegiſſent; ſed Regis prævaluit authoritas.

Cedren.

Nona die Novembris ejuſdem anni ſubito morbo correptus Conſtantinus Imperator, de inſtituendo ſucceſſore cogitavit; adductoque in palatium Romano Argyro, datur optio, ut vel oculos ſibi erui patiatur, vel dimiſſa legitima uxore, filiam Imperatoris

ducat,

Christi An. 1028. ducat, ac Cæſar deſignetur. Eo hæſitante, ejus uxor ultro comam poſuit, ac ſæculo renunciavit. Romanus vero nupſit Zoe uni ex tribus Conſtantini filiabus, qui triduo poſt finem vivendi fecit. Paucos ea ætas eruditos tulit, inquit Michael Pſellus, eoſque hactenus diſciplina inſtitutos, ut Ariſtotelis veſtibula ſalutaſſent, ac Platonica ſolum ſymbola memoriter recitarent: eorum vero, quæ editiora eſſent, ſcirent nihil, nec quantum viri docti ſolent in dialectica, ut ea arte, quæ vim demonſtrandi habet, operam navaſſent. Quamobrem, cum exactum judicium deeſſet, horum calculi crebro falſi erant. Frequenter noſtris ex oraculis diviniſque ſcripturis quæſtiones proponebantur, pleraque tamen dubia inſoluta manebant.

Christi An. 1031. X. Antiquitatis & criticæ ſcientiam in Occidente non magis viguiſſe declarat Lemovicenſis ſynodus, quæ anno milleſimo trigeſimo primo, die decima octava Novembris habita eſt. Adſuere novem epiſcopi, præſide Aimone Bituricenſi Archiepiſcopo, definieruntque, S. Martialem ejuſdem urbis primum epiſcopum, eſſe verum Apoſtolum; quippe qui Chriſti diſcipulus fuerit, & ab eo conſecratus epiſcopus ipſomet die Aſcenſionis, & miſſus in Gallias. Pleraque, quæ in diffuſis hujuſce ſynodi actibus leguntur, deſumpta ſunt e vita S. Martialis, quæ ſub ementito Aureliani ejus diſcipuli nomine conficta eſt. Illius nemo meminit ante decimum ſæculum; nunc vero communi doctorum ſenſu habetur apocrypha. Præterea ſynodus excommunicavit milites, ſeu nobiles epiſcopatus Lemovicenſis, qui pacem & juſtitiam epiſcopo ſuo firmare, ſicut ipſe exigit, nolunt, id eſt, ut toto tempore concilii & in reditu nulli vis inferatur, & omnes inter ſe pacem habeant.

Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 9. Lab. *Lemovicenſis ſynodus.*

Ibid. Die decima nona Novembris habita eſt ſecunda ſeſſio, cujus actis inſerta eſt enarratio eorum, quæ in priori concilio Lemovicenſi ante duodecim annos geſta ſunt circa S. Martialis Apoſtolatum, de quo nihil tunc definierant epiſcopi. Recenſita ſunt etiam capitula ſynodi Bituricenſis, quibus ſubſcripſit Jordanus Lemovicenſis epiſcopus. Excepit ſecundum, quo præcipiebatur, ut ſingulis diebus Dominicis innovarentur hoſtiæ conſecratæ, dixitque, ſatis eſſe, ſi fieret ſingulis menſibus, & addidit: Monaſteria vero monachorum regularia, quia diligentius & nitidius omnia ad cultum altaris procurant, in abbatum ſuorum arbitrio de his ſicut de aliis regulis permittimus: illi enim noſtris regulis conſtringi non debent, qui ultra nos per arctam & anguſtam portam vitæ ingredi appetunt.

Bellilocenſis monaſterii monachi ſibi præfici regularem abbatem poſtularunt. Comes enim Toloſanus ſuæ poteſtati addixerat illud monaſterium, & Petracoricenſi comiti in beneficio dederat, qui illius reditus laico conceſſerat, epiſcopo conſentiente, & Willelmo duce. Epiſcopi juſſerunt, ut Lemovicenſis epiſcopus ante Natale Domini regularem abbatem ordinaret. Deinde judicatum eſt, quod monachi e loco non regulati ad regularem tranſmigrare poſſent.

Ibid. Imminuta in Galliis Regum authoritas quorundam infantia vel imbecillitate, novæ familiæ regiæ timida circumſpectione, procerum audacia & uſurpatione, multis abuſibus locum dederat. Imprimis invaluerat iniquiſſima conſuetudo, ut non tantum provinciarum duces & comites adverſus Regem rebellarent, & ſeſe invicem mutuis bellis laceſſerent; ſed etiam ipſis ſubditi vice comites & barones aliique nobiles idem belli jus ſibi vindicarent. Hinc ubique graſſabantur rapinæ & homicidia, nihil in agris vel locis apertis tutum erat, nihil ſanctum & inviolatum, ex ipſiſmet eccleſiis prædas agere non timebant. Epiſcopi, ut tot publicis calamitatibus aliquod afferrent remedium, hujuſmodi prædones excommunicationi ſubjecerant, ut eorum furorem ſaltem intra certos limites continerent. Hinc cum nonnulli nobiles, contemptis cenſuris, dum cuncta depopulantur, fuiſſent interfecti, delatum eſt, abbates eis dediſſe ſepulturam eccleſiaſticam. Epiſcopi tunc dixere: In conciliis inſtitutum eſt, ut, ſi quis ab epiſcopo ſuo excommunicatus moriatur abſque reconciliatione, nullatenus Chriſtianorum ſepultura ſepeliatur ... neque pro eo oretur, etiamſi urgente exitu miſericorditer pœnitentiam & viaticum acceperit, niſi epiſcopus, ſatisfacientibus pro eo amicis vel parentibus, abſolutionem & licentiam ex hoc conceſſerit .... Præterea, ſi quem epiſcopus ligat, alius ſe abſolvere putet, & ipſe decipitur, qui eum ſuſcipit, & qui ſuſcipitur, perit.

Christi An. 1031.

Ibid. Tunc quidam interrogaverunt, utrum obſervanda ſit excommunicatio ei, quem aliquando forte injuſte abſque culpa Pontifex ligat. Odolricus S. Martialis abbas ait: Quemadmodum B. Gregorius atteſtatur .... ſi paſtor ligat aliquem juſte aut injuſte, aut ob culpam, aut ſine culpa, obſervanda eſt excommunicatio, ne is, qui injuſte forſitan ligatur, ipſam excommunicationem ex aliqua culpa mereatur. Neque ovis paſtorem ſuum temere reprehendat, ne ex ipſa tumidæ reprehenſionis ſuperbia, culpa, quæ non erat, fiat. Dicit autem de epiſcopis: quia ipſi ſe hac poteſtate privant, qui vel odio vel gratia, & non ſecundum meritum cauſæ ligant vel ſolvunt. Synodi præſes dixit: Presbyter, qui excommunicatum ſcienter ſuſcipit, ideo ab ordine deponitur; quia ſemetipſum excommunicat, qui excommunicato conſentit. Quod confirmarunt epiſcopi, adjicientes: Si presbyter non eſt, communione Euchariſtiæ & audientia Miſſæ privetur uſque ad reconciliationem epiſcopi.

Ibid. His dictis, abbas accuſatus, excommunicatum ſe non ſuſcepiſſe, teſtatus eſt; ſed, inquit, prædando interfectus, a militibus ſuis ad monaſterium noſtrum deportatus, cujus corpus neque ſuſcepimus, neque ſepelivimus; ſed ſine officio ſacro ultra aquam revehi juſſimus, ubi milites illud ſepelierunt. His auditis, hunc innocentem judicarunt epiſcopi. Cadurcenſis epiſcopus poſtea narravit factum memoria dignum: Excommunicatus eques, inquit, in noſtra diœceſi prædans interfectus eſt; quem, rogantibus amicis & propinquis ejus, nullatenus ſolvere volui, ut cæteri metum haberent. Itaque ſine ſacerdotis obſequio a militibus apud eccleſiam S. Petri ſepultus eſt. Mane facto, ejus corpus longe extra cœmeterium projectum, & nudum ſuper faciem terræ inventum eſt, quamvis tumulus ejus eſſet intactus. Quem iterum milites aperuere, & rurſus cadaver ibidem ſepeliunt, & tumulum diligenter claudunt; ſed altero die projectum cadaver, & tumulum intactum, ut ſupra, aſpiciunt. Quinquies ſepeliunt, toticſque eodem ejectum tenore contuentur. Demum ſtupore victi corpus longe a cœmeterio eccleſiæ terra obruunt. Quo terrore perculſi principes militiæ, pacem nobis, velut optabamus, firmare nequaquam diſtulerunt. Idem Odolricus abbas epiſcopis conſilium dedit, ut totam diœceſim Lemovicenſem interdicto ſubjicerent, ſi militiæ principes de pace tenenda inter ſe non conſenſerint. Haud dubie voluntati epiſcoporum acquievere; ſiquidem epiſcopos hanc interdicti ſententiam protuliſſe non legimus. Eccleſiæ S. Martialis poſtea confirmatum eſt privilegium, ut diebus Paſchæ & Pentecoſtes in ea ſolemnis baptiſmus adminiſtraretur.

Ibid. Rurſus in ſynodo conquiſitum eſt de excommunicatis Aquitanis, qui, ignorantibus epiſcopis ſuis, a Romano Papa pœnitentiam & abſolutionem accipiunt, & hac de cauſa pax & concilium in Aquitania deſtruitur. Engelricus canonicus Anicienſis hæc ſic cœpit explicare: Stephanus Arvernenſis præſul Pontium comitem Arvernenſem excommunicatione obſtrinxit pro uxore legitima, quam dimiſerat, & aliam duxerat. Quem cum nulla ratione vellet abſolvere, niſi emendatum, comes Romæ a Domno Papa abſolutionem accepit, qui neſciebat eum excommunicatum. Quod graviter epiſcopus ferens conqueſtorias literas Apoſtolico miſit, cui ille ſic reſcripſit: " Quod neſciens egi, frater chariſſime, non mea, ſed tua culpa eſt .... Debueras mihi, antequam illa morbida ovis Romam veniret, ejus cauſam tuis innoteſcere apicibus, & ego eam omni modo abjicerem, tuamque firmando authoritatem eum anathematis ictu repercuterem. Profiteor quippe omnibus conſacerdotibus meis ubique terrarum, adjutorem me & conſolatorem potius eſſe, quam contradictorem ... Itaque illam pœnitentiam & abſolutionem, quam tuo excommunicato ignoranter dederam, & ille fraudulenter accepit, irritam facio & caſſam, ut de illa nihil aliud ſperet quam maledictionem, quoad ſatisfactum tu juſte abſolvas. „ Epiſcopi dixerunt: Apoſtolicus abſque culpa eſt, & potius nos culpabiles ſumus, niſi literis noſtris notum ei faciamus, de quibus nolumus, ut abſolvantur. Pœnitentem publice ſine conſenſu ſui epiſcopi a Papa abſolvi non debere confirmant apocrypha relatione de quodam Stephano rege Galliarum, qui nuſquam

eſtitit,

CHRISTI AN. 1031.

extitit, ajuntque eum cum ſuis legionibus a Nerone Romam vocatum, præmonente S. Martiale adiiſſe B. Petrum, qui eum de interfectione virginis abſolvit. Ultima pars actorum hujuſce ſynodi deſideratur.

Glaber. l. 4. c. 5.

XI. Eodem anno in diverſis Galliarum conciliis proviſum eſt paci, & publicæ ſecuritati, ſtatutumque, ut viri utriuſque conditionis, abſque formidine procederent armis vacui, & invaſor alterius facultatis, vel bonis ſuis, vel pœnis corporis acerrime mulctaretur. Locis nihilominus ſacris omnium eccleſiarum honor, & reverentia talis exhiberetur, ut ſi quis ad ea cujuſcumque culpæ obnoxius confugium faceret, illæſus evaderet, niſi ſolummodo ille, qui pactum prædictæ pacis violaſſet: ſic tamen captus ad altare præſtitutam pœnam lueret. Clericis ſimiliter omnibus, monachis, & ſanctimonialibus, ut ſi quis cum eis per regionem pergeret, nullam vim ab aliquo pateretur. Demum illud in commune placuit omnibus, ut cujuſque hebdomadæ ſexta die abſtineretur a vino, & carnibus, niſi gravis infirmitas prohiberet; ſed tunc eo die tres pauperes victu ſuſtentarentur. Epiſcopus unus cœlitus ſibi delatas eſſe dixit literas, quæ dicerent, pacem in terra renovandam; quod mandavit cæteris, & hæc tradenda dedit populis: arma quiſquam non ferret, direpta non repeteret, ſui ſanguinis vel proximi ultor non exiſteret; ſed percuſſoribus indulgere cogeretur: jejunium in pane, & aqua omni ſexta feria obſervarent, & ſabbato a carne, & pinguamine abſtinerent: eoque ſolo contenti jejunio in omnium peccatorum ſatisfactionem, nullam ſibi ſcirent aliam injungendam pœnitentiam, & hæc ſe ſervare ſacramento firmarent. Quod qui nollet, Chriſtianitate privaretur, & exeuntem de ſæculo nullus ſepulturæ traderet. Hanc epiſtolam, ut ſuſpectam, & pœnitentialibus canonibus contrariam humanæque fragilitati non ſatis conſentientem, ſolus merito reſpuit Gerardus Cameracenſis epiſcopus. Poſtea tamen ſuorum hortamine circumventus acquievit invitus; ſed quod antea præviderat futurum, poſtea probavit eventus: Cum enim omnes hanc legem ſe obſervaturos juraſſent, vix pauciſſimi crimen perjurii evaſerunt.

Daldric. chron.

Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 9. Labbè.

Solius ſynodi Helenenſis in comitatu Raſſiolenenſi acta nunc ſuperſunt. Epiſcopi conſtituerunt, ut nemo in comitatu habitans, aſſiliret ſuum inimicum ab hora ſabbati nona uſque in diem Lunæ hora prima, ut omnis perſolvat debitum honorem diei Dominico; neque ullo modo aliquis aſſiliret monachum, aut clericum ſine armis incedentem, neque aliquem hominem ad eccleſiam aut concilia euntem vel redeuntem, neque aliquem hominem cum fœminis euntem, neque aliquis auderet eccleſiam vel domos in circuitu poſitas a triginta paſſibus violare. Hoc autem pacto idea conſtituerunt, quoniam divina lex, & pene omnis Chriſtiana religio ad nihilum deducta erat. Et ideo, inquiunt, “ nos præcipimus, ut nullus homo de ſupradictis aliquid voluntarie infringere præſumat. Quod qui fecerit, niſi reſipuerit, & pro poſſe emendaverit, & ad plenam ſatisfactionem infra menſium trium ſpatium venerit, liminibus ſanctæ eccleſiæ, & omnium Chriſtianorum cœtu excommunicatus permaneat ...... ſi vero pro nihilo duxerint excommunicationem, tranſactis tribus menſibus, anathematis vinculo damnentur ...... Et ſi, quod Deus avertat, in hac perfidia obierint, illorum corpora cum pſalmis, & hymnis vel ſpiritualibus canticis non ducantur ad ſepulturam, nec inter fideles mortuos eorum nomina ad ſacrum altare recitentur. „

Helenenſis ſynodus.

Ibid.

Bituricenſis ſynodus.

XII. Bituricenſis ſynodus Kalendis Novembris ejuſdem anni milleſimi trigeſimi primi celebrata eſt. Aymo ejuſdem urbis Archiepiſcopus ei præfuit, aderantque cum eo ſex ejus ſuffraganei. Viginti quinque canones edidere. Primus ſtatuit, ut S. Martialis nomen, & memoria inter Apoſtolos proponatur. Tertius vetat, ne epiſcopi de ſacris ordinibus munus accipiant. Quintus ſic habet: “ Ut presbyteri, & diacones, & ſubdiaconi, ſicut lex canonum præcipit, neque uxores, neque concubinas habeant: & qui eas modo habent, ita eas ſine mora derelinquant, ut numquam ulterius ad eas accedant. Qui vero derelinquere eas noluerint, a proprio gradu, & officio ceſſent, & inter lectores, & cantores permaneant. „ Sextus. Ut epiſcopi nullum amplius ad ſubdiaconatus gradum ordinent, niſi in præſentia epiſcopi ante altare Deo promittat, numquam ſe

habiturum uxorem, neque concubinam. Ejus promiſſionis rationem exhibet præcedens canon .... Duodecimus. “ Nullus pretium pro baptiſmo neque pro pœnitentia danda, neque pro ſepultura accipiat, niſi quod fideles ſponte dare vel offerre voluerint. Decimus ſeptimus. Ut nullus de parentela ſua uxorem accipiat uſque in ſextam vel ſeptimam progeniem. Decimus nonus. Ut nullus filiam ſuam det uxorem presbytero neque diacono neque ſubdiacono. Vigeſimus quartus. Ut qui voluntarii ſecundum S. Benedicti regulam habitum monachi ſuſceperunt, & poſtea voluntarii dereliquerunt, communione fidelium privantur uſque ad dignam emendationem. Vigeſimus quintus. Ut canonici, & monachi de monaſteriis ſuis, ubi prius titulati ſunt, niſi cauſa rationabilis neceſſitatis vel ædificationis animæ vel ordinem melius obſervandi, ad aliud monaſterium non tranſeant propter adipiſcendum aliquod monaſterium vel honorem vel terrenam occupationem abſque conſenſu epiſcopi ſui vel abbatis. „

Ibid.

Aymo Bituricenſis poſt ſynodum de ſuffraganeorum conſenſu promulgavit edictum, quo jubet, ut S. Martialis in numero Apoſtolorum, tam in litaniis, quam in omnibus divinis officiis computetur juxta privilegium Joannis Papæ XIX. Papa vero prædictus ſic habet in ſua ad Jordanem Lemovicenſem epiſcopum, cæteroſque Galliarum epiſcopos epiſtola: “ Nos Martialem .... Apoſtolum nominari poſſe definimus, & æque Apoſtolica officia in divinis myſteriis illi exhibere cenſemus: nec de illius beatitudine dubitare quemquam poſſe confidimus. „ Quæ duo certa ſunt: Gregorius enim Turonenſis refert, Martialem poſt Decianam perſecutionem in Gallias a Romano Pontifice miſſum, inſtauraſſe Chriſtianitatem in his partibus extinctam, fundaſſe Lemovicenſem eccleſiam: Quæ vero præmittit huic definitioni, quæ ſola nititur Apoſtolica authoritate, deſumpta ſunt ex actis S. Martialis apocryphis, de quibus ſuperius egimus. Norunt autem omnes periti, quod etiam in conſtitutionibus Apoſtolicis receptis certitudinem irrefragabilem obtineat ſola definitio.

Gregor. Turon. l. 1. hiſt. cap. 31.

Bolland. 22. Jan.

Eodem anno migrarunt ad Deum viri ſanctiſſimi. Dominicus abbas obiit undecimo Kalendas Februarii, innumerabilium patrator mirabilium multorumque cœnobiorum fundator. Humatum eſt ejus corpus in monaſterio, quod ejuſdem cognominatur vocabulo, in vicina Soranæ civitatis, unde propagatum Caſæmarienſe monaſterium. Die vero Circumciſionis obiit S. Willelmus abbas S. Benigni in urbe Divionenſi. Ex Italia oriundus erat ex nobili proſapia. Hunc S. Majolus Roma veniens ſecum adduxit Cluniacum, qui non ſolum jam monachus erat, ſed patrem etiam ad vitam monaſticam induxerat. Eum præfecit Majolus primum cœnobio S. Saturnini, & poſtea monaſterio S. Benigni martyris, ubi divinum cultum, qui defecerat, reſtituit. Deinde, petente Richardo II. Normanniæ duce, Feſcannenſe cœnobium reformavit. Demum Fructuarienſe monaſterium in rure paterno conſtruxit. Numerantur monaſteria, & cellæ monachorum circiter quadraginta, quæ illius patrocinio cunctorum bonorum affluebant copiis; fratres vero in ipſis degentes erant plus mille docenti. Omni ſtudio ſatagebat e diverſis partibus terrarum colligere viros ſervituti Chriſti idoneos. Contigit, illum aliquando cum Domno Odilone adhuc ſæculari de vera animarum ſalute habuiſſe colloquium, cœpitque illi attentius ſuadere, ut, negotiis ſæculi abjectis, ſe totum Chriſto daret, ſicque illum ad religionem adduxit. S. Odilo viciſſim S. Willelmum laudavit ut virum, qui Cluniacenſem ordinem maxime propagaverit, atque in eo refulſerit.

Ibid. 1. Febr.

Annal. Saxo.

Demum Aribo Moguntinus Archiepiſcopus, Imperatore Padberbonnæ Natale Domini celebrante, inter Miſſarum ſolemnia publice ſermone habito, licentiam ab Imperatore, & fratribus Romam pergendi rogavit: ſicque poſt Purificationem ſanctæ Mariæ iter aſſumens, Romam adiit; inde vero digrediens Idibus Aprilis obiit; cui vir, & ſimplex, & rectus Bardo Hevreldenſis abbas Imperatoris favore ſucceſſit. Hic, Deo provehente, in brevi ad culmen ſummæ perfectionis feliciter proceſſit, & propter dulciſonam prædicandi melodiam Bardo Chryſoſtomus dictus eſt. Robertus Francorum rex, cum multa loca religioſa inviſiſſet, anno regni ſui trigeſimo tertio in caſtro Miledono in morbum incidit, & invaleſcente gravis febris languore petiit viaticum ſalutare vivifici corporis, & ſanguinis Domini noſtri Jeſu Chriſti,

D eoque

Christi An. 1035.

eoque ſumpto ſexagenarius ad Regem Regum migravit. Pariſios deportatus apud S. Dionyſium juxta patrem ſuum ſepelitur. Henricus ejus filius, ante quatuor annos jam Rex conſecratus, ei ſucceſſit, qui ſequenti anno Robertum fratrem ſuum conſtituit Burgundiæ ducem.

Christi An. 1033. — *Joannis XIX. mors.* — Garyb. l. 4. c. 24. — Vict. Pap. l. 3. dial.

XIII. Joannes Papa XIX., cum ſediſſet annos novem & tres fere menſes, obiit anno milleſimo trigeſimo tertio. Pampilonenſis eccleſiæ ſedem epiſcopalem, quæ jam diu in Leirenſe monaſterium translata fuerat, reſtituit. Theophilactus nepos Benedicti atque Joannis ſummorum Pontificum, puer duodennis, intercedente pecunia, electus eſt Romanus Pontifex, & dictus Benedictus IX. Quam deplorandus ſtatus Eccleſiæ in Italia iis temporibus fuerit, docet Victor Papa III., qui ea ætate vivebat. Dum negligentia ſacerdotum, inquit, Italia a recto religionis tramite paulatim devians, labefactaretur, in tantum mala conſuetudo adolevit, ut, ſacræ legis authoritate poſtpoſita, divina humanaque omnia miſcerentur: adeo ut populus electionem, & ſacerdotes conſecrationem donumque ſancti Spiritus, quod gratis accepere, & dare divina authoritate ſtatutum fuerat, data acceptaque per manus pecunia venderent: ita ut vix aliquanti invenirentur, qui non hujus ſimoniæ peſtis contagione fœdati, mundi coram Deo exiſterent. Itaque cum vulgus clericorum per viam effrænatæ licentiæ, nemine prohibente, graderetur, cœperunt ipſi presbyteri, ac diacones laicorum more uxores ducere, ſuſceptoſque filios hæredes teſtamento relinquere; nonnulli etiam epiſcoporum, verecundia omni contempta, cum uxoribus domo ſimul in una habitare. Et hæc peſſima & execranda conſuetudo intra urbem maxime pullulabat, unde olim religio ab ipſo Apoſtolo Petro ejuſque ſucceſſoribus ubique diffuſa proceſſerat. Igitur cum per aliquot annos nonnulli ſolo nomine Pontificum cathedram obtinerent, Benedictus IX. cujuſdam Alberici conſulis filius, magi potius Simonis, quam Simonis Petri veſtigia ſectatus, non parva a patre in populum profligata pecunia, ſummum ſibi ſacerdotium vindicavit; cujus quidem poſt adeptum ſacerdotium vita tam turpis, quam fœda, quamque execranda extiterit, horreſco referre. De his autem Pontificibus dicendum quod Chriſtus dixit de Scribis & Phariſæis, quos de maximis ſceleribus redarguerat: Super cathedram Moyſis ſederunt Scribæ & Phariſæi: omnia ergo, quæcumque dixerint vobis, ſervate & facite; ſecundum opera vero eorum nolite facere. Dignitati enim, non ſanctitati debetur obedientia.

Act. SS. Bened. ſæcul. 6. — *S. Symeon.*

Benedictus, licet per ſimoniam inthronizatus, ſemper ab omnibus habitus eſt legitimus Pontifex. S. Symeonem Syracuſanum canonizavit. Hic in civitate Syracuſana natus nobiliſſimis parentibus, cum Conſtantinopolim ſacris literis imbuendus veniſſet, Hieroſolymam devotionis cauſa profectus eſt, indeque poſt aliquot annos ad radices montis Sinai ſeceſſit, vitamque agens ſolitariam, multas dæmonis tentationes oratione & jejunio ſuperavit. In Gallias mittitur a fratribus, ut eleemoſynas, quas Richardus II. Normanniæ dux eorum monaſterio largiebatur, deferret; ſed eum invenit mortuum. Eleemoſynis igitur fruſtratus cum Poppone Trevirenſi Archiepiſcopo Jeroſolymam repetiit, & Treviros pariter cum eo reverſus, facultatem accepit manendi in ejus diœceſi, ubicumque vellet. Elegit turrim prope Treviros, in qua reclusus uſque ad mortem, in magna vitæ auſteritate vixit, & graves calumnias ingenti charitate ſuſtinuit. Poppo poſt ejus obitum de eo ſic ſcripſit Benedicto Papæ: Vir quidam ſanctitate nobilis apud nos diebus illis ex hac luce migravit, quem, ſi ſignis & virtutibus, quæ per eum Dominus operatur, credere debeamus, procul dubio cum Sanctis æternæ beatitudinis habere conſortium non dubitamus: ſed non tam ſigna, quæ fidelibus & infidelibus communia ſunt, quam fidei virtus, qua fideles ab infidelibus ſequeſtrati ſunt, qua ipſe, dum adhuc in corpore maneret, plurimum viguit, de ejus ſanctitate nos certos reddit. Proinde acceſſivit nos tam clerus quam populus eccleſiæ noſtræ, obſecrantes uti literis noſtris ad hanc Apoſtolicam ſedem cum illius viri ſancti vita & miraculis miſſis peteremus... quatenus, ſi ita vobis cautum videatur, dato nobis veſtri Apoſtolatus decreto, nomen ejus liceat cum Sanctorum nominibus conſcribi, cæteraque honoris Sanctis debiti ipſi impendi.

Christi An. 1033. — Ibid.

Benedictus Papa, his & aliis deinceps ad eum tranſmiſſis diligenti examine perpenſis, poſt annos octo ſic reſcripſit: " Convicti & pulſati a chariſſimo fratre noſtro Domino Poppone Treviris Archiepiſcopo, concordi deliberatione determinamus: Virum Dei Symeonem, quem Dominus commendat, atque probat ſignificatione tantarum virtutum, ſanctitatis ac gratiæ plenum, ab omnibus populis, tribubus & linguis Sanctum procul dubio eſſe nominandum, ejuſque natalem ſingulis annis recurrentem ſolemniter obſervandum & ferialiter celebrandum ac venerandum adinſtar diei feſti; nomen quoque ipſius martyrologio Sanctorum nominibus ſuo loco inſerendum. " His literis per legatum Apoſtolicum acceptis, Poppo B. Symeonem inter ſanctos confeſſores habendum & colendum eſſe declaravit decimo quinto Kalendas Decembris anni milleſimi quadrageſimi ſecundi, & templum magnificum conſtrui curavit in ejus turris loco, quam Symeon vivus incoluerat, ibique collegium canonicorum inſtituit, pluribus eidem dotando collatis poſſeſſionibus. B. Symeonis corpus poſt annos fere quadringentos, ſcilicet initio decimi quinti ſæculi, repertum eſt integrum.

Christi An. 1034. — *Michael Paphlago imperat.*

XIV. Romanus Argyrus Orientis Imperator, cum annos quinque & menſes ſex imperaſſet, ab adultera conjuge Zoe veneno propinato conſumptus, cum tardius moreretur, ejus juſſu in balneo ſtrangulatus eſt die undecima menſis Aprilis anno milleſimo trigeſimo quarto. Impudica mulier deperibat Michaelem natione Paphlagonem, profeſſione argentarium, Joannis eunuchi potentiſſimi fratrem, forma pulcherrimum, ſecretoque cum eo effuſam implebat libidinem. Feria quinta majoris hebdomadæ patratum eſt tantum ſcelus. Nocte Dominicæ paſſionis accerſitur Alexius patriarcha, qui mortuum Imperatorem Romanum reperit, Zoemque in throno ſedentem, quæ juſſit ut ſibi & Michaeli nuptialem impertiret benedictionem. Anceps differebat: Verum Joannes eunuchus quinquaginta auri libris Patriarchæ, & quinquaginta clero traditis, effecit, ut dignos eos putaret, quos conſecraret.

Pſellus.

Michael a pueris epilepſia laborabat, qua ingraveſcente, cum violentas corporis agitationes pateretur, quidam in pœnam ſui ſceleris a dæmone abreptum putaverunt. Zoe ſe pro viro ſervum habiturum crediderat, ſed ſpe excidit: Joannes enim eunuchus illam ab omni adminiſtratione prohibuit, nihilque niſi eo volente decernebatur. Terra continuis caloribus areſcente, publica omnium ordinum ſupplicatio dum haberetur, pro pluvia ingens grando cecidit, quæ fruges omnes & arbores comminuit.

Curopalat.

Joannes eunuchus ipſum patriarchatum ambiebat, cujus conatus adjuvabant plures Metropolitani; qui cum iniiſſent conſilium de abdicando Alexio, ut Joannem ei ſubrogarent, Alexius his auditis clerum ſuum convocat, eoque conſentiente, ſic ad eos ſcribit: Quando, ut aſſeritis, non ſuffragio Archiepiſcoporum, ſed Imperatoris juſſu ad hanc ſedem aſcendi contra canones, abdicentur ii, quos Metropolitanos conſecravi, & tres Imperatores, quos coronavi, dum undecim annis & amplius hanc eccleſiam gubernavi, & ita cuilibet volenti ſedem cedam. His acceptis, pudore ſuffuſi, plures enim ex eis conſecrationem ab eo receperant, quieſcere decreverunt, & Joannes cohibuit ſedis obtinendæ appetitum.

Christi An. 1037. — Wippo. — Annaliſt. Saxo.

XV. Conradus autem Occidentis Imperator cum exercitu profectus eſt, ut Italiæ motus compeſceret: populus enim contra Principes conjuraverat, ut non pateretur aliquid inultum ſibi accidere a dominis ſuis contra ſuam voluntatem. Conradus Mediolanum veniens anno milleſimo trigeſimo ſeptimo, ab Heriberto Archiepiſcopo magnifice receptus eſt. Populus autem tumultuans ab eo petiit, ſi eorum conjurationi favere vellet. Imperator commotus præcepit, ut omnes in urbem Papienſem ad generale colloquium venirent. Hic multæ querelæ delatæ ſunt adverſus Mediolanenſem Archiepiſcopum. Quapropter ei juſſit Imperator, ut omnibus ſatisfaceret: Quod cum renuiſſet, ſenſit Imperator, omnem illam Italiæ conjurationem ipſius conſilio factam eſſe. Comprehenſum igitur retinuit in ſua poteſtate, & Popponi Aquilejenſi patriarchæ cuſtodiendum tradidit & Cunoni duci, qui eum deduxere Placentiam. Heribertus fuga lapſus opera cujuſdam monachi, qui cum eo habitare permiſſus, in ejus lecto decubuit,

Medio-

CHRISTI An. 1037.

Mediolanum rediit, & per totum annum reſtitit Imperatori, qui, quoniam urbem antiquam opere & multitudine munitam capere non poterat, vicina omnia ferro & igne vaſtavit.

Idem.

Vercellenſis, Cremonenſis & Placentinus epiſcopi, miſſis nuntiis ad Ottonem Burgundiæ Transjuranæ regem, cum eo paciſcuntur, quomodo, fugato Auguſto, ei tradant Imperium. Quod ipſe libenter audiens, diem locumque determinat, quo eorum legati convenirent; ſed ſocrus Herimanni Suevorum ducis, quæ in his partibus commorabatur, legatorum conventum reſcivit, miſſiſque ſuis ſatellitibus omnes comprehenſos, reique veritatem confeſſos, tranſmiſit Imperatori, qui in publico conventu cum tribus prænominatis epiſcopis conſederat. Auguſtus ex ſenatus decreto eoſdem trans Alpes ſervandos contulit, quæ res multis diſplicuit, ſacerdotes Dei ſine judicio damnari, ſicque illa conſpiratio ceſſavit. Imperatori Papa Cremonæ occurrit, & honorifice receptus & dimiſſus, Romam reverſus eſt. Conradus vero diſperſo per regiones exercitu, ad montana ſeceſſit propter refrigerium,

Wippo.

Concil. tom. 6. ed. Hard. Alford. annal. Britann.

XVI. Canutus Angliæ, Daniæ & Norvegiæ rex anno ſuperiori, regni ſui vigeſimo, diem extremum obierat, prædeceſſorum ſuorum civiles & eccleſiaſticas leges confirmaverat, & novas addiderat; hinc Eccleſia & Regnum ſub eo floruere. Eccleſiis & monaſteriis multa prædia & villas ſub omni immunitate dedit, & externis eccleſiis maxime Carnotenſi multas miſit pecunias. Ante ſuum obitum inter tres filios ſuos tria ſua regna diviſit. Suvano Norvegiam, Hardanuto Daniam, Haroldo Angliam & Scotiam aſſignavit. Cunechildam filiam ſuam nuptui collocavit Henrico Conradi Imperatoris filio ejuſque ſucceſſori jam deſignato. Haroldus tamen non ſine ſcelere regnum Angliæ obtinuit. Non pauci proceres Edwardo & Alfrido Ethelredi regis & Emmæ reginæ filiis, licet exulibus, favebant. Alnotus Cantuarienſis epiſcopus eum coronare noluit, ſub jurejurando aſſerens, ſe neminem alium in Regem, filiis Emmæ reginæ viventibus, benedicturum. Hos, inquit, fidei meæ commiſit rex Canutus, his fidem debeo atque ſervabo. Sceptrum & coronam ſacro altari impono, & hæc tibi nec denego, nec trado; ſed epiſcopis omnibus, ne quis eorum ea tollat, tibive tradat, Apoſtolica authoritate interdico. Tu vero ſi præſumis, quod Deo ejuſque menſæ commiſi, invadito. Haroldus, cum eum nec minis nec precibus aut promiſſis flectere potuiſſet, deſperatus abſceſſit, & benedictionem epiſcopalem ſprevit, & deinceps fugit univerſam Chriſtianitatis religionem, ne quidem accedens ad eccleſiam. Suppoſuit etiam epiſtolam velut Emmæ reginæ nomine conſcriptam ad ejus filios Edwardum & Alfridum in Normannia commorantes, quos ad reditum invitabat, promptos civium animos ad eos recipiendos pollicita. Illi nimis creduli inconſulte remeant. Alfridus minor natu cum aliquot militibus littus attigerat, eum a Godwino comite, qui ei obviam venerat, proditus, & Haroldo traditus, effoſſis prius luminibus, cum ſuis impiiſſime occiſus eſt. Emma vero regina ſeceſſit in Flandriam.

Concil. tom. 6. ed Hard. tom. 8. Lab.

XVII. Benedictus autem Papa Romæ redux, quarto Nonas Novembris ſynodum habuit. Andreas Peruſinus epiſcopus tunc monaſterium S. Petri, prope muros ſuæ civitatis ſitum, poſt ceſſionem repetere videbatur; quapropter Bonizo abbas apud Papam de ea re conqueſtus eſt. Petrus ad ſynodum vocatus, ſe illud non repetere dixit, rurſuſque coram pluribus epiſcopis & abbatibus illud dimiſit, atque tranſmiſit in juriſdictionem Pontificis. Benedictus præterea Mediolanenſem epiſcopum, adverſus Imperatorem rebellantem, poſt multas admonitiones communi epiſcoporum decreto anathematizavit, atque a cœtu fidelium ſegregavit, qui nihilominus in ſua rebellione perſeveravit. Ejus ſedem Ambroſio viro nobili & ſuo capellano dedit Conradus; ſed illius poſſeſſionem inire non potuit, illiuſque villas vaſtarunt Mediolanenſes.

Chronograph. Hildesheim.

Wippo.

Imperator poſtea, collecto exercitu, Parmam veniens, ibi natalem Domini ejuſdem anni celebravit. Ipſa die Nativitatis Domini Teutonicos inter & cives Parmenſes orta eſt magna ſeditio. Conradus Imperatoris dapifer cum aliis interfectus eſt. Unde commotus exercitus gladiis & igne cives aggreditur. Imperator poſt incendium magnam murorum partem deſtrui præcepit. Inde tranſiens in Apuliam, diſſenſiones, quæ erant inter Normannos & indigenas, ſola juſſione ſedavit. Pandulphum Capuanum principem, qui civitates, oppida, monaſteria & eccleſias crudeliter ſpoliaverat, dignitate privavit. Imperatrix interea Romam orationis cauſa venit, atque cum Imperatore verſus Mediolanum regreſſa eſt: ſed propter nimios calores exercitum invaſit peſtilentia, neque ætatibus aut perſonis pepercit. Cunechildis conjux regis Henrici decimo quinto Kalendis Auguſti anno milleſimo trigeſimo octavo occubuit, relinquens ſolam filiolam, quam poſtea pater ejus Chriſto deſponſatam abbatiſſam conſecrari fecit. Hermannus Imperatoris filius, juvenis bonæ indolis, quarto Kalendas Auguſti eadem peſte ſublatus eſt; eodem menſe & ſequenti maxima multitudo exercitus morbo contacta periit. Quapropter in Bajnariam reverſus eſt Imperator, qui anno ſequenti, dum diem ſanctum Pentecoſtes celebraret, & coronatus cum Imperatrice & filio procederet ad menſam, mediocri dolore correptus eſt; ſed dolorem diſſimulavit. Sequenti die cum morbus lethalis vehementer inſiſteret, finem ſibi imminere ſentiens, vocatis epiſcopis, corpus & ſanguinem Domini ſibi juſſit apportari, & erigens ſe cum lacrymis valde affectuoſis, in confeſſione pura & oratione intenta, Sanctorum communionem ad peccatorum remiſſionem devotiſſime accepit, & ſecundo Nonas Junii ex hac vita migravit. Ei ſucceſſit ejus filius Henricus hujus nominis III. cognomento niger.

CHRISTI An. 1038.

S. Steph. vit. apud Sur. 20. Aug. *S. Stephani regis mors.*

XVIII. S. Stephanus Hungariæ rex decima quinta Auguſti anni milleſimi trigeſimi octavi e terræ regno ad cœleſte tranſierat. Ejus virtutis conſtantiam multis tribulationibus probavit Deus. Omnes filios amiſit adhuc infantes, unuſque ſupererat Emericus nomine, quem pie & regie educari curavit. Ipſe pro eo libellum de morum inſtitutione compoſuit, eum docens ante omnia retinere fidem Catholicam, confirmare ſtatum eccleſiaſticum, honorem habere Præſulum dignitati, amare principes & milites, in judiciis conſtantiam, in omnibus patientiam, erga hoſpites benignitatem, in rebus agendis prudentiam ita ut ſine conſilio nihil tentaret. Quibus inſtitutis S. juvenis plurimum in Chriſtiana pietate profecit, ita ut, dum aliquando noctem precibus inſumeret, Deo virginitatem voverit. Ejus pater, ut hæredes regno provideret, Principis filiam eximiæ pulchritudinis ei conjugem propoſuit. Emericus aliquamdiu repugnavit; tandem paternæ voluntati obſequens, hanc ſibi deſponſavit uxorem; ſed cum virgine virgo vixit, quemadmodum ipſa ſancte affirmavit poſt ejus obitum, qui non multo poſt contigit. S. Emericus poſt mortem miraculis clarus inter Sanctos relatus eſt, colituſque die quarta Novembris.

R. Martyrol.

Ibid.

Rex ejus pater ad divinum confugiens ſolatium, totum ſe contulit ad Dei miſericordiam promerendam. Itaque cœnobiorum & eccleſiarum miniſtris, monachis & clericis, viduis, orphanis & peregrinis multa largitus eſt. Eo enim regnante, univerſi, qui de Italia & Galliis & Germania ad ſepulchrum Domini Hieroſolymam ire cupiebant, per ejus regnum tranſire cœperunt. Ille vero tutiſſimam omnibus conſtituit viam, omneſque ut fratres excipiens, illis dabat maxima munera: cujus rei gratia provocata innumerabilis multitudo tam nobilium quam plebejorum Hieroſolymam abiit. Poſt longum ac gravem morbum, ſentiens adeſſe migrationis ſuæ tempus, accerſitis epiſcopis & primoribus palatii Chriſtianis, eos paterne admonuit, ut ſervarent fidem Catholicam, quam accepiſſent, & regnum & tranſitum ſuum commendavit B. Mariæ Virgini, cujus Aſſumptionis ſolemnis dies agebatur, receptiſque extrema unctione & viatico corporis & ſanguinis Chriſti, eadem die migravit ad Deum. Ejus corpus Albæ regiæ in eccleſia, quam ædificaverat, ſepultum eſt. Ejus ſanctitatem multis miraculis teſtatam diu vigeſima octava Auguſti venerabatur Eccleſia; ſed Innocentius XI. ejus feſtum die ſecunda menſis Septembris celebrandum inſtituit ob victoriam a Chriſtianis ea die in Budæ expugnatione a Turcis reportatam. Hungariæ regnum fundavit S. Stephanus, quod deinceps per tot ſæcula contra Tartaros & Turcas validiſſimum Chriſtianorum propugnaculum fuit. Ei ſucceſſit Petrus, ejus ſororis filius.

Glaber. l. 3. c. 2.

Sandovàl in vita Ferdin.

XIX. Ferdinandus Magnus, primus Caſtellæ rex, qui nuper Legionenſe regnum ei adjunxerat, circa ea tempora adverſus Saracenos victricia arma vertit,

D x   & poſt

CHRISTI AN.1038. & poſt varia minoris momenti oppida eis erepta, Viſeum urbem in intima Luſitania poſitam circumſedit, ac tandem vi expugnavit. Dein poſt capta varia veteris Caſtellæ oppida, in regnum Toletanum ingreſſus, regem Saracenum fecit vectigalem, atque in gratiarum actionem Cluniacenſi monaſterio annuam multorum aureorum penſionem aſſignavit. Hiſpaniæ ſic immane Saracenorum in multos regulos diviſorum jugum ſenſim excutiebant.

Annaliſt. Saxo. *S. Godehardi mors.* S. Godehardus Hildesheimenſis epiſcopus, appropinquante manifeſtius fine ſuo, ſacratiſſimos quadrageſimæ dies ſummo affectu expectabat, quos corporaliter quaſi extra corpus mirabiliter tranſiens, vix cohærentibus nervis, ad ſacroſanctum Paſcha pervenerat: attamen Dominicam Palmarum cœnamque Domini & feſtum Reſurrectionis Chriſti debito epiſcopali officio, ultra vires collecto robore, peregit, & publice denuntiavit, ſe in Aſcenſione Domini, quo Deus juſſerit, invitari. Poſt Dominicam in albis diutius infirmitati reluctari non valens, decubuit. Quo comperto præpoſitus ac decanus cum prioribus ad eum viſitationis gratia convenerunt, quorum ſe orationibus commiſit, obituſque diem & ſepulturæ ordinem, uti poſtea contigit, prædixit. Domna Sophia abbatiſſa Gandersheimenſis, Ottonis III. Imperatoris ſoror, ad eum venit, & aſtante clero, de frivola contra B. virum ſua pertinacia ſatisfactionem promittere cœpit: at ille, Domna, inquit, per Deum pauliſper reticete, hæcque, donec in feſtivitatem S. Mariæ conveniamus, ſuſpendite; ſed, cum omnibus multo citius moriturus videretur, reſpondit illa: Utinam, Pater, tamdiu vita noſtra nobis ſuperſit, donec hoc tempus veniat. Ille vero collectis viribus ait: In poteſtate quidem Dei vita noſtra conſiſtit; in veritate tamen, quæ Deus eſt, dico, quia in feſtivitate ſanctæ Mariæ ſimul erimus, & coram veraci judice de noſtris diſſidiis tractabimus. Poſt hebdomadam penitus deficiens, ab abbate & fratribus ſacro oleo perungitur, atque, uti prædixerat, in vigilia Aſcenſionis Domini media nocte, matutinali officio peracto, dum antiphona, Aſcendo ad Patrem meum, cantaretur, felix ejus anima a corpore ſoluta eſt. Corpus ejus in principali eccleſia cum debita veneratione ſepultum eſt. Pulchrum monaſterium in honorem Aſcenſionis Chriſti conſtruxerat, in eoque plures clericos in ſcriptura & pictura verſatos congregaverat, quibus de ſuis bonis victus & veſtitus neceſſaria providerat; ſed paulo poſt igne conſumptum eſt. Ei ſuffectus eſt Thietmarus regius capellanus. Sophia abbatiſſa triduo ante Purificationem S. Mariæ obiit, uti Sanctus ei prædixerat. Sequenti ſæculo inter Sanctos relatus eſt Godehardus.

Chronograph. Hildensheim. *Poloniæ miſer ſtatus.* XX. Miſico, qui primus in Polonia regium nomen aſſumpſit, jam ab anno milleſimo trigeſimo immatura morte obierat. Chriſtianitas a ſuis tribus prædeceſſoribus bene inchoata, & ab ipſo roborata, prope periit, & in priſtinam barbariem ac impietatem Polonia relapſura videbatur; adeo ſacra & profana bellis civilibus concutiebantur. Caſimirus Miſiconis filius fuga vitæ ſuæ conſulere coactus eſt. Poſteriorum temporum Polonici hiſtorici has turbas imputant reginæ Richezæ, adduntque, Bohemos tunc vaſtaſſe Poloniam, ac S. Adalberti martyris corpus,

Joan. Longin. cum auferre vellent, a clericis deceptos, S. Gaudentii corpus tranſtuliſſe Pragam: Caſimirum vero a rebellibus ſibi metuentem fugiſſe Cluniacum, ibique monacham induiſſe, & poſtea ſuſcepiſſe diaconatum; Polonos tot tempeſtatibus jactatos, comitiis habitis, miſiſſe legatos, qui Caſimirum revocarent. S. autem Odilo abbas eos remiſit ad Benedictum Romanum Pontificem, a quo impetrant, ut Caſimirus ad regnum redeat, & ducat uxorem, eum a votis ſolemnibus abſolvens ea conditione, ut ad perennem beneficii a ſede Apoſtolica accepti memoriam, Poloni nobiles uſualem nummum ſedi Apoſtolicæ quotannis viritim ſolverent, & caput monachorum inſtar tonderent; ſed ea narratio graves patitur difficultates. Primo. B. reginæ Richezæ vitæ author aliique referunt, hanc relicto viro adultero confugiſſe ad Conradum Imperatorem: igitur non erat in Polonia, cum Miziconis mors contigit. Secundo. Eventus tam extraordinarii nullum in antiquis Cluniacenſis abbatiæ monumentis extat indicium, quamvis res geſtas ſub S. Odilone tunc abbate diligenter conſcriptas habeamus, & Benedicti Papæ reſcriptum non extat. Demum iis, quæ ex chronographo Hildesheimenſi retulimus de morte regis Miſiconis & turbis regni Poloniæ & miſero ſtatu religionis & fuga Caſimiri, hæc ſubjicit Annaliſta Saxo. CHRISTI AN.1039.

Annaliſt. Saxo. His temporibus Kaſimer filius Miſiconis ducis Polonorum reverſus in patriam, a Polonis libenter ſuſcipitur, & duxit uxorem regis Ruſſiæ filiam, procreavitque duos filios Wladislaum & Bolizlaum, quo mortuo, & filiis ejus in infantia poſitis, Bracilaus Bohemiæ dux, congregatis Boemis, intrat Poloniam, & villas cædibus, rapinis, incendiis devaſtat, vi munitiones irrumpit, Krakoviam Metropolim ſubvertit, veteresque theſauros a ducibus abſconditos evolvit, reliquas urbes igne ſuccendit .... Deinde venit ad Metropolim Gnezden natura loci firmam, ſed facile capi, raris eam inhabitantibus civibus, ubi tunc in baſilica S. Dei Genitricis Mariæ quieſcebat corpus S. Adalberti martyris. Boemi, urbe potiti, poſthabita reliqua præda, illud tantum expoſcunt. Severus epiſcopus videns eorum temeritatem... admonuit, ut triduo jejunantes de peccatis ſuis pœnitentiam agerent, emendationemque promitterent. Hæc verba iis viſa ſunt quaſi deliramenta, & altare deſtruere aituntur, ut ſacrum corpus auferant; ſed in ipſo temeritatis opere non defuit divina ultio. Steterunt ſenſibus obſtupefactis per tres fere horas, triduoque jejunantes, egere pœnitentiam ... Tunc dux, extendens manum ſuam ſuper S. viri tumbam, ait: Extendite, fratres, veſtras ad Deum dexteras, & ſermones meos veſtræ fidei ſacramento confirmate. Hoc primum ſit meum decretum, ut veſtra connubia, quæ hactenus ut lupanaria habuiſtis, amodo juxta canones ſint legitima & inſolubilia, ut una vir conjuge, & conjux uno viro contenti vivant ... Severus epiſcopus dixit: Quicumque aliter fecerit, anathema ſit. Eadem ſententia plectantur virgines & viduæ adulteræ. Tunc dux ſubjungens, ait: Similiter de his, qui homicidiis infamantur, comes eos in carcerem redigat, donec dignam agant pœnitentiam. Fratricidas autem & parricidas, ſive ſacerdotum interfectores & capitalium criminum reos archipresbyter aſſignet comiti vel duci, qui per manum & ventrem ferratos de regno ejiciat. Tabernam quoque, quæ eſt radix omnium malorum, & parari, & paratam comparari prohibemus. Et qui fuerit hujus decreti violator tabernarius, in foro ad palum ſuſpenſus, virgis cædatur & depilctur, & potus ejus in terram projiciatur; potatores autem deprehenſi, non prius de carcere exeant, quam in fiſcum ducis trecentos nummos inferant .... ſi quis autem Dominicis diebus vel feſtis publice ad eccleſiam feriari negligat, ſi in opere ſervili fuerit inventus, ipſum opus tollat archipresbyter, & trecentos nummos in fiſcum ducis componat ... Severus epiſcopus dixit: Iſta ducis deliberatio juſta, ſit anathemate firma.

Poſt hæc S. viri ſarcophagum aperiunt, & infirmi ſanati ſunt ea die quamplurimi. Erat vero S. martyr vultu & habitu clarus, & corpore ſic integer, ac ſi eadem die ſacra Miſſarum celebraſſet ſolemnia. Tunc dux & epiſcopus, corpus levantes, coopertum ſerico locant in altari, ut plebs vota ſua ſolveret. Tranſtulerunt pariter cum eo corpus S. Gaudentii Archiepiſcopi, & reliquias quinque fratrum, Benedicti, Matthæi, Joannis, Iſaaci, Chriſtini, qui in alia eccleſia quieſcebant. In vigilia S. Bartholomæi cum ſacra ſarcina pervenere Pragam, ubi luceſcente die, clerus & univerſa plebs cum proceſſione occurrit. Dux & epiſcopus humeris portabant corpus Chriſti martyris Adalberti, abbates ferebant reliquias quinque fratrum, archipresbyteri gaudebant onere S. Gaudentii Archiepiſcopi, presbyteri duodecim ſuſtinentes pondus aurei crucifixi, ſequebantur: nam dux Miſico ter ſemetipſum hoc auro ponderaverat. Demum tres tabulas auro graves, poſtremo plus quam centum plauſtris ducebant immenſas campanas, & omnes Poloniæ gazas, & captivos inſuper plurimos manicis ferreis aſtrictos. Facta eſt hæc tranſlatio B. martyris Adalberti anno milleſimo trigeſimo nono, quo proinde jam diem extremum obierat rex Caſimirus, quem tamen Joannes Longinus aliique nonniſi anno milleſimo quadrageſimo primo e monaſterio revocant. Ibid. CHRISTI AN.1041.

Poloni querelas ſuas ad Papam deferunt adverſus ducem & epiſcopum Boemiæ, qui contra Patrum conſtitutiones a ſacris rebus non abſtinuerant; ſed aderant legati ducis Boemiæ ferentes mandata cum muneribus, pœnitentes ſimul & veniam poſtulantes. Quibus Papa dixit: Si pœnitet, igitur erraſtis. Sic ſum- Ibid.

CHRISTI An. 1041. ſummoti a concilio, per noctem circumeuntes, ſperabant obtinere judicialem ſententiam. Poſtera die legatis in concilio præſentatis, Apoſtolicus ait: Magnum eſt peccatum aliena rapere; Chriſtianos autem ſpoliatos & captivos ceu bruta animalia vendere, nimis eſt abominabile: quod autem nulli liceat ſine noſtra permiſſione de loco ad locum transferre ſacrum corpus, canones Patrum teſtantur; ſed quia ſive ignoranter, ſive bona inteotione hæc feciſſe vos dicitis, præcipimus, ut dux veſter & epiſcopus cœnobium eccleſiaſticis uſibus ampliatum conſtruant, & officia ſervieotium Deo clericorum ea more cooſtituant, ut vel ſic in conſpectu Dei reatus veſtri tranſgreſſio deleatur. Quibus dux libenter obtemperans, in honorem S. Wenceslai io urbe Boleslau, ubi idem Saoctus olim martyrium conſummaverat, præpoſituram faciens, venuſtiſſimum clericorum cœnobium ſabricavit.

Michael Pſellus. XXI. Imperator Michael Paphlago interim corpore intumuerat, & intercute aqua laborara cunctis palam erat. Quamobrem, ut morbum averruncaret, expiationibus uſus eſt & luſtrationibus, atque io ſuburbaoo illuſtre templum axtruxit, ſau potius vetus ampliavit, & variis operibus exornavit, eique adjecit monaſterium. *Michaelis Imp. mors.* Hæc vero præſtabat, tum ut Deo honorem haberet, tum ut ejus famolos ſibi propitios redderet, ſi quo modo tumefacta illius viſcera ſanarent; verum corporis diſſoluta compaga, ſpem illam depoſuit. Quamobrem futurum Dei judicium ſibi modis omnibus præconciliabat, indeque prorſus a ſuia peccatis liberari ſatagebat. Sponte abdicat Imperium, atque a bajulis defertur in monaſterium SS. Coſmæ & Damiani, quod condiderat, & ſupplices in eccleſia Deo offert preces, ut ejus oculis accepta victima videatur, mundaque poſt conſummationem ſuſcipiatur, depoſitiſque Imperialibus veſtibus monachalem habitum induit, Imperatricemque, ſe adeuntem, ingreſſu prohibuit. Ipſe vero, quod ſtatim orationis tempus vocabat, & ad conſueta cantica arat convaniendum, paulatim a lectulo exorgit, cumque non monachales, ſed tantum Imperiales calceos inveniſſet, ægre tulit, nudiſque pedibus ad templom vanit, hinc inde miniſtris ſuffulcientibus, anhelans atque extremos afflans ſpiritus, rurſus ad lectulum reverſus, deficieota ſpiritu, animam Deo reddidit die decima Decembris, anno milleſimo quadrageſimo primo, cum annos ſeptem & octo menſes Imperium tenuiſſet.

Ibid. Eo mortuo, Michael Calaphata ejus nepos, quem adhuc vivens Cæſarem creaverat, Imperium capeſſivit, ac ſtatim Conſtantinum fratrem ſuum ad nobiliſſimi dignitatem provaxit. Joannem autem alterum fratrem relegavit, erutiſque ejus oculis, interfecit. Imperatricem, cui ſe fore in omnibus obſequentiſſimum promiſerat, contempſit, relegatamque in inſulam Principia tonderi, ac moniali habitu indui præcepit; ſed eom omnia ſuſque deque miſceret, populus adverſus eum coitione facta, Theodoram Auguſtam a monaſterio eductam, ad magnum Dei ſapientiæ templum deducit, cui pariter acclamarunt proceres. Tyrannus id ubi cognovit, Dii monaſterium petiit, & habitum ſupplicis aſſumis; ſed ipſe & Conſtantinus educti oculis orbantur, & relegantur poſt quatuor menſes Imperii. Theodora, poſtulante populo, Zoen ſororem ſuam ab exilio revocat, & ambæ ſimul imperarunt. Verum moribus & indole ſorores valde arant diſtinctæ, & Zoe rurſua omnem in ſe transferre potaſtatem ſatagebat. Itaque cum ex animi levitate vacillaret Imperium, *Conſtantinus Ducas Imper.* Conſtantinus ex antiqua monomachorum familia ab exilio revocatur, ubi per ſaptem annos verſatus erat; abdicantur Auguſtæ, ipſeque Imperium adipiſcitur anno milleſimo quadrageſimo ſecundo. CHRISTI An. 1042. Michael Pſellus Byzantinam hiſtoriam poſt Leonem diaconum uſque ad ejus inaugurationem continuavit, & in potiori gradu collocatus, Imperatoribus miniſtravit in omnibus. Alexius patriarcha, qui Conſtantinum coronaverat, die vigeſima Februarii anni ſequentis rebus humanis excedit. Bis mille & quingentas auri libras, quas coacervaverat, & conſultius diſtribuiſſet pauperibus, abſtulit Imperator. Ei ſufficitur die Annunciationis feſto Michael Cærularius, qui ſchiſma conſummavit.

Glaber. l. 5. c. 1. XXII. Gallicani epiſcopi fruſtra jam multa tentaverant, ut bella privata, cædes & rapinas compeſcerent; ſed cum propter malam conſuetudinem, & quia proceres veluti jus proprium & honorarium

CHRISTI An. 1042. haberent, armis, igne, rapinis ulciſcendi ſuas injurias, hæc penitus tolli non poſſent, contigit eo tempora primum in partibus Aquitanicis, deinde paulatim per univerſam Galliam formari pactum non ſolum ab epiſcopis, ſed etiam ab optimatibus, ut nemo mortalium a feriæ quartæ veſpere uſqua ad ſecundam feriam, incipienta luce, auſu temerario præſumeret quidpiam alicui hominum per vim auferra, nequa ultionis vindictam a quocumque inimico exigere, nec etiam a fidejuſſore vadimonium ſumere. *Treuga Dei.* Quod ſi ab aliquo fieri contigiſſet contra hoc decretum publicum, aut de vita componeret, aut a Chriſtianorum conſortio expulſus patria pellaretur. Hoc inſuper placuit univerſis, ut Treuga Domini vocaretur, nimirum quoniam illæ ſervabantur induciæ iis diebus, quos præcipuis ſalutis noſtræ myſteriis Dominus conſecravit. Licet utraque poteſtas ejuſmodi induciis conſenſerit, quæ proinde vim legis obtinebant, pœnæ in eo pacto decretæ nullatenus ſpectant Reges vel ſupremos Principes, quibus jus gladii Deus indulſit. Marca l. 4. de concord. c. 14. Quare in ipſa pacis & treugæ promulgatione jura Principum conceptis verbis excipiuntur, ut patet ex indictione pacis a Willelmo Archiepiſcopo Auſcitano legato ſedis Apoſtolicæ publicata. Principibus autem & dominis terrarum jura ſua & conſuetudines non contradicimus in terris ſuis.

Chron. Vird. Hanc cum noluiſſet recipere gens Neuſtriæ, nec audire Richardum Virduneoſem abbatem, prædicantem, ut eam ſuſciperet, divino judicio cœpit in eos deſævire ignis, qui eos torquebat: multi autem eorum, qui ab igne torquebantur, venientes ad virum Dei, meritis ejus & precibus curabantur medica virtute Dei. Eodem anno milleſimo quadrageſimo ſecundo fera totus orbis penuriam paſſus eſt præ raritate vini & tritici. S. Odilo Cluniacenſis abbas hanc pacem in multis provinciis inſtituit.

Rebellionis & belli furor pertranſiit in Hungariam. Proceres Petrum regem ſuum, quia Germanos ad primas dignitates promovebat, expellunt, & Ovonem, qui S. Henricum affinitate contingebat, Regem ſibi conſtituunt: ſed brevi perfidiæ pœnas dedere. Ovo conſilii ſui primarios interfecit; deinde ad Moriſſenam ſedem, cui præerat S. Gerardus epiſcopus, paſchalia ſacramenta celebraturus, advenit. Uſus tunc obtinebat, ut Reges in præcipuis ſolemnitatibus diadema regium ab epiſcopis acciperent. Gerardus Ovonis capiti illud imponere noluit: itaqua ab aliis epiſcopis coronatus die Paſchatis, eccleſiam ingreditur. Tunc Gerardus ſtola candida indutus pulpitum aſcendit, & Regem latine per interpretem ſic alloquitur: Quadrageſimam, Rex, cum cædibus pollueris, mihiqua nomen Patris eripueris, nullam hodie veniam mereris. Et quia pro Chriſto mori paratus ſum, quæ tibi ſunt aventura pronunciabo. Anno tertio regni tui in te gladius ultionis excitabitur, qui tibi regnum improba fraude acquiſitum & vitam pariter auferet. Prædictionis veritatem comprobavit eventus. Henricus Germaniæ rex Petrum reſtituit, qui Ovonem captum capite mulctavit. S. autem Gerardus poſt annos quinque lancea perfoſſus ab apoſtatis, qui religioſos deſtruere decreverunt, animam Deo reddidit. Ejus nomen in Romano martyrologio inter ſanctos martyres recenſetur die vigeſima quarta Septembris. Venetis parentibus natus adhuc puer monachiſmum amplexus, cum Hieroſolymam proficiſceretur, eo tempore in Hungariam pervenit, quo S. Stephanus in ea regnabat, eoque conſentiente, in eremum ſeceſſit: verum cum ſanctus Rex impietati gentis profligandæ incumberet, Gerardum ab eremo revocavit, & Moriſſenæ ſedi præfici curavit epiſcopum, ut populis prædicaret Evangelium, & deinceps cum S. Stephano plurimum ad totam Pannoniam ad fidem Chriſti adducendam collaboravit.

XXIII. Interea variæ ſynodi celebratæ ſunt. Concil. tom. 6. ed. Hard. Prima eſt Cæſenatenſis, habita anno milleſimo quadrageſimo ſecundo. *Synodus Cæſenatenſis.* In ea Joannes epiſcopus illius urbis clericorum in communi viventium ſocietatem inſtituit, iiſque alendis aſſignavit plebem integram cum omnibus ſibi pertinentibus, cui vocabulum eſt S. Victoris in valle, monaſterium unum integrum, cui vocabulum eſt SS. Laurentii & Zenonis.. Et non licebit, inquit in actu donationis, nobis & noſtris ſucceſſoribus, hæc omnia, quæ largiti ſumus, per ullum modum abſtrahere vel minuere... Id ſe feciſſe teſtatur conſilio ſui Metropolitani Ravennatis

Christi An. 1043. & 1044.

Archiepiſcopi & comprovincialium Epiſcoporum & totius ſui cleri & populi. Secunda eſt Narbonenſis, quæ anno milleſimo quadrageſimo tertio invaſores bonorum monaſterii Cruxanenſis excommunicavit. Tertia Conſtantienſis, cui Rex Germaniæ Henricus adfuit, ubi cunctis debita dimiſit, destructiſque omnibus inimicitiis, pacem hactenus inauditam, tam in tota Suevia, quam in aliis regni ſui provinciis regia cenſura confirmavit anno milleſimo quadrageſimo quarto.

Ibid.

Adam. Brem. l. 3. c. 1.

Adalbertus Hamburgenſis Archiepiſcopus circa eadem tempora grave cum Suenone II. Daniæ Rege diſſidium habuit: Is enim conſanguineam Regis Sueciæ filiam duxerat uxorem: quod cum Archiepiſcopus factum improbaſſet, &, ut eam a ſe dimitteret, ſub pœna interdictionis ſacrorum illi denunciaſſet, adeo hac re commotus fuit Sueno, ut cum religione ſe potius, quam cum uxore, divortium facturum, renuntiaverit; comminatus inſuper, ſe Hamburgenſem Eccleſiam ferro & igne vaſtaturum. Adalbertus ejus vindictam fugiens, Bremam ſe recepit; ſed poſtea Regi reconciliatus, Hamburgum rediit. Bremenſis Epiſcopatus tunc tanta erat opulentia, ut quinquaginta curtes Dominicales habuerit Archiepiſcopus, ex quibus maxima unius menſis, minima quatuordecim dierum ſervitia perſolvebat. Adalbertus Bremæ fecit duas præpoſituras, unam ſancto Willehardo, alteram S. Stephano, quas conſtruxit ex bonis, quæ ipſe acquiſivit: tertiam S. Paulo de bonis, quæ hoſpitali competebant... Abbatiam, quæ dicitur Guxzica, a parentibus ſuis fundatam, Bremenſi Eccleſiæ obtulit.

Annal. Saxo.

Annal. Saxo.

Thietmaro Hildeſheimenſi Epiſcopo, ſubita morte prævento, ſucceſſit Azelinus Regius capellanus, qui plurimam Eccleſiæ ſuæ utilitatem diverſa acquiſitione contulit; ſed in eo reprehenſus, quod monaſterium igne conſumptum inconſulte dejecit. Hildenſheimenſis clerus hactenus tam diſtricta religione obſequio Dei ſe mancipaverat, ut in profeſſione canonica diſtrictione gauderet monachica: nam, ut taceatur quam ſevere animadvertebatur, ſi quis choro, menſæ, dormitorio, non dico deeſſe, ſed tardius adeſſe præſumeret, ſcholaris diſciplinæ jugo abſoluti, arctiori habena in clauſtro frænabantur, & quotidianam ſcripturam decano præſentare, Evangelium cum lectione, cantum quoque, ipſos etiam pſalmos reddere exigebantur, ut timidius in clauſtro, quam in ſcholis, manum ferulæ ſubducere viderentur. Delicatioris etiam veſtitus & cibi tam nulla illis erat cura, ut etiam gulas, ſeu obſonia, quibus nunc ardet clerus, neſcirent; ſic fortunam annullando, nec altiora quam de clauſtri adminiſtratione affectando, exterius & interius clauſtrali diſtrictione claudi patiebantur, ut renuntiato nondum ſæculo, ſæculum neſcirent. Hujus clauſtri ſtatum S. Henrico Imperatori, qui ibidem natus, & a parentibus eidem Eccleſiæ in canonicum promiſſus fuerat, & ob id ibi ſæpius morabatur, in tantum placuiſſe referunt, ut Eccleſiæ ſuæ Bambergenſi cum ſtudio Leodienſi Hildenſheimenſis clauſtri rigorem optaret. Hæc regularis obſervantia uſque ad hujus Azelini decimi ſexti Præſulis tempora permanſit. Eo præſidente, irrepſit ambitioſa curialitas quædam in victu lautior, in veſtitu mollior, in omni cultu accuratior: amari maluit, quam timeri, & diſciplinæ mollito rigore, clauſtri clauſtra laxavit. Acceſſit ad hæc, quod principale monaſterium, & alterum a S. Godehardo conſtructum cum ſuis clauſtris igne conſumpta ſunt, quorum muris dejectis, Azelinus Matris Eccleſiæ ædificationem longe priori capaciorem incœpit; ſed cum modo una pars, tum altera ruinam faceret, perficere non potuit; & quod maxime deplorandum, diſciplinam regularem non reparavit.

Canonicorum regularium vita.

Christi An. 1045.

Trithem. de ſcript. eccl.

XXIV. S. Bruno Epiſcopus Herbipolenſis, Conradi Imperatoris patruelis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, vita & converſatione ſanctiſſimus, dum Henricum Regem in Pannoniam ſequitur, qui Petrum Regem Hungariæ invitatus inviſebat, contigit, ut vetus ſolarium cum multis aliis ædificiis corrueret; Rex tamen illæſus evaſit: Bruno vero cum aliis lethaliter collapſus, poſt unam hebdomadam ſeptimo Kalendas Junii obiit anno milleſimo quadrageſimo quinto. Ob meritorum ſuorum excellentiam catalogo Sanctorum adſcriptus, Franciæ orientalis patronus habetur. Compoſuit ex antiquorum Patrum ſcriptis pulchram expoſitionem in totum pſalterium.

Christi An. 1045. & 1046.

Henricus rex pacata Germania, Eccleſiaſtica neceſſitate Romam profectus eſt, ubi depoſiti ſunt tres ſimoniaci de pontificatu contendentes, Benedictus, Joannes Gratianus, & Sylveſter, de quibus Regi quidam eremita ſcripſerat: Una Sunamitis nupſit tribus maritis: Rex Henrice, ſolve connubium triforme dubium: Sed hæc diligentius exponenda ſunt.

Ibid.

Bened. P. expulſus. Vict. III. Pap. l. 3. dialog.

Benedictus Papa cum rapinas, cædes, aliaque nefanda in Romanum populum per duodecim annos egiſſet, congregati populi, qui ejus nequitiam amplius ferre non poterant, cum a pontificatus cathedra deturbant, & urbe pellunt; & Joannem Sabinenſem Epiſcopum, canonica decreta parvi pendentes, ei ſubſtituunt, qui tribus menſibus Romanam ſedem tenuit, & Sylveſter III. appellatus eſt. Benedictus e Tuſculanorum comitum familia oriundus, eorum auxilio interim infeſtabat urbem, & tandem ſuam ſedem recepit; ſed priſtinos mores non mutavit... Cumque ſe a clero & populo propter nequitias ſuas contemni reſpiceret, & fama ſuorum facinorum aures omnium impleri cerneret, tandem, quia voluptati deditus, ut Epicureus magis, quam ut Pontifex, vivere malebat, Joanni Archipresbytero, qui tunc in urbe religioſior cæteris clericis videbatur, non parva ab eo accepta pecunia, ſummum ſacerdotium relinquens tradidit; ipſe vero urbe ceſſit: Joannes autem, qui Gregorius VI. dictus eſt, duobus annis & octo menſibus ſacerdotium adminiſtravit.

Ibid.

Henricus Rex anno milleſimo quadrageſimo ſexto ad ſuſcipiendam de manu Romani Pontificis Imperialem coronam cum exercitu ingreſſus eſt Italiam: ſed antequam Romam veniret, plurimorum Epiſcoporum, Abbatum & clericorum in Sutrina urbe ſynodum congregat, & Gregorium, miſſis ad eum Epiſcopis, ut de Eccleſiaſticis negotiis, maxime de Romana Eccleſia, quæ tres ſimul habere Pontifices videbatur, ipſo præſente tractaretur, venire rogavit. Gregorius a Rege cæteriſque Epiſcopis rogatus, ea ſpe allectus, quod aliis duobus depoſitis, ſibi ſoli pontificatus confirmaretur, Sutrium, ubi congregata erat ſynodus, gratanter acceſſit: ſed poſtquam eo ventum eſt, & res agitata a ſynodo diſcuti cœpit, agnoſcens, ſe non poſſe juſte honorem tanti ſacerdotii adminiſtrare, quod emptione, non autem legitima electione obtinuerat, ex pontificali ſella exiliens, poſtulata venia, ſummum ſacerdotium depoſuit. Poſt hæc Rex ingreſſus urbem, congregato in Eccleſia S. Petri clero & populo, una cum Epiſcopis, qui in prædictam convenerant ſynodum, communi conſilio Clementem Bambergenſem Epiſcopum elegerunt, quia tunc in Romana Eccleſia non erat talis reperta perſona, quæ digne poſſet ad tanti honorem ſufficere ſacerdotii, eumque in Apoſtolica ſede ad regendum Dominicum gregem inthronizantes conſtituunt ipſa die Natalis Domini, qui, peractis Miſſarum ſolemniis, Imperatorem eum Imperatrice Agnete coronavit. Clemens Papa II., priuſquam eſſet Romanus Pontifex, vocabatur Suidgerus. Imperator, Eccleſiæ & Italiæ rebus ſic compoſitis, per Apuliam reverſus eſt: ſed Mantuæ Paſchale feſtum in graviſſima decumbens ægritudine celebravit. Poſtea convaleſcens corpus B. Widonis Pompoſæ monaſterii Abbatis, ante annum in magna ſanctitate defuncti, plurimis glorificatum miraculis, de Parmenſi civitate ad urbem Spiram transferendum magno cum honore deduxit. Halinardus Abbas S. Benigni Divionenſis Henricum in eo itinere comitabatur, & factus eſt Lugdunenſis Archiepiſcopus; hæc quippe civitas tunc erat ſub Imperatore. Ejus curiam adierat pro regalibus ſuis accipiendis. Imperator jam erat in procinctu Romani itineris, & voluit ut Archiepiſcopus ſecundum morem juraret illi fidelitatem; ille vero dixit, ſe eſſe monachum, nec debere facere juramentum. Dictum eſt, ut ad minus ſe offerret ad juramentum. Reſpondit, ſimulationem ſibi eſſe prohibitam. Tandem mediantibus Epiſcopis Theodorico Metenſi, Brunone Tullenſi, Richardo Virdunenſi, Imperator pro ſua religione juramentum ei remiſit, ejus promiſſione contentus, illumque in præſentia ſua fecit ordinari, dans ei quæcumque fuerunt ſacerdotali benedictioni neceſſaria. Sic aliis altaris miniſtris ita præparabat omnia, ſcilicet veſtimenta, libros, linteamina, ac quæque neceſſaria, quaſi famulus: erat enim circa divinum cultum devotiſſimus.

Clemens II. Papa.

Herman. contract.

Alberic. chron.

Chronograph. S. Benig. tom. 1. ſpicileg.

B. Petrus Damian. apud Bol. 23. Febr.

XXV. Eodem ætate florebat B. Petrus Damiani, ordinis monachorum congregationis ſanctæ Crucis Avellanæ, a B. Ludulpho fundatæ, & ante centum

annos

CHRISTI An.1046. & 1047.

annos adjunctæ Camaldulenſi ordini. In ea fratres ſuæ eremi docuit, ac deinde ad monachos Pomposianos a S. Widone evocatus. Poſtea magna cum laude præfuit eremo fontis Avellani, aliiſque per diverſa loca aggregatis diſcipulis, & quinque extruxit monaſteria, ſeu eremitarum habitacula, ut teſtatur B. Joannes Laudunenſis ejus diſcipulus, qui ejus vitam ſcripſit. Cum ad eremum perveniſſet, inquit, deſiderium ſuæ mentis ſenioribus illis aperiens, in illorum conſortium ſe recipi devote popoſcit. Cui mox, quod ſalubriter poſtulabat, gratanter permittitur, atque uni ex fratribus pro novitiorum more inſtruendus traditur. Qui, cum eum ad cellam deduxiſſet, lineis exutum, cilicioque indutum reduxit ad Abbatem, qui eum cuculla ſuperinduit. Aſſumpto habitu, tanto protinus fervore ſuccenditur, ut corporea cura contempta, ſola quæ ſunt ſpiritus appeteret, aſpera quæque & contemptibilia requireret. Tantis illico jejuniorum, vigiliarum caeterarumque afflictionum laboribus ſe cœpit atterere, ut ſenioribus admirationi & incitamento eſſet. Hæc autem erat hujus loci inſtitutio: Bini, diviſis cellulis, commorabantur, pſalmodiæ, orationis, lectionis, abſtinentiæ obedientiæque armis ſuccincti: abſtinentiæ vero modus hic erat, ut quatuor in hebdomada diebus pane & aqua contenti, tertia & quinta feria pauxillum leguminis ſumerent: vinum vero niſi in ſacrificio vel ægritudine non attingebant: vigilando vero totum complebant pſalterium, & nudis pedibus ambulantes, omne tempus, quod exercitiis ſpiritualibus ſupererat, impendebant operibus. Petrus vero, cum ejuſmodi vigilias longius protraheret, tantam cerebri læſionem contraxit, ut vix modico ſomno refici poſſet; ſed poſtquam, adhibito medicamine convaluit, diſcretius agere cœpit, & poſt aſſuctum pſalmodiæ, precum atque orationum penſum perſolutum, lectioni ſic vacavit, ut ſumma divinarum ſcripturarum & ſæcularium ſcientia claruerit.

Hinc erudiendis fratribus per aliquot annos præpoſitus eſt: magiſter vero ejus, tantam ipſius prudentiam ac zelum conſiderans, lætabatur, ſtrenuum ſe recepiſſe diſcipulum, cui tuto committeret eremi gubernacula. Aſſumpto itaque diſcipulorum conſultu, eremi procurationem ei, licet renuenti, poſt ſe ſuſcipiendam mandavit. Poſt migrationem vero magiſtri, quæ contigit anno milleſimo quadrageſimo ſexto, loci regimen ſuſcipiens, tam ſpirituali quam temporali cultu haud modice dilatavit. Ejus ſapientiæ & ſanctitatis fama cum ad Imperatorem perveniſſet, eum rogavit, imo & hæſitanti præcepit, ut adiret Clementem Pontificem, & quæ in Eccleſiis ejus partium agerentur, quæque ei neceſſaria viderentur, ejus auribus intimaret. Cum jam eſſet in itinere, literas Imperatoris, quas Papæ traderet, accepit, eaſque per alium cum ſuis miſit: “ Has, inquit, ſi placet, prius inſpicite, & cum his ſimul, utrum ad vos venire debeam, nec ne, mihi jubere dignemini. Ego enim inter utrumque poſitus, & dies meos huc illucque diſcurrendo perdere timeo, & tamen Eccleſiæ Dei, quæ in noſtris partibus per malos Epiſcopos & Abbates omnino confuſæ ſunt, compatiendo mœrore nimio & triſtitia contabeſco. Et quid prodeſt, Domine mi, quod Apoſtolicam ſedem de tenebris ad lucem remeaſſe dicimus, ſi nos adhuc in eiſdem tenebris remanemus . . . . Cum videamus Caſenſem latronem, ab his etiam, qui non erant, ſed dicebantur Apoſtolici, maledictum & excommunicatum: Auximanum quoque tot & tantis inauditis criminibus involutum, alioſque ſimili ſententia condemnandos, a vobis cum tanta arrogantia & exultatione reverti, cogimur in luctum ſpei noſtræ gaudium commutare: nos enim ſperabamus, quod tu eſſes redempturus Iſrael. Quapropter, Beatiſſime Domine, ſic conculcatam & abjectam ſtude relevare juſtitiam: ſic Eccleſiaſtici vigoris exhibe diſciplinam, ut & pars iniqua a ſtatu ſuperbiæ corruat, & mens humilium ad ſperanda bona fiducialius convaleſcat. „

Romana ſynodus adverſus ſimoniacos.

XXVI. Clemens Papa II. paulo poſt inthronizationem, ſcilicet circa Nonas Januarias anni milleſimi quadrageſimi ſeptimi, Romæ ſynodum indixit ad reformandum Eccleſiæ ſtatum, in qua illud potiſſimum annitente Imperatore conatus eſt, ut ſimoniacas vepres, quæ adeo excreviſſent, ut patrisfamilias ſementem ſuffocarent, non modo ſuccideret, ſed penitus eradicaret. Quid vero contra ſimoniacos hic conſtitutum fuerit, his verbis recenſet Petrus Damiani in ſua ad Henricum Ravennatenſem Archiepiſcopum Epiſtola: “ Poſt longam diſputationem, tandem ſuggeſtum eſt Imperatori, Clementem Papam decreviſſe, ut, quicumque a ſimoniaco conſecratus eſſet, in ipſo ſuæ ordinationis tempore non ignorans eſſe ſimoniacum, cui ſe obtulerit promovendum, quadraginta dierum pœnitentiam ageret, & ſic in accepti ordinis officio miniſtraret. „ In eadem ſynodo definita lis inter Mediolanenſem, Aquilejenſem & Ravennatenſem antiſtes de primo ſedendi loco, ſcilicet, quiſnam eorum juxta Romanum Pontificem dextri lateris locum habere jure deberet. Quælibet pars privilegiis & quadam poſſeſſione nitebatur. Quid autem ſtatutum ſit, ſic in ſuis ad Ravennatenſem Epiſcopum literis Clemens Papa declaravit: “ Ne poſt hac, inquit, iterum vel Archiepiſcopo Mediolanenſi, vel Patriarchæ Aquilejenſi de ceſſione dextri lateris liceat excitare quamlibet controverſiam, interdicimus noſtra Apoſtolica authoritate hoc eis de cætero licere. Quod ſi forte fuerit præſumptum, pro temeratione interdicti noſtri, non modo bannum S. Petri noſtræ ſedi perſolvat, verum noſtræ quoque excommunicationis & anathematis laqueos incurrat. Sedem etiam Ravennatis Archiepiſcopi jubemus ſemper eſſe a dextris noſtris noſtrorumque ſucceſſorum ſecundum antiquæ conſtitutionis authoritatem; niſi forte Imperator adfuerit: & tunc ipſum, ſcilicet Ravennatem Epiſcopum, ſiniſtrum locum tenere per hanc noſtræ authoritatis firmitatem huic noſtræ narrationi ſubjectam. „ In ſynodis igitur Romanis primum locum obtinebat Romanus Pontifex, ſecundum Imperator, tertium Ravennatis Eccleſiæ Archiepiſcopus, & nulla tunc erat alia dignitas, quæ mediaret, quamvis tunc multi dicerentur Cardinales, ſed non cum eo honore, quem nunc obtinent.

CHRISTI An.1047. & 1048.

Conc.t.6. ed.Hard.

Clemens Papa cum Imperatore profectus eſt in Germaniam, Beneventanoſque, qui Imperatorem recipere noluerant, excommunicavit. Poſtea, Imperatore & ejus conjuge poſtulantibus, ſanctam Wiboradam Virginem & Martyrem, ante centum annos ab Hungaris cæſam, canonizavit, præſente Theodorico Conſtantienſi Epiſcopo, & pro Sancta haberi præcepit, & anniverſarium ejus diem ſolemnizandum inſtituit. Non multo poſt reverſus in Italiam, decimo menſe ſuæ promotionis, ſcilicet nona die Octobris diem extremum obiit, & ad Epiſcopatum ſuum Bambergenſem relatus, ibidem tumulatur. Benedictus IX., eo mortuo, tertio reverſus in Pontificatum. Tenuit eum menſes octo, & dies decem; ſed contra voluntatem cleri Romani, qui ſtatim legatos ad Imperatorem miſit, Clementis II. obitum nuntiantes, atque ſucceſſorem poſtulantes; quibus Imperator, antiquum jus excedens, Popponem Brixienſem in Tirolenſi comitatu Epiſcopum aſſignavit.

Burchar. Sax.Gall. mon c.6.

Herman. contract.

Benedictus interim, facti pœnitens, Bartholomæum Grottæ-ferratæ Abbatem evocat, eique ſuam aperit conſcientiam, ejuſque conſilio pontificatum, quem jam ſemel abdicarat, & propria authoritate reſumpſerat, depoſuit, ut ageret pœnitentiam. Poppo Romam pervenit menſe Julio anni milleſimi quadrageſimi octavi, & honorifice ſuſceptus Apoſtolicæ ſedi inthronizatur, & Damaſus II. vocatur: ſed poſt viginti tres dies defunctus apud S. Laurentium extra urbem ſepultus eſt.

Herman. contract. *Damaſus II. Papa.*

XXVII. Rerum Eccleſiaſticarum & civilium magna converſio iiſdem temporibus in Hungaria contigit. Populus a regni proceribus concitatus, a Petro Rege deficit, Andreamque ab Henrico Imperatore ejectum revocat, eique regnum & auxilium adverſus Petrum ea conditione promittit, ut a Chriſtiana Religione deficeret, diiſque gentilium immolare concederet. Populi voluntati obſequens, ad gentilium ritus redire permiſit. Illi ſtatim Petrum captum excæcant, in Eccleſias irruunt, iiſque ſpoliatis & incenſis, clericos & monachos diris ſuppliciis afficiunt & necant. In eadem ſeditione martyrio coronatus eſt S. Gerardus Epiſcopus cum aliis pluribus Epiſcopis, quorum nomina ſcripta ſunt in cœlo. Latini omnes Teutonicique Regis Petri præfecti & officiales vario mortis genere conſumpti ſunt, & maxima Chriſtianorum fidelium ſtrages facta eſt. Anno ſequenti milleſimo quadrageſimo octavo, Petro Rege defuncto, Andreas in Regem coronatus a tribus Epiſcopis, qui tantam cædem evaſerant. Tunc,

Long.

rebus

Christi An. 1048. rebus ex animi ſententia compoſitis, egit, ut ablegata penitus idololatria, Chriſtiana religio reſtitueretur, præcepitque, ut omnes S. Stephani regis leges ſequerentur, Hungari paruere, & deinceps Hungaria perſeveravit Chriſtiana. Hinc patet, tantum incendium procerum invidia fuiſſe excitatum; ægre quippe ferebant, Petrum Teutonicis detuliſſe primas regni dignitates.

Leo IX. Papa. Anſelm. in itinerar. Bolland. 19. Apr. Vit. S. Leon. IX. XXVIII. Defuncto Damaſo Papa, Romani, legatione de ejus obitu ad Imperatorem Henricum directa, petierunt, ut Eccleſiæ paſtore viduatæ ab eo ſubrogaretur alius, qui Wormatiæ de ea re magnum epiſcoporum, & optimatum conventum habuit. Invenit inter cæteros Brunonem Tullenſem epiſcopum ad id officium ſobeundum eſſe idoneum: utpote qui ætatis maturitate morumque, & ſcientiæ claritudine videbatur conſpicuus, ſibique ſanguinis affinitate proximus. Unde Apoſtolicæ dignitatis ei adjudicata ſunt inſignia, juſſumque ab Auguſto, ut ad hæc ſecundum eccleſiaſticas ſanctiones ſuſcipienda Romam proficiſceretur. Ille tantam dignitatem, humilitate commonente, diu refugit: dum autem magis cogitur, triduanum conſulendi ſpatium depopoſcit, in quo jejuniis vacans, & orationibus, ſine cibo potuque permanſit. Cumque ad obediendum Imperatori incitaretur, ſpontanee coram omnibus ſuam dixit confeſſionem, ſperans quod peccatorum ſuorum declaratione communem permutaret electionem. Cum autem Imperiale præceptum effugere non poſſet, & commune omnium deſiderium, coactus ſuſcepit injunctum officium, præſentibus legatis Romanorum, ea conditione; ſi audiret totius cleri ac Romani populi communem eſſe conſenſum.

Ibid. Solemnia Dominicæ Nativitatis imminebant: itaque Leucorum ſedem repetiit, ibique feſtivitatem per duos dies celebrat, tertio die vigeſimo ſeptimo Decembris clero ſuo valefecit, & peregrino habitu Romanum iter arripit, indeſeſſe ſacris orationibus vacans, pro cura animarum ſibi commiſſarum ſollicitus. Romam perveniens cum favore totius populi honorabiliter excipitur, cleroque populoque convocato, exponit Imperialem de ſe electionem, eorumque voluntatem expoſtulat, affirmatque, ſe gratanti animo in patriam rediturum, niſi communi omnium conſenſu fiat ejus electio. Cumque videret unanimem omnium acclamationem, omnes hortatur ad morum correctionem, & ſupplex eorum expetit orationes. Itaque Dominica prima quadrageſimæ, quæ in ſecundum Februarii diem incidebat, Apoſtolicæ dignitatis infulis inſignitus, anno milleſimo quadrageſimo nono in cathedra B. Petri inthronizatur, & Leo IX. nuncupatur. Christi An. 1049.

Romana ſynodus adverſus ſimoniacos. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 9. Labbè. Hebdomada poſt Dominicam in albis ſynodum cum epiſcopis Italiæ, & Galliæ, Romæ celebravit. Cum omnes ſimoniacorum ordinationes in ſynodalis vigoris authoritate caſſaſſet, protinus a Romanorum ſacerdotum multitudine magnæ ſeditionis tumoltus exortus eſt: ita ut non ſolum ab ipſis, ſed a pleriſque diceretur epiſcopis, omnes pene baſilicas ſacerdotalibus officiis deſtitutas, & præcipue Miſſarum ſolemnia, ad ſubverſionem Chriſtianæ religionis, & deſperationem omnium fidelium, funditus omittenda. Poſt multam diſceptationem ſuggeſtum, nuper Clementem Papam decreviſſe, ut, quicumque a ſimoniaco conſecratus eſſet, in ipſo ordinationis ſuæ tempore non ignorans eſſe ſimoniacum, cui ſe obtulerit promovendum, quadraginta dierum pœnitentiam ageret, & ſic in accepti ordinis officio miniſtraret: quam ſententiam Leo Papa ratam percenſuit, & ſub hujuſmodi pœna hos in acceptis officiis de cætero perſeverare mandavit. Eorum aliqui poſtea promoti ſunt ad epiſcopatum. Omnes etiam clericos ab hæreticis venientes, in his quidem, quos adepti ſunt, ordinibus præcepit recipi: ad altiores autem gradus promoveri prohibuit.

Vit. S. Leon. apud Bolland. 19. Apr. Demum ſtatuta quatuor ſynodorum principalium viva voce corroboravit, decretaque omnium deceſſorum ſuorum Pontificum tenenda confirmavit, ſimoniacamque hæreſim damnavit, quæ jam nonnullas mundi partes invaſerat. Decimas quoque a cunctis dandas Chriſtianis, quarum nec mentio erat apud Apuliam, & per quoſdam orbis fines, eccleſiis reſtituit. Venditiones altarium ſeu parochialium eccleſiarum ſub anathemate prohibuit; ſed conſtituit, ut partes decimarum, ad epiſcopum pertinentes quiſque præſul ſibi teneret, aut, cuicumque vellet, tribueret: partem autem ad altare pertinentem proprio paſtori eccleſiæ gratis concederet. Inceſtas conſanguineorum nuptias in multis orbis partibus indiſcrete habitas diſcidit, pluresque nobilium hoc turpi devinctos nexu ſeparavit. Epiſcopi quidam ſimoniaci in eadem ſynodo depoſiti ſunt. Epiſcopus de Sutrio, ſimoniæ reus, & accuſatus, voluit ſe injuſte excuſare, falſis prolatis teſtibus: ſed peracturus jusjurandum, repente eſt divinitus percuſſus, & inter manus exportatus, nec longo poſt tempore humanis rebus eſt exemptus. Cunctis hoc audientibus nimius incutitur timor, ne quem in ejus præſentia ad falſum judicium humanus impelleret pudor. Alteram ſynodum in hebdomada Pentecoſtes Papiæ congregavit, indeque per montem Jovis cum plurimis Romanis in Ciſalpinas partes devenit, aditque Imperatorem Henricum in Saxonia commorantem, amboque Coloniam venere in Apoſtolorum Petri, & Pauli natalitio. Papa Colonia digreſſus, Tullum in exaltatione ſanctæ crucis venit; indeque circumjacentium regionum epiſcopis, & abbatibus literis mandari præcepit, ut Kalendis Octobris ſibi occurrerent ad ſynodum celebrandam in baſilica S. Remigii Remenſis. Christi An. 1049. Anſelm. in itinerar. Leon.

XXIX. In eo itinere conceſſam Cluniacenſi monaſterio immunitatem confirmavit. Hugoni abbati data eſt, jam enim a ſex menſibus obierat S. Odilo abbas primo die Januarii, quo celebris eſt in Romano martyrologio ejus memoria. Primus commemorationem omnium fidelium defunctorum prima die poſt feſtum Sanctorum omnium in ſuis monaſteriis fieri præcepit: quem ritum poſtea univerſalis Eccleſia recipiens comprobavit. Fidelium autem defunctorum commemorationem in Miſſæ ſacrificio factam etiam ætate Apoſtolorum in primo tomo demonſtravimus. Id unum ex conſenſu omnium fratrum inſtituit S. Odilo, ut die ſecunda Novembris omnium fieret commemoratio tum in aliis ejus diei precibus, & officiis, & Miſſæ ſacrificium pro omnibus ſpecialiter offerretur, & abundantiores fierent eleemoſynæ. Bolland. 29. Apr.

S. Odilo ſcripſit vitam S. Majoli varioſque ſermones: ſucceſſorem ante mortem deſignare noluit, ne forte ſenſim aboleretur electio. Communi conſenſu ei ſucceſſit venerabilis Hugo Æduenſis, & licet annos tantum viginti quinque natus, non minori cum fructu poſt eum abbatiam Cluniacenſem annis amplius ſexaginta gubernavit. Ex ejus ſchola prodiere epiſcopi, cardinales, Romani Pontifices, virique ob vitæ ſanctimoniam ſacro cultu inſignes. Gregorio VII. conſiliarius fuit, & in negotiis tractandis præfectus. Turcæ, gens Hunnica, & populoſiſſima, Caucaſiorum montium ſeptentrionale latus accolens, iiſdem temporibus a finibus ſuis egreſſa, ſuam fecit Perſidem, & ſuo duci nomen Sultani impoſuit; qua voce ſummus Imperator ac Rex Regum notatur. Ille ducem Abrahamum cum centum millibus hominum miſit in Armeniam, qui poſt inſignem de Romanis reportatam victoriam, eam occupavit. Ab anno igitur milleſimo quadrageſimo nono Turcarum potentia repetenda eſt, & prima Imperii orientalis invaſio. Ibid. Cedren. Conc. t. 6. ed. Hard. tom. 9 Labbè.

XXX. Herimarus S. Remigii Remenſis abbas, ex Papæ pollicitatione factus certior, quod Remos veniret ad conſecrandam eccleſiam, quam conſtruxerat, Henrico Francorum regi Laudunum venienti occurrit in Pentecoſtes ſolemnitate, ejuſque conſilium, & favorem expetit de præfato templo Apoſtolica conſecrando benedictione, & poſtulat, ut hic agendis ſuam præſentiam exhibeat, & epiſcopos regnique ſui Principes ſecum intereſſe faciat: cui Rex benignus annuit: verum dæmon potentes quoſdam laicos excitat, qui inceſtis erant irretiti conjugiis, & aliis criminibus, violatores honeſtatis eccleſiaſticæ; ideoque ſibi verebantur. His adjungit nonnullos epiſcopos, & abbates, qui in ovile Domini non per oſtium irrepſerant, & in eccleſiis ſuis Catholicorum Patrum ſanctionibus contraria quædam pullulare permiſerant, quæ ſynodi examinationi ſubjici metuebant. Itaque Regi ſuggerunt regni ſui decus annihilari, ſi in eo Romani Pontificis authoritatem dominari permitteret, vel ſi præſentiæ ſuæ favorem ad cogendum concilium exhiberet. Addunt, regni ſtatum non mediocriter eſſe perturbatum quorumdam procerum rebellione. Quapropter utilitati publicæ conſulere ſatius, quam intendere ſynodis; ſuadentque, ut, collecto exercitu, potius rebelles opprimeret, cujus expeditionis immunes eſſe

non

CHRISTI AN. 1049.

non deberent Epiſcopi & Abbates, præſertim Abbas S. Remigii, qui Papam evocaverat.

Ibid. Rex his permotus, Papæ per Sylvanecteoſem mandat Epiſcopum, ſe ſuoſque Pontifices cogi ad comprimendam pervicaciam ſibi reſiſtentium, ideoque tempore præfixo non poſſe illi occurrere ad peragendum concilium. Quapropter adventum ſuum in Franciam in aliud tempus differat. Papa reſpondit, promiſſionem ſuam B. Remigio datam non facturum irritam, venturumque ad ejus Baſilicam conſecrandam: ſi qui vero religionis amatores convenirent, cum his ſynodum ſe habiturum fatetur. Rex nihilominus in expeditionem profectus eſt, quem ſequi compulſus eſt Remigienſis Abbas: ſed ſecunda die redeundi licentiam obtinuit, & tanto conventui neceſſaria præparavit.

Ibid. Leo Papa e Leucorum urbe profectus, in vigilia S. Michaelis ad Curmoleaſem villam venit, cui Herimarus factus eſt obvius, eique ac omni ejus comitatui neceſſaria affluenter ſuppeditavit. Die vero ſequenti pervenit ad S. Remigium, tribus comitatus Archiepiſcopis, Trevirenſi videlicet, Lugdunenſi & Veſontionenſi, aliiſque viris honorabilibus, inter quos erant Joannes Epiſcopus Portuenſis & Petrus Diaconus, Romæ præfectus. Aderant tres Galli Epiſcopi, nempe Silvanectenſis, Andegavenſis & Nivernenſis, qui cum Abbatibus, clero & monachis Papam advenientem ſuſcepere. Ingreſſus Eccleſiam, cum oraſſet ad S. Remigii ſepulchrum, in ſede ſibi decenter præparata reſedit, & progreſſus cum pſallentium choris ad mœnia civitatis deducitur. Guido Caſtellionenſis Remenſis Archiepiſcopus cum aliis Epiſcopis & clero ſuo ei proceſſit obviam, eumque ſuſcepit in atrio S. Dionyſii martyris, & deduxit ad cathedralem Eccleſiam. Papa hic ante altare procumbens oravit, finitaque oratione, reſedit in ſede Archiepiſcopali, Archiepiſcopo Remenſi ad ejus dexteram, Trevirenſi autem reſidente ad ſiniſtram, & inde proceſſit ad celebranda Miſſarum ſolemnia. Quibus expletis, cum convivio excepit Remenſis Archiepiſcopus. Die ſequenti populi turbam metuens, duobus tantum comitatus capellanis, dum nocturnæ explerentur vigiliæ, ad ſanctum remeavit Remigium.

S. Remigii corporis translatio.

Ibid. Innumera hominum multitudo ad S. Remigii translationem confluxerat, & ut viderent S. Petri Vicarium; qui, ut eorum deſiderio ſatisfaceret, eminentius ſolarium ſuæ domus aſcendit, Apoſtolicaque eos benedictione lætificavit; primiſque recedentibus, aliiſque illud ampliſſimum atrium, quod adjacet Eccleſiæ, complentibus, eumdem favorem exhibuit. Adveniente nocte, cum ſemper confluentium copia creſceret, veritus, ne eorum multitudine templi dedicatio prohiberetur, miſſis clericis illud evacuari, & fores obſerari præcepit, ne quis intraret, & populis enuntiari, ut ſecederent, ſeque ſequenti die eorum deſideriis eſſe ſatisfacturum: quod non ſine magna difficultate fuit obtentum.

Ibid. Mane facto ſuſceptus eſt a Domno Papa intra Eccleſiam ſanctus Martyr Cornelius, quem cum aliis Sanctorum pignoribus Compendienſes clerici detulerant, quia multas violentias a quibuſdam malefactoribus patiebatur in ſua Eccleſia. Idem Apoſtolicus circa horam tertiam, redimitus infulis ſacerdotalibus, cum quatuor Archiepiſcopis proceſſit ad S. Remigii ſepulchrum: aderat & hujus loci Abbas, & Hugo Cluniacenſis cum plurimis illius ordinis, cum quibus facta litania, & Sancti feretrum cum prædictis Archiepiſcopis & Abbatibus, ſuppoſitis humeris, extulit cum canticis & hymnis. Inde ſecedens in oratorium ſanctiſſimæ Trinitatis, & patefactis monaſterii foribus, illud populorum obtutibus expoſuit; & novum ſepulchrum præparatum ex conſenſu Remenſis Archiepiſcopi Trevirenſem conſecrare juſſit. Adeſt Remenſis clerus cum multitudine civium, Apoſtolumque ſuum ad principalem S. Mariæ Eccleſiam devehit, eoque collocato ſuper ſanctæ Crucis altare, Veſuntionenſis Archiepiſcopus, ad aliud altare procedens, Miſſarum ſolemnia cum eorum clero de ipſius Sancti feſtivitate celebravit. Nocte ſuperveniente, monachi circa patronum ſuum matutinalem explent curſum cum duodecim lectionibus & ſuis reſponſoriis, canonici poſt eos matutinorum officia cum novem lectionibus conſummantes uſque ad lucem protrahunt. Mane facto, Primam, Tertiam, Miſſamque cum ſexta hora ante ſolita decantantes tempora, venerabile corpus cum divinis laudibus efferunt, in circuitu civitatis cum jucunditate deportantes.

Ibid. Interea Papa, convocatis Epiſcopis, ſingulis ſingula ad conſecrandum delegavit altaria; Remenſem vero Archiepiſcopum cum Liſojenſi Epiſcopo ternam circuitionem cum crucibus & Sanctorum reliquiis exterius agere conſtituit, ibique conſecrationis officium adimplere: ipſe vero cum ſibi neceſſariis remanens interius divini tabernaculi ſanctificationem exſequitur: canonici, dum hæc peraguntur, cum corpore S. Remigii pervenerunt ad portas monaſterii. Hic tot millium excreverat frequentia, ut aditus intercluderetur, & Papa januas reſerari prohibuerat, ne tanta multitudo ſimul irrueret in Eccleſiam, & dedicationis conſummationem impediret. Quocirca, quæſito diverticulo, per feneſtram, quæ eſt ſuper ſanctæ Trinitatis oratorium, dimittitur ſanctum ejus corpus. Domnus Apoſtolicus receptum cum canticis ſpiritualibus ſuper principale altare collocavit, ut omnium oculis conſpicuum appareret in celebranda ſynodo, ſuaque præſentia cohiberet, ne quis aliquid indecens vel frivolum proponeret.

Ibid. Demum Epiſcopis, Abbatibus, monachis & clericis per choros diſpoſitis, Miſſarum ſolemnia idem Pontifex ex dedicationis feſtivitate celebravit. Lecto Evangelio, pulpitum conſcendens, exhortationis ſermonem habuit ad populum, qui plurimus per feneſtras aditum ſibi fecerat, conſtituitque, ut ad illud altare non indiſcrete a quibuſque ſacroſancta myſteria agerentur: ſed ſecundum morem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, ſeptem tantummodo ſacerdotes, qui in illa congregatione digniores haberentur, ad hoc officium deputarentur: ſoli Remenſi Archiepiſcopo ipſiuſve cœnobii Abbati ibidem Miſſas agendi poteſtate collata, & cui idem Abbas daret licentiam, nec non clero Remenſi bis in anno, feria videlicet ſecunda Paſchalis feſti & vigilia Aſcenſionis Dominicæ, quando ſolemnes illic ſtationes ex antiqua traditione faciunt. Epiſcopos, Abbates alioſque ſacri ordinis miniſtros ad eumdem locum eras reverti juſſit, ut cum illis haberet ſynodum.

Ibid. *Remenſis ſynodus.*

Quinto Nonas Octobris anni milleſimi quadrageſimi noni in eadem Baſilica congregati ſunt viginti Epiſcopi, Abbates quinquaginta cum plurimis aliis Eccleſiaſtici ordinis viris. Veteres controverſiam de primatu Remenſem inter & Trevirenſem Archiepiſcopum renovarunt clerici. Papa vero non arbitratus opportunum tempus huic finiendæ, in modum coronæ Epiſcoporum ſedilia diſponi, & in medio ſuum locari præcipit …, omnibus ita reſidentibus, Petrus Romanæ Eccleſiæ diaconus propoſuit de quibus in ſynodo ſermo eſſet habendus… nempe de ſimoniaca hæreſi, de miniſtris Eccleſiaſticis & altaribus ſeu monaſteriis & parochialibus Eccleſiis, quæ a laicis tenebantur, de pravis conſuetudinibus, quæ ab eis in Eccleſiarum atriis accipiebantur, de inceſtis conjugiis & eis, qui legitimas relinquentes uxores, adulterinis nuptiis implicabantur, de monachis & clericis a ſancto propoſito & habitu recedentibus, de clericis mundiali militiæ ſtudentibus, de rapinis pauperumque injuſtis captionibus, de ſodomitico vitio & quibuſdam hæreſibus, quæ in eis pullularant partibus. Admonuit omnes, ut auxilium cum opportuno adjutorio Domno Papæ præberent, quomodo hæc zizania extirpari valerent. Poſt hæc commonuit Epiſcopos ſub anathemate Apoſtolicæ authoritatis, ut, ſi quis eorum ad ſacros ordines per ſimoniacam hæreſim perveniſſet, vel præmio quemlibet ad eamdem dignitatem promoviſſet, publica confeſſione patefacerent. Eberhardus Trevirenſis Archiepiſcopus, Halinardus Lugdunenſis, Hugo Veſontionenſis ſurgentes ab ejuſmodi culpa profeſſi ſunt ſe eſſe immunes. Guido Remenſis inducias petiit uſque in craſtinum, dicens, ſe velle privatim loqui ad Dominum Apoſtolicum. Conceſſis ei induciis, cæteri omnes ſe ab hujuſmodi ſuſpicione purgarunt, quatuor exceptis, Hugone Lingonenſi, Hugone Nivernenſi, Joſfrido Conſtantienſi, Pudico Namnetenſi. Idem Diaconus interrogavit Abbates. Herimarus S. Remigii & Hugo Cluniacenſis ab ea culpa ſe congrua reſponſione purgarunt. Quidam etiam ſe congrue excuſare ſtuduerunt: alii vero nihil reſpondentes reatum ſuum occultare, quam manifeſtare, maluerunt.

Ibid. Lingonenſis Epiſcopus Harnoldum Pultarienſem Abbatem luxuriæ accuſavit, & quod excommunicatus, quia Romanæ Eccleſiæ debitum cenſum perſolvere detrectaverat, Miſſarum tamen ſolemnia celebrare

præ-

CHRISTI An. 1049. præſumpſerat, excommunicationique adhuc ſubjacens, ſynodo intererat. Qui diſcuſſus, nec ab objectis ſe valens purgare criminibus, ab honoris ſui dignitate eſt depoſitus. His ita definitis, edictum eſt ſub anathemate authoritatis Apoſtolicæ, ut, ſi quis aſſidentium quempiam Eccleſiæ univerſalis primatem, præter Romanæ ſedis antiſtitem, eſſe aſſereret, ibidem publica ſatisfactione pateſaceret. Cumque ad hæc univerſi reticerent, lectis Patrum ſententiis, declaratum eſt, quod ſolus Romanæ ſedis Pontifex, univerſalis Eccleſiæ Primas eſſet Apoſtolicus. Poſt hæc Domnus Papa ſub excommunicatione prohibuit, ne quis abſque licentia recederet, antequam tertia ſua conſummaretur in celebratione concilii, conventumque dimiſit.

Ibid. *Seſſio ſecunda.* Sequenti die iidem convenere. Papa cum quibusdam ſeceſſit in oratorium ſanctæ Trinitatis, ubi cum eo confeſſionis ſuæ privatum colloquium habuit Remenſis Archiepiſcopus. Deinde cancellarius annuis, ut idem de ſimoniaca hæreſi rationem redderet, eum etiam de multis aliis impetens criminibus. Remenſis ſic interpellatus, ut ſibi conſiliandi facultas concederetur, expetiit, eaque impetrata, ſex Epiſcopos convocans, cum iis myſterium habuit conſilii ſui, indeque reverſus, ut Frollandus Sylvanectenſis cauſam ſuam peroraret, a Domino Papa obtinuit. Ille dixit, Archiepiſcopum non eſſe reum ſimoniacæ hæreſis. Papa tunc præcepit, ut, hæc ita eſſe, ſacramento comprobaret. Ille rurſus inducias poſtulavit, quibus conceſſis, ſtatutum eſt, ut medio Aprili menſe, concilio, quod Romæ celebrandum erat, intereſſet. Poſt hæc Remenſis Archiepiſcopus juſſus eſt in ſequenti ſeſſione proferre privilegia, quibus ſibi vindicabat Derverſem Abbatiam, quam Papa conqueſtus eſt a Tullenſi ſubtractam Epiſcopio. Deinde Turonenſes clerici per Lugdunenſem Archiepiſcopum querelam intulerunt ſuper Dolenſi Epiſcopo Britanniæ, qui ſe cum ſeptem ſuffraganeis a Turonenſi Archiepiſcopo ſubtraxerat. Qui ſtatim ex authoritate Apoſtolica vocatus eſt ad concilium, quod Aprili menſe Romæ erat celebrandum.

Ibid. Petrus Diaconus Lingonenſem Epiſcopum criminatur, quod Epiſcopalem dignitatem per ſimoniam obtinuerit, ſacros ordines vendiderit, bellica arma contra fas ferendo homicidia perpetrarit, alieni matrimonii jura violaverit, in clericos ſuos tyrannidem exercuerit, ſodomitico flagitio ſe polluerit. Quibus verbis fidem præbebant multi delatores, qui aderant, inter quos quidam clericus aſſeruit, quod ſibi adhuc laico conjugem ſuam violenter abſtulerat, & poſt perpetratum cum ea adulterium monacham fecerat. Adfuit & quidam presbyter, qui dixit, ſe ab eo ejus ſatellitibus fuiſſe traditum, qui multis & pudendis ſuppliciis excruciantes, decem libras denariorum ab eo extorſerant. Lingonenſis, accepta conſiliandi licentia, ſecreto cum Lugdunenſi & Veſontionenſi Archiepiſcopo colloquitur. Veſontionenſis poſt hæc eum accuſare volens, obmutuit, quod miraculo deputatum eſt. Lugdunenſis ſurgens ait: Lingonenſem Epiſcopum confiteri, quod ſacros ordines vendiderit, & pecuniam a presbytero extorſerit; eum tamen ſuppliciis excruciari non fecerit .... Cætera vero ſibi objecta penitus negare aſſeruit. His dictis, Papa videns, quod nox inſtaret, ſecundum canonem ſynodi Chalcedonenſis adverſus ſimoniacos legi juſſit, & ſeſſio ſoluta eſt.

Ibid. *Tertia Seſſio.* Sequenti die habita eſt tertia ſeſſio. Petrus Diaconus a Lingonenſi Epiſcopo requiſivit, ut rationem redderet; quia ſynodica examinatione ſe ſubduxiſſe repertus eſt. Ter vocatus eſt. Sylvanectenſis & Andegavenſis Epiſcopi directi ſunt ad illius hoſpitium, ut evocarent ad concilium. Interea interrogati ſunt alii, qui nondum a ſimonia ſe purgaverant. Hugo Nivernenſis Epiſcopus confeſſus eſt, plurimum pecuniæ pro Epiſcopio ſuo a parentibus ſuis datum fuiſſe, ſe tamen ignorante, eoque adepto, nonnulla Eccleſiaſticæ Religioni contraria commiſiſſe: Unde ſe aſſerebat divinæ ultionis vindictam pertimeſcere. Ideoque, ſi Domno Papæ & præſenti conventui dignum videretur, officium velle dimittere potius, quam ejus retentione animam ſuam peſſumdare. Quæ ubi dixit, paſtorale pedum ante pedes ipſius Apoſtolici poſuit. Ille vero tanti viri flexus devotione, favente ſynodo, eumdem, quod abſque ſuo conſenſu hæc pecunia data fuerit, ſacramento comprobare fecit: ſicque illi per aliud pedum miniſterium Epiſcopale reddidit. Allatum eſt etiam privilegium Remenſis Eccleſiæ, ex cujus lectione comprobatum eſt, prædictam Abbatiam pertinere ad jus Remenſis Archiepiſcopi. CHRISTI An. 1049.

Redeuntes denique qui miſſi fuerant ad vocandum Lingonenſem Epiſcopum, nuntiaverunt, eum, facinorum ſuorum metuentem diſcuſſionem, fugæ arripuiſſe præſidium. Lectis ea de re Patrum ſententiis, univerſi concilii judicio excommunicationis eſt pœna damnatus. Veſontionenſis tunc coram omnibus confeſſus, quomodo divina virtute ſilentio condemnatus ſit, cum eum defendere voluiſſet. Papa in lacrymas compunctus dixit: Adhuc vivit S. Remigius. Tunc omnes ejus juſſu proſtrati cum eo ante S. Remigii ſepulchrum ejuſdem Sancti antiphonam devotiſſime cecinerunt. Conſtantienſis Epiſcopus poſt hæc confeſſus eſt, ſe ignorante, a fratre ſuo ſibi emptum fuiſſe Epiſcopium; quod cum reſciſſet, voluiſſe aufugere, ſed ab eodem violenter captum, Epiſcopali contra voluntatem ſuam eſſe dignitate donatum. Quod ſacramento comprobare juſſus, nec temnens, ſic judicatus eſt, ſimoniacæ hæreſis non incurriſſe facinus. Denique Namnetenſis confeſſus eſt, genitorem ſuum Epiſcopum fuiſſe civitatis, & in ejus vita donum Epiſcopii ſe percepiſſe, mortuoque illo ſubrogatum per largitionem pecuniæ. Quapropter judicio ſynodi, ſublato annulo & paſtorali pedo, privatus eſt pontificali miniſterio, condonato ei, intervenientibus Epiſcopis, Presbyteratus officio.

Papa commonuit præſentes Epiſcopos, ut, quem ſuffraganeorum ſuorum ſimoniacæ peſtis reum eſſe ſcirent, coram omnibus notificare non renuerent. Quibus id omnino ſe ſcire negantibus, excommunicati ſunt Epiſcopi, qui ad ſynodum vocati, nec venerant, nec excuſationis ſuæ ſcriptum miſerant. Et cum illis eadem excommunicationis pœna damnati ſunt qui, Papæ formidantes adventum, in expeditionem Regis erant profecti... Excommunicatus eſt etiam S. Jacobi Archiepiſcopus Gallicienſis, qui contra fas ſibi vindicabat culmen Apoſtolici nominis. Demum editi ſunt duodecim canones. Ibid.

Primus. “ Ne quis ſine electione cleri & populi ad regimen Eccleſiaſticum proveheretur... Secundus. Ne quis ſacros ordines, aut miniſteria Eccleſiaſtica, vel altaria ſeu Eccleſias emeret aut venderet: & ſi quis clericorum quidlibet eorum emiſſet, id cum digna ſatisfactione ſuo Epiſcopo redderet. Tertius. Ne quis laicorum Eccleſiaſticum miniſterium vel altaria teneret. Quintus. Ne quis pro ſepultura vel baptiſmo ſive pro Euchariſtia aut infirmorum viſitatione quidquam exigeret. Sextus. Ne quis clericorum arma militaria geſtaret. „ Ibid. *Canones.*

Septimus. Ne quis clericus vel laicus uſuras exerceret. Decimus. Ne quis pauperes homines rapinis vel captionibus vexaret. Duodecimus. Ne quis legitima uxore derelicta aliam duceret. Et quia novi hæretici in Galliis emerſerant, eos excommunicavit, illis additis, qui ab eis aliquod munus vel ſervitium acciperent, aut quodlibet defenſionis patrocinium illis impenderent. Pari modo damnavit ſodomitas. Excommunicavit etiam comites Engelrum & Euſtachium propter inceſtum, & Hugonem de Braina; quia legitimam uxorem dimiſerat, & aliam ſibi in matrimonio ſociaverat. Gozfrido Andegavenſi denontiavit excommunicationem, niſi relaxaret Gervaſium Cenomanicæ ſedis Epiſcopum, quem captum tenebat. Gervaſius paulo poſt dimiſſus, Widone Archiepiſcopo defuncto, a Rege Francorum Henrico ſubrogatus eſt ad regimen Remenſis Eccleſiæ. Excommunicavit denique illos, qui ab eadem ſynodo redeuntibus aliquid inferrent impedimenti. Ibid.

Sequenti die Papa venit in capitulum fratrum, eiſque innotuit, ſe velle accelerare reditum, & ſocietatem eorum devote petiit & accepit, ſuamque eis humiliter petentibus ipſe largitus eſt, & omnes deoſculatus, Apoſtolica benedictione ſanctificavit. Egreſſus Epiſcopos & Abbates, qui nondum receſſerant, convocavit, & cum eis Eccleſiam ingreſſus, Miſſarum ſolemnia celebrari fecit. Quibus expletis, ad S. Remigii ſcretrum acceſſit, ibique oratione completa, ſuppoſitis humeris illud inde extulit, & in ſtatione illi decenter apparata cum divinis laudibus repoſuit. Ob quartam hanc translationem literis datis ad omnes Catholicos per univerſam Galliam conſtitutos, præcepit, ut S. Remigii ſolemnitatem Kalendis Octobris celebrem haberent; quod etiam nunc obſervatur. Quid de ſimoniacis Abbatibus in ea ſynodo ſtatutum ſit, non refert monachus illius relationis author. Ibid.

XXXI.

Christi An. 1049.
Concil. tom. 6. ed. Hard. & tom. 9. Lab.
Moguntina ſynodus.

XXXI. Papa Moguntiam inde veniens, aliam ſynodum quadraginta prope epiſcoporum coram Imperatore & regni principibus celebravit. In ea Sibico Spirenſis epiſcopus, cui crimen adulterii intendebatur, examinatione ſacrificii purgatus eſt. Præterea multa ibidem ſancita ſunt ad utilitatem Eccleſiæ; præ quibus ſimoniaca hæreſis, & neſanda ſacerdotum conjugia, holographa ſynodi manu perpetuo damnata ſunt. Imperator quæſtionem propoſuit coram ſynodo de legenda vita S. Servatii Leodienſis epiſcopi & de geſtis ejus, quæ omnia, facta diligenti diſcuſſione, ut pie credenda, ſynodali decreto confirmata ſunt. Adalbertus Hamburgenſis Archiepiſcopus redux extra eccleſiam & civitatem ejecit concubinas presbyterorum.

Berengarii hæreſis.
Guitm. l. 1.
Concil. tom. 6. ed. Hard.

XXXII. Hæretici novi in Galliis emergentes, quos genetatim in ſynodo Remenſi excommunicavit Papa Leo, videntur ſacramentariorum anteſignani. Berengarius Andegavenſis archidiaconus, patria Turonenſis, atque in eadem urbe ſcholæ magiſter, ſuperbia elatus, dum apud homines haberi magnus ambit, in præceps ruit: ſed cum ejus ſaltui non reſponderet eruditio, deſertum ſe a diſcipulis dolens, ad eas ſe convertit opiniones, quarum novitate omnium oculos ad ſe traheret. Imprimis veritatem Dominici corporis & ſanguinis contra Evangelicam veritatem abnegare præſumpſit, aſſerens, panem & vinum in ſacrificio Domini non vere nec eſſentialiter, ſed figurate tantum converti in corpus & ſanguinem Dominicum, quod Catholicæ fidei & Evangelicæ veritati apertiſſime adverſatur, uti SS. Patres docuerunt.

Bibliot. PP. max. tom. 18.

Hunc errorem literis impugnaverat Hugo Lingonenſis epiſcopus ante ſynodum Remenſem, in qua propter pravos mores depoſitus eſt. Adelmannus Leodienſis eccleſiæ ſcholaſticus, & poſtea Brixienſis in Italia epiſcopus epiſtolam ſcripſit ad Berengarium, ut eum ab hæreſi revocaret. Avertat Dominus, inquit, a te ſemitas tales . . . & mendaces oſtendat, qui famam tuam tam fœda labe maculare nituntur, ſpargentes ubique . . . . quaſi te ab unitate ſanctæ matris Eccleſiæ divulſeris, & de corpore & ſanguine Domini, quod quotidie in univerſa terra ſuper ſanctum altare immolatur, aliter, quam fides Catholica teneat, ſentire videaris. Hoc eſt, ut illorum de re verbis utar, non eſſe verum corpus Chriſti, neque verum ſanguinem, ſed figuram quamdam & ſimilitudinem . . . . obſecro per miſericordiam Dei, per ſuaviſſimam memoriam Fulberti Carnotenſis, ut pacem Catholicam diligas, neque conturbes rempublicam Chriſtianæ civitatis bene compoſitam a majoribus noſtris, per quam tot millia martyrum contra idololatriam & regnum diaboli fortiter dimicantes triumpharunt. „ Demum ex verbis Chriſti docte oſtendit, Euchariſtiam eſſe vere ſubſtantialiterque corpus & ſanguinem Domini.

Concil. tom. 6. ed. Hard.

Berengarius ſibi fautores & patronos conciliare ſategit. Itaque ſcripſit Lanfranco tunc Beccenſis cœnobii priori, ac eruditionis fama percelebri: Pervenit ad me, frater Lanfrance . . . . diſplicere tibi, immo hæreticas te habuiſſe ſententias Joannis Scoti de ſacramento altaris, in quibus diſſentit a ſuſcepto tuo Paſchaſio. Hac ergo in re, ſi ita eſt, frater, indignum feciſti ingenio, quod tibi Deus non aſpernabile contulit, præproperam ferendo ſententiam... ſi hæreticus Joannes, cujus ſententias de Euchariſtia probamus, habendus tibi eſt hæreticus Ambroſius, Hieronymus, Auguſtinus, ut de cæteris taceam. Lanfrancus, ut parebit ex dicendis, veritatem Catholicam de Euchariſtia ſemper propugnavit adverſus Berengarium: ſed Frollandus Sylvanectenſis epiſcopus, Berengarii literis ſollicitatus, ſuſcepit ejus patrocinium, eique reſcripſit, quod Henrici Galliarum regis amicitiam ei firmiter acquiſierit.

Spicileg. tom. 2.

Christi An. 1050.
Act. SS. Bened. tom. 5. p. 894.
Romana ſynodus.
Concil. tom. 6. ed. Hard.

XXXIII. Berengarii hæreſis a viris doctis impugnata, ubi primum ſeſe manifeſtavit, paulo poſt damnata eſt ab omnibus eccleſiis. Leo Papa, poſtquam ad ſedem rediit, uti condixerat, Romæ ſynodum in eccleſia Salvatoris circa ſextum Nonas Majas anni milleſimi quinquageſimi celebravit cum multis epiſcopis, & B. Gerardum, Leucorum olim epiſcopum, in numero Sanctorum computandum ſtatuit. Poſtea juſſit coram omnibus recitari literas, quas ad Lanfrancum de corpore & ſanguine Domini tranſmiſerat Berengarius. Portitor quippe earum, cum eum in Normannia non reperiſſet, tradidit eas quibuſdam clericis. Quas cum legiſſent, & contra uſitatiſſimam Eccleſiæ fidem ſcriptas animadvertiſſent, zelo Dei accenſi, quibuſdam ad legendum eas porrexerant. Itaque factum eſt, ut de utroque, ſcilicet Berengario & Lanfranco, mala oriretur opinio, multis putantibus Lanfrancum favere iis, quæ a Berengario amico ſuo dicerentur. Igitur cum eas a quodam clerico Remenſi Romam perlatas lector coram ſynodo recitaſſet, intellecto, quod Joannem Scotum extolleret Berengarius, Paſchaſium damnaret, communi de Euchariſtia fidei adverſa ſentiret, promulgata eſt in eum damnationis ſententia, privans eum communione ſanctæ Eccleſiæ. Papa tunc præcepit, ut ſurgeret Lanfrancus, qui vocatus ſynodo præſens aderat, & pravi rumoris maculam a ſe abſtergeret, & fidem ſuam exponeret, expoſitamque plus ſacris authoritatibus quam argumentis probaret. Itaque ſurgens, quod ſenſit, dixit, probavit, omnibus placuit, nullis diſplicuit, ſicque abſolutionis ſententiam retulit. Hæc ex ipſo Lanfranco deſcripſimus.

Berengarius damnatur.
Landf. comm. adv. Bereng.
Leon. Pap. IX. ep. 11.

Dolenſis epiſcopus cum cæteris Armoricæ antiſtibus huic ſynodo non adfuit, quemadmodum eis in Remenſi ſynodo juſſum fuerat. Quapropter Leo Papa ſequentes ad Britanniæ Principes dedit literas: “ Legati Turonici adfuerunt ſynodo, veſtrates Pontifices cum ſuo capite ſe ſubtraxerunt. Nullo itaque modo probare poſſumus, illum veſtrum Præſulem Archiepiſcopum eſſe debere: præſertim cum Archiepiſcopus ſine ſede civitatis, ſine pallio archiepiſcopali nequeat haberi. Excommunicamus omnes hos, de quibus ſermo eſt . . . non ſolum propter illam præſumptionem, qua ſubjici Turonicæ eccleſiæ dedignantur, ſed etiam propter ſimoniacam hæreſim, qua polluti ſunt, & ordinatos a ſe contaminare videntur; tali ratione, ut divinum officium non peragant, neque benedictionem tribuant. Simili etiam ſententia ab iis ordinati feriantur. „ Aulum Britanniæ ducem deinde commonet, ut ſe cum omnibus fidelibus & ſubditis ab eorum conventibus ſubtrahat. “ Sin autem, inquit, excommunicatis te adjunxeris, ut illi, noſtra authoritate excommunicatus ſis. Quod ſi veſter Archiepiſcopus cum ſuis ſuffraganeis de hoc, quod Turonicus Pontifex clamat, deque ſimoniaca hæreſi excuſare ſe rationabiliter valuerint . . . Vercellenſi concilio Kalendis Septembris, ſcilicet ejuſdem anni, futuro præſentes ſint, noſque ibi, ſi Deus permiſerit, erimus, cauſas eorum audituri. Re ipſa tunc indixit hanc ſynodum.

Ibid.
Rotomagenſis ſynodus.

XXXIV. Malgerius Rotomagenſis epiſcopus Richardi II. Normanniæ ducis frater, licet luxurioſe vivendo eccleſiæ ſuæ bona diſſipaſſet, eodem tamen anno cum duobus ſuis ſuffraganeis ſynodum celebravit, quæ novemdecim canones pro reformatione morum edidit. Secundus prohibet, ne epiſcopatus a Principe, datis muneribus, ambiatur. Quartus idem ſtatuit de abbatibus. Sextus vetat, ne ſacros ordines vendant epiſcopi. Septimus. Ne ab ordinandis munera exigant. Decimus. Ut epiſcopus clericorum eccleſiæ ſtipendia aut terras laicis beneficiare minime præſumat. Decimus quartus. Ut ſacrum chriſma nullus vendere præſumat. Decimus quintus. Ut in dedicandis eccleſiis nullus coacta munera exigat. Decimus octavus. Ut pœnitentes occaſione avaritiæ gravare, aut levare nemo præſumat; ſed juxta modum culpæ, vel poſſibilitatem naturæ moderetur pœnitentias.

Concil. tom. 6. ed. Hard.
Berengarius erroris publice convictus.

XXXV. Berengarius Romæ damnatus venenum ſuum ſpargere non ceſſavit. Durandus Troarnenſis abbas grandævus, religione & ſapientia præcipuus, eccleſiaſtici cantus & divini dogmatis doctor peritiſſimus, ſibi durus carnifex, aliiſque mitis opifex, qui ea ætate florebat, quid Berengario in conventu Brionenſi contigerit, ſic refert: Is autem Normannorum finibus irrepſit, & ad cœnobium, quod Præcellis nuncupatur, appulit, Catholicoque viro abbati Anfreſdo multa blaſphemus impie delatravit, quæ ipſe poſt hæc ab eo didici. In multis itaque ſubtiliter ab eodem abbate pertentatus, in multis perinde reprehenſibilis & perfidus eſt repertus. Qui inde digreſſus Guillelmum Normannorum principem feſtinus adiit, quem ſua quoque irretire perfidia ſubtiliter attentavit: verum ille, licet ætate adoleſcentiæ necdum excederet annos, tamen illum, quia Catholicæ fidei merito præditus erat & gratia, callide ſuſpendit, ſecumque, quoad Brioniam perveniret, detinuit, ubi, undique coactis Catholicis ac ſapientibus viris, ſuper ea re diſponebat conflictum haberi. Eo ergo ventum eſt, & res ſequenti die

venti-

CHRISTI AN. 1050.

ventilanda propoſita eſt. Cumque multi ex tota Normannia ſapientes conveniſſent, præfatum hæreſiarcham Berengarium cum alio quodam, quem ſecum adduxerat, clerico, in cujus eloquentia victoriæ ſibi ſpem poſuerat, ita coram omnibus confutarunt, atque evidenti ratione ſuperaverunt, quatenus & ſilentium imponerent, verborumque, quibus fidem Catholicam tuebantur, aſſenſum ab eis extorquerent. Confuſus Carnutum petiit, & clericis illius urbis interrogantibus nihil reſpondit; ſed mox ad eos literas dedit, errorum adverſus Catholicam fidem, & maledictorum in Leonem Pontificem plenas. Quæ geſta ſunt, cum inſtaret conſtituta dies concilii Vercellis poſtmodum habiti.

Ibid.

XXXVI. Vercellenſis ſynodus Kalendis Septembris anni milleſimi quinquageſimi celebrata eſt, præſidente Leone Pontifice. Berengarius ad eam vocatus non venit. Lanfrancus vero Papæ præcepto & precibus cum eo remanſit uſque ad hanc ſynodum, in qua in audientia omnium, qui de diverſis mundi partibus illuc convenerunt, Joannis Scoti liber de Euchariſtia lectus eſt ac damnatus. Berengarii ſententia expoſita & damnata. Fides ſanctæ Eccleſiæ audita, & concordi omnium ſenſu confirmata. Duo clerici, qui Berengarii legatos ſe eſſe dixerunt, volentes eum defendere, in primo ſtatim auditu defecerunt, & capti ſunt. Hunfridus Ravennæ Archiepiſcopus ab officio ſuſpenſus eſt, eo quod prædia quædam Eccleſiæ Romanæ invaſiſſet.

Vercellenſis ſynodus damnat Berengarium.

CHRISTI AN. 1051.

Wibert. vit. S. Leon.

XXXVII. Leo Pontifex, bis geſtis, Leucorum civitatem reviſit, & ſancti Gerardi ejuſdem urbis epiſcopi corpus cum ſumma gloria tranſtulit, & Dodoni S. Manſueti abbati privilegium conceſſit. Inde profectus in Germaniam cum Imperatore & multis epiſcopis & Principibus apud Auguſtam Vindelicam Purificationem Dei Genitricis anno milleſimo quinquageſimo primo celebravit, Ravennatemque Archiepiſcopum in gratiam recepit, poſtquam promiſit, ſe, quæ invaſerat, redditurum; ſed paulo poſt mortuus eſt. Leo Romam reverſus poſt Paſcha ſynodum collegit, Gregoriumque Vercellenſem propter adulterium & perjuria perpetrata, licet abſentem, excommunicavit, quem tamen non multo poſt Romam venientem, & ſatisfactionem promittentem officio reſtituit. Conſtituit etiam, ut, quæcumque damnabiles fœminæ intra Romana mœnia reperirentur presbyteris proſtitutæ, ex tunc & deinceps Lateranenſi palatio adjudicarentur ancillæ. Clericorum incontinentia ſic excreverat, ut in multis provinciis cœlibatum non obſervarent; ſed presbyteri & diacones laicorum more uxores ducerent, ſuſceptoſque filios hæredes teſtamento relinquerent. In Neuſtria poſt adventum Normannorum in tantum diſſoluta erat caſtitas clericorum, ut non ſolum presbyteri, ſed etiam præſules libere uterentur toris concubinarum, & palam ſuperbirent multiplici propagine filiorum ac filiarum. Hujuſmodi mos inolevit tempore Neophytorum, qui cum Rollone baptizati ſunt, ſcilicet anno nongenteſimo duodecimo, cum hanc provinciam armis occuparunt Normanni. Deinde presbyteri de ſtirpe Danorum literis mediocriter edocti, parochias tenebant, & arma ferentes locale feudum militari facultate defendebant.

Herman. contract. in chron.

Eduard. R. chart. tom. 9. Concil. Lab. p. 1186.

Eduardus Angliæ rex, defunctis Canuti liberis, in paternum regnum fuerat revocatus. Statuerat autem ad limina Apoſtolorum Petri & Pauli proficiſci ad gratias Deo reddendas pro collatis beneficiis; ſed optimates timentes, ne regnum nuper ſedatum aliqua turbaretur hoſtilitate, Regem rogarunt, ut ab ea intentione deſiſteret; ſed legatos Romam mitteret, qui Apoſtolico ejus votum, illorumque petitionem vindicarent. Factum eſt uti petierant. Legati Romam pervenere, dum celebraretur ſynodus. Cumque expoſuiſſent Regis voluntatem & petitionem coram ducentis & quinquaginta epiſcopis, Apoſtolicus ex ſynodi conſilio Regi reſcripſit: " Ex authoritate Dei, & SS. Apoſtolorum & ſanctæ ſynodi abſolvimus te a peccato illius voti, pro quo Dei offenſam times .... Deinde præcipimus tibi ſub nomine ſanctæ obedientiæ & pœnitentiæ, ut expenſas, quas ad iſtud iter paraveras, pauperibus eroges, & cœnobium monachicum in honorem S. Petri aut novum conſtruas, aut vetuſtum emendes & augeas. Eduardus, hac accepta epiſtola, Weſtmonaſterienſe monaſterium propter vetuſtatem & bella fere deſtructum, in integrum reſtituit, & poſt aliquot annos ejus baſilicam dedicavit,

CHRISTI AN. 1051.

XXXVIII. Berengarius in Brionenſi conventu convictus ægre ferebat, dici ab iis, qui interfuerant, quod nequiviſſet negare, Joannem Scotum eſſe hæreticum. Itaque ſcribens ad Azelinum epiſcopum, id negavit, eumque reprehendit, quod cum Paſchaſio ſapiens contra naturæ rationes, contra Evangelicam & Apoſtolicam ſententiam, Scotum haberet hæreticum. Azelinus ſic ei reſcripſit: " Tunc ſcilicet in conventu Brionenſi dictum fuit, quod & nunc teſtificamur: Omnem Chriſtianum debere in Paſcha de menſa Dominica communicare, niſi pro aliquo crimine a ſe perpetrato a tam ſalubri ſequeſtretur convivio: hoc autem nullo modo fiat, niſi ſolo præcepto confeſſoris ſui; alioquin claves eccleſiæ annullantur. Sed, ut ad me redeam, omni re conſiderata, non indigne me ad prædictum colloquium conveniſſe credo, attuli enim mecum, quod, quamdiu vixero, adjuvante divina virtute, certum, indubitabile, nulliſque eventibus violabile in ſacrario cordis retinebo: panem ſcilicet & vinum in altari Spiritus ſancti virtute per ſacerdotis miniſterium verum corpus verumque ſanguinem Chriſti effici. Quod, ſcriptura atteſtante, ſatis evidenter probatur, ſi non ſiniſtra interpretatione temeretur. Joannem vero Scotum, nec inconſiderate, nec impie, nec indigne ſacerdotio meo habeo, quem toto niſu totaque intentione ad hoc ſolum tendere video, ut mihi perſuadeat, hoc videlicet, quod in altari conſecratur, neque vere corpus, neque vere Chriſti ſanguinem eſſe. Hoc autem adſtruere nititur ex SS. Patrum opuſculis, quæ prave exponit. Quorum illam S. Gregorii orationem hic annotari ſufficiat. Perficiant in nobis tua, Domine, quæſumus ſacramenta, quod continent, ut, quæ nunc ſpecie gerimus, rerum veritate capiamus. Quam exponendo prædictus Joannes inter cætera fidei noſtræ contraria, ſpecie, inquit, geruntur iſta, non veritate. Quod non Catholice dictum ... non ignoras: præſertim cum id ſæpe in dicto colloquio non negaveris, quando eamdem orationem cum expoſitione ſua ex Joannis libro recitavi; verum tunc, quod & nunc objeciſti nobis, te libellum illius nondum ad finem uſque perlegiſſe. Unde ſatis mirari nequimus te ... tantopere laudare quod ignoras .... Cæterum cum Paſchaſio aliiſque Catholicis non ſolum ſapio, ſed etiam veneror & amplector, verum corpus verumque ſanguinem Chriſti a fidelibus in altari ſumi ſub ſpecie panis & vini. " Idque probat ex ipſiſmet verbis conſecrationis, quæ in ſenſu naturali clariſſime veritatem Catholicam exhibent. Quæ ſic accipienda evincunt circumſtantiæ: Chriſtus enim præſentibus ſolis Apoſtolis, condebat teſtamentum, inſtituebat ſacramentum, & novum ſacrificium Levitico ſubſtituebat: Debuit igitur uti verbis apertiſſimis, & ſimpliciſſimis, ne in rebus tanti momenti errarent fideles. Demum ſic concludit: " Nunc te familiariter exoratum velim, ut ab hac perverſa intentione deſiſtas, neve nobis inauditas vanaſque credulitates ingeras ... Pudeat te patrocinari librum, quem Vercellis in plenaria ſynodo damnatum, te quoque propter eum hæreſis macula notatum, audivimus. Redi ergo, precor, ad Catholicam & Apoſtolicam traditionem. "

Azelini epiſtola ad Bereng.

Concil. tom. 6. ed. Hard.

Cum autem tanti mali fama crebreſceret, perque multos hujuſmodi virus latenter & operte jam ſerperet, contigit, ut ad aures etiam regis Francorum Henrici perveniret. Qui conſultu ſui regni Pontificum procerumque concilium Pariſiis cogi decimo ſeptimo Kalendas Novembris præcepit, ac præfatum Berengarium, ut aut ſua dicta Patrum authoritate firmaret, multis ſibi obnitentibus, aut ſi ea defendere nequiret, in Catholicam, cui obviare non poſſet, fidem prudenter tranſiret, intereſſe tantorum cœtui Patrum imperavit. Indicta die convenere Præſules aliique clerici; ſed Berengarius malæ conſcientiæ perculſus terrore, ut juſſus erat, eo venire diſtulit, ſeque eum Brunone Andegavenſi epiſcopo maxime continuit: quia & eodem errore ipſe noſcebatur involvi.

Durand. Troarn. l. de corp. Chr.

Concil. tom. 6. ed. Hard.

Iſambardus præſul Aurelianenſis quoſdam apices in ſcheda digeſtos in conſpectu omnium & Regis, qui intererat, protulit. Et præcipiat, inquit, veſtra ſanctitas has literas a Berengario editas, ſi libet, recitari, quas ego quidem ab ipſo nequaquam accepi; ſed, cum eas ſuo cuidam familiari Paulo per veredarium dirigeret, violenter rapui. Quibus ſuſceptis & ad recitandum traditis, omnium aures eriguntur;

Ibid. *Synodus Pariſienſ.*

ſed

CHRISTI AN. 1051.

ſed inter legendum multum repente fit murmur, & per ſingula abſurdi ſenſus verba gravis inſtrepit fremitus. Itaque omnibus talis lectio, quoniam nequiſſima ſordebat hæreſi, vehementer diſplicuit. Damnato proinde communi ſententia talium authore, damnatis ejus complicibus, cum codice Joannis Scoti, ex quo ea, quæ damnabantur, ſumpta videbantur, concilio ſoluto, diſceſſum eſt: ea conditione, ut, niſi reſipiſceret ejuſmodi perverſitatis author, cum ſequacibus ſuis ab omni exercitu Francorum, præeuntibus clericis cum eccleſiaſtico apparatu, inſtanter quæſiti, ubicumque conveniſſent, eo uſque obſiderentur, donec aut conſentirent Catholicæ fidei, aut mortis pœnas luituri caperentur.

Ibid.

Deodwinus Leodienſis antiſtes, cum indictam hanc a Rege ſynodum audiiſſet, ſic ſcripſit ad regem Henricum. Fama... totam Germaniam pervaſit.... qualiter Bruno Andegavenſis epiſcopus, item Berengarius Turonenſis, antiquas hæreſes modernis temporibus introducendo, adſtruant corpus Domini, non tam corpus eſſe quam umbram & figuram corporis Domini: legitima conjugia deſtruant, & quantum in ipſis eſt, baptiſmum parvulorum evertant, quos ad revincendum & publice confutandum.... ajunt, vos concilium advocaſſe.... O pia voluntas! quæ utinam effectum habere poſſet, ut in tanto ſacrilegio convictos, abſque ulla dilatione debita ultio conſequeretur: ſed deſperamus, id fieri poſſe, cum Bruno exiſtat epiſcopus.... Ergo majeſtatem tuam omnes exoratam vellemus, ut interim illorum impiam, ſacrilegam & nefariam aſſertionem audire contemneretis, donec accepta Romanæ ſedis audientia, damnandi poteſtatem haberetis. Quamquam hujuſmodi homines nequaquam oporteat audire: neque tam eſt pro illis concilium advocandum, quam de illorum ſupplicio exquirendum. Tunc quippe hæretici audiendi fuerant, quando hæreſes ipſæ & hujuſmodi quæſtiones, utpote quæ nondum ad unguem diſcuſſæ fuiſſent, in dubium venire potuerunt; ut per congreſſus certaminis pateſceret, utra pars ſtaret pro defenſione veritatis. Quod idem nunc profecto fieri non oportet, quia creberrimis ſanctorum Patrum conciliis, tum etiam venerabilium doctorum clariſſimis ſententiis, ita omnia ſunt eliquata, ut ne minimum quidem reſederit de omni ſece dubitationis. „ Tum recitatis pluribus S. Leonis Papæ, Cyrilli, Ambroſii, Auguſtini, Baſilii, Euſebii, Hilarii & Toletani concilii verbatim ſententiis, ita perorat. “ Quamobrem Brunonem & Berengarium jam anathematizatos arbitramur. Quod ſi ita eſt, vere illis concilii audientia deneganda eſt, & cum veſtris, comque noſtris epiſcopis, ſi ita vobis videtur, cum amico veſtro Imperatore, cum ipſo Papa, quæ vindicta in eos ſtatuatur, deliberandum eſt. „

Regi Galliarum & epiſcopis aliter & merito viſum eſt. Aperta licet eſſet hæreſis Berengarii: Cum tamen maxima pars hominum ita ſit comparata, ut Chriſtianæ religionis myſteria, quæ humanam rationem ſuperant, in dubium facile revocet, dum ei nova & intellectu faciliora proponuntur, neceſſe erat, ut ſynodi authoritate multi in veritate Catholica conſervarentur, hæreticorumque fallaciis decepti, ab errore revocarentur. Præterea, de Brunone Andegavenſi quamvis graves eſſent ſaltem propter ſilentium ſuſpiciones, in judicium necdum fuerat vocatus, nec quidquam adverſus eum poſtea ſtatutum eſt.

Berengarium in tribus ſynodis Romæ, Vercellis, Pariſiiſque damnatum, a viris doctis ubique confutatum, & ſemper contumacem, rex Henricus juſſit privari reditibus, quos ex canonicatu Turonenſi hactenus perceperat. Hæreticorum more ille temporalis emolumenti jacturam gravius tulit, quam tot ſententias excommunicationis, dataque ad Richardum abbatem epiſtola, injuriam ſibi factam a Rege conqueſtus eſt. Vellem, inquit, verbum..... Regi aliquod pro me faceretis, ſi forte humanitatis... atque Chriſtianitatis reputatione aliqua munificentia compenſaret damnum, quod is clerico eccleſiæ ſuæ injuſtiſſime intulit..... ſi non facit, me tamen præſto habet.... ut ſatisfaciam ſecundum ſcripturas illi, & quibus velit: injuſtiſſime damnatum Scotum Joannem; injuſtiſſime aſſertum Paſchaſium in concilio Vercellenſi: perverſe & regio auditu indigniſſime expoſuiſſe illi clericos Carnotenſes..... ſententiam de Euchariſtia, quam in ſcriptura habent glorioſæ memoriæ Folberti epiſcopi: quæ eſt B. Auguſtini. Sic hæretici epiſcopos & doctores accuſant

Concil. tom. 6. ed. Hard. & tom. 9. Lab.

injuſtitiæ & ignorantiæ, & ſpernunt judicium Eccleſiæ, cujus authoritatem reſpuunt ut tyrannicam, dum ipſimet ſuperbiſſimam exercent tyrannidem: cum enim hominum pars maxima ſacras linguas ignoret, & eruditionis ſit expers, ac proinde ſcripturarum verum ſenſum per ſe cognoſcere non valeat, hæreſeon duces, Eccleſiæ ſe ſubſtituentes, ſcripturarum veram interpretationem ſibi vindicant, ſectatoreſque ſuos palam aliter ſentire non patiuntur; ſed excommunicant.

Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 9. Lab.

XXXIX. Interea in Hiſpaniis reflorebat ſtatus eccleſiarum. Ferdinandus magnus Caſtellæ & Legionis rex, & Sancia regina ejus uxor ad reſtaurationem Chriſtianitatis, in iis præſertim locis, ex quibus Saracenos expulerant, fecerunt concilium in caſtro Coyaca, in diœceſi Ovetenſi, cui præſentes adfuere cum novem epiſcopis & totius regni optimatibus, æra 1088. id eſt, anno milleſimo quinquageſimo. Edidere tredecim canones, quorum aliqui ad res civiles pertinent. Secundus ſic habet: “ Ut omnes abbates ſe & fratres ſuos, & monaſteria, & abbatiſſæ ſe & moniales ſuas & monaſteria ſecundum B. Benedicti regant ſtatuta, & ipſi abbates & abbatiſſæ cum ſuis congregationibus & cœnobiis ſint obedientes, & per omnia ſubditi ſuis epiſcopis. „ Tertius presbyterorum & diaconorum veſtes in ſacrificio eaſdem recenſet, quales nunc habent, ipſiſque geſtationem armorum & cohabitationem cum fœminis prohibet; jubet, ut coronas apertas habeant, barbas radant, & veſtimentum competens & unius coloris habeant. Igitur veſtes nigræ necdum in uſu communi erant. Quartus. “ Ut archidiaconi & presbyteri, ſicut ſacri canones præcipiunt, vocent ad pœnitentiam adulteros, inceſtuoſos, fures, homicidas, maleficos.... & ſi pœnitere noluerint, ſeparentur ab Eccleſia & a communione. „ Sextus. Ut omnes Chriſtiani die ſabbati adveſperaſcente ad eccleſiam concurrant, & Dominica, Matutina, Miſſas & omnes horas audiant, opus ſervile non exerceant, nec ſectentur itinera... „ Undecimus. Ut Chriſtiani per omnes ſextas ferias jejunent. Duodecimus. “ Ut, ſi quilibet homo pro qualicumque culpa ad eccleſiam confugerit, non ſit auſus aliquis eum inde violenter abſtrahere, nec perſequi infra dextros eccleſiæ, qui ſunt triginta paſſus; ſed ſublato mortis periculo & corporis deturpatione, faciat quod lex Gothica jubet. Qui aliter fecerit, anathema ſit, & ſolvat epiſcopo mille ſolidos puriſſimi argenti. „

Coyacenſis ſynodus.

Spelman.

XL. In Scotia rex Machetad Romam devotionis cauſa profectus, argentum ſpargendo diſtribuit, eccleſiaſticaſque leges redux promulgavit, quarum præcipuæ ſunt: Chriſto initiatum ad profanum judicium non vocato: comparentem non judicato, ſed ad ſacros antiſtites remittito. Decimam partem terræ naſcentium paſtoribus eccleſiarum libere conferto, Deumque ſemper votis & oblationibus conſuetis adorato. Qui Pontificis authoritatem per annum execratus contempſerit, neque ſe interim reconciliaverit, hoſtis reipublicæ habetor: qui vero duobus annis in ea contumacia perſeveraverit, fortunis omnibus mulctator.

Alford. annal. eccl. Anglic. ad an. 1048.

In Anglia dominante Godwino comite, cujus potentiam timebat rex Edwardus, vir timidus ac animi mollioris, multa contra jus faſque fiebant. Monaſteria tunc monachis viduata ſunt, quorum bona invadebant ſæculares, prava judicia a perverſis hominibus commiſſa ſunt. Jam a tempore regis Ethelredi cœperant abbates in Regum curiis clarius agnoſci, & indies contingebat, Regum miniſtros, per monachos, dignitatum & prælaturarum nimium ambitioſos, variis xeniis, blanditiis & ſalutationibus abundantius honorari, ita ut nulla electio Prælatorum eſſet mere libera & canonica; ſed omnes dignitates tam epiſcoporum quam abbatum per annulum & baculum Regis curia pro ſua complacentia conferebat. Qui mos in Italia & in multis aliis provinciis invaluit: hinc prælaturæ per ſimoniam ex utraque parte conſummatam conferebantur. Quæ res poſtea inter Romanos Pontifices aliosque Principes fuit magnarum diſſenſionum materia. Imperatores enim & Reges jus conferendi prælatis regalia, ſeu baronias & comitatus, annexa beneficiis relaxare nolebant, illudque jus legitimum prætendentes, etiam beneficia pro libitu conferebant. Pontifices autem ſimoniam abolere cum vellent, Principes eccleſiaſticis regalia conferre non ſinebant, eo quod ſub eorum prætextu invaluiſſet ſimonia, & canonicæ tollerentur electiones.

CHRISTI AN. 1052. Wibert. jovit. S. Leon. Hand. l. 2. Metrop. Salisb.

XLI. Leo Pontifex maximus ab Andrea rege Hungariæ pro pace cum Imperatore conſtituenda vocatus, Ratiſponam venit anno milleſimo quinquageſimo ſecundo; ſed cum ejus preces non audiiſſet Imperator, Hungariæ ſubjectionem perdidit. Papa S. Wolfgangum in numerum Sanctorum retulit, ſimiliter & S. Erhardum. Deinde cum Imperatore multiſque epiſcopis & Principibus Wormatiæ Domini Natalem egit: ubi, ſicut dudum cœperat, Fuldenſem abbatiam aliaque nonnulla loca & cœnobia, quæ S. Petro antiquitus donata feruntur, ab Imperatore repoſcens exegiſſet, Imperator ei pro Bamberga, Fulda aliiſque in Germania locis Beneventum in Apulia dedit.

Leo Oſtienſ.

Witichind. l. 1. & Ditamar.

Eodem anno Gallos inter & Germanos orta eſt controverſia de corpore S. Dionyſii martyris, primi Pariſienſis epiſcopi. Illius ea fuit occaſio: Regnante in Galliis Carolo Simplice, Henricus Auceps, Germaniæ rex, cum exercitu Rhenum tranſierat, ut dilataret Imperium. Carolus Simplex a regno pulſus, ad eum miſit legatum, qui dixit: Hoc tibi ſignum fidei & caritatis tranſmiſit Carolus, protulitque de ſinu ſuo manum martyris Dionyſii, auro gemmiſque incluſam. Hoc, inquit, habeto ſignum fœderis perpetui & amoris vicarii. Rex munus illud cum omni gratiarum actione ſuſcipiens, proſtratus, ſanctas reliquias veneratus eſt. Monachi Ratiſponenſes inde corpus S. Dionyſii integrum apud ſe repertum publicarent, dum hoc anno S. Leo in Germania ageret. Confinxerunt præterea Leonis Papæ literas, quibus eis S. Dionyſii corpus attribuit, quas eſſe commentitias viri docti pluribus demonſtrarunt: in iis enim dicitur, cauſam illam diutiſſime ventilatam, licet mirum ſit apud omnes illorum temporum ſcriptores de ea re ſilentium. Aſſeritur per Arnulphum Imperatorem oſſa S. Dionyſii in S. Emmeramni monaſterium eſſe tranſlata. Antiqui tamen Germaniæ ſcriptores dicunt, tantum manum S. Dionyſii Henrico Aucupi datam, idque poſt Arnulphi tempora. Demum Papa dicit, ſe tam Imperialibus, quam Papalibus literis inſtructum, quæ tamen numquam viſæ fuerint, & tacet de reliquiis S. Dionyſii, quæ Pipini regis tempore Stephano Papæ conceſſæ fuere. Plura ſuppoſitionis argumenta refert Carolus Dubois libro decimo hiſtoriæ eccleſiaſticæ Pariſienſis, capite quinto.

Herman. contract.

Leo Papa, poſtquam obtinuit ab Imperatore auxilia adverſus Normannos jura omnia confundentes, rediit in Italiam, Mantuæque egit quinquageſimam, ibique ſynodum celebrare cum tentaſſet, perficere non potuit, orto quippe tumultu, quidam e ſuis occiſi ſunt. Papa ſanctum Chriſti cruorem, qui ibidem aſſervari dicebatur, impetrare voluit, ut tranſferret Romam; populus autem, ut eum retineret, in ſeditionem verſus eſt. Ejus zelum Leo laudavit, & novam S. Andreæ eccleſiam licet non plane abſolutam dedicavit, ac modica pretioſi theſauri particula reverenter accepta, quæ nunc in eccleſia S. Joannis Lateranenſis aſſervatur, reliquum cum corpore S. Longini in præparatum ad id locum repoſuit; quod, ne aliqua barbarorum incurſione auferri contingeret, epiſcopus Conon poſt biennium rurſum ſub terra infra fornices abdi juſſit, marmoreumque altare deſuper impoſuit.

Bolland. 19. Apr. in comment. præv. num. 23.

CHRISTI AN. 1053. *Romana ſynodus.*

XLII. Papa Romam reverſus poſt Paſcha anni milleſimi quinquageſimi tertii ſynodum celebravit. In ea pallium Dominico Gradenſi patriarchæ conceſſit, atque, ut crucem ante ſe deferret, epiſcopiſque Venetiæ & Iſtriæ ſic ſcripſit: " Judicio totius ſynodi hoc definitum fuit, ut nova Aquileja totius Venetiæ & Iſtriæ caput & Metropolis perpetuo haberetur, ſecundum quod evidentiſſima prædeceſſorum noſtrorum adſtruebant privilegia. Forojulienſis vero antiſtes tantummodo finibus Longobardorum eſſet contentus... Quod ei pro magno conceſſimus, quia quater jam vocatus a nobis, nec venit, nec ſe excuſavit. Cum Gradenſis, id eſt, novæ Aquilejæ patriarcha quinquies noſtræ ſynodo, etiam non vocatus, interfuerit. Unde monendo mandamus & præcipimus vobis ex parte Dei & noſtra, ut præfato Gradenſi patriarchæ ſucceſſoribuſque ejus in omnibus ſecundum jura canonica obedientes ſitis, ſicut Primati veſtro & Patriarchæ eſſe debetis." Itaque Aquilejenſis patriarchatus in Gradenſem, non vero Gradenſis in Venetum tunc tranſlatus eſt, ut quidam male opinantur. Hæc epiſtola data eſt indictione ſexta, id eſt, anno milleſimo quinquageſimo tertio.

Leon. P. epiſt. 2. Concil. tom. 6. ed. Hard.

Gradenſis patriarcha.

Baſilicæ Vaticanæ pro luminaribus & pro ejuſdem reparationibus conceſſit decimam oblationem. Demum ad Auximanos dedit literas, quibus prohibuit ſub pœna excommunicationis, ne quis demortui epiſcopi domum diriperet, & multo minus incenderet, vel eccleſiæ bona vaſtaret; Udonem etiam primicerium ſibi chariſſimum, ſucceſſorem ſuum in Tullenſi ſede delegit, poſtulatoque Imperatoris conſenſu, conſecravit. Papa poſt hæc cum exercitu movit adverſus Normannos; ſed cæſis ad internecionem ejus copiis, ipſeque captus, Beneventum honorifice perductus eſt. Normanni vero, quos ab excommunicatione abſolvere compulſus eſt, totam Apuliam & Calabriam aut vi vel deditione receperunt.

CHRISTI AN. 1053. Leon. P. epiſt. 10. S. Leon. cit.

Apul. l. 2.

Leo Papa captus.

CHRISTI AN. 1054.

Leo Papa, dum Beneventi detinetur, duas epiſtolas ſcripſit ad Africanos epiſcopos, qui inter ſe diſſidebant: Gummitanus enim epiſcopus ſine conſenſu Metropolitani Carthaginenſis epiſcopos ordinare, & concilia provincialia indicere præſumebat. Huic obſiſtebant Petrus & Joannes epiſcopi, qui ea de re ſcripſerunt ad S. Leonem, quibus ſic reſcripſit: " Decus eccleſiarum Africanarum ita conculcatum a gentibus nimium dolemus, ut modo vix quinque inveniantur epiſcopi, ubi olim ducenti quinque ſolebant per concilia plenaria computari, & ibi paucula oves quotidianæ occiſioni deputatas remanſiſſe, ubi quondam innumerabilis grex Domini ſub numeroſis arietibus exultabat alta pace: ſed hæc peccatis noſtris imputantes, & juſtitiam Creatoris collaudantes timeamus.... Recte contra Gummitanum epiſcopum dignitatem Carthaginenſis eccleſiæ defendiſtis; quia ſine dubio poſt Romanum Pontificem primus Archiepiſcopus & totius Africæ maximus Metropolitanus eſt Carthaginenſis epiſcopus, nec pro aliquo epiſcopo in tota Africa poteſt perdere privilegium ſemel ſuſceptum a ſancta Romana & Apoſtolica ſede.... nec quicumque ſit ille Gummitanus epiſcopus, aliquam licentiam conſecrandi epiſcopos, vel deponendi, ſeu provinciale concilium convocandi habet ſine conſenſu Carthaginenſis Archiepiſcopi, cujuslibet dignitatis ac poteſtatis ſit. Tantummodo procurabit ille Gummitanus epiſcopus quæ ad propriam parochiam pertinent: cætera autem, ſicut & alii epiſcopi Africani, concilio Carthaginenſis epiſcopi aget, qui ſolus in Africa pallium ab Apoſtolica ſede habere ſolet...... ſed hoc vos non lateat, non debere præter ſententiam Romani Pontificis univerſale concilium celebrari, aut epiſcopos damnari, vel deponi: quia etſi licet examinare, definitivam tamen ſententiam abſque conſultu Romani Pontificis non licet dare." Eadem ſcripſit ad Thomam epiſcopum Africanum. Datæ ſunt decimo ſexto Kalendas Januarii, indictione ſeptima, id eſt, anno milleſimo quinquageſimo quarto.

Leon. P. epiſt. 4. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 9. Lab.

XLIII. Petrus Antiochenus patriarcha Leoni Papæ ibidem commoranti miſit epiſtolam cum ſua fidei confeſſione, ejus communionem expetens; cui Leo reſcribens, poſtquam gratulatus eſt de ſua erga ſedem Apoſtolicam obſervantia, hæc addit: " Noveris, nos tuam promotionem taliter approbare, ſi non hanc neophytus, aut curialis, ſeu bigamus, vel pretio, vel alio quolibet modo ſacris canonibus contrario obtinuiſti. Sane fidem tuam, quam proprio ſcripto ſummæ & Apoſtolicæ ſedi expoſuiſti, ſanam & Catholicam atque orthodoxam per omnia proteſtamur, & ſicut vera unicam & ſalutarem amplectimur, & tuæ dilectioni vehementer congratulantes in Domino, eamdem noſtram eſſe devoto corde & prompto ore confitemur." His ſubjicit ſuam fidei profeſſionem, in qua recipit ſeptem priora concilia œcumenica, eorumque definitiones; octavi vero non meminit, fortaſſis, quia in eo de cauſa perſonali tantum agebatur. Papa Beneventi permanſit uſque ad menſis Martii duodecimum diem anni milleſimi quinquageſimi quarti; ibique infirmatus, vocato comite Hunfrido Normanno, ab eo Capuam uſque deductus eſt: ibi duodecim dies remoratus, accerſito abbate Caſſinenſi ſui itineris ſocio, Romam reverſus eſt, inſtante paſchali ſolemnitate. Imperator eodem anno, convocato apud Triburiam conventu, filium ſuum Henricum Germaniæ regem eligi fecit.

Ibid. Leon. P. epiſt. 5.

Leo Oſtienſ. l. 2. c. 88.

XLIV. Hiſce temporibus clericorum incontinentia & ſimonia quantum invaluerint, S. Petri Damiani opera demonſtrant, in quibus adverſus hæc vitia ut plurimum invehitur, iiſque remedium afferre tentat. Ejuſdem generis opuſculum miſit ad Leonem Romanum Pontificem, quem hortatur, ut impudicos

cleri-

CHRISTI AN. 1054. clericos coerceat, atque a ſacris ordinibus removeat. Ibidem duplicem eorum abuſum circa pœnitentiam ſic manifeſtat ac arguit: “ Quidam, inquit, hu- Petr. Damian. opuſc. 7. cap. 7. jus criminis veneno ſaucii, dum quaſi ad cor redeunt, ne reatus ad aliorum notitiam prodeat, inter ſe invicem confitentur, & dum hominum faciem erubeſcunt, qui reatus authores exiſtunt, ipſi *Adverſus falſam clericorum incontinentium pœnitentiam* judices fiunt, & indiſcretam indulgentiam, quam ſibi quiſque affectat impendi, gaudeat alteri vicaria permutatione largiri. Unde fit, ut & magnorum criminum pœnitentes ſint, & tamen nec ora jejunio pallent, nec corpora macie contabeſcunt, & dum nullo modo venter ab immoderata alimentorum perceptione reſtringitur, in ardorem conſuetæ libidinis animus turpiter inflammatur. Quo fit, ut, qui commiſſa necdum fleverat, adhuc deterius lugenda committat . . . . „ Præterea ejuſmodi luxu- Ibid. c. 10. rioſi clerici apocryphis quibuſdam canonibus confidentes, invicem ſibi leviores imponebant pœnitentias. “ Sed quoniam, inquit, quædam næniæ ſacris canonibus reperiuntur admixtæ, in quibus perditi homines vana præſumptione confidunt, ex ipſis aliquas hic apponimus, ut non ſolum eas, ſed & omnes alias ſimiles, ubicumque repertæ fuerint, falſas & omnino apocryphas liquido demonſtremus. Dicitur enim inter cætera: Presbyter, non prolato monachi voto, cum puella vel meretrice peccans, annos duos & tribus quadrageſimis, ſecunda, quarta, & ſexta feria & ſabbato ſemper cum ſicco pane pœniteat: ſi cum ancilla Dei aut maſculo, addatur jejunium, id eſt, quinque annos, ſi in con- c. 11. ſuetudine eſt; ſimiliter diaconi . . . . Et quis tam hebes, quis tam inſanus reperiri valeat, qui duorum annorum pœnitentiam deprehenſo in fornicatione presbytero idoneam credat? ſi quis enim quantulamcumque ſcientiam canonicæ authoritatis attigit, ut diſtrictiora judicia taceamus, quia lapſo in fornicatione presbytero ſaltem decem annorum pœnitentia decernatur, agnoſcit. „ His alia plura ſubjungit exempla, quæ ut diſciplinæ laxamenta ſevere reprehendit, & tamen a multis ut immodicæ auſteri- Ibid. tatis deliramenta haberentur. Leo ei reſcribens, ejus zelum laudat & pietatem, temperamento tamen attendum putat, haud dubie propter peccantium multitudinem. Eos igitur, qui minus graviter peccarunt, vel brevi tempore, vel cum paucioribus, in ſuo gradu manere permittit; alios vero a ſuis ordinibus removeri jubet.

XLV. Eadem tempeſtate Græcorum ſchiſma conſummatum eſt, atque etiamnum perſeverat. Michael Cerularius patriarcha Conſtantinopolitanus & Leo Achridæ Metropolitanus in Bulgaria adverſus latinam eccleſiam ſcripſere Joanni Tranenſi epiſcopo in Apulia, qui poſtea cum Græcis colludens, a Nicolao Apud Baron. an. 1053. Papa II. depoſitus eſt. Occidentales ſugillabant, quod in Azymis vivificum Deo offerrent ſacrificium, quod in fermento Chriſtum inſtituiſſe contendebant. Secundo. Judaizarent in quadrageſima, quia ſingulis quadrageſimæ ſabbatis jejunabant. Tertio. Suffocatis & ſanguine veſcerentur; demum quadrageſimæ tempora non cantarent Alleluja. Sic autem concludebant: Azyma & cuſtodias ſabbatorum projicite miſeris Judæis; ſimiliter & ſuffocata barbaris gentibus, ut fiamus puri in recta & immaculata fide, & unus grex unius paſtoris Chriſti. Hæc homo Dei, multoties ipſe agnoſcens docuiſti, & correctus iis ſcripſiſti, qui ſimilem haberent conſuetudinem . . . . Ut autem habeas ſalutem animæ tuæ, mitte principibus ſacerdotum & ſacerdotibus, & adjura, ut ſe Wibert. in vit. Leon. P. ipſos & Dei populum corrigant. Hoc ſi feceris, rurſus tibi perfectiora ſcribam. Hæc epiſtola Trani cum fuiſſet exhibita Humberto eccleſiæ ſylvæ-candidæ epiſcopo, eam latine tranſtulit, & Papæ Leoni detulit, qui longioribus literis confutavit ejuſmodi præſumptiones. Initio quidem multa de pace diſputat, atque adverſus ejus infractores invehitur. Tum ſic Leon. P. epiſt. 1. eos alloquitur: “ Quia tu, chariſſime, nobis, & adhuc dicende in Chriſto frater & antiſtes Conſtantinopolitanæ eccleſiæ, tuque, Leo Achridane dicimini Apoſtolicam & latinam eccleſiam nova præſumptione nec auditam nec convictam palam damnaſſe, pro eo maxime, quod de azimis audeat comme- *Leo Papa confutat Græcorum calumnias* morationem Dominicæ paſſionis celebrare . . . Ecce jam poſt mille ferme viginti a paſſione Salvatoris noſtri annos incipit per vos diſcere Romana Eccleſia, qualiter memoria paſſionis ejuſdem ſit recolenda: quaſi nihil ei contulerit præſentia, converſatio & diuturna inſtitutio, ſeu qua clarificavit Deum, CHRISTI AN. 1054. mors pretioſa venerabilis illius ſenis, cui ſpecialiter Chriſtus Filius Dei vivi dixit: Beatus es Simon Bar- Matt. 16. c. 6. juna, quia caro & ſanguis non revelavit tibi, ſed Pater meus, qui eſt in cœlis. Non ergo perpenditis, quanta impudentia dicatur, Pater, qui in cœlis eſt, abſcondiſſe a Principe Apoſtolorum Petro cultum, ſeu ritum viſibilis ſacrificii per diſpenſationem Unigeniti ſui, cui per ſemetipſum pleniſſime revelare dignatus eſt illud ineffabile arcanum inviſibilis dignitatis ejuſdem Filii ſui? & cui proprio ore Do- Ibid. minus ſic repromittit: Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam. Illius capiti vos ſatagitis ſubtrahere Chriſtum Jeſum, præter quem nemo poteſt univerſali Eccleſiæ aliud ponere fundamentum. „

“ Taliter ſancta Eccleſia, ſuper petram, id eſt, Ibid. Chriſtum, & ſuper petram vel Cepham filium Joannis ædificata, quia inferi portis, diſputationibus ſcilicet hæreticorum, quæ vanos ad interitum introducunt, nullatenus foret ſuperanda. Sic pollicetur ipſa veritas . . . Portæ inferi non prævalebunt adverſus eam. Cujus promiſſionis effectum ſe precibus impetraſſe a Patre idem Filius proteſtatur, dicendo ad Petrum: Simon, ecce ſatanas expetivit vos, ut cribraret ſicut triticum: ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua; & tu aliquando converſus confirma fratres tuos. Erit ergo quiſquam tantæ dementiæ, qui orationem illius, cujus velle eſt poſſe, audeat in aliquo vacuam putare? Nonne a ſede Principis Apoſtolorum, Romana videlicet Eccleſia, tam per eumdem Petrum, quam per ſucceſſores ſuos, reprobata & convicta, atque expugnata ſunt omnium hæreticorum commenta, & fratrum corda in fide Petri, quæ hactenus nec defecit, nec uſque in finem deficiet, confirmata. „ His ſubjicit errores & ſchiſmata Patriarcharum Conſtantinopolitanæ eccleſiæ, quæ viriliter expugnavit & ſuffocavit Romana ſedes.

Inde veniens ad temporalem poteſtatem ſedis A- Ibid. poſtolicæ, refert Conſtantini donationem, qua Sylveſtro Papæ, ejuſque ſucceſſoribus ornamenta Imperialia, & totius Occidentis Imperium tradit atque perenniter poſſidenda concedit. Hanc autem ſuppoſititiam jam dudum cum Baronio fatentur omnes periti . . . . Infra Græcos reprehendit, quod eunuchos ad patriarchatum Conſtantinopolitanum contra canones promoverint; unde contigit, ut tumor percrebuerit, hanc ſedem tenuiſſe fœminam, cujus ſceleris enormitas id credere non permittit; ſed inde evidenter colligitur, Joanniſſæ papiſſæ fabulam necdum fuiſſe confictam, quam tamen ducentis annis ante Leonem IX. ſediſſe mediam inter Leonem IV. & Benedictum III. fingunt ejus authores. Alioquin crimen incertum, imo falſum, Græcis objicere non auſus eſſet, ſi eodem ſcelere vera Romana ſedes macularetur.

Infra, Latini præ Græcis quam moderate ſe ge- Ibid. c. 29. rant, ſic probat: “ Ut fertur, omnes Latinorum baſilicas penes vos clauſiſtis, monachis monaſteria & abbatibus tuliſtis, donec veſtris viverent inſtitutis. Ecce in hac parte Romana Eccleſia, quanto diſcretior, moderatior, & clementior vobis eſt? ſiquidem, cum intra & extra Romam plurima Græcorum reperiantur monaſteria ſive eccleſiæ, nullum eorum adhuc perturbatur, vel prohibetur a paterna traditione, ſive ſua conſuetudine, quin potius ſuadetur & admonetur eam obſervare . . . . . Scit namque noſtra Eccleſia, quia nihil obſunt ſaluti credentium diverſæ pro loco & tempore conſuetudines, quando una fides per dilectionem operans bona, quæ poteſt, uni Deo commendat omnes. „ Demum pleniorem ad eorum objecta de azymis promittit reſponſionem.

Conſtantinus Monomachus Imperator veluti pacis ſequeſter Romanam inter & Græcam eccleſiam literas dedit ad Leonem Papam, ut ejus opera Germanici & Itali junctis copiis cum græco exercitu, Normannos ex Italia ejicerent. Michael Cerularius ejuſdem juſſu exhortatorias ad concordiam & unitatem Papæ ſcripſit literas, quas, priuſquam a Normannis caperetur, recepit. Leo reſcribens eum lau- Leon. P. epiſt. 7. dat, quod eccleſiarum pacem procurare curet, hortatur, ut Romanam defendat Eccleſiam, belli ſocietatem promittit, de arrogantia Michaelis Conſtantinopolitani conqueritur. Noverit, inquit, tua charitas ſuper præſumptionibus ejus multa & intolerabilia jam dudum perveniſſe ad aures noſtras:

CHRISTI AN. 1054.

qualiter etiam aperta perſecutione in latinam eccleſiam exardeſcens, anathematizare non timuit omnes, qui ſacramenta attrectant ex azymis, & quod Alexandrinum & Antiochenum patriarchas antiqua dignitate ſua privare contendens, contra fas & jus ſibi ſubdere nova ambitione appetit; in quibus, ſi, quod abſit, pertinax fuerit, pacem noſtram retinere nullo modo poterit. „ Demum nuntios ſuos ei commendat, ut eos benigne ſuſcipiat, audiat & remittat. Aliis literis Michaeli Cerulario gratulatus, quod Græcos Latinis conciliare ſtuderet, de iisdem præſumptionibus eum arguit, & Chriſtum in azymis conſecraſſe contendit: “ Quia, inquit, qui non venerat ſolvere legem, ſed adimplere, juxta ipſius legis præceptum, ex azymis & vino vetus Paſcha adimplevit, & protinus ex azymis & vino novum, ſicut aperte Lucas narrat, diſcipulis tradidit. Neque enim totis octo diebus illis fermentum apparebat in omnibus finibus Iſrael, & apud quemcumque inveniebatur, peribat anima ejus de populo ſuo. „ Datæ ſunt menſe Januario, indictione ſeptima, ac proinde anno milleſimo quinquageſimo quarto. Has detulere legati Apoſtolici, Petrus Amalfienſis Archiepiſcopus, Humbertus ſylvæ-candidæ epiſcopus, & Fridericus Romanæ Eccleſiæ diaconus & cancellarius, Godefridi Lotharingiæ & Tuſciæ ducis frater, qui poſtea fuit Romanus Pontifex.

Wibert. vit. Leo Pap. Bolland. 19. Apr. *Mors S. Leonis Papæ IX.*

Hujuſce rei exitum non vidit Leo Papa. Paucis diebus poſtquam Romam rediit, ejus languoris invaleſcente moleſtia, cum ſupremum diem ſibi inſtare divinitus cognoviſſet, lectica ſubvectus oratorium S. Petri ingreſſus eſt. Dein delatus in vicinam epiſcopii domum, viſitatus eſt frequentia fidelium; quorum pia conſideratio perpendens, non diutius eum retinendum carnis ergaſtulo, decrevit, ut, quoniam plures epiſcoporum, abbatum, cæterorumque fidelium turbæ confluxerant, eis præſentibus ungeretur ſacri olei liquore, quo vehementer exhilaratus, munitusque Dominici corporis & ſanguinis communione migravit ad Deum, die decima Kalendas Majas anno ætatis quinquageſimo, Chriſti milleſimo quinquageſimo quarto. Romæ ſedit annis quinque, duobus menſibus, & novem diebus: temporum notam in publicis actis deſignavit per annos Incarnationis: quem ritum retinuere plures ejus ſucceſſores: illum poſtea intermiſſum reſtituit Eugenius Papa IV., cumque tranſmiſit ſuis ſucceſſoribus, qui fere ſemper in ſuis reſcriptis eam notam temporariam adhibuere.

Ejus ſanctitas eximia fuit, pſalterium ſingulis diebus recitabat, Miſſæque ſacrificium offerebat. Quamdiu Romæ verſatus eſt, tribus per hebdomadam diebus, a Lateranenſi eccleſia ad S. Petri baſilicam, privato habitu nudiſque pedibus, cum duobus aut tribus clericis, pſallendo & orando pergebat. Humi cubabat cilicio ad carnem indutus. Quamvis eſſet eruditiſſimus, ſacra ſtudia jugiter colebat, nec linguam græcam addiſcere prope quinquagenarius dedignatus eſt, ut ſcripturam ſacram græce legere ac intelligere poſſet, quo facilius cum Græcis ageret, eoſque refelleret. Multis poſt obitum miraculis clarus ſacris Eccleſiæ faſtis adſcriptus eſt. Ejus corpus primo juxta ſepulchrum S. Gregorii Papæ in eccleſia S. Petri conditum eſt. Deinde propter miracula ſub proprio altari, Pauli Papæ IV. juſſu, die decima ſeptima Januarii, anno milleſimo ſexageſimo ſexto in novum templum proceſſionali pompa delatum, ſub ara ritu ſolemni collocatum eſt. Romana ſedes per annum vacavit.

Humbertus Michaelem CP. confutat. Apud Baron. tom. 11. p. 680.

XLVI. Romanos legatos honorifice ſuſcepit Conſtantinus Imperator. Michaelis Cerularii & Leonis literas ad Joannem Tranenſem confutavit Humbertus, dum hic commoraretur: ſuum opus ſic inſcripſit: Reſponſio fratris Humberti eccleſiæ ſylvæ-candidæ epiſcopi, inſtar dialogi ab ipſo latine conſcripta, & juſſu Imperatoris Conſtantini Monomachi græce edita, ſub nominibus Conſtantinopolitani & Romani, anno milleſimo quinquageſimo quarto. Primus Michaelis Cerularii epiſtolam per partes proponit, alter ei reſpondet. Hos initialibus literis deſignabimus: C P. primo objicit de azymis & ſabbatis. “ Quæ, inquit, myſtice indecenter cuſtoditis, & Judæis communicatis. R. reſpondet: Alienum a charitate videri, quod, cum plurimi ſint in Orientis partibus hæretici, quorum nec colloquia nec convivia, ſeu cum iis orare devitent, ſolam occidentalem eccleſiam devitent ut abominabilem, eique & primæ ſedi Apoſtolicæ ſuam opinionem ingerere præſumant.. Dein prolatis veteris teſtamenti teſtimoniis, quibus Deus Judæis præcipit, ut a die decima quarta primæ lunæ uſque ad vigeſimam primam azymis veſcantur, & prohibet, ne fermentatum in domibus ſuis retineant, nec ullum opus faciant die ſabbati, ex his recte concludit, quod Latini non judaizent, ſiquidem iisdem diebus azymis non veſcuntur, ſed fermentatum comedunt, & diebus ſabbati omne opus faciunt, licet ex traditione Apoſtolica jejunent, ſicut & in proxima feria ſexta, & nihil eorum obſervant, quæ ibidem Judæis præſcripta ſunt. Immo potius Græci cum Judæis communicent, qui cum ipſis etiam in quadrageſima ſabbati diebus ſolvunt jejunium, & epulantur.

Ibid.

CP. Chriſtum in fermento conſecraſſe contendit, quia legitur in Evangelio, Jeſus accepit panem: panis autem græce dicitur *ἄρτος*, artos autem interpretatur elevatus & ſurſum portatus a fermento & ſale . . . , R. rejicit hanc arbitrariam etymologiam, ſiquidem azymus panis in veteri teſtamento dicitur *ἄρτος*. Græci plurimum urgebant teſtimonium Joannis Evangeliſtæ, qui ait, ante diem feſtum Paſchæ Chriſtum lavaſſe pedes diſcipulorum, quam ceremoniam excepit inſtitutio Euchariſtiæ, & addit, quod die ſequenti Judæi non introierint in prætorium Pilati, ne contaminarentur, ſed ut manducarent Paſcha, ſcilicet agnum paſchalem, ut ipſi interpretabantur, qui dies primus erat azymorum, unde concludebant, Chriſtum ante Judæos manducaſſe Paſcha ſeu agnum paſchalem: ac proinde ante diem azymorum, & conſequenter eum conſecraſſe in pane fermentato. R. reſpondet, Evangeliſtas non eſſe ſibi invicem contrarios, ſed perfecte concordantes. Itaque cum dicat Matthæus: Prima autem die azymorum acceſſerunt diſcipuli ad Jeſum, dicentes: Ubi vis paremus tibi comedere Paſcha. At Jeſus dixit: Ite in civitatem, ad quemdam, & dicite ei: Magiſter dicit: Tempus meum prope eſt, apud te facio Paſcha cum diſcipulis meis. Et fecerunt diſcipuli, ſicut conſtituit illis Jeſus, & paraverunt Paſcha. Veſpere autem facto diſcumbebat cum diſcipulis ſuis. Quod ſic confirmat Marcus. Et primo die azymorum, quando Paſcha immolabant, dicunt ei diſcipuli: Quo vis eamus, & paremus tibi, ut manduces Paſcha . . . Et abierunt diſcipuli . . . & paraverunt Paſcha. Veſpere autem facto venit cum duodecim, & diſcumbentibus illis. Igitur ſecundum Evangeliſtas primo die azymorum, quo Judæi immolabant Paſcha ſeu agnum paſchalem, Jeſus adimplens legem, miſit duos a diſcipulis ſuis, qui Paſcha præpararent, & veſpere facto Chriſtus cum diſcipulis Jeruſalymam veniens illud comedit: eodemque die, priuſquam ſol occideret, lavit pedes diſcipulorum, ac proinde ante feſtum Paſchæ, qui dies feſtus tantum decimo quinto inchoabat. Judæi vero die ſequenti non introierunt Pilati prætorium, ne voluntarie contaminarentur, ſi in domum gentilis intrarent, & comederent Paſcha, ſeu azymos panes, quibus veſci per ſeptem dies tenebantur, qui dies azymorum dicebantur Paſcha. Recte etiam dicitur, quod, cum Chriſti accuſatores eſſent de genere ſacerdotali vel Levitico, non introierint in prætorium Pilati, ne contaminarentur, ſed manducarent Paſcha, id eſt, carnes boum, qui eo die ſub veſperam immolabantur.

Matt. 26.

Marc. 14.

Ibid.

Ritui græco quantum præſtet Latinus, ſic demonſtrat Humbertus, Panis fermentatus parvo ſitu efficitur mucidus: quod rariſſime incurrit azymus, utpote planus & ſolidus . . . . Occidentales a miniſtris ſacris altaris in ſecretario confectum offerunt azymum, quod ex grano frumenti, & limpida lympha per ignem fuerit præparatum. Græci vero pretio fermentatum a quocumque præparatum, etiam a publicis negotiatorum tabernis emptum panem ad Dominicam menſam transferebant ... ſanctificatumque panem in calice intritum cum cochleari ſumere conſueverant. Quod utique Chriſtus non fecit; ſed ſicut, inquit, Romana Eccleſia uſque nunc obſervat, panem integrum benedixit, & fractum ſingulis particulatim diſtribuit, dicens: Accipite & comedite, hoc eſt corpus meum. Quibus, poſtquam cœnatum eſt, calicem porrexit, dicens, Bibite ex eo omnes. Quem etiam morem retinet eccleſia Hieroſolymitana .... Nec, quomodo Græci, habet lanceam ferream, qua ſcindat in modum crucis ipſam oblationem. Græcis objicientibus vetera tranſiiſſe, reſpondet Romanus; ſi vetera non proficiendo, ſed

CHRISTI AN. 1054.

do, ſed deficiendo tranſierunt; unde vobis templum, altare, ſacrificium, candelabrum, cortinæ, ſanctum chriſma, & thymiama, aſperſionis aqua, thuribulum, & cætere ſancti miniſterii vaſa ſeu ornamenta, aut veſtimenta ſacerdotalia? unde vobis encœnia, Pentecoſte & Paſcha, ſeu quadrageſima? unde vobis Pontifices, ſacerdotes & Levitæ, ac reliqui eccleſiaſtici gradus ex ordine. Unde primitiæ & decimæ. Poſtremo, unde vobis dilectio Dei & proximi ac reliqua mandata decalogi? Quia ergo ſecundum vos ſic nova facta ſunt, ut vetera omnia ſint relicta, & per Chriſtum maledicta, abjiciamus procul ab ejus eccleſia quæ ſupra diximus omnia.

Demum Græcorum quoſdam abuſus intolerandos reprehendit, ſcilicet conjugia presbyterorum, & quod communionem vel etiam baptiſmum mulieribus prægnantibus, etiam in periculo mortis denegarent, parvulos ante octavum diem non baptizarent, monachis ægrotantibus carnes comedere non permitterent.

Wibert. in vita Leon. II. Pap.

Fridericus quoque diaconus & Romanæ Eccleſiæ cancellarius invectiva reſpondit quibuſdam objectionibus, quas iiſdem de rebus ediderat Nicetas monachus Studita, qui & Pectoretus, contra latinam eccleſiam: quem libellum titulaverat de azymo, de ſabbato, & de nuptiis ſacerdotum. Quæ invectio græce tranſlata publice coram Imperatore recitata eſt. Uterque ſcribit aſperius, allegatque plures authoritates apocryphas. Hic libellus ſub Humberti nomine vulgo laudatur. Nicetas ab Imperatore coactus eſt damnare & comburere ſua ſcripta: habitaque diſputatione apud monaſterium Studii in urbe Conſtantinopolitana, a legatis accipiens perfectam propoſitionum ſuarum ſolutionem, iterum ſponte anathematizavit omnia dicta & facta vel tentata adverſus primam & Apoſtolicam ſedem, ſicque ab eis in communionem receptus, effectus eſt eorum familiaris & amicus. Michaele autem Conſtantinopolitano epiſcopo præſentiam legatorum & colloquium devitante, atque in ſtultitia ſua perſeverante, præfati nuntii Domni Apoſtolici adierunt eccleſiam S. Sophiæ, & ſuper obſtinatione illius conqueſti, clero ex more ad Miſſas præparato, jam hora tertia, die ſabbati, excommunicationis chartam ſuper principale altare poſuerunt ſub oculis præſentia cleri & populi. Inde mox egreſſi etiam pulverem pedum ſuorum excuſſere in teſtimonium illis, proclamantes: Videat Deus, & judicet. Hinc ordinatis eccleſiis Latinorum intra ipſam Conſtantinopolim, & anathematizatis cunctis, qui deinceps communicarent ex manu Græci Romanum ſacrificium vituperantis, accepta orthodoxi Imperatoris licentia, in oſculo pacis, cum donis Imperialibus S. Petro ſibique collatis, alacres cœpere reverti decimo quinta Kelendas Auguſti.

Ibid.

XLVII. Legati poſt biduum nimia inſtantia precum Michaelis, ſpondentis tunc demum ſe conflictaturum cum eis, Imperatoc a Selymbria literis ſuis eos revocavit. Qui feſtinantes reverſi diverterunt ad palatium Pigi. Quos Michael comperiens rediiſſe, quaſi ad concilium conabatur adducere in eccleſiam S. Sophiæ ſequenti die, ut, oſtenſa charta illorum, quam omnino corruperat transferendo, obruerentur ibidem a populo. Quod prudens Imperator præcavens, noluit haberi aliquod concilium, niſi & ipſe præſens adeſſet; cumque ei in hoc omnimodis Michael contrediceret, juſſit Auguſtus ipſos nuntios confeſtim arripere iter. Quod factum eſt. Michael dolens ſuas non procedere inſidias, concitavit adverſus Imperatorem ſeditionem vulgi maximam, velut nuntiis cooperate fuerit ejus voluntas. Unde Imperator coactus, interpretes Latinorum, Paulum videlicet & filium ejus Smaragdum, cæſos & detentos Michaeli tradidit: ſicque tumultus ille conquievit. Verum Imperator poſt nuntios Romanos directis ſuis, exemplar excommunicationis veraciſſimum a civitate Ruſſorum ſibi remiſſum recepit: ac tandem Michaelem falſaſſe chartam legatorum comperit atque convicit. Itaque commotus amicos & affines ipſius honoribus privatos a palatio eliminavit, contraque ipſum graves iras retinuit.

Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 9. Labbè.

Excommunicatoriæ chartæ exemplar eſt tale. "Humbertus Dei gratia cardinalis epiſcopus ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, Petrus Amalphitanorum Archiepiſcopus, Fridericus diaconus & cancellarius, omnibus Catholicæ Eccleſiæ filiis. Sancta Romana prima & Apoſtolica ſedes, ad quam tanquam ad caput ſollicitudo omnium eccleſiarum ſpecialius pertinet, eccleſiaſticæ pacis & utilitatis gratia, ad hanc regiam urbem nos apocriſiarios ſuos facere dignata eſt, ut, juxta quod ſcriptum eſt, deſcenderemus & videremus, utrum opere compleatus ſit clamor, qui ſine intermiſſione ex tanta urbe conſcendit ad ejus aures: aut non eſt ita, ut ſciret. Quamobrem cognoſcant ante omnia glorioſi Imperatores, clerus, ſenatus, & populus hujus Conſtantinopolitanæ urbis, & omnis Eccleſiæ Catholicæ, nos hic perſenſiſſe magnum bonum, & maximum malum; nam quantum ad columnas Imperii, & ejus honoratos, atque cives ſapientes, Chriſtianiſſima atque orthodoxa eſt civitas: quantum autem ad Michaelem abuſive dictum patriarcham, & ejus ſtultitiæ fautores, nimia zizania hæreſeon quotidie ſeminantur in medio ejus. Quia, ſicut ſimoniaci, donum Dei vendunt: ſicut Valeſii, hoſpites ſuos caſtrant, & non ſolum ad clericatum, ſed inſuper ad epiſcopatum promovent: ſicut Ariani rebaptizant in nomine ſanctæ Trinitatis baptizatos, & maxime Latinos: ſicut Donatiſtæ affirmant, excepta Græcorum eccleſia, Eccleſiam Chriſti, & verum ſacrificium, atque baptiſmum ex toto mundo periiſſe: ſicut Nicolaitæ, carnales nuptias concedunt ſacri altaris miniſtris: ſicut Severiani, maledictam dicunt legem Moyſis: ſicut Pneumatomachi abſciderunt e ſymbolo Spiritus ſancti proceſſionem a Filio: ſicut Manichæi, inter alia quodlibet fermentatum fatentur animatum eſſe: ſicut Nazareni, carnalem Judæorum munditiem adeo ſervant, ut parvulos morientes ante octavum a nativitate diem baptizari contradicant, & mulieres in menſtruo vel partu periclitantes communicare, vel ſi paganæ fuerint, baptizari prohibeant, & capillos capitis ac barbas nutrientes, eos, qui comas tondent, vel ſecundum inſtitutionem Romanæ Eccleſiæ barbas radunt, in communione non recipiant."

CHRISTI AN. 1053.

Formula excomm. adverſus Michael Cærularium.

Ibid.

"Pro quibus erroribus, & aliis pluribus factis ſuis ipſe Michael literis Domini noſtri Leonis Papæ admonitus reſipiſcere contempſit. Inſuper nobis nuntiis illius, cauſas tantorum malorum rationabiliter reprimere volentibus, præſentiam ſuam & colloquium denegavit, & eccleſias ad Miſſas agendum interdixit; ſicut & prius Latinorum eccleſias clauſerat, & eos Azymitas vocans, verbis atque factis ubique perſecutus fuerat, in tantum, ut in filiis ſuis anathematizeſſet ſedem Apoſtolicam, contra quam ſe adhuc ſcribit Patriarcham œcumenicum. Unde nos quidem ſanctæ primæ & Apoſtolicæ ſedis inauditam contumeliam & injuriam non ferentes, Catholicamque fidem ſubrui multis modis attendentes, authoritate ſanctæ & individuæ Trinitatis, atque ſedis Apoſtolicæ, cujus legatione fungimur ... anathemati, quod Dominus noſter idem Michaeli, & ſuis ſequacibus, niſi reſipiſcerent, denuntiavit, ita ſubſcripſimus: Michael abuſivus patriarcha, Neophytus, nunc etiam criminibus peſſimis a multis diffamatus, atque cum eo Leo Acridanus epiſcopus dictus, & ſacellarius ipſe Michaelis Conſtantinus, qui Latinorum ſacrificium profanis conculcavit pedibus, & omnes ſequaces eorum in præfatis erroribus & præſumptionibus, ſint anathema cum ſimoniacis ... niſi forte reſipuerint. Amen.

Ibid.

Altera excommunicatio ibidem facta eſt in præſentia Imperatoris & optimatum ejus viva voce. "Quicumque fidei ſanctæ Romanæ, & Apoſtolicæ ſedis, ejuſque ſacrificiis pertinaciter contradixerit, ſit anathema mara natha, nec habeatur Chriſtianus & Catholicus, ſed Prozymita hæreticus. Græci non omnes hæreſes modo recenſitas profitebantur; ſed quaſdam per conſequentias ex eorum dictis vel factis deductas eis imputavit.

Michaelis Cærularii ſcripta contra Rom. Eccleſiam.

XLVIII. Michael Cerularius ſtatim convocatis quindecim epiſcopis edictum promulgat adverſus legatos, quos, non ab ipſo Papa, ſed ab Argyro regni Neapolitani præfecto miſſos eſſe contendit, eoſque & libellum excommunicationis ut plenum impietatibus anathematizat. Deinde datis ad alios Patriarchas plenis mendaciorum literis, eos a communione Romanæ Eccleſiæ divellere conatus eſt. Et quoniam Petrum Antiochenum eadem ſecum de azymis ſentire cognoverat ex ejus literis ad Dominicum Gradenſem Archiepiſcopum, in quibus affirmabat, quod Patriarcha Conſtantinopolitanus Latinos tanquam orthodoxos haberet, eoſque ab Eccleſiæ communione minime ſeparaſſet, ſed improbaret, quod Chriſti inſtitutionem in ſacrificii oblatione non ſervarent, quemadmodum obſervabant quatuor alii

Monum. Græc. Cotel. tom. 2.

CHRISTI An.1053. Patriarchæ, qui in fermentato conſecrabant. Itaque cum ab eodem literas accepiſſet, ei reſcripſit. Primum quidem invehitur in legatos, quos ab Argyro ſibi dudum inimico & ſæpius excommunicato ſuppoſitos attuliſſe confictas ſub nomine Papæ Leonis literas aſſerit, quas græce tranſlatas cum ſuis ad Joannem Tranenſem mittit. His ſubjicit.

Apud Baron. tom. 11. ad ann. 1054. Ad noſtras aures pervenit, quod tua beatitudo prædictum Papam in ſacris referat diptychis, nec non & idem faciant Alexandriæ & Hieroſolymorum Patriarchæ; nec adduci poſſum, ut credam, vos tanta ignorantia detineri ..... Noſti enim, quod a ſexta œcumenica ſynodo hucuſque a ſacris diptychis dempta eſt Papæ commemoratio a noſtra ſanctiſſima Ecclesia. Cum Vigilius Papa, qui tunc Eccleſiæ Romanæ præerat, ad ſynodum non veniſſet, nec anathemate damnaſſet ea, quæ a Theodoreto adverſus rectam fidem, & duodecim capitula S. Cyrilli ſcripta ſunt, vel Ibæ epiſtolam ... Nec hoc ſolum, verum etiam, quod prædicti duo Patriarchæ non ſolum alios azymis veſcentes recipiunt; ſed etiam ipſi aliquando in azymis ſacrum conficiunt ſacrificium. Et nos quidem, cum non haberemus in promptu hominem, per quem de hac re illos ſciſcitaremur, nec etiam aliis confidere volentes, rem totam tuæ ſanctitati requirendam relinquimus, ut de hac re, cum omnia fuerint diligenter ſcrutata, humilitati noſtræ ſingula faciat manifeſta.

Ibid. Pervenit etiam ad manus noſtras per Antiochiæ ducem exemplar epiſtolæ tuæ ad Gredenſem ſeu Aquilejenſem Patriarcham: quod cum legiſſem, de azymis tantum multa te dicere inveni, omiſſis aliis Romanorum erroribus, cum multi ſint & graviſſimi ... Quapropter illos omnino averſari neceſſe eſt: & quæ quidem Judæorum more peragunt, talia ſunt, ut error, qui illis tribuitur de azymo, & quod ſuffocatum comedunt & barbam radunt, & ſabbata cuſtodiunt, & comedunt immunda, monachi carnibus veſcuntur ... Et quod attinet ad primam hebdomadam quadrageſimæ, & aliam etiam hebdomadam quinquageſimæ, qua nos ovis tantum & lacte veſcimur, carnes comedunt: ſed præter hæc in ſacro ſymbolo hanc adhibent additionem, male & pernicioſe ſentientes: Et in Spiritum ſanctum Dominum & vivificantem, qui ex Patre Filioque procedit. In ſacra etiam Miſſa illud, unus ſanctus, unus Dominus Jeſus Chriſtus in gloria Dei Patris per Spiritum ſanctum, alta dicunt voce. Nuptias ſacerdotum prohibent, illos videlicet, qui uxores habent, ut ſacerdotii dignitatem conſequantur, nullo modo permittunt, ſed innuptos manere volunt eos qui ſacerdotes eſſe cupiunt. Duo etiam fratres duas ducunt ſorores. Et in ſacra Miſſa tempore communionis alter miniſtrorum comedens azyma, alios amplexatur, & pacem illis largitur. Epiſcopi etiam annulos geſtant in manibus, quaſi uxores eccleſias acceperint: ad bellum etiam exeuntes manus ſuas ſanguine coinquinant, & in conſpectu ſuo animas occidunt, & occiduntur. Sacrum baptiſma ita peragunt, ut eos, qui baptizantur, unica merſione baptizent, in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti dicentes: ſale etiam baptizandorum ora implent. Male etiam illud Apoſtolicum accipientes, modicum fermentum totam maſſam fermentare: ipſi vero ſcriptum habent: modicum fermentum totam maſſam corrumpit, contendentes hac modica hujus verbi immutatione tollere fermentatum. Quin imo Sanctorum reliquias illorum nonnulli non venerantur, nec ſanctas etiam imagines: ſanctos etiam Baſilium & Chryſoſtomum cum reliquis Sanctis non connumerant, nec illorum doctrinam omnino recipiunt.

Ibid. Cum itaque hoc pacto vivant, & iſtiuſmodi moribus ſint educati, & quæ aperte legibus vetita & interdicta ſunt, facere audeant, quomodo inter orthodoxos collocandi ab iis, qui recte ſentiunt, judicabuntur? ... Qui vero ita ſentientes recte facere fuerint arbitrati, eamdem cum illis ſortiantur portionem. Numquam nos ipſos æmulabimur in hac ipſorum concordia & confeſſione ... Quod vero omnium graviſſimum eſt, & intolerabile, & eorum amentiam ſatis ſuperque declarat, illud eſt: Dicunt, hæc ſe non ſic accepiſſe, ut ab aliis edocerentur, ſed potius, ut alios ipſi docerent: forte etiam, ut perſuadeant nobis ſequi ſua dogmata.

Ibid. Michaelis Cærolarii ſchiſmaticus animus hic manifeſte ſe prodit: Latinis vel fictos imponit errores, vel rectam fidem de proceſſione Spiritus ſancti vel pios uſus imperite coarguit, eoque prætextu a totius occidentalis Eccleſiæ, & imprimis ſedis Apoſtolicæ ſe ſeparat unione, alioſque ab ea divellere nititur. Id quod ait de ſacerdotibus, qui ad bella proficiſcuntur, & arma pertractant, verum quidem eſt, ſed in multis capitularibus & canonibus ſuperius laudatis prohibitum vidimus, ac proinde minime approbatum a Romana Eccleſia. CHRISTI An.1054.

Petrus Antiochenus ei reſcribens negat ſe vel alios Patriarchas Papæ nomen in ſacris diptychis habere deſcriptum, ſeque ipſius eccleſiæ alumnum, ejuſque jurium defenſorem profitetur. Quod tamen de Vigilio imperite ſcripſerat, Michael ſic reprehendit. Quod de Vigilio perperam dicitur, cum res non ita ſe habeat, id quantum ignominiæ tribuat chartophylaci tuo, ipſe videris. Etſi doctus eſt ille vir circa Rhetoricam, nondum tamen eccleſiaſticarum rerum notitiam adeptus eſt: Vigilius enim quintæ ſynodi temporibus fuit, in qua de operibus Theodoreti actum eſt, non in ſexta ſynodo; cum inter utramque ſynodum centum ſexaginta novem anni interceſſerint .... Tempore vero ſextæ ſynodi Papa fuit Agatho, vir quidem venerandus, & ſacrarum rerum peritus. Lege tu acta ipſius ſextæ ſynodi, quæ legi conſueverunt Dominica poſt exaltationem venerandæ Crucis: invenies Agathonem Papam ibi multis præconiis honoratum ... & tempore domini patriarchæ Joannis Antiocheni, Romanus Papa Joannes in ſacris diptychis habebatur, & cum Conſtantinopolim quadraginta ab hinc annis veniſſem, inveni tempore patriarchæ Sergii prædictum Papam in ſacra Miſſa cum aliis Patriarchis relatum. Quomodo vero deinde ejus relatio & commemoratio ſublata ſit, & quanam de cauſa, ignoro . . . De Papæ commemoratione cupio te diligentius indagare.

Quaſcumque vero enumeraſti Romanorum errores, percurrimus, alios quidem execrandos atque devitandos duxi, alios vero incertos & prætermittendos. Quid enim noſtra intereſt, quod illorum ſacerdotes barbam radant? Quid etiam, quod illi annulos geſtent in ſymbolum contracti cum ſancta Dei Eccleſia connubii? Nos etiam coronam in capite geſtamus pro veneratione Principis Apoſtolorum Petri, ſuper quem Dei Eccleſia eſt ſuperædificata .... Quibus verbis Petrus Antiochenus ſe ſuoſque ſchiſmatis & falſæ accuſationis reos profitetur: ſi enim ſuper Petrum ædificata eſt Eccleſia, qui ab eo fundamento recedunt, quomodo in corpore Eccleſiæ ſtabunt, quæ ſuper illud ædificatur? Petrus ſic pergit: Quod rebus veſcantur immundis, & monachi carnes comedant, & nidorem ſuillum: invenies etiam hujuſmodi res, ſi diligenter inquiras, a nonnullis noſtrorum fieri . . . Nulla enim Dei creatura eſt reprobanda, ſi cum gratiarum actione ſumatur .... In leguminibus vero & oleribus nidorem ſuillum immiſcere, hoc etiam SS. Patribus permiſſum eſt, præſertim illis, apud quos bonum oleum non reperitur. Ibid.

Sed malorum peſſimum eſt additio in ſymbolo ... Illos, qui ſymbolo aliquid addunt, vel auferunt, anathemate damnamus. Ibidem Arianæ hæreſeos inſimulat baptiſmum ſub una immerſione collatum. Inſinuat tamen cum Latinis mitius agendum, propter eorum barbariem, ruſticitatem & imperitiam. Quæ greco faſtu Latinis hic exprobrat: cum ipſimet Orientales propter ſuas hæreſes barbaris traditi, nihil priſtini decoris retinerent, ut ipſe fatetur inferius. Ibidem ei ſuadet, ut neglectis aliis accuſationibus, quæ forte falſæ ſunt, ſaltem reſpectu omnium, Romano Pontifici ſcribens id unum exigat, ut factam ſymbolo additionem corrigat: cui, ſi conſenſerit, pacem & communionem cum ejus ſede renovet, ſimulque ei tranſmiſit exemplar latinum literarum, quas a Leone Papa receperat. Alias Michaelis literas ad patriarchas Alexandrinum & Hieroſolymitanum ſe direxiſſe teſtatur. Ibid.

Hæc, ut legenti patet, cum ejuſdem Petri patriarchæ literis ad Leonem Pontificem ſuperius recenſitis parum conſentiunt, præſertim circa ejus communionem, quam ſe ipſum ſuoſque prædeceſſores ſemper confirmaſſe teſtatur. Sed ſtupenda prorſus tunc erat Græcorum levitas, qui tempori & commodis ſuis ſervientes, ſententiam facillime mutantes, eadem ſæpius damnaverant & approbaverant, ut evidenter conſtat tum ex ſeptima & octava ſynodo, tum ex iis, quæ ſubſecuta ſunt: Conſtantinopolitanæque ſedi propter emolumenta temporalia plurimum blandiebantur.

Mi-

CHRISTI AN. 1054. Michael rurſus aliis literis Petrum Antiochenum aliosque Patriarchas ab omni ſtudio pacis avertit; Conſtantinopoli geſta cum legatis Romanis maligne exponens: Abſentibus aliis Patriarchis ſe ejuſmodi impoſtores nequidem alloqui voluiſſe præfatur: ſed, inquit, per ſummam audaciam ſuper altare projecere ſcriptum, quo totam anathematizant orthodoxam Eccleſiam, quia Spiritum S. a Patre Filioque procedere, & alios eorum errores non recipit. Impium ſcriptum, ſe flammis aboleviſſe dicit, quoniam altari fuerat impoſitum; nec tam atrocem vindicare voluiſſe injuriam propter ſcandalum, præſertim cum is, qui legationis princeps videbatur, ſcilicet Fridericus, ſe Romanæ Eccleſiæ cancellarium, Henrici Regis & Papæ cognatum diceret. Impium tamen ſcriptum, inquit, juſſu noſtri Imperatoris anathematizavimus: Hæcque vobis ſcribimus, ut rerum geſtarum facti certiores, ſi quis ad vos ab urbe Roma literas dederit, circumſpecte reſpondeatis. Demum jubet, ut ejuſmodi literarum exemplaria tranſmittat ad alios Patriarchas, quos ſuis literis hortetur, ut fidem orthodoxam ſtrenue propugnent. Sic Græcorum ſchiſma conſummatum eſt, quod nunc etiam perſeverat.

Cotel. monum. Græc. t. 2.

Mich. Pſell. Conſtantinus Monomachus Imperator his non diu ſupervixit: Zoe Imperatrix jam obierat, vita ejus deſperata, cum filios non haberet, ſecreto deliberabat, quem Imperio deſtinaret. Id Theodoræ Zoes ſorori nuntiatur: hæc ſtatim cum nobiliore ſua cohorte & familia, conſcenſa nave Imperatoria, venit ad palatium, & omne ſatellitium trahit ad ſuum obſequium. Imperator, id cum audiiſſet, majori dolore afficitur, animoque abſorptus, clauſis oculis, mente & lingua delirare cœpit. Tumque paululum ſanioris mentis factus, gravius mœrens animam efflavit, die trigeſima Novembris anni 1054., cum annos 12. & menſes 6. imperaſſet. Theodora itaque Conſtantini Porphyrogeniti filia poſt ejus mortem Imperium adminiſtravit.

Herman. contract. chron. L. Hermannus Wolferadi comitis Veringenſis filius ab infantia membris omnibus contractus, unde & Contractus cognominatus eſt; ſed omnes tunc temporis viros ſapientia & virtutibus præcellens, eodem anno in Aleshuſaa prædio ſuo defunctus & ſepultus eſt, inquit ejus chronici continuator. Canonicus fuit Augienſis, brevem chronologiam ab Adamo uſque ad præſentem perduxit annum.

Lambec. l. 2. Biblioth. Cæſ.

Octavo Kalendas Septembris ejuſdem anni, habitus eſt apud urbem Narbonam conventus decem Epiſcoporum, præſidente Domino Guifredo prædictæ urbis Archiepiſcopo: opitulante Petro Raymundi comite, & Berengario vice-comite, cum Abbatum & clericorum, ac quorumdam nobilium & ignobilium non minima multitudine, ad confirmandam pariter & cuſtodiendam treugam & pacem, & dilectionem, quam univerſalis Eccleſia inſtituit, & reformandum ejus ſtatum, qui a pravis conculcabatur hominibus. Conſtituta ſunt in eo capitula viginti novem, omnis fere ad treugam pertinentia. 2. ſic habet: " Mandamus atque confirmamus ipſam treugam Dei, quæ a nobis dudum conſtituta fuerat, nempe circa annum 1041. .... & nunc a pravis hominibus dirupta eſſe videtur: ac firmiter deinceps ab omnibus teneatur. Igitur obſecramus per Deum & monemus, ut nemo Chriſtianorum quemlibet Chriſtianum requirat ad male faciendum, ab occaſu ſolis quartæ feriæ, uſque ſecundæ feriæ illuceſcente ſole. 3. Præcipimus etiam, ut a prima Dominica Adventus Domini, uſque ad octavas tranſactas Epiphaniæ, ſive a prima Dominica, quæ eſt ante caput jejuniorum, uſque tranſactas octavas Paſchæ, ſive a Dominica ante Aſcenſionem Domini, uſque octavas Pentecoſtes expletas, & vigiliis & feſtivitatibus S. Mariæ, S. Joannis Baptiſtæ, SS. Apoſtolorum, SS. Juſti & Paſtoris, S. Laurentii, S. Michaelis, & Sanctorum omnium, & S. Martini, & in jejuniis quatuor Temporum. Nemo Chriſtianorum quemlibet alium Chriſtianum lædat, neque dehoneſtare, aut deprædare præſumat. 10. Oves etiam earumque paſtores ſimiliter in treuga Dei permaneant, cunctis diebus in cunctis locis. 11. Nullus hominum deinceps Eccleſiam infringat, neque manſiones, neque aliquid ex omnibus, quæ infra triginta paſſus ſunt Eccleſiæ & erunt, violenter auferre audeat. 15. Clericis quoque & monachis, atque ſanctimonialibus, fœminis & comitibus eorum militaria arma non portantibus, aliquid ex bonis eorum nemo apprehendat, nec rapiendo auferat. 29. Si autem quislibet hominum, vel fœminarum, ab hac die & deinceps auſu temerario hujus noſtræ inſtitutionis violator extiterit, anathematis vinculo feriatur, & a ſancta Dei Eccleſia procul pellatur, & ab omni cœtu Chriſtianorum tamdiu ſeparetur, donec ad ſatisfactionem indubitanter veniat. „ Anno ſequenti viginti duo Epiſcopi convenientes apud Sanctum Ægidium in provincia Narbonenſi eamdem treugam tribus editis canonibus confirmarunt.

CHRISTI AN. 1054.

Narbonenſis ſynodus.

Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 9. Lab.

LIBER XLV.

Nicolaus Papa II. Benedictum X. intruſum deponit, & conſtitutionem pro Romani Pontificis electione promulgat: Italiam pacificat: S. Petri patrimonia recipit, & clerum Mediolanenſem reformat, & decretum edit adverſus clericos ſimoniacos & incontinentes: quos pariter inſectantur plures ſynodi, & ſucceſſor ejus Alexander II. qui Petrum Florentinum ſimoniæ convictum deponit, diviſamque hanc eccleſiam reduxit ad unitatem. Canonicis regularibus omnem adimit proprietatem: demum homicidæ publicam imponit pœnitentiam; illius redimendæ novus modus, illiuſque durationis nova ſupputatio inducitur. Berengarii hæreſis damnatur in ſynodo Rotomagenſi, quæ adverſus eam præſcribit fidei formulam, cui ſubſcriberent omnes ordinandi. Ejuſdem damnationem Papa confirmat in Florentina ſynodo. Berengarius ipſe ſuos errores damnat in Turonenſi ſynodo. Plures aliæ ſynodi pro reformatione morum & diſciplinæ celebrantur. Henricus IV. Imperator uxorem dimittere prohibetur; ſimoniam palam exercet, vendens epiſcopatus & abbatias. Cadaloum jubet eligi antipapam, & protegit. Petrus Damianus, qui multum ſcripſit & laboravit pro defenſione Eccleſiæ, bis, ut ad officium rediret, ſollicitavit Cadaloum; qui Romam occupare fruſtra tentat; non multo poſt agente S. Annone Colonienſi Archiepiſcopo damnatur ab Italiæ & Germaniæ epiſcopis, & moritur impœnitens. Godeſcbalcus Sclavorum Princeps Chriſtianam religio-

nem

nem in ſua ditione reſtituit & promovet, & propter eam occiditur. Sclavi redeunt ad idololatriam, & ſæviunt in Chriſtianos, quorum plures martyrio coronantur. Heraldus Norvvegiæ rex eoſdem perſequitur. Sueno vero Daniæ rex humilem agit pœnitentiam, quam ei intrepide imponit S. Guillelmus epiſcopus. S. Eduardus confeſſor & Angliæ rex migrat ad Deum. Eboracenſis Archiepiſcopus Cantuarienſi Primati ſubjectus declaratur judicio epiſcoporum Angliæ, quod Papa confirmat. Petrus Damianus, ſuis operibus, legationibus, & vitæ ſanctitate clarus repetit ſolitudinem, & pie moritur. Adamus Bremenſis ſuam abſolvit hiſtoriam eccleſiarum ſeptentrionalium.

CHRISTI AN. 1055.

Leo Oſtienſ. l. 2. c. 90.

Victor II, Papa,

I. Defuncto ſanctæ memoriæ Leone Papa, Hildebrandus tunc Romanæ Eccleſiæ ſubdiaconus ad Imperatorem a Romanis tranſmiſſus eſt, ut quoniam in Romana Eccleſia perſona ad tantum officium idonea reperiri non poterat, de partibus illis, quem tamen ipſe vice cleri populique Romani in Pontificem elegiſſet, adduceret. Quod cum Imperator fuiſſet aſſenſus, & Gebehardum Aiſtetenſem Epiſcopum Hildebrandus ex conſilio Romanorum expetiviſſet, triſtis ſuper hoc Imperator effectus eſt: illum enim chariſſimum habebat, & ſibi neceſſarium aſſerebat, & alios huic officio magis idoneos indicabat, Hildebrando tamen, ut alterum reciperet, nullatenus perſuaderi potuit. Erat quippe hic Epiſcopus prudentiſſimus, & poſt Imperatorem potentior in regno & ditior. Hunc ergo Hildebrandus, invito licet Imperatore, invito etiam eodem Epiſcopo, Romam ſecum adduxit, atque Victoris nomen imponens Romanum Pontificem cunctorum aſſenſu conſtituit, die cœnæ Domini, ideoque die decima tertia Aprilis, anno milleſimo quinquageſimo quinto inthronizatus eſt. Huic quidam Diaconus toxicum in calicem miſit, quem cum ipſa poſt conſecrationem levare vellet, nec poſſet, a Domino cauſam facti inquiſiturus cum populo ad orationem proſternitur, ſtatimque toxicator a dæmone arripitur. Ita cauſa manifeſtata, Dominus Papa calicem cum ſanguine Dominico in quodam altari includi juſſit, & pro reliquiis in perpetuum conſervari. Demum cum populo tamdiu in oratione perſeveravit, quouſque Diaconus a dæmone liberaretur.

Herman. contract. Annaliſt. Saxo.

Legati, quos Leo Papa Conſtantinopolim miſerat, Romam redeuntes, a Treſimundo comite detenti, & tandem rebus omnibus ſpoliati dimiſſi ſunt, juxta Caſſinenſe chronicon. Lambertus autem refert, quod Fridericus Archidiaconus reverſus, ubi comperit alium Romæ ſedere Pontificem, dona quidem, quæ ab Imperatore Conſtantino permagnifica deferebat, Romanæ Eccleſiæ conſignavit, & ſtatim ſe in Caſſinum monaſterium contulit, ibi deinceps Chriſto militaturus.

II. Henricus Imperator a Romanis vocatus, qui nuntiaverunt nimirum in Italia contra Rempublicam creſcere potentiam Godefridi Ducis, cum exercitu movit in Italiam, & diem Paſchæ Mantuæ egit, diem autem Pentecoſtes Florentiæ, ibique Papa coram eo ſynodum celebrante multa correcta ſunt, conſtitutumque decretum de bonis Eccleſiæ non alienandis. Et quidquid ejus prædeceſſor adverſus Berengarium ſtatuerat, hoc ſua authoritate confirmavit. Godefridus dux ei occurrens abſolutus eſt, ne ſe Normannis conjungeret. Henricus anno integro intra Italiam commoratus, cuncta, quæ rei utilitas expoſcere videbatur, magnifice pro loco & tempore ordinavit, atque in Germaniam reverſus eſt. Et S. Anno creatus eſt Colonienſis Archiepiſcopus.

Lambert Schafnab. de reb. Germ.

Florentina ſynodus.

Herman. contract. contin.

III. Hildebrandus adhuc ſubdiaconus a Victore Papa in Galliam mittitur apocriſiarius, Lugdunique ſynodum congregavit, in qua ſex Epiſcopos diverſis criminibus involutos ex Apoſtolicæ ſedis authoritate depoſuit: inter quos quidam erat Epiſcopus, qui per ſimoniam ad Epiſcopatus culmen irrepſerat, accuſatores ſuos & teſtes pecunia corrupit, ut ſic judicium eluderet. Hildebrandus vero ſuſpirans juſſit, ut Gloria Patri & Filio, & Spiritui ſancto diceret: Patrem quidem & Filium facile proferebat, ad Spiritum vero ſanctum cum perveniſſet, mox lingua balbutiens tandem rigida manebat. Hac igitur difficultate convictus, Epiſcopale abdicavit officium. Hæc ab ipſo Hildebrando ſe accepiſſe ſcribit Petrus Damianus. Hæc eadem recitat Willelmus Malburcenſis, ex relatione S. Hugonis Abbatis Cluniacenſis, qui eidem ſynodo præſens aderat.

Petr. Damian. t. 3. opuſc. 19.

CHRISTI AN. 1055. & 1056.

Hildebrandus alteram Turonis congregavit ſynodum. Berengarius accepta optione, cum ſe penitus defendere non poſſet, ſub jurejurando propriam hæreſim anathematizavit, & communem ſanctæ Eccleſiæ fidem, veritatem corporis & Sanguinis Domini ſe deinceps ſervaturum ſub eodem juramento promiſit, licet poſtea ad eamdem hæreſim redierit. Henricus Imperator in eadem ſynodo conqueſtus eſt, quod Ferdinandus Caſtellæ & Legionis rex ſibi contra jure, moremque majorum, nomen Imperatoris arrogaret, petebatque ut, ſi a cœptis non deſiſteret, excommunicatione percelleretur, Hiſpaniaque interdicto ſubjiceretur. Imperatoris petitionem juſtam eſſe Patres ſynodi & Victor Papa judicarunt. Itaque miſſi legati Ferdinandum admonuerunt, ut a cœptis deſiſteret. Ferdinandus conſultis ſui regni Epiſcopis & proceribus, reſpondit ſe effecturum quod ſedes Apoſtolica præcepiſſet.

Turonenſ. ſynodus. Berengarius ſuos damnat errores. Conc. t. 6. ed. Hard.

IV. Anno ſequenti, nempe milleſimo quinquageſimo ſexto, Idibus Septembris, habita eſt ſynodus decem & octo Epiſcoporum apud Toloſam, juſſu Victoris Papæ, qui vicarios ſuos direxit Rambaldum Arelatenſem & Pontium Aquenſem Archiepiſcopos, qui cum aliis Epiſcopis ejus authoritate tredecim capitula adverſus ſimoniam, in provinciis Galliæ & Hiſpaniæ perpetim obſervanda ſub pœna excommunicationis ediderunt. Septimum de cœlibatu clericorum ſic ſtatuit: " Placuit quoque, Presbyteros, Diaconos, & reliquos clericos, qui Eccleſiaſticos tenuerint honores, abſtinere omnimodis ab uxoribus, vel reliquis mulieribus. Quod ſi non fecerint, honore ſimul & officio priventur, & a propriis Epiſcopis excommunicentur. „Octavum prohibet, ne laici res Eccleſiaſticas uſurpent. Decimum tertium ſic habet: " Cum hæreticis & cum excommunicatis ullam participationem vel ſocietatem habentem præcipue excommunicamus, niſi correctionis vel admonitionis cauſa, ut ad fidem redeant Catholicam. „ Berengarius vice-comes Narbonenſis, eidem ſynodo libellum obtulit adverſus Guifridum Narbonenſem Epiſcopum, quem accuſabat, centum millia ſolidorum dediſſe, ut hanc ſedem obtineret, ejuſdemque Eccleſiæ vaſa aurea & argentea, & quæcumque in ejus theſauro erant, vendidiſſe, ut fratri ſuo Urgellenſem acquireret Epiſcopatum. Quid autem adverſus eum fuerit decretum, non invenimus.

Toloſana ſynodus Concil. tom. 6. ed. Hard. t. 9. Lab.

V. Victor Papa ab Imperatore invitatus autumnali tempore in Germaniam venit. Goslariæ ab eo perhonorifice ſuſceptus Nativitatem S. Mariæ celebravit. Henricus inde profectus Botfeldem in Saxonia, cum multa mala tunc accidiſſent, his doloribus corda tenus compunctus infirmari cœpit, & perductus uſque ad mortem, ſapienti uſus conſilio, ab omnibus, quibus potuit, veniam petens, quibuſdam ablata prædia reſtituens, cunctis, qui contra eum culpas damnabiles fecerant, relaxans, Henricum filium ſuum Romani Pontificis cæterorumque Principum electione Regem conſtituit: rebuſque bene diſpoſitis, tertio nonas Octobris anni milleſimi quinquageſimi ſexti vitam in Domino finivit. Ejus corpus juxta patrem ſuum Conradum Imperatorem Spiræ ſepultum eſt.

Lambert Schafn. de reb. Germ. Annaliſt. Saxo.

Henri-

Christi An. 1056. & 1057.

Henricus ejus nominis IV. poſt eum regni monarchiam obtinuit, per cujus inſolentiam mala in terra multiplicata ſunt. Sed, cum adhuc eſſet quinquennis, Agnes Imperatrix mater ipſius regnum ſub ſua cura aliquamdiu tenuit, ac ſapienter & ſtrenue rexit. Victor Papa generalem Germaniæ ſynodum Coloniæ celebrandam indixit, in qua Balduinus Flandriæ comes, & Godefridus Lotharingiæ dux, eo mediante, ad gratiam Regis & pacem reducuntur, & omnes bellorum motus ſedantur. Victor Papa Natale Domini cum Rege Ratiſponæ celebravit, rebusque in Germania, aliiſque Romani Imperii partibus, epiſcoporum & Principum conſilio bene diſpoſitis, incipiente anni milleſimi quinquageſimi ſeptimi quadrageſima profectus, Romam Aprili menſe

Steph. Pap. IX. epiſt. 2.

pervenit, & die decima quarta Kalendas Maji ſynodum habuit in Conſtantiniana baſilica, ubi inter cætera, Marſorum epiſcopatus, qui fuerat in duos diviſus, antiquum in ſtatum reformatus eſt, & Acto epiſcopus, qui tunc partem Marſicanæ diœceſeos injuſte occupabat, in Theatinam civitatem translatus eſt. Non poſt multos dies Tuſciam petiit, ubi quinto Kalendas Auguſti ad Deum migravit, cum ſediſſet annos duos, menſes tres, & dies quindecim.

Victori Papæ II. ſuccedit Steph. IX.

Leo Oſtienſ. l. 2. c. 98.

Fridericus, qui poſt Conſtantinopolitanam legationem in Caſſinenſi monaſterio vitam profeſſus fuerat monaſticam, & menſe Junio electus fuerat abbas Caſſinenſis, & Romæ ordinatus presbyter cardinalis tituli S. Chryſogoni, hoc conſternatus nuntio ſubſtitit, reditum enim parabat, & cœpit a Romanis clericis & laicis frequentari. Rogatusque, quid facto opus eſſet, & quam eligere deberent, quinque perſonas, quæ digniores eſſent, illis propoſuit, ſcilicet Humbertum, ſylvæ-candidæ epiſcopum, & epiſcopum Velitrenſem, Peruſinum, Tuſculenum, & Hildebrandum ſubdiaconum. Sed cum Romani neminem ex eis ſibi idoneum videri dicerent, eumque ad tantam ſedem promovere ſe velle aſſererent, Me, inquit, non poteſtis agere, niſi quod permiſerit Deus. Poſtridie ſummo mane convenientes eum per vim palatio eductum, eligendum ad S. Petri baſilicam, quæ ad vincula dicitur, pertrahunt: ubi electione celebrata, Stephanum IX., quoniam S. Stephani Papæ celebritas ipſo die Auguſti ſecundo agebatur, appellarunt. Die vero altera illuceſcente, Cardinalibus omnibus cum clero populoque Romano ad eum concurrentibus, apud S. Petri baſilicam, ingenti lætitia omnium, ſummus Pontifex conſecratur.

Ibid.

Quatuor menſibus Romæ commoratus, crebris ſynodis clerum urbis populumque conveniens, maximeque conjugiis clericorum, & ſacerdotum, conſanguineorumque copulationibus tollendis inſiſtens, omnesque clericos Romæ, qui poſt interdictum Papæ

Petr. Damian. opuſc. 18 c. 6.

Leonis incontinentes extiterant, de conventu clericorum, & choro eccleſiæ præcepit exire, quamvis relictis fœminis, per pœnitentiæ lamenta ſe corrigerent . . . . . & celebrandæ Miſſæ licentiam de cætero non ſperarent. Deinde Caſſinum profectus, hic uſque ad diem decimum menſis Februarii anni

Christi An. 1058.

milleſimi quinquageſimi octavi commoratus eſt, & gravi languore detentus ad extrema perductus eſt.

Leo Oſtienſ. l. 3. c. 8.

Accerſitis itaque ſenioribus monaſterii, ut, quem vellent, abbatem eligerent, mandat. Communi conſenſu elegere Deſiderium monachum, qui poſt eum electus eſt ſummus Pontifex.

Petr. Damian. vit. c. 6.

VI. Stephanus, ubi primum Romam rediit, evocavit Petrum Damianum, ut eum crearet epiſcopum. Petrus reſtitit, ſed ab epiſcopis & ab ipſo Papa compulſus eſt, qui cernentes nihil ſuis exhortationibus, nihil precibus proficere, ei intentarunt ſententiam excommunicationis, ſi ultra reſiſteret.

Petrus Damian. fit epiſcopus.

Petrus igitur, licet invitus & repugnans, ſabbato quatuor temporum Martii, ordinatur epiſcopus Oſtienſis, qui primus erat cardinalium epiſcoporum.

Petr. Damian. epiſt. l. 2. epiſt. 5.

Petrus poſt ſuam ordinationem ſcripſit ad ſeptem epiſcopos Lateranenſis Eccleſiæ, ſic dictos, quod Romanæ Metropolis eſſent ſuffraganei, & ſinguli ſuo ordine vice Papæ, Miſſarum ſolemnia celebrarent in eccleſia Lateranenſi. Eos hortatur, ut in tam corrupto ſæculo, & tanta omnium vivendi licentia, ita vitam inſtituant, ut eos cæteri tanquam morum exemplar intueantur, & imitandos ſibi proponant; oſtenditque, quanta ſit ſacerdotibus, & præſertim epiſcopis neceſſitas indicta probitatis, utpote cum eorum munus ſit peccatorum veniam pro reliquis hominibus a Deo deprecari; quam ſi volunt impetrare, neceſſe eſt, ut ipſi ab omni prorſus crimine immunes ſe cuſtodiant. Ibidem ſic invehitur in eos, qui caſtra ſequebantur, ut epiſcopatum in mercedem acciperent. " Quis eum, inquit, a muneris præſtatione defendat, qui & ſemetipſum alienæ ſervitutis imperio ſubjungit, & inſuper in diuturnæ expeditionis impenſas facultatum ſuarum ſudore profligat? Tria dicuntur munerum genera, ſcilicet munus a manu, munus ab obſequio, munus a lingua; ſiquidem munus a manu, pecunia; munus ab obſequio, obedientia ſubjectionis; munus a lingua, favor adulationis . . . . . Porro quisquis in dandis accipiendisve dignitatibus eccleſiaſticis una duntaxat eorum, quæ prædictæ ſunt, peſte corrumpitur, ſimoniacæ hæreſeos crimine teneri judicatur. „ — Christi An. 1058. — *Simoniæ ſpecies.*

VII. Stephanus Papa tunc etiam legatos ad Conſtantinopolitanum Imperatorem cum literis deſtinavit, Deſiderium Caſſinenſem abbatem, Stephanum cardinalem, & Mainardum poſtea ſylvæ-candidæ epiſcopum. Sed, cum jam eſſent in itinere, morte Papæ audita, reverſi ſunt. Theodora Auguſta die vigeſima ſecunda Auguſti anni milleſimi quinquageſimi ſexti diem extremum obierat: novem dies ante mortem, conſilio eunuchorum ſuorum, penes quos ſemper fuerat rerum omnium adminiſtratio, Michaelem Stratioticum virum ad Imperium ineptum ſibi ſucceſſorem elegerat. Inæquali munerum militarium diſtributione ſtatim milites a ſe alienavit. Tribuni ducesque præcipui Conſtantinopolim veniunt, ut majora conſequantur. Cum autem par eſſet ſingulos ſeorſim accipere, ac munificos auſpicari ſermones, contra ille cunctis imbellem animum exprobrat. Omnium legationem obibat Iſaacius Comnenus Coloniæ natus, quem omni injuriarum atrocitate affecit. Cumque milites ſatisfactionem pro illo offerrent, Imperator his quoque linguam inhibuit, aliosque ſprevit. Hæc prima inſidiarum in illum occaſio. — Pſel. hiſt.

Commenus rebellionis caput eligitur, qui acie diligenter inſtructa prope urbem venit. Imperator Pſellum legatum ad eum miſit, ut animum illius emolliret. Commenus legatos humaniſſime excepit, a cœptis tamen non deſtitit. Interea quidam Pſello nuntiarunt, ejectum ſolio regali Imperatorem nonnullorum ſenatorum inſidiis, qui & habitum mutare, & ad Sophiæ ſacram ædem confugere eum coegiſſent. Demum templi adyta temere invadentes, exinde Patriarcham Cerularium nullo negotio deduxiſſe, ſuumque feciſſe ducem. Imperatori quidem dira comprecatos eſſe, Iſaacium autem fauſtis verbis eſſe proſecutos, ut qui ſolus Imperio ex majeſtate præeſſe poſſet. Venit itaque in urbem Iſaacius, ubi effuſo omni populo magnifice exceptus eſt, & ſequenti die in patriarchali eccleſia coronatus eſt: Michael autem Imperator poſt annum Imperii depoſitus eſt, & paulo poſt vitam cum morte commutavit. — Ibid.

Iſaacius Commenus fuit acris ingenii, ſed arrogantis, propriæ virtuti acceptum ferens Imperium. Eccleſiaſticarum rerum procurationem penes ſolam eccleſiam eſſe voluit. Cum enim ad id uſque tempus magnus œconomus, & ſacrorum vaſorum cuſtos ab Imperatore deſignari ſolerent, utriusque electionem Patriarchæ poteſtati permiſit. Exhauſtum a deceſſoribus animadvertens ærarium, acerbus fuit vectigalium publicorum exactor: officiorum donationem primus amputavit, cives pleroſque poſſeſſionibus ſpoliavit, quin etiam ditioribus monaſteriis adempta prædia redituſque publico vindicavit, relictis tantummodo ſumptibus ad victum neceſſariis. Ad cohibendam autem epiſcoporum avaritiam edixit, ne quid amplius in ordinatione capiat epiſcopus, qui lectorem ordinat, quam unum nummum aureum, tres quando diaconum, & tres quando presbyterum ordinat. Ex his liquet, ordinationes apud Græcos non fuiſſe gratuitas. Simonia deinceps creſcens in immenſum cum ſchiſmate & hæreſi hanc perfundedit eccleſiam, adeo florentem prioribus ſæculis. — Curopal.

Michael autem Cerularius benevolentia fretus Imperatoris contra ipſum elatus eſt, non tantum petitionibus & admonitionibus utens, ſi quando alicujus rei indigeret; verum ſi propter odioſas & frequentes poſtulationes aliquid non obtineret, Imperii amiſſionem minabatur, illud vulgare dictum proferens, ſurne te feci, ſurne te deſtruam. Auſus eſt — Ibid.

[Christi An. 1058.] etiam croco tincta induere calceamenta, ut ſolebant Imperatores, antiqui ſacerdotii morem hunc afferens, & oportere his uti novum Archiepiſcopum, nam inter [Pſell. Hiſt.] ſacerdotium & Imperium nihil vel parum intereſſe. Hæc audiens Imperator, iram quidem cohibuit, ſecreto cogitans, quomodo eum dejiceret, ſequentique uſus eſt occaſione. Archangelorum die feſto ad ſuburbana egreſſus eſt Patriarcha, ut ſolemni ritu, quæ ad diem feſtum pertinent, pro more perageret. Imperator mittit turmam militum, qui ipſum non ſine ignominia e throno ereptum, ac mulo impoſitum uſque ad littus, quod eſt in Blachernis, deduxerunt, lemboque impoſitum eum ejus patruelibus, ad Preconeſum exilii locum deduci curarunt. Imperator de ejus depoſitione cum aliquibus Metropolitanis collocutus, aliquos miſit, qui hortarentur eum, ut depoſitionis dedecus voluntaria abdicatione præveniret. Ille forti animo reſpondit, ſuam dignitatem ſe non eſſe dimiſſurum. Imperator anxius dum de ea re deliberat, Michael Cerularius, quem ſua ſuperbia perdiderat, moritur. Imperator ejus corpus in ſuo monaſterio honorifice ſepeliri præcepit. Curopalates refert ejus dextram manum benedicentis formam etiam poſt mortem retinuiſſe; quo facto perculſum Iſaacium pœnituiſſe illius expulſionis: ſed quis neſcit mortui membra eum retinere ſitum, quem adhuc calentia naturaliter habuere, vel eis dedit curantium induſtria.

Conſtantinus Lichnides protoveſtiarius in ejus locum [Pſell.] ſuffectus eſt. Erat vir ille ſtrenuus, cultæ literaturæ ac facundiæ ſummam arcem tenens, actiones publicas & politicas egregie callebat. Imperator, qui eum ab Imperialibus negotiis, quibus eum præfecerat Conſtantinus Monomachus, amoverat, juſſit, ut de quibuſdam accuſationibus ſe purgaret in ſyno- [Bolland. 20. Maj. in vit. S. Wilfr.] do, priuſquam ordinaretur: quod ille egregie præſtitit. Babylonis rex circa idem tempus Hieroſolymam miſit, atque ut ſanctum ſepulchrum occluderetur, præcepit, ac ne quiſquam Chriſtianorum in illud ulterius introiret, prohibuit. Quo comperto, Chriſtiani, qui ex omni terrarum orbe illuc confluxerant, valde triſtati ſunt.

VIII. In Occidente Stephanus Papa mandavit [Oſtienſ. l.2.c.100.] Deſiderio Caſſinenſis monaſterii præpoſito, ut omnem ejus eccleſiæ theſaurum in auro duntaxat atque argento, feſtinanter ſibi & quam poſſet, occultius afferret, multo plura his ſe brevi redditurum eſſe reſpondens. Decreverat enim, Godefridum Lotharingiæ ducem fratrem ſuum apud Tuſciam in colloquium vocare, atque, ut ferebatur, coronare Imperatorem, & ejus auxilio Normannos ex Italia pellere; ſed ab eo allato prorſus abſtinuit, divinitus quodam horrore correptus; quin etiam Caſſinenſe monaſterium magnificis muneribus donavit. Eodem tempo- [Ibid. c. 101.] re Hildebrandum ſubdiaconum miſit ad Agnetem Auguſtam pro negotiis Eccleſiæ, & congregatis intra eccleſiam epiſcopis, & clero & populo Romano ſub diſtricta inhibitione conſtituit, ut ſi, antequam Hildebrandus ab Imperatrice rediret, ſe mori contingeret, nullus omnino Papam eligere auderet, ſed uſ- [Act. S. Gualb.] que ad illius reditum ſedes Apoſtolica vacaret, ejus demum ordinanda conſilio. Poſtea profectus eſt Florentiam, & cum per vicina vallis umbroſæ iter haberet, audita celebri fama Joannis Gualberti, nuntios ad eum miſit, orans, ut ipſius conſpectui ſe præſentare non gravaretur: ſed, cum adverſa valetudine gravaretur, Papa ruſus miſit nuntios, & juſſit, ut, ſi aliter venire non poſſet, in lectica ſe adduci pateretur. Joannes e lecto ſurgens cum paululum proceſſiſſet, ingens oritur tempeſtas; legati, eum eam divinitus contigiſſe crederent, ſanctum virum in monaſterium reducunt. Stephanus Papa IX. Florentiæ [*Stephani Papæ IX. mors.*] obiit, quarto Kalendas Aprilis, anno milleſimo quinquageſimo octavo, ibique digno honore ſepultus eſt. Morienti adfuit S. Hugo Cluniacenſis abbas, eumque ſanctis conſolationibus & oratione relevavit. Ad ejus ſepulchrum plurima ſigna Chriſtus oſtendit. Sedit menſes ſeptem, viginti ſeptem dies.

IX. Ubi Romæ mors ejus innotuit, Godefridi [Herman. contract. contin.] Tuſculani comitis & quorumdam factione, quos pecunia corruperat, ſedem Apoſtolicam invaſit Joannes Velitrenſis epiſcopus, vir imperitiſſimus, & omnibus reclamantibus cardinalibus epiſcopis, & anathematizantibus, nocturno tempore cum armatorum turmis inthronizatus eſt, & dictus Benedictus X.

Hildebrandus in Italiam rediens Florentiæ ſubſti- [Petr. Damian.] tit, ſuiſque literis Romanorum Primates conveniens, ubi eorum percepit aſſenſum, Florentinum epiſcopum eligit in Romanum Pontificem. Romani Principes [Christi An. 1058.] ſatisfactionem ad regem Henricum mittunt, [epiſt. ad Henr. Ravenn.] ſe ſcilicet fidem, quam patri ejus dixiſſent, ei quoque, quoad poſſent, obſervaturos, eoque animo vacanti Romanæ Eccleſiæ Pontificem uſque ad id tempus non ſubrogaſſe, ejuſque expectare ſententiam, [*Nicolaus II. Papa.*] orantque ſedulo, ut, quem ipſe velit, tranſmittat. Rex habita cum primoribus deliberatione, Gerardum [Leo Oſtienſ. l.3.c.12.] Florentinum epiſcopum, in quem Romanorum ſtudia conſenſerant, Pontificem deſignat. Electione celebrata, Pontifex dictus eſt Nicolaus II. Cum Hildebrando & cardinalibus concilium habuit, ut pro cauſa Joannis Velitrenſis intruſi apud Sutrium ſyno- [Lambert Schafn. chron.] dum celebraret, ad quam epiſcopos Tuſciæ & Lombardiæ, & ducem Godefredum & Guitbertum cancellarium convocavit. Id ubi cognovit Benedictus, ſedem reliquit, & in domum propriam remeavit: Quod ut audivit Nicolaus, cum ſuis ut bonus pa- [Nicol. P. II. act.] ſtor ad urbem acceſſit, atque a clero & populo honorifice ſuſceptus, a cardinalibus in ſede Apoſtolica collocatur, ante diem decimum octavum Januarii anni milleſimi quinquageſimi noni. Tranſactis pau- [Christi An. 1059.] cis diebus Joannes antipapa ad præſentiam Nicolai Papæ veniam petiturus acceſſit, & ad ejus pedes procidens violentiam ſe fuiſſe perpeſſum aſſeruit; ſed invaſionis crimen & perjurii non negavit. Ex propria igitur confeſſione digna factis recipiens, epiſcopalis & ſacerdotalis officii depoſitionem incurrere meruit: ſed quorumdam interventu ad communionem admiſſus eſt, in eccleſia S. Mariæ. Hic, licet fuerit antipapa & depoſitus, dictus eſt Benedictus X.: qui ineunte decimo quarto ſæculo creatus eſt Pontifex, Benedicti XI. nomen aſſumpſit. Hæc ergo numerandi ratio præcedentes legitimos fuiſſe Pontifices nullatenus evincit.

Nicolaus Papa inthronizatus Deſiderio Caſſinenſi [Leo Oſtienſ. l.3.c.14.] abbati mandavit, ut ſibi in Picenum agrum proficiſcenti quamprimum occurrat. Dominica quadrageſimæ paratis omnibus neceſſariis, iter arripiens Deſiderius apud Farfenſe monaſterium Apoſtolico ſe conjunxit, a quo amiciſſime ſuſceptus, Auximas ſimul cum eo profectus eſt, ibique ſecundo quadrageſimæ ſabbato, id eſt, pridie Nonas Martii, cardinalis presbyter ab ipſo ordinatus, ſequenti die Dominica, abbas quoque conſecratus eſt: eique per totam Campaniam, & Principatum, Apuliam quoque atque Calabriam vicem ſuam Papa commiſit: Deſiderius ex perilluſtri familia Beneventi Principum erat oriundus, & quamvis unicus eſſet filius, invitis parentibus vitam profeſſus eſt monaſticam.

Menſe Aprili ejuſdem anni, Nicolaus Papa præ- [*Romana ſynodus.* Concil. tom. 6. edit. Hard. tom. 9. Labbè. *Conſtitutio de electione R. Pontificis.*] ſedit ſynodo, quæ Romæ habita eſt in baſilica Conſtantiniana: convenerant 113. epiſcopi cum abbatibus, presbyteris & diaconis. Omnibus conſidentibus, Papa dixit: " Novit beatitudo veſtra, dilectiſſimi fratres coepiſcopi, defuncto piæ memoriæ Stephano prædeceſſore noſtro, hæc Apoſtolica ſedes quot adverſa pertulerit, quot denique per ſimoniacæ hæreſeos trapezitas repetitis malleis ſubjacuerit: adeo ut columna Dei viventis jam jam pene videretur concuſſa nutare ... Quapropter inſtructi prædeceſſorum noſtrorum aliorumque ſanctorum Patrum authoritate, decernimus & ſtatuimus, ut obeunte hujus Romanæ univerſalis Eccleſiæ Pontifice, inprimis cardinales epiſcopi diligentiſſime ſimul de electione tractantes, mox clericos cardinales adhibeant, ſicque reliquus clerus & populus ad conſenſum novæ electionis accedat, nimium præcaventes, ne venalitatis morbus aliqua occaſione ſubrepat. Et ideo religioſi viri præduces ſint in promovenda Pontificis electione, reliqui autem ſequaces. " Ibidem ſe veterem electionum formam reſtituere teſtatur, nempe clerus plebe conſentiente eligebat eum, quem comprovinciales epiſcopi cum Metropolitani judicio conſecrarent. Addit, quod in Romana Eccleſia cardinales epiſcopi Metropolitani vice fungantur.

His ſubjicit: " Eligatur autem de ipſius eccleſiæ [Ibid.] gremio, ſi reperitur idoneus: vel ſi de ipſa non invenitur, ex alia aſſumatur, ſalvo debito honore & reverentia dilecti filii noſtri Henrici, qui futurus Imperator ſperatur, ſicut jam ei conceſſimus, & ſucceſſoribus illius, qui ab Apoſtolica ſede perſonaliter hoc jus impetraverint. Quod ſi iniquorum hominum perverſitas invaluerit, ut pura, ſincera, atque gratuita fieri in urbe non poſſit electio; cardinales epiſcopi cum religioſis clericis, Catholiciſque laicis, licet paucis,

jus

CHRISTI AN. 1059. jus poteſtatis obtineant, eligere Apoſtolicæ ſedis Pontificem, ubi congrue viderint. Plane poſtquam electio fuerit facta, ſi bellica tempeſtas, vel qualiſcumqua hominum conatus malignitatis ſtudio reſtiterit, ut is, qui electus eſt in Apoſtolica ſede, inthronizari non valeat, electus tamen, ſicut verus Papa, obtineat authoritatem regendi Romanam Eccleſiam, & diſponendi omnes facultates illius .... Quod ſi quis contra hoc noſtrum decretum ſynodali ſententia promulgatum, per ſeditionem, vel præſumptionem, aut quodlibet ingenium electus, aut etiam ordinatus, ſeu inthronizatus fuerit, authoritate divina ..., perpetuo anathemate cum ſuis authoribus, fautoribus, & ſequacibus, a limina ſanctæ Dei Eccleſiæ ſeparatus abjiciatur, ſicut antichriſtus. „ Huic decreto poſt Nicolaum Papam, ſubſcripſere ſeptuaginta fea apiſcopi cum presbyteris & diaconibos, quorum primus eſt Bonifacius Albanenſis epiſcopus.

Ibid. In eadam ſynodo promulgati ſunt tredecim canones, quorum primus laudati decreti ſummam continet. Tertius ſic habet: “ Ut nullus Miſſam audiat presbyteri, quem ſcit concubinam indubitanter habere, aut ſubintroductam mulierem. Unde etiam ipſa ſynodus ſtatuit, dicens: Quicumque ſacerdotum, diaconorum, & ſubdiaconorum poſt conſtitutum ſanctiſſimi Papæ Leonis de caſtitata clericorum, concubinam palam duxerit, vel ductam non reliquerit, ea parte omnipotentis Dei præcipimus, ut Miſſam non cantet, nequa Evangelium val epiſtolam, ac Miſſam legat; neque in presbyterio ad divina officia cum iis, qui præfatæ conſtitutioni fuerint obedientes, maneat, neque partem ab eccleſia ſuſcipiat, quouſque a nobis ſententia ſuper hujuſmodi, Deo concedente, procedat. Quartus. Præcipientes ſtatuimus, ut ii prædictorum ordinum, qui eidem prædeceſſori noſtro obedientes caſtitatem ſervaverunt, juxta eccleſias, quibus ordinati ſunt, ſicut oportet religioſos clericos, ſimul manducent & dormiant, & quidquid eis ab eccleſiis venit, communiter habeant. Quintus. Ut decimæ & primitiæ, ſeu oblationes vivorum & mortuorum, eccleſiis Dei fideliter reddantur a laicis, & ut in diſpoſitione epiſcoporum ſint. Quas qui retinuerint, a ſanctæ Eccleſiæ communione ſeparentur. Nonus. Ut per ſimoniacam hæreſim nemo ordinetur, vel promoveatur ad quodlibet eccleſiaſticum officium. Decimus. Ut cujuslibet ordinis clericos laici non judicent. „ Hos canones apiſtola encyclica comprehenſos Papa direxit ad omnes epiſcopos Catholicos.

Ibid. *Decretum adverſus ſimoniacos.* Decretum ſequens contra ſimoniacos in eadem ſynodo ſic promulgatum eſt. Nicolaos Papa dixit: “ Erga ſimoniacos nullam miſericordiam in dignitate ſervanda habendam eſſe decernimus, ſed juxta canonum ſanctiones eos omnino damnamus, ac deponendos eſſe Apoſtolica authoritata ſancimus ... Et quia uſque adeo hæc venenata pernicies hactenus inolevit, ut vix quælibet eccleſia valeat reperiri, quæ hoc morbo non ſit aliqua ex parte corrupta, eos, qui uſque modo gratis ſunt a ſimoniacis conſecrati, non tam cenſura juſtitiæ, quam intuitu miſericordiæ, in acceptis ordinibus manere permittimus: niſi forte alia culpa ex vita eorum contra canones in eis exiſtat .... De cætero autem, ſi quis hinc inpoſterum, ab eo, quem ſimoniacum eſſe non dubitat, ſe conſecrari permiſerit, conſecrator & conſecratus non diſparem damnationis ſententiam ſubeant, & uterque depoſitus pœnitentiam agat, & privatus propria dignitate perſiſtat. „ In fine confirmat conſtitutionem de electione Romani Pontificis.

Ibid. *Berengarius damnat errores ſuos.* Anonym. Chifflet. Nicolaus Papa Berengario conceſſit audientiam; ſed ille, cum ſectam ſuam defendere non valeret, tandem quaſi correctus libros propriæ hæreſeos, in conſpectu Domni Apoſtolici & totius ſynodi, manu propria concremavit, & errore abnegato, Catholicam profeſſionem, quam juſſu Papæ compoſuerat Humbertus epiſcopus, ſub jurejurando pronuntiavit, eique ſubſcripſit. Hæc autem ſic habet: “ Ego Berengarius indignus diaconus eccleſiæ S. Mauritii Andegavenſis, cognoſcens veram & Apoſtolicam fidem, anathematizo omnem hæreſim, præcipue de qua hactenus infamatus ſum, quæ aſſtruere conatur, panem & vinum, quæ in altari ponuntur, poſt conſecrationem ſolummodo ſacramentum, & non verum corpus & ſanguinem Domini noſtri Jeſu Chriſti eſſe, nec poſſe ſenſualiter, niſi in ſolo ſacramento, manibus ſacerdotum tractari, vel frangi, vel fidelium dentibus atteri. Conſentio autem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ & Apoſtolicæ ſedi, & ore & corde profiteor de ſacramento Dominicæ menſæ eamdem fidem me tenere, quam Dominus & venerabilis Papa Nicolaus, & hæc ſancta ſynodus authoritata Evangelica & Apoſtolica tenendam tradidit, mihique firmavit: ſcilicet panem & vinum, quæ in altari ponuntur, poſt conſecrationem non ſolum ſacramentum, ſed etiam verum corpus & ſanguinem Domini noſtri Jeſu Chriſti eſſe, & ſenſualiter, non ſolum in ſacramento, ſed in veritata manibus ſacerdotum tractari & frangi, & fidelium dentibus atteri, jurans per ſanctam & homouſion Trinitatem, & per hæc ſacroſancta Chriſti Evangelia. Eos vero, qui contra hanc fidem venerint, cum dogmatibus & ſectatoribus ſuis, æterno anathemata dignos eſſe pronuntio. Quod ſi ego ipſe aliquando aliquid contra hæc ſentire ac prædicara præſumpſero, ſubjaceam canonum ſeveritati. Lecto & perlecto ſponte ſubſcripſi. „ Hanc juratoriam profeſſionem Berengarii Papa Nicolaus ſtatim per diverſa tranſmiſit regna, ut omnes gratias agerent pro ejus converſione. Sed Berengarius poſt ſynodum ad proprium vomitum redire non timuit, eamque fidei profeſſionem ſcriptis impugnans, Humbertum contumeliis onerat. Expoſitione quidem indiget, quod in ea dicitur, verum corpus Chriſti in ſacramento ſenſualiter tangi, frangi, & fidelium dentibus atteri.

Arnulph. Mediol. l. 4. c. 7. *Mediolanenſis clerus reformatur.* X. Guido data Imperatori pecunia Mediolanenſem archiepiſcopatum obtinuerat: cum ab omnibus ſe deſertum videret, favit clericis ſimoniacis & incontinentibus. Sed ei reſtitere Arialdus clericus, & Herlembaldus unus ex viris primariis ejuſdem civitatis, qui pro ſacerdotum caſtitate pugnans occiſus eſt, anno milleſimo ſeptuageſimo ſexto. Arialdo ſe adjunxere Landulphus alter clericus, & Nazarius laicus, qui ſtatim ad conjugium clericorum deteſtandum plures adduxere. Clerus irritatus adverſus Arialdum conſpiravit, & de eo conqueſtus eſt, tum apud epiſcopos provinciæ, tum apud Stephanum Papam: qui Guidoni mandavit, ut ſynodum provincialem cogeret. Guido illam Novarræ congregavit: ſed Arialdus & Landulphus ei intareſſe noluere: ſynodos tamen eos, licet abſentes, excommunicavit. Nicol. Arag. in geſt. R. Pont. Illi Romam profecti querelas ad Papam detulere, qui hanc excommunicationem annullavit, licet non pauci hic in eos acerbius inveherentur. Nicolaus Papa tunc accepta legatione Mediolanenſium exorantium, ut Mediolanenſis eccleſiæ contritionibus dignaretur miſereri & compati, Petrum Damiani, Petr. Damian. opuſc. 5. & Anſelmum Lucenſem epiſcopum Mediolanum miſit, ut eam eccleſiam ſimoniaca labe, & Nicolaitarum ſpurcitia infectam cum Romana conciliaret. Sed via unus repertus eſt, qui non aut ordines emerit, aut fœda fœminarum conſuetudine uſus eſſet. Sed hortatu Petri Damiani primus omnium Guido Archiepiſcopus ſolemnibus verbis ſuper Evangelia profeſſus eſt, ſe ab hujuſmodi flagitiis temperaturum. Clerici, qui primum magnam populi ſeditionem adverſus legatos commoverant, dicentes: Non debere Ambroſianam eccleſiam Romanis legibus ſubjacere, nullumque judicandi jus Romano Pontifici in illa ſede competere, & Petro mortem comminabantur. Ille vero intrepidus pulpitum conſcendit, demonſtrat Romanæ Eccleſiæ dignitatem, quam S. Petrus fundaverat, cui Chriſtus claves regni cœlorum tradiderat, & per ſuos diſcipulos Mediolanenſem eccleſiam inſtituerat. Ejus verbis placati clerici eadem ſancte promiſerunt, ſcilicet uxores, ſeu potius concubinas quamprimum ſe dimiſſuros, nec ullum daturos deinceps pretium pro ſacris ordinibus.

Ibid. Poſtea Mediolanenſis Archiepiſcopus ante ſanctum altare præſente Lucenſi epiſcopo, juravit inter manus Petri Damiani dicens: Si hæc de ſimoniaca & Nicolaitarum hæreſi delenda, & funditus deſtruenda fideliter non obſervavero, ab omnipotenti Deo ſim excommunicatus & anathematizatus, & ab omni Chriſtianorum conſortio inveniar alienus. Similiter & vice-dominus, & cancellarius ejus, & omnes, qui aderant clerici, manus ſuas in manum Petri dederunt, & hæc eadem excommunicationis & anathematis verba dixerunt.

Ibid. His peractis, Mediolanenſis epiſcopus illico in pavimentum cum omni humilitate proſternitur, & injungi ſibi pœnitentiam pro venalitatis hujus nefando commercio deprecatur ..... ſibique permiſſus, centum annorum ſibi pœnitentiam indidit, redemptio-

Christi An. 1059.

ptionemque ejus taxatam per unumquemque annum pecuniæ quantitate præfinit. Legati mox majorem eccleſiam ingreſſi coram clero & copioſo populo, eletum, tactis ſacroſanctis Evangeliis, jurare fecerunt, quod Archiepiſcopus, donec viveret, in quantum poſſet, clericorum ſimoniam & incontinentiam omni ſtudio totiſque viribus ſincere & fideliter extirpare contenderet. Legatis demum viſum eſt, ut omnes illi clerici, accepta pœnitentia inter Miſſarum ſolemnia reconciliarentur, ornamenta de manu epiſcopi recipientes. Sed prius ſequens ſcriptum ante altare legerunt.

Ibid.

" Ego Arialdus diaconus, hac ſcriptura, quam manu mea ſcripſi, profiteor, me eamdem fidem tenere, quam ſacroſancta ſeptem concilia Evangelica & Apoſtolica authoritate firmarunt, & quam Romani Pontifices .... expoſuerunt. Anathematizo quoque generaliter omnes hæreſes .... & ſpecialiter atque nominatim ſimoniacam hæreſim, quæ in ipſam eccleſiam conatur introducere ſacrorum ordinum ſive officiorum maledictam venalitatem; deinde Nicolaitarum abominabilem hæreſim, quæ imprudenter latrat, ſacros altaris miniſtros debere, vel poſſe licenter uti conjugibus. Unde, quia his diebus hæ duæ hæreſes... gravius Eccleſiam Dei vexant & impugnant, ſimoniacos omnes & Nicolaitas cum dogmatibus & ſectatoribus ſuis æterno anathemate dignos eſſe pronuntio, jurans per ſanctam Trinitatem.

Clericorum autem hæc fuit pœnitentia. Qui minus rei videbantur, quinque annorum pœnitentiam acceperunt, ita ut duabus anni quadrageſimis Natalem Domini & ſanctum Paſcha præcedentibus, tres dies per hebdomadam jejunarent, in pane & aqua: reliquo vero anni tempore duo dies. Eorum autem, qui gravius peccarunt, ſeptem annorum fuit pœnitentia: & poſt ſeptennium, quamdiu vixerint, ſexta feria jejunabunt. Qui autem jejunare facile non poteſt, vel unum pſalterium meditabitur per omnem hebdomadam, vel unum pauperem paſcet, & lotis ejus pedibus nummum ei porriget. Clericis ſic reconciliatis, decretum eſt, ut non omnibus redderetur officium; ſed his duntaxat, qui & literis eruditi, & caſti, & morum gravitate viderentur honeſti: cæteris autem ſufficeret, quod ſanctæ Eccleſiæ per divinam gratiam eſſent rurſus inſerti, a qua eatenus fuerant divinæ ſententiæ falce præciſi. Hæc eſt ſumma relationis, quam ad Hildebrandum miſit Petrus Damiani, & ſedis Apoſtolicæ correctioni humillime ſubjecit. Verum poſt legatorum diſceſſum, Guido clericorum aſſiduis ſtimulatus querimoniis, ac pene conviciis, in priſtinum ſtatum rediit.

Nicol. Arag. in geſt. R. Pont.

XI. Petrus Damiani circa hæc tempora, Nicolao Papæ libellum abdicationis dedit, ut depoſito epiſcopatu ad ſolitariam vitam redire ei liceret. Opuſculum, quod undecim capitibus conſtat, miſit ad eumdem Pontificem, quem ſuppliciter obſecrat, ut ſibi epiſcopatus onus deponere permittat. Has affert cauſas, quod ſenior ſit, & idcirco quieti magis quam labori ſit idoneus; quod illud laborioſum munus coactus ſuſceperit: denique, quod propter peccata ſua tam excelſo honoris faſtigio ſit indignus. Licere autem, ſi ita tempus aut ratio poſtulet, epiſcopatu ſe abdicare, plurimis ſanctorum virorum exemplis & authoritatibus comprobat. In fine Deum precatur, ut eam Pontifici mentem injiciat, qua ſuis votis ſatisfaciat. Verum Pontifex ejus petitioni non acquievit.

Petr. Damian. opuſc. 19.

Nicolaum Papam altero opuſculo, ut publicam eccleſiaſticorum laſciviam, & petulantem vivendi licentiam compirimeret, adhortatus eſt, " Quoniam eo vivebant liberius, quia, inquit, ſynodali ſe plectendos eſſe ſententia propter luxuriæ vitium non formidant, noſtris quippe temporibus genuina quodammodo Romanæ Eccleſiæ conſuetudo ſervatur, ut de cæteris quidem eccleſiaſticæ diſciplinæ ſtudiis examen, prout dignum eſt, moveat; de clericorum vero libidine propter inſultationem ſæcularium diſpenſatorie conticeſcat. Quod certe ſatis correctione dignum eſt .... Tu autem, Domine mi venerabilis Papa, qui Chriſti vice fungeris .... noli peſtem hanc per ignaviam ad incrementa perducere: noli connivendo, & diſſimulando graſſanti luxuriæ fræna laxare .... Deponantur ii, qui eccleſiaſticæ caſtitatis non verentur fœdare munditiam, & dejecti deterreant, quos male ſtantes ad turpis luxuriæ contumeliam provocabant. " Ibidem ſe loqui de clericis ſcortatoribus indicat. Stephanus enim IX. & Nicolaus II. clericos, qui concubinas duxerant poſt Leonis Papæ decretum, vel retinuerant, ſuſpenderant ab omni officio: eorum decreta ſuperius recitavimus.

Idem opuſc. 17.

Christi An. 1059

XII. Nicolaus Papa poſt Romanam ſynodum, profectus eſt in Apuliam, & ſynodum Melphiæ celebravit cum plurimis epiſcopis. Sacerdotes & clerici in ea regione ſe conjugio ſociabant. Papa illos adeſſe ſynodo jubet, & caſte vivere præcipit, preſbyterorumque uxores in illis partibus exterminavit. Synodo finita pacem cum Normannorum Principibus firmavit, qui Beneventum ei reſtituere. Papa vero Robertum Guiſcardum Apuliæ & Calabriæ ducem conſtituit ſub jurejurando fidelitatis & annui tributi honorarii. Illius tranſactionis inſtrumentum publicum ſic habet: " Ego Robertus Dei gratia & ſancti Petri, dux Apuliæ & Calabriæ, & utroque ſubveniente futurus Siciliæ, ad confirmationem traditionis de omni terra, quam ego ſub dominio meo teneo, & quam adhuc nulli ultramontanorum unquam conceſſi, ut teneat: promitto me annualiter pro unoquoque jugo boum penſionem, ſcilicet duodecim denarios Papienſis monetæ perſoluturum B. Petro, & tibi Domino meo Nicolao Papæ, & omnibus ſucceſſoribus tuis, aut tuis & tuorum ſucceſſorum nuntiis. Hujus autem penſionariæ redditionis erit ſemper terminus .... ſanctæ Reſurrectionis die Dominico. Sub hac conditione hujus perſolvendæ penſionis obligo me & omnes meos, ſive hæredes, ſive ſucceſſores, tibi Domino meo Nicolao Papæ, & ſucceſſoribus tuis. Sic me Deus adjuvet & hæc ſancta Dei Evangelia. " Robertus needum Siciliam, ut patet, ſibi ſubjecerat, quam poſtea armis occupavit, ejectis Saracenis, qui per proditionem Græcis Imperatoribus hanc eripuerant.

Guillelmi Apul. poem.

Lib. cenſuum R. Pontif.

Beneventi alteram ſynodum Papa celebravit. Joannes monaſterii S. Vincentii ſuper Vulturni fluminis fontes ſiti abbas conqueſtus eſt ſuper Albertum monachum Roffredi comitis filium, qui cellam S. Mariæ in Caſtanieto ſubripuerat ſuo monaſterio, ibique nomen & officium abbatis uſurpaverat, licet hoc ei interdixerit Leo Papa IX., quod trium epiſcoporum teſtimonio confirmavit. Albertus autem, quamvis multa diceret, nullum ſibi jus aſtruere potuit. Leonis igitur perlectis literis, judicio totius ſynodi definitum eſt, prædictum Albertum debere nomine & officio male arrepto privari, & monaſterium B. Vincentii perpetualiter inveſtiri de prædicta cella, & omnibus ejus pertinentiis: quod & factum eſt: Albertus monachus nomen & officium abbatis, atque cellam, ſeu monaſterium per virgam in manu Papæ depoſuit, & quia erat anathematicus, ab omni altaris miniſterio depoſitus, in poteſtate abbatis eſt ad corrigendum datus, & Papa Joannem abbatem S. Vincentii ex eadem S. Mariæ cella in perpetuum inveſtivit. Huic conſtitutioni poſt Papam ſubſcripſit Humbertus ſylvæ candidæ cardinalis epiſcopus, & poſt eum ſex Archiepiſcopi; in Romana vero ſynodo cardinales etiam diaconi ante Archiepiſcopos ſubſcripſiſſe reperiuntur, in editione doctiſſimi Patris Harduini, qui Romanæ ſynodi ſubſcriptiones ex Vaticano codice depromptas ad ſe tranſmiſſas fuiſſe teſtatur: Quod cum antea factum non reperiamus, cardinalium honorem circa hæc tempora non parum creviſſe fatendum eſt.

Concil. tom. 6. ed. Hard.

Benevent. ſynodus.

Nicolaus Papa rebus ſic bene conſtitutis, Romam reverſus eſt; Normannorum Principes cum eo miſere exercitum, cujus opera Tuſculani & Nomentani ſummo Pontifici & Eccleſiæ Romanæ perduelles caſtigati, & Papæ Domino ſuo ſubditi, tyranni expugnati, exterminati prædones, qui in ditione Romani Pontificis graſſabantur; Gerardi Galeriæ comitis deſtructa præſidia, caſtellaque complura: ſicque libertas, pax, ſecuritas urbi, totique ditioni eccleſiaſticæ reſtituta eſt.

XIII. Iſaacius Comnenus eodem anno, dum venatur, fulmine percuſſus, equoque dejectus, ex ore ſpumas edens velut epilepticus devolvebatur: in parvum navigium impoſitus defertur in regiam, morbo per aliquot dies detentus, mortem expectabat, & idcirco ad placandum Deum pœnitentiam amplectitur, & monachum induere ſtatuit. Mutationis vitæ propoſitum Patriarcha laudavit; ſed Æcaterina ejus uxor nihil omiſit, ut eum ab eo conſilio averteret. Iſaacius autem in ſententia perſtitit, ſincereque pœnitentiam agens, præſertim de uſurpato Imperio, non filiæ maritum, vel alium ſibi conſangui-

Conſtantinus Ducas Imp.

Pſell.

CHRISTI AN. 1059.

guinitate proximum elegit ſibi ſucceſſorem, ſed Conſtantinum Ducam virum illuſtrem, qui optime noſſet rationes parandæ pecuniæ ad Imperii conſervationem. Cum itaque accerſitus fuiſſet, ei commendat uxorem filiamque Mariam, & pollicetur Imperium; necdum tamen inſignia dedit, ſed in promiſſis ſtetit. Convaleſcit tantiſper Imperator, ac cum videretur halitum recepiſſe, anceps animi erat: timebat enim, ne inde male ſecum poſtea ageretur, ac ſuſpectus foret. Pſellum, qui hæc ſcripſit, conſulit, qui eum ſolatur, atque in propoſito roborat, & Patriarcham advocat. Imperator rurſus morbo vexatus, eum inſanabilem reputans, comam ponit, monachi habitum induit, vocanſque Conſtantinum, ex animo ei confirmat Imperium, conſcenſaque nave ad Studii monaſterium ſecedit, cum bienoium & tres menſes imperaſſet. Per tantum fere tempus in habitu monachi ſupervixit, omnem præſtans præfecto monaſterii obedientiam, ita ut janitor eſſet, & alia munia obiret: caſtiſſimus autem fuiſſe dicitur. Poſt abdicatum a patre Imperium Maria Commeoa cum matre in monaſterium conceſſit. Conſtantinus autem Ducas die vigeſima quinta Decembris anni milleſimi quinquageſimi noni coronatus eſt Imperator.

Philippi Francorum Regis coronatio.

XIV. Die vigeſima tertia Maji ejuſdem anni Remis, præſente Henrico patre, Philippus licet ſeptennis a Gervaſio Remenſi Archiepiſcopo Rex conſecratus eſt. Antequam epiſtola legeretur, Archiepiſcopus vertit ſe ad eum, & expoſuit ei fidem Catholicam, ſciſcitans ab eo, utrum hanc crederet & defendere vellet. Quo annuente, delata eſt ejus profeſſio, quam accipiens ipſe legit, eique ſubſcripſit. Erat autem profeſſio ejus hæc: "Ego Philippus, Deo propitiante, mox futurus rex Francorum, in die ordinationis meæ promitto coram Deo & Sanctis ejus, quod unicuique veſtrum, & eccleſiis vobis commiſſis, canonicum privilegium & debitam legem, atque juſtitiam conſervabo, & defenſionem, adjuvante Domino, quantum potero, exhibebo, ſicut Rex in ſuo regno unicuique epiſcopo, & eccleſiæ ſibi commiſſæ per rectum exhibere debet, populoque nobis credito me diſpenſationem legum in ſuo jure conſiſtentem noſtra authoritate conceſſurum." Qua perlecta, poſuit eam in manus Archiepiſcopi, præſentibus Hugone Archiepiſcopo Veſontioncoſi, & Ermenlrido epiſcopo Sedunenſi, Nicolai Papæ legatis, & viginti quatuor Galliarum epiſcopis, & viginti novem abbatibus.

Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 9. Lab.

Ibid.

Gervaſius Remenſis Archiepiſcopus deinde accipiens S. Remigii baculum diſſeruit, quomodo ad eum pertineret electio Regis & conſecratio, ex quo S. Remigius Ludovicum regem baptizavit & conſecravit. Hanc poteſtatem & totius Galliæ primatum ab Hormiſda Papa data S. Remigio dixit: ſed ex apocryphis literis. Tunc annuente patre ipſius Henrico, elegit eum in Regem. Poſt eum legati Romanæ ſedis eumdem elegere, cum id ſine Papæ nutu fieri licitum eſſe diſertum ibi ſit, honoris tamen & amoris gratia. Tum ejus affuerunt legati; poſt hos Archiepiſcopi, epiſcopi, & abbates, & clerici. Poſt, Wido dux Aquitanniæ. Poſt, Hugo filius & legatus Ducis Burgundiæ. Poſt, legati Balduini Marchionis, ſeu Flandriæ comitis, & legati Godefridi Andegaveoſis comitis. Deinde comites, Rodulphus Vadenſis, Herbertus Vermandenſis, Wido Ponticenſis, Willelmus Sueſſonicus, Ramaldus, Rogerus, Manaſſes, Hilduinus, Willelmus Atvernenſis, Heldebertus de illa Marchia, Folio Ecoleſmenſis, vicecomes Lemovicenſis. Poſt, milites ſeu nobiles, & populi, tam majores quam minores, uno ore conſentientes laudaverunt ter proclamantes: Volumus, Fiat. Tunc fecit ipſe Philippus præceptum, ſicut anteceſſores ſui fecerunt, de rebus S. Mariæ, & de Remenſi comitatu, & de rebus S. Remigii, & de cæteris abbatiis. Quod firmavit eique ſubſcripſit. Subſcripſit etiam Archiepiſcopus: nam ibi eum conſtituit ſuum cancellarium; quam dignitatem ſuos prædeceſſores habuiſſe contendebat, & ita conſecravit eum in Regem. Demum lectum eſt privilegium, quod Gervaſio Victor Papa conceſſerat, concedens ei pallium, ex Cenomaneoſi enim ſede fuerat ad Remenſem translatus. Gervaſius Regem Pariſios comitatus eſt, ſubſcripſitque fundationi S. Martini in campis. Henricus rex ejus monaſterii reparator eximius, die quarta Auguſti anni milleſimi ſexageſimi ſupremum diem explevit, cum regnaſſet annos viginti novem.

CHRISTI AN. 1060.

R. P. Du Meſnil Doctr. Tom. IV.

CHRISTI AN. 1060.

Ibid. *Viennenſis ſynodus.*

XV. Pridie Kalendas Februarii ejuſdem anni milleſimi ſexageſimi, præſideate Stephano cardinali presbytero, Apoſtolicæ ſedis vicario, in baſilica Reſurrectionis Dominicæ, Nicolai Papæ juſſu, Viennæ Metropolis Galliæ celebrata eſt ſynodus. Decem canones in ea promulgati ſunt adverſus ſimoniacos, & incontinentes clericos. Primus ſic habet. "Sancti Spiritus authoritate, ut credimus, in Chalcedonenſi ſynodo ſententia de ſimoniacis prolata ſic ab omnibus obſervetur; quatenus, quicumque deinceps pecunia, aut aliqua interveniente conventione ſæculari, aut quolibet modo contra canonicam cenſuram, epiſcopatum, aut abbatiam, aut archidiaconatum, ſeu archipresbyteratum, aut aliquam dignitatem eccleſiaſticam, ſive aliquem gradum, aut miniſterium, vel beneficium, quod noniſi clericis habere SS. Patrum ſancivit authoritas, dare vel accipere, quolibet modo canonibus contrario tentaverit, & dans a proprio decidat gradu, & dignitate: & accipiens miniſterium ſuum male uſurpatum, numquam recuperaturus amittat. Sextus. Præterea, ſi quis epiſcoporum, presbyterorum, diaconorum, aut ſubdiaconorum, poſt cognitum interdictum Domini noſtri Papæ Nicolai, mulieri cujuslibet carnali detentus copula, a miniſterio & beneficio altaris non ceſſavit: ſive deinceps cognoſcens prælibatum Apoſtolicæ ſedis interdictum, aut mulierem, aut miniſterium eccleſiæ cum beneficio non ſtatim deſeruerit; nullam reſtitutionis in priſtino gradu veniam ſibi reſervaſſe cognoſcat. Septimus. Quicumque clericorum deinceps in armis militaveriat, & beneficium & conſortium clericorum amittant." Nonus jubet, ut excommunicati ſint inceſti & adulteri, & qui ſua uxore dimiſſa aliam duxerit. Decimus. Ut deſertor monaſticæ religionis ſit excommunicatus, ſimiliter & abbas, qui eum pœnitentem non receperit.

Ibid. *Turonenſis ſynodus.*

XVI. Decimo tertio Kalendas Martii ejuſdem anni, idem legatus Papæ juſſu Turonis ſynodum congregavit, in qua recepti & confirmati ſunt iidem canones: quos proinde a Papa dictatos & miſſos, & ab epiſcopis in provinciali ſynodo receptos recte colligunt periti critici. Idem Stephanus legatus literas dedit ad Archiepiſcopum Doleoſem, ut reſipiſceret, & veniret ad ſynodum Romanam Nicolai Papæ, vel ad Turonenſem a ſe habendam ante mediam quadrageſimam. Quod ſi, inquit, ad nos, nec ad Dominum meum in dictis terminis venire nolueris, vindictam abſque miſericordia ſenties eccleſiaſticæ diſtrictionis. Exemplar etiam mitto epiſtolæ hujus poteſtatis a Domino meo mihi traditæ. Cum in prædicta ſynodo Turonenſi de Joanne Doleaſi nihil ſtatutum ſit; manifeſtum eſt, quod vocatus non comparuerit.

Ibid. *Jaccetana ſynodus.*

XVII. Æra 1098. id eſt, anno milleſimo ſexageſimo Sanctius epiſcopus Aragonenſis, & Paternus Cæſar-Auguſtanus cum ſeptem aliis epiſcopis, Auſtindo Auxitano aſſidente Jaccæ ſynodum celebrarunt. Ramirus rex præſens aderat cum filiis & regni proceribus. In ea propter bellorum tumultus depravati mores patrii in ordinem rediguntur, & perfecta inſtituta majorum revocantur. Sacra omnia pie riteque ex Catholicis ſanctæ Romanæ Eccleſiæ decretis atque ſanctionibus inſtaurantur . . . Data ſacerdotibus lex, ne quo alio more quam Romano precarentur: neque Gothica, utpote peregrina, piacula exſolverentur. Eccleſiaſtica ſedes Jaccæ conſtituitur, quæ priſcis temporibus Oſcæ collata fuerat: decerniturque, ut, quando diœceſis caput ab impiorum dominatu eriperetur, illi Jaccetana ſedes ſubjiceretur, & tanquam filia parentem recte ſancteque coleret. Fines diœceſis terminantur. Paternus Cæſaraugustanus permiſſu concilii eccleſiam ſanctarum Maſſarum Cæſarauguſtæ urbis . . . Jaccetanæ eccleſiæ contribuit. Ex eo epiſcopi, qui ad eam diem Aragoniæ cognomento uſi fuerant, Jaccetani appellantur.

Thomas Stabs. in actis Pontif. Eborac.

XVIII. Aldredus in Anglia Wigornienſis epiſcopus Kinſio demortuo in Archiepiſcopatum Eboracenſem ſucceſſit, & ſequenti anno, ſcilicet milleſimo ſexageſimo primo, Eduardi regis juſſu cum Toſtino comite Romam perrexit. Et cum a Nicolao Papa pallium peteret, ei objectum eſt, quod de minori ad majorem ſedem abſque conſenſu Papæ fuiſſet translatus, & primum epiſcopatum necdum dimiſiſſet: & pallium impetrare non potuit. Priorem

F tamen

Christi An. 1060.

tamen epiſcopatum ni Papa conceſſit: & ſic infecto negotio abiit. Et cum jam unius diei iter feciſſet, incidit in latrones, a quibus nimis crudeliter tractatus, cæſiſque ſuis & vulneratis, ipſe ſpoliatus eſt, & converſus in urbem rediit, & totum infortunium ſuum coram Apoſtolico retulit. Itaque Papa Nicolaus ſuper eum pietate commotus, & totius curiæ interceſſione pro eo exoratus, & archiepiſcopatum ei dato pallio confirmavit, & ordinandi pro ſe alterum ad epiſcopatum Wigornienſem poteſtatem dedit. Malmesburienſis, qui eum ſimoniæ accuſatum ſcripſerat, id poſtea retractavit.

Malmesbur. vit. S. Wlſtan epiſc.

Hugonem Cluniacenſem abbatem in Galliam legatum miſit Nicolaus Papa, qui cum Arelatenſi Archiepiſcopo, & quibuſdam aliis epiſcopis Avinione ſynodum celebravit, in qua Gerardus, cognomento Caprerius, electus eſt epiſcopus Siſtericenſis, & Romam miſſus, epiſcopus a Nicolao Papa conſecratus eſt. Hunc Roma redeuntem Siſtericenſes non permiſerunt intrare civitatem ſuam, quamvis Papæ literas ad eos deferret. Ipſi enim laici & præcedentes epiſcopi deſtruxerant epiſcopatum, erant enim uxorati publice. Veniens igitur Forqualerium honorifice & cum magno gaudio receptus eſt. Gerardus canonicos Siſtericenſes & Forqualerienſes ſeparavit, & dignitates inter eos diviſit, & utraque eccleſia facta eſt cathedralis.

Bonch. l. 9. hiſt. provinc. — Bertrand. Siſtar.

Christi An. 1061.

XIX. Nicolaus Papa duobus annis & ſex menſibus in pontificatu peractis, Florentiam profectus, ibidem vivendi finem fecit, die vigeſima ſecunda menſis Junii, anno milleſimo ſexageſimo primo. Sedes vacavit menſes tres & dies novem. Nunquam diem prætermiſit, quin pedes duodecim pauperibus ablueret. Literatus erat, & ſine ſuſpicione caſtus, & in erogandis eleemoſynis pius. Eo mortuo ingens inter Romanos ſeditio de ordinando Pontifice cœpit oriri. Quidam proceres legationem ad Henricum Germaniæ regem adornant, eique coronam auream, aliaque munera & titulum Romani patriciatus offerunt. Dum hæc in urbe agerentur, Longobardorum epiſcopi tam ſimoniaci & incontinentes, quam alii facinoroſi, authore Guiberto Parmenſi (conſtitutus hic erat cancellarius Regis, homo nequiſſimus) convenerunt in unum, & conſimilium clericorum multitudine congregata, communiter ſtatuerunt, ut aliunde non deberent Papam recipere, quam de paradiſo Italiæ, (ita Longobardiam nominabant) & talem perſonam, quæ infirmitatibus eorum compateretur, & condeſcenderet. Quo facto, aliquos ex ipſis ad Imperatricem miſerunt, qui ejus animum quibuſdam veriſimilibus figmentis allicerent, & ſibi propitium facerent. Venientes autem ad eam ſuggeſſerunt, quod filius ejus in honorem patriciatus ſuccedere deberet, ſicut in regia dignitate. Et impudenter aſſerebant, quod Nicolaus Papa ſtatuerat, ut nullus deinceps haberetur Romanus epiſcopus, niſi prius a Cardinalibus eligeretur, cui poſtea accederet conſenſus Regis. Itaque facinoroſi & rebelles, quos ad officium reducere voluerant præcedentes Pontifices, tunc conſpirarunt, ut ſibi commodum haberent Pontificem, qui nec vellet, nec poſſet in ipſos animadvertere, cenſuris eccleſiaſticis rebelles vi compellendo ad obſequium.

Nicolao P. ſuccedit Alexander II. — Leo Oſtienſ. l. 3. c. 20. — Herman. contract. — Nicol. Aragon. de geſt. R. Pont.

Cardinales ubi primum hæc audierant, Stephanum cardinalem presbyterum, virum honeſtate & gravitate conſpicuum, cum literis miſerunt ad aulam regiam; ſed ab aulicis adminiſtratoribus non eſt admiſſus, & per quinque fere dies ad B. Petri ſedis injuriam præ foribus manſit excluſus. Quod ille æquanimiter tulit: legati tamen officium implere non potuit. Clauſum itaque ſignatumque conſilium myſterii, cujus erat gerulus, retulit. Romana tamen Eccleſia in eligendo Pontifice a charitate regia non receſſit; nam, quamvis in clero ſuo viris religioſis & ſapientibus abundaret, eum, qui Regi tanquam domeſticus & familiaris erat, elegit, ſcilicet Anſelmum patria Mediolanenſem, tunc Lucenſem epiſcopum. Kalendis Octobris anni milleſimi ſexageſimi primi coronatus, dictus eſt Alexander II. Imminens belli civilis periculum Cardinales & alios ad hanc electionem non differendam impulit. Deſiderius Caſinenſis abbas, & Robertus Normannorum princeps, Romam venerunt, ut Alexandri partes adjuvarent.

Petr. Damian. opuſc. 4. p. 27. — *Alexander II. Papa.*

Imperatrix hæc cum audiſſet, una cum filio tulere graviter, ſine ſua authoritate geſta fuiſſe, Cadolumque, ſeu Cadaloum Parmenſem epiſcopum a Placentino duntaxat & Vercellenſi epiſcopis die viPlaceoso duntaxat & Vercellenſi epiſcopis die vigeſima octava Octobris eligi faciunt, convocatiſque Italiæ ſeu Longobardiæ epiſcopis, generalique conventu Baſileæ habito, Henricus rex coronam auream a quibuſdam Romanis proceribus ad ſe tranſmiſſam ſibi impoſuit, Romanorumque patricius appellatus eſt, communique omnium conſilio Parmenſis epiſcopi electio in Romanum Pontificem confirmatur, & Honorius II. appellatur. Demum omnia Nicolai Papæ acta & decreta caſſare præſumpſerunt.

Leo Oſtienſ. l. 3. c. 20. — Christi An. 1061. — *Cadalous antipapa.* — Herman. contract.

Petrus Damiani graviſſimas ad Cadaloum ſcripſit literas, ut eum ad inſignia uſurpatæ dignitatis deponenda adhortaretur. “In multis, inquit, tibi, frater, Romana peperit Eccleſia, frequenter a te legitimi rigoris cohibuit diſciplinam, adeo ut aſſerant qui ſe interfuiſſe fatentur, quod in tribus jam conciliis, Papienſi ſcilicet, Mantuano & Florentino, perſpicua in te damnationis ſententia claruit. Ubique tamen ſedes Apoſtolica materno pietatis affectu tibi clementer indulſit; ſed dum illa ſtuduerit canonum circa te coercere vigorem, tu non vereris adverſus eam hoſtilem redhibere tyrannidem . . . Cum itaque ſacerdotium tuum tanta laboret infamia, quo pacto acquieſcere potuiſti, ignorante Romana Eccleſia, Romanum epiſcopum eligi? Taceamus interim de ſenatu, de inferioris ordinis clero, de populo. Quid tibi de cardinalibus videtur epiſcopis? qui videlicet Romanum Pontificem principaliter eligunt, & quibuſdam aliis prærogativis non modo quorumlibet epiſcoporum, ſed & Patriarcharum & Primatum jura tranſcendunt . . . Plane ſi pœnitentia jure plectendus eſt quiſquis cuilibet injuriam irrogat ſacerdoti; qua tu ſententia dignus es, qui illis præjudicium ſacerdotibus intuliſti, quorum conſilio & judicio ſtatui ac diſciplina debet totius Eccleſiæ Catholicæ gubernari? Et cum canonica decernat authoritas, ut vel humilis cujuſcumque eccleſiæ clero liceat liberum de illo, qui ſibi præferendus eſt, habere judicium: qua tumoris audacia tu præſumpſiſti violenter illis ingerere, qui præter communem Eccleſiæ regulam, ſuper ipſos quoque Pontifices authenticam prævalent promulgare cenſuram?

Petr. Damian. opuſc. 4. — Christi An. 1062. — Petr. Damian. ep. 20. l. 1.

Multum ſane lætificat, quod hujuſmodi te pontifices elegerunt, Placentinus videlicet & Vercellinus, qui nimirum multum periti ac peritiſſimi, ſicut noverunt diſputare de ſpecie fœminarum, ſic utinam potuiſſent in eligendo Pontifice perſpicax habere judicium . . . ſalva plane reverentia digna Regibus noſtris, quibus utique, ſive pro ſexus, ſive pro ætatis infirmitate ſubripi potuit, præter illos, quicumque te ad hoc flagitium impulerunt, filii Caiphæ, primogeniti dicendi ſunt Satanæ, adjutores antichriſti, adverſarii veritatis. O tragœdia omnibus ante nos ſæculis inaudita! ut alienus epiſcopus propria ſede contempta, ignorante Deo, neſciente Petro, neſciente Romana Eccleſia, ſuper Romanam conſtituatur Eccleſiam. Et quod non fert eccleſia cujuslibet infimæ dignitatis, perferat illa quæ mater eſt & magiſtra totius eccleſiaſticæ rationis . . Quot hominum millia nunc tua facta dinumerant, qui uſque ad hoc tempus ea funditus ignorabant? nam præbendarum eccleſiæ tuæ damnanda commercia, aliaque longe turpiora, quæ nos erubeſcimus dicere, hactenus in tuo tantum narrabantur oppidulo: nunc alter ad alterum ubique omnes loquuntur.”

Ibid.

Cadalous his monitis adeo non reſipuit, ut etiam turpius quam antea viveret, & turpiſſime viventibus commveret, ut hac arte clericorum incontinentium animos ſibi conciliaret. Præterea ingentem pecuniæ vim in Romanos effudit, ac plebis duces ſibi devinxit, qui ei Romam venienti cum exercitu, caſtrum ſancti Angeli ad urbis expugnationem tradiderunt, die decima quarta menſis Aprilis, anno milleſimo ſexageſimo ſecundo. Sed poſt aliquos dies Godefrido Tuſciæ duce adveniente, ſic coarctatus eſt, ut non ſine humillimis precibus, & magnis effuſis muneribus poſt magnam ſuorum ſtragem evaſerit illæſus. Parmam fugiens, licet ſpoliatus, ab incœpto tamen non deſtitit.

Petr. Damian. ep. ad Alexand. Pontif. — Nicol. Aragon. de geſt. R. Pont.

Petrus Damiani ſecundam Cadaloo ſcripſit epiſtolam, propinquum divinæ ultionis fulmen comminatus, niſi reſipiſcat. Scripſi tibi, inquit, antequam Romam cum ſatellitibus ſatanæ fuiſſes aggreſſus, denuntians & conteſtans, ut te a tam cruenti moliminis intentione compeſceres . . nec mundum adverſus Eccleſiam in bella nefaria concitares. Verum non quieſcis, pecuniæ favillas per populum ſpargis, & per æſtum cupidinis miſerorum hominum corda corrumpis.

CHRISTI AN. 1062.

pis. Tuem proſligee eccleſiam, ut obtineas alienam. Hinc dure in ipſum invehitur, ſcelelliſſimis hominibus nequiorem eſſe contendens. Petrus tunc ab Alexandro Papa multis precibus obtinuit, ut ad priſtinam fontis Avellani eremum ſecederet, licet epiſcopali onere eum non prorſus liberaverit. In ſolitudinem reverſus epiſtolam apologericam ſcripſit ad Alexandrum Papam, & ad Hildebrandum, qui tunc creatus alt Romanæ Eccleſiæ archidiaconus, & cancellarius, ſicque primarius Papæ fuit in Romanæ Eccleſiæ adminiſtratione miniſter.

Cadalous antipapa damnatus. XX. Schiſma tam nefandum brevi extinxit divina providentia; & ſalus, & pax inde orta eſt, unde maximum periculum timebatur. Henricus rex duodennis apud Trajectum Friſiæ urbem Paſcha cum matre celebrabat, quæ utebatur plurimum conſilio Henrici Auguſtenſis epiſcopi. Unde nec ſuſpicionem

Herman. chron. inceſti amoris effugere potuit propter nimiam familiaritatem. Ea res graviter Principes offendebat. S. Hanno Colonienſis Archiepiſcopus, adnitentibus quibuſdam Principibus, Henricum regem cum lancea,

Lambert chron. & aliis Imperii inſigniis ſolerter a matre ſubduxit, deduxitque Coloniam, atque, ut ſchiſma in ipſo ortu extingueret, ſynodum indixit in Germaniæ loco, qui Osborium dicitur, cui Henricus rex interfuit. Ab epiſcopis Germaniæ, & Italiæ Cadalous damnatus eſt, & Alexandri II. electio confirmata, die vigeſima ſeptima menſis Octobris, anno milleſimo ſexageſimo ſecundo, ut refert Petrus Damiani, qui tunc edidit opuſculum, quod ſic inſcripſit: Diſceptatio ſynodalis inter Regis advocatum, & Romanæ Eccleſiæ defenſorem. Cauſa eorum altercationis hæc erat: Antiqua erat conſuetudo, decretis quatuor Pontificum confirmata, ut Romanus Pontifex electus non conſecraretur, vel, ſi jam eſſet epiſcopus, non inthronizaretur, niſi prius ab Imperatore confirmaretur ejus electio. Poſtulata quidem pro Alexandri

Petri Damiani diſceptatio ſynodalis. II. electione fuerat Regis confirmatio; ſed cum legatus ad audientiam non fuiſſet admiſſus, Alexander Papa ſine Regis Henrici conſenſu fuerat inthronizatus, propter rerum neceſſitatem. In hac autem

Opuſc. 4. diſputatione fautorum Regis objecta refellere ſibi proponit. Oſtendit primo, quinque prioribus ſæculis, ejuſmodi confirmationem numquam fuiſſe expetitam, ac proinde non eſſe abſolute neceſſariam. Secundo. Perſonale eſſe illud privilegium, quod conceſſum eſt propter temporum acerbitatem, cui proinde exigente majori neceſſitate derogari poteſt. Tertio. Miſſum a Romanis legatum, qui Regis conſenſum expoſceret; quo per injuriam non admiſſo, electores jure ſuo prudenter uſi ſunt, ut bellum civile prævenirent. " Sed abſit a nobis, inquit, ut propter hominis cujuslibet inſolentiam Rex, qui innocens eſt, quantum ad nos, rem ſuam amittat, quem authore Deo votis omnibus præſtolamus ad Imperiale faſtigium, non permittimus ob alienam culpam regiæ dignitatis incurrere detrimentum. Et rurſus. Privilegium invictiſſimo Regi noſtro, ipſi quoque defendimus, & ut ſuperplenum, & illibatum poſſideat, optamus. Porro Romana Eccleſia multo nobilius atque ſublimius, quam mater carnis, mater eſt Regis .... Et quidem liquido novimus, quia Rex, licet egregiæ indolis, tamen adhuc puer eſt. Quid ergo mali fecit Romana Eccleſia, ſi filio ſuo, cum adhuc impubes eſſet, cum adhuc tutela egeret, ipſa tutoris officium ſubiit, & jus, quod illi competebat, implevit? Præſertim, cum virum Regi chariſſimum multis aliis prætulerit. "

Ibid. Demum ſic concludit: " Amodo igitur dilectiſſimi .... utraque pars in hoc uno ſtudio conſpiremus laborantes, ut ſummum ſacerdotium, & Romanum ſimul confœderetur Imperium: quatenus humanum genus, quod per hos duos apices in utraque ſubſtantia regitur, nullis, quod abſit, partibus ..., reſcindatur: ſicque mundi vertices in perpetuæ charitatis unione occurrant, ut inferiora membra per eorum diſcordiam non reſiliant. Et quatenus ab uno mediatore Dei, & hominum hæc duo, regnum ſcilicet, & ſacerdotium, divino ſunt conflata myſterio: ita ſublimes iſtæ duæ perſonæ tanta ſibimet unanimitate jungantur, ut quodam mutuæ charitatis glutino, & Rex in Romano Pontifice, & Romanus Pontifex inveniatur in Rege: ſalvo ſcilicet ſuo privilegio Papæ, quod nemo præter eum uſurpare permittitur. Cæterum, & ipſe delinquentes, cum cauſa dictaverit, forenſi lege coerceat: & Pontifex cum ſuis epiſcopis ſuper animarum ſtatu prolate ſacrorum canonum authoritate decernat. " Exactior critica in eo opera deſideratur. Petrus ut legitimam laudat Conſtantini donationem, aliaque profert, quæ cum hiſtoriæ veritate non congruunt.

Petri Damian. opuſ. 32. Petrus Damianus aliud opuſculum contra Philargiam, & munerum cupiditatem compoſuit. Cardinales epiſcopos hortatur, ut illud vitium ab univerſa Eccleſia, & ſacerdotum mentibus exterminare conentur, quandoquidem omnes fere clades, & ærumnæ, quibus tunc Chriſtiana Reſpublica premebatur, ex avaritiæ fonte derivarentur: imprimis in luxum epiſcoporum invehitur.

XXI. Petrus Damianus circa idem tempus, Alexandri Papæ juſſu, ſcripſit vitam SS. Rodulphi, &

Vita ſancti Dominici Loricati. Apud Petr. Damian. p. 209. Dominici monachorum, qui proximis diebus obierant; eidem Pontifici illam nuncupavit. De priori jam egimus. Dominicus vero, quia, cum eſſet clericus, a parentibus ejus epiſcopo data eſt hircinæ pellis aluta, ut fieret presbyter, perterritus in eremo Luceoli induit monachum, & donec vixit, ſacroſancti altaris miniſterium uſurpare non præſumpſit, & virgo uſque ad obitum perſeveravit ſub hac regula, ut fratres vinum numquam biberent, numquam adipe alimenta condirent, unum Dominica die, & quinta feria pulmentum ſumerent, & quinque aliis hebdomadæ diebus in pane, & aqua jejunium continuarent, orationi vacantes, & manuum operibus inſiſtentes jejunium continuum obſervarent; excepta Dominica die poſt veſperam, tunc cibum ſumentes habebant loquendi licentiam. Nudis pedibus ambulabant, in cellulis jugiter morabantur. Poſt aliquod tempus B. Petri Damiani factus eſt diſcipulus. Hanc autem, inquit, vitæ conſuetudinem habebat, ut vix dies ulla præteriret, quin duo pſalteria modulando, utraque manu ſcopis armata nudum corpus allideret. Quadrageſimæ vero temporibus, per dies ſingulos, dum ſe ſcoparum tunſionibus afficeret, ut minus tria pſalteria meditando perſolvebat. Centum autem annorum pœnitentiam ſic explebat. Cum trium ſcoparum millia unum pœnitentiæ annum regulariter expleant: decem autem pſalmorum modulatio mille ſcopas admittat; qui igitur centum quinquaginta pſalmos pſalterii ſic ſe flagellando recitabat, quinque annorum pœnitentiam abſolvebat: ac conſequenter, qui viginti pſalteria cum diſciplina decantabat, centum annorum pœnitentiam peragebat. Dominicus autem in ea pleroſque ſuperabat, quippe qui utraque manu infatigabiliter corpus percutiebat. Ejuſmodi vero pœnitentiam ſex diebus facile conſummabat; & quamvis loricam ferream ſuper nudum corpus indueret, centies per ſingulos quindenos pſalmos genua flectebat. Senex, & languoribus contabeſcens de conſueta auſteritate nihil remiſit: & tamen, cum aliquando ab eo inquiſiſſet Petrus, quibus tunc ſe vitæ legibus ageret: reſpondit, ſe carnaliter vivere. Requiſitus, utrum ovis, vel piſcibus, vel caſeo, vel pomis veſceretur, negavit. Inſtanti Petro, unde igitur remiſſius viveret? reſpondit, fenicalo cum pane libenter veſcor. Habebat uberem lacrymarum gratiam, ſed alternam. Cum enim recluſus, ſub diſtricto ſe ſilentio reprimebat, mos, ut voluerit, flebat affluenter; at ſi colloquio frequentaretur, fletum ſe amiſiſſe conquerebatur.

Ibid. Aliquantis ante obitum annis quaſi novum ſupplicii genus inveniens, virgarum ſcopas in corrigiarum ſcuticas vertit: ſemelque guſtato, quia duriores ſunt, in his verberandi conſuetudinem poſuit .... Patiebatur gravedinem ſtomachi, crebris inſuper capitis doloribus cruciabatur. Itaque propoſuit, ad purgandum ſtomachum antidoti ſumere poculum. Sexta igitur feria per continuum diem, vix deſiit, vel pſallendis pſalmis inſiſtere, vel corrigiarum ſe ictibus flagellare. Nocte vero ſopore depoſito ſuſcepit antidotum; ſed ſtomachi dolor inde crevit. Poſt decurſum nocturnæ ſynaxis officium, & matutinos hymnos, ſenctum Deo reddidit ſpiritum, pridie Idus Octobris. Invenerunt fratres alteram loricam lateribus ejus ſindonis more ſubſtratam. Ex hac ejus vita publicam pœnitentiam tunc perſeveraſſe certo colligimus, ſed ejus regulas ac canones aliter ac veteres interpretabantur. Adultero, exempli cauſa, viginti annorum pœnitentiam injungebant canones, eamque pro reatuum multitudine non multiplicabant veteres. Poſterioribus autem hiſce ſæculis, ſi quis quinquaginta adulteria commiſiſſet, mille annorum pœnitentiæ debitor reputabatur; quam

CHRISTI AN. 1062.

Petr. Damian. l. 5. epiſt. 8.

pro anguſtia vitæ eum exſolvere non poſſet, pœnerum fiebat commutatio, ita ut eam vel ingenuibus eleemoſynis, vel pſalmorum cantu, & crebie flagellatione ſuppleret. Ex his autem intelligimus, quid ſit mille annorom indulgentia, ſcilicet pœnæ mox expoſitæ telaxatio: non abſoluta quidem, ſed impoſitis aliis pœnis minoribus, oblatiſque Deo in compenſationem ſuperabundantibus Sanctorum ſatisfactionibus, ut ejus miſericordia, intuitu, & virtute paſſionum Chriſti, ex quibus omnis noſtra ſatisfactio ſuum valorem trahit, hanc pœnam cum culpa relaxaret.

Illud pœnitentiæ genus ut novum, & ſacris canonibus contrarium plures improbebant, quos datis ad clericos Florentinos literis redarguit Petrus Damiani. "Quod de monachici ordinis exercitiis ſcripſi, & ſcoparum præcipue diſciplinis, monachus monacho ſpecialiter miſi, nec laicorum vel clericorum notitiæ prodenda mandavi . . . ſed teſtes mihi ſunt fretres, hoc me apicibus tradidiſſe, quod ipſi quotidie ſatagunt operibus exercere . . . Sed ecce, inquiunt, nova pœnitentie, & tranſactis tot ſæculis inaudita, ſi hoc ſemel admittitur . . . . Omnes ſacti canones deſtruuntur, antiquorum Patrum præcepta depereunt. Quæ profecto verba a charitete ſunt aliena. Numquid Chriſtus, Apoſtoli, & Martyres flagellis cæſi ſunt, & verbera ſunt esperti? An eamdem, quam, & a multis interdum Deus exigit, ab ultro offerentibus pœnitentiam ſuſcipere recuſabit? Sed forte dicturus eſt Sanctos non a ſe, ſed ab aliis cæſos fuiſſe. Reſpondet: Chriſtum igitur fruſtra præcepiſſe, ut crucem feramus, cum jam deſint crucifixores, ſi crucem ultronea mortificatione non feramus . . . . Præterea, inquit, ſicut non temeritatis arguendus eſt qui non modo ſacerdotali præcepto, ſed & ſponte jejunat; ita quoque non fruſtra laborare cenſendus eſt, qui ſe non alienis duntaxat, ſed & propriis manibus ſe efficiendo caſtigat . . . Quod ſi nova non eſſe facienda dicatur: Numquid ſanctorum Patrum vita jure conſpuitur, quæ alios per ogdoadas, pentadecadas in vepribus ſtando, alios de ſole in ſolem rigidas ulnas in aera ſuſpendendo, alios in defoſſis ſpecubus jugiter latitando reatus ſui pœnitentiam peregiſſe teſtatur? Numquid, & B. Macarius digne ridebitur, qui, dum ſe minimum quid admiſiſſe pœnituit, acutiſſimis culicum roſtris per ſex menſes membra ſua nudus expoſuit . . . . Quia igitur hæc, & alia multa pœnitentiæ genera ſacris non reperiuntur inſerta canonibus, numquid penitus execranda ſunt, & Patrum ſanctionibus perhibenda ſunt eſſe contraria? . . . . . Quid mirum, ſi caro, quæ nos in exilium læta dejecit, verſa vice ad patriam afflicta reducit: & per hoc idem, cui dudum noxie conſentiendo peccavimus, idipſum nunc caſtigando ſalubriter emendemus. Nonnulli tamen recentiores, ultro ſuſceptas flagellationes improbantes, ſugillent Damianum ut ineptum gerrulum: nec advertunt, quod ipſam etiam condemnent Eccleſiam, quæ varia monachorum inſtituta recipit, quorum regulas approbavit ſedes Apoſtolica; quibus tamen præſcribitur, ut fratres ſe propriis manibus ſæpius flagellis verberent. Corporis quidem caſtigationem Doctore S. Paulo laudavere veteres, ſed omnes ejus

Petr. Damian. opuſc. 33.

modos nec præſcripſere, nec improbavere. Caſſinenſes illud pœnitentiæ genus amplexi ſunt, quorum exemplo invaluit in aliis monaſteriis, & paſſim ubique receptum eſt, paucis contradicentibus. In quibuſdam aliis opuſculis quædam laudanda refert pietatis exercitia, ſed ea quibuſdam veſtit circumſtantiis improbandis, ac confirmat apocryphis hiſtoriis, vel incertis.

Norvergicæ eccleſiæ miſer ſtatus

XXII. Haraldus Norvergiæ rex iterim crudelitate ſua tyrannorum exceſſit furores. Multæ eccleſiæ per illum dirutæ, multi Chriſtiani necati ſunt per ſupplicia. Multis clarus victoriis Orchades inſulas ſuæ ditioni ſubjecerat: cruentum igitur imperium uſque ad Iſlandiam extendit, propter avaritiam, & crudelitatem omnibus inviſus, & maleficis ſerviens artibus. Videns autem miracula, quæ quotidie fie-

Adam. l. 3. c. 10.

bant ad ſepulchrum S. Olafi fratris ſui, nihil his compunctus, oblationes fidelium, quæ ibidem fiebant, corradens, militibus diſperſit. Adalbertus Bremenſis Archiepiſcopus zelo Dei tactus, legatos ad eum direxit, tyrannicas ejus præſumptiones increpans literis, ſpiritaliter vero admonens de oblationibus, quas non liceret in uſus cedere laicorum. Conqueſtus eſt etiam de epiſcopis, quos, ſe contempto, in Gallia, vel in Anglia ordinari fecit. His ad iram commotus Haraldus, legatos abire præcepit: clamitens, ſe neſcire, quis eſſet Archiepiſcopus, aut potens in Norvergia, niſi ſolus Haraldus.

CHRISTI AN. 1062.

Alexand. Pap. II. epiſt. 2.

Adalbertus querelas ſuas detulit ad Alexandrum II., qui literis Haraldum hortatus eſt, ut Bremenſi Archiepiſcopo ſedis Apoſtolicæ vicario debitam ſubjectionis reverentiam ipſe cum ſuis epiſcopis exhiberet: Suenonem Danorum regem, qui conſanguineæ ſuæ nupſerat, admonitionibus ſuis, & denunciata excommunicatione, niſi eam dimitteret, graviter of-

Adam. l. 3. c. 13.

fenderat Adelbertus, qui propter multas eccleſiæ ſuæ utilitates eum eo redire in gratiam conſtituit. Rex equidem Pontificiis literis inductus, eam dimiſerat; ſed aſſumptis aliis uxoribus, plures concubines ſuperinduxerat. Adalbertus diſſimulandum ratus ipſum adit, & beneficiis, & conviviis demeretur, ac ſibi conciliat. De multis rebus eccleſiaſticis ibi diſponitur, de pace Chriſtianorum, de converſione paganorum conſulitur. Adalbertus cum gaudio domum reverſus perſuaſit Cæſari, ut evocaretur rex Danorum in Saxoniam, & uterque perpetuam iniret amicitiam. Cujus fœderis beneficio multum lucri ſuſcepit ejus eccleſia: & legatio Borealium nationum, rege Suenone, proſperis ſemper aucta eſt incremen-

Alexand. P. ep. 3.

tis. Alexandri II. extat ad eumdem Suenonem epiſtola, qua debitum cenſum ſic exigit: Prudentiam tuam admonemus, ut cenſum regni tui, quem prædeceſſores tui ſanctæ Apoſtolicæ eccleſiæ perſolvere ſoliti ſunt, nobis, & ſucceſſoribus noſtris tranſmittere ſtudeat, ita tamen, ut non ſicut oblatio in altari ponatur, ſed ut tam nobis, quam ſucceſſoribus noſtris, ut certius approbetur, præſentialiter offeretur.

Adam. l. 3. c. 11.

Trans Albiam etiam in Sclavonia effloruit religio Chriſtiana. Godeſcalcus Sclavorum princeps, ad ulciſcendam patris mortem, ejurata fide multos Chriſtianos in Saxonia interfecerat; ſed poſtquam a Bernardo duce captus, liber propter prudentiam, & fortitudinem dimiſſus eſt, accepta in uxorem filia regis Danorum, Sclavos perdomuit, & reduxit ad cultum Chriſtianum, a quo defecerant; ipſis exemplo præierat, Deo reconciliatus, & religioſus: Sclavonia ſacerdotibus, & eccleſiis plena fuit. Hamburgenſem eccleſiam ut matrem colebat, ad quam ſolvendorum cauſa votorum ſolitus erat frequenter venire. In Sclavonia ulteriori nemo unquam ſurrexit potentior, ac tam fervidus Chriſtianæ religionis propagator. Omnes paganos ad Chriſti unitatem cogere diſpoſuit, cum fere tertiam partem convertiſſet eorum, qui prius ſub avo ejus relapſi ſunt ad paganiſmum. Igitur omnes populi Sclavorum, qui ad Hamburgenſem reſpiciunt diœceſim, ſub illo Principe Chriſtianam fidem devote coluerunt, & ſacerdotes libere egebant in his, quæ ad Deum pertinent. Godeſcalcus autem Princeps tanto ſtudio religionis arſit, ut oblitus ordinis ſui, frequenter in eccleſia ſermonem exhortationis ad populum fecerit, ea quæ myſtice ab epiſcopis dicebantur, vel ſacerdotibus, ipſe Sclavicis verbis redderet clariora. Infinitus erat numerus eorum, qui quotidie convertebantur. Tunc per ſingulas urbes cœnobia fiebant ſanctorum virorum canonice viventium, item monachorum, & ſanctimonialium. In Magnapoli, quæ eſt civitas Obotritorum, tres erant congregationes Deo ſervientium. Adalbertus plures ad eum miſit epiſcopos, & presbyteros, qui hos populos erudirent ac excolerent, ipſumque hortatus eſt, ut in tam ſancto propoſito perſeveraret.

Florentinorum ſchiſma.

Vita S. Joann. Gualb. Act. SS. Bened. ſæcul. 6. p. 1.

XXIII. Turbulentior adhuc erat in Italia Eccleſiæ ſtatus. Magnum in eccleſia Florentina ſchiſma conflatum eſt, diſſidentibus ab epiſcopo monachis, inter quos primum authoritatis locum tenebat Joannes Gualbertus ordinis vallis-umbroſæ fundator in Hetruria. Vir beatus Petrum epiſcopum Florentinum, ſimoniæ reum cum ſuis fratribus aſſerebat. Re ipſa Theuzo epiſcopi parens a quibuſdam interrogatus, ſi quid pro eo epiſcopatu obtinendo dediſſet, cum eſſet homo ſimpliciſſimus, ſe Regi ter mille libras dediſſe, faſſus eſt; ideoque Gualbertus cum ſuis ab eo ſacramenta non eſſe percipienda dictitabat. Inde vero vehemens orta eſt contentio, aliis epiſcopum, qui a ſimoniæ labe ſe alienum aſſerebat, defendentibus; aliis monachos laudantibus, quod illud vitium tanta libertate deteſtarentur. Interea multi, dum baptizarentur, chriſmate non ungebantur, & multi etiam ſine ſacramento Euchariſtiæ

mo-

CHRISTI An.1062. Petr. Damian. opuſc.30.

moriebantur, quippe nec ab Epiſcopo, nec ab iis, quos ordinaverat, ſacramenta recipi poſſe palam docebant monachi. Alexander Papa bis auditis legatum miſit Petrum Damiani, qui partes diſſidentes conciliare conatus eſt, populum adhortans, ut ab Epiſcopi communione non recederet, priuſquam de ejus ſcelere conſtaret, & in canonico judicio damnaretur; ſed nihil obtinuit: imo jam apud multos male audire cœpit, quaſi faveret ſimoniacorum hæreſi. Nicolaus enim Papa II. in Romana ſynodo ſtatuerat, ut, qui deinceps a ſimoniacis ſe ordinari paterentur, ſacrum miniſterium nullo modo attingere præſumerent.

Ibid.

Petrus Damiani, qui cum prædicto Petro Florentino communicaverat, cum in ſuſpicionem hæreſeos ſe vocari comperiſſet, Florentinis civibus ſcripſit libellum apologeticum, eos tamen graviter incuſans, quod Epiſcopi ſui, cujus crimen necdum probaretur, communionem averſarentur, invalidaque dicerent ſacramenta, quæ ipſe conferret. Primo quidem damnat & anathematizat ſimoniacos tanquam hæreticos: ſed & per eos, inquit, exhibita ſacramenta contemnimus. Hæc me vivis vocibus proferentem frequenter audiviſtis. Sic ergo ego & vos de ſimoniacis, eorumque reprobandis inpoſterum conſecrationibus una ſententia utique congruimus: cur adhuc invicem litigamus? Eſt plane ſuper Epiſcopo veſtro quæſtio: quem videlicet nonnulli veſtrum opinantur venaliter irrepſiſſe; nonnulli vero gratis & per oſtium introiſſe, conſtantis animi libertate confirmant .... Et quis ego ſum, qui inter hos compugnantium globos ſignum manus mittam, & tam ferale ſcelus homini, antequam canonice probetur, adſcribam ... Synodus annualiter imminet, ſedes Apoſtolica cunctis adeuntibus patet. Romanam ergo pulſet Eccleſiam quiſquis ſe juſtam adverſus Epiſcopum habere calumniam ſperat ... Erubeſcat ergo fabricator quiſque mendacii, qui, dum me vidit in cauſa nutantis controverſiæ non leviter judicantem, imprudenter elatrat ſimoniacæ hæreſeos caiſtere defenſorem. Inferius Spiritum ſanctum per impoſitionem manus ſimoniacæ dari S. Gregorii Papæ authoritate confirmat, quod veriſſimum eſt, ac proinde validæ ſunt ſimoniacorum ordinationes: illicitæ tamen, quia ſub ea pœna prohibitæ, ut, qui a noto ſimoniaco ſuſciperet ordines ſacros, omni miniſterio privaretur. Hinc etiam, ut ibidem ait, canonum authoritas a peſtilentioribus hæreticis baptizatos prohibet iterum baptizari. Hinc demum invehitur in monachos, qui dicebant ab hujuſmodi ſacerdotibus, nec chriſma confici, nec poſſe ſolemnia celebrari: unde contigerat, ut in tribus plebibus ſine conſperſione chriſmatis baptizarentur catechomeni. Quod ita reprehendit, ut nullum eſſe ejuſmodi baptiſmum male opinari videatur.

Vit. S. Gualb.

Dum hæc igitur contentio per dies multos inter clerum & populum haberetur, Petrus Epiſcopus hanc monachorum morte ſedare voluit. Itaque miſſa multitudine peditum & equitum, nocturno tempore, juſſit S. Salvii cœnobium igne comburi, & monachos ibi repertos interfici. Joannem Gualbertum illic exiſtimavit tunc inveniri, ſed pridie receſſerat. Milites ingreſſi Eccleſiam, monachos divinum officium celebrantes mactare cœperunt: tres tantum tamen graviſſime vulnerati recenſentur. Demum altaria evertunt & omnia deprædantur, & monaſterio ignem injiciunt, & monachos adhuc in cantu perſeverantes nudatos & ſemivivos relinquunt. Multi de clero & populo, qui prius Epiſcopo favebant, videntes hanc ejus impietatem, deinceps monachis facti ſunt adjutores, condemnantes ejus pravitatem. Omnes ſequenti die ad cœnobium venerunt, & neceſſaria fideliter obtulerunt. Felicem ſe quiſque credebat, ſi fuſum eorum ſanguinem pannis ſuis poſſet extergere, cupientes, illum pro reliquiis ſecum habere.

Ibid.

B. Joannes Gualbertus audiens quod acciderat, amore martyrii flagrans, venit ad S. Salvium, collaudans fratres de iis, quæ paſſi fuerant, & dolens, quod eidem perſecutioni non interfuiſſet. Monachi quidam tempore ſynodi Romam profecti, conſtanter & publice Petrum ſimoniacum proclamaverunt, ignem ſe profitentes intrare ad ſcelus ipſius probandum. Alexander Papa hanc probationem non admiſit, & Petrum necdum accuſatum deponere noluit, ei quippe favebant Epiſcopi, monachis vero Hildebrandus.

R. P. Du Meſnil Doctr. Tom. IV.

Papa Romæ ſynodum centum & amplius Epiſcoporum celebravit, anno milleſimo ſexageſimo tertio, ac duodecim canones ante quatuor annos in alia Romana ſynodo editos ſedente Nicolao Papa, innovavit, atque confirmavit. Eorum quartus canonicis regularibus adimit omnem bonorum proprietatem, quam in ſuis capitularibus eis reliquerat Ludovicus Pius. Sic autem habet: " Præcipientes ſtatuimus, ut hi prædictorum ordinum clerici, qui iiſdem prædeceſſoribus noſtris obedientes, caſtitatem ſervaverint, juxta Eccleſias, quibus ordinati ſunt, ſicut oportet religioſos clericos, ſimul manducent & dormiant, & quidquid eis ab Eccleſia competit, communiter habeant. Et rogantes monemus, ut ad Apoſtolicam communem vitam ſummopere pervenire ſtudeant. „ Clerici, qui deinceps juxta hunc canonem communem egere vitam, dicti ſunt canonici regulares.

CHRISTI An. 1063. *Romana ſynodus.* Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 9. Labbe.

Petrus Damiani illud inſtitutum non parum promovit: opuſculum enim edidit adverſus clericos regulares proprietarios. Imprimis in eo S. Auguſtini authoritate confirmat, clericos regulares juxta primævum inſtitutum, nihil habere proprium, Pontificemque maximum hortatur, ut, quod ratio & jura exigunt, id etiam clericos facere ſua authoritate compellat.

Petr. Damian. opuſc.24. Aug. ſermon. de morib. cler.

Extat etiam fragmentum, quod occaſione hujus ſchiſmatis Alexandrum Papam ad clerum & populum Florentinum miſiſſe conjiciunt critici: ſic autem habet: " Juxta Chalcedonenſis tenorem concilii, monachis quamvis religioſis, ad normam S. Benedicti, intra clauſtrum morari præcipimus: vicos, caſtella, civitates peragrare prohibemus: niſi forte quis de ſuæ animæ ſalute ſollicitus, ut eorum habitum aſſumat, eos intra clauſtrum conſulere voluerit. „ Manifeſtum eſt autem, ejuſmodi decretum & ſimilia non ſpectare religioſos viros, quibus ſacramentorum adminiſtrationem & verbi prædicationem conceſſere ſummi Pontifices.

Concil. tom. 6. ed. Hard. p. mſ.

XXIV. Hugo Cluniacenſis Abbas, qui Romam pro rebus Eccleſiæ ſuæ venerat, querelas ad hanc ſynodum detulit. Drogo Matiſconenſis Eccleſiæ Epiſcopus, clericorum ſuorum ſuaſione pellectus, ſuper monaſterium Cluniacenſe jus poteſtatis ſibi contra ſedis Apoſtolicæ privilegia vindicare conatus eſt. Vallatus cuneis militum ad B. Majoli Baſilicam uſque pervenit: ſed reſiſtentium obſtaculo intrare non potuit. His fuſius expoſitis obtinuit, ut Petrus Damianus ad ſubveniendum monaſterio deſtinaretur. Is ergo venit in Galliam, Papæ ſequentes literas deferens ad Archiepiſcopos. " Huic vicem noſtro pleno jure commiſimus, ut, quidquid in illis partibus, Deo auxiliatore ſtatuerit, ita ratum teneatur & firmum, ac ſi ſpecialis noſtri examinis fuerit ſententia promulgatum. Quapropter venerabilem veſtram ſanctitatem fraterna charitate monemus, & inſuper Apoſtolica authoritate vobis præcipimus, ut talem tantumque virum, tanquam noſtram perſonam, digna ſtudeatis devotione ſuſcipere, ejuſque ſententiis ac judiciis, propter B. Petri Apoſtolorum Principis reverentiam humiliter obedire. „ Ejuſmodi legationibus Cardinalium Romanorum dignitas multum cœpit incrementi.

Ibid. Alexand. P. epiſt. 21.

Petrus apud Cabilonenſem civitatem ſynodum congregavit: nonnulla, quæ perperam videbantur præſumpta, canonicæ ſanctionis vigore correxit, quæ potuit, juxta Eccleſiaſticæ diſciplinæ regulam ſervanda conſtituit, cauſamque Cluniacenſis monaſterii optimo fine concluſit. Nam in conſpectu totius concilii lectum eſt Willelmi comitis, primi loci fundatoris, monimentum, ubi præter Romanum Pontificem, nullum jus in eo, nullum dominium cuicumque relinquit Eccleſiæ. Lecta quoque ſedis Apoſtolicæ multorum Pontificum privilegia, de tuitione, munitione, ac perpetua ejuſdem monaſterii libertate. Inquiſiti ſunt omnes Epiſcopi, ſi privilegia, quæ audierant, rata decernerent. Omnes ea uno ore laudaverunt, atque, ut perpetuo ſervanda atque illibata permanerent, communi judicio decreverunt. Ipſe quoque Matiſconenſis inquiritur, qui privilegia rata & perpetuo jure ſervanda profeſſus eſt. Et quia in iiſdem ſub anathemate prohibitum erat, ne cui Epiſcoporum liceat in præfati cœnobii monachos excommunicationis proferre ſententiam. Et quia Matiſconenſis Epiſcopus eam ſub hac conditione protulerat: Si qui ſunt mei juris in illo monaſterio, illos excommunico, licet ſe privilegia igno-

Cabilonenſis ſynodus.

CHRISTI AN. 1063. taſſe affirmaret, ſancitum eſt, ut, manu ſua ſuper ſanctis Evangeliis ſuperpoſita, ſic juraret: Eo die, quo Cloniacum commotus adveni, non in contemptu ſedis Apoſtolicæ hoc egi, & privilegiorum tenorem tunc ad liquidum non cognovi: ſic me Deus adjuvet & hæc ſancta Dei Evangelia. Idem juraverunt quatuor ejus clerici. Illico Matiſconenſis Epiſcopus pavimento proſtratus, veniam petiit, ſeque peccaſſe confeſſus, pœnitentiam in pane & aqua jejunaturus accepit. Poſtera die petente eodem Epiſcopo cum clericis, lectum eſt privilegium Matiſconenſi Eccleſiæ conceſſum ab Agapito Papa: ſed quia nihil pene continebat, præter ea, quæ omnibus Eccleſiis concedi ſolent, judicarunt Epiſcopi ſine cauſa lectum eſſe, quod monaſterii privilegiis nihil detraheret. Itaque perpetua monaſterii libertate firmata, omnis inter Epiſcopum & Abbatem controverſia ſopita eſt.

Alexand. P. epiſt. 21. Reginaldum, qui S. Medardi monaſterium in urbe Sueſſionenſi ſimoniace invaſerat, in eadem ſynodo damnavit Petrus Damianus, quod tamen ille retinuit. Alexander autem Papa, confirmata ejus ſententia, literis conqueſtus eſt apud Gervaſium Remenſem Archiepiſcopum, ejuſque ſuffraganeos, quod prædictum Reginaldum cœnobio penitus non eliminaſſent, & diſperſis monachis, nullum regrediendi ſolatium præbuiſſent. Quapropter Reginaldum anathematizat, ejuſque conſentaneos, ipſumque monaſterium, quamdiu in eo manſerit, interdicit, eiſque mandat, ut idem faciant.

Alexand. P. epiſt. 22. Hardericus Aurelianenſis Epiſcopus ſimoniæ pariter accuſatus in eadem ſynodo, Petrum Damianum fraudulenter decepit perjurio, evocatuſque Romam, ut cauſam diceret, venire neglexit. Itaque Papa Senonenſem Archiepiſcopum literis admonuit, ut eum authoritate Apoſtolica excommunicaret, Gervaſiumque Remenſem aliis literis hortatus eſt, ut Senonenſi Archiepiſcopo in damnatione Harderici ſe ſocium & adjutorem adhiberet, ſimulque ei gratias agit, quod in ejectione Carnotenſis Epiſcopi, a ſe propter ſimoniam damnati, ſe promptum ſollicitumque oſtenderit: quodque, ut alter dignus & idoneus eidem Eccleſiæ canonice ſubſtitueretur, Philippo Francorum Regi conſilium dederit: cui, ut dignas ſuper hoc grates rependat, eum invitat. Petrus Damiani his geſtis, vix ante quintum diem Kalendas Novembris, ad fontis Avellani monaſterium reverſus eſt.

Rotomagenſis ſynodus. Concil. tom. 6. ed. Hard. *Eucharistiæ veritas.* XXV. Berengarius autem hæreſiarcha, licet jam tertio ſuam hæreſim abjuraverit, eamdem per diſcipulos ſuos clam diſſeminabat . . . Mauritius Rotomagenſis Archiepiſcopus, ut clerum ſuum ab ea præſervaret, ſynodum provincialem celebravit, anno milleſimo ſexageſimo tertio. In ea fidei formula circa Euchariſtiam edita eſt, quam deinceps ordinandi palam profiterentur. Sic autem habet: "Corde credimus, & ore profitemur, panem in menſa Dominica propoſitum, panem tantummodo eſſe ante conſecrationem: ſed in ipſa conſecratione ineffabili potentia divinitatis converti in naturam & ſubſtantiam carnis; carnis vero non ullius alterius, ſed illius, quæ concepta eſt de Spiritu ſancto, nata ex Maria Virgine; quæ etiam propter nos, & propter noſtram ſalutem flagellis cæſa, & in ligno ſuſpenſa jacuit in ſepulchro, tertia die reſurrexit a mortuis, & ſedet ad dexteram Dei Patris. Similiter vinum, quod aqua mixtum in calice ſanctificandum proponitur, vere & eſſentialiter converti in eum ſanguinem, qui per lanceam militis de vulnere Dominici lateris in redemptionem mundi feliciter emanavit. Anathematizamus autem contra hanc ſanctam & Apoſtolicam fidem ſuperbe atque hæretice ſentientes, & impia temeritate garrientes".

Chifflet. Anonym. Alexander Papa literis ſuis Berengarium præmonuit, ut a ſecta ſua ceſſaret, nec amplius ſanctam Eccleſiam ſcandalizaret. Ille autem ab incœpto deſiſtere noluit, hocque ipſum eidem Papæ literis ſuis remandare non timuit.

Lambert Schafn. decret. Germ. *Fuldenſis Abbatis & monaſterii calamitas.* XXVI. In Germania Henricus Rex, dum natalem Domini ejuſdem anni Goslariæ celebraret, grave ſcandalum exortum eſt in Eccleſia, cujus hæc fuit occaſio. Antiqua erat conſuetudo, ut in conventu Epiſcoporum Fuldenſis Abbas Archiepiſcopo Moguntino proximus aſſideret. Hecelo Hildenſheimenſis Epiſcopus cauſabatur neminem ſibi intra diœceſim ſuam poſt Archiepiſcopum debere præferri, animatus ad hoc & opum gloria, qua ſuos anteceſſores longe ſuperabat, & temporis opportunitate, quia Rege in puerilibus annis conſtituto, ſinguli, quod ſibi animus ingeſſiſſet, facere impune poterant. CHRISTI AN. 1063. Dum igitur ad veſperam ſellæ Epiſcoporum locarentur, inter camerarios Epiſcopi & Abbatis gravis concertatio oborta eſt: & primo jurgiis & pugnis res geſta eſt, citoque ad gladios prorupiſſent, niſi Ottonis Ducis Bajoariæ, qui cauſam abbatis tuebatur, authoritas interceſſiſſet. Rex Pentecoſten ibidem celebrat. Dum ad veſpertinalem ſynaxim Epiſcopi conveniſſent, rurſus de poſitione ſellarum tumultus exoritur. Hildenſheimenſis Epiſcopus acceptæ prius contumeliæ memor, Ecbertum comitem cum expeditis militibus poſt altare occuluerat. Hi, audito tumultuantium camerariorum ſtrepitu, ocyus advolant, Fuldenſes pugnis & fuſtibus cædunt, & de ſacrario facile proturbant. Illi vero rurſus armati irrumpunt in Eccleſiam, atque in medio chori pſallentiumque fratrum manus conſerunt, remque gladiis gerunt. Pugna atrox committitur, & pro canticis ſpiritualibus vociferatus adhortantium & ululatus morientium exauditur; paſſimque per Eccleſiam ſanguinis currunt flumina. Hildenſheimenſis Epiſcopus occupato editiori loco, ſuos, ut fortiter præliarentur, hortabatur, & ne loci religione ab armis terrerentur, ſuæ authoritatis & promiſſionis titulum obtendebat. Multi utrimque vulnerati & occiſi ſunt. Rex inter hæc vociferans, & ſub obtentu Regiæ majeſtatis populum adjurans, non audiebatur. Tandem monitus a ſuis, ut vitæ propriæ pugna excedens conſuleret, vix inter conſtipatam arctius multitudinem eluctatus, in palatium ſe recepit. Fuldenſes ab adverſariis, qui parati venerant, fuſi & de Eccleſia expulſi ſunt; ſed accurrentibus aliis ſociis, qui ſe cum iis conjunxere, in atrio Eccleſiæ aciem inſtruunt, ut progredientes alios adoriantur; ſed nox prælium diremit.

Ibid. Poſtero die ſeveriſſima habita quæſtione, Ecbertus comes, qui Regis patruelis erat, favore prævaluit, & totum accuſationis pondus in Abbatem verſum eſt, qui tanta bellici apparatus pompa inſtructus eo veniſſet. Epiſcopus Fuldenſes omnes etiam in prælio mortuos excommunicavit. Abbas grandi pecunia depoſitionem redemit, eaque ſic exhauſtæ ſunt illius monaſterii opes, quæ hactenus fuerant florentiſſimæ, ut vix prioris opulentiæ monimenta reperirentur. Abbas Fuldam reverſus, acerbiori rerum aſperitate excipitur. Fratres Fuldenſes nimis auſterum ejus ingenium offenderat. Invidiam auxit, prædia Eccleſiæ militibus improbe erogando, & victualia fratrum priorum Abbatum liberalitate ſtatuta minuendo: murmurabant de his quotidie, ne ſi immature vulgaretur querimonia, Regis & Principum favor eum tueretur. At ubi nuncius acceptæ cladis Fuldam venit, fremere omnes, & ſe viciſſim hortari, ut tantam temporis opportunitatem non negligerent, & ſe ſuumque monaſterium liberarent ab acerbiſſimo non patre, ſed hoſte, qui Fuldenſe nomen ludibrio ſic expoſuiſſet. Abbas inops conſilii ad infimas preces convertitur, ut tantæ ſuæ calamitati parcerent: adempta ſe duplo redditurum pollicetur; ſed plures placare non potuit. Itaque monaſterio egreſſi properant ad regiam, ut accuſent Abbatem ſuum. Et ne rei tam atrocis novitas Regis animum percelleret, unum e ſuis citato equo præmittunt, qui literas ad Regem perferat, quibus eum, qua neceſſitate ad hæc extrema capeſſenda coacti ſint, edoceant. His perlectis, omnes horror perculit: mirabantur, viros religioſos tanti flagitii potuiſſe reperiri, ut privatas injurias peſſimo exemplo ulciſcerentur, nec filii patris in tanta calamitate miſererentur. Placuit igitur omnibus, hoc facinus inſigni exemplo vindicari.

Ibid. Rex uſus conſilio Colonienſis Archiepiſcopi, & Ottonis Ducis Bajoariorum, præcepit, ut bajulus literarum cum tribus ſeditionis authoribus per diverſa monaſteria in cuſtodia habendi mitterentur; ad compeſcendam vero cæteram multitudinem Abbas militari manu uteretur. Sic ſine tumultu Fuldam reducti, reditum Abbatis extra monaſterium adhibitis cuſtodibus expectare juſſi ſunt. Adhibito conſilio, placuit rebelles laicorum lege judicandos. Abbas duos ex iis, presbyterum & diaconum, publice virgis cæſos & attonſos juſſit expelli: reliquos quatuordecim multis plagis maceratos per diverſa monaſteria dimiſit. De ſingulis tamen non pro modo culpæ, ſed pro natalium ſuorum claritate

vel

CHRISTI AN. 1063.

vel obſcuritate mitius vel atrocius ſumptum eſt ſupplicium.

Ibid.

Adalbertus Bremenſis Archiepiſcopus Regi obſequendo & aſſentando ita eum ſibi devinxit, ut cæteris epiſcopie poſthabitis, totus in eum inclinaretur, & ipſe in regno pene monarchiam uſurpare videretur. Secundas poſt eum partes agebat Werenherus comes, juvenis tam ingenio quam ætate ferox. Ab his epiſcopatus & abbatiæ, ab his quidquid eccleſiaſticarum, quidquid ſæcularium dignitatum eſt, emebatur: nec alia cuiquam licet induſtrio atque egregio viro ſpes adipiſcendi honoris ullius erat, quam ut hos prius ingenti profuſione pecuniarum redemiſſet. Ab epiſcopis quidem & ducibus metu magis quam religione temperabant: in abbates vero tota libertate graſſabantur, illud præferentes, nihil minus Regem in hos juris ac poteſtatis habere, quam in villicos ſuos. Monaſteriorum prædia ſuis fautoribus diſtribuebant, & crebra regalium ſervitiorum exactione uſque ad feces ultimas exhauriebant. Deinde monaſteria inter ſe partiebantur: Bremenſis duas occupar abbatias, Laurenſem, & Corbejenſem, quarum abbatea, qua vi qua dolo ejicere tentavit, & ne videretur invidioſum, Regi perſuadet, ut Colonienſi & Moguntino Archiepiſcopo, & quibuſdam ducibus aliquas det abbatias.

Petr. Damian. l. 7. epiſt. 10.

XXVII. Cadalous autipapa interea, licet damnatus, partes ſuae promovebat, Gothfridum Tuſciæ ducem ſibi demeruit, qui eum hoſpitio excepit, licet prius Roma excedere compuliſſet. Id ubi primum cognovit Pertue Damiani, illum literis ſuis coarguit, hortaturque, ut culpam agnoſcat, & lacrymis deleat, iterumque in gratiam Alexandri Papæ redeat. Et quoniam inter miniſtros Henrici regis Germaniæ fautores habebat Cadalous, Regem literis hortatus eſt, ut redacto in ordinem Cadaloo, ſchiſmati finem imponeret, Eccleſiæque pacem pro officio reſtitueret, ſiquidem hanc ei curam Deus impoſuerit.

Sacerdotalis & regiæ dignitatis varia officia.

"Utraque dignitas, inquit, & regalis ſcilicet & ſacerdotalis, ſicut principaliter in Chriſto ſibimet invicem ſingularis ſacramenti veritate connectitur, ſic in Chriſtiano populo mutuo quodam ſibi fœdere copulatur, utraque videlicet alternæ invicem utilitatis eſt indiga, dum & ſacerdotium regni tuitione protegitur, & regnum ſacerdotalis officii ſanctitete fulcitur. Rex enim præcingitur gladio, ut hoſtibus Eccleſiæ munitus occurrat; ſacerdos orationum vacat excubiis, ut Regi & populo Deum placabilem reddat. Ille ſub lance juſtitiæ negotia debet terrena dirimere; iſte fluenta cœleſtis eloquii debet ſitientibus propinare. Ille conſtitutus eſt, ut nocentes atque ſceleſtos legalium ſanctionum cenſura coerceat; iſte ad hoc ordinatus eſt, ut per claves Eccleſiæ, quas accepit, alios zelo canonici vigoris aſtringat, alios per manſuetudinem eccleſiaſticæ pietatis abſolvat." Annonem Colonienſem Archiepiſcopum, cujus opera jam damnatus fuerat Cadalous, literis exoravit, ut pro ea, qua valebat apud Regem gratia, procuraret ſynodum generalem, quæ ſchiſmati finem imponeret.

Idem l. 3. epiſt. 6.

CHRISTI AN. 1064.

XXVIII. Anno ſequenti Colonienſis a Rege delegatus Romam venit, benigne exceptus Alexandrum Pepam modeſte ſic allocutus eſt: Qua ratione frater Alexander, abſque conſenſu mei Regis recepiſti papatum? a multis temporibus namque id a Regibus obtentum eſt, & incipiens a Romanorum patriciis & Imperatoribus nominavit eos, quorum conſenſu plurimi Romani Pontifices fuerant conſecrati. Hildebrandus diaconus cum cardinalibus epiſcopis ſic ei reſpondit: Firmiſſime tene & nullatenus dubites, quod in electione Romanorum Pontificum, juxta SS. Patrum canonicas ſanctiones, Regibus nihil penitus conceſſum eſt, & prolatis pluribus Patrum decretis, & præcipue Nicolai Papæ decreto, cui centum & tredecim epiſcopi ſubſcripſerant. Poſt multas & varias altercationes Colonienſis Papam rogavit, ut ſynodum in Lombardia celebrare dignaretur, & legitimam demonſtrare ſuam electionem. Quod licet a Romani Pontificis dignitate videretur alienum, conſiderata tamen temporis malitia, conſenſit, & ſynodum Mantuæ celebrandam indicavit. Petrum Damiani huic intereſſe voluit, eumque literis Romam evocavit. Petrus ſenectutem excuſans, ei Mantuæ præſto futurum promiſit, ſimulque tranſmiſit exemplar epiſtolæ ſuæ ad Annonem Colonienſem, de qua nimis iracunde ei ſcripſerat Hildebrandus.

Nicol. Arag. de geſt. R. Pont.

CHRISTI AN. 1064.

Alexander Papa cum epiſcopis & cardinalibus ſtatuto tempore, ſcilicet anno milleſimo ſexageſimo quarto, dies & menſis ignorantur, Mantuam venit. Lombardiæ epiſcopi, præter Cadaloum Parmenſem, quem tamen Colonienſis adeſſe præceperat, ſed remordente conſcientia ſe abſentaverat, pariter convenerunt. Aleeander in ſynodo cauſam ſuæ electionis ita diſerte rationibus manifeſtis comprobavit, ſeque de omnibus malitioſe objectis purgavit ſufficienter, adeo ut epiſcopos Lombardiæ hactenus ejus adverſarios, ſibi benevolos reddiderit atque ſubjectos: ſedato itaque per Dei gratiam Imperii & Eccleſiæ ſcandalo, ſolutaque ſynodo, Romam rediit Alexander.

Ibid.

Mantuana ſynodus.

Concil. tom 6. ed. Hard.

Ibid.

Cadalous elapſo menſe, collecta rurſus pecunia, Romam occupare occulte tentavit, pecuniamque Romanis militibus erogans, capitaneorum favore, de nocte Leoninam civitatem intravit, & B. Petri eccleſiam occupare præſumpſit. Mane autem facto, cum in urbe rumores ejuſmodi perſonarent, & populus ad eccleſiam B. Petri conflueret: Cadaloi milites tantus timor invaſit, ut, eo derelicto, fugerent univerſi, atque in abditis locis ſe occultarent. Cencius præfecti filius, vir nequiſſimus, Cadaloo tunc aſtitit, eumque in caſtellum S. Angeli recipiens, juramentum ipſi & defenſionem præſtitit, ibique per duos annos ab Alexandri Papæ militibus obſeſſus, & calamitatibus afflictus, triginta libris argenti a Cencio ſe redemit, & cum duobus ſociis inops & egens, inter oratores diſcedens occulte ad burgum Barreti non ſine multa confuſione pervenit: paucos poſt dies peſſimam mortem incurrit, poſtquam veniam ab Alexandro Papa condigna ſatisfactione præſtita impetraſſet, ut teſtantur Nicolaus Cardinalis, Leo Oſtienſis, & author libri cenſuum: ac proinde Lambertus contrarium aſſerens non videtur audiendus. Hugo Cardinalis, qui Cadaloo ſemper adhæſerat, veniam pariter poſtulavit & obtinuit. Henricus vero Ravennenſis Archiepiſcopus in ſchiſmate perſeveravit.

XXIX. Germaniæ plures epiſcopi, quos inter eminebant Sigefridus Moguntinus & Guntherus Bambergenſis Archiepiſcopus, devotionis cauſa Hieroſolymam profecti ſunt; ſed peragrata Lycia, dum barbarie opes ſuae inconſultius oſtentant, magnum vitæ diſcrimen adiere, in tugurio per triduum ſolemnitatis paſchalis a Saracenis latronibus obſeſſi, quorum numerus ad duodecim millia creſcens, eos continua obſeſſione fatigabat, cum aliunde fame graviſſime urgerentur: rebus omnibus deſtituti, deditionem parant, barbarorum duces pertrahunt ad colloquium, orantque, ut omnibus, quæ haberent, ſublatis, ſe nudos abire permitterent. Illi vero etiam ſe vitam eis erepturos inſolentius comminantur: quapropter captivi detenti, vinculiſque ligati, ſuorum telis objiciuntur, & ſic eorum retardatur impetus. Demum alii barbari pecunia conducti in epiſcoporum auxilium advolant, quorum adventu cognito diffugere Saraceni. Epiſcopi accepto ab iiſdem præſidio ſalvi Hieroſolymam pervenerunt, luſtratiſque locis ſacris, ingentem pecuniæ vim largiti ſunt ad reparandas eccleſias, quas deſtruxerant Saraceni. Guntherus Bambergenſis, dum patriam repetit, in Hungaria diem ſupremum obiit decimo Kalendas Auguſti anni milleſimi ſexageſimi quinti, vitæ innocentia & morum temperantia clarior, quam immenſis opibus eloquentia, egregiaque pertinus corporis præſtantia, qua cæteris eminebat.

Lambert.

CHRISTI AN. 1065.

XXX. Ravennæ circa idem tempus inceſtuoſorum hæreſis excitata eſt a quibuſdam juriſconſultis, qui Florentinis conſulentibus reſcripſerant: ſeptimam generationem canonica authoritate præfixam ſic debere intelligi, ut numeratis ex uno generis latere quatuor gradibus, atque ex alio tribus, jure jam matrimonium poſſe contrahi videretur. Id confirmabant authoritate Juſtiniani Imperatoris, qui in ſuis inſtitutis ait: Sed nec neptem fratris vel ſororis ducere quis poteſt, quamvis in quarto gradu ſit. Ex his inferebant, ſi neptis fratris mei quarto jam a me gradu dividitur, conſequenter filius meus quinto, & ſic deinceps: Itaque, ut refert Alexander Papa, ejuſmodi juriſconſulti affirmabant, quod germani fratres & ſorores inter ſe ſint in ſecunda generatione, filii eorum vel filiæ in quarta: nepotes vero vel neptes eorum in ſexta. Leges quædam civiles pro ſucceſſionibus ſic numerant. At canones diverſam pro matrimoniis ineunt ſupputationem,

Inceſtuoſorum hæreſis.

Petri Damiani ep. ad Joan. Cæſenn.

Alexand. epiſt. 38.

fra-

CHRISTI AN. 1065.

fratreſque & ſorores in primo gradu eſſe dicuntur, eorum filii & filiæ in ſecundo, nepotes vero & neptes eorum in tertio. Atque eo modo, ſecundum canones, illi ſunt in eodem gradu, qui totidem generationibus a communi capite deſcendunt. Contra leges tot gradus numerant, quot ſunt perſonæ ab eodem parente progenitæ.

Petrus Damiani hunc errorem confutavit, adductis variis authoritatibus, quarum aliquæ ſunt apocryphæ: Sed hanc diverſam gradus conſanguinitatis rationem aperte demonſtrat ex epiſtola S. Gregorii Papæ, qui conſultus a ſancto Auguſtino Anglorum Apoſtolo, in quota generatione fideles conjungi debeant, ſic reſcripſit: Quædam terrena lex in Romana republica permittit, ut ſive fratris & ſororis, ſive duorum fratrum, vel duarum ſororum filius & filia miſceantur. Sed experientia didicimus, ex tali conjugio ſobolem non poſſe ſuccreſcere. Unde neceſſe eſt, ut in tertia vel quarta generatione copulatio fidelium licenter ſibi conjungi debeat. Nam a ſecunda debent omnimodo abſtinere. Ecce, hic aperte monſtratur, filios & filias fratrum in ſecunda generatione numerari: ac proinde fieri non poteſt, ut ipſi fratres non ſint in prima.

Sinodus Romana de inceſtuoſis. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 9. Lab. & Alexand. P. ep. 38.

Ad ſedem Apoſtolicam perlata eſt hæc quæſtio. Quid autem in ea cauſa geſtum ſit, ſic refert Alexander papa. "Nos in ſynodo habita in Lateranenſi conſiſtorio, convocatis epiſcopis & clericis, atque judicibus diverſarum provinciarum; denique diu ventilatis legibus & canonibus, invenimus, alteram legum fieri, alteram canonum computationem. In legibus ſiquidem ob nihil aliud ipſorum graduum facta eſt mentio, niſi ut hæreditas ab una ad alteram perſonam inter conſanguineos deferatur. In canonibus vero ob hoc progenies computatur, ut aperte monſtretur, quod uſque ad quartam generationem a conſanguineorum nuptiis ſit abſtinendum .... Hac igitur de cauſa, quia hæreditates nequeunt deferri niſi de una ad alteram perſonam: idcirco curavit Imperator in ſingulis perſonis ſingulos præfigere gradus. Quia vero nuptiæ ſine duabus non valent fieri perſonis, ideo ſacri canones duas in uno gradu conſtituere perſonas ...." Deinde determinatis conſanguinitatis gradibus, ut ſuperius ex ipſo retulimus, ſic ſtatuit in ſua ad epiſcopos, clericos & judices Italiæ epiſtola decretali, quæ ſynodi geſta & definitionem continet. "Taliter igitur determinatis gradibus conſanguinitatis, Apoſtolica vos authoritate monemus, fratres & filii, ut omnibus ſic ſeriem genealogiæ computandam eſſe intimetis, quemadmodum SS. Patres numerandam eſſe ſanxerunt, & antiquus mos Eccleſiæ per longa tempora olim computaſſe monſtratur. Nam ſi quis perverſa & obſtinata mente a recto tramite Apoſtolicæ ſedis deviare voluerit, & aliter quam nos in nuptiis celebrandis gradus parentelæ numerare contenderit, primum pro ſua temeritate cœleſti pœna plectetur: poſtmodum vero gladio perpetui anathematis ſe noverit jugulandum. Papa idem decretum Neapolitanis clericis, & epiſcopis Venetenſi & Baſileenſi literis intimavit.

Alexand. P. ep. 27. in fragm. epiſt.

Hæc autem admonitio cum non ſufficeret, & nullus, præſertim ex iis, qui lucroſum ſortiti erant conjugium, vel filios haberent, conſanguineam, cui contra leges nupſerat, dimitteret. Si vero his contraria evenerint, atque uxoria calamitate quis percellatur, tunc vir falſæ conſanguinitatis lineam texebat, & inaudita proavorum nomina per multa argumenta confingebat, atque ſimul quoſdam jam mortuos in hujus allegationis teſtimonium advocabat, & ſolvebat matrimonium. Quapropter eodem anno Papa alterum congregavit concilium, ubi omnes inceſtuoſi juxta canonum decreta, eccleſiaſtica ſunt communione privati; ſed contempta excommunicatione, in inceſtuoſo permanſere conjugio.

Petr. Damian. opuſc. 12. c. 29.

Petri Damian. l. 1. ep. 12. *Excommunicationum uſus moderatus.*

XXXI. Excommunicationes frequentiores earum induxiſſe contemptum in ſuis ad eumdem Alexandrum Papam literis teſtatur Petrus Damiani. "Cunctis, inquit, fere decretalibus paginis anathema ſubjungitur. Quam id ſit humanæ ſaluti immane periculum, & infinite patens vorago labentium, ac pernicies animarum, clementiæ veſtræ pietas non ignorat .... Porro nec B. Gregorius, vel cæteri Patres, qui diverſis temporibus in Apoſtolicæ ſedis regimine floruerunt, hunc morem in ſuis reperiuntur obſervaſſe decretis, & vix eorum aliquando ſtatutis anathema ſubnectitur, niſi cum Catholicæ fidei clauſula terminatur. Quamobrem ſi veſtræ ſanctæ prudentiæ placet, hunc morem de cæteris decretalibus paginis amoveri præcipiat .... & alicujus alterius ultionis calculum, in earum tranſgreſſione præfigat."

Ibid.

Alterum abuſum ibidem ſic reprehendit: "Illud etiam, inquit, quod dicitur, non licere cujuslibet eccleſiæ filium ad majorem eccleſiam proprii reatus epiſcopi, & quæque ſunt corrigenda deferre, nimis abſonum, & prorſus eccleſiaſticæ diſciplinæ probatur adverſum. Num cui melius dicitur, quod deliquit epiſcopus, quam illi, qui magiſtri officio fungitur: & ideo inter fratres reliquos præeminet, ut quod aliis non licet, ipſe ſolus per propriæ ſedis privilegium errata corrigat ſacerdotum. Quis enim eſt arrogantiæ tumor .... ut liceat epiſcopum per fas & nefas ad propriæ voluntatis arbitrium vivere: & quod inſolenter exceſſum eſt, a ſubjectis ſuis dedignetur audire .... Excludatur ab eccleſiaſtica diſciplina perniciaſæ conſuetudinis regula; tollatur hæc ſubterfugii verſuta calliditas: ut is, qui tam perverſis audacis ſuperbiæ allegationibus utitur, immunitatem commiſſi piaculi lucretur. Juſtis ergo querelis liber pateat aditus, liceat apud Primatem eccleſiam conqueri, qui ſe a ſuo Pontifice viderit prægravari.

Bolland. 7. Junii. *Martyres in Saxonia.*

XXXII. In Saxonia exorta eſt adverſus Chriſtianos perſecutio. Sclavi rebelles, ſeptimo Idus Junii Godeſcalcum principem, dum converſioni & ſaluti gentis vigilantiſſime inſtaret, interficiunt cum presbytero Eppone, qui ſuper altare immolatus eſt, & multi tam laici quam clerici, diverſa pro Chriſto pertulerunt ſupplicia. Anſuerus monachus, cum multis aliis apud Raſceburgum lapidatus eſt, Idibus Julii. Joannes epiſcopus ſenex, natione Scotus, cum cæteris Chriſtianis Meckelenburgi captus, ſervabatur ad triumphum. Ille pro confeſſione Chriſti fuſtibus cæſus, deinde per ſingulas civitates Sclavorum ductus ad ludibrium, cum a Chriſti nomine flecti non poſſet, truncatis manibus ac pedibus corpus ejus in platea projectum eſt, caput ejus barbari conto præfigentes in titulum victoriæ Deo ſuo Radigaſto immolaverunt. Hæc in Metropoli Sclavorum Retbre geſta ſunt, quarto Idus Novembris. Sclavi victores totam Hamburgenſem provinciam ferro & igne demoliti ſunt: Sturmarii & Holſati fere omnes vel occiſi, vel in captivitatem ducti: caſtrum Amenburgum funditus everſum eſt, atque in deriſionem Salvatoris noſtri cruces ab iis truncatæ ſunt. Sleswich civitas Tranſalbianorum ex improviſo barbarorum incurſu funditus exciſa eſt. Demum omnes Sclavi facta conſpiratione generali ad paganiſmum tertio relapſi ſunt, iis occiſis, qui in fide perſtiterunt. Hæc perturbatio, anno Chriſti milleſimo ſexageſimo ſexto, conſummata eſt.

Helmold.

CHRISTI AN. 1066.

S. Eduardi regis mors

Alford. annal. eccl. Anglic.

XXXIII. S. Eduardus Angliæ rex divinitus admonitus ſibi inſtare mortem, ad eam ſe comparavit, vitamque pie ſemper actam ſtatuit multo pietatis opere concludere. Jam Weſtmonaſterienſe cœnobium & templum magnificentiſſimum abſolverat: Nativitatis Domini die curiam ſuam in eo tenuit, & die SS. Innocentium in honorem S. Petri cum gloria magna dedicari fecit, eique magna donaria & privilegia contulit. Illud abſolvit ab epiſcopali juriſdictione juxta decreta ſummorum Pontificum, aliiſque jus attribuit. Hoc decretum ſua ſubſcriptione confirmarunt omnes epiſcopi & optimates; ſed inter hujus dedicationis feſta ſolemnia, & antea Rex gravi infirmitate correptus eſt. Ingruente morbo lecto decubuit. Willelmum Normanniæ ducem, & ſuum conſanguineum, deſignavit ſucceſſorem, & mortem ſuam per aliquot dies celari prohibuit, ne orationum quoque ſuffragia differrentur, ſicque ſenex & plenus dierum & bonorum operum migravit ad Deum, anno milleſimo ſexageſimo ſexto, cum regnaſſet viginti tribus annis, menſibus ſex, & diebus viginti ſeptem. Pridie Nonas Januarii, in eo deſiere reges Anglo-Saxones, qui annos ſexcentos viginti Angliæ fuerant dominati. Poſtridie in Weſtmonaſterienſi cœnobio, uti juſſerat, more regio ſepultus eſt: ab omnibus, qui tunc affuere, plangebatur amariſſime.

S. Eduardi regis virtutes. Ibid.

Sanctus Rex, ut ſpiritum exhalavit, in ipſo cadavere cœleſtis cujuſdam corporis ſpecies ſe omnium oculis obtulit; facies admirabili rubore ſuffuſa, totumque corpus inſtar nivis candeſcens omnibus apparuit. Ad ejus tumulum mox ſanitatum beneficia variis languentibus, diverſiſque morborum generibus indulta ſunt. Quæ tam frequentia & certa fuerunt, ut

CHRISTI AN. 1066. ut Guillalmus rex, qui Haroldum ducem regni invaſorem profligavit, ſepulchrum ipſius theca auro argentoque undiqua fulgenti ornaverit: virginitatem integram illibatamque in matrimonio conſervavit, oxoremque ſuam Eadgidam facile ad commune virginitatis propoſitum ſancta adhortatione pellexit. Ab exilio revocstus ad regnum, ad tantam gloriam provectus, nihil ſactus aſt animo alatiore; quin potius ſa magis ad omnem humilitatem abjecerit. Acceſſit ad humilitatem aliarum omnium virtutum conſociatio: ſumma juſtitia & æquitate jus judiciumque moderabatur, abſque perſonarum acceptione. Ab ira, gula, cæteriſqua vitiis longe remotiſſimus, mira in Deum divinaqua omnia pietate propendebat: & ut domeſticis æqualam ſe quodammodo, populo grstum, Dei ſacerdotibus humilem ſe præbuit. Monaſteria delapſa vel inſtauravit, vel de novo erexit. Antiquas Catholicorum Principum leges tam pro regno quam Eccleſia quadraginta annis ſopitas excitavit, auxit, atqua confirmavit. Hinc dictæ ſunt leges regis Eduardi, quas etiam poſtea Guillelmus baſtardus filius Roberti Normanniæ ducis, ajus ſucceſſor, omnibus obſervandas, quibuſdam additis, tradidit. Triginta ſex annis poſt ejus obitum, cum ejus corpus de terra alevaretur, integrum, incorruptum & flexile cum veſtibus recentibus repertum eſt. Sexaginta annis ab obitu in Sanctorum numerum relatus eſt. Illius ad quintum Januarii ſic meminit Romanum martyrologium. In Anglia ſancti Eduardi regis, virtute caſtitatis & gloria miraculorum inſignis.

Ibid. Guillalmus Normanniæ dux, cum ab Alaxandro Papa benedictum vaxillum acaepiſſet, tertio Kalendas Octobris cum ingenti claſſa transfretavit in Angliam, & ſecundo Idus Octobris ingenti prælio commiſſo, vicit & occidit Haroldum ducem, qui contra juratam ſibi fidem regnum occupaverat. Et die Natalis Domini Adelredus Eboracenſis epiſcopus in baſilica S. Petri, quæ Weſtmonaſterium nuncupatur, in præſentia Præſulum, & abbatum & procerum, eum Angliæ ragem conſacravit, & diadema regium capiti ejus impoſuit. Guillelmus rex in gratiarum actionem S. Martini monaſterium regie fundavit atque dotavit, ac intra tres menſes pacavit Angliam. Inde religio, ſcientiæ & artes plurimum floruere in Anglia, cujus Reges fuere potentiſſimi.

Lambert. Schafn. de reb. Germ. XXXIV. Garmaniæ epiſcopi & Principes conjunctia ſtudiis cogere regem Henricum, ut Adalbertum Bremenſem Archiepiſcopum, qui ſummam rerum adminiſtrationem ad ſe pertraxerat, contumelioſe eum omnibus ſuæ tyrannidis fautoribus ex curte regis ajiceret, ſicque rerum publicarum adminiſtratio ad apiſcopos rediit, ut ſinguli ſuis vicibus quid Regi, quid reipublicæ facto opus eſſet, prævidarent. Rex Trajecti dum Paſcha celebrat, Eberhardus Trevirorum Archiepiſcopus, paſtquam in ſabbato ſancto tantæ diei myſterium populo ſolemniter exhibuiſſet, regreſſus in ſacrarium, caput in ſinum archidiaconi reclinavit, & ſpiritum exhalavit. Annaliſt. Saxo. Epiſcopatum ajus per interventum Colonienſis Archiepiſcopi ſuſcepit Cuno, ſeu Conradus præpoſitus Colonienſis. Trevirorum clerus & populus graviter & indigne nimis tulit, quod ipſi in ajus electionem admiſſi non aſſent, ſeque viciſſim hortabantur, ut inſignem hanc contumeliam inſigni exemplo eluerent. Erat tunc major domus eccleſiæ Trevirorum Diodaricus comes, adoleſcens natura & ætate ferox. Qua dia epiſcopus urbem ingreſſurus ſperabatur, is cum ingentibus copiis illi proceſſit obviam, & priuſquam in hoſpitium progrederetur, ſuper eum irruens, paucos reſiſtere tentantes occidit, cæteriſque inopino terrore perculſos facile fudit & fugavit, opes ampliſſimas, quas adduxerat, diripuit, epiſcopumque captum tradidit carnificibus, qui illum de altiſſima rupe præcipitarunt, Kalendis Junii; & cum adhuc illæſus eſſet, gladio transverberatus eſt. Ejus corpus a viris religioſis collectum in monaſterio Dolejenſi ſepultum eſt. Ejus ſepulchrum miraculis divinitus illuſtratum ferunt. Vto, concordante in electionem clero & populo, ei ſucceſſit in epiſcopatum. Ipſe omnes pœnitentiam agens, ac Jeroſolymam pergens vitam finivit. Omnes ejus conſanguinei mala morte perierunt.

Ibid. Reginbertus Miſnenſis epiſcopus eodem anno milleſimo ſexageſimo ſexto obiit, cui Craſt præpoſitus Goslarienſis ſucceſſit; ſed, dum ſuſcepto epiſcopatu Goslariam veniſſet, poſt refectionem in cubiculum, ubi theſauros ſuos, quorum nimia erat amator, nullo conſcio inſoderat, quaſi paululum requieſcere volens ſeſe incluſit; cumque jam die vergente in veſperam præter modum ſomno indulgere videretur, cubicularii oſtium pulſare cœperunt: ſed nec pulſantibus nec vociferantibus ullum dabatur reſponſum: itaqua foribus effractis irrumpentes eum invenerunt fractis cervicibus, colore tetro, exanimem, theſauris ſuis miſerabilem in modum incubantem. Epiſcopatum pro eo ſuſcepit Benno Goslarienſis eccleſiæ canonicus.

Act. SS. Bened. ſæcul. 6, part. 2. *S. Theobaldus eremita.* XXXV. Eadem ætate ſanctitate floruit S. Theobaldus eremita, in territorio Senonenſi ex nobiliſſimis parentibus oriundus. Adoleſcens, amore ſolitudinis & vitæ perfectioris, relictis omnibus ſeceſſit in Germaniam, comite Waltero Comite; ibique voluntariam paupertatem ſuſtinentes, pro Chriſti amore, multo labore victum ſibi quæritabant. Deinde in multis regionibus peregrinantur. Aliquando patri ad ſe venienti eum occurriſſet, fugit; quem pater multum conteſtatus, quod eum a ſancto propoſito revocare nollet, vix obtinuit, ut paululum ſubſiſteret; ſed nihil ab eo etiam eleemoſynæ titulo recipere voluit: & ſtatim receſſit. Ejus autem ſocius paululum ſubſiſtens, indicavit patri, ut filio pſalterium perquireret, quo ſolo indigerat; quod lætus dedit.

Ibid. Theobaldus receſſit in ſolitarium locum, circa fines Italiæ, qui Salligena dicebatur, ibique, concedente loci domino, parvum extruxit tugurium, in eoque vitam angelicam actitare inchoavit; primum quidem pane hordeaceo & aqua, deinde ſolis fructibus, herbis, earumqua radicibus, multis vixit annis, ſemper uſus cilicio: ſed biennio expleto, ſocius ejus Walterius in ſancta religione naturæ ſolvit debitum. Theobaldi vero ſanctitatis fama cum ubique vulgaretur, divina diſpoſitione actum eſt, ut proficientibus meritis omnes eccleſiaſticos gradus uſque ad presbyteratum in Vincentiana eccleſia adipiſceretur.

Ibid. Uvilla mater ejus, cum a viro ſuo Arnulpho filii ſui famam inclytam audiiſſet, ad eum cum multa nobilitate venit; ſed ab eo rurſus divelli non potuit; amor Chriſti in ea vicit amorem ſæculi, & ſoli Deo cum filio ſervitura adhæſit, & quæ magnam in mundo poſſederat prædiorum multitudinem, unius brevis cellulæ ſolitudinem Deo famulatura elegit. Theobaldus non multo poſt vulneribus corporis obſitus fuit, nec tamen a propoſiti rigore jejunii potuit flecti. Ingraveſcente vulnerum valetudine proximam ſuam mortem prædixit: re ipſa anno duodecimo a primo ejus egreſſu e domo paterna cœpit omnino deficere. Petro abbati matrem commendavit, & filios ſuos ſpirituales, viaticoque Dominici corporis accepto, poſt longam & duram agoniam ſpiritum Deo reddidit, Kalendis Julii, quo die colitur in Eccleſia. In vita & poſt mortem miraculis claruit.

S. Arialdus Martyr. Ejus vit. XXXVI. S. Arialdus diaconus Mediolanenſis, cum decem annos viriliter decertaſſet adverſus ſimoniacos, & presbyteros conjugatus illius Metropolis, martyrii palmam obtinuit. Proditione captus eſt juſſu Guidonis Archiepiſcopi Mediolanenſis, & trans lacum ductus ad necem, Archiepiſcopi neptis, ne forte a ſatellitibus occultatus morti ſubtraheretur, miſit duos clericos, ut illum interficerent; qui, cum navigio veniſſent, inquirunt, ubinam ſit Arialdus? Quem cum aminus vinctum vidiſſent, evaginatis gladiis in eum irruunt, unus auriculam dextram, alter ſiniſtram arripit, clamantes: Dic furcifer, ſi Guido dominus noſter eſt vere Archiepiſcopus? Ille reſpondit, Nec eſt: nec fuit unquam, quia in ipſo non eſt opus epiſcopi. Tunc utramque aurem amputant. Ille vero oculis in cœlum elevatis, ait: Gratias tibi ago, Chriſte, quia hodie inter tuos Martyres me dignatus es connumerare. Iterum interrogatus, ſi Guido eſt vere Archiepiſcopus? idem reſpondit. Quapropter naſus ipſius cum labio ſuperiore eſt abſciſſus, deinde ambo oculi effoſſi ſunt. Poſtea dexteram detruncant manum, dicentes: Hæc eſt, quæ faciebat epiſtolas Romam directas. Dehinc virilia radicitus amputant, dicentes: Prædicator caſtitatis hactenus fuiſti, & hinc tu caſtus eris. Demum ſub guttura linguam extrahunt, dicentes: Modo ſileat, quæ clericorum familiam conturbavit atque diſperſit. Et ſic illa ſancta anima carne ſolata eſt, quarto Kalendas Julii. Ejus corpus in profundiorem lacus voraginem projectum eſt; ſed poſt decem menſes ad ripam divinitus ejectum, integrum fuit inventum.

B. An-

CHRISTI AN. 1067. Ibid. B. Andreas abbas congregationis Vallumbroſæ ejus diſcipulus, & laborioſæ prædicationis ſocius, & ejus vitæ author, multis aliis fidelibus adjuvantibus, ejus corpus honorifice Mediolanum perduxit, & depoſuit in eccleſia S. Ambroſii, funus deducente Herlembaldo viro nobiliſſimo, cum multis militibus, Deumque teſtatur, fragrantiam ex ipſis digitis, quibus ſanctum corpus tetigerat, emanare ſenſiſſe, qualem numquam alibi ſenſerat. Congregata eſt etiam die Pentecoſtes plebis multitudo, ſicque cum magna gloria ad S. Celſi monaſterium deducitur, ibique ſepulturæ traditur.

Herlembaldus ad Papam de præſenti negotio conſulendum Romam profectus eſt, excommunicatoriaſque literas detulit Guidoni Archiepiſcopo, qui dignitatem ſuam abdicavit, eamque facta conventione Gothefredo, qui ei erat a ſecretis, reſignavit. Qui, cum jam pridem labore multo ſibi Regis conciliaſſet affectum, recenti pacto ab eodem eſt adeptus Præſulatum. Verumtamen a civibus reprobatus, nullis in locis epiſcopatus vel ad hoſpitium recipitur, ipſis etiam inviſus factus agricolis. Hunc Papa ſtatim canonice damnavit, judiciique ſui literas miſit Mediolanenſibus. Interea Guido divulgabat, ſe Gothefredi deluſum inſidiis, qui, cum amiſſum reſumere vellet epiſcopatum, cum Herlembaldo fœdera ſociavit, veniensque cum illo Mediolanum, non ad urbem, ut voluit, ſed ad ſancti Celſi monaſterium ducitur, ibique commendatus multis cuſtodibus reſedit inglorius, ut illic juſtas pariter ac ſalutares peccatorum ſuorum pœnas lueret.

Concil. tom. 6. ed Hard. tom. 9. Lab. Alexander Papa, ut tantis malis efficax afferret remedium, Mainardum ſanctæ Rufinæ epiſcopum Humbertique ſucceſſorem, & Joannem presbyterum cardinalem legatos ſuos miſit Mediolanum, qui die primo menſis Auguſti anni milleſimi ſexageſimi ſeptimi, ſequentes conſtitutiones Apoſtolicas promulgarunt: “ Apoſtolica authoritate ſtatuentes præcipimus . . . . . ut nullus in univerſa hujus eccleſiæ parochia monachus abbas per pretium quocumque modo conventum ſeu monaſterium accipiat.

Conſtitutiones Apoſtolicæ pro eccleſia Mediolanenſi. Canonicus etiam nec niſi gratis ordinetur. Ex nulla quoque eccleſiaſtici ordinis benedictione, vel ex eccleſiarum conſecrationibus, vel chriſmatis datione quidquam muneris a quoquam per aliquam conventionem detur aut accipiatur. Presbyter, diaconus, ac ſubdiaconus fœminam ad fornicandum palam retinent, donec in culpa manſerit, nec officium faciat, nec eccleſiæ beneficium habeat. Qui vero non retinet, & eventu ex humana conditione ceciderit: poſtquam manifeſtum veraciter fuerit, ſuſpendatur ab officio tantum, donec per pœnitentiam ſatisfecerit. Statuimus inſuper, neminem prædictorum graduum clericum ex ſuſpicione damnari . . . Ne autem aliqua lædendi eos occaſio pro relictis eorum fœminis fiat, ſtatuimus, ut cum illis in una domo non maneant, nec manducent, nec bibant, nec ſine tribus vel duobus idoneis teſtibus ſimul loquantur, & hæc ſervantes nullam pro eis calumniam patiantur . . . Nullum clericorum pro cujuſquam peccati culpa . . in judicio laicorum amodo eſſe permittimus, ſed modis omnibus in perpetuum prohibemus. Si quis laicus . . clericos in poteſtate ſua habet, cum primum ſciverit in veritate, aliquem ex eis vel fœminam retinere, vel in fornicationis crimen caſu cecidiſſe, ſtatim per ſe vel per ſuum nuntium hoc ſtudeat indicare Archiepiſcopo, & hujus eccleſiæ ordinariis, quibus cura iſta commiſſa fuerit; qui, ſi ei interdixerint officium, ipſe laicus poſtmodum obdurato interdicat tantum officium; ſi vero Archiepiſcopus, vel ſui ordinarii, poſtquam audierint, hoc neglexerint; ipſe laicus extunc in ſua poteſtate, nec officium facere, nec beneficium alicui ex illis permittat tenere, donec culpam deſeret, & digne Domino per pœnitentiam ſatisfaciat . . . . ipſum autem beneficium ad ipſius eccleſiæ vel miniſtrantium illi opus & utilitatem ſervetur . . . vel alter ejus loco conſtituatur.

Ibid. Conſtituimus etiam, ut nullus laicus alicui ex illis, qui lapſi fuerint, ullam in prædiolis, aut in aliquibus bonis ſuis, vel ſæculari beneficio violentiam inferat, nihilque de ſuis niſi eccleſiaſticum tollat beneficium. Similiter ut nullus laicus a clerico in aliquo gradu eccleſiaſtico benedicendo quidquam muneris exigat vel accipiat . . . Inviolabili quoque conſtitutione judicamus fore in perpetuum firmum, ut hujus ſedis Antiſtes ſemel aut bis per omnes plebes, quicumque eas teneat, ad conſignandum, & Chriſtianitatem ſecundum canones perquirendum vadat: nulluſque laicus vel clericus in hoc ei reſiſtat, ſed devote ei in his, quæ Domini ſunt, obediat & miniſtret. Integram quoque habeat in omnem ſuum clerum judicandi ac diſtringendi poteſtatem. Omnes autem clericos & laicos, qui contra ſimoniacos & incontinentes . . . ne hæc mala fierent, operam darent, juraverunt, & per hoc incendia, deprædationes, ſanguinum effuſiones, multaſque injuſtas violentias fecerunt, omnimodo prohibemus, ne hæc ulterius faciant, ſed ſemetipſos cuſtodiendo, & pro his, qui ea non ſervant, Archiepiſcopo ſuo & ordinariis hujus eccleſiæ, ſuffraganeiſque epiſcopis, quod canonicum eſt, ſuggerendo, & cum bono animo ſupplicando, in his operam tribuant. CHRISTI AN. 1067.

Si quis ex his omnibus, qui pro officio & poteſtate eccleſiaſtica mandata hæc agere debet, & poteſt, ea ſtudioſe & fideliter perficere neglexerit aut noluerit, Archiepiſcopus quidem, de ſuo centum libras denariorum perſolvat; & ſi contempſerit, donec emendet, proprio officio abſtineat. Clericus autem vel laicus pro ordinis ac dignitatis ſuæ qualitate ac poteſtate tali mulctetur damno, ut, ſi quidem de ordine Capitaneorum fuerit, viginti denariorum libras, vaſſorum autem decem, negotiatorum quinque, reliquorum vero pro poſſibilitate componat ad utilitatem hujus eccleſiæ. „ En primum exemplum pœnæ pecuniariæ, quam laicis impoſuerit poteſtas eccleſiaſtica in foro exteriore. Demum ſic concludit: Si quis hæc non obſervaverit, & tranſgreſſor factus emendare contempſerit, incurrat æternæ maledictionis & anathematis vinculum. Ibid.

XXXVII. Florentiæ, cum ſchiſma quotidie creſceret in immenſum, tanta perſecutio facta eſt adverſus clerum partis Catholicæ, ut archipresbyter aliique plures confugerent ad Septimenſe cœnobium; quibus benigne ſuſceptis ſubſidium pro poſſe ferebat Joannes Gualbertus. Dux autem Gottyfredus ita parti Petri epiſcopi favebat, ut minaretur interimere monachos & clericos ei adverſantes. Iiſdem diebus Papa Florentiam venit, jamque ligna præpararent ad accendendum ignem, quem ingredi monachi cupiebant, ut probarent, Petrum eſſe ſimoniacum. Quod examen Papa recipere renuit, indiſcuſſaque lite diſceſſit. Quid autem poſtea geſtum ſit, ſic in ſuis ad Papam literis exponunt Florentini. Quadam die omnes Florentinæ civitatis clerici una congregati, cœpimus tam de clericis expulſis, quam de nobis ante Petrum conqueri, quia bona pars civium nos hæreticos acclamabat . . . eumque rogamus, ut tam nos, quam ſe ipſum ab hac infamia liberet, dicentes: Ecce nos, ſi te mundum ſenſeris, & nobis juſſeris, Dei pro te judicium ſubire non dubitamus; aut ſi probationem, quam hic monachi & Romæ facere voluerunt, recipere vis, eos obniae rogamus. Petrus autem neutrum ſe recipere reſpondit. Quin etiam edictum a præſide per legatos ſuos impetravit, ut, quicumque clericorum vel laicorum ſe ut epiſcopum non coleret, ſuoque imperio non obediret, vinctus ad præſidem traheretur; ſi vero quis de civitate fugeret, ejus poſſeſſiones fiſco addicerentur. Hinc factum, ut clerici, qui ad S. Petri oratorium confugerent, cum ſe ſimoniaco epiſcopo obedire non poſſe reſpondiſſent, illos extra immunitatem oratorii ejecerunt. Hinc publicus totius civitatis luctus, quaſi ejecto ſancto Petro, Simon magus introduceretur. *Florentinum ſchiſma extinctum.* Act. SS. Bened. ſæcul. 6. p. 2.

His moleſtiis & doloribus permoti nos clerici, qui Petro hactenus faveramus, ſcremos eccleſias, campanas non tangimus, non pſalmos, non Miſſas canimus: & quoſdam noſtrum mittimus ad monachos, qui ſeptimo in monaſterio S. Salvatoris degunt, orantes veritatem cognoſcere, cognitamque tenere promittentes. Utrimque fide data atque confirmata, ſtatuitur dies, qua dubietatem perdidimus. Præmiſſis precibus, quarta feria primæ hebdomadæ Quadrageſimæ conſtituitur, eaque illuceſcente, quemdam noſtrum ad Petrum epiſcopum mittimus, qui ei dixit: Si verum eſt, quod de te dicunt monachi, fatere veritatem, & te converte ad Deum; ſi te noſcis innocentem, nobiſcum venire dignare. Petrus reſpondit: Nec ego illuc venio, neque te, ſi tu me diligis, ire volo. Miſſus dixit: Volo videre judicium Dei . . . Congregatis igitur omnibus clericis & laicis promiſcui ſexus & ætatis ad tria millia ad ſeptimum monaſterium, ſic dictum, quod Ibid. CHRISTI AN. 1068.

ſeptem

Christi An. 1068. ſeptem milliaribus ab urbe diſtaret. Monachi nos interrogant: Cur veniſtis? Reſpondimus, ut copioſo probetur igne quod de Petro epiſcopo dicitis, & ſimoniacam hæreſim abominabimur. Fiunt ſtatim duæ lignorum ſtrues longæ decem pedibus, & quinque latæ, & quatuor altæ, & juxta ſe in longitudine poſitæ inter utraſque unius brachii ſemita relinquitur, & ipſa ſtrata ſiccis lignis.

Ibid. *Probatio per ignem.* Interea fiunt ſupplicationes. Monachus ignem intraturus eligitur, qui abbatis juſſu Miſſam celebraturus ad altare procedit . . . . . Ut ventum eſt ad Agnus Dei, quatuor monachi, unus imaginem Chriſti crucifixi, alter aquam ſanctificatam, tertius duodecim cereos, quartus thuribulum thure plenum bajulantes, procedunt ad lignorum pyras ſuccendendum . . . . Et dum ab omnibus oratur Petrus monachus, & presbyter, perceptis ſalutis myſteriis, exutaque caſula, crucem Chriſti portans, cum abbatibus, & monachis litanias faciendo, ad ſtrues accenſas appropinquat . . . . Abbas eligitur voce clamoſus, qui populo aperte legit orationem, in qua conditio petitionis ad Deum continebatur, eam cunctis collaudantibus, alter abbas dicit: Viri fratres, & ſorores, pro ſalute veſtrarum animarum, teſte Deo, hoc facimus, ut deinceps a ſimoniaca lepra, quæ fere jam totum ſordidat mundum, caveatis. His expletis, cum utrique rogi ex majore parte ſe in flammivomos vertiſſent carbones, & media ſemita prunarum copia plene æſtuaret, monachus ſacerdos, juſſu abbatis, flentibus fere tribus millibus, hanc orationem cum magna voce fudit: Domine Jeſu Chriſte, vera lux omnium in te credentium, tuam miſericordiam peto, tuam clementiam exoro, ut ſi Petrus, qui Florentinus epiſcopus dicitur, interventu pecuniæ, quod eſt ſimoniaca hæreſis, Florentinam ſedem arripuit, nunc tu, Fili æterni Patris, ſalus mea, in hoc tremendo judicio, ad adjuvandum me feſtina, & me illæſum ſine aliqua combuſtionis macula mirabiliter conſerva, ſicut quondam illæſos ſalvaſti tres pueros in camino ignis ardentis: Qui cum æterno Patre tuo & Spiritu ſancto omnia cooperaris, & vivis, & regnas in ſæcula ſæculorum. Cum omnes reſpondiſſent, Amen: pacis oſculum fratribus dedit, & accepit.

Ibid. Interrogamus: Quamdiu vultis ipſum in igne manere. Reſponſum eſt ab omnibus. Sufficit eum ſolemni gravitate, pedetentim ignem flammaſque tranſire. Tunc ipſe ſacerdos contra ignis ardorem ſalutare ſignum faciens, crucemque Chriſti bajulans, intrepidus, cum quadam celebritate gravitatis, illæſus in corpore, illæſus in omnibus, quæ ſecum portabat, in virtute Jeſu Chriſti mirabiliter ignem pertranſiit. Flammæ tamen undique concurrentes albam quaſi byſſinam intrabant, & implendo inflabant, ſed naturæ ſuæ immemores, nihil uſtionis inferre poterant, pili quoque pedum ejus inter flammoſos carbones immittebantur, eorum nulli ignis ardore lædebantur. Flammæ quoque inter capillos ſurgentes intrabant, ſed nec ſummitatem alicujus retorquere valebant.

Ibid. Egreſſus ex igne, dum vellet focum repedare, capitur a populo, deoſculantur pedes ejus præ deſiderio. Laus Deo ab omnibus præ gaudio flendo cantatur. Hanc relationem ſic concluſere Florentini: Per Chriſtum beatitudinem veſtram oramus, cujus vicarium tam in cœlis quam in terris vos eſſe deſideramus: Dignemini plebi longa peſte demolitæ conſilium, & defenſionis auxilium impendere . . . . & nos oves Chriſti B. Petro, tibique vice ejus commiſſas, contra ſimoniacos præliando de captivitate liberare. His cognitis, Alexander Papa Petrum Florentinum ſimoniacum ab omni epiſcopali officio deponere curavit. Monachus autem, qui per ignem tranſierat illæſus, ex tam mirabili eventu dictus eſt, Petrus Igneus . . . Bulgarus comes rogavit S. Joannem Gualbertum, ut prædictum Petrum monaſterio Fiſciclenſi præficeret abbatem, cujus petitionibus annuit. Deinde creatus eſt cardinalis, & epiſcopus Albanenſis.

XXXVIII. Alexander Papa poſt hæc Hugonem Candidum legatum ſuum miſit in Galliam, & Hiſpaniam. Sanchius Remirus Aragonum rex eum evocavit in Leirenſe monaſterium, eoque præſente ſynodum celebravit anno milleſimo ſexageſimo octavo. Actum eſt primo de privilegiis ejuſdem abbatiæ, pro quorum confirmatione Romam miſſus eſt Sanchius illius abbas, & Pampelonenſis Archiepiſcopus. Secundo. De mutandis ſacrorum cæremoniis, Romanum ſcilicet officium Gothico ſubſtituendo, quod tunc decretum videtur; ſed tamen nonniſi poſt tres annos perfici potuit, propter populi antiquis ſuis ritibus addicti pertinaciam. Legatus inde Barcinonam venit, ejus comitatui præerat Reymundus Berengarii, qui ſuum optans decorare dominium coram Hugone, & ſuis plurimis magnatibus eorumque conſilio, & aſſenſu, quædam inſtituit jura, quæ Uſatici nuncupati ſunt, mandavitque, ut iis conſtitutionibus omnes comitatus ſub Barcinonenſis comitatus imperio regerentur. Idem legatus Gerundam convocatis epiſcopis, Dei treugam confirmavit, excommunicationiſque pœnam adverſus ejus infractores conſtituit. — Christi An. 1068. / Concil. tom. 6. ed. Hard. / Apud Pagi ad an. 1068.

Hugo legatus eodem anno tranſiens in Galliam, apud Auſciam Metropolim tenuit concilium cum Auſtindo Archiepiſcopo, & omnibus ſuffraganeis epiſcopis, & abbatibus, & magnatibus univerſæ Gaſconiæ: decreveruntque, ut omnes eccleſiæ ejus provinciæ ſemper quartam partem decimæ ſuis ſedibus redderent, exceptis eccleſiis, quæ abbatiæ S. Orientio ſubjacerent, quarum privilegia, & immunitates propter honorem S. Orientii confeſſoris, & celeberrimi quondam Auſcenſis Archiepiſcopi confirmare ſunt. Sanctus Auſtindus die 25. Septembris in ſua colitur eccleſia. — Ibid. *Auſcenſis ſynodus.*

Legatus Toloſæ poſtea ſynodum celebravit cum undecim epiſcopis, ibique ſimoniacæ hæreſeos non tantum ſtipites, verum etiam radices funditus exterminaverunt. Lectorenſi eccleſiæ bona, quæ monaſterio fuerant attributa, reſtituta ſunt, & monaſterium ut antea converſum in epiſcopatum, ea ratione, ut Reymundus epiſcopus locum propriæ ſedis in monaſterio poneret, & monachos ibi morantes ſecundum regulam S. Benedicti vivere, ut abbas, conſtringeret, & ſi ad alia vellent ire, nulli denegaret, & clericos regulariter viventes ibidem poneret. Huic decreto primus poſt legatum ſubſcripſit. — Ibid. *Toloſana ſynodus.*

XXXIX. Eccleſiæ, & Imperii ſtatus in Germania plurimum turbari cœpit, ob pudendam Henrici regis incontinentiam. Hic, cum ſui juris eſſe cœpiſſet, Bertham Marchionis Italiæ filiam duxit uxorem, & quorumdam perverſorum conſilio caſtella conſtruxit in Saxonia, & Thuringia, quæ res multorum malorum cauſa fuit. Adalberti Bremenſis conſiliis depravatus, qui, ut refert annaliſta Saxo, ei dicebat: Fac omnia, quæ placent animæ tuæ, hoc ſolum obſervans, ut in die mortis tuæ in recta fide invenraris. Qua doctrina Rex confortatus ibat per libidinum præcipitia, binas vel ternas ſimul concubinas habebat. Inſuper cujuſcumque filiam vel uxorem juvenem ac formoſam audierat, ſi ſeduci non poterat, violenter adduci præcipiebat, expletaque cupidine aliquibus de ſuis famulis hac dabat uxores, ita ut nobiles mulieres ſervili conjugio dehoneſtaret. Uxorem vero ſuam ſic habebat exoſam, ut modis omnibus eam a ſe ſeparare quæreret. Familiarium cuidam illius concubitum petere præcepit, magnum præmium promittens, ſi eo potiretur. Illa cito viri conſilium intellexit, & primo velut indignata negavit, ſed inſtanti promiſit. Rex omnia edoctus ad cubiculum cum adultero pergit, ſperans eam deprehenſam legaliter abjicere; vel, quod magis volebat, occidere. Cavens autem, ne adultero intromiſſo excluderetur, Regina januam aperiente prior irrupit, quem illa cognoſcens, & adultero foris relicto, includens, ſolum cum ſuis virginibus ſcamnis, & baculis verberans, ſemivivum reliquit. Fili meretricis, inclamans, unde tibi audacia, ut Reginæ, quæ fortiſſimum habet maritum, ſperares adulteria? & ſic eum de cubiculo ejecit. Ille ream non auſus confiteri, aliam ægritudinem ſimulans jacebat. Qui, poſtquam convaluit, antiqua flagitia non deſeruit; quin & ſororem ſuam unicam Deo conſecratam, per vim ipſe detinens, alteri proſtituit. — Annaliſt. Saxo.

Infandiora perpetravit homicidia: mortem pati cogebatur quiſquis unum contra ejus voluntatem verbum dixerat, vel conſilium aliquod non placere ſibi geſtu oſtenderat. Nec prius oſtendebat iram, quam incauto faceret auferri vitam. Fama fuit, quod adoleſcentem ſibi familiarem manu ſua quaſi jocando interfecerit, quo furtim ſepulto, quaſi pœnitens ad Archiepiſcopum Adalbertum venerit, atque ab eo ſine ſatisfactione indulgentiam perceperit. Omnibus his nefarium illud addidit, quod epiſcopos ſtatueret, non pro qualitate meritorum, ſed ſi quis — Ibid.

majo-

Christi An. 1068. majorem pecuniam dederit, vel major flagitiorum ejus adulator fuerit, hic dignior epiſcopatu fuit; ſed ſi alius plus illa daret, vel magis ejus facinore laudaret, priorem ut ſimoniacum deponi, & hunc quaſi ſanctum, conſecrari faciebat. Unde contigit, multas civitates habere duos epiſcopos, quorum neuter epiſcopatu dignus eſſet.

Christi An. 1069. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 9. Lab. Wormatiæ conventum generalem celebrans, poſt Pentecoſten anni milleſimi ſexageſimi noni, idem Rex cum Sigefrido Moguntino Archiepiſcopo ſecreto egit, ut ejus matrimonium cum Bertha diſſolveret; promittit, ſi in ea re opem ſibi ferret, ſe ei deinceps dicto obtemperantem fore; inſuper Thuringos etiam armis coacturum, ut decimas ei in perpetuum perſolvant. Annuente epiſcopo, & pactione utrimque firmata: Rex ad publicam refert ſibi cum uxore non convenire, nullum ei crimen, quo repudium mereretur, afferre, ſed ſe, incertum quo facto, vel Dei judicio, nullam cum ea maritalis operis copiam habere. Proinde per Deum orare, ut ſe male ominata compede abſolvant, patianturque diſſidium fieri, ut illa ſibi, & ipſe ei, ſi ita Deus velit, felicioris matrimonii viam pateſaciat. Et ſub jurejurando confirmavit, quod eam incontaminatam illibatoque virginis pudore conſervaverit. Fœda res, & regia majeſtate nimium abhorrens viſa eſt omnibus, qui aderant. Huic tamen palam obſiſtere nullus audebat: epiſcopus quoque, quantum poterat, ſalva verecundia, cauſam Regis tuebatur. Itaque cunctis decernentibus, ſynodum conficiendo negotio indixit Moguntiæ, proxima poſt feſtum S. Michaelis hebdomada.

Interea Regina Loresheim mittitur. Rex vero collectis maximis copiis, exercitum duxit adverſus Dedi Marchionem Saxonicum, qui Turingos ad armorum ſocietatem ſollicitabat, quos Rex Archiepiſcopum adjuvando in exigendis decimationibus a ſe multum averterat. Moguntinus vero Regem inſtigabat, ut eos bello atrociſſime perſequeretur. Thuringi vero legationem ad Regem miſerunt, affirmantes, ſe nihil adverſus eum moliri, paratos, ſe potius publicum hoſtem expugnare, ſi decimationum leges priorum Regum, & epiſcoporum indulgentia ſibi ſtatutas, ratas inviolataſque pateretur. Rex benigne reſpondit, auxiliumque ſuum, ſi in fide permanerent, ſperare juſſit: præcepit etiam, ſed facile & contemptim, ut decimas darent, ne Archiepiſcopum offenderet.

Ibid. Sigefridus vero Moguntinus ſequentem ad Alexandrum Papam dedit epiſtolam: “ Filius veſter Henricus rex ante paucos dies conjugem ſuam voluit dimittere, quam legitimis ſponſalibus, publicis nuptiis, & ſacramento ſibi firmatam ſociavit, nullam interponens diſſidii culpam vel cauſam; cui nos conſilio magnatum in faciem reſtitimus . . . . & ſine metu gladii imminentis, cum, ſi veſtra præcederet authoritas, a ſinu, & communione Eccleſiæ nos ſegregaturos prædiximus. Ille vero retulit, ſe de cauſa ab ea ſe velle ſeparari, quia non poſſet ei tam naturali quam maritali coitus fœdere copulari. Quod inquiſitum cum & ipſa fateretur, nos ipſa rei magnitudo nimia dubietate turbavit; ſuper qua re veſtrum Apoſtolatum velut divinum conſulimus oraculum . . . . veſtræ ſanctitatis erit, quid ſuper tanta re facto opus ſit, decernere . . . . . & reſponſalia mittere . . . . Fratres noſtri condixerunt, ut concilium, quod tanto negotio competeret, in urbe noſtra congregaretur . . . . . Nos vero totius negotii terminum ad veſtræ expectationem ſententiæ ſuſpendimus, poſtulantes ſanctitatem veſtram . . . . . ut de latere veſtro perſonas cum ſcriptis veſtræ authoritatis ad examen, & judicium totius rei mittere dignemini. ”

Ibid. Papa re ipſa delegavit Petrum Damiani, quem Rex, dum ipſe Moguntiam properaret, hic adventum ſuum præſtolari comperit, ut diſſidium prohibeat, & epiſcopo Moguntino Apoſtolicæ animadverſionis ſententiam mitteret, quod tam nefariæ ſeparationis ſe authorem promiſerit. Secretis igitur aliorum admonitionibus ejus prævaricationem cognoverat. Rex his conſternatus in Saxoniam regredi volebat: vix ægre amicorum conſilio ſuperatus, ne Principes regni fruſtraretur, quos magna frequentia Moguntiæ ſibi occurrere juſſiſſet, Francofurtum abiit, ibique eos, qui Moguntiæ convenerant, ſtato die adeſſe juſſit. Quo dum frequentes veniſſent, Petrus Damianus mandata Romani Pontificis expoſuit, & Regem hortatus, ut, ſi minus legibus humanis terreretur, parceret ſaltem famæ, & exiſtimationi propriæ, ne tam fœdi exempli veneno commacularet populum Chriſtianum. Demum ſi non flecteretur conſilus, ſe neceſſario vim eccleſiaſticam adhibiturum, & canonum lege ſcelus prohibiturum, ſuiſque manibus numquam Imperatorem conſecrandum, qui tam peſtilenti exemplo fidem Chriſtianam prodidiſſet.

Ibid. Principes ajebant, æqua cenſere Romanum Pontificem, eumque per Deum rogabant, ne crimen inferret gloriæ ſuæ: præterea, ne Reginæ parentibus cauſam defectionis daret . . . . His rationibus magis fractus, quam inflexus: ſi id, inquit, fixum eſt vobis, & obſtinatum, feram, ut potero, onus, quod deponere non valeo. Et annuit quidem, ut in regni conſortium Regina revocaretur; ipſa tamen, ut conſpectum ejus vitaret, ſubſequentibus vix quadraginta militibus in Saxoniam concitus rediit. Regina cum cætera multitudine, & regni inſignibus paulatim ſubſecuta eſt. Cum autem ad eum Goſlariam veniſſet, ſatis benigne eam ſuſcepit, ſed mox ad ingenium rediit, & ſtatuit deinceps, communicato ei ſolum Reginæ nomine, eam habere quaſi non haberet.

Christi An. 1070. Lambert. Schafn. de reb. Germ. Sigefridus Moguntinus, Anno Colonienſis, & Hermannus Bambergenſis epiſcopus anno ſequenti milleſimo ſeptuageſimo, ab Alexandro Papa evocati Romam venerunt. Bambergenſis epiſcopus accuſatus, quod per ſimoniam, data pecunia, epiſcopatum invaſiſſet, multa & pretioſa munera Papæ dedit, & ſic eum placavit, ut pallium, & alia archiepiſcopatus inſignia pro benedictione perciperet. Moguntinus Archiepiſcopus ultro ſe epiſcopatu abdicare cupiebat; ſed Romani Pontificis authoritate, & amicorum maturioribus conſiliis vix, & ægre abductus eſt a ſententia. Omnes in communi acerbe objurgati, quod ſacros ordines per ſimoniam venderent, & ementibus indifferenter communicarent, & manus imponerent. Tandem accepto ab eis jurejurando, quod hæc ulterius facturi non eſſent, in ſua cum pace dimiſſi ſunt.

Lambertus Schafnaburgenſis monachus Hirsfeldenſis, licet author coævus hæc referens cum aliis mala confundit S. Annonem Colonienſem, quem ejus ſumma ſanctitas alienum a tantis ſceleribus oſtendit. Præterea vitæ ejus author ei coæqualis refert, hunc quidem tum Romam profectum eſſe, ſed propter varias eccleſiæ ſuæ utilitates, atque ut Sanctorum reliquias acciperet. Recepit ſancti Cæſarii brachium, quod in eccleſia S. Georgii Coloniæ collocavit, SS. vero Thebæorum reliquias, quas rediens ab Adelaide Imperatrice accepit, in monaſterio Sigebergenſi depoſuit, pro quo petiit, & obtinuit a Papa ſequens privilegium: “ Quod a nobis, dilecte frater, expetis, ex officio ſuſcepto . . . . . . univerſis debemus eccleſiis. At mihi tecum, dilecte frater, ſilicet agendum eſt, quippe apud virum religioſum, & revera tam operibus quam nomine epiſcopum. Itaque ex parte Domini noſtri Jeſu Chriſti . . . . . . confirmamus, & corroboramus abbatiam illam in perpetuum. Deinde prohibet, ne quis etiam Rex de bonis ejus uſurpet vel imminuat, & monachis permittit liberam abbatis electionem. Itane Papa laudaſſet ſimoniacum, quem modo graviter objurgaſſet.

Alexand. P. epiſt. 9.

XL. Guilielmus Angliæ rex multa prudenter, & clementer inſtituit. Dei treugam, & jus azili eccleſiis confirmavit, juſſitque, ut S. Petri denarium ſolveretur; de quo ſic ei ſcripſerat Alexander Papa: Ut bene noſti, donec Angli fideles erant, piæ devotionis reſpectu ad cognitionem religionis annuam penſionem ſedi Apoſtolicæ exhibebant: ex qua pars Romano Pontifici, pars eccleſiæ S. Mariæ, quæ vocatur Schola Anglorum, in uſum fratrum deferebatur. Rex poſtea ſervitutis jugum Anglis devictis impoſuit, eorumque veteres conſuetudines immutavit, & multis exactionibus aggravavit: Anglorum res undique turbari cernens Edgarus S. Eduardi nepos, navem conſcenſa cum matre Agatha, & ſororibus, in Hungariam reverti conabatur: ſed orta tempeſtate in Scotia applicare compellitur. Malcolmus Scotiæ rex Margaritham Edgari ſororem expetiit uxorem, & accepit, ex eaque ſex filios ſuſcepit. Hæc poſtmodum morum bonitate, vitæ ſanctitate, inſigni erga pauperes, & eccleſias liberalitate claruit, atque in ſanctarum viduarum numerum relata

Alexand. P. epiſt. 8.

Orderic. & Ingulph.

CHRISTI AN. 1070.

telata eſt; & Clemens Papa X. eam Scotiæ patronam declaravit.

Orderic.

Alexander Papa ex ipſius Guillelmi regis petitione tres ei legavit vicarios, Ermenfredum Sedunorum pontificem, & Petrum & Joannem presbyteros, qui ruſus ai coronam regni in urbe Guenta ſolemniter impoſuerunt, ipſa die Dominicæ Reſurrectionis anni milleſimi ſeptuageſimi, & magnam ſynodum in octava Paſchæ Winthoniæ celebraverunt, jubente & præſenta rega Willalmo. Stigandus Dorobernix Archiepiſcopus in ea degradatur, tribus de cauſis, ſcilicet epiſcopatum Wintonienſem cum archiepiſcopatu injuſte poſſidebat, & vivente Roberto Archiepiſcopo, non ſolum archiepiſcopatum ſumpſit, ſed etiam ejus pallio in Miſſarum celebratione aliquamdiu uſus eſt. Demum a Benedicto antipapa ſimoniacc pallium acceperat. Incluſus in carcere vitam miſere finiit. Ejus quoque frater Agelmarus Eſtanglorum epiſcopus degradarus eſt, cum quibuſdam abbatibus & Stigandi ſuffraganeis, qui indigni erant pontificatu propter vitam criminoſam, curæ paſtoralis inſcitiam: operam dante Rege, ut quamplures ex Anglis ſuis privarentur honoribus, in quorum loco ſuæ gentis perſonas ſubrogaret. In ea quoque ſynodo, dum cæteri trepidi na ſuia dignitatibus privarentur, S. Wlſtanus Wigornienſis epiſcopus poſſeſſiones quamplures ſui epiſcopatus, ab Aldredo Archiepiſcopo, dum a Wigornienſi eccleſia ad Eboracenſem transferretur, retentas, quæ poſtea, eo defuncto, in poteſtatem regiam devenerant, conſtanter reclamabat; ſed eum Eboracenſis eccleſia paſtorem non haberet, judicatum eſt, ut ipſa querela ſic remaneret, dum conſtitueretur Archiepiſcopus, qui reſpondere poſſet.

Concil. tom. 6. ed.Hard.

Wintonienſis ſynodus.

Alexand. P. epiſt. 8.

Ibid.

Dia vero Pentecoſtes Rex apud Windlesboram Thomæ Bajocenſi canonico Eboracenſis eccleſiæ archiepiſcopatum, & Valcellino capellano ſuo Wintonienſis eccleſiæ præſulatum dedit; ambo erant genera Normanni. Sequenti die ſynodum tenuit Harmenfredus legatus; Joanne & Petro Romam reverſis, Angelricus Sutb-Saſonum pontifex in ea non canonice degradatur, quem Rex ſine culpa in cuſtodiam poluit: abbates etiam quampluras ſunt depoſiti: Rex capellanis ſuis, Alfracio orientalium Anglorum præſulatum, & Stigando Sutb-Saaonum dedit epiſcopatum: nonnullis etiam Notmannis monachis abbatias dedit.

Lanfrancus Cantuar. Archiepiſc.

XLI. Cantuarienſis cathedra, depoſito Stigando, decreta eſt Lanfranco Cadomenſium abbati, Regis & omnium optimatum ejus benavolenti electiona. Hic ax nobili parentela ortus, Papiæ in ſcholis liberalium artium ſtuduit, & ſæcularium legum peritiam fervidus edidicit: ſed amor vera ſapientiæ cordi ejus illuxit, repentinoque animi contemptu arripiens religionis profeſſionem, jugo regulari ſa ſubdidit, cœnobiumque Beccenſa in Normannia ob loci ſitum & paupertatem elegir, in quo euncta ſapienter ordinavit, dum ſevera mitique diſciplina regeret frarrum collegium, ibique cum ſumma laude literas docuit. Eum Ermenfredus epiſcopus Papæ legatus & a Rege miſſus ad regimen pontificala inviravit, & in concilio epiſcoporum & abbatum Normanniæ petitionem eccleſiæ Dei denonciavit. Ille autem perturbatur, tam grava onus ſibi extimuit, & inducias ad deliberandum petiit. Abbas Herluinus imperat, cui obſecundare velut Chriſto ſolebat. Regina cum filio Principis precatur. Nec tamen annuit præcipiti ſententia, obedientiam offendere cavet. Mœſtus argo trans mare ſe excuſatum vadit. Rex eum reverenter ſuſcepit, & excuſatione reluctantem majeſtate pulchre pugnans devicit. Anno itaque milleſimo ſeptuageſimo Cantuarienſis Archiepiſcopus quarto Kalendas Septembris conſecratus eſt.

Malmeſburg. de Pontif. l. 1.

Thomas Eboracenſis antiſtes electus, Cantuariam a Lanfranco ſacrandus advenit. A quo cum Lanfrancus ſcriptam de obedientia ſua profeſſionem cum adjectione juriſjurandi pro more expoſceret, Thomas reſpondit: ſe id numquam facturum, niſi prius ſcripras de hac re anthoritates legeret, quibus id juſte & rationabiliter ſine ſuæ eccleſiæ præjudicio facere deberet. Novus enim homo, & Angliæ conſuetudinis penitus expers, verbis adulatorum plus æquo fidem adhibebat. Lanfrancus in præſentia paucorum epiſcoporum, qui ad eum pro hac conſecratione venerant, quod poſtulabat, oſtendit. At ille aſpernatus omnia, non ſacratus abſceſſit. Quod Rex audiens, graviter accepit. Lanfrancus autem poſt aliquot dies Regem adiens, redditis rationibus ejus animum mitigavit. Angli, qui rem noverant, aſſertionibus ejus per omnia conſtantiſſima teſtimonium perbibebant. Itaque regio edicto, communique omnium decreto ſtatutum eſt: Ad præſens debere Thomam ad matrem totius regni Eccleſiam redite, profeſſionem ſcribere, ſcriptam legere, lectam inter examinaodum in præſentia epiſcoporum Lanfranco porrigere, in qua præcepto quidem ejus in omnibus, quæ ad Chriſtianæ religionis cultum pertinent, ſe obtemperatusum abſolute promittebat: ſucceſſoribus vero ejus non ita, niſi prius vel coram, vel in epiſcopali concilio competens ei ratio redderetur, qua ſuos anteceſſores Dorobernenſis eccleſiæ primatibus id feciſſe, & facere debuiſſe, evidentiſſime comprobaretur. Igitur redians, quæ juſſa ſunt, implavit, & ſacratus abſceſſit. Lanfrancus non poſt multos dies ab univerſis Angliæ regni epiſcopis, qui diverſis temporibus ab aliis Archiepiſcopis, val a Papa, tempore Stigandi, ſacrati ſunt, profeſſiones petiit & accepit.

Eboracenſis Archiepiſc. ſubjectus Cantuar.

Londinenſis ſynodus.

Concil. tom. 6. ed.Hard.

Eodem anno Londini ſynodum omnium epiſcoporum habuit: in ea decretum eſt, ut aliquot ſedes epiſcopales, quæ in oppidulis ac pagis antea fuerant, in urbibus collocarentur. Quo factum eſt, ut Bathonia, Lincolnia, Sariſberia, Exonia, Ceſtria, atque Cicæſtria urbes hujuſmodi novo epiſcoporum domicilio nobilitatæ ſint. Huic ſynodo adſuit Wlſtanus Wigornienſis epiſcopus, vir, etſi literarum neſciens, ſanctitate tamen vitæ clariſſimus: hunc Lanfrancus ut imperitum & nimis ſimplicem ea dignitate privavit. Wlſtanus coactus indumenta pontificalia deponere, divino animi ardore repente inflammatus Regi dixit: Melior te his me ornavit, cui & reddam: atque ad ſepulchrum S. Eduardi, cujus beneficio epiſcopus factus fuerat, profectus, & veſtitu inſigni ſeſe exuens, baculum ita alte in lapide monumenti infixit, ut nulla vi extrahi poſſet. Quo miraculo Rex & Lanfrancus territi, magnopere virum ſanctum oraverunt, ut, reſumptis inſignibus, ſuo potiretur honore. Wlſtanus in alio conventu recepit eccleſiæ ſuæ poſſeſſiones, quas ab Eboracenſi Archiepiſcopo repetebat. Wlſtanus, inquit Malmesburienſis, non ita hebes in literis, ut putabatur: cætera ſciebat præter fabulas Poetarum, & torriles ſyllogiſmos dialecticorum, quæ nec noſſet, nec noſſe dignaretur. Cæterum probe doctus poterat ſermonem quemlibet elegantem extemporaliter facere, auditorum lacrymas, gaudia cœli, & pœnas inferni proponendo movere, perſuadere docendo, quod vellet, dum quadraret avitæ doctrinæ, nec aliter vivebat, quam docebat.

CHRISTI AN. 1071.

Malmeſbur. de Pontif. l. 1.

XLII. Anno ſequenti, ſeu milleſimo ſeptuageſimo primo, Lanfrancus eum Thoma Eboracenſi Romam profectus, honorifice a Papa ſuſceptus eſt, & unum pallium ab altari, more Romano, accepit: alterum vero in ſignum ſui amoris, cum quo Miſſam celebrare ſolebat, Alexander Papa ſua manu ei porrexit. Erat tunc temporis Lanfrancus, in doctrina & mundi ſapientia famoſiſſimus, ſalutanti Papæ cum dignanter aſſurrexiſſet, profeſſus aſt, hanc venerationem non ſa illius archiepiſcopatui, ſed magiſterio literarum deferre, ejus quippe fuerat diſcipulus. Deinde illum hortatus eſt, ut more omnium Archiepiſcoporum, S. Petri vicarii veſtigiis advolveretur. Lanfrancus ſe ad pedes ejus humiliat, ſed moa ad oſculum ejus erigitur. Lanfrancus ſequenti die Thomam Eboracenſem & Remigium Lincolnenſem, qui cum eo venerant, accuſavit, quod non jure promoti fuerint ad epiſcopatum. Objecit primo, quod ſacri canones filios presbyterorum a ſacrorum ordinum promotione removeant; alteri, quod ſacta conventione illum a Willelmo rege emerit, officio ſcilicet, quod ei in Angliam properanti multiplicibus impenſis deſervierar. Illi cum ſatisfacere non poſſent, redditis baculis & annulis, ad petendam miſericordiam converſi ſunt. Eorum precibus Lanfrancus ſeſe medium injiciens, eos multarum rerum ſcientia fultos, novo Regi in novi regni diſpoſitionibus neceſſarios multis præſtare eloquenter oſtendit. Quibus auditis, Pontifex ſummus converſus ad eum, ait: Tu vides, pater es patriæ illius, ac proinde tua conſideret induſtria, quid expediat. Virgæ paſtorales, quas reddiderunt, ecce, hic ſunt, accipe illas, atque diſpenſa, prout utilius Chriſtianitati regionis illius agnoſcere poteris. At ille ſuſceptis illis, in

Edmer. l. 1.

CHRISTI An.1071.

præſentia Papæ, utrumque reveſtivit, cuique ſua virga reddita.

Malmesbur. l. 3.

Utrumque laudat Malmesburienſis: Thomas annis triginta in eo honore permanſit, omni vita integer, liberalitate ſucceſſores ſuos contriſtavit, ut qui magnam epiſcopalium terrarum partem in clericorum uſum diſtraxerit: clerum ſufficientem opibus & literis adunavit: eccleſiam a fundamento inchoatam conſummavit: cœlibatum ejus numquam ſiniſter rumor aſperſit: Philoſophis antiquis ſcientia comparandus: nec elatus ſermone, ſed vultu comis, moribus dulcis: multa eccleſiaſtica compoſuit carmina. Remigium vero natura ſic compegiſſe videbatur, ut ſciretur, beatiſſimum ingenium in miſerrimo corpore habitare poſſe. Re ipſa virtutum & miraculorum gloria illuſtris cum Sanctis in Anglicano martyrologio numeratur.

Lambert Schafn. de reb. Germ.

Thomas viciſſim quæſtionem movit de primatu Dorovernenſis eccleſiæ, cui parem in honore dicebat Eboracenſem, ita ut, qui prior fuiſſet ordinatus, alterum præcederet: contenditque epiſcopus Lincolnenſem, Wigornenſem, Lichfeldenſem, ſuis anteceſſoribus fuiſſe ſubjectos. Lanfrancus rem ita non eſſe modeſte reſpondit, aſſerens, Gregorianam conſtitutionem, non de Cantuarienſi eccleſia, ſed de Londonienſi & Eboracenſi eſſe prolatam. Multis hinc inde prolatis, decrevit Alexander Papa, oportere cauſam hanc in Anglia omnium epiſcoporum & abbatum teſtimonio & judicio definiri.

XLIII. In Germania Carolus Magdeburgenſis canonicus Rumoldo Conſtantienſi epiſcopo ſuffectus fuerat, ſed cum pro libitu magis, quam ex ratione, etiam priuſquam conſecraretur, rem gereret, indignantes clerici a communione ejus ſe abſtinere cœperunt propter ſimoniam, per quam epiſcopatum uſurpaſſe dicebatur: id quoque ei crimini dantes, quod pleroſque eccleſiæ theſauros furtive abſtuliſſet. Qua accuſatione Romam perlata, Papa præcepit Archiepiſcopo Moguntino, ne eum conſecraret, donec cauſa diligentius ventilaretur. Carolus autem aſſiduis proclamationibus pro ordinatione ſua ſedem Apoſtolicam appellabat, cui Conſtantienſes clerici ſemper obluctabantur: Alexander Papa, cum ei moleſti eſſent, Sigefrido Moguntino ſcripſit, præcipiens,

Concil. tom. 6. ed.Hard. tom. 9. Lab.

ut Colonienſem Archiepiſcopum invitaret, & convocatis fratribus concilium celebraret, in quo hæc cauſa diſcuteretur, electuſque epiſcopus aut reus criminis a dignitate rejiceretur, aut innocens canonice conſecraretur. Moguntinus pro menſe Auguſto ſynodum indixit. Henricus rex ea de cauſa Sigefrido graviter ſuccenſus eſt, namque propter amicitiam Caroli & multa ejus ſervitia, idcirco munera ſua ei rata manere volebat. Itaque indicta expeditione ſynodi celebrationem impedivit, & Carolum ad Papam direxit, qui diſcuſſa cauſa eum conſecraret. Quapropter Sigefridus Papam literis exoravit, ne eum conſecraret: ne Rex putaret, quod odio magis, quam juſta cauſa eum conſecrare noluerit. Si ergo, inquit, a vobis diſcuſſus, innocens fuerit inventus, remittite eum mihi & meis fratribus conſecrandum.

Ibid. *Moguntina ſynodus.*

Alexander Papa inſtitit, ut Moguntina ſynodus de Caroli cauſa judicium ferret. Igitur die decima quinta Auguſti, anno milleſimo ſeptuageſimo primo, Moguntiæ celebrata eſt ſynodus, cui præſedit Sigebertus ejuſdem urbis Archiepiſcopus, aſſidentibus Archiepiſcopis Gebehardo Salisburgenſi, & Udone Trevirenſi, cum novem aliis epiſcopis & pluribus abbatibus. Aderant & legati reliquorum ſuffraganeorum epiſtolas ferentes, quibus excuſati haberentur: prima ſeſſio habita eſt die feſto dormitionis ſanctæ Mariæ. Pauca pro tempore tractant de qualitate inſtantis negotii, & ſolvunt ſynodum propter celebranda tantæ celebritatis officia, craſtino maturius ſeſſuri in idipſum.

Ibid.

Sequenti die cum iterum in unum conveniſſent... Quod cuique ſacerdoti in ſua diœceſi venit in dubium, rationabili diſciplina deducunt ad remedium, & prout res poſtulabat, unumquodque terminatum eſt ſynodali judicio: de Conſtantienſi epiſcopo, interveniente Principis mandato, in ſequentem diem procraſtinatur. Tertia die ſacerdotes Regem adeunt, eumque de ſalute animæ ſuæ, de pace eccleſiarum, deque ſtatu regni ſpirituali diſciplina conveniunt, proponentes ei de ſcripturis congrua doctrinæ ſalutaris exempla, quibus animus ejus adhuc cereus & docilis formaretur ad ſimilia: docentes, ſolium regni ejus nullatenus poſſe ſtabiliri, niſi firmetur juſtitia & obſervatione mandatorum Dei. Summus dominorum Dominus ita mitigavit eum ad verba ſanctæ exhortationis, ut nulla ſacerdotes inſolenti læderet reſponſione: multum tamen ſe excuſans, in hoc ſuæ poteſtatis dono nullam ſe exercuiſſe venalitatem. Si quid autem cum domeſticis ſuis propter opem interceſſionis, ipſo ignorante, pepigerit, hoc ipſe viderit .... Poſt hæc cum epiſcopis venit in concilium: electus Conſtantienſis ejuſque clerici admittuntur ad audiendum. Regularis prælatus Conſtantienſis eccleſiæ cum fratribus protulit libellum accuſationis, quod per pecuniam invaſiſſet hanc ſedem, eamque devaſtaſſet .... aſſerens hæc canonice probaturum. Carolus e contra nititur improbare perſonas, quod infamiæ nota eſſent reſperſæ; ac proinde neminem canonice accuſare poſſent. Adjungit quoque, ſe omnia objecta purgaturum. Longa igitur altercatione diſceptatum eſt uſque in profundam noctem, atque ita conventus dirimitur.

CHRISTI An.1071.

Ibid.

In craſtinum, quando ſperabant epiſcopi ut Carolus juxta promiſſum ſe probaret innocentem, ille mente confuſus, ultroneus, in ſe ſententiam tulit, & annulum & ferulam paſtoralem ei, a quo injuſte acceperat, reſignans, & culpam ſuam texit hoc pallio excuſationis, quod juxta decretalia Cæleſtini Papæ, epiſcopus dari nollet invitis. Epiſcopi gratias agentes Deo communi decreto præcipiunt, quæ in hac ſynodo geſta ſunt, eccleſiaſticis inſeri geſtis .... atque ut Romano Pontifici ſeriatim literis inſerta nuncientur, ut ejus Apoſtolica authoritate roborata firmentur.

Pſell. *Romanus Imperator.*

XLIV. Græcorum ſchiſma ſecum traxit Imperii ruinam. Conſtantinus Ducas, cum annos ſeptem & menſes ſex glorioſe imperaſſet, e vita migravit: tres reliquit filios, Michaelem, Andronicum, & Conſtantium, qui, cum eſſent juniores, in uxoris Eudoxiæ arbitrio omnia poſuit, & Joannem fratrem ſuum ad Cæſaris dignitatem evectum ei dedit adjutorem, una cum Joanne Xiphilino Patriarcha: ſed prius ab uxore ſcriptum jurejurando confirmatum exegit, quod apud Patriarcham depoſuit, quo ſe a ſecundis nuptiis temperaturam pollicebatur; ſed poſt ſeptem menſes, cum Turcæ Armeniam & Cappadociam occupaſſent, Imperatorem eis opponendum exiſtimans Imperatrix, Romanum Diogenem virum ſtrenuum Conſtantinopolim evocat, eumque officiorum magiſtrum & præfectum militum creat. Deinde per eunuchum Patriarchæ denuntiat, ſe Bardam ejus fratrem in ſponſum ac Imperatorem accepturam, ſi jurisjurandi ſyngrapham redderet. Hanc ille non modo reddidit, ſed evocatis ſigillatim ſenatoribus perſuaſit, in eum ſtatum deveniſſe rempublicam, ut neceſſarius eſſet Imperator. His peractis, Romanus multis ſtipatus militibus palatium occupat, Imperatricem accipit uxorem, ac renunciatur Imperator.

Curopal.

Aliquibus ſecundis adverſus Turcas decertavit præliis; ſed anno milleſimo ſeptuageſimo primo ingenti prælio victus & captus eſt a barbaris, qui tamen eum dimiſere liberum ea lege, ut daret mille & quingenta aureorum millia, & in ſingulos annos tributum ſolveret trecentorum ſexaginta millium aureorum, omneſque Muſulmannos in bello captos dimitteret. Michael autem Conſtantini Ducæ primogenitus, Joanne Cæſare, ac conſobrinis adjutoribus, matrem Eudoxiam tonſam includit in monaſterio, aulæ cuſtodes ac prætorianas cohortes ſibi addicit, Diogeniſque ſuſpectam habens crudelitatem, oculis privatum relegavit in monaſterium, ibique paucis diebus fuit ſuperſtes. Pſellus ſcribit, id factum inſcio Michaele Imperatore, qui dictus eſt Parapinaces, quia prohibuit, ne mercatores annonam venderent, ipſeque ſolus monopolium conſtitueret. Michael Pſellus vir in humanis & divinis ſcientiis clariſſimus, ut teſtantur varia ejus opuſcula edita, hiſtoriam ſuam a Baſilio & Conſtantino inchoatam ad Michaelem uſque perduxit, necdum typis impreſſa prodiit; adulatorie nonulla narrat.

XLV. Alexander Papa ſchiſmatis, quod eccleſiam orientalem & occidentalem dividebat, extinguendi cupidus, ad Michaelem Imperatorem Petrum Anagnienſem epiſcopum miſit apocriſiarium, qui Conſtantinopoli per annum commoratus, pacem integrare non potuit; Michael enim Imperator totus erat in poteſtate Michaelis Pſelli ſchiſmatici acerrimi,

ut

CHRISTI AN. 1071.

ut conſtat ex ejus oratione laudatoria in Michaelem Cerularium. Itaque ſchiſma in eodem ſtatu remanſit.

Bolland. 23. Febr.

Henricus Revennatenſis Archiepiſcopus, a Papa licet excommunicatus, ſolitas non intermiſit functiones. Populus vero ſemper ei communicans pariter ſententiam excommunicationis incurrerat. Petrus Damiani tot animabus pereuntibus condolens, Alexandrum Papam literis ſuppliciter obſecravit, ut eum ſolveret. Indignum quippe eſt, inquit, ut propter unius homuncionis offenſam, tam innumerabilis hominum multitudo pereat, & tantum Chriſti laborem, pro quo pretioſum ſanguinem fudit, ac tot innocentum animas miſerandæ unius perſonæ culpa ſubvertat. Archiepiſcopus autem necdum abſolutus ad divinum evocatus eſt judicium. Alexander Papa Petrum Damiani miſit Ravennam, ut populum rebellem reconciliaret. Quam legationem ille, licet ſenio confectus, libenter ſuſcepit. Civitatem invenit adventu ſuo mirifice lætatam, & ſui veniam commiſſi rogantem, quam libens ille conceſſit, relaxato excommunicationis vinculo.

Ibid. CHRISTI AN. 1072.

Romam rediens, Faventiæ divertit ad monaſterium Dei Genitricis, ubi in ægritudinem incidit, qua quotidie magis ingraveſcente, octavæ diei nocte, circumſtantes lectum monachos rogavit, ut nocturnum cathedræ S. Petri officium exequerentur: quo finito, felicem ſpiritum Deo reddidit, die vigeſima ſecunda Februarii, anno milleſimo ſeptuageſimo ſecundo. Ingens ex civitate viciniſque locis populi multitudo confluxit ad ejus exequias, multiſque prodigiis Antiſtitem ſuum Deus venerabilem populis fecit. Faventiæ ut Sanctus colitur, & voto ſolemni in patronum aſſumptus eſt. Quo tempore fuit epiſcopus Oſtienſis, quidquid ſupererat, in egenos affinenter effudit, duodecim pauperibus pedes perpetuo abluere, epulumque illis præbere, tota urbe pupillos ac viduas conquirere ac juvare conſuevit. In cœnobio vero continua ſe macerabat inedia, quotidie præter dies feſtos jejunando in pane & aqua; etiam ſenio confectus, pluribus nexibus ferreis corpus aſtringebat, & frequenti flagellatione cruentabat. In capitulo poſt exhortationem e ſede conſurgens, de ſuis exceſſibus ſe accuſabat, pro quibus diſciplinæ judicium ex more ſuſcipiens, genunia utrimque vapulabat verberibus.

B. Petri Damiani mors & opera.

Ex operibus ejus ſuperſunt centum octuaginta epiſtolæ, ſeptuaginta quinque ſermones, Sanctorum quinque vitæ, & ſexaginta opuſcula, cum quibuſdam orationibus & hymnis. In opuſculo de horis canonicis obſervat, Athanaſii ſymbolum Primæ horæ pſalmis addidiſſe modernos, ac proinde non ante initium undecimi ſæculi. In trigeſimo quarto opuſculo ſic fratres hortatur, ne a primo regulæ vigore deficiant. “ Cavendum eſt, dilectiſſimi, ne noſtro illo tempore ſancta vita illa tepeſcat, ſenſimque imminuendo, quod abſit, omnino deficiat. Novimus enim de magna olim & ardua obſervatione, vix jam tenues ſupereſſe reliquias: & ſicut, quod a majoribus eſt omiſſum, non reparatur a nobis, ita, quod apud nos negligendo deperiit, nequaquam ſucceſſorum noſtrorum poſteritas inſtaurabit ... ſic utique rei erimus non modo noſtræ negligentiæ, ſed & alienæ vitæ, dum & ipſi laſſeſcendo deficimus, & defectus cauſam poſteris generamus. Nam cum eorum deſes vita notabitur, ad nos præſto recurrent .... ut, qui fuimus præceſſores in vita, ſimus conſequenter authores in culpa .... Quamobrem dilectiſſimi, hoc ab ætate noſtra præcidamus opprobrium, & virtutis inſigne, quod a Patribus noſtris accepimus, illibatum & integrum fideliter in filios transfundamus ....„ Damianus imprimis inſectatus eſt clericos ſimoniacos & incontinentes, & imperitos, quorum tunc ingens erat numerus.

Tritem. de ſcript. eccleſ.

Tritemius ſic eum laudat: Petrus Damiani ex monacho D. P. Benedicti epiſcopus Oſtienſis, & Romanæ Eccleſiæ cardinalis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſæcularium literarum non ignarus, ingenio mitis & acutus, eloquio placidus & compoſitus, & ad perſuadendum ſatis idoneus, non minus ſanctitate quam eruditione clarus & inſignis effulſit: Alexander Papa eum vocat ſuum oculum, & Apoſtolicæ ſedis immobile firmamentum.

Lambert. Schafn.

XLVI. Adalbertus Bremenſis Archiepiſcopus morbo & ætate exhauſtus decimo quarto Kalendas Aprilis anni milleſimi ſeptuageſimi ſecundi, debitum conditioni humanæ perſolvit. Apoſtolicæ ſedis legatus in ſeptentrionalibus regionibus, fidem in his propagavit, & fovit; novem epiſcopos in Dania conſtituit, ſex in Succia, duos in Norvegia, & Sleſvicenſem ſynodum celebravit, ut multa corrigeret: epiſcopi quippe benedictionem vendebant: populi decimas dare nolebant, atque in gula & mulieribus enormiter excedebant: Demum Edbertus Farienſis epiſcopus multis criminibus involutus, ad ſynodum per triennium vocatus, venire contemnebat. Quapropter Alexander Papa literis apud epiſcopos egit, ut quamprimum celebraretur. Rex ei ſucceſſorem in epiſcopatu conſtituit Liemarum optimæ ſpei juvenem, & liberalium artium ſcientia inſignem; ſed annitentibus regni Principibus exoravit Annonem Colonienſem Archiepiſcopum, ut rerum publicarum adminiſtrationem ſuſciperet, qui petenti diu reſtitit, quia homo totus in Deum ſuſpenſus, divinis quam ſæcularibus negotiis implicari maluiſſet: ſuperatus tamen unanimitate poſtulantium, privatum commodum publico poſtpoſuit. Tum primum reſpublica in priſtinum ſtatum dignitatemque reformari cœpit, frenaque injecta ſunt vaganti uſque ad id tempus licentiæ. Anno Colonienſis circa idem tempus expulſis de Salefelt canonicis, vitam illic inſtituit monaſticam.

CHRISTI AN. 1072.

Adam. l. 4 c. 41.

Adam. l. 4. c. 42.

Adamus Bremenſis eccleſiæ canonicus circa hæc tempora ſcripſit hiſtoriam eccleſiaſticam Hamburgenſis & Bremenſis diœceſeos, vicinarumque regionum ſeptentrionalium. Hanc exorſus ab introitu S. Willehaldi, cum Saxonia tota armis ſubjecta Francorum, divino cultui mancipata eſt, & perduxit ad tempora Liemari Archiepiſcopi, cui dedicavit ſuum opus, ſic fere trecentos complexus annos. Hujus authoris ſinceritatem in ſcribendo maximam colligere eſt ex ejus epiſtola nuncupatoria. “ Noviſſimis, inquit, Adalberti Archiepiſcopi temporibus, cum ego Bremam veniſſem, audita Suenonis regis ſapientia, mox ad eum venire diſpoſui, a quo clementiſſime ſuſceptus, ut omnes, magnam hujus libelli materiam ex ejus ore collegi, erat enim ſcientia literarum eruditus, & liberaliſſimus in extraneos, & ipſe direxit prædicatores clericos in Suediam, Normanniam, ſeu Norvegiam, & circumjacentes inſulas: cujus veraci narratione didici ſuo tempore multos ex barbaris nationibus ad Chriſtianam fidem fuiſſe converſos: aliquos in Suedia & Norvegia martyrio coronatos: ex quibus Henricus quidam peregrinus, dum apud Suenones ulterius prædicaret, martyrii palmam capitis abſciſſione meruit. Alter Alfuardus nomine inter Normannos ſancte converſatione diu ac latenter vivens, abſcondi non potuit. Ille igitur, dum protegit inimicum, occiſus eſt ab amicis: ad quorum requietionis locum magna ſanitatum miracula populis declarantur. „ De reliquis hiſtoriæ partibus ſic habet: “ Itaque de his quæ ſcribo, aliqua per ſchedulas diſperſa collegi, multa vero mutuata de hiſtoriis & privilegiis Romanorum, pleraque omnia ſeniorum traditione didici, teſtem habens veritatem, nihil de meo corde prophetavi, nihil temere definivi, ſed omnia, quæ poſiturus ſum, certis roborata teſtimoniis. „

Adami Bremenſis hiſtoria.

Grammat. Sax. l. 2.

XLVII. S. Guillelmus Roſchildenſis epiſcopus tunc quoque in Dania ſanctitate floruit: Suenonem regem propter nimiam incontinentiam ſæpe corripuit: cumque conſanguineæ nupſiſſet, ſuis admonitionibus perfecit, ut eam dimitteret; ſed in ſequenti caſu ejus virtus imprimis enituit. Sueno rex ſacro circumciſionis pervigilio, ſolemni magnatum convivio feriatus, cum quorumdam clandeſtina obtrectatione parum honorate de ſe habitum ſermonem comperiſſet, ſequenti die mane miſit, qui ipſos intra Trinitatis ædem orantes confoderent. Guillelmus epiſcopus templi violatione permotus, cum rem divinam pontificali more peragere deberet, Regem adventantem non tantum ſuſcepit occurrens, ſed etiam ſacerdotii inſignibus ornatus, a primis ſacrarii liminibus baculo ſuo excluſit, eumque carnificem appellavit, ac parricidii pœnitentiam agere perdocuit: nec dubitavit in præſentem damnationis proferre ſententiam. Regii ſatellites epiſcopo necem inferre parabant, ſed Rex eos inhibuit, continuoque regiam repetiit. Deinde regia veſte depoſita induit obſoletam, nudatiſque pedibus ad atrium templi regreſſus ſe proſtravit.

S. Guillelmi epiſcopi fortitudo.

Ibid.

Epiſcopus, qui Miſſarum ſolemnia inchoaverat, dum Kyrie eleyſon decantaretur, ex ſtipatoribus Regem ſupplicem foribus adeſſe cognoſcit. Igitur clero

CHRISTI AN. 1072. conticere juſſu, Regem adiens ab eo percontatur, ut quid ita ſe gereret? Ille crimen confitetur, ac ſatisfactionem promittens, ſacerdotalis ſubſidii veniam poſtulat. Epiſcopus jacentem amplexus, excommunicatione remiſſa, cultum & animum regium reſumere jubet, imperataque pœnitentia, cantores in occurſum ejus procedere jubet, & venerabiliter exceptum ad aram uſque perduxit. Rex poſt tres dies regio cultu ornatus inter Miſſæ ſacra excelſam ædis partem conſcendit, indictoque per præconem ſilentio, coram omnibus ſe religioni vulnus acerbum inflixiſſe confeſſus eſt, collaudataque Antiſtitis indulgentia, qui tanto crimini tam repente ignoverit, pro tam cruenti imperii expiatione muneris loco Sreſnicæ provinciæ dimidium eccleſiæ ſe conferre publicat. Epiſcopum autem non ſolum in eodem amicitiæ gradu habuit, ſed etiam majoribus dignitatis incrementis donavit.

Anglicana ſynodus de primatu Cantuarienſis Archiepiſcopi. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 9. Lab.

XLVIII. Alexander Papa eodem anno legatum in Angliam miſit Hubertum Romanæ Eccleſiæ ſubdiaconum, qui cauſam ventilaret de primatu Dorobernenſis epiſcopi ſuper Eboracenſem: ventilata eſt autem hæc cauſa prius apud Wentanam civitatem in paſchali ſolemnitate anni milleſimi ſeptuageſimi ſecundi, in capella regia: poſtea in villa regia, quæ vocatur Winleſor, ubi finem accepit in præſentia regis Guillelmi, epiſcoporum & abbatum. Et tandem aliquando diverſis diverſarum cauſarum authoritatibus probatum atque oſtenſum eſt, quod Eboracenſis eccleſia Cantuarienſi eccleſiæ ſubjacere debeat, ejuſque Archiepiſcopi, ut Primatis totius Britanniæ, diſpoſitionibus, in iis, quæ ad Chriſtianam religionem pertinent, in omnibus obedire. Subjectionem vero Dunelmenſis, hoc eſt, Lindiſfarnenſis epiſcopi, & omnium regionum a terminis Lindeleldenſis epiſcopii, & Humbræ magni fluvii, uſque ad extremos fines Scotiæ, & quidquid ex hac parte prædicti fluminis ad parochiam Eboracenſis eccleſiæ jure competit, Cantuarienſis Metropolitanus Eboracenſi epiſcopo ejuſque ſucceſſoribus in perpetuum obtinera conceſſit. Ita ut, ſi Cantuarienſis Archiepiſcopus concilium cogere voluerit, ubicumque ei viſum fuerit, Eboracenſis Archiepiſcopus ſui præſentiam cum omnibus ſibi ſubjectis epiſcopis ad nutum ejus exhibeat, & ejus canonicis diſpoſitionibus obediens exiſtat.

Ibid. Quod autem Eboracenſis Archiepiſcopos profeſſionem Archiepiſcopo Cantuarienſi facere etiam cum ſacramento debeat, Lanfrancus Dorobernenſis Archiepiſcopus ex antiqua anteceſſorum conſuetudine oſtendit; ſed ob amorem Regis, Thomæ Archiepiſcopo Eboracenſi ſacramentum relaxavit, ſcriptamque tantum profeſſionem recepit, non præjudicans ſucceſſoribus ſuis, qui ſacramentum cum profeſſione a ſucceſſoribus Thomæ exigere voluerint. Si Archiepiſcopus Cantuarienſis vitam finierit, Eboracenſis Archiepiſcopus Doroberniam veniet, & eum, qui electus fuerit, cum cæteris præfatæ eccleſiæ epiſcopis in Primatem proprium jure conſecrabit. Quod ſi Archiepiſcopus Eboracenſis primus obierit, is, qui ei ſucceſſurus eligitur, accepto a Rege archiepiſcopatus dono, Cantuariam, vel ubi Cantuarienſi Archiepiſcopo viſum fuerit, accedet, & ab ipſo ordinationem canonico more ſuſcipiet. Huic conſtitutioni ſubſcripſerunt Wilielmus rex, & Mathildis regina, cruce deſignata, Lanfrancus Cantuarienſis & Thomas Eboracenſis, Archiepiſcopus, & Hubertus legatus, & tredecim epiſcopi, & undecim abbates.

Ibid. Thomas Eboracenſis ſequentem emiſit profeſſionem. " Ego Thomas ordinatus jam Eboracenſis eccleſiæ Metropolitanus antiſtes, auditis cognitiſque rationibus, abſolutam tibi Lanfrance Dorobernenſis Archiepiſcope, tuiſque ſucceſſoribus, de canonica obedientia profeſſionem facio: & quidquid a te, vel ab iis juſte ac canonice injunctum mihi fuerit, ſervaturum me eſſe promitto. „

Ibid. Rerum in ſynodo geſtarum exemplaria per principales Anglorum eccleſias diſtributa ſunt, ut futuris temporibus ſemper teſtimonium ferant. Lanfrancus unum exemplar Papæ miſit cum literis, in quibus eadem paulo fuſius exponit, abjectis ſcilicet antiquis monumentis, quibus jus ſuum confirmatum eſt. Hæc autem ſunt, eccleſiaſtica gentis Anglorum hiſtoria, quam Eboracenſis eccleſiæ presbyter & Anglorum Doctor Beda compoſuit. Romanorum Pontificum privilegia atque ſcripta. Demum petiit a Papa, ut ſynodi decretum confirmaret. Hildebrandus, cui pariter de ea re ſcripſerat, reſpondit, neceſſe eſſe ut Romam veniret, ibique præſens Papæ privilegium acciperet.

Lanft. epiſt. 1. Lanfrancus aliis literis Papam deprecatus eſt, ut eum ab onere epiſcopatus abſolveret, in quo abſque ullo fere animarum fructu tum gravia mala pateretur, vitamque cœnobialem repetendi licentiam concederet, oraretque pro conſervatione Regis, quo vivente, inquit, pacem qualemcumque habemus: poſt mortem vero ejus, nec pacem nec aliquod bonum nos habituros ſperamus: ſed poſtulata non obtinuit, ac ſemper vixit Archiepiſcopus. Epiſt. 2. Alexandrum Papam rurſus conſuluit de duobus epiſcopis, qui relictis ſedibus ad monaſterium redire poſcebant. Hermannus epiſcopus, inquit, qui tempore anteceſſoris veſtri, relicto epiſcopatu, vitam monaſticam petiit, nunc iterum ſacera modis omnibus petit: & niſi ego cenſura canonica obſtitiſſem, jam pridem aut Regi epiſcopatum reddidiſſet, aut clam ad monaſterium confugiſſet .... jam ſenili ætate prolixaque ægritudine confectus, debitam officio curam impendere ulterius non valet .... morti proximus a mole tanti operis abſolvi poſtulat, ut totus Deo vacet .... Lindefeldenſis vero epiſcopus, cui apud legatos veſtros de incontinentia carnis, uxor publice habita, filiique procreati teſtimonium perhibebant, aliiſque criminibus accuſatus, ad ſynodum tamen venire noluit. Unde legati veſtri eum excommunicaverunt, Regique ſubſtituendi ſucceſſorem licentiam conceſſerunt. In Paſchæ ſolemnitate in curiam venit, de illatis culpis cauſam inire noluit, Regi in conventu epiſcoporum & laicorum epiſcopatum reddidit .... dehinc ad monaſterium ſuum repedavit. Ego in ejus locum alium epiſcopum conſecrare non præſumpſi, quoaduſque præceptio veſtra veniat.

Eadmer. l. 1. Epiſcopi, quos ex clericali ordine conſtituerat rex Willelmus, monachos, qui in nonnullis epiſcopatibus ab antiquo vitam agebant, inde eliminare moliti ſunt, & Regem in ea re conſentaneum ſibi fecerunt: qua de re ad Lanfrancum ſic ſcripſit Alexander Papa. Alexand. P. ep. 39. " Accepimus a quibuſdam venientibus de partibus veſtris ad limina Apoſtolorum, quod quidam clerici aſſociato ſibi terrenæ poteſtatis auxilio, moliuntur de eccleſia ſancti Salvatoris in Dorobernia, monachos expellere, & clericos ibi conſtituere .... & perficere conantur, ut in omni ſede epiſcopali ordo monachorum extirpetur, quaſi in eis non vigeat authoritas religionis. Qua de re zelo Dei compulſi ſcrutinium de privilegiis eccleſiarum fieri præcepimus. „ Deinde refert ſtatuta S. Gregorii Papæ, qui Auguſtino præceperat, ut monachos in ſede Metropolitana conſtitueret. His ſubjecit epiſtolam Bonifacii Papæ V., qui hæc confirmaverat, adjiciens. " Quæ decreta, ſi quis ſucceſſorum noſtrorum, Regum ſive epiſcoporum, clericorum ſive laicorum irrita facere tentaverit .... anathematis vinculo ſubjaceat, quoaduſque pœniteat, emendationemque promittat. Unde, inquit, quia ratione dictante, quieti eccleſiarum utile eſſe perſpeximus, præſens decretum prænominatorum Patrum confirmamus, & vice Apoſtolorum ſub eodem anathemate eos conſtringimus, quicumque huic obviare contenderint. „ Monachi exinde uſque ad ſchiſma Henrici regis VIII. cathedrales eccleſias in Anglia obtinuerunt.

Rotomagenſis ſynodus. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 9. Lab.

XLIX. Eodem anno milleſimo ſeptuageſimo ſecundo congregatum eſt concilium in Metropolitana Rotomagenſis urbis ſede, in baſilica glorioſæ Dei Genitricis, cui Joannes ejuſdem urbis Archiepiſcopus præerat: aderant quinque ejus ſuffraganei. Poſt fidei profeſſionem, viginti quatuor diſciplinæ canones edidere. Primus ſtatuit, " ut ſecundum ſtatuta Patrum, chriſmatis & olei, baptiſmatis & unctionis conſecratio poſt Nonam fiat: utque in ipſa conſecratione duodecim ſacerdotes ſacerdotalibus veſtibus indutos ſecum habeat epiſcopus. Quintus. Ut nullus ſacerdos baptizet infantem niſi jejunus, & indutus alba & ſtola, niſi in neceſſitate. Septimus. Donum Spiritus ſancti ut non detur niſi jejunis, & a jejunis: neque ipſa confirmatio abſque igne fiat. Octavus. Legitur in decretis Leonis Papæ, quod non paſſim diebus omnibus ſacri ordines celebrentur: ſed poſt diem ſabbati: in ejus noctis exordio, vel die Dominico mane, his, qui conſecrandi ſunt, jejunis a jejunantibus ſacra benedictio conferatur. Nonus.

Ut

CHRISTI AN. 1072. Ut quatuor temporum exacte ſit obſervatio. Decimus. Depoſitione digni ſunt, qui furtim vel indebite ad ſacros ordines provehuntur. Duodecimus. Ut monachi vagi vel expulſi, itemque ſanctimoniales, ad monaſteria ſua redire compellantur. Decimus tertius. Emuntur & venduntur eccleſiæ parochianæ a laicis & clericis & monachis: quod, ne amplius fiat, interdictum. Decimus quintus. De ſacerdotibus, & levitis & ſubdiaconibus, qui fœminas ſibi uſurpaverunt, concilium Lexovienſe obſervetur, ne eccleſias per ſe, atque per ſuffraganeos regant, nec aliquid de beneficiis habeant. Decimus ſeptimus. Nullus, cujus uxor velata fuerit, ipſa vivente, unquam aliam accipiat. Decimus octavus. Si uxor viri, qui peregre profectus fuerit, alii viro nupſerit, quoadusque prioris mortis certitudinem habeat, excommunicetur, uſque ad condignam ſatisfactionem. Decimus nonus. Statutum eſt, ne hi, qui publice lapſi in criminalibus pœnis inveniuntur, citiſſime in ſacris ordinibus reſtituantur, uti præcepit S. Gregorius Papa .... Unde hoc ratum manere oportet, ut in crimine publice lapſus, sine peractam pœnitentiam in priſtino gradu nullatenus reſtituatur, niſi ſumma neceſſitate, poſt dignam longæ pœnitentiæ ſatisfactionem. Vigeſimus quartus. Juxta Patrum decreta ſtatuimus, ne generale baptiſma niſi ſabbato Paſchæ & Pentecoſtes fiat. Hoc quidem ſervato, quod parvulis, quocumque tempore, quocumque die petierint regenerationis lavacrum, non negetur. „ Joannes Rotomagenſis epiſcopus ſcripſit librum de eccleſiaſticis officiis, ſigillatim ea refert, quæ ſingulis anni diebus recitabantur. Fuſius exponit quæ in ſuo opuſculo de horis canonicis contraxit Petrus Damiani.

Lambert. Schafn. de reb. Germ. L. Henricus Germaniæ rex ab impiis moribus non recedens, Saxoniæ Principes, quos in ſervitutem redigere tentabat, cum adverſus ſe concitaſſet, epiſcopatus & abbatias palam venales proponeret, ita ut jam non quæreretur, quis præeſſe dignus eſſet, ſed quis carius poſſet emere; & protinus emptores inveniebat, monachis inter ſe non de obſervantia regulæ, ſed quæſtibus & uſuris contendentibus. Rupertus abbas Bambergenſis, inde cognominatus Nummularius, ſordidiſſimis quæſtibus & uſuris, quas etiam privatus in monaſterio exercuerat, infinitam pecuniam conflaverat, propterea mortes epiſcoporum & abbatum anxia expectatione ſuſpiraverat. Regi centum pondo auri promiſit, ſi ejecto eximiæ ſanctitatis viro abbate Widerado, ſibi abbatia Foldenſis traderetur, & flagitioſiſſime obtinuiſſet, niſi pauci, quibus leges eccleſiaſticæ pecunia cariores erant, in faciem Regi, ne id faceret, obſtitiſſent. Meginwardus abbas Augienſis dignitate ultro ſe abdicavit, offenſus tum infeſtatione quorumdam militum ſuorum, ſeu nobilium, qui eum gravibus contumeliis affecerant, tum importunitate Regis, qui frequentibus eum edictis urgebat, ut prædia monaſterii, quæ tam ejus, quam priorum abbatum largitione dilapidata, vix jam in uſus fratrum ſufficerent, militibus ſuis in beneficium erogaret. In ejus locum per ſimoniam protinus irrepit Rupertus abbas, annumeratis in ærarium Regis mille pondo argenti puriſſimi; ſed advocatus monaſterii, poſtquam pecuniarium hunc abbatem advenire comperit, miſſa obviam legatione denuntiavit, & ſub interminatione propriæ ſalutis, ne intra poſſeſſiones Augienſis monaſterii præſumeret accedere: alioquin ſe ei occurſurum armata manu. His ille conſternatus, primo quidem voluit rem armis experiri, ſed ejus ſociis afferentibus, illud ſupra vires ſuas eſſe negotium, confeſſus abiit in poſſeſſiones fratris ſui. Nam & pecunias perdiderat, & Bambergenſem abbatiam jam ſuſceperat Libertus Gorzienſis monachus: ad cujus adventum omnes fratres, quos Rupertus in uſurariæ artis diſciplinis inſtituerat, protinus diffugerunt.

Ibid. Anno Colonienſis Archiepiſcopus offenſus his, quæ plurima præter æquum & bonum fiebant in palatio, petiit a Rege vacationem deinceps a rerum publicarum adminiſtratione, cauſatus in ſenium jam vergentem ætatem. Quod Rex haud difficulter annuit, quia pravis libidinibus ſuis animadverterat eum graviter offendi, & plerumque, quantum ſalva regia dignitate poterat, pro virili portione obniti. Is ubi ſe recepit, Rex tanquam ſeveriſſimo pædagogo liberatus, ſtatim in omni genere flagitiorum, ruptis omnibus modeſtiæ & temperantiæ frænis, ſe dedit. Montes omnes Saxoniæ & Thoringiæ caſtellis munitiſſimis implet, iiſque præſidium imponit. Quibus, cum victui neceſſaria minus ſufficerent, permiſit, ut ex proximis villis & agris hoſtili more prædas agerent, & ad ipſa caſtella comportarent. CHRISTI AN. 1072.

CHRISTI AN. 1073. Verum ut impietatem ſuam quadam religionis ſpecie palliaret, Archiepiſcopum Moguntinum inſtigavit, ut Thoringiæ decimationes exigeret, auxiliumque ſuum in exigendo promittit, ea conditione, ut decimarum partem pro tanto labore tribueret. Epiſcopus ſynodum indicit in Erpherſad, ſexto Idus Martii, anno milleſimo ſeptuageſimo tertio. Rex & epiſcopus adſunt cum magno numero Sophiſtarum, qui canones pro epiſcopi voluntate interpretarentur. Aſſidebant alii quatuor epiſcopi evocati, ut, quod Rex volebat, qua poſſent ratione, obtinerent, quamquam illud improbarent. Rex armatos plurimos ſecum adduxerat, ut contradicentes militari manu coerceret. Thuringorum ſpes & fiducia potiſſimum in abbatibus Feldenſi & Herveldenſi nitebatur, qui decimales pluimas eccleſias & prædia infinita habebant in Thuringia. Illi quidem per Deum rogarunt Archiepiſcopum, ut antiquitus tradita monaſteriis ſuis, legitima, rata, inconvulſaque manere ſineret, quæ & ſedes Apoſtolica multis ſcriptis ſibi firmaſſet, & præceſſores ejus Moguntini Pontifices numquam infringere tentaſſent. Archiepiſcopus reſpondit, præceſſores ſuos pro ſuo arbitratu Eccleſiæ Dei moderatos fuiſſe, & rudibus in fide populis multa indulſiſſe, quæ proceſſu temporis ſucceſſorum ſuorum induſtriæ reſecari vellent .... atque a filiis eccleſiæ leges eccleſiaſticas exigere. Proinde eſſe eis aut ab unitate eccleſiæ recedendum, aut legibus eccleſiæ æquanimiter acquieſcendum. Illi rurſus eum rogarunt, ut juxta canones, aliarumque eccleſiarum conſuetudines, ipſe decimarum quarta parte contentus, tres reliquas portiones eccleſiis, quibus antiquitus attitulatæ fuiſſent, permitteret. Archiepiſcopus reſpondit, ſe per decem annos non tantum ſuſcepiſſe laborem, ut decimas ipſis pro habitu ſuo partiendas addiceret. (Ibid. Concilia-bul. Erphordienſ.)

Ibid. Duos dies tenuit hæc conteſtatio, jamque eo res vertebatur, ut Thuringi improbata ſynodo ſedem Apoſtolicam appellarent. Rex autem ſub atteſtatione divini nominis affirmabat, ſi quis id præſumpſiſſet, ſe in eum capitali ſententia animadverſurum: & omnia, quæ ejus eſſent, uſque ad internecionem diſſipaturum. Itaque Herveldenſis abbas conterritus rem conſilio Regis permiſit, quatenus, prout æquum judicaret, cauſam inter ſe & Archiepiſcopum terminaret. Diu habita deliberatione, in hanc pactionem, mediante Rege, abbas & Archiepiſcopus conſenſerunt, ut abbas in decem ſuis decimalibus eccleſiis duas partes decimarum, tertiam acciperet Archiepiſcopus. In reliquis vero ejus eccleſiis eas ex æquo dividerent; ubi vero eccleſia decimalis eſſet propria Archiepiſcopi, tota illic ei decima cederet. Præterea, ut omnes Dominicales Archiepiſcopi cortes, in quacumque eſſent parochia, ab omni penitus decimarum exactione immunes manerent. Herveldenſi abbate miſſo ſub jugum, Thuringi non ultra reſtiterunt, ſed decimas in reliquum abſque retractatione dare profeſſi ſunt. Fuldenſis abbas adhuc aliquot diebus reſtitit; ſed cum ad ſua redeundi licentiam impetrare non poſſet, niſi in communem ſententiam concederet, rerum difficultate ſuperatus, ad hanc conditionem metu Regis coactus eſt, ut in cunctis decimalibus eccleſiis ſuis ipſe partem mediam decimarum, dimidiam acciperet Archiepiſcopus: Dominicales autem cortes ſuas, ſicut Archiepiſcopus, omnes ab omni decimarum redditione liberas haberet. Rex ſciens, hæc non probaturum Romanum Pontificem, ſub interminatione gratiæ ſuæ utrique abbati præcepit, ut neque per ſe ipſos, neque per nuntium, pro infirmanda ſynodo ſedem Apoſtolicam interpellarent, atque ita omnibus, quæ intenderat, pro voluntate compoſitis, Ratiſponam contendit, ibi Paſcha celebraturus.

Alexandri Papæ II. mors. Chronic. Caſſin. LI. Alexander Papa eodem anno, & quidem die vigeſima prima menſis Aprilis, obiit, cum ſediſſet annos undecim, menſes ſex, & dies viginti duos. Simoniacam hæreſim ſatis ſtrenue deſtruxit, & miniſtris altaris cum conjugibus coire, juxta canonem ſtatuta, cum excommunicatione interdixit. Nonnulla ſapienter ab eo conſtituta in ejus literis legimus, quæ ſummatim hic recenſemus. Primo. Neque vir in monaſterio recipiendus eſt, niſi uxor illius fœmineum monaſterium elegerit, aut profeſſa continen-

Christi An. 1073. *Alexand. Pap. epiſt. 11. Epiſt. 17.* tiam habitum cum feſtinatione mutaverit . . . . . . Tales igitur tunc ſine culpa relicto ſæculo ſequuntor Chriſtum, ſi habeant ex pari voluntate aſtitatis conſenſum . . . . Aliter enim non debemus vobis neceſſitatem ſeparationis imponere. Secundo ſic ſcribit ad Gervaſium Remenſem Archiepiſcopum: “ Te admonemus, atque præcipimus, ut Joſſelinum Sueſſionenſi eccleſiæ non conſecres epiſcopum, qui archidiaconatum ſimoniace obtinuiſſe non contentus, epiſcopati etiam pecunia contendit. Belluacenſem autem epiſcopum, quem res eccleſiaſticas & populum Dei atrociter diſperdentem audivimus, ſi verum eſt, jubemus, ita virga ſanctæ authoritatis ferias, ut cæteri exemplo corrigantur. Tertio. Publicas imponit pœnitentias, quas proinde tunc in uſu fuiſſe conſtat. Inſignis eſt imprimis, quam per ſeptem annos imponit cuidam Theodorico, qui filium ſuum non ſponte occiderat. “ Amodo, inquit, uſque ad feſtum S. Martini feria quarta & ſexta jejunet in pane & aqua. A S. Martini feſtivitate uſque ad Domini nativitatem, continuum agat jejunium in pane & aqua, exceptis Dominicis & quintis feriis, in quibus quadrageſimali cibo veſcatur. Ab octavis Theophaniæ uſque ad quadrageſimam quarta & ſexta feria jejunet in pane & aqua, exceptis feriis principalibus, in quibus eleemoſyna ſe redimat. In quadrageſimali vero tempore continuum agendum eſt jejunium in pane & aqua, exceptis Dominicis. Poſt annum completum in toto anno duobus diebus in unaquaque hebdomada jejunet in pane & aqua; in quadrageſima continuum agat jejunium in pane & aqua. Et in unoquoque anno uſque ad expletum pœnitentiæ tempus eo modo jejunium agendum eſt, & a carne ſe abſtineat. Poſt unum annum eccleſiam ei non denegamus. Poſt ingreſſum eccleſiæ tribus annis eum a communione ſeparamus, niſi mortis fuerit timore præventus. „ Is pater licet non ſponte filium occidiſſe dicatus, evidens eſt tamen, ejus actionem ratione alicujus circumſtantiæ vere fuiſſe liberam & culpabilem. Quarto ſtatuit, ut presbyter, qui caduco morbo laborat, ſi frequenter hoc morbo tangitur, ab oblatione & Miſſarum celebratione prohibeatur . . . . . ſi vero convaluerit, eum ſanctificare jam non interdicimus. Quinto. Cluniacenſi monaſterio ſequens conceſſit privilegium. “ Anathematis interdictione corroborantes decrevimus, ut nullus epiſcopus in illud veniat cœnobium, pro aliqua ordinatione, ſive conſecratione eccleſiæ, presbyterorum vel diaconorum, Miſſarum celebratione, niſi ab abbate ejuſdem loci invitatus fuerit; ſed liceat monachis ipſius loci, cujuſcumque voluerint ordinationis gradum ſuſcipere, ubicumque tibi, abbati, tuiſque ſucceſſoribus placuerit. Interdicimus autem ſub ſimili anathematis promulgatione, ut idem locus ſub nullius cujuſcumque epiſcopi, vel ſacerdotis deprimatur interdictionis titulo, ſeu excommunicationis, vel anathematis vinculo. „ Epiſcopo diœceſis haſtenus reſervata fuerat ordinatio, nec non excommunicandi poteſtas quibuſdam in caſibus. Sexto. Sufficit ſacerdoti Miſſam unam in die celebrare. *Gregor. Pap. VII. epiſt. 38.* Septimo. Uratiſlao Bohemiæ duci, & de Apoſtolica ſede bene merito, uſum mitræ, laicis hactenus inconceſſum, largitus eſt. Ex abbatibus autem, quibus mitræ uſus conceſſus ſit, nullum ſe inveniſſe *Præfat. s. part. 6. ſæcul.* ſcribit Mabillonius, ante Egelſinum monaſterii S. Auguſtini prope Cantuariam abbatem, cui Alexander II. id privilegii impertivit. Hic uſus poſtea ſub Urbano II. factus eſt frequentior.

Gregorius Pap. VII. LII. Romani, dum Alexander Papa in eccleſia Salvatoris ſepulturæ traderetur, in ejus locum rapiunt Hildebrandum archidiaconum, virum ſacris literis eruditiſſimum, & in tota eccleſia tempore priorum Pontificum omni virtutum genere celeberrimum. Hugo Cardinalis, ubi omnium vota in eum conveniſſe indubitanter cognovit, populum ſic allocutus eſt: *Elect. decret. Concil. tom. 6. ed Hard.* Nos epiſcopi cardinales unanimiter ipſum nobis & vobis in paſtorem & epiſcopum animarum noſtrarum eligimus. Et continuo univerſitate cleri & populi acclamante: Dominum Gregorium Papam S. Petrus elegit, indutus rubra chlamyde, ſicuti moris eſt, & papali mitra inſignitus, invitus & mœrens in B. Petri cathedra fuit inthronizatus. Poſtea ſequens electionis decretum promulgatum eſt: “ Regnante Domino noſtro Jeſu Chriſto, anno Incarnationis milleſimo ſeptuageſimo tertio, indictione & Luna undecima, decimo Kalendas Maji, feria ſecunda, die ſepulturæ Alexandri bonæ memoriæ II. Papæ, ne ſedes Apoſtolica diu lugeat, proprio deſtituta paſtore, congregati in baſilica B. Petri ad vincula, nos ſanctæ Romanæ Catholicæ & Apoſtolicæ eccleſiæ Cardinales, clerici, acolyti, ſubdiaconi, diaconi, presbyteri, præſentibus venerabilibus epiſcopis & abbatibus, clericis & monachis, conſentientibus plurimis turmis utriuſque ſexus, diverſique ordinis acclamantibus, eligimus nobis in paſtorem, & ſummum Pontificem virum religioſum, geminæ ſcientiæ prudentia pollentem, æquitatis & juſtitiæ præſtantiſſimum amatorem, in adverſis fortem, in proſperis temperatum, & juxta Apoſtoli dictum, bonis moribus ornatum, pudicum, modeſtum, ſobrium, caſtum, hoſpitalem, domum ſuam bene regentem, in gremio hujus matris Eccleſiæ a pueritia ſatis nobiliter educatum & doctum, atque pro vitæ merito in archidiaconatus honorem uſque hodie ſublimatum, Hildebrandum videlicet archidiaconum, quem amodo & uſque in ſempiternum & eſſe & dici Gregorium Papam & Apoſtolicum volumus & approbamus. Placet vobis? Placet. Vultis eum? Volumus. Laudatis eum? Laudamus. Acta Romæ, decimo Kalendas Maji indictione undecima. „

Act. Vat. Altera die nuntios ad regem Henricum celeriter deſtinavit, per quos & electionem ſuper ſe factam aperuit, & ne aſſenſum præberet, attentius exoravit. Quod ſi non faceret, certum ſibi eſſet, quod graviores & manifeſtos ipſius exceſſus nullatenus impunitos toleraret. *Lambert.* Italiæ epiſcopi protinus grandi ſcrupulo permoveri cœperunt, ne vir vehementis ingenii & acris erga Deum fidei diſtrictius eos pro negligentiis ſuis diſcuteret: atque ideo communibus conſiliis Regem adorti orabant, ut electionem, quæ ejus injuſſu facta fuerat, irritam decerneret; aſſerentes, quod, niſi impetum hominis prævenire maturaret, malum hoc non in alium gravius, quam in ipſum Regem redundaturum eſſet. Rex tamen, ubi electionis veritatem cognovit, ei aſſenſum præbuit, & ſtatim Gregorium Vercellenſem epiſcopum, Italici regni cancellarium, ad urbem tranſmiſit, quatenus authoritate Regis electionem ipſam confirmaret, & conſecrationi ejus intereſſe ſtuderet, quod ſine dilatione factum eſt. Nam infra octavam Pentecoſtes in presbyterum Hildebrandus ordinatus eſt, & in natali Apoſtolorum Petri & Pauli in Romanum Pontificem conſecratus. Quæ Lambertus his ſuperaddit, fieri non potuiſſe demonſtrant anguſtiæ temporis.

S. Joannes Gualbertus congregationis vallis-umbroſæ fundator, die duodecima Julii ejuſdem anni migravit ad Deum, quo die ejus memoriam recolit Eccleſia . . . . Multis miraculis poſt mortem claruit, quibus illius ſanctitatem teſtatus eſt Deus. Quapropter hunc in Sanctorum numerum retulit Papa Cœleſtinus.

LIBER XLVI.

Gregorius Papa VII. multos epiſcopos vel ſuſpendit, vel deponit, præſertim propter ſimoniam. Imperatores, Reges, Principes excommunicat, iiſdemque depoſitionem comminatur: mitius tamen agit cum Willelmo Anglorum rege, ne deficeret ad ſchiſmaticos. Henrico IV. Germaniæ regi & Saxonibus præcipit, ut ab armis abſtineant, dum ad eos mittat ſuos legatos, qui deferunt acta Romanæ ſynodi privantis officio ſchiſmaticos, & Regem ejuſdem ſceleris reum abſolvunt ab excommunicatione. Henricus Papæ promittit morum emendationem, præſertim circa venditionem epiſcopatuum & abbatiarum; ſed victis Saxonibus, promiſſa non ſervat. Papa eum ſevere coarguit, jubet ut captos in bello epiſcopos dimittat liberos; ſin minus, ei denunciat excommunicationem. Henricus furens inducit plures Germaniæ & Longobardiæ epiſcopos, ut Papam deponant, & Wibertum eligant antipapam; & Romanos ſollicitat, ut eum ejiciant. Cencius Romæ præfectus Papam captivum detinet, ſed eum dimittere cogitur. Gregorius Germaniæ & Longobardiæ epiſcopos ſchiſmatis authores vel fautores excommunicat, uti & Henricum regem, quem & deponit, ejuſque ſubditos abſolvit a ſacramento fidelitatis. Demum adverſus eum Germaniæ Principes & reliquos epiſcopos ſollicitat. Plures ab Henrico deficiunt, qui duris conditionibus redimit inducias; ſuperatiſque magnis difficultatibus venit in Italiam, & humillime Papæ ſatisfaciens abſolvitur. Germaniæ tamen plures Principes Rudolphum regem eligunt. Gregorius inter ipſum & Henricum ſe judicem conſtituit, eoſque jurare compellit, quod ſtabunt ejus judicio. Robertum Guiſcardum ſibi reconciliat, initaque belli ſocietate, ei concedit inveſtituram Apuliæ & Calabriæ. Plures Romæ ſynodos celebrat, damnat clericos ſimoniacos & incontinentes, prohibet inveſtituras beneficiorum a laicis datas. Berengarium pœnitentem benigne recipit & abſolvit, Berengarii diſcipuli in varias ſcinduntur opiniones. Mathildis comitiſſa Tuſciæ Papæ partes ſuſcipit & tuetur: & ditiones ſuas donat Romanæ Eccleſiæ. Gregorius Papa Henricum regem a Rudolpho victum rurſus excommunicat atque deponit. Rudolphus vero iterum victor in prælio occiditur. Papa partes ejus erigere laborat, præſcribitque juramentum quod Rex novus electus præſtare debeat; ejuſque confirmationem ſibi reſervat. Henricus cum exercitu Romam ingreditur, & ab antipapa coronatur Imperator. Gregorius Papa Salernum ſecedit, ibique moritur, ac poſt mortem ut ſanctus honoratur. Mozarabicum ritum curaverat aboleri in Hiſpania, & Grandimontenſem ordinem approbaverat, quem inſtituit S. Stephanus. Plures ſynodi variis in locis pro reformatione morum celebrantur, præſertim adverſus clericos ſimoniacos & incontinentes, qui paſſim tumultuantur adverſus epiſcopos. Plures ſancti viri ea ætate florent. S. Stanislaus martyrio coronatur. Præcipui inter ſcriptores eccleſiaſticos, S. Anſelmus, & Guimundus epiſcopi.

CHRISTI AN.1073. *Gothicus ritus abolitus in Hiſpania.*

I. GRegorius Papa VII. initio ſui pontificatus Hugonem Candidum cardinalem legavit in Hiſpaniam, ut Gothicum officium penitus abrogaret. Secundo. Ut conſummaret ſuam conventionem cum Evulo comite de tradenda ei parte Hiſpaniæ ſub quibuſdam conditionibus, quas ſic explicat in ſua ad principes Hiſpaniæ epiſtola: " Evolus comes de Roccio, terram illam, nempe Hiſpaniam, ad honorem S. Petri ingredi, & a paganorum manibus eripere cupiens, hanc conceſſionem ab Apoſtolica ſede obtinuit, ut partem illam, unde paganos ſuo ſtudio, & adjuncto ſibi aliorum auxilio expellere poſſet, ſub conditione inter nos factæ pactionis, ex parte S. Petri poſſideret ...... ſi autem aliqui ex vobis ſeorſim ab illo propriis copiis eamdem terram aliqua in parte intrare putaverint, decet .... ut eaſdem S. Petro non faciant injurias, quas perfert ab infidelibus ..... Hoc enim neminem veſtrum ignorare volumus, quoniam niſi æqua pactione perſolvendi juris S. Petri in regnum animadvertere ſtatueritis, potius vobis Apoſtolica authoritate, ne illuc tendatis, interdicendo, contra ſeremur, quam ſancta & univerſalis mater Eccleſia, idem a filiis ſuis, quam ab hoſtibus patiendo, non jam proprietatis ſuæ, ſed filiorum detrimento ſaucietur ... " Data Romæ ſecundo Kalendas Maji, indictione undecima, id eſt, anno milleſimo ſeptuageſimo tertio, etiam priuſquam conſecratus eſſet. Legitimum hujuſce tributi Hiſpanici titulum hactenus non vidimus,

Greg. P. ep.7. l.1.

CHRISTI AN.1073.

Christi An. 1073. mus, nec profert Baronius. Evulum comitem ab inceptis deſtitiſſe veriſimillimum eſt, cum illius expeditionis nullum extet indicium.

Hugo legatus Galliam pertranſiens ſibi comites adjunxit quoſdam monachos Cluniacenſes; Gregor. P. ep. 63. & 64. l. 1. Aragoniæque epiſcopos apud S. Joannem Pennatenſem congregavit, qui monachorum Cluniacenſium opera recepere Romanum officium, abrogato jam in multis locis Mozarabico. Ea de re literas dederat ad Alphonſum Caſtellæ, & Sanctium Aragoniæ reges; aliis vero literis Sanctio gratias egit, quod in ditione ſua Romani ordinis officium fieri ſtudio & ſuis juſſionibus perfecerit. Illius mutationis hanc unam affert rationem, quod Hiſpanica eccleſia ſuam originem a Romana trahat, cum qua magnam ſemper habuit concordiam. Mozarabicum officium in aliis Hiſpaniæ regnis perſeveravit uſque ad tempora Urbani Papæ II., nuncque in capella Toletanæ eccleſiæ ex conceſſione Romanorum Pontificum retinetur. Erroribus igitur non ſcatet, ut male quidam opinati ſunt, qui tamen nullos proferunt. Philippus L'Abbe in ſynopſi hiſtoriæ noſtrorum conciliorum, aliam ejus Papæ refert epiſtolam ad Sanctium Aragonenſium & Pampelonenſium regem, cui ejusque ſucceſſoribus permittit liberam diſpoſitionem omnium eccleſiarum, quas ipſe vel ſucceſſores ipſius eripient de manibus Saracenorum, vel quas ipſi in regno ſuo ædificabunt, ſedibus duntaxat epiſcopalibus exceptis.

II. Geraldus Oſtienſis epiſcopus, quem idem Pontifex legatum in Galliam miſerat, in Novem-Po-
Synodus in Novem. Popul. pulania celebravit ſynodum, cujus acta perierunt. Gregorius in ſuis ad eumdem literis, in ea plurima
Concil. tom. 6. ed. Hard. negotia emerſiſſe ſcribit. Addit deinde, multos ad ſedem Apoſtolicam querelas ſuas detuliſſe, quorum alii ſe injuſte excommunicatos, alii inordinate depoſitos, alii immerito interdictos conqueruntur. Nominatim autem de Guillelmo Auſcitano epiſcopo hæc ſubjicit .... "Hoc, conſulentibus fratribus & coepiſcopis noſtris & cardinalibus, inter cætera nos decreviſſe cognoſcas, ut præfatus Auſcienſis Archiepiſcopus propter hoc ſolum, quia communicavit excommunicato, dejectioni ſubjacere non debeat: ita tamen, ſi de objectis aliis criminibus ſe expurgare poterit. Pontium vero Bigorritanum dictum epiſcopum, quem ſimili de cauſa depoſitum eſſe nuntiaſti, ad nos veniſſe cognoſcas: ſed honori tuo providentes, nulla querelæ ejus reſponſa dedimus. Attamen, quia in paribus cauſis paria jura tenenda ſunt, fraternitati tuæ ſcribimus, ut ...., officii ſui reſtitutione non careat."

Cabilonenſis ſynodus. Geraldus hoc anno aliam ſynodum Cabilone celebravit. In ea, cum Lancelinus epiſcopus ſimoniacus urbis Dienſis depoſitus eſſet, in ejus locum Hugo Lugdunenſis camerarius ſubſtitutus eſt. In civitate Rotomagenſi monachi S. Audoeni, in ejus feſtivitate Joannem ejuſdem urbis Archiepiſcopum cum armata manu invaſerunt: unde judicatum eſt in concilio hic congregato, præſidente Anglorum rege Willelmo, monachos hujus criminis reos, per abbatias in carceribus retrudi ad placitum Archiepiſcopi, indeque plures diſperſi ſunt.

III. Philippus inter hujus temporis Principes, qui
Gregor. P. ep. 35. l. 1. eccleſias perverſa cupiditate venundando diſſipaverunt, ad ſummum tam deteſtandi facinoris cumulum perveniſſe videbatur. Quod ægerrime ferebat Gregorius Papa; ſed paululum placatus eſt adventu Alberici regis cubicularii, qui Regis nomine & vitam corrigere, & eccleſias ordinare promiſit; ſed promiſſis non ſtetit. Cum enim per annum vacaſſet eccleſia Matiſconenſis, Landricus Auguſtodunenſis archidiaconus, communi cleri & populi conſenſu, & ipſiuſmet Regis aſſenſu electus eſt. Rex inveſtituram gratis concedere noluit. Gregorius his auditis ſcripſit ad Rodericum Cabilonenſem epiſcopum, virum prudentem & Regi familiarem, ut eum exhortaretur & rogaret, ut Matiſconenſem, aliaſque eccleſias canonice concedat ordinari. "Quod ſi, inquit, facere noluerit, indubitanter noverit, nos hanc Eccleſiæ ruinam nequaquam diutius toleraturos, & ex authoritate BB. Apoſtolorum Petri & Pauli duram inobedientiæ contumaciam canonica authoritate coercituros: nam aut Rex ipſe, repudiato turpi ſimoniacæ hæreſis mercimonio, idoneas ad ſacrum regimen perſonas promoveri permittet, aut Franci pro certo, niſi fidem Chriſtianam abjicere maluerint, generalis anathematis mucrone percuſſi, illi ulterius obtemperare recuſabunt." Imperatores & Reges non pauci præcedentibus ſæculis longe graviora deliquerant, Christi An. 1073. ut plurimis conſtat exemplis, quorum nullus pares minas ſuſtinuit. Scripſit etiam ad Humbertum Lug- Ibid. Epiſt. 36. dunenſem Archiepiſcopum: "Si Rex neceſſitati hujus eccleſiæ compati, neque exhortationi noſtræ parere voluerit, præcipimus Apoſtolica authoritate, ut fraternitas tua, neque pro odio, neque gratia alicujus dimittas, quin electum Landricum epiſcopum vel per te, vel per ſuffraganeos tuos ordinare ſtudeas .... ſi vero ipſe hunc ordinem ſuſcipere renuerit: volumus, ut cum epiſcopo ſuo vim ei inferas, eumque ad recipiendum epiſcopalem ordinem paſtorali rigore conſtringas." Datæ ſunt ſecundo Nonas Decembris, indictione duodecima, id eſt, anno milleſimo ſeptuageſimo tertio. Tandem Landricum Matiſconenſem epiſcopum Papa conſecravit.

IV. S. Stephanus nobilis Arvernus circa idem *Ordo Grandimont.* tempus ordinem Grandimontenſem inſtituit: Adoleſcens cum patre ſuo vice-comite Tierono Bene- Bolland. 8 Febr. ventum profectus, ad inviſendum Milonem ejuſdem urbis Archiepiſcopum, in morbum incidit, curanduſque apud Milonem a patre relictus eſt. Florebat tunc in Calabria Benedictinenſium religioſa congregatio, quam frequenter inviſebat. Eorum vitæ genus imitari cupiens Stephanus, Milone mortuo, Romam profectus eſt, ut ejuſdem inſtituti congregationem apud ſuos colligeret. Alexander Papa, cum ejus viribus a natura delicatis diffideret, per quatuor annos fervorem ejus expertus eſt: verum, inquit Gregorius Papa, in diplomate quod ei conceſſit; "cum indeſinenter a S. ſede poſtules poteſtatem auſpicandi conceptum ordinem monaſticum, juxta regulam S. Benedicti, quam diu expertus es inter fratres de Calabria, nos nolentes extinguere ſpiritum, eo promptiores nunc tibi concedimus, quo majori S. Spiritus flamma accenſi deſideramus agrum Dominicum tam ſanctis virtutum ſeminariis ditari." Illud diploma datum eſt Kalendis Maji, primi anni pontificatus Gregorii: id eſt, anno milleſimo ſeptuageſimo quarto. Hinc patet, Gregorium nonniſi Christi An. 1074. a die ſuæ conſecrationis numeraſſe ſui pontificatus annos.

Stephanus in Galliam reverſus venit ad nemoro- Ibid. ſum montem, qui quatuor leucis ab urbe Lemovica diſtat, & Muretum dicitur: ubi facto de virgulis parvo tugurio, trigeſimum agens ſuæ ætatis annum, Deo in fide Catholica ſe ſerviturum ſpopondit: & ibidem in jejuniis & orationibus Deo ſerviens, annos quinquaginta complevit. Collectis quibuſdam diſcipulis regulam præſcripſit, in qua omnem eſum carnium, tam ſanis quam infirmis, curam ac conſortium mulierum, ſubſtantiam pecorum ſeu animalium, proprietatem quoque terrarum extra eremi ſui metas perpetuo interdixit. Innocentius IV. hanc regulam poſtmodum in multis laxavit.

V. Carthaginenſis eccleſiæ parvas reliquias, quo *Africanæ eccleſiæ miſer ſtatus.* potuit ſtudio, fovit Gregorius Papa. Quidam fideles Carthaginenſes Cyriacum Archiepiſcopum ſuum apud Saracenos ſic accuſarant, & jurgiis detractionis ſic laceraverant, ut inter latrones numeraretur, ver- Gregor. P. ep. 22. & 23. l. 3. beribus nudus cæderetur. Hos graviter objurgatos literis hortatus eſt ad pœnitentiam: ſin minus, minatur illis excommunicationem. Cyriaci vero conſtantiam ſic laudat. "Perpendimus, te duplici certamine fatigari, ut occultas Chriſtianorum inſidias patiaris, & Saracenorum perſecutione non ſolum ſuſtentationem humanæ fragilitatis, ſed ipſam fidem perdere miſerabiliter cogaris ... ſed Deo gratias, quia in medio nationis pravæ, fidei tuæ conſtantia velut luminare quoddam omnibus adeo innotuit, ut præſentatus regiæ audientiæ potius definires diverſis cruciatibus affici, quam præcipiente Rege contra ſanctos canones ordinationes celebrare." Demum eum hortatur ad perſeverantiam. Utraque data eſt Capuæ decimo ſeptimo Kalendas Octobris, indictione duodecima. Cyriacum unicum tunc in tota Africa fuiſſe epiſcopum ex aliis ejus literis conſtat. Servandum presbyterum clerus & populus Hipponenſis ad eum miſerat, quem juxta eorum petitionem conſecratum epiſcopum remiſit, & per eum literas dedit ad Anzir Epiſt. 19. & ſeq. l. 3. Mauritaniæ Sitiphenſis regem Saracenum, qui literis ſuis eum rogaverat, ut prædictum Servandum ordinaret epiſcopum, miſſis etiam ad eum muneribus, Chriſtianos captivos dimiſeras. Quapropter maximas ei agit gratias, tam ſuo nomine, quam Romanorum nobilium. Poſt hanc autem Servandi conſecrationem,

accepit

Christi An. 1074.

accepit in tota Africa, quæ antiquitus quadringentis regebatur epiſcopis, ne tres quidem haberi epiſcopos, qui quartum ordinarent. Itaque Cyriaco ſcripſit: " Conſulimus vobis, nempe tibi & Servando, ut aliquam perſonam ſecundum conſtitutionem SS. Patrum eligatis, nobiſque eam literis veſtris fultam mittatis, quatenus eum vobis ordinatum remittamus, ſicque neceſſitati eccleſiarum, ut SS. canones præcipiunt, epiſcoporum ordinationibus ſuccurrere valeatis, ut Chriſtiana gens proficiat paſtorali regimine. "

VI. Attigimus hæc luctuoſiſſima tempora, quibus natum eſt illud inter ſacerdotium & Imperium diſſidium, quod nullum in tota antiquitate habet exemplum; poſtea vero velut hæreditarium ſæpius exarſit, ac poſt multa ſchiſmata, in quibus Romani Pontifices & Imperatores invicem ſe dignitate ſpoliare modis omnibus allaborarunt, atque poſt bella plurima, in quibus Italia & Germania penitus deſolatæ ſanguine redundarunt, nec niſi gravi utriuſque partis detrimento pax coaluit: ſed quoniam de his non ſine magno partium ſtudio ſcripſere authores etiam coætanei, poſt acta publica, ſcilicet literas & decreta Pontificum & Imperatorum, quorum præcipua fragmenta referemus, eos ſequemur authores, quos cum actis publicis conformitas magis commendat. Gregorius Papa primo ſui pontificatus anno, Gottifredo Tuſciæ duci gratias agens, quod literis ſuis de ſua promotione gratulatus, quonam modo ſit affectus erga Henricum regem, ſic exponit. " De Rege mentem noſtram & deſiderium plene cognoſcere potes: quod, quantum in Domino ſapimus, neminem de ejus præſenti ac futura gloria, aut ſollicitiorem, aut copioſiori deſiderio nobis præferri credamus. Eſt enim hæc voluntas noſtra, ut primum per nuntios noſtros ſuper his, quæ ad profectum Eccleſiæ, & honorem regiæ dignitatis ſuæ pertinere arbitramur, paterna cum dilectione & admonitione conveniamus. Quod ſi nos audierit, non aliter de ejus quam de noſtra ſalute gaudebimus ... ſin vero nobis odium, omnipotenti autem Deo, pro tanto honore ſibi collato, diſſimulando juſtitiam ejus, contemptum non ex æquo reddiderit, interminatio, quæ dicitur, Maledictus homo, qui prohibet gladium ſuum a ſanguine, ſuper nos, Deo providente, non ſuperveniet. " Hæc verba, quibus nonnulli recentiores abutuntur, ut ei conflent invidiam, ipſemet in aliis literis de ſpirituali gladio interpretatur.

Gregorius Pap. quo fuerit animo in regem Henricum.
Gregor. P. epiſt. 9. l. 1.
Jerem. 45.
Epiſt. 39.

Saxoniam omnem ubi primum ab Henrico defeciſſe comperit, communem epiſtolam ſcripſit Vezelino Magdeburgenſi Archiepiſcopo, Burchardo Halberſtadienſi epiſcopo, & Lætoni Marchioni, cæteriſque Saxoniæ Principibus. " Verum, inquit, inter cæteras curarum anxietates, ea nos ſollicitudo maxime coarctat, quod inter vos & Henricum regem, veſtrum dominum, tantam diſcordiam eſſe cognovimus .... Qua de re Regi miſimus exhortantes, & ex parte Apoſtolorum Petri & Pauli eum admonentes, ut interim ſeſe ab armis, & omni bellorum infeſtatione contineat, donec tales ad eum ex Apoſtolica ſede nuntios dirigamus, qui tantæ diſſenſionis cauſas & diligenter inquirere, & annuente Deo ad pacem & concordiam æqua valeant determinatione perducere. Atque itidem vos exoramus, & Apoſtolica authoritate commonitos eſſe volumus, ut ex veſtra parte omni motione ſopita, eaſdem pacis inducias obſervetis.

VII. Sed priuſquam legatos mitteret, datis literis ad epiſcopos Longobardiæ, Romæ ſynodum indixit, pro prima hebdomada quadrageſimæ celebrandam, anno milleſimo ſeptuageſimo quarto. Ejus acta non habemus. Quid autem in ea ſtatutum ſit, ſic in ſua ad Ottonem Conſtantienſem epiſtola exponit Gregorius Papa. " Hæc neceſſaria tibi ſcribenda arbitrati ſumus. Nos juxta authoritatem SS. Patrum in eadem ſynodo ſententiam dediſſe, ut hi, qui per ſimoniacam hæreſim, hoc eſt, interventu pretii, ad aliquem ſacrorum ordinum gradum & officium promoti ſunt, nullum in ſancta Eccleſia ulterius miniſtrandi locum habeant. Illi quoque, qui eccleſias datione pecuniæ obtinent, omnino eas perdant, nec deinceps vendere vel emere alicui liceat, ſed nec illi qui in crimine fornicationis jacent, Miſſas celebrare, aut ſecundum inferiores ordines miniſtrare altari debeant. Statuimus etiam, ut, ſi ipſi contemptores fuerint noſtrarum, immo ſanctorum Patrum conſtitutionum, populus nullo modo eorum officia

Romana ſynodus.
Concil. tom. 6. edit. Hard.

recipiat: ut, qui pro timore Dei & officii dignitate non corriguntur, verecundia ſæculi & objurgatione populi reſipiſcant. Studeat ergo fraternitas tua ſic ſe in his nobis cooperatricem exhibere, ſic crimina iſta de eccleſiis ſuis radicitus evellere, quatenus boni paſtoris meritum apud Deum valeas obtinere. " Haud dubie eadem aliis epiſcopis ſcripſit.

Christi An. 1074.

Papa in eadem ſynodo excommunicavit & anathematizavit Robertum Guiſcardum ducem Apuliæ & Calabriæ atque Siciliæ cum omnibus fautoribus ſuis, quouſque reſipiſcerent, id eſt, partem Campaniæ, quam occupaverant, Apoſtolicæ ſedi reſtituerent. Poſt hæc diverſorum abbatum cauſæ cognitæ & dijudicatæ ſunt. Pictavienſibus canonicis indultum fuit, ut eorum epiſcopus, decanus, vel alius aliquis prælatus, jus retineat certis diebus cantandi Miſſam in aliena & exempta eccleſia, ſicut Romæ atque alibi in ſtationibus obſervari conſueverat. Hujus ſynodi decreto mandatum eſt Hiſpaniarum eccleſiis, ut Romanum ordinem atque officium recipiant, prout Hiſpaniarum epiſcopi, qui præſentes erant, ſe facturos promiſerunt. Inſuper lectæ fuerunt literæ Geiſæ regis Hungariæ, quibus ſuum erga ſedem Apoſtolicam ſtudium & obſervantiam indicabat, petens, ne adverſantium hoſtium ſuorum querelis & calumnioſis accuſationibus ulla fides adhiberetur. Guillelmus epiſcopus Bellovacenſis graviſſima tam a ſuis clericis, quam laicis perpeſſus, pro iiſdem eadecauſa excommunicatis, apud Pontificem interceſſit, eoſque ab excommunicatione abſolvi petiit & impetravit. Canonici Lucenſes ad camdem ſynodum vocati ſunt, ut cauſam redderent, cur adverſus Anſelmum epiſcopum ſuum conſpiraſſent: qui de conſpiratione & inſidiis ſuo epiſcopo inſtructis convicti, juxta canones, judicio totius ſynodi curiæ traditi fuerunt.

Ibid.
Gregor. P. ep. 51. & ſeq. l. 1.

Gregorius Papa Romanæ ſynodi decreta per Humbertum Præneſtinenſem, & Geraldum Oſtienſem miſit ad Henricum regem, qui venientibus cum matre ſua Agnete Nurembergam perrexit obviam. Nec tamen cum Rege ſermonem communicare ſæpius rogati conſenſerunt, donec ſecundum eccleſiaſticas leges pœnitentiam profeſſus, per judicium eorum anathemate abſolveretur; ſimoniacæ enim hæreſeos propter venditas eccleſiaſticas dignitates inſimulatus fuerat apud ſedem Apoſtolicam. Legati præterea petierunt, ut ſynodum tenere pace epiſcoporum ſinerentur. Vehementer hoc abnuerunt omnes epiſcopi, tanquam inuſitatum, longeque a ſuis rationibus alienum: nec ſe hujus authoritatis privilegium ulli alii præterquam Romano Pontifici unquam delaturos affirmabant. Pontificii tamen legati Francofordienſi ſynodo præſederant, ut de aliis taceam; ſed ſynodi celebrationem ſibi timentes epiſcopi tunc recuſabant; Romanus quippe Pontifex intenderat, ut omnes epiſcopos & abbates, qui ſacros ordines pretio redemiſſent, diſcuſſione habita deponeret: jamque hac de cauſa Bambergenſem epiſcopum & alios nonnullos ab omni divino officio ſuſpenderat, donec coram venientes inoſtum ſibi crimen hæreſeos digna ſatisfactione purgarent. Rex quidem id cupide volebat, odio Wormatienſis epiſcopi, & quorumdam aliorum, qui bello Saxonico eum offenderant, quos propter ſimoniam dignitatis ſuæ detrimenta paſſuros ſpe certiſſima præſumpſerat: ſed quia per legatos res tanta confici poſſe deſperabatur, conſulto in audientiam Romani Pontificis res delata eſt.

Lambert. Schafn. de reb. Germ. & Annaliſt. Saxo.

Lamarus Bremenſis, ne fieret ſynodus, imprimis obſtiterat, allegans vice Romani Pontificis ſibi & Moguntino Archiepiſcopo in Germania antiquis privilegiis eſſe conceſſas. Legati reſponderunt, hæc jura non protendi ultra obitum Pontificis, qui ea dederat, & Bremenſem pro inobedientia ſuſpenderunt ab officio ſacerdotali, juſſeruntque ut, rationem redditurus, ſe Romam pro ſancti Andreæ feſtivitate conferret: ipſi vero magnis muneribus a Rege honorati Romam redierunt. Henricus ſequentem ad Gregorium per eos direxit epiſtolam. " Cum regnum & ſacerdotium .... vicaria ſui ope ſemper indigeant, oportet, domine mi & pater amantiſſime, ut ab invicem minime diſſentiant ... Namque ſic, & non aliter, conſervatur in vinculo perfectæ charitatis & pacis, & Chriſtianæ concordia unitatis & eccleſiaſticæ ſimul ſtatus religionis: ſed nos, qui, Deo annuente, regni aliquamdiu jam ſortimur miniſterium, ſacerdotio, ut opportuit, per omnia jus & honorem

Gregor. P. ep. 8. l. 2.
Prima ep. Greg. poſt. 29.
Henricus ſe reum fatetur.

CHRISTI AN. 1074. honorem non exhibuimus legitimum: quippe nobis a Deo datæ poteſtatis vindicem non ſine cauſa gladium portavimus, nec tamen in reos, ut juſtum fuit, judiciaria illum ſemper cenſura evaginavimus. Nunc autem divina miſeratione aliquantulum compuncti, & in nos reverſi, peccata noſtra primes veſtræ indulgentiſſimæ paternitati nos accuſando confitemur; ſperantes de vobis in Domino, ut Apoſtolica veſtra authoritate abſoluti, juſtificari mereamur... Non ſolum enim nos res eccleſiaſticas invaſimus, verum quoque indignis quibuslibet, & ſimoniaco felle amaricatis, & non per oſtium, ſed aliunde ingredientibus eccleſias ipſas vendidimus, & non eas, ut oportuit, defendimus. At nunc, quia ſoli abſque veſtra authoritate eccleſias corrigere non poſſumus, ſuper his, ut etiam de noſtris omnibus, veſtrum conſilium & auxilium obnixe quærimus, veſtrum ſtudioſiſſime præceptum ſervaturi in omnibus. Et nunc imprimis pro eccleſia Mediolanenſi, quæ noſtra culpa eſt in errore, rogamus, ut veſtra Apoſtolica diſtrictione canonice corrigatur, & exinde ad cæteras corrigendas authoritatis veſtræ ſententia progrediatur. Nos ergo vobis in omnibus, Deo volente, non deſuerimus. „

Lambert. Schafn. *Clericorum concubinar. tumultus* Gregorius datis ad epiſcopos Italiæ & Germaniæ literis, mandat, ut Romanæ ſynodi decreta publicent, atque a contubernio ſacerdotum omnes omnino fœminas perpetuo anathemate reſecarent. Adverſus hæc decreta protinus vehementer infremuit tota factio clericorum, hominem plane hæreticum & veſani dogmatis eſſe clamitans, qui oblitus ſermonis Dei, quo ait: Non omnes capiunt hoc verbum, qui poteſt capere, capiat: Et Apoſtoli dicentis: Qui ſe non continet, nubat: melius eſt enim nubere, quam uri, violenta exactione homines vivere cogeret ritu Angelorum: & dum conſuetum curſum naturæ negaret, fornicationis & immunditiei frena laxaret. Quod ſi pergeret ſententiam confirmare, malle ſe ſacerdotium quam conjugium deſerere. Nihilominus inſtabat Pontifex, aſſiduiſque legationibus epiſcopos omnes ſocordiæ ac deſidiæ arguebat: & niſi ocyus injunctum ſibi negotium exequerentur, Apoſtolica ſe cenſura in eos animadverſurum comminabatur. Hos quippe clericos ad ordines ſacros ſuſcipiendos nemo compulerat: ſed ipſimet hoc vitæ genus libere eligentes promiſerant continentiam.

Ibid. Moguntinus Archiepiſcopus ſciens non parvo conſtare operam hanc, ut tanto tempore inolitam conſuetudinem revelleret, moderatius agebat cum eis. Et primo eis in dimidium annum inducias, & deliberandi copiam dedit, hortans eos: ut, quod neceſſario faciendum ſit, ſponte faciant, & tam ſibi, quam Romano Pontifici neceſſitatem adimant aliquid in eos, quod ſecus ſit, decernendi. Ad ultimum, ſynodo congregata in Erphordia, menſe Octobri, preſſius jam imminebat, ut relegata omni tergiverſatione in præſentiarum, aut conjugium abjurarent, aut ſacri altaris miniſterio ſe abdicarent. Multas a contra illi rationes afferebant, quibus inſtantis perurgentiſque importunitatem eludere, ſententiamque caſſare niterentur. Cumque adverſus Apoſtolicæ ſedis authoritatem, qua ſe ille ad hanc exactionem præter voluntatem propriam compulſum obtendebat, nihil argumenta, nihil ſupplicationes preceſque proficerent, egreſſi tanquam ad conſultandum conſilium ineunt, ut in ſynodum non redeant, ſed injuſſi omnes in domos ſuas diſcedant. Nonnulli etiam confuſis vocibus clamitabant, melius ſibi videri, ut in ſynodum regreſſi, ipſum epiſcopum, priuſquam execrabilem adverſus eos ſententiam promulgaret, cathedra epiſcopali deturbarent, & merita morte mulctato, inſigne monumentum ad poſteros tranſmitterent, ne quis deinceps ſucceſſorum ejus talem ſacerdotali nomini contumeliam ſtruere tentaret. Cum ad epiſcopum relatum eſſet, in hoc eos inclinari, miſit ad eos foras, rogavitque, ut ſedato pectore in ſynodum regrederentur: ſe, cum primam opportunitas acceſſiſſet, Romam miſſurum, & Domnum Apoſtolicum, ſi qua poſſet ratione, ab hac ſententiæ auſteritate deducturum.

Ibid. Poſtero die, admiſſis in adjutorium laicis, veterem de reddendis decimis querelam explicat. Thuringi factam ea de re conventionem ei ſuggerunt: ſed fruſtra. Itaque efferati ſe foras proripiunt, ad arma conclamant, collectaque ſtatim ingenti multitudine in ſynodum prorumpunt: & niſi maturius milites epiſcopi interceſſiſſent, & blandiendo potius quam repugnando, quoniam viribus impares erant, ferocientis turbæ impetum inhibuiſſent, epiſcopum oppreſſiſſent. Epiſcopus Erphordia diſcedens reliquam partem anni in Helegenſtat exegit: & per omnes feſtos dies inter ſacrarum Miſſarum ſolemnia eos, qui ſynodum turbaverant, ad pœnitentiam ſub epiſcopali banno evocavit. CHRISTI AN. 1074.

Altmannus Pataviensis epiſcopus receptis Papæ literis de clericorum continentia, eas convocato clero legit, inſtitit, ut ſynodi decretis obſequerentur; ſed cum nihil proficeret, conventum dimiſit, conſultis ſapientioribus. In feſto ſolemni S. Stephani, cum multi nobiles ad eccleſiam conveniſſent, epiſcopus conſcenſo pulpito, Papæ decreta publicavit, comminatus, ſe animadverſurum adverſus inobedientes. Tantus ortus eſt tumultus vociferantium, ut magnum vitæ diſcrimen adiiſſet Altmannus, niſi præſentes nobiles furentem multitudinem continuiſſent. Vit apud Tegnag.

Gregorius Papa, his cognitis, Sigefredo Moguntino Archiepiſcopo ſcripſit, ſe fruſtratum ea ſpe atque opinione, quam de eo conceperat. Quapropter, inquit, Apoſtolica authoritate religionem tuam admonemus, ut ad ſynodum, quam in prima ſeptimana quadrageſimæ celebraturi ſumus, cum ſuffraganeis tuis Ottone Conſtantienſi, Guarnerio Straſburgenſi, Henrico Spirenſi, Hermanno Bambergenſi, Imbrico Auguſtenſi, Adelbero Guerzburgenſi, ſi potes, venias. Quod ſi aliqua infirmitate præpeditus nequiveris, tales ad nos ſtudeas nuntios dirigere, quorum teſtimonio quaſi præſentiæ tuæ credere poſſimus....... Et neque precibus, neque gratia alicujus dimittas, quin introitum & converſationem prædictorum epiſcoporum diligentiſſime inquiras, & nobis inſinues. Ne igitur mireris, quod plures ex parochia tua, quam ex aliis invitavimus, cum tua amplior ſit cæteris, & in ea ſint quidam non laudandæ opinionis. „ Greg. P. ep. 29. l. 2.

Aliis literis aſpere invectus eſt in Lemarum Bremenſem Archiepiſcopum, quod legatis ſuis ſynodum celebrare prohibuerit, quodque ab iiſdem Romam vocatus venire neglexerit. “ Ad hæc igitur, inquit, & quamplura etiam alia corrigenda, ad ſynodum, quæ proximæ quadrageſimæ prima hebdomada celebrabitur, Apoſtolica authoritate venire tibi præcipimus. Prædictis etiam delictis nobis perſuadentibus ab omni epiſcopali officio, donec ad nos venias, te ſuſpendimus. „ Utraque data eſt ſecundo Nonas Decembris, indictione decima tertia, id eſt, anno milleſimo ſeptuageſimo quarto. Idem Epiſt. 28.

Ottonem Conſtantienſem, qui poſt ſynodi Romanæ decreta ad ſe tranſmiſſa, clericis ſuis concubinas retinere permiſerat, nominatim ad eamdem ſynodum avocavit, ut pro ſe rationem redderet. Conſtantienſi vero clero & populo ſcripſit: Apoſtolica authoritate præcipimus, ut, ſi in obduratione inobedientiæ ſuæ perſiſtere voluerit veſter epiſcopus, nullam ei obedientiam & reverentiam exhibeatis. Chron. Vird.

In aliis literis ad Rodolphum Sueviæ, & ad Bertulfum Carentanum duces, inſectatur licentioſam epiſcoporum vitam, qui decretorum ſuorum de ſimoniacis & fornicariis clericis obſervationem negligunt. “ Quapropter, inquit, ad te & ad omnes, de quorum fide & devotione confidimus, nunc convertimur, rogantes vos, ut, quidquid deinceps epiſcopi loquantur, aut taceant, vos officium eorum, quos aut ſimoniace promotos & ordinatos, aut in crimine fornicationis jacentes cognoveritis, nullatenus recipiatis: & hæc eadem adſtricti per obedientiam, tam in curia Regis, quam per alia loca & conventus regni notificantes ac perſuadentes, quantum poteſtis, tales ſacroſanctis deſervire myſteriis, etiam vi, ſi oportuerit, prohibeatis. „ Data Romæ tertio Idus Januarii indictione decima tertia, id eſt, anno milleſimo ſeptuageſimo quinto. CHRISTI AN. 1075. Idem Epiſt. 45. l. 2.

IX. Henrico regi jam literis gratias egerat, quod legatos ſuos benigne exceperit, qui teſtati ſunt, eum ſimoniam funditus de regno ſuo extirpare, & inveteratum morbum fornicationis clericorum toto animo corrigere velle. Præterea eum hortatur, ut Mediolanenſi eccleſiæ jus eligendi epiſcopum reſtituat, & Sigefridum Moguntinum cum ſuis ſuffraganeis ad ſynodum venire curet; ipſe vero cum eis legatum mittat. Greg. P. ep. 30. l. 2. Epiſt. 31.

Aliam ad eumdem direxit epiſtolam, ſeptimo Idus Decem-

Christi An. 1075.

Initium belli ſacri.

Decembris datam, qua ſummum ſuum in eum amorem teſtatur; & rogat, ut aures avertat ab his, qui diſcordiam inter ſe & illum ſeminant. Tum ſubdit: " Præterea indico magnitudini tuæ, quia Chriſtiani ex partibus ultra-marinis, quorum maxima pars a paganis inaudita clade deſtruitur, & more pecudum quotidie occiditur, ad me humiliter miſerunt, nimia compulſi miſeria implorantes, ut modis, quibus poſſem, eis ſuccurrerem, ne Chriſtiana religio noſtris temporibus, quod abſit, omnino deperiret. Ego autem nimio dolore tactus . . . . procuravi Chriſtianos quoſque ad hoc impellere, ut appetant, defendendo legem Chriſti, animam ſuam pro fratribus ponere . . . . Quam admonitionem Italici, & Ultro-montani . . . . libenter acceperunt, & jam ultra quinquaginta millia ad hoc ſe præparant, ut, ſi me poſſunt in hac expeditione pro duce ac pontifice habere, armata manu contra inimicos Dei volunt inſurgere, & uſque ad ſepulchrum Domini, me ducente, pervenire. Illud etiam me ad hoc opus permaxime inſtigat, quod Conſtantinopolitana eccleſia de ſancto Spiritu a nobis diſſidens, concordiam Apoſtolicæ ſedis expetat. Armeni etiam fere omnes a Catholica fide aberrant, & pene univerſi Orientales præſtolantur, quid fides Apoſtoli Petri inter diverſas opiniones eorum decernat . . . . ſed quia magna res magno indiget conſilio, & magnorum auxilio, ſi hoc Deus me permiſerit incipere, a te quæro conſilium, &, ut tibi placet, auxilium: quia, ſi illuc favente Deo ivero, poſt Deum tibi Romanam Eccleſiam relinquo, ut eam & ſicut primam matrem cuſtodias, & ejus honorem defendas. Quid tibi ſuper his placeat, & quid prudentia tua divinitus aſpirata decernat, mihi, quantocius potes, remittas. „

Christi An. 1074. Gregor. P. ep. 18, l. 1.

Ex his liquet, quam miſer tunc fuerit Eccleſiæ & Imperii orientalis ſtatus, quæ magis ac magis opprimebant Saraceni. Michael Imperator tot malis compulſus Occidentalium auxilium occulte expetiit; Thomam & Nicolaum monachos ad Gregorium Papam miſit, primo ejus pontificatus anno, &, ne ejus conſilia cognoſcerent barbari, ſi eos interciperent, eiſdem monachis literas ad Papam deferendas dedit, quibus ei ſignificabat, quod eorum verbis plenam fidem habere poſſet. Papa tamen non ſatis eis credens, Dominicum patriarcham Venetiæ miſit ad Michaelem, qui ab ipſo cognoſceret, ſi in ea, quam literis ſuis, & viva monachorum voce ſignificaret, adhuc voluntate perſeveraret, atque ad effectum perducere vellet, ſcilicet, ut in ſuis ad eum literis inſinuat, de innovanda inter utramque eccleſiam veteri concordia. Cætera, inquit, quæ præſentium latori ſecretius referenda commiſimus, indubitanter poteſtis credere, & per eum, quidquid Majeſtati veſtræ placuerit, ſecure nobis ſignificare, ſcilicet, ut veriſimillimum eſt, de belli ſocietate & auxiliis adverſus Mahumetanos.

Idem Epiſt. 46.

Michael haud dubie ſub ſpe potentis auxilii promiſit ſe pacem eccleſiæ utriuſque procuraturum. Anno enim ſequenti Papa Guillelmum Burgundiæ comitem admonuit, ut juxta promiſſionem ſuam ante corpus SS. Apoſtolorum Petri & Pauli datam, auxilio Romanæ Eccleſiæ cum exercitu veniret, alioſque Principes, ſi poſſet, belli ſocios ſibi adjungeret, ut pacatis Normannis, inquit, tranſeamus Conſtantinopolim in adjutorium Chriſtianorum, qui nimium afflicti creberrimis morſibus Saracenorum, inhianter flagitant, ut ſibi manum noſtri auxilii porrigamus. Enciclycam direxit ad omnes Chriſtianos epiſtolam, qua eos hortatur, ut orientali Imperio opem ferant, quod a Saracenis multis calamitatibus afficiebatur.

Epiſt. 37. l. 2.

Demum alia rurſus epiſtola, data decimo ſeptimo Kalendas Januarii anni milleſimi ſeptuageſimi quarti, fideles omnes ſollicitavit, ut quoſdam ad ſe mitterent, qui Chriſtianorum fidem velint defendere, & cœleſti Regi militare, ut cum eis, favente Domino, viam præparet omnibus, qui cœleſtem nobilitatem defendendo ultra mare tranſire voluerint. Prima ejus cauſa belli ſacri, quod poſt annos viginti contra Saracenos geſtum eſt, fuit defenſio religionis Chriſtianæ, quam opprimebant. Hinc de eo bello, tamquam de vindicando Chriſti regno poſtea ſcripſere Romani Pontifices.

Christi An. 1073. Annaliſt. Saxo.

X. Interea Gebhardus Pragenſis Archiepiſcopus, qui & Jaromir dicebatur, cum nec precibus, nec muneribus, nec per amicos flectere potuiſſet fratrem ſuum Wratiſlaum Bohemiæ ducem, ut Joannem Moraviæ epiſcopum eliminaret, atque iterum utrumque coadunaret epiſcopium, ad urbem Olmucenſem tanquam Joannem epiſcopum viſitaturus venit, quem arreptum cum his, qui ad hoc facinus parati erant, capillando inhumanis injuriis affecit: Papa ducis poſtulatione Bernardum & Gregorium legatos miſit in Bohemiam, ut de ea re cognoſcerent, quibus rebellis extitit Gebhardus. Quapropter duci ſcripſit Gregorius Papa, ut fratrem ſuum hortetur, quatenus legatorum monitis obtemperet. " Si vero, inquit, facere non acquieverit, ſententiam legatorum noſtrorum de ſuſpenſione ſui officii in eum promulgatam firmabimus, & durius contra eum, ſcilicet uſque ad internecionem gladium Apoſtolicæ indignationis evaginabimus. „ Data eſt octavo Idus Julii anni milleſimi ſeptuageſimi tertii. Menſe Decembri rurſus aliis literis, poſtquam commendavit ejuſdem ducis obſervantiam erga ſedem Apoſtolicam, addit: Negotia, quæ in partibus illis ad diſcuſſionem legatorum noſtrorum perlata, congrua determinatione definiri non potuerunt, ſicut officii noſtri cura, nemine nos rogante, compellit, ad eum, quem juſtitia poſtulaverit, finem perducere procurabimus. Porro quæ ipſi inde ſtatuerunt, interim, donec ad nos negotia perferantur, immota manere volumus. „ Jaromirus rerum neceſſariarum inopia ſe Romam proficiſci non poſſe dixit: Quapropter Papa poſt alterum menſem, datis ad eum literis, reditus epiſcopales ei reſtituit, ſed non item epiſcopale officium. „ Præcipimus igitur, inquit, ut nullis excuſationibus abſentiam tuam ulterius defendens, in ramis palmarum Apoſtolica adire limina non prætermittas, cognoſcens fratrem tuum a nobis eſſe commonitum, ut Joannem Moravenſem epiſcopum itidem ad nos venire commoneat, & ex ſua parte tales ad nos nuntios dirigat, quibus in noſtra poſſimus examinatione diffinire diſſenſionum cauſas. Interim vero de poſſeſſionibus Moravienſis archiepiſcopatus nihil te tangere volumus, & præcipimus. „ Eadem aliis literis Wratiſlao duci ſignificavit.

Pragenſis & Moravienſis eccleſiæ ſeparatæ.

Greg. P. ep. 17. l. 1.

Epiſt 44.

Christi An. 1074. Ibid. Epiſt. 60.

Sigifredus Moguntinus Archiepiſcopus, hujus cauſæ cognitionem ad ſe tanquam Metropolitanum pertinere contendit, Gregorioque ſcripſit, ut hanc ſibi remitteret. Papa vero ſuis literis ei prohibuit, ne cauſam ad ſedem Apoſtolicam delatam omnino attingeret, Wratiſlaoque duci hanc prohibitionem intimavit, monuitque, ut, quidquid tentaret Sigifredus, id irritum haberet: Cui decimo ſexto Kalendas Maji ſcripſit, quid de ea re ſtatuiſſet: " Frater tuus, inquit, Jaromirus Pragenſis epiſcopus, ad Apoſtolorum limina veniens, conſpectui noſtro ea, qua oportuit, ſe humilitate præſentavit, & de objectis ſibi quædam confitens, congruam inde ſatiſfactionem obtulit: quædam vero denegavit, videlicet, quod ipſe Joannem Moravienſem percuſſerit, ejuſque ſervis capillos aut barbam radi præceperit. Noſtræ igitur dilectioni reconciliatum, & reſtituto ſibi omni epiſcopali officio, ad propriam ſedem cum literis noſtris remiſimus, commendantes eum tuæ nobilitati, ut omni inter vos odio ſublato, fraterno corde eum diligas . . . . De cauſa vero, quæ inter eum & Moravienſem epiſcopum tamdiu pertractata eſt, propter illius abſentiam, ita ſtatuimus, ut in futura ſynodo ambo epiſcopi aut ad nos veniant, aut tales nuntios mittant, quibus præſentibus, & cauſam ex utraque parte rationabiliter exponentibus, nos ſine omni dilatione puram ſuper hac re juſtitiæ diffinitionem inferre, & contentionem eorum decidere poſſimus: ubi etiam legatos tuos intereſſe cupimus . . . . Terram vero, unde inter epiſcopos lis eſt, Moravienſem epiſcopum interim tenere decrevimus. Data Romæ, decimo ſexto Kalendas Maji anni milleſimi ſeptuageſimi quarti.

Epiſt. 78.

Greg. P. ep. 7. l. 2.

Illius ſententiæ executionem Wratiſlao duci rurſus commendavit, præcipitque, ut fratrem ſuum cogat reſtituere Joanni Moravienſi quæcumque detinet. Notabile eſt illius epiſtolæ initium: " Pervenit ad nos, inquit, nuntius veſter, qui magnæ fidelitatis veſtræ exhibitionem nobis retulit, & quæ beato Petro ſub nomine cenſus miſiſtis, videlicet centum marchas argenti, ad menſuram veſtri ponderis, fideliter præſentavit. Quod quidem gratanter accepimus. „ Data eſt decimo Kalendas Octobris ejuſdem anni.

Greg. P. ep. 5. l. 2.

XI. Gregorius Papa Philippo Francorum regi, qui quidem vivebat licentius, iratus, ad Franciæ

epiſco-

CHRISTI AN. 1074. epiſcopos litaras adverſus eum ſcripſit amariores. Recenſitis Galliæ calamitatibus ſic ſubjungit. " Quarum rerum Rex veſter, qui non Rex, ſed tyrannus dicendus eſt, ſuadente diabolo, caput & cauſa eſt; qui omnem ætatem ſuam flagitiis & facinoribus polluit . . . . ſubjectumque ſibi populum ad omnia, quæ dici & agi nefas eſt, operum & ſtudiorum ſuorum exemplis incitavit. Nec ſatis viſum eſt ei in diſperſione eccleſiarum, in adulteriis, in rapinis nefandiſſimis, in perjuriis, unde ſæpe eum redarguimus, iram Dei meruiſſe, quin etiam mercatoribus, qui de multis terrarum partibus ad forum quoddam in Francia nuper convenerant . . . . . more prædonis infinitam pecuniam abſtulit . . . . Vos fratres, etiam in culpa eſtis, qui, dum perditiſſimis factis ejus ſacerdotali vigore non reſiſtitis, procul dubio nequitiam illius conſentiendo fovetis . . . . . Unde rogamus vos, & Apoſtolica authoritate monemus, ut in unum congregati, patriæ, famæ veſtræ, atque ſaluti conſulatis, ac conjunctiſſimis animis Regem alloquentes, de ſua eum & regni confuſione atque periculo commoneatis: & quam criminoſa ſint ejus facta atque conſilia, in faciem ei oſtendentes, omni exhortatione eum flectere ſtudeatis; quatenus rapinam ſupradictis negotiatoribus factam emendet, quæ, niſi reddita fuerit, infinitam diſcordiam inter multos pariet . . . . Quod ſi vos audire noluerit . . . . Apoſtolicæ animadverſionis gladium nequaquam eum diutius effugere poſſe, quaſi ex ore noſtro ſibi notificate. Propter quod & vos Apoſtolica authoritate commoniti . . . . . ab ejus obſequio atque communione penitus ſeparantes, per univerſam Franciam omne divinum officium publice celebrari interdicite. Quod ſi nec hujuſmodi diſtrictione voluerit reſipiſcere, nulli clam aut dubium eſſe volumus, quin modis omnibus regnum Franciæ de ejus occupatione tentemus eripere. Sane, ſi in hoc tanto tamque neceſſario negotio tepidos vos cognoverimus . . . . vos ipſos ſicut ſocios & complices ſcelerum ejus, epiſcopali privatos officio pari vindictæ jaculo feriemus . . . . . . Præterea multum rogamus & admonemus dilectionem veſtram, quatenus Lanzelinum Belvacenſem militem convenientes, ut Folcerium Carnotenſem, quem ab Apoſtolorum liminibus revertentem cepit, nihil de bonis ejus retinens, illæſum dimittat, Apoſtolica authoritate commoneatis. Quod ſi facere contempſerit, ſpiritualibus & ſæcularibus armis eum inſequi & urgere non prius deſiſtatis, quam relicto S. Petri peregrino, etiam quid pro redemptione illius accepit, aut pepigit, ſimul reddere cogatis. „ Data Tiburi quarto Idus Septembris, indictione decima tertia, id eſt, anno milleſimo ſeptuageſimo quarto.

Dure ſcribit adverſus Philippum regem Franc.

Epiſt. 18. Eadem prope poſt duos menſes ſcripſit ad Guillelmum comitem Pictavienſem, hæc addens: " Si in perverſitate ſtudiorum ſuorum perſeveraverit . . . . nos in Romana ſynodo a corpore & communione ſanctæ Eccleſiæ ipſum, & quicumque ſibi regalem honorem vel obedientiam exhibuerit, ſine dubio ſequeſtrabimus, & ejus quotidie ſuper altare S. Petri excommunicatio confirmabitur . . . . Diu eſt, quod ſanctæ Eccleſiæ injuriam parcendo adoleſcentiæ ſuæ diſſimulavimus. Nunc autem adeo perverſitas morum ſuorum ſe notabilem reddidit, ut ſi tantæ valetudinis, tantæque fortitudinis eſſet, quantum pagani Imperatores ſanctis martyribus intulerunt, nos timore aliquo tot & tantas iniquitates ſuas nullo modo impunitas dimitteremus. „ Ejuſmodi literis nihil obtinuit.

Rotomagenſis ſynodus. Concil. tom. 6. ed. Hard. XII. Joannes Archiepiſcopus Rotomagenſis eodem anno ſynodum cum ſuis ſuffraganeis in baſilica S. Mariæ celebravit. Poſt fidei profeſſionem editi ſunt quatuordecim canones: Primus jubet, ut omnis ſimoniaca hæreſis funditus eradicetur. Secundus. Nullus ordinetur abbas, niſi qui prius diuturna converſatione monaſticæ diſciplinæ vitam aſſecutus fuerit. Quartus. Ne ordines acolyto uſque ad ſacerdotium, una die vel uno tempore tribuantur. Sextus. Nullus monachus corporali crimine publice lapſus abbas ordinetur, vel in aliquo exteriori officio præficiatur. Quod in utroque ſexu ſervetur. Septimus. Ut regula S. Benedicti in utroque ſexu incommutabiliter obſervetur.

Ibid. Pictavis ineunte anno milleſimo ſeptuageſimo quinto ſynodum habuit Girardus Papæ legatus de corpore & ſanguine Domini. In ea Berengarius fere interemptus eſt, inquit author anonymus chronici S. Maxentii.

CHRISTI AN. 1075. Trithem. XIII. Guitmundus adhuc monachus cœnobii de cruce S. Leufredi, poſtmodum Averſanus epiſcopus in Italia, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & valde peritus, ſæcularium quoque literarum non ignarus, ſcripſit adverſus errores Berengarii libros tres de corporis & ſanguinis Chriſti veritate in Euchariſtia. Hujus ſacramenti veritatem non ſolum confirmavit, ſed etiam argumenta contraria ſatis docte deſtruxit. Unum eſt, quod in eo reprehendi ſolet, ſcilicet, quod libro ſecundo timuerit concedere, ſpecies ſacramentales vere poſſe corrumpi & putreſieri, quod potuiſſet admittere ſine ulla injuria corporis Dominici fieri. Præterea Euſebium Emiſſenum inter Sanctos & Patres Eccleſiæ male recenſet.

Guitmundi libri tres de Euchariſtia. L. B. Biblioth. tom. 18. Berengariana hæreſi id contigiſſe docet, quod aliis omnibus, quarum ſectatores nec cum magiſtro ſuo, nec inter ſe conveniunt, ſed in diverſas ſcinduntur opiniones. Berengariani omnes, inquit, in hoc conveniunt, quia panis & vinum eſſentialiter non mutantur; ſed ut extorquere a quibuſdam potui, multum in hoc differunt: quod alii nihil omnino de corpore & ſanguine Domini ſacramentis iſtis ineſſe, ſed tantummodo umbras hæc & figuras eſſe dicunt. Quæ nunc eſt Zwinglianorum hæreſis. Alii vero rectis Eccleſiæ rationibus cedentes, nec tamen a ſtultitia recedentes, ut quaſi nobiſcum aliquo modo eſſe videantur, dicunt, ibi corpus & ſanguinem Domini revera, ſed latenter contineri, & ut ſumi poſſint, quodammodo impanari. Et hanc ipſius Berengarii ſubtiliorem ajunt eſſe ſententiam; nunc eſt Lutheranorum. Alii vero Berengario repugnantes, & quibuſdam Domini verbis paulisper offenſi ſolebant putare, quod panis & vinum ex parte mutentur, & ex parte remaneant. Aliis vero irrationabilem iſtorum ſenſum longe horrentibus, eadem verba Domini, quibus iſti moventur, non ſatis apte intelligentibus, videbatur, panem & vinum ex toto quidem mutari; ſed cum indigni accedunt ad communicandum, carnem Domini & ſanguinem iterum in panem & vinum reverti.

Berengarii diſcipulorum diverſæ opiniones

Ibid. Berengarius dicebat: Fas non eſt, Chriſtum in partes diſſipari & dentibus comminui: inde concludebat, ſacramentum, quod dentibus atteritur & comminuitur, non eſſe vere corpus Chriſti. Guitmundus reſpondet: Nos confitemur, quia non eſt fas, Chriſtum ulla quidem violentia ſive dentibus per partes diſſipari . . . . Ita ergo tota hoſtia eſt corpus Chriſti, ut nihilominus unaquæque particula ſeparata ſit totum corpus Chriſti. Nec tamen tres particulæ ſeparatæ, ſunt tria corpora, ſed unum corpus . . . . Idque confirmat ex verbis præfationis Miſſæ Ambroſianæ, quæ cantabatur inter Epiphaniam & ſeptuageſimam: hæc autem continet: Æterne Deus, & tibi hanc immolationis hoſtiam offero, quæ eſt ſalutifera, & ineffabile divinæ gratiæ ſacramentum, quæ offertur a plurimis, & unum corpus Chriſti ſancti Spiritus infuſione perficitur. Singuli accipiunt Chriſtum Dominum, & in ſingulis portionibus totus eſt, nec per ſingulos minuitur, ſed integrum ſe præbet in ſingulis. Infra laudat ejuſdem Ambroſii librum de myſteriis. Berengarianis vero, qui multum ratione pugnabant, opponit hanc Auguſtini ſententiam contra Felicianum: Hoc fides credat, intelligentia non requirat: ne aut non inventum putet incredibile, aut repertum non credat ſingulare. Idem Auguſtinus in ſecunda epiſtola ad Voluſianum ſic confutat eos, qui fidem rationi ſubjiciunt. Hic ſi ratio quæritur, non erit mirabile: ſi exemplum poſcitur, non erit ſingulare. Demus, Deum aliquid poſſe, quod nos fateamus inveſtigare non poſſe. In talibus rebus tota ratio facti, eſt poteſtas facientis. Ex his liquet, quod contradictiones, quæ in his vel aliis myſteriis ſe deprehendiſſe putant novatores, ſint tantum apparentes, proveniantque ex imbecillitate humani ingenii, quod divina penitus aſſequi non poteſt. Et certe, ſi in rebus materialibus homines ita cæcutiunt, ut patet ex ſumma tot opinionum diverſitate; numquid intolerandæ eſt ſuperbiæ, ut divina & cœleſtia non credant, niſi & ea comprehendant?

Ibid. l. 2. Aug. l. de doct. Chriſt. Berengarius objiciebat Auguſtini verba proponentis hanc regulam, quam pro recta ſcripturarum interpretatione ſequendam putat. Si autem flagitium aut facinus jubere, aut utilitatem & beneficentiam videtur vetare, figurata locutio eſt: Niſi manduca-

CHRISTI AN. 1075. ducaveritis, inquit, carnem Filii hominis & ſanguinem biberitis, non habebitis vitam in vobis, facinus vel flagitium videtur jubere. Figura ergo eſt præcipiens paſſioni Domini eſſe communicandum. Guitmundi reſponſio longior ad hæc pauca contrahi poteſt. Eucharíſtia eſt vere ſacramentum, ac proinde figura, ſiquidem ſpecies ſunt vere ſignum corporis & ſanguinis Domini, imo & Chriſti corpus in Eucharíſtia eſt ſignum ſui ipſius ut in cruce immolati. Secundo. Chriſti verba, niſi manducaveritis carnem Filii hominis, ſi carnaliter accipiantur, ut Capharnaitæ intelligebant, facinus præcipiunt; putabant enim, quod Chriſtus præciſurus eſſet particulas quaſdam de corpore ſuo, & daret illis ad corporalem nutritionem. Unde ſacramentaliter intelligi debent: nempe quod in ſacramento Chriſti corpus integrum, & incorruptum accipiamus ad ſpiritualem animæ refectionem, ut ſic ejus paſſioni communicemus. Tertio addit, Auguſtinum dixiſſe in libro de doctrina chriſtiana, celebrationem corporis Domini, non autem ipſum Chriſti corpus, eſſe figuram, qua monemur communicandum eſſe Chriſti paſſioni, ſiquidem illud ſacrificium eſt memoriale paſſionis ejus; Chriſtus in eo non rurſus occiditur, ſed pro nobis occiſus repræſentatur, & Patri æterno offertur, ut fructus ejus paſſionis nobis applicet.

Ibid 13. Aug. expoſ. in Pſal. 33. Guitmundus in libro tertio veritatem euchariſtiæ probat, authoritate primo Eccleſiæ, ſecundo Auguſtini, qui explicans hæc verba ſcripturæ: Ferebatur in manibus ſuis, ait: Quomodo intelligatur in ipſo David, ſecundum literam non invenimus. In Chriſto autem invenimus. Ferebatur enim Chriſtus in manibus ſuis, quando commendans ipſum corpus ſuum ait: Hoc eſt corpus meum. Ferebat enim illud corpus in manibus ſuis. Ex his concludit Guitmundus: ſi ſecundum literam, id eſt, ſicut litera ſonat, hoc in Chriſto invenitur, non igitur umbratice, non figurative, ſed ſubſtantive Chriſti corpus erat, quod ferebatur. Tertio Ambroſii in libro de Sacramentis, ſancti Leonis Papæ, ſancti Cyrilli Alexandrini, ſancti Gregorii Papæ, ſancti Hilarii Pictavienſis. Quas authoritates jam ſuperius laudavimus.

Ibid. Impanatores impugnat ipſiſmet verbis Chriſti, qui dixit: Hoc eſt corpus meum. Non autem ait: In hoc latet corpus meum. Unde & Eccleſia Chriſti conſequenter a ſe eoſdem ſeparat, cum in ipſo canone Miſſæ & apoſtolica traditione ita orat: Quam oblationem tu Deus, in omnibus, quæſumus, benedictam .... acceptabilemque facere digneris: ut nobis corpus & ſanguis fiat dilectiſſimi filii tui Domini noſtri Jeſu Chriſti: Hac oratione, inquit Guitmundus, Cyprianus, Hilarius, Ambroſius, Auguſtinus, Hieronymus, Gregorius, cæterique omnes authores eccleſiaſtici iſtos uno ore percuſſerunt.

Ibid. Epheſ. 2. Berengarii ſectatores, & conſequenter cum iis omnes ſectarios convincit erroris: " Apoſtolus dixit: Unus Dominus, una fides, unum baptiſma. Apoſtolica igitur fides una eſt tantum. Iſtorum autem vana credulitas, dum, quod in vana opinione tenet, in altera non tenere convincitur: in affirmationem & negationem ſciſſa, non eſt una. Iſtorum ergo credulitas non eſt apoſtolica fides: atque ideo neque vera fides. Quapropter apoſtolicam fidem non habentes, ab apoſtolica quoque Eccleſia ſejuncti ſunt. Contingetque illis quod Salvator ait: Omne regnum in ſe diviſum deſolabitur. Berengariani autem in ſe ipſis diviſi ſunt, ut oſtendimus...

Pſal. 47. De catholica Eccleſia propheta prædixit: Fundatur exultatione univerſæ terræ mons Sion. Quod de noſtra Eccleſia videmus impletum. Berengariana vero portio fundatur exultatione univerſæ terræ. Neque enim eis vel una civitatula, vel etiam una

Pſal. 95. villula conceſſit. Idem Propheta ait: Cantate Domino omnis terra. Unde S. Auguſtinus in expoſitione hujus verſiculi dicit: ſi omnis terra domus Dei eſt, qui non hæret omni terræ, ruina eſt, non domus."

Ibid. L. 3. Aug. L. 7. de bapt. Demum recenſet ſynodos & Romanos Pontifices, qui Berengarii hæreſim proſcripſere, ubi primum eis innotuit: unde concludit cum Auguſtino: " Id autem fiducia ſecuræ vocis poſſumus aſſerere, quod in gubernatione Domini Dei noſtri & Salvatoris Jeſu Chriſti, univerſalis Eccleſiæ conſenſione roboratum eſt. Quapropter fides, quam de corpore & ſanguine Domini ſemper univerſa Eccleſia tenuit, CHRISTI AN. 1075. multis inſuper conciliis generalibus roboravit, & apoſtolica authoritate tradidit, rectiſſime creditur.... ſed panem & vinum altaris Domini in corpus & ſanguinem Chriſti ſubſtantialiter commutari univerſalis Eccleſiæ conſenſione roboratum. Secura igitur voce, gubernante Deo noſtro & Salvatore Jeſu Chriſto, id a nobis aſſeri poteſt" .... & infra: " Notiſſimum eſt hoc tempore, priuſquam Berengarius inſaniſſet, hujuſmodi veſanias numquam fuiſſe. Sed eo tempore Chriſti Eccleſia in Apoſtolis & Apoſtolorum diſcipulis fuit: ſed neque poſtea unquam defuit. Mentiretur enim ſcriptura per prophetam clamans: & regni ejus non erit finis. Mentiretur Gabriel Archangelus, id ipſum beatæ Mariæ dicens. Matt. ult. Mentiretur & ipſa Veritas, quæ ait: Ecce, ego vobiſcum ſum omnibus diebus uſque ad conſummationem ſæculi. Numquam igitur poſt Chriſtum Eccleſia Chriſti eſſe ceſſavit." Non ſunt igitur Eccleſia Chriſti novatores, qui Eccleſiam per orbem diffuſam erroris accuſant.

Romana ſynodus. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Lab. XIV. Gregorius Papa ſexto Kalendas Martii anni milleſimi ſeptuageſimi quinti Romæ celebravit ſynodum, cui interfuit Archiepiſcoporum, epiſcoporum, & abbatum multitudo. Quinque de familia Henrici regis Teutonicorum, quorum conſilio eccleſiæ vendebantur, a liminibus ſanctæ Eccleſiæ ſeparavit: ita ut, ſi abinde uſque ad Kalendas Junii Romam non venirent, & ſatisfacerent, excommunicati haberentur. Henricumque regem, qui emendationis promiſſionem miſerat, admonuit, ut eos a domo, ab omni etiam familiaritate & communione ſua expelleret. Philippum autem Francorum regem excommunicavit, ſi nuntiis Papæ ad Gallias ituris de ſatisfactione ſua & emendatione ſecuritatem non feceerit. Liemarum Bremenſem Archiepiſcopum pro inobedientia ſua ab epiſcopali officio ſuſpendit, & a corpore & ſanguine Domini interdixit. Guarnerium ſeu Wernerum Strasburgenſem ab epiſcopali & ſacerdotali officio ſuſpendit. Henricum Spirenſem ſuſpendit. Hermannum Bambergenſem, ſi ante Paſcha non venerit ſatisfacturus, ſimiliter ſuſpendit. Hi quippe ſimoniæ accuſati, atque ad ſynodum vocati, non venerant. Item in Longobardia Greg. P. ep. 33. & 35. l. 2. Guillelmum Papienſem & Cunibertum Taurinenſem ſuſpendit. Primus ſororem ſuam Azoni Marchioni matrimonio conjunxerat, quam illius conſanguineam eſſe teſtes affirmabant. Alter monaſterio ſancti Michaelis moleſtiam intulerat. Ambo vero ad ſynodum vocari non paruerant. Dionyſium Placentinum depoſuit. Robertum ducem Apuliæ jam anathematizatum, & Robertum de Loritello invaſores bonorum ſancti Petri excommunicavit.

Greg. P. ep 55. & 75. l. 2. Eoſdem armis Italia ejicere Papa tentavit. Itaque ad Suenium regem Danorum dedit literas, quibus ſignificat, legatos ad eum miſſos, ut ſatisfaceret de his, quæ ab Alexandro Papa petierat, imprimis pro erectione Metropolitanæ eccleſiæ; ſed ob Germaniæ perturbationem eſſe reverſos. Hortatur ut Romam legatos mittat, quibus ſe & regnum ſuum Apoſtolorum principi pia devotione committat, ſi ejus authoritate fulciri voluerit. Tum addit. " Præterea ſi ſancta Romana mater Eccleſia contra profanos & inimicos Dei tuo auxilio in militibus & materiali gladio opus habuerit, quæ ſpes nobis de te habenda ſit, tua legatione cognoſcere cupimus. Eſt etiam non longe a nobis provincia quædam opulentiſſima juxta mare, quam viles & ignavi tenent hæretici, in qua unum de filiis tuis, ſi eum Apoſtolicæ aulæ militandum dares cum aliquanta multitudine eorum qui ſibi fidi milites eſſent, ducem ac principem & defenſorem chriſtianitatis fieri optamus." Data octavo Kalendas Februarii, indictione decima tertia, id Simeon. Dund. eſt, anno Milleſimo ſeptuageſimo quinto. Poſt duos menſes eidem Regi de iiſdem perofficioſe ſcripſit. Suenius autem rex anno ſequenti obiit, cui filius ſuus Haroldus ſucceſſit.

Lambert. Schaffn. de reb. Ger. Hermannum Bambergenſem ejus canonici, quibus injuſte ejectis monachos ſubſtitueras, apud Papam accuſaverant ignorantiæ, uſuræ & ſimoniæ, nempe quod per pecuniam epiſcopatum obtinuiſſet, & ſacros ordines officiaque eccleſiaſtica venderet. Itaque per biennium Romam evocatus, ut de his rationem redderet, cum venire neglexiſſet, Papa eum jam diu ſuſpenſum excommunicavit, eique præcepit, ut clericis eccleſiam ſuam reſtitueret.

CHRISTI AN. 1075. Et clero Bambergenſi literis mandavit, ut ſe a communione illius abſtinerent, conteſtatus quod, ſe vivo, pontificatum nunquam reciperet. Clerici ſtatim epiſcopo denuntiant, ut quantocyus de urbe diſcedat, dimittatque epiſcopatum, quem coemiſſet. Legationi contumelia adjecta eſt. Unus a clericis animo ferox verſiculum ex pſalterio ei propoſuit, hujus, inquiens, ſi mihi verbum ex verbo explicaveris, ego te cunctis criminibus abſolutum, epiſcopatuque digniſſimum pronunciabo. Ille cum dictis atrocibus reſponſa redderet atrociora, repente in medium procedunt legati ſedis Apoſtolicæ, Papæ literas proferunt, ipſiuſque nomine denuntiant, ut nullum deinceps pontificalis officii jus poteſtatemque habeat, ſciatque ſe excommunicatum, propterea quod objectum ſibi crimen ſimoniacæ hæreſeos, toties Apoſtolicis literis Romam evocatus, purgare diſtuliſſet, præcipiuntque clericis Bambergenſibus, ut nullum ultra ei tanquam epiſcopo honorem reverentiamque deferant, ſed ab ejus communione ſe omnimodo abſtineant.

Ille vero cum clericis diſceſſum urgentibus ſatisfacere non poſſet, ſed potius ſancte affirmaret, quod, eo præſente, nullum divinum officium exercerent, confuſus miſit ad epiſcopum Moguntinum, cujus amicitiam multis beneficiis ſibi demeruerat, rogavitque ut quam citiſſime veniret. Ille nihil moratus adfuit: egitque cum clericis, ut epiſcopo ſuo reconciliarentur, qui paratus eſſet, ſi vel inſcius eos offendiſſet, illis ſatisfacere. Nihil illi placationis admittentes, graviſſimis eum conviciis confutarunt, dicentes: juſtiſſima in eum quoque Apoſtolicæ excommunicationis anathema procedere debuiſſe, qui hominem omnibus probris infamatum ſciens per ſimoniam epiſcopum ordinaſſet. Archiepiſcopus videns quia nihil proficeret, Hermanno conſilium dedit, ut Romam peteret: ſed cum propius Romam acceſſiſſet, in itinere ſubſtitit, & præmittens nuncios ſuos cum copioſis muneribus, noto ſibi artificio Papæ & aliorum Romanorum integritatem pactione pecuniæ corrumpere molitus eſt. Quod ubi præter ſpem evenit, jam de damnatione ſua ſecurior, feſtinanter retroceſſit, & blandis fallacibuſque promiſſis clericorum, qui ſecum erant, animos lactans, ajebat ſe, ſi patriam repedare poſſet, ab epiſcopatu ceſſaturum, & monaſticæ vitæ profeſſione ſubiturum. Sed ſponſionem ſuam non implevit. Quin etiam temeraria ulterius progreſſus audacia, clericos eccleſiæ ſuæ ſalutem & honorem quærentes bonis ſuis diſpoliavit; & niſi eum regalis potentia refregiſſet, penitus confudiſſet. Hæc Henrico regi ſcripſit Papa Gregorius: & addit: "His exceſſibus diligenter conſideratis, ab epiſcopali eum & ſacerdotali officio dejecimus: Et quia Bambergenſem eccleſiam moleſtius quam ante infeſtare præſumpſit, anathematis vinculo eum innodavimus, donec eccleſiaſticam dignitatem illicite uſurpatam deponat, & ſe nihilominus ſedis Apoſtolicæ judicio repræſentet. Nunc ergo excellentiſſime fili, ſublimitatem tuam hortamur, ut religioſorum conſilio virorum eadem eccleſia ſecundum Deum ordinetur." Sigifredo Moguntino & clero Bambergenſi ſcripſit, ut ſecundum ſacroſancta inſtituta patrum ſummopere procurent in Bambergenſi eccleſia ordinare paſtorem. Hæ literæ datæ ſunt decimo tertio Kalendas Auguſti ejuſdem anni.

Greg. P. ep. 2 & 3. l. 3.

Lambert. Hermannus, ubi in epiſcopatum rediit, milites diœceſis largitionibus ad partes ſuas pertraxit, eorumque fretus auxilio Bambergæ quatuor vel quinque hebdomadas commoratus eſt: præter altaris officium cætera, quæ ad exteriorem epiſcopi adminiſtrationem pertinebant, exercebat; reliquam vero anni partem in extrinſecis Bambergenſis eccleſiæ poſſeſſionibus exegit: verum nemo, qui ſanum ſapiebat, eum ao communicare voluit. Henricus rex Bambergam veniens, in natali ſancti Andreæ Apoſtoli Rupertum Goslarienſem præpoſitum pro eo ordinari fecit epiſcopum, virum peſſimæ æſtimationis: omnium enim, quæ Rex perperam, & præter regium decorem egiſſet, potiſſimus incentor extitiſſe putabatur. Hermannus alium in ſuum locum ſubrogatum audiens, cum omnis ſpes reſtitutionis jam ei adempta eſſet, ſeceſſit in Suarſæ monaſterium, ibique ab Egberto abbate habitum ſuſcepit, ſtatimque cum eo Romam profectus eſt. Cumque de inobedientia ſua humiliter apud ſedem Apoſtolicam pœnitentiam egiſſet, anathemate liberatus, ſacerdotalis miniſterii præter pontificalem dignitatem denuo licentiam eſt conſecutus. CHRISTI AN. 1075.

XV. Gregorius Papa tertio Nonas Septembris ejuſdem anni Moguntino Archiepiſcopo literis præcepit, ut diligenter inquirat, an Strasburgenſis epiſcopus ſimoniacæ labis ſit reus, uti quorumdam relationibus id certum eſſe comperit, ut, ſi verum fuerit, Chriſti Eccleſia tantis ſordibus emundetur; ſi vero falſum, ipſa ab infamia liberetur. Hortatur etiam, ut concilium a ſe indictum non differat, ut multi ſuadent. Injungitque, ut de ſimoniaca hæreſi, ac fornicatione clericorum ſtudioſe perquirat, & quidquid retro actum invenerit, legaliter puniat, & funditus reſecet, ac, ne quid ulterius fiat, penitus interdicat. Sigefridus his mandatis obtemperans, ſynodum menſe Octobri ejuſdem anni, Moguntiæ congregavit. Aderat cum aliis Curienſis epiſcopus Apoſtolicæ ſedis literas & mandata deferens, quibus ei ſub interminatione gradus & ordinis ſui præcipiebat, ut presbyteros omnes ſuæ diœceſis cogeret, aut in præſentiarum conjugibus renuntiare, aut ſe in perpetuum ſacri altaris miniſterio abdicare. Quod dum facere vellet, exſurgentes qui undique aſſidebant clerici, ita eum verbis confundebant, ita manibus & totius corporis geſtu in eum inſurgebant; ut ſe vita comite e ſynodo diſceſſurum deſperaret. Sic tandem rei difficultate ſuperatus, ſtatuit ſibi deinceps tali quæſtione omnino ſuperſedendum, & Romano Pontifici relinquendum, ut cauſam illam, quomodo vellet, peroraret.

Greg. P. ep. 4. l. 3.

Moguntina Synod. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Labbe.

XVI. Annum hunc multis cladibus inſignem, potiſſimum lugubrem fecit obitus ſancti Annonis Colonienſis Archiepiſcopi, qui poſt longam ægrotationem, ſecundo Nonas Decembris beato fine perfunctus, ad cœleſtem patriam tranſmigravit; ut teſtata ſunt ſigna & prodigia, quæ circa ſepulchrum ejus Dominus oſtendere dignatus eſt, ad confutandam impudentiam eorum, qui paulo ante vitam ejus ſanctiſſimam livido dente carpebant. In Bambergenſi eccleſia in ludo tam divinarum quam ſæcularium literarum enutritus, poſtquam adolevit, nulla commendatione Majorum, (erat quippe loco mediocri natus) ſed ſola ſapientiæ ac virtutis ſuæ prærogativa Imperatori Henrico innotuit, a quo in palatium aſſumptus, brevi apud eum præ omnibus clericis primum gratiæ & familiaritatis gradum obtinuit; hoc præcipue diligentibus in eo omnibus bonis, quod juſti ac recti admodum tenax erat. Erat autem præter virtutes animi & morum gloriam, corporis quoque bonis ornatiſſimus, atque ad omne boni operis exercitium naturæ muneribus affatim inſtructus. Poſt aliquot annos adeptus eſt Colonienſem epiſcopatum; atque deinceps in omnibus tam eccleſiaſticis quam reipublicæ muneribus haud imparem ſe acceptæ dignitati gerebat, & cunctis virtutum generibus inter cæteros regni principes conſpicuus incedebat. Invictum inter tantas occupationum procellas ſpiritum numquam relaxabat a ſtudio divinarum rerum: crebris jejuniis corpus ſuum macerabat, & in ſervitutem redigebat: pernoctabat plerumque in orationibus, & per eccleſias, uno tantum puero contentus comite, nudis pedibus diſcurrebat: & diem quidem in diſponendis ſeu privatis ſeu publicis negotiis, noctem vero totam in opere Dei expendebat. Multa illius in pauperes, in peregrinos, in clericos, in monachos benignitas, mira liberalitas erat. Nullam intra diœceſim ſuam congregationem prætermiſit, quam non prædiis, ædificiis, ſtipendiis, ſua ſpecialiter donatione auctam vita decedens relinqueret. In judicandis cauſis ſubditorum nec odio nec gratia cujuſquam a vero abducebatur. Dei verbum ita magnifice diſſerebat, ut ſaxeis etiam cordibus ſermo ejus lacrymas excutere poſſe videretur, & ſemper ad exhortationem ejus planctu & ululatu compunctæ multitudinis tota reſonaret eccleſia.

Lambert. *S. Annonis mors.*

Coloniæ duas congregationes clericorum ex proprii impenſis inſtituit, unam in loco, qui dicitur ad Gradus, titulo ſanctæ Mariæ: alteram foras murum, titulo ſancti Georgii Martyris. Tres etiam congregationes monachorum conſtruxit, unam in monte Sigebergo, aliam in regione Sclavorum, tertiam in regione Weſtphal., quas omnes auguſtiſſimis ædificiis excoluit, & exquiſitiſſimis eccleſiæ ornamentis illuſtravit, & ampliſſimis prædiis locupletavit. Cumque in omnibus Teutonici regni monaſteriis cerneret, illum antiquum regularis diſciplinæ Ibid.

CHRISTI AN. 1075.

pliſnæ fervorem admodum refriguiſſe, & monachos a vita communi ad rem familiarem curam omnem ſtudiumque convertiſſe, gravi tædio angebatur ejus animus. Interea contigit, ut pro cauſa Reipublicæ Romam pergeret, ad monaſterium quoddam, cui Fructuaria nomen eſt, orationis cauſa divertit. Ibi admiratus monachorum ſecundum regulæ inſtitutam converſationem, nonnullos eorum in opere Dei probatiſſimos ſecum rediens abduxit, & eos ad tradendam ſuis ejuſdem diſciplinæ formulam in Sigebergo conſtituit. Quod ejus factum imitati ſunt alii epiſcopi, novamque divini ſervitii ſcholam in ſuis ſinguli monaſteriis inſtituerunt: adeoque brevi convaluit felicis hujus facti æmulatio. Ipſe vero, dum inter eos commorabatur, ad viliſſima quæque deſcendebat obſequia, abbati, & decanis in omnibus ſubditus, ſilentiumque ac cætera monaſterii conſuetudines obſervabat. Dimiſſa adminiſtratione reipublicæ, ſeceſſit in Sigebergenſe monaſterium, ibique in vigiliis, & jejuniis, & orationibus, & eleemoſynis, quod ſupererat, ætatis exegit, multis tentatus incommodis, perſecutionibus, & morbis graviſſimis. Poſt mortem inter ſanctos relatus eſt.

Ibid.

Henricus rex Hildulphum Goslarienſem canonicum obtulit clero, & populo Colonienſi, ut eum ſibi eligerent antiſtitem. Illi contra ſumma ope obſebantur, objicientes, quod nec animi, nec corporis virtutibus quicquam tanto ſacerdotio dignum prætenderet. Sic autem omnibus viſus eſt deſpicabilis, ut ſicubi in publico apparuiſſet, omnes cum jocunditis clamoribus perurgerent, eumque pulvere vel lapidibus impeterent. Rex autem recoleos Annonis conſtantiam, & invictum adverſus nefarios ſuos conatus ſpiritum, conſulto talem ei ſucceſſorem ordinari ſatagebat, cujus facilitate pro libito abuti poſſet. Cum autem, ut eligeretur, obtinere non potuiſſet, Colonienſes media quadrageſima melius conſultos ad ſe redire præcepit, conteſtatus, quod nullum, vel hunc haberent pontificem. Reipſa tunc Regis prævaluit authoritas, qui, ne vulgi ſeditione impediretur Hildulphi conſecratio, Coloniam venit, eumque conſecrari fecit a Willelmo Trajectenſi epiſcopo.

Londonienſis ſynodus. Concil. tom. 6. ed. Haid. tom. 10. Labbè.

XXVII. Eodem anno Londoniæ in eccleſia ſancti Petri celebrata eſt ſynodus . . . . . . præſidente Lanfranco Cantuarienſi Archiepiſcopo; conſidentibus Thoma Eboracenſi Archiepiſcopo, & duodecim aliis epiſcopis, & pluribus abbatibus. Roffenſis Eccleſia tunc paſtore carebat, Lindiffatnenſis epiſcopus canonice impeditus non interfuit. Et quia multis retro annis in Anglicano regno uſus conciliorum obſoleverat, renovata ſunt nonnulla, quæ antiquis noſcuntur definita canonibus . . . . . . Secunda die poſt diligentem inquiſitionem concorditer ſtatutum eſt, ut Eboracenſis Archiepiſcopus ad dexteram Dorobernenſis ſedeat, Londonienſis epiſcopus ad ſiniſtram, Wentanus juxta Eboracenſem. Secundo. Ut monachi debitum ordinem teneant . . . . & generaliter omnes, niſi conceſſa a prælatis, proprietate careant. Si quis vero aliquid proprii ſine hac licentia habere poſt mortem deprehenſus fuerit, nec ſigna pro eo pulſentur, nec ſalutaris pro ejus abſolutione hoſtia immoletur, nec in cœmeterio ſepeliatur. Tertio. Tres epiſcopi de villis ad urbes ſynodi authoritate tranſlati ſunt, ſcilicet Hermannus de Sciraburna ad Sariberiam, Stigandus de Seleuga ad Ciceſtrium, Petrus de Licefelde ad Ceſtriam; de aliis in villis adhuc degentibus dilatum eſt uſque ad Regis audientiam, qui in tranſmarinis partibus tunc bella gerebat. Quarto. Ne quis in concilio loquatur præter licentiam a Metropolitano acceptam, exceptis epiſcopis, & abbatibus. Quinto. Ut nullus ſacros ordines ſeu officium eccleſiaſticum emat vel vendat. Sexto. Ut nullus epiſcopus vel abbas, ſeu quilibet ex clero hominem occidendum, vel membris truncandum judicet, vel judicantibus ſuæ authoritatis favorem commodet.

CHRISTI AN. 1076.

Ibid. *Wintonienſis Synodus.*

Lanfrancus Kalendis Aprilis anni ſequentis, ſcilicet milleſimi ſeptuageſimi ſexti, Wentoniæ alteram ſynodum habuit. Decretum eſt, ut nullus canonicus uxorem habeat: Sacerdotes vero in villis vel in vicis habitantes, habentes uxores, non cogantur ut dimittant: non habentes interdicantur, ut habeant, & deinceps caveant epiſcopi, ut ſacerdotes vel diaconos non præſumant ordinare, niſi prius profiteantur, ut uxores non habeant. Hæc autem forma profeſſionis caſtitatis ordinandis præſcripta eſt: Ego frater N. promitto Deo omnibuſque Sanctis ejus caſtitatem mei, ſecundum canonum decreta, & ſecundum ordinem mihi imponendum ſervare; Domino præſule N. præſente. Statutum eſt præterea, ut nullus clericus aut monachus in epiſcopatu alicujus ſuſcipiatur, abſque epiſcopi ſui literis; ſi quis vero monachus etiam canonice ſuſceptus fuerit, non permittatur eccleſiæ publice deſervire . . . . . Ne aliquis clericus civilis vel ruſticus de beneficiis eccleſiæ aliquod ſervitium reddat præter illud, quod fecit tempore regis Eduardi. Laici vero ſi de crimine accuſati fuerint, & epiſcopo ſuo obedire noluerint, vocentur ſemel, & iterum, & tertio. Si poſt tertiam vocationem amendari noluerint, excommunicentur . . . . Nullus filiam ſuam vel cognatam det alicui abſque benedictione ſacerdotali. Si aliter fecerit, non ut legitimum conjugium, ſed ut fornicatio judicabitur.

Henrici regis cum Papa diſſidium. Annal. Saxo. p. 511. & ſeqq. apud Eccard. tom. 1.

XVIII. Luctuoſa rerum converſio circa idem tempus contigit in Germania. Non pauci eventum adeo memorabilem diverſimode narrant, ſuppreſſis vel immutatis quibuſdam circumſtantiis. Poſt acta publica ſequemur Annaliſtam Saxonem, natione Germanum, authorem coævum, & Papæ non contrarium. Henricus rex poſt victoriam Saxonicam, perdomitis omnibus ſuis adverſariis, emendationis ſuæ vota, quæ in rebus anxiis Apoſtolico promiſerat, infregit: Atque inter cætera excommunicatos a Papa in familiaritatem denuo recepit: Saxoniam in ſervitutem redegit; captivorum principum bona, quæ ipſi integra manere debuerant, ſuis eſt largitus. Montium ſemitas, quæ ducunt in Italiam, claudi præcepit, ne rei veritas ad Apoſtolicum prius veniret, quam ipſe per legatos ipſum in ſuum favorem traduceret: Deinde Romano pontifici miſit legatos, eique mandavit epiſcopos Saxoniæ ſui ordinis oblitos contra ſe in prælio congreſſos fuiſſe, rogavit, eos, utpote infideles, perjuros, & belli civilis authores, a gradu ſacerdotali deponi: quatenus tales, per quos Eccleſia pacata regeretur, ipſe in eorum locum ſubrogaret. Sed fama rerum ad Apoſtolicum præceſſerat, eique totam rei geſtæ ſeriem indicaverat. Miſit ergo Regi literas, quibus eum de multis criminibus arguebat, & ut captivos epiſcopos eccleſiis boniſque ſuis integre reſtitueret, & concilium in eo loco, quo venire poſſet Apoſtolicus congregaret, oravit, ubi epiſcopi, vel ſi digni eſſent, epiſcopalem perderent dignitatem, vel injuriarum, quas erant paſſi, canonicam acciperent ſatisfactionem. Quod ſi in his Rex ſacris canonibus inobediens exiſteret, & excommunicatos a ſua ſocietate non repelleret, ſe eum anathematis gladio ab unitate Eccleſiæ abſciſſurum. In iiſdem literis conquerebatur, quod verbis benevolum, & ſubjectum ſe profiteretur, factis autem aſperrimum, & canonicis, & Apoſtolicis decretis ſe contrarium oſtenderet; imprimis quod fidem feſelliſſet in his, quæ pro Mediolanenſis Eccleſiæ reformatione promiſerat, indigniſque Firmanam, & Spoletanam eccleſiam dediſſet. Addit de decreto, quod in Romana ſynodo adverſus uxoratos presbyteros dederat: “ Ad Patrum decreta doctrinamque ſi recurrimus, nihil novi, nihil adinventiona noſtra ſtatuentes, ſed primam, & unicam eccleſiaſticæ diſciplinæ regulam, & tritam Sanctorum viam relicto errore repetendam, & retractandam eſſe cenſuimus . . . . . Attamen ne hæc ſupra modum tibi gravia aut iniqua viderentur, per tuos fideles tibi mandavimus, ne pravæ conſuetudinis mutatio te commoveret, mittentes ad nos, quos ſapientes, & religioſos in regno tuo invenire poſſes: qui ſi aliqua ratione demonſtrare vel adſtruere poſſent, in quo, ſalvo æterni Regis honore, & ſine periculo animarum noſtrarum, promulgatam ſanctorum Patrum poſſemus temperare ſententiam, eorum conſiliis condeſcenderemus. ”

Gregor. P. ep. 10. l. 3.

Annal. Sax. pag. 526.

XIX. Henricus rex correptiones Papæ dedignatus, cum ſuis conſilium iniit, qualiter vicem redderet contumeliæ, quam illatam ſibi putabat, quia Romanus Pontifex eum minatus eſt excommunicandum. Ut Papam abdicaret, Wormatiæ Dominica Septuageſimæ anni milleſimi ſeptuageſimi ſexti ſynodum convenire præcepit. Adfuit cum omnibus pene Teutonici regni epiſcopis Hugo Blancus Cardinalis, quem ante paucos dies propter incognitos

Lambert. pag. 233.

CHRISTI AN. 1076.

Conciliabul. Wormat.

mores Papa de ſtatione ſua amoverat, deferens de vita Papæ ſcenicis figmentis tragœdiam: ſcilicet qualiter ab ineunte ætate converſatus ſit; quam perverſo ordine ſedem Apoſtolicam occupaverit: quæ ante, & poſt epiſcopatum incredibilia flagitia commiſerit. Hujus authoritatem tanquam divinitus ſibi deſtinatam gratiſſime amplexati, ſequentem ſententiam promulgarunt epiſcopi. " Quia introitus tuus tantis perjuriis initiatus eſt, & Eccleſia Dei tam gravi tempeſtate per abuſionem tuarum novitatum periclitatur, & vitam tuam tam multiplici infamia dehoneſtaſti, obedientiam, quam tibi nullam promiſimus, nec de cætero ullam ſervaturi renuntiamus, & nulli noſtrum eris Apoſtolicus. „ Cumque omnes Papæ damnationi nihil hæſitantes ſubſcriberent, Adelbero Wirtzburgenſis, & Herimannus Metenſis epiſcopus aliquamdiu reſtitarunt, dicentes: Incongruum valde, & contra canonum ſcita eſſe, ut epiſcopus aliquis abſens, abſque generali concilio, ſine legitimis, & idoneis accuſatoribus, & teſtibus, necdum probatis criminibus, quæ objicerentur, condemnaretur: nedum Romanus Pontifex, adverſus quem nec epiſcopi, nec Archiepiſcopi cujuſquam recipienda ſit accuſatio. Sed Willelmus Trajectenſis epiſcopus, qui cauſam Regia pertinacius tuebatur, vehementer imminebat, ut aut cum cæteris in damnationem Papæ ſubſcriberent; aut Regi, cui ſub jurejurando fidem ſpopondiſſent, protinus renuntiarent. Rex vero, ne ullus eorum poſſet id poſtmodum negare, fecit unumquemque propria manu chartis ſingulis ſic inſcribere Papæ abdicationem. " Ego N. civitatis epiſcopus Hildebrando ſubjectionem, & obedientiam ex hac hora, & deinceps interdico, & eum Apoſtolicum nec habebo, nec vocabo. „ Plures mortis timore tunc ſubſcripſere. Sed cum primum data eſt opportunitas, Apoſtolico ſupplices confeſſionis literas direxerunt, reos ſe profitentes, ſed excuſationem neceſſitatis obtendentes.

Annal. Saxo. pag. 526.

Ibid.

Rex per totam Italiam miſit epiſtolas, donis, & promiſſis in ſuum favorem epiſcopos inclinans in tantum, ut Papam abdicarent etiam juramento. Romanos etiam plurimos pecunia corrumpens, ut Hildebrandum abjicerent, per literas oravit. Papæ etiam, ut ſedem Apoſtolicam nomenque relinqueret, plenas contumeliis literas miſit: quarum exemplar hoc eſt. " Henricus Dei gratia rex, univerſo ſanctæ Romanæ Eccleſiæ clero, & populo gratiam, & ſalutem. Hæc fides firma, & inconcuſſa creditur, quæ ſemper, & eadem, & præſenti, & abſenti ſervatur . . . Quam talem vos nobis ſervare ſcimus, & gratias agimus, & ut eadem perſeveret, petimus, ut ſicut fueritis amicis noſtris amici, inimicis inimici jugiter exiſtatis: Inter quos Hildebrandum monachum notantes, vos in ejus inimicitiam excitamus; quia hunc Eccleſiæ invaſorem, & oppreſſorem, & Romanæ reipublicæ vel regni noſtri inſidiatorem deprehendimus. „ Papæ vero ſcripſit: " Cum hactenus ex te, quæ patris ſunt, expectarem, tibique in omnibus magna fidelium noſtrorum indignatione obedirem, recepi a te viciſſitudinem, qualem oportebat ab eo, qui vitæ regnique noſtri perniciosiſſimus eſſet hoſtis. Nam cum omnem hæreditariam dignitatem, quæ mihi ab illa ſede debebatur, ſuperbo auſu rapuiſſes, longius inde progrediens regnum Italiæ peſſimis artibus alienare tentaſti. Nec hoc contentus, in Reverendiſſimos epiſcopos, qui nobis velut dulciſſima membra uniti ſunt, manum mittere non timuiſti, eoſque ſuperbiſſimis injuriis acerbiſſimiſque contumeliis contra divina, & humana jura, ut ipſi ajunt, exacerbaſti. Quæ omnia cum ego quadam patientia diſſimularem, tu hoc ignaviam exiſtimans, in ipſum caput auſus es inſurgere, mandans quæ noſti, ſcilicet, ut tuis verbis utar, quod aut tu morereris, aut mihi animam regnumque tolleres. Hanc inauditam contumaciam, ego non verbis, ſed re confutandam judicans, generalem conventum omnium regni primatum, ipſis ſupplicantibus, habui, ubi cum ea, quæ hactenus metu, & reverentia tacebantur, in medium deducta fuiſſent, veris aſſertionibus illorum, quas ipſorum literis audies, palam factum eſt, te nullatenus in Apoſtolica ſede poſſe perſiſtere: quorum ſententia, quia juſta, & probabilis, coram Deo, & hominibus videbatur, ego quoque aſſentiens omne tibi papatus jus; quod habere viſus es, abrenuntio, atque ut a ſede urbis, cujus mihi patriciatus, Deo tribuente, & jurato Romanorum aſſenſu, debetur, ut deſcendas, edico. „

CHRISTI AN. 1076.

Ibid.

Hujus epiſtolæ exemplar tranſmiſit ad clerum populumque Romanum, hæc addens: Hæc eſt ſeries epiſtolæ noſtræ ad Hildebrandum monachum, quam idcirco & vobis ſcripſimus, ut Deo, & nobis veſtra ſatisfaciat charitas. Exurgite igitur in eum fideliſſimi, & ſit primus in fide, primus in ejus damnatione. Non autem ut ſanguinem ejus fundatis, dicimus, ſed ut eum, ſi nolit deſcendere, cogatis, & alium communi omnium epiſcoporum, & veſtro conſilio a nobis electum in Apoſtolicam ſedem recipiatis, qui quod iſte in Eccleſia vulneraverit, curare, & velit, & poſſit. „

Ibid.

Alias literas falſis criminationibus plenas ad Papam direxit, hiſque ſubjicit: " Nos quidem hæc omnia ſuſtinuimus, dum Apoſtolicæ ſedis honorem ſervare ſtuderemus: ſed tu humilitatem noſtram timorem forte intellexiſti: ideoque in ipſam regiam poteſtatem nobis a Deo conceſſam exſurgere non timuiſti, quam te nobis auferre auſus es minari, quaſi nos a te regnum acceperimus: quaſi in tua, & non in DEI manu ſit regnum, vel Imperium.. Nos, qui ad regnum ſum unctus, tetigiſti, quem ſanctorum Patrum traditio ſoli Deo judicandum docuit; nec pro aliquo crimine, niſi a fide, quod abſit, exorbitaverim, deponendum aſſeruit; Cum etiam Julianum Apoſtatam prudentia ſanctorum epiſcoporum, non ſibi, ſed ſoli Deo judicandum deponendumque commiſerit . . . . Tu ergo omnium epiſcoporum noſtrorum judicio, & noſtro damnatus deſcende, vindicatamque ſedem Apoſtolicam relinque. „ Conciliabuli Wormatienſis literas depoſitionis ad Gregorium Papam non habemus.

Lambert. p. 233.

XX. Dum hæc in Germania geruntur, Papa Romæ magnum vitæ, & libertatis diſcrimen adiit: Cincius urbis præfectus, claritate generis, & opibus potens, multa in poſſeſſionibus Eccleſiæ Romanæ præter leges faciebat. Papa ſæpius eum modeſte corripuit. Sed cum nihil proficeret ſecreta correptio, tandem eum excommunicavit. Hinc ille majori dementia efferatus parat ultionem, cum Guiberto Ravennenſi, & Roberto Guiſchardo conſilium iniit, quomodo Gregorium Papam opprimeret. Opportuna ſceleris perficiendi occaſio ſe dedit ipſo natalis pervigilio. Gregorius Papa Miſſarum ſolemnia celebrabat in eccleſia beatæ Mariæ, quæ major vocata eſt, aderant pauci clerici, & laici, populum enim frequentem convenire prohibuerat imbrium inundatio. Cincius hac uſus opportunitate, cum jam peracta eſſet communio, cum armatis inopinato irruit in eccleſiam, injectaque in capillos Papæ manu, multis contumeliis affectum, de eccleſia protraxit; quin & unus militum eum in fronte gladio percuſſum graviter vulneravit, & priuſquam vulgato per civitatem rumore populus frequens auxilio conveniret, in domum quamdam munitiſſimam abripuit. Sed ubi fama tam atrocis facti totam replevit urbem, undique ad arma conclamatur: Orienteque diei crepuſculo Cincii domum oppugnare ſumma vi aggrediuntur: Et niſi ille mali, quod imminebat, haud improvidus, Papam dimittere maturaſſet, domum ipſam peremptis omnibus, qui in ipſa erant, evertiſſent. Papa interveniente, concitatæ multitudinis furor vix compreſſus eſt. Cincius cum uxore, & liberis fuga ſuæ ſaluti conſuluit. Romani ejus factum graviter, & indigne nimis ferentes, eum perpetuo damnarunt exilio, & quæ ipſius erant tam intra muros, quam extra, ferro, & igne demoliti ſunt. Cincius autem cum militari manu ſuccendit & evertit omnia, quæ poterat, de poſſeſſionibus Romanæ Eccleſiæ.

Vita Greg. P.

Romana 3. Synod. Concil. tom. 6. ed. Hard. Annal. Saxo. pag. 258. & ſeq.

XXI. Gregorius tanto defunctus periculo, pro prima quadrageſimæ hebdomada indixit concilium, cujus primæ ſeſſioni cum præſideret, in eccleſia Salvatoris, quæ Conſtantina dicitur, Rolandus clericus Parmenſis, Henrici, & epiſcoporum literas Papæ obtulit, & coram ſynodo palam recitatæ ſunt. Tunc tanta fit in eccleſia commotio, ut legatus, niſi inter Apoſtolici pedes defenſionem inveniſſet, membratim laniatus interiiſſet. Sequenti die Papa coram ſynodo declaravit, qua manſuetudine Regem de magnis criminibus corripuiſſet, atque epiſcopos captivos liberaret, quanta ſuavitate rogaſ-

CHRISTI An.1076. rogaſſet, & juſſiſſet, quantamque ſuperbiæ amaritudinem recepiſſet . . . Deinde cunctis acclamantibus, ne talis contumelia remaneret inulta, omnium

Henrici Regis depoſitio. conſilio & conſenſu Henricum ſynodali judicio damnavit, Regiſque nomine & honore privavit, atque anathematis gladio percuſſit. Ejus depoſitionis formula cum in antiquitate non habeat exemplum, & Henricus primus inter Reges fuerit depoſitus, hanc integram hic ſubjicimus.

Ibid. " Beate Petre Apoſtolorum Princeps, inclina, quæſumus, pias aures tuas nobis, & audi me ſervum tuum, quem ab infantia nutriſti, & uſque ad hunc diem de manu iniquorum liberaſti . . . . Tu mihi teſtis es, & domina mea Mater Domini, & Beatus Paulus frater tuus, & omnes Sancti, quod tua ſancta Romana Eccleſia me invitum ad sua gubernacula traxit, & ego non rapinam arbitratus ſum ad ſedem tuam aſcendere; potius volui vitam meam in peregrinatione finire, quam locum tuum pro gloria mundi ſæculari ingenio arripere: Et ideo ex tua gratia, non ex meis operibus, credo, quod tibi placuit, & placet, ut populus Chriſtianus, ſpecialiter tibi commiſſus, mihi obediat, ſpecialiter pro vice tua mihi commiſſa; & mihi tua gratia eſt poteſtas a Deo data ligandi atque ſolvendi in cœlo & in terra. Hac itaque fiducia fretus, pro Eccleſiæ tuæ honore & defenſione, ex parte omnipotentis Dei Patris & Filii & Spiritus ſancti, per tuam poteſtatem & authoritatem, Henrico Regi filio Henrici Imperatoris, qui contra tuam Eccleſiam inaudita ſuperbia inſurrexit, totius regni Teutonicorum, & Italiæ gubernacula contradico, & omnes Chriſtianos a vinculo juramenti, quod ſibi fecerunt, vel facient, abſolvo: & ut nullus ei ſicut Regi ſerviat, interdico. Dignum eſt enim, ut, qui ſtudet honorem Eccleſiæ tuæ imminuere, ipſe honorem amittat, quem videtur habere: & quia ſicut Chriſtianus contempſit obedire, nec ad Dominum rediit, quem dimiſit participando excommunicatis, meaque monita, quæ pro ſua ſalute ſibi miſi, te teſte, ſpernendo, ſeque ab Eccleſia tua, tentans eam ſcindere, ſeparando; vinculo eum anathematis vice tua alligo: & ſic eum ex fiducia tua alligo, ut ſciant gentes, & comprobent, quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram Filius Dei vivi ædificavit Eccleſiam ſuam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam. „

Concil. tom. 6. ed. Hard. Excommunicavit etiam Sigefridum Moguntinum Archiepiſcopum in hunc modum: " Sigefridum Moguntinum Archiepiſcopum, qui conatus eſt Epiſcopos atque Abbates regni Teutonicorum, a ſancta Romana Eccleſia, videlicet ſpirituali matre ſua, ſcindere, judicio ſancti Spiritus, & authoritate Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli ab omni Epiſcopali officio ſuſpendimus, & a communione Corporis & Sanguinis Domini ſeparamus . . . . . Cæteros vero, qui ſua ſponte ejus ſchiſmati conſentiendo ſubſcripſerunt, & in ea iniquitate perdurare volunt, ſimiliter ab omni Epiſcopali officio ſuſpendimus. Illos vero, qui non ſponte conſenſerunt, uſque ad feſtivitatem ſancti Petri ſufferimus, eo quidem reſpectu, ut, ſi infra iſtum terminum idoneam aut per ſe, aut per nuntios ſuos ſatisfactionem præſentiæ noſtræ non obtulerint, Epiſcopali deinceps officio priventur. „

Ibid. Epiſcopos quoque Longobardiæ, qui ſpreta canonica & Apoſtolica authoritate contra Beatum Petrum Apoſtolorum principem conſpirarunt, authoritate ejuſdem Beati Petri ab omni Epiſcopali officio ſuſpendimus, & a communione ſanctæ Eccleſiæ ſeparamus. Agathenſem Epiſcopum Berengarium, quia Narbonenſi Epiſcopo excommunicato communicavit, & vices Epiſcopales pro illo fecit, excommunicamus. Viennenſem Epiſcopum Hermannum juſte depoſitum pro ſimonia, perjuriis, ſacrilegiis, & Apoſtaſia, quia Viennenſem Eccleſiam infeſtare non deſiſtit, excommunicamus: & Eccleſiis Romanenſi, & ſancti Irenæi Lugdunenſi, quo uſque eas occupaverit, divinum interdicimus officium. Deſiderium & Romanenſis Eccleſiæ clericos, qui regulares noſtros ab ea expulerunt, & excommunicatis communicaverunt, inde, donec ſatisfaciant, excommunicamus. Abbatem ſancti Ægidii ſimiliter, & comitem ſancti Ægidii propter conſanguineam, & comitem Forenſem & Umbertum de Bellogroco propter infeſtationes Lugdunenſis Eccleſiæ: Podienſem ſimoniacum, homicidam Ste-

phanum, a legatis noſtris excommunicatum, & Pontium Gratianopolitanum, quouſque reſipiſcat, excommunicamus: & ea, quæ Dienſis Epiſcopus in Epiſcopatu Dienſi de decimis & primitiis & Eccleſiis fecit, & cætera, quæ in legatione noſtra ſtatuit, nos quoque confirmamus. „ Hugo Dienſis Epiſcopus Papæ legatus, in ſynodis Anſana, Claramontenſi & Divionenſi, in Gallia celebratis, eoſdem cum aliis ſimoniacis jam excommunicaverat. CHRISTI An.1076.

Gregorius Papa ſententiæ adverſus Henricum Regem latæ exemplar direxit ad univerſos Chriſtianos, quos hortatur ad divinam opem implorandam, ut aut impios ad pœnitentiam convertat, aut eorum conſilia reprimat. Henrici Regis legatus Roma reverſus, Trajecti, ubi tunc erat, ei indicavit, quod eſſet excommunicatus. Willelmi ipſius urbis Epiſcopi conſilio Rex excommunicationem illam vilipendit. Epiſcopus autem timens, ne, ſi populus hæc audiret, a Rege diſcederet, inter Miſſas ſermonem faciens ad populum, deriſorie, quod Rex eſſet excommunicatus, indicavit; ſed excommunicationem hanc nihil valere, quibus poterat verbis, utpote facundus homo, confirmavit; ſed mox in ipſo loco, in quo Romano Pontifici derogabat, mala valetudine corripitur, qua ingraveſcente, dum eſſet cum eo quidam homo Regis, qui jam diſceſſeret, eumque rogaret, ut ſe cum ſuo mandato remitteret ad Regem: Hoc, inquit, ei mitto mandatum, quod ipſe & ego & omnes iniquitati ejus faventes damnati ſumus in perpetuum: eumque a clericis ſuis, ne talia loqueretur, eſſet admonitus, Quid aliud, inquit, loquar, niſi quod viſibiliter intueor? Ecce enim dæmones lectum meum circumſiſtant, qui me, cum expiravero, rapiant. Rogo ergo vos & omnes fideles, ne, eum obito, fatigemini faciendo ſupplicationes. In hac deſperatione defunctus eſt, & diu jacuit inſepultus, donec Papæ juſſu ſine commendationibus ſepelitur. Comperta vero legatione Papæ & excommunicatione & depoſitione Regis, qui Saxonum Principes captivos detinebant, eos gratis, Henrico neſciente, dimiſerunt. Gregor. P. ep. 6. l. 3. Annal. Saxo. pag. 533.

XXII. Guibertus Ravennenſis Epiſcopus Papiæ indixit ſynodum, poſt feſta Paſchalia celebrandam . . . Longobardiæ Epiſcopi in ea ſententiam excommunicationis adverſus Papam confirmarunt. Regni primates incerti, num deferrent huic excommunicationi, Epiſcopos quoſdam conſulunt, qui Romanum Pontificem a nemine judicari, adeoque nec excommunicari poſſe reſponderunt. Henrici Regis fautores etiam eum excommunicationi ſubjacere non poſſe contendebant, quaſi per batiſmum non factus eſſet Eccleſiæ filius, ac proinde ejus correptioni obnoxius: ſed ita opinabantur, quia Regem excommunicari, & deponi idem putabant. Ad eam falſam opinionem convellendam duas Epiſtolas ſcripſit Papa Gregorius. Bolland. tom. 2.

Prima eſt ad Herimannum Metenſem, qui eum conſuluerat: primo dicit, eos, qui cum Henrico Rege communicant, eſſe excommunicatos, ſicut ille jam excommunicationem incurrerat communicando cum excommunicatis propter ſimoniam. Secundo probat, Regem poſſe legitime excommunicari, ſiquidem cum Chriſtus dixit Petro: Paſce oves meas, Reges non excepit. Deinde depoſitionem ab excommunicatione non ſeparans: Primo Henricum legitime depoſitum probat ex Epiſtola apocrypha S. Clementis ad Jacobum, in qua ſolius mentio fit excommunicationis: ſicut in his Apoſtoli verbis, quæ allegat, (Habentes in promptu ulciſci omnem inobedientiam . . . . Et cum hujuſmodi nec cibum capere.) Idem confirmat exemplis Zachariæ Papæ, qui Childericum Regem depoſuit; S. Gregorii Papæ, qui privilegiorum, quæ noſocomio concedit, violatores omni ſæculari etiam regia dignitate privat; Ambroſii, qui Theodoſium Imperatorem ad publicam adegit pœnitentiam; ſed de his ſuperius egimus. Addit, Paſtorum ſpiritualem potentiam regiæ præcellere, quod verum eſt, & quid ſuperiores Pontifices de utriuſque origine, diſtinctione, excellentia, & limitibus ſcripſerint, jam retulimus. His ſubjungit: " Notum ſit fraternitati tuæ, quia literis acceptis quorumdam fratrum noſtrorum præſulum & ducum, authoritate Apoſtolicæ ſedis licentiam dedimus his Epiſcopis excommunicatos a nobis abſolvere, qui non timuerunt ſe a communione Regis abſtinere. Greg. P. ep. 2. l. 4. 2. Cor. 10.

Christi An. 1076. De ipſo autem Rege omnino contradiximus, ut nullus eum præſumat abſolvere, quouſque illius certa pœnitentia, & ſincera ſatisfactio nobis per idoneos teſtes fuerit notificata, ut ſimul inveniamus, qualiter, ſi eum divina pietas reſpexerit, ad honorem Dei & illius ſalutem eum abſolvamus.

Ibid. Epiſtola tertia. Secunda eſt ad omnes Epiſcopos, duces, comites, & fideles, qui ſunt in regno Teutonico. Ex ſynodi literis ſatis conſtare dicis, cur Henricus ſit excommunicatus, & a regis dignitate depoſitus. " Sed quia, inquit, nos contra eum non movit, Deo teſte, ſæcularis ſuperbia, ſed ſanctæ ſedis & univerſalis Matris Eccleſiæ ſollicitudo & diſciplina, monemus vos in Domino Jeſu, & rogamus ſicut chariſſimos fratres, ut eum benigne, ſi ex toto corde ad Deum converſus fuerit, ſuſcipiatis, & circa eum non tantum juſtitiam, quæ illum regnare prohibet, ſed miſericordiam, quæ multa delet ſcelera, oſtendatis .... Procul ab eo removeantur pravi conſiliarii, qui pro ſimoniaca hæreſi excommunicati, non timuerunt Dominum ſuum propria lepra contaminare, & per diverſa crimina eum ſeducendo, ad ſcindendam ſanctam Eccleſiam provocavere .... Non ultra putet ſanctam Eccleſiam ſibi ſubjectam ut ancillam, ſed prælatam ut dominam .... Illud autem inter omnia ex parte S. Petri interdicimus, ut nullus eum præſumat ab excommunicatione abſolvere, quouſque iis, quæ prædiximus, nobis indicatis, Apoſtolicæ ſedis conſenſum & iteratum reſponſum recipiatis .... Quod ſi, exigentibus multorum peccatis, quod non optamus, ex corde non fuerit ad Deum converſus, talis ad regni gubernacula inveniatur, qui ea, quæ diximus, & cætera, quæ videntur Chriſtianæ religioni & totius Imperii ſaluti neceſſaria, certa ac indubitabili promiſſione obſervaturum promittat; ut autem veſtram electionem, ſi valde oportet, ut fiat authoritate Apoſtolica, firmemus, & novam ordinationem noſtris temporibus corroboremus, ſicut a ſanctis noſtris Patribus factum eſſe cognoſcimus; negotium, perſonam & mores ejus, quantocius poteſtis, nobis indicate. " Agneſem Imperatricem de novo Rege conſulendam monet, ſiquidem ei ſe juramento obſtrinxerant; quia, ſi conſenſum negaverit, ipſe hæc vincula ſua authoritate diſſolvet.

Annal. Saxo. p. 529. Annaliſta Saxo tertiam ad eoſdem refert Epiſtolam, qua Henricum juſte excommunicatum, ex rerum in ea cauſa geſtarum relatione oſtendere ſibi Papa proponit; nempe quomodo poſt victoriam Saxonicam, promiſſiones, quas legatis ſuis de emendatione ſua fecerat, penitus infregerit, excommunicatoſque in ſuam familiaritatem & communionem receperit, Eccleſiaſque in eam, quam conſueverat, confuſionem traxerit, ſcilicet vendendo Epiſcopatus & Abbatias. Ipſe tamen, quamvis ejus emendatione deſperata, ei ſcripſerat literas commonitorias, ut meminerit, quid, & cui, nempe Deo, promiſerit. Præterea ad eum miſerat tres viros religioſos, qui eum ſecreto monerent, ut pœnitentiam ageret. His addit, plurimis eſſe nota, propter quæ eum excommunicaris, & ab omni honore regni deſtituerit, abſque ſpe recuperationis: hic loquitur de geſtis in conciliabulo Wormatienſi, quæ nulla ratione vel exemplo defendi poſſunt. Demum eos hortatur, ut in fide, quam debent Deo & Eccleſiæ, permaneant, & pro Rege Deum orent, ut convertat cor ejus ad pœnitentiam; qui, ſi reſipiſcere voluerit, inquit, nos ad recipiendum eum ad communionem paratos inveniet.

Annal. Saxo. p. 530. XXIII. Gregorii Papæ cauſam multum adjuvarunt circumſtantiæ temporum. Plures Epiſcopos & principes graviter offenderet Henricus Rex, abuſus victoria Saxonica: alii ejus impietatem oderant. Quantum autem apud omnes Papæ literæ valuerint, ſequentia declarabunt. Saxoniæ principes, uti diximus, a diverſis exiliis reverſi, populos concitant ad vindicandam priſtinam libertatem, conjunctique præſidia Henrici ab omnibus caſtellis ejiciunt. Poſt hæc diem & locum determinant, ubi ad defenſionem patriæ, concordiam renovaturi conveniant. Henricus autem his territus cum Moguntiam veniſſet, Bambergenſes orta ſeditione urbem incenderunt. Dum Henricus & omnis populus ad ignem reſtinguendum feſtinaret, reliqui captivi ſine cuſtodibus relicti, inventa nave Rhenum trajiciunt, & feſtinantes in patriam venerunt. Principes ergo Saxonum ſimul adunati juramentis invicem datis ſe confirmant, & Regem, cui ſubjacent, eligere deliberant, & Suevos, ut idem faciant, ſollicitant, & Papam literis exorent, ut per ſe vel per legatum genti pene perditæ conſolator adeſſet. Alii duces & comites Henrici tyrannidem non ferentes eis ſe conſociant. Christi An. 1076

Plerique etiam Epiſcopi a Rege defecere, quos pœnitentes Papa benigne ſuſcepit. Uto Trevirenſis Roma nuper reverſus nolebat communicare Moguntino & Colonienſi Epiſcopo, & pluribus aliis, qui apud Regem aſſidui erant, obtendens eos & Regem eſſe excommunicatos, indultamque eſſe tantum colloquendi cum Rege licentiam. Complures alii ejuſdem anathematis authoritate compulſi paulatim ſe palatio ſubtrahebant, & ad Regem, licet crebris juſſionibus evocati, redire nolebant, ſatius judicantes Regem, quam Deum offendere ... Illi contra fremere, minas & convicia in omnes jaculari, injuſtam, & idcirco nihil æſtimandam eſſe Romani Pontificis ſententiam, qui ſe nec canonice ad ſynodum evocatos, nec criminis convictos vel confeſſos, præcipiti furore excommunicaſſet; Trevirenſem & alios Epiſcopos inveteratum adverſus Regem odium novo religionis vocabulo palliare, eumque honori ſuo recte proſpicere, ſi in hoſtes ſuos gladium, quem ad vindictam malorum acceperat, maturius diſtringat, & manifeſtos regni inſidiatores pœnis afficiat. Henricus autem, cum plures Principes ſub obtentu religionis a ſe deſeciſſe intellexiſſet, eos per legationes ſibi reconciliare tentavit; ſed implacabile odium, quo Saxones in ſervitutem redigere deſtinarat, non remiſit. Lambert. p. 237.

XXIV. Rudolphus dux Suevorum, Welpho dux Bajoariorum, Bertholdus dux Carinthiorum, Adelbero Epiſcopus Wirtzburgenſis, Adelbertus Epiſcopus Wormatienſis, aliique Ulmæ habito conventu, ſtatuerunt, ut omnes, quicumque Reipublicæ conſultum vellent, decimo ſeptimo Kalendas Novembris Triburiam convenirent: univerſoſque per Deum obteſtabantur, ut omni excuſatione remota, hanc ſinguli communibus commodis operam impenderent. Has expectatione ſuſpenſis & attonitis omnibus, Moguntinus Epiſcopus aliique plures a Rege, cujus partes hactenus acriter defenderant, defecerunt: & obſides, quos anno ſuperiore Regi dederant aliqui Principes, ſunt reſtituti. Statuta die Sueviæ & Saxoniæ Principes Triburiam convenere. Aderant legati ſedis Apoſtolicæ Sigehardus Patriarcha Aquilejenſis, & Altmannus Pataviensis, vir Apoſtolicæ converſationis, & magnarum in Chriſto virtutum, cui Papa vices ſuas in diſpoſitione cauſarum Eccleſiaſticarum delegaverat, & laici nonnulli, qui magnis opibus relictis ultro ſe ad tenuem vitam propter Deum contulerant, a Romano Pontifice miſſi ſunt, ut palam omnibus conteſtarentur juſtis de cauſis excommunicatum eſſe Regem Henricum, & ad alium Regem eligendum Papæ authoritatis ſuffragium pollicerentur. Nemini eorum, qui Henrico Regi, vel ſimoniacis, vel presbyteris conjugatis communicaſſent, communicabant, priuſquam publice profeſſus pœnitentiam, per Altmannum abſolveretur. Ille conventus ſeptem dies tenuit, quibus prolata ſunt quæcumque adverſus bonum publicum, Principes & populos deliquiſſet Henricus, quomodo regnum, quod a parentibus florentiſſimum acceperat, inteſtinis cladibus infeſtum cruentumque reddidiſſet, Eccleſias, & monaſteria deſtructa, victualia ſervorum Dei verſa eſſe in ſtipendia militum, & ad munitiones extruendas, non quibus impetus barbarorum arceatur, ſed liberæ gentis cervicibus duriſſimæ ſervitutis jugum imponatur, ejuſque temeritate ſacra & prophana faſque nefaſque confuſa eſſe & implicata. Tantarum calamitatum unicum ſupereſſe remedium, ut eo amoto, Rex alter crearetur. Lambert. p. 242. *Principum conſpiratio adverſus Henricum*

Henricus Rex cum ſuis in villa Oppenheim ſe continebat: inde legatos miſit, qui tentarent eos ad miſericordiam flectere, pollicentes omnium offenſarum emendationem. Illi ejus promiſſionum infidelitatem ſæpius experti, timenteſque, ne declinato periculo fieret deterior, diu reſtiterunt, jamque trajecto Rheno ei arma inferre parabant, cum ille pariter ex altera ripa Rheni eis occurrit armatus ..., ſollicitis omnibus in tantarum expectatione rerum, quæ ultimam cladem reipublicæ minabantur; Suevi & Saxones ad eum mittunt legatos, qui pacem ea conditione promiſerunt, ſi omnia implere vellet, quæ ei facienda proponerent. Quod cum ille ſpopondiſſet, primo propoſuerunt, ut Epiſcopum Wor- Ibid. p. 145 & Annal. Saxo.

matien-

Digitized by Google

CHRISTI AN. 1076. matienſem in ſuam urbem reſtitueret. Secundo mox literas ſcriberet, quibus fateretur, ſe injuſte afflixiſſe Saxones, ipſaſque per Italiam & Germaniam mittendas ipſorum nuntiis daret. Tertio. Cauſam integram ſe reſervare cognitioni Romani Pontificis, quem pro feſto Purificationis Auguſtam evocarent, ibique habito publico conventu omnium Principum, diſcuſſiſque utriuſque partis allegationibus, ipſe vel abdicet, vel abſolvat accuſatum. Quod ſi ante diem anniverſarium excommunicationis ſuæ, præſertim ſuo vitio, non abſolvatur, in perpetuum regnum repetere non poſſit. Demum ut excommunicatos ſtatim a ſuo contubernio amoveret, dimiſſoque exercitu, ſecedens in urbem Spirenſem cum paucis miniſtris, quos probarent Principes, vitam agat privatam, eccleſiam non ingrediens, nihilque circa publica negotia ſuo jure diſponens, regiæque dignitatis inſignia deponat uſque ad ſynodicam cauſæ ſuæ examinationem.

Ibid. Henricus has conditiones quantumvis fœdas lætus accepit, ſtatimque epiſcopos Colonienſem, Bambergenſem, Strasburgenſem, Baſileenſem, Spirenſem, Loſanenſem, Citicenſem, Oſnabrugenſem, & cum iis reliquos excommunicatos, quorum opera conſiliiſque gratiſſime utebatur, e caſtris egredi jubet, parique fide reliquas adimplet conditiones. Suevi & Saxones poſt hæc in patriam redeunt, legatoſque Romam deſtinant, qui Papam rei geſtæ ordinem edoceant, orentque, ut non dedignetur præſtare præſentiam.

Lambert. p. 145. & ſeq. XXV. Rex certo ſciens omnem ſuam in eo verti ſalutem, ut ante conſtitutum diem ab excommunicatione abſolveretur: nec ſatis tutum ſuis rationibus exiſtimans, ut expectato Romani Pontificis adventu, ſi infeſto judici, & obſtinatis accuſatoribus cauſam ſuam committeret, Papæ occurrere ſtatuit, ut quoquo modo excommunicationis abſolutionem impetrare conaretur; ea quippe impetrata, tunc cætera forent faciliora: tunc enim alloqui principes, amicorum fidem implorare, nulla deinceps vetaret religio. Paucis igitur ante natalem Domini diebus cum uxore & parvulo filio & uno comite profectus eſt, paucique admodum vix aliquid pro impenſis itineris contulere. Vis & inclementia hyemis hoc anno jugis ſolitoque aſperior inhorruerat, ut a feſtivitate S. Martini Rhenus fluvius glaciali frigore conſtrictus, pene uſque ad Kalendas Aprilis pedeſtri itinere tranſmeabilis maneret, & pleriſque in locis vineta exſiccatis frigore radicibus omnino areſcerent.

Ibid. p. 247. Henricus ubi comperit fœderatorum duces omnes aditus ad Italiam cuſtodibus occupaſſe, divertit Biſantium, ibique natalem Domini celebravit, ſatis magnifice ſuſceptus ab avunculo matris ſuæ Willelmo comite. Inde progrediens obviam habuit ſocrum ſuam, ejuſque filium Amedeum, cujus hic erant poſſeſſiones ampliſſimæ: Regem quidem honorifice ſuſceperunt, tranſitum tamen nonniſi pactione provinciæ conceſſere: ſicque laborioſiſſimum, & plenum periculis iter ſæviente hyeme ingreſſus eſt; inſtans enim abſolutionis dies nullas moras patiebatur. Indigenas locorum peritos mercede conduxit: hiſque ductoribus vix tandem aliquando cum frequenti ſalutis ſuæ periculo ad campeſtria pervenit.

Ubi primum innotuit ejus adventus, certatim ad eum omnes Italiæ epiſcopi & comites confluebant, eumque ſummo cum honore ſuſcipiebant: atque intra paucos dies ad eum infinitæ multitudinis exercitus congregatus eſt: plurima enim, quæ præter leges & jura majorum ab improbis hominibus hic præſumebantur, regiæ authoritatis cenſura corrigi ſperabant. Præterea fama vulgaverat, eum veniſſe ad Papam deponendum, qui jam pridem eos ab eccleſiaſtica communione ſuſpenderat. Itaque oblatam ſibi ultionis occaſionem gratulabantur.

Ibid. p. 248. XXVI. Interea Gregorius Papa Roma egreſſus, profectionem accelerans, ſtatuto die Auguſtæ præſto eſſe ſatagebat, ducatum ei præbente Mathilde derelicta ducis Lotharingiorum Goteſridi: ſed audiens, Regem jam eſſe intra Italiam, eadem hortante in caſtellum munitiſſimum, quod Canuſium dicitur, prope Regium divertit, expectare volens, donec conſilium adventus ejus diligentius exploraret. Epiſcopi & laici, quos excommunicaverat, & Rex dimiſerat, eluſis cuſtodibus, qui eluſas cuſtodiebant, pervenientes in Italiam, Canuſium properant, veniam præſumptæ rebellionis, atque, ut ab excommunicatione abſolvantur, nudis pedibus & laneis ad carnem induti ſuppliciter poſtulant. Papa illis dixit, peccatum veraciter deflentibus non eſſe denegandam miſericordiam; ſed longam inobedientiam diuturnioris pœnitentiæ igne excoqui oportere. Quapropter, ſi eos vere facti pœniteret, æquo animo paterentur, quodcumque ſanandis vulneribus eorum adhiberet eccleſiaſticæ correptionis cauterium, ne ex facilitate indulgentiæ, culpa, quæ adverſus ſedem Apoſtolicam atrox præſumpta fuiſſet, parva videretur. Illis paratos ſe profitentibus ad omnia quæ impoſuiſſet ſufferenda, epiſcopos omnes a ſe invicem ſeparatos præcepit ſingulis cellis ſolitarios includi, nec ullum cum aliquo habere colloquium, ad veſperam autem cibi & potus mediocri menſura refici. Laicis quoque pro ætatis & virium conſideratione congruentem ſingulis indixit pœnitentiam. Ita per aliquot dies examinatos ad ſe vocavit, & leniter pro admiſſis objurgatos, & ne deinceps ſimile quid admitterent, commonitos, excommunicatione abſolvit, abeuntibuſque iterum præcepit, ne regi Henrico, donec ſedi Apoſtolicæ ſatisfeciſſet, aliquatenus communicarent, aut ei ſuam operam accommodarent.

Ibid. XXVII. Henricus autem Mathildem comitiſſam ad colloquium evocavit, eamque precibus & promiſſis oneratam ad Papam remiſit, & cum ea ſocerum ſuam ejuſque filium, Azzonem etiam marchionem, & abbatem Cluniacenſem, & nonnullos ex primis Italiæ principibus, obſecrans, ut excommunicatione abſolveretur, nec principibus Teutonicis temere fides haberetur .... Eorum legatione audita, Papa reſpondit: Incongruum eſſe, & ab eccleſiaſticis legibus alienum, ut abſentibus accuſatoribus cauſa accuſati ventilaretur: quin imo, ſi innocentiæ ſuæ confideret, omnis timoris ſcrupulo liberatus, ſtatuto die Auguſtam veniret; ſe illic diſcuſſis utrarumque partium allegationibus, nec gratia, nec odio, ſed juxta leges eccleſiaſticas, quam rectiſſimam poſſet, de ſingulis ſententiam laturum eſſe. Illi reſponderunt, Regem nuſquam terrarum ſubterfugere illius judicium, quem ſciat æquitatis & innocentiæ incorruptiſſimum fore vindicem, ſed urgere diem anniverſarium, quo fuiſſet excommunicatus, & principes expectare, ut, ſi ante hanc diem excommunicatione non abſolvatur, deinceps juxta palatinas leges indignus regio honore habeatur, nec ultra pro aſſerenda innocentia ſua mereatur audientiam: proinde obnixius petere, & hoc omni, quo Papa jubeat, ſatisfactionis genere paratum emereri, ut ſolo interim anathemate abſolvatur, reſponſurus ex integro, in quocumque loco Papa præcipiat, omnibus objectis criminibus, & ſententiæ ejus obſecuturum. Diu Papa reſtitit, veritus in Rege juvenilis animi inconſtantiam, & proclive, quocumque aſſentatores impuliſſent, ingenium: ſed ſuperatus importunitate perurgentium: Si veraciter, inquit, eum facti pœnitet, coronam & cætera regni inſignia in argumentum veræ pœnitudinis noſtræ poteſtati dedat, ſeque poſt tam contumax admiſſum regio nomine & honore indignum profiteatur. Durum nimis hoc viſum eſt legatis; eumque vehementer inſiſterent, ut ſententiam temperaret, vix & ægre tandem exoratus annuit, ut cominus veniret, & culpam ſuam decretis Apoſtolicæ ſedis obediendo expiaret.

Henricus rex Papæ ſatisfacit & abſolvitur.

Ibid. Annal. Saxo. Venit ille, ut juſſum fuerat, & cum caſtellum illud triplici muro ſeptum eſſet, intra ſecundum murorum ambitum receptus, foris derelicto omni comitatu, depoſitoque cultu regio, lanea veſte indutus, nudis pedibus, jejunus mane uſque veſperam perſtitit, Romani Pontificis ſententiam præſtolando: hoc ſecundo & tertio die fecit: quarto demum in conſpectum ejus admiſſus, his conditionibus excommunicatione abſolutus eſt, ut regalem ornatum nonniſi permittente Papa reſumeret, ut excommunicatos colloquio vel convivio vitaret, ut, quocumque loco & die Papæ placeret, de omnibus, quæ ſibi objicerentur, criminibus ſatisfaceret. Demum ut nullum, qui ad Apoſtolorum limina de quibuſcumque locis tenderet, vel ipſe, vel aliquis eorum, quos cohibere poſſet, prohiberet. His ergo jurejurando firmatis, commonetur, ne Deo mentiatur, quia, ſi promiſſa non impleverit, non modo priora vincula non auferantur, ſed & alia ſtrictiora ſuperaddantur: Has tantum reconciliationis conditiones refert Annaliſta Saxo.

Alii

CHRISTI AN. 1077.

Greg. P. epiſt. l. 4 poſt duodecimam.

Henrici jusjurandum.

Alii plures & duriores recenſent; ſed earum nulla fit mentio in Henrici regis jurejurando, vel ei repugnant. Illius exemplar hic ſubjicimus: “ Ego Henricus rex, de murmuratione & diſſenſione, quam nunc habent contra me Archiepiſcopi & epiſcopi, duces, comites, ceterique principes regni Teutonicorum, & alii, qui eos in eadem diſſenſionis cauſa ſequuntur, infra terminum, quem Dominus Papa Gregorius conſtituerit, aut juſtitiam ſecundum judicium ejus, aut concordiam ſecundum conſilium ejus faciam, niſi certum impedimentum mihi vel ſibi obſtiterit, quo tranſacto, ad peragendum idem paratus ero. Item, ſi idem Dominus Papa Gregorius ultra montes, ſeu ad alias partes terrarum ire voluerit, ſecurus erit ex mei parte, & eorum, quos conſtringere potero, ab omni læſione vitæ & membrorum ejus, ſeu captione, tam ipſe, quam qui in ejus conductu & comitatu fuerint, ſeu qui ab illo mittantur, vel ad eum, de quibuſcumque terrarum partibus venerint, in eundo, & ibi morando, ſeu inde redeundo: neque aliquod aliud impedimentum habebit ex meo conſenſu, quod contra honorem ſuum ſit: & ſi quis ei fecerit, cum bona fide ſecundum poſſe meum illum adjuvabo. „ Actum Canuſiæ, quinto Kalendas Februarii, indictione decima quinta, id eſt, anno milleſimo ſeptuageſimo ſeptimo. Henrici regis interceſſores eadem pro eo jurejurando confirmarunt.

Lambertus refert, Papam tunc celebraſſe Miſſam, cumque ſacram Euchariſtiam ſumpturus manu teneret, dixiſſe Regi: Ego a te tuiſque literas accepi, quibus me inſimulabas ſedem Apoſtolicam per ſimoniam occupaſſe, & quibuſdam criminibus vitam maculaſſe, quæ mihi ſecundum canones ad ſacros ordines acceſſum obſtrinxerint. Hæc licet multis idoneis teſtibus refellere queam, divino potius teſtimonio omnem ſcandali ſcrupulum tibi auferam. Ecce corpus Dominicum, quod ſumpturus ero, in experimentum mihi hodie fiat innocentiæ meæ, ut omnipotens Deus ſuo me hodie judicio vel abſolvat objecti criminis ſuſpicione, ſi innocens ſum; vel ſubitanea interimat morte, ſi reus. Poſt hæc terribilia verba Dominicum corpus accepit. Tum converſus ad Regem: Fac ergo, inquit, fili, quod me facere vidiſti: principes Teutonici regni magnam tibi molem criminum capitalium impingunt .... ſi te innocentem noſti, libera compendioſe eccleſiam Dei ſcandalo, & te ipſum longæ concertationis ambiguo, & ſume hanc partem hoſtiæ conſecratæ, ut comprobata, Deo teſte, tua innocentia, obſtruatur omne os adverſum te iniqua garrientium. Rex autem attonitus habito cum ſuis conſilio, reſpondit: quod abſentibus ſuis accuſatoribus nullam vim haberet hæc probatio, oravitque Papam, ut rem integram generali concilio reſervaret. Hujus facti & plurium, quæ refert Lambertus, non meminit author vitæ Gregorii Papæ, licet ſatis diligens & coævus. Et quidem parum probabile videtur. Henricum enim gravium ſcelerum conſcium noverat Papa Gregorius, eaque per pœnitentiam non diluiſſe, utpote quem jam ab anno excommunicaſſet, & licet a cenſuris eum abſolviſſet, conſcientiæ reatus per pœnitentiæ ſacramentum non expiatos noverat. Gregorius præterea Germaniæ principibus ſancte promiſerat, quod in publico Imperii conventu Henricus ſe judice de objectis criminibus ſatisfaceret; hanc autem promiſſionem ſic infregiſſet, non ſine gravi offenſione principum, quorum auxilium adhuc ei erat neceſſarium. Præterea Papæ judicium in publico principum conventu non acceptarat Henricus, ut ei vel innocenti regnum reſtitueretur, vel reo penitus adimeretur, ut ſcribit Lambertus; ſed quemadmodum in Henrici jurejurando Papæ tradito legitur, ut juſtitiam ſecundum judicium ejus, aut concordiam ſecundum conſilium ejus faciat. Demum de aliis violatæ ab Henrico pacis conditionibus, quas hic author exaggerat, numquam Papa conqueſtus eſt, licet longe minora non omittat.

Vit. Greg. Pap. n. 85. apud Bolland. menſ. Maio & Annal. Saxo.

XXVIII. Paulus Bernriedenſis Gregorio Papæ ſubæqualis in ejus vita, his, quæ hactenos diximus, recte concordat, quædam tantum contraxit: Quid poſtea ſit actum, ſic refert: Rex poſtquam communione recepta, ſed quæſtione regni dilata, ſolutus ab Apoſtolico diſceſſit, ad ſolutam nequitiam redire, & ſimoniacis Italis excommunicatis contra ſedem Apoſtolicam aſſentire non dubitavit. Cum enim ad ſuos reverſus, cœpiſſet eos a convivio ſuo ſeparare, tumultum fecere dicentes ei, quia, ſi eos, quorum ſapientia & virtute regnum obtinuiſſet, nunc a ſe repelleret, Apoſtolicus ei nec illud reddere, nec aliud adquirere poſſet. His & aliis verbis ejus animus immutatus eſt; ſed adhuc diſſimulavit, ſenſit enim Mediolanenſem populum, Thebaldi ſui præſulis excommunicati ſocietatem culpabilem jam refugere, miſiſſque Papæ legatis ſolutionem imploraſſe: cui legationi ego interfui, inquit Arnulphus, de præteritis ſatisfaciens, in futuro caſtigare promittens. Papa vero ſapienti uſus conſilio, Anſelmum Lucenſem & Geraldum Oſtienſem epiſcopum direxit Mediolanum, daturos veniam quibuſcumque poſcentibus. Ubi vero ingreſſi ſunt urbem, læta eſt civitas. Qui toto triduo, confluentibus ad hoc civibus, divina prædicantes eloquia, abſolventes benedicunt univerſos. Theobaldus Mediolanenſis Archiepiſcopus excommunicatus id indigne tulit, adeo ut ſeditionem in populo, bellumque conaretur inferre; ſed minime valuit. Henricus, qui hunc ei epiſcopatum dederat, nihil pro ejus reſtitutione tentavit.

CHRISTI AN. 1077.

Arnulph. l. 4. c. 13.

Greg. P. ep. 12 l. 4.

Gregorius autem Papa epiſcopos & principes Germaniæ ſtatim de Regis abſolutione literis fecit certiores. “ Cum ad vos, inquit, tranſeundi copiam non haberemus .... Rex, ſupplices ad nos legatos præmittens, per omnia ſe ſatisfacturum Deo ac nobis obtulit, & ad emendationem vitæ ſuæ omnem ſe ſervaturum obedientiam repromiſit: dummodo apud nos abſolutionis & Apoſtolicæ benedictionis gratiam impetrare mereretur. Quod cum diu multis conſultationibus differentes acriter eum de ſuis exceſſibus per omnes, qui intercurrebant, nuntios redargueremus, tandem ſemetipſum nihil hoſtile aut temerarium oſtentans, ad oppidum Canuſii, in quo morati ſumus, cum paucis advenit, ibique triduum ante portam depoſito omni regio cultu miſerabiliter, utpote diſcalceatus, & laneis indutus, perſiſtens, non prius cum multo fletu Apoſtolicæ miſerationis auxilium & conſolationem implorare deſtitit, quam omnes, qui ibi aderant, & ad quos rumor ille pervenit, ad tantam pietatem, & compaſſionis miſericordiam movit, ut pro eo multis precibus, & lacrymis intercedentes, omnes quidem inſolitam noſtræ mentis duritiam mirarentur. Nonnulli vero in nobis non Apoſtolicæ ſeveritatis gravitatem, ſed quaſi tyrannicæ feritatis crudelitatem eſſe clamarent. Denique inſtantia compunctionis ejus, & tanta omnium, qui hic aderant, ſupplicatione devicti, tandem eum relaxato anathematis vinculo in communionis gratiam, & ſinum S. Matris Eccleſiæ excepimus, acceptis ab eo ſecuritatibus, quæ inferius ſcriptæ ſunt. „ Nullas autem ſubjicit præter ejus jusjurandum.

Vit. Greg. Greg. P.

Henricus non multo poſt callide miſſa legatione Papæ ſupplicavit, ut eum ſemel apud S. Joannem in Modoeria, vulgo Monza, per epiſcopos Papienſem & Mediolanenſem, more priorum Regum, Italici regni coronam ferream recipere permitteret: vel, ſi nollet hoc fieri per ejuſmodi epiſcopos, utpote excommunicatos, ſaltem hoc privilegium Apoſtolica authoritate cuilibet epiſcopo concederet exequendum. Sed Papa nullo modo votis ejus acquieſcere voluit, ne regnum ei cum communione reddidiſſe videretur. Rex tunc quidem a regalibus inſignibus abſtinuit; ſed non multo poſt ea admittere non timuit; ſed fortaſſis poſt Rodulphi electionem.

Ibid.

Germaniæ & Italiæ principes conſpirant adverſus Henricum regem.

XXIX. Confœderati Germaniæ principes, tranſacto die Purificationis, quem terminum Henrico conſtituerant, ut coram Papa in audientia totius regni de criminibus objectis ſe canonice purgaret, cum ejus verſutiam, nec in ipſa reconciliatione, nec poſtea ceſſaſſe didiciſſent; mox in Suevia apud Ulmam conventu facto, deliberaverunt, ne ſe deinceps ab illo ludificari permitterent, generalius colloquium ad Forcheim quarto Idus Martii ad novi Regis electionem condixerunt: ad quod etiam Domini Apoſtolici conſilium & auxilium ſibi venire miſſa legatione poſtulaverunt. Quo audito, Papa ad colloquium direxit Bernardum Eccleſiæ Romanæ diaconum cardinalem, & Bernardum Maſſiliæ abbatem ſexcentorum monachorum, qui Germaniæ principes rogarent, ut diſpoſitionem regni uſque ad adventum ejus differrent, ſi hoc ſine periculo fieri poſſe putarent. Sequenti die, Manegoldus comes, vir ſincerus advenit: cujus relatione Papa de novo Rege conſtituendo factus eſt certior. Itaque Gre-

CHRISTI AN. 1077.

Gregorium Romanæ Eccleſiæ diaconum ad principes deſtinat, qui eos Apoſtolica authoritate adventum ejus præſtolari compelleret, eique juſſit, ut Henricum regem prius adiret, ab eoque peteret, ſi ſecuritatem facere vellet, ut Dominus Papa pro ejus cauſa determinanda tranſiret in Germaniam: quam ſi Henricus, qui adhuc in Longobardia morabatur, negaret, ad ſe rediret, ipſumque ad eum conventum venire juxta promiſſa compelleret. Legatus cum prædicto comite ad Regem profectus eſt, eique dixit: adeſſe tempus, quo promiſſa compleret, conventuros in Forcheim quarto Idus Martii Teutonici regni principes, ad componendum reipublicæ ſtatum: eo igitur juxta promiſſa conveniret, ut regnum bellis civilibus, ſe ipſum fœdiſſimæ exiſtimationis macula liberaret. Henricus reſpondit, hac primum vice ſe veniſſe in Italiam, ideoque multis & magnis reipublicæ negotiis implicitum, non poſſe tam cito infectis rebus provincia excedere, quin Italos graviter offendat. Præterea citius imminere conventum, quam ut intra tam breve tempus eo curſim venire poſſet. Itaque negata ſecuritate legatum remiſit, qui ad Papam reverſus eſt, Comes autem ad conventum properavit.

Lambert. chron.

Lambert. p. 252.

Henricus quidem tunc maximis difficultatibus premebatur. Epponem Citicenſem epiſcopum ad eum Papa miſerat, qui familiares ejus excommunicatione abſolveret. Cum adventus ſui cauſam Italis expoſuiſſet, vehemens adverſus eum coorta eſt indignatio, irriſoriis exclamationibus excommunicationem illius ſe nihil æſtimare, cum ipſum omnes Italiæ epiſcopi juſtis ex cauſis jam pridem excommunicaſſent, qui ſedem Apoſtolicam per ſimoniam occupaſſet, ac fœdiſſimis ſceleribus maculaſſet: nec Regi pepercere, exprobrantes, gloriæ ſuæ crimen inuliſſe non abolendum, qui homini hæretico & & probis omnibus infamato majeſtatem regiam ſubmiſeſit, eaque ſubjectione reipublicæ dignitatem prodiderit, ſeque in ultionem ejus injuriæ omnes, quas potuerint, Papæ irrogaſſe injurias. Hæc Italiæ principes per populum ſerendo ingeos Regi odium conflaverant. Adulta poſtremo ſeditione, una fuit omnium ſententia, ut abdicato patre, ejus filium licet impubem Regem ſibi facerent: & cum eo Romam profecti Papam alium eligerent, per quem & ipſe protinus Imperator conſecraretur, & Papæ ejus apoſtatici acta caſſarentur.

Perlato ad Henricum tam moleſtæ conſpirationis nuntio, miſit propere principes omnes, qui apud ipſum erant, ut, quacumque poſſent induſtria, efferatæ multitudinis animos mitigarent, rogantes, ne in contumeliam ſuam factum putarent quod, extrema neceſſitate compulſus, communis commodi ratione feciſſet; nec Teutonicis principibus, qui ſibi per calumniam regnum eripere machinarentur, nec Romano Pontifici, qui ad evertendum Eccleſiæ ſtatum ſpirituali gladio circumquaque fulguraret, aliter ſatisfieri potuiſſe, quam ut ante ſtatutum diem excommunicatione abſolveretur; omnem deinceps curam & induſtriam ſe ad vindicandas ſuas & illorum injurias eſſe tranſlaturum. Vix tandem compreſſo tumultu, plerique principes ſe clam caſtris ſubtrahentes ad ſua rediere. Cæteri quidem ira diſſimulata Regem pacifice excepere; ſed conſuetam reverentiam ei non deferebant, eumque Italiam peragraret, ut injuriam paſſis regio more juſtitiam redderet; nec civitates eum recipiebant, nec fauſtis acclamationibus ei pro more obviam procedebant; ſed in ſuburbanis locis eum exercitu commorari cogebatur, & pauca tantum alimenta miniſtrabant, appoſito ſingulis in locis præſidio, ut prædas agere volentes armata manu coercerent. Rex inſolita rerum facie territus, ſeroque pœnitens, quod inexpertæ gentis fidei temere ſe credidiſſet, gravi ſollicitudine & metu perurgebatur, nec ullum effugium inveniebat, niſi in reconciliandis, ſi qua ratione poſſet, Italorum animis. Excommunicatos igitur priores conſiliarios, quos ab ejus contubernio Papa ſubmoverat, in priſtinum familiaritatis ſuæ gradum revocat, & cum eis de publicis negotiis conſilia confert, aſſidueque in conventu principum criminabatur Romanum Pontificem, qui tantas tempeſtates concitaſſet. In reliquis Lambertus aperte ſibi contradicit, Epponem enim Citicenſem epiſcopum recenſet inter conſiliarios excommunicatos, quos Rex in familiaritatem receperat. Eumdem tamen Epponem a Papa miſſum modo dixerat, ut eos, qui Henrico ante ejus abſolutionem communicaverant, abſolveret.

Henrico ſubſtituitur Rudolphus.

Vit. Gregor. P. num. 93.

Interea fœderati Germaniæ principes apud Forcheim die decimo tertio Martii convenere. Legati literas Apoſtolicas proferunt, affirmant, Papam pactum de Henrici promiſſione lætatum, quandoquidem Itali eccleſiæ adverſarii plus audaciæ, quam terroris ex præſentia ejus acciperent, ut non Regis electionem uſque ad Papæ adventum differrent, ſi hoc ſine periculo fieri poſſet. Principes tunc legatis aſſurgentes exponunt, quot contumelias & pericula ab Henrico rege pertulerint, vel deinceps reformidarent. Addunt, ejus juramentis ſe fidem habere non poſſe, numquam ſperaſſe ejus correctionem, ſe tamdiu diſtuliſſe, ne aliorum calumniis locum darent, qui correctionem ei interclusam fortaſſe conquererentur. Hic dies in querimoniis tranſactus eſt.

Ibid.

In craſtinum rurſus ad hoſpitium legatorum convenientes, ajunt, periculoſiſſimum ſchiſma in toto regno futurum, niſi eo die, uti deliberaverant, novum Regem eligerent. Legati reſponderunt, optimum ſibi videri, ſi novi Regis conſtitutionem in adventum Papæ differre poſſent; cæterum regni proviſionem in arbitrio principum eſſe ſitam, qui rempublicam in manibus tenerent, ac noſſent, quid toti regno expediret . . . Principes a legatis accepta licentia conveniunt apud Sigefredum Moguntinum Archiepiſcopum, illudque inſtar principii ſtatuunt, nullius ſe ſubjectionis exhibendæ Henrico regi obnoxios, cui Papa regnum interdixerit, & omnes Chriſtianos juramento, quod ei feciſſent, abſolverit, eique poſtea communionem, non regnum, falſa correctionis promiſſione reddiderat. Papa tamen Henrici jusjurandum ſub hac ſubſcriptione receperat: Ego Henricus rex, eumque Regem appellaverat in ſuis ad eoſdem principes literis; ſed exilio, carcere, bonorum privatione prius exaſperati, Rudolphum Suevorum ducem multum renitentem regia dignitate ſublimarunt, eique ſe fidelitatis ſacramento ſubdiderunt. Ille jus omne hæreditarium repudiavit, in arbitrio principum eſſe decernens, ut poſt mortem ejus, quem digniſſimum invenirent, eligerent: hac ſapienti cautione filii vitæ conſulens, ſi in bello, quod præſagiebat, vinceretur. Archiepiſcopi Moguntinus & Magdeburgenſis cum ſuis ſuffraganeis, legatis Papæ præſentibus, & regni principibus, eum Moguntiæ regali unctione conſecrarunt.

Ibid.

Rudolphus, ut ſe fidelem Romani Pontificis decretorum executorem probaret, ipſo ſuæ conſecrationis die officium diaconi ſimoniaci recipere noluit, qui ad legendum in Miſſa epiſtolam jam ſacris indutus veſtibus proceſſerat. Archiepiſcopus igitur, eo amoto, alium in ejus locum ſubſtituit. Clerici ſimoniaci & incontinentes adverſus Regem & Archiepiſcopum ſeditionem movent: cumque Rex poſt prandium in eccleſiam deſcenderet ad audiendas veſperas, plebs furens palatium & eccleſiam occupare nititur; ſed a militibus Regis compeſcitur, licet inermibus; diebus enim quadrageſimæ ſine armis procedebant. Poſt veſperas, cum populus furens ab incepto non deſiſteret, atque in mortem Regis & Archiepiſcopi conſpiraſſe videretur, principes & milites juſſu Regis arma ſumunt, atque per portam eccleſiæ, quæ magis impugnabatur, erumpunt, & licet pauci eſſent, ingentem hanc multitudinem in fugam vertunt. Rudolphus ſtatim miſſa legatione, Papæ ſuam promotionem ſignificavit.

Gregorius hanc electionem contra pacta conventa factam, omnibus bonis odioſam fore intelligens, quandoquidem Henricus maximis negotiis detentus in Italia, & nimia temporis anguſtia coarctatus conventui intereſſe non potuerat, ut objectis ſibi criminibus ſatisfaceret: Expreſſis enim verbis ſcripſerat in jurejurando quod Papæ tradiderat, juſtitiam ſe ſuis accuſatoribus eſſe facturum infra terminum, quem Papa conſtitueret, niſi certum impedimentum ſibi obſtiterit. Itaque Gregorius eam non comprobavit, ut conſtat ex ejus ad omnes fideles epiſtola; ſic enim de ea ſcribit: " Illud admodum veſtræ dilectioni notificare non dedignamur, Deo teſte, Rodulphum, qui Rex ab ultro-montanis ordinatus eſt, non noſtro præcepto ſive conſilio regnum tunc ſuſcepiſſe: inſuper etiam nos in ſynodo decernentes firmaviſſe, niſi Archiepiſcopi & epiſcopi, qui illum ordinaverunt, hoc factum ſuum recte defendere potuiſſent, tam ipſos a dignitatibus ſuis, quam & præfatum Rodulphum a regno deponere. „ Rurſus

Gregor. P. epiſt. 28. l. 9.

Ep. 23. l. 4.

CHRISTI AN. 1077. ſua hæc de eadem electione Bernardo diacono, & Bernardo abbati ſuis legatis præcepit: " Monemus vos & præcipimus, ut fulti authoritate noſtri præcepti, noſtraque vice, utrumque Regem, Henricum videlicet atque Rodulphum, commoneatis, quatenus viam nobis illuc, nempe in Germaniam, ſecure tranſeundi aperiant, & adjutorium atque ducatum per tales perſonas, de quibus vos bene confiditis, præbeant . . . . . Deſideramus enim cum conſilio clericorum & laicorum ejuſdem regni cauſam inter eos diſcutere, & cujus parti magis ad regni gubernacula juſtitia favet, demonſtrare . . . Hoc autem quod inter nos agitur negotium, tantæ gravitatis eſt, tantique periculi, ut, ſi a nobis fuerit aliqua occaſione neglectum, non ſolum illis & nobis, ſed etiam univerſali Eccleſiæ magnum & lamentabile pariat detrimentum. Quapropter ſi alteruter prædictorum Regum huic noſtræ voluntati & deliberationi parere renuerit . . . . omnibus modis uſque ad mortem, ſi oportet, noſtra vice ei reſiſtite: & totius regni gubernacula contradicendo, tam illum, quam omnes ſibi conſentientes, participatione corporis & ſanguinis Domini noſtri JESU Chriſti, & a liminibus ſanctæ Eccleſiæ ſeparate . . . . quia ſcelus idololatriæ incurrit qui Apoſtolicæ ſedi obedire contemnit: & quod B. Gregorius decrevit, Reges a ſua dignitate cadere, ſi temerario auſu præſumerent contra Apoſtolicæ ſedis juſſa venire (loquitur de privilegio, quod monaſterio S. Medardi conceſſit Gregorius magnus.) Alteri autem, qui noſtræ juſſioni humiliter paruerit, convocato concilio omnium clericorum & laicorum, adjutorium in omnibus præbete, & in regia dignitate noſtra vice confirmata, omnibuſque epiſcopis, abbatibus, clericis, ac laicis in omni regno habitantibus, ut fideliter Regi obediant & deſerviant, præcipite. Data Carpinctæ, ſecundo Kalendas Junii, indictione decima quinta, id eſt, anno milleſimo ſeptuageſimo ſeptimo. Ex his liquet, quid Gregorius intenderit Rodulphi electionem permittens & non approbans, quid juris ſibi attribuerit, quove fundamento.

Ibid. Ep. 24. Eadem die literas ad Germanos dedit, in quibus ſuperiorem epiſtolam tranſcribit, ſignificans quid ſuis legatis in mandatis dederit. Confœderati principes his receptis conſternati, Papæ reſcripſere, conquerentes, quod Henricum, quem propter illatas Apoſtolicæ ſedi injurias depoſuerant, ipſis

Brun. de bell. Sax. p. 146. inconſultis, excommunicatione abſolverit, licet nihil eum mutaſſe de ſententia, qua illum regno privaverit, ex literis ejus intellexerint: præſertim cum abſolutio ſacramenti fidelitatis, quam omnibus conceſſerat, caſſari non poſſit. Ergo, inquiunt, cum jam ultra anni terminum ſine rectore aſſemus, in locum, de quo prævaricatus ille, alius principum noſtrorum electione ſubrogatus eſt. Cumque de electo nobis Rege ſpes magna ad reſocillandum Imperium ſuccreſceret, ecce ex inſperato literæ veſtræ venientes, duos in uno regno Reges pronuntiant, duabus legationem decernunt. Quam regii nominis pluralitatem & regni diviſionem, diviſio quoque populi & ſtudia partium ſubſecuta ſunt. Quippe cum in epiſtolis veſtris, illius prævaricatoris, ſcilicet Henrici, perſonam ſemper præponi cernerent, atque ab eo exigi, ut ducatum vobis in has partes ad cauſas diſcutiendas præberet. Cujus diſcuſſionis qualis ſit modus, mirabile eſt in oculis noſtris, ſcilicet ut is, qui jam ſynodali judicio, nulla conditione interpoſita, depoſitus eſt, alio in eandem dignitatem Apoſtolica authoritate firmato, nunc tandem ad rationem ponatur, & quod finitum eſt, denuo incipiatur. Saxones iſta ſcribentes, non ſatis attenderant ad juſjurandum, quod ab Henrico ſuſceperat Gregorius.

Gregor. P. epiſt. 22. l. 4. XXX. Interea Gerardus Cameracenſis electus epiſcopus Papam adiit, eique confeſſus eſt, ſe poſt electionem ſuam donum epiſcopatus ab Henrico rege accepiſſe: defenſionem autem propoſuit, ſe neque decretum Papæ de prohibitione hujuſmodi acceptionis, nec ipſum Henricum excommunicatum fuiſſe certo cognoviſſe, epiſcopatumque in manus Papæ reſignavit, ſuamque cauſam ejus judicio reliquit. Illius humiliatione ad miſericordiam flexus Gregorius, præſertim cum eum canonice electum, & vitam ejus laudabilem certo ſciret, illum remiſit ad Hugonem Dienſem in Gallia ſuum legatum; juſſitque, ut coram eo & Manaſſe Remenſi Archiepiſcopo aliiſque comprovincialibus epiſcopis defenſionem CHRISTI AN. 1077. ſuam ſacramento confirmaret. Itaque Papa ſcripſit Hugoni, ut concilium in partibus illis convocaret cum conſenſu Regis Francorum, qui ſi eum negaret, concilium in eccleſia Lingonenſi indicaret; Thebaldus enim Campaniæ comes ei promiſerat, ut ſi Rex legatos ſuos recipere nollet, ipſe eos reciperet, & ſynodum celebrare permitteret. Monet igitur ut Rainardum Lingonenſem epiſcopum conveniat, & communi conſilio ſynodum inſtituat, evocetque Remenſem Archiepiſcopum cum aliis epiſcopis Franciæ, ibique Gerardi cauſam diſcutiat, & poſt acceptum ejus ſacramentum illius electionem confirmet, & de ejus ordinatione ſtatuat. Quaſdam etiam alias cauſas ei committit, de quibus inferius.

Tum addit: " Hoc etiam attentiſſime exequi ſtudeat, ut congregatis omnibus manifeſta denuntiatione interdicat, ut pro conſervanda deinceps in promovendis epiſcopis canonica & Apoſtolica authoritate, nullus Metropolitanorum, aut quivis epiſcoporum alicui, qui a laica perſona donum epiſcopatus ſuſceperit, ad conſecrandum illum imponere manum audeat, niſi dignitatis ſuæ honore officioque carere & ipſe velit. Similiter etiam ut nulla poteſtas, aut aliqua perſona de hujuſmodi honoris donatione vel acceptione ulterius ſe intromittere debeat. Quod ſi præſumpſerit, eadem ſententia & animadverſionis cenſura, quam B. Hadrianus Papa in octava ſynodo de hujuſmodi præſumptoribus & ſacræ authoritatis corruptoribus ſtatuit atque firmavit, ſe adſtrictum ac ligatum fore cognoſcat. Eos autem qui poſt recenſitam a nobis hujus decreti authoritatem inveſtituram epiſcopatus per manus ſæcularium dominorum & poteſtatum ſuſceperunt, & qui eis manum in ordinatione imponere præſumpſerunt, ad nos ſuper hac re rationem reddituros venire Apoſtolica authoritate præcipias. „ Data quarto Idus Maji, indictione decima quinta. „ Ibid. *Inveſtituræ prohibitæ.*

Hadrianum Papam in octava ſynodo inveſtituras prohibuiſſe, ex his quidam male colligunt; earum quippe nullus apud Græcos fuit uſus; ſed id unum interdixit, ne Imperatores, uti conſueverant, Archiepiſcopos & epiſcopos pro arbitrio ejicerent, & quoſcumque vellent, ad eos gradus eccleſiaſticos promoveri juberent, ſic enim Ignatio Photius fuerat ſubſtitutus. Gregorius Papa ſeptimus inveſtituras primus interdixit. At quandonam, diſputant critici. Nullum hactenus de ea re decretum reperimus: eas tamen in prædicta epiſtola jam damnatas aſſerit. Hinc nonnulli hujuſmodi prohibitionis decretum, Chron. quod in actis ſeptimæ ſynodi Romanæ ſub Grego- Vird. rio legitur, primæ vel ſecundæ attribuunt, quia illud cum earum actis conſequenter refert Hugo Flaviniacenſis abbas.

XXXI. Hugo Dienſis Auguſtoduni concilium tenuit anno milleſimo ſeptuageſimo ſeptimo, ubi convenerant ex Francia & Burgundia illuſtres viri, epiſcopi & clerici, abbates & monachi quamplurimi. Hugo dux Burgundiæ aderat. Actum eſt de multis Eccleſiæ utilitatibus. Accuſatus eſt in eo Remenſis eccleſiæ invaſor ſimoniacus Manaſſes a clericis Remenſibus, & ſuſpenſus eſt ab officio, quia vocatus ad concilium, ut ſe purgaret, non venit. Qui, cum canonicis accuſatoribus ſuis redeuntibus plurimas paraſſet inſidias, denuo domos eorum fregit, & præbendas vendidit, & bona diripuit. Inde cum Papæ literas accepiſſet, ut in concilio ſe cum ſex purgaret epiſcopis, Romam ivit. *Auguſtodunenſis Synod.* Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Lab.

Quinta die, quia Lugdunenſis ſedes, Humberto ſimoniaco expulſo, & in locis Jurenſibus monacho facto, vacabat antiſtite; electus eſt Gebuinus Lingonenſis archidiaconus, vir morum probitate venuſtus, ut præficeretur Lugdunenſi eccleſiæ. Hoc totius concilii acclamavit aſſenſus: hoc etiam Lugdunenſis eccleſiæ clericorum & laicorum, qui aderant, expetiit bonæ voluntatis affectus. Raptus igitur de altari, quo confugerat, diligentius ſervatur, ut die Dominico more ſolemni benediceretur. Rainardus Lingonenſis vir nobilis & urbanæ eloquentiæ, oratione habita conqueſtus eſt de damno eccleſiæ ſuæ, quæ amittebat archidiaconum in eccleſiaſticis & ſæcularibus negotiis ſibi pernéceſſarium. Ibid.

Verba etiam fecit de monaſterio ſancti Benigni Divionenſis, cujus abbas obierat Adalbero, & monachis diſſidentibus duplex facta fuerat electio.

Plan-

CHRISTI AN.1077. Planxit ſic laxatam in eo monaſterio diſciplinam regularem, ut cum prius multis Eccleſiis præſules ſuppeditaſſet, jam nullum, qui ei præeſſet de ſuis invenire poſſet. A legato interrogatus, quem tanto officio dignum putaret, ille priorem Caſæ-Dei deſignavit, qui dicebatur Jarento: venerat ut de injuriis ſuæ Eccleſiæ illatis conquereretur. Ille vero faventibus ſuis monachis cum jam elaberetur, capitur & tenetur, & flens multum reducitur. Nuntius miſſus eſt ad monachos Divionenſes, qui ejus electionem confirmarunt. Die Dominico decimo quinto Kalendas Octobris Papæ legatus Gebuinum conſecravit in Lugdunenſem Archiepiſcopum; Lingonenſis Epiſcopus Jarentum in Abbatem Divionenſem.

Ibid. Alia quædam in eadem ſynodo geſta ſunt, quæ ſic in ſuis ad Gregorium Papam literis refert Hugo legatus: Noviomenſis dictus Epiſcopus nobis confeſſus eſt ſimoniam ſuam, præſentibus Laudunenſi & Lingonenſi Epiſcopis. Unde etiam ſacramento ſupra ſacra Evangelia nobis firmavit, quod viſis literis veſtris, vel legatione veſtra, Eccleſiam, quam male occupaverat, bene dimitteret, & pro poſſe & ſcire ſuo, ut alius juxta Deum ordinaretur, adjuvaret. Silvanectenſis vero Epiſcopus, accepta inveſtitura de manu Regis, ordinatus eſt a Remenſi, cui literis veſtris interdixiſtis, ne hujuſmodi in Epiſcopos acciperet. Altiſiodorenſis infra annos ordinatus, inveſtituram quidem de manu Regis non accepit, quamquam per familiares Regis ejus gratiam conſecutus ſit. Hic vocabatur Robertus, Nivernenſis comitis filius, ac proinde Regi conſanguinitate conjunctus. De Senonenſi autem Archiepiſcopo quantam contumeliam quantamve injuriam authoritati veſtræ in noſtra legatione intulerit, ut ſpero, ſufficienter audiſtis. Burdegalenſis quoque, quoniam vocatus anno præterito ad Arvernenſe concilium, neque venit, neque canonice ſe excuſavit, in eodem concilio ab Epiſcopali officio ſuſpenſus eſt. Quod ille vilipendens, interdictum ſibi uſurpavit officium. Ruſſus vocatus ad Auguſtodunenſe concilium, quoniam nullam excuſationem nobis miſit, etiam a ſacerdotio ſuſpendimus eum. De his omnibus quid magnitudo veſtra judicaverit, parvitati noſtræ rogamus reſcribere. Præterea ſummopere poſcimus, ut per dominum Valentinum Epiſcopum, pallium nobis mittatis ad confirmandum ordinationem religioſiſſimi Lugdunenſis Eccleſiæ Archiepiſcopi contra oblatratores hæreticos, & de Regis indignatione adverſus ordinationem Dei carnaliter gloriantes. Manaſſem canonicum Remenſem amicum noſtrum, qui Remenſis Eccleſiæ male acquiſitam præpoſituram in manu noſtra dimiſit, commendamus ſanctitati veſtræ, ſicut catholicæ fidei ſincerum defenſorem, & dominum Brunonem ejuſdem Eccleſiæ in omni honeſtate magiſtrum, quoniam digni habiti ſunt ambo pro nomine JESU contumeliam pati. Perſecutionem quippe a Manaſſe Archiepiſcopo, cujus fuerant accuſatores, ſuſtinuerant. S. Bruno Cartuſianorum fundator poſtea extitit. Manaſſes vero paulo poſt ad Remenſem Archiepiſcopatum promotus eſt.

Bolland. 25. Maji in actis Greg. P. XXXII. Gregorius Papa Romam rediens, receptis nuntiis Roberti Guiſcardi Normannorum ducis, verſus Apuliam poſt octavas Pentecoſtes iter arripuit, & cum ipſo apud Aquinum colloquium habuit: congruaque ab eo ſatisfactione ſuſcepta, prius eum a vinculo excommunicationis abſolvit, & poſtea fidelitatem & homagium ejus recepit, poſtmodum vero jam aſſumptum in ſpecialem B. Petri militem, de totius Apuliæ & Calabriæ ducatu per veſillum ſedis Apoſtolicæ inveſtivit: ac proinde cum eo fœdus iniit, ut eum ſtrenuum haberet defenſorem una cum comitiſſa Mathilde, quæ tunc cunctas ſuas ditiones, Chron. Vird. Tuſciam ſcilicet & partem Longobardiæ, ſcripto donavit Romanæ Eccleſiæ. Præterea, quoties Papa ejus opera indiguit, ſemper adfuit, & tanquam patri vel domino ſedulum exhibuit officium. Lambert. Unde nec evadere potuit inceſti amoris ſuſpicionem, id paſſim jactantibus Regis fautoribus, & præcipue clericis incontinentibus. Sed apud omnes ſanum aliquid ſapientes luce clarius conſtabat, falſa eſſe quæ dicebantur. Nam Papa tam Apoſtolice vitam inſtituebat, ut nec minimam ſiniſtri rumoris maculam converſationis ejus ſublimitas admitteret: & illa, ſi in urbe celeberrima, atque in tanta obſequentium frequentia obſcœnum aliquid perpetraret, latere non potuiſſet. Nonnulli ferunt Henricum Papæ propoſuiſſe colloquium, ut ſic eum dolo caperet; ſed illud crimen nunquam ei objecit Gregorius, qui minora non negligit.

Mathildis comitiſſa Greg. P. partes tuetur.

CHRISTI AN.1077. & 1078. XXXIII. Papa magnis omnium acclamationibus Romæ ſuſceptus eſt menſe Septembri. Secundo Nonas Octobris communem Epiſtolam direxit ad Gregor.P. ep.8. l.5. Richerium Senonenſem & Richardum Bituricenſem, Archiepiſcopos, & ad eorum ſuffraganeos. “Quanta, inquit, inobedientia Rainerus dictus Aurelianenſis Epiſcopus contra authoritatem ſedis Apoſtolicæ ſe armaverit, & in quantam confuſionem Eccleſiam illam perduxerit, licet vos ſcire non dubitamus, quoſdam tamen exceſſuum ſuorum vobis dicere procuravimus. Dicitur legitimam ætatem non habens contra decreta SS. Patrum, ſine idonea cleri & populi electione, Eccleſiam invaſiſſe. Dicitur etiam quod in promotione clericorum Archidiaconatus & Abbatias per negotiationem vendendo, nullam honeſtatem & Dei timorem ſervaverit. Super hoc etiam bis & ter fraterna charitate a nobis vocatus, non ſolum ad nos venire neglexit, ſed etiam aliquem, qui eum de objectis legitime excuſaret, mittere contempſit, & a nobis interdictus, atque communione corporis & ſanguinis Domini ſeparatus, officium Epiſcopale celebrare non timuit: Benedictum etiam deferentem literas noſtras in captione ſuorum, ad contemptum Apoſtolicæ ſedis, diu affici permiſit. Quapropter Apoſtolica authoritate vobis præcipimus, ut ad examinationem actuum ſuorum in locum, quem magis aptum probaveritis, conveniatis, ibique de ſupradictis vobis reſpondeat. Quod ſi forte in ſuperbia ſua permanens, infra quadraginta dies admonitionis venire contempſerit, aut veniens de omnibus ſupradictis canonice ſe non expurgaverit; authoritate Apoſtolica ſententiam damnationis & depoſitionis, ſine omni ſpe reſtitutionis in eum promulgamus. Quam vos, ſicut decet, per aures circumſtantis populi diffundite, & Saxonem, de quo vos mihi ſcripſiſtis, in loco illius depoſiti ſubrogate. Rainerius tamen retinuit Epiſcopatum. Agnes Imperatrix Henrici Regis mater Romæ die decima quarta Decembris ejuſdem anni vitam cum morte commutavit. Totam fere peragravit Italiam, devotiſſime viſitans SS. Reliquias, & offerens eis pretioſa donaria, plurimaſque faciens eleemoſynas in urbibus & vicis, & in omnibus locis, ad quæ orationis gratia veniebat.

Pictavienſis ſynodus. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Lab. Pictavienſis ſynodus, quam poſt Auguſtodunenſem indixerat Hugo legatus, die decimo quinto Januarii anni milleſimi ſeptuageſimi octavi celebrata eſt. De ejus geſtis ad Papam Hugo ſic ſcripſit: Francorum Rex Philippus ſibi contrarius mihi miſit literas, in quibus confitebatur ſe deſiderare vocari filium meum, & cum omni honore authoritatem noſtræ legationis commendabilem efficiens. Deinde comiti Pictavienſi, & Epiſcopis ſui juris miſit literas, adjurans eos, & ſuæ majeſtatis ac fidelitatis reos eſſe inſtituens, ſi comes pateretur nos uſpiam quaſi concilia celebrare, Epiſcopi vero, ſi intereſſent, & noſtris faverent decretis, in quibus nitebamur ſplendorem coronæ ejus obſcurare & principum regni ejus (ſcilicet prohibendo inveſtituras.) In hac adverſitate Turonenſis Archiepiſcopus & Redonenſis Epiſcopus ſuperbe perverſi, totum pæne occupaverunt concilium. Redonenſis comprobatus eſt reus, quia priuſquam eſſet clericus, ordinatus eſt in Epiſcopatum. Deinde cum eques eſſet, inimicum ab equo dejecit, ejuſque ſocius dejectum vulnere confodit, ex quo mors ſubſecuta eſt. Nos multorum precibus inclinati, ſuſpenſum, quia ſuæ utilis erat Eccleſiæ, veſtræ miſericordiæ judicandum relinquimus. Turonenſis comprobatus eſt ante Epiſcopatum decaniam emiſſe, & poſtea nullo modo canonice electus non potuit obtinere a Rege donum Epiſcopatus, uſque dum ejus nepos per pecuniam præfatam decaniam fuerit adeptus, & militi ſilvam promiſit, ſi pro Epiſcopatu eum juviſſet. Longum eſt, pater, enumerare conflictus, quos Turonenſis nobis intulerit ... Foribus Eccleſiæ effractis, ſævientes eorum, ſecuribus armata manu, introeuntes, ita concilium magno tumultu exturbaverunt, quo fratrem Teuzonem occidiſſent, niſi Deus eum ſervaſſet. Ita nobis cum paucitate ac dedecore relictis, Turonenſis & ſuffraganei ejus inordinate receſſerunt.

Ibid. Altera die in Eccleſia B. Hilarii inito concilio, nulla nobis promiſſa ſatisfactione de injuria, idem exurgens tanquam leo rugiens non potuit audiri diutius: nos eum ſuſpendimus ab officio ſacerdotali; & quia ſedem Apoſtolicam appellavit, ad eam

remi-

remiſimus. Abbas Bergenſis Eccleſiæ fuiſſe ſimoniacus comprobatus eſt & depoſitus. Biſontinus Archiepiſcopus nec Eduenſi nec Pictavienſi concilio ſe præſentavit, nec canonicam miſit excuſationem. Belvacenſem pulſatum de ſimonia, &, quod poſt decretum præbendas vendiderit, judicandum vobis remiſimus, & Noviomenſem & Ambianenſem cum ſuis ordinatoribus . . . Andegavenſis comitis cauſas, ſicut præcepiſtis, ab ipſius ore audientes, rationabiles pæne eſſe credidimus. Sed de abſolutione ejus non præſumentes, diffinitionem hujus rei prudentiæ ſanctitatis veſtræ committimus . . . . Provideat veſtra ſanctitas, ne diutius tam opprobrioſa nobis improperetur, quod ſimoniaci, vel quicumque criminoſi a nobis ſuſpenſi vel depoſiti, aut etiam damnati libenter currunt Romam, & ubi ſentire deberent ampliorem rigorem juſtitiæ, inde reportant quaſi miſericordiam pro voluntate. „

Ibid. *Inveſtituræ prohibitæ.* Eidem ſynodo tribuuntur decem ſequentes canones. “ Primus. Decrevit ſancta ſynodus, ut nullus Epiſcopus, Abbas, Presbyter, vel quælibet perſona de clero accipiat de manu Regis, vel comitis, vel cujuslibet laicæ perſonæ, donum Epiſcopatus, vel Abbatiæ, vel Eccleſiæ, vel aliquarum rerum Eccleſiaſticarum: ſed Epiſcopus a ſuo Metropolitano, Abbas, Presbyter, & cæteræ perſonæ inferiores a proprio Epiſcopo. Si vero laici decretis canonicis reſiſtentes Eccleſias violenter tenere præſumpſerint, ipſi excommunicentur: in Eccleſiis vero illis nullum fiat divinum officium. „ Secundus prohibet, ne quis duo beneficia etiam in diverſis Eccleſiis poſſideat. Quartus, ut nullus Epiſcopus pro ſuis functionibus exercendis munus accipiat. Quintus “ ut nullus Abbas, monachus, vel quilibet alius pœnitentias injungat, niſi quibus proprius Epiſcopus hanc curam dederit. „ Sextus præcipit, ut Abbates ſint Presbyteri. Octavus, ut filii presbyterorum, & cæteri ex fornicatione nati, ad ſacros gradus non promoveantur, niſi aut monachi fiant, aut in congregatione canonica regulariter viventes. Prælationes vero nullatenus habeant. Nonus, “ ut nullus presbyter, Diaconus vel ſubdiaconus concubinam habeant . . . & quicumque concubinarii ſacerdotis ſive per pecuniam ordinati miſſam ſcienter audierint, excommunicationi ſubjacere debeant. „ Decimus. Clerici arma portantes, & uſurarii excommunicentur.

Inveſtiturarum uſus & origo. XXXIV. Inveſtiturarum controverſia, quæ magnos motus in occidente excitavit, dum eas retinere contendunt Reges & Imperatores, abolere vero volunt Romani Pontifices, ut penitus innoteſcat; earum notionem, originem & ſtatum hic paucis exponere juvat. Poſt mortem Ludovici Pii Imperatoris, provinciarum præfecti, qui duces vel comites dicebantur, provincias, quas regebant, velut hæreditario jure ſenſim occupaverunt in toto Imperio Francico, ita tamen, ut Regis vel Imperatoris ſupremum agnoſcerent dominium, eiſque præter homagium & juramentum fidelitatis, certa quædam obſequia perſolverent. Mortuo patri filius ſuccedebat, cuique Rex ſub iiſdem conditionalibus regalia feuda concedebat, ſicque eum inveſtire dicebatur. Inveſtitus autem Regi munera tunc offerebat. Epiſcopi procerum exemplo Epiſcopalem urbem cum ejus pertinentiis ſibi vindicarunt, quas Reges eis indulſere ſub iiſdem conditionibus, vel etiam Epiſcopis & Abbatibus ex devotione feuda regalia tradiderunt. Inde factum eſt, ut cum quis in Epiſcopatum vel Abbatiam eligeretur, duo præterea requirerentur priuſquam ordinaretur, ſcilicet ut Imperator vel Rex ejus electioni conſenſum daret: deinde regalia ei concederet, quod baculi & annuli paſtoralis traditione fieri conſueverat. Inveſtiturarum uſus in toto Imperio Francico hactenus perſeveraverat, abſque ulla Eccleſiæ vel Romanorum Pontificum reprehenſione. Tres Othones, & S. Henricus, inveſtituras ſic ſemper dederant. Et quamvis electionum jura nonnumquam infringerent, non reclamatum eſt, quoniam digniſſimos gratis promovebant non ſine conſenſu Eccleſiarum.

Inveſtiturarum malus uſus canonicarum electionum libertatem ſenſim oppreſſit, nec niſi conſenſus umbratilis & coactus clero & populo relinquebatur. Quodque deterius eſt, venales fiebant Epiſcopatus & Abbatiæ, acceptoque grandi pretio principes ad hujuſmodi ſacras præfecturas homines indigniſſimos promovebant, & non raro ſub nominibus penſionum vel munerum magna tributa Eccleſiis imponebant. Henrici IV. ætate ſic invaluerat ſimonia, ut quinque tantum Epiſcopi canonice promoti in tota Germania reperirentur. Eadem lues alia quoque regna infecerat. Eorum omnium exempla multa ſuperius retulimus.

Hinc Romani Pontifices, ut canonicarum electionum libertatem reſtituerent, utque ſimoniæ labem ab Eccleſiæ miniſtris penitus removerent, inveſtituras prohibuere, quæ tot ſcelerum videbantur occaſio proxima. Præterea ferre non poterant, ut principes inveſtituras darent per traditionem baculi paſtoralis, qui ſpiritualis poteſtatis inſigne eſt. Imperatores vero & Reges ſuis regalibus ſe privari non patiebantur, & jura ſua repetebant, quæ amittere non poſſent, quin eorum reditus, authoritas, & dignitas plurimum imminueretur. Quomodo lis adeo difficilis compoſita ſit, dicemus inferius.

S. Anſelmi prima opera. XXXV. S. Anſelmus Auguſtæ ad Alpium radices natus, tunc prior in Beccenſi cœnobio ſcripſit quoſdam tractatus, primo de veritate, ſecundo de libertate arbitrii, tertio de caſu diaboli, quarto de Grammatica. In eo multas quæſtiones dialecticas proponit atque ſolvit: primum monologium appellavit. Solus enim in eo ſecum loquitur, & tacita conſideratione quærit & invenit, & quod vera fides de Deo ſentit, ratione probat, nec aliter eſſe poſſe aſtruit. Compoſuit & ſecundum librum ſubtiliſſimæ contemplationis, quem Proſologium nominat. Se ipſum enim aut Deum in eo alloquitur. Quidquid in priori opere de Dei exiſtentia multis rationibus diſputaverat, in eo reducit ad illud argumentum: Dei nomine intelligitur ens ſumme perfectum, ac proinde includens omnes perfectiones, & conſequenter exiſtentiam, quæ eſt perfectio: igitur neceſſario exiſtit. Quod argumenti genus ut invicte concludat, unum ei addi debuiſſet; ſcilicet quod omnium perfectionum collectio nullam involvat implicantiam. Atheus enim ultro concedet, Ens ſumme perfectum in idea ſua includere exiſtentiam, ſed contendet hanc omnium perfectionum collectionem eſſe impoſſibilem. At quærendum ab eo ut probet, perfectiones infinitas, quales eſſe debent in ente ſumme perfecto, ſeſe invicem excludere; quod numquam evincet. Perfectiones enim non niſi ratione limitationis ſibi invicem repugnant. Hoc enim ipſo quod aliqua perfectio finita eſt, negat ulteriorem majorem perfectionem. Sed ſi perfectiones ſupponantur infinitæ, tunc ſeſe invicem potius includunt.

Romana Synod. Concil. tom. 6. ed Hard. tom. 10. Lab. XXXVI. Gregorius Papa, anno milleſimo ſeptuageſimo octavo, quinto Nonas Martii, Romæ celebravit quartam ſynodum: aderant centum Epiſcopi, & plurimi Abbates, & diverſorum ordinum clerici. Longobardiæ Epiſcopi ad eam literis evocati, promiſſa licet ſecuritate non venerunt. Sequentem in eos ſententiam ex ſynodi conſenſu Papa protulit. “ Tebaldum Archiepiſcopum Mediolanenſem, & Ravennatem Guibertum, inaudita hæreſi & ſuperbia adverſus hanc catholicam Eccleſiam ſe extollentes, ab Epiſcopali ſuſpendimus & ſacerdotali officio: & olim jam factum anathema ſuper ipſos innovamus. Arnulphum Cremonenſem publice convictum, & confitentem ſe ſimoniacum, ab omni Epiſcopali officio abſque ſpe recuperationis deponimus: & uſque ad dignam ſatisfactionem anathemate percutimus. Rolandum vero Tarviſienſem, qui pro adipiſcendo Epiſcopatus honore ſubdolus factus legatus inter Regnum & Sacerdotium ſchiſma facere non abhorruit, ut amodo & uſque in ſæculum Epiſcopali careat dignitate, Apoſtolica cenſura cenſemus: & ut nullus ſucceſſorum noſtrorum ſuæ conſecrationi aliquo modo conſentiat, modis omnibus prohibemus, & perpetuo eum anathemate alligamus, niſi reſipuerit, & digne Deo ſatisfecerit. „ Succeſſores ejuſmodi prohibitionibus ſe teneri minime putant, ut pluribus conſtat exemplis. “ Hugonem Cardinalem tertio ab Apoſtolica ſede damnatum, eo quod ſocius factus ſit hæreſis Cadaloi Parmenſis Epiſcopi, & iterum conſtitutus legatus ſedis Apoſtolicæ, hæreticis & ſimoniacis ab Apoſtolica ſede damnatis ſe conjunxit: & tertio factus apoſtata & hæreſiarcha, ſchiſmata & diviſiones in Eccleſia Dei, tentans eam ſcindere, facit, ab omni Sacerdotali officio privamus; & tam ab ingreſſu & hono-

Digitized by Google

CHRISTI AN. 1078. honore prædictæ eccleſiæ, quam omnium eccleſiarum, ſub perpetua & irrevocabili ſententia ſubmovemus, & uſque ad ſatisfactionem anathemate percutimus. Renovamus etiam excommunicationem a prædeceſſoribus noſtris factam ſuper Gaufredum Archiepiſcopum Narbonenſem, & abſque ulla recuperationis ſpe ab epiſcopali officio eum ſubmovemus.„

Rudolphi partes in Germania ſequebantur Suevi
Annal. Saxo. & Saxones, reliquas provincias obtinuit Henricus.
Ibid. Quam regni diviſionem bella inteſtina, & eccleſiarum inaudita vaſtatio ſecuta ſunt. Tot malorum invidiam ut a ſe removeret Gregorius, in eadem ſynodo ſtatuit, ut in Germaniam mitterentur legati, qui religioſos clericalis & laicalis ordinis viros convocent, cum quibus pacem juſte componant: aut veritate præcognita, cui parti magis juſtitia faveat, ad plenum addiſcere valeant, quatenus pars injuſta deſiſtat .... Præcepit, ut nulla perſona cujuſcumque potentiæ etiam Rex vel Archiepiſcopus quocumque modo legatis obſiſtere audeat. Eos vero, qui illis reſtiterint, vinculo anathematis alligat non ſolum in ſpiritu, verum etiam in corpore & omni proſperitate hujus vitæ Apoſtolica authoritate innodat, & victoriam ejus in armis aufert. Nova eſt hæc anathematis formula.

Ibid. " Excommunicamus etiam, inquit, Normannos, qui invadere terram ſancti Petri laborant: Epiſcopos, qui, acceptis noſtris literis non venerunt ad ſynodum, ab epiſcopali ſuſpendimus officio, & eos, qui coram Normannis, donec excommunicati fuerint, divinum fecerint officium .... Jubemus ut quicumque naufragum quemlibet, & bona illius invenerit, ſecure tam eum, quam omnia ſua dimittat. Ordinationes vero illorum, qui ab excommunicatis ſunt ordinati, irritas fieri cenſemus. Eos, qui excommunicatis fidelitate aut ſacramento conſtricti ſunt, Apoſtolica authoritate a ſacramento abſolvimus: & ne ſibi fidelitatem obſervent, omnibus modis prohibemus.„ Et quoniam tanta erat excommunicatorum multitudo, ut ad evitandam excommunicationem, quæ ex eorum conſortio contrahebatur, ſecedendum in ſolitudines videretur, ibidem addit: " Et quoniam multos pro cauſa excommunicationis perire quotidie cernimus ... devicti miſericordia, anathematis ſententiam ad tempus opportune temperamus. Apoſtolica itaque authoritate anathematis vinculo hos ſubtrahimus, videlicet uxores, liberos, ſervos, ancillas, ſeu mancipia, nec non ruſticos & ſervientes, & omnes alios, qui non adeo curiales ſunt, ut eorum conſilio ſcelera perpetrentur, & illos, qui ignoranter excommunicatis communicant. Quicumque autem orator, ſive peregrinus, aut viator in terram excommunicatorum devenerit, ubi non habet unde emat, ab excommunicatis accipiendi licentiam damus. Et ſi quis excommunicatis pro ſuſtentatione, non ſuperbiæ, ſed humanitatis cauſa, aliquid dare voluerit, fieri non prohibemus.

Decretum ſuum pro pace conſtituenda Germaniæ
Gregor. P. epiſt. 15. l. 5. epiſcopis & principibus literis ſignificavit: eique ſubjecit: " Præſentium portitorem ad hoc vobis dirigimus, ut una cum venerabili fratre noſtro Udone Trevirenſi Archiepiſcopo, qui Henrico favet, & altero epiſcopo ex parte Rodulphi locum & tempus prædicti conventus ſtatuant, quatenus legati noſtri ſecurius ad vos venire, & quæ omnipotenti Deo placent, valeant perficere.„ Data Romæ, ſeptimo Idus Martii, indictione prima, id eſt, anno milleſimo ſeptuageſimo octavo. Udonem Trevirenſem aliis literis hortatus eſt, ut pro componenda pace laboret, & notificato ſuo de pace conſilio ad ſe veniat, ne legatos fruſtra & cum periculo mittat. Tum addit: Præcipimus etiam tibi ex authoritate beati Petri, ut cui juſtitia faves, ei omnino faveas, & hoc idem facere clericos & laicos, quos poteris, ex parte noſtra commoneas: Treva etiam a vobis proviſa uſque ad quindecim dies poſt conventus ſolutionem illæſa perſeveret.„

Id etiam in eadem ſynodo ſtatuit, de epiſcopis
Ibid. Epiſt. 17. Franciæ & Burgundiæ, qui ab Hugone Dienſi legato ſuo ſuſpenſi ſeu damnati fuerint. Hugonem Biſuntinum, Richerium Senonenſem, Gotefridum Carnotenſem, Richardum Bituricenſem, Rodulphum Turonenſem in integrum reſtituit, dummodo de objectis coram legato ſuo ſatisfaciant. Manaſſem etiam Remenſem in gradum & officium reſtituit, quia ſupra corpus ſancti Petri juraverat, quod ad ſynodum CHRISTI AN. 1078.
a legato vocatus, ſi non venerit, id non egerit per ſuperbiam; promiſeritque ſe deinceps vocatum vel literis Papæ vel nuntio ſe venturum, & Romanæ Eccleſiæ judicio obtemperaturum, & Remenſis eccleſiæ bona conſervaturum.

XXXVII. Manaſſes poſtquam in ſedem ſuam rediit, Papæ ſcripſit: obſecro vos, ut dignitatem, quam anteceſſores veſtri meis ſervaverunt, & privilegia, quæ ſcriptis ad poſterorum memoriam reliquerunt, mihi reſervare dignemini, ne irritum ſit privilegium, quod ipſi dediſtis mihi: ſcilicet ut a vobis interpellatus reſpondeam, & legatis veſtris Romanis, non ultra-montanis ... Unde propter talium pudendas vocationes, mihi, qui tutius Galliæ epiſcopos debeo convocare, liceat confidere de vobis, me ſine legatorum vocatione permanſurum, donec ad vos poſt Paſcha veniam. Gregorius eum objurgans reſcripſit, Gregor. P. ep. 2. l. 6.
eos omnes eſſe legatos Romanos, quibus Romanus Pontifex vices ſuas committit: quod variis confirmat exemplis. His ſubjicit: " Remenſis eccleſia quodam tempore primati ſubjacuit, & ei ut magiſtro poſt Romanum Pontificem obedivit ... Nec id dicimus, ut privilegia veſtræ eccleſiæ contra rationem vel infringi velimus, vel imminui: de quibus ſuo tempore otioſis collocuturi ſumus. Sed interim dilectionem veſtram ex parte beati Petri admonemus, ut coram Dienſi epiſcopo & Cluniacenſi abbate, quibus in his vicem noſtram commiſimus, ſuper objectis omnibus ſitis reſpondere parati, legaliter ſatisfacere, canonice purificari.„ Eumdem monet, ut querelas ſuas de Viennenſi Archiepiſcopo & de aliis ad eoſdem deferat.

Johoneus Dolenſis in Britannia minore epiſcopus CHRISTI
bane ſedem per ſimoniam obtinuerat, atque in ea AN. 1077.
ſcandaloſe vixerat, accepta etiam conjuge, ex qua *Dolenſis*
plures ſuſcepit filias, quibus dotes ex bonis ſuæ ec- *Archiepi-*
cleſiæ dedit; Alanique ducis authoritate eam diu *ſcopat.*
retinuerat, contemptis Nicolai Papæ ſecundi juſſio- Greg. P.
nibus. Gregorius hunc depoſuit. Dolenſis clerus & epiſt. 4.
populus elegere Geldovinum canonicum adhuc ju- & 5. l. 4.
niorem, & miſere Romam poſtulantes, ut eum Papa conſecraret. Gregorius hanc eccleſiam jam diu oppreſſam reformare volens, illum quamvis canonice electum, & honeſtis præditum moribus non admiſit, ob immaturam tantæ dignitati juventam, ſed ex ejus, aliorumque qui cum eo venerant, conſenſu, Ivonem abbatem ſancti Melanii, licet repugnantem, ordinavit epiſcopum Dolenſem, eique conceſſit pallium, eo quidem tenore, ut opportuno tempore nullatenus ſe exhibere recuſet ad diſcutiendam querimoniam, quam Rodulphus Turonenſis Archiepiſcopus de ſubjectione ſedis illius, & denegata ſibi obedientia, jam diu ad ſedem Apoſtolicam detulerat. " Quod ſi, inquit, ratione demonſtrante, ut ei ſubjecta eſſe debeat, apparuerit: nos quidem Turonenſi eccleſiæ jus ſuum conſervari, & debitam ſubjectionem a Dolenſi eccleſia exhiberi volumus, & Apoſtolica authoritate cenſemus; uſum tamen pallii huic ſuiſque ſucceſſoribus, donec eorum introitus in vita probabilis fuerit, concedimus atque confirmamus.„ Demum hujus provinciæ epiſcopis præcipit, ut ei obediant.

Rodulphus tamen Turonenſis de ea promotione conqueſtus eſt: Papa ei reſpondit, hunc immerito conqueri, ſi quidem ejus eccleſiæ jura ſervaverit, ejuſque dignitati providerit: & maximum emolumentum inde perceperit eccleſia: " Cum enim, inquit, audivimus, principes illius terræ contra antiquam & peſſimam conſuetudinem ... ulterius in ordinandis epiſcopis nec dominium inveſtituræ tenere, nec pecuniæ commodum quærere velle, atque ob hoc ad Apoſtolicam miſiſſe ſedem .... devotioni eorum valde congaudendum, & petitionibus annuendum, dignum duximus ... Quapropter fraternitas tua ſine omni murmuratione diſcuſſionem & juſtam diffinitionem hujus cauſæ expectare non renuet ... neque id in longum protelabitur.„

Willelmus Angliæ rex pro Johoneo depoſito in- Greg. P.
terceſſit, cui Papa reſcripſit; " Cauſam hanc jam epiſt. 17.
ad extremum deductam eſſe putavimus .... Attamen l. 4.
ne deprecationem veſtram ſine ea, qua oportet, benignitate ſuſcepiſſe videamur; legatos noſtros Hugonem Dienſem & Hubertum Romanæ eccleſiæ diaconum, & Leuzonem monachum illuc mittere decrevimus, qui cauſam diligenti inquiſitione diſcutiant, & ſi quid in ea fueris emendandum, exequi ſtudeant.

CHRISTI AN. 1077. & 1078. ſtudeant. Nuſquam enim hoc negotium tectius aut diligentius, quam in eadem eccleſia pertractari poſſe videtur, ubi & hic & illi præſentes eſſe valeant, & veſtri etiam intereſſe fideles, qui juſtitiam plene percognitam certis aſſertionibus vobis indicare queant. Ivo Dolenſis Archiepiſcopus non multo poſt pro ejus cauſæ definitione Papam adiit, qui propter ejus competitoris abſentiam, hunc remiſit ad ſynodum provinciæ, quam convocabat Hugo legatus. Data eſt die vigeſima ſecunda Maji anni milleſimi ſeptuageſimi ſeptimi.

XXXVIII. Anno ſequenti duo prælia Henricum inter & Rodulphum Germaniæ reges commiſſa ſunt: (Chron. Magdeb.) in primo Rodulphi exercitus cæſus & fugatus eſt, & in fuga capti Bernardus Romanæ ſedis archidiaconus, Sigefridus Moguntinus Archiepiſcopus, & Adelbertus Wormatienſis epiſcopus. In ſecundo, quod factum eſt ſeptimo Idus Auguſti, fugati ſunt Henriciani. Wernerus Magdeburgenſis epiſcopus in fuga occiſus eſt, ejus corpus translatum eſt in monaſterium ſanctæ Mariæ, quod ipſe conſtruxerat. De tertio & quarto prælio dicemus inferius.

Romana quinta ſynodus. (Concil. tom. 6. edit. Hard. tom. 10. Labbè.) Tertio Kalendas Decembris anno milleſimo ſeptuageſimo octavo Romæ a Gregorio Papa celebrata eſt quinta ſynodus in eccleſia Salvatoris pro reſtauratione Eccleſiæ. In ea excommunicatus eſt Conſtantinopolitanus Imperator, & plures alii. Juraverunt quoque legati Henrici & Rodulphi, quiſque pro domino ſuo, quod nullis dolis colloquium legatorum ſedis Apoſtolicæ in Teutonico regno habendum impedirent. Conſtituta ſunt etiam ſequentia capitula .... " Primum: Quicumque .... prædia eccleſiaſtica a quocumque principe vel ab eccleſiarum rectoribus invitis, vel ex pravo eorum conſenſu ſuſceperit vel ſuſcepit, niſi ea reſtituerit eccleſiis, excommunicationi ſubjaceat. Secundum. Quoniam inveſtituras eccleſiarum contra ſtatuta SS. Patrum a laicis perſonis cognovimus fieri, & ex eo plurimas perturbationes in Eccleſia oriri ..... decernimus, ut nullus clericorum inveſtituram epiſcopatus, vel abbatiæ, vel eccleſiæ, de manu Imperatoris, vel Regis, vel alicujus laicæ perſonæ ſuſcipiat. Quod ſi præſumpſerit ..... recognoſcat, ſe uſque ad condignam ſatisfactionem excommunicationi ſubjacere .... Tertium. Si quis officia eccleſiaſtica vendiderit ... ab officio ſuſpendatur. Quartum. Ordinationes, quæ interveniente pretio vel precibus vel obſequio alicujus perſonæ ea intentione impenſo, vel quæ non communi conſenſu cleri & populi ſecundum canonicas ſanctiones fiunt .... infirmas & irritas eſſe judicamus. Sextum. Decimas ... a laicis poſſideri Apoſtolica authoritate prohibemus: ſive enim ab epiſcopis vel Regibus eas acceperint, niſi eccleſiæ reddiderint, ſciant ſe ſacrilegii crimen committere. Octavum. Ut nullus abbas decimas vel primitias, & reliqua, quæ ſecundum ſtatuta canonum ad epiſcopos pertinent, ſine authoritate Romani Pontificis, ſeu epiſcopi conſenſu, in cujus diœceſi habitat, detineat, Apoſtolica ſanctione firmamus. Undecimum. Si quis epiſcopus fornicationem presbyterorum, diaconorum ſeu ſubdiaconorum, vel crimen inceſtus in ſua parochia, precibus vel pretio (Bernold.) interveniente, conſenſerit, vel commiſſum ſibique compertum authoritate ſui officii non impugnaverit, ab officio ſuſpendatur." Berengarius, ut ab hæreſi ſua reſipiſceret, tunc ſynodaliter convenitur, eique induciæ uſque ad proxime futuram ſynodum dantur.

XXXIX. Michael Ducas Græcorum Imperator, (*Nicephorus Botoniates Imperator.*) cujus ignavia pars Orientalis Imperii in Turcarum poteſtatem venit, Imperio depoſitus, ad monaſticam vitam in Studii monaſterium tranſmiſſus eſt, cum annis ſex imperaſſet. Non multo poſt Patriarchæ & Metropolitanorum ſententia Epheſi Archiepiſcopus electus eſt; ſed cum ſemel ad hanc urbem acceſſiſſet, in Manuelis monaſterium reverſus eſt, ſuis manibus laborans, ac tandem (Curopal.) ſub Alexio Commeno, a quo perhonorifice ſemper habitus eſt, diem clauſit extremum. Nicephorus vero Botoniates, qui jam Imperium invaſerat, renuntiatus eſt Imperator, & die tertia Aprilis anni milleſimi ſeptuageſimi octavi in æde Sophiæ coronatus a Coſma patriarcha Conſtantinopolitano, qui ante tres fere annos Xiphilino ſucceſſerat: Botoniates pudore omni poſito, calcatiſque eccleſiæ legibus, Mariam Michaelis Imperatoris adhuc viventis uxorem matrimonio ſibi copulavit, quam prius cum Conſtantino filio relegaverat in monaſterium. (CHRISTI AN. 1078.)

Theophilactus patria Conſtantinopolitanus, tunc Acridæ Archiepiſcopus, totiuſque Bulgariæ Metropolitanus, in lectione operum S. Chryſoſtomi verſatiſſimus, Mariæ Auguſtæ hortatu commentarios in quatuor Evangelia compoſuit, & poſtea in acta Apoſtolorum, & in B. Pauli epiſtolas, & in quatuor minores Prophetas Chryſoſtomi interpretationem, ut plurimum contraxit, ejuſque delibavit ſententias, ejuſque breviarium jure dici poteſt. Catholicum dogma de reali ſubſtantialique præſentia corporis & ſanguinis Chriſti in Euchariſtia diſerte aſtruit in caput decimum feſtum ſancti Matthæi, & vigeſimum quartum ſancti Marci.

XL. Hugo Burgundiæ dux & Roberti Francorum (CHRISTI AN. 1079.) regis nepos, poſt tres adminiſtrationis annos, quibus juſtitiæ laude floruit, eccleſiiſque bona reſtituit, (Bolland. 29. Apr.) quæ ejus prædeceſſores abſtulerant, Odoni fratri ſuo ſponte ducatum dimiſit, & ipſe pro cœleſti amore ſæculum reliquit, monachuſque Cluniacenſis factus, quindecim annis Deo glorioſe militavit, ſeque ita deſpicere & humiliare ſolebat, exercens abjectiſſima quæque monaſterii officia, ut omnes viles perſonæ ſtuperent, cum ſub ſe viderent principem talem ſe ſternere. Gregorius Papa de ejus receptione ſic apud (Greg. P. epiſt. 17. l. 6.) Hugonem Cluniacenſem abbatem conqueſtus eſt: " Cur, frater chariſſime, non conſideras, in quanta miſeria verſetur Eccleſia? ubi ſunt qui ſe ſponte pro amore Dei opponunt periculis, reſiſtunt impiis? Ecce, qui Deum videntur timere vel amare, de bello Chriſti fugiunt .... Recepiſti ducem in Cluniacenſem quietem, & feciſti ut centum millia Chriſtianorum careant cuſtode. Quod ſi noſtra exhortatio parum apud te valuit, cur gemitus pauperum, lacrymæ viduarum, devaſtatio eccleſiarum, clamor orphanorum, dolor & murmur ſacerdotum & monachorum te non terruerunt? .... Hæc ideo dicimus, quia vix aliquis princeps bonus invenitur, quod dolemus. Monachi vero, Deo miſerante, ſacerdotes & milites, & non pauci pauperes, per diverſa loca, qui Deum timent, reperiuntur. Principes autem Deum timentes & amantes in toto Occidente, vix aliqui inveniuntur .... charitas Chriſti, quæ in te eſt, quantus mihi dolor eſſe debeat de bono principe ablato matri ſuæ, oſtendet. Quod ſi non illo pejor ſucceſſit in regimine, poſſumus habere conſolationem." Data eſt Romæ quarto Nonas Januarii indictione ſecunda, id eſt, anno milleſimo ſeptuageſimo nono. Odo ejus ſucceſſor, ſub quo Ciſtercienſis ordo fundatus eſt, erga monachos magnificus fuit.

Simon Creſpejenſis comes ante duos annos prima (Act. SS. Bened. ſæcul. 6. tom. 2.) nuptiarum nocte ſponſæ perſuaſit, ut abdicatis ſæculi deliciis, Deo ſe conſecrarent. Ipſe, cum multa bona variis locis ſacris contuliſſet, ſeceſſit in Jurenſe monaſterium, quod S. Claudii dicitur, ibique poſt aliquot annos ſancte obiit, cum duodecim monaſteria fundaſſet: ejus ſponſa in monaſterium Caſæ-Dei ſe recepit. Illius exemplo Guido comes Matiſconenſis, divino amore ſuccenſus, cum filiis ſæculum relinquens, ſeceſſit in Cluniacenſe monaſterium.

XLI. Menſe Februario ejuſdem anni Gregorius (*Romana ſynodus ſexta.* Concil. tom. 6. edit. Hard. tom. 10. Labbè.) Papa Romæ ſynodum celebravit in eccleſia Salvatoris, conſidentibus centum quinquaginta epiſcopis: habitus eſt ſermo de corpore & ſanguine Domini noſtri Jeſu Chriſti: Maxima pars panem & vinum per ſacræ orationis verba & ſacerdotis conſecrationem Spiritu ſancto inviſibiliter operante, converti ſubſtantialiter in corpus Dominicum de Virgine natum, quod & in cruce pependit; & in ſanguinem, qui de ejus latere effuſus eſt, aſſerebat, atque authoritatibus orthodoxorum Patrum, tam Græcorum, quam Latinorum, modis omnibus defendebat. Quidam vero cæcitate nimia percuſſi figuram tantum aſtruebant. Verum ubi cœpit res agi, (Chron. Vird.) priuſquam die tertia ventum fuerit in ſynodum, defecit contra veritatem niti pars altera. Berengarius hujus erroris magiſter poſt longo tempore dogmatizatam impietatem, erraſſe ſe coram concilio confeſſus, veniam poſtulans & orans, eam ex Apoſtolica clementia meruit, juravitque ſicut in conſequentibus continetur.

" Ego Berengarius corde credo & ore confiteor, (*Berengarii jusjurandum.*) panem & vinum, quæ ponuntur in altari per myſterium ſacræ orationis & verba noſtri Redemptoris, ſub-

Christi An. 1079.

ris ſubſtantialiter converti in veram & propriam & vivificantem carnem, & ſanguinem Domini noſtri Jeſu Chriſti, & poſt conſecrationem eſſe verum Chriſti corpus, quod natum eſt de Virgine, & quod pro ſalute mundi oblatum in cruce pependit, & quod ſedet ad dextram Patris, & verum ſanguinem Chriſti, qui de latere ejus effuſus eſt, non tantum per ſignum & virtutem ſacramenti, ſed in proprietate naturæ & veritate ſubſtantiæ, ſicut in hoc brevi continetur, & ego legi, & vos intelligitis. Sic credo, nec contra hanc fidem ulterius docebo. Sic me Deus adjuvet, & hæc ſancta Dei Evangelia. „

Ibid.

Tunc Dominus Papa ex authoritate Dei omnipotentis præcepit Berengario, ut de corpore & ſanguine Domini numquam ulterius cum aliquo diſputare vel aliquem docere præſumeret, excepta cauſa reducendi ad fidem hanc eos, qui per ejus doctrinam ab ea receſſerant. Poſtea dedit ei ſequentes literas commendatitias. “ Notum vobis omnibus facimus, nos anathema feciſſe ex authoritate Dei omnibus, qui injuriam aliquam facere præſumpſerint Berengario Romanæ Eccleſiæ filio, vel in perſona vel in omni poſſeſſione ſua, vel qui eum vocabit hæreticum: quem poſt multas, quas apud nos, quantas voluimus, fecit moras, domum ſuam remittimus, & cum eo fidelem noſtrum Fulconem. „ In ea ſynodo adverſus Berengarium diſputarunt S. Bruno, qui poſtea Signiæ epiſcopus fuit, & B. Wolphemus abbas Brauvillerenſis prope Coloniam adverſus ejus hæreſim ſcripſit epiſtolam.

Spicileg. tom. 2.

Ibid.

Henrici regis legati tunc quoque ſequens compromiſſum jurejurando confirmarunt. Legati domini mei Regis ad vos venient infra terminum Aſcenſionis Domini, ... qui legatos Romanæ ſedis ſecure ducent & reducent: & dominus rex obediens erit illis in omnibus ſecundum juſtitiam & judicium illorum. Rodulphi vero regis legati ſic jurarunt: Si colloquium ex veſtro præcepto conſtitutum fuerit in partibus Teutonicis ante præſentiam veſtram vel legatorum veſtrorum, dominus rex noſter Rodulphus vel ipſe veniet, vel epiſcopos & fideles ſuos mittet, paratuſque erit judicium, quod Romana Eccleſia decreverit de cauſa regni, ſubire . . . . . & ſtudebit, ut legatio veſtra pervenire ad pacem regni & concordiam poſſit. Henricus etiam Aquilejenſis Archiepiſcopus fidelitatem & obedientiam juravit Gregorio Papæ ejuſque ſucceſſoribus. Demum excommunicati ſunt ſine ſpe reſtitutionis Archiepiſcopus Narbonenſis, Tebaldus dictus Archiepiſcopus Mediolanenſis, Sigefridus dictus epiſcopus Bononienſis, Rolandus Tarviſienſis: item epiſcopi Firmanus & Camerinus. Hi omnes cum ſequacibus ſuis tam clericis, quam laicis. Gandulphus Regienſis epiſcopus ſic quoque juravit: Contra interdictum veſtrum aut veſtri legati, octo diebus non tenebo, neque aliquo inveniam ſtudio, quo veſtræ legationi reſiſtatur.

Lugdunenſis eccleſiæ primatus.
Greg. P. ep. 34. l. 6.

XLII. Gregorius Papa primatum eccleſiæ Lugdunenſis eodem anno inſtituit. Gebuinus ejuſdem urbis Archiepiſcopus literis ab eo poſtulavit, ut dignitatem hanc ab ejus anteceſſoribus eccleſiæ ſuæ conceſſam confirmaret. Papa facti veritate præſuppoſita, ſic ei reſcripſit: : “ Inclinati precibus tuis confirmamus primatum ſuper quatuor provincias Lugdunenſis eccleſiæ, & per eam tibi tuiſque ſucceſſoribus, his tantum, qui nullo interveniente munere electi vel promoti fuerint, videlicet a manu, ab obſequio, & a lingua. A manu, ut nullum pretium prorſus a ſe vel ab aliquo tribuatur: Ab obſequio, ut nihil inde ſervitii faciat. A lingua, ut neque per ſe, neque per ſubmiſſam perſonam preces effundat; ſed neque his, qui per ſæcularem poteſtatem ad hanc dignitatem pervenerint, videlicet dono vel confirmatione alicujus perſonæ, quæ ſanctæ religioni videntur obviare; ſed his nimirum hanc dignitatem concedendam eſſe ſancimus, qui pura & ſincera electione tibi ſucceſſerint . . . . . provincias autem illas, quas vobis confirmamus, dicimus Lugdunenſem, Rotomagenſem, Turonenſem, & Senonenſem. „ Data duodecimo Kalendas Maji, indictione ſecunda, id eſt, anno milleſimo ſeptuageſimo nono. Præterea ſcripſit ad Turonenſem, Rotomagenſem, & Senonenſem Archiepiſcopos, ut Lugdunenſi ſuper eos ex antiqua Patrum authoritate primati a ſe confirmato præſtent obedientiam. Lugdunenſis eccleſiæ jus ex eo probat, quod Apoſtoli, & S. Clemens, archiepiſcopatus, primatus, & patriarchatus in iis civitatibus inſtituerint, quæ majori dignitate ſæculari pollerent. Hanc vero rationem deſcripſit ex duabus falſis decretalibus ſub nomine Anacleti & Clementis.

Christi An. 1079.

Baluz. append. l. de primat.

Rodulphus Turonenſis huic decreto ſtatim acquievit, & Gebuino de ea re literis gratulatus eſt. Richerius vero Senonenſis huic interceſſit; ſed Urbanus Papa II. in ſynodo Claromontana Gregorii decretum confirmavit, & Senonenſem, & Rotomagenſem Archiepiſcopos, niſi Hugonem Gebuini ſucceſſorem tanquam primatem ſuum revererentur, pallii privatione mulctavit, eorumque in ſuffraganeos authoritatem ſuſpendit. Richerius damnatus abſens huic judicio refragatus eſt. Hugo Dambertum Richerii ſucceſſorem obedientiam ſibi præſtare juſſit, prohibuitque, ne provinciæ Senonenſis præſules manus ipſi imponerent, antequam id officii Lugdunenſi eccleſiæ reddidiſſet. Ivo Carnotenſis omnium nomine ei reſcripſit, rem inſolitam, & nullo jure, nullaque conſuetudine fultam ipſum poſtulare, enixeque precatur, ut permittat Dambertum conſecrari, promittens ſe ei auctorem fore, ut poſt ordinationem ei reverentiam exhibeat. Hugo perſtitit, & ſuffraganei Dambertum conſecrare non auſi ſunt: Dambertus igitur Romam proficiſcitur, & abſque ulla conditione ab Urbano II. ordinatus eſt. Quid poſtea factum ſit, dicemus inferius. Lugdunenſis Archiepiſcopus primatus jure nunc fruitur.

Ivon. ep. 60.

Lanfranci liber adverſus Bereng.
Biblioth. max. tom. 18. c. 1.

XLIII. Berengarius in Gallias reverſus ad vomitum rediit, & fidei profeſſionem, quam Romæ nuper ediderat, ſcriptis impugnavit. Lanfrancus Cantuarienſis epiſcopus tunc adverſus eum ſcripſit ſuum librum de corpore & ſanguine Domini; ſiquidem in ſecundo illius capite meminit profeſſionis, quam ſub Gregorio VII. jurejurando confirmaverat: Berengario primum exprobrat ſuam perfidiam, qui Catholicam fidem in ſynodis profeſſus, clam poſtea ſuos doceat errores, fugiens publicas diſputationes, in quibus prolatis SS. Patrum codicibus, demonſtraretur eſſe falſa, vel depravata, quæ ex iis profert teſtimonia. Deinde refert fidei profeſſionem, & retractationem, quam ſub Nicolao Papa in ſynodo Romana emiſerat Berengarius, qui prima illius parte ſuppreſſa, hanc impugnaverat veluti libellum erroribus ſcatentem, quem conſcripſerat Humbertus Cardinalis, eum male vocans ineptiſſimum Burgundum. Lanfrancus hoc ejus opus confutandum ſibi proponit, Auguſtinique methodum ſecutus, Berengarii objectionibus ſuam ſubjicit reſponſionem. Berengarius ait: Errat Burgundus in ſententia vulgi, Paſchaſii & Lanfranci, minime ſupereſſe in altari poſt conſecrationem ſubſtantiam panis. Lanfrancus reſpondet: Berengarii opinionem, ubi primum innotuit, in pluribus ſynodis a Romanis Pontificibus fuiſſe damnatam ut hæreticam. Tum addit: “ Cum omnes ſacerdotes, præter paucos ſchiſmaticos, hanc fidem tenere maniſeſtiſſimum ſit, rectius dixiſſes: Errat Burgundus in ſententia Eccleſiæ Catholicæ; ſed non in mea, & meorum ſequacium, qui maluimus nos ab ea ſuperbe ſeparare, & contra eam ad noſtram perniciem ſchiſma facere, quam humiliter membra ejus eſſe, & communem cum ea fidem ſalubriter tenere. „ Demum Berengarium accuſat perjurii, qui nunc doceat contraria duplici fidei profeſſioni, errorisque ſui retractationi, quas in ſynodis jurejurando confirmaverat. In ſequentibus capitulis ſophiſmata Berengarii accurata dialectica detegit atque confutat.

c. 4.

c. 9.

Berengarius diſerit: Per conſecrationem altaris fiunt panis & vinum ſacramentum religionis, non ut deſinant eſſe quæ erant, ſed ut ſint quæ erant, & in aliud commutentur, quod dicit B. Ambroſius in libro de ſacramentis. Lanfrancus reſpondet: “ O hominem impudenter mentientem . . . ſi Ambroſii libros omnes revolvas, tale quid ab Ambroſio dictum, taliterque expoſitum nuſquam reperire valebis . . . Accipe potius quid in libro de myſteriis ſeu initiandis dicat: volens enim oſtendere diſcrepantiam inter manna Judæorum, & ſacrificium Chriſtianorum, per hoc videlicet, quia illud umbra & figura erat, hoc vero lux & veritas, ne tantam elementorum in tantarum rerum converſionem mens credere refugeret, ſubjunxit, dicens: Quantis igitur utimur exemplis, ut probemus, hoc non eſſe, quod natura formavit: ſed quod benedictio conſecravit, majoremque vim eſſe benedictionis, quam naturæ; quia benedictione etiam natura ipſa mutatur . . . Sextum quoque de ſacramentis librum

Christi An. 1079. accipe, in quo opere præfatum mendacium eum dixiſſe mendaciter affirmaſti : Sicut, inquit, verus eſt Dei Filius Dominus noſter Jeſus Chriſtus, non per gratiam, quemadmodum cæteri homines, ſed per naturam ; ita vera caro ejus eſt, quam accipimus, & verus ejus ſanguis eſt, quem potamus .... In quarto vero libro de ſacramentis dixit .... Si igitur tanta vis eſt in ſermone Domini Jeſu, ut inciperent eſſe quæ non erant ; quanto magis operatorius eſt, ut ſint, quæ erant, & in aliud commutentur. Eſſe quidem ſecundum viſibilem ſpeciem teſtatur, quæ erant : commutari vero ſecundum interiorem eſſentiam in naturam illarum rerum, quæ antea non erant. Hoc modo ante & poſt ipſe exponit. Atque hinc arbitror te ſumpſiſſe, quod ſuperius intuliſti, quodque tolerabiliter dictum, intolerabiliter expoſuiſti. „ In quibuſdam tamen codicibus præfata ſententia verbis aliis invenitur, hoc modo : Si igitur tanta vis eſt in ſermone Domini Jeſu, ut inciperent eſſe, quæ non erant, quanto magis operatorius, ut, quæ erant, in aliud commutentur. Quæ lectio concordat cum ea, quæ in libro de myſteriis ſic reperitur : Sermo ergo Chriſti, qui potuit ex nihilo facere quod non erat, non poteſt ea, quæ ſunt, in id mutare, quod non erant?

c. 14. Berengarius dixerat : B. Auguſtinus in epiſtola ad Bonifacium, ſicut, inquit, ſacramentum corporis Chriſti ſecundum quemdam modum corpus Chriſti eſt .... ita ſacramentum fidei fides eſt. Lanfrancus reſpondet : Quod corpus Chriſti ſub ſpecie panis, ſit ſacramentum ejuſdem corporis, ut viſibiliter in cruce ſuſpenſi. Idem dicit de ſanguine. “Quorum alterum, inquit, dum frangitur, & in populi ſalutem dividitur ; alterum vero effuſum de calice ab ore fidelium ſumitur, mors ejus in cruce, & ſanguinis ejus de latere emanatio figuratur, ut do- L. 4. dialog. c. 58. cet ſanctus Gregorius, dicens : Ejus quippe caro ibi ſumitur, ejus ſanguis non jam in manu infidelium, ſed in ore fidelium funditur. Penſandum ergo eſt, quale ſit hoc ſacrificium, quod pro abſolutione noſtra mortem unigeniti Filii ſemper imitatur .... Auguſtinus autem baptiſmum vocat fidei ſacramentum, quia baptiſmus non tam corporis ablutione Act. 15. conſtat, quam fide cordis, juxta illud Apoſtoli : Fide mundans corda eorum. Alterum tamen ſignificatur per alterum : nam per ablutionem ... purgatio animæ exprimitur, quam fides interior operatur, vocaturque baptiſmus fides ſecundum eam locutionis formam, qua myſterium ejus rei, cujus myſterium eſt, cenſeri nomine conſuevit .... ſicut ergo cœleſtis panis, quæ vera Chriſti caro eſt, ſuo modo vocatur corpus Chriſti, illius videlicet, quod palpabile, mortale eſt in cruce ſuſpenſum, vocaturque ipſa carnis ipſius immolatio, quæ ſacerdotis manibus fit, Chriſti paſſio, mors, crucifixio, non rei veritate, ſed ſignificante myſterio : ſic ſacramentum fidei, quod baptiſma intelligit, fides eſt. „

c. 17. Berengarius dixerat : Quis ratione concipiat, ac per miraculum fieri poſſe concedat, panem frangi in Chriſti corpore, quod poſt corruptionem tota viget incorruptibilitate, & uſque in tempora reſtitutionis omnium cœlo manet indevocabile .... Lanfrancus reſpondet : Quonam modo panis efficiatur caro, vinumque convertatur in ſanguinem, utriuſque eſſentialiter natura mutata, juſtus, qui ex fide vivit, ſcrutari argumentis, & concipere ratione non quærit. Mavult enim cœleſtibus myſteriis fidem adhibere, ut ad fidei præmia valeat pervenire .... ſic autem credimus vere ſalubriterque mandocari in terris a digne percipientibus Dominum Jeſum Chriſtum, ut certiſſime teneamus, exiſtere illum in cœleſtibus incontaminatum, & illæſum. Id Epheſinæ ſynodi & S. Auguſtini authoritate confirmat.

c. 18. Propulſatis Berengarii calumniis ſic exponit fidem Catholicam de Euchariſtia. “ Credimus terrenas ſubſtantias, quæ in menſa Dominica per ſacerdotale miniſterium divinitus ſanctificantur, ineffabiliter, incomprehenſibiliter, mirabiliter operante ſuperna potentia, converti in eſſentiam Dominici corporis, reſervatis ipſarum rerum ſpeciebus, & quibuſdam aliis qualitatibus, ne percipientes cruda & cruenta horrerent, & ut credentes fidei præmia ampliora perciperent ; ipſo tamen Dominico corpore exiſtente in cœleſtibus ad dexteram Patris, immortali, inviolato, integro, ut vere dici poſſit, & ipſum corpus, quod de Virgine ſumptum eſt, nos ſumere : & tamen non ipſum ; ipſum quidem, quantum Christi An. 1079. ad eſſentiam veræque naturæ proprietatem, atque virtutem ; non ipſum autem, ſi ſpectes panis vinique ſpeciem. Hanc fidem tenuit a priſcis temporibus, & nunc tenet Eccleſia, quæ per totum diffuſa orbem Catholica nominatur. „ Quod probat authoritate ſcripturæ, & SS. Patrum teſtimoniis, & quibuſdam miraculis.

Demum ſic concludit : “ Si verum eſt quod de c. 22. corpore Chriſti tu credis & aſtruis, falſum eſt quod ab Eccleſia ubique gentium de eadem re creditur. Omnes enim, qui Chriſtianos ſe eſſe & dici lætantur : veram Chriſti carnem, verumque ejus ſanguinem, utramque ſumpta de Virgine, in hoc ſacramento ſe percipere gloriantur. Interroga univerſos, qui latinæ linguæ, noſtrarumve literarum notitiam perceperunt. Interroga Græcos, Armenos, ſeu cujuslibet nationis quoſcumque Chriſtianos homines ; uno ore hanc fidem ſe teſtantur habere. Porro ſi univerſalis Eccleſiæ fides falſa exiſtit ; aut numquam fuit Catholica Eccleſia, aut periit. Nihil namque efficacius ad interitum animarum, quam pernicioſus error ; ſed non fuiſſe aut periiſſe Eccleſiam, Catholicus nemo conſenſerit : Alioquin verum non Geneſ. eſt, quod Abrahæ Veritas promiſit, dicens : In ſe- 22. mine tuo benedicentur omnes gentes. Unde Auguſtinus ait in libro de agone Chriſtiano : Nec eos audiamus, qui ſanctam Eccleſiam, quæ una Catholica eſt, negant per orbem eſſe diffuſam. „

XLIV. Eadem ætate, ſanctitate, zelo religionis Bolland. floruit S. Staniſlaus martyr & epiſcopus Cracovien- 7. Maii. ſis in Polonia : verbo Dei frequens inſiſtebat, & *S. Staniſlaus martyr.* juvabat pauperes. Boleſlaum regem de crudelitate & libidine ſcandaloſa ſæpius monitum tandem excommunicavit, eaque de cauſa ab eo ad altare poſt Miſſæ ſacrificium occiſus eſt. Innocentius IV. Staniſlaum in Sanctorum numerum retulit. Illius vitam & Poloniæ hiſtoriam decimo quinto ſæculo prolixius ſcripſit Joannes Longinus ; ſed in utraque multa refert, quæ ſunt dubiæ fidei, aut manifeſte falſa, quæ notarunt periti critici : unum proferam exemplum : Affirmat, Staniſlaum Pariſiis ſtuduiſſe, & ſollicitatum, ut ſe juris canonici aut Theologiæ doctoratu inſigniri pateretur : declinaſſe tamen conatus amicorum faſces ſibi magiſterii ingerentium. Doctoratus autem Theologiæ & juris canonici nondum hoc ſæculo fuerat inſtitutus, & needum in uſu erant ejuſmodi promotiones.

XLV. Gregorius Papa Humbertum cardinalem ad Apud Willelmum Angliæ regem miſerat, ut Dolenſis epi- Lanfr. ſcopi propter ejus ſcelera depoſiti cauſa rurſus ad epiſt 7. examen revocaretur, quemadmodum poſtulaverat ; Biblioth. ſed eidem legato in mandatis dederat, Regem ad- Max. moneret, ut ſibi & ſucceſſoribus ſuis fidelitatem fa- tom. 18. ceret, curaretque Romam mittere pecuniam, quam ejus anteceſſores mittere ſolebant. Rex autem ei ſcripſit : “ Fidelitatem facere nolo, quia nec ego promiſi, nec anteceſſores meos anteceſſoribus tuis id feciſſe comperio. Pecunia fere tribus annis, in Galliis me agente, negligenter collecta eſt : nunc me in regnum reverſo, quod collectum eſt, per Humbertum legatum mittitur : quod reliquum eſt, per legatos Lanfranci Archiepiſcopi tranſmittetur. „ Gregor. Papa hanc reſponſionem moleſte tulit, Humbertum- P. epiſt. que Romam revocans, ei ſcripſit : “ Pecunias ſine 1. l. 7. honore tributas quanti pretii habeam, tu ipſe optime potuiſti dudum perpendere. „ Tum jubet, Regem admoneat, ne Romanæ Eccleſiæ honorem imminuere laboret, prohibendo, ut antea, ne Romam veniant ſui epiſcopi .... “ Quapropter, inquit, præcipias, & invites tam Anglicos quam Normannicos ex utroque archiepiſcopatu, ad Romanam ſynodum, quam in quadrageſima celebraturi ſumus, venire ... „ Data Romæ, nono Kalendas Octobris, Ibid. indictione tertia, id eſt, anno milleſimo ſeptuageſi- Epiſt. 20. mo nono. Lanfranco vero Cantuarienſi epiſcopo, l. 9. qui ſæpius antea invitatus non venerat, præcepit, ut intra quatuor menſes Romæ adeſſe procuret ... “ Si, inquit, infra illud ſpatium ad nos non veneris, ab omni ſis officio epiſcopali ſuſpenſus. „ Lanfrancus Lanfr. ei benigne reſpondit. Locorum diſtantiam nihil de epiſt. 8. ejus amore & reverentia erga ipſum imminuiſſe, nec impedituram, quin præceptis ejus in omnibus per omnia ſecundum canonum præcepta ſubjaceat ... Verba legationis veſtræ cum veſtro legato, prout melius potui, domino meo Regi ſuggeſſi, ſuaſi, ſed non perſuaſi.

Daniæ,

Christi An. 1079.
Greg. P. ep. 13. l. 6.

Daniæ, Suediæ & Norvegiæ reges aliis literis hortatus eſt Gregorius, ut, quoniam propter longinquitatem terrarum, & maxime propter ignotas linguas, non poſſet ad eos mittere viros eruditos, qui eos in fidei rebus erudirent, ipſi Romam mitterent juvenes nobiles ſacris legibus erudiendos, qui poſtea contribules ſuos docerent. Wratislaus Bohemiæ dux ab eo poſtulaverat, ut divinum officium apud ſuos Sclavonica lingua celebrari permitteret. Gregorius ei reſpondit: " Scias, nos petitioni tuæ nequaquam poſſe favere .... Unde, ne id fiat, quod a veſtris imprudenter expoſcitur, inhibemus, teque huic vanæ temeritati viribus totis reſiſtere præcipimus: „ hancque affert rationem, quia Deo placuit, ut ſacra ſcriptura quibuſdam in locis eſſet occulta. Bohemis & Moravis id tamen indulſiſſe ejus anteceſſores vidimus. Ibidem eum redarguit, quod cum excommunicatis communicet. Henrici regis partes ſequebatur dux Wratislaus. Uterque Germaniæ rex nihil hactenus prætermiſerat, ut Papam literis, legationibus, promiſſionibus in ſuum favorem inclinaret.

Christi An. 1080.
Annal. Saxo. p. 552.
Romana ſynodus ſeptima.

XLVI. Henricus autem anno milleſimo octogeſimo ineunte, cum exercitu Saxoniam invadit, reputans, quod imparatos inveniret. Aliqui ad ejus partes tranſiere, reliqui cum Rodulpho rege ei occurrerunt. Acriter utrimque pugnatur, ſexto Kalendas Februarii; ſed victores extitere Saxones. Rodulphus ſtatim miſſis legatis Papam de ſua victoria fecit certiorem: qui ſynodum congregavit. Legati Rudolphi regis & principum nomine, Papæ & ſynodo ſequentem obtulere libellum. " Nos conquerimur Deo & vobis, quod Henricus, quem vos a regno depoſuiſtis, idipſum regnum contra veſtrum interdictum tyrannice invaſit, omnia circumquaque ferro, præda, incendio devaſtavit. Archiepiſcopos, epiſcopos, de epiſcopatibus ſuis impia crudelitate expulit ... per ejus tyrannidem Werinharius Magdeburgenſis epiſcopus occiſus eſt: Adalbertus Wormatienſis epiſcopus adhuc ab eo contra ſedis Apoſtolicæ præceptum in captione cruciatur; multa hominum millia ejus factione ſunt occiſa: quamplures eccleſiæ ablatis reliquiis incenſæ ac penitus deſtructæ ... Colloquium, quod vos pro inquirenda juſtitia, & pace componenda, fieri decreviſtis, ex culpa Henrici & fautorum ejus remanſit. Quamobrem veſtram humiliter imploramus clementiam, ut nobis, immo ſanctæ Dei Eccleſiæ de tam ſacrilego pervaſore eccleſiarum juſtitiam faciatis. Actum Romæ anno milleſimo octuageſimo.

Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Labbè.

Ibid.
Henricus rex excommunicatus & depoſitus.

Gregorius tunc adverſus Henricum ſequentem excommunicationis & depoſitionis ſententiam protulit: " B. Petre Princeps Apoſtolorum, & tu B. Paule Doctor gentium, dignemini quæſo aures veſtras ad me inclinare. „ Tum narratis omnibus, quæ huc uſque in ea cauſa acta erant, ſic ſubjicit. " Henricus autem cum ſuis fautoribus non timens periculum inobedientiæ, quod eſt ſcelus idololatriæ, colloquium impediendo excommunicationem incurrit .. magnamque Chriſtianorum multitudinem morti tradi, & eccleſias fecit diſſipari, & totum pene Teutonicum regnum deſolationi dedit. Quapropter ... Henricum, quem Regem dicunt, omneſque fautores ejus excommunicationi ſubjicio, & anathematis vinculis alligo: & iterum regnum Teutonicorum & Italiæ interdicens ei, omnem poteſtatem & dignitatem illi regiam tollo; &, ut nullus Chriſtianorum ei ſicut Regi obediat, interdico: omneſque, qui ei juraverunt & jurabunt de regni dominatione, a juramenti promiſſione abſolvo ... Ut autem Rodulphus regnum Teutonicorum regat & defendat, quem Teutonici elegerunt ſibi in Regem, ad veſtram fidelitatem ex parte dono, largior, & concedo, omnibuſque ſibi fideliter adhærentibus abſolutionem omnium peccatorum, noſtramque benedictionem in hac vita & futura largior.

Ibid.

Agite nunc, quæſo, Patres & Principes ſereniſſimi, ut omnis mundus cognoſcat & intelligat, quia, ſi poteſtis in cælo ligare & ſolvere, poteſtis in terra Imperia, regna, principatus, ducatus, marchias, comitatus, & omnium hominum poſſeſſiones pro meritis tollere unicuique & concedere .... Si enim ſpiritualia judicatis, quid de ſæcularibus vos poſſe credendum eſt? & ſi Angelos dominantes omnibus ſuperbis principibus judicabitis, quid de illorum ſervis facere poteſtis ..... „ Acta Romæ Nonis Martii.

Ibid.

Inveſtituras in eadem ſynodo ſic prohibuit: " Apoſtolica authoritate decernimus, ut, ſi quis deinceps epiſcopatum vel abbatiam de manu alicujus laicæ perſonæ ſuſceperit, nullatenus inter epiſcopos vel abbates habeatur ...... Inſuper ei gratiam S. Petri & introitum eccleſiæ interdicimus, quouſque locum, quem ſub crimine tam ambitionis quam inobedientiæ cepit, reſipiſcendo non deſerit. Similiter etiam de inferioribus eccleſiaſticis dignitatibus conſtituimus. Secundo. Si quis Imperatorum, Regum, ducum, vel quilibet ſæcularium poteſtatum aut perſonarum, inveſtituram epiſcopatuum, vel alicujus eccleſiaſticæ dignitatis dare præſumpſerit, ejuſdem ſententiæ vinculo ſe obſtrictum eſſe ſciat. „ Tertio. Sententiam depoſitionis & excommunicationis, jam plerumque datam in Tedaldum Mediolanenſem, & Guibertum Ravennatem, & Rolandum Tarviſienſem confirmamus; & Petrum Narbonenſis eccleſiæ invaſorem pari ſententia damnamus. Quarto. Normannis, qui Romanæ Eccleſiæ terras invadere vel deprædari præſumpſerint, eccleſiæ introitum uſque ad ſatisfactionem interdicit.

Christi An. 1080.
Canones.

Greg. P. ep. 15. l. 7.

In eadem ſynodo cum poſt longum examen ex actis probaretur, Britanniam Turonenſi eccleſiæ ut Metropolitæ ſuæ ſubjectionem & reverentiam debere, Dolenſis epiſcopus dixit, ſe in patria ſua reliquiſſe quamdam authoritatem ſedis Apoſtolicæ. Itaque Papa legatos direxit in Britanniam, qui auditis utriuſque partis rationibus, ſi cognoverint, Britannos authenticam ſedis Apoſtolicæ authoritatem habere, qua Turonenſis eccleſiæ juriſdictioni ſubtrahantur, quieti deinceps permaneant in libertate: ſi vero talem non habeant, ſopita in æternum omni controverſia, Turonenſem eccleſiam Metropolim ſuam recognoſcant, eique debitam obedientiam exhibeant, reſervato Dolenſi epiſcopo pallii uſu: ita tamen, ut nullus ſucceſſorum ſuorum aliquo in tempore ad hanc dignitatem aſpiret. Data Romæ octavo Idus Martias.

Concil. tom. 6. ed. Hard.
Manaſſes Remenſis depoſitus.

XLVII. Eodem anno Lugduni habita eſt ſynodus. Manaſſes Remenſis epiſcopus juxta tenorem literarum Apoſtolicarum ad eam ſe purgaturus invitatur. Legatus Hugo Viennæ ſubſiſteret pro corporis curatione. Nuntii Manaſſis venerunt ad eum, multis precibus & muneribus ad hoc eum flectere cupientes, & trecentas auri puriſſimi uncias, ejuſque domeſticis pretioſa donaria offerentes, inſuper & celamentum, ne ulli mortalium id proderent jurare volentes, ut cum ſex epiſcopis, quos ipſe Remenſis eligeret de ſuffraganeis ſuis, ei ſe purgare concederet, remota inquiſitione infamiæ. Quod totum legatus reſpuit. Remenſis tunc timens ſibi, concilio intereſſe noluit. Et ideo ſynodali judicio eſt depoſitus, tum quia ſe purgare noluit, tum quia audientiam Eduenſis, Pictavienſis & ipſius Lugdunenſis ſynodi ſubterfugit. Manaſſes apud Papam egit, ut ejus cauſa Romam evocaretur. Gregorius vero hanc ſententiam in Romana ſynodo confirmavit, idque literis ei ſignificavit, indulſit tamen, ut uſque ad feſtivitatem S. Michaelis, adjunctis ſibi aliquot epiſcopis coram legato ſuo Dienſi epiſcopo ſe purgare poſſet, ea conditione, ut Manaſſæ & Brunoni & cæteris ejus accuſatoribus, rebus ſuis in integrum reſtitutis, Remenſem eccleſiam uſque ad Aſcenſionem Domini proximam ex toto liberam dimitteret, & Cluniacum aut Caſam Dei cum uno clerico, & duobus laicis religioſe victurus ſecederet .... Quod ſi huic præcepto obedire contempſerit, certo ſciet depoſitionis ſententiam immutabiliter permanſuram, & nullam audientiam inpoſterum ei relinquendam. Data Romæ decimo quinto Kalendas Maji.

Greg. P. ep. 20. l. 7.

Christi An. 1081.
Greg. I. ep. 17. l. 8.
Ep. 18.
Ep. 19.

Manaſſes, neglecta hac definitione, ſuam retinuit eccleſiam. Itaque Papa clero populoque Remenſi literis ſignificavit Manaſſis excommunicationem & depoſitionem irrevocabilem, monuitque, ne ei communicarent, ſed aſſentiente Dienſi epiſcopo, alium patrem eligerent. Herbolum comitem aliis literis hortatus eſt, ut Manaſſi depoſito reſiſtat, illumque Archiepiſcopum, quem pars cleri ſenior elegerit, modis omnibus adjuvet. Suffraganeis quoque Remenſis eccleſiæ præcepit, ne deinceps Manaſſi depoſito epiſcopalem reverentiam exhibeant, a qua illos abſolvit, idque ſubjectis ſibi populis denuntient, & procurent, ut ei ſucceſſor idoneus eligatur: Demum Philippum Francorum regem rogavit, ne ullum ei favorem præbeat, ſed e ſuo conſpectu repellat; jubetque, ut electionem cleri & populi Remenſis

CHRISTI AN.1081.

nullo ſtudio, quo minus canonice fiat, impediat, electo vero ſuum impendat adjutorium. Hæ datæ ſunt Kalendis Januarii anni milleſimi octuageſimi primi. Manaſſes armata manu cum eccleſiam retinere vellet, expulſus ab omnibus ad Henricum regem profugit, atque in excommunicatione diem extremum obiit.

Concil. tom. 6, ed. Hard.

XLVIII. Ubi primum Henrico regi anathema adverſus ſe factum innotuit, infremens atrociſſimis conviciis Papam inſectatus eſt, communique ſuorum ejus conſilio decretum eſt, ut Gregorius Papa excommunicatus deponeretur. Triginta igitur epiſcopi cum multis optimatibus convenere apud Brixinam Noricam, & Wibertum, ſeu Guibertum Ravennatem Archiepiſcopum in Romana ſynodo depoſitum & anathematizatum elegerunt Romanum Pontificem, imo antipapam. Mantuenſis & Arentinus epiſcopi illum coronaverunt. Hujus conciliabuli decretum in Gregorium Papam veluti graviſſimorum ſcelerum reum invehitur. Hæc acta ſunt ſeptimo Kalendas Julii anni milleſimi octuageſimi. Id ſe feciſſe teſtantur inducti legatis & literis novemdecim epiſcoporum, qui die Pentecoſtes contra eumdem Gregorium Moguntiæ fuerunt congregati. Guibertus, qui a ſuis dictus eſt Clemens III., papalibus inſigniis indutus, non ſine complicibus pompoſe ingravit in Italiam.

Guibertus antipapa.

Lib. cenſual, c.3.

Greg. P. ep. 23. & 25. & 26. l. 7.

Gregorius, ut Henrico regi reſiſteret, mutato ſtilo pro neceſſitate temporum, Normannorum principum benevolis literis auxilium imploravit, & primo quidem Guillelmi regis Anglorum, cui & reginæ Mathildi per ſuos legatos miſit literas, quibus eos magnis effert laudibus, non ſine magna benevolentiæ ſignificatione; juramentum vero fidelitatis, quod prius exigebat, ſupprimit . . . Hæc ſcripturæ verba, quibus frequenter utebatur, & quidam invidioſe traduxerunt, ſcilicet: Maledictus homo, qui parcit gladio ſuo a ſanguine, ſic in iis interpretatur; id eſt, qui doctrinam ſubtrahit ab occiſione carnalis vitæ. Datæ ſunt octavo Kalendas Maji anni milleſimi octuageſimi.

Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 20. Lab.

Robertum Guiſchardum Apuliæ & Calabriæ & Siciliæ ducem, alioſque Normannos, quos antea ſæpius excommunicaverat, per legatos ſuos & per ſe ipſum ad pacem ſollicitavit, quam eis conceſſit perhonorificam. Robertus fidelitatis juramentum Apoſtolicæ ſedi præſtitit hiſce conditionibus: " Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, tibique adjutor ero ad tenendum, acquirendum & defendendum regalia S. Petri . . . . contra omnes homines: excepta parte Firmanæ marchiæ, & Salerno, atque Amalphi, unde adhuc facta non eſt diffinitio: & adjuvabo te, ut ſecure teneas papatum Romanum . . . . Penſionem de terra S. Petri, quam ego teneo aut tenebo, ſicut ſtatutum eſt, recta fide ſtudebo, ut illam annualiter habeat Romana Eccleſia. Omnes quoque eccleſias, quæ in mea perſiſtunt dominatione, cum illarum poſſeſſionibus dimittam in tua poteſtate; & defenſor ero illarum ad fidelitatem Romanæ Eccleſiæ. Et ſi tu, vel tui ſucceſſores ante me ex hac vita migraveritis, ſecundum quod monitus fuero a melioribus cardinalibus, clericis Romanis & laicis, adjuvabo, ut Papa eligatur & ordinetur ad honorem S. Petri. " Eadem promittit ejus ſucceſſoribus. Actum in Ciprani in Campania, tertio Kalendas Julii.

Ibid.

Sequentem autem recepit inveſtituram. " Ego Gregorius Papa inveſtio te, Roberte dux, de terra, quam tibi conceſſerunt anteceſſores mei ſanctæ memoriæ Nicolaus & Alexander. De illa autem terra, quam injuſte tenes, ſicut eſt Salernus & Amalphia, & pars marchiæ Firmanæ, nunc te patienter ſuſtineo . . . " Actum ut ſupra. Robertus dux ſequentem Papæ tradidit conſtitutionem cenſus annui. " Ego Robertus . . . ad recognitionem fidelitatis, de omni terra, quam ego teneo proprie ſub dominio meo, & quam adhuc nulli Ultra-Montanorum ita conceſſi, ut teneat, promitto me annualiter pro unoquoque jugo boum penſionem, duodecim ſcilicet denarios Papienſis monetæ, perſoluturum B. Petro, & tibi domino meo Gregorio Papæ, & omnibus ſucceſſoribus tuis . . . ſub hac vero conditione hujus perſolvendæ penſionis obligo me, & meos, ſive hæredes, ſive ſucceſſores tibi domino meo Gregorio Papæ & ſucceſſoribus tuis. "

Greg. P. ep. 8. l. 8.

S. Matthæi corpus hoc anno Salerni repertum eſt. Alphanus hujus urbis Archiepiſcopus de ea re Papam literis fecit certiorem. Gregorius ei viciſſim de tanto theſauro gratulatus hortatur, ut Robertum & ejus conjugem admoneat, ut tam inſigni patrono debitum honorem exhibeant. Robertus in ejus honorem baſilicam Salerni condidit.

Greg. P. ep. 5. l. 8.

Gregorius, ubi primum Guiberti promotionem e Germania & Italis epiſcopis factam cognovit, ſequentes ad Apuliæ & Calabriæ epiſcopos literas dedit . . . . . " Priſtinam conſpirationem adverſus Dominum & univerſalem Eccleſiam conati ſunt innovare, & hominem ſacrilegum, & per univerſum Romanum orbem nefandiſſimis ſceleribus denotatum, Wibertum Ravennatem, antichriſtum ſibi & hæreſiarcham conſtruere . . . . Ad hanc infamiam illos ea deſperatio traxit, quod ſcelerum ſuorum veniam non potuerint impetrare, niſi judicio noſtro vellent ſe ſubmittere. Hos itaque . . . tanto magis vilipendimus, quanto ipſi ſe altiore conſcendiſſe confidunt. "

Ibid. Epiſt. 7.

Demum eos hortatur, ut in fide permaneant, Eccleſiæque ſuis ſuccurrant orationibus. Aliam ſcripſit ad univerſos fideles: " Notum ſit vobis, inquit, quia Normannorum principes nobis unanimiter promittunt, ſicut jurati ſunt, ſe ad defenſionem Romanæ Eccleſiæ noſtrique honoris contra omnes auxilium impenſuros. Id ipſum quoque nobis & qui circa urbem longe lateque ſunt, & in Tuſcia cæteriſque regionibus principes firmiter pollicentur. Unde poſt Kalendas Septembris, cupientes Ravennatem eccleſiam de manibus impiis eripere, partes illas armata manu petemus. Quapropter nos audaciam impiorum, qui in nos ſe erexerunt, pro nihilo ducentes, hortamur vos conatus illorum nobiſcum contemnere, tanto de ruina eorum certiores, quanto eos ad altiora niti cernitis. "

Rodulphi mors. Annal. Saxo.

XLIX. Sed brevi contra ejus ſpem magna facta eſt rerum converſio. Die decima quinta menſis Octobris, Henricus cum Rodulpho inter Eliſtrum fluvium & Gronæ paludes congreſſus fugatus eſt; ſed fugiens de hoſtibus triumphavit. Rodulphus rex enim amputata ſibi manu dextera, aliud lethale vulnus, ubi venter ad ilia deſcendit, ſuſcepit. Audita vero ſuorum victoria, Nunc, ait, lætus patior, ſive vivens, ſive moriens, quidquid voluerit Deus, ſuoſque conſolatus, poſt aliquot horas expiravit, & Merſeburgi honorifice humatus eſt. Eodem die in Longobardis milites comitiſſæ Mathildis fugantur ab exercitu pene totius Longobardiæ prope Mantuam.

Greg. P. epiſt. 3.

Gregorius tantis cladibus minime fractus diffluentes ſuas partes erigere ſtrenue laboravit. Itaque literas dedit ad Patavienſem epiſcopum: " Notificamus dilectioni veſtræ, pene omnes noſtros fideles, audita morte Rodulphi, nos plurimum adhortari ut Henricum, cui ferme omnes Italici favent, in gratiam noſtram recipiamus, adjicientes, quod, ſi contra nos venerit, ex vobis fruſtra ſperandum auxilium. Mathildis filiæ noſtræ milites cum ei reſiſtere recuſaverint, niſi fuerit a vobis ſuffragatum, quid reſtat, niſi ut ipſa vel coacta paci acquieſcat. Quamobrem ſummopere niti vos oportet eam certam reddere, an ex vobis præſidium expectare firmiter debeat . . . . . Admonere etiam te volumus ducem Welphonem, ut fidelitatem B. Petro faciat . . . conceſſo ſibi poſt mortem patris ejus beneficio . . . noſque certos reddere diligenter procura. Hac enim fiducia, ut Italici remoti ab Henrico nobis fideliter adhæreant, efficere credimus. Præterea admonendi ſunt omnes in partibus veſtris Dominum timentes, ut non aliqua gratia ſuadente properent eam temere perſonam eligere, cujus mores & cætera, quæ Regi oportet ineſſe, a ſuſcipienda Chriſtianæ religionis defenſione diſcordent . . . Niſi enim obediens, & ſanctæ Eccleſiæ humiliter devotus ac utilis fuerit, procul dubio ei ſancta Eccleſia contradicet. Qua de re quid promiſſionis juramento Romana Eccleſia ab illo requirat, in ſequenti ſignificamus. "

Juramentum regis. Ibid.

" Ab hac hora deinceps fidelis ero per rectam fidem B. Petro, ejuſque vicario Papæ Gregorio, & quodcumque mihi ipſe Papa præceperit, ſub his videlicet verbis (Per veram obedientiam) fideliter, ſicut oportet Chriſtianum, obſervabo. De ordinatione vero eccleſiarum, & de terris vel cenſu, quæ Conſtantinus Imperator, vel Carolus S. Petro dederunt, & de omnibus eccleſiis vel prædiis, quæ Apoſtolicæ ſedi ab aliquibus viris vel mulieribus aliquo

tempo-

CHRISTI AN. 1081.

tempore ſunt oblata vel conceſſa, & in mea ſunt vel fuerint poteſtate, ita conveniam cum Papa, ut periculum ſacrilegii, & perditionem animæ meæ non incurram, & Deo ſanctoque Petro dignum honorem, & utilitatem impendam: & eo die, quando illum primitus videbo, fideliter per manus meas, miles S. Petri, & illius efficiar. „ Ea his, ut videtur, veram ac legitimam putabat donationem ſub Conſtantini nomine jam dudum ſuppoſitam, ut fatetur Baronius, qua totum occidentale Imperium Sylveſtro, & ejus ſucceſſoribus concedere dicitur; unde conſequens erat earum provinciarum principes eſſe ſuos feudatarios, earum vero ſupremum ſibi competere dominium. Hæc autem opinio tam circa plures falſas decretales, quam circa prædictam donationem tunc communis erat.

Annaliſt. Saxo. p. 558.

Eamdem ſubjectionem, & obedientiam cum pleno ſupremi domini jure ab aliis Regibus, & principibus exigebat, ut conſtat ex multis ejus literis. Octobri menſe Ravennati clero, & populo præcepit, ut alium eligerent Archiepiſcopum: non obtemperantibus miſit Richardum clericum Romanum, quem Ravennatem Archiepiſcopum ordinaverat, ſed non receptus eſt: Guiberti quippe factio in his partibus ſemper prævaluit. Anſelmus Lucenſis epiſcopus epiſtolam ſcripſit ad Guibertum; in ea illum prævaricatorem ſuperbum nominabat, & addebat: " Ut ergo de B. Gregorio patre noſtro dicam, quod de Cornelio ſcripſit Cyprianus, factus eſt epiſcopus de Dei, & Chriſti ejus judicio, de clericorum omnium teſtimonio, de plebis ſuffragio, de ſacerdotum antiquorum collegio, cum nemo ante ſe factus eſſet: cum locus Alexandri, ſedes Petri, vacaret, quo occupato, & de Dei voluntate atque omnium noſtrum conſenſu ordinato, quiſquis jam epiſcopus voluerit fieri, foras fiat neceſſe eſt .... & cum poſt primum ſecundus eſſe non poſſit, quiſquis poſt unum, qui ſolus eſſe debet, factus eſt, jam non ſecundus ille, ſed nullus eſt.

Romanum officium in Hiſpania receptum. Greg. P. epiſt. 2. l. 8.

L. Gregorius multis literis egerat apud Alphonſum Caſtellæ regem, ut repudiato Mozarabico officio Romanum in omni ditione ſua ſervari juberet. Quod cum non obtinuiſſet, Hugoni abbati Cluniacenſi præcepit, ut Robertum monachum ex Hiſpania revocet, qui Regi ſuaſerat, ut veterem Hiſpaniæ Liturgiam retineret, quem ideo vocat ſimoniacum, eumque ab introitu eccleſiæ, & ab omni miniſterio monaſterii ſeparat, donec redeat, & temeritatis ſuæ dignam ultionem ſuſcipiat. " Regem quoque, inquit, diligenter literis tuis intelligere facias, B. Petri indignationem, atque, ſi non reſipuerit, graviſſimam adverſum ſe & regnum ſuum ultionem provocaſſe, quod legatum Romanæ Eccleſiæ indecenter tractavit, & falſitati potius, quam veritati credidit ..... ſignificare etiam ei, nos illum, ſi culpam ſuam non correxerit, eſſe excommunicaturos, & quotquot ſunt in partibus Hiſpaniæ fideles S. Petri, ad confuſionem ſuam ſollicitaturos. Quod ſi minus præceptioni noſtræ obedirent, non gravem æſtimaremus laborem ad Hiſpaniam proficiſci, & adverſus eum, quemadmodum Chriſtianæ religionis inimicum, dura & aſpera moliri ..... Volumus etiam, ut alteram epiſtolam noſtram Regi prædicto deferri præcipias. „

Ibid. Epiſt. 3.

Alphonſum regem in ea monebat, ut remotis malis conſiliariis, legati Apoſtolici ſalutaribus monitis acquieſceret, eique præcipit, ut illicitum connubium, quod cum uxoris ſuæ conſanguinea iniit, penitus reſpuat. Datæ ſunt quinto Kalendas Julii anni milleſimi octuageſimi. Rex Pontifici ſatisfecit in Burgenſi ſynodo, cui præſedit Richardus abbas Maſſilienſis, & Papæ legatus. Qua de re Alphonſo regi ſic gratias egit Gregorius: Nunc, chariſſime fili, noverit excellentia tua, illud admodum nobis placere, quod in eccleſiis regni tui, matris omnium Romanæ Eccleſiæ ordinem recipi, & ex antiquo more celebrari effeceris ..... Cæterum quod de uxore tua, & de abbatia S. Secundi poſtulaſti, competentius reſponderi per filium noſtrum Richardum legatum arbitrati ſumus. „ Demum virum bonum electum in Archiepiſcopum conſecrari vetat propter ejus imperitiam, & Regem monet, ne in terra ſua Judæos Chriſtianis dominari patiatur, eique gratias agit pro miſſis ampliſſimis muneribus.

Gregor. P. ep. 2. l. 9. *Romanum officium in Caſtella receptum.*

Concil. tom. 6.

LI. Eodem anno Julio Bonæ nunc Lillebonæ ſub præſentia regis Willelmi celebratum eſt concilium. Aderat Willelmus Rotomagenſis epiſcopus cum cæteris epiſcopis, abbatibus, & Normanniæ principibus. Tredecim in eo editi ſunt canones. Primus jubet, ut pax, quæ trevia dicitur, firmiter teneatur, & per ſingulas parochias dictis excommunicationibus renovetur. Secundus. Ut de inceſtis matrimoniis juxta canones judicent epiſcopi. Tertius. Presbyteri, diaconi, & ſubdiaconi, & canonici nullam fœminam habeant; ſi quis poſt hæc habuerit, & accuſatus ſe purgare non potuerit, eccleſiam perdat irrecuperabiliter. Epiſcopos negligentiæ in coercendis ejuſmodi malis clericis accuſat ſynodus, nempe pecuniæ emendationem propter eorum fœminas exigebant; quod canone quinto prohibetur. Duodecimus. Si donatur monachis eccleſia, presbyter, qui eamdem tenet, honorifice teneat quidquid de ea habuit, antequam monachi eam haberent ...., Eo autem mortuo, abbas idoneum quærat presbyterum, & epiſcopo eum oſtendat, quem, ſi recipiendus eſt, epiſcopus recipiat .... Quod ſi ille presbyter cum monachis vivere noluerit, tantum ei det abbas de bonis eccleſiæ, unde & bene vivere, & eccleſiæ ſervitium convenienter valeat adimplere ..... & presbyter epiſcopo ſuo ſit juſte ſubditus. Decimus tertius exponit varios caſus juriſdictionis epiſcopalis, quæ vel tunc ampliſſima permanſerat.

CHRISTI AN. 1081.

ed. Hard. t. 9. Lab. *Lillebonenſis ſynodus.*

Greg. P. epiſt. 5. l. 9.

Hugo Dienſis epiſcopus, & Papæ legatus, ſuſpenderat epiſcopos, & abbates Normanniæ præter Rotomagenſem, quia ſynodo, ad quam eos vocaverat, Francorum regis metu præſto non fuerant. Qua de re eum reprehendit Gregorius, præcipiens, ut eos reſtituat, ne regem Angliæ, qui in ſedem Apoſtolicam præcæteris Regibus obſequentior erat, exaſperet: & jubet, ut erga omnes ejus ſubditos agat mitius. " Rex Anglorum, inquit, licet in quibuſdam non ita religioſe, ſicut optamus, ſe habeat; tamen in hoc, quod eccleſias Dei non deſtruit, neque vendit, & pacem juſtitiamque in ſubditis ſuis moderari procurat; & quia contra Apoſtolicam ſedem rogatus a quibuſdam inimicis crucis Chriſti pactum inire, conſentire noluit, presbyteros uxores, laicos decimas, quas detinebant, etiam juramento dimittere compulit, cæteris Regibus ſe ſatis probabiliorem ac magis honorandum oſtendit. „

Lanfran. epiſt. 59.

Non ſine cauſa cum Willelmo rege mitius agendum cenſebat Gregorius, ſic enim cum Henrico ſocietatem inire reſpuerat, ut eum non improbaret, quemadmodum conſtat ex ſequenti Lanfranci Cantuarienſis epiſtola: " Literas tuas, inquit, legi, & quædam in eis mihi diſplicuerunt. Non probo, quod Papam Gregorium vituperas ...... quodque Clementem tot præconiis tam præpoſtere extollas .... Credo tamen, quod Imperator ſine magna ratione tantam rem non eſt aggreſſus patrare, nec ſine magno auxilio Dei tantam potuit victoriam conſummare. Non laudo, ut in Angliam venias, niſi a rege Anglorum licentiam veniendi prius accipias. Nondum enim inſula noſtra priorem refutavit, nec utrum huic obedire debeat, ſententiam promulgavit. Auditis utrimque cauſis, ſi ita contigerit, perſpicacius, quid fieri oporteat, provideri valebit. „

Annaliſt. Saxo.

LII. Henricus rex, licet habito conventu epiſcoporum, & principum utriuſque partis, Saxones, & Suevi pacem, & inducias reſpuiſſent; collecto tamen ingenti exercitu, Italiam ingreſſus eſt, ineunte Martio anni milleſimi octogeſimi primi, vel ut Gregorium ſibi reconciliaret, vel ut, eo ejecto, Guibertum in ejus ſedem collocaret. Veronæ uſque ad feſtum Paſchæ ſubſtitit. Gregorius audito ejus adventu, Deſiderio Caſſinenſi abbati ſtatim ſcripſit: " Volumus te Roberti ducis animum, qualiter ſe circa Romanam Eccleſiam habeat, ejuſque voluntatem veraciter intelligere valeas, ſcilicet ſi neceſſaria nobis fuerit expeditio poſt Paſcha, an per ſe, vel filium ſuum, ſe decenter ſuccurſurum fiducialiter polliceatur: ſi vero hoc non potuerit, quot milites poſt paſchale feſtum, ut in familiari militia B. Petri ſint, ſe deſtinaturum indubitanter promittat, & nepotem ſuum ab invaſione terrarum eccleſiæ compeſcat. Ipſe vero Romæ ſynodum celebravit. In ea ſententiam depoſitionis Archiepiſcoporum Achardi Arelatenſis, & Godfredi Narbonenſis jam mortui, atque excommunicationem per Hugonem Dienſem legatum Apoſtolicum promulgatam in Avenionenſi ſynodo confirmavit: Henricum quoque,

Greg. P. epiſt. 4. l. 9.

Romana Synod. Conc. t. 6. ed. Hard.

& omnes

Digitized by Google

Christi An. 1081.

& omnes ejus fautores iterum excommunicavit. Anathematizavit item Ildimundum, & Landum Campanicos tyrannos, omneſque adjutores eorum. Præterea ſuſpendit ab officio quoſdam epiſcopos, qui ad concilium invitati, neque ipſi, neque nuntii eorum pro ipſis venerant.

Annal. Saxo.

Henricus autem Romam perveniens in vigilia Pentecoſtes, reſiſtente ſibi Gregorio Papa cum Romanis, ante caſtellum S. Petri caſtra poſuit, ubi incurſionibus urbanorum per biennium ſæpius infeſtatus parva manu multa viriliter peregit; ſed ingraveſcente æſtatis inſueto fervore multos amiſit milites. Nihilominus comitiſſæ Mathildis villas incendit, caſtella diruit, ſuorumque plurimi ab ea receſſerunt. Illa tamen his infracta malis collegit exercitum pro defenſione Gregorii. Cum autem nulla ſpes eſſet urbis invadendæ, Henricus Guiberto antipapa cum aliis in Tiburtina urbe ad infeſtandos Romanos derelicto, ipſe in Longobardiam revertitur, eique natus eſt filius Henricus.

Vit. S. Anſelm.

Annal. Saxo.

Saxones interea duce Ottone vaſtarunt Franconiam, ſeu Franciam Orientalem, & cum Suevis menſe Junio prope Bambergam convenientes, de conſtituendo Rege communiter tractaverunt, & tandem, ut Herimannum eligerent, conſenſerunt; ſed Henrici amici ducem Ottonem multis pollicitationibus impulerunt, ut eam electionem tunc impediret; ſed poſt quinque menſes ejus equus cadens, crus ejus ita confregit, ut ex vulnere moreretur. Item inter Alemannos, & Bavaricos bellum exortum eſt propter quoſdam limites.

Christi An. 1082.

Chron. Caſſin.

Robertus Normannorum dux promiſſum Papæ dare non potuit auxilium, in Græciam quippe trajecerat adverſus Alexium Commenum, qui cum fratre Iſaacio affectati Imperii accuſatus apud Nicephorum, fugerat; ſed omnes pene legiones ad ſuas partes attraxit, & die paſſionis Domini Conſtantinopolim occupavit, & diripuit. Nicephorus Botoniates ſeceſſit in monaſterium, ibique aliquamdiu vixit ac mortuus eſt. Alexius Commenus a patriarcha Coſma coronatus eſt Imperator, paceque cum Turcis compoſita, ea conditione, ut Dracontem fluvium deinceps pro ſuæ ditionis termino haberent, nec in fines Bithyniorum irrumperent, direptiſque eccleſiarum theſauris, ut militibus ſtipendia daret, cum ſeptuaginta millibus armatis movit adverſus Robertum, qui licet tantum quindecim millia militum in exercitu haberet, Græcos vicit, & fugavit. Patriarcha Coſmas eccleſiarum direptionem non ferens ſeceſſit in ſuum monaſterium. Euſtrates cognomento Caridas, licet imperitus, & eunuchus, ei ſuffectus eſt. Imperator vero propter illud ſacrilegium hanc cladem ſibi immiſſam reputans, omnia ſe eccleſiis reſtituturum ſpopondit, earumque debitorem cum ſuis ſucceſſoribus actu publico ſe conſtituit, dieſque quadraginta jejunans in pane, & aqua, & humi cubans cum ſuis egit pœnitentiam.

Annal. Comne.

LIII. Interea in occidentali Imperio tam in eccleſia quam in republica ſchiſma crevit, & Saxones, & Suevi convenientes Herimannum virum præpotentem ac nobiliſſimum, & Luxemburgi dominum, Germaniæ regem conſtituerunt, quem Sigefridus Moguntinus Archiepiſcopus Goslariæ conſecravit. Hic, ſumpto Regis nomine, tam ſuis quam alienis cœpit in brevi deſpectus haberi. Henricus ejus promotione nihil territus, Italiam non reliquit, donec cœpta perficeret, ſed tantum anno ſequenti prævaluit.

Annal. Saxo.

Meldenſis ſynodus.

Concil. tom. 6. ed. Hard.

Die decima quarta Kalendis Novembris ejuſdem anni Walterius Meldenſis epiſcopus obiit. Sequenti ſeptimana Hugo Dienſis concilium in eadem urbe congregavit, & Robertum eccleſiæ Resbacenſis abbatem ordinavit ejuſdem urbis epiſcopum; & quia ſine præſentia, & aſſenſu Richerii Senonenſis Archiepiſcopi, & ejus coepiſcoporum id factum eſt, Robertum excommunicavit, & alium ordinavit. Hugo Dienſis non multo poſt electus eſt, & ordinatus Archiepiſcopus Lugdunenſis.

Christi An. 1083.

Annal. Saxo.

Henricus rex anno ſequenti milleſimo octogeſimo tertio, cum apud ſanctam Rufinam Paſcha celebraſſet, mox ad Romam expugnandam profectus eſt. Et quia ſe excommunicatum haberi ab Hugone Cluniacenſi abbate aliiſque viris religioſis pro certo cognovit, ut eos melius circumvenire poſſet, Ottonem epiſcopum Oſtienſem alioſque multos, quos Romam venientes ceperat, liberos dimiſit, univerſiſque Romam viſitare volentibus firmam ſecuritatem dedit, quam juramento publice confirmavit, atque, ut populi Romani favorem conſequeretur, publice dixit, quod a Gregorio Papa coronam Imperialem vellet accipere: quod poſtquam divulgatum eſt, non mediocriter lætatus eſt populus Romanus, & ad veſtigia Papæ lacrymabiliter accedentes, ipſum cum magna inſtantia exoraverunt, ut patriæ jam fere perditæ miſereretur, & paterna clementia condoleret. Pontifex autem reſpondit: Ego verſutias Regis frequenter expertus ſum; ſed ſi vult in iis, in quibus manifeſte peccavit, Deo, & Eccleſiæ ſatisfacere, ipſum libenter abſolvam, ac Imperialem ei coronam cum benedictione imponam; alioquin non debeo, nec poſſum in hac parte ullatenus exaudire. Cum autem Rex ſatisfactionem denegaret, & populus Pontifici per plures dies vehementer inſtaret, ut abſque ſatisfactione Regem ſuſciperet, & Pontifex ad eorum preces permaneret immobilis, Rex cepit popularem favorem pecunia, & terrore ſui acquirere, eamque partem urbis Romæ, quæ Leonina civitas dicitur, occupavit. Tertio Nonas Junii Romanum vulgus biennii bello fatigatum, acri inedia laborabat, cum nec ipſis ad vicina oppida vel caſtra exire liceret, nec illi metu Henrici in urbem vellent negotiatum venire. Multi quoque fame compulſi urbem reliquerant: proinde cæteri bello remiſſius attenti, rem ex animo minus gerebant, & a cuſtodiis, prout cuique licebat, ſine timore negligentius abibant.

Centius Camer.

act. Pontif.

Christi An. 1083.

Concil. tom. 6. ed. Hard.

Græcorum legati tunc ad Henricum venerunt, munera multa, & magna in auro, & argento vaſiſque, & ſericis ei deferentes, ſuadenteſque, ut Normannis bellum indiceret. Henricus hac pecunia multos e Romanis ſibi conciliavit, qui Regi viginti nobiles obſides dederunt, poſtulantes diem conſtitui, quo Papa, & omnes ſenatores in præſentiam ejus venirent; qui diem conſtituens Kalendis Novembris, ipſe ad montana conſcendit ineunte Julio, ibique commorans uſque ad ſtatutum tempus Romam rediit. Papa vero duodecimo Kalendas Novembris ejuſdem anni in baſilica Lateranenſi coram epiſcopis diſſerens de fidei forma, & Chriſtianæ religionis converſatione, & de animi conſtantia ad præſentem preſſuram neceſſaria, conventum in gemitus, & lacrymas compulit, ſicque eum in pace dimiſit. Ipſe vero in caſtello Creſcentii incluſus expectabat eventum rei. Henricus rex Natale Domini Romæ apud S. Petrum celebravit. Circa Kalendas vero Februarii anni milleſimi octogeſimi quarti in Campaniam tranſiens, ipſam, & magnam partem Apuliæ cepit. Poſt hæc per legatos Romanorum rogatus, pacificus Romam rediit, & ad portam Lateranenſem caſtra ponens, omnes in deditionem accepit, & undecimo Kalendas Aprilis feria ſexta ante diem Palmarum multis ſtipatus, cum magna gloria intravit, ducens ſecum Guibertum antipapam, qui ſequenti Dominica nomen Clementis accipiens, cathedræ Petri eſt inthronizatus. Henricus rex cum regina Bertha Dominica Paſchæ ab eo Imperiali corona, & nomine ſublimatus eſt. Poſt hæc in Germaniam reverſus, Auguſtam civitatem, ab Alemannis invaſam, obſedit, & recepit: & literas dedit ad Theodoricum Virdunenſem epiſcopum, qui ei ſumma familiaritate adhærebat, in quibus ea breviter refert de ſua Romana expeditione, quæ ſuperius narravimus. Sigefridus Moguntinus Archiepiſcopus Henrico ſemper adverſarius obiit in Thuringia, pro quo Wecel conſtituitur. Magnus principum conventus factus eſt in villa Gerſtungun cauſa recuperandæ pacis inter Regem, & ipſos: ſed, infecto negotio, diſceſſum eſt.

Annal. Saxo.

Concil. tom. 6. ed. Hard.

Annal. Saxo.

Christi An. 1084.

Spicileg. tom. 12.

Annal. Saxo.

LIV. Interim Robertus Normannorum dux, crebris Papæ literis evocatus, in Italiam rediit, & Gregorium Papam e caſtello Creſcentii eductum reduxit in Lateranenſe palatium, qui collecta ſynodo ſententiam anathematis in Guibertum, & Henricum & omnes eorum fautores promulgavit. Hanc ejus legati, ſcilicet Petrus Albanenſis in Gallia, Otto epiſcopus Oſtienſis in terra Teutonicorum uſquequaque divulgarunt: ſicque Romæ peractis aliquot diebus, Salernum pariter perrexerunt Papa Gregorius, & dux Robertus, qui, cum Romanos Henrico favere cognoviſſet, Romam diripuit. Papa vero legationem commiſit Anſelmo Lucenſi epiſcopo, ut ſchiſmaticos pœnitentes atque ad eccleſiam redeuntes abſolveret. Illius adhortationibus, & benedictione confirmati Catholici, quamvis numero longe inferiores, exerci-

Centius Camer.

Berthold.

Presbyt. pœnit.

Christi An. 1084.

exercitum Longobardiæ comitiſſæ Mathildis fines invadentem internecione deleverant, paucis e ſuis deſideratis. Hac victoria Gregorii pars invaluit in Italia.

Gregor. P. ep. 34. l. 9. *Lambertus pſeudo-epiſc. Tervanenſis.*

LV. Hubertus in Gallia Tervanenſis epiſcopus ſedem abdicare compulſus, in S. Bertini monaſterium ſe recepit. Lambertus quidam Roberti Flandriæ comitis authoritate ei ſuffectus eſt. Hugo Papæ legatus a Tervanenſi clero interpellatus, eum excommunicavit in Meldenſi ſynodo, ad quam vocatus non venerat, tum quia quinque clericos, qui ei communicare noluerant, bonis omnibus ſpoliavit, atque ad Romanam ſynodum de ejus malitia querimoniam deferre volentes detinuit: demum de eccleſia ſua ſine licentia fugit, canonicam volens evitare diſciplinam. Lambertus legati excommunicatione contempta, ſe fecit ab epiſcopis officio ſuo ſuſpenſis conſecrari diaconum, presbyterum & epiſcopum. Deinde hoſtiliter & armata manu, comite Roberto eum cum exercitu comitante, eccleſiæ Tervanenſis portas, quas ei clerus & populus occluſerat, per vim incidit atque confregit. Crucem quoque & imaginem Salvatoris libellum contradictorium ante ipſas portas clauſas manu dextera ſibi quaſi porrigentis, ſic a portis abſtraxit, ut dexteram manum illi avulſerit: ſicque eum lanceis & gladiis evaginatis irrumpens, alios clericorum vulneravit, alios ſemivivos fugavit, omniumque ſibi communicare nolentium domos diripuit: ipſum vero comitem in tantum ſeduxit, ut omnes clericos ſibi obedire nolentes bonis omnibus privatos de tota terra ſua ejecerit.

Greg. P. ep. 30. l. 9.

Viri nobiles poſt aliquod tempus eccleſiæ januas pariter infringentes, eam diripuerunt, Lambertumque abſtrahentes ab altari, ubi proſtratus orabat, ei linguam & dexteræ manus articulos detruncarunt. Lambertus Romam profectus apud Papam de tot facinoribus conqueſtus eſt, obtulitque comitis Flandriæ literas, quibus eum commendabat & ſimul excuſabat, affirmans, eum ignoraſſe & ſynodi convocationem & ſuam excommunicationem. Gregorius Papa, qui nullas de ea re literas a legatis ſuis acceperat, miſericordia commotus eum abſolvit, accepto prius ab eo juramento, quod ſuper epiſcopatu Tervanenſi ſedis Apoſtolicæ vel ejus legatorum judicium ſubiret; Hugonique legato tunc Lugdunenſi Archiepiſcopo ſcripſit, ut aſſociato ſibi abbate Cluniacenſi ſolertius tractet hoc negotium; &, ſi depoſitionis illius cauſa juſta comprobatur, & peremptoria in eum data ſententia cognoſcitur, Lambertus ab epiſcopatu ceſſans eccleſiæ judicium ferat; ſin autem ſe injuſte depoſitum fuiſſe, vel ſynodalem vocationem neſciviſſe defendere potuerit, integre ſuis rebus & dignitati reſtituatur, ſicque deinceps objectis ſibi canonice reſpondeat. Demum jubet, ut illos, qui eum ſic male tractarunt, ſi ſatiſfacere contempſerint, excommunicet. Nobilibus vero præcepit ſub eadem pœna, ut coram legatis ſuis ſatiſfacturi ſe ſiſtant. Flandriæ comiti, quid de ea re decreverat, literis ſignificavit, eumque hortatus eſt, ut æquitatem utrique parti conſervaret. Comes ejus epiſtolam ſprevit, & portitorem contumeliis affecit.

(Ibid. Epiſt. 32. — Ibid. Epiſt. 34.)

Concil. tom. 6. ed. Hard. *Cauſarum eccleſiaſtic. cognitio judicibus laicis interdicitur.*

Gregorius, illa cauſa deinceps a legatis ſuis plenius cognita, deprecatorias & hortatorias comiti ſcripſit literas, ut Lambertum amplius non ſuſtentaret, neque foveret, ſed magis de eccleſia oppreſſa citius expelleret, & clericis pro juſtitia exulatis omnia ſibi ablata reſtitueret, & omnia hæc mala corrigendo dignos pœnitentiæ fructus faceret; infra terminum quadraginta dierum poſt acceptas ſuas literas ſi obedire nollet, ſegregatus & excommunicatus foret a communione Eccleſiæ. Comes a cœptis non deſtitit, quapropter Gregorius literas direxit ad omnes Flandriæ epiſcopos & principes, quibus prædicta declaravit, præcepitque, ut comitem adeuntes arguant, moneantque, ut reſipiſcat, Lambertum repellat, clericos ejectos reſtituat. Quod ſi non paruerit, eum excommunicat, & omnes, quicumque ei poſtea ſcientes in eccleſiaſticis officiis communicaverint, vel in militia ſæculari ſervierint. Quam ultimam partem nullum ante Gregorium Papam prohibuiſſe legimus. Gerardus quidam anno milleſimo octogeſimo quarto canonice electus eſt Tervanenſis epiſcopus, eamque ſedem per annos quindecim adminiſtravit.

Willelmus rex judicia eccleſ. reſervat epiſcopis. Concil. tom. 6. ed. Hard.

LVI. Willelmus Anglorum rex, qui jam pro eccleſiaſtici ſtatus reformatione multa ſapienter inſtituerat; eccleſiaſtica placita circa idem tempus a cauſis civilibus ſequenti conſtitutione ſecrevit. “ Sciatis vos omnes, quod epiſcopales leges, quæ non ſecundum canonum præcepta uſque ad mea tempora in regno Anglorum fuerunt, communi concilio epiſcoporum, abbatum & principum emendandas judicavi. Propterea mando, & regia authoritate præcipio, ut nullus epiſcopus vel archidiaconus de legibus epiſcopalibus amplius in Hundret placita teneat, nec cauſam, quæ ad regimen animarum pertinet, ad judicium ſæcularium hominum adducat: ſed quicumque ſecundum epiſcopales leges de quacumque cauſa vel culpa interpellatus fuerit, ad locum, quem ad hoc epiſcopus elegerit, veniat, ibique de cauſa ſua reſpondeat, & non ſecundum Hundret; ſed ſecundum canones & leges epiſcopales rectum Deo & epiſcopo ſuo faciat: ſi vero aliquis per ſuperbiam elatus, ad juſtitiam epiſcopalem venire contempſerit, & noluerit, vocetur ſemel, ſecundo & tertio; quod ſi nec ſic ad emendationem venerit, excommunicetur; &, ſi opus fuerit ad hoc vindicandum, fortitudo & juſtitia Regis adhibeatur .... Hoc etiam defendo, & tota authoritate interdico, ne ullus vice-comes aut præpoſitus, ſeu miniſter Regis, nec aliquis laicus homo, de legibus, quæ ad epiſcopum pertinent, ſe intromittat. „

Christi An. 1085. Annaliſt. Saxo. p. 564.

LVII. Germaniæ epiſcopi & principes anno milleſimo octogeſimo quinto in pluribus conventibus pro pace fruſtra laborarunt, dum neutra pars de jure ſuo nihil remittit. Utriuſque partis primates ob eam controverſiam diſcutiendam decimo tertio Kalendas Februarii, apud Pereſtat Thuringiæ villam convenerant. Gebehardus Saliſburgenſis Archiepiſcopus pro Saxonibus verba fecit. Wecilo vero Moguntinus Archiepiſcopus Henrici cauſam egit. Saliſburgenſis dixit: Non eis licitum eſſe communicare cum excommunicatis, quos ut tales Papa literis ſuis denuntiavit, ejuſque literas oſtendit, quibus obediendum eſſe concluſit. Trajectenſis epiſcopus reſpondit: Sententiæ veſtræ nullus noſtrum refragabitur; ſed dominum noſtrum Henricum negamus excommunicatum, quia cum eo injuſte egit Apoſtolicus. Saliſburgenſis lectis canonibus contendit, nulli quamvis injuſte excommunicato communicandum ante utriuſque partis juſtam examinationem, & niſi eo reconciliato per ſuum excommunicatorem. Moguntinus autem legit capitulum, quo ſtatuitur, ut nullus rebus ſuis ſpoliatus ad ſynodum vocetur & damnetur, quod etiam de laicis intelligendum eſſe dixit: unde concluſit: quod Papa non potuerit excommunicare Henricum, quem Saxones & quidam Suevi ab eo deficientes regni parte ſpoliarunt. Saliſburgenſis reſpondit: Hunc canonem nec univerſaliter verum eſſe, nec Henricum ab Apoſtolica excommunicatione defendere facile probaremus: ſed de noſtro periclitamur gradu, ſi contra ſummorum Pontificum decreta ſedis Apoſtolicæ detrectaremus judicia; cum illius ſit de omni judicare eccleſia, nullius autem de illa: rurſuſque inſtitit, ſibi non licitum eſſe cum excommunicatis communicare, ſeque ad hunc conventum veniſſe tantum, ut hæc illis ſignificaret, ſicque infecto diſceditur negotio. Veruntamen ad Henrici aulam plurimi confluxere.

Ibid. p. 565.

Saxones & Thuringi ſequenti die convenere, ſcituri, ſi qui vellent ab eis deficere. Accuſantur Udo Hildiniſheimenſis epiſcopus, & frater ejus Conradus, & comes Theodoricus Henricum conveniſſe, & patriæ traditionem ei promiſiſſe. Reſponderunt, ſe quidem cum eo fuiſſe collocutos, ſed nullam adhuc ei ſubjectionem pollicitos. Quapropter ab eis obſides expetuntur, quos cum dare noluiſſent, Theodoricus comes a quibuſdam interficitur, epiſcopus, ejuſque frater, & eorum complices fugantur. Nec mora Udo epiſcopus hanc vindicaturus injuriam, ad Henricum Fritislare ſibi occurrentem venit, eique ſubjectionem firmavit, atque ut Saxones ſollicitanti mediator eſſe poſſet, ſacramentum ab Henrico accepit, ſi Saxones ad eum converterentur, eumque paterno uti regno paterentur, numquam jus hujuſmodi ipſe eis infringeret, quod a tempore Caroli Magni honeſtiſſimum habuerunt. Jurarunt quoque illi ejus primates & epiſcopi, ut, ſi Henricus hoc ſtatutum unquam poſtponeret, ipſi nullum ei auxilium ferrent contra Saxoniam. Epiſcopus mox ad ſua reverſus, compatriotis, quod ſibi juratum eſt, indicavit, multoſque Henrico conciliavit,

qui

CHRISTI AN. 1085. qui eumdem certatim Imperatorem ſalutarunt, joramentorum immemores, conſpiraoſque omnis fere Saxonia tanto licat eacommunicatum repoſcit affectu, quanto priue repulit impetu. Soli reclamaruor epiſcopi.

Ibid. & Berthold. *Quintilineb. conventus,* Traoſacto ſtatutæ pacis termino, Harimanni partis epiſcopi Quiotilineburgi conveoere. Rex Herimaoous cum ſuis principibua eidem conventui interſuit, & Otto Oſtienſis epiſcopus Gregorii Papæ legatus. Prolata ſuot in medium decreta SS. Patrum de primatu ſedis Apoſtolicæ, quod oolli liceat ejus judicium retractare, & de ejus judicio judicare. Quod de totius ſynodi publica profeſſione laodatum & confirmatum eſt. Cunibertus Bambergenſis clericus cootendit, Romaoos Pontifices hujuſmodi primatum ſibi adſcripſiſſe, non aliunde conceſſum hæreditaſſe, ut nulli de eorum judicio judicare debeaot. Qui, cum a tota ſynodo confutaretur, præcipua tameo a quodam laico convictus aſt per illud Evangelium: Non eſt diſcipulus ſupra magiſtrum. Matt. 10.

Ibid. *Ejuſdem ſynodi decreta.* In aadem ſynodo ordioatio Wecilonis Moguntioi Archiepiſcopi, & Sigefridi Auguſteoſis, & Norberti Corienſis: immo omnes ordinationes & conſecrationes excommuoicatorum peoitus irritæ judicatæ ſunt, juxta decreta SS. Patrum. Item ſecta prædicti Wacilonis ejuſque ſocıorum ſub anathemate damoata eſt, quæ aſſerit, ſæculares rebus ſuis ſpoliatos excommunicari oon poſſe pro ſuis exceſſibus, quæque excommunicatos abſque recoocilıatione recipi poſſa conteodit. Statutum præterea primo canone, ut, quicumque ab apiſcopo ſuo aec officio aec communione privato escommuoicatus eſſet, etſi iojuſto, nullateous tameo reciperatur ad communionem, oiſi abſolutus acclesiaſtico more. Tertio. Ut presbyteri, diaconi, & ſubdiaconi perpetoo ſervarent continentiam. Quinto. Na laici decimas ſibi vindicent in proprietatem, nec etiam io beoeficiom, niſi conceſſione legitimorum poſſeſſorum. Septimo. Ne quis caſeum & ova comedat in Quadrageſima. Confirmata eſt Gebehardi Conſtaotienſis epiſcopi ordinatio. Ibidam mota eſt quæſtio de conſanguinitate regis Herimanoi & uxoris ſuæ, qui ſurgens ſynodi judicium ſe per omnia ſervaturum profeſſus eſt; ſed, eum deeſſent accuſatores, canooice judicare noo potuit. Demum ſenteotia aosthematis cum ardcotibut candelis promulgata eſt io Guibertum aotipapam & in apoſtatas S. Petri, Hugonem abbam, Joanoem Portuenſem, Petrum cancellarium & io octo epiſcopos partis Henricianæ. His dacretis ſubſcripſere Herimanous rex Romanorum, Otto legatus, & per ſe vel legatos ſuos qoatuordecim epiſcopi, quorum primus eſt Gebehardus Saliſburgenſis Archiepiſcopus.

Annal. Saxo. p. 567. Conventus item Moguntiæ apud S. Albanum habitus eſt, cui ioterfuit Heoricus, ubi præſentibus legatis Guiberti & Romaoorum, omnes ſibi rebelles epiſcopi deponendi judicaotur. Ibi etiam communi conſenſo conſtituta aſt pax Dei. Non multo poſt ſubſtitutis ab Imperatore Henrico per parochias abdicatorum præſulibus, in locom Adalberonis Meginhardus converſatione probabili, literis etiam & ingenio atque facundia nulli pene ſecundus Wirceburgenſium præſul ordioatur, dignus qui felicioris temporis eſſet epiſcopus. Brunonem quemdam in locum Herimaooi Metenſis miſit, qui poſtea ab urbe eum dedecore & igoomioia pulſus eſt, & Herimannus a ſuis revocatus eſt; ſed circa eadem tempora vocati ſuot ad divioum judicium præcipui Longobardiæ epiſcopi ſchiſmatici, imprimis Tedaldus Mediolaneoſis Archiepiſcopus, coi ſuffectus eſt Aoſelmus III. vir Catholicus ac legitimis Romanis Pootificibos ſemper communione conjunctus. CHRISTI AN. 1085. Berthold.

LVIII. Gregorius Papa VII. octavo Kalendas Junii ejuſdem anni apud Salernum moritur, & ſepelitur in baſilica S. Matthæi . . . . . morti proximus rogatus, ut in taota fidelium perturbatione ſibi ſucceſſorem & Eccleſiæ cootra Guibertum deſignaret oltorem, trium dedit optiooem, Deſiderii cardinalis & abbatis Caſſinenſis, Ottonis Oſtienſis epiſcopi, & Hugoois Lugduoenſis; ſed duobus ultimis abſentibus, ſuaſit eligi Deſiderium . . . . . Poſtea ſuper his, quos eacommuoicaverat, requiſitus, reſpondit: Præter Henricum regem, & Guibertum Apoſtolicæ ſedis invaſorem, & omoes priocipales illius perſonas, quæ aut conſilio aot auxilio faveot oequitiæ val impietati illorum, omoes abſolvo & benedico, quicumque me banc habere ſpecialem poteſtatem creduot indubitanter. Sedit annos duodecim, menſem uoum, & tres dies. *Gregorii Pap. VII. mors.* Bertin. ed. in ejus vit.

Illum laudaruot viri illius ætatis ſua pietate ſpectabiles, & omoes prope ſcriptores, ſi paucos excipias ſchiſmaticos, quos inter malediceotiſſimos Benno Goiberti antipapæ pſeudo-cardioalis, tot calomniis eum inſectatus eſt, ut omnem fidem ſibi penitus abrogaverit. Paulus caoonicus regularis Bernriedenſis in Bavaria circa aonum milleſimum ceoteſimum vigeſimum primum ejus vitam edidit. Marcus Antonius Columna Saleroitaous Archiepiſcopus hæc de eo ſcriptis teſtata reliquit: Nos ejus reliquias nulla ax parte labefactatas, pontificiiſque iodumentis ornatas, hoc anno, ſcilicet milleſimo qoingenteſimo ſeptuageſimo quarto, qui eſt a tumulatione ejus fere quingeoteſimus, propriis oculis inſpeximus, propriiſque manibus contrectavimus. Ejus memoria io martyrologio Romano conſignata fuit ad diem vigeſimum qointum Martii, dum anno milleſimo quiogenteſimo octogeſimo quarto Gregorii X. authoritate fuit amendatum, quod retentum eſt in oova ejuſdem martyrologii editione a Berooio annotationibus aucta. Paulus V. anno milleſimo ſexcenteſimo nono ſuo brevi permiſit Archiepiſcopo & capitulo Salernitano, ut Gregorii VII. officium in tota ſua diœceſi celebraretur. Ughel. tom. 7.

Ejus epiſtolas in libros novem diſtributas habemus, liber decimus in exemplari vacat, & duæ tantom libri undecimi ſuperſunt. In his quædam ex falſis decretalibus ex ſuppoſititia Conſtantini donatione & aliis ſcriptis apocryphis deſumpta reperiuntur. Suppoſititius eſt libellos viginti ſeptem articulos cootineot, ſeu propoſitiones nullatanus inter ſe cohærentes, nullaque temporis oota conſignatus, & ab incerto authore Gregorii VII. dictatus male ioſcriptus eſt. Nullus author coævus vel ſuppar illius memiaie val adſcripſit Gregorio; oullus ex ejus adverſariis de illo quæſtiooem adverſus eum movit, quod profecto præſtitiſſeot, cum in iis quædam aperte falſa ſiot. Demum illius io ſuis literis non meminit Gregorius, qui alia ſua decreta laudat.

LIBER XLVII.

In Occidente ſchiſma creſcit: tres Antipapæ ſibi ſuccedunt, ſed brevi pereunt. R. Pontifices epiſcopis & abbatibus prohibent, ne inveſtituras a ſupremis Principibus accipiant, vel illis faciant hominium. Principes utrumque retinere volunt. Hinc graves diſſenſiones; præſertim in Anglia. Anſelmus Cantuarienſis Archiepiſcopus, dum Papæ decretis obedit, Guilelmi Rufi regis odium incurrit, qui poſt multas vexationes illum velut ad Papam conſulendum Romam ablegat; inde vetat, ne in Angliam revertatur; hinc in Anglia creſcit morum corruptio. Anſelmus in Barenſi ſynodo de proceſſione S. Spiritus docte diſputat, hancque diſputationem aliosque tractatus Theologicos edit. Henrici IV. Imperatoris ſchiſmatici adverſus patrem rebellant filii, quorum partes Papa fovet. Conradus natu major moritur in Italia, quæ eum Regem agnoverat. Henricus junior factione principum Germaniæ Rex electus patrem deponi curat, & captivum retinet. Henricus pater fugit Coloniam, & bellum renovans Leodii moritur & ſepelitur. Ejus filius patris corpus effoſſum propter excommunicationem inſepultum manere jubet. In Galliis Philippus rex Insburgen conjugem repudiat, & aliam ducit. Hinc a Papæ legatis ter excommunicatur, & toties pœnitens abſolvitur. Ivo Carnotenſis epiſcopus ejus divortio, & indignorum epiſcoporum intruſioni ſe fortiter opponit: ideoque in carcerem detruditur, & agente Papa liberatur. Rex poſt multos annos Insburgen revocat, ſicque Gallicana eccleſia propter interdictum turbata pacificatur. Urbanus Papa III. in Claromontana ſynodo, propoſitis indulgentiis, principes & populos excitat, ut Palæſtinam ab infidelium jugo liberent: hanc expeditionem ſuaſit & plurimum promovit Petrus eremita: Tres priores peregrinorum turmæ periere. Godefridus dux aliique principes, Saracenis ſæpe victis, regnum Hieroſolymitanum, & comitatus Antiochenum & Edeſſenum conſtituunt. Patriarchæ Latini Hieroſolymis & Antiochiæ, Archiepiſcopi vero & epiſcopi in aliis civitatibus cum clero inſtituuntur. Godefridus Hieroſolymorum rex eligitur: eique ſuccedit ejus frater Balduinus. Rogerius comes victis & expulſis Saracenis Siciliam occupat, illiuſque eccleſiæ ruinas reparat, reſtitutis epiſcopatibus. Plures ſynodi pro morum reformatione celebrantur. In eis treuga Dei omnibus obſervanda certis temporibus ſub excommunicatione præcipitur, & ſubdiaconis injungitur profeſſio caſtitatis. Lateranenſis ſynodus Henricum Imp. aliosque ſchiſmaticos excommunicat, & præſcribit formam juramenti obedientiæ, quod Papæ præſtabunt Archiepiſcopi. Duæ Metropolis eriguntur, Piſana & Lundenſis in Dania: Terragonenſis Metropolis reſtituitur, & epiſcopatus Atrebatenſis: Lugdunenſis primatus confirmatur: Siciliæ monarchia ſacrà qualis ſit, erectionis bulla declaratur. Inſtituta Carthuſia, quam fundat S. Bruno; S. vero Robertus Ciſtercienſem ordinem. Roſcellinus in Galliis docens errores exulare cogitur. Plures viri & fœminæ illuſtres ſanctitate florent. SS. Bonizo & Themo epiſcopi martyrio coronantur. Sanctitate & doctrina inſignes habentur, uterque Anſelmus, Cantuarienſis & Lucenſis; & Bruno Herbipolenſis epiſcopi.

Christi An.1085. *Victor III. Papa.*

I. DEſiderios Caſſinenſis abbas, Gregorio defuncto, cœpit agere cum epiſcopis & cardinalibus, qui in Gregorii obedientia perſtiterunt, ut idoneus ei ſucceſſor eligeretur. Convenientes illi Deſiderium, ut juxta judicium Gregorii Papæ ſubveniret Ecleſiæ papatum ſuſcipiendo, inſtantiſſime flagitarunt. (Chron. Caſſin.) Ille reſpondit: Se quidem ad Eccleſiæ ſervitium eſſe paratum, ſed pontificatum recuſavit: & cum eis egit ut Jordanus princeps, & Raynulphus comes, & comitiſſa Mathildis ſollicitarentur, ut Romam ad hanc electionem canonice peragendam venirent. (Christi An.1085.) Jordanus princeps poſt peractos calores cum ejus rei gratia cum exercitu veniſſet in Campaniam: Deſiderius, qui cum aliquot epiſcopis eum comitabatur, eis dixit, ſe non progreſſurum ulterius, niſi promitterent, quod nullam ſuper hac re vim inferrent, nec alios inferre paterentur. Reuentibus illis, res infecta tunc remanſit, ſedexreliqua anni parte vacavit.

Jam fere annus in tali fluctuatione tranſierat, & (Christi An.1086.) Guibertus eum ſuis multos ſeducebat: cum circa Paſchalem feſtivitatem epiſcopi & cardinales Romanæ (Ibid.)

Eccleſiæ

CHRISTI AN. 1086. Eccleſiæ Romam convenientes mandarunt Deſiderio, ut una cum epiſcopis, qui cum ipſo erant, & cum Giſulfo Salernitano principe quantocius veniret, quatenus de Romanæ Eccleſiæ ordinatione tractaret. Ille nihil de ſe jam ſuſpicans Romam venit in vigiliis Pentecoſtes, omneſque tam clerici quam laici convenientes in diaconiam S. Luciæ Deſiderium unanimiter obſecrarunt, ut Romanum pontificatum ſuſciperet: Inſtantes per totam diem multis precibus & lacrymis, & pariter ad ejus genua procidentes; ſed cum eum flectere non potuiſſent, inſtante nocte ad ſua reverſi ſunt. Dominica Pentecoſtes, ſummo mane, rurſus omnes ad eum convenientes, eadem cœperunt repetere; ſed cum nihil proficerent, Deſiderio dixerunt, ut quemcumque ipſe illis conſuluiſſet, ipſum eligerent. Ille conſilio habito cum Cincio conſule, deſignavit Oſtienſem epiſcopum. Rurſus poſtularunt, ut electum in Caſſinenſi monaſterio reciperet, donec Eccleſia tranquillaretur, cumque cum ſuis ſuſtentaret. Deſiderius id ſe facturum repromiſit; cumque jam de Oſtienſi decernerent, unus cardinalis hanc electionem eſſe contra canones, nec ei ſe conſenſurum clamavit: Itaque epiſcopi & cardinales Deſiderii duritiam ſtomachantes, ei vim inferre ſtatuerunt, univerſique eum renitentem perducunt in eccleſiam S. Luciæ martyris, ibique eum juxta morem Eccleſiæ eligentes, Victoris ei nomen imponunt, cappam rubeam induunt, albam vero numquam ei induere potuerunt. Imperatoris autem præfectus cum aliquot militibus capitolium occupat, electoque maximas perſecutiones intulit, qui poſt quatuor dies Romam egreſſus venit Ardeam, inde Terracinam, ubi pontificatus inſignia dimiſit: nec ullis precibus flecti potuit, ut ea reſumeret: ſicque Caſſinum reverſus eſt, ibique exegit annum milleſimum octogeſimum ſextum.

II. Decimo Kalendas Aprilis ejuſdem anni Mantuæ migravit ad Deum S. Anſelmus Lucenſis epiſcopus in Tuſcia, vir ſcientia & ſanctitate clarus: maximus Gregorii Papæ VII. laudator, ejuſque partes contra Henricum regem ſummo animi ſtudio ſemper tutatus eſt. Apologeticum ex diverſis SS. Patrum voluminibus compilavit, quibus Gregorii VII. ſententiam in Henricum, & univerſa ejus facta & præcepta canonicis defenderet rationibus, & approbaret orthodoxis authoritatibus; ſed his falſas decretales inſeruit: & quandoque minus accurate diſputat. Illud opus idem eſt ac duo ejus libri, contra Guibertum, & collecta quædam, quibus demonſtratur, eccleſiæ facultates non eſſe in poteſtate Regis aut Cæſaris. Opus utrumque edidit Henricus Caniſius. Initio ſui pontificatus canonicos ſuos ad vitam regularem adducere tentavit, ut abſolverentur ab excommunicatione, quam in emendis præbendis contraxerant; ſed rebelles expertus, rem ad Papam detulit. Quapropter ad eos ſcripſit Gregorius Papa: " Omnibus, qui inter vos contra Apoſtolica præcepta B. Leonis Papæ canonicas pecunia adepti ſunt, introitum majoris eccleſiæ, & eaſdem canonicas vel præbendas retinendi licentiam & poteſtatem ex parte omnipotentis Dei, uſque ad condignam ſatisfactionem, interdicimus. „ Anſelmus poſtea ſynodum indixit apud S. Geneſium, caſtrum Lucenſi civitati proximum. Petrus cognomento igneus Albanenſis epiſcopus in ea vicem Papæ gerebat, qui cum aliis epiſcopis conſpirantes canonicos excommunicavit. Illi indignantes totam civitatem malitioſe concitaverunt, & Mathildi comitiſſæ rebelles ad Henrici regis partes defecerunt. Hujus nefariæ conſpirationis princeps fuit Petrus ſubdiaconus & canonicus, mente ſuperbus, incontinens moribus, verbis procax, & fomes omnium ſpurcitiarum, a Guiberto antipapa creatus eſt Lucenſis epiſcopus. Anſelmus vero confugit ad Comitiſſam Mathildem, cujus conſcientiam moderabatur. Papa vero literas ad Lucenſes dedit, quos monet, ne cum illis canonicis communicent, neve auxilium præbeant: canonicos vero ab officiis & præbendis in perpetuum ſubmovet. Anſelmus in vita & poſt mortem miraculis clarus die ſui obitu colitur in Eccleſia.

S. Anſelmus Lucenſis.

Act. SS. Bened. tom. 6.

Biblioth. max. Patrum tom. 18.

Greg. P. epiſt. 1. l. 5.

Concil. tom. 6. edit. Hard.

CHRISTI AN. 1087. III. Kalendis Aprilis anni milleſimi octogeſimi ſeptimi, Dominica in ramis Palmarum, apud Capuam epiſcoporum congregato concilio Deſiderius electus Romanus Pontifex, una cum aliis epiſcopis conſedit. Cincius Romanus conſul cum nobilibus pleriſque Romanis, Jordanuſque princeps Capuæ, & Rogerius dux cum omnibus fere ſuis optimatibus aderant. Finito concilio, rurſus clerici & laici Deſiderium precibus & lacrymis fatigant; ſicque biduo immobilis perſtitit. Tandem duce ac principe, epiſcopiſque & cæteris fidelibus, ad ejus veſtigia flentibus, victus precibus ac rationibus ceſſit, electionemque prætéritam, crucem ac purpuram reſumendo firmavit. Inde Caſſinum reverſus ibi Paſcha celebravit. Solemnitate peracta cum Capuano ac Salernitano principe Romam pergit, ac extra porticum S. Petri tentoria figit. Et quia Guibertus S. Petri eccleſiam armis tenebat, inſtantibus militibus principis, eadem die recuperata eſt eccleſia. Dominica vero Aſcenſionem ſubſequente, Romanis fere omnibus trans Tiberim magna cum frequentiæ celebritate occurrentibus, Deſiderius, qui dictus eſt Victor III., ab epiſcopis Oſtienſi, Tuſculano, Portuenſi & Albanenſi, cardinalibuſque & epiſcopis, & abbatibus, aſſiſtentibus plurimis, eccleſiaſtico more ſacratus, & in Apoſtolica ſede locatus eſt, ſeptimo Idus Maji. Poſt octo dies Caſſinum reverſus eſt.

Victor Papa ordinatur. Concil. tom. 6. edit. Hard. Pars 2.da.

Eodem die corpus S. Nicolai Archiepiſcopi de Myrrea in Barium translatum eſt. Tranſlationem hanc ſic deſcribit Joannes archidiaconus Barenſis eccleſiæ. Turcæ Lyciam vicinaſque regiones depopulati ſunt, eccleſiaſque deſtruxerunt, & multas urbes cum civibus ſuis incendio tradiderunt: Myrrea Metropolis Lyciæ Turcarum dominio ſubacta, propriis civibus evacuata eſt; Barenſes autem, qui cum tribus navibus Antiochiam negotii cauſa proficiſci diſpoſuerunt, Myrream acceſſere, & ab æditiuo petierunt, ubi jaceret corpus S. Nicolai, promittentes ei & monachis de unaquaque puppi centum aureos ſolidos. Id fieri non poſſe reſponderunt monachi, ſiquidem ab ejus obitu, qui Conſtantini temporibus contigit, nullus de reliquiis ejus vel occulte furari, vel manifeſtis viribus rapere potuit. Barenſes hæc audientes monachos comprehendunt, & marmoreum pavimentum cum ferreo malleo effringunt, & Nicolai corpus integrum extrahunt, & naves ſuas conſcendentes Barium rediere, ubi capſella cum reliquiis commendata fuit Heliæ abbati cœnobii S. Benedicti, qui eas in eccleſia depoſuit, & ſolemnitas tranſlationis ejus ſeptimo Idus Maji conſtituta eſt, & multis illuſtrata miraculis. S. Nicolai nomen ab eo tempore celebrius eſſe cœpit apud Occidentales. Robertus Francorum rex antea Pariſiis eccleſiam in honorem S. Nicolai conſtruxerat.

Orderic. l. 7.

IV. Hugo Lugdunenſis Archiepiſcopus, qui diu Gregorii Papæ legatus fuerat in Galliis, indigne ferens, Victorem III. pro Romano pontificatu ſibi fuiſſe præpoſitum, ad Mathildem comitiſſam de ejus promotione ſic ſcripſit: " Electionem Caſſinenſis abbatis, antequam ego Romam venirem, factam ſufficienter audiſtis: cui tam ego, quam cæteri fratres mei filii Romanæ Eccleſiæ pro temporis infirmitate aſſenſum præbuimus (ac proinde fuit canonica.) Poſtquam autem ad montem Caſſinum pervenimus, ex ejuſdem familiaribus colloquiis, dum nefandiſſimos actus ſuos in auribus cardinalium jactanter recitare non erubeſceret, neceſſario deprehendimus, quam intolerabiliter Deum in ipſius electione offenderimus. Quis enim, niſi ex ipſius ore audiiſſet, unquam crederet, Henrico regi fidem eum dediſſe, ut de obtinenda Romani Imperii corona fideliter eum adjuvaret..... eumque ad invadendas terras S. Petri, numquam, niſi ſuo conſilio & perſuaſione animaretur, Romam tranſiiſſe? Attonemque Mediolanenſem cardinalem publice excommunicatum, & ſine pœnitentia defunctum non ſolum beatum in communi noſtra audientia prædicare præſumpſit; verum etiam ſe ipſum non in alia, niſi in qua ipſe eſt, gloria futurum oravit. In quibus omnibus fratres noſtros cardinales teſtes advocamus.... Quoties decreta domini ſui Papæ Gregorii aperte improbavit, & poſtea factis deſtruxit. „

Hug. Lugdun. epiſtola contra Victorem III Concil. tom. 6. edit. Hard. Pars 2.

" Nunc vero cum electionem toties refutatam & eccleſiæ redditam, divina gratia libere facere ſperabamus, ſub occaſione eligendi Romanum Pontificem, concilium in Capua, ſicut illarum partium vicarius Apoſtolicus congregavit. Ad quod ego & abbas Maſſilienſis, atque Archiepiſcopus Aquenſis ... invitati, ut communi conſilio Romanum Pontificem eligeremus, veniendo obedivimus.... Cum ergo de ea re tractare diſponeremus, abbas Deſiderius quibuſdam geſtuoſis repulſionibus fautores ſuos epiſcopos & principem Capuanum ad compellendum

Ibid.

ſe pro-

CHRISTI An.1087.

ſe provocare cœpit. Qui eom eum quaſi invitum ad reſtitutionem ſui compellerent: nos cum Oſtienſi epiſcopo, & quibuſdam aliis conſilium habuimus. Poſtquam ergo ipſe jam paratus eret inſignia pontificatus reſumere, & electionem etiam in ipſo conventu multoties reſutatam iterum in ſe retorquere; Nos propoſiti ſui mutabilitatem improbantes, nequaquam aſſenſum præbituros diximus, niſi de quibuſdam contra famam ſuam ... primum canonice examinato fieret. Quod ipſe indigne ferens, neque ad examinationem venturum, neque electionem unquam ſuſceptutum ſe publice affirmavit.. & cœpit a nobis recedere..... Cum Virmandus monachus publice exclamavit, infamem perſonam non debere in Romanum Pontificem eligi vel ordinari: cum conſtaret, eum indubitanter infamiam incurriſſe, quoniam excommunicationem Gregorii Papæ per annum integrum ſine canonica pœnitentia ſuſtinuiſſet. Et quia nox imminebat, nobis recedentibus, remanſit dux Rogerius cum eo, retento ſecum Oſtienſi cum cæteris Romanis epiſcopis & cardinalibus, obtinuit ab eo, ut quidam Alfanus ambitionis reus conſecraretur Salernitanus epiſcopus, & Deſiderius tunc ſibi pluvialem impoſuit, aliis ignorantibus.

Hujuſce narrationis falſitatem tria demonſtrent. Primo. Gregorii Papæ reſponſio, qui Deſiderium præ cæteris eligendum deſignaverat. Secundo. Hugo ipſe fatetur, electionem ejus fuiſſe canonicam, eumque Romæ ab Oſtienſi epiſcopo, & aliis, quibus illud jus competebat, fuiſſe conſecratum. Tertio. Mathildis comitiſſa his nullam fidem adhibuit; ſiquidem, miſſis ad Victorem Papam legatis, eum deprecata eſt, ut ejus frui alloquiis mereretur, eaque de cauſa Romam venerat: Victor licet æger per mare ſtatim ad urbem ſe contulit, atque a comitiſſa & ejus exercitu devotiſſime ſuſcipitur, atque in eccleſia S. Petri octo diebus commoratus eſt. Poſtmodum die feſto S. Barnabæ ſuper altare ſancti Petri Miſſam ſolemniter celebrans, eadem die auxilio ejuſdem comitiſſæ trajecto Tiberi, Romam ingreditur. Trans Tiberim urbem totam, Romanorumque partem maximam, & omnem pene nobilium cœtum, caſtrumque S. Angeli, & B. Petri baſilicam, urbem Oſtienſem ac Portuenſem habebat ſub ditione ſua. Morabatur autem apud inſulam Romæ, quæ & ipſa ſui juris erat.

Chron. Caſſin.

Guibertus cum ſuis majorem partem urbis Romæ obtinebat. Apoſtolorum vigilia ejus milites univerſa ceperunt, præter S. Petri eccleſiam, quam Victoris milites ſtrenue defenderunt; ſed ſequenti nocte trans Tiberim in caſtrum ſancti Angeli ſe receperunt, & S. Petri baſilica in Guiberti poteſtatem venit, qui altare lavit, & Miſſam ibi peregit. Poſtridie cunctis ad ſua redeuntibus, eadem eccleſia in jus Victoris Papæ rediit.

Annal. Saxo. pag. 568.

V. Henricus rex interim Wretizlaum ducem Bohemiæ etiam Poloniæ præfecit, imponenſque capiti ejus regalem circulum, juſſit Egilberto Trevirenſi Archiepiſcopo, ut eum in ſua Metropoli Praga in Regem ungeret, & diadema capiti ejus imponeret. Gebehardus Pragenſis præſul ejuſdem ducis frater ſcripta ſuæ antiquæ querimoniæ præſentavit, de Joanne Moravienſi epiſcopo, qui eodem anno de hoc ſæculo migraverat. Replicavit etiam privilegium S. Adalberto prædeceſſori ſuo a Benedicto Papa & Imperatore Ottone I. confirmatum. Unde factum eſt, ut Wratizlaus, & frater ejus Conradus eidem Gebehardo Moraviæ parochiam reprofiterentur & redderent: cujus redintegrationis authoritatem Imperator Henricus in charta deſcribi, & ſigilli ſui impreſſione juſſit inſigniri. Egilbertus autem Trevirenſis Pragam veniens, decimo ſeptimo Kalendas Julii anni milleſimi octogeſimi ſexti, inter Miſſarum ſolemnia Wretizlau regalibus faſciis induto tam ipſi quam conjugi ejus Zanatavæ diadema impoſuit, & ipſe muneribus donatus rediit.

Ibid. *Herimanni regis abdicatio & mors.*

Herimannus regio Germaniæ nomine depoſito, Henrici permiſſione ad propria reverſus, anno milleſimo octogeſimo ſeptimo, poſt paucos dies in cujuſdam caſtri obſidione interiit. Conradus Henrici filius a Sigewino Colonienſi Archiepiſcopo conſecratur in regem Germaniæ Aquiſgrani. Frequens conventus principum totius regni Spiram convenit pro regno recommendando; ſed factione quorumdam major ibi orta eſt diſcordia. Imperator cum exercitu movit in Saxoniam; ſed amicorum ſuorum conſilio uſque Herveldiam rediit. Illuc ex parte Saxonum Ecbertus marchio ad eum venit pro pace inter eos facienda; qui, cum omne bonum de ſe Imperatori promitteret, exercitum dimiſit Imperator. Ecbertus vero promiſſis non ſtetit, & manifeſtum inimicum Henrico ſe poſtmodum exhibuit.

Beneventana ſynodus. Concil. tom. 6. ed. Hard. Pars 2.

VI. Victor Papa eodem anno Roma egreſſus ad monaſterium venit, ſociatiſque ſibi epiſcopis & cardinalibus, eccleſiam S. Nicolai in Pica ſolemniter dedicavit. Menſe vero Auguſto ſynodum celebraturus cum Apuliæ & Calabriæ epiſcopis Beneventum perrexit. In ea præſidens ait ... Guibertus hæreſiarcha Romanam invaſit eccleſiam, & oves Chriſti laniare non deſiſtit. Tum recenſet quæ adverſus Gregorium Papam egerit, & addit: " Poſt ejus mortem, unanimi concordia epiſcopi, & cardinales, & provinciales antiſtites, una cum Romano clero & populo parvitatem noſtram renitentem Apoſtolicæ ſedi cum præfeciſſent, oves Chriſti perſequi non deſiſtit. Idcirco authoritate Dei omni illum ſacerdotali officio & honore privamus, & a liminibus eccleſiæ ſeparantes anathematis vinculo innodamus. "

Ibid.

" Noſtris præterea, quos dolos machinati ſunt, & quantas mihi preſſuras intulerint Hugo Lugdunenſis Archiepiſcopus, & Richardus Maſſilienſis abbas, qui pro faſtu & ambitione ſedis Apoſtolicæ, ad quam dudum clam inhiabant, ubi votis ſuis potiti non ſunt, ſchiſmata in ſancta Eccleſia fecerunt. Richardus quidem Romæ noſtram electionem cum cardinalibus & epiſcopis egeret; Hugo autem ad nos poſt paululum veniens, effuſus veſtigiis, dum obſequium nobis ſummo Pontifici debitum invitis exhiberet, legationem a nobis in partibus Galliarum poſtulaverat & acceperat. Itaque donec parvitatem noſtram electioni factæ, atque a ſe approbatæ repugnare conſpexerant, ipſi modis omnibus inſiſtebant, ne onus nobis pro utilitate Eccleſiæ impoſitum abjiceremus. Ubi vero nos tandem cedere perviderunt, conceptam diu flammam clibanus exſaturatus evomuit. Quamobrem cernentes ſibi fratrum omnium unanimitatem conſtanter obluctari, ab eorum & noſtra ſunt continuo communione ſejuncti. Unde vobis Apoſtolica authoritate præcipimus, ne illis omnino communicetis, quia Romanæ Eccleſiæ communione ſe ſponte privarunt. "

Ibid.

" Conſtituimus etiam, ut, ſi quis deinceps epiſcopatum vel abbatiam de manu laicæ perſonæ ſuſceperit, nullatenus epiſcopus vel abbas habeatur, eique introitum eccleſiæ interdicimus ... Similiter de inferioribus gradibus eccleſiaſticis conſtituimus... ſi quis principum eccleſiaſticam dignitatem dare præſumpſerit, ejuſdem ſententiæ vinculo ſe adſtrictum noverit .... & qui hujuſmodi epiſcopis vel abbatibus aut clericis communicat, una excommunicationis ſententia plectatur. Pœnitentia vero & communio a nemine, niſi a Catholico ſuſcipiatur.. " Subſcripſerunt omnes epiſcopi.

Caſſin. chron. *Victoris Papæ mors.*

In eadem ſynodo Victor Papa graviter infirmatus, poſt triduum peractis omnibus ad monaſterium rediit, & Oderiſum diaconum virum religioſum, qui tunc erat Caſſinenſis monaſterii præpoſitus, abbatem conſtituit. Poſt hæc convocatis ad ſe epiſcopis & cardinalibus, monuit ac juſſit, ut juxta Gregorii Papæ ſtatutum, Ottonem Oſtienſem epiſcopum quamprimum eligerent, Pontificemque conſtituerent: quem manu apprehenſum cæteris epiſcopis tradidit, dicens: Accipite eum, & in Romana ſede locate, meamque vicem in omnibus, quouſque id facere poſſitis, habetote. Obiit die decima ſexta Septembris anni milleſimi octogeſimi ſeptimi, cum ſedem Romanam quatuor menſes & dies ſeptem ab ordinatione tenuiſſet. Libros quatuor dialogorum de S. Benedicti & SS. monachorum Caſſinenſium miraculis compoſuit: tres tantum priores editi ſunt, quartus nondum eſt repertus.

Biblioth. max. tom. 18.

S. Canutus rex & martyr. Sax. Gram. l. 2.

VII. S. Canuti Daniæ Regis martyrium circa idem tempus contigit, ſexto Idus Julii. Chriſtianæ religioni amplificandæ multum allaboraverat, eamque invexerat in regna Curlandiæ, Sembriæ, & Eſtoniæ, quæ ea de cauſa armis ſibi ſubjecerat; cauſarum eccleſiaſticarum judicium attribuerat epiſcopis, quorum dignitatem primariis ſuis ducibus æquavit, ut populorum venerationem eis conciliaret. Inſiſtere non deſtitit, ut populus decimarum ſolutionem eccleſiis ſuſciperet, eaque de cauſa a rebellantibus occiſus eſt. Ingentem claſſem pro

Christi An. 1087.

Angliæ recuperatione inſtruxerat. Olafus autem ejus frater effecit, ut milites deſertis vexillis ad propria ſe reciperent. Rex uſus hac occaſione, popularibus indixit, ut pro pœna hujus defectionis decimas ſolverent, ſicque debitam ſibi mulctam pecuniariam redimerent. Dani vero perpetuo ejuſmodi tributo ſe ſubjicere noluerunt. Rex, ut decimarum penſitationem eligerent, hanc mulctam dure exigi præcepit. Inſtigante proditore Blacco, populus in Regem arma convertit, qui, cum in Sialandiam fugeret, Othoniæ in baſilica S. Albani per eumdem traditus, poſt communionem & confeſſionem delictorum, ſacramento munitus Dominici corporis, ante aram, manibus ſolo tenus extenſis, latere lancea percuſſus, mortem pro Chriſto paſſus eſt, miraculiſque poſt mortem claruit. Carolus ejus filius cum matre Adela fugit in Flandriam, cujus comitatum poſtea adeptus ſancte obiit.

Adelnot.

Willelm. Gemmet l. 7. Malmesburg l. 3. *Willelmi Angliæ regis mors.*

VIII. Willelmus Angliæ rex, apud Rotomagum quinto Idus Septembris ejuſdem anni vitam præſentem finiit, cum ea, quæ Chriſtiani ſunt, executus eſſet in confeſſione & viatico. Robertum filium ſuum regno primogeniti jure ſibi debito privavit, eo quod Philippum primum Francorum regem adverſus ſe concitaſſet, eique ſolum Normanniæ ducatum dedit. Willelmo autem ejus fratri regnum reliquit. Illius corpus, ſicut ordinaverat, Cadomum tranſlatum eſt, & in eccleſia S. Stephani, quam ipſe a fundamentis ædificaverat, ante majus altare inhumatum eſt. Henricus filiorum ejus tertius ſolus exequias patris proſecutus eſt. Annis viginti regnavit in Anglia. Morti proximus circumſtantes epiſcopos & optimates allocutus eſt, recenſens quæ pro regni adeptione & conſervatione paſſus erat & geſſerat, eorumque ſe orationibus commendavit. Demum his addidit: Theſauros meos jubeo dari eccleſiis & pauperibus: ut, quæ congeſta ſunt ex facinoribus, diſpergantur in ſanctis uſibus . . . Eccleſiam Dei Matrem veſtram numquam violavi; ſed ubique deſideranter honoravi: eccleſiaſticas dignitates non venumdedi: ſimoniam deteſtatus ſemper refutavi: quantum in me fuit, omnium digniſſimo eccleſiæ regimen commendavi: Hoc veraciter probari poteſt in Lanfranco Cantuarienſi Archiepiſcopo, hoc in Anſelmo Beccenſium abbate, hoc in Gerberto Fontanellenſi, & Durando Troarnenſi, & aliis multis regni mei doctoribus, quorum ſemper gaudens optabam conſiliis perfrui. Novem abbatiæ monachorum, & una ſanctimonialium, quæ a Patribus meis in Normannia fundatæ ſunt, glorioſe multarum augmento rerum, quas dedi, magnificatæ ſunt. Ducatus vero mei tempore, decem & ſeptem monachorum, ſexque ſanctimonialium cœnobia conſtructa ſunt. Horum ego fui conditor, aut fundator, aut fervidus adjutor, & quæ proceres mei dederunt, gratis confirmavi. In his, filii mei, me ſequemini. Demum filios ſuos ad juſtitiam & pietatem adhortatus eſt. His ſubjecit confeſſionem eorum, quæ in Anglia injuſte vel crudeliter egerat. Et filium ſuum Guillelmum ſtatim in Angliam tranſmiſit, datis ad Lanfrancum literis, ut eum Regem conſecraret, omneſque vinctos atque in carceribus detentos, præter Odonem fratrem ſuum Bajocenſem epiſcopum, procerum precibus conceſſit, & juſſit dimitti liberos . . . omnibus autem pro Odone rurſus obnixe deprecantibus, Willelmus rex, ejus ſceleribus recenſitis, ait: Velim, nolim, veſtra fiet petitio: quia, me defuncto, vehemens ſubito fiet rerum mutatio: invitus concedo, ut frater meus de carcere liberetur; ſed ſcitote, quia multis per eum mors, ſeu grave impedimentum incutietur.

Ibid.

Ubi primum ſpiritum exhalavit, ab omnibus derelictum cadaver ejus ſine pompa per Sequanam navicella delatum, monachi funus ejus celebrarunt, cumque deferretur ad ſepulturam, Aſcelinus quidam obſtitit, magna voce clamans: Hæc terra fuit area domus patris mei, quam ille violenter abſtulit. Hanc igitur palam reclamo: & ne corpus raptoris in hæreditate mea ſepeliatur, ex parte Dei prohibeo. Epiſcopi, his auditis, vicinorumque teſtimonio comprobatis, pro loculo ſolius ſepulturæ ſexaginta ſolidos ei dederunt, pro reliqua vero tellure æquipollens mutuum ei promiſerunt, & poſtea tradiderunt. Willelmus rex Deo fideique conſtanter inhæſit, & licet effreni interdum & militari impetu ſuſdeque ferretur, conſcientiæ tamen moderatores placide & reverenter audiebat. Præcipue in prima adoleſcentia caſtitatem ſuſpexit, & matrimonio addictus ita ſe geſſit, ut pluribus annis, nullius probri ſuſpicione notaretur. Mathildem conjugem caſto amore proſecutus. Miſſæ quotidie aſſiſtebat, & matutinos & veſpertinos hymnos audiebat.

Christi An. 1087.

S. Arnulphi mors.

Bolland. 5. Apr.

IX. S. Arnulphus Sueſſionenſis epiſcopus circa idem tempus ad gloriam cœleſtem evocatus eſt: hanc ſedem nunquam poſſedit, ſed inter varias tribulationes & perſecutiones magna virtute & conſtantia ſalutem animarum pro eſſe procuravit, diſſidiiſque ſopiendis laboravit, ea de cauſa in Flandriam a Papa miſſus eſt. Sueſſionem reverſus, cum morum & diſciplinæ laxationem cohibere non poſſet; Philippus quippe rex indignos ad epiſcopatus & abbatias promovebat, graſſantibuſque malis nullum afferebat remedium. Arnulphus igitur abdicato epiſcopatu rediit in ſuum S. Medardi monaſterium, ex monacho enim factus fuerat epiſcopus. Poſt biennium, die decima quinta Julii, peractis Miſſarum ſolemniis cœpit infirmari, vigeſima prima die ſuæ infirmitatis, cum eſſet vigilia glorioſæ Aſſumptionis Dei Genitricis Mariæ, tunc vocatis diſcipulis, & vicinæ eccleſiæ clericis, cum pſalmis & litaniis fecit ſe ſacro oleo perungi, dans confeſſionem coram omnibus, & omnium humiliter petens orationem: & Domini nomen invocans felicem dormitionem accepit: die decima quinta Auguſti colitur in Eccleſia.

Hilgotus ei ſuffectus eſt in epiſcopatu Sueſſionenſi, qui ſynodo Compendienſi adfuit, in qua præſide Raynaldo nuper creato Metropolitano Remenſi probata eſt monaſterii S. Cornelii Compendienſis ad Iſaram fluvium exemptio a juriſdictione epiſcopi Sueſſionenſis. Evrardus autem abbas Corbejæ depoſitus eſt.

Synodus Compendienſis. Concil. tom. 6. edit. Hard. Pars 2.

Christi An. 1088.

Berengarii mors, Malmesburg. l. 3.

X. Berengarius poſt multiplices in hæreſim relapſiones tandem vere reſipuit, & Catholicam fidem uſque ad mortem profeſſus eſt, cum poſt Burdegalenſem ſynodum anno milleſimo octogeſimo eam amplexus fuiſſet, innumeris bonis, maxime autem humilitate & eleemoſynis approbatus. Quin & ipſe die Epiphaniorum moriens, gemituque producto, recordatus, quod miſeros quondam adoleſcentes primo erroris calore ſecta ſua infecerit: Hodie, inquit, in die apparitionis ſuæ apparebit mihi Dominus meus Jeſus Chriſtus, propter pœnitentiam, ut ſpero, ad gloriam, vel propter alios, ut timeo, ad pœnam. Quos enim depravaverat, convertere non potuit. In antiquo codice manuſcripto S. Martini Turonenſis legitur: Obiit magiſter Berengarius grammaticus, fidelis & vere Catholicus anno milleſimo octogeſimo octavo. Idem teſtatur Senonenſe chronicon. Demum canonici Turonenſes quot annis ab ejus obitu, feria Paſchæ tertia, conveniunt ad ejus tumulum, qui in clauſtro S. Coſmæ nigro lapide ſtratus, detrito epitaphio viſitur, ubi pſalmum, De profundis, pro defuncto Berengario, nulla tamen collecta adhibita, recitant.

Chron. Caſſin. l. 4. *Urbanus II. Papa.*

XI. Romana ſedes jam ſex menſibus vacaverat, cum Romani & Mathildis comitiſſa diſperſos epiſcopos cardinales hortati ſunt, ut Romanum Pontificem eligerent. Epiſcopi congregati Romanos clericos & laicos fideles, & omnes Campaniæ & Apuliæ epiſcopos & abbates literis admonuerunt, ut prima Quadrageſimæ anni milleſimi octogeſimi octavi hebdomada Terracinam Campaniæ oppidum venirent, & qui non poſſent, ſententiam ſuam per literas vel idoneas perſonas mitterent. Quarta igitur feria primæ hebdomadæ quadrageſimæ, id eſt, octavo Idus Martii, convenere apud Terracinam cum dictis epiſcopis & cardinalibus epiſcopi & abbates ex diverſis regionibus numero quadraginta. Joannes epiſcopus Portuenſis, & Benedictus Romanæ urbis præfectus omnium cardinalium & Catholicorum Romæ exiſtentium conſenſum per literas attulerunt. Adfuerunt inſuper ex Ultramontanis partibus legati cum Mathildis comitiſſæ nuntiis. Hi omnes congregati ſtatuerunt, ut per triduum ſpirituale jejunium fieret, omneſque in abſtinentia, orationibus, & eleemoſynis vacarent, peterentque, ut perſona tanto apici idonea ſibi divinitus oſtenderetur. Dominico die in eccleſia B. Petri Apoſtoli rurſus convenerunt, & Ottonem epiſcopum Oſtienſem elegerunt Romanum Pontificem, & Urbanum appellaverunt: qui cum acclamatione & invocatione ſancti Spiritus, ad altare B. Petri pertrahitur, & in Pontificali ſolio collocatur, quarto Idus Martii.

Otto

Digitized by Google

CHRISTI AN. 1087 & 1089. Otto in provincia Remenſi natus eſt, atque in Remenſi Eccleſia eductus ſub diſciplina S. Brunonis, qui paulo poſt Carthuſiani ordinis parens fuit: factus eſt ejuſdem Eccleſiæ canonicus; ſed abjectis ſæculi curis ſeceſſit Cluniacum, Priorque ejus monaſterii a B. Hugone inſtitutus eſt; ſed paulo poſt a Gregorio VII. Romam accerſitus, creatus eſt Orderic. l. 8. Oſtienſis Epiſcopus, & miſſus in Germaniam legatus, maxima dexteritate & prudentia Eccleſiæ negotia difficillimis temporibus procuravit, & multas injurias & calamitates pro ſanctæ ſedis defenſione devoravit. Urbanus Papa in Domino confiſus, ſtatim miſit legatos & Epiſtolas Francis & Græcis, aliiſque gentibus per orbem conſtitutis, ut in fide Catholica perſiſterent, & omnem preſſuram ab Ec- Simeon. Dunelm. cleſia præcaverent. Solus Henricus Teutonum Princeps, cjuſque fautores Guiberto cohærebant. Angli neutri obediebant.

Madatet l. 4. Urbanus poſt hæc trajecit Troynam ſeu Trajanopolim Siciliæ oppidum ad inviſendum comitem Rogerium, qui audito ejus adventu, licet Buritam obſideret, confeſtim ei venit obviam & ſimul egere de pace cum Græcia. Alexius enim Imperator, qui Latinis azymorum uſum interdixerat, concilium generale Conſtantinopoli indixerat, ut Græcorum & Latinorum diſſidium dirimeretur, Papæ vero ſexdecim menſes aſſignaverat, ut ad illud veniret; Urbanus vero, cum Romam teneret Guibertus, qui majori parti Italiæ dominabatur, eo proficiſci non poterat. Egit igitur apud Rogerium, ut operam adhiberet ad ſchiſma Græcorum extinguendum, eorumque de azymis querelas ſedandas, Alexiumque ab excommunicatione abſolvit per legatos ſuos, ut ſolus ſcribit Bertholdus.

Melphitana ſynodus. Concil. tom. 6. ed.Hard. Urbanus inde reverſus in Apuliam, anno milleſimo octogeſimo nono in civitate Melphiæ habuit ſynodum omnium Aquilejenſium, Calabrorum ac Brutiorum Epiſcoporum, ubi adfuit etiam dux Rogerius cum univerſis comitibus Apuliæ ac Calabriæ, & aliarum provinciarum: in ea ſtatutum eſt, ut ſancta treva retineretur ab omnibus ſubjectis, & editi ſunt ſexdecim canones. Primus ſimoniam prohibet, omniaque beneficia & officia Eccleſiaſtica gratis dari jubet. Quartus ſtatuit, ut nullus ante annos quindecim ſubdiaconus ordinetur; nullus ante viginti quatuor annos fiat Diaconus; nemo ante trigeſimum in presbyterum conſecretur. Septimus. “Nullus Abbas pretium exigere ab iis, qui ad converſionem veniunt, aliqua placiti occaſione præſumat.„ Octavus prohibet, ne quis clericus inveſtituras de manu laici ſuſcipere audeat. Quod ſi præſumpſerit, depoſitione mulctetur ... Undecimus. “Ne gravamen aliquod ſancta patiatur Eccleſia, nullum jus laicis in clericos eſſe volumus & cenſemus ... neque liceat laicis exactionem aliquam pro Eccleſiæ beneficiis, aut paternis maternisve facultatibus quærere.„ Exemptiones, quas clericis primum conceſſere Imperatores Catholici, multum extendit ille canon.

Ibid. Duodecimus. “Eos, qui in ſubdiaconatu uxoribus vacare voluerint, ab omni ordine ſacro removemus, officio atque beneficio Eccleſiæ carere decernimus. Quod ſi ab Epiſcopo commoniti non ſe correxerint, principibus licentiam indulgemus, ut eorum fœminas mancipent ſervituti; ſi vero Epiſcopi conſenſerint eorum pravitatibus, ipſi officii interdictione mulctentur.„ Decimus tertius vetat, ne clerici pompoſis veſtibus induantur. Decimus quintus. A ſuis Epiſcopis excommunicatos ab aliis recipi magnopere prohibemus.

Ibid. Quintus canon ſic habet: “Nullus laicus decimas ſuas, aut Eccleſiam, aut quidquid Eccleſiaſtici juris eſt, ſine conſenſu Epiſcopi, vel Romani conceſſione Pontificia, monaſteriis aut canonicis offerre præſumat.„ Sextus vero ſtatuit, ut nullus Abbas, nullus præpoſitus, quæ juris ſunt Eccleſiaſtici, accipere ſine Epiſcopi conceſſione præſumat. Joannes Eccleſiæ Romanæ Diaconus, & cancellarius de his ſtatutis ſic ſcripſit ad Abbatem Moliſmenſem: “Omnes Eccleſiarum res in manu Epiſcoporum canonica decreta conſtituunt; ſed olim principibus licuit etiam Eccleſias monaſteriis tradere. Hac vero licentia nimis laxe principes uſi ſunt, ut etiam Eccleſias monachis venderent; hoc Papa Gregorius VII. acriter prohibuit. Propter quam prohibitionem Epiſcopi monaſteria acrius ſpoliare cœperunt. Unde idem hac moderatione uti voluit in concilio antepenultimi

anni ſui, ut quæcumque res, vel Eccleſiæ ante ipſum concilium a principibus datæ monaſteriis fuerant, in eorum poſſeſſione perſiſterent. Poſt hæc ... Urbanus Papa præcepit in concilio Melphitano anno milleſimo octogeſimo nono, ut, quæ uſque ad illud concilium per principes data monaſteriis fuerant, firma & integra permanerent. De cætero Abbates ab acquiſitione hujuſmodi abſtinerent. Porro per hujuſmodi temperamentum, & Abbates ab Eccleſiarum invaſionibus ceſſaverunt, & Epiſcopi non omnino ſpoliare monaſteria voluerunt. Quæ autem ſcribimus, præſentes nos vidiſſe noſcatis.„ Urbanus Papa poſtea venit in civitatem Barum, & conſecravit ibi confeſſionem, ſeu ſepulchri locum S. Nicolai, & Heliam Archiepiſcopum. CHRISTI AN. 1089.

XII. Ut Germaniæ res pariter ordinaret, ſcripſit ad Guichardum Conſtantienſem Epiſcopum, qui eum conſuluerat de variis quæſtionibus. Sic autem ei reſpondet: “Ravennatem hæreſiarcham Romanæ Eccleſiæ invaſorem cum Henrico Rege ejuſdem perverſitatis capite ab omnibus Eccleſiæ Catholicæ membris alienum & excommunicatum eſſe cenſemus. Secundo. Eos, qui armis, pecunia, conſilio aut obedientia Eccleſiaſticos maxime honores ab eis aut eorum fautoribus accipiendo, eorum nequitiæ adminiculum ſubminiſtrant, communicantes eis nos quidem non excommunicamus; ſed quia ipſi ſe eorum communione commaculant, in noſtram eos ſocietatem nequaquam ſine pœnitentiæ ultione & abſolutione recipimus ... Ipſius tamen pœnitentiæ atque abſolutionis modos ea moderatione diſcrevimus, ut quicumque ſeu ignorantia, ſeu timore, ſeu neceſſitate negotii cujuſque maximi & maxime neceſſarii eorum ſe convictu, ſalutatione, oratione, oſculove contaminaverit, cum minoris pœnitentiæ, abſolutioniſque medicina ſocietatis noſtræ participium ſortiatur: Eos vero, qui aut ſpontanee aut negligenter inciderint, ſub ea volumus coercitione ſuſcipi, ut cæteris metus incutiatur: cujus diſciplinæ moderamina tuæ providentiæ committimus. Porro de clericis, qui ab excommunicatis Epiſcopis ſunt ordinati, necdum quidem ſententiam ferimus; quia generalia mali contagium generalis ſynodi cauterio eſt comburendum. Tuæ tamen fraternitati hoc reſpondemus ad præſens, ut ab excommunicatis, quondam tamen Catholicis Epiſcopis ordinatos, ſi quidem non ſimoniace ordines ipſos acceperint: ad hoc ſi religioſior eorum vita, & doctrinæ prærogativa viſa fuerit promereri, pœnitentia indicta, quam congruam duxeris, in ipſis, quos acceperint, ordinibus manere permittas: ad ſuperiores autem conſcendere non permittimus, niſi neceſſitas & utilitas maxima flagitaverit, & ipſorum ſancta converſatio promeruerit. De presbyteris, diaconis, ac ſubdiaconis, qui poſt acceptum ordinem in aliquo crimine lapſi fuerint, ſive palam, ſive clam, conſtat quidem canonum cenſura ab Eccleſiaſticis eos officiis inhiberi... ſi quem vero, quod abſit, aut poſt acceptum aut ante acceptum officium contigerit peremptorio quolibet eorum, qui in lege morte mulctantur, ſive clam, ſive palam, occupatum crimine inveniri ... ab omni eos altaris miniſterio ſequeſtramus; ſicut enim pœnitentiam publicam agere cuiquam non conceditur clericorum, ita & poſt pœnitentiam ac reconciliationem, nulli unquam laico liceat honorem clericatus adipiſci, vel clericos ad altiores ordines promoveri.„ Deinde ei vices ſuas committit pro tota Germania, præſertim, ut Abbates & Epiſcopos Catholicos curet promoveri, & ordinationes improbandas improbet, & roborandas roboret, & quidquid Eccleſiaſtici negotii diſponendum fuerit, communicato religioſorum virorum conſilio diſponat, uſque dum legatum ipſe mittat. Data Romæ, decimo quarto Kalendas Maji, ſcilicet anni milleſimi octogeſimi noni, ac proinde ſaltem urbis partem tenebat Urbanus. Urbani P. Epiſt. 5. Concil. tom. 6. ed.Hard. Append. prima.

XIII. Bernardus Toletanus Archiepiſcopus Romam venit, ut pallium & Hiſpaniarum primatum a Papa poſtularet, quem prædeceſſores ſuos habuiſſe contendit: ſiquidem multis ſynodis præfuerant hujus urbis Epiſcopi, & duodecima ſynodus Toletana eis conceſſerat, ut totius Hiſpaniæ Epiſcopos ordinarent, jus autem ordinationis ſecundum antiquam Eccleſiæ diſciplinam erat cum juriſdictione conjunctum: ita ut ordinandi jus diceret jus judicandi. Toletum regni Gothorum Metropolim per annos trecentos ſexaginta octo poſſederant Saraceni. Alphonſus VI. Caſtellæ rex hanc poſt diuturnam *Toletanus primatus,* Roder. l. 6. c. 23.

CHRISTI AN. 1089.

obſidionem, anno milleſimo octogeſimo quinto, octavo Kalendas Junii expugnaverat. Decimo quinto Kalendas Januarii Epiſcopi & proceres totius regni ejus juſſu ibi convenientes concorditer Bernardum in Archiepiſcopum elegerant: Rex vero liberaliter dotavit hanc Eccleſiam, & poſtea Romam miſit Bernardum, cui poſtulatum utrumque conceſſit

Urban. P. epiſt. 5.

Urbanus Papa ſequenti decreto: " Nos miſerationi ſupernæ reſpondentes, quia per tanta tempora, mariumque diſcrimina, a Romanæ Eccleſiæ authoritate ſuppliciter expetiſti, authoritatem Chriſtianam Toletanæ Eccleſiæ reſtituere non negamus ..., Itaque benevolentia Romanæ Eccleſiæ ſolita, & digna Toletanæ Eccleſiæ reverentia, tum chariſſimi filii noſtri Regis Ildephonſi precibus invitati, pallium tibi, frater venerabilis Bernarde, ex Apoſtolorum Petri & Pauli benedictione contradimus; plenitudinem ſcilicet omnis ſacerdotalis dignitatis: teque, ſecundum quod ejuſdem urbis antiquitus conſtat extitiſſe Pontifices, & in totis Hiſpaniarum Regnis Primatem privilegii noſtri ſanctione ſtatuimus. Primatem te univerſi præſules Hiſpaniarum reſpicient, & ad te, ſi quid inter eos quæſtione dignum exortum fuerit, referent; ſalva tamen ratione, Eccleſiæ authoritate, & Metropolitanorum privilegiis ſingulorum. „ Datum Anagniæ, Idibus Octobris, anno milleſimo octogeſimo octavo. Bernardus in patriam rediens Toloſæ ſynodo interfuit: Inde in Hiſpaniam tranſiens omnium Eccleſiarum curam geſſit. Demum octavo Kalendas Novembris in honore B. Mariæ Virginis Toletanam Eccleſiam convocatis Epiſcopis dedicavit. Alphonſus Rex eum legato præcepit, ut Gallicanum officium deinceps in omnibus regni ſui finibus obſervaretur.

Urban P. epiſt.

Tarraconenſis Archiepiſcopus adverſus illud privilegium quaſi ſubreptitium reclamavit, contenditque, Toletanos Archiepiſcopos nullam habuiſſe juriſdictionem in cæteris Hiſpaniæ partibus, quemadmodum Papa ſupponebat, cui reſcripſit Urbanus: " Memineris ita te Archiepiſcopum conſtitutum, ut tam tu, quam univerſi provinciæ Tarraconenſis Epiſcopi Toletano tanquam primati debeatis eſſe ſubjecti; ſic enim a nobis in Toletano Eccleſiæ privilegio conſtitutum eſt, quod nos omnino ratum volumus permanere. Nunc autem multo amplius, quia noſtræ ſollicitudinis vices in Hiſpania univerſa & Narbonenſi provincia miniſtrandas injunximus. „ Datum Kalendis Martii anni milleſimi octogeſimi noni. Sequentes Pontifices hunc Archiepiſcopi Toletani primatum per Hiſpaniarum regna confirmarunt.

Append. ad Urb. P. litt.

Alphonſo Regi literis illud privilegium Papa ſignificavit, ei gratias agens, quod ſuis laboribus Toletanam Eccleſiam de Saracenorum jure liberaſſet; ſed eum reprehendit, quod S. Jacobi Epiſcopum captum ab Epiſcopali dignitate deponi procuraſſet per Richardum, quem tunc Victor Papa ſua legatione privaverat; ac mandat, ut eumdem Epiſcopum ſuæ integræ dignitati per Toletanum reſtituat, ipſumque Romam cum ſuis legatis mittat judicandum.

Annal. Saxo. p. 569. *Burchardi Epiſcopi cædes.*

XIV. In Germania Henrici partes invaleſcebant. Burchardus Halberſtadenſis Epiſcopus cum aliis Catholicis viris ſe prorſus ab Henrici communione ſequeſtravit. Verum Ecbertus marchio fines Epiſcopi ferro & igne depopulari cœpit. Ille jam multa paſſus, quippe pluribus annis fuerat captivus & exul, omnia adverſa æquanimiter ferenda cenſuit: verum pro ſubjectis ſibi populis ſollicitus pacem per legatos poſtulat. Ecbertus petitis doloſe annuit. Conventus Goslariæ indicitur, quo Burchardus venit cum ſuis miniſtrialibus. Hartwigus quoque Magdeburgenſis Archiepiſcopus non paucis comitatus adfuit. Cono comes de Bichlinge cum pluribus Saxoniæ & Bavariæ optimatibus advenit, omnes ut Epiſcopo pro viribus aſſiſterent. Burchardus familiariſſimis ſuis declaravit, ſe jam ſexagenarium militaribus ultra tumultibus non ſufficere, nec cum Henricianis communicare velle. Quapropter velle ſe ſecedere in exilium. Poſtquam omnes receſſere, ſequenti die de ea re deliberaturi, repente ſeditioſus in civitate tumultus exoritur, & ad arma concurritur, oppreſſiſque plurimis Burchardi Epiſcopi militibus, ac demum ejus domum turmatim ambiunt. Ille fugit in conclavim lapideam, & concameratam. Seditioſi parietibus januiſque violenter effractis, omnes etiam inermes & pueros trucidant, ac Epiſcopi cubiculum diruunt. Extenſis in oratione manibus in modum crucis ſolo tenus proſternitur, ſicque lapidibus & lignis appetitur. Unus tandem cæteris crudelior hoſtiam Chriſti totis viribus lancea perfodiens, in præcordiis ejus ferrum reliquit. Interea ejus milites reſumptis animis advolant, civitati ignem injiciunt, ut domini ſui corpus vel exanime carnificibus ſuis eripiant, quod, hoſtibus diffugientibus, in lectica ad cœnobium Ilſeneburgenſe perducunt, quod dudum ipſe ad monaſticæ religionis normam reformaverat, multis prædiis illud amplians. Burchardus adhuc ſpirans ſymbolum recitavit: dolore converſo ad vitalia circa ſolis occaſum, pluribus adſtantibus monachis & clericis lacrymoſa pro ſuis exceſſibus confeſſione publice facta, omnibuſque rite peractis, ſeptimo Idus Aprilis viam univerſæ carnis ingreſſus eſt, atque, uti deſideraverat, ibidem in medio chori conſepelitur. Herrandus Abbas eligitur Halberſtadenſis Epiſcopus.

Ibid. p. 575.

Auguſta urbs Suevorum inſidiis in cœna Domini capta, ſecunda feria Paſchæ deſtruitur, & Sigefridus Epiſcopus ſchiſmaticus cuſtodiæ mancipatur. Wigboldus per Welfonem ducem reſtitutus poſt paucos dies moritur. Obierunt quoque Vecelo Moguntinus, Meinhardus Wirceburgenſis, inter ſchiſmaticos doctiſſimi, & Otto Ratiſponenſis, & Sigewinus Colonienſis, & Herimannus Spirenſis. Epiſcopi pro iis conſtituuntur Hermannus Colonienſis, Richardus Moguntinus, Emehardus Wirceburgenſis, Gebehardus adoleſcens Ratiſponenſis, Joannes Spirenſis. Metenſes expulſo Brunone uſurpatore impio, recepere Herimannum legitimum ſuum Epiſcopum, qui captivus in Tuſcia, communione cum Henricianis libertatem ſuam obtinere noluerat; ſed paulo poſt obiit. Thiemo Abbas S. Petri adverſus factionem Henricianam multa egit, & magna pro Eccleſia perpeſſus, demum a Catholicis factus eſt Epiſcopus Saliſburgenſis.

Ughel. tom. 6.

Bonizo Sutrienſis in Italis Epiſcopus, cum plura ærumnoſaque mutaſſet exilia, perveniſſetque Placentiam, ibi a Catholicis dictus eſt Epiſcopus, dimicanſque cum iniquitate ac factioſis ſchiſmaticis, primum eſt carcere maceratus, poſtea cruciatus membris atque exoculatus, prope S. Domninum nobili eſt coronatus martyrio, ſexto menſe ſui Epiſcopatus, die decima quarta Julii, anno milleſimo octogeſimo nono. Ejus ſacrum corpus delatum Cremonam, ibi receptum eſt tumulo apud S. Laurentium. Scripſit ſyntagma decretorum Eccleſiaſticorum ex ſacra ſcriptura, probatiſque conciliis, atque ex Pontificum Romanorum & SS. Patrum, aliorumque orthodoxorum authorum monumentis collectum, & ſecundum locos communes in ſeptem libros diviſum: cui proœmii loco præfixa eſt Epitome hiſtorica Pontificum Romanorum, a S. Petro ad Urbanum II.

Marian. Scot.

Schiſmatici magis ac magis multiplicabantur. Quapropter, cum Urbanus II. non dubitaret, quin Henricus in Italiam rediret, & Mathildem comitiſſam, quæ Romanam Eccleſiam protegebat, ad ſummas anguſtias redigeret, ei ſuaſit, ut Welphonem Bavariæ Ducem ſibi matrimonio copularet. Mathildis quadragenaria, & ab annis tredecim vidua, ut Romano Pontifici morem gereret, huic matrimonio conſenſit, ſervata in eo continentia.

Bolland. 28. Maji.

XV. B. Lanfrancus Cantuarienſis Archiepiſcopus, literarum & diſciplinæ Eccleſiaſticæ inſtaurator, eodem anno, ſui Epiſcopatus decimo nono, quinto Kalendas Junii diem clauſit extremum. Metropolim Eccleſiam igne conſumptam, & adjacens monaſterium reparavit, & duo noſocomia extra urbem condidit atque fundavit, Eccleſiæque ſuæ jura fortiter vindicavit, liberalis in pauperes extitit: plures ejus diſcipoli doctrina & ſanctitate floruere.

Edmer. Alford. Annal. Angl. ad an. 1089. *Guliel. II. invadit bona Eccleſiaſtic.*

Anglicanam Eccleſiam in eo ſtrenuum perdidiſſe defenſorem ſtatim innotuit: Ranulphi clerici cognomento Flambardi conſiliis juvenis Rex Guillelmus II. Cantuarienſem invaſit Eccleſiam: cuncta, quæ illius erant, per clientes ſuos deſcribi præcepit, taxatoque victu monachorum inibi Deo ſervientium reliqua in ſuum dominium redigi juſſit: fecit ergo Eccleſiam Chriſti venalem, jus in ea dominandi illi tribuens, qui, ad detrimentum ejus, in dando pretio alium ſuperabat... Qua de re, quæ & quot ſcandala, diſſenſiones, inordinationes ortæ ſint, reminiſci piget. Deſævit hæc tempeſtas in cunctis per Angliam conſtitutis Eccleſiis; quæ, Epiſcopis & Abbatibus decedentibus, in viduitatem ea tempeſtate

cade-

CHRISTI AN. 1089.

cadebant. Et quidem ipſe primus hanc luctuoſam oppreſſionem Eccleſiæ Dei indixit. Deſtitutas ergo eccleſias ſolus in dominio ſuo tenebat, nec alium præter ſe ſubſtituere volebat, quamdiu per ſuos miniſtros aliquid, quod cujuſvis pretii duceret, ab eis extrahere poterat. Duravit autem fere per quinque annos ſuper Cantuarienſem eccleſiam hæc miſeria, ſemper in pejus proficiens.

Fundatio Carthuſiæ.

XVI. S. Bruno, patria Colonienſis, ac dein Remenſis canonicus, Manaſſis ejuſdem urbis Archiepiſcopi poſtea depoſiti mores corruptos peroſus, ſæculo renuntiare propoſuit, atque ad Gratianopolitanum proceſſit territorium. Ibi in arduo, & terribili montorio, ad quod difficillimum, & valde inſolens iter intenditur, ſub eo etiam præruptiſſimæ vallis vorago dehiſcit, habitare deligens, ut ſeveriora vitæ monaſticæ inſtituta ſectaretur. Nullam aliam propoſiti ſui, & ſeceſſus cauſam ipſe refert in literis ad Rodulphum Viridem Remenſem præpoſitum, & Guibertus abbas, qui eadem ætate vivebat, & de Carthuſianorum inſtituto ſcripſit. Hinc a viris doctis merito exploditur, quod nonnulli ducentis fere a morte Brunonis anni excogitarunt: ſcilicet Pariſiis, cum intereſſet funeri hominis in magna pietatis opinione demortui, qui e feretro terribili voce ſe juſto Dei judicio condemnatum eſſe declaravit, eum divino timore percuſſum tunc cum ſociis vitæ ſolitariæ ſectandæ iniiſſe propoſitum.

S. Bruno, & ſex ejus ſocii, ſcilicet Landuinus patria Lucenſis, Stephanus Burgenſis, & Stephanus Dienſis, ambo ſancti Rufi canonici, Hugo, qui dictus eſt capellanus, eo quod ſolus inter eos ſacerdotis fungeretur officio, & laici duo, Andreas, & Garinus, hic anno milleſimo octogeſimo quarto habitare cœperunt, & ſequentem vivendi modum tenuere. Eccleſia, inquit Guibertus abbas, hic eſt non

Guibert. in vit. ſua cap. 11.

Carthuſian. inſtitutum.

longe a crepedine montis paulo ſinuatum devexum habens, in qua ſunt monachi, clauſtrum quidem ſatis idoneum pro cœnobiali conſuetudine habentes, ſed non clauſtraliter ut cæteri cohabitantes. Habent quippe ſinguli cellas per gyrum clauſtri proprias, in quibus operantur, dormiunt ac veſcuntur. Dominica die a diſpenſatore eſcas, panem ſcilicet ac legumen accipiunt, quod unicum pulmenti genus a quoque eorum apud ſe coquitur. Aquam autem tam hauſtui, quam reſiduo uſui, ex ductu fontis, qui omnium obambit cellulas, & ſingulorum per certa foramina ædiculis influit, habent. Piſce, & caſeo Dominicis, & valde feſtis diebus utuntur. Aurum, argentum, ornamenta eccleſiæ a nemine ſuſcipiunt; nihil enim ibi præter calicem argenteum. Miſſas, niſi fallor, Dominica tantum, & diebus ſolemnibus audiunt. Nuſquam pene loquuntur; nam, ſi quid peti neceſſe eſt, ſigno exigitur. Vinum, ſi quando bibant, adeo corruptum, ut nihil virium, nihil pene ſaporis utentibus afferat, vixque communi ſit unda præſtantius. Ciliciis veſtiuntur ad nudum, cæterarum veſtium multa tenuitas. Sub Priore agunt, vices autem abbatis ac proviſoris Gratianopolitanus epiſcopus vir plurimum religioſus exequitur. Cum in omnimoda paupertate ſe deprimant, ditiſſimam tamen bibliothecam coaggerant .... Vocatur ille locus Carthuſia, in quo terra rei frumentariæ cauſa parum ab eis colitur; verum velleribus ſuarum ovium, quas plurimas nutriunt, qualeſcumque ſuis uſibus fruges comparare ſolent .... Hi tanto cœptæ contemplationis fervore feruntur, ut nulla temporis longitudine a ſua inſtitutione deſiſtant. S. Bruno ſuis diſcipulis nullam regulam tradidit; ſed Guigno Carthuſiæ prior tredecim annis poſt S. Brunonis mortem illius loci conſuetudines collegit, quas alia monaſteria ſequerentur. His poſtea quædam addita, alia immutata ſunt.

CHRISTI AN. 1090.

S. Brun. vita.

S. Bruno necdum ſex annos in ea ſolitudine exegerat, cum Urbanus II., qui fuerat illius diſcipulus, accivit eum per literas, ut ejus ſolatio, & conſilio in negotiis eccleſiaſticis juvaretur, graviter præcipiens, ne venire cunctaretur. Verum eum, eo recedente, ejus ſocii nullam conſolationem admitterent, nec in Carthuſia manere vellent, Bruno locum dedit Seguino abbati Caſæ-Dei, qui fuit unus ex pri-

Joan. Columb. in diſſert. de Carthuſ. initiis.

mis donatoribus; ſed tamen id fecit, ut omnino conſtitueret reverti cum ſuis ad Carthuſiam. Itaque Romam venit anno milleſimo nonageſimo, ibique manſit per quinquennium; ſed cum tumultus, & mores curiæ ferre non poſſet, relictæ ſolitudinis, & quietis amore flagrans, contempta etiam archiepiſcopatu Rhegienſi, ad quem ipſo Papa volente electus fuerat, in Calabriæ eremum, cui Turris nomen eſt, ſeceſſit, ibique laicis, & clericis quamplurimis adunatis, ſolitariæ vitæ propoſitum per annos undecim, quibus adhuc vixit, exercuit. Ejus primi diſcipuli ejus ſuaſu redierant ad Carthuſiam, eiſque Landuinum priorem præfecerat.

CHRISTI AN. 1090.

XVII. Godefridus Carnotenſis epiſcopus ſimoniæ accuſatus, diu Romæ detentus eſt; ſed cum teſtes deficerent, Gregorius Papa permiſit, ut ſe ipſum juramento purgaret, ſicque purgatus rediit ad ſuam eccleſiam: verum, cum poſtea ejus crimen innotuiſſet ſedi Apoſtolicæ, Urbanus eum Romam venire juſſit; & cum ſe purgare non poſſet, Papæ virgam paſtoralem, & annulum tradidit, indignum ſe agnoſcens, ſicque ſe abdicavit. Et cleri, & populi communi conſenſu ei ſubrogatus Ivo nobilibus natus parentibus in agro Bellovacenſi: adoleſcens literis humanioribus imbutus, atque in philoſophia verſatus, Lanfranco magiſtro Theologiæ operam dedit in Beccenſi monaſterio, quam & ipſe poſtea docuit. Cum vero Guido Bellovacenſis epiſcopus dictus fuiſſet, monaſterium in memoriam S. Quintini conſtruxit, conceſſiſque prædiis, illic canonicos inſtituit, eiſque præfecit Ivonem, qui monaſterium paternis poſſeſſionibus auxit. Tanta autem monaſterii illius, & Ivonis pietatis ac canonicæ obſervationis fama fuit, ut multa monaſteria aſcitis inde canonicis, aut ædificata aut inſtaurata fuerint, & ipſe evectus ad Carnotenſem epiſcopatum. Renitebatur quidem, ſed a clericis vis illata eſt, & regi Philippo præſentatus, ab eo virgam paſtoralem accepit: Carnotum, ubi rediit, cum clericis petentibus, & inſtantibus nullum diem ejus conſecrationi præfigere vellet Richerius Senonenſis Archiepiſcopus ejuſque Metropolita, profectus eſt ad Urbanum Papam, qui ad petitionem Carnotenſis eccleſiæ eum Capuæ conſecravit, octavo Kalendas Decembris anni milleſimi nonageſimi, idque literis clero, & plebi Carnotenſi ſignificavit, præcipiens, ut Ivonem ut verum ſuum paſtorem obedientia honorarent, & ne quis Godefrido ad epiſcopatum reinvadendum aſſenſum commodare præſumat. Extat oratio, quam Urbanus Papa in ejus conſecratione habuit. Eadem Richerio Senonenſi ſcripſit addens: "Conſecratum igitur eum, ſalva tuæ eccleſiæ obedientia, remittentes, dilectionis tuæ dulcedinem poſtulamus, ut omnis litis fomite conſopito, benignitate eum debita complectaris, & ad eccleſiæ regimen auxilium tuum ei largiaris."

Greg. P. epiſt. 26. l. 9.

Ivo fit Carnotenſis epiſcopus.

Ivo epiſt. 8.

Epiſt. 9.

Urban. P. epiſt. 8.

Epiſt. 9.

XVIII. Tarraconenſis civitas in Hiſpania primitus fuerat Metropolis eccleſiaſtica, ſed bellis diruta, & everſa, jam per quadringentos annos Auſonenſi eccleſiæ fuerat unita, & ſubjecta Narbonenſi Archiepiſcopo. Berengarius epiſcopus Auſonenſis Romam ſe contulit ad Urbanum Papam, ut Tarraconenſis Metropolis reſtitutionem impetraret. Urbanus literas dedit ad Berengarium III. Barcinonenſem comitem, Emergardum Urgellenſem, & Bernardum Biſuldunenſem, quos hortatus eſt, ut darent operam reſtituendæ eccleſiæ Tarraconenſi, ut in ea ſedes epiſcopalis collocaretur: ſalva tamen eccleſiæ Narbonenſis juſtitia. Pollicitus eſt tamen, ſe antiquam dignitatem huic eccleſiæ reſtituturum, ſi Romani privilegii authoritate Tarraconenſem provinciam ſibi canonice vendicare non poſſet Narbonenſis Archiepiſcopus. Dalmatius Narbonenſis Romam venit, ut Tarraconenſis eccleſiæ ſubjectionem ſibi vindicaret; ſed cum non haberet privilegia ſedis Apoſtolicæ, quibus jus illud confirmare poſſet; Papa ſcripſit ad Raynerium legatum ſuum, ut, ſi Dalmatius privilegium, quod promiſerat, oſtendere non poſſet, ipſe cum comitibus, ad quos priores literæ datæ ſunt, ſtuderet reſtaurandæ eccleſiæ Tarraconenſi: Quæ reſtitutio facillime peracta eſt, cum Berengarius comes Tarraconenſem civitatem Eccleſiæ Romanæ donaſſet, ſub ea ſcilicet deliberatione, inquit Berengarius in inſtrumento illius donationis, ut ego, & mei poſteri omnes, ſicut ſupra ſcriptum eſt, teneamus hoc totum per manum, & vocem S. Petri, ejuſque vicarii Romanæ ſedis Apoſtolici, per quinquennium perſolventes ei cenſum viginti quinque librarum puriſſimi argenti ad juſtum penſum. Dalmatius cum nullum proferret reſcriptum Apoſtolicum legitimum ad jus ſuum tuendum, ſed tantum ſuppoſititiam ſub nomine Stephani Papæ V. epiſtolam, Urbanus anno milleſimo nonageſimo

Marc. Hiſp. l. 4.

Tarragon. Metropolis reſtituta.

Concil. tom. 6. ed. Hard.

Urban. P. epiſt. 7.

CHRISTI AN. 1091.

Christi An. 1091.

primo jus metropolicum authoritate ſua reſtituit eccleſiæ Tarraconenſi, ad eamque tranſtulit Berengarium Auſonenſem epiſcopum, eique dedit pallium: eodemque decreto Auſonenſem eccleſiam univit Tarraconenſi.

Legionenſis ſynodus. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Labbè.

XIX. Raynerius legatus eodem anno cum Bernardo Toletano aliiſque comprovincialibus epiſcopis, & abbatibus Legione ſynodum celebravit, omnibus ſalutarem hoſtiam offerentibus pro anima Garciæ Gallæciæ regis, quem in cuſtodia incluſum viginti annis detinuerat ejus frater Alphonſus, ejuſque corpus in eadem urbe ſepulturæ honorificæ tradiderunt. Epiſcopi poſtea ſtatuerunt, ut ſecundum regulam B. Iſidori Hiſpalenſis Archiepiſcopi, eccleſiaſtica officia in Hiſpania regerentur, id eſt, ſecundum ejus ad Lanfredum Corduenſem epiſtolam, in qua propria cujuſque gradus officia deſcribit. Mozarabicum enim ritum aboleri anno præcedenti curaverat Rex Alphonſus. Statuerunt etiam, ut ſcriptores deinceps Gallicam literam ſcriberent, & prætermitterent Toletanam, ſeu Gothicam in eccleſiaſticis officiis, ut nulla eſſet diviſio inter miniſtros Eccleſiæ Dei. Petrus Compoſtellanus epiſcopus depoſitus eſt, quia neque legibus, neque auſpicato huic eccleſiæ præfectus fuerat. Ut Pelagius reſtitueretur, impetrari non potuit: agente Raymundo Burgundo Regis genero, Papæ perſuaſum eſt, ut Dalmachius Cluniacenſis monachus ei charus eccleſiæ Compoſtellanæ præficeretur epiſcopus.

Domnizo l. 2. c. 4.

XX. Henricus Germaniæ rex interim fruſtra habito de pace conventu, collecto ingenti exercitu, quæ Mathildis cis Alpes hæreditario jura poſſidebat, occupat. Hinc tranſgreſſus in Longobardiam, Mathildis exercitui audacter incurrit, initoque prælio ſuperior evadit, occupatiſque omnibus ejus trans Padum caſtris, Mantuam obſidione cinxit, ac poſt menſes undecim in ſuam poteſtatem proditione redegit, pridie Paſchatis anni milleſimi nonageſimi primi. Romani, qui Guibertum expulerant, tunc eum rurſus ſuſcepere. Henricus vero per Herebertum Rhegii epiſcopum de pace cum Mathilde tractare cœpit: promittebat, ſe ei omnia loca occupata reſtituturum, dummodo Clementem in amicitiam reciperet. Plures epiſcopi, & abbates ſuadebant, ut hanc conditionem acciperet. Joannes autem eremita, vir magnæ virtutis, tunc ei in animum revocans, quod alias Gregorio VII. promiſerat, ſe nempe ab Eccleſiæ Catholicæ obedientia non receſſuram, quantavis adverſitate premeretur, eique inſignes victorias prædicens, eam ad bellum animavit. Henricus magis irritatus confeſtim Canuſſium caſtrum oppugnavit, at multis ex ſuis amiſſis, cis Padum reduxit exercitum. Mathildis ſic ſua caſtra, quæ trans Padum erant, recepit.

Synodus Beneventana. Conc. t. 6 ed Hard.

Urbanus vero Papa quinto Kalendas Aprilis ejuſdem anni, Beneventi ſynodum celebravit: aderant plurimi epiſcopi, & abbates. In ea canones quinque promulgavit. Primus ſic habet: "Nullus deinceps in epiſcopum eligatur, niſi qui in ſacris ordinibus religioſe vivens inventus eſt; ſacros autem ordines dicimus diaconatum, & presbyteratum.„ Hos ſiquidem ſolos primitiva legitur Eccleſia habuiſſe. Secundus. "Capellanos, qui contra ſtatutum numerum in curiis ſuis ſine conſenſu ſui epiſcopi militaverint, & a laicis decimas ſine intermiſſione obſinuerint . . . . . ab officio, & beneficio interdicimus.„ Quartus. "Nullus laicus poſt diem cineris & cilicii, qui caput jejunii dicitur, carnibus veſci audeat . . . . A die ſeptuageſimæ uſque in octavam Paſchæ, vel a die Dominici adventus uſque in octavam Epiphaniæ, matrimonia nullo modo contrahantur.„ Bertholdus, Urbanum in ea ſententiam anathematis ſuper Guibertum, ejuſque complices confirmaſſe narrat. Plurimi tunc laici utriuſque ſexus ſe cum bonis ſuis tradidere monaſteriis tanquam ſervi voluntarii, ut ſub eorum directione vitam exercerent religioſam, quorum pietatem Urbanus Papa laudavit.

Christi An. 1092.

Anonym. in vit. Henr.

Berthold. chron.

Henricus anno milleſimo nonageſimo ſecundo in Germaniam receſſit, Conradumque filium ſuum, quem regni hæredem jam deſignaverat, reliquit, ut Mathildi ſeſe opponeret. Ille vero a Mathilda perſuaſus, junctus inimicis patris ſui, Rex ab Anſelmo Mediolanenſi coronatus eſt, Welphone Bavariæ duce, & Mathilde ejus conjuge annuentibus. Hinc Catholicorum in Italia arma prævaluere. Cum enim Welpho ſenior Bojoariæ dux copias ſuas cum Mathilde aliiſque fœderatis junxiſſet, Henricum ad magnas anguſtias redegit, Mediolanum aliæque Longobardiæ civitates ei fideliter adhæſere. Alii referunt, Conradum a patre deſeciſſe, quod ei ſuadens inceſtum cum noverca, nothum appellaſſet. Metenſis eccleſia, Tullenſis, & Virdunenſis ab obedientia Egilberti excommunicati recedunt: Metenſes rejecto epiſcopo, quem eis Henricus dare voluit, ipſi ſibi canonice Catholicum paſtorem elegere, eumque a Gebehardo Conſtantienſi epiſcopo, ſedis Apoſtolicæ legato conſecrari fecere. Idem legatus Welphonem in militem accepit, ſicut & proprium fratrem Bertholdum Alemanniæ ducem jam dudum fecerat, cum quibus, & reliquis Alemanniæ principibus magnum conventum apud Ulmam habuit: In eo ſtatutum eſt, ut Conſtantienſi epiſcopo Papæ legato ſecundum ſtatuta canonum obediretur. Catholicorum rebus inſtitutis, Urbanus Papa Romæ Natale Domini celebravit.

Ibid.

Goffrid. epiſt. 8.

Guiberti fautores munitionem S. Angeli adhuc occupabant; ſed Goffridus Vindocinenſis abbas Romam veniens, Papæ pecuniam, qua Lateranum, & turrim Creſcentii redimeret, contulit, ſicque Lateranenſe palatium, & totam urbem Romam recepit; ſed nonniſi poſt aliquot menſes caſtrum S. Angeli ſeu turrim Creſcentii.

Stampenſis ſynodus. Concil. tom. 6. ed. Lab.

XXI. Eccleſiæ Gallicanæ ſtatus tunc etiam fuit turbatiſſimus. Ivo Carnotenſis rerum hic geſtarum magna pars fuit. Quid autem poſt ſuam ordinationem ſibi contigerit, ſic ipſe refert in ſua ad Urbanum Papam epiſtola: Richerius Senonenſis Archiepiſcopus cum Pariſienſi, Meldenſi, & Tricaſſino epiſcopis, anno milleſimo nonageſimo ſecundo Stampis me de ordinatione, quam a vobis acceperam, accuſavit, dicens, quia ſic majeſtatem regiam offendiſſem; cumque conaretur, Gaufridum depoſitum contra decretum veſtrum in ſtatum priſtinum reformare, & in me depoſitionis ſententiam proferre, ſedem Apoſtolicam appellavi, & decretis Apoſtolicis a ſua præſumptione revocavi. Appellationem tamen nec perſequi tentaverunt, nec plenam pacem mecum habere voluerunt. Unde neceſſe eſt, ut literas communes eis mittatis, quatenus aut plenam mecum pacem habeant, aut præſentiam veſtram rationem reddituri mecum adeant . . . . Inferius addit: Si venerit ad vos quidam de eccleſia noſtra pulſus propter infamiam, rogo, ne de eo quidquam ſtatuatur, donec a vobis cauſa ejus audiatur. Suggero etiam paternitati veſtræ, ut partibus noſtris ordinetis aliquem legatum, virum boni teſtimonii. Neceſſarius enim eſſet & Eccleſiæ Dei, in qua quilibet, quodlibet audet, & quod audet, facit, & quod facit, impunitum tranſit.

Roſcelini errores Concil. tom. 6. ed Hard. tom 10. Labbè.

XXII. Roſcelinus Compendienſis clericus circa idem tempus myſterium Trinitatis impugnavit, docens in Deo tres perſonas ab invicem ſeparatas, ſicut ſunt tres Angeli; ita tamen, ut una ſit voluntas, & poteſtas; & Patrem, & Spiritum Sanctum eſſe incarnatum, & tres Deos vere poſſe dici, ſi uſus admitteret; affirmabatque, hanc eſſe ſententiam Lanfranci Cantuarienſis Archiepiſcopi, & Anſelmi Beccenſis abbatis. Quapropter Raynaldus Remenſis epiſcopus indixit ſynodum. Anſelmus vero Fulconi Belvacenſi epiſcopo ſcripſit, errores ejus exponens, affirmanſque, ſe de Trinitate non aliter ſentire, quam in tribus ſymbolis continetur. Et certus ſum, inquit, quia, quicumque horum aliquid negare voluerit, & nominatim, quicumque Roſcelini blaſphemiam pro veritate aſſeruerit, anathema ſit. Lanfrancum vero vita ejus, quia de eo numquam aliquid tale ſonuit, ab hoc crimine ſatis excuſat: Fulconem orat, ut has ſuas literas ad ſynodum portet, & coram omnibus legat. Roſcelinus in concilio Sueſſionenſi abjuravit errorem ſuum, quem poſtea clam ſtudioſiſſime defendit, ut refert Ivo Carnotenſis, qui propter eum ſe vitæ periculum adiiſſe teſtatur. Quapropter eumdem literis hortatur eſt, ut ſeipſum publice retractaret: quatenus ſicut multis exemplum erroris fuit, ſic de cætero fiat exemplum correctionis. Petrus Abaillardus ejus errorem confutavit brevi opuſculo, de quo ſuis amicis dixit Roſcelinus, quod Gaufredum Pariſienſem epiſcopum expectaret, ut illi quaſdam in eo hæreſes Abaillardum inſeruiſſe monſtraret. Abaillardus his auditis ſcripſit ad Gaufredum, ut ſe & illum convocet, atque coram viris Catholicis audiat, ut reus correctioni ſubjaceat. Ibidem aſſerit, Roſcelinum a Franciæ, & Angliæ regnis ob intemperantiam arrogantiæ ſuæ expulſum fuiſſe cum

Ivon. Carnot. epiſt. 7.

Abaillard. epiſt. 21.

Spicileg. tom. 3.

ſum-

CHRISTI AN. 1092.

ſummo dedecore. Eumdem hæreticum pluribus exagitavit Theobaldus Stampenſis clericus, in epiſtola, quam ad eum miſit confertiſſimis ſacrarum literarum teſtimoniis abundantem.

Remenſis ſynodus pro bonis eccleſiaſt. Concil. tom. 6. ed. Hard.

XXIII. Remis eodem anno celebrata eſt ſynodus pro diſpoſitione bonorum clericorum morientium. Robertus Flandriæ comes morientes clericos exhæreditabat, mittens exactores, qui poſt eorum obitum hæredes & familias ab eorum domibus pellebant. Quod inauditum ſervitutis genus clerici non valentes ſuſtinere diutius, Urbanum Papam adeuntes ejus provoluti pedibus lacrymabilem de tyranno fecerunt querimoniam: qui comitem literis hortatus eſt, ut ab ea vexatione ceſſaret. Robertus ejus literis obedire noluit, & clericorum bona per ſatellites diripuit violenter. Tunc Flandrenſes clerici ad ſynodum, quam tum Remis celebrabat Raynaldus Archiepiſcopus, miſere Papæ epiſtolam, ſuiſque literis ejus opem, cujus juriſdictioni ſubjacebant, implorarunt. Univerſo concilio condolente, præcepit Raynaldus Arnulpho S. Audomari præpoſito, & Joanni abbati S. Bertini, & Girardo abbati de Ham, & Bernardo Waranenſium præpoſito, ut eum authoritate concilii comitem Robertum convenirent, qui tunc privatam ducebat vitam, commorans in clauſtro S. Bertini cauſa continentiæ, & quadrageſimalis ſupplicationis, quatenus uſque ad Dominicam Palmarum invaſa reſtitueret, aut gladio anathematis percuſſus ſciret totam terram ſuam divino privatam officio. Quod metuens, ſic ſatisfecit pro omnibus, quæ fecerat, ut nullus ſucceſſorum illius hanc iniquitatem reſuſcitare auſus fuerit. Eodem anno obiit, & ſepultus eſt in caſtello Morinorum.

Philippi regis divort. Chronic. S. Petr. Viv. Spicileg tom. 2.

XXIV. Eccleſiæ monitis dum pariter obedire detractat, magnum ſcandalum excitavit rex Philippus, qui Bertham reginam repudiavit, de qua habuit filium ſuum Ludovicum, & accepit Bertradam, quæ reliquerat virum ſuum Fulconem comitem Andegavenſem, timens, ne eam, ut duas priores uxores dimitteret. Rex autem, priuſquam nuptias celebraret, Ivonem Carnotenſem invitavit ad colloquium, obniseque rogavit, ut in ea re eſſet ei adjutor. Cui reſpondit Ivo: Non ita oportere fieri, quoniam nondum eſſet cauſa diffinita inter ipſum & uxorem ejus. Rex teſtatus eſt, pleniter diffinitam eſſe Apoſtolica authoritate, & Archiepiſcopi Remenſis ejus ſuffraganeorum laudatione. Ivo reſpondit, ſe hoc ignorare, nec hujuſmodi nuptiis velle intereſſe, niſi Raynaldus Remenſis earum eſſet conſecrator, & ejus coepiſcopi cooperatores. Raynaldo Remenſi hæc totidem verbis ſignificavit, & addidit: " Quoniam igitur confido de religione veſtra, nihil vos de re tam periculoſa, & famæ veſtræ, & honeſtati totius regni tam pernicioſa facturos, quod non authoritate vel ratione nitatur, ſtudioſiſſime vos obſecro, ut mihi fluctuanti veritatem hujus rei aperiatis, & ſanum conſilium, licet arduum, ſuper hoc præbeatis. Malo enim perpetuo officio & nomine epiſcopi carere, quam puſillum gregem Domini mei legis prævaricatione ſcandalizare. „

Ivon. Carnot. ep. 13.

Raynaldi Remenſis reſponſionem non habemus. Ivo vero rurſus a Rege vocatus ad has nuptias, ei literis reſpondit: " Sicut ſerenitati veſtræ dixi præſens, ita nunc ſcribo, quia huic nuptiarum ſolemnitati, ad quam me vocatis, intereſſe nec volo, nec valeo, niſi prius generalis concilii diffinitione decretum eſſe cognoſcam, inter vos & uxorem veſtram legitimum interveniſſe divortium, & cum iſta, quam ducere vultis, legitimum vos inire matrimonium: ſi autem invitatus fuiſſem ad hujus rei diſcuſſionem in eo loco, in quo cum coepiſcopis canonicas ſecure poſſem conſerre ſententias .... libentiſſime venirem, & quod lex & juſtitia dictaret, cum facientibus facerem. Nunc vero, quia abſolute vocor, ut Pariſios cum uxore veſtra veniam, de qua neſcio, utrum poſſit eſſe uxor, propter conſcientiam meam, quam coram Deo conſervare debeo ..... malo cum mola aſinaria in profundum mergi, quam per me mentibus infirmorum, tanquam cæco, offendiculum poni. Nec iſta contra fidelitatem veſtram, ſed pro ſumma fidelitate dicere me arbitror: cum & hoc & animæ veſtræ magnum foret detrimentum, & coronæ regni veſtri ſummum periculum. „ Hujuſce epiſtolæ exemplar miſit ad epiſcopos, quos hortatus eſt, ut Regi libere loquantur, vel ab his nuptiis ſe ſubtrahant.

Ivon. Carnot. ep. 15.

Rex cæco amore præoccupatus nihil audivit, & Bertradam publice duxit uxorem. Sylvanectenſis epiſcopus has benedixit nuptias. Ivoni perinfenſus Rex bellum indixit, Hugonique Carnutum vice-comiti mandavit, ut ſuam ulciſceretur injuriam. Ille Carnotenſis eccleſiæ bona diripuit, Ivonemque captum in caſtello detinuit. Urbanus Papa, his auditis, Raynaldum Remenſem acriter reprehendit, quod tanto ſcandalo non obſtitiſſent epiſcopi. " Te autem, inquit, non hæc maxime impedit: pro eo, quod Sylvanectenſis ſubjectus tibi epiſcopus, hoc publici adulterii crimen ſuo firmavit aſſenſu: cum mœchis illis benedictionis ſacerdotalis manum impoſuit. Quod etſi licite nuberent, bigamis tamen impendi ſecundum canones non liceret. Nunc igitur vobis Apoſtolica authoritate præcipimus, ut his viſis apicibus ..... mature convenire curetis Regem, & ex Dei & noſtra pariter & veſtra parte inſtanter commoneatis, arguatis, obſecretis, increpetis, & a tanto tamque horrendo facinore deſiſtere compellatis. Quod ſi contempſerit, & nobis & vobis neceſſitas imminebit, ut ad ulciſcendas divinæ legis injurias pro noſtri officii debito accingamur. Eamdem quoque inſtantiam pro ereptione confratris noſtri Carnotenſis epiſcopi adhibete. Quod ſi monitis veſtris, qui eum erepit, obtemperare contempſerit, vos & ipſum excommunicationi ſubjicite, & caſtellis, in quibuſcumque eum tenuerit, & terræ ejus divinum officium interdicite: ne ſimilia deinceps in viris hujus ordinis præſumantur. „ Data ſexto Kalendas Novembris, anno milleſimo nonageſimo ſecundo.

Urban. P. ep. 25. append.

Eadem ſcripſit ad omnes Galliarum epiſcopos. Hujuſmodi literarum publicationem Ivo ſuſpendit, ne populi adverſus Regem commoverentur; ſed Vidoni Regis dapifero ſcripſit: " Hæc omnia volo dicas domino noſtro Regi, & ſecundum hoc, quod apud eum inveneris, mihi facias remandari. „ Audivit primates urbis Carnotenſis ad invicem conjuraſſe, bellum ſe facturos adverſus vice-comitem, ut eum liberarent. Ille ſtatim, datis ad eos literis, id fieri prohibuit. " Decretum eſt enim mihi, inquit, non ſolum includi, vel eccleſiaſtico honore privari, ſed etiam magis mori, quam per me ſtragem hominum fieri ..... Recordamini, quod legitur, quia Petrus ſervabatur in carcere, oratio autem ſine intermiſſione fiebat ab Eccleſia ad Deum pro eo: orationibus ergo & ſeveritate eccleſiaſtica contenti eſtote: quam ſi transgreſſi fueritis, ſcio, quia me ulterius epiſcopum habere non vultis. „

Ivon. Carnot. ep. 23.

Ivon. Carnot. ep. 20.

Atrebatenſis epiſcopatus reſtitutus. Urban. P. ep 6. Append. Concil. tom. 6. ed. Hard.

XXV. Atrebatenſis civitas circa idem tempus recepit priſtinam ſedem epiſcopalem, quam a quingentis annis perdiderat. S. enim Vedaſtus Atrebatenſis epiſcopus a S. Remigio conſtitutus circa annum quingenteſimum ſexageſimum nonum, Cameracum ſedem tranſtulerat: indeque Atrebatenſis epiſcopatus nomen perierat. Gerardo Cameracenſi epiſcopo circa annum 1092. mortuo, Atrebatenſes quoſdam clericos delegarunt ad Urbanum Papam II., cujus partes ſequebantur, cum ad Clementem ſeu Guibertum defeciſſent Cameracenſes, poſtularuntque, ut proprium, ſicut prius, eligere concederet epiſcopum: quod ille libenter annuit: Raynaldoque Remenſi ſcripſit: " Noverit tua fraternitas, quod Atrebatenſis eccleſia una ex nobilibus eccleſiis Remenſis Metropolis fuit, & Pontifices religioſiſſimos obtinuit. Mandamus itaque tibi & præcipimus, ut illum, quem eccleſia illa canonico conſenſu cleri & populi ſibi in epiſcopum elegerit, conſecrare & eidem eccleſiæ incardinare non differas ... ſolius enim eſt Apoſtolici epiſcopatus conjungere, & conjunctos disjungere, aut etiam novos conſtruere. Voluntatis enim noſtræ eſt Remenſis eccleſiæ olim duodecim epiſcopatuum dignitatem in priſtinum gradum revocare. „

Urban. P. ep. 4. Append.

Atrebatenſes Lambertum ſummæ ſanctitatis virum elegerunt epiſcopum, quem Raynaldus Remenſis, ne reges Philippum & Henricum offenderet, conſecrare noluit. Atrebatenſes ad Papam recurrunt, qui Raynaldo ſcripſit: " Gravamur, quod noſtræ conſtitutioni tam obſtinaciter reſtitiſti, & electum Atrebatenſis eccleſiæ conſecrare uſque hodie diſtuliſti. Tuæ igitur reverentiæ præcipimus, ut eumdem infra triginta dierum ſpatium conſecrare procures, omni formidine ſemota. Quod ſi forte occultiori conſilio adimplere nolueris, eum ad nos cum literarum tuarum adſtipulatione tranſmitte: ſi vero & hoc contempſeris, nos eum ad nos venire præcipimus conſecrationis gratiam recepturum. „ Raynaldus his ac-

Urban. P. ep. 8. Append.

ceptis

Christi An. 1092. ceptis litetis Lambertum evocat, cumque Remos veniſſet 56. Kalendas Januarii, eum Romam mittit cum adſtipulatione literarum ſuarum, in quibus ait, ſe timuiſſe, ne ea occaſione ſe a Remenſi eccleſia abrumperes Cameracenſis, cum hæc civitas ſit regni regis Henriei, quem jam dudum inimicum eaperitur. Ibid. Ep. 7. Lambertus, cui Papa præceperat, ne impoſitam ſibi electionem ſubterſugeret, 17. Februarii Romam pervenit cum tribus legetis Atrebatenſis eccleſiæ; ne autem a Gnibertinis aliqua eis inferretur injuria, ſubſequenti ſabbato Lambertus Urbanum in eccleſia S. Mariæ novæ commorantem adiit, atque ad ejus pedes ſe proſternens petiit abſolvi ab illa electione, dicens, ſe non eſſe idoneum, præſertim pro infeſtatione Henriei excommunicati Imperatoris, ad cujus Imperium Cameracus pertinebat, nec non etiam pro nimia vaſtatione & paupertate regionis Atrebetenſis eccleſiæ. Urbanus eum oſculo ſalutaos conſolatus eſt, præcepitque Elaiberto Piſano Archiepiſcopo, ut eum cum ſuis hoſpitio ſuſciperet. Atrebarenſis eccleſiæ canonici delegati Papam inſtanter eaorarunt, ut electum ſuum conſecrare non differret.

Ibid. Ep. 10. Papa vero voluit, ut expectarentur legati Cemeracenſis eeclesiæ, quæ novum ſibi epiſcopum elegerat: Raynaldum Remenſem tertio objurgavit, affirmavitque, ſe daturum operam, ne ex ea re detrimentum patiatur Remenſis eccleſia. “Quiſquis enim ille pro Camsracenſi eccleſia fuerit electus, niſi per Remenſem Archiepiſcopum præſumpſerit ordinari, una cum ordinetore ſuo diſtrictionis Apoſtolicæ gladio ferietur. Quamobrem tuam ſollicitudinem expedit vigilanter inſiſtere, ut utraque eccleſia cardinali, id eſt, titulari, non deſtituatur epiſcopo, niſi forte Cameracenſes privilegium Romenæ authoritatis oſtenderint, quod eis Atrebatenſem ſubdat eccleſiam. Unde, fratet, virtus tua eos præmonere procuret, quatenus in proxima quadrageſima, cum Atrebatenſes venerint, ipſi quoque cum eccleſiæ ſuæ authoritatibus noſtræ ſe audientiæ repræſentent. Porro electionem, quam de communi filio Manaſſe eos generaliter fecisſe ſignificaſti, confirmamus, niſi quælibet telia obvient, quæ ſanctis debeant canonibus coerceri. Quod ut ad effectum veniat, Cameracenſes ipſos a ſacramento illo temerario, quod pro Guiberto fecerant, parati ſumus abſolvere, ſi tamen & ipſi electum ſuum accipere, & de temeritate illa parati fuerint ſecundum tuum conſilium pœnitentiam adhibere. Alioquin datam in eos a fraternitate tua interdictionis ſententiam confirmamus.”

Ughel. tom. 3. Urbanus Papa circa idem tempus Piſanam eccleſiam, de legitimis Romanis Pontificibus bene meritam; iis enim ſchiſmatis temporibus ſemper adhæſerat; erat præterea ditionis comitiſſæ Mathildis; erexit in Matropolim, eique Corſicam inſulam attribuit; ejus epiſcopos pro ſuffraganeis deſignavit, reſervato tamen pro Laterenenſi palatio quinquaginta librarum tributo: ſed nonniſi poſt aliquot annos eo jure uſa eſt, ut dicemus inferius.

Edmer. apud Alford. tom. 4. *S. Anſelmus Cantuarienſ. Archiepiſcopus.* XXV. Cantuarienſi eccleſiæ, quæ jam a quatuor annis vacebat, ſic datus eſt epiſcopus. Hugo comes Ceſtrenſis volens monachorum abbatiam inſtituete, Anſelmum Beccenſem abbatem venire rogevit, ut locum per monachos ſuos regulari obſervatione informeret. Ille renuit, quidam enim rumores ferebentar, quod, ſi iret in Angliam, fieret Archiepiſcopus ..... Contigit interea, comitem ipſum gravi languore gravari: quod mox Anſelmo mandans, magnopere precatus eſt, quatenus ad conſulendum animæ ſuæ ſine mora veniret: Et ſi timor, inquit, ſuſcipiendi archiepiſcopatus, ne veniat, eum detinet, fateor in fide mea, quoniam id, quod rumor inde jactat, nihil eſt. Tertio ei mendat, ſi non veneris, revera noveris, quia nunquam in vita æterna, in tanta requie eris, quin perpetuo doleas, te ad me non veniſſe. Anſelmus poſt multam deliberationem, & ſibi conſcius, quam eſſet ab omni ambitione alienus, ſe ipſum Deo commendans profectus ad comitem venit, ipſumque jam ab infirmitate convaluiſſe invenit; ſed ei per quinque menſes in Anglia commorandum fuit, ob Beccenſis monaſterii rationes, quas ob Regis abſentiam componere non potuis. Poſt hæc in Normanniam regredi volens, negata a Rege licentia, copiam id agendi habere non potuit.

Ibid. Inter hæc, cum gratia Dominicæ Nativitatis primores ad curiam Regis pro more veniſſent, optimi a Rege poſtularunt, ut per eccleſias Angliæ fieri preces permitteret, ad dignum paſtorem obtinendum. Christi An. 1092. Rex, etſi nonnihil indignatus, preces fieri conceſſit. Epiſcopi Anſelmum ſuper ea re conſuluerunt, ut eas ordinaret, ſed vix obtinere potuerunt. Coactus tamen orandi modum edidit, quem obſervarunt omnes Angliæ eccleſiæ. Poſt hæc unus de primoribus Regi dixit: Hominem tantæ ſanctitatis nullum novimus, quanta eſt Anſelmus: nihil enim amat præter Deum, nihil cupit tranſitorium. Ad quod Rex ſubſannans, Nec, inquit, archiepiſcopatum Cantuarienſem? Cui reſpondit alter: Ne illum quidem cupis. Rex obteſtatus eſt, quod manibus & pedibus plaudens in amplexum ejus rueret, ſi ſpes ulla foret illius adipiſcendi. Sed, inquit, nec ipſe, nec alius quis erit Archiepiſcopus, me excepto. Hunc ſtatim gravis infirmitas corripuit, atque indies creſcens ad extremum perduxit vitæ periculum: ei ſuggeritur de animæ ſuæ ſalute cogitare, præſertim eccleſias hactenus ſuo dominio ſubjectas liberare, & paſtoribus tradere.

Anſelmo mandatum eſt, quatenus ſub omni feſtinatione ad Regem veniret, ejuſque obitum ſua præſentia muniat: accelerat, interrogatuſque quod conſilium ſalubrius morientis animæ indicet: Ille Regi ſuadet, ut primo de omnibus, quæ ſe contra Deum feciſſe cognoſcit, puram confeſſionem faciat; & ſe omnia, ſi convaluerit, emendaturum ſine fictione promittat. Rex acquieſcit, & cuncta ſpondet, & vades inter ſe & Deum facit epiſcopos ſuos, mittens qui hoc votum ſuum Deo ſuper altare ſua vice promittant. Captivi relaxentur, debita remittuntur, omni populo promittuntur bonæ leges, oratur pro ſalute Regis. Ibid.

Interea Regi ſuadetur, quatenus communem totius regni matrem, inſtituendo illi paſtorem, ſolvat a viduitate. Conſentit libens, & deſignat Anſelmum ut tali honore digniſſimum. Anſelmus expalluit, cumque raperetur ad Regem, ut per virgam paſtoralem inveſtituras archiepiſcopatus de manu ejus ſuſciperet, reſtitit. Epiſcopi ſeorſim cum eo agunt: vides, inquiunt, omnem Chriſtianitatem in Anglia fere periiſſe, omnes abominationes emerſiſſe per tyrannidem iſtius hominis; & tu, cum poſſis ſubvenire, contemnis? Eccleſia Cantuarienſis, in cujus oppreſſione omnes oppreſſi ſumus, te vocat, ut ſui & noſtri ſublevatorem, & tu poſtpoſita liberatione ejus, tui ſolius quietem appetis? Ille reſpondit: Ego jam grandævus ſum, & omnis terreni laboris impatiens, & ex quo monachus fui, ſæcularia negotia fugi. Qualiter igitur laborem totius eccleſiæ per Angliam inſtitutæ ſuſcipere queo? Tu tamen, inquiunt, primatum ſuſcipe, & Deo pro nobis intende, & nos ſæcularia tua diſponemus. Impoſſibile eſt, ait, quod dicitis: Abbas ſum monaſterii ſub altero principatu, Archiepiſcopum habens, cui obedientiam; terrenum Principem, cui ſubjectionem; & monachos, quibus debeo ſubminiſtrationem. His omnibus adſtrictus officium deſerere non poſſum præter eorum voluntatem. Illorum omnium, inquiunt, facilis erit aſſenſus, & reluctantem rapiunt ad Regem, & pervicaciam ejus exponunt; qui dixit ad eum: Cur me pœnis æternis excruciandum tradis? .. certus ſum enim, quod peribo, ſi archiepiſcopatum in meo dominio tenens vitam finiero. Succurre igitur mihi, & ſuſcipe pontificatum. Aſſiſtentes compuncti Anſelmum ſe excuſantem invadunt, conteſtantes, quod omnia crimina, quæ deinceps Angliam prement, ei imputabuntur, ſi per ſuſceptionem curæ paſtoralis eis non obviaret: & jubente Rege omnes ad ejus pedes procidunt, ut vel ſic ad conſenſum impellerent: ſed cum ipſe pariter coram ipſis cecidiſſet ſemper reſiſtens, accepto ejus brachio virgam paſtoralem tradunt, lectoque Regis applicant, acclamante multitudine: Vivat epiſcopus. Epiſcopi vero hymnum, Te Deum laudamus, canere cœperunt, electumque portaverunt potius quam duxerunt in vicinam eccleſiam, ipſo clamante: Nihil eſt, quod facitis.

Ibid. At peractis, quæ tunc de more fieri ſolent, Anſelmus ad Regem redit, prædicitque proximam valetudinem, hortatuſque eſt, ut, quod in ſe factum fuerat, emendaret, quia non conſenſerat: & ſtatim Christi An. 1093. diſceſſit. Epiſcopis & optimatibus eum deducentibus ait: Intelligitis quid molimini? .... Quod ſi non deſiſtitis, en, vobis prædico, quia me Rex diverſis fatigatum injuriis opprimet, eccleſiamque quam relevare ſatagitis, relabi videbitis in viduitatem, etiam

viven-

CHRISTI An.1093. vivente paſtore ſuo. Et hæc mala quibus, niſi vobis, imputabuntur, qui tam inconſiderata Regis feritatem, & meam conjunxiſtis imbecillitatem? Cum igitur, me oppreſſo, nullus ea vobis audeat ei obviare, vos quoque pro libitu ſuo non dubitabit undique conculcare. Acta ſunt hæc anno milleſimo nonageſimo tertio, pridie Nonas Martii.

Ibid. Rex præcepit, ut ſine dilatione, & diminutione inveſtiretur de omnibus ad archiepiſcopatum pertinentibus: atque ut civitas Cantuaria, quam Lanfrancus in beneficio a Rege tenuerat, & abbatia S. Albani, quam priores habuerant Archiepiſcopi, in allodium eccleſiæ Cantuarienſis, pro redemptione animæ ſuæ perpetuo jure tranſirent. Præterea a Rege miſſi ſunt nuntii cum literis in Normanniam, ad comitem, ad Pontificem Rotomagenſem, ad monachos Beccenſes, quatenus iis, quæ in Anglia de abbate Beccenſi geſta fuerant, aſſenſum præberent. Qui omnes, licet ægre, conſenſerunt, & ne onus impoſitum ſubterfugeret, ei literis per obedientiam injunxerunt, oſtenduntque ejus conſtantiam in cura paſtorali declinanda.

Ibid. Rex ab infirmitate convaluit, moxque cuncta, quæ infirmus ſtatuerat, bona diſſolvit, & irrita eſſe præcepit. Quapropter ei dixit Anſelmus: Adhuc dubius ſum, utrum pontificatum ſuſcipiam: ſi me ad ſuſceptionem illius ratio perduxerit, volo pernoſcas quid velim mihi facias: volo equidem, ut omnes terras, quas eccleſia Cantuarienſis tempore Lanfranci tenebat, ſine omni placito & controverſia ipſi reſtituas: & de aliis terris, quas antea poſſidebat; ſed perditas nondum recuperavit, mihi rectitudinem judiciumque conſentias. Adhuc volo, ut in iis, quæ ad Deum, & Chriſtianitatem pertinent, te meo præ cæteris conſilio credas. Ac ſicut ego te volo terrenum habere dominum, & defenſorem, ita & tu me ſpiritualem habeas patrem, & animæ tuæ proviſorem. De Romano quoque Pontifice Urbano, quem pro Apoſtolico hucuſque non recepiſti, & ego jam recepi, atque recipio, eique debitam obedientiam, & ſubjectionem exhibere volo, cautum te facio, ne quod ſcandalum inde oriatur in futuro. De his, quæſo, voluntatis tuæ ſententiam edicito, ut, ea cognita, certior fiam, quo me vertam. Rex vocatis ad ſe Guillelmo Dunelmenſi epiſcopo, & Roberto de Mellento, juſſit, ut iis præſentibus, quæ dixerat, iteraret. Fecit imperata. Rex ita reſpondit: Terras quidem, de quibus eccleſia ſaiſita fuerat ſub Lanfranco, omnes tibi modo reſtituo; ſed de illis, quas ſub ipſo non habebat, in præſenti nullam tecum conventionem inſtituo. Veruntamen de his & aliis credam tibi, ſicut debebo. Sicque ab invicem diſceſſerunt.

Paucis poſt diebus Rex, Normannorum conſenſu recepto, Anſelmum per ſuos convenit, quatenus & ſecundum totius regni de eo factam electionem, Pontifex fieri ultra non negaret, & terras eccleſiæ, quas Rex, defuncto Lanfranco, ſuis dederat pro ſtatuto ſervitio, illis hæreditario jure tenendas cauſa ſui amoris condonaret. Anſelmus vero, nolens eccleſiam exſpoliare, terras nullo voluit pacto concedere, & ob hoc orto inter eum & Regem diſſidio, quod primum indefinitum remanſit. Anſelmus lætatus eſt, ſperans, ſe hac occaſione a prælationis onere exonerandum; jam enim cum virga paſtorali curam, quam ſuper Beccum abbas ſuſceperat, reſtituerat. Verum cum clamorem omnium de eccleſiarum deſtructione conquerentium Rex amplius ferre non poſſet, Anſelmum ad ſe Wintoniæ adunato ibi conventu nobilium venire fecit, ac multis bonis, & Eccleſiæ Dei profuturis promiſſionibus illectum, primatum eccleſiæ Anglorum ſuſcipere perſuaſit. Ille igitur more & exemplo prædeceſſoris ſui inductus, pro uſu terræ homo Regis factus eſt, & de toto archiepiſcopatu ſaiſiri juſſus eſt.

Ibid. Cantuariam poſt hæc venit ſeptimo Kalendas Octobris: atque immenſa monachorum, clericorum, totiuſque plebis alacritate ſuſceptus, ad regendam Eccleſiam Dei, locum Pontificis magno deductus honore conſcendit. Eodem die venit a Rege miſſus Raoulphus, regiæ voluntatis maximus executor, qui placitum contra eum eadem die inſtituit. Negotium autem, de quo agebatur ad eccleſiæ jura pertinebat. Vidit Anſelmus vehementiſſime dolens, ſed Regi contraire non valens: ex præſentibus futura conjecit, & quod multas in pontificatu anguſtias foret paſſurus, intellexit atque prædixit. Inſtante tempore ſuæ conſecrationis, ex more venit Thomas Archiepiſcopus Eboracenſis, & omnes epiſcopi Angliæ Cantuariam, eumque debita veneratione in Pontificem conſecravere, pridie Nonas Decembris. Duo tamen epiſcopi Wigornienſis & Exonienſis infirmitate detenti intereſſe non valuerunt, ſed nuntiis & literis directis ſe cæteris conſentire denuntiaverunt. Verum cum ante examinandi Pontificis examinationem, Walcbelinus Wentanus epiſcopus rogatu Mauritii Londinienſis epiſcopi, cujus hoc officium eſt, electionem ſcriptam legeret: in primo verſo Thomas Eboracenſis graviter offenſus conqueſtus eſt, quod Cantuarienſis in ea diceretur totius Britanniæ Metropolitanus. Ergo, inquit, ego non ſum Metropolitanus? Tunc ſtatim ſcriptura mutata eſt, & ſcriptum eſt, totius Britanniæ Primas. Itaque ſacravit eum ut totius Britanniæ Primatem. CHRISTI An.1093.

XXVI. Rogerius comes expulſis a Sicilia Saracenis, qui decennis & amplius annis eam occupaverant, monaſteria & eccleſias collapſas reparavit, novas conſtruxit, juſtitiam, leges, pietatem, ſed imprimis veteres epiſcopatus reſtituit. Nicodemum Panormitanum Græcum epiſcopum in ſuam ſedem reduxit, eique mortuo ſuffectus eſt Alcherus natione Italus, cui pallium omniumque jurium illius eccleſiæ confirmationem conceſſit Romanus Pontifex. Meſſanæ quoque dedit epiſcopum Robertum ſanctæ Euphemiæ abbatem in Calabria, quod monaſterium penitus reparaverat. Anſgerius ejuſdem monaſterii Prior creatus eſt Catanenſis epiſcopus. Sanctus Gerlandus Gergentinam eccleſiam ſortitus eſt: his & aliis ejuſdem inſulæ ſufficientes reditus attribuit, eoſque ſacravit Urbanus Papa, qui fines etiam epiſcopatuum a Rogerio deſignatos confirmavit, conſtitutione Apoſtolica Anagniæ data die prima Decembris anni milleſimi nonageſimi tertii. *Eccleſia Siciliæ reſtituta.*

Atrebatenſis eccleſiæ reſtitutionem decimo quarto Kalendas Aprilis Papa conſummaverat. Cameracenſes poſt multas dilationes, nec legatos miſerant, nec cauſas, cur non veniſſent, indicaverant. Itaque ſtatuto die Urbanus in præſentia epiſcoporum & cardinalium ſuorum fecit recitari omnem Atrebatenſis eccleſiæ actionem, ſed abſente Lamberto, quem Romani poſtularunt, ut ſibi Oſtienſis ordinaretur epiſcopus: ſed dominus Papa, ne Atrebatenſis eccleſiæ novella plantatio eradicaretur, eorum preces non ſuſcepit, vocatumque Lambertum conſecravit in epiſcopum, ſalva tamen in omnibus Remenſis Metropolis reverentia, confirmavitque privilegio & authoritate literarum Apoſtolicæ ſedis ad Remenſem Archiepiſcopum, ejuſque ſuffraganeos, ad clerum Atrebatenſem, & ad abbates & abbatiſſas illius diœceſis, & ad Robertum Flandriæ comitem. Quibus declarabat, Lambertum ſe conſecraſſe epiſcopum Atrebatenſem, & ſtatuiſſe legitimum ſempiternum, ut Atrebatenſis eccleſia cardinali, ſeu titulari deinceps potiatur epiſcopo. Urban.P. epiſt. 15. Append. tom. 6. Concil. ed. Hard.

Lambertus, priuſquam Roma proficiſceretur, adfuit judicio, quo Turonenſi Archiepiſcopo eccleſias Britanniæ minoris Papa ſubjecit. Rolandus Dolenſis epiſcopus anno præcedenti Romam venerat pallium poſtulaturus, oblatiſque Gregorii Papæ VII. literis, quibus illud obtinuerat, ſalvo tamen jure Turonenſis eccleſiæ, ſub eadem cautione illud obtinuit. Rodulphus Turonenſis non multo poſt Papam Beneventi commorantem adiit, demonſtravitque, legatos Gregorii VII. jus ſuum confirmaſſe in Galliis. Dolenſis excuſavit ſe non veniſſe paratum ad cauſam dicendam. Papa ex utriuſque conſenſu ſtatuit, ut uterque circa medium quadrageſimæ anni milleſimi nonageſimi quarti, ſe ſuæ audientiæ ſiſteret, & qui deeſſet, cauſa caderet. Turonenſis condicto die præſens adfuit. Dolenſis tantum miſit excuſationem, quam omnes judicarunt inſufficientem. Itaque Papa perlectis Gregorii VII. aliorumque Romanorum Pontificum literis, ex conſilio epiſcopi Atrebatenſis, & quinque epiſcoporum, qui ejus ordinationi interfuerant, & judicum Romanorum, Turonenſi cauſam abjudicavit, decrevitque, ut Britanniæ epiſcopi deinceps ei tanquam Metropolitano ſubjicerentur. Apoſtolica hæc conſtitutio data eſt quinta Aprilis anni milleſimi nonageſimi quarti. Lambertus poſt hæc cum Turonenſi Roma profectus Lugdunum proſpere pervenit, ibique diſcedunt. Lambertus autem die Pentecoſtes & a clericis & civibus Atrebatenſibus devote ſuſcipitur, & in pontificali ſede inthronizatur.

Britanniæ epiſcopi ſubjecti Turonenſi Metropol. Urban.P. epiſt. 10.

CHRISTI An.1094.

CHRISTI An.1094. *S. Margarita Regina.* Alford. tom. 4. Annal. eccl. Anglic.

XXVII. S. Margarità Scotorum regina, aa regibus Anglo-Saxonibus oriunda circa idem rempus migravit ad Deum. Jam a ſex menſibus gravi morbo vexata decumbebat, cum accepit morrem Malcolmi regis ſui conjugis, & filii ſui primogeniti, qui aodem dia ab Anglis occiſi ſunt io prælio. Illa erucem amplexa dixit: Laudes & grarias tibi ago Deus meus, quod me tantas in exitu meo anguſtias perpeti, eaſque tolerantem a quibuſdam peccatorum maeolis mundare voluiſti. Ingreſſa in acclesiam peccata ſua confeſſa eſt, oleoque ſancto ſe perungi, cœleſtiqua viatico muniri fecit: & poſt tres dies ad gaudia tranſivit æternæ ſalutis. Vivens pietaris, juſtitiæ pacis & charitstis devota cultrix extitit, fraqoens in orationibus, corpus jejuniis & vigiliis maceravit, eccleſias & monaſteria dotavit: ſervos Dei & ancilias dilexit & honoravit: eſurientibus panem frangebat, nudos veſtiebat, & omnibus peregrinis ad ſe veniantibus hoſpitia, veſtimanta & alimenta præbebat. Ejus bonorum operum Malcolmus rex participes fecit: trecentos panperes in aulam introduci conſuatudo erat: & clauſis oſtiis Rex ab una parte, Regina in altera, Chriſto in panperibus ſerviebant: & quæcumque de theſauris ſuis Regina largiebatur, vel ratum habuit, vel ſa neſcire ſinait: plures etiam eccleſias & monaſteria conſtruxit. Utriuſque pietatis meminit Anglicanum martyrologium; ſed in uoiverſa Eccleſia celebris eſt S. Margaritæ memoria.

Bolland. 2. Jun. *S. Nicolaus peregrinus.*

Eadem ætate pietate elaruit S. Nicolaua aognomento Peregrinus, ſic dictus, quod, cum narione Græcus aſſet, venit in Italiam, unica & brevi indutus tonica, capita & pedibus nudis, frequenter etiam a pueris decantabat, Kyria eleiſon, & pueros idem ſecum cantare munuſeulis iovirabat, hinc ut ſtultus a multis habitus carceres, opprobria & verbera paſſus eſt. Continuum erat ejus jejunium, pana tanrum & aqua circa veſperum reficiebatur; ſad ſervi ſui ſanctiratem multis poſt ejus mortem miraculis declaravit Deus. In majori Tranenſi eccleſia cum ſolemni pompa ſepultus eſt, tertio Nonas Junii.

Trojana ſynodus. Concil. tom. 6. edit. Hard.

XXVIII. Urbanus Papa qointo Idus Martii ejuſdam anni Trojæ in Apulia congregavit ſynodum epiſcoporum fere ſeptuaginta quinque, & duodecim abbatum. Quid prima die in ea actum ſit, incompertum eſt. Secunda die duos canones adidit. Primus de copulatis intra lineam conſanguinitatis ſic ſtatuit: Epiſcopi, quorum diœceſani ſunt, eos uſque interna advocatione conveniant. Tunc, ſi duo viri vel tres conſaoguinitatem jorejurando firmaverint, vel ipſi forte confaſſi fuerint, conjugia diſſolvantur; ſi vero neotrum contigerit, epiſcopi per Chriſti fidem eos obteſtentur, ut ſe, ſicut fama eſt, conſanguineos recognoſcant: ſi negaverint, ſibi ipſis relinquendi ſunt: ita tamen, ut ſi aliud in conſcieotia habebant, ſa a limimibus eccleſiæ, & a fidalium communione noverint ſegregatos, atque infames effectos, donae ab inceſti facinora deſinant. „ Secundus jubet, ut excommunicentur, qui treviam Dei ſregerint, ſi ſatisfacere noluerint, & nullus ſic excommunicatum in communionem ſuſcipiat.

Chron Senonenſ. *Remenſis ſynodus.*

XXIX. Annus ſequans celebris eſt pluribus ſynodis, quæ habitæ ſunt in aauſis trium regum, Galliæ, Germaniæ, & Aogliæ, qui vexabant Eeclaſiam. Philippus Francorum rex videos Ivonem Carnotanſem, quem nuper in carcerem conjecerat, & alios quoſdam epiſcopos nuptias ſuas cum Bertrada non approbare, die dacima ſeprima Seprembris anni milleſimi nonageſimi quarti conventum epiſcoporom Remis convocavit, & magnis precibus obtinuit a Richerio Senonenſi, ut ad illum veniret: ſperabat ſa effecturum, ut in eo Ivo damnaretur; ſed ille ſedem Apoſtolicam appellavit: Itaque nulla re peracta diſceſſere epiſcopi. Ivo ſuam abſeotiam & appellationem literis eacuſavit apud Richerium, teſtatuſque eſt, Regem ſibi negaſſe conductum, quem poſtulaverat: ſe vero Regi in culpa nolle fieri conſeotaneom, ne conſors ſit & pœna: in qua ſententia, inquit, ſi mecum firmiter fuiſſetis, jam ægrotum noſtrum, ſcilicet Regem, ad ſanitarem perduxiſſetis. Eodem anno Berta regina a Rege dimiſſa obiit.

Auguſtodun. ſynodus.

XXX. Urbanus Papa ſic interpellatus legatum ſuum in Gallia conſtituit Hugonem Lugdunenſem, qui de cauſa Regis in ſynodo cognoſceret. Hugo, quem Victor III. eacommonicaverat, haud dubie in gratiam cum ejus ſucceſſore redierat. Auguſtoduni indixit ſynodom, quo convenere triginta duo epiſcopi, & abbates plurimi, die decima ſexta Octobris. Ivo Hugonem hæſitanrem permovit ad eam caoſam ſuſcipiendam. In eo concilio renovata aſt excommunicatio in Henricum regem & Goibertum antipapam, & in omnes eorum complices. Rex atiam Philippus excommunicatus eſt, eo quod vivente oxore ſua alteram ſuperinduxerit. Simoniaca hæreſis & incontinentia ſacerdotum ſub axcommuniaatione damnata aſt. Item monachis interdictum aſt, ne parochialium ſacerdotum officia io parochiis uſurpent.

CHRISTI An.1094. Concil. tom. 6. edit. Hard. tom. 10. Labbè.

Urban. P. epiſt. 36.

Philippus legatos ad Urbanum Pontificem cum humilibus literis miſit pro ſua abſolutione deprecans: juravitque, quod Bertradam numquam carnaliter habuerit, poſtquam ad eum illius cauſa delata eſt. Urbanus habito eum apiſcopis conſilio ſtatoit, ut Rea de epiſcopis & regni ſui primatibus uſqua ad feſtivitatem Sanctorum omnium aliquot ad ſa dirigat, qui idem debeant affirmara; ejuſque per legatum ſatisfactione accepta, eum ab inrerdictionis, quæ pro hac cauſa io illum prolata fuerat, vinculo abſolvit, & utandi pro more ſui regni corona authoritatem ei præbuit, id eſt, permiſit, ut diebus ſolemnioribus pro more de manu apiſcoporum coronam ſuſciperet inter Miſſarum ſolemnia: quæ ceremonia cum Regis coronatione jam Remis petacta nibil communa habuit. Hanc poſtea Reges omiſere proptee quoſdam abuſua, præſertim, ne in paribus circumſtantiis quaſi depoſiti a quibuſdam haberentur. Ivo huic conceſſioni fruſtra interceſſit.

Conſtantienſis ſynodus. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Lab.

XXXI. Gebehardus Conſtaotianſis epiſcopus Conſtantiæ ſynodum in hebdomada majore, cum abbatibus & clericis, & cum ducibus & principibus, qui Henrico aoverſabantur, celebravit, anno milleſimo nonageſimo quarro. Incontinentiam presbyterorum, ac violentiam ſimoniacorum adeo prohibuit, ut eriam populum ab eorum officio ſub banno prohibuerit, id eſt, ſub pœna a jodica ſæculari infligenda, ſi ipſi in tali facinore contra fas & jus miniſtrare præſumpſiſſent. Statuit etiam juxta ſtatota SS. Patrum, ut jejunium Martii, ſeu quatuor temporum, in prima bebdomads quadrageſimæ: & jajunium Junii in hebdomada Pentecoſtes ſemper celebrerur: Item ſtatuit, ut tam in hebdomada Pentecoſtes, quam in hebdomada Paſchali tres tantum dies feſtivi celebrentur. Cum antea in Paſcha feſtivi dies per totam hebdomadam continuarentur. Praſedis ſeu Adhelaidis reginæ, quæ a marito ſuo Henrico rega diſceſſerat, querimonia ad eamdem ſynodum pervenit. Illa ſa tanta tamque inauditas fornicationum ſpurcitias & a tantis paſſam fuiſſe conqueſta eſt, ut etiam apud inimicos fugam ſuam facillima axcuſaſſet.

Placentina ſynodus. Concil. tom. 6. ad. Hard.

XXXII. Urbanos Papa Roma egreſſus circa fines Longobardiæ venerat, ejuſque præſentia multorom ſchiſmaticorum reductioni neceſſaria credebatur. Kalendis Martii, anno milleſimo nonageſimo qointo, Placentiæ ſynodum cum epiſcopis & abbatibus, tam Galliarum, qoam Longobardiæ & Tuſciæ celebravit. Facta eſt magna concertatio de his, qoi eccleſias vel præbendas emerant, & de his, qui in ſchiſmate Guibertino fuerant ordinati. Et primo quidem & tertio die quatuordecim capitula edidit. Primum confirmat priora ſtatuta da ſimoniacis. Tertium recipit ordinationes eorum, qui a ſimoniacis non ſimoniace ordinati ſunt, neſcientes, eos eſſe ſimoniacos. Quartom decrevit irritas eorum conſecrationes, qui ſcienter a ſimoniacis ordinati ſunt. Octavum ordinationes, quæ a Guiberto hæreſiarcha factæ ſunt, poſtquam a Gregorio Papa damnatus eſt, irriras eſſa judicat. Nonum ſimiliter atiam eas damnat, quæ ab hæreſiarchis nominatim excommunicatis factæ ſunt, & ab eis, qui Catholicorum adhuc viventium epiſcoporum ſedes invaſerunt: niſi probare voluerint, ſa, cum ordinarentur, eos neſciiſſe damnatos. Decimom. “ Qui vero ab epiſcopis quondam Catholice ordinatis, ſed in ſchiſmate a Romana Eccleſia ſeparatis, conſecrati ſunt, eos, cum ad Eccleſiæ unitatem redierint, ſervans propriis ordinibus miſericorditer ſuſcipi jubemus, ſi vita & ſcientia eos commendat. „ Undecimum. “ Amodo quicumque a prædictis ſchiſmaticis ſe ordinari permiſerit, nullatenus hac venia dignus habeatur. „ Duodecimum declarat, hac indulgentia nullum præjodicium fieri antiquis canonibus, qui ſemper in ſoo robore permanebunt. His ſtatutis facilem ad ſuas partes reditum Papa multis aperiebat.

His,

CHRISTI An. 1095.

His, quæ in actis continentur, Bertholdus adjicit plurima, quorum in iiſdem geſtis nulla fit mentio, quæ hic ſummatim indicabimus. Adhelais Imperatoris uxor conſeſſa eſt eaſdem, quas antea, ſpurcitias: de pœnitentia pro hujuſmodi flagitus injungenda illam Papa clementer abſolvit, eo quod tantas ſpurcitias non tam commiſiſſe, quam invitam pertuliſſe cognoverit. Secundo. Philippus rex direxit legationem, ut inducias uſque ad Pentecoſten peteret, quas impetravit, ſed prius eam jam uſque ad Sanctorum omnium obtinuiſſe vidimus. Tertio. Hugo Lugdunenſis ab officio ſuſpenſus eſt, quia nec ipſe venit, nec legatum cum canonica excuſatione miſit. Quarto. Legatus Conſtantinopolitani Imperatoris pervenit, qui Papam omneſque Chriſti fideles ſuppliciter imploravit, ut aliquod auxilium ſibi contra paganos pro Eccleſiæ defenſione conferrent, quam pagani jam in illis partibus deleverant, qui provincias uſque ad muros Conſtantinopolitanæ civitatis obtinuerant. Papa vero multos ad hoc auxilium excitavit; ſed nulli tunc aderant principes, alii enim erant ei infenſi, vel aliis bellis impediti: ipſe vero vix ſe contra Henricum, & Guibertum tueri poterat. Septimo. Subdiaconi, & presbyteri, qui uxores habent, ſic damnati ſunt, ut deinceps in ſuo officio miniſtrare non poſſent: nec populus eorum officia reciperet, Octavo. Damnata eſt Berengarii hæreſis, & definitum eſt, quod panis, & vinum, cum in altari conſecrantur, non ſolum figurate, ſed etiam vere, & eſſentialiter, in corpus, & ſanguinem Domini convertantur; ſed ante paucos annos Berengarius in multis ſynodis damnatus tandem pœnitens obierat. Ejus vero diſcipulos, ejus hæreſim tunc propagaſſe nullibi legimus. Nono. Arnulphus Mediolanenſis electus Archiepiſcopus, Anſelmique ſucceſſor ex conceſſione Papæ conſecratus eſt. Decimo. Uldericum Augienſem abbatem Papa conſecravit, ſed ei in præſentia Conſtantienſis epiſcopi interdixit omnem epiſcopalem poteſtatem in clerum, & populum Augienſis inſulæ.

Berthold.

Urbano Papæ Placentia recedenti Conradus Henrici filius apud Cremonam obviam progreſſus, ſtratoris officium exhibuit, ac juramento fidelitatem promiſit. Dominus autem Papa in filium ſanctæ Romanæ Eccleſiæ recepit illum, eique concilium, & adjutorium ad obtinendum regnum, & ad coronam Imperialem acquirendam coram populo firmiſſime promiſit, ſalva quidem juſtitia illius eccleſiæ, & ſtatus Apoſtolici, maxime in inveſtituris, in ſpiritualibus officiis a laico non uſurpandis. Ivo Carnotenſis Papæ gratulatus eſt, quod Italiæ regnum jam diu rebelle in ejus conſpectu pene totum conticuerit, ita ut novus Rex ad voluntatem Dei, & ſuam in manus ejus ſe dederit. Fatendum tamen, adhuc plures urbes ſtetiſſe pro Guiberto, quarum auxilio per plures annos adhuc dominatus eſt in Italia. Henricus etiam debellatum Welphonem Bavariæ ducem, & Papæ, & Conradi fautorem ſuo ducatu privavit, quem anno ſequenti, cum in ejus gratiam rediiſſet, ei reddidit. Tunc quoque fames, & peſtilentiæ graſſatæ ſunt per Germaniam, Galliam, & Italiam, & mortalitas magna facta eſt. Hinc ad pœnitentiam converſi ſunt plurimi. Manegoldus Alſata, qui canonicorum regularium monaſterium Marbaci condiderat, hiſce calamitatibus ſtrenue uſus eſt, ut multos ad eccleſiæ communionem reduceret. Illius enim provinciæ nobiles certatim ad eum confluebant, quos a cenſuris abſolutos Deo per pœnitentiam reconciliavit. Hi deinceps in Urbani Papæ communione perſeverantes ſimoniacis vel incontinentibus presbyteris in ſacris communicare noluerunt.

Annal. Saxo. pag. 576.

Edmer. apud Alford. tom. 4. *Angliæ rex vexat S. Anſelmum.*

Willelmus cognomento Rufus, Anglorum rex non parum oppreſſit hanc eccleſiam. Roberto fratri ſuo Normanniam auferre cogitabat: atque ut perficeret, immenſas colligebat pecunias. Anſelmo quidam ſuaſere, ut Regis gratiam redimeret, ac perpetuum defenſorem ſibi pararet, ei quingentas argenti libras offerret: quas Rex quidem gratanter accepit. Maligne vero quidam illum ſugillare cœperunt, quaſi multo plura dare debuiſſet. Itaque ejus juſſu Anſelmo nuntiatur Regem ejus donum refutare: Cumque ipſe Regem adiiſſet, aſpere dimiſſus eſt. Ille vero Deo gratias egit, qui eum ſervaſſet immunem ab hac infamia, ne deinceps fieret tributaria eccleſia, eamque pecuniam pauperibus diſtribuit.

CHRISTI An. 1095.

Ibid.

Aliquanto poſt tamen Regem adiit, aitque: Te mare tranſiturum, & Normanniam tuæ ditioni ſubjugaturum diſpoſuiſti: quæ tibi proſpere cedant: obſecro primum fer opem, & conſilium, qualiter in hoc regno tuo Chriſtianitas, quæ jam fere tota in multis periit, in ſtatum ſuum redigi poſſit. Jube, ſi placet, concilia ex antiquo uſu renovari. Generale nempe concilium, ex quo Rex fuiſti, non eſt in Anglia celebratum. Quapropter crimina eruperunt, & per pravam conſuetudinem excreverunt, præſertim ſodomia, & illicita connubia. Rex reſpondit: Cum mihi viſum fuerit, de his agam, non ad tuam, ſed ad meam voluntatem. Anſelmus verba ſua vertit ad alia, dicens: Abbatiæ plures ſunt paſtoribus deſtitutæ. Quamobrem monachi, relicto ordine ſuo, per luxus ſæculi vadunt, & ſine confeſſione de hac vita cadunt. Unde precor, ut ſecundum Dei voluntatem abbates inſtituas. Rex turbatus iracunde reſpondit: Quid ad te? nunquid abbatiæ ſunt meæ? Anſelmus dixit: ſunt quidem tuæ, ut eas tanquam advocatus defendas, & cuſtodias, non autem ut invadas. Dei ſcimus eſſe, ut miniſtri ejus inde vivant . . . . . Eccleſiis, ſi placet, ſua dimitte. Rex conqueſtus eſt, quod ea ſibi diceret, quæ prædeceſſor ejus patri ſuo dicere non auſus eſſet.

Ibid.

Anſelmus offenſum ſibi principem intellexit: conſiderans igitur ſe ſine ejus authoritate nullum afferre poſſe tot malis remedium: Regem per epiſcopos deprecatus eſt, ut in amicitiam ſui ſe gratis admitteret, & ſi quid offendiſſet, ſatisfacere paratus eſſet. Rex ambigue reſpondit. Itaque Anſelmo ſuadent epiſcopi, ut mille libris argenti Regi datis ejus amicitiam redimat. Anſelmus eas dare noluit, ne Rex alias ira ſimulata rurſum ſimilem ſummam ab eo exigeret. Dixerunt epiſcopi, ſcimus, quod ſaltem oblatas quingentas libras non ei negabis. Ille reſpondit: nec ipſas amplius dabo, earum quippe partem pauperibus dedi. Rex, his auditis, juſſit ei referri: Pro patre vel pro Archiepiſcopo nequaquam illum ultra tenebo; & ſtatim in Normanniam tranſiit, eamque ſibi ſubjicere non potuit: ſed infecto negotio reverſus eſt.

Ibid.

Anſelmus Regem adiit, eique voluntatem ſuam in hoc eſſe innotuit, ut Urbanum Romanum Pontificem pro pallii petitione adiret. Rex reſpondit, illum pro Apoſtolico ſe nondum accepiſſe: nec ſuæ, nec paternæ conſuetudinis eatenus extitiſſe, ut præter ſuam licentiam aliquis in regno Angliæ Papam nominaret. Anſelmus dixit, quod, priuſquam epiſcopus fieri conſentiret, ſe ei dixiſſe, quod ipſe abbas Beccenſis Urbanus pro Papa ſuſceperit, nec ab illius obedientia quoquo modo diſcedere voluerit. Quibus auditis, Rex proteſtatus eſt, illum nequaquam fidem ſibi debitam, ſimul & Urbano Papæ obedientiam, contra ſuam voluntatem poſſe ſervare. Anſelmus petiit inducias ad iſtius rei examinationem: quatenus epiſcopis, abbatibus, cunctiſque regni principibus, una coeuntibus, communi conſenſu definiretur, utrum, ſalva obedientia ſedis Apoſtolicæ, fidem Regi ſervare poſſet, an non? Quod ſi probatum fuerit, utrumque fieri non poſſe; malle ſe ex Anglia diſcedere, quam Urbani obedientiam, vel ad horam abrogare. Conceſſis induciis, prælati, & optimates totius regni, ex Regis ſanctione quinto Idus Martii, anni milleſimi nonageſimi quinti apud Rochinghamiam conveniunt. Rex cum ſuis ſecretius in Anſelmum conſilia ſua ſtudioſe retexebat. Anſelmus vero epiſcopos, abbates, & principes ad ſe e regio ſecreto vocatos allocutus eſt, exponens quæ prius Regi dixerat de adeundo Urbano Papa pro pallio, & reſponſa Regis: ſicque concluſit: Omnes itaque, ſed vos præcipue, fratres & coepiſcopi mei, precor, quatenus iſtis diligenter inſpectis, ſtudioſius, ſicut vos decet, quo uti queam, mihi conſilium detis: ita ut contra obedientiam Papæ nihil agam, & fidem, quam domino Regi debeo, non offendam. Epiſcopi reſponderunt: Conſilium, quod petis, penes te eſt, & noſtro non eges. Verum tamen ſi remota omni alia occaſione ſimpliciter ad voluntatem Regis conſilii tui ſummam transferre velles, tibi, & nobis conſuluremus. Attamen, ſi jubes, verba tua domino noſtro referemus. Annuit ipſe, & fecerunt uti dixerant. Rex præcepit ut omnia in craſtinum differrentur.

Ibid.

Epiſcopi poſtridie Anſelmo conſulenti reſponderunt eadem quæ prius. Anſelmus tunc dixit: Quando quidem mihi conſilium non niſi ad unius hominis volun-

CHRISTI AN.1095. voluntatem dare vultis, ego a ſummo paſtore, & principe omnium concilium, quod ſequar, accipiam. Quare cunctis noveritis, quod in his, quæ Dei ſunt, Vicario beati Petri obedientiam, & in his, quæ terrenæ domini mei Regis dignitati jure competunt, & fidele conſilium, & auxilium pro ſenſus mei capacitate impendam. Omnes turbati cum feſtinatione ſurrexerunt, converſique ad illum cum jurgio, ſcias inquiunt, nos hæc verba tua minime Regi tua vice portaturos. Ipſemet ad Regem ingreditur, & quæ dixerat, refert: continuoque diſceſſit. Rex vehementer iratus cum epiſcopis, & principibus deliberare cœpit, quodnam reſponſum daret. Poſt longam conſultationem epiſcopi quidam, & principes a Rege miſſi ei dixere: Vult dominus noſter Rex, omiſſis aliis verbis, a te ſub celeritate ſententiam audire de his, quæ inter illum, & te dicta fuerunt apud Itinghan: unde petiſti inducias in hunc diem reſpondendi. Verum tamen noveris totum regnum conqueri adverſum te, quod Regi conaris decus imperii ſui coronam auferre. Quicumque enim regiæ dignitatis conſuetudines ei tulit, coronam ſimul tulit. Itaque rogamus, & Urbani illius, qui offenſo Rege nihil tibi prodeſſe, nec ipſo pacato tibi quicquam valet obeſſe, obedientiam abjice, & liber, ut Cantuarienſem epiſcopum decet, in cunctis actibus tuis voluntatem Regis expecta. Hæc rogamus, & conſulimus. Anſelmus reſpondit: Urbani Papæ obedientiam abnegare nullatenus volo. Jam dies inclinat in veſperam, differatur, ſi placet, in craſtinum. Illi ad regem reverſi perſuaſerunt inducias non eſſe dandas: ſed cauſa recenti examinatione diſcuſſa, ſupremam, ſi ſuis conſiliis adquieſcere nollet, in eum mox judicii ſententiam invehi juberet.

Ibid. Willelmus Dunelmenſis hujus diſſidii incentor Regi ſpoponderat, ſe facturum, ut Anſelmus aut Urbani obedientiam abnegaret; aut Archiepiſcopatui, reddito baculo, & annulo, abrenuntiaret: ratus, quod ipſe ei ſuccederet. Itaque plurimis comitatus dixit Anſelmo: Audi querimoniam Regis contra te: Dicit, quod, quantum tua intereſt, eum ſua dignitate ſpoliaſti, dum Urbanum ſine ſui authoritate præcepti Papam in Anglia facis. Reveſti eum prius, ſi placet, debita regni ſui dignitate: & tunc demum de induciis age . . . . . . Quare nunc reſponde: aut ſententiam vindicem tuæ præſumptionis in præſenti experieris . . . . . Anſelmus reſpondit: Qui propterea, quod Romanæ Eccleſiæ ſummo Pontifici obedientiam abnegare nolo, vult probare me fidem, & ſacramentum violare, quod Regi debeo, adſit, & in nomine Domini me paratum inveniet ei, ſicut debeo, reſpondere. Quibus auditis, aſpicientes ſe invicem ad Regem reverſi ſunt. Intellexerunt enim, quod prius non animadverterant, Archiepiſcopum Cantuarienſem a ſolo Papa judicari poſſe vel damnari.

Ibid. Rex his cognitis ultra modum exacerbatus inſtante nocte dimiſit omnes, juſſitque, ut mane redirent. Rex, poſtquam reverſi ſunt, ab iis inquirere cœpit, quid in damnationem Anſelmi componere poſſet, nec inveniebat. Rex inſtabat, ut eum damnarent. Illi reſponderunt. Primas eſt non modo Angliæ, ſed & Scotiæ, & Hyberniæ, nec non adjacentium inſularum: nos autem ejus ſuffraganei, unde rationabiliter eum damnare non poſſumus, etiam ſi aliqua culpa in eo poſſet oſtendi. Urgente Rege, ut ſaltem omnes obedientiam ei denegarent, epiſcopi ſociatis ſibi abbatibus Anſelmo referunt quod Rex dixerat, ſuam illius abnegationem ingerentes. Ille reſpondit: Abſit a me ſimilem vobis vicem rependere: paternam vobis charitatem exhibeas, enitar vos ut fratres, & filios eccleſiæ Cantuarienſis ab eo errore convertere, & per poteſtatem mihi a Domino datam ad viam rectitudinis revocare. Regi vero, qui me pro Archiepiſcopo habere nolle dicit, omnem cum fideli ſervitio ſecuritatem ſpondeo, & paterno affectu diligentem illius animæ curam, ſi forte dignabitur, habebo, retenta ſemper apud me poteſtate, nomine, & officio pontificatus Cantuarienſis.

Ibid. Epiſcopi confuſione conperti ſunt, intelligentes apoſtaſiam ſuam a cunctis deteſtari, ſeque variis affici convitiis. Quærenti Regi, an omnem ſine ulla conditione obedientiam denegaſſent, varie reſponderunt: illos vero, qui in eo ſolo, quod præciperet ex parte Apoſtolici, ſeſe ſubjectionem illi denegaſſe dixerunt, Rex indignatus ſubmovit, nec niſi data copioſa pecunia in ejus amicitiam recepti ſunt. Anſelmus autem ſciens omnem in Anglia ſecuritatem ſibi a Rege ſublatam, poſtulavit conductum, quo cum ſuis portum maris tuto petens regno diſcederet. Rex vero licet diſceſſum ejus deſideraret, nolebat tamen cum pontificis dignitate, ne gravius inde ſcandalum naſceretur. Init igitur conſilium cum principibus, qui ſuaſerunt, ut in domum ſuam pacifice dimitteretur, ibi Regis reſponſum recepturus. Veniunt ad eum regni proceres cum quibuſdam epiſcopis, eique dicunt: Dolemus hanc diſcordiam inter Regem, & te eſſe exortam: quare cupientes in priſtinam vos revocare concordiam. Cenſemus igitur neceſſarium inter vos ſic fieri inducias, ita ut donec pax fiat, nihil ab utroque fiat, quod concordiæ metas erumpat . . . . Concedo ſuſcipere, inquit Anſelmus, quod domino Regi, & vobis placet pro pacis cuſtodia ſecundum Deum ſtatuere, ſalva tamen apud me debita Urbano Papæ obedientia. Rege approbante dantur induciæ uſque ad octavam Pentecoſtes. CHRISTI AN.1095.

Ibid. Evolutis paucis diebus Balduinum monachum Anſelmi chariſſimum conſiliarium, & duos ejus clericos Rex ab Anglia pepulit, & plures ejus domeſticos varie vexavit: quæ patienter tulit Anſelmus. Cum autem induciarum dies præſtolaretur, Walterius Albanenſis epiſcopus ab Urbano Papa miſſus venit in Angliam, adducentibus eum duobus clericis, qui de capella Regis erant, quos Rex clam Romam miſerat, Romanæ ſtatum Eccleſiæ volens per eos cognoſcere, & quis e duobus, qui a diverſis nuncupabantur Apoſtolici, erat electus canonice, quod uſque ad id temporis in Anglia ignorabatur. Ut ſcirent itaque veritatem hujuſce rei, miſſi ſunt hi duo clerici. Eaque cognita juſſi ſunt promiſſionibus Papam ad hoc, ſi poſſent, perducere, ut ipſi Regi ad uſum Archiepiſcopi Cantuarienſis pallium tacita perſona Anſelmi dirigeret, quod re ipſa, cui vellet, cum archiepiſcopatu vice Apoſtolici daret, eaque arte ſpoliatum Anſelmum Anglia ejiceret. Præfactus ergo epiſcopus pallium ferens, Cantuaria pertranſita, ad Regem properabat, ad quem venit paucis ante Pentecoſten diebus. Rex ſentiens eum ex parte Urbani cuncta ſuæ voluntati convenientia nuntiare, & ea, ſi Urbanum pro Papa in ſuo regno ſuſciperet, velle Apoſtolica authoritate ſibi, dum viveret, in privilegium promulgare: Præcepit Urbanum in omni regno ſuo haberi pro Apoſtolico, eique vice beati Petri in chriſtiana religione obedire. Egit poſt hæc quibus modis poterat ipſe Rex cum epiſcopo, ut Romani Pontificis authoritate Anſelmum ab archiepiſcopatu deponeret; ſpondens immenſas pecunias ſe ei, & Eccleſiæ Romanæ ſingulis annis daturum, ſi in hoc ſuo deſiderio ſatisfaceret. Verum cum id nulla ratione fieri poſſe diceret epiſcopus, animo deficiebat, videns ſe in ſuſceptione Romani Pontificis nihil profeciſſe. Itaque quæſivit quo modo ſalva ſua dignitate amorem ſuum Anſelmo ſpecie tenus redderet.

Ibid. Inſtante die, quo finiebantur induciæ, Anſelmo mandatum eſt, ut in villa ſua Heila nuntios regios expectaret. Illuc ſe contulit, & ſequenti die veniunt ad illum omnes fere epiſcopi Angliæ, qui præmiſſa pace ſui tentarunt ad hoc illum allicere, ut vel tunc data pecunia Regis amicitiam ſibi conciliaret. Sed cum inflexibilem repeuiſſent, quærunt quid igitur velit. Jam dixi vobis, inquit, quod numquam domino meo hanc contumeliam faciam, ut facto probem amicitiam ejus eſſe venalem: ſed ſi me, ſicut debet, patrem ſuum vult gratis diligere, & ut, more Cantuarienſis Archiepiſcopi ſub obedientia Urbani Papæ in Anglia vivam, permittere, gratiſe ſuſcipiam, eique pace, & ſecuritate potitus ſicut domino, & Regi meo fideliter & opportune deſerviam. Si hoc non vult, det mihi conductum, donec ad mare perveniam, & poſtmodum quod intelligam me facere debere, faciam. Urbanus Papa, inquiunt, rogatu Regis pallium per epiſcopum direxit. Tuum igitur erit conſiderare, quid tanto beneficio dignum Regi rependas? Quod enim ſine multis periculis, & impenſis obtinere non poſſes, ecce, nullo interveniente gravamine, habes. Anſelmus in his ſenſit nimis implicitum negotium actitatum contra ſe, anxiatuſque ſpiritu dixit: O beneficium, cujus æſtimatio quanta ſit apud me, novit dominus inſpector conſcientiæ meæ. Rex igitur Anſelmo gratiam ſuam gratis reddidit, qui Windleſoræ Regem ſalutavit.

Com

CHRISTI AN.1095. Cum autem de pallii ſuſceptione ageretur, quidam inſtitere ut per manus Regis illud ſuſciperet; non acquiavit. Legatus igitur illud Cantuariam detulit quarto Idus Junii. Itum eſt obviam a monachis in ipſa Metropoli ſede Deo famulantibus, aſſociato ſibi fratrum conventu vicinæ BB. Apoſtolorum Petri & Pauli abbatiæ cum plurimis clericis. Anſelmus epiſcopis dextra lævaque ſtipatus ac ſuſtentatus, nudis pedibus, ſed indutus ſacris veſtibus, devotus occurrit, palliumque ſuper altare delatum aſſumpſit, atque ab omnibus deoſculatum, collo ſuo impoſuit, miſſarumque ſolemnia celebravit. Anſelmus Papæ literis gratias egit. Edmerus Anſelmo coævus hæc in ejus vita brevius ſcripſerat, quæ poſtea Rhetorice amplificata edidit in libris novorum.

Ibid.

Alford. Annal. Anglic. tom. 4. *Anſelmi liber de Incarnat.* XXXIV. Anſelmus eodem anno librum de Incarnatione ſcripſit adverſus Roſcelini hæreſim, quem cum literis nuncupatoriis miſit ad Urbanum Papam. In ejus exordio, eorum ſuperbiam vecordiamque confutat, qui fidei authoritatem enervantes hanc rationi ſubjiciunt, nihilque credunt, niſi quod intelligere valent, licet Apoſtolus præcipiat, ut intellectus captivetur in obſequio fidei. “ Sed prius quam de quæſtione diſſeram, inquit Anſelmus, aliquid præmittam ad compeſcendam eorum præſumptionem, qui nefanda temeritate audent diſputare contra aliquid eorum, quæ fides chriſtiana confitetur. Quoniam id intellectu capere nequeunt, & potius inſipienti ſuperbia judicant, nullatenus poſſe eſſe quod nequeunt intelligere; quum humili ſapientia fateantur eſſe multa, quæ ipſi non valeant comprehendere. Nullus quippe chriſtianus debet diſputare, quod catholica Eccleſia corde credit, & ore confitetur, quomodo non ſit, ſed ſemper eamdem fidem indubitanter tenendo, amando, & ſecundum eam vivendo humiliter, quantum poteſt, quærere rationem quomodo ſit. Si poteſt intelligere, Deo gratias agat: ſi non poteſt, non immittat cornua ad ventilandum, ſed ſubmittat caput ad venerandum. Citius enim in ſe poteſt confidens humana ſapientia impingendo, cornua ſibi evellere, quam omittendo petram hanc avellere. Solent enim quidam, cum cœperint quaſi cornua confidentiæ ſibi ſcientiæ producere, neſcientes, quod ſi quis exiſtimat ſe ſcire aliquid, nondum cognovit quemadmodum oporteat eum ſcire: antequam habeant perſuaſibilitatem fidei, alas ſpirituales præſumendo in altiſſimas de fide quæſtiones aſſurgere. Unde fit, ut dum ad illa, quæ prius fidei ſcalam exigunt, ſicut ſcriptum eſt: Niſi credideritis, non intelligetis; præpoſtere prius per intellectum conantur aſcendere, in multimodos errores per intellectus defectum cogantur deſcendere. Palam namque eſt, quia illi non habent fidei firmitatem, qui quoniam quod credunt, intelligere non poſſunt, diſputant contra ejus fidei a ſanctis Patribus confirmatam veritatem: velut ſi veſpertiliones & noctuæ, non niſi in nocte cœlum videntes, de meridiani ſolis radiis diſceptent contra aquilas, ſolem ipſum irreverberato viſu intuentes. „

Malmeſburg. l. 4. c. 2. XXXV. Urbanus Papa poſt Placentinam ſynodum pervaſis Alpibus venit in Gallias: adventus cauſa ferebatur perſpicua, quod violentia Guiberti Roma extruſus citra montanas ad ſui reverentiam ſollicitaret eccleſias. Synodi Lemovicenſis acta teſtantur eum veniſſe in Gallias ut Gallorum gentem armis belliſque exercitatam precibus & monitis provocaret, ut expeditionem maxima manu confertam ad orientis partes ſuſciperet, populumque

Claromont. ſynodus. Conc. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Lab. Chriſtianum a jugo nefandæ gentis liberaret. Ea præcipue de cauſa pro octava ſancti Martini anno milleſimo nonageſimo quinto Claromontanum indixit concilium: huic interfuere tredecim Archiepiſcopi, & ducenti viginti quinque epiſcopi; abbates autem nonaginta. Triginta duo canones editi ſunt. Secundus ſic habet: “ Quicumque pro ſola devotione, non pro honoris vel pecuniæ adeptione, ad liberandam Eccleſiam Dei Jeruſalem profectus fuerit, iter illud pro omni pœnitentia ei reputetur. „ Canonicis pœnis, quas gravium ſcelerum rei ſubire debuiſſent, Papa minorem pœnam ſubjicit, ſcilicet expeditionem ſacram. Ejuſmodi graviorum pœnarum temporalium commutatio & relaxatio dicta eſt indulgentia. Illius exempla in prioribus ſæculis jam protulimus. Hæc autem minor pœna penitus ſatiſfaciendi vim habet ex uberiore Chriſti ſatisfactionum applicatione. Cum enim pro nobis paſſus ſit, CHRISTI AN.1095.
ſuperabundantem ſatisfactionum ſuarum theſaurum reliquit Eccleſiæ, illatumque diſpenſatio maxime pertinet ad Romanum Pontificem, qui fidelis bonorum domini ſui diſpenſator eſſe debet. Hinc, ut obſervant Theologi, tria pro indulgentiis neceſſaria ſunt. Primo. Ut ſit cauſa gravis illius conceſſionis. Secundo. Ut quædam pia opera ſatisfactoria præſcribantur. Tertio. Ut peccatorum culpæ fuerint remiſſæ per ſacramentum pœnitentiæ, quemadmodum Chriſtus inſtituit. Indulgentiæ præterea neminem eximunt a condigna ſatisfactione ſacramentali, qualem requirit Tridentina ſynodus. Hinc cum aliqui ſacramenti pœnitentiæ miniſtri, ſub prætextu indulgentiarum, vel nullas, vel leves pœnas magnis peccatoribus injungerent, id in ſuis bullis prohibuere Romani Pontifices. Idem dicendum de carnis mortificationibus, quarum obligatio ſemper remanet: ſunt enim ad fugam peccati, & virtutis exercitium neceſſariæ; ſed ſi ſapiens uſus indulgentiarum privatæ pœnitentiæ nihil nocet, fatendum, inde plurimum imminutam fuiſſe pœnitentiam publicam, quæ ſenſim penitus deſiit.

Sextus canon ſic habet: “ Nullus ſibi præbendam emat: quod ſi quis emerit, vel parentes illius illi emerint, in diſpoſitionem epiſcopi ſui reddant. Nonus. Ut nullus ſacerdos aut diaconus aut ſubdiaconus, ſed & nullus, qui canonicam habet, fornicationis ſibi copulam adjungat. Quod ſi quis fecerit, a canonica omnino arceatur. Decimus. Ut in domibus clericorum nullas liceat habitare mulieres, niſi quas ſancti canones permittunt. Undecimus. Ut nulli filii concubinarum ad ordines vel aliquos honores eccleſiaſticos promoveantur, niſi monachaliter vel canonice vixerint in eccleſia. „ Ibid.

Decimus ſextus. “ Interdictum eſt, ne Reges vel aliqui principes aliquam inveſtituram de eccleſiaſticis honoribus faciant. Decimus ſeptimus. Ne epiſcopus vel ſacerdos Regi vel alicui laico in manibus ligiam fidelitatem faciat. Decimus nonus. Ne laici decimam partem de laboribus ſuis retineant. Vigeſimus ſeptimus.... Ne aliquis communicet de altari, niſi corpus ſeparatim, & ſanguinem ſimiliter, niſi per neceſſitatem & cautelam. „ Fidelibus enim Euchariſtiam ſanguine Domini intinctam porrigere tunc quidam non dubitabant. Uſus ille Chriſti inſtitutioni non conveniebat, ſeparatim enim utrumque porrexit. Itaque tunc adhuc in uſu erat communio ſub utraque ſpecie. Trigeſimus. Quod ſi quis aliquod crimen peregerit, & ad eccleſiam vel crucem confugerit, accepta ſecuritate vitæ & membrorum reddatur juſtitiæ. Trigeſimus primus. Ne aliquis clericus res epiſcoporum vel clericorum vel in vita vel poſt mortem eorum diripiat, vel in uſus proprios auferat. Quod ſi quis fecerit, anathema ſit. Et dictum eſt ab omnibus: Fiat, fiat. „ Codex manuſcriptus Cencii camerarii hanc prohibitionem extendit ad laicos. Trigeſimus ſecundus. “ Si quis epiſcopum ceperit & incarceraverit, perpetuæ infamiæ ſubjaceat, ulterius arma non exerceat. „ Ibid. Auth. micrologi. c. 26.

Willelmus epiſcopus Pictavienſis ſequens teſtimonium dedit de ſententia in eadem ſynodo data adverſus Dolenſem epiſcopum pro Turonenſi eccleſia. Nos in veritate teſtamur, Radulphum Archiepiſcopum Turonenſem in concilio Claromontenſi coram Beatiſſimo Papa Urbano, cæteriſque Patribus adverſus Archiepiſcopum Dolenſem propoſuiſſe, & eum quaſi ſubjectum ſibi ſuper inobedientia impetiviſſe. Hujus igitur impetitionibus & Archiepiſcopi Dolenſis reſponſionibus dominus Papa attente conſideratis, adjudicavit Archiepiſcopum Dolenſem deinceps Archiepiſcopo Turonenſi ſubjici debere, & de inobedientiæ textu ſatisfactionis condignam pœnitudinem exhibere. Hujus rei teſtes ſumus. Ibid.

Hugo Lugdunenſis Archiepiſcopus de primatu ſuæ eccleſiæ querelam detulit. Lecta ſunt Apoſtolicæ authoritatis privilegia, quæ eam aſtruebant. Richerio Senonenſi ad reſpondendum datæ ſunt induciæ uſque ad tertium diem; ſed cum ille partim pro negotii gravamine, partim pro ægritudine ſe conventui ſubtraxiſſet, per legatos requiſitus & obedire renuens, longiores inducias flagitabat. Ejus ſuffraganei inducias impetrarunt in diem alterum, ut eum familiarius convenirent, præmiſſa pollicitatione, ut, ſi tunc adhuc renitteretur, ipſi definitioni concilii unanimiter obedirent. Evoluto ſexto die, cum adhuc inducias petendo reſiſteret, ex totius ſynodi judicio Ibid. *Urbani P. decretum de primatu Lugdunenſi.*

CHRISTI An. 1095.

ſancitum eſt, Senonenſem Archiepiſcopum Lugdunenſi tanquam primati ſubjectionem obedientiamque debere . . . . . Cui ſententiæ ſe humiliter obedituros, Senonenſis ſuffraganei propria quiſque voce profeſſus eſt. Id ipſum etiam de Rotomagenſi eccleſia confirmatum eſt. De Turonenſi, qui dudum obedierat, nulla tunc mota eſt quæſtio. Hugo Lugdunenſis die octavo concilii conqueſtus eſt, Senonenſem Archiepiſcopum a legatis ſuis admonitum, nullam adhuc Lugdunenſi eccleſiæ pro primatu reverentiam profiteri. Eapropter, inquit Urbanus Papa, Nos, toto conſentiente concilio, pallii uſum, & ſuffraganeorum obedientiam, donec ipſe obediret Senonenſi Archiepiſcopo, interdiximus . . . . . In Rotomagenſem quoque, quia aberat, eamdem ſententiam promulgamus, niſi infra tres menſes poſt ſententiam cognitam ſubjectionem debitam polliceretur. Ipſius itaque ſuffraganeis, qui præſentes aderant, ſententiam noſtram debita humilitate ſuſcipientibus, ac obedientiam promittentibus, per præſentis igitur privilegii paginam, Lugdunenſi eccleſiæ primatum ſuper quatuor provincias confirmamus, & per eam tibi tuiſque ſucceſſoribus . . . . . Provincias autem illas, quas tibi confirmamus, dicimus, Lugdunenſem, Rotomagenſem, Turonenſem & Senonenſem . . . . ſalva in omnibus ſedis Apoſtolicæ reverentia & authoritate . . . . . . Aliæ igitur Galliarum provinciæ hic non nominatæ Lugdunenſi primatui non ſubjiciebantur. Datum eſt apud Claromontem Arverniæ, Kalendis Decembris, anno milleſimo nonageſimo quinto, pontificatus Urbani Papæ anno octavo.

Ibid. Paſchal. P. ep. ad Ivon.

Id quoque in eadem ſynodo definitum manuſcripta docent. In eccleſiis, ubi monachi habitant, populus per monachum non regatur: ſed capellanus, qui populum regat, ab epiſcopo per conſilium monachorum inſtituatur: ita tamen, ut ei ſolius epiſcopi arbitrio tam ordinatio, quam depoſitio, & totius vitæ pendeat converſatio . . . . , Decretum etiam, ut altaria, quæ ab annis triginta, & ſub vicariorum redemptione monaſteria poſſediſſe noſcuntur, quiete deinceps ipſis monaſteriis firma permaneant. Statutum eſt etiam, ut epiſcopi cenſum annuum habeant a monachis pro redemptione altarium ſeu decimarum, quas poſſidebant; ſed prohibitum eſt, ne eas vendant epiſcopi.

Godefrid. vind. ep. ad Ulger.

Ivon. Carnot. ep. 211.

Philippus Francorum rex accuſatus eſt, quod Andegavenſi comiti conſanguineo ſuo Bertradam uxorem ſuam ſubtraxerat, quam etiam illicite retinebat, & propter inceſtus comprobationem excommunicatus eſt ab Urbano Papa in eadem ſynodo. Rex tunc cum ea fecit divortium; ſed poſtea rediit ad ejus conſortium; in Pictavienſi concilio rurſus excommunicatus eſt. His ſub Urbani Papæ nomine duæ ſynodales orationes ſubjiciuntur, quas ſuppoſititias putant periti critici. Hujuſce ſynodi canonum plures extant collectiones: omnium optima habetur Lambertina, quæ tantæ authoritatis fuit, ut ſub ipſius concilii tempus ejus verbis citata fuerint Claromontana decreta in ſynodo Bellovacenſi, ut legenti patet. Quædam tamen ei deeſſe comprobantur, quæ in ſynopſi Malmesburgicoſi, & in literis Ivonis & aliorum leguntur.

Orientis miſer ſtatus.

XXXVI. Canonicarum pœnarum relaxatio, ſeu potius commutatio, quam tunc Urbanus Papa conceſſit, fuit potius claſſicum, quo innumeri homines excitati ad arma convolarunt, ut Palæſtinam de Saracenorum jugo liberarent, & religionem prope collapſam in Oriente reſtituerent. Miſerrimum ejus ſtatum in literis ad principes Occidentis ſic deſcribit Alexis Imperator. "Infidelium tyrannide periit pene tota terra a Hieruſalem uſque Græciam, & tota Græcia cum ſuis regionibus ſuperioribus, quæ ſunt utraque Cappadocia, Phrygia, Bithynia, Pontus, Galatia, Lidia, Pamphylia, Iſauria, Lycia, & inſulæ principales, Chio & Mytylena, & multæ aliæ regiones & inſulæ, quas non valemus modo computare. Et forte nihil remanſit niſi Conſtantinopolis, quam ipſi minantur citiſſime nobis auferre, niſi auxilium Dei & fidelium Chriſtianorum latinorum celeriter ſubveniat.

Ducang. in not. ad l. 7. Alex.

Guillel. Tyr. l. 1. c. 9.

Petrus presbyter epiſcopatus Ambianenſis, re & nomine dictus eremita, aliquot annis antea venerat Jeroſolymam, ibique plenius didicit, quod prius a-liis referentibus audierat. Cumque accepiſſet, civitatis patriarcham nomine Simeonem eſſe virum religioſum, eum alloqui voluit. Patriarcha ei narrait, quanta Dei populus pateretur. Quærenti Petro num tot malis ſupereſſet aliquod remedium, Patriarcha reſpondit, nullum a Græcis ſperandum auxilium, quippe qui intra paucos annos pluſquam dimidium amiſerant ſui Imperii. Petrus ei promiſit, quod, ſi ille Papæ & principibus Occidentis tantas calamitates ſignificare vellet, paratum ſe eſſe omnes convenire, & ad ferendum auxilium diligenter inſtare. Eccleſiam poſtea Dominicæ Reſurrectionis ingreſſus ariſonem habuit, qua Chriſtus, ut injunctam ſibi legationem perageret, eum hortabatur. Hinc navem conſcendit, atque ad Urbanum Papam Simeonis literas attulit, quibus eum excitabat ad commiſerationem, Chriſti incunabula & ſepulchrum, cæteraque loca ſancta ipſius memoria conſecrata, ab infidelibus Turcis profanata, omnique contumeliarum genere affecta deplorans.

CHRISTI An. 1095.

Petrus eremita expeditionem ſacram prædicat.

Ibid.

Petrus a Papa præmiſſus Alpes tranſiit, occidentaleſque principes ſigillatim adiens hortatus eſt, ut fratribus in tanta afflictione poſitis ſubvenire non differrent. Urbanus Papa eum ſubſecutus in Claromontana ſynodo prædictum decretum tulit, epiſcopiſque præcepit, ut ad propria reverſi cum omni inſtantia plebes ſuas ad bellum ſacrum adhortarentur.

Papæ ſponſio, Petri ſermones, epiſcoporum adhortationes, omnium animos excitarunt: innumeri cujuslibet ætatis, ſexus, conditionis, nationis catervatim concurrebant, ut quoquo modo illius expeditionis eſſent participes. Erat pro ſtipendio indulgentia peccatorum propoſita, atque pro teſſera militari ſignum ſanctiſſimæ crucis rubei coloris ſuper ſcapulam dexteram impreſſum veſtibus. At demum, ne nihil ire volentibus objiceretur impedimenti, ſtatuit ſynodus, ut cuncta bona eorum, qui militarent, ſemper & ubique eſſent in pace, & ab omnibus inquietantibus libera, donec rediiſſent, & omnes, qui crucis ſignum accepiſſent, ad voti executionem, ſub pœna excommunicationis aſtrinxit. Infirmos tamen, ſenes, mulieres, alioſque bello non idoneos non recipiendos eſſe cenſuit. Omnibus autem cruciatis venerandæ ſapientiæ virum Hademarum epiſcopum Anicienſem ex epiſcoporum conſilio præfecit, eumque legatum ſuum inſtituit. Multi principes poſt hæc illius expeditionis duces ſe accepta cruce profeſſi ſunt, quibus exemplo præivit Raymundus comes Toloſanus.

CHRISTI An. 1096.

Lemovicenſis ſynodus.

Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 12. Lab.

XXXVII. Poſt Claromontanum concilium Papa cum multis epiſcopis Lemovicas perrexit, multis baſilicis in itinere conſecratis, ibique Chriſti Nativitatem celebravit, & die ſecundo Kalendas Januarii venit ad monaſterium S. Martialis, regalemque baſilicam, quam Ludovicus Pius Imperator a fundamentis conſtruxerat, ſed poſtea igne conſumpta fuerat, & Ademarus abbas illius loci ad plenum reformarat & ornaverat, ſolemniter dedicavit, pignora Sanctorum in ea repoſuit, & mox in ipſo altari Miſſam cantavit. Humbaldus Lemovicenſis epiſcopus ab adverſariis accuſatus, Apoſtolicas literas falſaſſe convincitur, & apud S. Martialem & in conſpectu Ademari abbatis, quo contradicente electus fuerat a Papa, publice deponitur, ſeceditque apud ſanctam Severam diu cum parentibus laicaliter ait; et ſuffectus eſt Guillelmus Prior S. Martialis. De expeditione Hieroſolymitana hic quoque actum eſt; Urbanus enim, ubicumque fuit, præcepit cruces facere hominibus, & Jeruſalem liberare a perfidis gentibus.

Chron. Maleac.

Lemovicis Urbanus Papa Pictavos venit ad feſtivitatem S. Hilarii, & benedixit monaſterium novum, ſexto Kalendas Februarii anni milleſimi nonageſimi ſexti. Poſt hæc perrexit Andegavus, & benedixit monaſterium S. Nicolai; & Manaſſis, qui Raynaldo Remenſi Archiepiſcopo fuerat ſubſtitutus, electionem confirmavit. Inde abiens Turonas menſe Martio tenuit concilium in monaſterio S. Martini, abbatiamque S. Mauri reſtauravit, & præcedentium ſynodorum ſtatuta confirmavit, epiſcopumque Straſburgenſem de excommunicatione reſipiſcentem recepit in communionem: ita tamen, ut de illatis criminibus ſe expurgaret. Demum ſtatuit, ut abbates Cormeriacenſes baculum paſtoralem de ſepulchro S. Martini communi decani & capituli juſſu ſumerent, ſicque diuturnam eorum controverſiam compoſuit.

Chron. Malliac.

Turonenſis ſynodus.

Concil. tom. 6. ed. Hard.

XXXVIII. Guillelmus Rotomagenſis Archiepiſcopus interim menſe Februario convocat ſuos ſuffraganeos,

Ibid.

CHRISTI AN. 1096.

Rotomagenſis ſynodus.

neos, qui tantum legatos ad Clatomontanum concilium miſerant eum literis exeuſatoriis, qui inde eum Apoſtolica benedictione regreſſi, ſynodales epiſtolas attulerant, quas eum legiſſent, ejuſdem ſynodi capitula & ſcita Apoſtolica confirmaverunt, ac proinde Lugdunenſem agnoverunt primatiam. Eadem ſynodus ſtatuit, ut trevia Dei firmiter auſtodiatur, a Dominica die ante caput jejunii, uſque ad ſecundam feriam poſt octavas Pentecoſtes; & a quarta feria ante Adventum uſque ad octavas Epiphaniæ, & per omnes hebdomadas anni, a quarta feria occidente ſole, uſque ad ſecundam feriam, & in omnibus vigiliis & feſtis S. Mariæ & Apoſtolorum, & anathemate feriit omnes, qui hanc treviam jurare vel obſervare negleserint. Statuit etiam, ut omnes eccleſiæ ita ſint ſaiſiatæ de rebus ſuis, ſicut fuerunt tempore Guillelmi regis, & eum eiſdem conſuetudinibus: & quod nullus laicus participationem habeat in tertia parta decimæ, vel in ſepultura, nec in oblatione altaris; nec ſervitium, nec aliquam exactionem inde exigat, præter eam, quæ tempore Guillelmi regis conſtituta eſt. Demum prohibuit, ne presbyter efficiatur homo laici ſeu eliens homagii debitor propter ſeudum, Quia indignum eſt, inquit, ut manus Deo conſecratæ, & per ſacram unctionem ſanctificatæ mittantur inter manus non conſecratas . . . . . . ſed ſi ſeudum a laico ſacerdos tenuerit, quod ad eccleſiam non pertineat, talem faciat ei fidelitatem, ut ſecurus ſit. Aderant eum epiſcopis abbates totius provinciæ eum elero, & parte procerum pacem optantium.

Garib. l.23.c.3.

Urbanus Papa ex urbe Turonenſi reverſus eſt Sanctonas, ibique Paſcha celebravit. Et die vigeſima quarta Maji Toloſæ conſecravit eccleſiam S. Saturnini martyris. Inde venit ad monaſterium S. Pontii Tomerienſis, ibique bulla die vigeſima quarta menſis Junii data Petrum a Roda epiſcopum Pampilonenſem, ejuſque eccleſiam in ſuam ſuſcepit protectionem, ſediſque epiſcopalis translationem a Leirenſi monaſterio Pampilonem, anno milleſimo vigeſimo octavo a Sanctio majori Navarræ rege factam, confirmavit. Inde perrexit Magalonam urbem tunc epiſcopalem, cujus ſedes poſtea Monſpelium tranſlata eſt: ibique ſtetit per quinque dies, & die ſecunda, quæ erat Dominica, congregatis totius epiſcopatus clero & populo ſermonem fecit, aſſiſtentibus Archiepiſcopo Piſano, & Tarraconenſi, & Godefrido Magalonenſi eum tribus aliis, & præſentibus multis proceribus inſulam Magalonenſem ſolemniter conſecravit, & omnibus in ea ſepultis ac ſepeliendis abſolutionem omnium delictorum conceſſit, ſcilicet quantum ad pœnas canonicas, aliaque multa privilegia donavit.

Lab. t. 8. biblioth.

Nemauſenſ. ſynodus.

Magalona Nemauſum profectus eſt Pontifex, ibique menſe Julio ſynodum celebravit. Sexdecim canones edidit. Primus, quartus, quintus, ſextus, ſeptimus, octavus, decimus, duodecimus, decimus quintus continent canones Claromonti jam editos, eoſque confirmant. Secundus ſic habet: "Sunt nonnulli ſtulti dogmatis . . . aſſerentes monachos, qui mundo mortui ſunt, & Deo vivunt, ſacerdotali officio indignos, neque pœnitentiam, aut Chriſtianitatem, ſeu abſolutionem largiri poſſe per ſacerdotalis officii injunctam gratiam: ſed omnino falluntur." Idque demonſtrat exemplis maximorum virorum, qui diu vixere monachi, & poſtea creati epiſcopi primarias Eccleſiæ ſedes ſanctiſſime rexerunt. Hinc in ſequenti canone ſic definit: "Ideoque videtur nobis, ut his, qui ſua relinquunt pro Deo, dignius liceat baptizare, pœnitentiam imponere, nec non peccata ſolvere." Decimus tertius. "Puellæ uſque ad duodecim annos non nubant. Decimus ſextus. Monachi nullo modo recipiant ad ſepulturam, aut ad quodlibet divinum officium excommunicatos aut raptores, aut interdictos."

Ibid.

Philippus rex pœnitens abſolvitur.

XXXIX. Philippus Galliæ rex Papæ ſatis humiliter ad ſatisfactionem venit, & dimiſſa adultera, in gratiam receptus eſt, ejuſque precibus inductus Guillelmi electi Pariſienſis epiſcopi confirmationem commiſit Ivoni Carnotenſi, qui eam ut legitimam Papæ commendaverat, & Guillelmum licet juniorem ut epiſcopatu dignum laudaverat. Qui de ea re diligentius examinata ſic ſcripſit ad Richerium Senonenſem. "Sciatis, canonicos Pariſienſes, decanum videlicet, cantorem, & Raynaldum archidiaconum in præſentia noſtra ſecundum præceptum Domini Papæ juraſſe, ſe nullo terrore Regis vel reginæ compulſos, dominum Guillelmum epiſcopum ſibi elegiſſe, neque aliquid ſimoniacæ pravitatis in ejus electione intendiſſe. Unde mando vobis ex parte Papæ, ut, ſi Pariſienſis eccleſia eum ſibi ordinari & conſecrari poſtulaverit, ante feſtum S. Remigii ſecundum authoritatem & conſuetudinem eccleſiæ veſtræ, ei manum imponatis, & honore pallii vobis ad tempus interdicto, in ejus ordinatione uti nullatenus formidetis.

Ivon. Carnot. epiſt. 43. & 50.

Richerius Senonenſis poſt hanc ordinationem die vigeſima ſexta Decembris ejuſdem anni mortuus eſt. Ei ſucceſſit Daimbertus ejuſdem eccleſiæ vicedominus, ab omni clero & populo electus. Hugo Lugdunenſis & Papæ legatus, miſſis epiſtolis ad epiſcopos Senonenſis provinciæ prohibuit, ne conſecraretur, niſi prius debitam ſibi Primati reverentiam exhiberet. Ivo Carnotenſis, quem ad ejus conſecrationem elegerant alii ſuffraganei, ſic Hugoni reſcripſit: "Factum eſt ut imperaſtis, & manus a conſecratione Senonenſis electi continuimus. Petendo itaque conſulimus diſcretionem veſtram, ut parcius de cætero nos Apoſtolicæ obedientiæ vinculis adſtringatis, ne humeris noſtris importabilia imponendo in inobedientiam labi faciatis . . . . Nos tamen interdicta ſeu mandata pro fidei defenſione, pro fidelium correctione, pro ſceleratorum emendatione, pro imminentium vel futurorum malorum interdictione, promulgata a ſede Apoſtolica, ſic volumus obſervare, ut parati ſimus Deo cooperante quælibet adverſa pro eorum defenſione tolerare. Cum vero ea, quæ ſe habent indifferenter, & in quibus non obſervatis minime ſalus periclitatur, tam obnixe ſervanda ſancitis, vel eum ea, quæ antiquitas ſanxit, conſuetudo ſervavit, & venerabilium authoritas Patrum ſacrata firmavit, prout vultis, minuitis, aut mutatis, attendere debet prudentia veſtra, quid ſaluti eorum, quibus per omnia prodeſſe debetis, conferatis, vel quibus obedientia potius ſit exhibenda, an illis ſanctis Patribus, qui adhuc nobis in ſcriptis ſuis loquuntur; an vobis, quibus nihil aliud eſt propoſitum, niſi priorum ſequi & honorare veſtigia . . . Cum ergo tam iſta, quam alia generalia inſtituta tam abſolute conſecrationem Metropolitani contineant, miramur, cur privatis legibus & novis traditionibus veteres traditiones & conſuetudines removere contenditis: præcipiendo, ut Senonenſis electus ante conſecrationem ſuam vobis præſentetur, & jure primatus veſtri ſubjectionem & obedientiam profiteatur. Quod hactenus nec in Senonenſi provincia, nec in aliis provinciis antiquitas inſtituit, nec conſuetudo ſervavit."

CHRISTI AN. 1096.

Ivon. Carnot. epiſt. 60.

Obedientia ſuos fines habet.

"Quod autem ſcripſiſtis, Dambertum inveſtituram epiſcopatus de manu Regis accepiſſe, nec celatum eſt nobis ab aliquo qui viderit, nec cognitum. Quod tamen ſi factum eſſet, cum hoc nullam vim ſacramenti gerat in conſtituendo epiſcopo, vel admiſſum, vel omiſſum, quid fidei, quid ſacræ religioni officiat, ignoramus: cum poſt canonicam electionem Reges ipſos Apoſtolica authoritate a conceſſione epiſcopatuum prohibitos minime videamus. Legimus enim, ſanctæ recordationis ſummos Pontifices aliquando apud Reges pro electis eccleſiarum, ut eis ab ipſis Regibus concederentur epiſcopatus, ad quos electi erant, interceſſiſſe; aliquorum, quia conceſſiones Regum nondum conſecuti fuerant, conſecrationes diſtuliſſe . . . . Dominus quoque Urbanus Papa Reges tantum a corporali inveſtitura excludit, quantum intelleximus, non ab electione, in quantum ſunt caput populi, vel conceſſione. Quæ conceſſio ſive fiat manu, ſive nutu, ſive lingua, ſive virga, quid refert? Cum Reges nihil ſpiritnale ſe dare intendant; ſed tantum aut votis petentium annuere, aut villas eccleſiaſticas & alia bona exteriora, quæ de munificentia Regum obtinent eccleſiæ, ipſis electis concedere . . . Quod ſi hæc æterna lege ſancita eſſent, non eſſet in manu præſidentium, ut ea in quibuſdam diſtricte vindicarent, in quibuſdam miſericorditer relaxarent . . . Nunc vero, quia ea illicita maxime facit præſidentium prohibitio, licita quoque eorum pro ſua æſtimatione remiſſio, videmus nullos aut pene nullos pro ejuſmodi tranſgreſſione damnatos, plurimos autem vexatos, plurimas eccleſias ſpoliatas, plurima ſcandala exorta, diviſum regnum & ſacerdotium, ſine quorum concordia res humanæ nec incolumes eſſe poſſunt, nec tutæ. Videmus quoque, miſeros epiſcopos & abbates, nec ruinis morum, nec murorum reficiendis velle, vel

Ibid.

Inveſtituræ quomodo prohibitæ.

Christi An. 1096.

poſſe vacare .... Multi quoque electi, qui gratuitam & canonicam habent electionem, quia hujuſmodi dilationibus impediuntur, comparatis ſibi pecunia mediatoribus & prolocutoribus, ne turpem patiantur repulſam, in ſimoniacam offendunt aliquando conſecrationem. Cum ergo omnis inſtitutio eccleſiaſticarum legum ad ſalutem referenda ſit animarum; iſtarum inſtitutionum tranſgreſſiones aut diſtrictius eſſent corrigendæ, ut ſaluti prodeſſent; aut interim ſilentio premendæ, ne ſpiritualia vel temporalia commoda ſupradictis modis impedirent. „

Ibid.

“ Nec iſta dico, tanquam velim adverſus ſedem Apoſtolicam caput erigere, vel ejus ſalubribus diſpoſitionibus obviare .... ſed hoc vellem cum multis mecum pie ſentientibus, ut Romanæ Eccleſiæ miniſtri tanquam probati medici majoribus morbis ſanandis intenderent; & non ab irriſoribus ſuis audirent, culicem excolantes, & camelum glutientes ... Cum per totum pene mundum flagitia & facinora videamus publice perpetrari, nec ea nobis aliqua juſtitiæ falce reſecari .... vos videritis, quid de his & ſimilibus agere debeatis. Nunc vero ſpecialiter ad hoc intendit ſtilus meus, ut electum Senonenſis eccleſiæ, ſi nihil in eo, quod ſacris canonibus obviet, repertum fuerit, ſecundum morem antiquum conſecrari permittatis: quia de tanto jure, quod habent eccleſiæ noſtræ, nec volumus, nec debemus cedere .... Quod ſi huic petitioni noſtræ adquieveritis, conſecrato omni ſtudio perſuadebimus, ut primatum Lugdunenſis eccleſiæ recognoſcat. „ Cum vero Hugo deſtinatis pertinaciter adhæreret, Papam de his fecit certiorem. Daimbertus vero Romam profectus eſt, ibique abſque ulla conditione ab Urbano Papa conſecratus fuit, atque in Galliam rediens in ſede propria locatus eſt. Anno ſequenti Romam reverſus in Papæ manu profeſſus eſt, ſe Lugdunenſis eccleſiæ primatum ſuper Senonenſem agnoſcere, Hugonique Lugdunenſi ejuſque ſucceſſoribus obedire.

XL. Urbanus Papa Nemauſo profectus venit in monaſterium S. Ægidii, cui privilegia conceſſit, præſertim, ne cui epiſcopo liceret clauſtrum ipſum & illic Domino ſervientes excommunicare & interdicere, ſine Romani Pontificis, vel legati ejus audientia. Inde divertit Avenionem, ibique confirmavit terræ S. Ægidii donationem, Odiloni Cluniacenſi abbati factam per Raymundum comitem Toloſanum.

Mabill. tom. 1. muſ. Ital.

Demum circa medium Decembris Italiam ingreſſus eſt, & prope Lucam invenit cum peregrinorum exercitu Robertum Normanniæ ducem, qui Hieroſolymam proficiſcebatur. Ille propter hanc expeditionem, accepta ingenti pecuniæ ſumma, Guillelmo Angliæ regi fratri ſuo ducatum ſuum pro tribus annis obligaverat: ſed cum propter provectam tempeſtatem mare trajicere non liceret, Robertus cum ſuis in Calabria hyemavit; ſed multi venditis armis in Galliam rediere.

Fulcher. Carnot. hiſt. Hieroſol.

Willelmus vero, ut hanc pecuniam daret, eccleſias ſpoliavit. Guibertus cum ſuis Romam, S. Angeli caſtrum & S. Petri eccleſiam occupaverat. Turrim huic baſilicæ adjacentem Urbani Papæ milites retinuerant. Robertus comes cum ſuis hanc urbis partem cum baſilica S. Petri recepit, Natalemque Domini celebravit.

Berthold.

Cruciatorum reliqua multitudo, in quibus erant clerici & monachi, mulieres & pueri, quorum multi cogente fame, quæ his annis ſævierat, hanc expeditionem ſuſceperant, in tres turmas diviſa per Germaniam & Hungariam iter arripuit, putantes ſe proficiſci in terram promiſſionis rebus omnibus abundantem.

Annal. Saxo. p. 579. *Prima Hieroſolymit. expeditio.*

Primi quidem Petrum eremitam ſequentes pacifice tranſibant, quamplurimi vero navali per Danubium deſcenderunt. Alii ad duodecim millia per Saxoniam & Bohemiam presbytero Folcmaro duce tranſierunt: nonnulli a Godeſcalco presbytero per Franconiam ducti ſunt. Emico comes circa Rhenum tyrannica converſatione nimis infamis duodecim millia hominum ſibi adjunxit, qui eo duce ſtatuerunt, ut ajebant, Chriſtum ulciſci in Gentilibus vel Judæis. Moguntiæ interfecerunt circiter nonaginta de Judæis, non parcentes mulieribus vel parvulis. Qui vero per Bohemiam tranſierant, irruentes in Judæos hic manentes vel invitos baptizabant, vel contradicentes trucidabant. Similiter Coloniæ, Wormatiæ, atque in aliis civitatibus interfecti ſunt Judæi præter paucos, qui ad baptiſmum confugerant coacti. Qui Folcmarum ſequebantur, cum apud Nitram Pannoniæ civitatem ſeditione concitata partim ferro, partim captivitate periiſſent, pauciſſimi refugere. Godeſcalcus vero, poſtquam non ſine damno Orientalis Noricæ Hungariam cum ſuis intravit, munitionem occupat, & Pannoniam vaſtare cœpit; ſed ea ab indigenis expugnata, turba multa trucidata eſt, grex reliquus diſperſus eſt. Emico vero, poſtquam per civitates Rheni, Mœni & Danubii in Judæos deſævit, progreſſus cum ingenti multitudine verſus Hungariam aditus occupatos reperit. Itaque munitionem Miſenberth per ſex hebdomadas oppugnans multa incommoda tulit. Cum vero prope eſſet, ut eam occuparet ejus exercitus, divinitus exterritus, relictis omnibus, fugiens diſperſus eſt.

Christi An. 1096

Mabill. tom. 1. muſ. Ital.

Pars vero, quam ducebat Petrus eremita, pervenit Conſtantinopolim, quibus Græcorum Imperator Alexis alimenta dedit; ſed cum urbis palatia ſternerent, ablatumque eccleſiarum plumbum venderent, Imperator iratus juſſit illos tranſmitti ultra Helleſpontum. His multi Itali & Germani ſe conjunxerant, cum in tres turmas diviſi Nicæam perveniſſent, ſeparatim eos cecidere Turcæ. Raynaldus natione Germanos ſecundam turmam, quæ in caſtrum confugerat, proditurus ad infideles tranſfugit. Qui vero capti ſunt, & Chriſtum abnegare noluerunt, decapitati ſunt. Petrus eremita, cum ei obedire nollent, antea Conſtantinopolim receſſerat, ſicque omnis illa indiſciplinata ex multis gentibus aggregata multitudo varie periit. Hæc & quæ deinceps de prima Hieroſolymitana expeditione dicemus, refert Annaliſta Saxo, ſcriptor coævus, qui multa prodigia, quæ tum in cœlo tum in terra contigere, ſe vidiſſe teſtatur. Eadem narrat author chronicorum S. Pantaleonis, qui hæc ſe excerpſiſſe ſcribit ex libello, quem Jeroſolymæ legerat, qui totam hujus belli ſeriem diligentiſſime proſequebatur.

Roderic. l. 6. hiſt. c. 27.

Bernardus Toletanus Hieroſolymam quoque profecturus jam cum magna multitudine viæ ſe dederat. Ejus clerici eum non rediturum putantes, alium elegerunt Archiepiſcopum. Bernardi domeſtici expulſi rem geſtam ei nuntiant. Ille ſtatim reverſus electum depoſuit, expulſiſque clericis eis ſubſtituit monachos S. Fagonis, qui divinum officium in cathedrali eccleſia peragerent: tunc Romam profectus eſt. Urbanus vero eum a voto abſolutum redire compulit, ut novellæ ſuæ eccleſiæ curam ageret. Dum per Gallias tranſiit, plures monachos ſcientia & virtutibus inſignes ſecum abduxit, eoſque poſtea promovit etiam ad primas Hiſpaniarum ſedes epiſcopales. Petrus Aragoniæ rex victis Saracenis Oſcam expugnavit, priſtinam ſedem epiſcopalem ei Papa reſtituit.

Concil. tom. 6. ed. Hard. *Hiberniæ ſynodus.*

XLI. Rex Hiberniæ Murchertacus, & Doſnaldus epiſcopus cum cæteris epiſcopis, & quidam nobiles cum clero & populo ipſius inſulæ, miſerunt nuntios ac literas ad Anſelmum Cantuarienſem, innoteſcentes ei, civitatem Watafordiam eſſe in una ſuarum provinciarum, cui ob numeroſam civium multitudinem expedit epiſcopum inſtitui: ſimulque petentes, ut ipſe pro primatu ſui authoritate conſecraret presbyterum quemdam ſuæ gentis nomine Malchum, quem ipſi elegerant. “ Eligimus, inquiunt, hunc presbyterum Malchum, Walkelini Wintonienſis epiſcopi monachum, nobis ſufficientiſſime cognitum, natalibus & moribus nobilem, eccleſiaſtica diſciplina imbutum, fide Catholica prudentem, vita caſtum, habentem teſtimonium bonum in ſingulis gradibus. Hunc nobis petimus a veſtra paternitate ordinari Pontificem. „ Rex ejuſque frater & quatuor epiſcopi huic decreto ſubſcripſerant. Anſelmus eorum petitioni libens annuit, electumque diligenter in his, quæ jubet ſacra authoritas, examinatum, ac dignum epiſcopatu comprobatum, ſumpta ab eo ex more de ſubjectionis ſuæ profeſſione, ſacravit.

Christi An. 1097.

Annal. Saxo. p. 581. & ſeq.

Henricus rex anno milleſimo nonageſimo ſeptimo ab Italia rediens venit Ratiſponam: ibique aliquamdiu moratus, Judæis, qui baptizari coacti ſunt, ad judaiſmum redire permiſit, habitoque cum principibus de pace colloquio, Henricum filium ſuum natu minorem ſibi ſucceſſorem in regno deſignavit. Conradus enim, qui non multo poſt obiit, adverſus eum rebellaverat.

Ibid. *Expeditio Hieroſolymit.*

XLII. Inchoata eſt a principibus menſe Martio ejuſdem anni expeditio Hieroſolymitana. Godefridus dux Lotharingiæ, vir genere, armis & ingenio clariſſimus, qui cunctis ſuis poſſeſſionibus in pretia redactis, militibus copioſis, fideque non modica inſtructus, iter per orientalem Franciam fecit. Henrici

CHRISTI An. 1097.

rici Imperatoris & Colomanni regis permiſſione Pannoniam Bolgariamque permeavit cum gente ſua, & Alemannis, & Saxonibus, & Suevis. Similiter alii principes, quorum hæc ſunt nomina: Hugo Magnus frater Philippi regis Francorum, Boemundus princeps Apuliæ, Baldewinus Godefridi ducis frater, qui poſtea regnavit Jeroſolymis. Raymundus comes S. Ægidii cum Waſconibus, Robertus comes Normanniæ, Robertus comes Flandriæ, Stephanus comes Bleſenſis, comes Baldewinus de monte, & Baldewinus comes de Ganda, Piſanus Archiepiſcopus, Strasburgenſis epiſcopus, & Armarus Podienſis epiſcopus cum ſuis compatriotis, frater regis Danorum cum duobus epiſcopis, aliique principes diverſis temporibus Hieroſolymorum iter aggreſſi ſunt: Urbanus Papa literas dedit ad Alexium Imperatorem Conſtantinopolitanum, cui præcipuos duces deſignat, oratque, ut ſuo præſidio & commeatu tantas copias juvet.

Urban. P. ep. 16.

Annal. Saxo. p. 582.

Prænominati Dominicæ militiæ principes, ſinguli cum ſuis militibus, ab univerſis, quas pertranſierunt, gentium principibus pacem & favorem, ut veri Chriſti diſcipuli conſequebantur, donec pervenerunt Conſtantinopolim. Alexius Imperator fictis beneficiis eos ſibi conciliare ſtuduit. Poſtea ſacramentum ab eis exigit, quod regno ſuo vim non inferrent: quamvis conſtet, quod, dum moram ibi primæ cohortes alias expectando facerent, dolis eos interfeciſſet, niſi Godefridi ducis ſolertia ſuper ipſos cautius vigilaſſet: Poſtea motis caſtris omnes apud Nicæam Bithyniæ decimo ſeptimo Kalendas Junii convenerunt, atque poſt quinque ſeptimanas obſidionis ad deditionem coegerunt: Alexio Imperatori reddita eſt hæc civitas: ſic enim ſacramento firmaverant, ut urbes ab ejus Imperio diſtractas, ſi vincerent, ei redderent. Ille viciſſim armis & ſtipendiis eos foveret. Poſt duos dies occurrentes Turcas cum ingenti multitudine vicerunt, & de ſpoliis eorum ditati ſunt.

Ibid.

Antiochiam urbem Syriæ munitiſſimam obſidione cingunt duodecimo Kalendas Novembris; menſes novem in ejus obſidione detenti ſunt: magnas anguſtias in fame & frigore variiſque incommodis paſſi ſunt: vix in toto exercitu centum equi boni ſupererant, cum quidam Turca hanc eis prodidit: ſecundo Nonas Junii ingreſſi magnam edidere ſtragem, & multis ſpoliis refecti ſunt, Deoque egere gratias. Hugo Magnus ſtatim reverſus eſt in Franciam: comes Bleſenſis jam receſſerat. Altera die Turcæ & Perſæ, aliique barbari Chriſtianos intra civitatem obſident: fameſque ſic convaluit, ut multi equos & aſinos comederent. Facto igitur triduano jejunio clamaverunt ad Dominum, repertaque lancea, qua Chriſtus in cruce vulneratus eſt, quod munus ab Apoſtolorum tempore viſum non fuerat, ipſa præeunte cum hoſtibus foras congrediuntur, eoſque vertunt in fugam, & ſpoliis potiuntur. Poſt Kalendas Auguſti obiit Armarus Podienſis epiſcopus.

Ibid.

Chriſtiani per quatuor menſes apud Antiochiam & in ejus circuitu commorati ſunt: cum jam fame & tædio deficerent, maxime propter diſcordias principum, ſumpto conſilio receſſerunt, communique conſenſu traditur Antiochena civitas, & principatus provinciæ Boemundo, cujus virtute & ingenio urbs capta fuerat. Cæteri principes diviſi in duos exercitus Barram & Marram civitates Saracenorum in Syria ceperunt, & toto hyemis tempore multas urbes ſibi ſubjugarunt; ſed tanta fames in exercitu fuit, ut corpora Saracenorum jam fœtentium comederent. Cives Caſtellani regionis cum donariis legatos præmittebant, parati ſervire, & oppida ſua reddere: ſed quia exercitus non multus erat, nam plurima ejus pars Antiochiæ, Edeſſæ, Laodiceæ conſederat, acceptis ſecuritatibus eas fecerunt tributarias, feſtinabant enim Hieroſolymam. Baldewinus comes Godefridi ducis frater apud Rohas ſeu Edeſſam Medorum civitatem conſedit, principatumque illius gentis adeptus eſt, defuncto ſeniore Chriſtianiſſimo, qui eum ab Antiochia in propugnatorem aſciverat, multaque prælia naviter gerentem etiam in filium & hæredem adoptaverat.

Edmer.

XLIII. Ad res occidentis redeamus. Anſelmus Cantuarienſis menſe Octobri anni milleſimi nonageſimi ſeptimi Wintoniam a Rege vocatus eſt: de theſauris eccleſiæ nihil conqueſtus eſt; vix tamen as nonniſi poſt longam contentionem obtinuit, ut Urbanum Papam adire ſibi liceret, diſcedenſque Regi benedixit, qui caput ei inclinavit: miſit tamen qui, priuſquam navem aſcenderet, quæcumque ſecum deferret, ſcrutarentur. Tranſiens per Galliam divertit Cluniacum, ibique cum ſumma veneratione ſuſceptus eſt. Hugo Lugdunenſis audito ejus adventu, ut ad ſe veniret, per amicos deprecatus eſt, quod ille conceſſit. Matiſconenſis epiſcopus ei proceſſit obviam, eumque deduxit honorifice. Lugduni didicit, Guibertinæ factionis fautores aditus occupaſſe, ſeque ſine ingenti periculo non poſſe progredi ulterius; hic igitur reſedit, & Papæ ſcripſit, poſtulans, ut epiſcopatum abdicare ſibi concederet, præſertim cum propter nimiam regis Willelmi vexationem, tot malis occurentibus remedium afferre, vel ullum fructum facere non poſſet; jamque per quatuor annos graves paſſus tribulationes vixerit inutiliter pro eccleſia.

CHRISTI An. 1098.

Ibid.

Urbanus Papa eum Romam venire juſſit. Ejus infirmitatis rumor, qui per peregrinos divulgatus eſt, Guibertinos ad viarum cuſtodiam reddidit negligentiores. Itaque viæ ſe dedit tertio ante Dominicam Palmarum anni milleſimi nonageſimi octavi, aſſumptoque monachi habitu ſecutus Romam pervenit, comitibus tantum duobus monachis Balduino & Edmero, qui ejus vitam ſcripſit. Urbanus Papa illum in parte palatii ſui hoſpitari juſſit, evocatumque ſequenti die procumbentem ad ejus pedes levavit & oſculatus eſt, & præſente omni Romana nobilitate plurimum laudavit ejus doctrinam & ſanctitatem. Anſelmus adventus ſui cauſas eaſdem ac prius in ſuis literis expoſuit: Papa ei ſubventionem pollicitus eſt. Willelmoque regi ſcripſit, ut res Anſelmi liberas in regno ſuo faceret, ac de ſuis omnibus illum inveſtiret: Eadem ſcripſit Anſelmus, & decem diebus manſit in palatio Lateranenſi: ſed cum inſtarent calores, a Joanne abbate invitatus ſeceſſit in villam Sclaviam, quæ in montis altitudine ſita, ſano jugiter aere converſantibus illic habilis extat.

Ibid.

Hic divinæ contemplationi, myſticarum rerum meditationi intentus erat, unde Chriſtianæ fidei amore permotus, inſigne volumen edidit: quod, Cur Deus homo, titulavit. In duobus ejus libris per modum dialogi conſcriptis imprimis de Chriſti humanitate diſputat adverſus Gentiles, quorum objectionibus reſpondet, oſtenditque variis rationibus, neceſſariam eſſe ad hominum ſalutem Verbi divini incarnationem. Rogerius Apuliæ dux, qui Capuam oppugnabat, miſſis nuntiis, rogavit Anſelmum ad ſe venire, cupiens in his, quæ saluti ſuæ adminiculari poterant, ejus monitis informari. Eo quoque Papa venit, ut pacis ſequeſter; ſed urbs nonniſi vi coacta victorem admiſit.

Gauf. Malat. l. 4. c. ult.

Ducenti Græci in exercitu Rogerii militabant duce Sergio, qui Capuæ principis auro corruptus, promiſit aditum ei ſe daturum, ut noctu reliquum exercitum invaderet: ſed S. Bruno Rogerio duci dormienti apparens, eum admonuit, ut cito conſurgens ad arma concurreret, ſi ſe ſuumque exercitum ſalvare vellet. Ille ſumptis armis, mittit equites, qui viſionis veritatem explorarent, quorum ſtrepitu territus Sergius cum ſuis fugit; ſed plures capti confeſſi ſunt proditionem. Rogerius æger circa finem Julii venit Squillacium. S. Bruno cum aliquot ſuis fratribus ad eum venit ſalubris conſolator. Rogerius ei narrat viſionem, & gratias agit, offertque reditus ampliſſimos. S. Bruno renuens, reſpondit, angelum principum cuſtodem ei apparuiſſe, ac ſervaſſe incolumem: acceptavit tamen S. Jacobi monaſterium cum caſtro, & bona alia cum ampliſſimis libertatibus. Hunc eventum in donationis literis recenſet dux Rogerius.

Edmer.

Anſelmus cum Papa poſt hæc Averſam profectus eſt; hic ex amicorum literis comperit, quod Willelmi regis tyrannis & impietas indies creſceret. Itaque Papam exorat, ut ab onere paſtorali, quod videbat in tantis moleſtiis infructuoſum, ſe liberet. Papa reſpondit: Abſit hoc a me & a tua religione. Immo ex parte Dei omnipotentis tibi per ſanctam obedientiam præcipio, ut curam Anglici regni tibi commendatam, quamdiu poteris, non abjicias: quod ſi Regis tyrannis huc te redire non permiſerit, jure tamen Chriſtianitatis ſemper illius Archiepiſcopus eſto . . . . . Et moneo, quatenus concilio, quod apud Barum Kalendis Octobris celebrare conſtitui, præſentiam tuam adhibeas, ut, quid de rege Angliæ facturus ſum, auditu percipias. Sclaviam hinc reverſus eſt Anſelmus.

XLIV. Pa-

CHRISTI An.1098. Gaufred. Malat. l. 4. c. ult. *Siciliæ monarchia.*

XLIV. Papa vero ſe contulit Salernum, quo uterque Rogerius, ſcilicet dux Calabriæ, & comes Siciliæ convenerant. Hiv, dum peramice inter ſe confabulantur, Urbanus Robertum vpiſcopum Troynenſem, quem lvgatum in Sicilia inconſulto Rogerio, qui id ægre ferebat, inſtituerat, abrogavit, Rogeriumque de ſe & Eccleſia bene meritum, ac Simonem filium, & alios vjus hæredes docevir hoc privilegio, quod Siculi monarchiam vocact: "Urbanus epiſcopus ſervus ſervorum Dei, chariſſimo filio Rogerio comiti Calabriæ & Siciliæ ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Quia per prudentiam tuam ſupernæ majeſtatis dignatio te multis triumphis & bonoribus vxaltavit, & probitas toa in Saracenorum finibue Eccleſiam Dei plurimum dilatavit, & ſanctæ ſedi Apoſtolicæ devotam ſv multimodis ſemper eabibuit, nos in ſpecialem atque chariſſimum filium vjuſdem uciverſalis Matris Eccleſiæ te aſſumpſimue. Idcirco de tuæ probitatis ſinceritate plurimum confidentes, ſicut verbis promiſimus, ita literarum authoritate firmamus, quod omni vitæ tuæ temporv vvl filii tui Simonis, eut altvrius, qui legitimus hæres eatiterit, cullum io terræ poteſtatis veſtræ præter voluntatem aut conſilium veſtrum, legatum Romanæ Eccleſiæ ſtatuemue. Quin imo, quæ per legatum acturi ſumue, per veſtram induſtriam legati vise cohiberi volumus, quando ad vos ax latere noſtro mitteremus ad ſalutem ſanctarum eccleſiarum, quæ ſub vvſtra poteſtate coaſiſtunt, & ad honorem Beati Petri, ſanctæque vjus ſedis Apoſtolicæ, cui devote hactenus obediſti, quamque io neceſſitatibue ſuie ſtrenue & fideliter adjuviſti: ſi vero celebrabitur concilium, & ibi mandavero, quatenus epiſcopos & ebbates tuæ terræ mihi mittae, quot & quos volueris, mihi mittas, alios vero ad ſervitium ecclvſiarum tuarum retineas . . . . . Datum Salerni per manue Joannis ſanctæ Romanæ Eccleſiæ diaconi Cardinalis, tertio Nones Julii, indictionis ſeptimæ, aono pontificatus noſtri uodecimo", ac proinde aono Chriſti milleſimo nonageſimo octavo. Hæc bulla tria voncedit. Primo. Ut nullus lrgatus in Siciliam mittatur præter vorum voluntatem. Secundo. Ut poſſint cohibere quæ legatus a latere tentare vellet. Tvrtio. Ut epiſcopos & abbates Romam mittendos eligant; ſed ut liquet ex vjus principio, ſpectat tantum eos, qui Rogerio jure hæreditario ſuccedent, non autvm jure belli vel alterius cujuſque conventionis. Romani quidam ſcriptores dicunt, vam vſſe ſoppoſititiam; ſed Gaufredus Meleterra monachus Siculus, qui Rogerii rec geſtas eadem ætate ſcripſit, illam hiſtoriæ ſuæ inſeruit. Hanc revocavit Clemens XI. nihilominus ſub temperamento, quod enim in uſo fuit ſub regibus Auſtriacis, etiamnum obſervatur.

Schiſmaticorum ſynodus Rom.

Interea Romæ quatuor epiſcopi & totidem preſbyteri, & duo abbates ſchiſmatici, abſvnte Guiberto, qui tunc in Longobardia commorabatur, conciliabulum celebrarunt, cujus ſupereſt ſynodica. In ea ſe Neldebrandi hæreſes damnaſſv dicunt, & ſimul omnee vjus ſectatores & complices. Eos eutem, ioquiunt, qui authoribus errorum communicant, vocamus, ut per majores ſuos cauſam ſuam agant: ſecuritatem integram uſque ad feſtum omnium Sanctorum propoaimus, etiam cum io ceuſa ſua defecerint, nullius ſanguinem, ſed omnium vitam & honorem ſitientes . . . . . Eos, qui ſanctam Ecclvſiam ſcindere non timuerunt, iterum vocamue ad ſynodum, quam celebrare diſpoſuimus circa Kalendas Novembris. Data eſt ſeptimo Idus Auguſti anni milleſimi nonegeſimi octavi. Schiſmaticorum fallaciam contempſere Catholici.

Sax. Gramm.

XLV. Liemarus Hamburgenſis antiſtee, ob icanes ſuſpiciones, Erico Daniæ regi excommunicationem comminatus eſt. Rex ejus ſententiam appellatione prævvrtit, & Romam profectus, accuſationem potenter repolit ac ſuperior redit: ſed ne Dani ſub externo Pontifice permanerent, miſſis ad curiam Romanam legatis, Metropolim & pallium pro ejus Archiepiſcopo poſtulavit . . . . Papa lrgatum miſit in Daniam, qui Lundiæ fundavit archiepiſcopatum, eo quod ad eam e finitiſſimis regionibus terræ marique tranſitus facilis pateat. Nec ſolum eam ea Hamborgenſi ditione vruit, ſed etiam Sueviæ Norvegiæ rvligionis titulo Magiſtram ſeu Metropolim vffecit. Quonam anno erectus ſit hic archiepiſcopatus, incertum eſt.

XLVI. Urbanus Papa menſe Octobri ejuſdem anni ſynodum in urbe Bari congregavit: in ea fuere centum octoginta quinque epiſcopi. Anſelmus Cantuarienſis ſedere juſſus vit juxta Romanum archidiaconum, cui ante Papam ſedere moris eſt: Cum plurima de fide Catholica ſummus Pontifex facunda ratione diſſeruiſſet, mota eſt quædam quæſtio ex parte Græcorum, Evangelica authoritate probare volentiom, Spiritum ſanctum proceſſionem non habere, niſi tantum a Patrv. Huic errori multis argumentis contraire Papa niſue eſt. Verum cum nonnulla objicerentur, Anſelmum hortatus eſt, ut de ea quæſtione coram omnibus diſputaret: quod die ſequenti præſtitit, erroremque Græcorum Catholica diſputatione evofutavit, quam poſtea luculenter digeſſit in libro dv proceſſionv Spiritus ſancti. Summus Pontifex magnis eum eatulit laudibus, omneſque admirati ſunt ejus ſcientiam, omoiumque conſenſu anathema dictum iis, qui Spiritum S. a Patre & Filio procedere negerent.

CHRISTI An.1098. *Barenſis ſynodus.* Edmer. l. 2.

Deinde ventilari dv rege Anglorum ſermo cœpit. Proferuntur in mediom ſcelera dictu horrvoda: adjicitur contemptui humano cœleſtis injuria, quod ſcilicet bis terque admonitus nihil correctionis adhibuerit. Quocirca cum ſuffragio & clamore omnium Papa ad excommunicandum jam paratus eſſet, Anſelmus genibus ejus affuſus orat dilationem, & vix impetrat. Quæ res ei non mediocrem apud cunctos videntes peperit gratiam, vo quod oſtenſione veræ ſanctitatis viciſſet famæ ſuæ gloriam.

Concil. tom. 6. ed.Hard.

Soluto Barenſi concilio Papa cum Anſelmo Romam rediit. Ejus miſſus ad regem Angliæ tunc rediit, referens, Regem ſuſceptis ejus literis, epiſtolam Anſelmi rejeciſſe cum minis. Poſt aliquot dies a Rege miſſus, vjus litvras ad Papam defert, vique dixit: Mandat tibi dominus meus, ſibi non parvæ admirationi eſſe, quod vum pro Anſelmi reſtitutione ſollicites, qui ejus omnia ſe fiſco addicturum, ſi regno excederet, comminatus eſt. Papa reſpondit: Eum ergo ſpoliat, quia Matrem omnium Eccleſiam viſitavit? quis unquam talis audivit? Itaque redi, & Regi nuntia, ut Anſelmum ſuis omnibus reveſtiat, ſi excommunicari nolit. Idque reſciam ante ſynodum, quam Dominica tertia ante Paſcha celebraturus ſum: alioquin tunc adverſue vum feram ſententiam. Miſſus autem dies plurimos Romæ commoratus, & multis munera largitus impetravit, ut Papa Regi uſque ad feſtum S. Michaelis inducias daret. Hæc in Nativitate Chriſti acta ſunt. Anſelmus his cognitis Lugdunum redire ſtatuit; ſed abeundi licentiam Papa negavit, eoque deinceps familiariſſime uſus eſt.

Edmer. l. 2.

CHRISTI An.1099. Ivon. Carnot. ep. 67.

XLVII. Ivo Carnotenſis Papam ſibi graviter iratum audierat propter literas, quas Hugoni Lugdunvnſi de Daimberti Senonenſis electionv ſcripſerat. Itaque ſic eas aliis defendit literis. "Cum has legiſſem, multa ibi pro Romana Eccleſia, nihil vontra vam io hic ſcriptum intellexi . . . . . In hic enim . . . . . . nihil aliud intellexi, niſi quod propter crebras invectiones & murmurationes adverſus Romanam Eccleſiam, quibus quotidie tinniunt aures meæ, ſollicitudinem veſtram volui eſſe præmunitam, quatenus cum vicariis veſtris ſic veſtra decreta libraretis, ut Eccleſia non gravetur, & eorum tranſgreſſor ſua ſententia multetus, aliis corrigendi exemplum præbeat, & fama veſtra illibata ſervetur: ſed quia Lugdunenſi Archiepiſcopo quædam ibi verba adverſa, ſecus quam vellet, ſonuerunt, maxime de primatu Lugdunenſi . . . . . participes vos ſuæ amaritudinis fieri voluit . . . . . Ego de me ſentio, quod non eſt aliqua perſona tranſmontana, quæ pro fidelitate veſtra, pro aſſertione præceptorum veſtrorum, tot contumelias pertulerit, tot injurias perceperit: ſed quia verba mea veſtrum animum exacerbarunt, non eſt mecum adverſue vos intrare in judicium. Malo enim vpiſcopatui renuntiare, quam iram veſtram juſte vel injuſte ſuſtinere. Hæc ſatiſfactio ſi vobis placet, hanc accipite: ſi plus placet, plus addite ... Plus potero prodvſſe in Eccleſia Dei exemplo privatus, quam verbo Prælatus . . . Ecce jam hoc tranſacto ſeptennio, vineam mihi commiſſam pro poſſe meo excolui: fructum autem, quem quærebam, non inveni . . . . . Quod ſi veſtra permiſſione id modo non facio, neceſſitate tamen me oportebit id facere, propter renovatas in me Regis inimicitias, (Rex Philippus Bertradam revocaverat) & propter parochianos meos contemptores verbi Dei, qui proni ſunt ſolis terrenis inhiare ... neque

Digitized by Google

CHRISTI AN. 1099. quæ propter ruborem excommunicationis, ſacrilegia, quæ perpetrant in eccleſiis, volunt dimittere. „

Ibid. " De cætero quidquid de me fiat, obſecro vos per charitatem Chriſti, ut, ſi Turonenſis Archiepiſcopus, vel aliquis Aurelianenſis clericus pro electione Joannis archidiaconi venerit, non ei aurem præbeatis. Perſona enim eſt ignominioſa & de inhoneſta familiaritate Turonenſis, & fratris ejus defuncti, multorumque aliorum inhoneſte viventium, per orbes Franciæ diffamata . . . nunquam eum conſecrari permittatis, ne Eccleſiam Dei proſtibulum publicum faciatis: ſciatis etiam, quia Turonenſis contra interdictum legati veſtri in Natale Domini Regi coronam impoſuit, ut Joannes fieret epiſcopus, hac mercede promeruit. „

Epiſt. 66. Eadem de Joannis ſodomia ſcripſit Hugoni Lugdunenſi. Præterea probat, eumdem per ſimoniam adeptum eſſe epiſcopatum. " Hic, inquit, per literas Regis & capituli eſt mihi oblatus ordinandus in presbyterum, poſtmodum conſecrandus in epiſcopum. Ejus autem electio nec adhuc a me improbata eſt, vel approbata, ſed nec aliquando approbanda, niſi Papæ vel veſtre me ad hoc pertrahat obedientia. Scio enim, Eccleſiæ Dei non tantum hoc eſſe ignominioſum, ſed etiam pernicioſum . . . . Quidquid autem faciatis, ego liberavi animam meam . . . . Præterea ſciat veſtra ſollicitudo, quia cum abbas Burgulienſis manibus apertis in curiam ad Natale veniſſet, ad accipiendum epiſcopatum, ſicut ei Bertrada regina promiſerat: quia animadverſi ſunt plures & pleniores ſacculi nummorum latere in apothecis amicorum iſtius Joannis, quam apud abbatem, Joannes eſt admiſſus, alter excluſus. Et cum abbas quereretur apud Regem, quare ſic eum deluſiſſet; reſpondit: Suſtinete interim, donec de iſto faciam proficuum meum. Poſtea quærite, ut iſte deponatur, & tunc faciam veſtram voluntatem. Summa itaque hæc eſt verborum meorum: Rogo, ut huic electioni numquam aſſenſum præbeatis, ne domum Dei, publicum proſtibulum & ſpeluncam latronum faciatis. Cum Joannis electio in Nativitate Chriſti facta ſit, hæ literæ datæ ſunt anno ſequenti, milleſimo nonageſimo nono. „ Joannes tamen ordinatus eſt epiſcopus Aurelianenſis, eamque ſedem per annos viginti laudabiliter adminiſtravit, ut ex pluribus Ivonis ad eum literis colligitur.

Romana tertia ſynodus. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Labbè. Septimo Maji ejuſdem anni Papa Romæ concilium tenuit: ejus duodecim priores canones iidem ſunt prorſus cum iis, qui in ſynodo Placentina editi ſunt, quos ſupra retulimus. Alii ſex poſteriores pariter deſumpti ſunt ex ſynodo Claromontana: prohibent ſimoniam, inveſtituras a laicis datas, vel acceptas, & ne clerici a ſubdiaconatu carnale commercium exerceant. Priorum igitur ſynodorum ſtatuta hic Papa confirmavit: decrevit etiam omni ſexta feria jejunare pro peccatis ſuis.

Orderic. *Ciſtercienſis ordinis initia.* XLVIII. Ciſtercienſis ordinis fundamenta, anno præcedenti poſita, tunc confirmata ſunt; ſed res paulo altius repetenda. Robertus anno milleſimo ſeptuageſimo quinto Moliſmenſe monaſterium in Lingonenſi epiſcopatu fundaverat, & primus illius abbas fuerat, ſtudioque virtutum in ſancta paupertate juxta uſum aliorum cœnobiorum comites congregaverat. Poſt aliquot annos S. Benedicti regulam diligenter perſerutatus eſt; convocans fratres ſic affatus eſt: Nos, fratres chariſſimi, ſecundum normam S. Patris Benedicti profeſſionem fecimus; ſed ut mihi videtur, non eam ex integro tenemus. Multa, quæ ibi non reperiuntur, obſervamus, & de mandatis ejus plura negligentes intermittimus . . . His dictis monachorum conventus non acquievit: Robertus in ſua pertinax ſententia receſſit ab eis, cum duodecim ſibi aſſentientibus; quibus Odo, Burgundiæ dux, prædium in loco, qui Ciſtercius dicitur, in epiſcopatu Cabilonenſi largitus eſt. Robertus abbas ibi cum electis fratribus aliquamdiu habitavit in eremo, nimiæ diſtrictionis cœnobium conſtruere cœpit, Deoque donante in brevi pleroſque ſanctitatis æmulatores habuit: ſed cum Moliſmenſes, Roberto diſcedente, deſpicabiliores erga vicinos fierent, Urbanum Papam ſupplices adierunt, auxilium ab eo poſtulantes. Ille vero paterno affectu utriſque conſuluit: Roberto abbati Apoſtolica juſſit authoritate, ut prius monaſterium repeteret, & regulariter regeret, ac in alio, quod poſtmodum cœperat, quemlibet de ſuis idoneum ſubſtitueret. Deinde firma ſtatuit ſanctione, ut imprimis quiſque, quam vellet inſtitutionem vitæ, arriperet, ipſamque omni vita ſua irrefragabiliter teneret. Robertus itaque coactus Moliſmum repedavit, ibique laudabiliter uſque ad finem vitæ ſuæ militavit, ac poſt mortem inter Sanctos relatus eſt. Albericum vero magnæ religionis virum ad opus Ciſtercii vicarium ſibi elegit, viginti quatuor fratribus abbatem conſtituit.

XLIX. Urbanus Papa II. poſt tantos labores, die quarto Kalendarum Auguſti anni milleſimi nonageſimi noni Romæ migravit ad Deum, & ſepultus eſt in baſilica vaticana, poſtquam Apoſtolicæ ſedi annos undecim, menſes quatuor, dies octodecim præfuiſſet. S. Attilanum Zamorenſem epiſcopum in Sanctorum catalogum adſcripſit.

Hieroſolyma capta a Chriſtianis. Annaliſt. Saxo. p. 584. Quindecim dies ante ejus obitum Hieroſolymam expugnarunt Chriſtiani, quorum exercitus erat viginti quinque millium militum, cum propugnatorum numerus eſſet quadraginta millium: obſidione vallata eſt die ſeptima Junii, Chriſtiani per ſex dies ſcalas præparaverunt, & ſeptimo per ſcalas ad muros ſcandere cœperunt; ſed infecto negotio eo die receſſere. Cum autem exercitus maxima propter aquæ inopiam laboraret (infideles enim fontes obturaverant) conſilio habito, epiſcopi & principes ſupplicationem publicam circa civitatem nudis pedibus faciendam indicarunt, ut Deus illis eam aperiret, uti contigit. Compoſita enim turri quadam cum propugnaculis, paratis etiam arietibus, & ſcrophis & fundibulis, & omnium generum inſtrumentis, & civitati propius admotis, Idibus Julii ſummo mane modis omnibus undique impetere cœperunt, & telorum grandine & lapidum hoſtibus a muro repulſis, ipſi per machinam & ſcalas muros conſcendunt. Itaque octavo humiliationis ſuæ die, quo primitivæ Eccleſiæ inde abjecta fuit, cum feſtum de diſperſione Apoſtolorum a multis fidelibus celebratur, ex omni parte intrantes civitatem capiunt, hoſtes omnes perimunt, nec mulieri nec parvulo parcentes, ita ut in porticu, qui dicitur Salomonis, victores equitarent in ſanguine Saracenorum uſque ad genua equorum. Hinc omnes ad ſepulchrum Dominicum oblationibus & cereis accenſis laudes & gratias agentes Deo feſtinanter vota perſolvunt.

Ibid. Primates aliquamdiu recreati communi conſenſu Godefridum ducem in Regem Jeruſalem & totius regionis elegerunt, qui canonicos ſepulchro Domini ſervientes ſtatim liberaliſſime fundavit, & regium diadema in ea urbe, in qua Chriſtus ſpinis fuerat coronatus, geſtare noluit. Tunc Domino revelante per quemdam Syrum inventa eſt crux Chriſti, quæ diu fuerat abſcondita. Cum jam plerique de reditu cogitarent, nuntius venit advantare ducem militiæ regis Babylonis cum quingentis millibus armatis; compertoque quod jam Aſcalonam perveniſſet, relictis ſarcinis & infirmis ſuis Hieroſolymæ cum præſidio, ei procedunt obviam, quamvis in eorum exercitu tantum eſſent quinque millia equitum, & quindecim millia peditum. Cum autem tantam hoſtium multitudinem conſpexiſſent, Deum invocaverunt, qui tantas audaciæ vires ei ſuppeditavit, ut primo impetu hoſtes in fugam converſi arma projicerent: centum millia Saracenorum cæſa dicuntur, & niſi prædæ magnitudo noſtros detinuiſſet, pauci refugiſſent.

Ibid. Piſanorum claſſis menſe Novembri parvam Italorum manum advexit; Urbanus Papa Daimbertum Piſanum Archiepiſcopum miſit legatum ſuum, qui principes reduxit ad concordiam, viciſſim ab iis & clero patriarcha Hieroſolymitanus conſtitutus eſt, rejecto Arnulpho, quem aliqui jam dixerant Patriarcham. Deinde multi in Europam ad ſua rediere; ſed non modica multitudo, præter eos, qui cum Boemundo Antiochiæ conſederant, vel cum Balduino Edeſſam abierant, Tyri remanſere, ac variis in locis Godefridus cum Tancredo, quamvis in exercitu ſuo tantum trecentos equites, & bis mille pedites haberet, reliquias gentilium perſecutus eſt, præſidia locis opportunis inſtituit: Joppen ejuſque portum jam diu deſolata renovavit, cœnobitas congregavit, donaria multa tam monaſteriis, & hoſpitali, quod Jeroſolymis numquam defecerat, devotiſſime contulit; pacem cum Aſcalonitis atque Damaſcenis gratia commerciorum habuit. Petrus Tudebodus presbyter Sivracenſis, & Fulcherius Carnotenſis authores coævi, qui Chriſtianum exercitum ſequebantur, eadem licet paulo fuſius, ſtylo prorſus barbaro referunt, nec meminere donationis urbis

Hiero-

CHRISTI AN. 1099.

Hieroſolymitanæ, quam a Rege Patriarchæ tunc factam Guillelmus Tyrienſis affirmat, in ſua hiſtoria de bello ſacro, quam poſt annos fere centum ſcripſit.

Paſchalis II. Papa. Pandulphus Piſan. in ejus vit.

L. Interea Romæ quindecim dies poſt obitum Urbani Papæ Rainerius, qui fuerat monachus Cluniacenſis, & poſtea, cum negotiorum cauſa miſſus Romam veniſſet, a Gregorio VII. factus eſt presbyter cardinalis, a clero & populo electus Romanus Pontifex, acclamatus Paſchalis II., & licet reluctans, chlamyde coccinea induitur, & tiara capiti ejus impoſita, cum cantu Lateranum vectus, ante portam Conſtantinam adducitur, equoque deſcendens locatur in ſede præparata. Hic baltheo ſuccingitur, cum ſeptem ex eo pendentibus clavibus, & ſeptem ſigillis, ex quibus ſciat, ſe ſecundum ſeptiformem Spiritus ſancti gratiam ſanctarum eccleſiarum, quibus Deo authore præeſt, regimini, in claudendo aperiendoque, tantam rationem providere debere, quanta ſolemnitate id, quod intenditur, operatur, & data ſibi ferula in manu per cætera palatii loca pertranſiit, & die ſequenti, qui erat decimus quartus Auguſti, ab epiſcopis ordinatus eſt in baſilica S. Petri inter Miſſarum ſolemnia, & coronatus in urbem rediit, id eſt, ad Lateranenſe palatium.

CHRISTI AN. 1100.

Fulcher. Carn. apud Docheſne tom. 4. Paſchal. P. epiſt.

LI. Initio ſui pontificatus a principibus Chriſtiani exercitus in Palæſtina literas Urbano inſcriptas accepit, quibus de rebus eorum geſtis certior factus eſt, viciſſim de eorum victoriis gratias egit, & quoniam Daimbertus legatus factus erat Patriarcha, eis deſtinavit Mauritium Portuenſem epiſcopum: “Cui, inquit, vices noſtras commiſimus, ut eum in omnibus reverenter excipere, audire, & per ipſum nobis obſequi debeatis. Cui nimirum in præcepti dedimus, ut Eccleſiæ, quam Dominus per vos liberavit, ſeu liberaturus eſt, ordinationi vigilanter immineat: ſi quæ minus canonicis regulis apta repererit, corrigat, & in eiſdem cum veſtro auxilio plantanda plantet, ædificanda ædificet.„ Datum Romæ quarto Nonas Maji, indictionis octavæ, ſeu anni milleſimi centeſimi.

Annaliſt. Saxo.

Sed in Oriente magna facta erat rerum converſio: Boemundus Antiochiæ comes Meliriam urbem obſidens, dum prope caſtra minus caute deambulat, a Turcis latentibus interceptus, captivus abducitur: ejus milites dum diffugiunt, hoſtili gladio periere. Incaleſcente æſtate per Palæſtinam aer corrumpitur fœtore cadaverum; ſunt etiam qui dicunt, fontes a barbaris infectos veneno: unde exorta peſtilentia multos occidit, & ipſum regem Godefridum, qui illam eccleſiam paterna ſollicitudine curabat, in eccleſia S. Sepulchri ſepultus eſt. Audito ejus obitu frater ejus Baldewinus cognato ſuo Baldewino juniori commiſit Edeſſam, ipſeque cum trecentis viris venit Jeroſolymam menſe Octobri, ſuperatis vel eluſis multis hoſtium inſidiis; & rogatus ab omnibus, ut eſſet Rex eorum, conſenſit. Daimbertus patriarcha huic celebritati non interfuit, ſed in monte Sion morabatur, quia de quibuſdam apud Balduinum fuerat inſimulatus. Daimbertus enim, ut refert Tyrius, Godefridum morientem ſibi Jeroſolymæ, arcis Sionis, & Joppes dominium temporale donaſſe contendebat, quapropter & literis hortatus eſt Boemundum, cujus captivitatem ignorabat, ut vel armis eccleſiæ ſuæ jura vindicaret: civile tamen bellum religionis ruinam & Chriſtianorum interitum in his partibus ſecum certo traxiſſet, præſertim cum Francorum numerus tunc ad paucos eſſet redactus. Quorumdam interventu reconciliati ſunt, & die Nativitatis Domini Regem in baſilica B. Mariæ apud Bethleem Patriarcha coronavit. Balduinus vero anno ſequenti Aſſur & Cæſaream debellavit, cæſis, qui ibi erant, Saracenis.

Balduinus Godefrido regi Hieroſol. ſuccedit.

Aron. vird. Concil. tom. 6. edit. Hard. *Anſanum concilium.*

LII. Hugo Lugdunenſis legatos ad Papam miſerat, poſtulans, ut Hieroſolymam ire ſibi permitteret: Papa lubenter annuit, eique ſuam in Aſia legationem commiſit, monuitque, ut Joannem & Benedictum legatos ſuos, quos in Galliam mittebat, inſtitueret. Reverſis ſuis miſſis cum literis Papæ abſolutoriis ſeu diſcedendi facultate, apud Anſam ſynodum convocat, ut a ſuffraganeis ſuis & diœceſi ſua viaticum accipiat. Adfuere cum eo tres Archiepiſcopi, ſcilicet Cantuarienſis, Turonenſis & Bituricenſis, & octo epiſcopi, ibique pace ſeu treuga ſtatuta, de via Hieroſolymitana locuti ſunt, & eos, qui voverant, & voti executores non fuerant, a communione ſegregarunt, quouſque vota complerent. Hugo poſt hæc Romam profectus eſt.

CHRISTI AN. 1100.

Anſelmus Cantuarienſis, qui adfuit Anſanæ ſynodo, poſt Romanum concilium Lugdunum receſſerat. Audita Paſchalis Papæ promotione dedit ad eum literas, exponens cauſas, quibus permotus Angliam reliquerat, oranſque, ne ſibi reditum imperaret, priuſquam ei omnia ſua reſtituerentur, ne ſpoliatus, quia ſedem Apoſtolicam adiiſſet, & conſuluiſſet, videretur; quod eſſet peſſimi exempli: ſed Deus non multo poſt tutum ad ſedem ejus reditum ei præparavit. Monachus Cantuarienſis veniens nuntiavit, Willelmum regem, dum in ſylva venaretur, ſagitta in corde transfixum ſtatim eſſe mortuum inconfeſſum, oravitque, ut ad ſuos rediret. Anſelmus exitum adeo functum lacrymis proſecutus viæ ſe dedit. Cluniacum necdum pervenerat, eum ſequentes a rege Henrico recepit literas. “Scias, Pater chariſſime, quod frater meus rex Willelmus mortuus eſt; ego autem Dei nutu, a clero & populo electus, & quamvis invitus propter abſentiam tui Rex jam conſecratus, requiro te ſicut patrem, quatenus mihi filio tuo, & eidem populo, cujus tibi animarum cura commiſſa eſt, quam citius poteris, venias ad conſulendum; ne diſpliceat tibi, quod regiam benedictionem abſque te ſuſcepi . . . . . . neceſſitas talis fuit, quia contra me inſurgere volebant inimici, & barones & populus noluerunt amplius eam protelari.

Edmer. l. 3.

Parifiens

Willelmo rege defuncto, cum Robertus ejus frater natu major necdum e Palæſtina rediiſſet: Henricus fratrum minimus congregato Londoniæ clero & populo Angliæ promiſit emendationem legum, quibus oppreſſa fuerat Anglia tempore ſui patris & fratris, ut illum in Regem ſuſciperent. Clerus & populus poſtularunt, ut charta ſua communiret libertates & conſuetudines, quæ floruerant tempore S. regis Eduardi, & tunc eum in Regem unanimiter conſecrarent. Henricus id ſe facturum cum juramento affirmavit, & apud Weſt-monaſterium Rex conſecratus eſt die Aſſumptionis B. Mariæ Virginis, & Thomas Eboracenſis & Mauritius Londinenſis ei coronam impoſuerunt, & promiſſa perfecit.

Edmer. l. 3.

Anſelmus autem nono Kalendas Octobris Dofris in Anglia appulit, & ſummo omnium ordinum concurſu & plauſu exceptus eſt. Cum poſt paucos dies Serberiam ad Regem veniſſet, ab eo gaudenter ſuſceptus eſt, poſtulatuſque pro conſuetudinibus anteceſſorum ſuorum, Regi hominium facere, & archiepiſcopatum de manu ejus recipere; ille nequaquam ſe poſſe aſſenſum præbere reſpondit. Interrogantibus quare, quia, inquit, hæc in ſynodo Romana prohibita ſunt. Hæc decreta ſi Rex ſuſceperit, inter nos firma pax erit: ſin minus, inutile eſt ut maneam in Anglia. Rex his graviter conturbatus eſt; nolebat enim inveſtituras eccleſiarum perdere, vel Anſelmum e regno necdum bene confirmato diſcedere, ne fratrem ſuum Robertum, qui nuper redierat, adiret, eumque in Apoſtolicæ ſedis ſubjectionem deductum Angliæ regem faceret. Inducias igitur uſque ad Paſcha petiit, quatenus utrimque Romam mitterent, ut Apoſtolica decreta in priſtinum regni uſum mutarentur: Angliæ eccleſiis interim in eodem ſtatu manentibus, Anſelmus vero ſuis omnibus reveſtiretur. Anſelmus, quamvis hanc legationem fore inutilem intelligeret, tamen annuit, dimiſſaque curia, ad ſua ſeceſſit.

Synodus Valentina Concil. tom. 6. edit. Hard. tom. 10. Labbè.

LIII. Joannes & Benedictus legati pontificii eodem anno plures in Galliis ſynodos celebrarunt. Valentiæ pridie Kalendas Octobris convenere viginti quatuor Archiepiſcopi & abbates; Lugdunenſis Archiepiſcopus æger miſit ſuos legatos. Norigandus Eduenſis a canonicis ſuis de ſimonia & aliis quibuſdam accuſatus eſt. Ille eos recuſavit, quia paſtorem oves accuſare non debent, maxime ſi ejus electioni conſenſerint . . . . Legatis reſpondentibus, in cauſa ſimoniæ neminem ab accuſatione removeri. Accuſatores ejus etiam dixerunt, in canonibus ſe minus exercitatos ignoraſſe in ejus promiſſo intervenire ſimoniam, & mox, ut reſciverint, prodidiſſe. Adjecerunt, electionem ejus fuiſſe reprobatam a Metropolitano, quia per annum & diem in excommunicatione remanendo, archidiaconi officium obtinendo in eccleſia Lugdunenſi, cum non eſſet diaconus. Epiſcopi dixere, pro uſu eccleſiæ Gallicanæ, qui confirmatus erat in concilio Claromontano, purgationem impertiendam ipſi, qui impetebatur. Legati contra canonibus aſtruebant, accuſatorum eſſe probare quod objecerint. Eduenſis ſedem Apo-

ſtolicam

CHRISTI An. 1100.

ſtolicam appellavit. Ejus appellationem non admiſere legati, quia habebant plenitudinem poteſtatis. Nox imminens conventum diſſolvit.

Die ſequenti res ſic terminata eſt: epiſcopis poſtulantibus, induciæ datæ ſunt uſque ad Pictavienſe concilium. Naurigaudus interim ſuſpenſus eſt ab officio pontificali & ſacerdotali, cum per ſe ſuosque munera quædam epiſcopis eadem nocte miſiſſet, quæ a quibusdam ſuſcepta, ab aliis rejecta ſunt, quod Cardinales non latuit. Hugo Flaviniacenſis, qui a ſuis monachis pulſus fuerat, ibidem a legatis ad ſuam abbatiam remiſſus eſt cum ſequentibus literis ad monachos: Hugonem abbatem veſtrum, quem ſynodus de abbatia inveſtivit, dilectioni veſtræ commendantes remittimus, præcipientes ex parte Dei, ut Divionem venientes, cum in abbatem veſtrum requiratis, & in manu Divionenſis abbatis promittentes, vos cum ſecure & paterne tractaturos, cum honore debito ad monaſterium ſuum deducatis .... Et quia noſtrum eſt obedire nolentibus aut differentibus præcavere vel obviare: interdicimus omnino vobis in villa Flaviniacenſi, & in omnibus omnino locis ad eamdem abbatiam pertinentibus, divinum officium, donec præceptis noſtris, quæ ſynodus firmavit, obediatis. Parere tamen ſynodo pervicaces monachi renuerunt.

Chron. Urſperg.

LIV. Guibertus Ravennenſis Archiepiſcopus, & poſtea per viginti annos antipapa, utraque ſede ejectus ſubita morte præventus, circa idem tempus ad divinum evocatur judicium. Albertus a ſchiſmaticis ei ſuffectus eſt, ſed ipſo die ſuæ electionis captus apud S. Laurentium Romæ retruſus eſt. Theodoricus quidam poſt eum diebus tantum quinque pſeudo-pontificatum tenuit, & captus deductus eſt ad Cavenſe monaſterium. Maginulfus ab iiſdem tertius eligitur & dictus Sylveſter IV. Auguriis ſimplicem populum ſeduxit, Roma tamen expulſus, exul gravi inopia, miſeriiſque afflictus vitam cum crimine finiit. Matiſconenſis epiſcopus, quem ut plures alios, dum Romam pergeret, intercaptum in cuſtodia detinuerat Guibertus, poſt ejus mortem liber dimiſſus adiit Paſchalem Papam, & interceſſit pro Æduenſi epiſcopo, qui ad eumdem legatos miſerat. Cardinales Valentinæ ſynodi præſides miſſis actis ſui judicii contra rogabant, ut quod decretum fuerat ad honorem Romanæ Eccleſiæ, non infringeretur: quibus per Matiſconenſem epiſcopum reſcripſit Papa, ut juſtitiæ faverent. Equidem Papa ante aliquot menſes Æduenſi ſcripſerat tanquam legitimo epiſcopo, ejuſque eccleſiæ privilegia confirmaverat; ſed cum ejus electionis vitium tunc ignoraret, ejus literis Æduenſis cauſa parum juvabatur.

Sigibert. chron.

Paſchal. epiſt. 38.

LV. Pictavienſis ſynodus, ad quam legati pontificii hanc cauſam remiſerant, decimo quarto Kalendas Decembris ejuſdem anni celebrata eſt. Adfuere octoginta tum epiſcopi tum abbates ... Norigandus Æduenſis venit cum Cabilonenſi, & Dienſis a Lugdunenſi miſſus eſt, ut partes Æduenſis ſua vice tueretur: venere & triginta quinque canonici Æduenſes accuſatores. Retractatis quæ in ſynodo Valentina dicta fuerant, ei, repugnantibus licet legatis, locus ſe ſtatim purgandi cum idoneis perſonis conceditur, pro uſu Gallicanæ eccleſiæ. Non admiſſis ad purgationem Cabilonenſi & Dienſi epiſcopis, qui ei favebant. Turonenſis Archiepiſcopus & alii plures ſe purgationis adjutores obtulere: quibus dixere canonici, ne illius communione contaminarentur, cujus mores ignorabant, aſſerentes, quod, ſi pro eo ſacramentum dicerent, ſe, quotquot erant canonici, eorum perjurium ratione & ſacramento declaraturos, & judicio ignis probaturos. Hoc dictum eos ab incepto prohibuit. Itaque ſtolam & annulum reddere rogatus eſt, quamvis ejus fautores ſedem Apoſtolicam appellarent. Ipſe retro altare ſecedens cum ſuis, nec judicio parere voluit, nec ad conſeſſum remeare, ut præcipiebatur, aſſenſit: Quamobrem ab epiſcopali & ſacerdotali officio eſt omnino depoſitus; & niſi obediret, ab eccleſiæ liminibus ſegregatus, omneſque, qui ulterius ei ut epiſcopo obedirent, æterna maledictione mulctantur, vel qui ei opem ferrent in pertinacia perſiſtendi. Nihilominus tamen ſuæ dignitatis inſignia retinuit; ſed epiſcopatus reditibus eum ſpoliarunt canonici. Lugdunenſis Archiepiſcopus id ægre tulit, quod extra provinciam ſuam, ejus ſuffraganeus a legatis fuiſſet judicatus, nec ad ſe, qui Metropolitanus & Primas erat, cauſa delata fuiſſet, ſecundum ſcita canonica; ſed hanc

Pictavienſis ſynodus Concil. tom. 6. edit. Hard. tom. 10. Labbè.

a canonicis prius delatam ipſe de benignitate legatorum confidens reſpuerat. Præterea decreverunt, ut omnis eccleſia jure ſua & feuda redimere poſſet.

Ibid. Annal. Aquit.

In eadem ſynodo agitata eſt cauſa Philippi Francorum regis, qui Bertradam revocaverat. Legati cardinales poſt concilium Valentinum cum convenerant, ut ad reſipiſcentiam hortarentur; ſed cum nihil profeciſſent, tunc adverſus eum ſententiam pronuntiare decreverunt. Philippus id præſentiens, Guillelmum Aquitaniæ ducem per literas rogavit, ne tantam ſibi injuriam in urbe ſua fieri pateretur. Dux, qui præſens aderat, legatis & epiſcopis urbe ut excederent, imperavit. Impetrata diei unius ad deliberandum mora, Joannes legatus de nocte vidit S. Hilarium admonentem, ne minis ullis ab incepto deterreretur, non permiſſurum Deum, ut quidquam ex eo detrimenti caperet. Legatus viſum ſuum Guillelmo duci cum poſtridie retuliſſet, quidvis agendi poteſtatem obtinuit. Itaque Regem & Bertradam excommunicavit ſynodus. Rem aliter narrat Gaufredus Groſſus monachus Turonenſis, author coætaneus. Willelmus dux, inquit, comperta Regis excommunicatione, cum eſſet totius pudicitiæ & ſanctitatis inimicus, timens, ne ſimilem vindictam pro conſimilibus delictis pateretur, juſſit omnes antiſtites deprædari, flagellari, occidi. Id ejus miniſtris facere incipientibus epiſcopi & abbates omnes diffugiunt. Bernardus abbas Tyronenſis, & Robertus Abreſſellenſis ſoli conſtantes in loco ſynodi perſtitere Regem excommunicantes, cum pro Chriſto mortem vel contumeliam pati glorioſiſſimum ducerent. Eidem ſynodo tribuuntur ſexdecim canones; ſed pertinent ad aliud Pictavienſe concilium, quod anno milleſimo ſeptuageſimo octavo celebratum eſt. Robertus de Abriſcellis circa idem tempus cœpit dignoſci in Pictonibus, & incœpit locum fontis Evardi ædificare, & fratres & monachos adjuvare in pluribus locis, qui ſub diſciplina ſua religioſe vixerunt.

Vita S. Bernard. Tyron. abb.

LVI. Henricus Angliæ rex tunc uxorem ſibi expetiit Mathildem Malcolmi Scotorum regis & S. Margaritæ filiam. Hæc inter ſanctimoniales ab infantia in monaſterio nutrita & adulta, credebatur a multis in ſervitium Dei a parentibus oblata, præſertim cum ſæpe viſa fuiſſet velata, quod erat nuptiarum impedimentum. Ipſa ea de cauſa adiit Anſelmum, & penitus ſe negat oblatam, vel aliquando ſua voluntate fuiſſe velatam: fatetur tamen, ſe portaſſe velum, timens amitam ſuam, quæ ſervandi ſui corporis cauſa contra furentem Normannorum libidinem, nigrum panniculum ejus capiti ſuperpoſuerat, quem quidem in ejus præſentia gerebat, ſed clam ſæpius abjectum pedibus conculcaret: quin & ejus pater ei detraxerat, conteſtans ſe comiti Alano eam potius in uxorem, quam in contubernium monialium prædeſtinaſſe. Edmer. l. 3.

Anſelmus his auditis differt ſententiam, & cauſam judicio religioſarum perſonarum determinandam pronuntiat. Epiſcopos igitur & abbates, & viros nobiles in villa S. Andreæ convocat, rem proponit: prodeunt teſtes Mathildis verba vera proteſtantes. Willelmus Cantuarienſis & Humbaldus Serberienſis, archidiaconi, quos in ejus monaſterium miſerat Anſelmus, ut de ejus velatione inquirerent a ſororibus, eadem teſtantur. Omnes rogati, ut ſecundum Deum proferrent ſententiam, reſpondent poſt maturam deliberationem: Perſpecta re, ſibi videri nulla ſententia poſſe Mathildem jure conſtringi, quin libertate corporis ſui, quoquo modo legaliter vellet, valeat uti, affirmantque, ſimilem ſententiam a Lanfranco in pari cauſa fuiſſe prolatam: Anſelmus tamen, priuſquam nuptias benediceret, quæcumque in ea cauſa fuiſſent geſta & judicata, publice denuntiavit, omnibuſque Dei authoritate præcepit, ut, ſi quis aliter ſentiret, & noſſet aliquid, unde matrimonium ſecundum legem Chriſtianam fieri non deberet, nihil hæſitans coram proferret. Omnibus acclamantibus, eſſe juſte definitum, legitime conjuncti ſunt Henricus & Mathildis: Anſelmus tamen propterea calumniam paſſus eſt, quaſi in gratiam Regis a rectitudine declinaſſet. Ibid.

Guido Viennenſis Archiepiſcopus, qui poſtea fuit Romanus Pontifex, circa idem tempus in Angliam venit, functurus, ut dicebat, legatione totius Britanniæ, ex præcepto ſedis Apoſtolicæ. Quod auditum omnibus in admirationem venit. Inauditum ſcilicet in Britannia cuncti ſcientes, quemlibet hominem ſuper ſe vices Apoſtolicas gerere, niſi ſo- Ibid.

lum

CHRISTI AN. 1100. & 1101.

Paſchal. P. epiſt 4. tom. 6. Concil. ed. Hard.

lum Archiepiſcopum Cantuariæ. Quapropter ſicut venit, ita reverſus eſt, a nemine pro legato ſuſceptus, nec in aliquo legati officio functus. Paſchalis vero Papa, datis ad Anſelmum literis, hortatur, ut eccleſiarum ſtatum in Anglia ſecundum Romanæ Eccleſiæ ſanctiones corrigat, & cenſum B. Petri ſolvi curet. Tum addit: Significamus præterea dilectioni tuæ, Robertum Normannorum comitem queſtum apud nos eſſe adverſus Anglorum regem, qui contra ſacramentum hoc regnum invaſerit: Et noſti, quia eidem comiti debemus auxilium pro laboribus, quos in Aſianæ eccleſiæ liberatione laboravit, Idcirco volumus, ut, ſi necdum inter eos pax compoſita eſt, te ſatagente componatur. Demum ei ſignificat, ſe ita rebus procurandis adjutores mittere nuntios ſuos, Joannem epiſcopum Tuſculanum, & Tiberium ſuum familiarem. Uterque in itinere eum obvium habuiſſet Hugonem Lugdunenſem, ejus precibus inductus, Norigandum Æduenſem anno ſuperiori depoſitum reſtituit, poſt quam Hugo & Cabilonenſis epiſcopus eum ſacramento affirmaſſent innocentem, & Joannes eumdem in Palæſtina eum Hugone proficiſcentem, in eccleſiam ſuam reduxit, quod priores legati graviſſime tulere: Papa tamen abſolvit canonicos Æduenſes, quos Hugo excommunicaverat, eo quod hanc cauſam non ad ipſum, ſed ad Romanos judices detuliſſent, & quædam eccleſiæ ſuæ prædia pro litis ſumptibus alienaſſent. Hugo vero cum Dienſi epiſcopo in Palæſtinam navigavit.

Chron. Vird.

Ivon. Carnot. epiſt. 87. & 89.

Philippus Francorum rex procuraverat, ut Stephanus de Guerlanda magnæ nobilitatis clericus eligeretur Belvacenſis epiſcopus. Ivo Carnotenſis ſtatim ad eoſdem legatos & Papam datis literis, inſtantiſſime egit, ut rejecta ejus electione, illum promoveri non permitterent, ſi famæ ſuæ & multorum ſaluti conſulere velint: ſiquidem prædictus Stephanus necdum ſubdiaconus ſit illiteratus, aleator, mulierum ſectator, & propter publicum adulterium ab Hugone Lugdunenſi excommunicatus . . . . Poſtea tamen ejuſdem precibus victus, commendatitias litteras apud Papam Ivo conceſſit, in quibus unum in eo reprehendi dicit, ſcilicet quod necdum ſit in ſacris ordinibus, accuſationemque adulterii reddit incertam. Addit tamen, ſi in eo aliquid criminoſum, vel quod ſacris canonibus obviet, repertum fuerit, pro hujuſmodi non eſt noſtrum apud ſedem juſtitiæ intercedere, nec veſtrum inordinatis precibus aurem præbere. Stephanum Papa rejecit, Ivonemque graviter objurgatus eſt de literis commendatitiis. Cui ille reſcripſit, ſe impenſe lætatum de Stephani rejectione, & de Papæ paterna propter eum invectione. " In literis, inquit, veſtris, quam conſtans ſit in vobis amor juſtitiæ & zelus domus Dei, liquido mihi apparuit, & me publicante fere omnibus regni noſtri eccleſiis ad laudem divini nominis innotuit. „

Epiſt. 95.

Edmer. l. 3.

Robertus Normanniæ dux anno ſubſequenti milleſimo centeſimo primo in Angliam cum exercitu trajecit, ut regnum jure natalium ſibi debitum recuperaret. Plerique proceres ad ejus partes tranſierunt. Henricus rex rebus prope deſperatis, & nulli jam fidere valens, Anſelmi auxilium implorat, promittitque, ſe ei jura totius Chriſtianitatis in Anglia exercendæ relicturum, & decretis Apoſtolicæ ſedis ſe perpetuo obediturum. Anſelmus proceres, qui cum Rege erant, convocat, hortaturque, ut juratam Regi fidem conſervent, eiſque perſuadet. Robertus amiſſa fide, quam in principum traditione habebat, & timens excommunicationem, quam ei denuntiarat Anſelmus, ſi ab incœpto non deſiſteret, paci acquievit, quæ facta eſt his conditionibus, ut, qui diutius viveret, hæres alterius eſſet, ſi abſque filio moreretur; Henricus vero Roberto tria millia marcarum ſolveret.

Allard. tom. 4.

Paſchal. P. ep. 93. edit Hard. & 96. Labbè.

Robertus vix in Normanniam ſe receperat, cum Henricus rex Paſchalis Papæ literas recepit, quibus inveſtituras ut legi divinæ contrarias ei denegabat, & repulſam emollire tentabat, quaſi nec quidquam ejus poteſtati detraheret, nec ipſe novum aliquid in epiſcoporum promotione ſibi vindicaret, promittitque, quod, quidquid deinceps poſtulaverit, quod ſalva conſcientia concedi poſſit, libentius indulgeret. Rex promiſſorum immemor vocat Anſelmum, homagiumque ab eo exigit, atque ut eos, quibus epiſcopatus vel abbatias daret, pro more deceſſorum ſuorum ipſe conſecraret, aut ſtatim regno excederet. Anſelmus religione ſe prohiberi quominus alterutrum faceret, ſiquidem inveſtituras ſub excommunicatione Papa prohibuerat, & Cantuariam reverſus eſt.

Edmer. l. 3.

CHRISTI AN. 1101.

Wintoniæ poſtea convenientibus epiſcopis, Anſelmus eorum precibus inductus duos monachos Romam deſtinavit; Rex vero tres epiſcopos, qui cauſam hanc apud Papam inſtantius proſequerentur. Gerardus antea Angliæ cancellarius, & nuper de Herefordienſi factus Eboracenſis Archiepiſcopus, legationis fuit princeps, ut ſimul pallium ſibi poſtularet. Anſelmus interea ſcripſit tractatum de proceſſione Spiritus ſancti, quem a Patre Filioque procedere probat. Primo quidem rationibus convenientiæ & metaphyſicis parum efficacibus. Secundo iis ſcripturarum teſtimoniis, quibus nunc utuntur Theologi. " Pater tamen, inquit, & Filius unicum ſunt S. Spiritus principium, quippe qui ab eis procedit, non quatenus ſunt duæ perſonæ realiter diſtinctæ, ſed ut ſunt unus Deus. „ Græcorum objectionibus deinde reſpondet, quarum præcipua petitur ex his verbis D. Joannis, quæ in ſymbolo leguntur: qui ex Patre procedit. Hinc Græci conquerebantur, quod Latini ipſis inconſultis hanc vocem, Filioque, ſymbolo addiderint. Anſelmus, ut huic objectioni reſpondeat, obſervat, in ſcripturis uni perſonæ ſæpe attribui quæ tribus communia ſunt: ac proinde Joannis verba de Spiritu ſancto, qui ex Patre procedit, non excludunt Filium, ex quo Spiritum ſanctum procedere alii textus inſinuant. Additionem vero ſymbolo factam ait fuiſſe neceſſariam, ne plebem Chriſtianam ſeducerent aliqui novatores, qui Spiritum ſanctum a Filio procedere jam aperte negabant: quod in Eccleſia ſemper creditum fuit: & conſequenter Græcos de re minime dubia conſulere non fuit neceſſarium, & aliunde non permittebat difficultas temporum. Joan. 15.

Illud opus miſit Valerano Naumburgenſi epiſcopo in Saxonia, qui eum de proceſſione S. Spiritus & azymis conſuluerat, & ſimul cum redarguit, quod Henrici ſchiſmatici partes adverſus S. Petri ſucceſſorem ſequeretur: Eidem reſpondet, quæſtionem de azymis ad eſſentiam ſacrificii non pertinere, quandoquidem in pane, azymo & fermentato fiat conſecratio, licet in azymo convenientius. Valeranus non multo poſt relicta Imperatoris aula in Paſchalis Papæ familiaritatem receptus eſt: aliiſque ad Anſelmum datis literis, ſe numquam Henrici ſchiſmati faviſſe, teſtatus eſt; ſed in ejus aula ſicut Joſephum apud Pharaonem ſe eſſe verſatum. Hartwigus Magdeburgenſis Archiepiſcopus circa idem tempus obiit, vir per multa laudabilis, & eccleſiæ, cui præerat, utilitatibus multum inſudans: pro ſchiſmate quoque reſarciendo inter utramque partem mediator infatigabilis. Ibid.

Annaliſt. Saxo. p. 598.

LVII. S. Bruno Carthuſianorum parens annis circiter undecim, poſtquam e Carthuſia egreſſus eſt, Squiliaci obiit, pridie Nonas Octobris, quo die memoria ejus celebris eſt in Eccleſia. Morti proximus, convocatis fratribus, totius ſuæ vitæ curſum replicavit, & poſtea fidem ſuam de Trinitate expoſuit, ſicque concluſit: " Credo etiam ſacramenta, quæ ſancta credit & veneratur Eccleſia, & nominatim panem & vinum, quæ conſecrantur in altari, poſt conſecrationem verum corpus eſſe Domini noſtri Jeſu Chriſti, veram carnem, & verum ſanguinem, quæ & nos accipimus in remiſſionem peccatorum noſtrorum, & in ſpem ſalutis æternæ. „ Quantum doctrina, ſanctitate, & miraculis claruerit, multa ejus elogia teſtantur: tamen cum ſemper latere elegerit, illius vel ejus ordinis hiſtoriam nullus ſcripſit author prope coævus, nec niſi poſt quadringentos annos in numerum Sanctorum, quos honorat Eccleſia, relatus eſt. *S. Brunonis mors.* Sur. 5. Octob.

De Carthuſienſium inſtitutis circa medium ejus ſæculi ſic honorifice ſcripſit Petrus venerabilis abbas Cluniacenſis: Servatur in Burgundiæ partibus inter omnes Europæ noſtræ monaſtici ordinis profeſſiones profeſſio quædam, multis aliis ejuſdem monaſtici propoſiti ſanctior & cautior, inſtituta noſtro tempore a magiſtro Brunone Colonienſi, aliiſque magnis & ſanctis viris . . . . veſtes viliſſimas, ac ſuper omne religionis propoſitum abjectiſſimas, ipſoque viſu horrendas aſſumpſerunt. Quantitate enim breves & anguſtæ, qualitate ita via aſpici poſſint, hirſutæ & ſordidæ. Avaritiam, ne nimis venenoſa virgulta producere poſſet, ita radicitus avulſerunt, ut certos terminos juxta locorum ſuorum fertilitatem aut ſte- Petr. Vener. mirac. l. 2. c. 2. *Prima Carthuſienſ. inſtituta.*

CHRISTI AN. 1102.

aut ſterilitatem, in circuitu cellarum ſuarum majores minoresve præfigerent, extra quos etiam, ſi totus eis offerretur mundus, nec ſaltem quantum pes humanus occupat, terræ ſpatium acciperent . . . . & ut non eſſet eis quandoque neceſſarium, plus terræ addere ſuæ poſſeſſioni, duodecim tantum monachos cum Priore, ac decem & octo converſis, paucisque mercenariis, in ſui ordinis monaſteriis eſſe decreverunt. Præterea ad edomandum ſuum corpus, carnem ciliciis ſemper exaſperant, continuatisque pene jejuniis corpora affligunt & extenuant. Inde eſt, quod pane furfureo ſemper utuntur, & vino ſic adaquato, ut merito magis villum quam vinum dicatur. Ab omni carnium eſu tam ſani quam ægri in perpetuum abſtinent. Piſces numquam emunt, ſed ſorte ea charitate datos accipiunt. Die Dominica, & quinta feria tantum caſeum vel ova ad veſcendum admittunt. Tertia feria ac ſabbato, aut legumine, aut oleto cocto utuntur: omni ſecunda, quarta, & ſexta feria, pane ſolo & aqua contenti ſunt, ſemel in die ſemper comedunt, exceptis octo diebus Natalis Domini, octo diebus Paſchæ, octo diebus Pentecoſtes, Ephiphania Domini & Purificatione S. Mariæ, Annunciatione Domini, quando paſchali tempore provenit: Aſcenſione Domini, Aſſumptione & Nativitate S. Virginis Matris ejus, & exceptis duodecim Apoſtolorum, S. Joannis Baptiſtæ, S. Michaelis, S. Martini, & feſto omnium Sanctorum: ſuper hæc omnia more antiquo Ægyptiorum monachorum, ſingulares cellas perpetuo inhabitant, ubi ſilentio, lectioni, orationi, atque operi manuum, maxime in ſcribendis libris irrequieti inſiſtunt. In eiſdem cellis debitum regularium horarum, hoc eſt, primam, tertiam, ſextam, nonam & completorium, eccleſiæ ſigno commoniti, Deo perſolvunt. Ad veſperas & matutinas in eccleſia cuncti conveniunt, ibique non perfunctorie, ut quidam, ſed intentiſſime, oculis in terram dimiſſis, cordibus cœlo infixis, Deo preces & gratiarum actiones perſolvunt. Ab hoc more excipiunt illos feſtivos dies, qui ſupra ſcripti ſunt, in quibus bis comedunt, & in quibus more monachorum, non per cellas, ſed ſimul habitantium, non ſolum omnes regulares horas in eccleſia decantant, ſed & in refectorio tam poſt ſextam, quam poſt veſperas communiter edunt. Quibus tantum diebus antiquorum eremitarum æmulatione ſalutare omnipotenti Deo ſacrificium offerunt.

Annaliſt. Saxo. p. 592.

LVIII. Longobardorum quinquaginta millia ducibus epiſcopis Anſelmo IV. Mediolanenſi, novam pro Palæſtinæ defenſione ſuſcepere expeditionem. His ſe conjunxere Willelmus comes Pictavienſis cum ſuis Aquitanis, & dux Welpho cum Bavaris, ita ut armatorum centum millia prope Conſtantinopolim congregata ſint; ſed omnes Græcorum perfidia, infidelium inſidiis & continuis velitationibus in itinera periere, pauci conſcenſis navibus in Palæſtinam pervenere. Thiemo Salisburgenſis Archiepiſcopus captus, cum fidem Chriſtianam abnegare nollet, in cruciatibus martyr vitam finiit. Balduinus Hieroſolymorum rex cum exercitu ſeptem mille peditum, & mille equitum, ingentes Saracenorum exercitus bis ingenti cæde proſtratos fugavit, ut refert venerabilis abbas Gerbertus, qui crucem Dominicam ferebat, affirmatque, poſt ejus intuitum hoſtes ſe fugæ præſidio commiſiſſe; ſed Jeroſolymæ tanta fuit mortalitas, ut trecenta cadavera ſingulis diebus exportata numerarentur; ceſſavit ipſo die feſto Nativitatis ſanctæ Dei Genitricis: ſequenti die triginta naves onerariæ, quæ Chriſtianis Joppen frumenta deferebant, divinitus ſervatæ ſunt: has enim dum hoſtium claſſes invadere niterentur, per virtutem ſanctæ crucis, quæ jubente Rege in littore in altum levabatur, adeo repreſſæ ſunt, ut nullo conatu vel unam de tot navibus loco moveri poſſe, tam pagani, quam Chriſtiani mirarentur.

CHRISTI AN. 1102

Ibid. p. 597.

LIX. Henricus Imperator anno milleſimo centeſimo ſecundo Natale Domini Moguntiæ celebravit, habitoque cum principibus colloquio, Romam ſe profecturum, ac generale concilium Kalendis Februarii inibi habiturum condixit, ut ſua & Papæ Paſchalis cauſa canonice ventilata, Catholica inter regnum & ſacerdotium firmaretur unitas. Conſtat tamen, nec ipſum juxta placitum veniſſe, nec nuntia dignitati Apoſtolicæ ſubjectionem profitentia miſiſſe: nec hoc latet, quod alterum Papam ſuperponere conatus ſit, nec perfecerit.

CHRISTI AN. 1102.

Ibid. & Concil. tom 6. ed. Hard. tom. 10. Labbè

Lateranenſis ſynodus.

Tranſacta poſt hæc media Quadrageſima, convenientibus univerſis Apuliæ, Campaniæ, Siciliæ, Tuſcaniæ, totiusque Italiæ ſimul præſulibus, Ultra-montanorum autem plurimorum Patrum legatis, ſynodus magna Romæ eſt habita: ubi præter antiqua Patrum inſtituta more ſolito reverenter confirmata, præſens ſchiſma cum ſuis authoribus & fautoribus ſequenti anathemate damnatur, cui ſinguli deinceps etiam abſentes ſubſcriberent . . . . " Anathematizo omnem hæreſim, & præcipue eam, quæ ſtatum præſentis Eccleſiæ perturbat, quæ docet & aſtruit, anathema contemnendum, & Eccleſiæ ligamina ſpernenda eſſe. Promitto autem obedientiam Apoſtolicæ ſedis Pontifici domino Paſchali, ejusque ſucceſſoribus, ſub teſtimonio Chriſti & Eccleſiæ, affirmans quod affirmat, damnans quod damnat ſancta & univerſalis Eccleſia. „ Hanc etiam ſententiam in Imperatorem Henricum idem Apoſtolicus tunc promulgavit: " Quia tunicam Chriſti ſcindere, id eſt, Eccleſiam rapinis & incendiis vaſtare, luxuriis, perjuriis, homicidiis commaculare non ceſſavit, primo a beatæ memoriæ Gregorio, deinde a ſancto viro Urbano prædeceſſore meo propter ſuam inobedientiam excommunicatus eſt atque condemnatus: nos quoque judicio totius Eccleſiæ anathemati perpetuo eum tradimus. „ Id notum volumus omnibus & maxime Ultra-montanis eſſe, quatenus ab ipſius ſe contineant iniquitate.

Paſchal. P. epiſt. 5. & 6.

Obedientiæ juramentum, quod Papæ præſtant epiſcopi.

In eadem ſynodo ſtatutum videtur, ut prædictum juramentum fidelitatis & obedientiæ Romano Pontifici præſtarent Archiepiſcopi, priusquam pallium reciperent: id colligitur ex duabus Paſchalis Papæ epiſtolis, quarum prima eſt ad Panormitanum, ſecunda vero ad Poloniæ Archiepiſcopum, legendum videtur ad Colocienſem, ſiquidem in ea de Hungariæ principibus agitur, quos admiratione fuiſſe permotos, Papæ ſignificavit idem Archiepiſcopus, quod pallium ei tali conditione obtulerit. Archiepiſcopi, qui illud juramentum reſpuerunt, ajebant, omne juramentum a Chriſto in Evangelio eſſe prohibitum, nec ab ipſis Apoſtolis poſt Dominum, nec in conciliis inveniri poſſe ſtatutum. Paſchalis Papa reſpondet: Omne juramentum non neceſſarium eſſe prohibitum; illud autem eſſe neceſſarium, ſiquidem multi ab unitate Eccleſiæ, Romani Pontificis obedientia tunc recedunt. Tum addit: " Ajunt, in conciliis ſtatutum non inveniri, quaſi Romanæ Eccleſiæ legem concilia ulla præfixerint, cum omnia concilia per Eccleſiæ Romanæ authoritatem & facta ſint, & robur acceperint, & in eorum ſtatutis Romana patenter authoritas excipiatur. Nonne in Chalcedonenſis concilii actione decima ſexta ſtatutum eſt. Ante omnia quidem primatus honorem præcipuum ſecundum canones antiquæ Romæ Archiepiſcopo conſervari? Itaque quod conſueverunt Rex & magnates a ſupradicta ſacramenti conditione te quieſcere, videturne vobis judicium Evangelicum . . . . Numquid Hungarico principi dictum eſt: Et tu converſus confirma fratres tuos? Numquid hæc nos commodi noſtri profectione requirimus, & non unitatis Catholicæ ſtatuimus firmamentum? Poſſunt Apoſtolicam ſedem contemnere, poſſunt adverſum nos calcaneum elevare; datum a Deo privilegium evertere vel auferre non poſſunt, quo Petro dictum eſt: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam . . . . Tibi dabo claves regni cœlorum. Cum

Matth. 16.

igitur a ſede Apoſtolica veſtræ inſignia dignitatis exigans, quæ a beati tantum Petri corpore aſſumuntur; juſtum eſt, ut vos quoque ſedi Apoſtolicæ ſubjectionis debita ſigna ſolvatis, quæ vos cum beato Petro tanquam membra de membro hærere, & Catholici capitis unitatem ſervare declarent. In quibus a prædeceſſoribus noſtris ea eſt adhibita moderatio, ut nihil injurioſum, nihil difficile ſit appoſitum, quod non etiam præter exactionem noſtram ab omnibus debeat epiſcopis obſervari, qui ſub Apoſtolorum principum Petri & Pauli obedientia decreverunt & unitate perſiſtere. Numquid non ultra vos Saxones Danique conſiſtunt? & tamen eorum Metropolitani, & idem juramentum aſſerunt, & legatos Apoſtolicæ ſedis honorifice tractant, & in ſuis neceſſitatibus adjuvant. „

Edmer. lib. 3.

LX. Interim Henrici regis Anglorum, & Anſelmi legati Romam advenientes honorifice ſoſcipiuntur, quos cum tacens prudenti examinatione audiſſet Pontifex, inveſtituras ſe conceſſurum negavit. Regi tamen modeſte ſcripſit, laudans ea, quæ pro

eccleſia-

CHRISTI AN. 1102. *Inveſtituræ in Anglia.* eccleſiarum utilitate & libertate jam egerat. Tum addit: " Confidimus, quia uſque in finem eadem ſapies, & in eadem probitate perſiſtes, niſi ſunt aliqui perverſæ mentis homines, qui cor Regum per epiſcoporum & abbatum inveſtituras divinæ indignationi aptare conantur, quorum in hac parte prava conſilia tanquam virus ſunt evitanda, ne illum offendas, per quem Reges regnant . . . . Nec apineria, quia nos quiſquam a tua divellet amicitia, ſi ab inveſtituris abſtinueris . . . . . . Eccleſiarum ſiquidem inveſtituras nos ſancti Spiritus judicio, Regibus & principibus, imo laicis omnibus interdicimus. Nec enim decet, ut a filio mater in ſervitutem abducatur, ut ſponſum, quem non optavit, accipiat. " Ex his patet, cur inveſtituras prohiberent Romani pontifices, nempe, quia principes ſublatis liberis electionibus, ſub inveſtiturarum prætextu conferebant epiſcopatus & abbatias: durum tamen tanti mali remedium, ſiquidem ſummi principes erga eccleſias beneficii, jure regali, quod hactenus habuerant, privabantur, dum propter abuſum etiam dominiorum temporalium inveſtituræ eis denegantur, & hominium.

Ibid. Anſelmo eadem ſcripſit, quem hortatur, ut conſueta conſtantia Anglicanæ eccleſiæ libertatem tueatur, nec admittat inveſtituras, quas in Lateranenſi ſynodo noverat prohibitas, ſimulque reſpondet quibuſdam ejus conſultationibus. Primo reſpondet, in periculo mortis poſitum melius de manu cujuslibet clerici Dominicum corpus accipere, quam de corpore ſine viatico exire, dum religioſus ſacerdos expectatur. Secundo prohibet, ne clericus pro terrenis lucris faciat hominium. Tertio præcipit, ut diſcutiat cauſam Ranulphi, quem Rex in epiſcopatum reſtituerat, & niſi ſacramento ſe probet innocentem a graviſſimis ſceleribus, de quibus accuſatus eſt apud ſedem Apoſtolicam, & ſeptem epiſcopi pro eo jureat, quod verum dicat, ipſum cum ſuis literis Romam tranſmittat; ſin autem ad examen Papæ venire noluerit, eum depellat ab eccleſia, quam occupat, aliuſque epiſcopus ſubrogetur. Hæc data ſunt decimo ſeptimo Kalendas Maji.

Edmer. l. 3. Reverſis epiſcopis & aliis, qui Romam directi fuerant, Rex adunatis Londoniæ principibus evocat Anſelmum, jubetque, ut paternas conſuetudines ultra non neget, aut regno excedat. Anſelmus reſpondit: Inſpiciantur allatæ literæ, & ſalva ſedis Apoſtolicæ obedientia, quantum potero, voluntati Regis obtemperabo. Rex ſe ſuas oſſenſurum negavit. Anſelmus coram omnibus ſuas legit: legati a Rege requiſiti conteſtati ſunt, Papam Regi per ſe mandaſſe verbis, quod, quamdiu in aliis recte ageret, de eccleſiarum inveſtituris illum æquanimiter toleraret. Hanc autem facultatem literis ei concedere noluiſſe, ne in aliorum principum venirent notitiam, & ipſi eamdem licentiam uſurparent. Anſelmi legatis id negantibus, objecerunt alii, hæc in ſecretis ſibi commiſſa mandatis.

Ibid. Rex his factus animoſior inſiſtere cœpit, ut Anſelmus ſibi hominium faceret, & eos, quibus ſe daturum protinus epiſcopatus dicebat, conſecraturum ſponderet. Anſelmus, ne in re ambigua ſententiam præcipitaret, Apoſtolicam ſedem rurſus conſulendam eſſe dixit: interea ſi Rex eccleſiarum inveſtituras daret, licet eas ipſe non approbaret, tamen nec danti, nec accipienti ſuam ſubtraheret communionem, donec ſui nuntii redirent; verumtamen nec eos conſecraret, nec ab aliis conſecrari concederet; ſicque ſopita eſt controverſia. Tunc Rex veluti cupita poteſtate donatus, illico duos de clericis ſuis duobus epiſcopatibus inveſtivit, ſcilicet Rogerium cancellarium epiſcopatu Serberienſi, & alium Rogerium Lardarium ſuum, Herefordenſi.

Londonienſis ſynodus. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Lab. LXI. Londoniæ poſt hæc ſynodo præſedit Anſelmus, conſidentibus Gerardo Eboracenſi, & decem aliis epiſcopis, & duobus noviter inveſtitis. Plerique abbates depoſiti ſunt propter ſimoniam, alii propter ſua flagitia, & viginti novem canones addit, quos Papa confirmavit. " Primus prohibet, ne epiſcopi ſæcularium placitorum ſeu judiciorum officium ſuſcipiant. Quartus, ut nullus archidiaconus, presbyter, diaconus canonicus, uxorem ducat, aut ductam retineat. Sextus. Ut nullus ad ſubdiaconatum ordinetur ſine profeſſione caſtitatis. Nonus. Ut presbyteri non eant ad potationes, nec ad pinnas bibant. Decimus. Ut veſtes clericorum ſint unius coloris: ac proinde nigræ veſtes necdum erant cis propriæ. Id autem præcipitur, quia ſæculares diverſi coloris veſtes ferebant. Decimus tertius. Ut decimæ nonniſi eccleſiis dentur. Decimus quartus. Ne decimæ aut præbendæ emantur. Vigeſimus primus. Ne monachi eccleſias niſi per epiſcopos accipiant, neque ſibi datas ita expolient ſuis reditibus, ut presbyteri ibi ſervientes, in his, quæ ſibi & eccleſiis neceſſaria ſunt, penuriam patiantur. Hic enim agit de eccleſiis, quas prius poſſidebant canonici, vel quæ ſunt parochiales. Vigeſimus quartus. Ne cognati uſque ad ſeptimam generationem copulentur. Vigeſimus quintus. Ne corpora defunctorum extra parochiam ſuam ſepelienda portentur. Vigeſimus octavus, Sodomiticum flagitium facientes, & eos in hoc voluntarie juvantes, gravi anathemate damnat, donec pœnitentia & confeſſione abſolutionem mereantur . . . . . . Et ne hujus criminis abſolutionem . . . aliquis niſi epiſcopus deinceps facere præſumat. En caſus reſervatus, quales ab initio eccleſiæ fuiſſe probavimus; ſiquidem publice pœnitentes abſolvebat ſolus epiſcopus, vel presbyter ab eo ſpecialiter deputatus. Ultimus jubet, ut prædicta excommunicatio ſingulis diebus Dominicis in tota Anglia innovetur. " Hoc quippe peccatum, ut in ſequenti epiſtola teſtatur Anſelmus, ſic erat publicum, ut vix aliquis pro eo erubeſceret. Anſelmus de hujus ſynodi decretis ſic ſcripſit ad Willelmum archidiaconum. Sententias capitulorum concilii expoſitas nolo vobis aut alicui ad præſens mittere, quia, quando expoſitæ ſunt, non potuerunt ad plenum & perfecte recitari, propterea, quia ſubito ſine præmeditatione ſunt prolatæ. Unde quædam videntur addenda vel mutanda, quod nonniſi conſenſu coepiſcoporum volo facere . . . Nomina tamen rerum, de quibus ibi locuti ſumus, vobis mittimus . . . De presbyteris, qui timore non audent fœminas ſuas relinquere, quod ſtatutum eſt, ſervabitur, quia, quamdiu eas in aliqua occaſione tenebunt, nec Miſſas celebrabunt, nec legales erunt, ſed tantum uſque ad initium Quadrageſimæ, ſi habuerint, qui pro illis caſte in eccleſiis ſerviant, beneficiis eccleſiæ non privabuntur. Willelmus archidiaconus excommunicavit presbyteros, quia ſuas uxores reduxerant: ejus ſententiam confirmavit Anſelmus, ſed apud Regem interceſſit, ne ejuſmodi canonum violatoribus pœnam imponeret pecuniariam. Ibid.

LXII. Mathildis comitiſſa bonorum ſuorum donationem ſequenti diplomate confirmavit. " Anno millesimo duodecimo, decimo quinto Kalendas Decembris: tempore domini Gregorii Papæ VII. in Lateranenſi palatio . . . ego pro remedio animæ meæ & parentum meorum dedi & obtuli eccleſiæ ſancti Petri per interventum Gregorii Papæ VII. omnia bona mea . . . . quocumque jure ad me pertinentia . . . . & chartulam inde fieri rogavi; ſed quia chartula nunquam apparet, & timeo, ne donatio mea in dubium revocetur: ideo ego eadem bona dono & offero eidem Romanæ Eccleſiæ per manum Bernardi cardinalis & legati ejuſdem eccleſiæ . . . . una cum acceſſionibus & ingreſſibus . . . . & per præſentem chartulam offertionis, ibidem habenda confirmo . . . . . . Si quid vero ego, quod abſit, aut ullus de hæredibus, ſeu quælibet perſona contra hanc chartulam offertionis agere quandoque tentaverimus, aut eam per quodvis ingenium infringere quæſierimus: tunc inferemus mulctam auri optimi libras mille, argenti pondera quatuor millia, & quod repetierimus, vindicare non valeamus. " Actum Canuſii. Mathilda ſubſcripſit. *Mathildis bona ſua donat Romanæ Eccleſiæ.*

LXIII. Ruperto Bambergenſi epiſcopo mortuo, Henricus Imperator huic eccleſiæ ſignificavit, ut legatos ad ſe mitteret, quibus Ottonem ſuum cancellarium deſignavit epiſcopum, eique licet reluctanti annulum & baculum Paſtoralem tradidit, ſicque inveſtivit. Otto jam duos epiſcopatus recuſaverat propter inveſtituras. Itaque & hunc abdicare ſtatuit, niſi Papa a clero Bambergenſi interpellatus eum conſecraret. Bambergam pervenit die prima Februarii, anno millesimo centeſimo tertio, nudis pedibus nivem calcans, deducente clero, cum aliquot epiſcopis perrexit ad Cathedralem eccleſiam. Poſt aliquot dies ſequentes ad Papam per legatos direxit literas: " Vobis, Pater ſanctiſſime, & ſanctæ Matri noſtræ Romanæ Eccleſiæ collum devote ſubmittens, conſilium & auxilium de rebus meis flagito. In obſequio enim domini mei Imperatoris per annos aliquot degens: ſuſpectam habens in manu Principis inve- Poſt Paſch. P. epiſt. 72. Concil. tom. 6. ed. Hard. *S. Otto Bambergenſis epiſcopus.*

CHRISTI AN. 1103.

CHRISTI AN. 1103.

inveſtiturem, ſemel, & iterum, cum dare vellet, renui epiſcopatum. Nunc vero jam tertio in Bambergenſi epiſcopatu me ordinavit, in quo tamen minime permanebo, niſi veſtræ placeat ſanctitati per vos me inveſtire, & conſecrare. Quidquid ergo placeat diſcretioni veſtræ de me, per nuntios mihi ſignificate ſervo veſtro. „

Ibid. Epiſt. 73. Paſchalis Papa ei reſcripſit: "Optata tua, & conſilium tuum, virum præferunt ſenſatum. Nos igitur honorare, & profectus tuos juvare congruum duximus. Nihil ergo de benevolentia noſtra dubitans, tuam nobis, quantocius vales, præſentiam exhibeto. „ Otto cum legatis, & literis eccleſiæ ſuæ profectus Romam intravit die ſeptima Maji. Paſchalem Papam Anagniæ commorantem convenit, atque ad ejus pedes provolutus, veniam de accepta ab Imperatore inveſtitura deprecatus eſt, & baculum reddidit, quem ſtatim juſſu Papæ recepit.

Otto epiſcopatum magis ac magis reformidans, præſertim propter diſſidium inter ſacerdotium, & Imperium, illud abjicere conſtituit. Itaque inſalutato Pontifice, jam viæ ſe dederat, ut privatus cum ſuis rediret; ſed præcepto Papæ a comitibus reductus, die ſacro Pentecoſtes epiſcopus a Paſchali Papa ordinatus eſt, qui fidelitatis, & obedientiæ juramentum, quod ab omnibus exigebat, ei remiſit, permiſitque, ut octies per annum cum cruce, & pallio Miſſarum ſolemnia celebraret, quamvis tantum quater his inſignibus uti ejus prædeceſſoribus indultum ſit. Bambergenſi populo Papa ſcripſit, quod eum juxta eorum deſiderium conſecraſſet, ſalvo jure Metropolitani.

Paſch. P. epiſt. 8.

Inveſtituræ in Anglia. Edmer. lib. 2. LXIV. Eccleſiæ ſtatus in Anglia factus eſt turbatior. Rex rogavit Anſelmum, ut, quos inveſtierat epiſcopos, conſecreret. Anſelmus reſpondit. Willelmum quidem conſecrabo, non autem alios. Willelmus enim baculum ſibi a Rege porrectum ſuſcipere noluerat. Rex iratus juravit, quod unum ſine alio non ordinaret, & præcepit ut Gerardus Eboracenſis omnes ſacraret. Reynelmus, quem Rex in locum Rogerii Herefordenſis epiſcopi aſſumpſerat, his auditis, Regi reddidit baculum, & annulum, qui eum ſua gratia, & curia privavit. Gerardus igitur ſociatis ſibi cunctis epiſcopis Angliæ, Willelmum, & Rogerium Sorberienſem conſecrare voluit, ſed Willelmus facti pœnitens ſe ſubtraxit. Epiſcopi mox Regem adeunt, illatæque ſibi contumeliæ querimoniam coram illo depromunt. Villelmus in medium deductus perſiſtit in ſententia, quapropter rebus ſuis omnibus expoliatus a regno eliminatur, & fruſtra pro eo interceſſit Anſelmus.

Ibid. Anno ſubſequente milleſimo centeſimo tertio, media Quadrageſima, Rex Cantuariam venit, Anſelmumque per ſuos ſollicitavit, ut paternas conſuetudines ſibi non amplius denegaret. Anſelmus reſpondit, Nuntii, quos Romam direxi, reverſi ſunt; literæ, quas attulerunt, inſpiciantur, ſi quid forte in iis, quod me Regis voluntatem facere permittat, inveniatur. Rex dixit: Quid mihi de meis cum Papa? quæ anteceſſores mei in hoc regno poſſederunt, mea ſunt: hæc ſi quis mihi auferre voluerit, meus eſt inimicus. Cum autem ſe nihil præter ſynodum Romanam, quæ prohibet inveſtituras, facere poſſe inſiſteret Anſelmus: Rex ſummiſſa voce ei mandat, ut ipſe per ſe Romam eat, & quod alii nequiverant, ſua induſtria obtineat. Hæc, ſi placet, inquit Anſelmus, uſque Paſcha differantur, ut audito epiſcoporum conſilio reſpondeam. Rex hanc dilationem annuit.

Ibid. Anſelmus poſt Paſcha Regem convenit. Epiſcopi ei una voce dixerunt, æquum eſſe, ut tantæ rei gratia viæ laborem non ſubterfugeret. Quoniam vultis, reſpondit Anſelmus, ego corpore licet imbecillis, ſenioque confectus, iter aggrediar; noveritis tamen, quod nihil eccleſiarum libertati, vel meæ honeſtati contrarium ſim poſtulaturus; Villelmum legatum ſuum, qui regni cauſam ageret, Rex cum eo proficiſci jubet. Anſelmus die vigeſima ſeptima Aprilis pervenit in Normanniam, diverſique ad Beccenſe monaſterium: ibi ſuadente Ivone Carnotenſi per aliquot menſes ſubſtitit, dum calores ſeſe remitterent, quo tempore aer inſalubris in Italia. Hic legit Papæ literas, nondum enim eas inſpexerat, ne, ſi forte Rex eas requireret inſpiciendas, ſolutumque ſigillum videret, eas velut corruptas rejiceret. In eis mendacii coarguebat epiſcopos, qui Regi ſecreto ſe permittere inveſtituras retulerant, atque adverſus eos

Alford. tom. 4.

invehitur, ſicque concludit: " Epiſcopos, qui veritatem in mendacio commutaverant, ipſa veritate, quæ Deus eſt, in medium introducta, a B. Petri gratia, & a noſtra ſocietate excludimus, donec Romanæ Eccleſiæ ſatisfaciant, & reatus ſui pondus agnoſcant. Quicumque vero intra prædictas inducias inveſtituram ſeu conſecrationem acceperunt, a conſortio fratrum, & ordinatores, & ordinatos alienos habemus. „

Edmer. lib. 3. Anſelmum Romam advenientem Papa honorifice ſuſcepit, atque in Lateranenſi palatio hoſpitium habere voluit; denique, quo ejus cauſa definiretur, aſſignavit. Willelmus Regis orator petiit, ut Henrico omnes patris, & fratris ſui conſuetudines Apoſtolicæ ſedis authoritate firmarentur: regni Angliæ ſtatum expoſuit, & quanta Romanis beneficia contuliſſet, & majora promiſit, ita ut quidam Romani ei aperte faverent. Willelmus Papam nihil ſibi negaturam putans: Quidquid hinc, inquit, inde dicatur, noverint omnes, Regem meum nec pro amiſſione regni ſui paſſurum ſe perdere inveſtituras eccleſiarum. Cui Papa: Scias, ecce coram Deo dico, quia nec pro redemptione ſui capitis, eas illi aliquando Paſchalis Papa impune permittet habere .... Romanorum tamen conſilio nonnullos paternos uſus Regi conceſſit, eumque ab excommunicatione immunem ad tempus conſtituit, iis duntaxat, qui a manu ipſius inveſtituras ſuſceperant, uſque ad dignam ſatisfactionem, ſub excommunicationis catena retentis: ſatisfactionem vero Anſelmi diſpoſitioni delegavit, eumque deoſculatus, conceſſis etiam literis, quibus Cantuarienſis eccleſiæ primatus confirmatur, in pace dimiſit.

Ibid. Willelmus Regis orator per aliquot dies Romæ remanſit, ſi forte abſente Anſelmo Papam a data ſententia revocare poſſet: ſed nihil obtinuit præter literas, quibus perhumaniter, & amiciſſime Regem hortabatur, ut inveſtituras dimitteret, & Anſelmum revocaret. "Hæc ſi feceris, inquit, etſi gravia quælibet petieris, quæ cum Deo præberi facultas ſit, profecto conſequeris. De peccatis, tam tibi, quam conjugi tuæ abſolutionem, & indulgentiam faciemus: filium tuum Willelmum tanta tecum eminentia confovebimus, ut qui te vel illum læſerit, Romanam læſiſſe videatur Eccleſiam. „ Datæ Laterani nono Kalendas Decembris anni 1103. Willelmus iter accelerans Anſelmum apud Placentiam aſſecutus eſt, & Lugdunum uſque pervenit. Anſelmo hic per aliquot dies ſubſiſtere volenti tunc dixit: Quoniam citato greſſu ad Regem feſtino, quæ mandat ulterius abſcondere nolo: ſi ſic ad eum redieris, ut talem te illi per omnia facias, quales anteceſſoribus ſuis tui prædeceſſores ſe feciſſe noſcuntur, tunc libenti animo tuum in Angliam reditum volet, & amplectetur. Cui Anſelmus: Scio quid dicas, & intelligo. Itaque diviſi, Anſelmus ab Hugone Archiepiſcopo, & clero perhonorifice ſuſceptus Lugduni remanſit, Regique ſcripſit, exponens quid de inveſtituris ei Papa præceperat, & quæ ejus nomine ſignificaverat Willelmus de Warelwaſt. Tum addit: " Ut autem ita ſim vobiſcum, ſicut anteceſſor meus fuit cum patre veſtro, facere non poſſum, quia nec vobis homagium facere, nec accipientibus de manu veſtra inveſtituras eccleſiarum, propter Papæ prohibitionem, audeo communicare. Unde precor, ut mihi veſtram, ſi placet, mandetis voluntatem. Utrum ſic, quemadmodum dixi, poſſim in pace vera, & officii mei poteſtate, redire in Angliam. Paratus enim ſum, & vobis, & populo mihi divina diſpoſitione commiſſo, officii mei ſervitium, pro viribus, & ſcientia mea, ſervata regulari obedientia, fideliter exhibere. Quod ſi vobis non placuerit, puto, ſi quod animarum detrimentum inde contigerit, mea culpa non erit. „

Alford. tom. 4.

Galo fit Belvacen. epiſcopus. Ivon. Carnot. ep. 104. LXV. Stephani de Garlanda electionem pro Belvacenſi epiſcopatu cum Papa reſcindiſſet, Belvacenſes clerici melioris famæ ex conſilio optimatum, & Ivonis Carnotenſis, & populi conſenſu Galonem S. Quintini abbatem, virum vita honeſtum, liberalibuſque ſtudiis, & eccleſiaſticis diſciplinis ornatum, in epiſcopum ſibi elegerunt. Pauci clerici, quos Stephanus muneribus ſibi conciliaverat, Regem adeuntes Galonem criminantur, quod Ivonis Carnotenſis fuerit diſcipulus, atque a Papa electus, ac proinde magnus ei futurus eſſet adverſarius, ſi foret epiſcopus. Rex his verbis ſuccenſus, electioni conſenſum dare, vel electo bona epiſcopalia dimittere noluit. Manaſſes Remenſis Metropolitanus illius cauſæ definitionem differebat, ne Regem offenderet.

M Ivo

CHRISTI AN. 1103. ep. 102.

Ivo Carnotenſis fruſtra eum hortatus eſt, ut electum conſecraret; ſiquidem liberam electionem clero permittunt canones, & Carolus, & Ludovicus reges in ſuis capitulariis libere uti ſuo jure clericis permiſerint. Hæc igitur Papæ literis ſignificavit poſtulans, ut pro ſua authoritate, juxta clericorum poſtulationem, huic eccleſiæ ſubveniret. Anſelmus etiam pro Galone intercеſſit apud Romanum Pontificem, cujus juſſu Galo conſecrationem accepit epiſcopalem; ſed prohibente Rege, qui nuſquam eum futurum Belvacenſem epiſcopum juraverat, ſedis ſuæ poſſeſſionem inire non potuit. Ivo tale juramentum ſic ſigillat: Si tali ſacramento annullari poteſt canonica electio, nulla ulterius in regno Francorum futura eſt, niſi aut ſimoniaca, aut violenta intruſio. In his literis nec Papæ nec Regi parcit: Conqueritur enim quod Romanorum nimia facilitate diſciplina laxetur, & inducatur morum corruptio, dum ſceleſtos homines, quos epiſcopi cenſuris vel pœnitentiæ ſubjecere, benignius audiunt, & facilius abſolvunt. Tum Papam hortatur, ut, ſi Philippus rex pœnitentiam per ſe vel per alios ab ipſo acceperit, & fuerit abſolutus, & poſtea ad vomitum ſicut prius redierit, ſtatim iiſdem excommunicationis catenis religetur, idque literis ſuis omnibus eccleſiis manifeſtetur; & qualiter, inquit, me gerere debeam, literis inſtruite. (ep. 105.)

Longin. lib. 4.

Galo Romam profectus eſt, legatumque in Poloniam a Papa fuiſſe miſſum ferunt, ibique depoſuiſſe duos epiſcopos, & Ladislaum ducis filium de fonte ſacro ſuſcepiſſe cum epiſcopis Poloniæ. Fulcone Pariſienſi epiſcopo poſt biennium mortuo, clerus, & populus Galonem in ejus ſucceſſorem elegere, qui tum Romam redierat: Ivo Carnotenſis Papam literis deprecatus, ut juberet ipſum per manus Senonenſis Archiepiſcopi transferri in Pariſienſem epiſcopatum, quem ei gratanter pro ejus amore concedunt, Rex, & ejus filius. (Ivon. Carnot. ep. 144.)

CHRISTI AN. 1104. Idem ibid. *Trecenſis ſynodus.* Concil. tom. 6. edit. Hard. tom. 10. Lab.

Papa jam agente Galone Richardum Albanenſem epiſcopum in Gallias legatum miſerat, ut regem Philippum ſub quibuſdam conditionibus abſolveret. Richardus Trecis ſynodum celebravit, quinto Kalendas Aprilis, anno milleſimo centeſimo quarto. Hubertus Silvanectenſis epiſcopus accuſatus eſt venditionis ſacrorum ordinum: ſed propter probationis inſufficientiam, admiſſus eſt ut innocentiam ſuam jurejurando comprobaret. Ambianorum legati in eadem ſynodo proponunt ſe paſtore orbatos, unanimiter a clero, & populo electum aſſerunt Godefridum abbatem Novigenti, virum ſanctitate conſpicuum, Rege aſſentiente. Tum omnes, qui Godefridum noverant, Chriſtum ſummopere laudarunt; ſed ille fugam meditabatur: ſed interceptus, jubente Cardinali, & epiſcopis in medium adducitur, cunctis acclamantibus: dignum eum fore eccleſiæ miniſtrum, ejus electio confirmatur. In ea dignitate ſanctitatis, & pudicitiæ cuſtos adeo ſtudioſus extitit, ut infames clericos, vel impuro matrimonio copulatos, non ſolum a ſuo conſortio, ſed etiam a chori ingreſſu arceret. Præterea lecta, & confirmata ſunt: Primo. Donatio villæ Rumiliacenſis, quam Moliſmenſi monaſterio legaverat Hugo comes Campaniæ. Secundo. Privilegium eccleſiæ S. Petri Trecenſis, quo idem Hugo domorum canonicarum libertatem concedebat: Ita ut immunes eſſent ab omni juriſdictione civili, & nullum prorſus ei vel ſuis facerent ſervitium. Ille quoque abbas Arnaldus deponere fecit decanum Mauriacenſem ejus præceptis inobedientem.

Ibid. *Balgenc. ſynodus.*

LXVI. Tertio Kalendas Auguſti plures epiſcopi tam Remenſis quam Senonenſis provinciæ, invitati ab eodem legato convenere in quoddam municipium Aurelianenſis epiſcopatus, nomine Balgenciacum, ad faciendam abſolutionem regis Philippi ſecundum tenorem literarum, quas ſuper hac miſerat Papa Paſchalis. Convenit etiam Rex, & cum eo Berthrada, & ſecundum præceptum Romani Pontificis tactis S. Evangeliis parati fuerunt abjurare abſolute omnem carnalis copulæ conſuetudinem, inſuper, & mutuam collocutionem, niſi ſub teſtimonio perſonarum minime ſuſpectarum, uſque ad Papæ diſpenſationem. Richardus autem legatus ejus rei deciſionem remiſit ad epiſcopos, qui neſcio quid conjicientes reſponderunt, ſe debere eſſe hujus conſilii comites, & non duces. Cum itaque res indefinita maneret, Rex clamabat ſe male eſſe tractatum. Ivo Carnotenſis epiſcoporum nomine Papam rogavit, ut ſecundum literarum ſuarum moderationem, & verba quæ Galoni injunxerat, cauſam ejus temperaret, & imbecillitati Regis, quantum cum ejus ſalute poſſet, condeſcenderet, & terram, quæ ejus anathemate periclitatur, ab eo periculo erueret; præſertim cum diſpenſationis modus nulli ſapientum unquam diſplicuerit. (CHRISTI AN. 1104.)

Ibid. Paſchal. Papæ epiſt. 35. *Philippi regis abſolutio.*

Paſchalis Papa receptis his literis alias dedit ad Archiepiſcopos, & epiſcopos provinciarum Remenſis, Senonenſis, ac Turonenſis. "Si Richardus legatus, inquit, jam Franciæ fines egreſſus eſt, nos eamdem cauſam, aſpirante Domino, una vobiſcum peragendam venerabili fratri Lamberto Atrebatenſi epiſcopo committimus. Convenientibus itaque vobis in unum, ſi Francorum Rex, & illa ejus lateralis, tactis ſacroſanctis evangeliis, omnem carnalis copulæ conſuetudinem abjuraverint, mutuum quoque colloquium, & contubernium, niſi ſub teſtimonio perſonarum minime ſuſpectarum, numquam videlicet ad idem flagitium redituri, ſatisfactionem eorum vice noſtra vobiſcum Atrebatenſis epiſcopus ſuſcipiat, & a vinculo excommunicationis abſolvat." Datæ Laterani tertio Nonas Octobris. Juramentum a Papa præſcriptum Philippus rex nudis pedibus, & Berthrada præſtitere Pariſiis coram decem epiſcopis, & abſoluti ſunt quarto Nonas Decembris.

Ivon. Carnot. ep. 133. *Ivonis Apologia.*

Ivo Carnotenſis apud Richardum legatum accuſatus eſt, quod ſimoniam permitteret; qua de re graviter objurgatus, legato reſcripſit: "Miror cur hoc ſolum, vel in ſola Carnotenſi eccleſia reprehendatur, cum & hoc & multa alia damnabilia in omni pœne Gallicana eccleſia dominentur. Quod autem vobis ſuggeſtum eſt, ſimoniacam hæreſim, me permittente, in eccleſia Carnotenſi publice dominari, omnino veritate caret, quia hoc malum ab initio clericatus mei ſemper exhorrui, & poſtquam ad epiſcopatum veni, quantum prævalui, in ſuperficie reſecavi . . . . . Si qua autem adhuc ſunt, quæ pro conſuetudine antiqua exigunt decanus, & cantor, & alii miniſtri ab his, qui canonici fiunt, me contradicente, Romanæ Eccleſiæ conſuetudine ſe defendunt, in qua dicunt cubicularios, & miniſtros ſacri palatii multa exigere a conſecratis epiſcopis vel abbatibus, quæ benedictionis vel oblationis nomine palliantur, cum nec calamus nec charta gratis ibi, ut ajunt, habeatur. Et nihil habeo, quod reſpondeam."

Alford. tom. 4. *Anglicanæ eccleſiæ miſer ſtatus.*

LXVII. Henricus Angliæ rex ubi primum a Willelmo ſuo legato audiit Anſelmum Lugduni ſubſtitiſſe, reditus ejus epiſcopales fiſco addixit, eique ſcripſit: dolere ſe quod ſecum eſſe nollet, ſicut cum patre ſuo fuerat Lanfrancus ejus prædeceſſor: ſic enim libenter eum ſuſciperet, & pares honores, & amicitias ei detuliſſet. Addit ſe Papæ legatum eſſe miſſurum, & reſponſo ejus accepto mandaret quod Deus annueret: & aliquid de ejus reditibus ei permiſit. Anſelmus Lugduni Quatuordecim menſes remanſit: hinc innumera per Angliam mala emerſerunt: quæ quidam ejus familiaris, ut eum ad reditum excitaret, ſic deſcribit in ſuis literis: "Ereptus es periculis noſtris, fortaſſe ſentires, quod nos perpeti cogimur: ſublimari ad ſacros ordines quoſdam de curialibus, quibus nec canonica electio, nec juſtitia conſentit . . . . . . principum injuſtam tyrannidem, rapinas pauperum, & damna eccleſiarum, adeo ut locus corporis, & ſanguinis Domini libertatem amittat: gemere viduæ, flere ſenes incommoda ſua, eo quod eripiatur eis ſatis anguſta victus ſui portio: rapi virgines, & illicito inceſtari concubitu: quodque omnium peſſimum eſt, ſacerdotes uxores ducere . . . . Pater ſancte, ſi quiſpiam incarceratum, & afflictum te eviſceraret, hoc modo receſſiſſe non debueras: quanto magis cum nihil horum expertus fueris, nec ſedes tua tibi negata ſit? ſed pro uno verbo cujuſdam Willelmi fugere decreviſti, & relicto hoſte, dilacerandas impiis oves tuas dimiſiſti." Hinc hortatur ut redire feſtinet, dum licet adhuc morbum ejicere: in promptu enim adhuc multos reperiet, qui cum ipſo partes Dei viriliter defendant. Papa circa idem tempus coacta Lateranenſi ſynodo, comitem de Mellento, ejuſque complices, qui Regem ad inveſtituras retinendas impellebant; nec non illos, qui ab eo inveſtiti fuerant, a liminibus eccleſiæ repulit, idque Anſelmo literis ſignificavit. Sententiam autem adverſus Regem diſtulit, quia legatos ejus expectabat. Mathildis regina cauſam Anſelmi apud Regem infimis precibus agebat, eumque literis conſolabatur. Anſelmus viciſſim ei gratias egit.

CHRISTI An. 1104. — Annal. Saxo. p. 598.

LXVIII. Henricus Imperator interim anno milleſimo centeſimo tertio, Natale Domini Moguntiæ celebravit: ubi principes convenerunt. Emehardus Wireeburgenſis epiſcopus inter Miſſarum ſolemnia publice dixit, quod Imperator filio ſuo Henrico regi rerum ſummam dimittere vellet, ut Domini ſepulcrum ipſe viſitaret. Indeque favorem maximum tam vulgi quam principum, clericorum, regnique totius fallendo acquiſivit, multoſque ad ejus itineris comitatum ſe præparare voto ipſe ſuccendit. Omnes enim eum ut Imperatorem venerabantur, & principes frequentes ad ejus curiam veniebant: ſed animadvertentes quod eos deciperet, adverſus eum conſpirarunt: & quia Saxones honorabilius tractabat quam alios indigenas, Sigehardus comes præ cæteris ei familiaris in ſeditione capite truncatus occubuit. Henricus anno ſequenti Moguntiæ ſancto Paſcha peracto Leodium venit.

Henr. V. adverſus patrem rebellat.

Theodoricus comes Saxonicus quoſdam Magdeburgenſes, qui ſequebantur Imperatorem, ad illius injuriam deprædatus eſt, & canonicum detinuit, imponens ei ſimoniace epiſcopatum affectare. Imperator his compertis nimium indignatus congregato exercitu,

Ibid.

Henrico filio comitante, expeditionem adverſus Theodoricum direxit. Sed cum in Frideslar conſediſſes, orta eſt diſtenſio inter eum & filium. Nam deteſtabatur eum filius, ut omnes fideles, quia denuntiabatur excommunicatus a tribus Pontificibus: & aſſumens quoſdam de patris familiaribus, ſecundo Idus Decembris clam diſceſſit, & in Bavariam divertit. Imperator id ubi comperit, Moguntiam revertitur. Anno Domini milleſimo centeſimo quinto

CHRISTI An. 1105.

Henricus rex quintus illius nominis bellum adverſus patrem Imperatorem in Bavaria parat, machinantibus Thiepoldo marchione, Beringero comite, & Ottone nobili, quorum conſilio & adjutorio a patris latere diſceſſerat. Idem regia S. Pantaleonis chronica teſtantur. Non igitur hortante Papa filius adverſus Patrem rebellavit, ut ſcripſit quidam recentior, in hiſtoria eccleſiaſtica celebris, cujus errata in præcedentibus tomis correximus: dogmaticam operum polemicorum S. Auguſtini, aliorumque Patrum ſynopſim, quam non attigit, dedimus, & proprios eorum ſcribendi characteres: occurrentes paſſim difficultates, quas inſolutas reliquit, paucis ſolvimus; aliaſque non paucas ejus omiſſiones ſupplevimus: novatores, quibus equidem non adhæſit, ſed pepercit, impugnavimus, & præſumptas opiniones reſpuimus: in præſenti tomo, non parum ab eo diſſentimus. Partium enim ſtudio vel odio non parum erraſſe videtur.

Ibid.

Henricus junior poſt Natale Domini nuntios Romam dirigens, anathematizat ſchiſma, & ſedi Apoſtolicæ debitam profitetur obedientiam, quærens conſilium propter juramentum, quod patri juraverat, numquam ſe regnum ſine ejus licentia & conſenſu invaſurum. Apoſtolicus ut audivit inter patrem & filium diſſidium, ſperans hoc a Deo eveniſſe, benedictionem Apoſtolicam ei miſit per Gebehardum epiſcopum Conſtantienſem, & de hoc commiſſo promittens abſolutionem, ſi vellet Rex juſtus & gubernator eſſe Eccleſiæ, quæ per negligentiam patris ſui jam dudum turbata eſſet. Henricus rex mox ut banni abſolutionem ab epiſcopo accepit, caſtellum munitiſſimum occupat. Imperator ſtatim poſt Epiphaniam legatos de pace direxit in Bavariam, Colonienſem & Trevirenſem Archiepiſcopos, & ducem Fridericum ad filium, qui reſpondit, ſe nulla ratione Imperatori communicare poſſe, niſi prius abſolvatur ab excommunicatione.

Ibid.

Media Quadrageſima maxima pars principum Saxoniæ Quintineburgi convenerunt, quibus per legatos omnem fidem & juſtitiam promiſit, ſi ei de regno obtinendo aſſenſum præberent. Illi ex communi conſenſu Regi fidem & ſervitium per eoſdem demandarunt, & ut ad ſe veniret, invitaverunt. Itaque Rex ad Saxones convertitur, a quibus honorifice ſuſceptus eſt, atque in brevi omnibus Saxoniæ civitatibus potitus, conſilio & miniſterio Rothardi Moguntini, & Gebehardi Conſtantienſis epiſcopi Saxoniam Apoſtolicæ ſedi reconciliavit.

Henricus filius poſt Paſcha Goslariam venit, ibi generale colloquium cum Saxoniæ principibus habuit qualiter eorum conſilio ſua ordinaret, & eccleſiam a ſchiſmate ad unitatem revocaret. Aderat Apoſtolicæ ſedis legatus Gebehardus Conſtantienſis, qui Regem cum ſuis omnibus abſolverat, & Widelonem Mindenſem epiſcopum omnium ſcelerum Imperatoris & ſpurcitiarum authorem jam depoſuerat:

CHRISTI An. 1105. — Concil. tom. 6. ed. Hard.

hic eum Rothardo Moguntino ſynodum habere decrevit in villa regia, quæ Northuſum dicitur, in ea quarto Kalendas Junii, ſimoniaca hæreſis Patrum conſuetudine condemnata, Nicolaitarum, ſeu clericorum fornicaria commixtio eſt ab omnibus abdicata. Jejunium menſis Martii hebdomada prima Quadrageſimæ: jejunium vero menſis Junii in ipſa hebdomada Pentecoſtes Romano more celebrandum, a præſcriptis præſulibus Apoſtolica authoritate indicitur, & pax Dei confirmatur. Hi vero qui a pſeudo-epiſcopis fuerant conſecrati, per catholicam manus impoſitionem reconciliatio proximo jejunio danda promittitur.

Annal. Saxo. p. 604.

Ingens ibi cum epiſcopis & clericis etiam abbatum & monachorum eccleſiaſticam ſitiens unitatem turba confluxerat. Henricus junior, qui ſynodo non interat niſi vocatus, tandem in abjecto prodiit habitu, locoque ſtans editiori, obortiſque lacrymis Deum teſtabatur, ſe nulla regnandi cupiditate regnum invaſiſſe, nec patrem & dominum ſuum ab Imperio deponi velle, immo debitam inobedientiæ ejus ſemper compaſſionem exhibere: Quod ſi S. Petro & ejus vicario lege Chriſtiana ſubjici vellet, ſe regno cedere, & illi ſerviliter ſubjici ſpondebat. Quæ verba omnis multitudo collaudans, tam pro patris converſione, quam pro filii proſperitate lacrymas & preces effudit, voce magna, Kyrie eleyſon, declamans.

Ibid.

Eadem hora Otto Hildenheimenſis, & Henricus Paderbornenſis, ac Fridericus Halberſtadenſis, epiſcopi, veſtigiis Metropolitani proſtrati, ipſius atque Regia ſtantia, totiuſque præſentis eccleſiæ teſtimonio, Apoſtolicæ ſe dederunt obedientiæ: quorum etiam commiſſa Apoſtolico nihilominus judicio reſervantur, ſub officii ſui tantum ſuſpenſione. Rex Henricum de Salſe Magdeburgenſis eccleſiæ jam dudum deſignatum Archiepiſcopum, ſed ab amicis Imperatoris expulſum conſecrari conſtituit. Geberhardus Conſtantienſis & Rothardus Moguntinus ſabbato S. Pentecoſtes ordines celebrarunt, & ordinatos Udonis Hildenisheimenſis ſine albis, & Henrici Paderbrunenſis albis indutos, inter ordinandos locarunt, & per manus impoſitionem redintegrarunt. Hæc omnia iiſdem pœne verbis referunt, Conradus abbas Urſpergenſis & regia chronica S. Pantaleonis, & laudatus annaliſta Saxo.

Bruno Trevirenſis anno tertio ſuæ ordinationis Romam profectus, a Paſchali Papa honorifice ſuſceptus eſt: ſed quoniam epiſcopalia, annulum videlicet & baculum per manum laicam ſuſcepiſſet; & quia eccleſias dedicaſſet, & clericos needum pallium conſecutus promoviſſet, multum aſpere correptus eſt; & decernente epiſcoporum ibi congregatorum concilio Pontificatus officium depoſuit; quod tamen ipſis intervenientibus, quia diſcretio ejus & prudentia officio & tempori congruens erat, & poſt triduum non ſine admiſſorum pœnitentia, recuperavit. Injuncta ei pœnitentia eſt, ut, quoties in ſpatio trium annorum proximorum Miſſarum ſolemnia celebraret, dalmaticia non uteretur: quod ipſe humiliter implevit; deinde pallii honore donatus remeavit: Bruno fuit conſtans in oratione, devotus in eleemoſynarum largitione, pius in viduarum & pupillorum defenſione. Henrico Imperatori ejuſque fautoribus in ſacris non communicabat; Cæſari tamen, quæ ſunt Cæſaris, fideliter reddebat.

Annal. Saxo. p. 605. & ſeq.

Henricus junior poſt hæc aſſumptis ſecum Saxonibus volens Rothardum Archiepiſcopum Moguntinum, diu ab Imperatore expulſum, ſuæ ſedi reſtituere, venit ad Rhenum, ſed eum pater a tranſitu prohibuit: itaque dimiſſo exercitu Ratiſponam ſe contulit, quo eum ſecutus eſt Imperator. Et filius vix effugit, ſuoſque collegit. Utriuſque partis duces prælium exhorruere. Sed Imperator ſecretis filii ſui nunciis ſuos adverſum ſe conſpiraſſe cognovit. Latenter igitur cum paucis e caſtris ſubtrahitur: cujus fuga cognita omnes pariter fugere.

Henricus Imperator a ſuis proditus.

Rex civitate Spira, patriſque ibi reconditis theſauris potitus, Gebehardum Hirſowecenſem abbatem evexit ad Spirenſem epiſcopatum. Altera die, nempe ſecunda Novembris, Theodoricum S. Albani abbatem ad eum direxit Imperator, obteſtans per Deum, ut recordaretur ſe patrem ejus eſſe, & ne tam pertinaciter eum a regno vellet pellere. Ille audire diſtulit, eique mandavit, ut feſtinaret ab urbe digredi, ne ab inimicis occuparetur; qui ſtatim egreſſus ad caſtellum Hermeſteio venit. Rex vero Moguntiam venit,

CHRISTI AN. 1105.

& revocavit Rothardum Archiepiſcopum, qui ſtatim electum & populum Apoſtolicæ reconciliavit eccleſiæ.

Imperator videns multitudinem principum undequaque confluere Moguntiam, & certior factus, quod Rex in Natali Domini generalem ibi conventum habere ſtatuiſſet, cui intereſſent legati Apoſtolici, præmiſit Palatinum comitem, & Willelmum comitem, ſi forte poſſent conditum placitum impedire; ſed Regi cum magno exercitu occurrenti cum reſiſtere non valerent, noctu fugerunt. Tunc Imperator nuncios miſit ad filium, rogans ea quæ pacis ſunt; qui venit ad eum trans flumen, cujus pedibus pater ſe advolvens, quia filius & ſanguis ſuus eſſet, ut recordari vellet, præmonuit: Econtra filius patris genibus advolutus rogabat, ut Papæ & omni regno vellet obedire: quod ſi nollet, Deum patrem ſe habere, & terreno patri velle renuntiare. Veſpere uterque ad hoſpitia rediere: pater per noctis tenebras aufugere tentavit, ſed vallatus ab inimicis non potuit. Rex mane aſſumptum patrem invitum in caſtellum deduxit, & in vigilia Natalis Domini Spirenſi epiſcopo diligenter cuſtodiendum commiſit, & depoſitis cuſtodibus, ne quid tentaret, ipſe venit Moguntiam.

Ibid. *Conventus Moguntinus.*

Omnes epiſcopi & principes Germaniæ eo confluxerant. Aderant Papæ legati, Albanenſis & Conſtantienſis epiſcopi: ſententiam anathematis in Henricum ſeniorem dictum Imperatorem a multis ſummis Pontificibus jam dudum promulgatam confirmant. Jam Romani Pontifices oſſa Viceberti antipapæ e ſepulchro ſuo projici fecerant, univerſaque ejus inſtituta annullari decreverant. Unde factum eſt, ut pſeudo-epiſcoporum cadavera ab eccleſiis eliminarentur, eorumque ordinati uſque ad generalem audientiam ab officio ſuſpenderentur.

Ibid. *Henricus Imperator depoſitus.*

Imperator interea cum multis lacrymis rogabat Spirenſem epiſcopum, ut ſe deduceret Moguntiam, ſeque regalia & caſtella, quæ habebat, filio traditurum, ut ſaltem ſibi prædia ad uſus neceſſaria concederet. Epiſcopus Moguntiam veniens hæc Regi & principibus enarravit; ſed principes ad cavendum tumultum populi, qui patri potius, quam filio favere ſoleret, in Engelcheim ei ſecundo Kalendas

CHRISTI AN. 1106.

Januarii occurrunt, ibique Imperatorem ad reatus ſui confeſſionem, & ſatisfactionis profeſſionem perducunt; qui filio regnum tradens, atque omnium pedibus provolutus, præcipue legato ſedis Apoſtolicæ, veniam & abſolutionem banni precabatur, confitens, ſe jam didum anathematizatum a Gregorio Papa, & injuſte ſuper eum Vicbertum conſtituiſſe, & ſuis temporibus rempublicam nimis eſſe perturbatam, & cuncta, quæ ſibi objecerunt, confeſſus eſt, excepto, quod idola adoraret. Legatus autem reſpondit, ſe non poſſe eum ſuſcipere, inconſulto Apoſtolico. Rex autem patre depoſito cum principibus Moguntiam revertitur, & propter regalia Wereherum comitem, & nequiſſimum Volcmarum ſui patris conſiliarium, Hamerſtein miſit, quæ allata in vigilia Epiphaniæ honorifice ſuſcipiuntur. Rothardus Archiepiſcopus illa Regi tradidit imprecans, ut, ſi non juſtus regni gubernator eccleſiarumque Dei defenſor exiſteret, ei ſicut patri ſuo eveniret. Sic Henricus V. a Germaniæ principibus in Regem jam ſecundo electus, ab Apoſtolicis legatis per manus impoſitionem confirmatus, acceptis, tam ab epiſcopis quam a laicis juxta morem patriæ ſacramentis (quæ tamen ab epiſcopis ejus patri & regi Angliæ præſtari Papa noluerat) regnare cœpit anno milleſimo centeſimo ſexto, epiſcopoſque & nobiles ad Papam miſit legatos, iiſque præcipue mandavit, ut, ſi fieri poſſet, Papa veniret in Germaniam; ſed dum Tridenti pernoctarent, Adelbertus illarum partium comes ſummo mane ſuper ipſos cum armatis irruit, & capit & cuſtodiæ tradit. Gebehardus Conſtantienſis ſolus per occultiores Alpium ſemitas ingreſſus, Mathildæ comitiſſæ præſidiis ad Papam deductus eſt. Adelbertus Bambergenſem epiſcopum, eoque intercedente, Brunonem Trevirenſem, & Vilbertum comitem, ea conditione dimiſit, ut Henricum ſeniorem facturi cum eo pacem convenirent; ſed Welpho Noricorum dux cum copiis ſuperveniens Gebehardum epiſcopum, quem Tridentini ſuſcipere noluerunt, recipi coegit, Adelbertumque ſic perterruit, ut proceres captivos & caſtellum epiſcopo redderet. Wernherus autem, qui Marchæ, quæ eſt in partibus Aquino, præerat, collectis per Italiam copiis, corruptiſque pecunia nonnullis Romanis, dum Papa circa Beneventum moraretur, abbatem de Farfara cathedræ S. Petri impoſuit, & Sylveſtrum appellari voluit, qui tamen poſt paululum a Catholicis turpiter ejectus eſt.

CHRISTI AN. 1106.

Annaliſt. Saxo. *Henricus Imperator ſe in libertatem aſſerit & agit pro recuperatione Imperii.*

LXIX. Henricus ſenior interim fugit Coloniam, indeque multas ſcripſit epiſtolas, quas ſic inſcribit: Henricus Imperator in omnibus de filio conqueritur, qui quorumdam perditiſſimorum conſilio adverſus ſe inſurrexit, & poſtpoſitis omnibus ſacramentis, eum rebus ſpoliavit, ſola vita relicta; & quæ geſta ſint, modo preſſius narrat, modo fuſius, ſpecialiter autem hæc continent; prior eſt ad Papam: "Quia audivimus, inquit, te hominem diſertum, Deum timentem, charitati inſudantem ... conſilio principum noſtrorum mittimus tibi nuntium iſtum cum legatione noſtra; per hanc quippe volumus cognoſcere, ſi eſt tibi voluntati, te nobis in charitate & amicabiliter, & nos uniri tibi ſalvo nobis honore regni & Imperii, & totius noſtræ dignitatis, ſicut & avus & pater noſter, aliique anteceſſores noſtri habuerunt, ſervato etiam tibi a nobis honore Apoſtolicæ dignitatis, ſicut anteceſſores noſtri tuis anteceſſoribus ſervaverunt, & nos præfatis Pontificibus. Quod ſi placuerit tibi pater, ne nobiſcum agere, & pacem integre nobiſcum componere, mitte nobis nuntium tuum cum privatis literis tuis, & ſecreta legatione, ut hoc modo indubitanter poſſimus cognoſcere omnem de hac re certitudinem voluntatis tuæ. Qua cognita, mittemus tibi de Principibus noſtris ad tantam rem componendam."

Urſperg. p. 396.

Annaliſt. Saxo. p. 613.

Secunda eſt ad Philippum Galliæ regem, quem vocat Celtarum regem, ſic enim veteres Galli vocabantur; nihil continet præter querelas de perſeverante Papæ adverſum ſe excommunicatione, de filii rebellione; & quæ in ſua depoſitione geſta ſunt, fuſe recenſet, obſecratque, ut ſuam & omnium Regum injuriam vindicet. Tertiam ſcripſit ducibus, comitibus, & principibus regni Teutonici. Poſt querelas de indigna ſui ſpoliatione hæc ſubjicit: "Quapropter obnixe precamur, ut pro timore Dei & honore regni, dignemini ſtudere, quomodo de injuria in manibus veſtris nobis illata, per vos poſſimus recuperare juſtitiam. Nos quoque pro conſilio veſtro, & aliorum religioſorum virorum parati ſumus, tam filio noſtro, ſi in aliquo eum offendimus, quam alicui in regno, libenter emendare. Præterea ſicut domino Papæ in præſentia legati ſui & veſtra obedire parati fuimus, ita & nunc parati ſumus, debitam ei reverentiam & obedientiam ſincero corde præſentaliter exhibere, & tam conſilio veſtro, quam ſpiritualis patris noſtri Hugonis abbatis Cluniacenſis, aliorumque virorum religioſorum de ſtatu eccleſiæ & honore regni, quantum in nobis eſt, diſponere. Cum ad hæc omnia parati ſimus, rogamus vos, quatenus moneatis filium noſtrum ...., amodo deſiſtat nos & fideles noſtros perſequi ..... Quod ſi noluerit, rogamus vos per authoritatem Romanæ Eccleſiæ, cui nos committimus & honorem regni, ne ſuper nos & fideles noſtros veniatis: quia manifeſtum eſt, eum non divinæ legis zelo, vel Romanæ Eccleſiæ dilectione, ſed concupiſcentia regni, patre injuſte captivo hoc incepiſſe, apud quem, ſi interpellatio veſtra, nullaque alia interventio ad præſens prodeſſe poterit, appellamus Romanum Pontificem, & ſanctam univerſalem Romanam ſedem & Eccleſiam." Eadem filio literis ſignificavit, quem accuſat rebellionis, violatæ fidei, & perjurii.

Spicileg. tom. 2.

Tres epiſtolas dedit ad Hugonem abbatem Cluniacenſem, quem rogat, ut ad ſe veniat pro pace cum Papa concilianda. In tertia ſic habet: "Notum facimus ſerenitati veſtræ, quod pro reparatione eccleſiarum, quæ noſtris temporibus corruerunt, omnibus modis, prout Deus vires dederit, volumus laborare, & ſanis conſiliis omnium bonorum acquieſcere, ſi quo modo valeamus diſperſa colligere, & hiantia cuneo ſchiſmatis, unionis glutino adunare, atque ruinam Eccleſiæ, quæ per nos facta eſt, pacis & juſtitiæ inſtauratione recompenſare. Præterea ſi Deo propitio regnum & ſacerdotium in unum recolligere poterimus, poſt confirmatam pacem ire Jeruſalem diſponimus." Sed res in eo ſtatu non erant, ut verbis ejus fides adhiberi poſſet.

CHRISTI An. 1106.

ſet. Præterea pacem & unionem Papæ proponebat, ſalvo honore regni, ſicut ejus anteceſſores habuerant. Inveſtituras autem & hominium epiſcoporum & abbatum, regalia poſſidentium ſemper conſervaverat, quæ duo tunc abolere volebat Papa Paſchalis. Henricus ſenior communita Colonia, Leodium ſe recepit, ibique honorifice ſuſceptus eſt.

Paſch. P. epiſt. 7. Concil. tom. 6. ed. Hard.

Papa nihil ei reſcripſit, ſed Roberto Flandrenſium comiti præcipit in remiſſionem peccatorum, ut Henricum ſeniorem hæreticorum caput, & ejus fautores, pro viribus perſequatur. Data eſt Albani, duodecimo Kalendas Februarii. Leodienſes, quos in eadem epiſtola comprehenderat, apologiam adverſus Papam publicarunt. Paſchalem ejuſque prædeceſſores & Gregorium VII. agnoſcunt ut legitimos Pontifices, ſeque nulli antipapæ adhæſiſſe profitentur, & Romanam Eccleſiam vocant matrem ſuam, ſed dure & parum reverenter in eoſdem invehuntur: Hæc pauca ſufficiunt: “ Romana dilecta mea mater, inquiunt, verſa eſt mihi in miraculum. Quid enim tam mirabile, immo quid tam miſerabile? vidit olim David angelum Domini ſtantem extento gladio ſuper Jeruſalem. Nos filiæ Romanæ Eccleſiæ ecce, videmus Romanum Præſulem, qui eſt angelus Domini, extento gladio ſuper eccleſiam. David orabat, ne populus occideretur; angelus noſter porrigens Roberto gladium, orat, ut occidamur. „ Contenduntque rem iſtam ante tempora Gregorii VII. exemplum non habere in eccleſia .... “ Nos excommunicati dicimur, quia favemus epiſcopo noſtro, qui favet partibus Domini ſui Imperatoris .... Quis jure reprehendet, quod epiſcopus domini ſui partibus faveat, cui promiſſam cum juramento fidelitatem debet? .... Si jurat homo, jubet Deus, ut reddat juramentum ſuum. Hoc nec ignorant illi qui regnum & ſacerdotium ſcindunt novello ſchiſmate. „ Hæc calumnioſe dicta ſunt; non enim Romani Pontifices fuere ſchiſmatis authores, ſed Henricus, dum Vicbartum conſtituit antipapam. Inveſtituras poſtea defendunt, primo antiqua & conſtanti traditione ſanctorum virorum, qui eas a ſanctis Regibus accepere. Secundo authoritate S. Ambroſii, dicentis in commentariis ſuper Lucam: “ Si Chriſtus non habuit imaginem Cæſaris, cur dedit cenſum? non de ſuo dedit, ſed reddidit mundo quod erat mundi. Et tu, ſi non vis obnoxius eſſe Cæſari, noli habere quæ mundi ſunt: ſed, ſi habes divitias, obnoxius es Cæſari: ſi vis igitur nihil debere Regi terreno, dimitte omnia, & ſequere Chriſtum .... & infra. Nihil modo pro Imperatore noſtro dicimus: ſed hoc dicimus, quia etiam, ſi talis eſſet, tamen eum principari nobis pateremur, quia, ut talis nobis principetur, peccando meremur. Eſto concedimus vobis inviti, eum talem eſſe, qualem dicitis, nec talis a nobis repellendus eſſet, armis contra eum ſumptis, ſed precibus ad Deum fuſis. Idque confirmant authoritate Pauli, qui pro infidelibus & impiis Imperatoribus orare, & ipſis obedire jubet, nempe cum nihil contra Deum præcipiunt; ſed male revocant in dubium, utrum Reges poſſint excommunicari.

Ledienſium apologia.

Annaliſt. Saxo. p. 614.

Henricus vero junior poſt lectas coram optimatibus patris ſui literas, eorum conſilio & nomine vicariam legationem per aliquot clericos patri deſtinavit, erat autem hujuſmodi: Poſt inveteratam per annos circiter quadraginta diſciſſionem Imperii Romani, quæ tam divinas quam humanas leges prope abolevit .... Inſpiciente tandem ſuam eccleſiam divina clementia, nos ejuſdem Chriſti ſponſæ filii per Spiritum ſanctum in unitatem fidei æquanimes reſpuimus, noſque incorrigibile ſchiſmatum illorum caput Henricum dictum Imperatorem zelo Dei & Apoſtolicæ fidei obedientia abdicavimus: Catholicum nobis Regem elegimus, cui regalia reddidit. Poſtea conqueritur, quod vicinas gentes ad bellum Germaniæ inferendum ſuis literis ſollicitaverit, extinctumque ſchiſma renovare velit. Quapropter promiſſa ſecuritate eum invitat, ut coram ſe & regni principibus cauſam agat. Imperator reſpondit, ut ab armis diſcederent, & ſuper hujuſmodi ſimultatibus curiale colloquium indiceretur.

Ibid. *Henrici Imperat. mors.*

Henricus filius collecto exercitu Coloniam obſidet; ſed obſidionem ſolvere coactus eſt. Henricus dux Lotharingiæ male mulctatum in fugam vertit ejus equitatum, & multi proceres in Alſatia & Italia pro patris defenſione collegere exercitus, jamque ingens excidium Germaniæ imminebat, cum Henricus ſenior in morbum incidit. Morti proximus, gladium & diadema, quæ adhuc ſecum habebat, filio ſuo miſit cum Burchardo epiſcopo monaſterienſi, quem vinctum tenebat, mandavitque ei, ut omnibus veniam daret qui ſecum permanſerant, ſeque Spiræ ſepeliret juxta parentes ſuos: obiit ſeptimo Idus Auguſti, & cultu regio Leodii ab epiſcopo humatus eſt apud S. Lambertum coram altari S. Mariæ: ſed Henricus ejus filius ſuorum conſilio corpus ejus juſſit effodi, & poni in æde non ſacrata, & in quandam Moſæ inſulam tranſferri ab Otberto Leodienſi epiſcopo ejuſque clericis, qui ea conditione cum epiſcopis ei adhærentibus recepti ſunt in communionem, & nuntios Romam miſit, ut a Papa excommunicationis abſolutionem obtineret. Poſt aliquot dies Spiram tranſlatum ſolito more defunctorum a clero & populo ſuſcipitur, & in baſilicam S. Mariæ, quam ſummo ſtudio conſtruxerat, deportatur. Epiſcopus interdixit ullum ibi divinum officium celebrari, donec ab hoc facto purgaretur; ſicque extra monaſterium fecit corpus ſtatui in capella non conſecrata. Unde & factus eſt tumultus & planctus magnus in populo. Itaque diu inhumatum ab incolis frequentabatur. Colonienſes ſex millia talentorum pro ſui redemptione novo Regi dare compulſi ſunt. Tunc Udo S. Martini Turonenſis abbas, quem Manaſſes Remenſis juſſu Papæ ante annum conſecraverat Cameracenſem epiſcopum, ejecto Gualterio, quem ante decem annos Urbanus Papa depoſuerat, ſed conſervaverat Henricus Imperator, illius ſedis poſſeſſionem iniit.

LIBER XLVIII.

Diſſidium inter ſacerdotium & Imperium creſcit propter inveſtituras, quas in pluribus ſynodis ſub anathemate probibent Romani Pontifices. Paſchalis Papa mavult, & edicit, ut epiſcopi & abbates dominia regalia reddant Henrico V. Imperatori, qui ea conditione dimittit inveſtituras. Illi non acquieſcunt: orta ſeditione, Papa cum Cardinalibus captivus abducitur. Henrico, quem coronat, reddit inveſtituras. Multis reclamantibus, Papa conceſſionem ſuam retractat, & damnat in ſynodo Lateranenſi: Imperatorem tamen inveſtituras retinentem non excommunicat: ſed excommunicationis ſententias, quas adverſus eum dant legati & ſynodi, reſcindere recuſat. Henricus Romam redit, & Burdinum ſuſcitat antipapam adverſus Gelaſium II., qui fugit in Gallias, & utrumque excommunicat. Calliſtus II. Imperatorem, qui non ſervat fidem datam de dimittendis inveſtituris, in ſynodo Remenſi excommunicat, ejuſque ſubditos abſolvit a juramento fidelitatis: & Romam rediens honorifice ſuſcipitur, Burdinumque captum detrudit in varias cuſtodias. Plerique epiſcopi & Principes rebellant adverſus Imperatorem, qui in Wirceburgenſi conventu pacificat Germaniam: omnium ordinum nomine legati ad Papam de pace mittuntur, qui jam eam expetierat. Iis conditionibus convenit. Inveſtituras per annulum & baculum paſtoralem dimittit Imperator, eaſdem per ſceptrum dandas Papa concedit, ſed poſt canonicam electionem, quæ fiat in ejus præſentia. Hanc concordiam generalem confirmat Lateranenſis ſynodus. Goffridus Vindocenenſis abbas, banc viam pacis indicarat in ſuis opuſculis de inveſtituris. Anſelmus ſedem ſuam integre recipit, reconciliatus Henrico regi Angliæ, cui ſuas conſuetudines Papa concedit, imprimis, ut ſine ejus conſenſu legatus non mittatur in Angliam: quare primum honorifice remiſit. S. Otto Bambergenſis Pommeranos adducit ad fidem, & de ſeptem ſacramentis recte ſcribit. Bogomilorum errores deprebendit Alexius Imper. atque in iis pertinaces flammis addicit. Tanchelini hæretici diſcipulos in Belgio coercet S. Norbertus. Abaelardus in peccatum carnis lapſus & mutilatus, fit monachus; de Trinitate male ſcribit, in Sueſſionenſi ſynodo damnatus canit palinodiam. Henricus impurus hæreticus ſeducit Cænomanenſes, & populum adverſus clerum commovet. Henricus epiſcopus redux eum fugat, & populum cum clero reconciliat. S. Bernardus fundat abbatiam Claræ-Vallis: ejus & ſociorum fervor, mortificatio, & regularis obſervantia. Guillelmus de Campanellis celebris doctor, & parens canonicorum regularium S. Victoris. Pontius Cluniacenſis abbas ſe abdicat, & poſtea per vim abbatiam invadit, & diripit, Romæque damnatur.

CHRISTI AN. 1106.

Edmer. l. 4.

Anſelmus Regi reconciliatur.

I. ANſelmus, cum plures literas Papæ & Anglorum regi pro ſui reſtitutione ſcripſiſſet, & ab utroque nihil reſponſi accepiſſet, niſi promiſſionem conſolatoriam & blandientem dilationem, Lugduno profectus adiit Adolam Bleſenſem comitiſſam, Willelmi ſenioris filiam, quæ ei in pluribus in ejus exilio magna liberalitate miniſtraverat, ab eaque interrogatus, cur in Franciam rediret, ei confeſſus eſt, ſe velle excommunicare Henricum ejus fratrem. Illa ſuaſit ei, ut Carnutum ſecum pergeret: tunc enim Henricus erat in Normannia, quam pene totam ſubegerat. Rex per comitiſſæ legatos, poſtquam Anſelmi adventum & propoſitum cognovit, inito cum ſuis conſilio, eam deprecatus eſt, ut illum ad ſe perduceret in Normanniam, eiſque occurrit in caſtrum Aquilam, ibique habito colloquio, Anſelmum Rex de ſuis reditibus reveſtivit, annuitque, ut ſtatim in Angliam rediret, ſi tamen nulli eorum, qui a ſe inveſtituras eccleſiarum ſuſceperant, vel eos conſecraverant, ſuam in aliquo communionem ſubtraheret. Anſelmus huic conditioni non acquieſcens extra Angliam manere delegit, donec illi, qui ex condicto de ea re & aliis Romam mittendi erant, reverſi fuiſſent. Et quoniam fama vulgaverat, Regem ab Anſelmo proxime excommunicandum; Henricus timens, ne ſui adverſarii hac occaſione multos ad defectionem ſollicitarent, pollicitus eſt, ſe daturum operam, ut Anſelmus in proxima Nativitate Domini curiæ ſuæ in Anglia adeſſe poſſet, juſſitque, ut nemo res ejus vel homines inquietaret.

Ibid.

Rex poſt hæc in Angliam rediit. Anſelmus ſeceſſit in Beccenſe monaſterium, inde Remos invitatus a Manaſſe Archiepiſcopo, & poſt ſtatutum a Rege terminum, ſequentes ab Henrico rege accepit literas: Te ſupplex deprecor, uti cum Willelmo de Warelwaſt, Baldoinum de Tornaco Romam dirigas, ad noſtram rem tractandam, & Deo volente finiendam. Anſelmus eccleſiarum ruinam ex tanta dilatione proſpiciens, Regi reſcripſit: Cum cauſa Dei potius, quam ſua agatur, has moras ſibi mul-

tum

CHRISTI An. 1106.

tum diſplicere, rogatque, ut deſignet terminum, qan legatum ejus expectare dabeat, ſiquidem differre non audet, ultra proximam Domini Nativitatem, quin ſuum mittat. Igitur ſupradicti legati ſimul profecti ſunt. Rex interim, ut reliquam partem Normanniæ ſibi ſubjiceret, crudelem inſtituit pecuniarum exactionem; & quia plerique presbyteri mulieres in ſynodo Londonienſi ſibi interdictaa reſumpſerant, Rex in pœnam ſui ſceleris immenſas ab eis exegit pecunias; ſed multos innocentes eidem mulctæ ſubjecerunt exactores: & cum nonnulli, quid darent, non haberent, contumelioſe vexati incarcerabantur. Ducenti adunati cum albis Regem adiere, ejus miſericordiam implorantes, quos ejici præcepit. Epiſcopi Regi repugnare non auſi, Anſelmi opem literis implorant. Anſelmus Regi ſcripſit: " Audio, quod veſtra excellentia vindictam exercet ſuper presbyteros, & foris-facturam exigit ab eis, qui non ſervaverunt præceptum concilii Londonienſis, quod inauditum & inuſitatum eſt in Eccleſia Dei, non enim pertinet ſecundum Deum hujuſmodi culpam vindicare, niſi ad ſingulos epiſcopos, per ſuas parochias, aut ſi & ipſi epiſcopi in hoc negligentes fuerint, ad Archiepiſcopum & Primatem. Precor igitor ſicut chariſſimum Dominum .... ne vos contra eccleſiaſticam conſuetudinem tam grave peccatum committatis. „ Radulphus quoque Ciceſtrienſis epiſcopus fortiter obſtitit regiæ cupiditati; per totam ſuam Diœceſim divina vacare officia, januas eccleſiarum ſpinis obſtrui præcepit: atrocitas facti Regem inflexit, ut ei ſoli, quaſi mentis inconſideratæ homini cenſum presbyterorum indulgeret. Anſelmo vero ſcripſit, ſe brevi venturum in Normanniam, ibique præſens factum ſuum ipſi probaret; ſin minus, ejus conſilio corrigeret.

Alford. tom. 4.

Malmeſbur.

Anſelmus reditum obtinet.

Alford. tom. 4.

Legati Romam miſſi non multo poſt revertuntur cum ſequentibus ad Anſelmum Papæ literis. " Te, frater venerabilis, ab illa prohibitione, ſive, ut tu credis, excommunicatione abſolvimus, quam ab Urbano Papa adverſus inveſtituras aut hominia factam intelligis. Tu vero eos, qui inveſtituras acceperunt, aut inveſtitos benedixerunt, aut hominia fecerunt, cum ea ſatisfactione, quam tibi per communes legatos ſignificavimus, ſuſcipito, quos vel ipſe benedicas, vel a quibus volueris, benedici præcipias .... Cæterum Elienſi abbati tuæ commiſſionis conſortium ſubtrahes, quamdiu abbatiam retinere præſumpſerit, quam contempto noſtri oris interdicto, per repetitam inveſtituram præſumpſit invadere; ſi qui vero deinceps præter inveſtituras eccleſiarum, prælationes aſſumpſerint, etiam Regi hominia fecerint, nequaquam ob hoc, a benedictionis munere arceantur, donec per Dei gratiam, ad hoc omittendum, cor regium tuæ prædicationis imbribus molliatur. „ Concedit etiam, ut epiſcopis, qui permiſſas ei inveſtituras falſo retulerant, ſuam reddat communionem, " Donec, inquit, veniendi Romam præceptum accipiant. Regem & ejus conjugem, & proceres illos, qui pro hoc negotio circa Regem ex præcepto noſtro laboraverunt, a pœnitentiis ſuis & peccatis abſolves. Rotomagenſis epiſcopi cauſam & interdictum tuæ deliberationi commiſimus, quod enim indulſeris, indulgemus. „ Datum decimo Kalendas Aprilis anni milleſimi centeſimi ſexti. Willelmus Rotomagenſis Ranulphum bigamum Lexovienſi eccleſiæ præeſſe permiſerat, ideoque ab officio canonico ſuſpenſus eſt. Anſelmus autem per legatos apud Papam pro eo interceſſerat. Receptis igitur his literis ivit Rotomagum, & in ſynodo clericorum, Papæ literas coram omnibus recitari fecit.

Edmer. l. 4.

Henricus Angliæ rex, ubi primum cognovit quæ Papa conceſſerat, ſtatim Anſelmum ad eccleſiam ſuam redire per eumdem Willelmum poſtulavit, qui licet infirmus Gemiticum venit, ubi renovata infirmitate, ulterius progredi non potuit. Itaque miſſis nuntiis morbum Regi intimavit, qui jubet, ut a ſuis in Normannia miniſtris ſibi ſuiſque neceſſaria accipiat. Poſt menſem mitigato dolore Beccum rediit, hic Regis adventum decentius expectaturus. Henricus in Aſſumptione B. Mariæ Beccum venit: Anſelmus Miſſæ ſolemnia celebravit, eique rex Angliæ eccleſias ab omni exactione liberas reddidit, promiſit, quod ipſo vivente nihil a vacantibus acciperet. Omnes vero archiepiſcopatus reditus, quos ipſo exulante perceperat, ſe redditurum, dato vadimonio pollicitus eſt. Anſelmus ſic data & accepta pace in Angliam reverſus, ab omnibus ingenti gaudio excipitur.

CHRISTI An. 1106.

Concil. tom. 6. ed. Hard.

Lexovienſis ſynodus.

II. Henricus Angliæ rex Robertum fratrem ſuum in acie victum & captum tranſmiſit in Angliam, ejuſque ducatu potitus, circa medium Octobris cunctos optimates Neuſtriæ convocans concilium tenuit, ibique ſtatuit, ut firmiſſime pax teneatur per omnes fines Normanniæ, & latrociniis omnino compreſſis, omnes eccleſiæ poſſeſſiones, ſicut eas, die qua pater ejus defunctus eſt, tenebant, poſſideant, omnia quoque dominia patris ſui, ſuæ proprietati mancipavit, præcepitque, ut prædones, virginum violatores, monetæ adulteratores ſeveriſſime puniantur.

Orderic. l. 5.

Boamundus Antiochiæ comes circa idem tempus in Gallias reverſus, Conſtantiam Philippi regis filiam duxit uxorem. Venit cum ipſo Romanæ ſedis legatus Bruno Signienſis epiſcopus, qui Pictavis ſynodum habuit, ubi præcipue de Hieroſolymitano itinere agens, tam ipſe, quam Boamundus, multos ire animavit; ſed ejus molitionis infelix fuit exitus.

Guaſtalenſis ſynodus.

Ibid.

III. Paſchalis Papa, dum eodem anno invitatus ab Henrico V. Teutonum rege in Germaniam proficiſcitur, Guaſtallenſem ſynodum undecimo Kalendas Novembris cum multis diverſarum provinciarum epiſcopis celebravit, præſentibus legatis regis Henrici: potiſſimum in ea egit de epiſcopis & clericis ſchiſmaticis in unionem ſuſcipiendis. Primo ſtatuit, Teutonici regni epiſcopos & clericos in ſchiſmate ordinatos, niſi aut invaſores aut criminoſi comprobentur, in officio epiſcopali ſuſcipi. Secundo. " Ut ſchiſmatum cauſæ, inquit, penitus abſcindantur, Patrum noſtrorum conſtitutionibus conſentientes, eccleſiarum inveſtituras a laicis fieri omnimodo prohibemus; ſi quis autem hujus decreti temerator extiterit, tanquam maternæ injuriæ reus, clericus quidem ab ejuſdem dignitatis conſortio repellatur, laicus vero ab eccleſiæ liminibus arceatur. „ Tertio. " Nullus abbas, nullus archipresbyter, nullus præpoſitus eccleſiæ, audeat poſſeſſiones eccleſiæ ſuæ vendere, commutare, locare, vel in feudum dare, ſine communi fratrum conſenſu, vel epiſcopi propriæ civitatis; alioquin ordinis ſui periculum patiatur. " Datis demum ad Gebehardum Conſtantienſem & Odericum Patavienſem, epiſcopos literis docet, non quoslibet excommunicatos eſſe vitandos, ſed tantum qui criminoſi ſunt, & qui excommunicatis actione vel voluntate ſe copulant. " Qui vero, inquit, excommunicatis omnino inviti, vel ſervitio, vel cohabitatione junguntur, ſi hujuſmodi imperfectionis dolore tanguntur, non omnino vitandi ſunt, nec tamen ad communionem ſine correctionis remedio admittendi. Hinc eſt, quod prædeceſſor noſter Gregorius VII. excommunicatorum uxores, filios, ſervos, quorum conſilio vel voluntate, excommunicationis meritum non perpetratur, viatores quoque invitos excommunicatis communicantes, excommunicationis vinculo non teneri conſtituit. „ Decretum eſt etiam, ut Æmilia tota cum ſuis urbibus numquam ulterius Ravennatenſi Metropoli ſubjiceretur. Hæc enim Metropolis per annos jam pene centum adverſus ſedem Apoſtolicam ſeſe erexerat, non ſolum ejus prædia uſurpans, ſed Guibertus ejus Archiepiſcopus Romanam invaſerat Eccleſiam.

Ibid.

Papa venit in Gallias.

Annaliſt. Saxo. p. 618.

IV. Henricus V. rex Natale Domini Ratiſponæ celebravit, præſentibus legatis Paſchalis Papæ, cujus adventum aliquamdiu apud Auguſtam præſtolatus fuerat. Papa vero ſuorum conſilia quaſi proterviam Teutonicorum declinans, maxime propter ſeditioſum quemdam tumultum, quem Veronæ pertulerat: inſuper ſuggerentibus quibuſdam, quod Teutones non facile recipiant decretum eccleſiarum inveſtituram a laicis fieri prohibens, & Regis cor necdum per omnia jugo Domini ſit habile (quod certum eſt judicium, Henricum V. cum patre perfide egiſſe, cum ab eo ſe diſſentire propter ejus a ſede Apoſtolica diſſenſionem, profeſſus eſt, ſiquidem jam regno ſibi confirmato eadem denegavit.) Hæc igitur Papa conſiderans, oſtium ſibi in Germaniæ partibus nondum apertum eſſe cum gemitu pronuntiavit, & per Burgundiam iter convertit in Gallias cum multis epiſcopis & cardinalibus, & Natale Domini Cluniaci celebravit.

Inde diſcedens & ubique honorifice ſuſceptus venit ad Philippum Francorum regem, ut cum ejuſque

filium

CHRISTI An. 1106.

filium Ludovicum, & Gallicanam eccleſiam conſuleret ſuper quibuſdam moleſtiis, & novis inveſtituræ eccleſiaſticæ querelis. Apud ſanctum Dionyſium majeſtatem regiam, patrem ſcilicet & filium ejus pedibus ſe incurvantes Papa manu erigens, ut devotos Apoſtolorum filios ad ſe redire fecit, & cum eis de ſtatu eccleſiæ contulit, opemque ſibi ferre ſupplicat, exemploque majorum ſuorum hoſtibus Eccleſiæ, & potiſſimum Henrico Imperatori reſiſtere. Qui amicitiæ & auxilii dextras ei dederunt, Archiepiſcopoſque & epiſcopos & abbatem S. Dionyſii Adamum, cum quo fuit Sugerius, qui hæc ſcripſit, Papam deducere juſſit.

CHRISTI An. 1107

Suger. in vit. Lud.

Trecenſis ſynodus.

Ibid.

V. Anno milleſimo centeſimo ſeptimo circa Aſcenſionem concilium apud Trecas habuit. In eo ſententiam de libera paſtorum electione, & de coercenda laicorum in eccleſiaſticas dignitates præſumptione, juxta prædeceſſorum ſuorum decreta promulgavit; omnes excommunicavit, qui pacem violarent, & præcipue eos, qui res eccleſiaſticas uſurparent, vel perſonas in aliquo injuſte læderent. Decrevit quoque, ut per nullam querelam incendia domorum fierent. Ex ejuſdem ſynodi ſententia Rothardum Moguntinum Archiepiſcopum ab officio ſuſpendit, eo quod Udonem Hildinisheimenſem epiſcopum reſtituerit, & Reinhardum a laica manu inveſtitum Halberſtadenſi eccleſiæ epiſcopum ordinaverit: eademque ſententia perſtrinxit Gebehardum Conſtantienſem, quia his conſenſit, & Godeſcalcum Mindenſi eccleſiæ loco epiſcopi intruſit, & Henricum Magdeburgenſem ordinavit. Omnibus his eccleſiis, ut prælatos dignos ſibi eligant, libertatem reſtituit.

Suger. in vit. Lod. Groſſ apud Ducheſn. tom. 4.

VI. Henricus rex, poſtquam Paſchale feſtum egit Moguntiæ, Papæ venit obviam in confinio Lotharingiæ & Franciæ, & plures epiſcopos & comites ad eum delegavit, qui eum apud S. Memmium prope Catalaunum ſalutarunt. Trevirenſis Archiepiſcopus, vir eloquens & ſapiens Papæ dixit: Talis eſt domini noſtri Imperatoris, pro qua mittimur, cauſa: Temporibus anteceſſorum noſtrorum, & Apoſtolicorum virorum magni Gregorii & aliorum, hoc ad jus Imperii pertinere dignoſcitur, ut in omni electione hic ordo ſervetur: antequam electio publicetur, de ea refertur ad Imperatorem, qui, ſi perſona digna fuerit, det aſſenſum: deinde in conventu ſecundum canones, populi petitione, electione cleri, aſſenſu honoratorum profertur, conſecratus libere nec ſimoniace ad dominum Imperatorem pro regalibus, ut annulo & virga inveſtiatur, redit, fidelitatem & hominium facit: nec mirum; civitates enim & caſtella, & marchias, telonia, & quæque Imperatoriæ dignitatis ſunt, aliter non debet occupare: ſi hæc dominus Papa ſuſtineat, proſpere & bona pace regnum & Eccleſia ad honorem Dei inhærebunt. Pax iiſdem conditionibus facta eſt ſub ſucceſſore Paſchalis; inveſtituræ tantum per ſceptrum datæ ſunt. Papa ſuper his epiſcopi Placentini voce reſpondit: Eccleſiam pretioſo Jeſu Chriſti ſanguine redemptam, & liberam conſtitutam, nullo modo ancillari oportere; ſi Eccleſia eo inconſulto prælatum eligere non poſſit, caſſata Chriſti morte ei ſerviliter ſubjacere; ſi virga & annulo inveſtiatur, cum ad altaria ejuſmodi pertineant, contra Deum ipſum uſurpare: ſi ſacratas Dominico corpori & ſanguini manus laici manibus gladio ſanguinolentis ſe obligando ſupponant, ordini ſuo & ſacræ unctioni derogare; ſed antequam Imperatorum & Regum poſſeſſionem ſub ſanctiſſimis Pontificibus non reclamantibus non negavit. Legati his auditis, Non hic, inquiunt, ſed Romæ gladiis determinabitur querela. Per triduum, inquit Annaliſta Saxo, miſſis invicem legatis, infecto negotio diſceſſerunt. Henricus tamen inducias per annum accepit, ut Romam veniens ejus cauſa in generali ſynodo ventilaretur. Papa vero triſtis reverſus eſt in Italiam.

Londinenſis ſynodus.

Concil. tom. 6. ed. Hard.

VII. Henricus autem Angliæ rex, poſt aliquas dilationes Kalendis Auguſti conventum omnium epiſcoporum, abbatum & procerum Londoniæ indixit in ſuo palatio. Per tres continuos dies, abſente Anſelmo, inter Regem & epiſcopos actum eſt de eccleſiarum inveſtituris, quibuſdam ad hoc nitentibus, ut Rex eas faceret more patris & fratris ſui.... dehinc præſente Anſelmo, Rex annuit, ut ab eo tempore in reliquum numquam per dationem baculi paſtoralis vel annuli quiſquam de epiſcopatu vel abatia per laicam manum inveſtiretur in Anglia. Concedente quoque Anſelmo, ut nullus in prælationem electus pro hominio, quod Regi faceret, conſecratione privaretur. Quibus ita diſpoſitis, omnibus eccleſiis Angliæ & Normanniæ, ſine inveſtitura Patres a Rege ſunt inſtituti.

CHRISTI An. 1107.

Edmer. l. 4.

Ibid.

Anſelmus poſtea coram Rege & proceribus exegit a Gerardo profeſſionem de ſua obedientia, quam non fecerat, ex quo de epiſcopatu Herefordenſi in Archiepiſcopatum Eboracenſem fuerat tranſlatus. Rex dixit, ſibi non videri neceſſarium, ſiquidem a prima profeſſione, quam fecerat epiſcopus, non fuerat abſolutus. Anſelmus verbis Regis acquievit, ea conditione, ut Gerardus in manum ſibi daret, ſe eamdem ſubjectionem in archiepiſcopatu ei ſervaturum, quam in epiſcopatu profeſſus fuerat. Annuit Gerardus, & ſua manu manui Anſelmi impoſita, promiſit ei & ſucceſſoribus ejus eamdem ſubjectionem, quam epiſcopus promiſerat. Demum ſtatutum eſt, ut electi ad epiſcopatum irent Cantuariam, ibique dignitatis ſuæ benedictionem ex more ſuſciperent. Paſchalis vero Papa datis ad Anſelmum litteris ei permiſit, ut presbyterorum filios, quorum magna erat in Anglia multitudo, ſi ſcientia & virtute pollerent, ad ſacros ordines promoveret. Anſelmus vero Papæ ſcripſit: Angliæ rex obedienter ſuſcipiens veſtram juſſionem, inveſtituram eccleſiarum, renuentibus multis, omnino deſeruit. Quod ut faceret, Robertus comes de Mellente, & Richardus de Ridueris, fideles veſtri multum inſtiterunt. Rex ipſe in perſonis eligendis, nullatenus propria voluntate nititur, ſed religioſorum ſe penitus committit conſilio. Exiguum tamen videtur quod obtinuit Anſelmus, ſiquidem Rex elegit vel deſignavit epiſcopos & abbates, qui juramentum fidelitatis ei præſtitere, & ſic fecere hominium: id unum omiſit, baculum paſtoralem, & annulum eis non tradidit.

Paſchal. P. epiſt. 102.

Willelm. Tyr. L. 11.

VIII. Interea Daimbertus Hieroſolymorum patriarcha, qui expulſus a Balduino rege Romam venerat, cum nullus eum accuſaret, poſt diuturnam moram, a Papa juſſus eſt ad propria redire & ſedem recipere. Qui in Siciliam rediens, & apud Meſſanam expectans, dum naves transfretarent, gravi correptus ægritudine, die decimo ſexto Kalendas Julii mortuus eſt, poſtquam quatuor annos in pace ſedit, & tres in exilio. Ebemarus, qui ſedem ejus occupaverat, audiens quod rediret, Romam venit ſuam probaturus innocentiam, affirmans, ſe invitum in ejus ſede collocatum: ſed nihil impetravit. Papa vero Hieroſolymam legatum miſit Gibelinum Arelatenſem Archiepiſcopum, qui de cauſa ejus hic plenius cognoſceret. Ille convocato epiſcoporum hujus regni concilio, cumque per idoneos teſtes cognoviſſet, Daimbertum ſine cauſa, ſed Regis violentia expulſum fuiſſe, Ebemarum depoſuit: conſiderans tamen multam viri religionem & ſimplicitatem, Cæſarienſem, quæ tunc vacabat, ei conceſſit eccleſiam. Gibelinus vero, licet jam grandævus, electus eſt patriarcha Hieroſolymitanus.

Paſch. P. epiſt. 18.

Epiſt. 20.

Balduinus Hieroſolymorum rex, miſſis ad Papam legatis, poſtulavit, ut, quaſcumque infidelium urbes cepiſſet vel caperet, eccleſiæ Hieroſolymitanæ regimini ſubjicerentur. Papa conceſſit, ut earum urbium epiſcopi Patriarchæ tanquam proprio Metropolitano obedientiam exhiberent, datis ea de re litteris ad Regem, & ad Patriarcham. Bernardus Antiochenus patriarcha miſſis nuntiis de ea conceſſione conqueſtus eſt. Papa reſcripſit, excuſans factum longinquitate locorum, & provinciarum confuſione, & permutatione nominum. Antiochenæ eccleſiæ dignitatem & jus velle ſe conſervare proteſtatus eſt: hortaturque ne ea de cauſa inter ipſum & Hieroſolymitanum patriarcham aliquod ſcandalum oriatur.

CHRISTI An. 1108.

Synodus Londinenſis.

Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Lab.

IX. Incontinentiæ crimen in clericis Henricus Angliæ rex ſubvertere cupiens, adunatis ad curiam ſuam, in ſolemnitate Pentecoſtes anni milleſimi centeſimi octavi, cunctis regni majoribus, de eo negotio cum Anſelmo, & aliis epiſcopis tractavit, eoſque ad malum illud extirpandum regali authoritate fultos roboravit. Anſelmus & Thomas electus Eboracenſis epiſcopus (Girardus enim nuper obierat) & alii epiſcopi decem canones edidere. "Primus ſtatuit, ut presbyteri, diaconi, & ſubdiaconi caſte vivant, & fœminas in domibus ſuis non habeant, præter

proxi-

proxima conſanguinitate ſibi junctas, ut ſynodus Nicæna definivit. Secundus. Iidem, qui poſt interdictum Londinenſis concilii fœminas ſuas tenuerunt, vel alias duxerunt, ſi Miſſas celebrare voluerint, eas omnino a ſe ſic faciant alienas, ut nec in aliqua domo ſcientes conveniant, nec hujuſmodi fœminæ in territorio Eccleſiæ habitent . . . nec niſi coram duobus legitimis teſtibus ſimul extra domos colloquantur. Quintus. Presbyteri qui prælegerint cum mulieribus habitare, a divino officio remoti, & omni Eccleſiaſtico beneficio privati, extra chorum ponantur infames pronuntiati. Septimus. Eadem ſententia Archidiaconos, & canonicos complectitur. Octavus. Archidiaconi & decani jurabunt, quod non tolerabunt presbyteros, quos ſciunt habere fœminas, cantare, vel vicarios habere: alioquin Archidiaconatum & decanatum irrecuperabiliter perdent. Nonus. Presbyteri, qui relictis mulieribus, ſacris altaribus ſervire elegerint, quadraginta dies pro transgreſſione præfati concilii ab officio ceſſabunt. „

Alford. tom. 4.
Elienſis Epiſcopatus erectus.

Poſt mortem Richardi Elienſis Abbatis, erigere novum Epiſcopatum, qui ſimul eſſet Abbas Elienſis, ejuſque reditibus ſuſtentaretur, Rex conſtituit. Rem totam in ſuis literis ad Paſchalem Papam ſic expoſuit Anſelmus. “ Lincolnenſis in Anglia diœceſis tam ampla eſt, ut ad ea, quæ non niſi ab Epiſcopali perſona fieri queunt, unus Epiſcopus ſufficere plene non poſſit: quod cum conſideraret Rex & Epiſcopi, & principes . . . ad utilitatem Eccleſiæ viſum eſt hunc Epiſcopatum in duos dividere: ita ut ſedes Epiſcopalis in quadam Abbatia, quæ ſita eſt in Inſula vocata Heli, & eſt intra præfatam diœceſim, conſtituatur, monachis ibidem permanentibus: quod libenter concedit Robertus Epiſcopus Lincolnenſis, quia tantum ei reſtat, ut ipſa ſufficiens & gratum eſſe fateatur . . . Mihi viſum, ut ſalva veſtra authoritate, aſſenſum præberem. Precatur igitur ſuppliciter mea parvitas, quatenus hoc pro utilitate Eccleſiæ ſic diſpoſitum, veſtra authoritate in perpetuum corroretur. „

Ibid.

Eadem Rex Papæ ſcripſit. Utcique Papa reſcribens novam hanc Elienſis Epiſcopatus erectionem confirmavit, regemque rogavit ut Hervæum Pangorenſem Epiſcopum, ſubjectorum ferocia de ſua ſede pulſum, moribus & vita probatum in primis ſede vacante, Apoſtolica authoritate conſtitueret: Rex qui jam ei Elienſem Epiſcopatum deſtinaverat, eamdem anno ſequenti tradidit.

Aimon. l. 5. c. 49.

X. Philippus Francorum Rex die vigeſima nona Julii, anno milleſimo centeſimo octavo, regni ſui quadrageſimo nono, Meloduni diem extremum obiit. Ludovicus ejus filius ei ſucceſſit, & procerum conſilio, a Daimberto Senonenſi Archiepiſcopo, præſentibus ejus ſuffraganeis, Aurelianis Rex coronatus eſt. Vix ad palatium redierat, cum Remenſis Eccleſiæ legati advenientes, ne regia fieret unctio, Apoſtolica authoritate prohibent, contendentes, hoc jus Eccleſiæ ſuæ a Clodoveo eſſe conceſſum. Ivo

Ivon. Carnot. epiſt. 189.

Carnotenſis in ſuis literis jus illud infirmavit, utpote minime fundatum privilegiis, quæ prorſus incognita ſint, vel conſuetudine: ſiquidem multi Reges extra Remenſem diœceſim & ab aliis Epiſcopis conſecrati & coronati ſunt.

Ibid.

Radulphus, quem, rejecta Gervaſii electione, Remenſem Archiepiſcopum conſecraverat Papa Paſchalis; & urbem, quæ Rege annitente eum non recipiebat, interdicto ſuppoſuerat, illos legatos miſerat, ſperans fore ut Rex ad moras evitandas eum agnoſceret Archiepiſcopum. Id quidem paulo poſt contigit. Sed Rex ab eo juramentum fidelitatis exegit, quod prædeceſſoribus ſuis fecerant omnes Remenſes Archiepiſcopi, & tunc fieri volebant omnes optimates. Et quoniam Papa in præcedentibus ſynodis illud prohibuerat, ſic ea de re ad eum ſcripſit Ivo Carnotenſis: “ Petimus flexis genibus cordis, ut hoc intuitu charitatis & pacis veniale habeat paterna moderatio, quod illicitum facit non æterna lex, ſed intentione acquirendæ libertatis ſola præſidentium prohibitio . . . Si enim vult Apoſtolica authoritas omnia, quæ medicinali condeſcenſione diſpenſantur, diſtricte judicare, oportebit pœne omnes miniſtros adminiſtrationibus ſuis renuntiare, aut de mundo exire; nec habebunt ubi ſeminent ſpiritualia, niſi permittantur aliqua tolerare carnalia. „

Edmer. l. 4.

XI. In Anglia Thomas electus Eboracenſis Archiepiſcopus, ſuam conſecrationem differebat, ſuadentibus ſuis canonicis, qui Cantuarienſi parem eſſe Eboracenſem Eccleſiam ei ſcripſerant, prohibuerantque veluti authoritate Apoſtolica, ne obedientiam Anſelmo promitteret. Procraſtinando id ſe conſecuturum putavit; ſed ejus aſtutiam eluſit Anſelmus. Turgodus monachus Dunelmenſis fuerat electus Epiſcopus S. Andreæ in Scotia: cum autem nimium differretur ejus conſecratio, quia Thomas ipſum conſecrare non poterat, Ranulfus Dunelmenſis Epiſcopus propoſuit, ut ipſe eum Eboraci coram Thoma cum Scotiæ Epiſcopis ordinaret. Sed id prohibuit Anſelmus, id eſſe ſui juris affirmans, quamdiu Thomas conſecrationem non accepiſſet. Præterea

Alford. tom. 4.

datis ad Papam literis, obtinuit, ne Thomæ pallium concederetur, priuſquam debitam obedientiam ſibi fuiſſet profeſſus; alioquin Anglia ſchiſmate ſcinderetur; quandoquidem ipſe numquam ferret, ut Eccleſiæ ſuæ primatus deſtrueretur. In iiſdem Papæ revocat in memoriam, ſe jam ei ſignificaſſe per literas, regem Angliæ conqueri, quod Regem Teutonicorum dare inveſtituras Eccleſiarum ſuſtineret ſine excommunicatione: Et ideo, inquit, minatur ſe ſine dubio reſumpturum ſuas inveſtituras. Paſchalis Papa reſcripſit: “ Quæ rogaſti, libenter ſuſcipimus, & ad ſervandum tuum & Eccleſiæ tuæ honorem ſollicitudinem adhibemus . . . Teutonicum Regem dare inveſtituras Eccleſiarum nec toleraſſe nos aliquando, nec toleraturos ſcias. Expectavimus quidem ut ferocia gentis illius edomaretur. Rex vero ſi in paternæ iniquitatis tramite perſeveraverit, Beati Petri gladium, quem jam educere cœpimus, proculdubio experietur. Datæ Beneventi, quarto Idus Octobris. „

Chron. Caſſin. l. 4. c. 35.

Papa hic ſynodum celebravit, in eaque conſtituit, ut ſi quis Eccleſiaſtica beneficia de manu laicorum acciperet, uterque communione privaretur, ſcilicet & qui daret, & qui acciperet: veſtimenta ſecularia & pretioſa reprehendit, & iis uti clericos prohibuit. Romam rediens divertit ad monaſterium S. Vin-

Beneventana ſynodus.

centii, ubi cum comperiſſet, Joannem monachum ſcribere cœptam hiſtoriam Eccleſiaſticam, ejus ſtudium laudavit, eumque amplexatus hæc adjecit: Bene, o fili, magnum opus cœpiſti, ſed hoc opus

Chron. S. Vinc.

melius proſequi ſtude. Joannes hanc ei poſtea nuncupavit. Eboracenſes canonici, cum Anſelmum ætate & morbo infirmum brevi moriturum putarent, ei ſcripſere, Eboracenſem Eccleſiam eſſe parem Cantuarienſi: Epiſcopum quidem ſuum Cantuariam ire debere pro conſecratione confeſſi ſunt; ſed pro-

Edmer. l. 4.

feſſionem de ſubjectione ſua Cantuarienſi Pontifici eum facere debere negaverunt. Anſelmus clericis nihil reſpondit, ſed Thomæ mandavit, ut ſexto

Thomas Eborac. Archiep. Cantuar. negat ſubjectionem.

Idus Novembris, poſt tot tergiverſationes Cantuariam veniret, ut ſuſciperet benedictionem Epiſcopalem. Thomas canonicorum ſuorum prohibitionem cauſſatus non venit. Cumque Anſelmus duos miſiſſet Epiſcopos, qui hortarentur, ne perſeveraret, eis tradidit Epiſtolam Regis Henrici, qua jubebat, ut ejus cauſæ definitio uſque ad Paſcha differretur; tunc ipſe a Normannia rediens in Angliam, Epiſcoporum & baronum ſuorum conſilio eos invicem concordaret.

Ibid.

Anſelmus autem cum ſe morti proximum intelligeret, ſequentem ad Thomam miſit Epiſtolam, illiuſque exemplar direxit ad ſingulos Angliæ Epiſcopos. “ Tibi Thomæ, in conſpectu omnipotentis Dei, ego Anſelmus Archiepiſcopus Cantuarienſis, & totius Britanniæ primas, loquor: loquens ex parte Dei ipſius: ſacerdotale officium, quod meo juſſu in parochia mea, per ſuffraganeum meum ſuſcepiſti, tibi interdico, atque præcipio, ne te de aliqua cura paſtorali ullo modo præſumas intromittere, donec a rebellione, quam contra Eccleſiam Cantuarienſem incœpiſti, diſcedas: & ei ſubjectionem, quam anteceſſores tui profeſſi ſunt, profitearis. Quod ſi in iis, quæ ſuſcepiſti, perſeverare delegeris, omnibus Epiſcopis totius Britanniæ ſub perpetuo anathemate interdico, ne tibi ullus eorum manus ad Pontificatus promotionem imponat; vel ſi ab externis promotus fueris, pro Epiſcopo, vel in aliqua Chriſtiana communione te ſuſcipiat. Tibi quoque, Thoma, ſub eodem anathemate, ex parte Dei interdico, ut numquam benedictionem Epiſcopatus Eboracenſis ſuſcipias, niſi prius profeſſionem, quam anteceſſores tui Eccleſiæ Cantuarienſi fecerunt, feceris: ſi autem Epiſcopatum Eboracenſem dimiſeris, concedo ut officio ſacerdotali, quod ſuſcepiſti, utaris. „

Anſel-

CHRISTI AN. 1109.

Anſelmus undecimo Kalendas Maji, anno milleſimo centeſimo nono, defunctus eſt, & die ſequenti, qui fuit Cœnæ Domini, in majori Eccleſia Cantuarienſi, ad caput Lanfranci prædeceſſoris ſui honorifice ſepultus eſt, ſui Pontificatus anno decimo ſexto, ætatis vero ſeptuageſimo ſexto. Miraculis clarus in ſanctorum numerum relatus eſt: ejus ſedes annis quinque vacavit. S. Anſelmus multa ſcripſit opuſcula, in quibus ſatis accurate diſcurrit: ſed Eccleſiaſticæ authoritates in iis ſunt rariores; quædam jam ſuperius laudavimus, omiſſis aliis, vel quia ſuppoſititia ſunt, ut ejus tractatus de Immaculata conceptione, in ea quippe meminit S. Bernardi, qui needum natus erat; vel quia minoris videntur momenti: duorum tantum fragmenta præcipue hic reſeremus. Primum de libero arbitrio ſcriptum eſt per modum dialogi. Diſcipulus ſuas difficultates proponit, quas magiſter reſolvit. In capite ſexto hanc ſibi proponit quæſtionem: Quomodo voluntas ſit, quam tentatio pulſat, etiam cum ab illa vincitur. Diſcipulus ſic objicit: " Si voluntas ſervandi rectitudinem fortior eſſet, quam tentationis impetus, fortius ille volendo quæ tenet, reſiſteret, quem illa inſiſteret. Non enim aliunde ſcio, me magis vel minus fortiorem habere voluntatem, niſi quia magis vel minus fortiter volo. „ Magiſter reſpondet diſtinguens duas voluntates, ſeu potius vim volendi & actum ejus: tum ſubjicit: " Cum ergo videas duas voluntates eſſe inſtrumentum volendi, & opus ejus: in qua harum duarum intelligis fortitudinem conſtare volendi. Diſcipulus: In illa quæ eſt inſtrumentum volendi. Magiſter . . . Si ergo ſcias virum ita fortem, ut eo tenente taurum indomitum, taurus non poſſit ſe movere: & videas eumdem virum ſic tenentem arietem, ut ipſe aries ſeſe de manibus ejus excutiet, putabis ne illum minus fortem in tenendo arietem, quam in tenendo taurum? Diſcipulus: Illum quidem non diſſimiliter fortem in utroque opere judicabo, ſed eum ſua fortitudine non æqualiter uti fatebor: fortius enim operatur in tauro quam in ariete. Magiſter: ſic intellige voluntatem, quam voco inſtrumentum volendi, inſeparabilem fortitudinem habere: qua aliquando magis, aliquando minus utitur in volendo. Unde quod fortius vult, nullatenus deſerit, ablato eo quod minus fortiter vult. „

Ibid. Anſelmi mors.

Anſelmi liber de libero arbitrio.

Alterum ejus opus eſt de præſcientiæ & prædeſtinationis & gratiæ Dei & liberi arbitrii concordia. Et primo quidem oſtendit Dei præſcientiam inducere tantum neceſſitatem conſequentem, quæ ſupponit libertatis exercitium. " Hoc enim ipſo quod præſciri aliquid dicitur, futurum eſſe pronuntiatur . . . Quare cum dico: quia ſi præſcit aliquid, neceſſe eſt illud eſſe futurum: perinde eſt ac ſi dicam, ſi erit, ex neceſſitate erit. Sed hæc neceſſitas non cogit nec prohibet aliquid eſſe, aut non eſſe. Ideo enim quia ponuntur res eſſe, dicuntur ex neceſſitate eſſe . . . Hinc ſequitur neceſſitas, quæ rei poſitionem non præcedit. Secundo. Prædeſtinate in Deo idem eſt ac præordinare . . . Quædam tamen præſcita & prædeſtinata non eveniunt ex neceſſitate, quæ præcedit rem & facit, ſed ex ea, quæ rem ſequitur; non enim ea Deus quamvis prædeſtinet, facit voluntatem cogendo, aut voluntati reſiſtendo, ſed illam in ſua poteſtate dimittendo: Quamvis autem voluntas utatur ſua poteſtate, nihil tamen facit, quod Deus in bonis non faciat ſua gratia. Quod clarius, cum de gratia loquemur, apparebit. „

Anſelmi liber de concordia gratiæ cum libero arbitrio.

Itaque de concordia gratiæ & liberi arbitrii ſic loquitur. " Quæſtio iſta inde naſcitur, quia divina ſcriptura ita loquitur aliquando, ut nihil videatur liberum arbitrium prodeſſe ad ſalutem, ſed ſola gratia: Aliquando vero ita velit ut tota noſtra ſalus in libera noſtra conſiſtat voluntate. . . Quod authoritas divina nequaquam faceret, ſi voluntatis libertatem nullam in homine cognoſceret . . . Sed inde quidam ſuperbi totam virtutem & efficaciam in ſola libertate arbitrii conſiſtere ſunt arbitrati. Et ſunt noſtro tempore multi, qui liberum arbitrium eſſe aliquid penitus deſperant. In hac itaque quæſtione hæc erit intentio: ut liberum arbitrium ſimul eſſe cum gratia, & cum ea operari in multis monſtremus. „ Id ut probet, præſupponit quod antea dixerat in libro de libero arbitrio, ſcilicet eſſe poſſe ſimul rectitudinem ſeu juſtitiam & liberum arbitrium. Unde concludit: " ſi ergo poſſumus oſtendere nullam creaturam hanc adipiſci poſſe rectitudinem niſi per gratiam; manifeſta erit inter gratiam & liberum arbitrium ad ſalvandum hominem concordia. „ Hic non perpendo vim ratiocinii: ſed inde conſtat evidenter, quantum noſtris Novatoribus adverſetur Anſelmus. Edmerus ejus diſcipulus, & convictor, & laborum & exiliorum comes individuus ejus vitam duobus libris comprehendit; ejus virtutes & miracula potiſſimum recenſet. Sed in quatuor prioribus libris hiſtoriæ novorum, ea refert quæ inter Reges Angliæ & Anſelmum geſta ſunt: ſed amice & fuſius.

Ibid. Gratiæ concordia cum libero arbitrio.

CHRISTI AN. 1109.

XII. Paucis diebus a morte Anſelmi evolutis, venit in Angliam Ulricus Cardinalis pallium Eboracenſis Eccleſiæ ferens, quod Anſelmo tradendum Papa juſſerat, ut juxta conſilium ejus de eo diſponeret. Expectavit feſtum Pentecoſtes, quo Rex Henricus curiam ſuam Londoniæ celebravit, & cœpit agere cum Epiſcopis & regni proceribus, quid eſſet agendum de conſecratione electi Eccleſiæ Eboracenſis. Anſelmi Epiſtola ad Thomam recitata eſt. Epiſcopi ſtatuerunt potius extrema quæque pati, quam ei non obedire: evocant Samſonem Wigornienſem Epiſcopum: Ille interrogatus quid de ea re ſentiret, quamvis Thomam electum Eboracenſem ex conjuge, priuſquam ordines ſacros ſuſcepiſſet, genuiſſet, dixit Anſelmi literis ſe obediturum. Omnes Epiſcopi idem coram Rege dixerunt. Rex eis conſenſit, & dixit: Scias, Thoma, te aut obedientiam Eccleſiæ Cantuarienſi, ejuſque primatibus, ut anteceſſores tui profeſſi ſunt, profeſſurum, vel Archiepiſcopatu Eboracenſi ceſſurum. Thomas conſideratis authoritatibus, quibus Eccleſiam Cantuarienſem niti videbat, ipſis acquievit. Dominica ergo die, quæ fuit quarto Kalendas Julii, Epiſcopi Londoniæ convenere in Eccleſia S. Pauli. Thoma priuſquam a Richardo Londonienſi Epiſcopo conſecraretur, legit eique tradidit ſequentem obedientiæ profeſſionem, quam conſcripſerant Epiſcopi: " Ego Thomas Eboracenſis conſecrandus Metropolitanus, profiteor ſubjectionem & canonicam obedientiam Dorobernenſi Eccleſiæ, ejuſque primati canonice electo & conſecrato, & ſucceſſoribus ſuis canonice inthronizatis, ſalva fidelitate domini mei Henrici Regis Anglorum, & ſalva obedientia ex parte mea tenenda, quam anteceſſor meus Romanæ Eccleſiæ ex parte ſua profeſſus eſt. „

Edmer. l. 4.

Eccleſia Cantuar. primatum agnoſcit Eboracenſ.

XIII. Venerandus Abbas Hugo Cluniacenſis octo dies poſt Anſelmum grandævus ad Chriſtum, cui a pueritia militaverat, migravit. Cluniacenſe monaſterium ſexaginta quatuor annis gubernavit, & pluſquam decem millia monachorum ſuſcepit. Conventus e fratribus, ut ſucceſſorem eligerent, imperavit; electumque juvenem nomine Pontium teſtimonio authoritatis ſuæ confirmavit. Calixtus Papa ſecundus S. Hugonem in ſanctorum numerum retulit. Plures illuſtres viri ex ejus ſchola prodiere, inter quos Urbanus ſecundus & Gregorius ſeptimus ſummi Pontifices.

Orderic. l. 1.

Hugonis Cluniacenſis mors.

Alphonſus ſextus Caſtellæ rex poſt annos triginta ſex regni, prima die Julii ejuſdem anni obiit. Eo regnante B. Geraldus, ut ſedi Bracarenſi propriam dignitatem reſtitueret, Romam petiit; a Papa Paſchali honorifice ſuſceptus, pallium & privilegium & authoritatem Eccleſiæ ſuæ inde apportavit. Quod privilegium cum in concilio Palentino coram omnibus fuiſſet recitatum, Bracarenſis Metropolis ſuffraganei Geraldo Metropolitano, jubente Richardo cardinali, obedientiam & reverentiam promiſerunt.

In vit. S. Gerald.

XIV. Thomas Hbaranita Syrus, Epiſcopus Kfartabenſis Maronitarum fidem monothelismo labefactare conatus eſt. Joannes Antiochenus Patriarcha, ne is error reviviſceret, adverſus præfatum Thomam varia ſcripta publicavit, eique miſit Epiſtolam, in qua conciliorum & Patrum authoritate confutat ejus errorem, illumque anathemate percutit. Thomas pro reſponſione aliam ſcripſit fidei ſuæ expoſitionem diviſam in decem propoſitiones, in qua unicam in Chriſto voluntatem & operationem ſcripturæ & Patrum teſtimoniis probare nitebatur; ſed Joannes juſſit eam comburi, ne populi fides corrumperetur. Thomas id ubi comperit, illam in meliorem formam reſcripſit: cumque illam ad valvas Eccleſiæ affixiſſet, ad montem Libanum ſe contulit. Balduinus Hieroſolymorum Rex Tripolim Syriæ tunc expugnavit. Thomas hac occaſione permotus, ut Maronites in ſuum errorem adduceret, dixit Maronem ejuſdem ferum fuiſſe opinionis: idque Eutychii Alexandrini authoritate probabat: ſubditque

Narron. in diſſertat. de relig. Maronit.

divum

CHRISTI AN. 1109. divum Maximum authorem fuiſſe opinionis duarum voluntatum in Chriſto, ſub Imperio Marciani, affirmavitque Heraclium Leonis Papæ authoritate inſectatum fuiſſe Maximum, eique amputaſſe linguam & manum, atque relegaſſe in inſulam. Ex quibus erratis patet, quanta fuerit Thomæ imperitia: Maximus enim annis fere centum quinquaginta poſt Marcianum natus eſt. Hoc tamen libello mendaciis ineptiſſimis contexto aditum ad plebem imperitam, & ad quoſdam e clero viros ſibi reperit, ac præcipue placuit Arabi-presbytero Farſiacæ, qui ab ipſo poſtulavit, ut ſuum tractatum decem propoſitionum rurſus in lucem ederet. Hinc factum eſt, ut ejus aſſeclæ quædam illius exemplaria inter Maronitas diſſeminarent, multique illorum eccleſiaſticos libros corruperint, eoque dolo multos deceperunt, ejuſque erroris venenum in aliis oppidis diffuſum eſt. Infectus eſt ipſemet Maronitarum patriarcha, prius corruptus muneribus. Quapropter inito inter Maronitarum primates tam eccleſiaſticos quam ſæculares concilio, rejecta ejus communione, eum depoſuerunt, aliumque in ejus locum ſuffecera; qua novitate perculſi depoſiti Patriarchæ aſſeclæ in novum inſurrexerunt, eumque interfecerunt: eum prius quadraginta falſi teſtes fidem ejus non eſſe rectam, aliaque falſa depoſuiſſent.

CHRISTI AN. 1110. Annaliſt. Saxo. p. 624. XV. Henricus Germaniæ rex anno ſequenti, ſcilicet milleſimo centeſimo decimo, in Epiphania Domini Ratiſponæ cum principibus colloquium faciens, eis aperuit, quod tranſalpinis partibus ſe exhibere vellet, ut benedictionem Imperialem e ſummo Pontifice perciperet, & Italiæ provincias in ſocietatem regni Germanici pace & juſtitiis ac legibus antiquis componeret. Inſuper ad omnia, quæ defenſio poſceret eccleſiaſtica, ad nutum Apoſtolici promptum ſe demonſtraret. Fridericus Coloniæ Archiepiſcopus, Chronograph. Hildenesheimenſ. Bruno Trevirenſis, Cancellarius Adelbertus, aliique principes Romam vadunt, inter Papam & Regem concordiam facturi. Papa omni paternitate eum excepturum ſpondet, ſi ipſe ſe ut Regem catholicum, & eccleſiæ filium & defenſorem Romanæ ſedis exhiberet. Legati Leodium ad Regem veniunt reſponſum ejus referentes.

Ibid. *Lateranenſis ſynodus.* Nonis Martii ſynodus in Lateranenſi eccleſia, præſidente Paſchali Papa, celebratur, præſentibus plurimis epiſcopis & abbatibus: in eaque communi conſenſu ſtatutum eſt: ut quicumque clericorum ab hac hora inveſtituram eccleſiæ & eccleſiaſticæ dignitatis de manu laici acceperit, & qui ei manum impoſuerit, gradus ſui periculo ſubjaceat. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Lab. Secundo Apoſtolorum canonibus ſtatutum eſt, ut omnium negotiorum eccleſiaſticorum curam epiſcopus habeat, & ea velut Domino contemplante diſpenſet .... Si quis ergo principum, vel aliorum laicorum, diſpenſationem ſeu donationem rerum, ſive poſſeſſionum eccleſiaſticarum ſibi vindicaverit, ut ſacrilegus judicetur. Clerici vero ſive monachi, qui eas per illorum poteſtatem ſuſceperint, excommunicationi ſubjaceant. Quicumque res naufragorum diripiunt, ut raptores & fratrum necatores eb eccleſiæ liminibus excludantur. Papa præterea Romanos & Apuliæ principes ſacramento adegit, ut auxilium adverſus Henricum regem, ſi res poſceret, ſibi promitterent.

Annaliſt. Saxo. p. 625. Henricus rex Auguſto menſe ſecum deducens multos literatos, qui jurium ſuorum rationem reddere poſſent, & cum ingenti exercitu venit in Italiam: Parmamque perveniens Nathildem comitiſſam per internuntios ſibi ſubjectam propriis juſtitiis donavit. Poſt hæc aſperrima hyeme montem Bardonis tranſcendit, & multis a ſuis amiſſis Florentiam inſtante Domini nativitate pervenit. CHRISTI AN. 1111. Ineunte anno milleſimo centeſimo undecimo, movit adverſus Ariciam, atque ut civium inſolentiam domarat, civitatem cum turribus, quas ad ei reſiſtendum paraverant, evertit: eccleſiæ tamen ſuam juſtitiam, quam cives violenter abſtulerant, reſtituit. Inde ad Aquampendentem progreſſus, legatos ſuos dudum ab Aricia miſſos ab Apoſtolico boni nuntii bajulos reperit: remiſſiſque aliis cum Romanorum nuntiis, qui ſupplices illuc ſibi occurrerant, paulatim Sutriam proceſſit: Ibi legati Apoſtolici cum miſſis regiis advenientes dixerunt: paratum eſſe Apoſtolicum ad conſecrationem, & omnem Regis honorem & voluntatem, ſi tamen ipſe ſibimet annueret libertatem eccleſiarum, laicam ab illis prohibens inveſtituram, recipiendo nihilominus ab eccleſiis, ducatus, Marchias, comitatus, advocatias, monetas, telonia, cæterorumque regalium quæ poſſident ſummam. *Henrici regis & Papæ conventus.* CHRISTI AN. 1111. Rex aſſenſum præbuit, ſed eo pacto, quatenus hæc tranſmutatio firma & autentica ratione, concilio totius eccleſiæ & regni principum aſſenſu ſtabiliretur. Quod tamen vix aut nullo modo fieri poſſe credebatur. Eamdem conventionem refert Caſſinenſe chronicon, ſcilicet ut Rex inveſtituris in perpetuum renuntiaret; Papa vero præciperet epiſcopis & abbatibus, ut in perpetuum dimitterent & Regi redderent omnia dominia temporalia, quæ tempore Ludovici Pii ad Imperium pertinebant, ejuſque ſucceſſores dederant eccleſiis, quarum rectores comitibus laicis fore ſibi fideliores putabant, nec unquam ea repeterent. Præterea Rex omnem ſecuritatem Papæ promiſit, tam pro ipſo, quam pro ipſius dignitate, quam nullo modo violaret, ſed potius integram abſque ulla imminutione cuſtodiret, omniaque B. Petri patrimonia ei conſervarat.

Ibid. p. 616. Ea conventione facta & ſcriptis utrimque firmata, & ſubſcripta tum a Petro Leone primario Papæ legato, & a Regis ducibus & comitibus, Rex ad urbem properat. Dominus autem Apoſtolicus cum omni clero, immo tota Roma ſe in ejus occurſum adornat. Rex immenſa magnificentia receptus per portam argenteam uſque ad mediam Rotam eccleſiæ ſancti Petri antiquo Romanorum inſtituto deductus eſt. Sed lectis publice privilegiis, ſeu conventione, qua Papa præcipiebat epiſcopis & abbatibus ut regalia dominia dimitterent: tumultuantibus in infinitum principibus, pro eccleſiarum ſpoliatione, ac per hoc beneficiorum ſuorum ablatione, varia diſceptatione, non ſine ingenti periculo, tota dies conſumpta eſt. *Papa detinetur.* Dum hæc aguntur, factione quorumdam tumultus in eccleſiæ gradibus oritur, plures vulnerantur, quidam trucidantur. Quo audito a Rege, concilium deturbatur: Apoſtolicus cum cardinalibus Regiæ cuſtodiæ deputatur. Romani trans Tiberim fugiunt. Apoſtolicus ab epiſcopis & aliis fidelibus Regis interim eſt cuſtoditus uſque ad pacatam & eccleſiaſticam conſecrationem Imperatoris. His in Dominica prima quadrageſimæ tranſactis, eadem nocte civitas Lateranenſis, ſeu major pars urbis Romæ, quæ erat ultra Tiberim, tumultu bellico concutitur, Joannes enim epiſcopus Tuſculanenſis promiſſa omnium peccatorum indulgentia cives hortabatur, ut Papam armis liberarent. Orto mane, erectis ſignis Romani Regem invadunt, ac multos trucidant. Rex autem collecto exercitu Romanos fugat, abductoque ſecum Apoſtolico cum cardinalibus verſus Albam tendit, ubi per totam quadrageſimam moratur. His ita geſtis, Regis optimates communicato conſilio, Papam, qui adhuc in cuſtodia regia detinebatur, adeunt & exorant, ut ſuper Regis negotio mitius agat; injuriæ, ſi quam adverſus Regem habet, obliviſcatur, & fœdus cum eo ineat. Rex ipſe pedibus ejus humiliter proſuſus veniam poſtulat, obedientiam ſpondet, dummodo Regia poteſtate jura anteceſſorum ſuorum Catholicorum Regum uti concedat: ſicque ſæpius Dominum Papam, ut animi rigorem aliquantiſper temperaret, attentavit. Tandem Papa cedit, & ſic Romam honorifice redire permittitur. Igitur cum cardinalibus, cœteriſque perſonis ad tale negotium dignis de Regis conſecratione tractat. Henricus rex Paſcha non longe ab urbe in caſtris ſuis celebravit, & poſt octavas Paſchæ, Idibus Aprilis in eccleſia B. Petri in Imperatorem conſecratur. Cumque uſque ad communicandum Miſſæ ſolemnitas eſſet celebrata, Apoſtolicus, dato ſilentio, Imperatorem ſic alloquitur: Hoc corpus Domini noſtri Jeſu Chriſti natum ex Maria Virgine, paſſum pro ſalute generis humani, ſit confirmatio veræ pacis & concordiæ inter me & te, & communicantes invicem oſculati ſunt. Donatus eſt etiam in præſenti per manum Apoſtolici privilegio inveſtituræ eccleſiaſticæ, juxta quod utriuſque prædeceſſoribus placuerat, & per trecentos annos permanſerat, cujus inconvulſibilem ſtabilitatem Papa mox anathemate confirmavit. Illius autem exemplar ſic habet: " Illam prærogativam, quam prædeceſſores noſtri prædeceſſoribus veſtris Catholicis Concil. tom. 6. ed. Hard. Imperatoribus conceſſerunt, & privilegiorum paginis confirmaverunt, nos quoque tuæ dilectioni concedimus: & præſentis privilegii pagina confirmamus; *Inveſtituræ conceſſio.* ut regni tui epiſcopis vel abbatibus libera præter violentiam vel ſimoniam electis inveſtituram virgæ & annuli conferas; poſt inveſtitionem vero canonice

conſecra-

Christi An. 1111.

conſecrationem uccipiant ab epiſcopo, ad quem pertinuerit. Si quis autem a clero vel populo præter aſſenſom tuum electus fuerit, niſi a te inveſtiatur, u nemine conſecretur, exceptis nimirum illis, qui vel in Archiepiſcoporum vel Romani Pontificis ſolent diſpoſitione conſiſtere . . . Si qua igitur eccleſia vel ſæcularis perſona, hanc noſtræ conceſſionis paginam ſciens contra eam temererio auſu venire tentaverit, anathematis vinculo innodetur, honoriſque ac dignitatis ſuæ periculum patiatur. „

Annal. Saxo.

Imperator poſt hæc Apoſtolicum regiis muneribus donat: a quo tanquam filius a patre dimiſſus in Germaniam revertitur. Et menſe Auguſto plorimos epiſcopos, abbates, & principes Spirem convocat, quorum aſſenſu ſui patris anniverſarium magnifice celebrat. Nam toto quinquennio ſine ſepoltura eccleſiaſtica remanſerat. Papa vero epiſcopis, qoi Romæ coram eo teſtimonium illios pœniteotiæ reddiderant, conceſſit, ut pro eo orarent, & eum majoribus ſuis ſcpelirent. Adalbertus autem cancellarius, qui Imperatoris nomine de primis & ſecundis conditionibus pacis cum Papa tractaveret, communi cleri conſenſu electus Moguntinus Archiepiſcopus præſente Imperetore conſecratur. Annaliſtam Saxonem ſine ſtudio partium hæc eo vivente geſta narrantem in his prætulimus Caſſinenſi chronico, quod continuavit Petrus diaconus ejus monaſterii monachus; quem aothorem minime ſincerum fateotur etiam ſcriptores eccleſiaſtici, qui res in eo tumultu & pacificatione geſtas ab eo mutuantes deſcripſere.

Fleu. tom. 4. p. 143.

Hæretici in Oriente.

XVI. Orientalis vero eccleſia iiſdem temporibus, variis ſcindebatur hæreſibus ... Imperante Alexio, Nilus monachus in Chriſto negavit unionem hypoſtaticam, doceos naturam humanam fuiſſe deificatam, ſicque errorem Eutychis inſtaurebat. Id ubi primum audivit Imperator, hominem evocat, atque a prava opinione revocare conatur, ſed fruſtra. Itaque cogis ſynodum: cum aliis adfuit Nicolaus patriarcha Conſtantinopolitanus: Nilus exponit ſua dogmata, quem in iis perſiſtentem anathemate ferit ſynodus, & confirmat unionem in Chriſto ſecundum hypoſtaſim.

Anna Comm. l. 10.

Anna Comm. l. 13.

Bogomilorum hæreſis ex Maſſilianis & Manichæis erroribus conflata bane excepit. Baſilius monachus illius fuit author: duodecim habuit diſcipulos, quos & apoſtolos nuncupavit, ſecumque diſcipulos adducens mulierculas quaſdam pravis ac impuriſſimis moribus. Eorum error ſe effudit, multoſque ſeduxit: ejuſmodi enim hæretici erant ad fallendum & diſſimulandum aptiſſimi, exteriorem quamdam pietatem profitentes. Bogomilus enim triſtis eſt, & ad nares uſque cucullo cooperitur, & curvatus incedit, & ore ſubmurmurat: intus vero lupus eſt effrenis. Imperator Alexius tantum ſcandalum ægre ferens, quoſdam Bogomilos in aulam perduci jubet, qui omnes Baſilium ſuæ ſectæ aothorem eſſe dixerunt. Baſilius Imperatoris juſſu a multis conquiſitus tandem compares, habito quidem monachus, facie macilentus, mento glaber, ſtatura procerus. Imperator errorem, quem occultabat, ſuaſionibus ac illecebris foras educera volens, cum omni obſequio hominem excepit, eique ſedens aſſurrexit, & ſedit illum menſæque participem fecit. Ipſe & frater ejus Iſaacius Commenus per omnia ſimulabant ſe illius diſcipulos fieri velle, & omnia, quæ ab illo dicebantur, veluti divina oracula æſtimare, & in omnibus illi ſubdi, ſi tantummodo animæ eorum ſalutem procurare vellet.

Bogomili hæretici.

Ibid.

Baſilius primum quidem diſſimulabat; verum laudibus inflatus hæreſeos dogmata eructavit in loco palatii ſecretiore; Chriſti divinam naturam negavit impius. Incarnationem imaginariam fuiſſe aſſeruit: templa rejecit, & corporis & ſanguinis Chriſti ſacrificium. Scriba latens intra velum ejus dicta ſcripto excipiebat. His auditis ſcenam aufert Imperator; ſex actores coguntur; ordo militaris accurrit; adeſt cum epiſcopis patriarcha Nicolaus Grammaticus. Baſilii dogmata proferuntur, qui ea defendere præparabat, licet ei ignem aliorumque tormentorum genere comminarentur; communis enim Bogomilorum eſt error, ſeſe quibuſcumque tormentis innoxie & ſine ſenſu doloris defuncturos; angelis videlicet præſto futuris, qui eos vel e rogis ardentibus eriperent. Cuſtodiis vero ſæpius mancipatus, accerſitus, ac ſæpius exoratus, ut impietatem ejuraret, nullis adhortationibus flecti potuit.

Christi An. 1118.

Ibid.

Imperator juſſit ut ubique Baſilii diſcipuli conquirerentur, præſertim eorum proceres, quos duodecim Apoſtolos appellabant. Hos comprehenſos aggreſſus ad reſipiſcentiam cum adhortaretur, obſtinatiſſimos expertus eſt; verum deprehenſa ingens vis mali latens, quippe peſtis magnatum domos pervaſerat, turbamque omnis generis incredibilem comprehenderat. Hinc Imperetor magis ſollicite timere cœpit, ne non ſatis poſſet Eccleſiam ſemel purgare, lue tam late pertinente. Facto optimom judicavit ad retegendum cujuſque animum, ſi palam decretum promulgaretur, quo quicumque delati Bogomilicæ perfidiæ fuerant, flammis pariter cives exterique addicebantur, una cum ipſo hæreſiarcha, ejuſque duodecim diſcipulis. Evenit id, quod prævideret Auguſtus: publicata enim ejuſmodi ſententia, multæ ſtatim extiterunt excuſationes deprecantium falſam accuſationem, & ſe puros Catholicos calomnioſe inſimulari hæreſeos palam conquerentium. Cum interim alii deſperati ultro ſeſe Bogomilos faterentur. At incertum eret, num plerique, qui ſe Bogomilos negabant, vera dicerent, an potius impunitatem mendacio redimerent. Imperator igitur ad hanc diſcretionem faciendam, conſedit in Imperiali throno, aſſidentibus tum e ſenatorio, tum eccleſiaſtico ordine plurimis: productis omnibus qui Bogomilicæ hæreſeos inſimulati fuerant, protulit hanc ſententiam: Volo jubeoque hac ipſa die pyres ſuccendi geminas: harum alteri ſuperpoſitam eminere crucem. Inde optionem do delatis omnibus, ut qui eorum in fide Chriſtiana mori hodie decreverint, ad eam accedant fornacem, quæ crucis ſignum præfert; qui vero Bogomilicam mordicus perfidiam retinent, alteri ſe buſto admoveant, in quod mox conjicientur: cœtumque dimiſit. Ducuntur ex hinc Bogomili. Fornaces hinc inde diſtabant, una extabat cruce inſignis: reis fiebat poteſtas eligendi in quanam uri vellent. Hic omni humana ſpe deſtituti conſcientiæ ductum ſequebantur. Orthodoxi, ut famæ & ſaluti conſulerent, tendebant ad fornacem cruce inſignitam, quos lictores, uti ſecreto præceperet Auguſtus, ab incendio prohibebant; quos collaudatos honeſtiſſime dimiſit Imperator. Bogomili vero, qui crucem averſabantur, pergebant ad alteram fornacem; quos tamen licet certo deprehenſos ignibus tamen necdum abſumere voluit Imperetor; ſed in varias cuſtodias diſtribuit, ſejungens ab illis duodecim Baſilii Apoſtolos.

Catholici qua arte ſervantur.

Ibid.

Bogomilorum ſupplicium.

Alexius hos ſubinde accerſens, tum per ſe, tum per viros eruditos hortabatur, ut a nefaria hæreſi reſipiſcerent. Quidam tranſlati ad meliorem mentem & eccleſiæ redditi, dimiſſi ſunt liberi: alios in ſua hæreſi obſtinatos mors oppreſſit in carcere. Baſilium vero ſectæ principem obduratiſſimum animadvertentes epiſcopi, ipſo authore ſenteotiæ patriarcha Nicolao, igne dignum cenſuerunt: quibus accedens Imperator, parari rogum juſſit in hippodromo. Figitur crux ad latus alterum: optio datur impio, utrum malit reſipiſcere, an mori? idque cruce adeunda & adoranda ſignificet, ut ab incendii pœna liberetur. Baſilius in primo flammæ conſpectu non remiſit ferociam: immo ſecuro riſu renidebat, inſana quædam vaticinans, angelos ſcilicet affuturos, qui ex medio igne ipſum eriperent. Fornaci propinquior conſternari cœpit, oculos ſæpius evertere, manus complodere: averſatus eſt tamen ſaoatice ſacram crucem, & velut ſtupidus in medio hærebat. Imperator miſſis pluribus nunciis hortabatur, ut vel tum ſibi conſuleret; quos cum pertinax rejeciſſet, jactans ſemper ſeſe ex hoc igne emerſurum incolumem; tortores illius promiſſionis experimentum ut caperent, arreptum ejus mantelum in flammas injiciunt; & quamvis illud ardere omnes viderent, ipſe ſolus illuſus exclamavit: Ecquid videtis mantelum meum evolare inviolatum in aere? Illi ſic cognita hominis inſania, apprehenſum cum veſtibus præcipitem in rogum protrudunt, & flamma ſtatim abſumpſit impium.

Ibid.

Zygabenus monachus Imperatoris juſſu ſcripſit omnium hæreſeon panopliam, & unicuique SS. Patrum refutationes ſuppoſuit; ultimam ſubjunxit Bogomilorum hæreſim, prout eam Imperatori expoſuerat Baſilius. Præcipua eorum dogmata jam attigimus: eorum moralem fuiſſe impuriſſimam ſatis aperte innuit Anna Commena, quæ patris ſui Alexii Imperatoris vitam ſcripſit elegantiſſime, licet

verbis

Chriſti An. 1111. verbis conſcriptor accedat ad Rethonicam narrationem. Nicolaus Patriarcha dicens extremum obiit anno milleſimo centeſimo undecimo, hæc autem ante ejus obitum geſta ſunt; Joannem Grammaticum diaconum en ſacris & profanis literis aruditum ejus ſucceſſorem palam in majori eccleſia renunciavit Imperator.

Papa reprehenſus. XVII. In occidente pax inter ſacerdotium & Imperium non fuit diuturna, & quorundam factione ſchiſma renovatum eſt: Papa multas a Romana eccleſia paſſus eſt injurias objicientibus ei quod contra inſtituta potius eccleſiaſticæ diſciplinæ Regem Henricum tyrannicum Reipublicæ vaſtatorem, & Eccleſiarum deſtructorem, Imperiali benedictione ſublimaſſet, inſuper ſacrilego privilegio donaſſet. (a Annal. Saxó. p.629.) Licet autem tam ipſe Paſchalis, quam Cardinales, qui cum eo captivi fuerant, pro utilitate factum excuſarent; nihilominus parum abſuit, quin apertum in ſchiſma erumperet illa diſſenſio; nam cum paulo poſt ab urbe Campaniam verſus acceſſiſſet Paſchalis, iidem ſeorſim Romæ convenientes cum Joanne Tuſculano epiſcopo & Leone Vercellenſi, cardinalibus, confirmaverunt quæ a Gregorio VII. & Urbano II. contra laicorum inveſtituras ſtatuta in pluribus conciliis eſſent; nihilque roboris habere decreverunt, quidquid adverſus ea, ab ipſo Paſchali & ipſis inhærentibus cardinalibus quovis prætextu actum fuiſſet. Quod ubi audivit Paſchalis tunc terracinæ exiſtens, tertio Nonas Julii ad eos literas dedit, quibus levitatem redarguens, promiſit ſe amendaturum quod egerat. Bruno Signienſis (Concil. tom. 6. ed. Hard. Paſch. P. ep. 23.) epiſcopus & abbas Caſſinenſis, adjunctis ſibi quibuſdam cardinalibus epiſcopis, Paſchali Papæ innuebat ut privilegium Imperatori conceſſum, & ſacris canonibus contrarium, reſcinderet, Imperatoremque anathemate configeret. Imo ſciens, ea de cauſa ſibi indignari Pontificem, ad eum literas dedit, in quibus in decratum concedens inveſtituras invehitur tanquam in apertam hæreſim, quæ totam ſubruat eccleſiam: aumque hortatur, ut adhærens prædeceſſorum ſuorum decretis, quibus quiſquis contradicit, Catholicus non eſt, illud condemnet, & mox, inquit, pacatam videbis eccleſiam, & nos omnes videbis ad tuos pedes confluentes, & ſicut patri obedientes. . . . . Ego autem illam obligationem; & illud juramentum, nempe quæ Papa fecerat Imperatori, parvi pendo, neque pro ejus violatione minus unquam tibi obediens ero. Bruno ejuſque fautores hic Papam Imperatori conceſſiſſe ſupponunt, ut epiſcopatos & abbatias conferret, quod aperte falſum eſt; ſed tantum indulſerat, ut, præmiſſa cleri & populi canonica electione, ejus conſenſus requireretur, & regalium inveſtituram daret per virgam & annulum. Quæ duo prorſus diverſa ſunt.

Chron. Caſſin. Papa tamen amariorem illius zelum reveritus, & ne ſibi pluribus adjunctis ipſum deponere tentaret, illum ab abbatia, quam ſine ſua diſpenſatione cum epiſcopatu retinere non poterat, amovere ſtatuit. Quapropter ei direxit epiſtolam, qua vetuit, ne ultra epiſcopus ſimul eſſet atque abbas . . . Fratribus etiam per Leonem Oſtienſem epiſcopum literas miſit, mandans, ne ipſi Brunoni ulterius obedirent, ſed ſecundum Deum ſibi regulariter abbatem eligerent: ſin autem ſecus agerent, in omnibus monaſterii cellis abbatem ipſe ſtatueret.

Ibid. Bruno convocatis fratribus abbatem præficere voluit monachum nomine Peregrinum, ſuum conſiliarium. Monachi repugnantes, illi quidem promiſere obedientiam, quamdiu præeſſet; ſin autem abdicare vellet, liberam eis permitteret electionem. Bruno per vim ad recipiendum Peregrinum compellere voluit: introduxit igitur armatos, qui monachos ad Miſſæ celebrationem intrantes in eccleſiam circumſtant clamantes: Obedientiam abbati denegant? Exacerbati monachi milites ejecerunt. Id ubi Bruno cognovit, veniens eis dixit: Nolo, ut propter me inter vos & Romanum Pontificem ſcandalum oriatur, virgamque paſtoralem ſuper altare ponens, eam eis reddidit, &, poſtquam fratres abſolvit ab obedientia, quam ei promiſerant, rediit ad epiſcopatum, quem adhuc per annos quatuordecim ſanctiſſime rexit. Poſt mortem a Lucio III. in numerum Sanctorum relatus eſt, die decima octava Julii: illius meminit Romanum martyrologium. Leo Oſtienſis epiſcopus, cujus opera in ea re uſus eſt Papa Paſchalis, qui, cum eſſet monachus Caſſinenſis, & patriæ nomine, Leo Marſicanus dictus eſt, (Chriſti An. 1112.) Oderiſii abbatis juſſu tres priores libros chronici Caſſinenſis compoſuit, illudque a S. Patre Benedicto ad Deſiderium abbatem perduxit.

Conon cardinalis epiſcopus Prænestinus, legatione Apoſtolicæ ſedis in Oriente fungens, ubi primum audivit, Papam captivum ab Henrico Imperatore detineri, convocata mox Hieroſolymis ſynodo, eumdem Imperatorem excommunicavit, & confeſtim advolans in Occidentem, circumquaque luſtrans provincias, collectis in Hungaria, Saxonia, Lotharingia, & Francia ſynodis, ubique eamdem excommunicationis ſententiam repetivit; ſed ejus zelus non fuiſſe ſecundum ſcientiam videtur, ſiquidem Imperium occidentale ad ejus legationem non pertinebat; Imperator igitur in ſpiritualibus ejus ſententiæ non ſubjiciebatur. (In act. ſyn. Lat. tertiæ.)

Ivo Carnotenſis in epiſtola ſynodica, quam provinciæ Senonenſis epiſcoporum nomine ſcripſit ad Joannem Lugdunenſem Archiepiſcopum, qui eos ad ſynodum, quam apud Anſam conſtituerat, convocaverat, ad quam ire noluerant, quia non erant ipſius provinciæ: Ivo, inquam, longe aliter de Paſchalis Papæ conceſſione ſenſit: Joannes Lugdunenſis Papæ decretum de inveſtituris damnatum conſtituerat; ei reſpondet Ivo: “ Catholicorum Patrum terminis contenti, quæ poſſumus, ſecundum decreta Patrum ſalvo vinculo pacis, corrigere volumus; quæ autem corrigere non poſſumus, uſque ad meſſem, ſi neceſſe ſit, Domino docente, tolerare decrevimus. His verbis excuſatorem credimus, quod a lacaratione domini Papæ linguas noſtras repreſſimus. & ſi quid contra ſententiam ſuam ſuorumque prædeceſſorum de remiſſis Germanico Regi inveſtituris feciſſe videtur, filiali charitate excuſamus . . . . ejuſque exceſſum non tantum excuſamus, ſed dictante ratione approbamus, ſi imminente ſtrage populi, paterna charitate cum nonnullo vulnere ſuo ſe tantis periculis objicere voluit, ut majoribus morbis poſſet ſincera charitate ſubvenire: „ Deinde reprehendit eos, qui inveſtituram vocabant hæreſim: Unde concludit: “ Cum ergo ea, quæ æterna lege ſancita non ſunt, ſed pro honeſtate & utilitate eccleſiæ inſtituta vel prohibita, pro eadem occaſione ad tempus remittuntur, pro qua inventa ſunt, non eſt inſtitutorum damnoſa prævaricatio, ſed laudabilis & ſaluberrima diſpoſitio . . . Si quis vero laicus ad hanc prorumpit inſaniam, ut in datione & acceptatione virgæ putet ſe tribuere poſſe ſacramentum, vel rem ſacramenti eccleſiaſtici; illum prorſus judicamus hæreticum . . . Poſſumus vero dicere, quod manualis illa inveſtitura per laicos facta, alicui juris eſt pervaſio & ſacrilega præſumptio, nempe ſi per illam laicis beneficia eccleſiaſtica conferantur (ut ea ætate ſolebant Principes). Quæ, inquit, pro libertate eccleſiæ & honeſtate, ſalvo pacis vinculo, ſi fieri poteſt, funditus abſcindenda eſt . . . . ubi ſine ſchiſmate auferri non poteſt, cum diſcreta reclamatione differatur. . (Concil. tom. 6. ed. Hard. in Anſan. Concil.)

XVIII. Paſchalis tamen Papa, cum videret præcipua Eccleſiæ membra commoveri adverſus inveſtituras, quas Henrico indulſerat, decimo quinto Kalendas Aprilis, anno milleſimo centeſimo duodecimo, Romæ ſynodum celebrat in baſilica Conſtantiniana, ubi epiſcopi complures ex Italicis provinciis interfuerunt, & cum iis duo Galli, Gerardus Engoliſmenſis, & Galo Legionenſis in Britannia minore. Quarta die de Guibertinis eſt facta quæſtio, quod referrentur, quaſi ex permiſſione Papæ, interdicta officia celebrare. Tunc Pontifex ait: Nec excommunicatos, ſicut ajunt quidam, generaliter abſolvi: conſtat enim, neminem niſi pœnitentem & ſatisfacientem abſolutionis gratiam conſequi. Guibertinis nec officia interdicta reſtitui, immo Eccleſiæ ſententiam in eos editam juxta prædeceſſorum noſtrorum deliberationem laudamus & confirmamus. (Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Lab. *Lateranenſis ſecunda ſynodus.*)

Die autem quinto, idem Pontifex narravit omnibus, qualiter ab Henrico Teutonicorum rege cum epiſcopis & cardinalibus captus fuerit. Quapropter coactus fuerit deliberationem ſuam pro redemptione captivorum, pro pace populi, pro liberatione Eccleſiæ, ut ſupra dicto Regi de inveſtituris, quas ſæpius prohibuerat, ſcriptum conceſſionis daret, & juramenta per epiſcopos ſeu cardinales fieri præciperet, quatenus nec de inveſtituris deinceps eum inquietaret, nec in perſonam Regis anathema poneret. Quamvis autem conditio juramentis impoſita, ab ipſo (Ibid.)

N & ſuis

Concil. An.1112. & ſuis minus obſervata ſit; Ego tamen eum numquam anathematizabo, & numquam de inveſtituris inquietabo. Sed quoniam jam noſtræ commonitionis inſtantiam repulerunt, habebunt judicem Deum. Porro ſcriptum illud, quod magnis Eccleſiæ neceſſitatibus coactus, ſine fratrum conſilio aut ſubſcriptione feci, ſuper quo nulla conditione, nulla promiſſione conſtringimur, ſicut prave factum cognoſco, ita prava factum confiteor, & omnino corrigi, Deo præſtante, deſidero; cujus correctionis modum, fratrum, qui convenerunt, conſilio judicioque conſtituo; ne forte per hoc in poſtremum detrimentum aliquod Eccleſiæ aut animæ meæ præjudicium relinquatur. Tunc communi omnium favore laudatum eſt, ut fratres omnes, qui donum a Deo ſapientiæ ſcientiæque perceperant, maturius ſuper hoc conſilium communi collatione ſuſciperent: quod ſequenti die per inſpirationem Spiritus ſancti reſponderent.

Ibid. Die itaque ſexta, quæ & ultima concilii fuit, fidei ſuæ veritatem SS. Patribus per omnia congruentem dominus Papa Paſchalis in audientia totius concilii expoſuit: aſſerens ſe ſcripturas ſanctas veteris & novi teſtamenti, & concilia univerſalia veneranda ſuſcipere ac venerari, quæ catholica Eccleſia ſuſcipit & veneratur, ita dicendo: "Amplector quatuor Evangelia, ſeptem canonicas epiſtolas, & epiſtolas glorioſi Doctoris beati Pauli Apoſtoli, ſanctos canones Apoſtolorum, quatuor univerſalia concilia, ſicut quatuor Evangelia: Nicænum, Conſtantinopolitanum Epheſinum & Chalcedonenſe, decreta SS. Patrum, Romanorum Pontificum, & præcipua decreta domini mei Papæ Gregorii, & beatæ memoriæ Papæ Urbani. Quæ ipſi laudaverunt, laudo; quæ ipſi tenuerunt, teneo; quæ confirmaverunt, confirmo; quæ damnaverunt, damno; quæ repulerunt, repello; quæ interdixerunt, interdico; quæ prohibuerunt, prohibeo in omnibus, & per omnia, & in his ſemper perſeverabo."

Papæ fidei profeſſio.

Ibid. Gerardus Engoliſmenſis epiſcopus ex ore omnium hanc in ſcriptis ſententiam recitavit. "Privilegium illud, quod non eſt privilegium, ſed pravilegium, pro liberatione captivorum & Eccleſiæ a domino Papa Paſchali per violentiam Henrici regis extortum; nos omnes in hoc ſancto concilio cum eodem domino Papa congregati, canonica cenſura & eccleſiaſtica authoritate, judicio ſancti Spiritus damnamus, & irritum eſſe judicamus, atque omnino caſſamus, & ne quid authoritatis & efficacitatis habeat, penitus excommunicamus. Quod ideo damnatum eſt, quod in eo privilegio continebatur, quod electus canonice a clero & populo, a nemine conſecretur, niſi prius a Rege inveſtiatur, quod eſt contra ſpiritum ſanctum & canonicam inſtitutionem." Perlecta vero hac charta, acclamatum eſt ab univerſo concilio. Amen, Amen. Fiat, Fiat. Pro codicum diverſitate, cum varient ſubſcriptiones, hic epiſcoporum numerum non indicamus. Hanc ſynodum fuiſſe centum viginti quinque epiſcoporum ſcripſit Annaliſta Saxo author coævus, eorumque primus erat Joannes patriarcha Venetus, ſeu Gradenſis.

Ibid. Paſch P. epiſt. 22. Paſchalis Papa, ut Imperatoris ultionem, civile bellum in Imperio, & novum ſchiſma in eccleſia, quæ mox ſubſecuta ſunt, everteret, ſequentes ad Henricum Imperatorem literas tunc dediſſe fertur. "Gregorius VII. & Urbanus II. felicis memoriæ Pontifices . . . collectis frequenter epiſcopalibus conciliis, inveſtituras manus laicæ damnaverunt, & ſi qui clericorum per eam tenuiſſent eccleſias, deponendos, datores quoque communione privandos cenſuerunt, juxta illud Apoſtolorum canonum capitulum, quod ſic ſe habet: Si quis epiſcopus ſæculi poteſtatibus uſus, eccleſiam per ipſas obtineat, deponatur, & ſegregetur, omneſque, qui illi communicant. Quorum veſtigia ſubſequentes, & nos eorum ſententiam epiſcopali concilio confirmamus. Tibi itaque, fili chariſſime, Henrice rex, & nunc per officium noſtrum, Dei gratia Romanorum Imperatori, & regno regalia illa dimittenda præcipimus, quæ ad regnum manifeſte pertinebant tempore Caroli, Ludovici, Ottonis. Interdicimus etiam, & ſub anathematis diſtrictione prohibemus, ne qui epiſcoporum ſeu abbatum præſentium vel futurorum eadem regalia invadant, id eſt, civitates, ducatus, marchias, comitatus, monetas, telonium, mercatum, advocatias, jura, centurionum, & turres, quæ regni erant, cum pertinentiis ſuis, militiam & caſtra, & ne ſe deinceps, niſi per gratiam Regis, de ipſis regalibus intromittant, ſed nec poſteris noſtris liceat, qui poſt nos in Apoſtolica ſede ſucceſſuri ſunt, aut te, aut regnum ſuper hoc inquietare negotio. Porro eccleſias cum oblationibus & hæreditariis poſſeſſionibus, quæ ad regnum manifeſte non pertinebant, liberas manere decernimus, ſicut in die coronationis tuæ omnipotenti Domino in conſpectu totius Eccleſiæ promiſiſti." Ego vero puto, ejuſmodi literas eſſe verum exemplar primæ conventionis inter Papam & Imperatorem, qui inveſtituras dimiſit, ea conditione, ut Papa præciperet epiſcopis, ut ei regalia reſtituerent, idque totius eccleſiæ conſenſu firmaretur. Quod reclamantibus omnibus epiſcopis & Principibus, nullo modo perfici potuit. Quæ enim in his literis continentur, perfecte concordant cum fragmento illius primæ conventionis, quod ex Annaliſta Saxone deſcripſimus. Secundo. Ut quid Papa ſecundo tentaſſet, quod fieri non poſſe præſenti experimento cognoverat. Tertio. Urſpergenſis, Annaliſta Saxo, & acta ſynodi Lateranenſis, harum literarum non meminere. Demum idem ſequentia confirmant.

Concil. An.1112.

XIX. Guido Viennenſis Archiepiſcopus Viennæ ſynodum celebravit decimo ſeptimo Kalendas Octobris. Hæc decreta edidere epiſcopi: "Inveſtituram epiſcopatuum & abbatiarum, & omnium eccleſiaſticarum rerum de manu laica, Romanæ Eccleſiæ authoritatem ſequentes, hæreſim eſſe judicamus. Privilegium, quod a Paſchali Papa violenter Henricus rex . . . extorſit, in virtute Spiritus ſancti damnamus, atque irritum eſſe judicamus. Henricum Teutonicorum regem, qui poſt data ſacramenta Domino Papæ, vitæ membrorum, malæ captionis, refutationis inveſtiturarum, eumdem Papam ante corpus beati Petri . . . perjurio & ſacrilegio, velut alter Judas cum cardinalibus & epiſcopis cepit, & captum in caſtris, inſignibus Apoſtolicis exuit, & ab eo deteſtabile ſcriptum extorſit, excommunicamus, anathematizamus, & a gremio S. Matris Eccleſiæ ſeparamus, donec his omnibus abdicatis plenam ſatisfactionem Eccleſiæ exhibeat." Hoc decretum, inquit Annaliſta Saxo, quia Apoſtolica, indeque omni eccleſiaſtica videbatur authoritate carere, adverſus Imperatorem parum vigere potuit. Viennenſes tamen epiſcopi ad Papam ſcripſere ſynodicam, in qua ei ſua decreta exponunt, & rogant, ut illa confirmet; ſi vero, inquiunt, noſtræ paternitatis aſſertiones prædictas roborare nolueritis, propitius ſit nobis Deus, quia nos a veſtra ſubjectione & obedientia repelletis.

Conc.t.6. ed.Hard. tom 10. Labbè. Viennenſis ſynod.

Poſt acta ſequens ad Guidonem Viennenſem ejuſque ſuffraganeos ſub nomine Paſchalis Papæ legitur epiſtola. Fratrum relatione comperimus, vos Viennæ concilium celebraſſe, in quo nimirum de augenda religione, de diſpoſitione eccleſiaſtica ſeu eccleſiaſticarum rerum, & de correctione pravorum hominum adverſus S. Eccleſiam diſſeruiſtis. Unde Deo gratias referimus, & quæ ſtatuta ſunt ibi, rata ſuſcipimus, & confirmamus. Data decimo tertio Kalendas Novembris. Hæc autem epiſtola vel ad aliam ſynodum pertinet, vel ſuppoſititia eſt. Viennenſem enim ſynodum non confirmaſſe Paſchalem Papam conſtat ex modo laudatis verbis Saxonis annaliſtæ, qui ea ætate ſcripſit. Et certe, quomodo Papa confirmaſſet ſynodum, quæ Henricum regem anathemate iniret, quem ſe non anathematizaturum in Lateranenſi ſynodo nuperrime proteſtatus erat, in eaque alium nulla cenſura notari permiſerat, præſertim cum adhuc neſcire non potuerit, utrum moderationibus Lateranenſis ſynodi decretis acquieſceret. Demum, numquid Papa ſe declaraſſet hæreticum, ſi confirmaſſet ſynodum, quæ inveſtituram, quam ipſe permiſerat, damnabat ut hæreſim.

Sed alia Papæ Paſchalis ad Guidonem extat legitima epiſtola, qua eum hortatur, ut in bono cœpto permaneat, nec minis vel blanditiis cedat, & Lateranenſis ſynodi decreta confirmans, indultum de inveſtituris Imperatori datum damnat, & nullius authoritatis eſſe declarat, ſed regalia ſe Henrico reddi juſſiſſe nuſquam ſcribit. Paſch. P. ep.24.

Ivo Carnotenſis in epiſtola ad Henricum abbatem rurſus eorum opinionem, qui inveſtituras approbant, negat eſſe hæreticam, ſchiſmati tamen favere fatetur, a qua ſuſpicione Papam eximit, de quo judicare epiſcopos non debere contendit. In tertia ad Brunonem Ivon. Carnot. ep.214.

CHRISTI AN. 1112. nonem Trevirenſem Archiepiſcopum, imminenti inter ſacerdotium & Imperium diviſioni occurrendum monet, etiam diſpenſatione competenti.

XX. Boemundus Antiochiæ comes circa idem tempus obiit in Apulia, dum in Palæſtinam reditum pararet, & Canoſæ ſepultus eſt. Boemundus ejus filius cum eſſet junior, Tancredus principatum Antiochenum obtinuit: ſed anno ſequenti milleſimo centeſimo duodecimo mortuus eſt. Gibilinus patriarcha Hieroſolymitanus vir piiſſimus Idibus Aprilis ejuſdem anni migravit ad Deum, eique ſucceſſit Arnulphus ejuſdem eccleſiæ archidiaconus, qui ſcandaloſe vixit, & bona eccleſiæ ſuæ diſſipavit. Hierichuntem enim nepti ſuæ in dotem tradidit: id unum in eo laudatur, quod canonicos regulares in eccleſiam ſuam introduxerit. Eo ſedente Paſchalis Papa a patriarcha Antiocheno rurſus interpellatus de juribus ſuæ eccleſiæ, Balduino regi ſcripſit, ut ipſe & Patriarcha Hieroſolymitanæ eccleſiæ ſint ſuo jure contenti, nec injuſte aut procaciter uſurpare ea contendant, quæ certo ſciuntur ad jus Antiochenæ eccleſiæ pertinere.

Rupertus abbas. XXI. Eadem ætate florebat Rupertus abbas monaſterii Tuitienſis, in oppoſito civitatis Colonienſis juxta Rhenum. Fuerat antea monachus cœnobii S. Laurentii in publico monte Leodii. Multa opera tam in juventute, quam jam ætate provectior in lucem emiſit; præcipua ſunt ejus commentaria in varios ſcripturæ libros: Libri quadraginta duo de ſancta Trinitate & operibus ejus: Libri duodecim de divinis officiis, quorum ipſe meminit in ſua ad Romanum Pontificem epiſtola. Eum in illis in graviſſimum errorem impegiſſe putaverunt viri periti ſſimi, nempe quod unionem hypoſtaticam panis & vini euchariſtici cum Verbo admiſerit: cui opinioni ipſemet locum dedit durioribus & ſubobſcuris ſuis locutionibus. Verum ab eo errore prorſus alienus videtur: In epiſtola enim dedicatoria libris illis præfixa, Berengarii hæreſim clare impugnat, atque in multis locis ſuam mentem Catholicæ fidei conformem explicat: ſic enim loquitur libro ſexto in Joannem: " Crede & hoc, quod panis iſte viſibilis, & vinum, quamvis nihil de exteriori ſpecie mutatum ſit, in alium tranſierint cibum, qui Angelorum victus eſt; Panis cœleſtis, ipſe qui dicit: Ego ſum panis, qui de cœlo deſcendi, Verbum ſcilicet Patris, panem terrenum nobis dat, quem in carnem ſuam tranſmutat, & ſic Verbum . . . . jam dudum caro factum, panis viſibilis fit: & nihilominus de pane iſto viſibili vere & Catholice confitemur, quod corpus Chriſti eſt. „ Et libro quarto, capite ſeptimo. " Species utraque panis & vini, inquit, de terra ſumuntur, ſed accedit ſubſtantiarum ac ſpecierum creator Deus, non ſuperficie tenus inducit, ſed efficaciter hæc in carnem & ſanguinem ejus convertit, permanente licet ſpecie exteriori. „ Tunc etiam vivebat Renerus, qui S. Lamberti Leodienſis epiſcopi geſta ſcripſit. Extitere quoque in dialectica potentes ſophiſtæ Joannes, qui eam artem vocalem eſſe diſſeruit. Robertus Pariſienſis, Roſcelinus Compendienſis, Arnulphus Laudunenſis, qui eam de rebus tractare contendebant. Hinc in ſchola Pariſienſi duæ Philoſophorum ſectæ exortæ ſunt, quorum priores nominales, alii reales vocati ſunt. Materia communis totius diſputationis erat univerſale logicum: vetus opinio naturam univerſalem eſſe defendebat; nova vero contendebat, nullam naturam dari univerſalem, ſed quidquid eſt, eſſe ſingulare, ſolaſque voces ſeu nomina univerſalia dici poſſe. Quod diſſidium adhuc in ſcholis perſeverat: adeo ridiculum eſt difficiles habere nugas, atque in interminabilibus ſeneſcere quæſtionibus.

Ducheſne tom. 4.

CHRISTI AN. 1113. XXII. Communitatum origines ad hæc etiam tempora referuntur. Ludovicus Graſſus imprimis ad comprimendam tyrannidem prædonum & ſeditioſorum, auxilium epiſcoporum depoſcere coactus eſt. Tunc ergo communitas in Francia popularis ſtatuta eſt a præſulibus, ut presbyteri comitarentur Regem ad obſidionem vel pugnam cum vexillis & parochianis omnibus. Erat igitur communitas, incolarum urbis univerſitas, domino temporali vel Rege concedente, ſacramento invicem certiſque legibus adſcripta, & ſuos habens magiſtratus; ſed quoniam urbium incolæ tunc ut ſervi dominis ſuis ſubditi erant, ut facti cives jus communitatis obtinerent, grandi pecunia ſuam libertatem redemerunt.

Orderic. l. 11.

Laudunenſis civitas ſic in libertatem ſeſe aſſeruit. Gualdericus urbis epiſcopus datis ſeptingentis argenti libris, a Rege obtinuit, ut illa communitas aboleretur, & cives vexavit exactionibus, qui verſi in ſeditionem, epiſcopum a ſuis proditum fractis cervicibus interfecerunt, ac ejus domum incenderunt; flamma vento impulſa corripuit cathedralem eccleſiam, quæ cum decem aliis conflagravit. Cædis authores diffugiunt. Rodulphus Remorum Archiepiſcopus Laudunum venit, eccleſiam reconciliaturus, ſolemneſque tunc primum pro epiſcopo aliiſque proceribus cum eo obtruncatis egit Miſſas, & ſermonem habuit de communitatum abuſu, & ne ſervi cauſentur dominorum duritiam & avaritiam, bis adaptavit illud Apoſtolorum principis: Subditi eſtote in timore dominis, & non tantum bonis & modeſtis, ſed etiam & diſcolis. CHRISTI AN 1113. *Communitates civiles.* Metropol. Remenſ. hiſt. l. 2. c. 24. Primæ Petri 2.

Extincto Gualderico, Laudunenſibus epiſcopus datur a Rege, nulla electione præmiſſa, Hugo decanus Aurelianenſis. Hugone poſt ſeptem menſes mortuo, Bartholomæus Remenſis eccleſiæ canonicus & theſaurarius, tam generis nobilitate, quam morum probitate celeberrimus eligitur. Hic Laudunum veniens animum paſcendis ovibus, inſtaurandiſque ſacris ædificiis intendit, miſſiſque philacteriis per provincias ad pecuniam corrogandam, tantam ea oblationibus fidelium pecuniam collegit, ut anno ſequenti cathedralis eccleſia prorſus reparata dedicaretur octavo Idus Septembris. Ibid.

XXIII. Interea Beneventani variis modis vexabantur, atque internis factionibus, cum alii Landulphum Burellum, alii Auſonem civitatis rectorem ſine Papæ voluntate inſtituere ſatagerent. Paſchalis Papa his auditis, ſecunda die menſis Decembris Beneventum venit, & turres, quas pro Landulpho quidam civium occupaverant, recipit. Menſe Februario anni milleſimi centeſimi decimi tertii ſynodum conſtituit in palatio, & cives vocari juſſit, ut a reis juſtitiam pleniter ſumeret; vocantur ſuſpecti, malorumque fautores, quidam conjecti ſunt in carcerem, quidam ejecti in exilium, quorumdam domus vel fiſco addictæ ſunt, vel deſtructæ. Dominus Apoſtolicus præterea videns civitatem variis prædarum perſecutionibus oppreſſam, & bona civium a vicinis Normannis quotidie abſtrahi, Landulphum natione Græcum, militem ſolertem conneſtabilum Beneventanorum inſtituit, ut civitas ſecura perſiſteret. Demum eccleſiam S. Mariæ, quam quidam Benedictus occupaverat, abbati Caſſinenſi eam repetenti reſtituit. Quarto Nonas Octobris ejuſdem anni obiit Sigibertus Gemblacenſis in Brabantia monachus, vir acerrimi ingenii, ſed in ſchiſmaticorum caſtris militavit: ejus animus Romanis Pontificibus infenſior ſe prodit in brevi chronico, quod perduxit ad annum milleſimum centeſimum, & Robertus de monte continuavit. Collect. rer. geſt. Benevent.

XXIV. Præſens ſæculum maxime illuſtravit ſanctiſſimus & doctiſſimus abbas Clarevallenſis Bernardus, qui inter ſanctos Patres annumeratur, temporis quidem ordine, non rerum geſtarum gloria poſtremus. Fontanis oppido patris ſui in territorio Lingonenſi tertius inter fratres natus ex nobilibus parentibus, anno milleſimo nongenteſimo primo. Alais ejus mater, quæ eum divino deſtinarat obſequio, in eccleſia Caſtellionis, quæ poſtmodum Bernardi opera a ſæculari converſatione in ordinem canonicorum regularium promota cognoſcitur, magiſtris literarum tradidit erudiendum: ingenio naturali pollens præ coætaneis ſuis proficiebat. Jam tum publicum ſugitans, amabat habitare ſecum, Deoque devotus eum orabat, ut puram ſibi pueritiam conſervaret: pietatis opera ſectabatur pro viribus faciens eleemoſynas. Vix adoleverat, cum mater ejus migravit ad Dominum. Exinde ſui juris vivens, cum eſſet eleganti corpore & ſuaviſſimis moribus præditus, mulieres non raro tentarunt ejus caſtitatem, quarum ſollicitationes frequenter ſuperavit, ita ut, cum unam aliquando curioſius aſpexiſſet, continuo ad ſe reverſus, proximo ſtagno gelidarum aquarum collo tenus inſiliens, tamdiu inibi manſit, donec pene exſanguis effectus, a calore carnalis concupiſcentiæ totus refriguit. Poſt hæc perpendens, quod tutius eſſet tot ſe ſubducere tentationibus, mundum relinquere deliberavit: hinc cœpit inquirere, ubinam purius inveniret requiem animæ ſuæ ſub jugo Chriſti. Vit. S. Bernard. Ejus oper. tom. 2. *S. Bernardus.* Ibid. *S. Bernardus fit monachus.*

Ciſtercienſes, qui arctiſſimam regulæ ſancti Benedicti obſervationem ab aliquot annis ſectabantur,

CHRISTI AN. 1113. vix aliquos ſuæ converſationis ſectatores invenerat, ob ſummam vitæ ipſius & paupertatis auſteritatem. Bernardus poſthabita omni hæſitatione, ibi deliteſcere conſtituit. Ubi primum propoſitum ejus cognovere fratres ejus & propinqui, animum ejus ad ſtudium literarum divertere tentarunt, ut amore ſcientiæ ſæcularis eum ſæculo arctius implicarent. At ille viciſſim illos aggreſſus omnes, excepto minimo fratre, quem patri Teſſellino jam ſeniori ad ſolatium reliquit, Deo lucratus eſt, eiſque perſuaſit, ut vitam monaſticam ſecum profiterentur. Guido primogenitus, qui conjugio jam alligatus erat, poſt aliquam deliberationem conſenſit, ſi tamen conjux ejus adhuc junior annueret. Bernardus incunctanter ſpondet aut conſenſuram, aut morituram; ſed cum illa renueret, vir ejus abjiciens quidquid habere videbatur de ſæculo, vitam cœpit agere ruſticanam: ſed non multo poſt ejus uxor incidens in gravem morbum, Bernardum evocat, & veniam deprecatur: interveniente que mutuo conſenſu, in cœtum ſanctimonialium tranſiit, ibique uſque ad mortem religioſe Deo ſerviit.

Ibid. Bernardus anno milleſimo centeſimo decimo tertio, ætatis ſuæ vigeſimo ſecundo, ſe cum quatuor fratribus, aliiſque viginti quinque ſociis, quos inter erat Hugo Matiſconenſis, qui poſtea raptus a Pontiniacensi monaſterio, quod ipſe ibidem abbas ædificavit, Antiſiodorenſis eccleſiæ factus eſt epiſcopus, Ciſtercium ingreſſus eſt, ſub abbate Stephano. Nivardus fratrum minimus alios brevi ſecutus eſt. Et quoniam aliqui ex ejus ſociis uxores habuerant, quæ cum viris ſanctæ converſationis votum inierant, ædificatum eſt cœnobium monialium, quod Julleium dicitur, in Lingonenſi parochia. Bernardus Ciſtercium ingreſſus intentione ibi moriendi a cordibus & memoria hominum: novitius in nullo ſibi parcens inſtabat omnimodis mortificare non ſolum concupiſcentias carnis, ſed & ſenſus ipſos, per quos fiunt: eis tantum permittens, quantum ſufficeret ad exterioris cum hominibus converſationis ſocietatem, totuſque abſorptus in ſpiritum, tota in Deum intentione ferebatur, occupatuſque in meditatione ſpirituali, vix aliquid ſenſu corporis ſentiebat, atque ut conceptum animi fervorem magis accenderet, illud in corde & in ore frequenter habebat: Bernarde, Bernarde, ad quid veniſti? Annum exegerat in cella novitiorum, & adhuc ignorabat, an haberet teſtudinem. Quotidie ſæpius ingreſſus in eccleſiam, in cujus capite tres eſſent feneſtræ, unam tantum eſſe arbitrabatur. Curioſitatis enim ſenſu mortificato vix quidquam ſentiebat, vel ſpiritualibus occupatus non advertebat; habebat autem in eis, quæ ad Deum ſunt, carnem ſubditam ſpiritui & ſervientem. Tanta erat interioris ejus pulchritudo, ut evidentibus indiciis foras erumperet, & de cumulo internæ pietatis perfuſus homo exterior videretur: vigilabat ultra humanam poſſibilitatem, ne quid temporis perderet: ſic accedebat ad ſumendum cibum quamvis exiguum, quaſi ad tormentum. Hinc delicatior ejus complexio vigiliis & jejuniis, frigore, labore, & durioribus exercitiis attrita eſt, corruptoque ſtomacho crudos cibos ejiciebat. Nihil tamen indulgentiæ circa corporis quietem ſeu refectionem, nihil remiſſionis de communi labore vel opere fieri ſibi aliquando acquieſcens. Cæteros namque perfectos eſſe arbitrabatur, ſe vero novitium indigere ordinis diſtrictione, & rigore diſciplinæ: ſi vero vires deficerent, ad viliora quæque opera confugiens, laborem humilitate compenſabat ... laboris autem tempore intus orabat, ſeu meditabatur ... Feriatus autem ab omni opere jugiter orabat, aut legebat, aut meditabatur. Canonicas ſcripturas ſimpliciter legebat, nec ullis magis quam ipſarum verbis eas ſe intelligere dicebat. Sanctos tamen & orthodoxos earum expoſitores humiliter legens, nequaquam eorum ſenſibus ſuos ſenſus æquabat, ſed ſubjiciebat formandos: & veſtigiis illorum fideliter inhærens, ſæpe de fonte, unde illi hauſerant, & ipſe bibebat.

Eodem anno duæ inſignes fundatæ ſunt abbatiæ. Stephanus Ciſtercienſis abbas duodecim monachos miſit in locum diœceſis Cabilonenſis, qui dicitur Firmitas ad Gronam fluvium: hic ejuſdem urbis comites fundarant abbatiam, cui præfecit Bertrandum abbatem. Hæc prima eſt Ciſtercienſium colonia. Guillelmus de Campanellis, qui diu cum opinione doctrinæ Dialecticam & Theologiam Pariſiis docuerat, vitæ perfectioris ſtudio profeſſus eſt vitam canonicam regularem, & cum aliquot diſcipulis receſſit in ædiculam ſub invocatione S. Victoris conſecratam: hæc erat extra muros urbis, quæ tota ea parte, quæ nunc dicitur civitas, continebatur. Hinc canonici S. Victoris regulares prodiere. Guillelmus poſtea promotus eſt ad epiſcopatum Catalaunenſem. CHRISTI AN. 1113.

Alford. annal. eccleſ. Anglic. tom. 4. In Anglia quoque fundata ſunt duo monaſteria, ex quibus prodiere duæ celeberrimæ univerſitates. Oxoniæ pauciſſimis clericis, qui pro libitu viverent, reſiduis, datus ille locus a Rogero Saliſberienſi epiſcopo, Guimundo excellentis literaturæ canonico, qui operoſe commiſſo inſudans muneri, multos ibi canonicos regulares Deo exhibuit: Joffredus autem abbas natione Gallus ad Manerium ſuum juxta Cantabrigiam miſit Giſlibertum monachum ſuum & Theologiæ profeſſorem, cum aliis tribus monachis, qui eum ſecuti fuerant in Angliam, ornnique philoſophicis theorematibus inſtructiſſimi, qui Cantabrigiæ ſcientias profeſſi ſunt.

CHRISTI AN. 1114. Eadmer. l. 5. XXV. Henricus Angliæ res eccleſiæ Cantuarienſis reditus invaſerat; Rodulphus vero Roffenſis epiſcopus, quæ ad Chriſtianitatem pertinent, in eo Archiepiſcopatu miniſtrabat, & ſedes jam ab annis quinque vacabat: cum Rex monitis Papæ, & precibus fratrum Cantuarienſium, aliorumque multorum, epiſcopos & principes Angliæ apud Windleſboram convocat, ut eorum conſilio Cantuarienſem Pontificem conſtitueret. Illis placebat, ut clericus de capella Regis aſſumeretur; verum ubi eis objectum eſt, omnes a B. Auguſtino Cantuarienſes Archiepiſcopos fuiſſe monachos, uno duntaxat excepto, qui fuerat depoſitus, Rodulphum Roffenſem igitur deſignant: Rex eum approbavit, & monachi & populi Cantuarienſes dedere conſenſum: ſic communi conſenſu electus, die decima ſeptima Maji, anno milleſimo centeſimo decimo quarto inthronizatus eſt. Rodulphus in Normannia natus ante epiſcopatum fuerat Sagienſis abbas.

Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Lab. Paſchalis Papa circa idem tempus apud Cyprianum conventum habuit, in eoque Guillelmum ducem Apuliæ Calabriæque conſtituit. Et cum Landulphus Beneventanus accuſatus fuiſſet, quod regalia ſancti Petri ſuſcepiſſet, palatium invaſiſſet, & Landulphum conneſtabulum expuliſſet, nec ſe purgare poſſet, aliquorque Cardinales eum deponendum jam opinati eſſent, ille Papæ ſententiam audire detrectans fugit in Caſſinenſe monaſterium.

Ibid. *Belvacenſis ſynodus.* XXVI. Conon Præneſtinus epiſcopus, & ſedis Apoſtolicæ legatus, octavo Idus Decembris ejuſdem anni, in civitate Belvacenſi ſynodum celebravit. Aderant Archiepiſcopi, Remenſis, Bituricenſis & Senonenſis cum ſuis ſuffraganeis, unanimiterque ſtatutum eſt, ut, quæcumque res vel poſſeſſiones cuilibet eccleſiæ datæ, & ab eo anno & die quiete, id eſt, ſine ſynodali proclamatione, poſſeſſæ fuerint, eidem eccleſiæ perpetua ſtabilitate permaneant. Quod qui violaverit, a communione arceatur, donec eccleſiæ ſatisfaciat, & quæ abſtulerit, libere reſtituat... Incongruum enim & injuſtum viſum eſt, ut, cum hæc inter ſæculares les teneatur, ſancta Dei Eccleſia minori contra eoſdem ſæculares jure utatur; verum hoc duntaxat adverſus laicos. Inter eccleſiaſticos vero tricennalis jus poſſeſſionis ſecundum ſacros canones conſervetur. Præterea ſynodorum præcedentium multa decreta innovata & confirmata ſunt. Hæc in actis leguntur. Quædam etiam in eadem ſynodo geſta, quædam privata ſcripta in monaſteriis invenia tradunt, ſcilicet Thomas de Marna equea perditiſſimus, qui diœceſes, Laudunenſem, Remenſem, Ambianenſem rapinis vaſtaverat, eccleſiæ bona occupaverat, anathemate percuſſus eſt, cingulum militare ei licet abſenti Conon decingit, ab omni honore tanquam ſceleratum, infamatum, Chriſtiani nominis inimicum, omnium judicio deponit. Ibidem Henricum Imperatorem excommunicatum ſtatuat.

Ibid. *B. Godefredus.* B. Godefredus Ambianenſis epiſcopus abdicato epiſcopatu clam ſeceſſerat in Carthuſiam. Ambianorum legati de ejus fuga querelas detulerunt ad ſynodum. Remenſis Metropolitanus jubet, ut conquiſitum reducant, ſancte promittens, quod eo vivente non alium habituri eſſent epiſcopum. Dum hæc geruntur, allatæ ſunt Godefredi literæ, quibus ſuos hortabatur, ut alium patrem ſibi quærerent, & de ſe humillime loquebatur. Patres ſtatuunt, ut legati redirent ad ſynodum Sueſſionenſem, quæ habita eſt die

Epipha-

CHRISTI AN. 1114. Epiphaniæ anni milleſimi centeſimi decimi quarti. In ea, jubente Ludovico rege Francorum, vocati ſunt Henricus abbas ſancti Quintini, ubi vir Dei Godefredus a pueris pie fuerat educatus, & ad ſummum pietatis apicem pervenerat, & Hubertus monachus *Sueſſionenſis ſynodus.* Cluniacenſis, eoſque cum ſuis literis mittunt ad fratres Cartuſiæ, quibus imperant, ut Godefredum ad ſuam ſedem ocyus redire compellant. Idem Godefredo præcipiunt . . . . . Hæc ubi Godefredus accepit, ad pedes monachorum ſe proſtravit, cum multis lacrymis orans, ne ſinerent ipſum a ſe avelli. Flent pariter illi. Attamen, quia regiæ & epiſcoporum authoritati reſiſtere non poterant, illum in pace dimittunt. Remos venit quinto Kalendas Aprilis, *Remenſis ſynodus.* ubi tunc Conon ſynodum habebat. Radulphus Remorum Archiepiſcopus cum adduxit, jejuniis, vigiliis, aliiſque ſanctis exercitiis adeo extenuatum atque confectum, ut via pedibus conſiſtere poſſet. Conon illum increpavit, quod injunctum ſibi munus reliquiſſet. Deinde admonuit, ut propriæ utilitati multorum ſalutem anteponens Ambianum rediret: obedivit & ab omnibus cupidiſſime excipitur. Anno ſequenti migravit ad Deum die octava Novembris, qua in Eccleſia honoratur: ejus vitam ſcripſit Nicolaus monachus, qui ſæpius eum viderat. Tunc etiam aliqui ruſtici Manichæorum erroribus infecti deprehenſi ſunt: quos populus, ne cum eis mitius agerent epiſcopi, e carcere eductos vivos concremavit.

CHRISTI AN. 1115. Paſch. P. ep. 101. XXVII. Henricus rex, poſtquam Radulphus Roffenſis epiſcopus ad Cantuarienſem ſedem translatus eſt, legatos cum ſuis & Radulphi literis ad Papam direxit, qui pallium referrent. Paſchalis Papa illud negavit; ipſius enim injuſſu tentata fuerat ejuſmodi translatio. Interveniente tamen Anſelmo ſancti Sabæ abbate, qui ſancti Anſelmi Cantuarienſis nepos erat, illud conceſſit; ſed datis ad Regem literis tertio Kalendas Aprilis anni milleſimi centeſimi decimi quinti, ſequentia reprehendit: "Sedis Apoſtolicæ nuncii vel literæ, præter juſſum regiæ majeſtatis, nullam in poteſtate tua ſuſceptionem, aut auditum promerentur, nullum inde judicium ad nos deſtinatur. Quamobrem multæ apud vos ordinationes illicitæ præſumuntur . . . . Pro his corrigendis cariſſimum filium Anſelmum ad tuam excellentiam deſtinavimus . . . . Eleemoſyna ſancti Petri ita perperam doloſeque collecta eſt, ut neque mediam ejus partem hactenus eccleſia Romana ſuſceperit. Quod totum tibi, ſicut & alia, imputatur, quia præter voluntatem tuam nihil in regno præſumitur. Volumus igitur, ut eam deinceps plenius colligi facias, & per præſentem nuntium mittas.

Eadmer. l. 5. Anſelmus pallium in vaſe argenteo ferens Cantuariam venit, die vigeſima ſeptima Junii. Itum eſt illi obviam a clero uſque ad portam civitatis. Radulphus ſtipatus epiſcopis, & indutus ſacris veſtibus, nudis pedibus, devotus occurrit; ſicque delatum eſt ſuper altare Salvatoris pallium, & ab Archiepiſcopo inde ſuſceptum, facta prius Romano Pontifici de fidelitate & canonica obedientia profeſſione: tum inthronizatur.

Ibid. Paſchal. Papæ. ep. 103. Henricus rex poſt hæc omnes epiſcopos regni & principes ad curiam ſuam venire jubet. Decimo ſexto Kalendas Octobris convenerunt apud Weſtmonaſterium, in Regis palatio. Venit & Anſelmus abbas, & Regi ſequentem Papæ epiſtolam obtulit. Romanæ ſedis primatus in prima ejus parte aſtruitur. Inde concludit: "Vos autem, inconſultis nobis, etiam epiſcoporum negotia definitis . . . Vos oppreſſis Apoſtolicæ ſedis appellationem ſubtrahitis . . . Vos præter conſcientiam noſtram concilia celebratis . . . Videtis igitur & vos contrà ſedis Apoſtolicæ authoritatem plurimum exceſſiſſe, & dignitati plurimum ſubtraxiſſe . . . . Vos præter authoritatem noſtram epiſcoporum quoque mutationes præſumitis: quod ſine Romanæ ſedis authoritate & licentia fieri, novimus omnino prohibitum. Si ergo in his omnibus ſedi Apoſtolicæ dignitatem ac reverentiam ſervare conſentitis, nos vobis ut fratribus & filiis charitatem debitam conſervamus." Rex conſilio cum epiſcopis habito, quid ſuper his & quibuſdam aliis, quæ ſuum animum plurimum offenderant, Papæ reſponderet, placuit in communi, ut ſuos nuntios mitteret, per quos quæ vellet ſecurius Papæ mandaret. Conon enim legatus epiſcopos Normanniæ ab officio ſuſpenſos excommunicaverat, eo quod vocati tertio CHRISTI AN. 1115. conciliis intereſſe noluerant; quod Regem graviter offenderat; maxime quia eo facto privilegia patri & fratri & ſibi a Romana Eccleſia collata ſcidiſſe viſus eſt. Willelmus Exonienſis quamvis cæcus ad God- win. in Exonien. hæc negotia tractanda Romam miſſus eſt, erat quippe Papæ notiſſimus, & Regi fideliſſimus. Re ipſa pacem prudenter compoſuit, atque ex unanimi ſententia negotia confecit. Quibus autem conditionibus, non tradunt hiſtorici.

Claravallis fundatio. XXVIII. Ordo Ciſtercienſis per hæc tempora mirifice propagatus eſt. Poſt Firmitatem, Pontiniacum quatuor ab Autoſiodoro leucis conditum eſt anno milleſimo centeſimo decimo quarto. Currenti vero anno, Claravallis & Morimondus abbatiæ in diœceſi Lingonenſi inſtitutæ ſunt. Hæ quatuor abbatiæ dicuntur Ciſtercii filiæ primogenitæ. Ex iis enim cæteræ omnes exortæ ſunt. Claravallis locus eſt non S. Bernard. vit. oper. ejus tom. 2. nov. ed. longe a fluvio Alba, antiqua ſpelunca latronum. Hunc locum horroris & vaſtæ ſolitudinis Ciſtercienſibus dedit Hugo comes Trecenſis. Stephanus abbas huc aliquot ſuos monachos miſit, quibus Bernardum dedit abbatem, quamvis annum primum a profeſſione & vigeſimum quartum ætatis ageret. Cum autem Joceranus Lingonenſis epiſcopus abeſſet, ad quem pertinebat ejus ordinatio; Willelmus Catalaunenſis epiſcopus ſe obtulit. Bernardus ergo comite Elbodone monacho jam ſene venit Catalaunum. Cum autem quæreretur, quis eorum eſſet abbas? epiſcopus ſtatim agnovit virum Dei. Cumque juvenis prudentiam proderet loquendi verecundia, ex illa die facti ſunt cor unum & anima una in Domino: Et tota Gallia per eum in Bernardi reverentiam excitata eſt.

Bernardus redux hanc ſpeluncam latronum fecit templum Dei, & locum orationis; hic vivens cum ſuis in paupertate ſpiritus, in fame, in ſiti, in frigore, in nuditate, in vigiliis multis. Pulmentaria ſæpius ex foliis fagi conficiebantur: panis vero ex hordeo & milio & vicia erat. Cætera quoque alimenta vix habebant aliquid ſaporis, præterquam quod fames & Dei amor faciebat. Vir religioſus hoſpitio exceptus ejuſmodi panem ſibi appoſitum ubertim plorans clam aſportavit, omnibuſque oſtendit quaſi pro miraculo, quomodo tales homines ex eo viverent. Bernardum illa minus movebant: ſumma ei ſollicitudo de ſalute animarum, quæ ſemper ſacrum illius pectus poſſedit.

Ibid. Gerardus ejus frater, & cellarius domus cum apud eum conquereretur ad neceſſaria fratrum multa deeſſe: vir Dei, quantum ad præſentes anguſtias ſufficere poſſet, inquiſivit: ille vero duodecim libras reſpondit. Tunc dimittens eum ad orationem confugit. Poſt paululum rediens Gerardus, mulierem de Caſtilione foris eſſe, & velle ei loqui nuntiavit. Illa ad pedes egredientis procidens et duodecim libras obtulit, orationum ſuffragia poſcens pro viro ſuo graviter ægrotante. Bernardus illi dixit: Vade, ſanum invenies virum tuum: quem reipſa ſanum reperit. Abbas conſolatus puſillanimitatem cellarii, ad ſuſtinendum Dominum reddidit fortiorem. Sæpius aliqua inſtante neceſſitate ei divinum adfuit auxilium. Itaque fratres ejus manum Domini cum eo eſſe intelligentes, rerum exteriorum ſollicitudine illum inquietare pertimeſcebant; eas ipſi, ut poterant, diligentes, ipſum tantum de ſpiritualibus conſulebant.

Ibid. Viri divites in ſæculo & honorati ad Bernardi diſciplinam confluebant, ut in Chriſti paupertate gloriarentur. Venit & ipſius pater, qui cum aliquantulum tempus hic pie vixiſſet, obiit in ſenectute bona. Inhabitantium ſimplicitatem & humilitatem oſtendebant exigua & vilia ædificia: & quod mirum magis in tanta hominum multitudine, laborantium; nulli enim otioſum eſſe licebat: mediæ noctis ſilentium a ſupervenientibus inveniebatur, & nihil audiebatur niſi laborum ſonitus, vel voces Deum laudantium in ſacris officiis . . . . . . religioſum illud ſilentium etiam apud ſupervenientes ſui faciebat reverentiam, ita ut etiam aliquid non neceſſarium loqui vererentur: ſicque omnes etiam in multitudine ſolitarii erant. Hic fuit fervor regularis diſciplinæ ſub abbate Bernardo & magiſtro.

Ivonis Carnot. mors & opera. XXIX. Idibus Decembris ejuſdem anni mortuus eſt vir religioſus & magnæ literaturæ Ivo Carnotenſis epiſcopus, cum hanc eccleſiam religioſe rexiſſet

CHRISTI AN. 1116.

Robert. de monte chron.

annos fere viginti tres. Reliquit autem multa monumeota ſuæ induſtriæ, religinois & ſapientiæ, ædificaodo ſcilicet monaſterium canonicorum S. Jnannis de Valla, in qno ſepultus eſt: & domum Epiſcopi faciendo: & a multis conſuetudinibus & exactionibus comitis Carnotenſis idem Epiſcopium liberando; & multa utilia ſcribendo: imprimis exceptiones Eaclefiaſticarum regularum partim ex Epiſtolis Romanorum Pootificum in unum corpus adunavit: & multas SS. Doctorum ſententias ad capitula pertinentes interſeruit. Hoc ejus decreto ante Gratianum per annos ſexaginta uſi ſunt Juriſtæ. Panormia non aſt opus Ivonis, ſed Hugonis Catalaunenſis, qui decretum io compendium redegit. Cum in pluribus caoonicorum Carnotenſium deſueviſſet diſciplinæ regolaris obſervantia, ut de negligentibus faceret diligentes, & de ſomnolentis vigiles & aſſiduos ad frequentandas horas canonicas, dedit eis dimidiam præpoſituram, ut inde fieret panis quotidianus, quem acciperent aſſidui, & tardi amitterent. Sed cum in negligentia ſua perſaverarent, promiſſam abſtulit retributionem. Eccleſiæ ſuæ & monaſterio S. Quintini multa largitus aſt. Pius V. Romanos Pontifex canonicis regularibus congregationis Lateranenſis, Bulla anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo emiſſa conceſſit ejus feſtum die vigeſima menſis Maji celebrare.

Vincent. Bellov. l. 25. ſpecul. hiſt.

Robertus de Abriſſello.

Carnotenſem ſedem poſt aom tenuit Goffridus; ſed comes ejuſdem urbis eum ejecit, & canonicorum domos diripuit. Robertus da Arbriſſello, cujus tunc magna erat opinio ſanctitatis, a clero evocatus pacem in ea Eccleſia reſtituit. Comes Epiſcopum ſedi ſuæ reſtituit, ablata reddidit canonicis, qui ejus axhortationibus inducti, ſacramento ſimoniæ ſe renuntiare profeſſi ſunt. Robertus monaſterii & ordinis Fontebraldenſit fundator his diu non ſupervixit, ſed dia vigeſima qninta menſis Februarii anni milleſimi centeſimi decimi ſexti migravit ad Deum. Eccleſiam licet virtute ſua vivens & mortuus illuſtraverit, calumniam tamen paſſus eſt a Roſcelino hæretico, & a quibuſdam æmulis. Imo Goffridos Vindocinenſis Abbas ejus amicus, in Epiſtola quadrageſima ſeptima ſic eum redarguit: " Fœminarum quaſdam, ut dicitur, nimis familiaritee tecum habitara permittis: quibus privatim ſæpius loqueris: & eum ipſis etiam & inter ipſas noctu frequenter cubare non erubeſcis. Hinc tibi videris, ut aſſeris, Domini Salvatoris digoe bajulare erucem, cum extinguere conaris male accenſum carnis ardorem. Hoc ſi modo agis, vel aliquando egiſti, novum & inauditum, ſed infructuoſum martyrii genus invaniſti. „ Haoc Epiſtolam eſſe ſuppoſititiam dixere viri periti. Verum ea legitur in antiquiſſimo manuſcripto Cenomanenſi eadem manu ſeripta, qua cæteræ, & Reverendus P. Mabillonius eam Florentiæ & in Bibliotheca Reginæ Sueciæ legiſſe teſtatur in manuſcriptis duodecimi ſæculi. Goffridus autem non alicujus comperti ſcelaris accuſat Robertum, ſed ex quibuſdam rumoribus vel relationibus temerariam præſumptionem coarguit. His adda, quod monachi tunc non depoſitis veſtibus ſomnum caperent.

Mabillonius. Muſ. Ital. tom. 1.

B. Bernardus & Vitalis.

XXX. Die vigeſima quinta menſis Aprilis ejuſdem anni B. Bernardus fundator congregatioois de Tironio, quod aſt in Pertico, ſanctiſſime obiit. Illum viris principibus acceptiſſimum reddidera, vitæ auſteritas & ſanctitas, & ſimplex prudentia. Guillelmus Nimbrigenſis his addit Vitalem Saviniacenſis cœnobii conditorem, eoſque ſic laudat: Tres memorabiles viri tunc fuere, ſcilicet Robertus de Arbriſcllo, Bernardus, & Vitalis. Hi non ignobiliter aruditi, & ſpiritu ferventes circuibant per caſtella & vicos, ſeminantes ſecundum Iſaiam ſuper omnes aquas, de converſione multorum fructus uberes colligebant, pro inter ſe placito conſtituto. Robertus quidem fœminarum communi labore ad meliora converſarum ſollicitudinem gerebas: Bernardus vero & Vitalis maribus propenſius providebant. Robertus itaque famoſiſſimum illud monaſterium fœminarum de fonte Ebraudi conſtruxit, & regularibus diſciplinis informavit. Bernardus vero apud Ticonium, & Vitalis apud Saviniacum monachis regulariter inſtitutis, ſuos quiſque ab aliis per quaſdam præceptorum proprietates diſtinxit.

Nimbrig. l. 1. c. 15.

S. Petrus Anagnius.

S. *Petrus* Anagnius Epiſcopus iiſdem temporibus floruit, quem virtutibus inſignem & miraculis clarum, anno decimo ſui Pontificatus Paſchalis Pontifex inter ſanctos retulit, ut conſtat ax ſaquenti ejus diplomate, dato Signiæ ſecundo nonas Julii: " Conſideraotes, inquit, probatæ vitæ merita, quibus vir Sanctus Petrus quondam Anagniæ Epiſcopus, de regula monachorum aſſumptus, in paſtorali officio pure, ſimpliciter, ſolerti vigilantia & exemplo, Deo ſervivit: admirantes etiam miraeulorum inſignia, quibus ſanctum ſuum ante & poſt obitum Deus decoravit, prout per Brunonem Epiſcopum Signienſem fideliter annotatur, & uſque ad noſtra tempora decorara non deſinit: authoritate præſentium vobis licere volumus & mandamus: quatenus tertio nonas Auguſti, diem natalem ejuſdem confeſſoris & præſulis memorandi, celebrem recolatis. Ejus nomen Martyrologio Romano adſcriptum eſt ad diem tertium manſis Auguſti, quo quinque annis antea migraverat ad Deum.

CHRISTI AN. 1116.

XXXI. In Germania decretorum ultimæ ſynodi Lateranenſis publicatio civili bello & ſchiſmati dedit initium. Adalbertus Moguntiæ Archiepiſcopus, licet omnia ſua deberet Imperatori, qui ſine ejus conſilio nihil facera ſolebat, adverſus eum cum quibuſdam principibus conſpirare cœpit. Re cognita, cuſtodiæ traditur. Saxones autem rebellarunt; ſed expugnato ab Imperatore caſtello Horneburg, bellicus ille tumultus ſolutus eſt. Henricus autem Natale Domini Bambergæ celebravit, & Mathildem Anglorum Regis filiam legitime ſibi conjungeos regni conſortem inſtituit. Saxones rurſus deficiunt, & Theodoricum cardinalem in Pannoniis legatum aſciſcunt, qui Imperatorem excommunicaturus indixit ſynodum. Mathildem comitiſſam anno milleſimo centeſimo decimo quinto obiiſſe nontiatum eſt, ad ejuſqoe prædiorum terras ampliſſimas hæreditario jure poſſidendas Imperatorem invitant nuntii. Hac fœmina ſicut nemo tunc ditior ac famoſior, ita nemo virtutibus ac religione ſub laica profeſſione reperitur inſignior. Romanum Pontificem, ut tam opuleotam hæreditatem vi donationis ſibi aſſereret, aliquid egiſſe noo legimus.

Annal. Saxo. p. 628.

Schiſma & bellum in Germania.

Imperator amieorum conſiliis, imo totius regni querimoniis compulſus, generalem pro Kalendis Novembris curiam Moguntiæ fieri inſtituit, ubi liberam omnibus obedientiam, de ſibi objectis ſatisfactionem, & de ſuis geſtis correctionem ad ſenatus conſultum repromiſit. Imperator dum ſtatuto tempore indictum fruſtra præſtolatur conventum, Moguntini armati vallant palatium, omniaque ſtrepitu & clamoribus implentes, aulicis ſpectaculum horribile demonſtrant; & dubium non eſt quod, niſi datis obſidibus Imperator, ea quæ ſibi imponebantur, facturum ſe confirmaſſet, ipſum fortaſſe palatium cum univerſorum, qui in eo erat, crudeliſſima nece illico corruiſſet. Ita vix ſedato plebis furore, Cæſar ab urbe receſſit, Adalbertumque Archiepiſcopum, quem per tres annos arctiſſimæ mancipaverat cuſtodiæ, vix oſſibus hærentem cathedræ ſuæ remiſit. Qui non multo poſt literis ſe Theodorico legato ſubjiciens, ipſum ſibi cæteriſque non paucis Coloniam occurrere poſtulavit, ubi & mandata Papæ, quæ ipſe detulerat, communiter perciperet. Qui conventus inſtante feſto natalis Domini factus eſt, non ſine indignatione Imperatoris, qui necdum plene ejus conſecrationi conſenſerat.

Ibid. p. 632.

Henricus anno domini milleſimo centeſimo decimo ſexto natale Domini Spiræ cum paucis Epiſcopis & Principibus celebrans, ea, quæ Coloniæ gerebantur, graviter tulit. Audivit enim quam plurimos conveniſſe Metropolitanos, & Epiſcopos & optimatas, ut excommunicationem ei denonciarent, quamvis Theodoricus Cardinalis, cujus authoritate hæc fiebant, in itinere jam defunctus illuc ad ſepulturam delatus eſſet. Erluwinus Wirceburgenſis Epiſcopus illuc ab Imperatore miſſus audientiam vel communionem non niſi reconciliatus habere meruit. Reverſus vero poſt redditam legationem, Imperatori communicare renuit: ſed vitæ periculo coactus Miſſam coram eo celebravit, indeque uſque ad mortem contriſtatus latenter diſceſſit; ſicque rurſum communioni Eccleſiæ multis lacrymis reconciliatus ultra Imperatoris aſpectu & gratia caruit. Imperator

vero

Christi An. 1116.

vero offenſus ducatum Orientelis Franciæ, qui Wircerburgenſi epiſcopio antiqua Regum conceſſione competebat, Conrado ſororis ſuæ filio, qui poſtea regnavit, commiſit. Ipſeque ſcandela principum declinans, in Italiam ſe una cum regina totaque domo ſua contulit: ac circa Padum regni negotiis inſiſtens, legatos ad Apoſtolicum pro componendis pacifice cauſis, quæ iterum regnum & ſacerdotium diſturbare cœperunt, ſuppliciter deſtinavit: cujus legationis primatum Pontius abbas Cluniacenſis tenuit, qui inter utramque partem pro componendis pacifice rebus fidelis & impiger apocriſiarius invigilare ſtuduit.

Lateranenſ. III. Synodus.

XXXII. Paſchalis Papa convocatis ex diverſis regnis & provinciis, epiſcopis, abbatibus, ducibus & comitibus, ſecundo nonas Martii ejuſdem anni ſynodum celebravit in eccleſia Lateranenſi, ſecunda feria tertiæ hebdomadæ quadrageſimalis. Rejectiſque aliis cauſis, quæ proponebantur, dixit. Poſtquam Dominus me & populum Romanum tradidis in manus Regis, videbam quotidie paſſim fieri rapinas, incendia, cædes, adulteria: hujuſmodi mala cupiebam avertere ab eccleſia & populo Dei: quod feci, pro populi Dei liberatione feci: fateor autem me male feciſſe: ſed rogo vos omnes orare pro me ad Deum, ut indulgeat mihi. Illud autem ſcriptum, quod in tentoriis factum eſt, quod pro pravitate ſui privilegium dicitur, condemno ſub perpetuo anathemate: & rogo vos omnes ut idem feciatis. Tunc ab omnibus conclamatum eſt: Fiat, Fiat. Bruno autem Signinus epiſcopus ait: Gratias agimus omnipotenti Deo, quod domnum Paſchalem Papam, qui præſenti conſilio præſidet, audivimus proprio ore damnantem illud privilegium, quod hæreſim continet. Ad hæc quidam cavillatorie ſubjunxit: Si privilegium illud hæreſim continebat, qui illud fecit, hæreticus fuit. Joannes autem Cajetanus Signino reſpondit: Tune hic & in concilio nobis audientibus Romanum Pontificem appellas hæreticum? ſcriptum quod fecit Dominus Papa, malum quidem fuit, ſed hæreſis non fuit. Et alter quidam adjecit: Immo nec malum dici debet; quia ſi liberare populum Dei bonum eſt, quod Dominus Papa fecit, bonum fuit. Ad hæc patientia domini Papæ horrendo hæreſis nomine expergefacta eſt, & manu ſilentium indicens, diſſidentium clamores compeſcuit, dicens: Fratres, & Domini mei audite: Eccleſia iſta numquam habuit hæreſim: immo hic omnes hæreſes conquaſſatæ ſunt. Pro hac eccleſia Filius Dei in paſſione oravit, cum dixit, Ego rogavi pro te, Petre, ut non deficiat fides tua.

Ibid. & Concil. tom. 6. ed Hard. tom. 10. Labbè.

Ibid.

Domnus Papa V. feria in concilio non ſedit, multis & maximis Regis negotiis, per Cluniacenſem abbatem, Joannem Cajetanum, & Petrum Leonis, & Præfectum urbis, cæteroſque illius partis fautores, impeditus. Sexta feria, Papa in generalem omnium eccleſiarum cauſam animum advertit: iiſdem in faciem reſiſtentibus Cononi legato verbum excommunicationis exponere cupienti, Papa hæc murmura verbis & manu ſic compeſcuit. Eccleſia primitiva martyrum tempore floruit apud Deum, & non apud homines: Dein ad fidem converſi ſunt Imperatores Romani & principes, qui matrem Eccleſiam ſicut boni filii honeſtarunt, conferendo Eccleſiæ Dei prædia, & allodia, ſæculares honores & dignitates, regalia quoque jura & inſignia: & cœpit Eccleſia florere tam apud homines, quam apud Deum. Habeat ergo mater eccleſia ſibi a principibus collata, & tribuat ea filiis ſuis, ſicut fecit, & ſicut vult. Privilegium autem inveſtituræ, quod in tentoriis conceſſiſſe videbatur, abolere volens, iteravit ſententiam Gregorii Papæ VII. inveſtituram eccleſiaſticarum rerum a laica manu rurſus excommunicavit ſub anathemate dantis & recipientis.

Ibid. Henrici Imper. excommunicatio confirmatur.

Conon cardinalis tunc dixit: Domne Pater, ſi tuæ placet majeſtati, ſi vere tuus fui legatus, & quæ feci, tibi placeant, eſſe rata in auribus præſentis concilii, edicito, & legationem meam tua authoritate corrobora: ut ſciant omnes, quia tu me miſiſti. Papa reſpondit: Vere legatus ex latere noſtro fuiſti miſſus . . . . . & quidquid tu cæterique fratres noſtri cardinales, epiſcopi & legati hujus ſedis ex noſtra authoritate fecerunt, probaverunt, confirmaverunt, ego quoque probo & confirmo: quidquid autem damnaverunt, damno. Et Conon narravit, qualiter, cum legatus eſſet Hieroſolymis, in Henricum regem, qui poſt ſacramenta & obſides Papam cum cardinalibus captum tenuerat, & indigne tractaverat, ex Hieroſolymitanæ eccleſiæ conſilio, excommunicationis ſententiam dictaverit, & eamdem in Græcia, Hungaria, Saxonia, Lotharingia, Francia, in quinque conciliis, conſilio prædictarum eccleſiarum renovando confirmaverit: orare ſe demum, ut ſicut Papa legationem ſuam confirmaſſet, ita concilii Patres concorditer annuerent. Idem poſtularunt legati Viennenſis Archiepiſcopi. A ſaniori parte nihil contradictum eſt, a paucis ſubmurmuratum eſt, ab epiſcopis & abbatibus nullo modo declaratum.

Christi An. 1117.

Ibid.

Sabbato inter duos contendentes de archiepiſcopatu Mediolanenſi controverſia tali diſpenſatione terminata eſt: Apoſtolico docente duobus modis translationes epiſcoporum fieri, ſcilicet neceſſitate, & utilitate, hujus translationis Groſolani ex epiſcopatu Savonenſi ad Mediolanenſem, utilitatem in animarum & corporum damna converſam. Groſolanum quidem in locum, unde translatus fuerat, reſtituit. Jordanem vero Mediolanenſibus conceſſit. Groſolanus a Librando presbytero ſimoniæ fuerat accuſatus: & licet poſt ejus electionem ei Papa ſtolam miſerit in ſignum confirmationis, a Mediolanenſibus rejectus profectus eſt Jeroſolymam. Redux Jordanem invenit hanc ſedem occupantem: hinc atrox inter utramque partem civile bellum exoritur.

Ibid. Chron. Caſſin.

His peractis, Papa iis, qui propter conſilium & animarum ſuarum remedium Apoſtolorum limina viſitarent: qui de capitalibus pœnitentiam agerent, quadraginta dierum pœnitentiam indulſit, & Apoſtolica benedictione concilii hexameron laudabiliter abſolvit. Pontius Cluniacenſis, cum abbatem abbatum ſe diceret, rogatus a Joanne cancellerio, an Cluniacenſes a Caſſinenſibus; an Caſſinenſes a Cluniacenſibus regulam ſumpſiſſent? Reſpondit: Non modo Cluniacenſes, verum omnes in Romano orbe monachos, regulam Patris Benedicti a Caſſinenſi accepiſſe cœnobio. Ergo, inquit cancellarius, ſi a Caſſinenſi monaſterio tanquam a vivo fonte monaſticæ religionis norma manavit, jure a Romanis Pontificibus Caſſinenſi abbati hæc prærogativa conceſſa eſt, ut ipſe ſolus, qui tanti legiferi vicarius eſt, abbas abbatum appelletur.

Annal. Sax. p. 637.

Calamitates & prodigia.

XXXIII. Hic decretis velut claſſico commota eſt in varias ſectiones Germania; rapinæ, incendia, cædes graſſabantur per omnes ejus provincias, nec eccleſiis, nec monaſteriis parcitum, exercitibuſque ſuccedentes latrones nihil reliqui faciebant. Peſtis tot malis ſupervenit, quæ multos abſumpſit epiſcopos. Hinc undique vaſtatis agris, villis depopulatis, ac regionibus nonnullis pene in ſolitudinem redactis, deficiente quotidiana per eccleſias clericis præbenda, ceſſerunt in quibuſdam eccleſiis clericalis officia. Fuerunt & ſigna in cœlo: circa Natale Domini luna clare fulgente, alia orta eſt ab Occidente, quæ diu cum naturali luna congreſſa, modo aſſultus, modo fugam utriuſque ſimulantibus, obſcuriſſima tandem nube ſectæ ſunt, qua recedente, luna naturalis ſola fulgebat. Tertio Nonas Januarii, anno milleſimo centeſimo decimo ſeptimo, factus eſt terræ motus maximus, præſertim in Italia per multos dies continue deſæviit, adeo ut montium colliſione & ſubverſione, Edeſſæ fluminis meatus per aliquot dies obſtrueretur. Verona concuſſis multis ædificiis & hominibus obrutis corruit. Similiter in Parma & Venetia, aliiſque urbibus, oppidis, & caſtellis non pauca hominum millia interierunt. Quin etiam tonitrua valde terribilia tertio Kalendas Februarii cum grandi turbine audita ſunt. Decimo tertio Kalendas Martii hora veſpertina, vidimus, inquit Annaliſta Saxo, nubes igneas vel ſanguineas ab Aquilone ſurgere, & per medium firmamentum ſeſe extendendo unicuique civitati ſic imminere, ut rerum omnium finem minitari viderentur. Henricus his & aliis cladibus corde tenus ſauciatus, non ceſſat legationes ſatisfactorias deſtinare ad ſedem Apoſtolicam, quæ nihil profecerunt: Reſpondebat enim Papa, juxta promiſſum licet coactum, ſe anathematis vinculo non colligaſſe Imperatorem, excommunicationem tamen, quam ei præcipua Eccleſiæ membra denuntiaverant, ſe

nonniſi

CHRISTI An. 1117.

nonniſi eorum conſilio diſſolvere poſſe negat: conceſſo ſcilicet utrimque ſynodalis audientiæ jure. Ultra-montanorum, & maxime Adalberti Moguntini Archiepiſcopi literis ſe impelli affirmat, qui erat in Germania fax incentor rebellionis adverſus ſuum Imperatorem.

Falcon. Chronic.

Paſchalis Papa Romanorum ſeditionibus urbe exire compulſus eſt. Cum enim præfectus urbis obiiſſet, rumor percrebuit, Petrum Leonis, Papæ conſilio, filium ſuum velle facere præfectum. Unde Romanus populus defuncti filium ad præfecturæ honorem evexit, & miſit quoſdam ad Papam ſuppliciter poſtulantes, ut eorum ordinationi aſſenſum ipſe præberet, quem dare noluit. Romani itaque conjuratione facta, domos & turres eorum, qui Petro Leoni favebant, radicitus proſtraverunt. Unde factum eſt, ut Ptolomæus præfecti avunculus, & alii barones Apoſtolici caſtra occuparent. Præfectus autem quadam die militibus quinquaginta ſtipatus extra urbem proceſſit, quos comeſtabulus Apoſtolicus ex improviſo aggrediens, proſtravit, & præfectum comprehendit. Ptolomæus ſui nepotis captionem audiens aſſumptis militibus, Papæ comeſtabulum invadens, præfectum liberavit, & ſecum gaudens ad propria perduxit.

Papa, dum hæc geruntur, Roma egreditur, & Seſſæ in Campania commoratus eſt: hanc quippe ſeditionem magis ac magis inflammari viderat, & Petrum Leonis magis acriter impugnari. Diebus multis elapſis cum minueretur ſeditio, collectis militibus Romam ingreſſus, ad palatium Lateranenſe contendit, ibique Miſſarum ſolemnia decantat. Romanus populus hactenus rebellis fere ad ejus imperium converſus eſt. Sicque Papa tranquillitate reſtituta Romæ ſecurus habitavit, & Landulphum, quem depoſuerat, undecimo die menſis Auguſti in ſedem Beneventanam reſtituit.

Eadmer. l. 5. *Legatus in Anglia non recipitur.*

Aliud in Anglia non minus triſte Papæ contigit. Henricus rex Kalendis Aprilis ejuſdem anni, epiſcopos, abbates & principes totius regni apud Serberiam convocat, & Willelmum filium ſuum regni hæredem ſibi ſubſtituit. Poſt hæc in Normanniam tranſfretavit: Anſelmus abbas circa menſem Auguſtum rurſus ad eum venit literas Apoſtolicas deferens, quæ ſibi vices Apoſtolicas in Anglia adminiſtrare concedebant. Epiſcopi, abbates & proceres, his auditis, Londoniæ adunantur, præſente Mathilde regina, & placuit omnibus, Archiepiſcopum Cantuarienſem adire Regem, expoſitaque ei antiqua regni conſuetudine ſimul ac libertate, ſi conſuleret, Romam iret, & hæc nova annihilaret. Ille profectus Regem Rotomagi reperit, qui per plures dies eum detinuit, & antiquis Eccleſiæ conſuetudinibus præjudicium inferri non ſuſtinens, legatum ab ingreſſu Angliæ prohibuit.

Analect. tom 3. de geſtis epiſc. Cenomanenſis. *Henricus hæreticus.*

XXXIV. Henricus novus hæreticus circa idem tempus Cenomanenſes & Pictavos infecit ſuis ſpurcitiis: nullus ei nitor in veſtibus, victus ejus a publico diſſimilis, hoſpitium in ædibus Burgenſium, manſio in porticis, cubile in cœnaculo, magnaque ſanctitatis & ſcientiæ opinione celebris. Matronæ & pueri, (nam utriuſque ſexus utebatur lenociniis) corpus ejus tenera manu demulcebant, aſſerebantque, ei a Deo antiqua prophetarum collatam fuiſſe benedictionem, & ſpiritum, quo mortalium exceſſus cæteris incognitos, viſa tantum eorum facie, cognoſceret & proderet. Cum hujuſmodi fama has afflaſſet regiones: populus quotidie illudi illis confabulationibus ſuſpirabat. Ille Hildeberto Cenomanenſi epiſcopo duos ex diſcipulis ſuis deſtinavit. Qui cum die Cinerum intraſſent civitatem, plebs eos tanquam Angelos ſuſcepit. Ex magiſtri conſuetudine baculos gerebant, in quibus inſignum erat ferreum crucis vexillum, exteriori converſatione ſpeciem prætendentes pœnitentium. Epiſcopus, vir quidem magnæ pietatis, eos blande recepit; ſed Romam proficiſcens ſuis injunxit archidiaconis, ne pacificum ingreſſum & licentiam ſermocinandi ad populum Henrico permitterent. Ille tamen ſuſceptus eſt, ejuſque ſchiſmate, factionibus & privatis largitionibus plerique clericorum excæcati plebeculæ declamationibus alimenta miniſtrabant. Henricus facundus erat, ejuſque ſermonibus plebs in clerum verſa eſt in furorem, nec quidquam eis vendere, vel ab eis emere volebat; eorum domos diruere, & lapidibus eos obruere decreverat, niſi civitatis optimates aperta vi reſtitiſſent, & clerici latebras quærere coacti ſunt, & per quemdam canonicum ei ſequentes literas tranſmiſere. Primo exprobrant, quod mala pro bonis eis reddiderit, ſiquidem cum honore & amore ſuſceptus decies plebis multitudinem adverſus eos commoverit. Igitur, inquiunt, ex authoritate ſummæ & individuæ Trinitatis, & S. Petri Apoſtolorum principis, & vicarii ejus Reverendi Patris noſtri Paſchalis, atque Antiſtitis noſtri Hildeberti, tibi ſociiſque tuis penitus prohibemus, ne in toto Cenomanenſi epiſcopatu ulterius, nec privatim nec publice prædicationem facere, nec perverſorum dogmatum ineptias propagare præſumas: ſi vero contra tantam authoritatem hæc uſurpaveris, eadem authoritate excommunicamus te, omneſque complices, fautores & adjutores tuos. Ille vero literas non recepit. Willelmus earum ſeriem ei retulit. Henricus ipſi dixit: Niſi dapifer comitis hic adeſſet, cujus conductu Willelmus illud iter ſumpſerat, nunquam vivus remeaſſes ad eccleſiam.

Ibid.

His ita geſtis nihilominus apud SS. Germanum & Vincentium ſacrilegos agebat conventus, & docebat, quod fœminæ, quæ minus caſte vixerant, coram omnibus veſtes ſuas cum crinibus nudæ comburerent: nec amplius quilibet aurum, argentum, poſſeſſiones, ſponſalia cum uxore ſumeret: ſed nudus nudam, pauper duceret egenam, nec curarent, ſive caſte, ſive inceſte connubium ſortirentur. Ejuſque quoque admonitu multi juvenum ducebant venales uxores, quibus ipſe pannos pretio quatuor ſolidorum emebat, qui nuditatem tantummodo ſupertegerent. Plures enim ad eum ſuas opes deferebant, & licet multa reciperet, tamen parcebat cupiditati, ne nimis ambitioſus videretur. Juvenes autem, qui ejus conſilio uxores acceperant, earum ſtupro compulſi eas relinquebant totius egentes auxilii, quæ aliorum connubia experebant, & ipſi aliis uxoribus adhærebant: ille vero aliis præibat exemplo.

Ibid.

Hildbertum epiſcopum redire ubi comperit, in caſtrum S. Kerileffi ſeceſſit, hic palam luxurioſe vivens. Hildebertus redux ubi vidit ſuorum animos alienatos, penituſque ab eo nebulone dementatos, eorum miſertus erroris & inſcitiæ, illata ſibi ab eis opprobria clementer ſuſtinuit, exorans pro ſalute delinquentium. Deus autem repentino incendio partem ſuburbii maximam permiſit comburi, ut ſaltem temporali jactura malum propoſitum deponerent. Epiſcopus autem adiit ſeductorem, & cum eo colloquium habuit, petiitque, cujus eſſet profeſſionis. At ille ignorans, quid eſſet profeſſio, obmutuit. Quæſivit ergo, cujus ordinis fungeretur officio? At ille: Diaconus ſum. Pangamus igitur, inquit epiſcopus, hymnos matutinales. Henricus confeſſus eſt, ſe ignorare dictam, id eſt, curſum eccleſiæ ordinarium, ſeu officium. Epiſcopus rogavit, ut pſalmos canerent, ſed nec eorum verſus nec ſeriem noverat, ſuamque ſic prodiit inſcitiam. Epiſcopus igitur ipſi prohibuit, ne amplius in epiſcopatu ſuo permaneret. Ille vero confuſus aufugit, ejuſque rei fama in vicinis conſiſtere prohibitus. Hildebertus mitigato populi furore cum eum clero reconciliavit.

Hiſt. Trevir. Spicil. tom. 12.

Ivodii, quod Trevirenſis diœceſis appenditium eſt, tunc fuerunt alii hæretici, qui ſubſtantiam panis & vini, quæ in altari per ſacerdotes benedicitur, in corpus Chriſti & ſanguinem veraciter tranſmutari negabant, nec baptiſmi ſacramentum parvulis ad ſalvationem proficere dicebant, & alia perplura profitebantur erronea. Ex his quatuor oblati ſunt Brunoni epiſcopo, ſcilicet Fredericus & Dominicus Willelmus presbyteri, & duo laici Durandus & Halmericus, qui fuga lapſus eſt. Durandus vero errorem ejuravit, adhibitiſque Sanctorum reliquiis juramento verbis fidem fecit. Fredericus autem in errore perſtitit, nec ceſſit inſtructionibus epiſcopi ſui . . . . Præſentes clamaverunt: Gradu amoveatur atque damnetur. Ille nactus opportunitatem ſe inter adſtantes ſubduxit, & evaſit, cumque vocatus non compareret, damnatur abſens.

Sacramentarii hæretici.

Dominicus autem negavit, hunc errorem ſe eſſe profeſſum, atque, ut ſe purgaret, Miſſam celebravit; ſed poſtea hæreſim abdicatam majori pertinacia quam antea roboravit: ſed de vitio in vitium corruit, & ſpiritu fornicationis ſeductus, non

multo

Digitized by Google

CHRISTI AN. 1117.

multo poſt in adulterio deprehenſus eſt, & digna iniquitatis ſuæ morte peremptus aſt.

Henricus coronatur Imperator.

XXXV. Paſchalis Papa anno milleſimo centeſimo decimo ſeptimo Imperatorem cum exercitu Romam adventare ubi comperit, fugit Beneventum. Henricus Romam ingreſſus, conſules, ſenatores, & optimates muneribus ſibi demeruit, Ptolomæoque ſuæ factionis duci Bertham filiam ſuam dedit uxorem, Paſchalemque feſtivitatem cum magna magnificentia peregit, & veniens in eccleſiam ſancti Petri a clero petiit coronam Imperialem. Reſponderunt, abeſſe Papam, qui ſolus eam dare poſſet.

Baluz. l. 3. miſcel.

Paſchalis, & Henricus miſſis invicem legatis de pace agere cœperunt. Mauritius Burdinus epiſcopus Bracarenſis Romani Pontificis legatione fungebatur apud Imperatorem, qui ea de cauſa, cum pax parum procederet, & inſtantes æſtatis calores ab urbe recedere cogerent, ne periret exercitus, eum ſollicitavit, ac tandem perſuaſit, ut ipſum coronaret.

Concil. tom. 6. ed. Hard.

Paſchalis Papa id ubi cognovit, incanduit adverſus Burdinum uti proditorem ac perfugam, ſynodumque congregavit apud Beneventum, in qua eum publice ob eam cauſam excommunicavit, & Bernardo Toletano epiſcopo mandavit, ut alium epiſcopum in locum Burdini eligendum curaret, ipſumque excommunicatum fuiſſe cæteris Hiſpaniarum epiſcopis ſignificaret.

Baluz. Ibid. *Burdini vita.*

Burdinus in Lemovicenſi provincia natus, vir fuit literatus, curialis, & eloquens. Bernardus Archiepiſcopus Toletanus illum poſt Claromontanam ſynodum ſecum duxit, ac primum quidem archidiaconum Toletanum, dein epiſcopum Conimbricenſem conſtituit, defunctoque S. Gerardo Bracaræ epiſcopo, Burdinus ei ſuffectus eſt communibus cleri ſuffragiis, atque ut ejus translatio confirmaretur, acceſſit ad ſedem Apoſtolicam, atque a Papa Paſchali obtinuit, ut poſtulata cleri Bracarenſis valerent: poſtea pallium accepit per manus Joannis Cajetani diaconi cardinalis. Bracaram reverſus eccleſiæ ſuæ gradum etiam adverſus benefactorem ſuum fortiſſime defendit. Bernardus enim Toletanus, cui recens collatus fuerat primatus, totis viribus incumbebat, ut ſibi ſubjiceret univerſas Hiſpaniarum eccleſias.

D'Aguir. Concil. Hiſpan. tom. 3. Synod. Palent.

Intercesſit Burdinus, appellavitque Paſchalem Romanum Pontificem, qui ſæpe monuit Bernardum, ut abſtineret ab inferendis injuriis Archiepiſcopo Bracarenſi: ſed quia Bernardus, qui præterea Romanæ ſedis erat legatus, multum authoritate polleret, Burdinus perrexit in Italiam, ut a Papa rebus afflictis remedium poſceret, eoque pervenit anno milleſimo centeſimo decimo quinto. Paſchalis, auditis quæ adverſus Bernardum proponebantur, ejus legationi poſuit terminos, & Burdinum Archiepiſcopum Bracarenſem, univerſamque provinciam ab illius juriſdictione liberavit, ſimulque Conimbricenſem diœceſim, quam Bernardus ſubtrahere conabatur Metropoli Bracarenſi, ad eam pertinere declaravit.

Innocent. III. epiſt. 126. l. 2.

Tanti autem Burdinum Paſchalis Papa fecit, ut cum hoc anno ſuper tractanda pace legatum ad Henricum miſerit: ſed elatus ſuperbia Eccleſiam graviter afflixit, ſeque ipſum perdidit, ut conſtabit ex conſequentibus.

Eadmer. lib. 5.

Radulphus Cantuarienſis Archiepiſcopus tunc etiam pro eccleſiæ ſuæ cauſa Romam venit, & quoniam Papa Beneventum profugerat, eoque ſecure pervenire non poterat, miſſis nunciis cum literis adventus ſui cauſam ei ſignificavit, ſcilicet, ut ait Baronius, ad propulſandam ingruentium legatorum rapacitatem: ſiquidem Sanctus Gregorius Papa vices Romanæ ſedis commiſerat Archiepiſcopis Cantuarienſibus.

Alford. Annal. tom. 4.

Paſchalis illos benigne ſuſcipiens epiſcopis Angliæ, & Regi ſcripſit . . . . . “ Veſtræ dilectioni notum haberi volumus, quia Cantuarienſis eccleſiæ dignitatem nec imminuimus, nec imminuere deliberamus. Beatum nempe Gregorium Apoſtolicæ ſedis Pontificem . . . , in omnibus veneramur, & rata eſſe cupimus quæ ab ejus inſtitutionibus proceſſerunt. Illam ergo dignitatem, quam ab eo per beatum Auguſtinum, Cantuarienſis ſuſcepit eccleſia, & quam frater noſter ſanctæ memoriæ Anſelmus jure ac poſſeſſione legitima tenuiſſe cognoſcitur, nos profecto nullatenus imminuimus; ſed in eodem ſtatu eſſe Cantuarienſem eccleſiam volumus. „ Datum Beneventi nono Kalendas Aprilis.

Thurſtanus poſt Thomam electus Eboracenſis epiſcopus tunc quoque literas ad Papam dedit, ut ſedem ſuam reciperet; huic enim renuntiaverat, ne, prout ei perſuaſerant ejus clerici, profeſſionem obedientiæ Cantuarienſi primati faceret; Rex autem, & Papa illum aliter conſecrari non permitterent. Ille poſtmodum facti pœnitens Regem in Normannia convenit, qui in ejus gratiam ſucceſſorem ei dare non permiſit. Oratores ad Paſchalem ille mittit pro ſede recipienda, non tam ſuo, quam eccleſiæ ſuæ nomine, iiſque in mandatis dat, ut Eboracenſem epiſcopatum ſine ſubjectionis juramento poſtulent, tanto, quod, ſi a ſubjectione ſolvi non poſſet, ſedem ſuam, quam imprudens dimiſerat, impetreret; uti contigit. Regi enim Papa ſcripſit: ut electus ad ſedem ſuam revocetur, quemadmodum juſtitia exigit, ſervata Sancti Gregorii Papæ conſtitutione. Et ſi quid inter utramque eccleſiam naſcatur quæſtionis, illius judicium ſibi reſervat.

CHRISTI AN. 1117.

Pandul. Piſan. apud Papebr.

XXXVI. Hæc acta ſunt Anagniæ, quo, poſtquam Roma diſceſſit Imperator, Paſchalis Papa venit, ibique graviſſime ægrotavit: ſed e morbo liberatus, venit Præneſte, & B. Agapiti eccleſiam dedicavit, & Nativitatis Domini vigilias Romæ celebravit. Inopinatus ejus adventus ſic terruit adverſarios, ut rebus prope deſperatis latibula quærerent.

Paſchalis Papa II. mors.

Pontifex enim machinas, tormenta, & quæque bello neceſſaria per ſuos parari fecerat, ut eos per vim ad debitum cogeret obſequium; ſed ſenio, & laboribus afflictus, in morbum recidit: morti proximus, convocatis Patribus, ut in conſtantia fidei, & ſinceritate veritatis Deum ſequerentur, injunxit, ut caverent dolos ab his, qui intus erant, & extra in execratione Guibertinorum ac anormitatis Teutonicæ, & ſeſe invicem diligerent, & idem dicerent. Poſt hæc unctus oleo ſacro, facta confeſſione, peractis in eo omnibus, ut decuit, ſecundum Eccleſiæ ritum, pſallendo cum pſallentibus, media nocte carnis debitum ſolvit, die decima octava Januarii, anno milleſimo centeſimo decimo octavo, pontificatus decimo nono, quinque menſibus, & ſeptem diebus inchoam. Ejus corpus balſamo perunctum, & ſacris veſtibus indutum cardinales deportarunt in baſilicam Salvatoris, in patriarchio, in dextro latere templi, collocatum eſt in mauſoleo puriſſimi marmoris, mirifico opere ſculto. Sedes ſeptem diebus vacavit.

CHRISTI AN. 1118.

Paſch. P. epiſt. 32.

Ejus epiſtolarum inſigniora fragmenta retulimus. Notabilis eſt, quam ſcripſit ad Pontium abbatem Cluniacenſem, de non porrigenda communione intincta. “ In ſumendo corpore, & ſanguine Domini, inquit, juxta Cyprianum, Dominica traditio ſervetur, nec ab eo, quod Chriſtus magiſter, & præcepit, & geſſit, humana, & novella inſtitutione diſcedant. Novimus enim per ſe panem, per ſe vinum ab ipſo Domino traditum. Quem morem ſic ſemper in ſancta Eccleſia conſervandum docemus atque præcipimus, præterquam in parvulis, & omnino infirmis, qui panem abſorbere non poſſunt. „

Communio ſub duplici ſpecie.

Communio igitur ſub duplici ſpecie panis, & vini tunc ſic vigebat, ut in caſu neceſſitatis ſub una tantum ſpecie daretur, nempe parvulis digitum in calice intinctum ſugendum porrigebat diaconus: infirmi vero ſub ſola ſpecie panis communionem accipiebant.

Pandul. in ejus vit. apud Papebr. in conatu chron.

Joannes Cajetanus, a patria ſic dictus, omnium Cardinalium conſenſu, cleri, & populi voce ac votis expetitus, invitus ac renitens electus eſt Romanus Pontifex, die vigeſima quinta ejuſdem menſis, & dictus Gelaſius II. Cajetæ nobili genere natus, ingenueque a teneris annis educatus in monaſterio deinde Caſſinenſi monachalem veſtem aſſumpſit, ibidemque multo tempore religioſiſſime vixit.

Gelaſius II. Papa.

Urbanus autem II., cognita illius virtute, eum ad ſe acceſſitum S. Romanæ Eccleſiæ diaconum cardinalem ordinavit, & ſedis Apoſtolicæ cancellarium conſtituit. Ejus vitam ſcripſit Pandulphus Piſanus ejus familiaris, quam anno milleſimo ſexcenteſimo trigeſimo octavo edidit Conſtantinus abbas.

Ibid.

Cencius Fragipanes, ubi primum audivit ejus electionem, accinctus gladio venit ad monaſterium, quod Palladium dicebatur, ubi hæc peracta erat, effractiſque foribus, ſubmotiſque cuſtodibus Papam per gulam acceptum diſtraxit, ac intra limen eccleſiæ pugnis, calcibus, & calcaribus percuſſit, & cruentavit, & per capillos, & brachia ad domum uſque deduxit, ibique catenatum incluſit. Epiſcopi, cardinales, & clerici, qui convenerant, ab apparitoribus ejus vinciuntur, & exſpoliantur: pauci ſemivivi ad domum propriam remearunt.

Hæc

CHRISTI AN. 1118 Hæc ubi divulgata ſunt, Petrus præfectus urbis aliique Romani proceres cum ſuis arma capiunt, & Ibid. capitolium ſcandunt, miſſiſque ad Frangipanes nunciis Papam repetunt, quem ſtatim reddidere. Unus ex eis nomine Leo pedes ejus amplexans clamavit: Domine miſerere, & ſic pacatis inimicis evaſit. Tunc Papa levatur, & coronatus niveum aſcendit equum, & Lateranum venit, bannis, & aliis inſignibus juxta morem cum præcedentibus, & ſubſequentibus, seditque in pace, uti videbatur: ſed dum deliberatur, quandonam conſecrari debeat, Henricus rex die ſecunda Martii noctis ſilentio Romam ingreſſus S. Petri baſilicam occupat, & Papæ mandat, quod, ſi ratam haberet conventionem, quam cum Paſchali fecerat, ei ut legitimo Pontifici juraret obedientiam; ſin minus, alium eligi curaret. Papa ſtatim convocatis cardinalibus, fluvium Tiberim ingreſſus pervenit in portum Romanum: ulterius progredi non potuit ob ſæviſſimam maris, & aeris tempeſtatem. Nec tamen in portu tuto conſiſtere poterant: Germani enim ſupervenientes tela venenata jaciebant, & extrema minabantur, niſi Papam redderent: eos ſola nox, & interpoſiti fluminis vehemens commotio a captione Papæ prohibuit. Hugo de Alatro presbyter cardinalis Gelaſium Pontificem in collum ſuum ſuſcipiens, ad caſtrum S. Pauli Ardeam de nocte portavit. Germanis mane vim ultimam parantibus juratum eſt, quia Papa fugiſſet. His igitur recedentibus rurſum Pontifex mare ingreſſus Cajetam pervenit incolumis.

Falco. Henricus id ubi didicit, ad eum delegavit, orans, ut in urbem reverteretur, quoniam ejus conſecrationi intereſſe eamque corroborare deſideraret. Gelaſius autem perfidiam ejus præſentiens, legatis reſpondit: Miramur ſuper tanti viri legationibus: ad nos ſe venturum die Paſchatis nuper promiſit, & poſtea nocturno tempore, & ante condictum tempus eum adventaſſe comperimus. Ego vero, Deo annuente, conſecrationis accipiam firmitatem, & tum de pace cum eo agam. Re ipſa a Cardinalibus, qui cum eo venerant, epiſcopus conſecratus eſt infra octavas Idus Martii.

Idem Chron. Caſſin. lib. 4. Pontificia reſponſum audiens Henricus Burdinum Bracarenſem Archiepiſcopum die decima quarta Martii conſtituit Romanum Pontificem, & Gregorium VIII. vocavit, qui viciſſim Henricum die Pentecoſtes rurſus coronavit Imperatorem. Romanorum complures tantum ſcelus improbaverunt, & Gelaſio Gelaſ. II. P. epiſt. 3. quædam legaverunt, dicentes: Veſtra noſcat paternitas, Pater, & Domine, nos conſecrationi illius excommunicati nullatenus conſilii, & auxilii manus dediſſe. Papa literis gratias egit, & hortatus, ut conſtantes in eo propoſito permanerent, atque a Burdi- Epiſt. 1. & 2. no perjuro invaſore, & excommunicato prorſus abſtinerent. Eadem Gallis ſcripſit, eis ſignificans ſuam electionem, & Burdini invaſionem, quam etiam mandavit Bernardo Toletano Archiepiſcopo, & Primati Hiſpaniæ, cui præcepit, ut alium pro Bracarenſi eccleſia eligi curet Archiepiſcopum, & Burdinum cæteris Hiſpaniarum epiſcopis excommunica- Concil. tom. 6. edit. Hard. tum denuntiet . . . . . . Demum congregatis apud Capuam ſuis cardinalibus, cæteriſque Catholicis, quos potuit, ut literæ ab ipſo circumquaque tranſmiſſæ teſtantur, Cæſarem cum idolo ſuo damnavit.

Burdinus pariter literis ſuis omnes, ut eum agnoſcerent, ſollicitabat. Pauci epiſcopi in Germania, & Anglia ei adhæſere: quidam utrumque reſpuebant. Maxima vero pars orbis Chriſtiani Gelaſium ſuſcepit ut verum Pontificem. Imperator vero paucis diebus poſt Pentecoſten in Liguriam rediit. Gelaſius Papa, poſtquam Roma digreſſus eſt Imperator, intravit in eam urbem, & latuit in eccleſia S. Mariæ Pandulp. in ſecundo cereo, inter domos illuſtrium virorum, qui ejus partes tuebantur. S. Praxedis die feſto Deſiderius cardinalis Papam ſimpliciter invitavit, ut Miſſam cantaret in eccleſia, cujus erat titularis. Papa, quamvis eſſet in fortalitiis Frangipanum, annuit, plus æquo confiſus præſidio quorumdam nobilium. Frangipanes necdum finitis officiis cum manu militum advolant. Normannus, & Creſcentius cum ſuis licet numero inferioribus fortiter reſiſtunt. Dum acriter pugnatur, Papa fuga lapſus eſt, equoque conſcenſo, quam celerrime potuit, ſe proripuit. Stephanus Normannus, ubi eum in tuto credidit, Frangipanes ſic alloquitur: Quo ruitis? Papa jam receſſit. Numquid & nos perdere cupitis? Romani ſumus, & veſtri conſanguinei: pariter ergo recedamus. CHRISTI Frangipanes ejus nepos, his auditis, dolens cum fra- AN. 1118. tre Cencio receſſit. Papa feſſus inventus eſt a ſuis intra campos eccleſiæ S. Pauli, & reductus.

Altera die Papa cum ſuis conſilium iniit. Poſt Ibid. omnium ſententias, ipſe dixit: Viri fratres, & filii, *Gelaſius* ſequamur Evangelium, quandoquidem in iſta civita- *Papa in* te vivere non poſſumus, fugiamus in aliam, veniet *Gallias* aliquando tempus, cum redibimus . . . . . . Omnes *proficiſcitur.* clamavere: Fiat. Itaque Papa dignis perſonis aſſignat eccleſiæ miniſteria. Petrus epiſcopus Portuenſis ejus vicarius conſtituitur. Cardinales aliqui ei in auxilium ſunt ſociati. Hugoni cardinali SS. Apoſtolorum Beneventanæ civitatis cuſtodia commendata eſt. Nicolao ſeni cantorum ſcholam concedit. Petrus, licet præcedenti Papæ ſit adverſatus, in præfecti officio conſervatur; ſed Stephanus Normannus protector, & ſignifer urbis ordinatur, eique cum prædictis urbis cuſtodia demandatur. Demum pridie quam proficiſceretur, Gualterius electus Ravennatis eccleſiæ Archiepiſcopus, legatos ad eum direxit, ut ſuo, & eccleſiæ ſuæ nomine electionis ſuæ confirmationem, & pallium peterent. Gelaſius adeo gratanter accepit eccleſiam hanc, jam dudum Guibertino ſchiſmate ſeparatam a Romana Eccleſia, redire ad unionem, & obedientiam, ut non ſolum ei poſtulata conceſſerit, ſed & omnia priſtina jura, & dignitatem, quæ in concilio Guaſtallenſi fuerant ablata, reſtituit, & ſubjectionem omnium epiſcoporum Æmiliæ, ducatum Ravennæ, & omnia monaſteria, quæ ante hanc diviſionem poſſederat. Datum Romæ Kalendis Septembris, anno Dominicæ Incarnationis milleſimo centeſimo decimo octavo. Ughell.

Die ſecunda Novembris viæ ſe dedit, ut iret in Gallias, cumque veniſſet in civitatem Piſanam, inter Miſſarum ſolemnia Piſanorum eccleſiam ſub invocatione S. Mariæ Virginis conſecravit, ac privilegiis decoratam in Metropolitanam confirmavit ſublimitatem: Inde comitantibus Petro Piſanorum epiſcopo, & Petro cardinali, & urbis primoribus in Corſicam venit, ibique honorifice receptus, in conſpectu cleri, & populi Marſicani Maranenſem electum, & ipſius eccleſiam conſecravit, aliorumque Corſicæ Pontificum obedientiam, & fidelitatem recepit. Genuam poſtea profectus S. Laurentii eccleſiam dedicavit, feſto Idus Octobris. Imperatoris perſecutionem fugiens in Galliam profectus eſt.

XXXVII. Interea Alphonſus Aragoniæ rex ad Gelaſ. P. Mauros debellandos arma convertit, quibus ingenti epiſt. 5. prælio devictis Cæſar-Auguſtanam urbem obſidione cinxit, & expugnavit, tertio Idus Decembris. Gelaſius plenariam indulgentiam Chriſtianis militibus *Cæſar-Auguſta* indulſit, & indulgentias epiſcoporum arbitrio deter- *a Mauris* minandas his, qui pecuniam ad eccleſiarum illius *recepta.* urbis reparationem contulerint. Petrus illius epiſcopus datis ad omnes fideles encyclicis literis, eleemoſynarum ſubſidium pro reparandis eccleſiis dirutis poſtulavit. Poſtea octo urbes, & caſtella ſe Regi reddiderunt.

Balduinus Hieroſolymorum rex in expeditione Annal. contra Arabes poſitus, cum languorem, quo licet Saxo. levius, tamen diu vexabatur, ad vitalia perveniſſe ſentiret, Balduinum Edeſſæ comitem ſuum conſanguineum Regem pro ſe deſignavit: ipſeque Chriſto Domino, pro quo multa prælia præliatus eſt, animam fide plena, & confeſſione bona tradidit, die *Balduini* Dominica Palmarum: juxta fratrem ſuum Godefri- *regis* dum in monte Calvariæ, cum maximo populorum *mors &* fletu mauſoleum ſuſcepit. Omnes regni ordines con- *ſucceſſor.* venientes Balduinum evocatum regem crearunt: die Paſchatis coronatus eſt. Euſtachius Bolonienſis comes, & Balduini regis frater, a quibuſdam proceribus evocatus, ut fraternum regnum ſuſciperet, jam venerat in Apuliam, cum alterius electionem audivit. Multis hortantibus, ut iter proſequeretur, reſpondit: Abſit, ut civile bellum moveam in regno, cui Chriſti pacem attulere fratres mei, & non ſine immortali gloria infidelibus ereptum pacificaverunt, & ſtatim magna animi conſtantia, religione non impari, Boloniam reverſus eſt. Arnulphus ejuſdem regni patriarcha, vir corruptiſſimis moribus, cujus conſilio Adelaidem Rogerii Siciliæ comitis filiam, adhuc vivente prima uxore, in conjugem rex acceperat Balduinus I., ſed ante mortem remiſerat, ad divinum judicium evocatus eſt. Germundus vir bonæ converſationis ab omni clero, & populo in Patriarcham eligitur.

Ale-

Chriſti An. 1118. — Alexii Imperat. mors. — Anna Comn. l. 10.

Alexius Orientis Imperator die decima quinta Auguſti e vivis exceſſit, anno ſuæ ætatis ſeptuageſimo, cum imperaſſet annos triginta ſeptem & menſes quatuor, ut tradit Zonaras, qui in eo ſuos annales abſolvit, & Anna Comnena ejus filia, quæ vitam ejus panegyrica ſcripſit. Bellica laude fuit clariſſimus, ſed in Latinos perfidus: eorum duces ſic de eo ſcripſerunt ad Romanum Pontificem: Tu nos filios per omnia tibi obedientes, Pater piiſſime, ſeparare debes ab injuſto Imperatore, qui nobis multa bona promiſit, ſed minima fecit. Omnia autem mala & impedimenta, quæcumque facere potuit, nobis fecit. Bogomilos & Paulicianos hæreticos ſic infeſtatus eſt, ut plurimos ſuis adhortationibus & beneficiis ad fidem reduxerit. Nilus monachus varia ex Armenorum erroribus orta de Chriſti Incarnatione diſſeminare deprehenſus eſt; quem rationibus ad ſaniorem mentem reducere tentavit: ſed cum ille ſuis erroribus pertinacius inhæreret, Imperator ſynodum convocat. Nilus in medio ſtans cum Armenis, clara voce ſua dogmata proponebat. Synodus, ut multorum animas ſervaret, eum anathemate feriit, & unionem ſecundum hypoſtaſim manifeſtius evulgat. Blachernita clericus Eutychianus cum eo proſcriptus eſt. Ejus Imperatoris plures habemus conſtitutiones de rebus eccleſiaſticis: ex quibus intelligimus, Imperatores Græcos magnam partem juriſdictionis eccleſiaſticæ ſibi vindicaſſe: in quarta, epiſcopiis jura & prærogativas Metropolitanorum ſe conferre poſſe aſſerit, ſalvis tamen privilegiis Metropolitarum, quibus antea ſubjacebant, eorumque diſpoſitionem ſibi reſervat. In alia taxat, quid epiſcopo pro ſua promotione ad ſacros ordines ſolvat quilibet clericus; quod ſimoniam valde redolet. Plures etiam literas & quandoque legatos miſit ad Romanos Pontifices, quibus etiam ſuum adverſus vexationes occidentalium Imperatorum obtulit auxilium; veriſimillimum eſt, temporale tantum ſpectaſſe commodum, nempe, ſi inita ſocietate cum Romanis Pontificibus, ſaltem Italiæ partem ſibi ſubjicere, & ablata ſuis prædeceſſoribus recuperare poſſet, numquam enim de præteritis offenſionibus vel erroribus retractationem vel ſufficientem ſatisfactionem obtulit.

Pandul. XXXVIII. Gelaſius Papa poſt aliquot navigationis dies portum S. Ægidii in provincia cum ſuis incolumis attigit: Hic literas dedit ad Bernardum Toletanum Archiepiſcopum, quibus ei ejuſque ſucceſſoribus totius Hiſpaniæ primatum contulit. Hic ei occurrerunt omnis generis homines eccleſiaſtici & laici, qui neceſſaria ei liberaliſſime providerunt. Pontius Cluniacenſis abbas equos triginta donavit. Inde venit Magalonam nunc exciſam, cui ſucceſſit mons Peſſulanus, ubi Sugerius S. Dionyſii abbas a

Suger. in vit. Lud. VI. Ludovico VI. Francorum rege miſſus eum convenit; Papæ extrema inopia laboranti legati regis primitias obtulere, quibus dedit benedictionem Apoſtolicam.

Bolland. die 6. Junii. S. Norbertus. S. Norbertus cum aliis Papam convenit: erat natione Teutonicus, ex illuſtri natus familia, ſcientia tam literarum, quam curiæ & ſæculi eruditus: adoleſcens factus ſubdiaconus, in curia Frederici Colonienſis epiſcopi, deinde in aula Imperatoris, propter affabilitatem vitæ & elegantiam morum fuit dilectus & honoratus, ſæculi laqueis prope irretitus eſt. Aliquando contigit, ut cum in quemdam locum, uno ſervo comite properaret, ingrueret magna tempeſtas; ſervus hortatur, ut redeat; dum hæſitat, ictus fulminis ante pedes ejus terram aperit profundius quam ad ſtaturam hominis, ipſumque & ejus equum turbo proſtravit, jacuitque per horam veluti mortuus. Ad ſe reverſus, tactus dolore cordis intrinſecus, in corde ſuo dixit: Domine, quid me vis facere? Et ſtatim quaſi reſponderetur: Deſine a malo & fac bonum; intermiſſo itinere reverſus eſt. Conceptum divini amoris ignem non ſtatim prodidit, ſed aſperitate cilicii membra domabat ſub mollibus indumentis. Dein aula relicta domi reſedit, vel in abbatia Sigebergenſi, cum abbate Conone mirandæ ſanctitatis viro, ſcripturas ſacras memoriæ colligens.

Ibid. Cum autem ordinum tempus appropinquaret, adiit Fredericum Colonienſem, petens [illegible] ſe ordinari diaconum & presbyterum. Archiepiſcopus cauſam inquirit: Norbertus ei propoſitum ſuum aperit, & cum lacrymis procidens ad ejus pedes peccatorum veniam petit & accipit. Archiepiſcopus intelligens non ſine divino inſtinctu factam eſſe tantam mutationem, admiſſa pro cauſa & tempore diſpenſatione, eum diaconum & presbyterum conſecravit. Norbertus abjectis pretioſis veſtibus, indutuſque pelliceo agnino, quod ruſticorum erat indumentum, in monaſterium receſſit, ut ſuſcepti ſacerdotii diſceret uſum, & cætera religioſæ vitæ caperet documenta. Poſt dies quadraginta domum repetit: Santenſis cum eſſet canonicus, decanus & canonici eum orant, ut ſequenti die Miſſæ myſteria celebraret. Annuit: Poſt Evangelium zelo divini fervoris accenſus, ſermonem habuit adverſus hujus vitæ oblectamenta, quorum brevitatem & vanitatem oſtendit, canonicoſque ſuos ſic perſtrinxit, ut neminem læderet.

Ibid. Altero die cum in capitulo reſideret, accepto codice regularum decanum alloquitur, oſtendens ex verbis S. Gregorii & Iſidori, quorum regulam ſe tenere dicebant, quoniam debebat eos ad rectum ſanctæ vitæ tramitem revocare: Die ſequenti cum iterum conveniſſent, nominatim unumquemque deſignans, indicavit ubi, & quidnam minime licitum egerit & dixerit, eoque ſic per plures dies perſeverante. Cum jam eis intolerabilis videretur, adverſus illum concitaverunt ignobilem clericum, qui convitiis & ſputis eum perfudit, quam ille contumeliam patientiſſime tulit: ſemper prædicans omnibus & annuntians verbum Dei opportune, ut dicitur, & importune, ſeque quotidie reddens meliorem. Non multo poſt cum Conon Papæ legatus Friſlarienſem ſynodum celebraret, eum accuſarunt, quod ſine miſſione prædicaret, eoſque verbis inſequeretur, quamvis bonorum proprietatem retinuiſſet. Inanes querimonias contempſit ſynodus; ſed in ea Conon Imperatoris excommunicationem publicavit, quam paucis ante diebus in ſynodo Colonienſi manifeſtaverat.

Norbertus in patria parum proficiens, ubi plurimos patiebatur adverſarios, dolens venit ad Archiepiſcopum ſuum, eique reſignavit quidquid beneficiorum ac redituum in eccleſia fuerat conſecutus, venditoque ampliſſimo patrimonio, collectam ex eo pecuniam pauperibus erogat, nihil ſibi retinens præter decem marcas argenti, & mulam & capellam ad Miſſam celebrandam, & duobus laicis comitibus peregrinari ſtatuit: Ubi vero pervenit ad caſtrum Hoyum ſuper Moſam fluvium, quæ retinuerat, pauperibus erogavit, retenta ſola capella.

Audito Gelaſii Papæ adventu ad eum contendit, exponitque animi ſui propoſitum. Papa videns ejus prudentiam, & ſpiritum Dei habitantem in eo, dedit ei licentiam prædicandi verbum Dei, ubicumque vellet, & illam literis ſuis firmavit, & veniam de duobus ſupremis ordinibus ſimul ſuſceptis indulſit. Norbertus media horrendæ hyemis tempeſtate nudis pedibus, & laneæ indutus veſte cum pallio inter medias nives remeavit, nonniſi veſpere veſcens cibo quadrageſimali, exceptis diebus Dominicis; piſcibus autem & vino rariſſime utebatur. — Ibid.

XXXIX. Gelaſius, ut præſenti neceſſitati ſubveniret, Conradum Romanum clericum miſit ad conventum generalem epiſcoporum & procerum Normanniæ, quem pro die ſeptima Octobris Rotomagi rex Henricus indixerat. Conradus ibi eloquenter querimoniam fecit de Henrico Imperatore, & Burdino antipapa, & de Gelaſii Papæ exilio: & a Normannica eccleſia petiit ſubſidium orationum & pecuniarum. Gelaſius vero ſtatuerat menſe Martio ſynodum cum Patribus Franciæ & Teutoniciis celebrare, ubique de ſacerdotii & regni diſſidio loqui; ſed antequam terminus ſtatutus adveniſſet, pleureſi & podagra correptus Cluniacum ſe perferri præcepit: valetudine deſperata, juſſit acciri Cononem Præneſtinum epiſcopum, eique imponi Romanæ ſedis culmen ſatagebat: Conon hoc audiens, Abſit, inquit, ut tanti honoris & oneris pondus infelix ſuſcipiam: auxilio & virtute divitiarum Romana ſedes ſub perſecutione nunc eget ad ſuam defenſionem: ſi vero meis acquieſcere vultis conſiliis, Viennenſem Archiepiſcopum, virum religioſum, prudentia, potentia & nobilitate ſæculari pollentem, virtutibus ornatum, ad tantum patrocinium eligamus. Dei conſilio, & hujus ſolatio Romanam ſedem credimus ad pacem & triumphum ſublevandam: Gelaſio, cardinalibus & cæteris, qui aderant, ſermo placuit; dum ejus adventus expectatur, Papa quarto Kalendas Februarii anni milleſimi centeſimi decimi — Concil. tom. 6. edit. Hard. — Gelaſii P. mors. — Fulco chron.

noni

Chriſti An. 1119. noni migravit ad Deum, cum ſediſſet anno uno, & diebus quatuor.

Caliſtus II. fit Papa. Caliſti II. epiſtola prima. "Viennenſis Archiepiſcopus, electionis ac promotionis ſuæ modum, poſtquam peracta eſt, ſic ſcripſit ad Albertum Moguntinum Archiepiſcopum: Gelaſius a Vienna diſcedens, injunxit mihi, ut ad ejus præſentiam feſtinarem, poſtquam ipſe Cluniacum perveniſſet: Quod cum implere ſatagerem, in itinere de ejus obitu mihi nuntiatum eſt; ego ut fratribus, qui cum Domino eodem aderant . . . . ſolatium exhiberem, Cluniacum cum gravi dolore perrexi. Dum autem ſuper eorum conſolatione attentius cogitarem, ipſi graviſſimum onus . . . . impoſuerunt. Congregati namque in unum epiſcopi, cardinales, & centum clerici & laici Romani, invitum me penituſque renitentem in Romanæ Eccleſiæ pontificem Calixtum unanimiter aſſumpſerunt. Et quidem ipſis Kalendis Februarii."

Suger. in vit. Lud. VI. Calixtus II. Guido antea dictus, Willelmi Magni Burgundiæ comitis erat filius, Adelaidis Francorum reginæ, Ludovici VI. uxoris avunculus, & Henrico Imperatori conſanguinitate junctus; ſublimatus tantæ celſitudinis dignitate, glorioſe, humiliter, ſed ſtrenue Eccleſiæ jura diſponens, amore, & ſervitio Ludovici regis & Adelaidis reginæ, aptius eccleſiaſticis providit negotiis.

Pandulp. Cardinales, qui eum elegerant, Petrum Portuenſem epiſcopum Papæ vicarium Romæ de Gelaſii morte & Calixti electione fecere certiorem. Ille capitolium aſcendens Romanis literas oſtendit, qui una voce Dominum laudaverunt, qui talem eis Pontificem largitus eſſet. Petrus Portuenſis Hugoni cardinali Beneventi legato relicto, & Landulpho epiſcopo & clero & populo ejuſdem urbis eadem literis ſignificavit, qui omnes Calixti electionem laudantes unanimiter firmaverunt. Epiſcopus aſcendens in altiorem locum populum hortatus eſt, ut ſedi Romanæ fidelitatem perpetuo ſervaret.

l. 1. hiſt. Vezel. tom. 3. Spicileg. Miſſi ſunt ab urbe legati Papæ Calixti confirmationem ferentes. Poſtquam advenirent, Papa Viennam venit, ubi in Dominica Quinquageſimæ, quæ in diem nonum menſis Februarii incidebat, coronatus eſt a Lamberto Oſtienſi epiſcopo.

Annal. Saxo. p. 642. XL. Henricus Imperator, ubi primum cognovit excommunicationem ſuam in duobus Germaniæ conciliis fuiſſe publicatam, inſuper Principum conſenſu generale colloquium non multo poſt apud Wirceburgum habendum, ubi ipſe aut præſentiam exhibere, aut abſens regno deponi deberet, efferatus animo, Italiæ copiis cum regina relictis, Germanicæ regionibus inſperatus ſe exhibuit. Deprædationum & incendiorum furor ejus adventu crevit. Quapropter totius Imperii ſacerdotum atque procerum omnium compulſus generalem fieri apud Triburum conventum conſenſit, in feſto S. Joannis Baptiſtæ: ubi de omnibus, quæ ſibimet imponerentur, juxta ſenatus conſilium ſe ſatisfacturum ſpopondit. Quo conventu circa Novembris initium in Rheni partibus habito, tam adverſariorum quam amicorum uſus Imperator conſilio, per omne regnum unicuique ſuis rebus ſpoliato propria concedi præcepit, cunctaque Regum antiquorum fiſcalia ſuam in ditionem interim recepit, paxque univerſalis per provincias [illegible] præcipitur. Eum tamen parum profeciſſe declaravit eventus.

Ibid. Concil. tom. 6. ed Hard. Prædicto conventu aderant legati Romanorum & Viennenſium confirmantes electionem Domini Calixti, cui omnes Germaniæ epiſcopi obedientiam profeſſi ſunt, & ſynodum, quæ Remis circa feſtum S. Lucæ indicebatur, collaudarunt. Imperator ei ſe præſentem fore ob reconciliationem totius eccleſiæ pollicitus eſt Catalaunenſi epiſcopo & abbati Cluniacenſi, qui cum apud Argentinam convenientes id multis rationibus obtinuerant, propoſitoque exemplo ſuæ fidelitatis erga Regem, a quo nullas inveſtituras accepiſſent, ei perſuaſere, ut inveſtituris renuntiaret: quod data manu eis promiſit coram omnibus, qui eum comitabantur.

Toloſana ſynodus. Concil. tom. 6. ed Hard. tom. 10. Lab. XLI. Caliſtus Viennæ rebus diſpoſitis Gallias pertranſiens Toloſam venit, ibique octavo Idus Junii ſynodum celebravit cum cardinalibus, epiſcopis, abbatibus provinciæ Gothiæ, Gaſconiæ, Hiſpaniæ & exterioris Britanniæ; decem canones editi ſunt. Primus prohibet ſimoniam. Tertius ſic habet: "Eos, qui religionis ſpeciem ſimulantes, Dominici corporis & ſanguinis ſacramentum, puerorum baptiſma, ſacerdotium, & cæteros eccleſiaſticos ordines, & legitimarum damnant fœdera nuptiarum, tanquam hæreticos ab Eccleſia Dei pellimus & damnamus, & per poteſtates exteras coerceri præcipimus. Defenſores quoque ipſorum ejuſdem damnationis vinculo, donec reſipuerint, innodamus." Ejuſmodi hæretici erant diſcipuli Henrici, cujus ſupra meminimus. Quartus. "Primitias, decimas, oblationes & cœmeteria, domos etiam, & cætera bona deficientis epiſcopi, & clericorum, a principibus, vel quibuslibet laicis diripi & teneri, prorſus interdicimus." Nonus. "Præcipimus, ut pro ſacri olei & chriſmatis, & ſepulturæ acceptione, nullum venditionis pretium exigatur." Chriſti An. 1119. Concil. I. 2. Concil. Toloſ. c. 3.

Caliſtus inde Pariſios venit, quo Willelmus Catalaunenſis epiſcopus & abbas Cluniacenſis ei occurrentes Henrici promiſſa fideliter intimaverunt. Papa communicato cum cardinalibus & epiſcopis conſilio, cum iiſdem epiſcopum Oſtienſem & Gregorium cardinalem ad Regem miſit, ut ejus promiſſa diligentius retractarent, atque ſcripta ex utraque parte firmarent, & diem, quo iſta complerentur, ante finem concilii denominarent. Regi inter Virdunum & Metas occurrerunt, quod dominus Papa eum libenter reciperet, ſi promiſſum exequi vellet, retulerant. Rex gaviſus promiſſa confirmavit, ſcilicet, quod capitula, quæ in ſequenti ſcripto continentur, apud Moſomum in præſentia Papæ fideliter ſine omni fraude exequeretur. Idem juraverunt dux Welpho & tres comites, & alii epiſcopi & clerici. Scriptum concordiæ hoc fuit: "Ego Henricus Dei gratia Romanorum Imperator Auguſtus, pro amore Dei & B. Petri, & domini Papæ Caliſti, dimitto omnem inveſtituram omnium eccleſiarum, & do veram pacem omnibus, qui, ex quo diſcordia iſta cœpit, pro Eccleſia in guerra fuerunt, vel ſunt: poſſeſſiones autem eccleſiarum & omnium, qui pro Eccleſia laboraverunt, quas habeo, reddo: quas autem non habeo, ut rehabeant, fideliter adjuvabo. Quod ſi quæſtio inde emerſerit, quæ eccleſiaſtica ſunt, canonico; quæ autem ſæcularia ſunt, ſæculari terminentur judicio." Papæ vero ſcriptum ſic habebat: "Ego Caliſtus II. Dei gratia Romanæ Eccleſiæ epiſcopus Catholicus, do veram pacem Henrico Romanorum Imperatori Auguſto, & omnibus, qui pro eo contra Eccleſiam fuerunt, vel ſunt." Reliquum idem prorſus, ac in priori. Ibid. Ex comment. Heſſon.

Legati Remos redeuntes hæc ſcripta ad Papam retulerunt, qui ibi concilium tenuit. In eo fuerunt quindecim Archiepiſcopi, & plus quam ducenti epiſcopi cum multis abbatibus, Apoſtolico juſſu evocati de Italia, Germania, Gallia, Hiſpania, Britannia, & Anglia, & de cunctis occidentalibus provinciis. Moguntinus Archiepiſcopus cum ſeptem Germaniæ epiſcopis venit, quos quingentorum militum cohors vallabat. Anglorum rex Prælatis regni ſui ad [illegible] quidem ire permiſit: ſed omnino, ne alicujuſmodi querimoniam alterutrum facerent, prohibuit. Ite, inquit, dominum Papam de parte mea ſalutate, & Apoſtolica tantum præcepta humiliter audite. ſed ſuperfluas adinventiones regno meo inferre nolite. Ibid. Remenſis ſynodus.

In eccleſia Metropolitana celebratum eſt. Papa decimo quarto Kalendas Novembris anni milleſimi centeſimi decimi noni, die Dominico Miſſam cantavit, & Thurſtanum Eboracenſem epiſcopum conſecravit, privilegioque, ne Cantuarienſi Metropolitano velut magiſtro, ſed quaſi coepiſcopo ſubjiceretur, donavit; quamvis Joannes Cantuarienſis archidiaconus intercederet, contendens ſic derogari juribus ſui Archiepiſcopi, cui ſub juramento promiſerat Thurſtanus, quod conſecrationem de manu ejus reciperet. Sequenti autem Dominico Fredericum Hermanni Namurci comitis fratrem, Leodienſibus epiſcopum benedixit: qui infra triennium ab æmulis veneno infectus obiit, & nunc miraculis ad ejus ſepulchrum coruſcantibus feliciter ſplendeſcit. Ibid.

In baſilica ſanctæ Mariæ Virginis ante Crucifixum duodecimo Kalendas Novembris, Archiepiſcopi, quorum primus erat Radulphus, cognomento Viridis, Archiepiſcopus Remenſis, ordinate conſederunt, prout antiquitus conſtitutum eſt . . . . . In ſublimi conſiſtorio Apoſtolica ſedes erat ante januas eccleſiæ. Finita Miſſa Caliſtus Papa reſedit, & in prima fronte coram eo Romanus ſenatus conſtitit. Conon Præneſtinus, Boſo Portuenſis, Lambertus Oſtienſis epiſcopi cardinales, Joannes Cremenſis, &

Hato

Digitized by Google

CHRISTI AN. 1119. Hato Vivarienſis: Hi nimirum præ omnibus aliis quæſtiones ſubtiliter diſcutiebant. Chryſegonus diaconus dalmatica indutus Papæ adſtabat, manuque canonea geſtabat, promptus eos legere, prout res exigebat. Alii ſex miniſtri dalmaticis veſtiti circumſtabant, & inſurgente diſſidentium tumultu, ſilentium imperabant. Poſt litaniam & orationes Papa paucis Evangelium hujus diei expoſuit. Conon autem cardinalis paſtores de officio admonuit.

Papa decimo tertio Kalendas Novembris in concilio reſidens ſic exorſus eſt: “ Domini Patres &
Ibid. Ex comment. Heſſon. fratres, cauſa, pro qua vos de tam remotis regionibus ad concilium vocavimus, hæc eſt: Scitis, quamdiu Eccleſia contra diverſas hæreſes laboravit: & ſicut per B. Petrum, cui ſpecialiter dictum eſt a Domino: (Rogavi pro te, Petre, ne deficiat fides tua,
Luc. 22. & tu aliquando converſus confirma fratres tuos:) Simon magus judicio Spiritus ſancti, ab Eccleſia Dei eliminatus periit: ſic uſque ad noſtra tempora idem, per vicarios ſuos, ſequaces Simoniæ expugnare, & ab Eccleſia Dei extirpare non deſinit. Ego quoque qualiſcumque, licet indignus ejus vicarius, ſimoniacam hæreſim, quæ maxime per inveſtituras contra Eccleſiam Dei innovata eſt, ab Eccleſia Dei, opitulante Deo, veſtro conſilio & auxilio omnibus modis eliminare deſidero. Unde, ſi placet, a fratribus noſtris, qui inter Nos, & Regem Teutonicum, verba concordiæ portaverunt, cauſæ ordinem diligentius audiatis: & quid nobis ſuper his agendum ſit, unuſquiſque, pro modo ſuo, quia cauſa communis eſt, prudentiori conſilio attendatis. „ Tunc jubente Papa epiſcopus Oſtienſis latina univerſo concilio, Catalaunenſis epiſcopus Gallice laicis ordinem cauſæ expoſuit.

Ludovicus Francorum rex ſynodum introivit, &
Ibid. ex Orderic. conſcendit conſiſtorium, ubi Papa reſidebat, & de Angliæ rege conqueſtus eſt, qui per vim Normanicam, Franciæ feudum occupaverat, & Robertum ducem, hominem ſuum in carcere detinebat, & Guillelmum ejus filium exhæreditaverat. Goffredus Rotomagenſis Archiepiſcopus pro Angliæ rege reſpondere cœpit: verum orto tumultu diſſidentium interceptus conticuit.

Hildegardis comitiſſa Pictavorum poſtea procedens cum pediſſequis ſuis dixit, ſe a marito ſuo eſſe derelictam, ſibique Albergionem vice-comitis de Caſtello Airaldi conjugem in toto ſubrogatam. Guillelmus Santonenſis epiſcopus Aquitaniæ ducem excuſavit, quod ad ſynodum non veniſſet: aſſeverans, quod in itinere detentus ægritudine remanſerit. Excuſationem Papa ſuſcipiens certum terminum conſtituit, quo in curiam Papæ veniret, ac legitimam uxorem reciperet, aut pro illicito repudio ſententiam anathematis ſubiret. Guillelmus Aquitaniæ dux vir fuit flagitioſiſſimus: cum aliquando ejus ſcelera coargueret Petrus Pictavienſis epiſcopus: dux vero ejus verba contemneret, Petrus adverſus eum excommunicationis ſententiam proferre cœpit. Dux in furorem verſus eumque crinibus retinens acinace ſtricto mortem comminatur, ni ſtatim eum abſolvat. Epiſcopus, ut ſibi libere loqui liceat, exorat, & dimiſſus inchoatam abſolvit excommunicationem & duci caput amputandum obtulit. Dux, uti ſolebat, res religionis irridens, Facite, reſpondit: ego te hominem inimiciſſimum in cœlos transmittere nolo. Non multo poſt tamen eum ejecit in exilium, ubi Petrus ſanctiſſime obiit, & poſt mortem miraculis claruit. His auditis dux dixit: Pœnitet me, quod ejus beatitudinem non acceleraverim.

Audinus Ebroicenſis epiſcopus de Amalrico con-
Ibid. queſtus eſt, a quo ſe turpiter expulſum & epiſcopium incenſum denuntiavit: Amalrici capellanus mendacem vocavit epiſcopum: Nequitia tua, inquit, te merito expulit, & combuſſit epiſcopium ..... Rex, quem adverſus Amalricum concitaveras, urbem obſedit, imperioque tuo ignem injecit, & baſilicas omnes cum ædibus crèmavit. Et cum grandis facta eſſet verborum altercatio, indicto ſilentio, omnes ad pacem Papa hortatus eſt, ſicque concluſit: “ Treviam Dei, ſicut eam ſanctæ memoriæ Urbanus Papa in concilio Claromontano tenendam conſtituit, præcipio: & reliqua decreta, quæ ibi a ſanctis Patribus ſancita ſunt, ex authoritate Dei confirmo. „

Ibid. Papa ſic proſecutus eſt: “ Imperator Alemanno-

rum mandavit mihi, ut Mozonem caſtrum adeam, CHRISTI AN. 1119.
ibique pacem cum eo ad utilitatem ſanctæ Matris Eccleſiæ faciam. Illuc utique pro pace laboraturus nunc ibo, & coepiſcopos meos Remenſem & Rotomagenſem, & alios mihi neceſſarios mecum ducam. Aliis omnibus epiſcopis & abbatibus jubeo, ut hic præſtolentur nos, quantocius redituros. Conventionem pacis, ſi fiat nobiſcum, & per vos confirmare optamus; ſin infidelis evaſerit, judicio Spiritus ſancti & veſtro gladium beati Petri vibrare tentabimus. „ (Ex comment. Heſſon.) Præcepit etiam, ut interim, & maxime die colloquii, pſalmos, orationes, & ſacrificia ſpiritualia Deo offerrent, & a majori Remenſi eccleſia uſque ad eccleſiam beati Remigii cum proceſſione nudis pedibus exirent. Deinde ſpiritualem filium & conſobrinum regem Anglorum adibo, (Orderic.) precibus & colloquiis ipſum, & Theobaldum comitem, aliosque diſſidentes commonebo, ut in omnibus rectitudinem & pacem faciant. Illos autem, qui perſuaſionibus noſtris obtemperare noluerint .... terribili anathematis ſententia feriam. His dictis cœtus ſolutus eſt.

Ibid. Ex comment. Heſſon. *Henricus Rex non ſtat promiſſis.* Sequenti die, feria quarta, dominus Papa ad locum colloquii exiit, & feria quinta cum maximo labore pervenit. Feria ſexta, vocatis in cameram Archiepiſcopis & abbatibus, & cæteris ſapientibus viris, quos multos ſecum duxerat, coram omnibus fecit legi ſcriptum utrumque concordiæ. Regis ſcriptum diligentius retractantes epiſcopi, maxime hæc verba: Dimitto omnem inveſtituram omnium eccleſiarum: dixerunt: Si Rex ſimpliciter agit, iſta verba ſufficiunt: ſi cavillari conatur, determinatione nobis videtur indigere: ne forte aut poſſeſſiones antiquas eccleſiarum ſibi conetur vindicare, aut iterum de iiſdem epiſcopos inveſtire. In ſcripto Papæ hæc verba retractabant: Do veram pacem Regi & omnibus, qui cum eo in guerra iſta fuerunt: ne forte in danda pace amplius intelligerent, quam reddendam communionem Eccleſiæ, & ſub hoc verbo Eccleſia cogeretur ſuſcipere quos aut ſuperpoſitos legitimis paſtoribus, aut canonice depoſitos ſine gravi offenſione non poſſet ſuſtinere.

Diligenter omnibus retractatis, miſſi ſunt ad caſtra Regis, Epiſcopus Oſtienſis, Joannes Cardinalis, Epiſcopus Vivarienſis, Epiſcopus Catalaunenſis, & abbas Cluniacenſis ſcripta portantes. (Ibid.) Quæ cum oſtendiſſent, Rex prima fronte, ſe nihil horum promiſiſſe negabat. Tunc Epiſcopus Catalaunenſis reſpondit pro omnibus: Si, Domine, negaveris ſcriptum, quod tenemus in manibus, & determinationem quam audiſti, paratus ſum ſub teſtimonio religioſorum virorum, qui inter te & me fuerint, jurare ſuper reliquias Sanctorum, & ſuper Evangelium Chriſti, te illa omnia in manu mea firmaſſe, & me ſub hac determinatione recepiſſe. Cumque omnium teſtimonio convinceretur, confeſſus eſt quod negaverat. Sed de eis graviter conquerebatur, quia eorum conſiliis promiſerit quod abſque diminutione regni exequi non valeret. Cui ſic reſpondit epiſcopus: In promiſſis noſtris, domine Rex, per omnia fideles nos invenies. Non enim dominus Papa ſtatum Imperii in quolibet imminuere attentat: immo palam omnibus denunciat, ut in exhibitione militiæ & cæteris omnibus, quibus tibi & anteceſſoribus tuis ſervire conſueverant, modis omnibus deſerviant. Si autem in hoc Imperii ſtatum imminui exiſtimas, quod ulterius epiſcopatus vendere tibi non liceat: hoc potius regni tui augmentum ac profectum ſperare debueras, ſi, quæ Deo contraria ſunt, pro ejus amore abjicias.

Ad hæc cum reſpondere non poſſet, inducias pe- Ibid.
tiit uſque mane, dicens ſe velle cum principibus nocte illa de hac cauſa conferre, & ad exequendum promiſſum, ſi poſſet eorum corda inflectere, & alterutrum ſummo mane renunciare. Poſt hæc de modo ſuæ abſolutionis & ſuſceptionis cum noſtris conferre cœperunt: importabile ſibi videri, ſi more aliorum, dominus ſuus nudis pedibus ad abſolutionem accederet. Quibus condeſcendentes legati reſponderunt, quod modis omnibus laborarent, ut Papa calceatum eum, quanto privatius poſſet, reciperet. Colloquio ſic terminato, geſta reportantes ad Papam redierunt: qui de pace deſperans Remos mane redire cogitabat: ſed conſilio comitis Trecenſis & aliorum compulſus eſt ſabbatho fere uſque ad horam ſextam in eodem loco manere.

Summo mane iterum ad caſtra miſſi ſunt epiſcopus Catalaunen-

CHRISTI AN. 1119.

talauuenſis, & abbas Cluniacenſis, ſuper ioducias acceptas reſponſum audituri. Regi dixit epiſcopus: Heri quidem cum juſtitia potuimus a te recedere, quia die denominata parati fuimus, & promiſſum hunc diem poſtulaſti: Nolumus ut propter intervallum unius noctis tantum bonum in nobis remaneat, & ſi hodie promiſſum tuum exequi volueris, paratus eſt adhuc dominus Papa, quod per nos tibi promiſit, modis omnibus adimplere. Rex iratus iterum cœpit inducias quærere, donec colloquium generale cum regni principalibus habere poſſet: ſine quorum conſilio inveſtituras dimittere non audebat. Ad hæc epiſcopus: Quia ioducias ſæpe quærendo, quod promiſiſti implere diſſimulas, nihil nobis & tibi amplius: revertar ad dominum Papam. Sic inſalutatus abiit, nec Regis reſponſa nunciavit. Mox Papa cum ſuis ad aliud caſtrum comitis Trecenſis tranſivit. Rex autem nuncium ad comitem direxit, ſummopere rogans, ut Papam ibi die Dominica detineret, promittens ſe facturum feria ſecunda, quod toties abnegaverat. His ad Papam delatis reſpondit: Feci pro deſiderio pacis, quod ab anteceſſoribus noſtris factum numquam audivi: generalem ſynodum reliqui, ad hominem iſtum cum multo labore perveniens, quæ pacis ſunt, in eo non inveni: unde nullatenus eum ulterius expectabo . . . Si poſt concilium veram pacem nobis Deus dederit, paratus ero ſuſcipere & amplecti: & cum tanta feſtinatione Remos uſque cucurrit, ut eadem die Remis Miſſam celebraret. Sed priuſquam proficiſceretur, Colnoienſis Archiepiſcopus legatos & literas ei direxit, & profeſſa ſubjectione pacem & amicitiam cum illo pepigit: & filium Leonis, quem obſidem habebat, ob amoris ſpeciem gratis reddidit.

Ibid.

Ibid.

Feria ſecunda præ nimio labore infirmatus vix ad concilium acceſſit: exitum & reditum ſuum, & ordinem cauſæ ejus juſſu patribus expoſuit Joannes Cremenſis Cardinalis, inſinuavitque Papam timuiſſe, ne vim ei inferre vellet Imperator, qui cum ingenti exercitu venerat. Feria tertia infirmitate detentus in concilio ſedere non potuit. Feria quarta circa horam tertiam ad concilium acceſſit, & multorum proclamationes uſque ad horam nonam recepit. Lugdunenſis epiſcopus ſurgens dixit: Matiſconenſis epiſcopus conqueritur, quod Pontius Cluniacenſis abbas ipſum eccleſiamque ſuam damnis & injuriis afficiat; eccleſias decimaſque ſuas & debitas ſubjectiones auferat. Pontius reſpondit: eccleſiam ſuam ſervare privilegia, quæ ipſi conceſſit Romanus Pontifex, cui ſoli ſubjecta ſit, Eorum judicium Papa in craſtinum remiſit.

Ibid. *Synodi Remenſis decreta.*

Synodalia decreta poſt hæc in medio prolata & lecta ſunt, & omnium ore confirmata. Primum prohibet ſimoniam: ſecundum ſic habet: " Epiſcopatuum & abbatiarum inveſtituras per manus laicas fieri penitus prohibemus. Quicumque laicorum deinceps inveſtire præſumpſerit, anathematis ultioni ſubjaceat. Et qui inveſtitus fuerit, abſque ulla recuperationis ſpe, honore, quo inveſtitus eſt, careat. „ Illud decretum primo generalius conceptum, poſt multas contentiones ſic promulgatum eſt. Quintum " Presbyteris, diaconibus, & ſubdiaconibus, concubinarum & uxorum commercia prorſus interdicimus. Si qui autem hujuſmodi reperti fuerint, eccleſiaſticis officiis priventur, & beneficiis. Si neque ſic immunditiam ſuam correxerint, communione careant Chriſtiana. „ Decretum etiam pro obſervatione treviæ Dei publicatum eſt.

Ibid.

Ex comment. Heſſon.

Henricus excommunicatur.

Papa feria quinta venit ad concilium, & poſt hymnum ſancti Spiritus, de illius donis diſſeruit. Demum allatæ ſunt candelæ quadringentæ viginti ſeptem, & accenſæ datæ ſunt ſingulis epiſcopis & abbatibus, injunctumque eis, ut omnes candelas tenentes aſſurgerent; & recitata ſunt nomina eorum, quos præcipue excommunicare Papa propoſuerat. Primi nominati ſunt, rex Henricus, & Romanæ Eccleſiæ invaſor Burdinus, qui præ cæteris ſolemniter excommunicati ſunt. Abſolvit etiam Papa a fidelitate Regis, omnes, quotquot ei juraverant, niſi forte reſipiſceret, & Eccleſiæ Dei ſatisfaceret. His completis authoritate Patris, Filii & Spiritus ſancti omnes abſolvit atque ſignavit, & ſic ad propria unumquemque redire permiſit, conciliique finem fecit. Quod vidi & audivi, inquit Heſſo prædictæ relationis author, pedeſtri ſermone deſcripſi. Sed ea tantum quæ ad regis Henrici cauſam pertinent, & decreta ſynodi refert . . .

CHRISTI AN. 1119.

XLII. S. Norbertus auſterioris vitæ ſanctitate & concionum energia celeberrimus, Caliſtum Papam Remos nudis pedibus adiit: omnes admirabantur ejus prudentiam & vim eloquentiæ, & aſſumptæ pœnitentiæ aſperitatem, quam ut temperaret, induci non potuit, ſed ne ſub eo prætextu ejus doctrina poſſet ab aliquibus inſamari, literas authoritatis Apoſtolicæ, quas a Gelaſio acceperat, renovari poſtulavit.

S. Norbert. vit. apud Bolland. 6. Jun.

Quibus acceptis, dominus Papa Bartholomæo Laudunenſi epiſcopo præcepit, ut curam ejus ſuſciperet. Qui ſecum eum deducens Laudunum, ei obtulit B. Martini eccleſiam, quæ ſita eſt in ſuburbio, ubi pauci erant canonici regulares. Norbertus primum renuit, nec niſi obedientia compulſus recepit, ea conditione, ut canonici Apoſtolicam inſtitutionem, quam eos doceret, obſervare vellent.

S. Norbertus Præmonſtrat. Ordinis Fundamenta jacit.

Sed illi tam aſperum vitæ genus poſtea ut novum reſpuerunt. Epiſcopus tamen illius valetudinis curam agens, illum tota hyeme detinuit, hortabaturque ut in epiſcopatu ſuo remaneret: ac circumducens oſtendebat, ſi qua ei placeret vel eccleſia, vel ſolitudo. Victus tandem multorum precibus elegit locum valde ſolitarium, qui Præmonſtratum vocabatur, in quo ſocios colligeret, in eoque ſe manſurum ſpopondit.

Ibid.

Tranſacta hyeme, ad prædicandum exiit, ſolus Cameracum veniens; ibi ſuis concionibus Deo lucratus eſt adoleſcentem nomine Evermodum, qui relictis omnibus eum ſecutus eſt. Nivellam perveniens alium juvenem nomine Antnoium, a Deo ſibi datum recepit. Hi duo, & Hugo, quem prius ſuſceperat, fuere radices futuræ multitudinis, quæ ſubſecuta eſt. Plures tamen habuit vitæ ſuæ imitatores: nam Dominica Paſſionis cum tredecim reverſus eſt Præmonſtratum: & novis advenientibus Dei domus ampliabatur. Non defuerunt adverſantis hoſtis inſidiæ.

Rub. l. 5.

Petrus de Honeſtis, qui canonicos regulares in eccleſia ſanctæ Mariæ in Portu, in agro Ravennate inſtituit; hoc anno quarto Kalendas Aprilis mortuus eſt, & in Portuenſi a ſe extructo cœnobio ſepultus eſt.

Eadmer. l. 5.

XLIII. Caliſtus Papa poſt abſolutam ſynodum, Giſortium Normanniæ oppidum venit, quo ei occurrit rex Henricus. Rex impetravit, ut omnes conſuetudines, quas pater ſuus in Anglia & Normannia habuerat, ſibi concederet: & maxime ut neminem aliquando legati officio in Anglia fungi permitteret, niſi ipſe illum poſtularet:

Papæ & Regis Angliæ colloquium.

Papa viciſſim regem rogat, ut Thurſtano, quem contra ejus voluntatem conſecraverat, reconcilietur, eique ſuam eccleſiam reſtituat. Rex hoc ſe non facturum juraſſe reſpondit. Apoſtolicus ſum, inquit Caliſtus, ſi feceris quod poſtulo, ab hac fidei ſponſione te abſolvam. Rex petiit tempus ad deliberandum. Et recedens poſtea per nuncios Papæ reſpondit. Si contra fidem Thurſtanum Eboraci recepero, non videtur honeſtati regiæ convenire, tuam abſolutionem recipere: quis enim deinceps mihi crederet, ſi datam fidem tam facile annihilari poſſe ſciret? Thurſtano tamen pro illius amore ſuam eccleſiam ea conditione concederet: ut ipſe primum Cantuariam veniret, & plenam obedientiam primati Cantuarienſi profiteretur.

Huved. Eadmer. l. 5.

Thurſtanus propoſiti ſui tenax noluit ſubeſſe Cantuarienſi: non auſus eſt tamen Angliam ingredi. Quod ubi Caliſtus audivit, Henrico regi & Radulpho Cantuarienſi ſuccenſuit: adeo ut minaces in Angliam literas miſerit. Radulpho epiſcopale interdixit officium, niſi infra unum menſem, poſt acceptam ſuam epiſtolam, Thurſtanus, ſine exactione profeſſionis obedientiæ, in ſuam reſtituatur ſedem. Quamobrem a Rege revocatus in Angliam, reducitur in Archiepiſcopatum ſuum.

Matth. Pariſ.

Caliſtus, qui Henrico regi ſe Cantuarienſis eccleſiæ jura conſervaturum promiſerat, hanc tamen aperte violavit, quia Radulphus factus Cantuarienſis epiſcopus, inveſtituram per annulum & baculum paſtoralem a Rege receperat; vel ſaltem, quia Remenſi ſynodo non adfuerat: & tunc nonnulli in Anglia Burdino favebant, qui juxta priora pacta conventa, ex Imperatoris conſenſu fuerat inthronizatus. Caliſtus in eodem colloquio poſtulavit, ut Robertus Normanniæ dux liber dimitteretur, ejuſque filio reſtitueretur Normannia. Rex utrumque negans reſpondit: Frater meus per ſeptem annos Normanniam diripuit, non parcens eccleſiis & monaſteriis. Evocatus ſum, ut tot malis aliquod afferrem remedium, quod ſine bello fieri non potuit; victoriam mihi dedit Deus, quoniam tot malis finem afferre po-

Christi An. 1119. re potoit ſolu captivitas fratris mei, qui ſceleratis & prædonibus favebat. Ejus filium oiſi fugiſſet, cum meo educari euraſſem. Papa non inſtitit.

Eadmer. l. 5. Ptiuſquam autem ad ſedem ſuam rediret Thorſtanus, Alexander Scotorum rex Petrum monachum & priorem eccleſiæ Duniſermelioæ, & duos clericos eum literis miſit ad Radulphum Cantuarienſem Archiepiſcopum. Poſtulabat Eadmerium monachum ad ſe transmitteret, ut ſancti Andreæ epiſcopus conſtitueretur. Radulphus per eoſdem legatos epiſtolam direxit ad Anglorum Regem, ejuſque conſenſum popoſcit; quem utro dedit. Eadmerus igitur in Scotiam eum Radulphi literis ad Regem proficiſcitur. Hic tertio die ſui adventus, qui fuit dies feſtivitatis B. Apoſtolorum Petri & Pauli, eligeote eum clero & populo, & concedente Rege ſuſcepit pontificatum ſancti Andreæ Kelrimuotenſis, & nullam a Rege accepit iovelliturara, nec ei hominium fecit. Sequenti die Rex com electo de conſecratione illius ſecretius agens, & noleos eum ab Eboraceoſi conſecrari; Cantuarienſem Archiepiſcopum ei ioſiouat Eadmerus. Rea conturbatus diſceſſit, nolens eccleſiam Cantuarieoſem aoteferri eccleſiæ ſancti Andreæ. Vocans itaque Guilelmom monachum ei præcepit, ut illius epiſcopatus curam ageret. Poſt menſem Eadmerum reſtituit, qui virgam paſtoralem in altari poſitam ſumpſit. Thurſtaous Eboracenſis, hæc ubi comperit, Anglorum Regem literis exoravit, ut Cantuarieoſem ab eu ordinatione prohiberet, & Scotorum Regi ſcriptis mandaret, ne illam permitteret. Aleaandet rea his offenſus, Eadmerom contemnere, & multis iojuriis eaagitare cœpit, eomque dignitate & rerum epiſeopalium proventu ſpoliare. Eadmetus hæc advertena, intelligenſque, quod quamdiu rex adverſaretur, io correctione illius chriſtianitatis parum proficeret; ex conſilio Glaſconeoſis Epiſcopi, & duorum monachorum Cantuarieoſium, quos ſecum adduxerat, annulum Regi reddidit, virgaque paſtorali ſoper altari depoſita, redit Calaruariam.

Rotomagenſ Synodus. XLIV. Godfredus Archiepiſcopus de Remeoſi concilio, poſtquam Rotomagom reverſus eſt, tertia Novembris hebdomada ſynodum habuit: & Remenſis ſynodi capitula publicavit, & presbyteris ſois omnes fœminarum eooſortium interdixit, atque in traoſgreſſores terribilem anathematis ſeotcotiam vibravit. Cumque presbyteri pondus illud abhorrentes iotet ſe muſſitarent, Albertum quemdam duei juſſit

Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Lab. io careerem. Dum reliqui, quid agendum ſit, deliberareot, Præſul furens de ſynodo exivit, ſatelliteſque ſuos advocat. Illi protinus cum fuſtibus & armis in eccleſiam irruuot, & clericos adhuc mutuo colloquentes ferioot. Quidam poderibus ſuis induti per vicos cœnoſos diffugiunt. Alii podiit & lapidibus hic forte inventis repugnare conati ſunt. Clientes ſic fugati coquos, piſtores & vicinos aſſeclas adſciverunt, & certamen io ſacris peoetralibus iteraverunt, & multos voloerant, presbyteri diffugiont, & diros rumores parochiania & pellicibus referunt, quos oſtenſis corporis læſionibus comprobant. Illius ſeditionis elamor ad aurea Regis perveoit: ſed aliis intentus negotiis diſſimulavit.

Christi An. 1120. *Caliſtus Romam revertitur.* XLV. Caliſtus Papa poſt Giſortii colloquium Romam revertens per Burgundiam tranſiit, ibiqoe Ciſtercienſis monaſterii ſtatuta coofirmavit, juſſitqoe, ut ſinguli abbates quot annis ad generale capitulum eoovcoirent. Ejuſmodi capitulu generalia ob ſuam utilitatem, licet minua frequeotia, poſtmodum inſtituere cæteri ordines religioſi, quorum uuthoritas ſi infringatur, deficit diſciplioa religioſa.

Spicileg. tom. 12. Papa Natale Domini Auguſtoduoi celebravit: quo eum conveniens Bruoo Trevirenſia, ſedis ſuæ privilegia renovari poſtolavit, & obtinuit. Adalbertus Moguntinus de legatione Romanæ ſedis ſibi commiſſa ſeſe ſuperbe efferens, eum ſibi ſubjicere tentabat, quamvis ex conceſſione priorum Apoſtolicorum epiſcopus Trevirenſis ſoli Papæ, vel ejus legato a latere debeat obedire. Conqueſtus eſt etiam de Stephano Metenſi ſuo ſuffraganeo, qui pallium a Papa ſoo avuoeulo obtinuerat. Cluniaci privilegiorum coofirmationia, & exemptionis juriſdictionis legatorum, oiſi a latere miſſi ſint, literæ datæ ſunt die tertio Januarii, anno milleſimo centeſimo vigeſimo.

Caliſti P. epiſt. 5. Cluniaco Vienoam eom Papa ſe contuliſſet, huic eccleſiæ, cujus fuerat Archiepiſcopus, jus primatus io ſeptem provincias attribuit, ſcilicet Viennenſem, Bituricenſem, Burdigalenſem, Auſcitanam, Narbonenſem, Aquenſem, & Ebredunenſem, illiuſque Archiepiſcopum io his ſuum vicarium inſtituit, cum poteſtate indiceodi ſynodos, & negotia eccleſiaſtica dirimendi. Tarentaſiæ etiam Archiepiſcopum Vienneoſi ſubjecit ut Primati. Et ne novu videretur hæc inſtitutio, a Sylveſtro I., & aliis Romanis Pontificibus ejus originem acceſſit: quorum ſuppoſititia reſcripta edidit Joaoues Boſco. Primatus titulum ſine re retinuere ſequentes Archiepiſcopi Vienoenſes; qui tamen vi illius reſcripti Dienſem & Albenſem ſeu Vivarieoſem epiſcopatus ab Arelateoſi diſtractos io ſuam adſcivere provinciam. Christi An. 1120

Iode faucibus Alpium ſuperatis ad S. Ambroſium Papa pervenit: iogreſſuſque Longobardiam, occurrentibus ſibi populis, ubique honorifice ſuſceptus eſt. Jordaous Mediolanenſis Archiepiſcopus huic officio non defuit. Mediolanenſes tamen antea Henrici partes ſequebantur. Jordaoo ſedente, Olricus archipresbyter, & vice dominus eccleſiæ Mediolanenſis, ejuſque ſucceſſor, ordioavit feſtum mortuorum ſequeoti die poſt feſtum dedicationis, quæ ſemper erat Dominica tertia Octobris. Burdinus audito ejus adventu fugit Sutrium, Petri Leonis caſtrum. Petrus autem Portoenſis epiſcopus & urbis vicarius eum aliis cardioalibus, aliiſque clericorum populique turmis obviam Pontifici longiſſime properavit. Caliſtus tertio Nonas Junii Romam ingreſſus eſt, cantantibus & plaudeotibus præ gaudio omnibus ordinibus. Sequenti menſe, ut Normannos ad Sutrii expugnationem hortaretur, Beneventum ſe contulit, & octavo die menſis Auguſti civitatem hanc ingreſſus eſt. Veneruot ad eum illico Guillelmus Apuliæ dux, princeps Capuanæ urbis, Jordanus comes, & Papæ fidelitatem fecerunt, qui inveſtituram illarum regionum eis prædeceſſorum ſuorum more conceſſit. His ita diſpoſitis Romam per mare rediit, ibique ſacrum Paſchæ diem celebravit, anno milleſimo centeſimo vigeſimo primo. Et Lambertum Oſtienſem epiſcopum, & Saxonem cardioalem presbyterum S. Stephani, & Gregorium diaconum, qui poſtea fuit Pontifex, ſub Innocentii II. nomine, ut pacem in regno & Eccleſia reformarent, ad Henricum Imperatorem delegavit. Paticell. Falco. Pandul. Christi An. 1121.

Exercitu etiam congregato Sutrium oppugnari juſſit Burdinus, a ſuis dictus Gregorius VIII. A civibus detentus Caliſti militibus traditur, qui injuriis aſſlictum ligaverunt, & propriis veſtibus exutum camelo impoſuere, ejuſque caudam pro fræno tenere coegerunt, captivumque Romam perduxerunt oono Kalendas Majas. Pontifex inito conſilio ad monaſterium ſanctæ Trinitatis illum relegavit, quod Cava dicitur, eum triennio fere integro Romanam invaſiſſet Eccleſiam, ibique habitu monachi indutus ad vitam cœnobiticam reverti compulſus eſt. Caliſtus anno ſequenti illum de Cavenſi monaſterio extractum in arce Janula cuſtodiendum tradidit. Poſt biennium Honorius Papa II. illum in arcem Fumonis tranſtulit, ibique mortuus eſt. Falco. chron. *Burdinus antipapa captus.*

Caliſtus poſtea Fragipanum torres demolitus eſt, & quoſdam comites, qui latrociniis vias infeſtabant, Eccleſiæque bona deprædabantur, perdomuit, ſicque pacem & ſecuritatem Romæ & in Italia reſtituit: ita ut peregrini S. Petri eccleſiam ſecuri frequentarent. Literis datis ad epiſcopos & omnes regni Franciæ fideles, Burdini captivitatem ſignificaverat, ut Deo gratias referrent. Ludovicus rex ei reſcribens, de ea ſe gratulatur, & revocans in memoriam, quomodo ei in neceſſitatibus ſubvenerit, nec ab ejus fidelitate Imperatoris precibus & promiſſionibus avelli potuerit, inſtanter efflagitat, ut Senonenſem eccleſiam, quam ad certum tempus a Lugdunenſis primatus ſubjectione exemerat, in perpetuum liberet, ac priſtinæ libertati reſtituat. Hujus poſtulationis cauſam ſic aperit: Videat, dulciſſime Pater, diſcretio tua, ne civitas Lugdunenſis, quæ de alieno eſt regno, de noſtro floreat detrimento. Lugdunum enim tunc pertinebat ad Burgundiæ regnum, quod erat dominii Imperatoris. Caliſt. P. epiſt. in act. ſynod. Lateran.

XLVI. S. Norbertus interim congregatis clericis ferme quadraginta, & plurimis laicis, eos frequenter hortabatur, ne deſiſterent a felici propoſito, & ſpontanea paupertate, quam ſuſceperant, & ſubmonuit de Patrum inſtitutionibus. Et quoniam vitæ canonicæ cum ſuis ab infantia fuerat deputatus, S. Auguſtini regulam elegit, & die Natalis Domini, anno mille- *S. Norbertus inſtituit canonicos regulares.*

CHRISTI AN. 1121. Bolland. 6. Junii.

ſimo centeſimo vigeſimo primo, ſub eadem, ſtabilitatis in loco, & profeſſionis gratia ſe ipſos conſcripſerunt. Veſtem albam & laneam ſuis dedit, ſed ſine lineia, niſi quæ veſtibus in choro ſuperponerent. Severus erat in cenſura, & ſuos docebat, neglectis corporalibus, totos ſe ad ſpiritualia convertere; ſicque ſub tanto magiſtro profecere, ut potius veterem, quam novam tunicam eligerent, nullumque opus erat tam vile, quod reſpuerent: obedientia erat promptiſſima, illic ſilentium omni tempore: jejunabant, una refectione contenti in die. Imprimis tria ſæpe ſuis commendabat: ſcilicet, circa altare & divina myſteria munditiam, exceſſuum & negligentiarum in capitolo & ubique emendationem, pauperum curam & hoſpitalitatem. Sic per Dei gratiam profecit ejus inſtitutum, ut anno trigeſimo ejus converſionis, jam fere centum monaſteria a ſequacibus ejus per diverſas orbis partes conſtructa numerarentur.

Hiſt. reſtaur. abbat. S. Martin. Torn. Spicileg. tom. 12.

Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Lab. *Bellovacenſis ſynodus.*

XLVII. Epiſcopi duodecim & duo Archiepiſcopi, Remenſis & Turonenſis cum Conone legato, decimo quinto Kalendas Novembris convenere Belluacis, ut de S. Arnulphi Sueſſionenſis epiſcopi corpore de terra levando tractarent: ſic Sanctorum tunc fiebat canonizatio. Aldebergenſis abbas libellum de ejus vita, moribus & miraculis, obtulit epiſcopis; Liſiardus Sueſſionenſis epiſcopus, hæc eſſe vera & multis teſtibus comprobari poſſe affirmavit. Quidam nobiles magiſtri ſcholarum acceperunt libellum, & quædam capitula curſim perlegerunt, & dixerunt: Revera de Deo non eſt, qui ejus Sancti exaltationi contrarius eſt.

Willelmus Catalaunenſis epiſcopus, qui columna Doctorum dicebatur, rogatus a Lamberto Tornacenſi, cauſam ante Legatum & Archiepiſcopos expoſuit; qui una voce reſponderunt: Judicium veſtræ authoritatis ſuſcipimus, & decretum veſtri conſenſus roboramus. Lambertus epiſcopus tunc vocans prædictum abbatem, deſignavit Kalendas Maji anni ſequentis, quibus viri Dei corpus de humo levatum juxta morem Gallicanæ eccleſiæ, ſubtus ſanctum altare reponeret. Jam dudum longe maturius & accuratius fiunt inquiſitiones, examina & judicia de eorum moribus & miraculis, qui in Sanctorum numerum referuntur.

Ibid. *Neapolitana ſynodus.*

Sex epiſcopi Palæſtinæ præſide Guaremundo patriarcha Hieroſolymitano convenere Samariæ, quæ Neapolis dicebatur, & edidere viginti quinque canones de reformatione morum, qui exciderunt.

Abaelar. epiſt. 1. *Abaelardi initia.*

XLVIII. Eadem ætate florebat Petrus Abaelardus Nannetenſis: natus ad literarum diſciplinam, facile eas didicit, præſertim dialecticam, cujus diſcendæ percupidus, diverſas diſputando perambulavit provincias, ac tandem Pariſios venit, ubi audivit Guillelmum Campellenſem, cui primo fuit acceptus, ſed poſtmodum graviſſimus ob ingenii juveniliter exultantis ſuperbiam, quam ſic ipſe prodit in epiſtola, qua calamitatum ſuarum hiſtoriam complexus eſt. Adoleſcens Melodunum veniens docere cœpi: & ab hoc ſcholarum noſtrarum exordio, ita in arte dialectica nomen meum dilatari cœpit, ut non ſolum condiſcipulorum meorum, verum etiam magiſtri fama contracta paulatim extingueretur. Hinc factum eſt, ut de me amplius ipſe præſumens, ad caſtrum Corboli, quod Pariſiacæ urbi vicinum eſt, quantocius ſcholam noſtram transferrem, ut inde videlicet crebriores diſputationis aſſultus noſtra daret opportunitas. Plura ejuſdem modeſtiæ in ejus ſcriptis leguntur. Poſt aliquod tempus Pariſiis ſacram ſcripturam legit.

Fulbertus canonicus eccleſiæ cathedralis Pariſienſis eum rogavit, ut ſucciſivis horis Heloiſſam nobilem virginem neptem ſuam, forma venuſtam, doctrina præſtantiorem (Hæbraicam enim, Græcam & Latinam linguam noverat) philoſophicis aliiſque liberalibus artibus imbueret: verum Abaelardus amoribus ejus illaqueatus, ipſam quoque ſuis illaqueavit, ex eaque ſuſcepit filium, quem vocari voluit, Aſtrolabium. Hoc ſcelus nuptiis, conſentiente Fulberto, imminuere voluit; ſed ut interim liberius ſcholis vacaret, Heloiſſam cum Argentolienſibus monialibus recluſit, monuit tamen, ne velum indueret. Fulbertus autem aliique Heloiſſæ conſanguinei eum ſibi illuſiſſe credentes, qua parte peccaverat, crudeliter mutilaverunt, & eunuchum effecerunt. Indeque ipſe pudore ſuffuſus monachum in monaſterio S. Dionyſii juxta Pariſios induit. Heloiſſa vero ab epiſcopo velum gemens accepit in monaſterio Argentolienſi, in quo poſtmodum priориſſa & abbatiſſa fuit.

CHRISTI AN. 1121.

Scholares cum ad eum confluere non deſiſterent, ab eis rogatus eſt Adamus Abbas, ut eum docere permitteret; quod facile conceſſit. De monachis autem, quibuſcum vivebat, ſic ipſe ſcribit: Eorum intolerabiles ſpurcitias ego frequenter atque vehementer modo privatim, modo publice redarguens, omnibus me ſupra modum oneroſum atque odioſum effeci. Qui ad quotidianam diſcipulorum noſtrorum inſtantiam maxime gaviſi occaſionem nacti ſunt, qua me a ſe removerent; ſed non multo poſt multorum odiis in eum ardentibus, dum ipſe nimis ingenio ſuo indulget, alioſque deſpicit, variis erroribus inſimulatur.

Otho Friſing. l. 1. c. 47.

De ſancta Trinitate ſcribens & docens, tres perſonas, quas ſancta Eccleſia non vacua nomina tantum, ſed res diſtinctas, ſuiſque proprietatibus diſcretas, hactenus & pie credidit, & fideliter docuit, nimis attenuans, non bonis uſus exemplis, inter cætera dixit: ſicut eadem oratio eſt propoſitio, aſſumptio & concluſio; ita eadem eſſentia, eſt Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus: ob hoc Sueſſione provincialis contra eum ſynodus, ſub præſentia Cononis Romanæ ſedis legati, congregata eſt, & ab egregiis viris & nominatis magiſtris, Alberico Remenſi, & Leuthaldo Novarienſi, Sabellianus hæreticus judicatus, libros, quos ediderat, propria manu ab epiſcopis igni dare coactus eſt, nulla ſibi reſpondendi facultate conceſſa: eo quod diſceptandi in eo peritia ab omnibus ſuſpecta haberetur. Gaufridus S. Bernardi abbatis Clarevallenſis notarius in epiſtola ad Henricum cardinalem & epiſcopum Albanenſem eadem de ejus damnatione ſcribit: Audivi, inquit, quod ſuper damnatione Petri Abaelardi diligentia veſtra deſiderat plenius noſſe ſimiliter veritatem: cujus libellos piæ memoriæ Innocentius Papa II. Romæ in eccleſia B. Petri incendio celebri condemnavit, Apoſtolica authoritate hæreticum illum denuncians; nam & ante plures annos, Cono cardinalis & legatus Romanæ Eccleſiæ, Theologiam ejus, Sueſſione concilium celebrans, & ſimiliter concremaverat, ipſum Petrum præſentem arguens, & convictum de hæretica pravitate condemnans. Illius ſynodi acta periere. Quid in ea geſtum ſit, ſic refert Abaelardus, ut potius apologiam ſuam texuerit, ſuperbe & acriter perſtringens adverſarios. Hinc præter ea, quæ diximus, id unum certo ex ejus narratione colligi poteſt. Cum, inquit, ad profitendam fidem meam aſſurgerem, ut, quod ſentiebam, verbis propriis exponerem: adverſarii dixerunt: non aliud mihi neceſſarium eſſe, niſi ut ſymbolum Athanaſii recitarem .... & ſcriptum ad legendum afferri fecerunt. Legi inter ſuſpiria, ſingultus & lacrymas, prout potui. Inde quaſi reos & convictus abbati S. Medardi traditus, ad clauſtrum ejus quaſi ad carcerem trahor. Non multo poſt remiſſus eſt in monaſterium ſuum.

Sueſſionenſis ſynodus damnat Abaelar.

Apud Ducheſn. tom. 4.

Ibid. *Abaelardi palinodia.*

Monachi S. Dionyſii ei infenſi erant, non tantum quia licentiorem eorum vitam redarguebat, ſed etiam quia in privato colloquio quibuſdam monachis dixit: veriorem ſibi videri Bedæ quam Hilduini ſententiam. Beda autem aſſerit, Dionyſium Areopagitam Corinthiorum potius quam Athenienſium fuiſſe epiſcopum. Inde enim ſequebatur, Dionyſium Galliarum Apoſtolum, non eſſe Areopagitam: ſiquidem acta, quæ de eo circumferuntur, eum faciunt Athenienſium epiſcopum. Adam abbas non modo cœnobium ſuum læſum, ſed regiam quoque majeſtatem imminutam ratus, Abaelardum ſeſe Regi declaraturum minatus eſt; ſed is opportunam nactus occaſionem, cuſtodes incautos fefellit, atque ad Theobaldum Tricaſſinæ civitatis & Provini dominum confugit, & apud Provinum in cella S. Argulphi cum monachis S. Petri Trecenſis commoratur. Adam abbas comminatur, ſe illum excommunicaturum, ni redeat: & jubet, ut ad reparandam injuriam monaſterio ſancti Dionyſii illatam canat palinodiam, & Dionyſii Areopagitæ hiſtoriam ab Hilduino editam, ſcriptis ſuis confirmet. Acquieſcit Abaelardus, & ſeu volens, ſeu invitus, epiſtolam dirigit abbati ſuo cum hac inſcriptione: Adæ dilectiſſimo Patri ſuo, abbati, D. G. glorioſiſſimorum martyrum Dionyſii, Ruſtici & Eleutherii ibidem corpore quieſcentium, unaque fratribus & commonachis ſuis chariſſimis, Petrus habitu monachus, vita peccator. Dum

autem

CHRISTI An.1121. autem inter abbatem Adam, & Priorem cellæ ſancti Petri Trecenſis, atque ipſum Abaelardum de reditu tractatur, Adam abbas obiit.

Annal. Saxo. p. 645. XLIX. In Germania dum civile bellum magis ac magis ardere videtur, Imperatorque Moguntiam expugnare parat, & Saxones aliique Principes ab Adalberto Archiepiſcopo concitati, in ejus auxilium milites colligunt. Fiunt interim per omnes eccleſias jejunia, ſupplicationes, litaniæ. Quapropter Deus reſpexit in orationem humilium & miſit ſpiritum pacis inter Principes, dum longe ab invicem conſediſſet uterque exercitus. Miſſis utrimque quibuſdam ſapientiſſimis & religioſis Principibus de concordia honorabiliter tractare cœperunt, & Regis indignatio ſic mitigata eſt, ut ipſe præſens negotium non ſuo, ſed optimatum utriuſque partis arbitrio terminatorum decreverit. Inde denominati ſunt utriuſque partis duodecim primares, quorum corda timor Dei poſſidens inveteratam diſcordiam inter regnum & ſacerdotium ſedare nemine reſiſtente ſufficeret. Ad hæc terminanda collaudatur conventus totius regni principum Wirreburgi ſeu Herbipoli, die feſto ſancti Michaelis anni milleſimi centeſimi vigeſimi primi.

Ibid. Conventus Wirceb. de pace. Evoluti tribus menſibus, Henricus Imperator cum ingenti comitatu venit Wirceburgum, & pariter Saxonum principes cum Adalberto Archiepiſcopo Moguntino. Cæteri caſtrametati ſunt juxta rivum, qui Werna dicitur. Ibi ſecuritate per internuntios utrobique compoſita, poſt triduum Imperatorem conveniunt, a quo pacifice extra muros recepti: exinde per continuam ſeptimanam in curia conveniunt, ibique ſuper præſenti ſchiſmata regni & ſacerdotii ſolerter tractare non ceſſaverunt. Et quamvis nonnulli pacem odientes ſcandala nova veteribus ſuperſeminare tentaverint, Imperator ſponſionis ſuæ non immemor, univerſas quæſtiones, quæ ventilabantur, juxta ſenatus conſultum concludi per omnia conceſſit. Tandem pacem firmiſſimam ab omnibus legaliter eſſe ſervandam. Regalia vel fiſcalia regno, eccleſiaſtica eccleſiis, prædia depredatis, hæreditates hæredibus, adjudicata ſunt. Prædones & fures edictis Imperialibus perſequendos, & legibus antiquitus conſtitutis coercendos unanimi conjuratione confirmatum eſt. De verbo autem excommunicationis, unde ſcandala cuncta pullulaverant, nihil eſt definitum: tamen ad Apoſtolicam audientiam concorditer delatum, denominatis in præſenti legatis, qui Romam hæc omnia deferrent: quatenus indicto per authoritatem Apoſtolicam generali concilio, ſpiritus Dei judicio terminarentur. Legati deſignati ſunt, Otto Bambergenſis epiſcopus, dux Henricus, comes Beringerus, qui hæc omnia Noricis principibus, qui aliis reipublicæ cauſis occupati huic conventui deerant, intimarent. Illi Kalendis Novembris apud Ratiſponam convocati his conſenſere.

L. De inveſtituris, tantorum diſſidiorum materia,

Goffrid. Vindoc. opuſc. 2. quatuor opuſcula tunc edidit Goffridus abbas Vindocinenſis, in Andegavis nobili genere natus: tribus Romanis Pontificibus fuit intimus: vir acris ac fervidi ingenii, quod in ſacris præcipue literis, canonibuſque exercitatum omnia paſſim opera cum ſingulari ejus pietate teſtantur. In primo reſpondens Petro Leoni Cardinali, qui de inveſtituris eum interrogaverat, legitime rejicit inveſtituram a laicis datam, qui ſpiritualia conferre præſumunt: &

De Inveſtituris. ſubjicit. “ Ibi imprimis omnis eccleſiaſticus ordo confunditur, quando hoc, quod unicuique a ſolo ſuo conſecratore in eccleſia, cum orationibus, quæ ibi conveniunt, dari debet, a ſæculari poteſtate prius accipitur. Quod ſancti Apoſtoli non ſolum interdixerunt, verum etiam omnes illos, qui per ſæcularem poteſtatem eccleſiam obtinent, damnaverunt .... Inveſtitura enim, de qua loquimur, ſacramentum eſt, id eſt, ſacrum ſignum, quo epiſcopus a cæteris hominibus ſecernitur. „ Ejuſmodi inveſtituram merito vocat hæreſim, quæ ſæpius adjunctam habet ſimoniam, cum inveſtiens exigit pecu-

Opuſc. 3. niam. Eadem docet in alio opuſculo, quod ad Caliſtum Papam miſit.

Ibid. opuſc. 4. In tertio opuſculo ſic exponit, quænam inveſtitura poſſit laicis concedi. “ In eccleſiaſticis poſſeſſionibus, quamvis nec in legibus, nec in canonibus inveniatur, tamen propter ſcandalum & ſchiſma vitandum, talis Regibus inveſtitura conceditur, ut nec ipſi propter hoc pereant, nec ſancta Eccle-

ſia detrimentum patiatur ..... Alia eſt utique inveſtitura, quæ epiſcopum perficit, alia vero, quæ epiſcopum paſcit. Illa ex divino jure habetur, iſta ex jure humano .... Subtrahe jus divinum, ſpiritualiter epiſcopus non creatur: ſubtrahe jus humanum, poſſeſſiones amittit, quibus ipſe corporaliter ſuſtentatur. Id ſequenti D. Auguſtini authoritate confirmat: Noli dicere, quid mihi, & Regi? Quid tibi, & poſſeſſioni? nam per jura Regum poſſeſſiones habentur. Si vero dixeris, quid mihi, & Regi? Noli jam dicere poſſeſſiones tuas, quia ipſa jura, quibus poſſeſſiones poſſidentur, renuntiaſti. Nam ſecundum jus Imperatorum poſſides terrena. Tolle Imperatorum jura, quis audet dicere, mea eſt iſta villa, aut meus eſt iſte ſervus, aut mea eſt iſta domus .... Jure ergo humano, jure Imperatorum. Quare? quia ipſa jura humana per Imperatores & Reges ſæculi Deus diſtribuit Eccleſiæ ſuæ. Poſſunt itaque ſine offenſione Reges, poſt electionem canonicam & conſecrationem, per inveſtituram regalem in eccleſiaſticis poſſeſſionibus conceſſionem, auxilium, defenſionem epiſcopo dare. Quod quolibet ſigno factum extiterit, Regi, vel Pontifici, ſeu catholicæ fidei non nocebit. „ Juxta ejus ſententiam poſtea de pace conventum eſt.

LI. Bruno Spirenſis epiſcopus, & Arnulphus abbas Fuldenſis, ab Imperatore & Germaniæ principibus ad Papam delegati, legatione peracta, redire ducentes ſecum Lambertum Oſtienſem epiſcopum vicem Papæ per omnia tenentem, cum duobus Cardinalibus, Saxone presbytero, & Gregorio diacono, qui ob reconciliationem regni & ſacerdotii miſſi fuerant. CHRISTI An.1122. Uſperg. Ubi primum pervenere in Germaniam, conventus Wirceburgi indictus habitus eſt Wormatiæ, die octava Septembris, anno milleſimo centeſimo vigeſimo ſecundo. Incredibile eſt, quam prudenti, quam inſtanti eruditorum procerum conſilio pro pace & concordia per unam vel amplius hebdomadam certatum ſit. Pax tandem ſancita eſt iis conditionibus, quæ in ſequentibus Papæ & Imperatoris ſcriptis continentur. “ Ego Henricus Dei gratia Romanorum Imperator Auguſtus pro amore Dei Annaliſt. Saxo. 648. & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, & domni Papæ Caliſti, & pro remedio animæ meæ, dimitto Deo & ſanctis Apoſtolis Petro & Paulo, ſanctæque Catholicæ Eccleſiæ omnem inveſtituram, per annulum & baculum: & concedo in omnibus eccleſiis, quæ in regno & in Imperio meo ſunt, canonicam fieri electionem & liberam conſecrationem. Poſſeſſiones & Concordia ſacerdotii & Imperii Concil. tom. 6. ed. Hard. regalia B. Petri, quæ a principio hujus diſcordiæ, uſque ad hodiernum diem, ſive patris mei tempore, ſive etiam meo, ablata ſunt, quæ habeo, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ reſtituo: quæ autem non habeo, ut reſtituantur, fideliter juvabo. Poſſeſſiones etiam omnium eccleſiarum aliarum & principum, & aliorum tam clericorum quam laicorum principum conſilio & juſtitia, quæ habeo, reddam: quæ non habeo, ut reddantur, fideliter juvabo. Et do veram pacem domno Papæ Caliſto ſanctæque Romanæ Eccleſiæ, & omnibus, qui in partibus ipſius ſunt & fuerunt, & in quibus ſancta Romana Eccleſia auxilium poſtulaverit, fideliter juvabo. „

Papæ ſcriptum. Ibid. Papæ vero ſcriptum ſic habet: “ Ego Caliſtus ſervus ſervorum Dei, dilecto filio Henrico, Dei gratia Romanorum Imperatori Auguſto, concedo electiones epiſcoporum & abbatum Teutonici regni, qui ad regnum pertinent, in præſentia tua fieri abſque ſimonia & aliqua violentia. Et ſi qua inter partes diſcordia emerſerit, Metropolitani & comprovincialium conſilio, vel judicio ſaniori parti aſſenſum & auxilium præbeas. Electus autem a te regalia per ſceptrum recipiat, exceptis omnibus, quæ ad Romanam Eccleſiam pertinere noſcuntur: & quæ ex his tibi jure debet, faciat. Ex aliis vero partibus Imperii conſecratus infra ſex menſes regalia per ſceptrum a te recipiat. De quibus vero querimoniam mihi feceris & auxilium poſtulaveris, ſecundum officii mei debitum auxilium tibi præſtabo. Do tibi veram pacem & omnibus, qui in parte tua ſunt, aut fuerunt tempore hujus diſcordiæ. Datum anno Dominicæ Incarnationis milleſimo centeſimo vigeſimo ſecundo, nono Kalendas Octobris. „

Ibid. Hujuſmodi ſcripta & reſcripta propter infinitæ multitudinis conventum in loco campeſtri juxta Rhenum lecta ſunt, data & accepta, moxque ab Apoſtolicæ ſedis apocriſiariis in communionem receptus Imperator, & univerſus ejus exercitus, & generali

CHRISTI AN. 1122. abſolutione cunctis hoc ſchiſmate pollutis per authoritatem Apoſtolicam facta. Celebratis a domno Oſtienſi divinis ſacramentis, inter quæ domnum Imperatorem cum pacis oſculo ſanctaque communione pleniſſime reconciliavit, diſceſſum eſt ab omnibus cum infinita lætitia.

Ibid. Imperator die feſto S. Martini Bambergæ alterum colloquium habuit cum Principibus, qui priori non adfuerant. Et cunctis in ſua vota concordantibus, legatos proprios cum Romanis deſtinavit, & per eos munera honorifica Papæ conſanguineo ſuo direxit. Caliſtus Papa Henrici legatione ſuſcepta, ad eum reſcripſit, Deo gratias agens, qui eum tandem ad Eccleſiæ ſuæ gremium revocavit. Tum ſubjicit: " Age ergo, fili chariſſime, ut tu nobis, & nos te fruamur in Domino, perpendat imperialis excellentia tua, quantum diuturna Eccleſiæ Imperiique diſcordia Europæ fidelibus attulerit detrimentum, & quantum noſtra pax afferre poterit boni fructus, Domino cooperante, incrementum. „ Demum hortatur, ut alios ſuos legatos quamprimum remittat, quoniam inſtabat tempus concilii, quod indixerat. Sic ſalvis Imperii & regni juribus, proviſum eſt, ne principes epiſcopatuum & abbatiarum collationes ſibi vindicarent, vel quod deterius eſt, ea ſimoniace venderent, uti ſæpiſſime contigerat.

Calist. P. epist. ad Henric. Imp.

Eadmer. l. 6. LII. Caliſtus Papa ſic authoritate ſua confirmata, legatos direxit in varias provincias, qui pariter ubique non ſuſcepti ſunt. Petrum Cluniacenſem monachum tunc cardinalem presbyterum miſit in Galliam, Britanniam & Hyberniam. Erat autem filius Petri Leonis Romanorum potentiſſimi. Henricus Angliæ rex, audito illius adventu, direxit Bernardum epiſcopum S. David de Walis, & Joannem clericum trans mare, eo uſque, ubi Petrus Regis voluntatem de ſuo introitu opperiens commorabatur, ut illum ad ſe perducerent. Rex eis injunxerat, ut iter ejus ſic diſponerent, ut nec eccleſias, nec quælibet Angliæ monaſteria hoſpitandi gratia ingrederetur, nec aliunde quam de ſuis vicis neceſſaria ei miniſtrarentur. Perductus ad Regem digne ſuſceptus eſt: & expoſita ſui adventus cauſa, Rex obtenta expeditione dixit: Se tanto negotio tunc operam dare non poſſe; cum legationis illius ſtabilem authoritatem nonniſi per conniventiam epiſcoporum, abbatum & procerum, ac totius regni conventum roborari poſſe conſtaret: ſuper hæc patrias conſuetudines ab Apoſtolica ſede ſibi conceſſas nequaquam ſe æquanimiter amiſſurum fore teſtabatur, (in quibus hæc erat præcipua, quæ regnum Angliæ liberum ab omni legatione conſtitueret.) His Petrus aſſenſum præbere utile judicavit & annuit. Quapropter magnifice honoratus, nullo modo ſe illi quidquam antiquæ dignitatis derogaturum; imo ut dignitatis ipſius gloria augmentaretur, ſpopondit, plena fide elaboraturum. Pax itaque firma inter eos confirmata eſt, ſicque cum ingenti pompa extra Angliam miſſus eſt.

Petrus legatus in Angliam non admiſſus.

Ibid. Cantuariam dum pertranſiret, ubi magnifice ſuſceptus eſt, querimonia apud eum depoſita eſt pro gravi injuria, qua Caliſtus Papa Cantuarienſem eccleſiam, in cauſa Thurſtani Eboracenſis, humiliare non veritus eſt. Quam ipſe leni mente ſuſcipiens, privilegia dudum a Romana ſede conceſſa oſtendi ſibi poſtulavit: & ſi rata eſſe probarentur, promiſit ſe elaboraturum, ut, quod nuper factum erat, in nihilum redigeretur. Prudentum igitur ratione virorum probatum eſt, bullatas antiquitus chartas incendio, quo tota conflagravit Eccleſia, quinquaginta annis necdum tranſactis fuiſſe conſumptas: paucis illarum in antiquis ſchedulis, ſeu veteribus libris paſſim tranſcriptis: quarum veritas, & Romani ſtyli eloquio, & authoritate jam per quadraginta & amplius annos ab ipſa Eccleſia inconcuſſe poſſeſſa declaratur. His ille perſpectis, ut, quod factum fuerat, corrigeretur, ſe modis omnibus opem adhibiturum pollicitus eſt. Petrus iſte poſtea fuit antipapa ſub nomine Anacleti.

Chron. Cluniac. LIII. Pontius Cluniacenſis abbas, vir ferventioris indolis, ſuorum odia in ſe concitavit, qui eum diſſipationis accuſarunt, ita ut Papæ res innoteſceret. Pontius indignatus Romam proficiſcitur, atque in manu Papæ ſuam abbatiam ſponte reſignavit, & Hieroſolymam devotus petiit. Hugo prior ſanctimonialium de Marcianno ei in abbatiam ſubſtituitur; ſed poſt tres menſes octavo Idus Julii obiit. Petrus I. poſt eum electus eſt in octavis Aſſumptionis B. Dei Genitricis Mariæ: hic cognominatus fuit Venerabilis. Originem ducebat ex nobiliſſimis Arverniæ magnatibus. Ejus parentes ipſum ab infantiæ cunis Deo militaturum ſub monaſtica obſervantia obtulerant. Algerus canonicus & ſcholaſticus Leodienſis, poſtquam per viginti annos in rebus eccleſiaſticis duobus epiſcopis miniſtravit, ſcribens de iis ad multas eccleſias & perſonas, multas inſignes epiſtolas, poſt obitum S. Friderici epiſcopi, cum adhuc firmo corpore valeret, vitam monaſticam circa hæc tempora profeſſus eſt in Cluniacenſi monaſterio. Adhuc canonicus ſcripſit tres egregios libros imprimis adverſus hæreſim Berengarii de ſacramento corporis & ſanguinis Domini. Alios etiam errores, qui tunc circa Eucharistiam graſſabantur, in eo refert & docte refellit. Alia ejus opera & epiſtolæ vel exciderе, vel nondum edita ſunt. Ejus humilitas, morum innocentia & ſuavitas maxime laudantur. Poſt decem annos ſanctæ converſationis migravit ad Deum.

CHRISTI AN. 1122.

Eadmer. l. 6. nov. Radulphus Cantuarienſis Archiepiſcopus decimo tertio Kalendas Novembris ejuſdem anni, e paralyſi mortuus eſt, & tertio die in medio aulæ majoris eccleſiæ decenter ſepultus. Quibus verbis Eadmerus ejuſdem eccleſiæ monachus, S. Anſelmi & Radulphi fidelis comes & miniſter, ſex ſuos libros novorum abſolvit, quos Joannes Seldenus magno hiſtoricæ veritatis compendio edidit. Illius poſtea nulla fit mentio, ac proinde non diu ſupervixit. S. Wilfridi & S. Anſelmi vitam compoſuit, & alia quædam opuſcula.

CHRISTI AN. 1123. LIV. Caliſtus Papa Romæ ſynodum celebravit, decimo quarto Kalendas Aprilis, anno milleſimo centeſimo vigeſimo tertio, quam Imperator & Germaniæ principes poſtulaverant. Ultra-montanos omnes fere epiſcopos & Archiepiſcopos & abbates, & totius Italiæ eccleſiarum paſtores accerſiri præceperat, ut authoritate ſynodali pactum cum Henrico Imperatore initum confirmaret. Trecenti & amplius epiſcopi conſedere in baſilica Lateranenſi, ut refert Sugerius abbas, qui ſynodo interfuit. Apoſtolicus præſidens juſſit afferri, & coram omnibus legi ſuum & Imperatoris libellum, quibus pacis inter ſe ſacerdotium & Imperium initæ conditiones continebantur, & continuo confirmatæ ſunt ab omnibus. Imperatoris ſcripto, quo inveſtituras per annulum & baculum paſtoralem remittebat, in actis ſubſcripſere Adalbertus Moguntinus Archiepiſcopus, & Fridericus Colonienſis, & ſex epiſcopi, tum abbas Fuldenſis, & duo duces, totidem marchiones & tres comites. Imperatoris aureo ſigillo munitum in archivis Romanæ Eccleſiæ tenetur reconditum.

Landulph. Falc. chron. *Synodus Lateranenſis prima generalis.*

Suger. in vit. Lud. VI.

Editi ſunt præterea viginti duo canones. Primus prohibet ſimoniam, ſi quis vero in eccleſia ordinationem vel promotionem taliter acquiſierit, acquiſita prorſus careat dignitate. Tertius ſic habet: " Presbyteris, diaconibus, vel ſubdiaconibus, concubinarum & uxorum contubernia penitus interdicimus, & aliarum mulierum cohabitationem, præter quas ſynodus Nicæna, propter ſolas neceſſitudinum cauſas habitare permiſit. „ 21. iiſdem matrimonia contrahere prohibet, & contracta disjungit: & contrahentes pœnitentiæ publicæ ſubjicit. Quartus. " Omnium negotiorum eccleſiaſticorum curam epiſcopus habeat, & ea velut Deo contemplante diſponat; ſi quis ergo Principum, aut laicorum aliorum diſpenſationem, vel donationem rerum, ſive poſſeſſionum eccleſiaſticarum ſibi vindicaverit, ut ſacrilegus judicetur. „ Sextus Burdini antipapæ ordinationes declarat irritas. Octavus ſub anathemate prohibet, ne quis civitatem Beneventanam invadat, vel retineat. Nonus. A ſuis epiſcopis excommunicatos, ab aliis epiſcopis, abbatibus & clericis in communionem recipi prohibemus. Decimus. " Nullus in epiſcopum niſi canonice electus conſecretur. Quod ſi præſumpſerit, & conſecratus & conſecrator abſque recuperationis ſpe deponantur. Decimus tertius. Si quis ter admonitus treugam non ſervaverit, excommunicetur. Decimus ſeptimus. Interdicimus abbatibus & monachis publicas pœnitentias dare, & infirmos viſitare, & unctiones facere, & Miſſas publicas cantare. Chriſma & oleum, conſecrationes altarium, ordinationes clericorum, ab epiſcopis accipiant, in quorum parochiis manent. Decimus nonus. Servitium, quod monaſteria, aut eorum eccleſiæ, a tempore Papæ Gregorii VII., uſque ad hoc tempus epiſcopis fecere,

Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Lab. *Lateranenſis ſynodi decreta.*

& nos

CHRISTI AN. 1123.

& nos concedimus . . . Poſſeſſiones eccleſiarum, & epiſcoporum tricennales, abbates vel monachos habere non permittimus. Vigeſimus ſecundus. Alienationes in Ravennatis exarchatu, & alibi non legitime factas irritat. Illud etiam, inquit, interdicimus, ut nullus clericus præbendam ſuam, ſeu aliquod eccleſiaſticum beneficium, aliquo modo alienare præſumat: quod ſi præſumptum olim fuit, vel aliquando fuerit, irritum erit, & canonicæ ultioni ſubjacebit. „

Ibid.

Undecimus. “ Iis, qui Hieroſolymam proficiſcuntur, & ad Chriſtianam gentem defendendam, & tyrannidem infidelium debellandam efficaciter auxilium præbuerint, ſuorum peccatorum remiſſionem concedimus, & domos & familias, atque omnia bona eorum in B. Petri, & Romanæ Eccleſiæ protectione ſuſcipimus. Quicumque ergo ea diſtrahere vel auferre, quamdiu in via illa morantur, præſumpſerint, excommunicationis ultione plectantur. Eos autem, qui pro Hieroſolymitano, vel Hiſpanico itinere, cruces ſibi in veſtibus poſuiſſe noſcuntur, & eas dimiſiſſe, cruces iterato aſſumere, & viam ab inſtanti Paſcha uſque ad ſequens proximum Paſcha perficere, Apoſtolica authoritate præcipimus. Alioquin ex tunc eos ab eccleſiæ introitu ſequeſtramus: in omnibus terris eorum, divina officia, præter infantium baptiſma, & morientium pœnitentias, interdicimus. „ Caliſtus poſt ſynodum Hiſpaniæ epiſcopis & Principibus ſcripſit, ſe omnibus adverſus paganos Hiſpaniæ eccleſias opprimentes militantibus eamdem peccatorum remiſſionem, quam orientalis eccleſiæ defenſoribus concedere, & B. Oldegarium Tarraconenſem epiſcopum inſtituit ſuum legatum in Hiſpaniis. Tunc ſpes erat Hiſpanias a Saracenorum jugo brevi liberandas, anno enim præcedenti Aquitaniæ ducis auxilio magnam Aragoniæ partem a devictis Saracenis receperat rex Alphonſus, qui anno ſequenti cum ingenti exercitu ingreſſus Valentiæ regnum vaſtavit, incendit, evertitque loca omnia, quæ repugnabant, ſicque congreſſus cum Mauris, undecim eorum regulos internecione delevit. Alphonſus autem VII. Caſtellæ rex Burgos profectus urbem recepit, & caſtellum expugnavit. Papa, eodem Rege poſtulante, dignitatem archiepiſcopatus Emeritenſis eccleſiæ a Saracenis penitus devaſtatæ, & quæ jam diu ſine titularibus, ſine eccleſia, ſine epiſcopis fuerat, in Compoſtellanam tranſtulit; ſed Bracarenſi Metropoli ſua jura reſervavit. Tunc quoque Beneventum profectus, Roſtridum ejuſdem urbis epiſcopum ſimoniæ a civibus accuſatum abſolvit: cum prius ipſe cum duobus epiſcopis & tribus presbyteris juraſſet, ſe ſimoniace non fuiſſe ingreſſum.

Bolland. 6. Mart. in vita S. Oldegar.

Surita l. 1. annal. c. 47.

Falc. chron.

LV. Iiſdem temporibus quatuor in Galliis habita ſunt concilia, ſed nihil eorum ſupereſt. Gregorius & Petrus Leonis cardinales, & Papæ legati, qui iis præfuere, tunc inviſerunt S. Stephanum de Mureto, qui in ſolitudine diœceſis Lemovicenſis, in jejuniis & orationibus jam a quinquaginta annis Deo ſerviebat, congregatiſque diſcipulis fundarat ordinem Grandimontenſem, & de ejus converſatione diligenter inquiſierunt. Octavo die ab eorum receſſu, pridie Nonas Februarii, ſe totum contulit doctrinæ diſcipulorum ſuorum & orationi, & quinta die cœpit ægrotare, & ſexto Idus feliciter migravit ad Dominum, in ordine diaconatus, anno Chriſti milleſimo centeſimo vigeſimo quarto, ejus ætatis octogeſimo: eum Clemens III. in Sanctorum numerum retulit.

Malleac. chron.

Bolland. 8. Febr. in ejus vit.

CHRISTI AN. 1124.

LVI. S. Norbertus tunc multa pro fidei & inſtituti ſui propagatione præclare geſſit. S. Godefridus Weſtphaliæ comes potentiſſimus ejus virtutibus permotus, illius inſtitutum profeſſus eſt, atque in caſtro ſuo Cappenbergenſi monaſterium condidit, opulenterque fundavit, & poſt annos quinque migravit ad Deum: die decima tertia Januarii illius memoriam recolit Eccleſia. Theobaldus Campaniæ comes, beneficus erga eccleſias, & liberalis erga pauperes, illius exemplum ſequi propoſuerat, ſeque ſuaque Norberto obtulerat, qui re coram Deo conſiderata, ei ſuaſit, ut in bonis operibus perſeverans Deo in ſæculo militaret. Antverpienſes Norbertum evocaverunt, ut Tanchelini ſectatoribus, qui tum graſſabantur, ſeſe opponeret. Antverpiæ rerum ſpiritualium curam agebat unus presbyter, qui contemptum omnium incurrerat, quippe concubinam habebat neptem ſuam; unde contigit, ut Tanchelinus in ea

S. Norb. Bolland. 6. Junii.

gente ſeductionis locum inveniret; erat Dei & omnium ſacramentorum inimicus, docens, non obſequendum eſſe epiſcopis & presbyteris, & nihil ad ſalutem prodeſſe corporis & ſanguinis Chriſti perceptionem, imo nihil eſſe, quod ſacerdotum officio in menſa Domini conficeretur: ex meritis & ſanctitate miniſtrorum virtutem ſacramentis accedere: imperitamque multitudinem in ſuos induxit errores. Pugnatorum tria millia eum ſequebantur; veſtibus deauratis indutus incedebat: imprimis conviciis in adverſarios ſic populum dementaverat, ut ejus balnei aquam velut reliquias reconderent, ex eaque biberent. Vir impuriſſimus filias & ſponſas coram matribus & viris corrumpebat, infeliceſque ſe dicebant, quas intactas reliquerat. Penes ſe & ſuos tantum Eccleſiam eſſe contendebat: Dei vero eccleſias lupanaria eſſe reputanda. Earum miniſtris decimas dari prohibebat; quod facile volentibus perſuaſit. Blaſphemus adverſus Chriſtum, ajebat, quod ſi Deus eſſet, quia Spiritum S. habuiſſet, ſe ei inferiorem non eſſe, ut qui ſancti Spiritus plenitudinem accepiſſet. Ut vero pecunias corrogaret, imaginem S. Mariæ Virginis afferri juſſit, ejuſque manum contingens, hanc ſibi deſponſavit, benedictionis nuptialis verba proferens. Tum converſus ad multitudinem, ait: En, dilectiſſimi, Virginem Mariam mihi deſponſavi, vos ſponſalia & ſumptus ad nuptias exhibete, exponenſque duos loculos: Huc, inquit, offerant viri, illuc mulieres. Intelligam nunc, cujus ſexus major circa me & ſponſam meam ferveat charitas. Statim omnes certatim offerunt, ita ut mulieres inaures & monilia jacerent. Antverpiam & vicinas regiones his erroribus infecit. Tandem anno milleſimo centeſimo decimo quinto a presbytero percuſſus in cerebro occubuit. Ejus diſcipuli ſectam propagarunt novas addentes blaſphemias, & nullatenus extirpari potuerunt, quamvis clericos duodecim ad eos miſiſſet Cameracenſis epiſcopus. Norbertus igitur cum aliquot e ſuis fratribus eo venit, & multos ſuis adhortationibus & virtutum exemplis ad viam veritatis reduxit. Quapropter Antverpienſes canonici ex conſilio & conſenſu Burchardi Cameracenſis epiſcopi ei & fratribus ſuis conceſſere S. Michaelis eccleſiam, ubi nunc eſt illuſtris abbatia.

CHRISTI AN. 1124.

Tanchelinus hereticus.

Ibid. c. 13.

Ibid. ex epiſt. Traject. eccl.

Chron. Gembl.

Guibertus abbas Novigenti in diœceſi Laudunenſi circa idem tempus migravit ad Deum: inter multa ſcripſit plures tractatus morales in Geneſim, in prophetiam Oſee & Amos, & in lamentationem Jeremiæ: libros octo geſtorum Dei per Francos, ſive Hieroſolymitanæ expeditionis: libros tres de vita ſua, & quatuor de pignoribus Sanctorum. In iis de ſacrarum reliquiarum ſuppoſitione fuſe diſſerit, & circa ipſas plurimos errores facti contigiſſe contendit; ſed eorum tantum abuſum & quorumdam avaritiam, non autem fidelium pietatem improbat. Sanctorum tamen corpora ex eorum ſepulchris extrahenda, transferenda, dividenda, vel argenteis & aureis thecis includenda minus recte negat. Imprimis invehitur in eos, qui Chriſti pueri dentem, & ejus umbilicum ſe habere dicebant: quas reliquias prioribus ſæculis nemo cognovit, vel earum meminit, quamvis multi de Sanctorum reliquiis plura ſcripſerint.

LVII. Caliſtus Papa menſe Decembri ejuſdem anni in febrim incidit, & ſtatim confeſſus eſt, & die duodecima migravit ad Dominum; die ſequenti ſepultus eſt in baſilica Lateranenſi juxta dominum Paſchalem, poſt annos quinque & menſes decem glorioſi pontificatus; ſiquidem pacem & in Eccleſia, & Imperio reſtituit, difficillima & diuturna diſſenſione ſic compoſita, ut prorſus extingueretur. S. Petri eccleſiam ſine donis numquam ingreſſus eſt, & plurimas eccleſias exornavit. Andreas du Sauſſay in martyrologio Gallicano ſic ejus memoriam celebrat: Romæ depoſitio beatæ memoriæ Caliſti Papæ II., ex Archiepiſcopo Viennenſi, qui pacem cum Henrico V. Imperatore Eccleſiæ infeſtiſſimo feliciter compoſuit, virque plane Apoſtolicus cum eſſet, virtutibus atque miraculorum ſignis enituit: varia quoque ſcripſit opuſcula. Aliquot ante mortem menſibus ſequentes ad Gaufredum Carnotenſem, Joannem Aurelianenſem & Stephanum Pariſienſem epiſcopos literas dedit: “ Matrimonii cauſam inter Guillelmum filium comitis Roberti, & filiam comitis Andegavenſis contracti, cui parentelæ titulus opponitur, dilecto filio noſtro Joanni presbytero Cardinali commiſimus finiendam. Qui poſt ſuſceptam idoneorum

Caliſti P. mors.

Caliſt. P. epiſt. Concil. tom. 6. edit. Hard.

CHRISTI AN. 1124. rum teſtium de parentela probationem, ubicumque Guillelmus comitis Roberti filius fuerit, prohibuit officia celebrari, niſi uſque ad datum a ſe terminum conjugium idem diſſolverit. Unde fraternitati veſtræ præcipimus, ut eamdem ſententiam a nobis firmatam per veſtras faciatis parochias obſervari. „ Data ſeptimo Septembris. Guillelmus exaſperatus legati nuncios in arcta cuſtodia per duas hebdomadas detinuit, & literas in conſpectum omnium cremavit, ſed a Caliſti ſucceſſore excommunicatus reſipuit, & poſtea duxit aliam uxorem.

Pandulp. Frangipanes Caliſto defuncto cum aliis Cardinalibus condixerunt, ne uſque in tertiam diem de ſucceſſoris electione pertractarent, ut ea mora interpoſita, Lamberti Oſtienſis epiſcopi electionem promoverent. Veſpere vero Leo Frangipanes per nuncios Cardinalium capellanos præmonet, ut ſummo mane cum pluviali rubeo ſub cappa nigra venirent, & dominum ſuum ſecum introducerent; hac arte ſpem ſingulis faciens, fore ut eligeretur. Craſtina die conveniunt ad baſilicam ſancti Joannis, & Jonathas SS. Coſmæ & Damiani diaconus cardinalis, collaudantibus omnibus, ipſo etiam Lamberto Oſtienſi, Theobaldum Cardinalem presbyterum S. Anaſtaſiæ cappa rubea induit, & Cæleſtinum appellat. Inceptum eſt, Te Deum laudamus, cum Robertus Frangipanes cum quibuſdam de curia, acclamat Lambertum Papam, eumque cappa rubea veſtiunt ante oratorium S. Sylveſtri. Maximus emerſit tumultus: poſtea pacificatis omnibus, & ad concordiam reductis, Lambertus Cardinalis Oſtienſis in Honorium Papam ſublimatur. Sed quia ejuſmodi electio minus canonica videbatur, „ poſt ſeptem dies, nempe vigeſimo primo Decembris, Lambertus in conſpectu fratrum habitum pontificalem ſponte depoſuit. Cardinales autem videntes ipſius humilitatem, ad ejus veſtigia prociderunt, & tanquam univerſali Papæ obedientiam exhibuerunt.

CHRISTI AN. 1125. LVIII. Honorius Papa II. S. Ottoni Bambergenſi epiſcopo licentiam, quam petebat prædicandi gentilibus, ultro conceſſit. Boleſlaus III. Poloniæ Rex poſtquam variis præliis Pomeraniam ſibi ſubjecit, de fide chriſtiana in illam gentem referenda cogitavit, literaſque dedit ad S. Ottonem; quibus eum rogavit: ut quia in diebus juventutis ſuæ apud patrem ſuum decentiſſima honeſtate converſatus eſſet, ipſeque per triennium fruſtra laboraſſet ad ſacerdotes huic operi idoneos inveniendos, cum non pigeret id laboris aſſumere, & ad ſe venire, ut omnia ad tantum opus neceſſaria reciperet. Otto conſentientibus Papa & Imperatore, huic graviſſimæ ſarcinæ humeros devote applicuit. Et quia Pomerani quoſdam prædicatores cenſu tenues propter inopiam contempſerant, quaſi non pro ſalute hominum, ſed pro ſua neceſſitate relevanda, officio inſiſterent prædicandi, ſtudioſe procuravit, ut opulentus appareret. Aſſumptis ergo clericis idoneis, miſſales, alioſque libros, & calices cum indumentis ſacerdotalibus, & alia quæque utenſilia, veſtes pretioſas, aliaque donaria provida liberalitate ſecum portari fecit: ne forte indigentiæ cauſa videretur evangelizare. Et die vigeſima quarta Aprilis anni milleſimi centeſimi vigeſimi quinti profectus eſt, Gneznamque perveniens a Rege cum magna reverentia ſuſceptus eſt, qui eum per ſeptem dies humaniſſime detinuit: eique dedit Polonicæ & Teutonicæ linguæ gnaros ſatellites, ad diverſa ejus miniſteria: currus etiam, qui illius ſarcinas portarent, & monetam illius terræ liberaliter contulit. Tres etiam presbyteros capellanos verbi divini coadjutores ei ſociavit, & Paulicium centurionem virum ſtrenuum & catholicum.

Vita S. Otton. lib. 3. Caniſ. tom. 3.

Pomeranorum converſio.

Ibid. Pomerannorum dux clam catholicus cum quingentis viris chriſtianis ei occurrit, quorum tamen aſpectu barbaro clerici Ottonis perterriti ſunt. Otto ducem donariis honoravit, qui converſus ad milites, Videte, inquit, qualem nobis fratrem Deus dedit, & qualia ejus dona: iiſque præcepit, ut per cuncta loca ſuæ poſſeſſionis eum deducerent, & liberaliter ei præberi hoſpitia curarent. Dux autem ab eis ad ſua negotia divellitur.

Ibid. Otto cum ſuis ductoribus ingreſſus Pomeraniam, iter ad caſtrum Piriſſam direxit: in ea regione belli furore vaſtata paucos viculos & raros incolas invenit, hinc triginta tantum homines baptizavit. Veſpere Piriſſam pervenit, cum quatuor millia paganorum diem feſtum celebrarent. Itaque minus prudens ratus eos ſic potu lætitiaque ferventes adire, diſtulit in craſtinum. Mane ad eos miſit Paulicium. Ille ſalutatis majoribus nunciat a ducibus miſſum epiſcopum, qui religionem chriſtianam illis prædicet, eorumque authoritate mandat, ut digne ſuſceptum audiant. Illi tergiverſantes indulgentiam temporis conſilio petunt. Paulicius eos hortatur, ne præſentem epiſcopum dilatione contriſtent, ne forte duces ſe injuriatos putent. Illi promittunt ſe imperata facturos, atque ut epiſcopus evocetur, rogant, quo illum poſſint audire, priuſquam ſinguli in loca ſua diſcedant. Otto Deo gratias agens ad caſtrum tendit: omnis populus in occurſum ejus effunditur, eumque cum ſuis deducit ad hoſpitium.

CHRISTI AN. 1125.

Ibid. Epiſcopus poſtea pontificalibus indutus ex editiore loco illos ore interpretis alloquitur: Gratias agit quod illum benigne ſuſceperint. De longa via eorum ſalutis & beatitudinis cauſa ſe veniſſe teſtatur. Nam, inquit, beati eritis æternaliter, ſi Creatorem veſtrum agnoſcere, & illi ſervire vultis. Omnis illa multitudo fidei ſanctæ concordans, illius doctrinæ ſe commiſit. At ille cum clericis ſeptem diebus eos catechizans, & diligentiſſime inſtruens, indicto trium dierum jejunio, juſſit, ut cum mundo habitu ad baptiſma concurrerent. Interim extructis tribus baptiſteriis, quæ cortinis circumdedit, ante ſacerdotem vero & alios ſacramenti miniſtros, pluteum ſune trajecto pependit: ne honeſtiores perſonæ pudoris occaſione ſe a baptiſmo ſubtraherent .... ipſe mares pueros in uno baptizavit, alii ſacerdotes ſeorſim fœminas, alii viros baptizarunt: & quidem tanta diligentia & honeſtate, ut nihil quod alicui gentili minus placere poſſet, ibi ageretur. Cum enim ad baptiſmi ſtadium veniſſent, epiſcopus communiter omnes allocutus eſt, & catechizatos oleo perunxit, & ad ſua baptiſteria dimiſit. Singuli intra velum intrabant cum ſolis ſuis patrinis, qui baptizandi veſtes & cereum ſuſcipiebant. Sacerdos vero cum audiiſſet, quod aliquis eſſet in aqua, velo paululum remoto, trina immerſione capitis illius myſterium ſacramenti perficiebat, & baptizati verticem chriſmate tingebat, albaque propoſita, & reducto velo, illum de aqua exire monebat, patrini vero veſtibus cooperiebant atque deducebant .... Hunc baptizandi modum ubique ſervaverunt. Hyeme in aqua calida aromatibus perfuſa baptizabant. Hic manſerunt viginti diebus, baptizantes populos, & docentes Chriſti myſteria, & obſervationes Chriſtianæ religionis. Extructoque ſanctuario altare ſanctificavit epiſcopus, & miſſas illic celebrari præcepit: dans illis ſacerdotem & omnia neceſſaria ad divinum officium. Eorum autem numerus, qui abjectis omnibus idololatriæ obſervantiis, ſic converſi ſunt ad fidem, erat quaſi ſeptem millia.

Ibid. Otto priuſquam ad alias civitates diſcederet, convocata concione omnes hortatus eſt, ut in fide perſeverantes, nunquam ad idola deficerent, ut divinæ benedictionis fierent participes: & fidem bonis operibus exornarent, ut vitam haberent æternam. Deinde ſeptem Sacramenta Eccleſiæ illis expoſuit.

Septem Sacramenta. “ Primum ſacramentum, inquit, eſt baptiſmus... hoc ſacramentum parvulis veſtris, opportuno tempore ...... per manus ſacerdotum tradere debetis: certiſſime ſcientes, quod quicumque ſine illo de hac vita emigraverit, regno Dei carebit, & inſuper maledicti originalis pœnas luet æternas ..... Secundum eſt confirmatio, id eſt, unctio chriſmatis in fronte: hoc ſacramentum eſt victuris neceſſarium, ut ſpiritus ſancti corroboratione muniantur, & armentur contra omnes tentationes vitæ præſentis .... Tertium eſt unctio infirmorum, quod ideo morituris eſt neceſſarium, quia in illa unctione per virtutem ſpiritus ſancti remiſſio datur peccatorum. Quartum eſt Eucharistia, id eſt corpus & ſanguis Domini. Hoc ſacramentum victuris & morituris eſt neceſſarium ..... unde frequenter Miſſæ celebrandæ ſunt ...... ut ſæpius huic viatico communiceris. Quintum eſt per pœnitentiam reconciliatio lapſorum. Sextum eſt conjugium. Septimum eſt ordinatio ſive conſecratio clericorum ..... Ad ipſum ſacramentum, qui moribus ac ſcientia magis idonei ſunt, invitandi potius quam trahendi. „ Hæc inſtructio de ſeptem ſacramentis, quam S. Otto epiſcopus Pomeranis tradidit, & communis erat totius eccleſiæ traditio, plurimum differt a novis doctrinis, quas de iiſdem ſacramentis, poſtea illis & aliis gentibus tradidere proteſtantes.

CHRISTI An. 1124. teſtantes. Tantam autoritatem obſervationibus mendaciſſimis & authoritate deſtitutis, ſicut & alias Henrici Caniſii lectiones antiquas, obſcurare conatus eſt Baſnagius.

Ibid. Demum eos adhortatus eſt, ut Miſſas ſæpius audirent, & ter vel quater in anno confeſſionem facerent, atque Euchariſtiæ ſacramentum reciperent: admonuitque non amplius illis licere plures habere uxores: ſed unus vir, inquit, unam tantum habere debet uxorem, & una unum. Si quis ergo in vobis eſt, qui plures habuerit uxores ante baptiſmum, nunc unam de illis, quæ ſibi magis placet, eligat, dimiſſiſque aliis hanc ſolam habeat, ritu chriſtiano: prohibet, ne puellas recens natas enecent, uti conſueverant. Demum hortatur, ut aliquos de filiis ſuis ſuis tradant clericis, qui liberalibus ſtudiis eos inſtruant, ut poſtea facti clerici & ſacerdotes, eos patria lingua doceant.

Ibid. Caminam inde devenit Otto: hic ducis uxor eum devotiſſime ſuſcepit, ejuſdem opera omnium animos tantus ardor fidei invaſerat, ut totius populi conſenſum de baptiſmo ſuſcipiendo invenerit. Hic per quadraginta dies epiſcopi & ſociorum ejus fuit continuum opus, venientes ad fidem ſuſcipere, catechizare, prædicare & baptizare. Circumjacentis provinciæ populus catervatim accedebat. Otto licet ſolos pueros baptizaret, ſic ſæpe defatigatus eſt, ut alba ejus ſudore madeſcer. Uratislaus dux huc ſupervenit, epiſcopumque cum ſociis humaniſſime ſalutavit, & viginti quatuor concubinas publice ejecit, cujus exemplum plures ſecuti ſunt: ejus milites catechezati, & ſtatim baptizati ſunt. Extructaque illic baſilica, & ſanctificato altari & ſanctuario, collatiſque illuc per ducem prædiis, in ſuſtentationem ſacerdotis; Otto libros contulit, & indumenta ſacerdotalia, & calicem argenteum, cum cæteris utenſilibus, unumque de ſuis ſacerdotibus, qui populum poſſet inſtruere, eidem præfecit eccleſiæ.

Ibid. His expletis, Otto cum ſociis, acceptis e duce legatis Vilinam civitatem magnam navigio vectus eſt. Homines loci illius erant crudeles & barbari, quapropter ſeceſſit in ducis palatium, tanquam in aſylum: cives armati mane clamant, extrema comminantes, niſi diſcedant. Disjectiſque parietibus, jam impetum faciebant in locum munitiorem, in quem omnes ſe receperant. Paulicius exiens eos paululum placavit: itaque eduxit epiſcopum, non ſine periculo, tela enim conjiciebant barbari, ejuſque ſocios fuſtibus percuſſerunt. Otto tamen ultra vicinam paludem quinque dies expectavit, num meliori animo fierent. Primates ad eum venere, tumultum refundentes in plebeculam, cum quibus de fide chriſtiana ſermonem habuit epiſcopus, Poloniæ Regis potentiam præferens, & quid mali contra eos inde oriri queat, niſi forte illorum intercedat converſio, inſinuans. Illi cum ſuis inito conſilio, reſpondent, ſe facturos quodcumque facerent Stetenſes, quorum civitas erat Pomeraniæ nobiliſſima.

Ibid. Paulicius aliique legati Stetenſes adeunt, ea parte ducum cum epiſcopo ſe miſſos referunt, cauſam viæ eis proponunt evangelium: Stetenſes vero ſe patrias leges dimiſſuros negant, ni Poloniæ dux tributum alleviaret; eaque de re ad illum mittuntur legati. Boleslaus partem tributi remiſit, ea conditione ut fidem chriſtianam ſuſciperent. Stetenſes perlectis Regis literis, evangelicis traditionibus ſe ſubmiſerunt. Epiſcopus pulpitum conſcendens eos hortatur, ut fana diruant, & ſimulacra conterant. Sed cum præ metu non auderent, ipſe cum ſuis clericis ea dejicere cœpit. Stetenſes ubi nihil mali illis evenire vident, cognita deorum ſuorum imbecillitate, facto impetu, omnia comminuunt. In fano primario maximæ opes erant reconditæ, quas epiſcopo dare voluerunt. Ille vero, Abſit, ut a vobis ditemur: Vos potius, quorum ſunt, eas in veſtros uſus diſtribuite, & juſſit, ut illas inter ſe dividerent. Otto vero comminuto ſimulacro tricipiti, ipſa tantum capitella ſibi cohærentia reſervavit, quæ Romano pontifici ut argumentum illorum converſionis miſit. Ibique per tres menſes commoratus eſt, catechizans atque baptizans. Extructaque illic baſilica, collatiſque omnibus, quæ ſacerdotalis officii ratio poſcebat, ſacerdotem, qui populo præeſſet, reliquit.

Ibid. Otto poſt hæc per Odoram flumen Vilinam reverſus eſt. Cives, qui per exploratores Stetinæ geſta cognoverant, eum quaſi angelum de cœlo venientem venerati ſunt. Tota civitas & provincia cum populo ſuo oppoſita eſt ad Deum, tantaque fuit multitudo virorum & mulierum, & puerorum, ut in ſpatio duorum menſium, quamvis ſine ceſſatione ageretur opus, vix omnes tingi potuerint. Et quia civitas hæc in meditullio ſita eſt Pomeraniæ, ex ducum conſilio, Adalbertum Pomeraniæ renuntiavit epiſcopum, ut gens aſpera ex doctoris præſentia manſueſceret, nec ad priſtinos rediret errores. Adalbertus Velinæ ſeu Volini ſedem ſuam conſtituit: quæ poſt annos quinquaginta Caminum tranſlata eſt. CHRISTI An. 1125. & 1126.

Otto per alia minora loca tranſiit evangelizans atque baptizans. Et rurſus inviſit civitates, in quibus fundaverat eccleſias, & perfectas inveniens baſilicas, eas dedicavit, & populum chriſmatis unctione confirmavit, & plurimos, qui generali baptiſmo intereſſe non potuerant, baptizavit. Et valedicens benedictionem ſuam poſcentibus impertiit, ægreque dimiſſus, non ſine lacrymis (omnes enim eum ardentiſſime rogabant, ut epiſcopatum ibi gubernaret) per Poloniam ad ſuam diœceſim reverſus eſt, Bambergamque pervenit ante diem palmarum, uti propoſuerat, quæ hoc anno milleſimo centeſimo vigeſimo ſexto, in diem quartam Aprilis incidebat. Hæc in ejus vita refert ſocius ejus Apoſtolatus.

LIX. Henricus V. Imperator interea Trajecti Pentecoſten celebraturus ægritudine, quam diu celaverat, ſuperatus, ad extrema cœpit propinquare, vocatiſque regina Mathilde & conſobrino ſuo Frederico duce Sueviæ, cæteriſque primatibus, de regni ſtatu conſilium dedit, proprietates ſuas atque reginam ejuſdem Frederici, ut hæredis ſui, fidei commiſit, coronam cæteraque regalia uſque ad conventum principum conſervanda in caſtello firmiſſimo, quod Trifels dicitur, reponi diſpoſuit: ſicque viatico Chriſti communicans, diem clauſit extremum, decimo Kalendas Junii, anno regni ſui ſecundo, Imperii decimo quarto, Chriſti milleſimo centeſimo vigeſimo quinto. Juſtitiis regni non multum invigilavit, acer fuit ingenio & audax, licet parum felix, in pecuniis multus, in appetendis alienis pecuniis inſignias congeſſerat, ſed ſine filiis obiit, in eoque veterum Saxoniæ ducum familia defecit, quæ per ducentos ſeptem annos regnavit in Germania & Italia. Annaliſt. Saxo. p. 657. *Henrici V. Imperat. mors.*

Die vigeſima quarta Auguſti omnes totius Imperii principes eccleſiaſtici & ſæculares Moguntiam convenerunt, unanimiter in regem elegerunt Liuderum ſive Lotharium Saxoniæ ducem, ejus enim uxor Richeza ex avunculo ſancti Henrici ducebat originem: vir erat in bellis experientiſſimus, & in victoriis frequentiſſimus, Eccleſiæque ſtudioſus defenſor, fideliſſimus ſacerdotii & regni coadunator, apud Deum ſummæ devotionis, providus in conſilio, ſtrenuitate bellorum fortiſſimus. Ibid. *Lotharius ſecundus Imperat.*

LX. Mathildis Imperatrix, defuncto marito, emiſſis quibuſdam, quas in dotem acceperat, munitionibus, ad patrem ſuum Henricum Angliæ regem, qui tum in Normannia commorabatur, rediit. Joannes Cremenſis accepta ab Honorio II. ſuper Britanniam & Scotiam legatione, cum diu in Normannia retentus eſſet a Rege, tandem permiſſus in Angliam tranſvehitur, & ab eccleſiis honorifice ſuſcipitur, juxta quod ipſe commendatitias ab Apoſtolico acceperat literas; tum ad epiſcopos, abbates, & proceres Angliæ, de eccleſiarum correctione, ac ſtabilitate, & de cæteris, quæ probanda vel improbanda viſa fuerint, cum eorum auxilio tractaret: tum ad Davidem Scotiæ regem, cui mandabat ut epiſcopos terræ ſuæ, cum ab eo vocati fuerint, ad concilium ſuum faciat convenire. Controverſiam, inquit, quæ inter Turſtanum Eboracenſem Archiepiſcopum, & epiſcopos terræ tuæ diu agitata eſt, nempe pro conſecratione epiſcopi S. Andreæ, eidem legato noſtro diligenter indagandam diſcutiendamque committimus; finiendam vero ſententiam Apoſtolicæ ſedis judicio reſervamus. Concil. tom. 6. ed. Hard. *Londonienſis ſynodus.*

Joannes legatus Londoniæ ſynodum indixit: Willelmus Cantuarienſis Archiepiſcopus epiſcopos convocavit ſequenti encyclica epiſtola: "Literis iſtis tibi notum facere volumus, quod Joannes Eccleſiæ Romanæ presbyter cardinalis atque legatus, ejus ordinatione noſtraque conniventia concilium celebrare diſpoſuit Londoniæ in Nativitate beatæ ſemper virginis Mariæ. Propterea præcipimus, ut in præfato Ibid.

termino

CHRISTI An. 1125. & 1126.

termino in eodem loco nobis occurras cum Archidiaconibus, & abbatibus, & prioribus tuæ diœceſeos ad definiendum ſuper negotiis eccleſiaſticis, & ad informandum ſeu corrigendum, quæ informanda ſeu corrigenda docuerit ſententia convocationis noſtræ. „

Ibid.

Joannes legatus ſynodo præfuit, reſidentibus Willelmo Cantuarienſi & Turſtano Eboracenſi Archiepiſcopis, & viginti epiſcopis, & abbatibus circiter quadraginta in eccleſia beati Petri, apud Weſt-monaſterium, nona die menſis Decembris, anno milleſimo centeſimo vigeſimo quinto, ubi poſt multarum diſcuſſionem cauſarum: promulgata & ab omnibus confirmata ſunt ſeptemdecim capitula, quorum inſigniora ſunt. Primum ſimoniam prohibens. Secundum ſic habet: “ Interdicimus, ut pro chriſmate, pro oleo, pro baptiſmate, pro pœnitentia, pro viſitatione infirmorum, pro communione corporis Chriſti, pro ſepultura, nullum omnino pretium exigatur. Quintum. Sancimus, ne quis eccleſiam ſibi, ſive præbendam paterna vindicet hæreditate, ac ſucceſſorem ſibi in aliquo eccleſiaſtico conſtituat beneficio. Quod ſi præſumptum fuerit, nullas vires habere permittimus. „ Hunc abuſum induxerant clerici conjugati. Octavum. Nullus in presbyterum, nullus in diaconum, niſi ad certum titulum ordinetur. Nonum. “ Nullus abbas vel laicus quemquam per epiſcopum in eccleſia ordinatum, abſque proprii epiſcopi judicio præſumat ejicere. Qui autem ſecus facere præſumpſerit, excommunicationi ſubjacebit. „ Duodecimum. “ Præcipimus etiam, ne uni perſonæ in eccleſia diverſi tribuantur honores. Decimum tertium. Omnium fœminarum contubernia, præter matrem, ſororem, amitam, interdicit presbyteris, diaconibus, ſubdiaconibus, & canonicis. „ His ſynodali decreto confirmatis Joannem legatum Romam revertentem comitantur ab ipſo evocati, Willelmus Cantuarienſis & Turſtanus Eboracenſis, de ſuis cauſis in audientia Apoſtolica acturi.

Ibid. *Synodus Namnetenſis.*

LXI. Eccleſiaſtica hiſtoria nihil nobis offert uſque ad annum milleſimum centeſimum vigeſimum ſeptimum, quo menſe Octobri celebrata eſt per triduum Namnetenſis ſynodus. Quid in ea geſtum ſit, in ſua ad Honorium Papam epiſtola exponit Hildebertus Turonenſis Archiepiſcopus decretorum confirmationem petens. “ Hujuſmodi conſuetudo, inquit, in terra comitis Britannorum extiterat, ut decedente marito vel uxore, univerſa decedentis mobilia in proprietatem poteſtatis tranſirent. Præterea, quidquid evadebat naufragiis, totum ſibi fiſcus lege vindicabat patriæ, paſſoſque naufragium miſerabilius violentia Principis ſpoliabat, quam procella. Utramque autem exactionem ſub oculis totius concilii comes in noſtra manu depoſuit, poſtulans in eos excommunicationis gladium extendi, quicumque vel manumiſſa petere, vel manumiſſionis plenitudinem imminuere attentarent. Totus itaque conſeſſus & gratiarum actione illum proſecutus eſt, & perſecutus anathemate beneficii diſtractorem. Synodus poſtea inceſta matrimonia ſub anathemate prohibuit, edixitque, ut filii ex iis nati haberentur ſpurii, & ad legitimos hæredes jus paternum tranſiret. Prohibuit etiam ordinari filios ſacerdotum, niſi prius canonici regulares vel monachi fierent. Etiam ordinatis abſtulit facultatem miniſtrandi in eccleſiis, in quibus eorum Patres miniſtrarent. „ Honorius Papa provinciæ Turonenſis epiſcopis ſcripſit, eorum ſtatuta confirmans, & prohibet, ne fiſcus mortuorum vel naufragorum bona mobilia ſibi vindicet.

CHRISTI An. 1126 & 1127.

LXII. Pontius, qui ante triennium, abdicata Cluniacenſi abbatia, in Palæſtinam tranſierat, Gallias repetiit, exploratque Petri abbatis abſentia, diſſimulatoque itinere, paulatim Cluniacum appropinquavit, adjunctiſque ſibi quibuſdam fugitivis, armiſque vulgarium, quos ſibi aſciverat, conſtipatus advenit, effractiſque portis, quas clauſerat Bernardus Prior, cum armatorum multitudine clauſtrum ingreſſus eſt, & ſtatim occupat omnia, & quos reperit, minis ac tormentis in ſuæ fidelitatis ſacramenta jurare coegit; nolentes autem expellit, aut carceri mancipat. Aureas cruces & tabulas, aurea candelabra & thuribula, & alia multa magni ponderis vaſa invadit & rapit: nec calicibus & Sanctorum thecis aureis & argenteis pepercit, atque ex iis conflat auri pondus immenſum, quo milites ad bellum invitat. His protectus monaſterii villas & caſtella occupat: rapinis, cædibus, flammis ubique deſævit, ab initio Quadrageſimæ uſque ad Kalendas Octobris. Bernardus Prior, & nobiles religioſi viri, extra Cluniacum, in locis tutioribus ſeſe pro viribus defenſabant.

Petr. Vener. l. 2. mirac. c. 12. Orderic. l. 12.

Ibid. c. 13. *Pontii abbatis damnatio.*

Tantos tumultus audiens Honorius Papa, miſſo de latere ſuo legato Petro cardinali, Pontium & Pontianos, adjuncto ſibi Lugdunenſi primate Humbaldo, anathemate condemnavit. Data tamen poſtmodum die, utramque partem ad ſubeundum in præſentia ſua tanti diſſidii judicium, literis Apoſtolicis evocavit. Petrus & Pontius cum ſuis comparuere. Pontius jubetur ſatisfacere, ut ab excommunicatione ſolvatur; ille vero ſatisfactionem reſpuit, affirmans, ſe a nullo viventium anathematis vinculo vinciri poſſe: ſolum eſſe Petrum in cœlis, cui id liceat. Papa, licet hac reſponſione commotus, accepta tamen ſatisfactione ab ejus fautoribus, qui nudis pedibus palatium intrant, & reos ſe fatentes ſtatim abſolvuntur. Honorius audita utraque parte ſurgit, & tota Romana curia ſibi adjuncta, ad rem examinandam ſecedit, & poſt longam deliberationem ejus juſſu ſententiam fert Portuenſis epiſcopus. Pontium, inquit, invaſorem, ſacrilegum, ſchiſmaticum, excommunicatum, ab omni eccleſiaſtico honore vel officio, ſancta Romana & Apoſtolica Eccleſia in perpetuum deponit, & Cluniacum, monachos & cuncta ad idem monaſterium pertinentia, abbati, qui in præſentiarum eſt, cui injuſte ſubtracta fuerant, reſtituit.

Ibid. *Pontii mors.*

Omnes monachi Petro adhæſere. Peſtifer morbus Romæ deſæviens omnes pene monachos & famulos abſtulit, & cum iis poſt menſem Pontius extinctus eſt. Sequentem epiſtolam ad Petrum Cluniacenſem abbatem miſit Honorius Papa: “ Præterito menſe Decembri, Pontius viam univerſæ carnis ingreſſus eſt, qui, quamvis de malis Cluniaco illatis ſæpe commonitus, pœnitentiam agere noluit. Nos pro reverentia ejuſdem monaſterii, cujus monachus fuerat, eum honeſte ſepeliri fecimus. „ Hæc tamen de eo leguntur in martyrologio Benedictino, ad quartum Kalendas Januarias, ut videre eſt in bibliotheca Cluniacenſi: In monaſterio Cluniacenſi, depoſitio S. Pontii abbatis, doctrina ac ſanctitate clari. p. 558.

LIBER

Digitized by Google

L I B E R XLIX.

S. Bernardus abbas fundat Clarævallis monaſterium : virtutibus & miraculis clareſcit. Imperatorem & reges Galliæ & Angliæ, & divinitus ducem Aquitaniæ inducit, ut agnoſcant Innocentium II. Papam, qui confugerat in Franciam, ubi plures ſynodos celebravit : imprimis Remenſem, in qua Principes Chriſtiani, vel per ſe, vel per legatos, ei exhibuere obedientiam. Ejus partes adjuvit S. Norbertus Præmonſtratenſis ordinis parens & poſtea Magdeburgenſis Archiepiſcopus, qui Tanchelini hæreſiarchæ diſcipulos in Belgio coercuit. Rogerius Siciliæ rex ſolus Anacleti antipapæ partes fovit : qui tandem recepit Innocentium, quem Romam cum exercitu reduxit Lotharius ab eo coronatus Imperator. Anacletus moritur impœnitens. Reconciliatis Longobardiæ civitatibus Bernardus ſchiſma penitus extinxit, & procuravit, ut Abaelardi errores in duabus ſynodis, & a Papa damnarentur. Abaelardus ſeceſſit in Cluniacenſe monaſterium, ubi pœnitens obiit. Arnaldus Brixienſis eodem agente a Papa damnatus, ex omnibus locis ejicitur. Diſſidium aliquod de regulari obſervantia inter Bernardum & Petrum Venerabilem, abbatem Cluniacenſem, exortum eſt, uterque ſcripſit Apologiam : ſed brevi redintegrata eſt amicitia. Plures ſynodi pro reformatione morum celebrantur. Lateranenſis ſecunda damnat Manichæos, & varia ſtatuta promulgat. Remenſis, præſide Innocentio Papa, pœnas decernit adverſus clericos ſimoniacos & uxoratos. Toloſana inquiſitionem adverſus hæreticos inſtituit. Vintonienſis citat Henricum Angliæ regem, qui caſtella epiſcopis abſtulerat : Rex Papam appellat. Antiochena Ranulphum illius ſedis invaſorem deponit & ejicit. S. Otto Bambergenſis ſecundam in Pomerania miſſionem ſuſcipit, & plurimos ad fidem traducit & reducit. Equites templi inſtituuntur. Ramirus monachus & presbyter Alphonſo Arragoniæ regi fratri ſuo ſuccedit, & ducit uxorem, ex qua ſuſcipit filiam, quam adultam comiti Barcinonenſi tradit in matrimonium, & ipſe redit in monaſterium. Alphonſus I. Portugalliæ rex regnum ſuum Papæ reddit tributarium. Thomæ Prioris S. Victoris, aliorumque Prælatorum cædes Papa ulciſcitur. Inter ſcriptores eccleſiaſticos florent S. Bernardus Patrum ultimus, Goffridus Vindocinenſis abbas, qui de inveſtituris optime ſcripſit. Guigo Prior Carthuſiæ, Hugo Victorinus.

CHRISTI I.
AN. 1126.

SAnctus Bernardus ut lucerna lucens & ardens ſuper candelabrum Eccleſiæ tunc a Deo conſtituitur, ut luceat omnibus, qui in domo Dei ſunt. Graviſſima infirmitate ex auſteriori vitæ genere contracta, imperiti medici curam ſubire per annum obedientia compulſus eſt : ſibi redditus, de priſtinæ vitæ auſteritate nihil remiſit, indeſeſſoque inter continua fractæ valetudinis incommoda laborandi ſtudio vim morbi ſuperavit. Plurimis jam notus pia converſatione ; omnibus enim, qui ipſum convenirent, de Deo loquebatur. Prophetiæ dono & miraculis clareſcere cœpit. Et de variis quæſtionibus interrogatus quædam ſcripſit pietatis opuſcula.

S. Bernardi liber de gradibus humilitatis. t. 1. ed. Hard.

Primus ejus fœtus eſt libellus de gradibus humilitatis ad Godefridum tunc in Claravalle Priorem, poſtea Lingonenſem epiſcopum. " Humilitas, inquit, eſt virtus, qua homo veriſſima ſui cognitione ſibi vileſcit . . . . . Ejus fructus ſunt veritas & charitas. „ Tres deinde diſtinguit veritatis gradus. Primus eſt, ſe ipſum ſeu propriam miſeriam agnoſcere. Secundus, ex cognitione propriæ infirmitatis compati miſeriæ proximi. Tertius eſt, mundare cordis oculum ad contemplanda cœleſtia & divina. In primo veritas repetitur ſevera, in ſecundo pia, in tertio pura. In ſecunda parte diſtinguit duodecim gradus ſuperbiæ, quorum primus eſt curioſitas, ſecundus, levitas animi, tertius, inepta lætitia, quartus, jactantia, cujus proprietates ſic deſcribit : " Eſurit & ſitit auditores, quibus ſuas jactitet vanitates . . . quibus, qualis & quantus ſit, innoteſcat. Inventa autem occaſione loquendi, ſi de literis ſermo exoritur, vetera proferuntur & nova, volant ſententiæ, verba reſonant ampulloſa. Prævenit interrogantem, non quærenti reſpondet. Ipſe quærit, ipſe ſolvit & verba collocutoris imperfecta præſcindit . . Non curat te docere, vel a te doceri ipſe, quod neſcit, ſed ut ſciatur, quod ſcit. „ Quintus gradus eſt ſingularitas. Sextus eſt arrogantia. Septimus eſt præſumptio, cujus effectus ſic recenſet : " Primus in conventibus reſidet, in conſiliis primus reſpondet . . . reordinat ordinata, reficit facta. Quidquid ipſe non fecerit aut ordinaverit, nec recte factum, nec pulchre putat ordinatum. Judicat errantes, præjudicat judicaturis ; ſi, cum tempus advenerit, non promoveatur ad prioratum, ſuum abbatem, aut invidum judicat, aut deceptum. Quod ſi mediocris ei aliqua obedientia injuncta fuerit, indignatur, aſpernatur, arbitrans ſe non minoribus eſſe occupandum, qui ſe ad majora ſentit idoneum. „ Quinque ſequentes gradus conveniunt tantum graviſſimis peccatoribus ; hi enim ſunt : Defenſio peccatorum, ſimulata confeſſio, rebellio adverſus ſuperiores, libertas peccandi, conſuetudo peccandi.

CHRISTI
AN. 1127.

S. Bernardi liber de diligendo Deo. t. 1.

Secundum ejus opus eſt tractatus de diligendo Deo, quem miſit ad Haimericum Romanæ Eccleſiæ cardinalem

CHRISTI AN. 1127.

dinalem & cancellarium, qui de ea re ipſum interrogaverat. “ Cauſa diligendi Deum, inquit, Deus eſt: modus, ſine modo diligere .... ob duplicem cauſam Deum dixerim propter ſe ipſum diligendum: ſive quia nihil juſtius, ſive quia nihil fructuoſius diligi poteſt. „ Deinde recenſet maxima beneficia, quæ divina bonitas hominibus largita eſt, ut ſic eos accendat ad divinum amorem, cujus præmium ipſe eſt Deus. Deinde diſtinguit quatuor divini amoris gradus. Primus eſt amor ſui ordinatus. Secundus eſt amor, quo homo Deum amat propter ſe, non autem propter ipſum. “ At ſi, inquit, frequens ingruerit tribulatio, ob quam & frequens ad Deum converſio fiat, & æque frequens liberatio conſequatur, nonne, niſi fuerit ferreum pectus ... emolliri neceſſe eſt ad gratiam liberantis, quatenus homo Deum diligat, non propter ſe tantum, ſed propter ipſum: „ & hic eſt tertius gradus. Quartus, cum nec ſe ipſum diligit homo niſi propter Deum... “ Beatum, inquit, dixerim & ſanctum, cui tale aliquid in hac mortali vita raro interdum, aut vel ſemel, & hoc ipſum raptim, atque unius vix momenti ſpatio experiri donatum eſt. Te enim quodammodo perdere, tanquam qui non ſis, & omnino non ſentire te ipſum, & a te ipſo exinaniri, & pene annullari, cœleſtis eſt converſationis, non humanæ affectionis. „ Quibus verbis confutat commentum recentium hæreticorum, qui ſomniarunt ſtatum habitualem & velut permanentem illius divini amoris: ſed non minus eos refellit, qui dicunt, divini amoris actum ſine ullo reſpectu ad ſe ipſum eſſe impoſſibilem: Deum enim amare propter ipſum, & propter ſemetipſum, tertius eſt amoris gradus; alium vero ei ſuperiorem Bernardus aſſignat.

cap. 11. Inferius dicit, ſe de his amoris gradibus ſcripſiſſe ad Carthuſienſes, & addit ... “ Eſt qui confitetur Domino, quoniam potens eſt: & eſt qui confitetur, quoniam ſibi bonus eſt: & item, qui confitetur, quoniam ſimpliciter bonus eſt. Primus ſervus eſt, & timet ſibi: ſecundus mercenarius, & cupit ſibi: tertius filius, & defert patri. Itaque, qui timet & cupit, utrique pro ſe agunt; ſola quæ in filio eſt charitas, non quærit quæ ſua ſunt. Quapropter puto de illa dictum: Lex Domini immaculata convertens animas: quod ſola videlicet ſit, quæ ab amore ſui & mundi convertere poſſit animum, & in Deum dirigere. Nec timor quippe, nec amor privatus convertunt animam. Mutant interdum vultum, vel actum, affectum numquam ... „ Infra ſic mentem ſuam explicat: “ Cæterum ſervus & mercenarius habent legem, non a Domino, ſed quam ſibi fecerunt; ille Deum non amando; ille plus aliquid amando. Habent, inquam, legem, non Domini, ſed ſuam, illi tamen, quæ Domini eſt, ſubjectam. „ Itaque timor privatus ſervi, qui nullo modo amat Deum, ac proinde ſine ullo reſpectu ad Deum ſibi tantum conſulit, & ſpes mercenarii, qui aliquid plus quam Deum amat, non mutant affectum interiorem, ut docet Bernardus. Sed hæc timori Dei ſupernaturali, quo eum ſuper omnia ut ultorem ſcelerum timemus; & ſpei ſupernaturali, qua Deum ipſum ut mercedem noſtram ſuper omnia deſideramus, a quibuſdam male applicantur. Affectus enim ad peccatum, etiam actu ſecluſo, divinam provocat ultionem. Qui igitur vere timet Deum, etiam a pravo affecto recedit. Hinc etiam ex quatuor charitatis gradibus, præſertim ex duabus primis, quos aſſignat, liquet, Bernardum, nomine charitatis, complecti, quemlibet Dei amorem ſupernaturalem, ſiquidem ſecundum charitatis gradum eum vocat, quo Deum diligimus propter noſmetipſos.

Pſal. 28.

Bernard. ep. 10.

Diſſidium inter Cluniacenſes & Ciſtercienſes.

II. Bernardum inter & Cluniacenſes gravis controverſia circa annum milleſimum centeſimum vigeſimum ſeptimum, vel ſequentem, palam erupit, hac occaſione. Pontius, dum eſſet Abbas, Priorem ſuum ad monaſterium S. Bernardi miſit, qui Robertum S. Bernardi nepotem, Cluniacum reduceret, ubi fuerat a parentibus oblatus; ſed factus ſui juris, inde digrediens apud Claravallenſes vitam monaſticam fuerat profeſſus. Prior paupertati, auſteritati & laboribus Ciſtercienſium opponens divitias, ſplendorem, & vitam Cluniacenſium commodis affluentem, adoleſcentis animum permovit, perduitque Cluniacum: ſubreptum etiam Pontifici, ut ejus conſenſus haberetur ad novam profeſſionem, quam Robertus emiſit. Bernardus aliquamdiu diſſimulata hac injuria, tandem nepoti ſuo ſcripſit, ut eum reduceret, & quoniam illud factum defendebant Cluniacenſes, eo quod Robertum adhuc puerum in Cluniacenſi monaſterio devoverant parentes, hanc rationem ſic elevat Bernardus: “ Qui de parentis voto ſollicitus es, negligens tui? cum ex ore tuo, non illius, habeas judicari: tuorum, non illius, vota labiorum exigendus ſis? Et quid tibi fruſtra quiſpiam blanditur de abſolutione Apoſtolica, cujus conſcientiam divina ligatam tenet ſententia? ... Noli credere omni ſpiritui .... reſpue blandimenta, adulationibus claude aures ... tua tibi conſcientia reſpondeat, cur ordinem tuum deſerueris; ſi ut arctius, ut rectius, ut perfectius viveres: ſecurus eſto, quia retro non aſpexiſti ... ſin alias, time: quoniam ... quidquid tibi amplius indulges in victu, veſtituque ſuperfluo, in verbis otioſis, in vagatione licentioſa, & curioſa, quam videlicet promiſiſti, quam apud nos tenuiſti: hæc procul dubio retro aſpicere eſt, prævaricari eſt, apoſtatare eſt. „

Pergit: “ Qua tui neceſſitate hoc nobis moliti ſunt amici noſtri ... quorum animam meam pertranſivit gladius ... forte tui miſerti ſunt ... & ne perires poſt me, in ſuum te tranſtulere ducatum? ... ſed quid? ſalus ergo magis in cultu veſtium, & ciborum eſt opulentia, quam in ſobrio victu, veſtituque moderato? ſi pelliceæ lenes & calidæ, ſi panni ſubtiles & pretioſi, ſi longæ manicæ & amplum capucium, ſi opertorium ſylveſtre, & molle ſtamineum, ſanctum faciunt; quid moror & ego, quod te non ſequor? ſed hæc infirmantium ſunt fomenta, non arma pugnantium ... vinum & ſimila, mulſum & pinguia corpori militant, non ſpiritui. Friſuris non anima ſaginatur, ſed caro .. Et tu mihi in his ſecuritatem ponis? Tu eum hujuſmodi tutam duces adoleſcentiam? prudenter ſobrieque converſanti ſatis eſt ad omne condimentum ſal cum fame ... ſcio, quia delicatus es, & quod his aſſuetus modo, duriora non poſſis; ſed quid, ſi potes facere, ut poſſis? ſurge ... tolle otium ... & ſtatim ſenties ſola te appetere, quæ famem tollant, non fauces demulceant .... ſiquidem otium parit faſtidium, exercitium famem: fames autem miro modo dulcia reddit quæ faſtidium facit inſipida; olus, faba, pultes, paniſque cibarius cum aqua, quieſcenti quidem faſtidio ſunt, ſed exercitato magnæ videntur deliciæ ... vigilias times & jejunia, manuumque laborem? ſed hæc levia ſunt meditanti flammas perpetuas ... Surge, miles Chriſti, ſurge, revertere ad prælium, unde fugiſti, fortius poſt fugam præliaturus, glorioſius triumphaturus. „ Robertus quidem Claram-vallem rediit, redditus ab abbate Cluniacenſi, ac domus Dei in diœceſi Biſuntina poſt aliquot annos abbas a S. Bernardo inſtitutus eſt. Ibid.

Cluniacenſes remiſſioris obſervantiæ ſe notari graviter doluere, eorum querelas ad Bernardum detulit Guillelmus abbas S. Theodorici deprecans, ut ipſis ſatisfaceret, ne & ipſe detractor ejuſdem ordinis putaretur, ut quidam publicabant. Ei reſpondit Bernardus: Si poſt hanc ſatisfactionem rurſus victus eorum ac veſtitus ſuperfluitatem, & cætera, quæ ſubjungis, carpere voluero, & mihi videbor contradicere: & quomodo ſine ſcandalo facere queam, non video; niſi forte & ordinem quidem laudabilem, & ordinis reprehenſores reprehenſibiles dicam, & nihilominus tamen ipſius ſuperflua reprehendam. Quam methodum ſecutus eſt in apologia, quam publicavit. Primo profitetur, ſe ſuoſque ab obtrectatione religioſi ordinis prorſus alienos. Secundo ordinem Cluniacenſem ſic laudat: “ Dico, modus quidem vitæ eſt ſanctus, honeſtus, caſtitate decorus, diſcretione præcipuus, a Patribus inſtitutus, a Spiritu ſancto præordinatus, animabus ſalvandis non mediocriter idoneus. „ Inferius ſic reſpondet iis, quæ objiciebantur: “ At, inquiunt, quomodo regulam tenent, qui pelliceis induuntur, ſani carnibus, ſeu carnium pinguedine veſcuntur; tria vel quatuor pulmentaria una die, quod regula prohibet, admittunt; opus manuum, quod jubet, non faciunt: multa denique pro libitu ſuo vel mutant, vel augent, vel minuunt? Recte non poſſunt hæc negari: ſed attendite in regnum Dei, cui utique non diſſonat inſtitutio ſancti Benedicti, regnum Dei intra vos eſt, hoc eſt, non exterius in alimentis & veſtimentis corporis, ſed in virtutibus interioris hominis .... De corporalibus itaque obſervantiis fratribus calumniam ſtruitis: & quæ majora ſunt regulæ, ſpiritualia

S. Bern. apologia. tom. 1. opuſc. 5.

cap. 6.

Luc. 17.

Christi An. 1127.

tualia ſcilicet inſtituta, relinquitis. „ Tum docet, quod ſpiritualis exercitatio ſit fructuoſior corporali.

Ibid. c. 8.

Nec tamen exteriores defectus putat excuſandos. Sic enim Cluniacenſes deinceps coarguit: “ Dicitur, SS. Patres illam vitam inſtituiſſe, ut in ea plures ſalvarentur, uſque ad infirmos regulæ temperaſſe rigorem, non regulam deſtruxiſſe. Abſit autem, ut credam, tantas eos, quantas video in pleriſque monaſteriis, vanitates ac ſuperfluitates præcepiſſe, vel conceſſiſſe. Miror etenim, unde inter tot monachos tanta intemperantia in commeſſationibus & potationibus, in veſtimentis & lectiſterniis, & equitaturis, & conſtruendis ædificiis inoleſcere potuit: quatenus, ubi hæc ſtudioſius, voluptuoſius, atque effuſius fiunt, ibi ordo melius teneri dicatur, ibi major putetur religio. „ Hinc oſtendit, ab iis vitia ſub virtutum nomine laudari: “ Mollities veſtimentorum, inquit, & equorum faſtus, honeſtas putatur; lectorum ſuperfluus cultus, munditia: cumque hæc alterutrum impendimus, charitas appellatur. Iſta charitas deſtruit charitatem . . . . . Talis miſericordia crudelitate plena eſt, qua videlicet ita corpori ſervitur, ut anima jugulatur.

c. 9.

Demum eorumdem cibum lautiorem cum antiquorum monachorum parſimonia comparat. Hinc invehitur in luxum veſtium, & abbatum maxime in ſuis itineribus, & in abuſum in templis, & oratoriis ſtudioſius exornandis. “ Miror autem, inquit, cum regula dicat, ad magiſtrum reſpicere, quidquid a diſcipulis delinquitur, & Dominus per Prophetam, ſanguinem in peccato morientium de manu paſtorum requirendum eſſe minetur. Quomodo abbates noſtri patiuntur fieri talia, niſi forte nemo fidenter reprehendit, in quo ſe eſſe reprehenſibilem confidit. „

Ezech. 5.

Cluniacenſibus non ſatisfecit hæc apologia, quæ dum laudat ordinem, ejus profeſſos ab illius ſanctitate defeciſſe indicat. Itaque Petrus venerabilis abbas Cluniacenſis S. Bernardo ſcripſit longam epiſtolam apologeticam. In ea defectus ſuis objectos non negat, ſed excuſat. At, quoniam vere dici poſſe ſatis intelligebat, ordinem religioſum a primævo defeciſſe ſpiritu, atque ad laxamenta dilabi, quoties plures regulæ impune non obſervantur, & multo magis, ſi earum uſus ceſſaverit, huic difficultati hac generali occurrit reſponſione, quod per charitatem facta ſit hæc in regula mutatio, quam violaſſe dicit Ciſtercienſes, qui hominum infirmitati non indulgentes, de regulæ auſteritate nihil remittunt.

Caſſinenſis monaſterii ſchiſma. Chron. Caſſin. l. 4. c. 88.

III. Majus ſcandalum tunc monaſterium Caſſinenſe perturbavit. Odoriſius abbas Honorium Papam offenderat, cui pecuniæ ſubſidium verbis aſperioribus denegaverat, obſcuraque ejus natalitia perſtrinxerat. Contigit, ut paulo poſt Papæ ſcriberet Adenulphus Aquinenſis comes: Pontificis honorem æmulari abbatem Caſſinenſem . . . Papa iratus ei mandat, ut objectis reſponſurus Romam veniat. Ille renuit venire, niſi prius Papa gratiam ſuam ei reſtitueret. Ter eum Papa vocavit. Abbas vero ſciens, eum adverſus ſe eſſe commotum, ire diſtulit: quapropter eum Papa depoſuit. Odoriſius inobedientiæ prævaricationem addens, nihilominus die Palmarum in abbatis cathedra reſedit, & univerſa abbatis officia, ſicut, priuſquam deponeretur, exercuit. Honorius his cognitis, cum die Dominicæ Reſurrectionis, & omnes fautores ejus a liminibus eccleſiæ ſeparavit; illos vero, qui ei obedirent, a communione eccleſiaſtica extorres eſſe præcepit. Hinc inter monachos & populum civitatis exorta eſt graviſſima diſſenſio. Odoriſius armatos milites miſit ad caſtrum Janulæ cuſtodiendum, quos cives propter S. Germani excidium armis exutos de civitate projiciunt. Odoriſius excidium civitati comminatus, ſtatim exivit exercitum congregaturus. Interea cives occupatis monaſterii munitionibus, monachos, licet repugnantes, alium abbatem eligere compellunt. Odoriſio igitur ſubſtitutus eſt Nicolaus monaſterii decanus; ſed quidam ex prioribus illum ſeditioſe fuiſſe electum Papæ clam literis ſignificant. Papa, priuſquam id ſciret, Gregorium cardinalem miſerat, mandans, ut Seniorectum Capuani monaſterii præpoſitum in abbatem Caſſinenſes eligerent. Gregorius reſiſtentes cogit ad obſequium, oſtendens, illud jus Romanis Pontificibus competere, non tantum ratione ſupremæ authoritatis, ſed etiam quia Caſſinenſem eccleſiam bis deſtructam reſtruxerunt. Monachi neceſſitatem temporis oſtendentes, Apoſtolici voluntatem ſe impleturos fatentur, ſi parendi lautiora tempora evenirent, ſicque diſceſſum eſt a capitulo. Odoriſius interim collectis militibus, igne ferroque caſtella, quæ Nicolao favebant, demolire cœpit . . . . . Nicolaus vero conflatis omnibus vaſis argenteis & aureis monaſterii Caſſinenſis, Robertum principem Capuanum in ſuum evocat auxilium, ſicque res divino cultui conſecratæ, duorum monachorum ambitioni ſerviebant. Odoriſius tandem ſera ductus pœnitentia Papam adiit, ejusque proſtratus veſtigiis, Caſſinenſem abbatiam in ejus manu reſignavit, qui etiam Nicolaum depoſuit, ejusque fautores excommunicavit, Caſſinenſibusque ſcripſit, quod, ſi monaſterii diſpoſitionem in ejus manu ponerent, ſtatim veniens cœnobii reformationem tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus procuraret. Fratres excluſo Nicolao, nuntios ad Papam mittunt, monaſteriumque in ejus poteſtate tradunt. Papa direxit Matthæum epiſcopum Albanenſem, qui perfecit, ut Seniorectus eligeretur abbas Caſſinenſis, & per annos fere decem in cathedra S. Benedicti ſedit, Caſſinumque veniens Honorius eum conſecravit abbatem.

IV. S. Norbertus anno ſuperiore Romam venerat, ut ordinis ſui confirmationem ab Honorio Papa poſtularet: honorifice ſuſceptus bullam confirmationis obtinuit. Data eſt decimo ſexto Februarii, anno milleſimo centeſimo vigeſimo ſeptimo. Inde in Germaniam tranſiit. Campaniæ comitis precibus inductus, ut matrimonium, quod ei ſuaſerat, acceleraret; ſed altiore divinæ providentiæ conſilio greſſus ejus dirigebantur. Lotharius rex Dominicæ Reſurrectionis feſtum Magdeburgi celebrans, cum majoribus eccleſiæ & regni, de proviſione ejusdem ſedis, quæ tunc vacabat, tractavit; ubi cum magna in electione difficultas facta fuiſſet, juxta voluntatem Regis, majores Magdeburgenſis eccleſiæ apud Spiram conveniunt: quo tunc pervenerat Norbertus, quem unanimi concordia elegerunt epiſcopum. Halveſtadenſis ac Brandeburgenſis epiſcopi hunc deducere Magdeburgum, quo decimo quinto Kalendas Auguſti pervenit, magnoque concurſu comitum ac procerum, a clero & populo cum ingenti gloria ſuſcipitur, ab omnibus eligitur, ac octavo die in feſto S. Jacobi Apoſtoli, ab Udone Olenſi epiſcopo, cooperantibus multis aliis epiſcopis, in Archiepiſcopum ungitur: eique pallium ab Honorio Papa dirigitur.

S. Norbertus fit epiſcopus Magdeb. Annal. Saxo. p. 659. Chronograp. Magdeb.

V. In Italia bellum exarſit, occaſione mortis Guillelmi Apuliæ & Calabriæ ducis: cum enim liberos non reliquiſſet, Rogerius Siciliæ comes, ejus avunculus, Salernum veniens receptus eſt. Amalfitani pariter retentis munitionibus ei ſubjiciuntur, & totius fere Apuliæ partes obtinuit. His peractis in Siciliam reverſus eſt. Honorius Papa his cognitis, Beneventum properat, atque Miſſarum ſolemnia celebrans eum excommunicavit, & omnes ejus fautores, ſi ducis titulum ultra retineret. Rogerius hæc cum audiiſſet, legatos miſit ad eum, orans, ne ducalem honorem generis jure ſibi competentem obtinere eum prohiberet; nam, prout æquitas imperaret, de ejusdem ducatus culmine libenter ipſe obſecundaturus eſſet. Præterea Papæ miſit munera multa auri & argenti, pollicendo etiam urbem Trojanam, & montem Fuſcum, ut ducatus ei vexillum & nomen largiretur, quod Papa tunc ei concedere noluit: imo Trojam pergens in ſynodo rurſus Rogerium excommunicavit, & Beneventum reverſus eumdem ſupplicem eademque promittentem rejecit. Nam, ut legitur in vita S. Caroli Boni Flandriæ comitis, Guillelmus Apuliæ dux, ubi ſe periclitari cognovit, Salernitanum Archiepiſcopum & Trojanum epiſcopum advocavit, atque quod antea, dum incolumis eſſet, fecerat, eorum quoque teſtimonio deſiderans confirmari, quidquid mobilium vel immobilium in terra poſſidere videbatur, B. Petro ejusque vicario Papæ Honorio jure perpetuo poſſidendum delegavit . . . . Gualterius Morinorum eccleſiæ archidiaconus, qui S. Caroli vitam paucis poſt ejus mortem menſibus ſcripſit, id ex ore Honorii Papæ ſe frequenter audiiſſe teſtatur.

Falc. chron. Alexand. abb l. de reb. geſt. Roger. *Apuliæ ducatus Papæ datur.* Bolland. die 2 da. Mart.

Honorius Papa exeunte menſe Januario anni milleſimi centeſimi vigeſimi octavi Romam reverſus eſt: ubi cum accepiſſet, Rogerium comitem cum ingenti exercitu veniſſe in Apuliam, & terras

Ibid. *Honorius hoc ducatus in feudum dat Rogerio comiti.*

CHRISTI AN. 1128. Boamundi ac Tancredi fidelium Apoſtolicæ ſedis ex parte occupaſſe, cum militibus fere trecentis revertitur, & mandat Roberto Capuæ principi, cæteriſque per Apuliam Principibus, ut collectis militibus ſecum adverſus Rogerium procederent. Rogerius ubi cognovit, Papam adeſſe præſentem, prælium vitavit, ne contra Deum ipſum repugnare videretur. Quin etiam legatione ſemel atque iterum ad eum facta flagitavit, ut ſe abſolveret, & ducatum jure generis ſibi debitum accipere liceret. Interea Capuani principis exercitus, cum jam cibaria & pecunia deficerent, latenter cum ſuis receſſerat. Robertus ipſe, cum militum murmur inſtaret, qui conſumptis omnibus fame premebantur, ad ſua redire cœpit. Honorius Papa ſe deſertum videns, pactis intervenientibus, Rogerio comiti, per Haimericum cardinalem & cancellarium, ducatum ſe daturum promiſit, ita tamen, ut prius Beneventum veniens, ſuum ibi hominium ſubiret, ſicque ipſum a ſe ducatum acciperet. Rogerius in monte S. Felicis prope Beneventum caſtra ponit. Honorius Papa paululum ab urbe progreſſus, ipſius hominium ſuſcepit, & eum vexillo ducali regimen ei tradidit. Rogerius tunc ei ſacramentum fidelitatis per omnia ſervandum exhibuit, die octava Aſſumptionis S. Mariæ. Quibus peractis Papa ad palatium revertitur.

S. Carolus Bonus. Bolland. 2. Mart. S. Carolus Bonus Flandriæ comes, cujus mox meminimus, erat filius ſancti Canuti ſenioris Danorum regis & martyris, & Adelæ reginæ, quæ filia erat Roberti comitis Flandriæ: regna Germaniæ & Hieroſolymorum, ad quæ fuerat poſtulatus, recuſavit. Eximiæ virtutes famam pepererant: eccleſiaſticos viros plurimum veneratus eſt, atque a tributis, quibus ſui prædeceſſores eos ſubjecerant, reddidit immunes, eorumque correctiones gratanter accipiebat: liberalis in pauperes, graſſante fame plurimos aluit per biennium. Improbis reſiſtens eorum odium in ſe concitavit. Cum potentes quoſdam genere humiles, opibus elatos, dominio ejus lineam conſanguinitatis repræſentare tenuentes, erant enim de fece conditionis ſervilis, judicio curiæ convenienter repeteret: Ipſi videlicet Brugenſis eccleſiæ præpoſitus, & Burchardus ejus nepos, aliique ejus conſanguinei, Carolo inſidiantur, quem ſexto Nonas Martii Brugis interfecere in eccleſia S. Donatiani, cum ante altare pronus Deum adoraret, eleemoſynamque pauperi porrigeret. Ludovicus VI. Franciæ rex Flandriam cum exercitu ingreſſus, ſceleratos parricidas interfecit, & Guillelmum Roberti Normanniæ ducis filium, Flandriæ comitem conſtituit.

Equitum templi inſtitutio & regula. Concil. tom. 6 ed Hard. tom. 10. Labbè. VI. Equitum templariorum ordo jam ab annis novem fuerat inſtitutus: hunc fundarunt Hugo de Paganis, & Godefridus de ſancto Audomaro, viri nobiles, qui cum certum domicilium non haberent, Balduinus I. Hieroſolymorum rex locum in palatio prope templum Domini ſibi conceſſit ad habitandum, unde fratres militiæ templi dicti ſunt: religioſorum tria vota ſubſtantialia, ſcilicet paupertatis, caſtitatis, & obedientiæ emiſerant in manu patriarchæ Hyeroſolymitani, qui cum Rege quædam eis prædia conceſſit. Id imprimis eis fuerat injunctum, ut peregrinis tutas a latronibus vias redderent. Iiſdem in Trecenſi concilio, quod anno *Trecenſis ſynodus.* milleſimo centeſimo vigeſimo octavo, die decima tertia menſis Januarii celebratum eſt, conſtituta regula, & habitus aſſignatus, quamvis tunc tantum novem eſſent. Interfuere Matthæus Albanenſis epiſcopus cardinalis, & ſedis Apoſtolicæ legatus, & Raynaldus Remenſis archiepiſcopus, & Henricus Senonenſis archiepiſcopus cum ſuis ſuffraganeis, abbates quoque, Ciſtercienſis, & Bernardus Claræ-vallenſis, cum aliis pluribus. Aderant & tres comites, & Hugo novæ militiæ magiſter cum quinque ſuis fratribus.

Hugo modum & obſervantiam exiguæ inchoationis ſui militaris ordinis Patribus expoſuit. Et ſynodo placuit, ut eis ſcripta regula traderetur, quam ex conſenſu Papæ & patriarchæ Hieroſolymorum immobiliter obſervarent. Illius regulæ conſcribendæ cura Bernardo commiſſa eſt. Articulos ſeptuaginta duos complectitur, ſed plures poſtmodum additi ſunt. Præcipui ſunt: primus, Matutinas & omne ſervitium integrum, ſecundum canonicam inſtitutionem audire univerſaliter ſtudeatis. Secundus, ſi aliquis frater negotio chriſtianitatis Orientalis forte remotus, pro tali abſentia ſervitium non audierit: pro matutinis, tredecim orationes Dominicas; ac pro ſingulis horis, ſeptem: ſed pro veſperis, novem dicere collaudamus. Nonus, in prandio & cœna ſemper ſit ſancta lectio recitata. Decimus, carnis eſum tribus Hebdomadæ diebus eis permittit.... Aliis autem diebus, videlicet ſecunda & quarta feria, nec non & ſabbatho, duo aut tria leguminum, vel aliorum ciborum fercula,... omnibus ſufficere credimus, & ita teneri jubemus. Decimus quintus.... Decimam totius panis quotidie eleemoſynario veſtro dare jubemus. Decimus ſextus, collationem & vini quantitatem in arbitrio magiſtri ponit. Decimus octavus, fatigati milites ex aſſenſu magiſtri non ſurgant ad matutinum, ſed recitent tredecim prædictas orationes. Decimus nonus, prohibemus, ut nulli immoderatam abſtinentiam amplecti liceat, ſed communem victum inſtanter teneant. Vigeſimus, omnibus militibus profeſſis in hyeme & æſtate, ſi fieri poteſt, alba veſtimenta concedimus. Eugenii Papæ tertii tempore, cruces de panno rubeo, ut inter cæteros eſſent notabiliores, mantellis ſuis aſſuere cœperunt. Vigeſimus octavus, omnes fratres tonſos habere capillos oporret... & in barba, & in grenonibus eadem regula obſervetur. Trigeſimus, unicuique veſtrorum militum tres equos licet habere.... Trigeſimus primus, ſolum armigerum ſingulis militibus concedimus. Sed innuit utrumque augeri poſſe cum licentia magiſtri, & prohibet ne miles armigerum gratis ſervientem percutiat. Trigeſimus ſecundus, ſi miles equos ſuos in hoc ſervitio amiſerit, magiſter, prout facultas domus exigit, alios adminiſtrabit. Milites vero, qui tantum ad tempus in templo remanent, priuſquam patriam repetant, reddent dimidium pretii equorum, quos acceperint. Trigeſimus jubet, ut omnes ſecundum votum ſuum obedientiam indeſinenter magiſtro teneant... nullus miles vel armiger ſolus vel ſine licentia magiſtri in villam ire præſumat; & cum in caſtris fuerint, nullus per aliorum militum atria diſcurrat. Trigeſimus ſeptimus, nolumus, ut aurum vel argentum in frænis & pectoralibus, nec calcaribus, vel in ſtrevis, unquam appareat; nec alicui fratri remanenti emere liceat. Si vero talia data fuerint, permittit. Quadrageſimus primus, nulli fratrum liceat a parentibus ſuis, vel ab aliis, nec ſibi invicem, accipere vel dare, ſine juſſu magiſtri. Si vero ei a parentibus quidquam directum fuerit, illud ſuſcipere non præſumat, niſi prius indicatum fuerit magiſtro... & cui res data fuerit, non pigeat illi, ſi alteri datur. Quadrageſimus ſecundus, vetamus, ne aliquis frater remanens, ſtultitias, quas in ſæculo, vel in militari negotio, tam enormiter egit, & carnis delectationes miſerrimarum mulierum cum fratre ſuo, vel aliquo alio, vel de alio commemorare audeat: & ſi forte referentem aliquem talia audierit, obmuteſcere faciat, vel cito inde diſcedat. Quadrageſimus tertius, nullus præſumat cambiare ſua, frater cum fratre, ſine licentia magiſtri. Duo ſequentes ei venationem interdicunt. Quinquageſimus primus eis permittit, domum, terram, & homines habere, & agricolas poſſidere, & juſte eos regere. Quinquageſimus ſecundus & tertius, jubent, ut infirmis fratribus adhibeatur cura pervigil, & quæcumque eis neceſſaria ſunt, dentur. Quinquageſimus quartus, vetat ne alter alterum ad iram provocet. Quinquageſimus ſeptimus, prohibet, ne Chriſti miles excommunicato nominatim ac publice, aliquo modo ſe jungat: aut res ſuas accipere præſumat. Quinquageſimus octavus. Si quis miles ſæcularis, veſtram vitam velit eligere... legatur regula in ejus præſentia: & ſi ipſe præceptis regulæ diligenter obtemperaverit: tunc ſi magiſtro & fratribus eum recipere placuerit, convocatis fratribus, deſiderium & petitionem ſuam cunctis patefaciat. Deinde vero terminus probationis, in providentia magiſtri, ſecundum honeſtatem vitæ petentis, omnino pendeat. Sexageſimus primus... Utile eſt autem, ut fidem ejus accipiatis: ne forte veteranus hoſtis in Dei ſervitio aliquid furtive, vel indecenter eis intimet. Sexageſimus ſecundus prohibet, ne pueri recipiantur. Sexageſimus quartus, iter facientibus præcipit, ut prædictas regulas, quantum fieri poterit, obſervent, & bonæ converſationis exemplum præbeant. Sexageſimus ſextus, eis permittit habere decimas. Sexageſimus ſeptimus, magiſtro leves culpas aperiant, qui pœnitentiam

impo-

Digitized by Google

CHRISTI AN. 1128.

imponet : ſed ſi reo tacente, per alium culpa cognita fuerit, reus majori diſciplinæ ſubjaceat. Si autem grave fuerit delictum, retrahatur a familiaritate fratrum, nec cum illis ſimul in eadem menſa edat, ſed ſolus refectionem ſumat . . . Sexageſimus octavus, ſi emendare noluerit, ei diſtrictior correctio accedat. Quod ſi piis admonitionibus emendare noluerit . . . . neceſſe eſt, ut a ſocietate fratrum ovis morbida removeatur ; ſerum magiſter conſilio patriarchæ id agere ſtudeat. Septuageſimus ſtatuit, ut ſinguli per ſingula lecta dormiant, veſtiti camiſiis, & cum femoralibus : Septuageſimus ſecundus præcipit, ne quis miles ullam fœminam deoſculetur, etiamſi mater fuerit, vel ſoror.

Bernard. opuſc. 6. tom. 1. Tyr. l. 12. c. 7.

Equitum templariorum inſtitutum, quod nonnulli recentiores reprehendunt, maxima laudavit S. Bernardus in exhortatione, quam rogante Hugone eorum magiſtro pro illis compoſuit. In ea milites, qui ab infidelibus occiduntur in prælio, reputat martyres. Ea tunc cœpit eorum numerus augeri, & poſſeſſiones multiplicari. Guillelmus Tyrienſis archiepiſcopus, refert in ſua hiſtoria trecentos equites ſua ætate in conventu habuiſſe, exceptis aliis fratribus ſervientibus, quorum infinitus pene erat numerus. Poſſeſſiones autem, tam ultra, quam citra mare tantas habuiſſe, ut non fuerit in orbe chriſtiano provincia, quæ prædictis fratribus bonorum ſuorum portionem non contulerit : & regiis opulentiis pares dicerentur habere copias. Qui ſat diu ſe in honeſtate conſervarunt, profeſſioni ſuæ ſatis prudenter ſatisfacientes. Sed in juſtitia non ſtetere, ut dicemus inferius. Stephanus, qui hoc anno poſt Gormundum, communi conſenſu electus eſt patriarcha Hieroſolymitanus, eorum regulam confirmavit.

S. Bern. Opuſc. 2. *Epiſcopo. officia.*

VII. S. Bernardus circa idem tempus exoratus ab Henrico Senonenſi ſcripſit tractatum de officiis epiſcoporum. Et primo quidem oſtendit arduum & periculoſum eſſe munus epiſcopi, ideoque ei bonis conſiliariis opus eſſe. Secundo dignitatis eccleſiaſticæ decus non conſiſtere in exteriori ſplendore, ſed in morum & virtutum decore : ſiquidem digniſſima ejus ornamenta ſunt caſtitas, charitas, humilitas, & maxime cura ſinceræ fidei ei neceſſaria eſt. Hinc invehitur in ambitionem clericorum, qui ſemper ad majores dignitates aſpirant, & onera non reformidant ; in juniorum promotionem, & beneficiorum pluralitatem, & cleri Romani perſtringit avaritiam. Demum abbates, qui quærunt exemptiones, ſic coarguit. " Miror quoſdam in noſtro ordine monaſteriorum abbates hanc humilitatis regulam odioſa contentione infringere, & ſub humili habitu & tonſura tam ſuperbe ſapere, ut cum ne unum quidem verbulum de ſuis imperiis ſubditos prætergredi patiantur, ipſi propriis contemnant obedire epiſcopis. Spoliant eccleſias, ut emancipentur ; redimunt ſe, ut non obediant. Quid hoc eſt præſumptionis, o monachi ! neque enim quia prælati

Eccleſ. 32.

monachis, ideo non eſtis monachi . . . . . . Quomodo illud implebitur ? Principem te conſtituerunt ? eſto inter illos tanquam unus ex illis . . . . . Ut te putemus tanquam unum ex illis, videamus tam exhibere paratum, quam exigere obedientiam . . . Quod ſi ſemper vis obedientes habere, & nunquam eſſe ; probas te non eſſe tanquam unum ex illis, dum unus eſſe renuis ex obedientibus . . . . . ſi ergo tui putas injuriam prioratus, minorem videri ſummis ſacerdotibus, non magis indignum æſtimandum, minimum vocari in regno cælorum . . . Sed non propter me, inquit, facio, ſed quæro eccleſiæ libertatem. O libertas omni, ut ita loquar, ſervitute ſervilior . . . . Certus ſum enim ego monachus, & monachorum qualiſcumque abbas, ſi mei quandoque pontificis a propriis cervicibus excutere jugum tentavero, quod Satanæ tyrannidi me ipſum ſubjicio . . . . Quid dabit mihi centum in meam cuſtodiam deputari paſtores ? Quanto plures ſentio mei curam gerere, tanto ſecurior exeo in paſcua.

Ibid.

Ite nunc ergo, reſiſtite Chriſti vicario, nempe epiſcopo, cum nec ſuo adverſario Chriſtus reſtiterit . . . verum aperte indicant quidam horum quid cogitent, dum multo labore ac pretio Apoſtolicis adeptis privilegiis, per ipſa ſibi vindicant inſignia pontificalia, utentes & ipſi more pontificum, mitra annulo, & ſandaliis. Sane ſi attenditur rerum dignitas, hæc monachi abhorret profeſſio : ſi miniſterium, ſolis liquet congruere pontificibus. Profecto eſſe deſiderant, quod videri geſtiunt : meritoque ne-

R. P. Du Meſnil Doctr. Tom. IV.

queunt eſſe ſubjecti, quibus jam ipſo ſe comparant deſiderio . . . Quo iſta, o monachi ? ubi timor mentis ? ubi rubor frontis ? Quis unquam probatorum monachorum tale aliquid aut verbo docuit, aut reliquit exemplo ? Duodecim humilitatis gradus magiſter veſter ediſſerit, propriiſque diſtinguit deſcriptionibus : in quo, quæſo, illorum docetur, aut continetur, ut hoc faſtu delectari monachus, has quærere debeat dignitates ? Labor & tenebræ, & voluntaria paupertas, hæc ſunt monachorum inſignia, hæc ſitam ſolent nobilitare monaſticam.

Annaliſt. Saxo. Putiſel. in monum Baſil. Ambr.

VIII. Conradus Suevorum dux adverſus Lotharium regem rebellans, eo quod Henrici quinti regis conſobrinus eſſet, Regis nomen uſurpavit, & profectus in Italiam, ab Anſelmo Mediolanenſi archiepiſcopo Rex conſecratus eſt. Sed cum Romam appropinquaret, ab exercitu Papæ repulſus rediit in Germaniam. Joannes Cremenſis cardinalis Romanus juſſu Papæ ſuffraganeos eccleſiæ Mediolanenſis Beneventum convocavit, atque in ſynodo Anſelmum excommunicavit & depoſuit, & cum eo patriarchas Aquilejenſem & Gradenſem, quia Conradi partem ſequebantur. Lotharius Wirceburgi Domini natale celebrat, anno milleſimo centeſimo vigeſimo octavo. Cum audiit Conradum uſurpaſſe nomen regium. Hac de cauſa Magdeburgenſis, Moguntinus, & Salſburgenſis archiepiſcopi, aliique plures, qui tunc aderant, epiſcopi Conradum excommunicarunt. Eumdem cum ejus fratre Friderico Alſatiæ duce, aliiſque complicibus die ſancto Paſchæ, extinctis eccleſiæ luminibus excommunicavit Papa Honorius. Lotharius Spiræ incluſum, obſedit, ſed fuga elapſus eſt.

Ordeṙic. lib. 12. *Rotomag. ſynodus.*

IX. Matthæus Albanenſis epiſcopus & Romanæ ſedis legatus, eodem anno Rotomagum ad regem Henricum venit, & cum eo de utilitatibus eccleſiaſticis tractavit : & juſſu Regis epiſcopi & abbates Normanniæ aſciti ſunt : & in Rotomagenſi capitulo ſcita præſente Rege audierunt, quæ legatus protulit : ſcilicet, ut nullus presbyter uxorem habeat : Qui vero a pellice abſtinere noluerit, eccleſiam non teneat, nec portionem in beneficiis eccleſiaſticis obtineat, nec aliquis fidelium ejus miſſam audiat : Secundo, ut unus presbyter duabus eccleſiis non deſerviat, nec clericus quilibet in duabus eccleſiis præbendas poſſideat : ſed in eccleſia, cujus beneficiis fruitur, Deo militet. Tertio, ut monachi vel abbates, decimas de manu laicorum non recipiant, & ab epiſcopo pro voto poſſeſſorum oblata recipiant. Ea tamen quæ antea quoquo modo obtinuerunt, quiete per indulgentiam Papæ poſſideant : ſed ulterius aliquid hujuſmodi ſine præſulis, in cujus diœceſi eſt, licentia, uſurpare non præſumant. Tunc Romanus legatus de tranſactis tranſgreſſionibus omnes abſolvit : & ſequenti menſe Goffredus ejus urbis epiſcopus e vita migravit.

Herman. Laudun. l. 3. c. 22.

Sanctimonialium quoque incontinentiæ tunc medendum fuit. Lauduni in monaſterio S. Joannis non nulla ſiniſtræ famæ de illius ſanctimonialibus dicebantur : Cumque frequenter commonitæ emendationem verbo promitterent, ſed facto non implerent, epiſcopi coram Ludovico rege Francorum Attrebati congregati, ſexto Idus Maji currentis anni decrevere earum expulſionem. Bartholomæus epiſcopus Rainaldi Remorum archiepiſcopi & Regis auctoritate omnes illas ſanctimoniales ejecit : aſſumens quoque virum religioſum Drogonem cœnobii ſancti

Ducheſn. in notis ad Guib.

Nicaſii Remenſis priorem, eum ibidem primum abbatem ordinavit, & monachos illic ſufficienter ex diverſis monaſteriis poſuit. Utrumque confirmavit Matthæus cardinalis legatus, & poſtea Papa Honorius.

CHRISTI AN. 1129. *Pariſienſis ſynodus.*

X. Idem legatus anno ſequenti, nempe milleſimo centeſimo vigeſimo nono, eadem de cauſa aliam ſynodum celebravit apud S. Germanum de Pratis Pariſiis ; huic interfuere Remenſis archiepiſcopus & quatuor epiſcopi. Quid in ea decretum ſit, ſic exponit in ſuis literis : Cum Pariſiis ageremus, ſubito in communi audientia conclamatum eſt ſuper enormi-

Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Labbè.

tate & infamia cujuſdam monaſterii ſanctimonialium, quod dicitur Argentolium, in quo paucæ moniales multiplici infamia, ad ignominiam ſui ordinis degentes, multo tempore ſpurca & infami converſatione omnem ejuſdem loci affinitatem fœdaverunt. Cumque omnes, qui aderant, illarum expulſioni inſiſterent, venerabilis abbas S. Dionyſii Suggerius, præfatum monaſterium ad jus eccleſiæ ſuæ pertinere ſatis evidenter oſtendit. Unde nos . . . non ſolum juſtitiæ,

P 2 verum

CHRISTI AN. 1129.

verum illæſum miſeriæ conſulentes, hanc ei injunximus obedientiam, ut illis, nempe monialibus, in religioſis locatis monaſteriis, ibidem monachos ſuos, qui Deo religioſe deſerviant, ſubſtitueret. Illius ſynodi geſta literis ſuis confirmarunt Honorius Papa, & Ludovicus rex, qui ſuas ſic ſubſcripſit: Datum Remis in ſolemni curia Paſchæ, in unctione domini Philippi glorioſiſſimi regis, anno milleſimo centeſimo vigeſimo nono, Ludovici ſereniſſimi Francorum Regis ſecundo, Philippi autem ejus filii primo. Hic licet adhuc puer, in die Paſchæ Remis a Rainaldo II. archiepiſcopo rex coronatus eſt.

Abælard. epiſt. 1.

Heloiſſa Petri Abaelardi alias amica, tunc hujus monaſterii prioriſſa, alio migrare coacta, Abaelardi calamitates auxit. Is mortuo Adamo abbate, ab ejus ſucceſſore Suggerio, & a Rege obtinuit, opera Stephani regis tunc dapiferi, ut ad quam vellet, ſolitudinem tranſiret, dummodo ſe nulli abbatiæ ſubderet. Itaque ad ſolitudinem quamdam in Treceníi pago ſe contulit Abaelardus, ibique a quibuſdam terra ſibi donata, aſſenſu epiſcopi, oratorium quoddam in nomine ſanctæ Trinitatis ex calamis & culmo conſtruxit. Cumque ſcholares ad eum concurrerent, qui ibidem parva ſibi tabernacula conſtruxere, eique res neceſſarias ſuppeditabant, ne a ſtudio cura domeſtica retardaretur, oratorium illum, ob illam quamcumque conſolationem nominavit paracletum. Interim cum abbatia ſancti Gildaſii Ruienſis, in epiſcopatu Venetenſi poſita, paſtore defuncto deſolata eſſet; abbas a monachis electus eſt; ſed indiſciplinata eorum vita & moribus corruptiſſimis die ac nocte cum cruciaretur, ipſamque abbatiam tyrannus quidam in uſus proprios redigeret, reverſus eſt in ſuum oratorium, quo illum convenit Heloiſſa cum quibuſdam ſuis monialibus, quibus illud donavit, eamque donationem confirmavit Honorius Papa. Heloiſſa prima monaſterii paracleti fuit prioriſſa, quam cum ſæpius inviſeret Abaelardus, cui viciſſim ipſa plures ſcripſit epiſtolas, in quibus prophanum amorem non diſſimulat, ac oſtentat eruditionem; hinc ſiniſter rumor de utroque diffamatus eſt, quod adhuc carnalis concupiſcentiæ delectatione tenerentur. Abaelardus imprimis de SS. Bernardo & Norberto conqueritur, ſed infirma eſt adverſus tales accuſatores quælibet apologia. Certum eſt tamen inter eos nullum fuiſſe carnale commercium.

D. Bern. opuſculum de gratia & libero arbitrio tom. 8. opuſc. 11. cap. 1.

XI. D. Bernardus circa idem tempus edidit opuſculum de gratia & libero arbitrio, hac occaſione, ut ipſe refert. " Loquente me coram aliquando, & Dei in me gratiam commendante, quod ſcilicet ab ipſa me in bono præventum agnoſcerem, & provehi ſentirem, & ſperarem perficiendum. Quid tu ergo, ait unus ex circumſtantibus, operaris? aut quid mercedis ſperas vel præmii, ſi totum facit Deus? . . . . Da gloriam Deo, qui te prævenit, excitavit, initiavit, & vive digne de cætero, quo te probes & perceptis beneficiis non ingratum, & percipiendis idoneum. Et ego: Bonum, inquam, conſilium das, ſed ſi dederis & poſſe teneri. . . . . Porro duo mihi neceſſaria ſunt, doceri & juvari. Tu homo, tu recte quidem conſulis ignorantiæ, ſed ſi verum ſentit Apoſtolus, ſpiritus adjuvat infirmitatem noſtram. Immo vero, qui mihi per os tuum miniſtrat conſilium, ipſe neceſſe eſt & miniſtret & per ſuum ſpiritum adjutorium, quo valeam impleri, quod conſulis. „

Ibid.

" Quid igitur agit, ais, liberum arbitrium? Breviter reſpondeo; ſalvatur: tolle liberum arbitrium, & non erit, qui ſalvetur: opus hoc ſine duobus effici non poteſt. Deus author eſt ſalutis, arbitrium tantum capax, nec dare illam niſi Deus: nec capere valet, niſi liberum arbitrium . . . Et ita gratiæ operanti ſalutem cooperari dicitur liberum arbitrium, dum conſentit. Proinde pecoris ſpiritus ſalutem hujuſmodi minime capit, eo quod ille voluntarius conſenſus deſit, quo ſalvanti videlicet Deo placide obtemperet . . . Appetitum naturalem communem habentes cum beſtiis, conſenſus voluntarius nos diſcernit. Eſt enim habitus animi liber ſui, ſiquidem non cogitur, non extorquetur: eſt quippe voluntatis, non neceſſitatis. „ Ac proinde ſecundum S. Bernardum, voluntarium liberum excludit & coactionem & neceſſitatem . . . & more theologorum, qui ante Lutherum ſcripſere, voluntarii nomine intellexit immunitatem ab omni vi tum interna tum exteriori, quæ neceſſario voluntatem determinet ad unum. Hinc Auguſtinus loquens de libertate primorum parentum ante lapſum, quos omnes fatentur habuiſſe libertatem indifferentiæ immunem a ſimplici neceſſitate, etiam voluntaria, & mutabili, & relativa, Auguſtinus, inquam, dicit: nullo cogente, hoc eſt, libera voluntate peccando, quia ſcientes contra præceptum fecerunt, & ille tentator ſuaſit, & non coegit. Igitur in his Auguſtini verbis, non cogere, idem ſignificat, ac non neceſſitate ſimpliciter. Omiſſis, quæ erronee dixit in relata Bernardi verba, hæc obſervare potuiſſet recens author bibliothecæ eccleſiaſticæ, qui more ſuo S. Bernardi, ſicut & aliorum Patrum excerpta ſic expoſuit, ut ad proprios ſenſus male pertraheret, & ſi quid difficile occurreret, non explicaret: præterea, quos ſibi finxit SS. Patrum characteres nobis ingerit, & quæcunque temere profert, nulla probabili ratione vel authoritate confirmat. Hinc licet damnatus quædam retractaverit, multis eſt erroris occaſio. Nos diverſam viam ſecuti, de ſcriptoribus eccleſiaſticis veterum recepta teſtimonia protulimus, eorumque legitimum ſenſum indicavimus, catholicorum doctorum veſtigia relegentes.

CHRISTI AN. 1129.

Auſt. l. 1. retract.

Ibid.

In ſequenti capite Bernardus, exponens quid ſit liberum arbitrium, in eodemque ſenſu dicit: " conſenſus eſt nutus voluntatis ſpontaneus, vel certe, habitus animi liber ſui. Porro voluntas eſt motus rationalis, & ſenſui præſidens & appetitui. Habet ſemper, quocumque ſe volverit, ſemper rationem comitem & pediſſequam . . . quod numquam abſque ratione moveatur: ita ut multa faciat per ipſam contra ipſam: hoc eſt quaſi per ejus miniſterium, contra ejus judicium . . . Eſt vero ratio data voluntati, ut inſtruat illam, non deſtruat. Deſtrueret autem, ſi neceſſitatem ullam ei imponeret, quo minus libere pro arbitrio ſeſe volveret, ſive in malum conſentiens appetitui, aut nequam ſpiritui, ut ſit animalis . . . ſive ad bonum, ſequens gratiam, & fiat ſpiritualis . . . ſi, inquam, horum quodlibet prohibente ratione voluntas non poſſet, voluntas jam non eſſet. Ubi quippe neceſſitas, jam non eſt voluntas . . . Cæterum, quod ſui liberum non eſſe cognoſcitur, quo pacto vel bonum ei, vel malum imputatur? excuſat enim utrumque neceſſitas. Porro ubi neceſſitas eſt, libertas non eſt: ubi libertas non eſt, nec meritum. Idem profecto de cupiditate & tentatione dicendum, quæ ſi quam imponerent neceſſitatem, ita ut voluntas non libere pro arbitrio ſe volveret, jam non eſſet voluntas meriti & demeriti capax.

Ibid.

In tertio capite triplicem diſtinguit libertatem; ſcilicet naturæ, gratiæ & gloriæ. " Cum igitur, inquit, triplex ſit nobis propoſita libertas, arbitrii, conſilii, & complaciti: vel aliis nominibus a peccato, a miſeria, a neceſſitate: hanc ultimo loco poſitam contulit nobis in conditione natura, in primam reſtauramur a gratia, media nobis reſervatur in patria. Dicatur igitur prima libertas naturæ, ſecunda gratiæ, tertia gloriæ . . . „ In ſexto capite docet ad volendum bonum gratiam eſſe omnino neceſſariam: oſtendit in ſeptimo, hominem peccando amiſiſſe libertatem a peccato & miſeria, remanſiſſe tamen libertatem a neceſſitate. Hinc concludit in octavo: " Manet ergo, etiam poſt peccatum, liberum arbitrium, etſi miſerum, tamen integrum, & quod ſe per ſe homo non ſufficit excutere a peccato, ſive miſeria, non liberi arbitrii ſignat deſtructionem, ſed duarum reliquarum libertatum privationem . . . Habet igitur neceſſariam Dei virtutem, & Dei ſapientiam Chriſtum, qui ex eo quod ſapientiæ eſt, verum ei ſapere refundat, in reſtaurationem liberi conſilii, ſeu, ut ipſe explicat, immunitatis a peccato: & ex eo, quod virtus eſt, plenum poſſe reſtituat, in reparationem liberi complaciti, ſeu immunitatis a miſeria, quatenus ex altero perfecte bonus, peccatum jam neſciat, ex altero plene beatus, nihil adverſum ſentiat. Sed ſane iſta perfectio in futura vita expectetur. Interim vero ſufficiat in hoc corpore mortis, atque in hoc ſæculo nequam, ea libertate quidem conſilii peccato non obedire in concupiſcentia; ex libertate autem complaciti adverſa non formidare pro juſtitia. „

Ibid.

Ubi autem recte docuit Chriſti gratiam eſſe neceſſariam tum ad volendum bonum, tum ad declinandum a malo, ſive peccato, recte concludit in capite decimo. " Nemo proinde putet ideo dictum liberum arbitrium, quod æqua inter bonum & malum poteſtate aut facilitate verſetur: cum cadere quidem per ſe potuerit, non autem reſurgere, niſi per Domini ſpiritum . . . Nunc igitur ex eo potius liberum arbitrium dicitur, quod ſive in bono, ſive in malo, æque

liberam

Christi An. 1129. liberam faciat voluntatem, cum nec bonus quiſpiam, nec item malus eſſe debeat, aut eſſe valeat, niſi volens. Tali jam ratione non incongrue dicitur ad bonum ſe, & ad malum habere æqualiter, quod utrobique videlicet par ſit, non quidem in electione facilitas, ſed in voluntate libertas. „

Ibid. Joan. 6. Luc. 14. In capite undecimo docet, libero arbitrio nihil derogari per gratiam, neque per tentationem. “ Nemo quippe, inquit, ſalvatur invitus. Nam quod legitur in evangelio: Nemo venit ad me, niſi Pater meus traxerit eum: item in alio loco: nihil impedit; quia profecto, quantumcumque trahere vel compellere videatur ad ſalutem benignus Pater, qui omnes vult ſalvos fieri; nullum tamen judicat ſalute dignum, quem ante non probaverit voluntarium. Hoc quippe intendit, cum terret aut percutit, ut faciat voluntarios, non ſalvet invitos, quatenus dum de malo mutat voluntatem in bonum, transferat, non auferat libertatem. „ Quid autem voluntarii nomine intelligat, ex dictis patet.

Ibid. Demum in ultimo capite ſic exponit, quid gratiæ, quid libero arbitrio in negotio ſalutis tribuendum ſit, ut & antiquos & recentiores refellat hæreticos. “ Quid igitur? inquit, hoc ergo totum liberi arbitrii opus, hoc ſolum ejus meritum, quod conſentit? Eſt prorſus. Non quidem quod vel ipſe 2. ad Cor. 3. conſenſus, in quo omne meritum conſiſtit, ab ipſo ſit: cum ne cogitare, quod minus eſt quam conſentire, aliquid a nobis, quaſi ex nobis, ſufficientes ſimus. Si ergo Deus tria hæc, hoc eſt, bonum cogitare, velle, & perficere, operatur in nobis: primum profecto ſine nobis, ſecundum nobiſcum, tertium per nos facit. Siquidem immittendo bonam cogitationem, nos prævenit. Immutando etiam malam voluntatem, ſibi per conſenſum jungit: miniſtrando & conſenſui facultatem, foris per apertum opus noſtrum internus opifex innoteſcit . . . . . Cavendum ergo, ne cum hæc inviſibiliter intra nos & nobiſcum actitari ſentimus; aut noſtræ voluntati attribuamus, quæ infirma eſt; aut Dei neceſſitati, quæ nulla eſt: ſed ſoli gratiæ, qua plena eſt. Ipſa liberum excitat arbitrium, cum ſeminat cogitatum: ſanat, cum immutat affectum: roborat, ut perducat ad actum: ſervat, ne ſentiat defectum. Sic autem iſta cum libero arbitrio operatur, ut tantum illud in primo præveniat, in cæteris comitetur: ad hoc utique præveniens, ut jam ſibi deinceps cooperetur. Ita tamen quod a ſola gratia cœptum eſt, pariter ab utroque perficitur: ut mixtim, non ſingillatim; ſimul, non viciſſim, per ſingulos profectus operentur. Non partim gratia, partim liberum arbitrium, ſed totum ſingula opere individuo peragunt: totum quidem hoc, & totum illa, ſed ut totum in illo, ſic totum ex illa. Credimus placere lectori, quod a ſenſu Apoſtoli nuſquam recedimus. „ S. Bernardus mirabilem gratiæ œconomiam & operandi modum hic egregie deſcribit.

Aliquanto poſt cum cauſa exigente Pariſios veniſſet, rogatu Stephani & clericorum, ſcholas ingreſſus coram clero cupioſo ſermonem habuit de converſione morum: imprimis in clericorum ambitionem & incontinentiam invehitur, eoſque ad converſionem adhortatur, cujus difficultatem ſic exponit, ut ſimul pœnitentiæ modum & viam aperiat. Tres ex illis compuncti & converſi ab inanibus ſtudiis, abrenuntiantes ſæculo ipſi adhæſere.

S. Bern. opuſc. 3. tom. 1.

XII. Anno milleſimo centeſimo vigeſimo nono plures habitæ ſunt ſynodi. Henricus Virdunenſis epiſcopus per vim in eam ſedem ingreſſus, incontinentiæ, ſimoniæ, dilapidationis bonorum eccleſiaſticorum a canonicis accuſatus eſt. Honorius II. ideo ſcripſit ad Matthæum Albanenſem legatum ſuum, ut Catalaunum adiens, eum evocaret ad ſuam præſentiam, convocatiſque, epiſcopis cauſam canonice diffiniret. Synodus apud Catalaunum convenit in die purificationis B. Virginis. Henricus ſibi conſcius, quod plures villas ſuis fautoribus dediſſet, de conſilio S. Bernardi epiſcopatum dimiſit, cauſans quod invitis præeſſe nollet. Aurelianenſis ſynodi tunc quoque celebratæ acta periere: ſupereſt tantum epiſtola Godefridi Vindocinenſis abbatis, qui ad eam evocatus ab Umbaldo Archiepiſcopo Lugdunenſi, ſedis Apoſtolicæ legato, ei reſpondit: Ad concilium venire nec poſſum, nec debeo; nam noverit dilectio veſtra, privilegiis Romanorum Pontificum ſub anathemate confirmatum eſſe, & interdictum, ne allodiarius beati Petri abbas Vindocinenſis, ab epi-

Albert. chron.

Catalaun. ſynodus Concil. tom. 6. ed. Hard.

ſcopo, vel a quolibet Apoſtolicæ ſedis legato, ad concilium vocetur, nec ullo modo venire cogatur. Christi An. 1129.

Ibid. *Londin. ſynodus.* Henricus Anglorum rex, Kalendis Auguſti, Londoniæ tenuit magnum concilium de ſacerdotum focariis, ſive concubinis. Affuerunt Willelmus Cantuarienſis & Turſtanus Eboracenſis Archiepiſcopi cum ſuis ſuffraganeis, quos omnes ſimplicitate Cantuarienſis archiepiſcopi rex Henricus decepit. Conceſſerunt namque Regi juſtitiam de focariis ſacerdotum. Quæ res poſtea cum ſummo dedecore terminata eſt. Accepit enim Rex pecuniam infinitam de presbyteris, pro ſuis focariis redimendis. Tunc, ſed tarde, pœnituit epiſcopos de conceſſa licentia.

Concil. Hiſp. d'Aguir. Alphonſus VII. Caſtellæ rex, in Palentina civitate, prima hebdomade quadrageſimæ, convocatis epiſcopis, abbatibus, & comitibus, ſynodum celebravit: conqueſtus eſt de Alphonſo rege Arragoniæ, quod is nollet ſua oppida reſtituere; & archiepiſcopatus Emeritenſis dignitatem, quam in Compoſtellanam eccleſiam tranſtulerat Caliſtus Papa II., diplomate confirmavit, archiepiſcopo Compoſtellano poſtulanti promiſit, ut ea, quæ ad ſuum, & ſuorum ſucceſſorum jus in Emeritana civitate pertinebant, ubi primum Deo opitulante Saracenos ex ea expuliſſet. Statutum eſt etiam ut concubinæ clericorum manifeſte ejiciantur.

Toloſana ſynodus. Concil. tom. 6. ed. Hard. XIII. Romanus diaconus cardinalis & ſedis Apoſtolicæ legatus Toloſæ in ſynodo promulgavit decreta ſequentia. “ Primum ſtatuit, ut in ſingulis locis unus ſacerdos & tres laici conſtituantur, qui hæreticos diligenter inquirant, inventoſque epiſcopis, vel eorum balivis intimare ſtudeant, ut animadverſione debita puniantur. Idem faciant abbates exempti in ſuis locis. Secundum. Quicumque de cætero in terra ſua permiſerit ſcienter morari hæreticum ... & fuerit convictus: amittat in perpetuum terram ſuam, & corpus ſuum ſit in manu Domini ad faciendum inde quod debebit. Tertium. Si convictus non fuerit ... & frequenter in terra ſua inveniantur hæretici, vel ſuper hoc ſit diffamatus, pœnis legitimis puniatur. Quartum. Domum autem, in qua fuerit inventus hæreticus, diruendam decernimus, & locus ipſe confiſcetur. Quintum. Balivus, qui contra hæreticos non eſt diligens, bona ſua amittat & officium. Sextum. Nemo puniatur ut hæreticus, niſi talis per epiſcopum loci, vel per perſonam eccleſiaſticam, quæ poteſtatem habeat, talis fuerit judicatus. Octavum. Hæretici, qui ſponte ad fidem catholicam revertuntur, non remaneant in ſua villa, ſi ſuſpecta de hæreſi habeatur ... ſed collocentur in villa catholica: & duas cruces ferant in veſtibus ſuis: nec de cætero talibus officia publica committantur. Hæretici, qui timore mortis, vel alia quacumque cauſa, dummodo non ſponte, redierint ad catholicam unitatem, ad agendum pœnitentiam, per epiſcopum loci in muro includantur, ut facultatem non habeant alios corrumpendi. Decimum. Univerſi tam mares quam fœminæ, maſculi a decimo quarto anno, fœminæ a duodecimo abjurent omnem hæreſim extollentem ſe adverſus catholicam Romanam eccleſiam, & fidem orthodoxam, quibuſcumque nominibus cenſeatur: jurent etiam, quod fidem catholicam, quam Romana Eccleſia tenet & prædicat, ſervabunt, & hæreticos pro viribus perſequentur, & eos bona fide manifeſtabunt ..... Hujuſmodi autem juramentum ſingulis bienniis renovetur. Undecimum. Omnes utriuſque ſexus poſtquam ad annos diſcretionis advenerint, confeſſionem peccatorum faciant ter in anno proprio ſacerdoti, vel alii de voluntate ipſius, injunctam pœnitentiam humiliter & pro viribus impleturi; & ter in anno, in Natali Domini, Paſcha, & Pentecoſte, ſacramentum Euchariſtiæ cum omni reverentia recepturi: niſi forte ob aliquam cauſam rationabilem, ad tempus ab ejus participatione abſtinuerint, de conſilio proprii ſacerdotis... Nam ſi quis aliter abſtinuerit, ſuſpectus de hæreſi habeatur. Duodecimum. Prohibemus etiam, ne libros veteris Teſtamenti aut novi laici permittantur habere, niſi forte pſalterium, vel breviarium pro divinis officiis ... ſed ne præmiſſos libros habeant in vulgari lingua translatos, arctiſſime inhibemus. „ Albigenſes Manichæi vetus Teſtamentum rejiciebant, ut Novo, quod depravabant, contrarium. Cumque non pauci textus difficile concilientur, hac apparenti oppoſitione multos ſeducebant. Igitur, ne ſcripturæ lectio tunc laicis ob imperitiam fieret occaſio ſcandali, hanc epiſcopi prohibuere. Sequentia ſtatuunt, ut infamati de hæreſi, officio medici non utantur, & domini terrarum eis non committant ſuas ballivias, ſeu adminiſtrationem rerum ſuarum; ut

Christi An. 1129. nemo condat teſtamentum, niſi ſub teſtimonio ſui presbyteri, vel ſi abſit, alterius perſonæ eccleſiaſticæ, alioquin vigorem non habeat. Decimum ſextum." Ut parochiani Dominicis & feſtis diebus, ſi ſint in villa, teneantur ad eccleſiam venire, audituri ex integro prædicationem & divinum officium: nec recedant donec Miſſa compleatur .... Quod ſi non fecerint, duodecim denarios Turonenſes ſolvere quilibet teneatur, quorum medietas ſit domini villæ, & alia ſacerdotis & eccleſiæ.

Annal. Saxo. p. 662. XIV. Lotharius rex eodem anno Quindelingeburgi Pentecoſten celebravit, & ſancti Servatii monaſterium ipſo inſtituente conſecratum ac dedicatum eſt. In commemoratione vero ſancti Pauli facta eſt commotio permaxima civium Magdeburgenſium contra Norbertum archiepiſcopum, eo quod majorem eccleſiam pollutam nocturno tempore purificaverat. Creſcente tumultu, aſcendit in ſuperiora antiquioris monaſterii cum Miſnenſi, & Havelbergenſi epiſcopis, & præpoſito majoris monaſterii: ibique diu multumque obſeſſus eſt, objurgantibus adverſariis, quod altaria fregerit, & reliquias ſanctorum abſtulerit: ſed hunc divina gratia mirabiliter de inſidiis eorum eripuit, & perſiſtentes in malo excommunicans ſibi eos ſubjecit. Trevercoſis autem Archiepiſcopus contra Regem ſentiens, Romam profectus eſt, ut ejus cauſam apud Papam diſturbaret. Sed in ipſo itinere, a Conrado, cui favebat, capitur, & in vincula conjicitur, ibique in captivitate moritur.

Christi An. 1130. XV. Honorius Papa II., medio menſe Februario anni milleſimi centeſimi trigeſimi viam univerſæ carnis ingreſſus eſt ad Dominum; & in baſilica Salvatoris ſeu Lateranenſi ſepultus eſt: ſedit annos quinque, & menſes fere duos. Poſtridie Gregorius diaconus cardinalis ſancti Angeli electus in Apoſtolatum, invitus & reluctans Innocentius II. nominatus eſt; & ſexta die ordinatur in presbyterum, & ſequenti die conſecratus eſt in ſummum Pontificem, apud ſanctam Mariam novam: ideo ſic feſtinantes egere, ut Petrum Leonis cardinalem præpotentem, qui ſeculariter ad Papatum aſpirare videbatur, ſpe ſua fruſtrarentur. Re ipſa Petrus Leonis eodem die ac Innocentius electus & conſecratus eſt in Apoſtolicum apud S. Petrum, & Anacletus II. appellatus eſt. Hoc ſchiſma difficillimum totam turbavit Eccleſiam, quæ ratam habuit Innocentii electionem, quæ proinde prior & canonica fuit, ut ex dicendis fiet manifeſtius. Anacletus ſtatim hoſtiliter fecit aggredi domos Frangipanum, in quas Innocentius ſe receperat, cumque eas occupare non potuiſſet, ad ſanctum Petrum equitans, eccleſiam deprædatus eſt, coronas pendentes per ſanctuarium, cum toto theſauro argenti & auri, atque gemmis, quas Romani Pontifices, & orthodoxi Imperatores obtulerant, ſacrilege abſtulit, & ciborium, ſeu tabernaculum, quod ſuper altare erat, detruncare præſumpſit: ſublatiſque omnibus, ad patriarchium beatæ Mariæ acceſſit, & ipſam eccleſiam multo majori theſauro ditatam expoliavit: ac pariter ad alias eccleſias manus extendens, quidquid in eis invenit, rapuit, & aſportavit: atque ex iis conflatis pecuniis, corruptum vulgus ita ſibi adſtrinxit, ut præter Frangipanum & Corſorum munitiones Innocentius Papa nullum in urbe ſubſidium haberet. Itaque cum ita obſeſſus eſſet, ut nemo ad eum ſine vitæ periculo poſſet accedere, conſcenſa navi relicto Romæ Conrado Sabinenſi epiſcopo, ut ſuo vicario, cum ſexdecim ſuis cardinalibus Piſas venit, inde profecturus in Galliam; ſed nuncios præmiſit, qui Gallicanæ eccleſiæ rei geſtæ veritatem aperirent, & hortarentur epiſcopos, ut damnarent ſchiſmaticos.

Falc. chron.

Annal. de Margan. to. 2.

Innocent. II. ſucced. Honorio.

Malmeſ. hiſt. l. 2. Innocentii cardinales literas dederunt ad Petrum Portuenſem epiſcopum, & cardinalium decanum, qui Anacletum conſecraverat, ut eum ad ſuas partes retraherent: in ſuis literis dure in mores Anacleti invehebantur. Petrus Portuenſis, eis reſcribens monet, ut ab utriuſque reprehenſione abſtineant, ſi quidem uterque in conſpectu Eccleſiæ ſapienter & honeſte vixerit. Tum veniens ad electionem, ſic loquitur: Siccine didiciſti Papam eligere, in angulo, in abſcondito? ſi mortuo Papæ vivum ſuccedere volebatis, cur mortuum vivere prædicabatis .... Poſtremo nec veſtrum, ſicut nec meum fuit eligere, ſed potius electum a fratribus ſpernere vel approbare. Quia igitur neglecto ordine, contempto canone, ſpreto etiam a vobis condito anathemate, me inconſulto priore veſtro, inconſultis etiam fratribus majoribus & prioribus, nec etiam vocatis aut expectatis, cum eſſetis novitii, & in numero brevi, quod pauciſſimi facere præſumpſiſtis, pro infecto habendum eſſe, & nihil omnino exiſtere, ex ipſa veſtra æſtimatione poteſtis advertere. Cito nobis Deus adfuit: Fratres ſiquidem veſtri cardinales, quorum præcipua in electione poteſtas, cum clero univerſo, expetente populo, cum honoratiorum conſenſu, unanimi voto delegerunt omnium Petrum cardinalem in Romanum Pontificem Anacletum .... Hunc Eccleſia ſuſcipit & veneratur. En rationes, quibus electores Anacleti illius promotionem tuebantur. Christi An. 1130.

Ex cod. Caſſin. Anacletus eadem prope repetit in ſuis literis ad Lotharium Germaniæ regem, ut eum ſibi conciliaret: hiſque ſubjicit. Nos quæ officii noſtri ſunt, in urbe, intus & extra libere exercemus, ordinationes cardinalium fecimus, & epiſcopos conſecravimus. Rogamus itaque nobilitatem tuam, ut pro Romana Eccleſia conſueta debeas inſtantia laborare. Demum monet, ne aures præbeat mendaciis Haimerici cancellarii, & Joannis de Crema, quos onerat conviciis. Hi quippe erant Innocentii fautores præcipui.

Anacleti quoque clerus ſcripſit Lothario, ſcilicet viginti ſeptem cardinales, quorum plures nuper creaverat, epiſcopi, & alii; qui ejus partes ſequebantur, eadem repetunt, ut probent, ſuam electionem fuiſſe canonicam, & negant Anacleti parentes vim ſibi intuliſſe, quemadmodum falſo divulgabant eorum adverſarii; ſed fatentur, præter cardinales Innocentii electioni adfuiſſe quoſdam epiſcopos, ad quos nihil de Romani Pontificis electione pertinere dicunt. Secundam ad Lotharium epiſtolam miſit per clericum Argentinenſem; ſed cum nullum ab eo reſponſum accepiſſet ... Romæ præfectus & primores urbis ad eumdem dedere literas: obnixius deprecamur, inquiunt, ut Anacleto in omnibus debeas regali affectione favere, & auxilii tui manum porrigere, & ejus & Romanæ Eccleſiæ hoſtes, ſicut & ipſe tuos, refellere ... Sane ſi Princeps noſter, & clerici cupis eſſe; ſi Romani Imperii optas tibi faſces & gloriam vindicare, neceſſe eſt, te Romanis legibus coaptari, nec civium tuorum & magiſtratus urbis vota reſcindere. Demum de ejus ſilentio conqueruntur; hortantur, ut nuncium & literas ad Papam dirigat, cujus legatum ſtatim recipit ... Datæ ſunt Kalendis Junii.

Ottonem vero epiſcopum Tudertinum legatum in Galliam miſit, inſtructum literis ad Ludovicum regem, & ejus uxorem, & ad Henricum Angliæ regem datis, cum aliis ad quoſdam Galliæ epiſcopos & Principes, ut eoſdem ad ſe traheret. Legato vero ſuo concilia convocandi poteſtatem tribuit. Hæ literæ datæ ſunt die prima Maji. Ibid.

Gregorium diaconum etiam legatum direxit in Aquitaniam, cum poteſtate congregandi ſynodos, cui & literas officioſiſſimas tradidit pro Cluniacenſibus, penes quos adoleſcens ipſe vitam monaſticam exercuerat. Poſtquam in iis invectus eſt in adverſarios, dicit, ſe poſt trinam admonitionem eos excommunicaſſe in ſynodo. Innocentio tamen adhæſere Cluniacenſes, quos velut inconſideratos redarguit Raimbaldus canonicus Leodienſis, vir eruditus: putabat enim ſuſpendendum judicium, dum utriuſque partis jus maturius examinaretur. Gerardus Engoliſmenſis epiſcopus Innocentio ſcripſit, ejus legationem poſtulans; qua non obtenta, indignatus reſiliit, atque ad partes Anacleti tranſiit, qui eum ſuum legatum conſtituit. Ille viciſſim ejus electionem acerrime defendit. Anacletus ad Imperatorem Conſtantinopolitanum miſit, & ſcripſit ad regem Hieroſolymitanum, ſed in Oriente omnis ejus conatus fuit irritus. Ibid.

Rogerius Calabriæ dux & Capuæ princeps, qui Alexand. præterea Siciliæ, Apuliæ, & cæteris regionibus do- Celeſen. minabatur, Anacletum agnovit, eumque ſuæ ambi- l. 2. Juſt. tionis adjutorem habuit. Siciliæ regis nomen ſibi vindicare ſtudens, Salerni comitia cogit: ubi magnates & epiſcopi unanimiter decernunt, ut in regiam dignitatem apud Panormum Siciliæ Metropolim promoveatur. Rogerius illorum conſiliis roboratus Siciliam repetit, mandans, ut omnes omnium ordinum proceres ad ejus ordinationem Panormi convenirent, ibique a quatuor Archiepiſcopis coronatus eſt, in natalitio Domini: ſeque Siciliæ, & Italiæ regem appellavit, ſic enim inſcripſit ſua diplomata: Ego Rogerius Dei gratia Siciliæ & Italiæ rex, Chriſtianorum adjutor, & clypeus. Baronius refert Anacleti diploma valde detruncatum, quo hanc ejus ad regni faſtigium provectionem vel fieri concedit, vel

factam

CHRISTI An. 1130.

factam confirmat, & ſimul innovat donationas, quas Rnmani Pontifices fecerunt Rogerii prædeceſſoribus. Has, inquit, noſtras conceſſionnes ſic concedimus & tradimus tibi & tuis filiis & habendas & poſſidendas jure perpetuo. Dum nobis noſtriſque ſucceſſoribus hnmagium & fidelitatem, competentr nobis & vobis ſeuroque loco facietis, vel facient, juraveritis & juraverint: ſi in nobis vel noſtris ſucceſſoribus non remanſerit, non iden honores ſeu dignitates, vel terræ ſuæ patiantur diminutinnem. Tu autem cenſum .... & hæredes tui videlicet ſexcantos ſchifatos, quos annis ſingulis Rnmanæ Eccleſiæ perſolvera debes, ſi requiſitus fueris. Sed quidquid ſit illius diplnmatis, cum ab antipapa datnm ſit, nullios eſt authoritaris.

CHRISTI An. 1131.

Concil. tom. 6. ed. Hard. *Anicienſis ſynodus.*

Innocentius II. Papa agnitus & ſuſceptus in Gallia.

XVI. Innocentius Papa feliciore ſucceſſu Reges, Principes & epiſcopos ſollicitavit. S. Hugn Gratianopolitanus, ubi cognnvit, Petrum Leonis non ſuis meritis, ſed cognatorom & fratrum fultum præſidiis adverſus Innocentium inſurrexiſſe, morbis licet & ætate conſumptus, zelo tamen domus Dai, perrezis Anicium, ibique cum epiſcopis Anacletum excommunicavit. Quæ profecto excommonicatio, propter authoritatem tanti viri, contulit multum profectum Catholicis, & detrimentam ſchiſmaticis, quamvis Petrus Leonis & pater ejus ei multas olim venetatinnes & obſequia præſtiterint: ſed beatus homo in tali negotio, ubi periclitabatur juſtitia, nea amicitia flectebatur, nec potentia terrebatur. S. Hugo diu non ſupervixit, ſed anno milleſimo centeſimo trigeſimo ſecundo, ætatis ſuæ octogeſimo, epiſcopatus ſui quinquageſimo ſecundo, die prima Aprilis migravit ad Deum. Dignitatem ſuam ſæpius abdicare tentavit, ut in ſolitudine Deo unice vacaret. Honorius Papa id non permiſit, ſed literis ſuis eum conſolatus ſimul hortatus eſt, ut perſeveraret. Innocentius II. biennio poſt mortem eumdem in Sanctorum numerum retulit, & die ejus obitus illius memoria recolitor. Wlgrinus autem Bituricenſis Archiepiſcopus & Aquitaniæ Primas Gerardum Engoliſmenſem, Anacleti legatum depoſuit, qui aliquos epiſcopos ſibi reſiſtentes a propriis ſedibus deturbare præſumpſerat: cæteri ad Wlgrinum confugetant, quod in aadem ſynodo factum putant.

Ibid.

Ludovicus Francorum rex acceptis utriuſque partis literis, & auditis nunciis, generalem Galliæ ſynodum Stampis iodixit, ut in commune decernerent epiſcopi, quid reciperent, quid damnarent. Neque anim Francia aliquando tali factione fœdata eſt, nec malignorum acquievit erroribus, nec fabricata eſt in eccleſia idolum, nec venerata eſt in Petri cathedra monſtrum. Congregato igitur Stampis concilio, abbas Claravallenſis Bernardus ſpecialiter ab ipſo Francorum rege, & præcipuis quibuſque Pontificibus accerſitus, non mediocriter pavidus advenit, periculum quippe & pondus negotii non ignorabat. Celebrato prius jejunio, & precibus ad Deum fuſis, cum Rex & epiſcopi cum Principibus conſediſſent, unum omnium conſilium fuit, ut Dei negotium Bernardo imponerent. Quod ille timens, monitis tamen virorum fidelium acquieſcens, ſuſcepit, & diligenter proſecutus electionis ordinem, electorum merita, vitam & famam prioris electi, ſuſcipiendum ab omnibus ſummum Pontificem Innocentium nominavit, & ratum eſſe omnes pariter acclamarunt.

Ibid. *Claromontenſis ſynodus.*

Interea Innocentius Papa Piſanis valefaciens & gratias agens, in Provinciam navigio delatus eſt, & ad S. Ægidium applicuit: pergens autem per Vivarium & Anicium, Alverniæ fines intravit, & apud Claromontum primum concilium celebravit, Anacletumque cum ſuis fautoribus damnavit.

Annaliſt. Saxo. p. 664. *Idem a Germanis agnitus.*

Hic nuntios Lotharii Germaniæ regis, Conradum Juvavienſem, Eribertum Monaſterienſem epiſcopos obvios habuit. Lotharius, poſtquam utriuſque partis literas recepit, & Gualtherium Archiepiſcopum Ravennæ & Innocentii legatum audiit, Octobri menſe anni milleſimi centeſimi trigeſimi Wirceburgi ſynodum ſexdecim epiſcoporum congregavit, quæ Innocentium elegit & confirmavit. Ibidem excommunicati ſunt Petrus Leonis, Conradus & frater ejus Fridericus, cum omnibus ais faventibus.

Orderic. l. 13.

Cluniacenſes, ut Papæ adventum cognoverunt, ſexdecim equos ſeu mulos, cum apparatu congruo, ei & cardinalibus deſtinaverunt, & uſque ad ſuam baſilicam favorabiliter conduxerunt, eumque per dies undecim cum ſuis detinuerant: eccleſiamque novam in honore S. Petri dedicavit, eodem die, quo olim prædeceſſor ejus Urbanus Papa II. ibidem majus altare conſecraverat.

CHRISTI An. 1131.

Sugger. in Lud. VI.

Suggerius abbas hic eum Regis nomine ſalutavit. Innocentius tanto exhilaratus ſuffragio, & gratias Regi referens, uſque Floriacum prope Aurelianum ſuper Ligerim deſcendit. Rex cum regina & filiis ei occurrens, nobilem verticem tanquam ad ſepulchrum Petri inclinans, pedibus ejus procumbit, & Catholicum affectum, & devoti ſervitii effectum ei & eccleſiæ promittit.

Arnul. c. 6. in vita S. Bern.

Inde a Gaufredo Carnotenſi Carnotum deducitur. Gerardus Engoliſmenſis omnem lapidem movit, ut Henricum Angliæ regem ad Anacleti partas traduceret, jamque plures ejus epiſcopos ſeduxerat; ſed S. Bernardus ad illum præmiſſus tandem ei perſuaſit Innocentium recipere, cum enim, diſſuadentibus ſuis epiſcopis, omnino detrectaret:

Innocentius ab Angliæ rege ſuſceptus.

Quid times? ait Bernardus: times peccatum incurrere, ſi obedis Innocentio? cogita de aliis peccatis tuis, quomodo reſpondeas Deo: illud mihi relinque: in me ſit hoc peccatum. Rex his perſuaſus, extra terram ſuam Papæ occurrit uſque ad Carnotum, devotiſſimeque pedibus ejus proſtratus, votivam ſui ſuorumque & terræ ſuæ ſuſceptionem, & obedientiæ filialis promiſit plenitudinem, eumque menſe Januario anni milleſimi centeſimi trigeſimi primi Rotomagum honorificentiſſima deduxit.

Sugger. in vit. Lud. VI.

Innocentius a Rege & ejus proceribus magnifica donatus Rotomago profectus, Galliam pertranſiens, Gallicanam, ſicut res exigebant, viſitavit eccleſiam, & ad partes Lotharingiæ ſe tranſtulit, cui cum Lotharius in civitate Leodii die vigeſima ſecunda Martii cum magno epiſcoporum & optimatum Teutonici regni collegio occurriſſet, in platea ante epiſcopalem eccleſiam humillime ſe ſtratorem offerens, pedes per medium proceſſionis ad eum feſtinat, alia manu virga ad defendendum, alia frenum albi equi accipiens, tanquam dominum deducebat.

Concil. tom. 6. ed. Hard. *Leodienſis ſynodus.*

Deſcendenta vero tota ſtatione eum ſubbrachiando deportans, celſitudinem paternitatis ejus notis & ignotis clarificavit. Sed velociter obvelata eſt illa ſerenitas, ſiquidem importune Rex inſtitit, tempus ſe habere reputans opportunum, epiſcoporum ſibi reſtitui inveſtituras, quas ab ejus prædeceſſore Henrico Imperatore Romana Eccleſia vindicaverat. Ad quod verbum expavere Romani, gravius ſeſe apud Leodium arbitrati periculum offendiſſe, quam declinaverint Romæ: donec murum ſe oppoſuiſſet S. Bernardus, audacter etiam reſiſtens Regi, verbum malignum mira libertate redarguit, multa authoritate compeſcuit. Ex his, quæ certa ſunt, ut conſtat ex actis conciliorum & relatione Suggerii abbatis, qui ſcripſit ea, quæ vidit; redargue mendaciſſimum Petrum diaconum Caſſinenſem, qui non dubitavit affirmare in eo conventu Leodienſi, inveſtituras ab Innocentio Regi cum terra comitiſſæ Mathildis fuiſſe conceſſas.

Annal. Saxo. p. 664.

Ibidem Otto Halberſtadenſis epiſcopus ab Honorio Papa jam triennio epiſcopatu privatus, interventu Regis & Principum officii ſui reſtitutionem promeruit. Excommunicati ſunt Petrus Leonis, Conradus & frater ejus Henricus, cum omnibus eis faventibus.

Concil. tom. 6. ed. Hard. *Remenſis ſynodus generalis.*

Innocentius in Gallias reverſus Remis convocavit concilium. Adfuere epiſcopi Franci, Teutonici, Aquitani, Angli, Hiſpani: Advenit & pater Nobertus, & cum aliis Petrum Leonis intruſum excommunicavit, Innocentiique confirmavit electionem, & obtulit eccleſiæ ſuæ privilegia vetuſtiſſima, quæ cuncta fecit renovari & corrigi, opponens ea, quæ receperat de manibus illorum, qui ea injuſte & violenter rapuerant. Addidit præterea aliud privilegium ſecreto, ut, cum daretur opportunitas, Romana fulta authoritate, ordinem ſuæ religionis in epiſcopali propagaret eccleſia. Præſentavit literas a Lothario rege Germanorum, in quibus Innocentio promittebatur obedientia, & quod ad expeditionem cum viribus omnibus regni ſui ſe præpararet, intimabatur. Similiter etiam rex Anglorum Henricus, per Hugonem Archiepiſcopum Rotomagenſem miſit ornatiſſimas literas, & promiſit obedientiam. Reges quoque Caſtellæ & Aragoniæ, qui vocabantur Alphonſus, miſſis per epiſcopos ſuarum provinciarum epiſtolis Papam ſalutans, & ſeſe & filios obedientes denuntiant, & auxilium contra Saracenos ſuppliciter efflagitant. Carthuſienſium literæ per quemdam abbatem de ordine Ciſtercienſi delatæ, in concilio per Gaufridum Carnotenſem epiſcopum recitatæ ſunt. Ludovicus Francorum rex cum conjuge & filio & multis proceribus venit ad ſynodum. Eum

de mor-

CHRISTI AN. 1135. de morte Philippi ejus primogeniti jam coronati Papa conſolatus, die decima quinta Octobris alterum ejus filium Ludovicum decennem, Regem conſecravit in majori eccleſia.

Ibid. *Synodi canones.* Septendecim canones in eadem ſynodo editi ſunt. Præcipui ſunt. Primus. " Statuimus, ut, ſi quis ſimoniace ordinatus fuerit, ab officio cadat, quod illicite uſurpavit, & ut, ſi quis beneficium per pecuniam acquiſivit, honore male acquiſito careat, & emptor ac venditor, & interventor nota infamiæ percellantur. „ Tertius vetat, ne quis morientium epiſcoporum & clericorum bona diripiat: ſed ad opus eccleſiæ & ejus ſucceſſoris in libera œconomi poteſtate permaneant. Ac proinde non ſuccedebant conſanguinei, erectis etiam jam dudum beneficiis, & facta bonorum eccleſiaſticorum diviſione. Quartus. " Decernimus, ut hi, qui a ſubdiaconatu & ſupra uxores duxerint, aut concubinas habuerint, officio atque eccleſiaſtico beneficio careant .... & nullus Miſſas eorum audiat. „ Sextus notabilis eſt. " Prava conſuetudo ... & deteſtabilis inolevit, quoniam monachi & regulares canonici, ſpreta SS. Benedicti & Auguſtini regula, leges temporales, & medicinam gratia lucri temporalis addiſcunt: & ſe patronos cauſarum faciunt, cum pſalmodiæ vacare deberent ... & neglecta animarum cura ... pro deteſtanda pecunia ſanitatem pollicentes, humanorum curatores ſe corporum faciunt ... Ut ergo ordo monaſtiens & canonicus, & Deo placens in ſancto propoſito inviolabiliter conſervetur: ne hoc ulterius præſumatur, authoritate Apoſtolica interdicimus. Epiſcopi autem, abbates & priores tantæ enormitati conſentientes, propriis honoribus ſpolientur. „ Hanc pravam conſuetudinem induxerat eorum temporum ignorantia, vix enim inter laicos reperiebantur, qui hujuſmodi artes neceſſarias poſſent exercere. Hinc ſynodus clericis non profeſſis eas non prohibet.

Ibid. Canon ſeptimus ſic habet: " Præcipimus, ut laici, qui eccleſias tenent, eas epiſcopo reſtituant, aut excommunicationi ſubjaceant. Undecimus deſignat tempora & dies, quibus Dei treuga cuſtodiatur. Duodecimus. Deteſtabiles ferias, in quibus milites, id eſt, nobiles equites convenire ſolent, & ad oſtenſionem virium ſuarum congrediuntur, unde mortes hominum & animarum pericula ſæpe proveniunt, omnimodo fieri interdicimus. Quod ſi quis eorum ibidem mortuus fuerit, quamvis ei poſcenti pœnitentia & viaticum non negetur, eccleſiaſtica tamen careat ſepultura. „ Ejuſmodi certaminum uſus nihilominus adhuc per quatuor ſæcula perſeveravit: adeo difficile fuit abolere quod invenerat barbaries, & numquam viderunt Græci atque Romani. Decimus tertius. " Si quis ſuadente diabolo in clericum vel monachum violentas manus injecerit, anathemati ſubjaceat: & nullus epiſcoporum illum præſumat abſolvere, donec Apoſtolico conſpectui præſentetur, & ejus mandatum ſuſcipiat. „ Decimus ſeptimus incendiarios excommunicat.

Ibid. Papa ſoluto concilio, Antiſiodori delegit commorari, & in his omnibus ſanctum Bernardum a ſe ſeparari non paſſus eſt: ſed cum cardinalibus rebus publicis aſſidebat. Et privatim, quotquot habebant negotia, virum Dei conſulebant; ipſe vero audita referebat ad curiam, & oppreſſis patrocinia exhibebat. S. autem Norbertus Præmonſtratenſibus permiſit, ut alium abbatem ſibi ſubſtituerent. Hugonem primum ejus diſcipulum elegerunt, qui cum ſex aliis abbatibus capitulo generali interfuit, & ſtatutum eſt, ut ſingulis annis haberetur. Poſt annos quatuor octodecim abbates in capitulo numerati ſunt.

S. Otton. vit. apud Caniſ. t. 3. l. 3. *S. Ottonis ſecunda miſſio.* XVII. S. Otto Bambergenſis epiſcopus circa initia pontificatus Innocentii II. novam miſſionem auſpicatus eſt in Pomerania, quam ante quatuor annos ad fidem adduxerat. Per Saxoniam iter diſpoſuit, & apud Hallam naves victualibus onerans per Albim flumen in Habalum perlapſus Leuticiæ litora uſque adductus eſt, & ne populis illis vileſceret, dives ſtuduit advenire. Quæ ſecum portaverat, hic curribus quinquaginta imponens uſque Timitinam Pomeraniæ civitatem tranſportavit. Inde per varias urbes tranſiit evangelizans, & multos baptizavit, & aliquos, qui ad idololatriam reverſi erant, per pœnitentiam reconciliavit, & quædam fana dæmonum demolitus eſt. Tum ad Stetinam iter direxit cum miniſtris, eos enim ad idololatriam reverſos audierat. Sed ejus clerici eorum crudelitatem veriti, ne illuc iret, vehementer hortabantur. Quibus ait: Nullum cogere volo ... Rogo autem, ut, ſi juvare non vultis, ſaltem ne me impediatis ... & dimiſſis omnibus, ſeſe in cubili ſuo in orationem dedit uſque ad veſperam. Deinde vocat puerum familiarem, præcipiens, ut clauſis januis nullum admittat. Tunc itineralia induit, indumenta vero ſua ſacerdotalia cum libro & calice in mantica ponens, omnia in humeros levat, incomitatuſque urbe egreditur, & verſus Stetinam progreditur, matutinale recitans officium, & hora noctis decima eo pervenit. Ejus clerici mane facto illum diligenter requirunt; ſed ubi ejus factum comperere, eum celeri curſo conſequuntur, cum jam navem ingreſſus eſſet, & poſt multas utrimque lacrymas, amodo, inquiunt, te numquam deſeremus: ſufficit nobis hæc tam grandis confuſio. CHRISTI AN. 1135.

Ibid. Sequenti die aſcenſa navi Stetinam perveniunt, atque in baſilica ſibi hoſpitium elegerunt, illiuſque cives inter ſe dividuntur, alii enim in fide manſerant, alii vero ad idola defecerant; qui ſacrificulorum ſuorum ſermonibus incitati, armati mane cingunt eccleſiam, omnes, qui intus erant, cum magiſtro interficiendos clamitant. Epiſcopus martyrii avidus, pontificalibus ſe induens, crucem tollit & reliquias, pſalmoſque cum clericis perſonat. His auditis, eorum fortitudinem mirantur barbari, & clementius ſe habere cœperunt, dicentes jam non viribus, ſed magis ratione opus eſſe, ut illa recipiant vel propulſent, & paulatim ad ſua digrediuntur. Erat autem feria ſexta, & epiſcopus cum ſuis illa die, ſabbatoque jejuniis & orationibus, ſacriſque meditationibus uſque in diem Dominicam operam dedit.

Ibid. Interea Vitacus civis nobilis in conventu populi fidem prædicare non deſiit: narrabatque, quomodo captus ab hoſtibus, cateniſque in carcere concluſus, orando ad Dominum per merita Ottonis epiſcopi liberatus fuerit: nempe cum diuturna oratione fatigatus in ſomnum reſolutus eſſet, Ottonem, qui eum baptizaverat, ſibi aſſiſtentem viderit, & juſſerit, ut illud Dei beneficium Stetinenſibus narraret liberatus. Et mox ſigno crucis ad eum facto exire juſſerit, & ſtatim ſolutis omnibus ſuis catenis, progrediens ad oſtium, carcerem apertum invenerit, & Deo gratias agens curſu ad mare tetenderit; & cum nullam navem inveniret, rurſuſque incarcerari metueret, Ottonem rurſus invocaverit, & ecce, ex inſperato cymba ad litus allabitur, qua conſcenſa, & manu remigans, paucis horis Stetinam advenerit. Quod miraculum eis frequenter inculcabat, monens, ne divinam adverſus ſe iram provocarent; dum ejus fidem reſpuentes, idolis ſervirent. Et veniens ad ſervum Dei cum cognatis & amicis, gratias agens rem totam ex ordine ei narrat, ipſumque ardenter ad opus prædicationis inſtigat, auxilium ei & conſilium ex ſua ſuorumque parte pollicitus.

Ibid. Die Dominico, expletis Miſſarum ſolemniis, ſicut erat ſacra indutus, vexillo crucis præeunte, in medium forum ſe duci rogavit ... Erant hic gradus lignei, ex quibus magiſtratus ad populum concionari ſolebant: in his Otto ſermonem ad populum habere cœpit, eumque pars maxima libenter audiebat: cum unus ſacerdotum, plenus furore, accedens ad ipſos gradus, verbis quibuſdam contumelioſe prolatis, ſilentium mandat loquenti, populoque dixit: O inſenſati, quare ſic decepti eſtis? Ecce hoſtis veſter, & hoſtis deorum veſtrorum; feretne impune contemptum & injuriam? & quos noverat ad facinus audaciores, ſigillatim adhortatur. Inflammati haſtas levant, quas dum ad jaciendum vibrant, actu rigent in ipſo, & de loco moveri non poterant. Hac pœna tamdiu multati ſunt, quouſque boni in ſua fide firmarentur, & illi a pravitate cordis corrigerentur. Epiſcopus autem arrepta occaſione, Cernitis, inquit, fratres, quanta ſit potentia Domini ... Quare non jacitis haſtas? ... Dii veſtri, pro quorum religione certatis, ſi quid poſſunt, vobis auxilientur. Illi vero præ confuſione nihil reſpondebant. Epiſcopus gratias agens Deo, eiſque benedicens, in priſtinum ſtatum reſtituit, deſcendenſque cum fidelibus eccleſiam S. Adelberti ingreſſus eſt, & altare abominationis comminuit & ejecit.

Ibid. Interim ſeniores a mane uſque ad medium noctis, de ſalute propria & totius populi, & converſione deliberant: & mediante Spiritu ſancto in hanc ſententiam omnes conveniunt, ut funditus extirpata idololatria, ſe religioni Chriſtianæ ſubmittant. Witſtacus cum paucis ad epiſcopum veniens

omne

CHRISTI AN. 1135. omne conſilium ei intimat, & ſacerdotem, qui populum adverſum eum commoverat, a civibus ejectum nuntiat. Epiſcopus mane Miſſas celebrans concurrentes cives alloquitur, & paratos ad omnia invenit. Apoſtatæ per manus impoſitionem Eccleſiæ reconciliantur, pueri baptizantur, fana deſtruuntur, eccleſiæ reparantur, eorumque fides miraculis confirmata eſt.

Ibid. Epiſcopus inde Julinam venit, & nihil adverſitatis invenit: omnes enim redargutiones de apoſtaſia, ſeu de aliis exceſſibus, patienter ferebant, mala opera corrigere parati. Ille omnes per manus impoſitionem Eccleſiæ reformavit; baptizatis etiam pueris, quos hujus ſacramenti expertes invenit. Ad Ruthenos ire prædicandi gratia jam deſtinabat, quorum regio Danorum epiſcopo ſubjecta erat. Rutheni Ottoni mandant, ne fines eorum contigeret. Ille tamen ad iter omnia diſponit; ſed Stetinenſes, qui eum comitabantur, propoſita illius gentis immani feritate, & beſtiali converſatione ab eo conſilio revocabant; nihilominus unum e ſuis presbyteris cum literis & muneribus miſit ad Danorum Archiepiſcopum, qui eum honorifice ſuſcepit, de legatione vero ſe nihil reſpondere poſſe dixit, niſi prius Danorum magnates conſuluiſſet. Juvanus presbyter & alii legati hoc longum judicantes, ſe dimitti rogant, & benigne cum literis ac donariis remiſit. Interea plures nuncii de partibus Alemanniæ venerunt, magnis & neceſſariis cauſis epiſcopum revocantes. Quapropter accelerato itinere Bambergam reverſus eſt.

Bolland. 7. April. XVIII. Eadem ætate ſanctitate floruit Aybertus presbyter & recluſus ordinis S. Benedicti; in eremo annis viginti quinque vixit: totidem prius peregerat in monaſterio. Duas ſingulis diebus Miſſas celebrabat, unam pro vivis, alteram pro defunctis: populis ad ſe venientibus meliora conſulens, ſecreta confeſſionum excipiebat, hanc enim facultatem ei Honorius Papa conceſſerat. Septimo Idus Aprilis, ipſo die ſancto Paſchæ feliciter obdormivit in Domino. Florebat etiam S. Leopoldus, cognomento Pius, quartus ejus nominis marchio Auſtriæ. Neumburgi & ſanctæ crucis monaſteria fundavit. Innocentius VIII. eum miraculis clarum, Friderici III. Imperatoris & principum Germaniæ precibus, in

Tyr. l. 13. c. ult. & l. 14. c. 1. Sanctorum numerum retulit. Stephanus II. Hungariæ rex morti proximus monachalem habitum ſuſcepit, annoque milleſimo centeſimo trigeſimo primo migravit ad Deum. Tunc quoque in eodem habitu diem extremum obiit Balduinus II. rex Hieroſolymorum: graves inimicitias exercuerat cum Stephano patriarcha, quem poſt duos annos patriarchatus veneno ſuſtuliſſe, multorum fuit opinio. Fulco comes Turonenſium & Andegavenſium, cui Balduinus filiam ſuam primogenitam Meliſendem dederat uxorem, ab eodem ſucceſſor ejus deſignatus, die decima quarta Septembris regni coronam ſuſcepit de manu Guillelmi Archiepiſcopi, qui cum antea Prior eſſet S. Sepulchri, licet parum in literis verſatus, tamen bonis moribus ornatus, & omnibus acceptus, Stephano ſuffectus eſt.

Ernald. in vit. S. Bern. XIX. Innocentius Papa circa idem tempus Claram-vallem per ſe ipſum viſitare voluit. S. Bernardus, qui Genuenſem & Catalaunenſem epiſcopatum recuſaverat, eum cum ſuis pauperibus monachis ſcopuloſam bajulantibus crucem, affectuoſiſſime ſuſcepit. Flebant epiſcopi, flebat & ipſe ſummus Pontifex: & omnes mirabantur congregationis illius gravitatem, quod in tam ſolemni gaudio oculi omnium humo defixi, nuſquam vagabunda curioſitate circumferentur. Nihil in eccleſia illa vidit Romanus, quod cuperet; gaudebant omnes in Domino, & ſolemnitas non cibis, ſed virtutibus agebatur. Panis ibi autopyrus, id eſt, ex quo nihil neque pollinis, neque furfuris excretum eſt: pro careno ſapa, pro rhombis olera, pro quibuslibet deliciis legumina ponebantur: ſi forte piſcis inventus eſt, domino Papæ appoſitus eſt.

Bernard. ep. 125. edit. nov. Bernardus tunc quoque literas ad diverſos dedit, ut eos ad Innocentii obedientiam pertraheret. Gaufrido de L'oratorio doctori celebri, & poſtea Burdegalenſi Archiepiſcopo, ſic exponit rationes, cur Innocentii electio & canonica ſit & alteri præponenda: " Alemanniæ, Franciæ, Angliæ, Scotiæ,

Innocentii electio canonica. Hiſpaniarum & Hieroſolymorum reges, cum univerſo clero & populis, favent & adhærent domino Innocentio, tanquam filii patri, tanquam capiti membra, ſolliciti ſervare unitatem Spiritus in vinculo pacis. Merito autem illum recipit Eccleſia, CHRISTI AN. 1131. cujus & opinio clarior, & electio ſanior inventa eſt, nimirum eligentium, & numero vincens, & merito. „ Demum eum hortatur, ut Gerardum Epiſt. 24. Engoliſmenſem debellare ſtudeat, & Willelmum comitem Pictavienſem de ore Leonis eripiat. Eadem ſcripſit Hildeberto Turonenſi Archiepiſcopo. Tertiam & prolixiorem epiſtolam dedit ad epiſcopos Ibid. ep. 126. Aquitaniæ, contra Gerardum Engoliſmenſem, qui propter denegatam legationem ab Innocentii partibus ad Anacletum defecerat, ejuſque partes plurimum promovebat, atque ſola ambitione ſchiſma fovebat. Ibidem de Anacleti electione ſic loquitur: " Melius erat ei, ſi natus non fuiſſet homo ille. Quis vero ille, niſi homo peccati, qui ſuper electum a Catholicis, & canonice, locum ſanctum invaſit, quem tamen, non quia ſanctus eſt, ſed quia ſummus eſt, affectavit? Invaſit, inquam, armis, igne, pecunia, non vitæ merito vel virtutum.... nam illa, quam jactat, juratorum ſuorum, non electio, umbre tantum fuit & velamentum malitiæ... Stat quippe ſententia eccleſiaſtica & authentica, poſt primam electionem non eſſe ſecundam. Celebrata proinde prima, quæ ſecunda præſumpta eſt, non eſt ſecunda, ſed nulla. Nam etſi quid minus forte ſolemniter, minuſve ordinabiliter proceſſit in ea, quæ præceſſit, ut hoſtes unitatis contendunt: numquid tamen altera præſumi debuit, niſi ſane priore diſcuſſa ratione, caſſata judicio. „ Tum novum judicium fruſtra poſtulari probat; ſiquidem Innocentium ſuſceperunt pene omnes Occidentis & Orientis epiſcopi, principes, clerici, & monachi, & Petrum Leonis rejecerunt. " Et tamen iſti, inquit, neſcio, qua contentioſa importunitate reclamant: vocant in cauſam orbem, & cum ſua paucitate univerſitatem flagitant judicari, & quia præjudicaverunt in electione, de confirmatione rejudicare contendunt. Quis tantos, quæſo, in unum cogere queat exercitus utrinſque ordinis Principum, ne dicam plebium, & adducere in examinationem? Quia tot Sanctorum millibus perſuadere ſufficiat, quod prius ædificaverant, iterum deſtruere, & abducere ſemetipſos in prævaricationem? Quis deinde locus omnibus tantus, omnibus tutus? Univerſæ quippe Eccleſiæ negotium eſt, non unius cauſa perſonæ. Videtis, quod de impoſſibili calumniam ſtruitis matri veſtræ, immo vobis foveam foditis, in quam præcipitemini, & laqueum nectitis, quo teneamini, ne ad gremium revertamini matris veſtræ ... ſed ecce, mutet conſilium ſuum Deus, ſecundum hominem dico ... convocet a finibus terræ concilium: judicari bis in idipſum, quod ipſe non facit, patiatur: quoſnam, quæſo, dabunt judices ſibi? omnes quippe in parte ſunt, & partibus de judicio haud facile convenit: atque ita ad litem magis, quam ad pacem tantus conventus fatigabitur. Et hæc dicimus, non de noſtra juſtitia diffidentes, ſed a veſtra caventes verſutia. Jam enim Deus eduxit tanquam lumen juſtitiam ſuam, & judicium ſuum tanquam meridiem. „

Anacleti electio irregularis & violenta.

Ibid. Duo itaque ſunt, de quibus contenditur, quiſnam eorum rectius videatur eſſe Papa. Quorum primo quidem ſi perſonas compares, ut neutri ſane vel derogare videar, vel adulari, dicam, quod dici paſſim reperies, & neminem arbitror diffiteri: quia videlicet Innocentii noſtri vita vel fama nec æmulum timet, cum alterius nec ab amicis tuta ſit. Deinde ſi electiones diſcutias, noſtra itidem mox occurrit & promotione purior, & ratione probabilior, & prior tempore. Porro de tempore conſtat: reliqua duo merita probant, & dignitas eligentium. Hanc enim, ni fallor, partem ſaniorem invenies, tam epiſcopos, quam cardinales diacones, ſive presbyteros, & quorum maxime intereſt de electione ſummi Pontificis, & quanti in eligendo juxta Patrum ſcita ſufficiant. Quid & in conſecratione? nonne Oſtienſem, ad quem ſpecialiter utique ſpectat, habemus? Cum igitur & electus ſit dignior, & electio ſanior, & actio ordinabilior teneatur, qua iſti ratione, immo qua contentione, contra jus & fas & vota omnium bonorum, invitæ & renitenti Dei Eccleſiæ præficere alium, & illum deponere tentant? „ Vides, lector, quod univerſalis Eccleſiæ diſperſæ judicium ſit irreformabile, licet non pauci contradicant ſive epiſcopi, ſive presbyteri, quos magnus populus ſequitur.

Hinc eoſdem hortatur, ut ſe ſchiſmaticorum conatibus

Digitized by Google

CHRISTI AN. 1132.

natibus opponant. Quod utique præſtitere: Willelmus Santonenſis epiſcopus literis ſuis Vulgrinum Bituricenſem totius Aquitaniæ Primatem monuit, Gerardum Engoliſmenſem Eccleſiam Dei in ſuis partibus perturbaſſe, ut jam quæratur inter eos, cujus quis profeſſionis ſit: Et, quia, inquit, ipſius pravæ perſuaſioni nos & comprovinciales epiſcopi conſentire nolebamus, Guillelmum Pictavienſem, & Euſtorgium Lemovicenſem, fretus auxilio Principis noſtri, ſcilicet Willelmi IX. comitis Pictavienſis, e ſedibus ſuis expulit, & alios intruſit. Sed quia non habere poterat epiſcopos, non conſecravit illos, (ſed poſtea ordinati ſunt.) Abbatem quoque Angeriacenſem a monaſterio ſuo per manum comitis ejecit. Inter nos etiam & Principem noſtrum tantam ſeminavit diſcordiam, pro eo quod intruſos ſuos conſecrare nolebamus, ut nos & canonici noſtri a ſede noſtra, & ab urbe & eccleſia, ob metum & minas Principis, egreſſi ſimus. Deinde ſubjungit: Gerardum, cum quadam die per epiſcoparum Santonenſem pertranſiret, ab Aimaro de Archiaco milite ſtrenuo fuiſſe captum, & captum modo teneri: cujus captio, inquit, eccleſiæ noſtræ & omni populo gaudium eſt & exultatio quam maxima. Eumdem Primatem rogat, ut literas tranſmittat ad Burdegalenſem eccleſiam, quæ Gerardum in Archiepiſcopum ſibi elegit. & ad epiſcopos Agennenſem, Petragoricenſem, Pictavienſem, & Lemovicenſem, & ad ſe, quibus inhibeat, ne ullus ei honor exhibeatur, jubeatque, ut epiſcopi omnes eum excommunicent; annullet ejus electionem in Archiepiſcopum Burdegalenſem, ipſumque perpetuo deponat. Illis, qui Gerardum ceperunt, gratiam & abſolutionem ſuam impertiatur, & Auſcienſi Archiepiſcopo, & Burdegalenſi eccleſiæ, & eorum ſuffraganeis præcipiat, ut publice eos excommunicent, qui duci Aquitaniæ auxilium impenderint, donec in hac Eccleſiæ Dei perturbatione permanſerit: coepiſcopis quoque ſuis præcipiat, ut Aimaro de Archiaco pecunia, auxiliiſque aliis ſuis ſubveniant: ut ſe defendere poſſit adverſus Principem ſuum Aquitaniæ ducem, & comitem Engoliſmenſem, qui pro liberando Gerardo ei minabatur.

Ibid.

In patriarch. Bitur. t. 2. biblioth. Lab. c. 62.

Vulgrinus Primas Bituric. Innocentii P. partes promovet.

Gaufrid. chron.

Willelmus quoque Petragoricenſis epiſcopus Vulgrino ſcribens, eum precatur, ut ſemper Innocentium tueatur, nec de promiſſa illi obedientia, ſine epiſcopis comprovincialibus aliquid immutet: utque obtineat literas a rege Francorum, quibus tuitionem ſuam promittat omnibus Burdegalenſis archiepiſcopatus ſuffraganeis. Guillelmus Adelmus epiſcopus Pictavienſis ad eumdem literas dedit, poſtulans nomine ſuffraganeorum Burdegalenſis eccleſiæ, ſuoque, ut Gerardum Engoliſmenſem excommunicatum reexcommunicet, omneſque ejus fautores. Vulgrinus vero illis & clero populoque Burdegalenſis provinciæ reſcribens, hortatus eſt, ut minas Principum, damna poſſeſſionum, vexationes corporum contemnerent: annullat electionem, quam de Gerardo jam excommunicato Burdegalenſes clerici fecerant, atque, eum a fructibus ſuis eſſe cognitum, eum antiſtites Lemovicenſem & Pictavienſem catholice & canonice ordinatos a ſedibus ſuis indecenter expulerit. Denique ſcripſit ad epiſcopos Burdegalenſis eccleſiæ ſuffraganeos, ſe paratum eſſe eorum tribulationibus compati, nullamque ſubjectionem Gerardo debere, quem Catholica Eccleſia in Remenſi concilio pro ſchiſmate damnavit.

Ibid.

Inter Bernard. ep. 127.

XX. Guillelmus Aquitaniæ dux ſolus inter Principes extra Italiam Anacleti antipapæ partes fovebat. Quapropter S. Bernardus ex perſona Hugonis ducis Burgundiæ ſequentem ad eum dedit epiſtolam. " Errorem veſtrum ultra diſſimulare non ſero, quippe carne propinquus, & corde amicus ... miror, quanam verſutia modo veſtra illa prudentia circumventa fuerit, eamdem matrem veſtram & dominam deſerere in tempore malo. Niſi forte & hoc vobis illi veſtri conſiliarii perſuadere conentur, ad ſolam Petri Leonis domum, univerſalem Eccleſiam eſſe redactam. Viri mendaces, quos veritas deſtruit ſpiritu oris ſui, affirmans, eam per os David ad univerſos fines terræ, & ad univerſas familias gentium dilatari .... Tutius vobis eſt, mi cognate chariſſime, ut in ſuſceptione univerſalis Papæ, ab univerſitatis ſenſu & conſilio non recedatis; quem omnis religio, quem Regum univerſitas receperunt, vobis quoque & honorificum & ſalutiferum eſt, ut recipiatis. "

Pſal. 21.

CHRISTI AN. 1132.

Heribertus e Cenomanenſi epiſcopatu tranſlatus ad Turonenſem Metropolim, S. Bernardi literis confirmatus, in obedientia Innocentii Papæ perſeveravit, & octogenarius in Domino obdormiit. Ex ejus operibus ſuperſunt centum triginta literæ, & centum quadraginta ſermones, & vitæ ſanctæ Radegondis, & Hugonis Cluniacenſis abbatis, & compendium Theologicum, cujus pars poſtrema periit, & plurima ejus carmina. Canonici Turonenſes poſt ejus mortem diviſi ſunt. Pars quemdam Philippum elegit, qui non intrans per oſtium, Petrum Leonis adiit, & ab eo conſecratus feſtinanter rediens Turonenſium ſedem occupavit.

De geſt. epiſc. Cenom.

XXI. Innocentius II. in Galliis per annum commoratus, in quibus obedientiam & ingentem amicitiam receperat, diſcedens, ut ſe Lothario regi in Italia conjungeret, ingentem pecuniæ ſummam pro ſumptibus itineris ab eccleſiis exegit: & Gaufredum Carnotenſem, ad Gerardo Engoliſmenſi reſiſtendum, legatum ſuum reliquit, Cluniacumque pertranſiens menſe Februario anni milleſimi centeſimi trigeſimi ſecundi, ejus privilegia confirmavit, & Guillelmi Hieroſolymorum patriarchæ literas accepit, quibus ſuam ei obedientiam profitebatur. Sancto Bernardo tam de ſe bene merito ſequens tradidit privilegium.. " Quam firma perſeveranti que conſtantia, cauſam S. Matris tuæ Romanæ Eccleſiæ, dilecte fili in Domino Bernarde abbas, incandeſcente Petri Leonis ſchiſmate, fervor tuæ religionis & diſcretionis ſuſceperit defenſandam, & ſe murum inexpugnabilem pro domo Dei opponens, animos Regum, ac Principum, & aliarum tam eccleſiaſticarum, quam ſæcularium perſonarum, ad Catholicæ Eccleſiæ unitatem, & beati Petri ac noſtram obedientiam, frequentibus argumentis & ratione munitis inducere laboraveris, magna, quæ Eccleſiæ Dei & nobis provenerit utilitas, manifeſtat. Quamobrem juſtis tuis deſideriis accommodantes aſſenſum, beatæ Mariæ Dei Genitricis monaſterium, cui Deo authore præſides, cum omnibus ad ipſum pertinentibus Apoſtolicæ ſedis patrocinio communivimus, ſtatuentes, ut quaſcumque poſſeſſiones aut bona, quæ ad eumdem locum in præſentiarum juſte & canonice pertinere noſcuntur, aut in futurum conceſſione Pontificum, liberalitate Regum vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis, ei conferri contigerit, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. Prohibemus, ne aliquis Archiepiſcopus vel epiſcopus te, vel ſucceſſores tuos, ſeu aliquem abbatem Ciſtercienſis ordinis, niſi pro fide, ad ſynodum venire compellat. Quia vero Ciſtercienſe monaſterium hujus religionis origo eſt ac principium, noſtra conceſſione hac prerogativa non immerito gaudeat, ut, ſi quando fuerit paſtore proprio viduatum, quemlibet abbatem de omnibus abbatis veſtri ordinis vel monachum ſibi libere præficiendum eligat, & abſque aliqua contradictione obtineat: cæteris vero veſtri ordinis abbatiis, quæ unam vel plures abbatias habent ſibi ſubditas, & de ſui corporis fructifera copia derivatas, abbate ſuo rebus humanis exempto, eligendi quemcumque maluerint de ſibi ſubjectis abbatibus, vel quemlibet monachum de omnibus congregationibus Ciſtercienſibus, liberam concedimus facultatem. Illa autem abbatia, quæ nullum habet ſubditum, quemlibet monachum de omnibus præfatæ religionis congregationibus libere ſibi in abbatem eligat & habeat. Porro converſos veſtros, qui monachi non ſunt, poſt factam in veſtris cœnobiis profeſſionem, nullus Archiepiſcoporum, vel epiſcoporum, vel abbatum, ſine veſtra licentia ſuſcipere, ut ſuſceptum retinere præſumat. Statuimus, ut de laboribus, quos vos & totius veſtræ congregationis fratres propriis manibus & ſumptibus colitis, & de animalibus veſtris vobis decimas expetere, vel recipere nemo præſumat. Datum Lugduni per manum Aimerici ſanctæ Romanæ Eccleſiæ diaconi cardinalis & cancellarii, decimo tertio Kalendas Martii. " Hac conceſſione reditus ſuos multum imminuit, & ſuas decimas aliis dari fruſtra conqueſti ſunt, & reclamarunt Cluniacenſes: quin etiam, cum ea de re Ciſtercienſibus litem intendiſſent, Papa eis excommunicationem comminatus eſt, niſi intra quadraginta dies deſiſterent.

Inter Bernard. ep. 352.

Privilegium S. Bernardo datum.

Petr. abb. Clun. l. 1. epiſt. 33. & 34.

Innocentius tranſiens per ſanctum Ægidium, & per montem Genevæ fines Longobardiæ ingreſſus eſt, & apud Aſtam ſolemnitate Reſurrectionis Dominicæ celebrata, Placentiam venit. Ibi convocatis epiſco-

Digitized by Google

CHRISTI AN. 1133.

episcopis, & aliis eccleſiarum Prælatis, tam de Longobardia, quam de Ravennatenſi provincia, & Marchia partis inferioris, concilium celebravit. Ejus acta non extant. Bruno episcopus Argentinenſis a clero & populo ſuper violentia, & invaſione impetitus, in ſynodo Moguntina in manus Matthæi Albanenſis cardinalis & legati & Moguntini Archiepiſcopi Argentinenſem reſignavit epiſcopatum. Quarto Nonas Martii ejuſdem anni corpus S. Godehardi Hildinisheimenſis epiſcopi cum magna miraculorum celebratione elevatur, ſicque venerationi publicæ proponitur. Lotharius autem rex Wireeburgi Aſſumptionem S. Mariæ celebravit, & inde cum exercitu profectus eſt in Italiam, ut a Papa in Romanum Imperatorem conſecraretur. In eo itinere, cum ad urbem Auguſtanam veniſſet, eam pacifice ingreſſus eſt. Sed quorumdam factione civium ſeditio contra Regis homines exorta eſt, & hac de cauſa repentino incendio civitas fere tota conflagravit. Rex Longobardorum fines intravit, & quia Colonienſis Archiepiſcopus abſuit, qui priſco debet jure cancellarius in illis eſſet partibus, Norbertus Magdeburgenſis Archiepiſcopus huic officio deputatus eſt. Lotharius Modoetiæ Natale Domini celebravit, convocatiſque Longobardis in Roncallis generale colloquium cum Papa de rebus Eccleſiæ & Imperii habuit. Papa Piſas profectus eſt, & perhonorifice ſuſceptus, convocatis Genuenſibus, agente S. Bernardo cum Piſanis eos reconciliavit, ac firma pax utrimque juramento confirmata eſt. Syrum Genuenſem epiſcopum a ſubjectione Mediolanenſis exemit, eumque Metropolitanum conſtituit, eique Bobienſem epiſcopum, & Portiniacenſem abbatem, quem creavit epiſcopum, obedire præcepit: ac inſuper in inſula Corſica tres epiſcopos ſubjecit.

Concil. tom. 6. edit. Hard. tom. 10. Labbè. — Annal. Saxo. p. 665. — Anonym.

Ibid. Anno milleſimo centeſimo trigeſimo tertio, Innocentius Papa & Lotharius rex convenientes ſtatuerunt, ut Romam feſtinarent. Rex per viam publicam tranſivit, Pontifex per maritima uſque Viterbiam, proceſſerunt poſtea ſimul per Sabinenſe, Farfenſe territorium, & apud eccleſiam S. Agatis caſtrametati ſunt: deinde Romam intrantes ſecundo Kalendas Maji, Pontifex quidem in palatio Lateranenſi hoſpitatus eſt: Rex vero in monte Aventino tentoria fixit: tunc Piſani & Genuenſes in auxilium Papæ Innocentii cum exercitu navali Romam venientes, civitatem veterem, turrim pulveream, & oram maritimam eidem Pontifici ſubjugarunt.

Lotharius rex reliquas ejuſdem expeditionis circumſtantias ſic exponit, in ſuis encyclicis ad omnes Reges, Archiepiſcopos, & Principes literis. " Cum ad urbem proficiſceremur, nuncios illius ſchiſmatici Petri Leonis frequenter habuimus. Qui nimirum ex parte illius juſtitiam prætendentes, ipſi in jus ire parato non debere audientiam denegari, nec hoſtilibus impugnationibus moleſtari, publicis clamoribus aſſerebant. Diutinis ergo eorum interpellationibus provocati, id ipſum epiſcopis & cardinalibus, qui cum domino Papa Innocentio erant, ſignificare coacti ſumus. Ipſi vero tanquam canonicarum ſanctionum, & inſtitutionum eccleſiaſticarum non ignari, univerſam Dei Eccleſiam jam ſuper hoc promulgaſſe ſententiam: Petrum Leonis complices ſuos damnaſſe aſſerentes, quod erat univerſitatis, non debere privatum fieri reſponderunt: nos autem id ipſum cum patientia ſupportantes, & patrem noſtrum Papam Innocentium ad urbem cum gloria duximus, & Lateranenſi cathedræ reſtituimus, atque in monte Aventino caſtra-metati ſumus. Ibique Petrus Leonis aures noſtras, & Principum noſtrorum, per Petrum olim Portuenſem epiſcopum, & per alios ſuos fautores prætendendo juſtitiam ſollicitare non deſtitit. Qui etiam munitiones & obſides ſe nobis daturos ad ſufficientiam pro ſervando judicio, & viva voce & literis promiſerunt. Pacem igitur ſine effuſione ſanguinis reformare in Dei Eccleſia cupientes, quæ nobis illi dixerant, fratribus, qui cum domno Papa Innocentio erant, per nos ipſos ſignificavimus. Cæterum ipſi, ut pacis amatores, de juſtitia confidentes, tam perſonas ſuas, quam Leonis, & filiorum ſuorum, necnon Petri Frangipania, & Petri Latronis, & munitiones in manu noſtra libere obtulerunt. Adverſa vero pars dies redimere cupiens, ſub velamine fraudulentarum promiſſionum nos aliquanto tempore a noſtra intentione retraxit. Tandem, quia ipſi ſæpe commoniti, implere, quod promiſerant, noluerunt, tanquam fallaces & perfidi, & divinæ & regiæ majeſtatis rei, cum Petro Leonis ejuſque complicibus damnati, & hoſtes a Principibus noſtræ curiæ judicati, videlicet Norberto Magdeburgenſi cancellario noſtro, Adalberone Bremenſi Archiepiſcopo, & Philippo Oſnabrugenſi, & Bernardo Padebornenſi, aliiſque tum epiſcopis, tum abbatibus, tum proceribus ibidem nominatis. "

Spicileg. tom. 2.

CHRISTI AN. 1133.

Lotharius rex ſecundo Nonas Junii die Dominica Imperialem a Papa ſuſcepit benedictionem & coronam, cum conjuge ſua Richeza in eccleſia Salvatoris, ſeu Lateranenſi: eccleſiam enim S. Petri, ubi coronari mos erat Imperatoribus, Petrus Leonis ſeu Anacletus cum aliis munitionibus occupaverat. Em. cardinalis Baronius refert, ſe in vaticanis ſcedis repeperiſſe ſequens juramentum, quod Lotharius Innocentio Papæ præſtitit: " Ego Lotharius rex promitto & juro tibi domino Papæ Innocentio, tuiſque ſucceſſoribus ſecuritatem vitæ, & in membris, & malæ captionis, & defendere papatum & honorem tuum, & regalia S. Petri, quæ habes, manu tenere, & quæ non habes, juxta meum poſſe recuperare. " Innocentius vero Lothario, poſtquam coronatus eſt, allodium terrarum comitiſſæ Mathildis conceſſit. Illius diplomatis hic eſt tenor: " Hoc nimirum, intuitu ſcilicet beneficiorum, quæ in ſedem Apoſtolicam contulit Lotharius, allodium comitiſſæ Mathildæ, quod utique ab ea beato Petro conſtat eſſe collatum, vobis committimus, & ex Apoſtolicæ ſedis diſpenſatione concedimus, atque in præſentia fratrum noſtrorum & Archiepiſcoporum, epiſcoporum, abbatum, nec non principum & baronum, per annulum inveſtimus, ita videlicet, ut centum libras argenti ſingulis annis nobis & ſucceſſoribus noſtris exſolvas, & poſt tuum obitum proprietas & jus ad dominium ſanctæ Romanæ Eccleſiæ cum integritate abſque diminutione & moleſtia revertatur. Quod ſi nos vel ſucceſſores noſtros in eamdem terram venire, manere, tranſire oportuerit, tam in ſuſceptione, quam in procuratione ſecuro conductu, prout Apoſtolica ſedes decreverit, honoremur. Qui vero arcem tenuerit, vel rector terræ fuerit, beato Petro & nobis noſtriſque ſucceſſoribus fidelitatem faciant. Cæterum pro charitate veſtra, nobili viro Henrico Bavariæ duci genero veſtro, & filiæ veſtræ uxori ejus, eamdem terram cum præfato cenſu, & ſupradictis conditionibus Apoſtolica benignitate concedimus: ita tamen, ut idem dux hominium faciat, & fidelitatem beato Petro & nobis noſtriſque ſucceſſoribus juret. Poſt quorum obitum prædictum comitiſſæ Mathildæ allodium, in jus & dominium ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, ſicut ſupra dictum, integrum & abſque diminutione atque difficultate aliqua reducatur: ſalvo tamen in omnibus ejuſdem S. Romanæ Eccleſiæ jure & proprietate. Datum Laterani ſexto Idus Junii. "

Analiſt. Saxo. p. 666. — Otto Friſing. l. 7. c. 18. — Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Labbè. — *Lotharius Imperator Tuſciam recipit in allodium.*

CHRISTI AN. 1134.

Innocentius eodem die, quo Lotharium coronavit Imperatorem, uſum pallii Bernardo Paderbornenſi epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus conceſſit, quo uterentur in proprio tantum epiſcopatu. Lotharius autem, qui perexiguum ſecum adduxerat exercitum, cum caſtrum S. Angeli, aliaſque, quas tenebat Anacletus, munitiones expugnare, & Rogerio regi reſiſtere non poſſet, Roma relicta, in Germaniam reverſus eſt. Innocentius vero Piſas ſe recepit, pars enim Romanorum maxima pars Anacleti ſequebatur. Extat ejus diploma hic datum, quo Piſtorienſis eccleſiæ privilegia confirmat. S. Athonis ejus epiſcopi nomen martyrologio Romano inſcriptum eſt. Alio reſcripto Lundenſem, cæteroſque epiſcopatus Daciæ, Suediæ, Norvergiæ & Sclavorum Adelberoni Hamburgenſi & Bremenſi Archiepiſcopo reſtituit, & ſcripſit ad Nicolaum Danorum regem, & ad Suecorum regem, ut epiſcopos regnorum ſuorum ad obedientiam redire diligenter curarent. Eodem anno rurſus Hamburgum ad nihilum reductum eſt: exinde primum Brema archiepiſcopalis tituli uſum arripuit. S. autem Norbertus auſterioris vitæ & longioris itineris laboribus fractus, die ſexta Junii, anno milleſimo centeſimo trigeſimo quarto migravit ad Deum, quo die ejus memoriam recolit Eccleſia, poſtquam a Gregorio XIII. in Sanctorum numerum relatus eſt. Archiepiſcopatui Magdeburgenſi cum magna ſanctitatis opinione per annos octo præfuit. Goffridus abbas Vindocinenſis & cardinalis B. Priſcæ, ſeptimo Kalendas Aprilis ad cœleſtia regna tranſiit. Vir fuit in ſacris literis & canonibus exercitatus, ut oſtendunt ejus epiſtolæ, aliaque ejus opuſcula: tribus ſummis Pontificibus pergratus fuit

Analiſt. Saxo. — Bernard. ep. 239. — Chronograph. Maurin. — Sugger. in vit. Lud. reg.

& inti-

CHRISTI AN. 1134

& intimus, ut epiſtolæ motoo datæ fidem faciunt. S. Bernardus Parmenſis epiſcopus, qui aote S. Athonem fueras coogregationis Valumbroſanæ generalis abbaa, tune quoque ad æterna præmia evocatus eſt.

S. Bern. ep. 158. Concil. tom. 6. ed. Hard. *Thomæ Prioris cædes.*

XXII. In Galliis interim multæ Prælatorum cædes contigere. Theobaldus Pariſienſis archidiaconus eum illicitas exactiones oeeaſioue archidiaconatus a presbyteris eaigcret, beasus Thomas Prior S. Victoris Pariſienſis, inſignis juſtitiæ amator, magno zelo eidem reſtitit. Hine Theobaldus illom oderat, eique mortem eoram multis comminatos eſt. Aliquanto poſt eootigit, ut, eum Stephanus Pariſienſis epiſcopus ad abbatiam monialium, quæ eſt io Chellis, emendandam & ocdinaodam pergeret, comque Thomas eum multis aliis viris religioſis & monachis comitaretur, Theobaldi nepotes prope caſtrum Gorniacnm io inſidiis latentes, evaginatis gladiis in eoc irruerunt, & Thomam in capite graviser vulnerarunt, adeo ut cerebrum diſflueret, aliiſqoe moctem comminati ſunt, niſi eeleriter abſcederent. Stephanus epiſcopus in medios irruens gladios conſeſſionem ejus escepit, audiitque, quomodo omnibus, qui in ſe peeeaverant, libeotiſſime dimitteret. Percepta tandem communione corporis & ſangoinia Chriſti, libera voce ſa cotam omoibus pro juſtitia mori conteſtatus eſt, & ſic reddidit ſpiritom. Hæc cædes die vigeſima Auguſti, anno milleſimo centeſimo trigeſimo tertio perpetraia eſt.

Ibid.

Stephanus epiſcopus adverſus eos ſequens deeretum pablieavit, & miſit ad ſuos archipresbyteros. Ex authoritate Dei Patris omnipotenlis, & Filii, & Spiritus ſancti .... excommunicamus, & anathematiaamus, & S. Matris Eccleſiæ limioibus ſequeſtramua illoc, qui dominum Thomam Priorem S. Victoris interſecerunt, & qui cum fortitudine interfectoribus adſuerunt, & eos, quorum conſilio & admonitione & auailio ioterfectus eſt. Omnes etiam illos excommunicamus, qui interfectores, & interfectocom præſentes coadjutores in ſuo hoſpitio receperint, & qui eum eis aliquam communionem vel participationem habuerint io cibo & potu, in conſilio & locusione (niſi forte pro eorum correptione) vel emptione & vendisione, in dati & accepti communione, in ſuſceptione & protectione, omues illos excommunicamus, donec teſipiſcant, & ad ſatisfactionem veniant. Mandamos itsque vobis & præcipimus, quatenus per ſingulos dies Dominicos hoc modo & his verbis excommonicetis, ac cæteros preſbyteros eacommunicare ſaciatis .... & unuſquiſque veſtrum in ſuo archipresbyteratu prohibeat, ut nullus omnino presbyter ... nec etiam abbas S. Victoris, hujus excommunieationis reum ad ſe pro conſeſſione veoieotem ſuſcipiat, nequa abſolutionem hujus eulpæ tribuat, aut pœnitentiam injungat; quia ego de toto reatu mihi ſoli abſolutionem & pœnitentiam teſervavi.

Ibid.

Stephanus ſibij timens, Claramvallem ſeſa recapis, ibiqoe datis literis ad Gauſridum Carnotenſem epiſcopum, & Apoſtolicæ ſedis legatum, eum de illa cæde commonuit, oravitque, ut ad ſimul conſulendum venisa non differret. Gauſridus adveoiens, ad ejus inſtantiam evocat Remenſem, Rotomagenſem, Tusonenſem ae Senonenſem Archiepiſcopos, enm eorum ſuffraganeis, qui in Jotrenſi ſynodo prædictam exeommunicationem confirmavere, quemadmodum ad id eos literis hortati fuerant Hugo Gratianopolitanus epiſcopus, & Guigo Prior Carthuſiæ.

Ibid.

Theobaldus archidiaconus literis Papam adiit, Thomæ ſe minime violentas maous iotuliſſe conteſtatus. Illius fraudem nudavit S. Bernardus, Innocentiom literis edocens, hane cædem eo authore fuiſſe perpetratam, ſiquidem Thomæ, quem aperte oderat, ſæpius mortem coram multis comminatus eſt, & alteram Stephani nomine ad eumdem dedit epiſtolam, qua, quantum damnum & luctum cædes Thomæ ſibi intulerit, deplorat, ut qui fidelem in rebus graviſſimis coadjutorem perdiderit; eamque ſic concludit: Si Theobaldus notarius adierit vos, ... non attendatis ad verba ejus, donce veniat qui mittendus eſt, qui vobis plenius inſinuans veritatem, eautum faciat a linguia iniquis. Petrus etiam venerabilis abbas Cluniaeenſis Papam literis adhortatus eſt, ut in ejuſmodi facrilegos datam ſententiam confirmares, & ſuppleret, ſi quid minus ſevere decretum eſt, ut impii debita ultione puniantur, & ab eorum imitatiooe cæteri deterreantur.

CHRISTI AN. 1134.

Notæ ad ep. 150. S. Bern.

Hugo decaous Aurelianeoſis, & electos ejuſdem urbis epiſcopus, dum ab aula rediret, interfectus eſt: id juſſu Regis ſactum multorum fuit ſuſpicio. Ea ſedes diu vacavit. Joannes quidam in archidiaconi dignitatem intruſus, hac uſua occaſione plures vexavit clericoc. Archembaldus ſubdecanus aliique qoerelas detulerunt ad Senoneoſem Metropolitanum. Joannea audita bac accuſatione ſic eaeanduit, ut Archembaldum oceidi euraverit. Henricus Senonenſis in cathedrali eccleſia divinum interdiait officium, & Joannem eacommuoicavit. S. Bernardua & Petrus venerabilis Papam literis interpellarunt, ut tantum ſcelua ulciſceretur.

Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Labbè.

Ionocentius Papa reſeriptum direxit ad epiſcopos, qui Jotrenſi ſynodo interfuerant: utriuſque cædis meminit, ſed de Joanne nibil ſtatuit. Sententiam adverſus Theobaldum ejuſqua participes datam authoritate Apoſtolica confirmat. Sed quia, inquit, nimis remiſſa videtur veſtra ſententia, addendo eenſemus, ut in quibuſcumque locis præfati ſanguinarii præſentes fuerint, divina ibi non eelebrentur officia: & ſi quis illis ſovere tentaverit, anathematis ſententia percellatur. Theobaldus notarius & alii, qui conſaoguineorum pretio vel violentia honores acquiſierint, vel conſervaverint, eccleſiaſticis priventur beneficiis: ejuſdem juſſu Thomæ corpua de clauſtro translatum io eccleſiam ad deaeram ſummi altaris ſepultum eſt.

Innoc. epiſt. tom. 3. Spicileg.

Ejuſdem Pontificis altera extat epiſtola, qua conſtat, ingentes inter Joannem archidiaconum & Joannem ſubdecanum fuiſſe de quibuſdam juribus controverſias: Jubet enim, ut Joannis conſanguioei ſubdeeano & præpoſito & aliis cognatis Archembaldi faciaot hominium, & cum centum militibus eis ſecuritatem, vitam, membra & bona jurent, quemadmodum eorum nomine ei promiſerat Goffredus de vico novo, & proaima Sanctorum omoium feſtivitate ejus conſpectui ſe præſenseot, pœnitentiam, quam eis imponere voluerit, fideliter ſuſcepturi: Et tuoc per nos, ioquit, ab eacommunicationis vioeulo abſolventur. Denique præfatus ſubdecanus & præpoſitus mortem prædicti Archembaldi eidem Goffredo jam in conſpectu fratrum noſtrorum pro Dei amore miſericorditer indulſerunt: & boc ipſum ſaciant aliis militibus ejuſdem ſubdecani interfectoribus, qui Aurelianenſi eccleſiæ & parentibus interfecti ſatisſaciant. Verumtamen ipſi omnes interim eatra eccleſiam & io pœoitentia erunt; & ſi quem eorum ad extremum vitæ venire contigerit, ei abſolutio ab exeommunicatione, & viaticum non denegabitur. Volumus autem, us pro his, qui eccleſiæ ſatisſecerint, Aurelianenſis eccleſia ulterius a divinis non ceſſet officiis. Si qui autem de ejuſdem interfectoribus ſe ab ipſa ſatisfactione ſubtraxerint, donec in ipſo Aurelianeoſi epiſcopatu manſerint; tota eivitas & archidiacooatus de Garlanda uſque ad eorum ſatiſfactionem a divinis vacet officiis. Demum mandat Gauſrido Carnotenſi ſuo legato, ut de modo ſatisfactionia & abſolutione eccleſiæ, quæ ſub interdicto tenetur, ſua vice provideat. Datum Piſia ſexto Idua Januarii.

In not. in ep. 150. S. Bern. & Spicil. tom. 3.

Concil. tom. 6. ed. Hard.

XXIII. Innoceotios Papa Kalendis Juoii aooi milleſimi centeſimi trigeſimi quarti, aggregaris totius Occidentis epiſcopis Piſis ſynodum eclebravit. Petrus Leonis ejuſque fautores anathematizati ſunt. Alcaander Leodienſis epiſcopus apud Inoocentiom Pootificem de ſimonia accuſatus, & ab ipſo jam ter vocatus, eum venire tardaret, deponitur. Quo duro nuntio percepto, in tantam amaritudinem incidit, ut quaſi vix confeſſione facta, communioneque percepta, & regulari vita ad S. Ægidinm promiſſa, ſpiritum eahalaverit. Henricus hæreſiarcha ab Arelatenſi Archiepiſcopo captus, Innocentio Papæ in ſynodo præſentatus, ibique iterum convictus & generaliter hæreticus appellatus, ac poſtremum carceri mancipatus eſt. Cui poſtquam permiſſio conceſſa eſt aliam adeundi provinciam, protinua ſic eam turbavit, ut fideles eccleſias non adirens, ſed divinum cootemnentes myſterium, ſacerdotibus oblatiooes, decimas, & ſolitam denegarent reverentiam. Nonnulli S. Hugonem epiſcopum Gratiaoopolitanum in eadem ſynodo ab Innocentio Papa Sanctorum honoribus donatum eſſe voloot: id quadraginta dies ante ſyoodum fuiſſe factum, conſtat ex ejuſdem

Piſanum concilium.

Analect. tom. 3. p. 341.

Papæ

Digitized by Google

Christi An. 1134.

Papæ epiſtola, quam de illius canonizatione ſcripſit ad Guigonem Carthuſiæ Priorem, cui juſſit, ut vitam ipſius ſcriberet. Cognita, inquit, vita ejus, & auditis, quæ per B. Hugonis merita fiunt, miraculis . . . . epiſcoporum & cardinalium atque aliorum, qui nobiſcum aderant, communicato conſilio, inter Sanctos & electos honorari præcepimus, & diem ejus aſſumptionis cum gaudio ſolemniter celebrari: Quia igitur ipſius vita, quam pie duxit in corpore, & miraculorum coruſcatio . . . . tuæ maxime dilectioni non extant incognita, authoritate D. Petri & noſtra tibi mandamus, quatenus ea, quæ tibi ſuper hoc nota fuerint, diligenter deſcribendo, poſterorum memoriæ tradas. Datæ Piſis, decimo Kalendas Maji, die nempe vigeſima ſecunda Aprilis. Concilium vero tantum die trigeſima menſis Maji celebratum eſt.

Ibid. & in vit. *Mediolanenſes ad Papæ & Imperatoris obedientiam reducit.* Bernard. ep. 132. & 133. Landulf. chron. apud Puticel.

XXIV. S. Bernardus abbas omnibus conciliis & judiciis adfuit, eique ab omnibus impendebatur reverentia. Mediolanenſes, qui Anacletum ſequebantur, ad eum in Longobardiam venientem legatos miſere, qui eum certiorem facerent, ſe Innocentium II. verum Pontificem agnoſcere, ac rogarent, ut eorum pacificationi incumberet. Bernardus ſic ad eos reſcripſit: Amplector oblatam gratiam, & obviis manibus glorioſæ civitatis devotionem devotus accipio, præſertim hoc tempore, quo abjecto errore ſchiſmaticorum ad ſinum Matris Eccleſiæ cum gaudio totius urbis reverſa eſt. Theobaldus de Landriano Mediolanenſis presbyter, Anizo de la Sella archidiaconus, Anſelmus de Rode levita, & alii plures ejuſdem eccleſiæ ordinarii, & cum primaeris decumani ſacerdotes, Innocentio Papæ fidelitatem juraverant, qui Anſelmi de Puſterla Mediolanenſis Archiepiſcopi depoſitionem & expulſionem confirmavit. Hæc in ſuo chronico referens eos male reprehendit Landulphus ſchiſmaticus.

Ibid.

Attamen prænominati, qui fidelitatem juraverant, non auſi ſunt redire Mediolanum, niſi haberent protectorem, qui coram populo confirmaret Anſelmi expulſionem, & rejecta Conradi coronatione, populum confirmaret ad Lotharii Imperatoris amorem, & ad ipſius Innocentii unitatem. Ad hæc peragenda Papa miſit S. Bernardum, qui cum Guidone Piſano & Matthæo Albanenſi cardinalibus, & Gauſrido Carnotenſi, eo profectus eſt. Mediolanenſes ei uſque ad ſeptimum milliare venerunt obviam, & licet reluctantis pedes deoſculantur, atque cum hymnis & canticis perducunt ad civitatem, quam, prout voluit, ordinavit; & tantum populum ad amorem Imperatoris Lotharii, atque ad obedientiam Innocentii Papæ per ſacramentum pacis, quod ipſe porrexit, confirmavit. Populus, ut

Landul. junior.

eum haberet in Archiepiſcopum, ad eccleſiam S. Laurentii, in qua hoſpitabatur, cum hymnis & & laudibus concurrit; ſed ille non tulit, oblatam dignitatem recuſans, & ſequenti die diſceſſit. Ribaldus cleri & populi electione Anſelmo ſuffectus eſt, eccleſiæque Mediolanenſi Metropolis dignitatem, qua eam propter obſtinatum ſchiſma privaverat, Papa reſtituit.

Ibid. *S. Bernardi miracula.*

Bernardus, dum Mediolani commoraretur, magnam induxit morum reformationem, & miraculis claruit. Utrumque ſic teſtatur Landulphus, licet ſchiſmaticus. Non ſolum viri, ſed etiam mulieres tonſæ ſunt, & ciliciis & lanis viliſſimis induti ad quælibet religioſa convertuntur: (adeo ut monaſterium illius ordinis anno ſequenti a Guidone viro nobili fundatum ſit) aqua in vinum mutatur, dæmones fugantur, contracti eriguntur, infirmi ſanantur, & quoſcumque captivos Mediolanenſes habebant de inimicis ſuis in cuſtodia, abbas ipſe ſolvit, & liberos dimiſit. Eadem in ejus vita deſcripta fuſius leguntur.

Bernard. ep. 317. & 137. *Humiliazi fratres.*

Bernardus Papæ juſſu Papiam, indeque Cremonam ſe contulit, ut ipſas civitates inter ſe pacificaret; ſed a Cremonenſibus victoria ſua elatis nihil obtinuit. Mediolanum ſecundo rediit, & ad Richizam Imperatricem epiſtolam dedit, eam rogans, ut bene haberet Mediolanenſes: Non ante, inquit, in gratiam domini Papæ & Eccleſiæ unitatem recepti ſunt, quouſque palam Conrado refutato & abnegato, Lotharium in ſuum Regem & dominum receperunt. Tunc etiam ipſo authore, quidam magnates & nobiles cives Mediolani formam vivendi in habitu religioſo cum ſuis familiis habitando ſumpſerunt, & dicti ſunt fratres humiliati: Plurimi epiſcopi & abbates Galliæ, dum a ſynodo in patriam revertuntur, non longe a ponte Tremolo Italiæ oppido capti, vulnerati, rebus omnibus exſpoliati in carcerem conjecti ſunt. Petrus Cluniacenſis abbas, qui cum iis erat, ad Papam literas dedit, poſtulans, ut tantam injuriam graviter ulciſceretur; imprimis de Lauſenſi epiſcopo conqueritur, qui tantum per horam eos cum ſuis militibus comitatus eſt. Bernardus, poſtquam ad Claramvallem rediit, cum pro multitudine monachorum ædificia eſſent anguſtiora, nec ea dilatari locus pateretur, ſuadentibus fratribus majus monaſterium in vicino loco ædificavit: Illius ſumptus præcipuos ſuppeditavit Theobaldus Campaniæ comes; cætera emulere vicini epiſcopi, & nobiles equites; monachis ſtrenue laborantibus, intra breve tempus abſolutum eſt.

Petr. Clun. l. 1. ep. 27.

Orderic. lib. 3.

XXV. Alphonſus VI. Arragoniæ & Navarræ rex interim Fragam annua obſidione circumvallavit, ciraſque vectigales recipere noluit. Saraceni dira deſperatione facti ſunt atrociores, atque a regibus Africæ ſubſidium petierunt. Buchar Alis filius regis Maroch, collectis copiis in Hiſpanias contra Chriſtianos pugnare venit. Ad Fragam pugnatum eſt menſe Julio: poſtquam multi Chriſtiani occiſi fuere, Rex tamen cum reſiduis diu reſtitit; & ad mortem uſque pro Chriſto confligere propoſuit: neque receſſiſſet, niſi epiſcopus Urgellenſis, ex authoritate Dei ei præcepiſſet, ne ipſo cadente tota paganis Chriſtianorum regio ſubderetur. Rex cum decem commilitonibus vix evaſit; epiſcopumque, qui interemptus eſt, reliquit; ſed paulo poſt in morbum incidit, & ſexto Idus Septembris animam exhalavit. Fortiſſimas urbes & caſtella paganis abſtulerat, imprimis Cæſar Auguſtam, Terraſonam, Tudelam & Burgiam. Filium cum non haberet, Arragones Ramirum monachum & presbyterum, qui frater Regis erat, elegerunt, uxoremque ducere compulerunt, neceſſitatis obtentu excuſantes exceſſum; eique nata eſt unica filia nomine Petronilla. Robertus de monte author coævus ſcribit in chronico, Ramirum ex licentia Romani Pontificis accepiſſe uxorem; id negat Sandovallius, quia tunc in uſu non erant diſpenſationes. Ramirus, cum regnum laudabili moderamine adminiſtraſſet, uſque ad annos filiæ nubiles, illam de conſilio procerum Raimundo filio comitis Barcinonenſis dedit uxorem, regnoque illi cum filia tradito, vir memorabilis conſcientiæ ſtimulos ultra non ferens, poſita purpura, cucullam reinduit, & regnum clauſtro mutavit. Navarri Garſiam Ramirem ſatrapam ſibi Regem præpoſuerunt. Tunc etiam obiit Joannes Chalcedonius patriarcha Conſtantinopolitanus, cui ſucceſſit Leo Styppita.

Christi An. 1135. *Guillem. Aquitaniæ dux redit ad obedientiam Innocentii Papæ.* Ernald. in Bern. vit. c. 6.

XXVI. Gauſridus Carnotenſis epiſcopus videns Aquitaniæ rebus non ſatis per literas provideri, comite S. Bernardo in eam profectus eſt. Gerardus Engoliſmenſis, qui Guillelmum novum ejus provinciæ ducem ad Anacleti partes inclinaverat, ita ut Catholicos perſequeretur, ejuſdem ducis aſſenſu Burdigalenſem archiepiſcopatum occupaverat, & ſimul priorem retinebat eccleſiam. Sed effluentibus pecuniis, quas in aſſentatorum manus injecerat, & magis ac magis cognita veritate, jam deſtuebant ab eo ſubſidia Principum, & perfidiæ ejus timebant exiſtere defenſores. Morabatur itaque in locis ſecurioribus, nec jam facile publicis ſeſe conventibus præſentabat. Hinc eo abſente facilior ad Principem aditus fuit. Re ipſa cum per viros illuſtres ei ſignificatum eſt, quod abbas Claræ-vallenſis & Carnotenſis epiſcopus, aliique epiſcopi colloquium ejus expeterent, ut ſecum de eccleſiæ pace tractarent: perſuaſum eſt illi, ne eos devitaret, & apud Partiniacum cum illis convenit. Imprimis actum eſt de ſchiſmatis obſtinatione, quæ infra Alpes in ſola Aquitania remanſerat, & duci variis rationibus & exemplis inſinuatum eſt, quod Eccleſia una eſt, & quidquid extra eam eſt, quaſi extra arcam, judicio Dei neceſſe eſt interire. His auditis, dux reſpondit: Se in obedientiam Innocentii Papæ poſſe dare conſenſum, ſed non in reſtitutionem epiſcoporum, quos expulerat, quia implacabiliter eum offenderant; & juraverat, eorum pacem ſe numquam ſuſcepturum.

Ibid.

Dum multis ſermonibus nihil afficitur, Bernardus arma efficaciora corripiens, ad altare ſanctum oblaturus accedit. Intraverant eccleſiam, quibus licebat divinis intereſſe myſteriis. Dux ſuſtinebat pro

CHAMPI. AN. 1135. ſoribus. Peractis igitur conſecrationibus, & pace data, vir Dei corpus Domini ſuper patenam ponit, igneaque facie non ſupplicans, ſed minax foris egreditur, & verbis terribilibus aggreditur ducem. Rogavimus te, inquit, & ſprevisti nos . . . . . Ecce ad te proceſſit Filius virginis, qui eſt caput & dominus Eccleſiæ, quam tu perſequeris. Adeſt judex tuus, in cujus nomine omne genu curvatur. Adeſt judex tuus, in cujus manus illa anima tua deveniet. Numquid & ipſum ſpernes? Numquid & ipſum ſicut ſervos ejus contemnes? Lacrymabantur univerſi, qui aderant, intentique orationibus præſtolabantur exitum rei. Dux videns abbatem in ſpiritu vehementi procedentem, & ſacratiſſimum Domini corpus ferentem in manibus, expavit, membriſque metu tremebundis, ſolo provolvitur. Elevatus a militibus rurſus in faciem ruit, nec quippiam alicui loquens, ſalivia in barbam diſfluentibus, profundis eſtuans gemitibus, epilepticus videbatur. Tum vir Dei ad eum propius accedit, & pede pulſans acclivem, ſurgere jubet, & Dei audire ſententiam. Præſens eſt, inquit, Pictavienſis epiſcopus, quem ab eccleſia ſua expuliſti: vade, & reconciliare ei, & ipſe eum ad ſedem ſuam reducito: & ſatiſfaciens Deo, redde pro contumelia gloriam, & in univerſo principatu tuo diviſos & diſcordes ad charitatis revoca unitatem. Subjice Innocentio Papæ, & ſicut ei omnia obedit Eccleſia, tu quoque electo a Deo tanto pare Pontifici.

Ibid. Dux hæc audiens, authoritate Spiritus ſancti, & ſanctorum ſacramentorum præſentia victus, nec audebat reſpondere, nec poterat: ſed ſtatim occurrit, & in pacis oſculo recepit epiſcopum, & ad propriam ſedem reduxit. Sed & deinceps abbas cum comitem jam ſuavius loquens, paterne eum monuit, ne ad tam impios & temerarios auſus ultra exſurgeret, ne Dei patientiam tantis irritaret flagitiis, ne pacem factam in aliquo violaret. Pace itaque Aquitaniæ eccleſiæ reddita, ſolus Gerardus perſeverat in malis: ſed non multo poſt, adveniente die iræ, in domo ſua miſerabiliter extinctus eſt impœnitens, & ſubito mortuus ſine confeſſione & viatico. Ejus corpus a nepotibus ſuis, quos in illa eccleſia honoribus ſublimaverat, inventum in lectulo exanime & enormiter tumidum, in baſilica quadam humatum eſt; ſed poſtea a Gaufrido Carnotenſi inde extractum, alioquo projectum eſt. Nepotes quoque ejus ab eadem eccleſia eliminati, & omnis progenies, per extera regna tanti judicii circumferens querimonias exulavit.

Bernardus exponit cantica. D. Bernardus, poſtquam ad Claram-vallem rediit, nactus aliquod tempus quietis ſeceſſit in caſulam, & ſolus divinis meditationibus vacans, in canticum canticorum viginti quatuor ſermones ſolidæ pietatis & doctrinæ ſucco refertos compoſuit, anno milleſimo trigeſimo quinto; & quamvis annis octodecim ſupervixerit, inceptum opus perficere non potuit, variis ſubinde privatorum & eccleſiæ negotiis interpellatus. Tandem perduxit ad ſermonem octogeſimum ſextum: in duobus ultimis capitis tertii initium expoſuit: morte præventus abſolvere non potuit.

Baluz. miſcel. tom. 3. *Pontii converſio.* XXVII. Pontii de Larazio nobilis equitis mirabilis converſio circa idem tempus contigit. Vir fuit in Lodovenſi diœceſi genere clarus, opibus dives, armis ſtrenuus, qui in primæva ætate ſæcularia deſideria ſectatus, plurimos vel dolo vel aperta vi ſpoliavit. Sed pius Dominus cor ejus timoris ſui jaculo percuſſit: itaque cordis dolore tactus intrinſecus, totus ad pœnitentiam converſus eſt, & ſæculum deſerere ſtatuit. Uxori ſuæ ſecretum ſuum credidit, utque ipſa taliter faceret, magnis precibus exoravit. Quæ, ut erat genere & mente nobilis, pia viri votis libenter annuit. Itaque matrem & filiam cum magna ſuæ portione ſubſtantiæ in monaſterium virginum collocavit: filium vero in monaſterio Lodovenſi monachis ſociavit.

Ibid. Cum ejus vicini & amici pariter mirarentur, volentibus propoſitum ſuum aperuit, acceptaque occaſione de contemptu mundi, de timore judicii, de pœnis malorum, de gaudiis beatorum coram eis diſſeruit. Septem ejus verbis compuncti, converſi ſunt ad pœnitentiam, & ei jugiter adhærere cupientes dextras dederunt. Ille facto præconio poſſeſſiones ſuas emptoribus expoſuit, & vendidit, animalia etiam cuncti generis & terræ fructus in pretium recipiens. Ex his primo quidem, quæ violenter abſtulerat, reſtituere conſtituit: mittit ergo nuntios per civitates, caſtella & villas, & per eccleſias, qui publice proclamarent, ut omnes, quibuſcumque Pontius vel aliquid debebat, vel aliquid abſtulerat, ad eum venirent apud illam, quæ Peguerolas dicitur, ſecunda, vel tertia, vel quarta feria poſt Palmarum ſolemnitatem, ſua ſinguli recepturi. CHAMPI. AN. 1135.

Ibid. Dominica Palmarum apud Lodovam, poſt proceſſionem ſtante epiſcopo cum clericis ſuis, in gradu, qui factus fuerat ad loquendum, venit Pontius cum ſociis nudus & diſcalceatus, vinculo ligneo, quod in collo geſtabat, deductus ut maleficus: & qui eum deducebat, virgis eum aſſidue flagellabat . . . . Perveniens ad epiſcopum flexis genibus veniam poſtulavit, & chartam, in qua peccata ſua deſcribi fecerat, epiſcopo tradidit, & ut in auribus totius populi legeretur, multis precibus exoravit . . . . Epiſcopus ægre conceſſit, ut legeretur. Interim ipſe, dum virgis cæditur, tantorum ſcelerum ſe reum viva voce fatebatur, & terram lacrymis rigabat. Ejus confeſſio multis fuit utilis, qui pudore timidi jam diu peccata celarant: tunc autem ejus animati exemplo ad confeſſionis & pœnitentiæ lavacrum cucurrerunt.

Ibid. Sequentibus tribus diebus adfuerunt multi, quibus damnum intulerat, ſinguli ſua requirentes. Ipſe vero ſui ipſius accuſator & judex, ſingulorum pedibus provolutus veniam poſtulabat, deinde ſingulis de ſuis facultatibus perdita reſtaurat, & qualia quiſque amiſerat, ſimilia recipiebat. Hinc omnes antiquas maledictiones in benedictiones convertentes ad propria ſunt reverſi. Pagenſis quidem vicinus adſtabat, nihil repetens, ſed potius gratias agens, quod patrocinium præbuiſſet: cui Pontius ait: Numquid tali nocte gregem tuum perdidiſti? Ita eſt, domine, reſpondit ille vicinus; ſed quis mihi tale damnum intulerit, ignoro. Ego, inquit Pontius, feci per ſatellites meos; quapropter nunc accipe hæc animalia, quæ remanſerunt: quæ ille gratanter recepit.

Pontius his peractis, quæ ſupererant de ſuis facultatibus, egentibus cuncta diſtribuit: & feria quinta, quæ erat cœna Domini, tredecim pauperes copioſe refecit, eorumque pedes lavit. Poſt hæc intempeſta nocte, ipſe & ſeptem ejus ſocii, nihil præter ſimplicem veſtem habentes, egreſſi, & nudis pedibus ambulantes, ad Sanctorum ſepulchra peregrinati ſunt, & tandem reverſi ſunt ad terram, quæ Camarea nuncupabatur. Arnaldus de Ponte illius loci dominus Pontium ſibi notum cum ſociis honorifice ſuſcepit, & ut erat vir ad omne virtutis opus promptus, ubi primum eos veniſſe cognovit, ut locum religioni congruum conquirerent, ubi ab omni hominum conſortio remoti Deo ſervirent: Ecce, inquit, terra mea coram vobis eſt, ubicumque vobis placuerit, ædificate, ſeminate, & pro me orate. Illi vero ſibi elegerunt locum, qui Silvanium a ſilvis dicebatur, quem ipſi Salvanium vocaverunt: ibique quotidiano labori inſiſtentes locum habitabilem reddiderunt. Cumque eorum religionis fama circumquaque diffunderetur, plurimi ad eos venientes munera obtulere.

Ibid. Non multo poſt facta eſt fames magna in illa regione, negaverat enim terra fructus cultoribus ſuis. Tunc apud Salvanium congregata eſt pauperum multitudo, qui omnem vitæ ſpem in ejus alimoniis collocaverant. Fratres enim conſueverant omnes hoſpites recipere, & pauperes recreare: videntes autem tantam pauperum multitudinem fugere deliberarunt. Eorum fugam cohibuit Pontius, revocans in memoriam, quomodo de omnibus eorum tribulationibus illos liberaſſet Deus, qui ex quinque panibus quinque hominum millia ſatiaſſet, poſt quorum refectionem Apoſtoli duodecim cophinos fragmentorum ſuſtuliſſent. Sed nunc, inquit, tempus poſtulat, fratres, ut iterum faciatis, quæ olim vos feciſſe meminiſtis: vendite quæ poſſidetis, & date eleemoſynam. Ecce, habetis boves & oves, & jumenta & pecora; nihil remaneat quod non vendatur, & detur egenis fratribus, qui Chriſti ſanguine redempti ſunt. Interim ego vadam ad optimates, qui ſunt in ſæculo, & pro mendicis mendicus efficiar. His dictis aſellum aſcendens profectus eſt. Fratres vero cuncta vendere parabant, ſed fieri prohibuit Arnaldus de Ponte, & aperiens

horreum

Christi An. 1135. horreum ſuum, dedit eis alimentorum quippiam, unde pauperes vel pauco tempore ſuſtentarentur. Dominus videns illorum fidem eis benedixit, ita ut in molendino farina & panes in furno multiplicarentur, atque redundante divinæ benedictionis gratia, in illa eremo pauperibus ſubventum eſt. Pontius poſt aliquot dies rediens divinæ benedictionis conſolationem non minimam attulit, & omnes cum ipſo Dominum benedicebant, qui tanta feciſſet mirabilia. Expleto tempore, uſque ad nativitatem ſancti Joannis Baptiſtæ, populo fecit convivium, & omnes ad loca ſua redire juſſit.

Christi An. 1136. Ibid. Hic locus brevi & perſonis religioſis & poſſeſſionibus ſic excrevit, ut abbatiæ conſtruendæ videretur idoneus. Dum inter ſe deliberant, cuinam potiſſimum congregationi ſe ſociarent, placuit conſulere Carthuſianos, qui ſuaſerunt, ut Ciſtercienſium regulam ſuſciperent. Pontius tunc ad Manſum Adæ venit, & Salvanienſem domum Ciſtercienſi ordini obtulit. Tunc Petrus Manſi primus abbas, viros quoſdam electos illuc direxit, qui locum ordini præpararent, & Salvanienſes fratres ad ſe venire præcepit, & per annum probatos & eruditos monachali habitu induit, & remiſit: ex quibus unum virum ſapientem & bonum, literis eruditum, videlicet domnum Ademarum abbatem conſtituit, & domus curam illi tradidit. Tunc anno milleſimo centeſimo trigeſimo ſexto Salvanienſis eccleſia ſurrexit in abbatiam. Frater autem Pontius de Larazio, qui humiliorem locum ſemper eligere ſtuduit, in habitu laicorum fratrum converſus permanſit, ut omni domui liberalius provideret, & ſervorum Dei ſervus ſemper exiſteret: quod & fecit, dum beato fine in Domino quievit...... Ejuſdem monaſterii monachus poſt annos triginta hæc ſcripſit juſſu ſui abbatis, qui ea viderat aut audiverat, & ſcriptis teſtimonium exhibuit.

Orderic. l. 13. XXVIII. Henricus rex Anglorum, cum eſſet in Normannia, in morbum lethalem incidit; confeſſionem, abſolutionem, & pœnitentiam accepit ab Hugone Rotomagenſi Archiepiſcopo, oleique ſacra unctione delinitus, & ſancta Euchariſtia refectus, Deo ſe commendavit: ſicque Kalendis Decembris hominem exuit. Ejus cadaver Cadomum perductum eſt, illicque ſervatum, donec poſt Natale Domini miſſis illuc monachis tranſvectum eſt in Angliam, atque ab epiſcopis & Principibus in Radingenſi baſilica, quam fundaverat, honorifice ſepultum eſt. In eo Normannorum regum familia defecit. Unicam reliquit filiam nomine Mathildem, quæ Godefrido comiti Andegavenſi nupſerat, cui proinde regnum hæreditario jure debebatur: ſed celeritate ſua hanc excluſit Stephanus Bononienſis comes, Adelæ regis Henrici ſororis filius, atque a Guillelmo Cantuarienſi Archiepiſcopo, aliiſque præſulibus & principibus ſuſceptus, octavo Kalendas Januarii coronatus eſt. Deinde ineunte anno milleſimo centeſimo trigeſimo ſexto conventum generalem apud Oxenford convocavit; epiſcopiſque conquerentibus, oppreſſam eſſe libertatem eccleſiaſticam, invaluiſſe ſimoniam, & multa fieri contra canones, ſequens diploma dedit de libertatibus eccleſiæ Anglicanæ.

Stephani regis diploma pro libertate eccleſiæ. Concil. tom. 6 ad. Hard. " Ego Stephanus, Dei gratia, aſſenſu cleri & populi in regem Angliæ electus, & conſecratus, & ab Innocentio Romano Pontifice confirmatus, reſpectu & amore Dei, ſanctam Eccleſiam liberam eſſe concedo, & debitam reverentiam illi confirmo. Nihil me in eccleſia vel in rebus eccleſiaſticis ſimoniace acturum, vel permiſſurum eſſe promitto, eccleſiaſticarum perſonarum, & omnium clericorum, & rerum eorum, juſtitiam, & poteſtatem, & diſtributionem bonorum eccleſiaſticorum, in manu epiſcoporum eſſe perhibeo & confirmo. Dignitates eccleſiarum privilegiis earum confirmatas, & conſuetudines earum antiquo tenore habitas, inviolate manere concedo & ſtatuo. Omnes eccleſiarum poſſeſſiones & tenuras, quas die illa habuerant, qua Willelmus rex avus meus fuit vivus & mortuus, ſine omnium calumniantium reclamatione eis liberas & abſolutas eſſe concedo. Si quid vero de habitis aut poſſeſſis ante mortem Regis, quibus modo careat, eccleſia deinceps repetierit, indulgentiæ & diſpenſationi meæ vel diſcutiendum, vel reſtituendum reſervo. Quæcumque vero poſt mortem Regis liberalitate Regum, largitione Principum, oblatione vel comparatione, vel qualibet tranſmutatione fidelium collata ſunt, confirmo: pacem me & juſtitiam in omnibus facturum, & pro poſſe meo conſervaturum promitto. Foreſtas, quas Willelmus rex & ejus filius inſtituerunt, mihi reſervo; cæteras omnes, quas Henricus rex ſuperaddidit, eccleſiis & regno quietas reddo & concedo. Si quis autem epiſcopus, vel abbas, vel eccleſiaſtica perſona, ante mortem ſuam rationabiliter ſua diſtribuerit, vel diſtribuenda ſtatuerit, firmum manere concedo; ſi vero morte præoccupatus fuerit, pro ſalute animæ ejus eccleſiæ conſilio fiat diſtributio. Dum vero ſedes fuerint propriis paſtoribus vacuæ, & ipſæ, & omnes earum poſſeſſiones, in manu & cuſtodia clericorum, vel proborum hominum ejuſdem eccleſiæ committantur, donec paſtor canonice ſubſtituatur. Omnes exactiones, & Meſcheningas, & injuſtitias, ſive per vice-comites, vel per alios quoſlibet male inductas, funditus extirpo. Bonas leges & antiquas & juſtas conſuetudines, in murdris & placitis, & aliis cauſis obſervabo, & obſervari præcipio & conſtituo. Apud Oxenford anno Chriſti milleſimo centeſimo trigeſimo ſexto, regni mei primo. " Sed nihil horum tenuit. Ex his multas eccleſiæ leges, conſuetudines, & immunitates antiquas cognoſcimus.

XXIX. Lotharius Imperator poſt feſtum S. Michaelis Melehuſem venit, ubi Conradus uſurpator regii nominis, coronæ ac totius regalis ornamenti oblitus, humiliter per Conradum Archiepiſcopum Magdeburgenſem ab excommunicatione ſolvitur, ac per interceſſionem Imperatricis pedibus Imperatoris provolutus gratiam illius promeruit. Fridericus illius frater & Alſatiæ dux anno præcedente publice procidens ad pedes Imperatoris ejus gratiam exquiſierat & obtinuerat. Et Bruno Colonienſis Archiepiſcopus interventu Principum, & ſatisfactione ſua, veniam ſui delicti in Imperatorem promeruerat. Robertus Capuæ princeps a Rogerio rege ejectus e ſuo principatu, conſilio Papæ Innocentii, ſimul cum Girardo Cardinali feſtinavit ad Lotharium Imperatorem, quem lacrymis multis deprecatur, ut pro amore Papæ ſibi ſuccurrat, & quod injuſte perdiderat, reſtituat. Imperator datis ei muneribus promiſit, ſe brevi venturum ad Romanæ ſedis liberationem, & ſimul ipſius reſtitutionem. Cardinalem ejus auxilium Papæ nomine poſtulaſſe conſtat ex literis Imperatoris ad Innocentium: Ei ſignificat, ſe precibus ejus inductum indulgentiam conceſſiſſe ſuis inimicis, præſertim Conrado & Friderico, quos ſibi ſacramento obligavit ad Eccleſiæ ſervitium, & ſub ea conditione, ut plenitudinem abſolutionis ſuæ omniſi ab ipſo obtinerent. Demum ſic eas concludit. Scire autem te volo, quia Natale Domini Spiræ celebraturi, convocatis Principibus, de Romana expeditione tractabimus, ad quam curiam legatos & literas tuas mitti deſideramus, per quas Archiepiſcopos & abbates qualicumque comminatione ad tuum & noſtrum ſervitium commonefacias. — Annal. Saxo. p. 669. & ſeq.

Christi An. 1137. Annal. Saxo. p. 672. & ſeq. *Lotharii expeditio Italica.* Imperator anno ſequenti Aſſumptionem S. Mariæ Wirceburgi, habita generali curia, celebravit. Unde in Italiam proficiſci deſtinavit adverſus regem Rogerium. Convenientibus ergo diverſarum provinciarum Principibus cum ſuis ſequacibus, grandis & fortis exercitus coadunatur. Imperator cum multis Archiepiſcopis, epiſcopis, abbatibus, ducibus & aliis proceribus iter inchoat, nec prædari exercitum ſinebat. Interfectis iis, qui clauſas cuſtodiebant, Veronam pervenit: inde ſecus Minam fluvium caſtra metatus eſt: ubi occurrentibus Longobardorum Principibus, & debitam ſubjectionem ſpondentibus, curiam maximam in feſto S. Mauritii glorioſe celebravit. Inde profecti cum Imperatore Longobardi quædam caſtella ceperunt: Caſlam & Cinellam deſtruxit Imperator: ſicque Roncaniam, antiquam Imperatorum repauſationem, utpote amœnam & lautiſſimam planitiem ingreſſus placitum habuit: ubi cum quadraginta millibus occurrerunt Mediolanenſes. Cum ipſis Papiam Imperator progreſſus eſt, cujus cives eum non receperunt; ſed eodem die a parte exercitus capta & vaſtata eſt civitas: cumque victores cædibus & incendio debaccharentur, clerici & monachi crucibus aſſumptis & Sanctorum reliquiis, proſtrati veſtigiis Imperatoris, implorant ejus clementiam. Imperator ſupplicibus & civitati pepercit; ſed ab eis viginti millia talentorum coegit. Taurinum & Vercel-

CHRISTI AN. 1137.

Vercellas & Placentinam pariter expugnavit atque vaſtavit: ſic totum illum annum in Longobardia exegit.

Imperator anno milleſimo centeſimo trigeſimo ſeptimo Bononiam & vicinum caſtellum firmiſſimum vi cepit. Ravennæ ab Archiepiſcopo & clero honorifice ſuſceptus eſt; ſed alia multa loca munita illius exarchatus & Campaniæ non ſine magna cæde expugnare coactus eſt. Inde ducem Bavariæ Henricum miſit, ut Eggelbertum marchionem a ſuis expulſum reſtitueret. Quod expugnatis pluribus caſtellis præſtitit. Viterbii Papam invenit, qui S. Bernardum nuper evocaverat. Major quidem pars civitatis Innocentio, ſed firmior Petro Leonis favebat: ſed cives terrore ducis impulſi ſe tradiderunt cum tribus millibus talentis. Sutheren epiſcopum Petri Leonis fautorem Papa depoſuit, & Joannem quemdam ei ſubrogavit. Sic ergo per Romaniam intrantes Campaniam, aditum montis Caſſini dux obſedit, & ad deditionem compulit, & ſubrutis aliquot caſtellis, Beneventum petierunt, ejuſque cives hoſtilia minantes dux ſuperavit, multis occiſis, & captis pluribus, ibique Papam ſedi ſuæ reſtituit; cujus judicio duos cardinales pro ſchiſmate Petri Leonis depoſitos clauſtro monachorum impoſuit. Hinc Trojam pertranſiens cum Papa Imperatorem adiit, qui Barum ingreſſus, vicinum caſtellum munitiſſimum oppugnabat, quod vix expugnare potuit auxilio Barenſium. Papa die Pentecoſtes apud Barum Miſſarum ſolemnia celebravit, præſente Imperatore cum Principibus; Hugo ejuſdem eccleſiæ decanus ibidem pontificalem benedictionem & pallium a Papa ſuſcepit. Rogerius rex miſſis illic nuntiis gratiam Imperatoris quæſivit, & infinitam pecuniam filiumque ſuum illi promiſit obſidem, ſi Apuliæ principatum alteri filio traderet. Imperator autem Eccleſiæ paci magis conſulens ei provinciam recuſavit, & Melphiam non multo poſt occupavit. Ibi Natale Domini celebravit Imperator, & Hugo Colonienſis obiit, ſecundo Kalendas Julii, ac in abbatia ſepultus eſt. Imperator inde Henricum Bavariæ ducem & ſuum generum, & Adalbertum marchionem cum ſtrenuis viris ad obſidionem Salernæ præmiſit. Piſenſes, quos in auxilium evocaverant, eis miſere ſagittarios, quibus carebant; coadunatiſque ſuis & Genuenſium & Amalphisnorum trecentis navibus, obſidionem ex utraque parte terræ & maris urgere cœperunt. Imperatore adveniente, Piſenſes machinam fabricati ſunt, qua civitatis muros & turres attrahentes ſubruerunt, ſicque illam ceperunt. Imperator & Papa cum inter ſe diſſiderent, utri eorum principatus ſubactæ Apuliæ cederet, communicato conſilio illum pariter Rainulpho duci commiſerunt. Imperator Capuam, quam jam receperat, & Roberto reddiderat, & Campaniam pertranſiens venit in montem Caſſinum; Rainaldus ejus abbas, qui cum ſuis Anacleto ſemper adhæſerat, licet interveniente Imperatore, veniam impetraſſet ab Innocentio, Rogerio regi clam faverat, receptiſque militibus, Caſſinum adverſus Imperatorem defendere moliebatur: itaque captus & depoſitus eſt. Guibaldus natione Lotharius, a pueritia in monaſterio Stabulenſi monachus, & poſtea ab Henrico Imperatore hanc abbatiam regendam ſuſceperat, & nuper ſuper navalem expeditionem a Lothario fuerat conſtitutus, a monachis Imperatorem placare volentibus electus eſt abbas, & licet reluctans conſecratus eſt, & poſſeſſionum omnium illius monaſterii inveſtituram ab Imperatore per ſceptrum recepit, qui præterea multa donaria & prædia ei contulit, & antiqua confirmavit, & omnes patrimonii S. Petri civitates, urbes, caſtella, vel recepta vel expugnata, tradidit Innocentio Papæ, qui Romam reverſus in Lateranenſi palatio habitavit: alteram autem urbis partem & caſtrum S. Angeli tenebat Anacletus.

Ibid. *Lotharii Imper. mors.*

Lotharius Imperator Boloniam ſe recepit; hic exercitus ejus licentia dilapſus eſt, & quiſque in ſua reverſus eſt. Inde Tridgentinam veniens, ibi feſtum S. Martini celebrans, infirmari cœpit, & licet languor invaleſceret, tamen iter ſuum remorari non paſſus eſt. Sed prævalente ægritudine deſperatus, cum epiſcopi, qui aderant, exitum ejus unctione ſacri olei, & vivificis ſacramentis muniiſſent, apud Breduvam villam in faucibus Alpium conſtitutam, tertio Nonas Decembris anni milleſimi centeſimi trigeſimi ſeptimi, e ſæculo migravit. Ejus corpus in patriam delatum regio more ſepelitur in hæreditate paterna, in monaſterio, quod dicitur Lutheron. Princeps fuit laudatiſſimus, in bello ſtrenuus, defenſor juſtitiæ, amator pacis, patriæ pater, eo quippe regnante populus terræ non pertimuit: unuſquiſque enim ſua liberaliter & honorifice poſſidebat. In comitatu ſemper habuit epiſcopos & abbates, quorum conſiliis plurimum deferebat: in oratione aſſiduus, ſingulis diebus plures Miſſas audiebat, & pauperibus multa largiebatur.

CHRISTI AN. 1137.

Sugger. in vit. Ludov. *Ludovici VI. regis mors.*

XXX. Eodem anno, die prima menſis Auguſti mortuus eſt Ludovicus VI., cognomento Groſſus, Francorum rex: ubi primum diarrheſia ſe periculoſe ægrotare cognovit, frequentis confeſſionis & orationis devotione ſibi providit, vehementer peroptans ſe deferri apud Dionyſium, ut hic coram SS. Martyribus, corona depoſita, vitam monaſticam in habitu S. Benedicti profiteretur. Cum Chriſti corpus ad eum deferretur, inopinate ſe levans, & veſtitus cunctis admirantibus, ei proceſſit obviam, & devote aſtitit. Hic coram omnibus peccando ſe regnum adminiſtraſſe confitetur, & Regem exuens, filium ſuum Ludovicum annulo inveſtit; Eccleſiam Dei, pauperes & orphanos tueri, jus ſuum unicuique cuſtodire, fide obligat: aurum & argentum, & omne mobile, quod poſſidebat, eccleſiis & pauperibus diſtribuens, regiis indumentis non pepercit: capellam ſuam auro & gemmis ornatam, & pretioſiſſimum hyacinthum, ut coronæ ſpineæ Domini inſigeretur, eccleſiæ S. Dionyſii dedit, humillimeque flexis genibus ante ſacratiſſimum Chriſti corpus & ſanguinem, fidei profeſſionem edidit circa myſteria Trinitatis & Incarnationis, & hæc addidit de Euchariſtia: “ Hanc autem ſacratiſſimi corporis ejus Euchariſtiam illud idem credimus corpus, quod aſſumptum eſt de Virgine, quod diſcipulis ſuis ad confœderandum & uniendum, & in ſe commanendum contradidit. Hunc ſacratiſſimum ſanguinem illum eumdem, qui de latere ejus in cruce pendentis defluxit, firmiſſime credimus, & ore & corde confitemur. „ Et facta peccatorum confeſſione devotiſſime corpori & ſanguini Jeſu Chriſti communicavit, & tanquam convaleſcere incipiens ad cameram rediit, omniſque regalis ſuperbiæ pompa remota, ſolam lineam culcitram admiſit. Non multo poſt venit ad eccleſiam S. Dionyſii, ibique proſtratus gratias egit ſanctis martyribus.

Bolland. 10. Feb.

Interea primates Willelmi IX. ducis Aquitaniæ venere, denuntiantes, eumdem ducem ad S. Jacobum peregre profectum Compoſtellæ obiiſſe, & priuſquam proficiſceretur, ex conſenſu ſuorum baronum Eleonoram filiam ſuam Ludovico Regis filio deſponſandam, & ſimul Aquitaniam & Pictaviam reliquiſſe. Rex filium ſuum cum regio comitatu ſtatim proficiſci jubet; Ludovicus junior veniens Burdigalam, quo convenerunt omnes Aquitaniæ Pontifices, quibus adſtantibus Eleonoram duxit uxorem; ſed in medio convivii legatus Ludovicum regem Pariſiis vitam finiiſſe denuntiat.

Chrograph. Maurin. l. 3.

Sugger. in vit. Lud. VI.

Rex autem recidiva profluvii diſſenteria cum graviſſime fatigaretur, priuſquam deficeret, Stephanum Pariſienſem epiſcopum evocat, & Hilduinum S. Victoris abbatem, cui familiarius confitebatur, eo quod monaſterium ejus a fundamentis conſtruxerat, & confeſſionem repetiit, & exitum ſuum viatico Domini corporis muniri devotiſſime ſatagit, præcepitque, tapetem terræ, eique cineres in modum crucis imponi, in eoque depoſitus ſpiritum emiſit, Kalendis Auguſti, anno regni tertio, ætatis vero ſexageſimo. Ludovicus ejus filius hujus nominis VII. in regnum ſucceſſit, Aquitaniamque Galliæ regno feliciter adjunxit.

Tres SS. Guillelmi.

XXXI. S. Guillelmus ea ætate florebat, in Pictavia nobiliſſimis ortus parentibus, qui poſt converſionem ſuam pœnitentiæ auſteriſſimæ ſe dedidit. Hinc factum eſt, ut decurſu temporis varii authores hunc cum Guillelmo duce Aquitaniæ confuderint, & utriuſque vitam variis fabulis deturpaverint. Sanctus quidem Guillelmus Pictavienſis conſilio Eugenii Papæ III. Hieroſolymam profectus eſt: inde venit in Tuſciam, ubi ſancte vixit, & anno milleſimo centeſimo trigeſimo ſeptimo migravit ad Deum. Alii demum utrumque Guillelmum, eumdem dixerunt, ac S. Guillelmum ordinis Guillelmitarum parentem, qui poſt eremiticam vitam in ſtabulo Rhodis in Etruria ſancte actam, in Eccleſia honoratur, Henſchenius tres illos Guillelmos accurate diſtinxit.

Bolland. 10. Feb.

Guigo V. majoris Carthuſiæ Prior, Valentiæ in

Delphi-

CHRISTI AN. 1137. Delphinatu natus, ſexto Kalendas Auguſti ejuſdem anni ſanctum Deo ſpiritum commendavit; ſcripſit vitam Sancti Hugonis Gratianopolitani epiſcopi, & prima Carthuſianorum ſtatuta, & conſuetudines collegit, atque deſcripſit, aliaque pietatis opuſcula compoſuit. Inſignis illius fit mentio in vita S. Bernardi, qui ad eum duas ſcripſit epiſtolas.

Falco in chron. XXXII. Rogerius Siciliæ rex, ubi primum Imperatorem ab Italis recedere cognovit, caeteris convocato Salernum veniens amiſſa brevi recuperavit. Capuam ferro, & igne depopulatur. Beneventani parem exitum timentes ipſum adeunt, atque ad ipſius, & Anacleti obedientiam transeunt. S. Bernardus a Papa miſſus Regem adiit, ut inter ipſum, & Rainulphum Apuliæ ducem pacem componeret; ſed nihil obtinuit. Itaque Regi prædixit, ut, ſi eum duce decertaret, vinceretur; Rogerius ejus denuntiatione contempta, quoniam viribus erat ſuperior, ducem aggreditur, ſed fugatur, & immenſas amiſit divitias.

Ibid. S. Bernardus hac uſus opportunitate, rurſum Regem adiens, crebro cum eo de pace colloquitur. Rex tandem cum ipſo ſtabilivit, ut tres cardinales ex parte Innocentii Papæ, qui ejus interfuiſſent electioni, ad Regem venirent, & tres ex parte Anacleti, & ordinem electionis utriuſque ei inſinuarent: & deinde Rex juſtiorem eligeret electionem, & ſic Spiritu Sancto favente, ad pacis firmamentum cum toto ſuo regno perveniret. Cognoverat enim, totius mundi Chriſtianos Innocentii parti favere, & ejus pontificatum venerari. Continuo ad Innocentium Papam, & Anacletum delegatum eſt. Ex parte Innocentii Aimericus cancellarius, & Gerardus cardinalis, cum S. Bernardo Salernum ſuper hujuſmodi electione ventilanda, advenerunt. Ex parte vero Anacleti Matthæus cancellarius, & Petrus Piſanus cardinalis, & Georgius cardinalis ſimiliter acceleravere. Quibus ita congregatis, Rex prius partem Innocentii quatriduo mirabiliter examinavit: & poſtea Anacleti partem quatriduo ſimiliter perſcrutatus eſt. Diligenter igitur partibus utriuſque electionis auditis, Rex ipſe clerum omnem, & populum civitatis Salernitanæ congregari mandavit, & epiſcopos, & abbates monaſteriorum, qui convenerant, & coram eis tantæ quæſtioni diffiniendæ ſe imparem eſſe confeſſus eſt. Unde, inquit, ſi cardinalibus videtur, ordinem utriuſque ſcribant electionis, & ab utraque parte unus mecum in Siciliam aſcendat cardinalis, ubi Nativitatis Chriſti ſolemnitatem celebraturi ſumus: hic epiſcopos alioſque inveniemus prudentes viros, quorum conſilio Anacleti partem ſectatus ſum, eorumque conſilio huic negotio finem imponemus. Gerardus cardinalis reſpondit: Sciatis, quia noſtræ partis ordinem non ſcribemus: ex ore noſtro audiſtis omnia, quæ geſta ſunt: cardinalem quidem vobiſcum mittemus Guidonem de Caſtello, ſi ſapientiæ veſtræ placuerit. Rex annuit; alius ex parte Anacleti cardinalis miſſus eſt.

Ernald. in vit. S. Bern. Author vitæ Sancti Bernardi refert, eum tunc cum Piſano cardinali de ea re habuiſſe collationem. In eaque oſtendit, quod, cum una ſit Eccleſia a Chriſto conſtituta, & fere omnes Chriſtiani partem Innocentii ſequantur, conſequens eſſe, ut Anacleti pars ſit in ſchiſmate: cum fieri non poſſit, ut totius mundi religio pereat, & Bernardum Petro cardinali perſuaſiſſe, ut Romam ſecum veniens Innocentio reconciliaretur. Rogerius autem moras trahebat, quoniam ſperabat fore, ut Innocentius ad diſſolvendas adverſarii partes, ei concederet quædam Eccleſiæ Romanæ patrimonia, quæ occupaverat in Beneventana provincia, & prope Caſſinum. Idem author addit, Salernæ virum nobilem jam dudum ægrum atque a medicis relictum, cum bibiſſet aquam, in qua Bernardus manus ſuas laverat, repente integræ ſanitati fuiſſe reſtitutum. Mirum ſane, Italos ſcriptores etiam coævos eorum non meminiſſe. Raynaldus abbas, cum Rogerius, negata pace, quam poſtulabat, ei mortem comminatus eſſet, clam recedens Stabulenſe monaſterium repetiit, & monachis ſcripſit, ut alium abbatem eligerent; qui elegerunt Raynaldum de Collemezzo, cui rex Rogerius poſt multas minas, ut aliquorum dominiorum ceſſionem extorqueret, tandem treugam indulſit.

Orderic. lib. 3. Petrus Leonis dictus Anacletus, qui ſedem Apoſtolicam fere octo annis uſurpaverat, octavo Kalendas Februarii, anni milleſimi centeſimi trigeſimi octavi, ſubita morte deceſſit: ejus fratres, quorum in urbe Roma maxima poteſtas erat, ejus corpus ſic occultarunt, ut, ubi ſepulcrum ſit, ignoretur. CHRISTI AN. 1138.

Cardinales ſui miſerunt ad regem Rogerium, ipſius Anacleti mortem ſignificantes, ut, ſi ei placeret, Papam conſtituerent. Rex eorum voluntati aſſenſit. Itaque fautoribus ſuis congregatis, medio menſe Martio Gregorium cardinalem ſibi Papam conſtituunt, & Victorem vocant. Sed poſt duos menſes fratres Anacleti tantam recognoſcentes turbationem, Domino favente, cum Innocentio Papa pacis firmamentum compoſuerunt, & ipſi cum ſuis ad ejus fidelitatem converſi ſunt. Victor autem nocte ſe contulit ad S. Bernardum, qui eum nudatum Pontificis inſignibus ad Innocentii pedes adduxit. Itaque, ut Bernardus ſcribit ad Godefridum ſuum Priorem, in octavis Pentecoſtes, id eſt, die vigeſima nona Maji anni milleſimi centeſimi trigeſimi octavi, Deus Eccleſiæ unitatem, & urbi pacem dedit. Nam illa die filii Petri Leonis omnes ſimul humiliaverunt ſe ad pedes domini Papæ, & facti ſunt homines ejus ligii, & juraverunt ei ligiam fidelitatem. Clerici quoque, qui in ſchiſmate erant, cum idolo, quod erexerat, humiliantes ſe ad pedes Papæ, obedientiam ei juxta morem promiſerunt. D. Bernardus poſt quinque dies, clero, populo, & nobilibus eum deducentibus Roma exiit, atque ad chariſſimos filios, quemadmodum jam dudum optabat, reverſus eſt, nihil ſecum referens præter aliquas Sanctorum reliquias. Non multo poſt Gerardus ejus frater, monachus magnæ prudentiæ, & pietatis obiit, quem multis lacrymis proſecutus eſt, in ſermone vigeſimo ſexto in cantica, a quo reſumpſit hoc opus interruptum.

Schiſma finitur. Falco in chron. Bernard. ep. 317.

XXXIII. Innocentius Papa tunc Romæ poteſtative agendo decernit: undique viſitationes occurrunt: alii cum negotiis adveniunt. Proceſſiones per eccleſias ſolemniter celebrantur; depoſitis armis ad audiendum verbum Domini plebes accurrunt, & poſt multifarias egeſtates in brevi civitas opulenta refloreſcit. Arantur ſolitudines, & omnis timor excluditur. Innocentius eccleſiæ ruinas reſtaurat, recolligit exules, eccleſiis antiqua ſervitia, depopulatas colonias expulſis reſtituit. Monaſterium etiam apud aquas Salvias in ſancti Anaſtaſii martyris honore conſtituit, eique aſſignatis ad alimonias domibus, agris, & vineis, a Claravalle abbatem, & conventum fratrum ſibi mitti petiit, & obtinuit. Mittitur ergo Bernardus Piſanæ olim eccleſiæ vice-dominus, & religioſi cum eo fratres: & cito profecit illa plantatio, aſſociatis ſibi viris indigenis. Ernald. in vit. Bernard. c. 7.

XXXIV. Pax contra e Germania exulavit poſt mortem Lotharii Imperatoris. Principes conventum pro Pentecoſte Moguntiæ indixerant, ut communiter aliquem regno præficerent; ſed Conradus Suevus, antea regii nominis uſurpator, factione Adalberonis Trevirenſis Archiepiſcopi, & quorumdam Principum die vigeſima ſecunda Februarii Confluentiæ convenientium, in regnum provectus eſt, atque a Thietwino cardinali epiſcopo, & Papæ legato, cujus & Romanorum conſenſum pollicitus eſt, apud Aquas Sextias coronatus eſt, die decima tertia Martii, anni milleſimi centeſimi trigeſimi octavi. Conradus regalia inſignia, quæ Henricus dux Bavariæ, & Saxonum, & Lotharii gener in ſua poteſtate habebat, callide acquiſivit: & eumdem ducatu Saxoniæ privare voluit: eum quippe dedit Adalberto marchioni; hinc bellorum ſeminarium. Henricus militari copia prævalens, Adalberti civitates, & caſtella deſtruxit. Conradus ei opem laturus cum exercitu ſupervenit; ſed epiſcopi pugnam impedierunt, pactis inter utramque partem inductis. Deinde facto colloquio Quindelinburgi Henricus dux, ut fertur, veneficio confectus, decimo tertio Kalendas Novembris anni milleſimi centeſimi trigeſimi noni, vitam finiit: corpus ejus Lutteræ ad dextram Lotharii Imperatoris poſitum eſt. Colonienſes pro Hugone in Italia mortuo Arnoldum S. Andreæ præpoſitum, Moguntini vero Adalbertum juvenem prioris Adalberti nepotem ſuper ſe levant Archiepiſcopum. S. Otto Bambergenſis Adalberti conſecrator, non multo poſt migravit ad Deum: laudatur imprimis ejus charitas, & liberalitas erga pauperes, & eccleſias, quorum maximam curam ſemper habuit. Hunc in Sanctorum numerum retulit Clemens Papa III. Annaliſta Saxo ſuum chronicon hic abſolvit: hunc periti critici putant non eſſe diverſum ab Eggebardo Annal. Saxo. p. 680.

CHRISTI AN. 1138. & 1139.

Uragrenſi inſigni ſui temporis hiſtorico, multa ex antiquioribus, & coætaneis Germaniæ ſcriptoribus excerpſit, atque in ordinem redegit. Proprium opus ſuum poſt Henrici II. mortem incipit, & ad annum milleſimum centeſimum trigeſimum nonum perducit; plurima ſunt, quæ ſine eo neſciremus.

Bernard. ep. 164. & 167.

XXXV. In Galliis Guillelmi Lingonenſis mors magnos tumultus excitavit; Hugo Burgundiæ ducis filius egit, & perfecit, ut monachus quidam Cluniacenſis ei ſucceſſor daretur, cujus morum honeſtatem reprehendit S. Bernardus, qui pro viribus ejus electioni, & conſecrationi obſtitit. Papa enim Lugdunenſi Archiepiſcopo, dum Romæ verſaretur, injunxerat, ut virum idoneum ad eam ſedem promoveret, & Bernardi conſilium in ea re ſequeretur. Hugonis tamen ducis authoritas prævaluit, & prædictus monachus electus jam Lugdunum ordinandus advenerat, cum eo pervenit Bernardus; dum Roma rediret, Archiepiſcopum ſtatim convenit, de promiſſis eum admonet. Ille, ut ejus oppoſitionem eluderet, præteritorum culpam in filium ducis refert, ſed deinceps ex ejus arbitrio acturum cuncta ſpondet: electuſque quaſi juri ſuo cedens recedit, ſed ad regem Galliæ feſtinavit, & regalium inveſtituram obtinuit: &, ne qua fieret oppoſitio, locus, & dies conſecrationis mutantur: ſed divina factum eſt providentia, ut contradictores non defuerint. Flaco decanus Lugdunenſis, & Pontius archidiaconus Lingonenſis, & Bonamicus ſacerdos, & canonicus ejuſdem eccleſiæ, & duo monachi Bruno, & Gaufridus appellaverunt.

Ibid. Petri Clun. ep. 136. lib. 2.

Bernardus his auditis geſtorum relationem cum literis ad Papam, & cardinales miſit per Pontium ſuum monachum, ut novam procuraret electionem. Petrus autem Cluniacenſis literis apud Papam egit, ut monachi ſui electio confirmaretur, & benigne audiret Burgundiæ ducis filium, qui Romam proficiſcebatur. Bernardo quoque ſcripſit, monachum ſuum virum ſapientem, & literatum ab inimicis apud ipſum calumniam eſſe paſſum, ſicque concludit: Quod ſi forte Ciſtercienſes, Cluniacenſes verentur, & minus de illa confidunt, purgetur iſta ſuſpicio, . . . Diliget, ſi monachus fuerit, Lingonenſis epiſcopus Ciſtercienſes, & cæteros monachos, quia diligendo majus ſibi lucrum, non diligendo majus ſentiet detrimentum: nec noſter monachus aliud audebit, quam vos fecere diligendo.

Bernard. ep. 166.

Lugdunenſis Archiepiſcopus, neglecta appellatione, monachum Cluniacenſem ordinavit epiſcopum Lingonenſem. Id ubi reſcivit Bernardus, acrius apud Papam inſtitit, ut acta reſcinderet, & obtinuit. Godefridus Bernardi conſanguineus, & Claræxallis Prior, electus eſt in epiſcopum Lingonenſem. Ludovicus junior Francorum rex inveſtituram, quam alteri jam dederat, Godefrido denegavit. Bernardus ad eum ea de re literas dedit, quibus hortatur, ut Remenſi, & Lingonenſi eccleſiis paſtorem quamprimum provideat: nec conceptam de ſe bonam opinionem imminuat, & divinam ultionem revereatur. Godefridus ſuæ ſedis poſſeſſionem obtinuit: Remenſis vero eccleſia poſt mortem Rainaldi Archiepiſcopi per biennium vacavit.

Concil. tom. 6. ed. Hard. tom 10. Labbè.

XXXVI. Albericus natione Gallus, qui fuerat monachus Cluniacenſis, tunc Oſtienſis epiſcopus, anno milleſimo centeſimo trigeſimo octavo venit in Angliam. Innocentius Papa miſerat, ut in Anglia, & Scotia legationis officio fungeretur, earumque Regibus, & Turſtano Eboracenſi, & epiſcopis, & abbatibus utriuſque regni, Papæ literas de ſua legatione attulit. Cantuarienſis autem Metropolis proprio paſtore carebat. Abbates Moleſmenſem, & ad Fontea cum plurimis monachis ſecum adduxit, ut illorum conſilio, & auxilio, quæ tractanda erant, tractaret. Eccleſias igitur epiſcopatuum, & cœnobia tam clericorum quam monachorum, fere per totam Angliam viſitando pertranſivit, & a ſingulis ſolemniter receptus eſt.

Ibid.

Dunelmum pervenit, & Willelmum Davidis regis Scotiæ cancellarium, in prælio captum, ibique incarceratum reperiens, domino ſuo liberum reddidit. Hinc habens ſecum duos epiſcopos, Robertum Herefordenſem, & Adthelapbum Carletenſem, & tres abbates, & plurimos clericos . . . , ad Cartel pervenit; ibique regem Scotiæ, cum epiſcopis, abbatibus, & baronibus reperit . . . . qui eum unanimiter cum magna veneratione ſuſceperunt. S. Bernardus Scotiæ regem numerat inter eos, qui vel ab initio adhæſerunt Innocentio Papæ. Hic triduo cum eis de ſuæ legationis negotiis diligenter tractavit. Et quoniam cognovit, quod Joannes Gleſquanſis epiſcopus, eccleſiam ſuam ſine paſtore relinquens, abſque licentia, & urgente neceſſitate, monachus apud Tyronam effectus eſt; regem nuntium cum ſuis, & Regis literis ad eum mitti curavit, jubens, ut rediret, alioquin damnaretur. Convenit quoque Regem de reformanda pace inter eum, & regem Angliæ: & hujus rei gratia ad ejus pedes cecidit, ſcilicet, ut S. Eccleſiæ, & ſui ipſius, & ſuorum miſereretur, quibus tot, & tanta mala fecerat. Sed vix inducias imperravit uſque ad feſtum S. Martini. Hæc etiam apud Pictos impetravit, ut omnes puellas, & mulieres captivas, quas habere poſſent, ante eumdem terminum ad Cariel reducerent, & illas ibi liberatas redderent. Ipſi quoque, & omnes alii, firmiſſime promiſerunt, quod nullo modo eccleſias violarent amplius, & quod parvulis, & fœmineo ſexui, & ea infirmitate, & ætate debilibus parcerent, & omnino neminem niſi reſiſtentem amplius occiderent. Rex ipſe Priori de Heſtaldeshem pecuniam, quam de ejus monaſterio abſtulerat, occiſis pluribus monachis, reſtituit: legatus his peractis ipſo die feſto S. Michaelis in Angliam rediit, & Stephano regi narravit quæ perfecerat. CHRISTI AN. 1139.

Ibid. *Londonienſis ſynodus.*

Albericus etiam ſynodum indixit, quæ decimo tertio Decembris Londoniæ celebrata eſt, in eccleſia S. Petri apud Weſtmonaſterium. Aderant octodecim epiſcopi, & abbates circiter triginta. Willelmus eccleſiæ S. Petri Eboracenſis decanus Turſtani Eboracenſis Archiepiſcopi ægrotantis locum tenuit. In ea ſeptemdecim capitola poſt multam diſcuſſionem ab omnibus confirmata ſunt. Inſigniora ſunt. Primum. " Apoſtolica authoritate interdicimus, ut pro chriſmate, pro oleo, pro baptiſmate, pro pœnitentia, pro viſitatione infirmorum, ſeu deſponſatione mulierum, ſeu unctione, pro communione corporis Chriſti, pro ſepultura, nullum omnino pretium exigatur: quod qui præſumpſerit, excommunicationi ſubjaceat. „ Tertium idem ſtatuit pro conſecrationibus epiſcoporum, benedictionibus abbatum, & dedicationibus eccleſiarum. Quintum. " Nullus omnino de manu laici eccleſiam, ſeu quæcumque eccleſiaſtica beneficia accipiat. Cum autem inveſtituram per epiſcopum aliquis acceperit, præcipimus, ut ſuper Evangelium juret, ſe nihil propter hoc, vel per ſe, vel per alium, dediſſe alicui, irrita hujuſmodi donatio erit, & tam dator quam acceptor ultioni canonicæ ſubjaceat. „ Octavum. " Sanctorum Patrum veſtigiis inhærentes, presbyteros, diaconos, ſubdiaconos, uxoratos aut concubinarios, eccleſiaſticis officiis, & beneficiis privamus, ac, ne quis Miſſas eorum audire præſumat, prohibemus. „ Decimum. " Si quis clericum, vel monachum, vel ſanctimonialem, vel quamlibet eccleſiaſticam perſonam occiderit, incarceraverit, vel nefarias ei manus intulerit, niſi tertio monitus ſatisfecerit, anathemate feriatur. Neque quiſquam ei præter Romanum Pontificem, niſi mortis urgente periculo, modum pœnitentiæ finalis injungat. Si autem impœnitens mortuus fuerit, corpus ejus inhumatum remaneat. „ Decimum tertium prohibet clericis, ne arma ferant, nec militent. Decimum ſextum. " De omnibus primitiis rectas decimas dari, Apoſtolica authoritate præcipimus: quas qui reddere noluerit, anathematis in eum ſententia proferatur. „ Superius retulimus multas Imperatorum, & Regum ſanctiones, quibus decimas eccleſiis perſolvi a ſuis ſubditis ſub graviſſimis pœnis præcipiebant, & multa Romanorum Pontificum, & conciliorum decreta, quibus idem ſub anathematis pœna ſtatuebant. Hinc miror, quomodo quidam ſcripſerint, præceptum de ſolvendis decimis in Lateranenſi tertio concilio, tunc primum fuiſſe promulgatum.

Ibid.

Theobaldus cœnobii Beccenſis abbas poſt ſynodum electus eſt Archiepiſcopus Cantuarienſis, eumque conſecravit legatus Albericus, qui ope reginæ Angliæ Stephanum regem inclinavit ad pacem cum Scotiæ rege conciliendam. His peractis, ineunte anno milleſimo trigeſimo nono cum prædicto Archiepiſcopo, & quatuor aliis epiſcopis, & totidem abbatibus tranſfretavit, ut Romam perveniret, adeſſetque ſynodo, quam Papa circa mediam quadrageſimam erat celebraturus. Hi erant pro omnibus epiſcopis, & abbatibus Angliæ; namque rex Stephanus propter perturbationem regni ſui, quæ gravis

tunc

CHRISTI AN.1139.

tunc imminebat, plures illic mittere noluit. Turſtanus vero Eboracenſis, qui fratrem ſuum Audoinum pro ſe Archiepiſcopum Eboraci conſtituere cogitaverat, Romam quoque direxit Richardum abbatem, eximiæ virtutis virum; ſed dum hæc parantur, defunctus eſt.

Lateranenſis ſynodus generalis ſecunda. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Lab.

XXXVII. Lateranenſe ſecundum generale concilium circiter mille epiſcoporum, die octava Aprilis anni milleſimi centeſimi trigeſimi noni celebratum eſt præſidente Papa Innocentio; qui aſſurgens, Patres ad Eccleſiæ pacem adhortatus eſt, & ſedis ſuæ prærogativam commendans, verbis minus propriis uſus videtur, ſed ea ſunt chronographi, cujus ſtylo conſonant, & quæ ſubjicit, ſatis indicant, eum orationem Papæ nec integrem, nec iiſdem verbis retuliſſe. In eadem ſynodo triginta canones editi ſunt, quorum plerique jam in Remenſi ſynodo promulgati hic recenſentur, atque confirmantur: Hinc eos non repetemus, ſed ea tantum, quæ de novo ſtatuta ſunt, ſubjicimus. Tertius ſic habet: " A ſuis epiſcopis excommunicatos, ab aliis ſuſcipi modis omnibus prohibemus. Qui vero excommunicato, antequam ab eo, qui eum excommunicaverit, abſolvatur, ſcienter communicare præſumpſerit, pari ſententia teneatur obnoxius. „ Octavus. " Statuimus, quatenus epiſcopi, presbyteri, diaconi, ſubdiaconi, regulares canonici, & monachi, atque converſi profeſſi, qui ſanctum tranſgredientes propoſitum, uxores ſibi copulare præſumpſerint, ſeparentur. Hujuſmodi namque copulationem, quam contra eccleſiaſticam regulam conſtat eſſe contractam, matrimonium non eſſe cenſemus. Qui etiam ab invicem ſeparati pro tantis exceſſibus condignam pœnitentiam agant. „ Nonus. ". Id ipſum quoque de ſanctimonialibus fœminis, ſi, quod abſit, nubere tentaverint, obſervari decernimus. „ Vigeſimus primus. Presbyterorum filios a ſacri altaris miniſteriis removendos decernimus, niſi aut in cœnobio, aut in canonicis religioſe fuerint converſati. Vigeſimus ſecundus eſt adverſus Manichæos. " Eos, qui Dominici corporis & ſanguinis ſacramentum, baptiſma puerorum, ſacerdotium, & cæteros eccleſiaſticos ordines, & legitimarum damnant fœdera nuptiarum, tanquam hæreticos ab Eccleſia Dei pellimus, & damnamus, & per poteſtates exteras coerceri præcipimus. Vigeſimus quintus. " Si quis præpoſituras, præbendas, vel alia eccleſiaſtica beneficia de manu laici acceperit, indigne ſuſcepto careat beneficio. „

Ibid.

Vigeſimus ſextus prohibet, ne ſanctimoniales in privatis ædibus habitent. Vigeſimus ſeptimus. Prohibemus, ne ſanctimoniales ſimul cum canonicis vel monachis in eccleſia in uno choro conveniant ad pſallendum. Vigeſimus octavus. " Obeuntibus epiſcopis, quoniam ultra tres menſes vacare eccleſias prohibent Patrum ſanctiones, ſub anathemate interdicimus, ne canonici de ſede epiſcopali ab electione epiſcoporum excludant religioſos viros, ſed eorum conſilio honeſta & idonea perſona in epiſcopum eligatur; alioquin electio ſit irrita. „ Id factum puto, quod plerique monachi, jam vel ſoli vel cum canonicis cathedrales eccleſias poſſiderent; vel quod canonici electionem, ad quam olim univerſus clerus cum populo concurrebat, jam ſibi ſoli vindicare vellent. Trigeſimus. Ordinationes factas a Petro Leonis, & aliis ſchiſmaticis & hæreticis, evacuamus, & irritas eſſe cenſemus .... Maurinacenſe chronicon refert, quod Papa tunc a multis paſtorales baculos abſtulerit, & pontificalia pallia eis detraxerit, & quicumque per Gerardum Engoliſmenſem ad altaris officium acceſſerunt, Apoſtolica authoritate interdixerit, ne ipſum impleant, & in illo ordinis gradu perenniter demorantes ad ſuperiorem non aſcendant.

Ibid.

Arnaldus Brixienſis lector, Petrum Abaelardum præceptorem habuerat: vir quidem naturæ non hebetis, plus tamen verborum profluvio, quam ſententiarum pondere copioſus, ſingularitatis amator, novitatis cupidus, cujuſmodi hominum ingenia ad fabricandas hæreſes, ſchiſmatumque perturbationes ſunt prona. Is e Gallia in Italiam revertens, religioſum habitum, quo amplius decipere poſſet, induit; omnia lacerans, nemini parcens: clericorum ac epiſcoporum derogator, monachorum perſecutor, laicis tantum adulabatur ... Docebat, nec clericos proprietatem, nec epiſcopos regalia, nec monachos poſſeſſiones habentes, aliqua ratione poſſe ſalvari: cunctaque hæc Principis eſſe, ab ejus beneficentia in uſum tantum laicorum cedere oportere. Præter hæc de ſacramento altaris & baptiſmo parvulorum non ſane ſenſiſſe dicitur. His aliiſque modis dum Brixienſem eccleſiam perturbaret, laiciſque terræ illius prurientes erga clerum aures habentibus, eccleſiaſticas malitioſe exponeret paginas, ab epiſcopo viriſque religioſis accuſatur in ſynodo. Romanus ergo Pontifex, ne dogma pernicioſum ad plures ſerperet, illi ſilentium impoſuit. Arnaldus de Italia fugiens in oppidum Turegum, in Helvetia, hic officium doctoris aſſumens, pernicioſum dogma ſeminavit. Alia quoque ſynodi decreta per regna quidem divulgata ſunt, ſed abundante iniquitate, nihil oppreſſis & opem deſiderantibus profuerunt: quoniam a Principibus & optimatibus regnorum cum ſubjectis plebibus parvi penſa ſunt.

Orderic. l. 13.

Innocentius Papa, ut conſtat ex ejus literis ad Conradum abbatem & monachos Fuldenſes, audita vita laudabili B. Sturmii confeſſoris, cognitis etiam miraculis, quæ per ejus merita Dominus operabatur, atteſtatione fratrum, qui de partibus Teutonicis advenerant, in eadem ſynodo, communicato conſilio epiſcoporum & abbatum, eumdem beatum virum inter Sanctos honorari præcepit, & diem depoſitionis ejus cum gaudio ſolemniter celebrari.

Act. SS. Bened. ſæcul. 3. part. 2.

Innocent. Papa a R. Rogerio captus.

XXXVIII. Rogerius rex & ſchiſmatis fautor a Papa coram ſynodo excommunicatus eſt. Sed Rainulpho duce defuncto, die ſeptima Maji cum exercitu Salernum tranſfretavit, & pene totam Apuliam occupavit. Innocentius urbe egreſſus, collectiſque copiis ad ſanctum Germanum oppidum ad radices montis Caſſini pervenit, ibique, dum per legatos de pace tractant, & Papa ulterius progreditur, a Rogerii filio captus eſt, die vigeſima ſecunda Julii. Rogerius ſtatim miſſis ad eum legatis ab eo humillima ſupplicatione petiit, ut concordiæ manum apponeret. Papa ſe deſtitutum viribus & armis conſpiciens, precibus illius aſſenſit, & pactis ex utraque parte firmatis, Rogerius eum filiis ad Pontificem accedens, pedibus ejus advolutus miſericordiam petiit, juravitque fidelitatem. Papa Siciliæ regnum ei per vexillum donavit, ſeptimo Kalendas Auguſti, & ſequens diploma ei dedit, in quo, poſtquam retulit, quanta pro defenſione Eccleſiæ Rogerii parentes geſſerint, & quomodo ejus prædeceſſor eum ad altiora provexerit, hæc ſubjicit: " Nos ergo ejus veſtigiis inhærentes, regnum Siciliæ ... tibi ab anteceſſore noſtro conceſſum, cum integritate honoris regii, & dignitate Regibus pertinente, excellentiæ tuæ concedimus, Apoſtolica authoritate confirmamus. Ducatum quoque Apuliæ tibi ab eodem collatum, & inſuper principatum Capuanum, integre nihilominus noſtri favoris robore communimus, tibique concedimus .... Et hæc ipſa .... hæredibus tuis, qui nobis & ſucceſſoribus noſtris, niſi per nos & ſucceſſores noſtros remanſerit, (ſcilicet eis remittendo,) ligium homagium fecerint, & fidelitatem, quam tu juraſti, juraverint ... duximus concedenda: eoſque ſuper his, quæ conceſſa ſunt, Deo propitio manutenebimus ... Cenſus autem, ſicut ſtatutum eſt, id eſt, ſexcentorum ſchifatorum, id eſt, aureorum a te tuiſque hæredibus, nobis noſtriſque ſucceſſoribus ſingulis annis reddatur, niſi forte impedimentum adveniat. Datum in territorio Marianenſi, per manum Haimerici cancellarii, ſexto Kalendas Auguſti, indictione ſecunda, Incarnationis Dominicæ anno milleſimo centeſimo trigeſimo nono, Pontificatus Innocentii Papæ II. anno decimo. Urbs Neapolis, quam ſibi ſubjecerat Rogerius, poſtea toti regno nomen dedit.

Falcon. chron. Innoc. P. epiſt. 9. Conc. t. 6. ed. Hard.

Pax inter Papam & Rogerium regem.

Innocentius Papa poſtea Beneventum venit, expulſoque Roſcemano, quem ei præfecerat Anacletus, Guidonem diaconum cardinalem rectorem Beneventi conſtituit. Audiens autem populus Romanus Papæ adventum, catervatim obviam exivit, & illum gaudio magno & honore ſuſcepit; deinde eum hortabatur, ut pacem, quam cum rege Rogerio fecerat, confringeret. Apoſtolicus autem nullo modo petitionibus eorum conſentire voluit, dicebat enim, ſic Deo placuiſſe, quod per ejus captionem hujuſmodi pax fieret. Cumque Rogerius Barenſem civitatem obſideret, Papa, qui tum Beneventi commorabatur, epiſcopum Oſtienſem ad cives delegavit, qui eos moneret, ut ad Regis fidelitatem colla ſubmitterent. Sed populus Barenſis eum ab urbis ingreſſo prohibuit: verum murorum ruina & famis aſperitate poſt duos menſes urbem certis conditioni-

Falco. chron.

bus

CHRISTI AN. 1139. bus dedere coacti ſunt. Eainde omnes Rogerium habuere ut Regem legitimum. Id imprimis conſtat ex S. Bernardi, & Petri Cluniacenſis ad eumdem literis.

Bernard. ep. 207. Petr. Clun. ep. 3. l. 3. Vit. S. Malach. opuſc. 22. S. Bern. XXXIX. S. Malachias Armachanus in Hybernia epiſcopus circa idem tempus Romam venit, pallium a Papa pro ſua ſede petiturus. Innocentius eum benevolentiſſime ſuſcepit, tollenſque mitram de capite ſuo ei impoſuit: menſem integrum Romæ moratus eſt, & paranti jam redire, ei vices ſuas Papa conceſſit per univerſam Hyberniam, legatum illum conſtituens: pallii tamen conceſſionem diſtulit, donec convocatum totius Hyberniæ concilium illud poſtularet. S. Malachias Armachæ in Ultonia natus ex nobilibus parentibus: erat in eadem urbe vir ſanctus, ad quem ſe contulit, vitæ formam ab eo accepturus.

S. Malachias. Virtutibus brevi ſic enituit, ut Celſus Armachanus epiſcopus, ante præſcriptam a canonibus ætatem, eum ad ſacros ordines promovere non dubitaverit. Presbyter ordinatus in monaſterium Benchorenſe, licet a pyratis dirutum, ſeceſſit cum decem ſociis, eique præfuit, ipſe rector & fratrum regula. Conneretenſis epiſcopatus jam diu vacabat, ad eam ſedem electus eſt, & licet nolens, anno ætatis ſuæ trigeſimo conſecratus eſt epiſcopus. Summa erat hujus populi barbaries, Chriſtiani nomine, re pagani, non decimas, non primitias dare, non legitima inire conjugia: non facere confeſſiones, pœnitentias nec qui peteret, nec qui daret, penitus inveniri poterat. Miniſtri pauci admodum erant, qui etiam otioſi vacabant. Nec enim in eccleſiis aut prædicantis vox, aut cantantis audiebatur. Stetit tamen in medio luporum paſtor intrepidus, ut eos faceret oves. Monere communiter, ſecreto arguere, nunc aſpere, nunc leniter convenire, prout cuique expedire videbat. Et ſæpe noctes pervigiles egit, pro eis extendens manus in oratione. Tum rura & oppida cum diſcipulis pedes circumiens prædicabat, multis interim venatus injuriis & incommodis. Sed dum his opponens ſcutum patientiæ in pio opere perſeverat, paulatim leniri cœpit illa barbaries, & recipere diſciplinam & eccleſiaſticas conſuetudines; clerus in illis ordinatur; ſacramentorum ſolemnia rite celebrantur; confeſſiones fiunt; ad eccleſiam conveniunt plebes; concubinatus honeſtat celebritas nuptiarum, & omnia in melius mutantur. Occaſione bellorum ſede ſua pulſus alio ſe contulit cum centum & viginti fratribus, & Iliacenſe monaſterium ædificavit, ubi velut de novo inchoans, legem & diſciplinam, quam aliis imponebat, magis ipſe portabat epiſcopus & magiſter, ipſe in ordine ſuo coquinæ inſerviebat, ipſe fratribus miniſtrabat.

Ibid. Celſus Armachanus Archiepiſcopus interim moriens, miſit baculum ſuum Malachiæ tanquam ſibi ſucceſſuro. Ante Celſum octo viri uxorati, & abſque ordinibus, literati tamen, illius ſedis curam geſſerant. Inde tota illa per univerſam Hyberniam, de qua ſuperius diximus, eccleſiaſticæ diſciplinæ diſſolutio, religionis evacuatio, & ſubintroducta barbaries, imo paganiſmus quidam inductus ſub nomine Chriſtiano.

Ibid. c. 10. Celſo mortuo, Malachias, licet electus Archiepiſcopus, illius ſedis poſſeſſionem inire non potuit, quia quidam potentes non patiebantur epiſcopari, niſi qui eſſet de familia ſua. Mauritius quidam ex eorum genere hanc ſedem invaſit per quinquennium. Malachias hanc nactus occaſionem ſe excuſandi, totum onus rejecit. Inſtantibus tamen multis epiſcopis & viris nobilibus acquievit. Verumtamen civitatem non intravit, quamdiu vixit Mauritius, ne cædes hac occaſione contingerent. Ita per biennium agens extra urbem, ſtrenue in univerſa provincia opus epiſcopale exercuit. Mauritius moriens providerat, ut quidam Nigellus cognatus ſuus hanc ſedem haberet. Verum Rex, & epiſcopi, & fideles terræ, Malachiam introduxerunt. Nigellus fugiens, textum Evangeliorum, qui fuit beati Patricii, & baculum auro tectum & gemmis adornatum, quem baculum Jeſu nominabant, ſecum abſtulit, quibus inſigniis apud barbarum populum venerationem ſibi conciliavit.

Ibid. c. 10. Malachias anno ætatis ſuæ trigeſimo octavo intravit Armacham, & factus eſt totius Hyberniæ Metropolitanus. Adverſariorum ſuorum vim & calumnias patientia ſuperavit. Poſt triennium eccleſia reſtituta, pulſa barbarie, & reformatis ubique moribus Chriſtianæ religionis, videns omnia in pace eſſe, memor propoſiti ſui, conſtituit pro ſe Gelaſium virum bonum, & tali honore dignum, clero & populo conniventibus: ipſe vero ad ſuam parochiam rediit; hac quidem conditione ſedem Armachanam receperat. Et quoniam Connereth jam epiſcopum ordinaverat, Dunum, ubi fuerat antiquitus epiſcopus, ſe contulit, eamque ſedem reſtituit. CHRISTI AN. 1139.

Malachias factus Dunenſis epiſcopus adſcivit conventum regularium clericorum, & quaſi novus miles accingitur ad ſpiritale certamen: ſed dum exercitiis ſpiritualibus totum ſe dedere putat, univerſi ad eum confluunt, illiuſque ſapientiæ ſe inſtruendos & corrigendos committere feſtinant. Ipſe etiam circumiens Dei verbum ſeminabat, de rebus eccleſiaſticis ſumma authoritate diſponens, cunctis approbantibus, & videntibus ſigna & prodigia, quæ faciebat. Ibid. c. 14.

Malachias Eccleſiæ rebus ſic bene conſtitutis, Romam proficiſcitur; pertranſiens Claramvallem viſitat, ibique vivere & mori ſibi liceret, poſtulavit; ſed a Papa non obtinuit, quod virum Apoſtolicum lucris uberioribus potius occupandum decerneret. Itaque quatuor e ſuis ſociis hic reliquit, ut diſcerent vitæ modum, quem aliis poſtea in Hybernia traderent. Sanctus Bernardus huic arctiſſima conjunctus amicitia, eos benigne ſuſcipiens probavit & fecit monachos. Malachias, poſtquam in patriam reverſus eſt, alios miſit, quibus per aliquantum tempus inſtructis, dato eis in patrem fratre Chriſtiano, qui erat unus ex iis, dimiſit, adjungenſque aliquos e ſuis, quanti ſufficerent ad numerum abbatiæ Mellefontis quam fundaverunt, ea vero quinque filias peperit. Ibid. c. 16.

Malachias, qui ſuum iter miraculis ſignaverat, legationis opus exercet, ſynodos convocat in variis locis, religio ubique propagatur & fovetur; repetuntur antiquæ traditiones, quæ negligentia ſacerdotum erant abolitæ; & nova ſtatuta cuduntur: & quæcumque promulgaverit, tanquam cœlitus edita recipiuntur; ea quippe multis confirmabat miraculis, quorum maximum ipſe erat. Totum in eo diſciplinatum, totum inſigne virtutis, perfectionis forma, etſi pro tempore multa diſſimulans. A die primo converſionis uſque ad extremum vitæ ſine proprio vixit, nec quidquam redituum eccleſiaſticorum aut ſæcularium vel in ipſo habuit epiſcopatu. Parochias ſuas pedes inceſſanter circuibat, Evangelio ſerviens, & de Evangelio vivens, niſi quod frequentius de laboribus ſuis & ſuorum ferebat, unde ſe ſuoſque comites ſuſtentaret. In monaſteriis contentus communi vita & menſa ſæpe commorabatur. Vere profecto Apoſtolorum hæres eſt iſte, qui talia agit. S. Bernardus, qui vitam ejus conſcripſit, fuſe narrat plurima ejus miracula, prophetias, revelationes, ſanitatum operationes, mirabiles animarum converſiones: & cum tantus eſſet, Malachias humiliabat ſe in omnibus. Ibid. c. 17. & 18. c. 19.

XL. In vicina Hyberniæ Anglia tunc quoque magna facta eſt rerum converſio. Mathildis comitis Andegavenſis uxor, & filia Henrici Angliæ regis, qui moriens eam declaraverat ſuam hæredem, transfretavit in Anglia cum Roberto comite Gloceſtriæ, & aliis plurimis: & cum permiſſu Regis, ad oppida, quæ patris ſui fuerant, cum pace perrexit. Concuſſa protinus Anglia motibus diverſis agitatur. Epiſcopi quoque magnam ſecum deducebant militum frequentiam. Complures eos apud Regem criminabantur, conſulebantque Regi, ut manus in illos injiceret, & caſtella, quæ habebant, ſibi dimittere cogeret, ne iis freti Mathildem reciperent; a cujus patre multa beneficia accepiſſent. Rex timens moras trahebat, cum volenti occaſio ſe ingeſſit. Alani Britanniæ comitis ſervi pro vindicandis hoſpitiis rixati ſunt cum hominibus Rogerii epiſcopi Saleſberienſis; primo quidem maledictis, mox gladiis res acta eſt. Alani ſatellites fugati, nepos ejus paulo minus occiſus. Rex occaſionem aucupatus, per ſuos proceres conveniri juſſit epiſcopos, ut curiæ ſatisfacerent pro pace perturbata: modus autem ſatisfactionis foret, ut claves caſtellorum ſuorum quaſi fidei vades traderent. Hæſitantes, ne abirent, arctius cuſtodiri juſſit. Rogerium epiſcopum ejus nepos abſque vinculis compeditum ad ſua caſtella duxit, & quatuor Regi reddere compulit. Epiſcopus quoque Lindecolnienſis redditione caſtelli liberationem ſuam mercatus eſt. *Diſſidium inter regem Angliæ & epiſcopos.* Orderic. l. 13. Anonym auth. vit. R. Steph. Concil. tom. 6. edit. Hard. tom. 10. Lab.

Hugo Rotomagenſis epiſcopus, quanta poterat facundia, factum Regis defendebat. Henricus vero Wintonienſis epiſcopus, & ſedis Apoſtolicæ legatus Ibid.

CHRISTI An.1139.

in Anglia, licet Stephani regis frater eſſet, cum aliis dicebat: Si apiſcopi juſtitiæ limitem tranſgrederentur, non eſſe Regis, ſed canonum judicium, & ſine concilio ecclesiaſtico illos ſuis poſſeſſionibus privari non debuiſſe .... Hæc ille, & alii publice, & coram Rege affirmabant, qui aum non audiit. Quapropter vigorem canonum experiendum ratus, concilio, quod quarto Kalendas Septembris anni milleſimi centeſimi trigeſimi noni celebraturus erat, Regem fratrem ſuum adeſſe præcepit.

Ibid. *Wintonienſis ſynodus.*

Omnes fere apiſcopi Angliæ cum Theobaldo Cantuarienſi Archiepiſcopo venerunt Wintoniam. Lectum eſt primo in concilio decretum Innocentii Papæ, quo jura legationis, & vices ſuas Henrico epiſcopo Wintonienſi injunxerat. Inde ipſe latine verba fecit de captione epiſcoporum. Miſerabile ſcelus, Regem ab incentoribus ita fuiſſe ſeductum, ut hominibus ſuis, præſertim apiſcopis in curiæ ſuæ pace manus injici juſſiſſet. Adjecta eſſet regio dedecori cœleſtis injuria, ut ſub obtentu culpæ Pontifices poſſeſſionibus ſuis ſpoliarentur. Sibi Regis contra legem Dei exceſſum tanto dolori eſſe, ut mallet ſe diſpendio corporis, & rerum ſuarum affici, quam epiſcopalem celſitudinem tanta indignitate dejici. Demum hortatur ſynodum, ne, quid opus eſſet, facto deliberaret, ſpondens, ſe ei pro executione non defuturum. Rex cauſæ ſuæ non diffiſus, comites miſit in ſynodum, quærens, cur vocatus eſſet. Legatus reſpondit: Regem tanti ſceleris conſcium indignari non debere, ſi ad ſatisfactionem vocatus eſſet. Gentilium quippe ſæculorum opus eſſe, epiſcopos incarcerare, poſſeſſionibus ſuis exuere .... Conſulte vero Rex faceret, ſi vel facti ſui rationem redderet, vel canonicum judicium ſubiret. Comites egreſſi, nec multo poſt reverſi. Albericus Dever reſponſum Regis attulit, & quantum potuit, cauſam epiſcopi Rogerii gravavit, modeſte tamen ſine verborum contumelia, accuſavit eum proditionis, quaſi ſe ad Mathildem traditis caſtellis cum nepotibus conferre vellet. Demum Rogerium metu commiſſorum in Regem ſponte caſtella tradidiſſe concedit: ac proinde velle Regem, ut pacta inter ſe, & apiſcopos rata permanerent.

Rogerius reclamavit, negans, ſe Regis fuiſſe miniſtrum, nec a minis abſtinuit. Legatus leniter petiit, ut Rex epiſcopos de rebus ſuis reſtitueret, tum eos in ſynodo accuſaret. Sed poſtulante Rege res dilata eſt ad adventum Archiepiſcopi Rotomagenſis. Is ubi venit, dixit: ſe concedere, ut caſtella epiſcopi haberent, ſi ſe jure habere debere per canones probare poſſent: quod quia non poſſunt, extremæ improbitatis eſſe contra canones niti velle. Demum, cum ſuſpectum ſit tempus, omnes optimates Regi caſtella ſua tradere debere contendit. Albericus addidit, ſignificatum eſſe Regi, quod minarentur inter ſe Pontifices, aliquos ex ſuis contra eum Romam mittere, & Regis nomine prohibuit, ne quiſquam eorum abſque ejus licentia quoquam iret. Ipſe quin etiam, inquit, quia ſe gravari videt, ultro vos ad Papam appellat. Itaque ſic diſceſſum eſt. Legatus tamen, & Cantuarienſis Archiepiſcopus ſuppliciter pedibus Regis affuſi oraverunt, ut miſereretur Eccleſiæ, & animæ ſuæ, nec pateretur fieri diſſidium inter regnum, & ſacerdotium. Ille dignanter aſſurgens, nullam bonarum promiſſionum exhibuit efficaciam. Kalendis Septembris ſolutum eſt concilium; Rogerius autem Saliſberienſis epiſcopus ætate, & mœrore confectus, die quarta Decembris obiit.

Robert. de monte in chron.

XLI. Florebat hoc tempore Gallicana eccleſia per viros religione ac ſapientia illuſtres: Milonem Morinenſem epiſcopum, humilitatis virtute præcipuum; Alviſum Atrebatenſem liberalitate atque conſilio, & facundia clarum; Godefridum Lingonenſem, Hugonem Antiſiodorenſem, Joannem Sueſſionenſem, Gaufridum Carnotenſem, Albericum Bituricenſem Archiepiſcopum, ſcientia literarum atque conſilio, & prudentia clariſſimum. Sed inter omnes ſcientia, & virtutibus Bernardus abbas Claræ vallenſis eminentiſſime clarebat.

Portugalliæ regni initia. Marian. lib. 10.

Eodem anno Portugalliæ regnum inſtitutum eſt. Alphonſus Portugalliæ dux non minus belli quam pacis artibus clarus, contractis undique copiis, in Maurorum fines populabundus penetravit: Tagoque ſuperato Iſmarem Maurorum regem aggreſſus eſt. Sed is quam maximos poteſt delectus habet, & quatuor alios Maurorum regulos in auxilium evocat, & numeroſum conflat exercitum: octavo Kalendas Auguſti, milites Alphonſum regem proclamant. Sequenti die pugnatur acriter; ſed Mauri magno numero trucidati, plerique capti, & quinque regulorum ſigna Mauris erepta ſunt: indeque regum Luſitaniæ inſignia in clypeo cæruleo quinque alia ſcuta minora eſſe cœperunt. CHRISTI An.1139.

Apud Bernard. ep. 326.

XLII. Petrus Abaelardus ab annis octodecim damnatus in ſynodo Sueſſionenſi, Theologiam, licet in ea parum verſatus, docere non deſtitit: hinc novos errores ſuis opuſculis inſeruit. Guillelmus abbas monaſterii S. Theodorici, cum in manus ejus veniſſet quidam libellus, cui titulus erat, Theologia Petri Abaelardi, curioſitate motus illum perlegit, cumque multa in eo reprehenſione digna deprehendiſſet, datis ad S. Bernardum literis, eum hortatus, ut audacem hominis loquacitatem coerceret, ne eo tacente, malum latius ſerperet. Emortuis quippe, inquit, omnibus pene doctrinæ eccleſiaſticæ magiſtris, quaſi in vacuam rempublicam Eccleſiæ domeſticus irruens inimicus, ſingulare ſibi in ea magiſterium arripuit: agens in ſcriptura divina, quod agere ſolebat in dialectica, proprias adinventiones, annuas novitates, cenſor fidei, non diſcipulus.

Abaelardi errores.

Hæc ſunt capitula ex opuſculis ejus collecta, quæ vobis offerenda putavi. Primo. Quod fidem definit æſtimationem rerum, quæ non videntur. Secundo. Quod impropria dicit eſſe in Deo nomina Patris, Filii, & Spiritus Sancti; ſed deſcriptionem hanc eſſe plenitudinem ſummi boni. Tertio. Quod Pater ſit plena potentia: Filius quædam potentia: Spiritus Sanctus nulla potentia. Quarto. De Spiritu Sancto, quod non ſit ex ſubſtantia Patris, & Filii, ſicut Filius eſt ex ſubſtantia Patris. Quinto. Quod Spiritus Sanctus ſit anima mundi. Sexto. Quod libero arbitrio ſine adjuvante gratia bene poſſumus, & velle, & agere. Septimo. Quod Chriſtus non ideo carnem aſſumpſit, & paſſus eſt, ut nos a jugo diaboli liberaret. Octavo. Quod Chriſtus Deus, & homo non eſt tertia perſona in Trinitate. Nono. Quod in ſacramento altaris in aere remaneat forma prioris ſubſtantiæ. Decimo. Quod ſuggeſtiones diabolicas per Phyſicam dicit fieri in hominibus. Undecimo. Quod ab Adam non trahimus originalis peccati culpam, ſed pœnam. Duodecimo. Quod nullum ſit peccatum, niſi in conſenſu peccati, & contemptu Dei. Decimo tertio. Quod dicit, concupiſcentia, & delectatione, & ignorantia nullum peccatum committi, & hujuſmodi non eſſe peccatum, ſed naturam... Sunt, ut audio, alia ejus opuſcula, quorum nomina ſunt, Sic, & non: Scito te ipſum: de quibus timeo, ne ſint monſtruoſi dogmatis. Eoſdem articulos poſtea ſpeciali diſputatione confutavit.

CHRISTI An.1140.

ep. 327.

Bernardus ejus ſcriptum laudavit, ſed inducias petiit, dum ambo de ea re convenirent. Sed, inquit, id ipſum ante Paſcha fieri poſſe non arbitror: ne, quod præſens tempus indicit, ſtudium orationis impediatur. Interim Abaelardi opuſcula evolvit, & certo cognitis ejus erroribus, ſecreto prius, deinde ſecum duobus aut tribus adhibitis teſtibus hominem convenit, & ut auditores ſuos a talibus compeſceret, libroſque ſuos corrigeret, amicabiliter admonuit. Plures etiam ſcholarium adhortatus eſt, ut libros venenis plenos rejicerent, & a doctrina, quæ fidem læderet Catholicam, caverent, & abſtinerent. Abaelardus id ægre ferens, Senonenſem adit epiſcopum, & poſtulat, ut ad ſynodum proxime celebrandam vocetur Bernardus, paratum ſe affirmans ad defendendas, de quibus illum reprehenderat, ſententias; nec deſiſtere voluit, donec hæc Bernardo ſignificaret, & octava die Pentecoſtes illum Senonas venire juberet. Bernardus nec ſe venturum, nec contra Abaelardum ſeſe diſceptaturum remandavit. Abaelardus nihilominus cœpit undequaque convocare diſcipulos, & obſecrare, ut ad futuram inter ſe, & Claræ vallenſem abbatem diſputationem, una cum illo ſuam ſententiam defenſuri venirent. S. Bernardus hæc non ignorans, & veritus, ne propter occaſionem abſentiæ ſuæ tot profanæ inſaniæ majore digne viderentur authoritate, prædicto die, ſecundo Junii anno milleſimo centeſimo quadrageſimo Senonis ſe præſentavit, quo convenerant ſuffraganei epiſcopi.

Ibid. *Senonenſ. ſynodus.*

Itaque præſente rege Francorum Ludovico, cum Willelmo Nivernii comite, & Remenſi Archiepiſcopo cum quibuſdam ſuis ſuffraganeis, & provinciæ Senonenſis ſuffraganeis, exceptis Pariſienſi, & Nivernenſi, cum multis abbatibus, & literatis clericis, adfuit abbas Claræ vallenſis; adfuit & Petrus

Abae-

Digitized by Google

CHRISTI AN. 1140.

Abaelardus cum fautoribus ſuis. S. Bernardus, cum librum Theologiæ ejuſdem Petri proferret in medium, & quæ annotaverat hæretica capitula, de eodem libro proponeret, ut ea magiſter Petrus vel a ſe ſcripta negaret, vel ſi ſua fateretur, aut probaret, aut corrigeret; viſus diffidere Petrus Abaelardus, & ſubterfugere, reſpondere noluit: ſed, quamvis libera ſibi daretur audientia, tutumque locum, & æquos haberet judices, ad Papam appellans, cum ſuis a conventu diſceſſit.

Ibid. *Abaelard. damnatur.*

Hæc totidem verbis in ejuſdem concilii ſynodica ad Papam continentur, quam ipſemet Bernardus epiſcoporum nomine conſcripſit, hiſque ſubjicit: " Nos autem, licet appellatio iſta minus canonica videretur, ſedi tamen Apoſtolicæ deferentes, in perſonam hominis nullam volumus proferre ſententiam. Cæterum ſententias pravi dogmatis ipſius, quia multos infecerant, & ſui contagione adusque cordium intima penetraverant, ſæpe in audientia publica lectas, & relectas, & tam veriſſimis rationibus, quam beati Auguſtini, aliorumque SS. Patrum inductis a domino Clarævallenſi authoritatibus, non ſolum falſas, ſed & hæreticas eſſe evidentiſſime comprobatas; pridie ante factam ad vos appellationem damnavimus. Et quia multos in errorem plane damnabilem pertrahunt, eas authoritate veſtra, perpetua damnatione notari, & omnes, qui pervicaciter, & contentioſe illas defenderent, a vobis, æquiſſime pater, juſta pœna mulctari, unanimiter, & multa precum inſtantia poſtulamus. Sæpe dicto vero Petro, ſi reverentia veſtra ſilentium imponeret, & tam legendi quam ſcribendi prorſus interrumperet facultatem, & libros ejus, perverſo ſine dubio dogmate reſperſos condemnaret: avulſis ſpinis, & tribulis ab Eccleſia Dei, prævaleret adhuc læta Chriſti ſeges ſuccreſcere. Quædam de condemnatis a nobis capitulis vobis conſcripta tranſmiſimus, ut per hæc audita reliqui corpus operis facilius æſtimetis. „

S. Bern. ep. 189.

S. Bernardus alteram Samſonis Archiepiſcopi Remenſis, & ejus ſuffraganeorum nomine, ſcripſit epiſtolam, & plures ſuo, tum ad Papam Innocentium, tum ad varios cardinales: in quibus eadem variis modis inſinuans, id addit: " In omnium manibus verſari libros Abaelardi, qui Arnaldum de Brixia in ſuum evocavit auxilium. In victo, inquit, & habitu habentes formam pietatis, ſed virtutem ejus abnegantes, eo decipiunt plures, quo transfigurant ſe in angelos lucis, cum ſint ſatanæ. Stans ergo Golias una cum armigero ſuo inter utraſque acies, clamat adverſus phalangas Iſrael, exprobratque agminibus Sanctorum, eo nimirum audacius, quo ſentit David non adeſſe. Denique in ſuggillationem Doctorum Eccleſiæ magnis effert laudibus Philoſophos, adinventiones illorum, & ſuas novitates Catholicorum Patrum doctrinæ, & fidei præfert. „ Tractatum etiam adverſos errores Abaelardi tranſmiſit ad Papam Innocentium. Has Romam detulit Nicolaus Clarævallenſis monachus.

Arnaldus de Brixia fuerat Abaelardi diſcipulus. Quapropter hæc duorum hominum in fide ſuſpectorum conjonctio tam ſuſpecta, & odioſa fuit omnibus bonis, & vere Catholicis, ut utrumque exterminare coacti fuerint. Arnaldus, cum clericorum, & monachorum inſidiis premeretur, confugit ad Conſtantienſem epiſcopum, ac aliquamdiu apud eum demoratus eſt. Quod cum accepiſſet ſanctus Bernardus, Hermannum Conſtantienſem epiſcopum literis rogavit, ne in ſua diœceſi peſtem ejuſmodi jam ex Italia, & Gallia pulſam, delitescere pateretur: " Execratus quippe, inquit, a Petro Apoſtolo, adhæſerat Petro Abaelardo, cujus omnes errores ab Eccleſia jam deprehenſos atque damnatos cum illo, etiam, & pro illo defendere acriter, & pertinaciter conabatur .... Et nunc apud vos, ut accepimus, operatur iniquitatem .... ſolet ſibi allicere blandis ſermonibus, & ſimulatione virtutum, divites & potentes. Demum cum fuerit de illorum captata benevolentia, & familiaritate ſecurus, videbitis hominem aperte inſurgere in clerum, fretum tyrannide militari, inſurgere in ipſos epiſcopos, & in omnem eccleſiaſticum ordinem deſævire. „ Hinc eum hortatur, ut eum captum detineat, ne fortaſſis ejectus adhuc pluribus noceat. Bernardus cognovit, eumdem fugiſſe ad Guidonem in Germania legatum; itaque eum literis hortatus eſt, ut ab ejus familiaritate caveret, ne ſub ejus authoritate ſecurius errores ſuos diſſeminaret.

CHRISTI AN. 1140.

apud Bernard. ep. 194. Concil. tom. 6. ed Hard. tom. 10. Lab. *Abaelardus Romæ damnatus.*

Innocentius Papa receptis epiſcoporum, & S. Bernardi literis, Abaelardum damnavit, & ejus errores, ſententiamque ſuam datis ad eoſdem literis communibus ſignificavit. " Dolemus, inquit, ſicut literarum veſtrarum inſpectione, & miſſis a veſtra fraternitate nobis errorum capitulis, cognovimus, in Petri Abaelardi pernicioſa doctrina, & prædictorum hæreticorum, hæreſes, & alia perverſa dogmata Catholicæ fidei obviantia pullulare. Verum in hoc maxime conſolamur, & omnipotenti Deo gratias agimus, qui in veſtris partibus pro patribus tales filios ſuſcitavit ..... qui novi hæretici calumniis ſtudeant obviare. Nos itaque, qui in B. Petri cathedra licet indigni reſidere conſpicimur, communicato fratrum noſtrorum epiſcoporum, & cardinalium conſilio, deſtinata nobis a veſtra diſcretione capitula, & univerſa ipſius Petri perverſa dogmata, ſanctorum canonum authoritate, cum ſuo authore damnavimus, eique tamquam hæretico perpetuum ſilentium impoſuimus. Univerſos quoque erroris ſui ſectatores & defenſores a fidelium conſortio ſequeſtramus, excommunicationiſque vinculo innodandos eſſe cenſemus. Datum Laterani decimo ſeptimo Kalendas Auguſti anni milleſimi centeſimi quadrageſimi. „

Ibid.

His literis ſeparatim hæc ſubjunxerat: " Fraternitati veſtræ mandamus, quatenus Petrum Abaelardum, & Arnaldum de Brixia perverſi dogmatis fabricatores, & Catholicæ fidei impugnatores, in religioſis locis, ubi vobis melius viſum fuerit, ſeparatim faciatis includi, & libros erroris eorum, ubicumque reperti fuerint, igne comburi ..... Tranſcripta iſta nolite oſtendere cuiquam, donec ipſæ literæ in Pariſienſi colloquio, quod prope eſt, præſentatæ fuerint ipſis Archiepiſcopis. „

Otto Friſing. Petr. Clun. epiſt. 4. lib. 4.

Abaelardus damnationem ſui dogmatis a Romana Eccleſia confirmatam cognoſcens, ad Cluniacenſe monaſterium ſe contulit, inde Romam profecturos ſui purgandi cauſa, ubi dixit Petro abbati, qui laudans ejus propoſitum, ejuſdem ſedis juſtitiam, imo & miſericordiam ei non defuturam ſpopondit. Interim venit Ciſtercienſis abbas, & de pace ipſius, & Clarævallenſis abbatis cum ipſo egit. Dedimus, inquit Petrus Cluniacenſis in ſua ad Papam epiſtola, & nos operam paci ejus, & ut ad illum cum ipſo iret, hortati ſumus. Addidimus his monitis noſtris, ut, ſi qua Catholicas aures offendentia aut ſcripſiſſet, aut dixiſſet; hortatu ejus, & aliorum bonorum, & ſapientium, & a verbis ſuis amoveret, & a libris eraderet. Et factum eſt ita. Ivit, rediit, cum domino Clarævallenſi, mediante Ciſtercienſi, ſopitis prioribus querelis, ſe pacifice conveniſſe reverſus retulit. Interim a nobis admonitus, dimiſſis ſcholarum, & ſtudiorum tumultibus, in Cluniaco ſibi perpetuam manſionem elegit. Demum Papam rogat, ut reliquos vitæ dies hic eum agere concedat. Tunc, ut refert Otto Friſingenſis, ſcripſit apologeticum prædictorum capitulorum, de quibus fuerat accuſatus; partim verba, ex toto autem ſenſum negans, ejuſque deſcribit initium. Cluniaci biennium vixit cum ſancta ſede reconciliatus, agente Petro abbate Cluniacenſi, mortique proximus, coram fratribus fidem ſuam exponens, & facta confeſſione peccatorum, quam hac proteſtatione concluſit: " Quod ſi uſpiam per multiloquium exceſſi, numquam importuna defenſio me efficit hæreticum, paratus ſemper ad ſatisfactionem de multis meis corrigendis, ſive delendis, in quo certe propoſito uſque in finem perſeverabo .... „ Deinde ſigillatim Catholica dogmata capitulis ſuis erroneis contraria profitetur, viaticoque munitus, in eodem vitam finivit cœnobio, die vigeſima prima Aprilis, anno Chriſti milleſimo centeſimo quadrageſimo ſecundo, ejus ætatis ſexageſimo tertio; ejus humilitatem, paupertatem, vitam ſolitariam, aſſiduam orationem, & lectionem, & quotidianam Miſſarum celebrationem, dum Cluniaci commoratus eſt, laudat Petrus abbas, in epiſtola ad Heloiſſam. Ejus corpus ad Paracletenſe monaſterium delatum, & ſepultum eſt.

Guillelmus abbas S. Theodorici, qui collegit errores in Abaelardi Theologia diſperſos, & confutavit, atque ad S. Bernardum detulit, multa ſcripſit opuſcula plena pietatis, & eruditionis; imprimis laudatur ejus tractatus de ſacramento altaris. In eo recte obſervat, novem prioribus ſæculis nullas fuiſſe ſpeciales hæreſes, quæ Euchariſtiæ ſacramentum impugnarent. Hinc Patres non attendentes ad eas quæſtiones, quas poſtea inve-

CHRISTI An.1140. invexere ſacramentarii, ſecurius loquebantur, necesſe confutandas ſibi propoſuere; imo & quædam ſcripſere, quæ habita circumſtantiarum omnium ratione prorſus orthodoxa ſunt, ſed ſeorſim ſumpta ſenſus alienos a mente authoris admittere videntur; ſicque a ſectariis in errorum ſuorum patrocinium pertrahuntur. Arctiſſimam cum S. Bernardo inierat amicitiam, cujus vitam ſcribere cœperat. Abdicata præfectura, Ciſtercienſem ordinem in cœnobio Signiacenſi profeſſus eſt: ubi, cum aliquot annos in jugi rerum cœleſtium contemplatione, & ſumma animi dimiſſione exegiſſet, pie obiit.

Monaſtic. Anglic. tom. 1. XLIII. Turſtanus Eboracenſis Archiepiſcopus multis laboribus ſenioque confractus, anno milleſimo centeſimo quadrageſimo, dimiſſo ſponte archiepiſcopatu, monachum induit, & Nonis Februarii in Domino obdormivit. Convenientibus clericis ad electionem faciendam, pars major numero Willelmum theſaurarium in Archiepiſcopum elegit: pars vero ſanior appellatione interpoſita reclamavit, & elegit Henricum Murdach: Willelmus tamen ad tempus ſedem obtinuit, amicitia Regis & potentum fretus, favente epiſcopo Wintonienſi, qui ei manus impoſuit, & in epiſcopum conſecravit. Pallium tamen procurante diverſa parte, impetrare non potuit; cum enim ei fuiſſet propoſitum, ut ſacramento fidem daret, hunc honorem datione pecuniæ ſe non appetiiſſe, jurare noluit: hinc S. Bernardus, adverſus eum ſcribens ad cardinales, infert ejus conſecrationem fuiſſe ſacrilegam, eumque appellat intruſum. Henricus ſub Eugenio III. prævaluit, & archiepiſcopatum tenuit, quamdiu vixit.

Leo Allat. l. 2. de eccleſ. Occid. *Conſtantinopolit. ſynodus Nicolai errores damnat.* XLIV. Conſtantinopoli Leo Styopita patriarcha, menſe Majo ſynodum celebravit, in dextris Catechumeniis S. Alexii: aderant duo Archiepiſcopi, & undecim epiſcopi, & primarii magiſtratus. Patriarcha dixit: Quorumdam monachorum adventu didicimus, in monaſterio domini Nicolai reperiri quædam commentaria Conſtantini Chryſomali jam dudum mortui, quæ cum ipſi percurriſſent, non parum ſcandalizati ſunt propter multas in illis contentas ineptias: affirmabantque, jam multis ea communicari, tanquam utiliſſima ad alios deducendos in viam perfectionis. Iiſque libris examinatis, hæreſeon plenos reperimus, quæ dictis Enthuſiaſtarum & Bogomilorum ſunt abſurdiores.

Ibid. Prædictus Nicolaus docebat, eos ſatanæ cultum præbere, qui cuicumque principi honorem exhibent. Negabat, baptiſmum & pœnitentiam & vitam ſanctam quidquam prodeſſe iis, qui ſuorum myſteriis non ſunt initiati. Addebat, Chriſtianos apud eos legi non ſubjici, pro viribus tamen, quæ legis ſunt, eſſe facienda. Præterea docebat, Chriſtianos duas habere animas, quarum una ſit impeccabilis, alia peccatis obnoxia: rebaptizandos eos eſſe, qui eorum inſtitutionem non didicerant. Synodus his auditis, libros illos exuri præcepit, prohibuitque, ne quiſquam novas doctrinas ederet, priuſquam a Catholica Eccleſia fuerint approbatæ. Vocati ſunt qui ejuſmodi libros habebant, & dixere, ſe nihil tenere, niſi quæ decrevit ſynodus, ſeque poſcere veniam, quod bona præſumptione Conſtantinum ſecuti fuerint, ſeque ejus commentaria perpetuo anathemati ſubjicere.

XLV. Lugduni in Gallia canonici ſolemniter celebrarunt feſtum Conceptionis Deiparæ Virginis. Hic autem conceptionis nomine intelligitur illud inſtans, quo ſancta ejus anima ejus corpori unita eſt, & præveniente gratia ſanctificante, ex privilegio extraordinario, per merita Chriſti præſervata eſt e peccato originali, cujus debitum ut Adami filia contraxerat. Jam quidem in aliquibus eccleſiis agebatur hic dies feſtus, qui necdum in canonem feſtorum relatus fuerat. Eaque de cauſa Bernardus, cujus eximia devotio erga B. Virginem omnibus notiſſima eſt, id in tam celebri eccleſia diſſimulandum non ratus, ſequentem ad Lugdunenſes canonicos dedit epiſtolam.

S. Bernar. de epiſtola de conceptione S. Mariæ. epiſt. 174. "Miramur ſatis, quid viſum fuerit hoc tempore quibuſdam veſtrum voluiſſe mutare colorem optimum novam inducendo celebritatem, quam ritus Eccleſiæ neſcit, non probat ratio, non commendat antiqua traditio. Numquid Patribus doctiores, aut devotiores ſumus? Periculoſe præſumimus, quidquid ipſorum in talibus prudentia præterivit. At valde honoranda eſt, inquis, mater Domini. Bene admones: ſed honor reginæ judicium diligit. Virgo regia falſo non eget honore, veris cumulata honorum titulis, infulis dignitatum. Honora ſane integritatem carnis, vitæ ſanctitatem: mirare fœcunditatem in virgine, prolem venerare divinam: extolle neſcientem vel in concupiſcendo concupiſcentiam, vel in pariendo dolorem. Prædica reveratam Angelis, deſideratam Gentibus, Patriarchis, Prophetiſque præcognitam, electam ex omnibus, prælatam omnibus. Magnifica gratiæ inventricem, mediatricem ſalutis, reſtauratricem ſæculorum: exalta denique exaltatam ſuper choros Angelorum ad cœleſtia regna. Hæc mihi de illa cantat Eccleſia, & me eadem docuit cantare. Ego vero, quod ab illa accepi, ſecurus & teneo, & trado: quod non, ſcrupuloſius, fateor, admiſerim."

Ibid. Inde dies ejus feſtos recenſet, ſcilicet Aſſumptionem & Nativitatem: & fatetur, eam ex utero fuiſſe ſanctificatam, & vitam ab omni deinceps peccato fuiſſe immunem. "Quod, inquit, nemini alteri in natis quidem mulierum creditur eſſe donatum. Quid adhuc putamus his addendum honoribus? ut honoretur, inquiunt, & conceptus, qui honorandum prævit partum. Quid ſi alius, propter eamdem cauſam, etiam utrique parenti ejus feſtos honores aſſerat deferendos .... ſed profertur ſcriptum ſupernæ, ut ajunt, revelationis: quaſi & quivis non queat ſcriptum æque producere, in quo virgo videatur idipſum mandare & de parentibus ſuis .... Unde ergo conceptionis ſanctitas? An dicitur ſanctificatione præventa, quatenus jam ſancta conciperetur, ac per hoc ſanctus fuerit & conceptus? ſed non valuit ante ſancta eſſe, quam eſſe: ſiquidem non erat, antequam conciperetur. An forte inter amplexus maritales ſanctitas ſe ipſi conceptioni immiſcuit, ut ſimul & ſanctificata fuerit & concepta? ne hoc quidem admittit ratio. Quomodo namque aut ſanctitas abſque ſpiritu ſanctificante, aut ſancto Spiritui ſocietas cum peccato fuit? aut certe peccatum quomodo non fuit, ubi libido non defuit? niſi forte quis dicat, de Spiritu ſancto eam, & non de viro conceptam fuiſſe; ſed id hactenus inauditum ... Alioquin ubi erit prærogativa Matris Domini, quæ ſingulariter creditur exſultare & munere prolis, & integritate carnis, ſi tantum dederis & matri ipſius? non eſt hoc virginem honorare, ſed honori detrahere. Si igitur ante conceptum ſui ſanctificari minime potuit, quoniam non erat, ſed nec in ipſo quidem conceptu, propter peccatum, quod inerat; reſtat, ut poſt conceptum in utero jam exiſtens, ſanctificationem accepiſſe credatur, quæ excluſo peccato ſanctam fecerit nativitatem, non tamen & conceptionem."

Ex his evidens, ut obſervant Albertus Magnus, Alenſis, & S. Bonaventura in tertium ſententiarum, quod S. Bernardus neget tantum S. Virginis Mariæ conceptionem fuiſſe immaculatam pro eo inſtanti, quo ejus corpus a parentibus ſeminatum eſt, & ante ejus animæ rationalis cum corpore unitionem. Quo quidem inſtanti, quoniam per naturalem generationem ut Adæ filia proceſſit, debitum quidem peccati originalis contraxit, ſeu peccatum in radice habuit; ſed peccati formalis & gratiæ tunc non erat capax. Itaque Bernardus immaculatam beatæ Mariæ Virginis conceptionem non impugnat in eo ſenſu, quo eam propugnant Theologi, qui ſummorum Pontificum decretis adhærent, & ſuperius expoſuimus.

Ibid. Bernardus eamdem ſic concludit epiſtolam: "Si ſic videbatur, conſulenda erat prius Apoſtolicæ ſedis authoritas, & non ita præcipitanter atque inconſulte paucorum ſequenda ſimplicitas imperitorum. Et ante quidem apud aliquos errorem compereram: ſed diſſimulaveram parcens devotioni, quæ de ſimplici corde & amore virginis veniebat. Verum apud ſapientes, atque in famoſa nobilique eccleſia, & cujus ſpecialiter filius ſum, ſuperſtitione deprehenſa; neſcio, an ſine gravi offenſa etiam veſtri omnium diſſimulare potuerim. Quæ autem dixi, abſque præjudicio ſane dicta ſunt ſanius ſapientis: Romanæ præſertim Eccleſiæ authoritati atque examini totum hoc, ſicut & cætera, quæ hujuſmodi ſunt, univerſa reſervo: ipſius, ſi quid aliter ſapio, paratus judicio emendare." Igitur cum piam opinionem de immaculata conceptione beatæ Dei Genitricis confirmet Eccleſia Romana, quam Theologi & univerſitates communiter propugnant, & dies feſtus immaculatæ conceptionis jam ubique ſit receptus, ac proinde tria Bernardi jam ceſſent præjudicia: nunc, ſi viveret, cum Theologis ſummorum Pontificum decretis acquie-

Conradus III. An. 1140. quieſceret, & feſtum immaculatæ conceptionis cum Eccleſia Catholica celebraret.

S. Bernardi liber de præcepto & diſpenſatione. XLVI. S. Bernardus circa idem tempus conſultus a monachis Carnotenſibus de regula S. Benedicti, ejuſque obligatione, ut eis reſponderet, librum compoſuit, in quo multas ſolvit quæſtiones, ſed præſertim has duas: Quænam ſub præcepto ſuis ſubditis religionis imperare poſſit ſuperior, & in quibus eoſdem diſpenſare valeat? Secundam ſic reſolvit: "Primo quidem, quidquid de ſpiritualibus in ipſa regula traditum eſt, in manu abbatis nequaquam relinquitur. Deinde reliqua pars, quæ in corporalibus conſtat obſervantiis, de ipſa quidem in ejus voluntate poſita eſt, ut ejuſdem deſerviat voluntati, ſed magis charitati. Neque enim abbas ſupra regulam eſt, cui ſemel & ipſe ſpontanea ſe profeſſione ſubmiſit . . . . Eſto proinde, ut interdum regulæ literæ cedat pro tempore charitati, cum ratio neceſſitatis exegerit: abſit tamen, ut hominis cujuſpiam ſubdatur voluntati ſuper ſcientiam ſane tranſgreſſionem, non ſuper Patrum traditiones conſtituitur, qui abbas eligitur, mandatorum cuſtos, & ultor vitiorum. Arbitror namque, ſanctas illas obſervantias prælatorum prudentiæ & fidei creditas, non ſubditas voluntati." . . .

Ibid. c. 4. Hinc tranſit ad alteram de præcepto quæſtionem. "Nonne, inquit, regularis ipſa profeſſio, qua ſe junior ſubdit ſponte priori, æque alligat & priorem? Communis equidem pacti reor utrumque neceſſitate teneri, fierique duos per unius ſponſionem ad alterutrum debitores: huic curæ unum, alterum humilis obedientiæ. Quidnam igitur jam voluntati relinquitur, ubi & prælatus debiti neceſſitate tenetur? ſed & de hoc item non parum prælati præſcribitur voluntati, quod is, qui profitetur, ſpondet quidem obedientiam, non tamen omnimodam, ſed determinate ſecundum regulam, nec aliam quam S. Benedicti, ut oporteat eum, qui præeſt, non ſigna ſuæ laxare voluntati ſuper ſubditos, ſed præfixam ex regula ſibi ſcire menſuram, & ſic ſua demum imperia moderari circa id ſolum, quod rectam eſſe conſiderit, nec quodlibet rectum, ſed hoc tantum, quod prædictus Pater S. Benedictus inſtituit, aut certe quod ſit ſecundum quod inſtituit. Sic ſe quippe habet profeſſio: Promitto obedientiam ſecundum regulam S. Benedicti: non ergo ſecundum voluntatem præpoſiti. Proinde, ſi profeſſo ſecundum illam regulam abbas meus mihi aliud forte imponere tentaverit, quod non ſit ſecundum illam regulam . . . . . numquid mihi, quæſo, in hac re neceſſitas imminet obſequendi? ſolum quippe id a me poſſe exigi arbitror, quod promiſi."

Ibid. c. 5. "Videris ergo jam obedientiæ limites, quos requiris. Si modus eſt obedientiæ, tenor profeſſionis: non ſe valeat extendere poteſtas imperantis, niſi quatenus attingit votum profitentis: profecto citra & ultra, nec non etiam contra, quid aliud quam obedientiæ limites quoſdam cenſuerim, & hiſce terminis virtutem eamdem concludi: Quamobrem quiſque profeſſus, in quovis genere ſalutiferæ vitæ, nec ultra obedientiæ legem cogendus, nec citra eſt inhibendus, quam ſuæ ipſius voluntate complexa profeſſio. Quanto minus contra." Demum utramque quæſtionem ſic concludit . . . "Ergo prælati juſſio vel prohibitio non prætereat terminos profeſſionis. Nec ultra extendi poteſt, nec contrahi citra. Nihil me prælatus prohibeat horum, quæ promiſi, nec plus exigat, quam promiſi: vota mea nec augeat ſine mea voluntate, nec minuat ſine certa neceſſitate. Neceſſitas quippe non habet legem, & ob hoc excuſat diſpenſationem. Voluntas vero, quia ſola meretur retributionem, etiam ſola non immerito gradum altiorem uſurpat. Alioquin & abſque neceſſitate remiſſio voti, non diſpenſatio, ſed prævaricatio eſt . . . Ponant ergo præpoſiti meram obedientiam ſubjectorum ex votis ſubditorum ipſorum, non ſuorum deſideriorum: non nimietate non exigentes ad celſiora, condeſcendentes eis, cum neceſſe fuerit, ad remiſſiora, non cadentes cum eis." In ſequenti capite docet, quod, licet non ſit præcepti, tamen ſit perfectionis obedire in omnibus, quæ bona ſunt. Hanc S. Bernardi ſententiam cum D. Thoma ſequuntur celeberrimi Theologi.

Hugo in Iprenſi territorio natus, & S. Victoris Pariſienſis canonicus regularis, qui ſcientia literarum & humili religione floruit, & Bernardum de quibuſdam quæſtionibus conſuluit, tertio Idus Februarii anni milleſimi centeſimi quadrageſimi ſecundi obiit. Vir ſuo tempore eruditus, atque in operibus Auguſtini multum verſatus: plura ſcripſit opuſcula; non pauca ſub ejus nomine edita ſunt, quæ ad alios pertinent. Sic ejus libri tres, de ceremoniis, ſacramentis, officiis, & obſervationibus eccleſiaſticis authorem habent Robertum Paululum presbyterum Ambianenſem; chronicon vero opus eſt Victoris Floriacenſis. Hugo de Folietto Corbienſis monachus, & Richardus Victorinus quædam opera compoſuerunt, quæ ſub Hugonis Victorini nomine impreſſa ſunt. Conradus III. An. 1142.

XLVII. In orientali Paleſtinæ & Syriæ eccleſia, magna in tribus patriarchis ſedibus orta eſt diſſenſio. Fulcherius Guilielmo Tyrienſi Archiepiſcopo ſucceſſerat, & a Guillelmo patriarcha Hieroſolimitano conſecrationem receperat, quamvis Tyrus antiquitus primum honoris locum teneret inter tredecim Metropoles, quæ patriarchæ Antiocheno ſubjacebant. Romam non ſine magnis periculis profectus, ab Innocentio Papa pallium accepit & literas, quibus patriarcham Hieroſolymitanum monebat, ut tres ſuffraganeos, ſcilicet Accronenſem, Sidonienſem & Berytenſem ei reſtitueret. Tyriac. 16. c. 10.

Radulphus natione Normannus vir militaris & elegans, mediocriter eruditus, ſed facundus, ſedem Antiochenam, poſt mortem Bernardi primi patriarchæ Latini, ſine cleri & ſuffraganeorum conſenſu invaſerat, favore populi, quem largitionibus demeruerat: & ſtatim pallium de altari ſumpſit, Papa ne quidem conſulto, cui ſe parem dicebat, eo quod Petrus Antiochenam & Romanam fundaſſet eccleſiam. Epiſcopi ſuffraganei vim metuentes fugerunt, & cum eo non communicabant, aliquos tamen pertraxit ad ſuam communionem. Eccleſiæ vero ſuæ clericos crudeliſſime vexavit, alios ejecit, quoſdam in vinculis detinuit, prætexens quoſdam in vitam ſuam conſpirationem, omniumque animos ſic exacerbavit, ut vix ſe tutum inter domeſticos putaret.

Lambertus archidiaconus, & Arnulphus diaconus, & poſtea epiſcopus Conſentinus, vir prudens & nobilis appellantes Romam profecti ſunt, conſentiente comite Raimundo, qui Radulphum eamdem viam arripere compulit. Arnulphus in Siciliam prior adveniens, Rogerium regem convenit, eique dixit: Ecce! in manus tibi datur hoſtium immaniſſimus, patriarcha Antiochenus, qui tibi & tuis Antiochiam abſtulit. Vide, quomodo eum habeas, certus, quia per eum ad hunc comitatum hereditario jure tibi debitum, aperum tibi parare poteris introitum. Radulphus igitur Brunduſium applicans, juxta Rogerii mandatum, ſublatis omnibus, quæ ſecum detulerat, vinctus traditur Arnulpho in Siciliam ante Regem pertrahendus. Sed ut erat homo prudens & facundus, habitis cum eo familiaribus colloquiis, receptis omnibus, ſpondens, quod ad eum rediret, cum omni honeſtate Romam dimittitur. Hic difficiles habuit ad Papam introitus, quia ſuam eccleſiam Romanæ parem, imo primogenitam dixerat. Intervenientibus tamen amicis, cum multa ſuſceptus eſt magnificentia. Ejus adverſarii protulerunt libellos accuſatorios: verum tota curia cognoſcens, quia res neceſſarias ad plenam fidem faciendam non attulerant: utrique parti ſignificatur, ut quieſcant, quouſque Papa legatum Antiochiam dirigat, qui ibi habita teſtium & inſtrumentorum copia, de cauſa plenius cognoſcere poſſit.

Ibid. Radulphus pallio, quod ſibi ſumpſerat, cardinalibus reddito, aliud ſumptum de corpore B. Petri per primum diaconum recepit, ſicque dimiſſus ad Rogerium reverſus eſt: & ſæpius cum eo collocutus, in ejus triremibus in Syriam devectus eſt. Poſtquam ad portum S. Simeonis appulit, eccleſiæ ſuæ ſcribit, ut certo die extra civitatem ei cum proceſſione ſolemniter occurrant. Clerus, qui cum oderat, comitis favore fretus, ei obedire noluit, imo perfecit, ut Princeps ei civitatis introitum interdiceret. Radulphus ſeceſſit in monaſterium, quouſque Edeſſæ comes eum recepit. Demum amicorum interventu placatus Antiochiæ princeps eum revocavit. Petrus Lugdunenſis Archiepiſcopus non multo poſt a Papa miſſus legatus venit in Syriam, ſed devotionis cauſa Hieroſolymam profectus eſt. Urgentibus eum Lamberto & Arnulpho, ut Antiochiam acceleraret, Accon rediit, ubi gravi correptus ægritudine veneno, ut dicitur, in potum miniſtrato, mortuus eſt. Falco poſt illum electus eſt Lugdunenſis Archiepiſcopus. Tunc adverſarii

CHRISTI AN. 1142.

ſerit Patriarchæ ſpe ſua fruſtrati, & deſtituti auxilio, pacem ſupplices poſtulant, accuſationi renuntiare parati. Lambertus in archidiaconatum reſtituitur. Arnulphus vero nihil humanitatis inveniens, Principis iterum fretus auxilio Romam proficiſcitur, ibique precibus inſiſtens obtinet, ut Albericus Oſtienſis epiſcopus in Syriam legatus dirigatur.

Ibid. & Concil. tom. 6. ed Hard. *Antiochena ſynod.*

Albericus Hieroſolymæ completis orationibus, Patriarcham & univerſos regni pontifices ad ſynodum convocat apud Antiochiam pridie Kalendas Decembris anni milleſimi centeſimi quadrageſimi ſecundi celebrandam, & illuc cum omni celeritate contendit. Adfuere Willelmus patriarcha Hieroſolymitanus, Gaudentius Cæſarienſis Archiepiſcopus, Anſelmus Bethlehemita epiſcopus, Fulcherius Tyrienſis Archiepiſcopus, & duo ejus ſuffraganei, Bernardus Sidonienſis, & Balduinus Berytenſis. De provincia autem Antiochena, quoniam erant viciniores, adfuere univerſi, ſcilicet Stephanus Tarſenſis Archiepiſcopus, Gerardus Laodicenſis, Hugo Gebalenſis, epiſcopi, canonicorum cauſæ faventes: Franco Hierapolitanus, Gerardus Gorycienſis, Serlo Apamienſis Archiepiſcopus, qui patriarchæ Antiocheno præſtabant auxilium: Alii in neutram partem inclinabant.

Die ſtatuta reſidentibus his omnibus cum abbatibus in eccleſia principis Apoſtolorum, & pontificalibus indutis, præſidente legato, lectus eſt mandatorum domini Papæ tenor. Tum accuſatores Arnulphus & Lambertus archidiaconus, quamvis beneficii reſtitutionem obtinuiſſet, quibus alii complures adjuncti ſunt, dicunt, ſe paratos ad accuſandum procedere, & ſubire, ſi deficiant, talionem. Radulphum autem accuſarunt, de enormi & contra regulas SS. Patrum ejus in patriarchatum introitu, & de ejus incontinentia, & de ſimoniacis operibus. Hiſque inſtanter poſtulantibus, ut ſe præſentem exhiberet, mittuntur qui eum ad ſynodum ſolemniter invitent, & ut ad objecta veniat reſponſurus, moneant. Ille vero venire noluit. Eaque die nihil amplius proceſſum eſt. Secunda die rurſum convenientes, edicto citatorio rurſus Radulphum evocant, qui venire recuſavit. Interim Serlo Apamienſis, qui aderat ſine veſtibus pontificalibus, interrogatur a legato, quare reliquis fratribus non conſonaret, & quare ad accuſandum, ſicut aliquando fecerat, non procederet? Reſpondit: Feci contra ſalutem animæ meæ, detrahens patri meo . . . nunc ab errore devio me revocans, nec eum accuſare, nec eum judicare præſumo, ſed pro ejus ſtatu & incolumitate paratus ſum uſque ad mortem decertare. Præcipitur exire: & data eſt in eum ſententia excommunicationis, & degradationis, ſive juſte, ſive aliter, ab omni officio ſacerdotali & pontificali depoſitus eſt. Tantus timor comitis Antiocheni, in partem legati nimium proclivis, omnes invaſerat, ut jam contradicendi nulla libertas alicui præſtaretur. Incendebat eumdem Principem quidam Petrus Armenus, præſidii civitatis cuſtos, vir malitioſus. Sperabat enim, Haymericum nepotem ſuum, quem Patriarcha decanum fecerat, favore Principis Radulpho ſubſtituendum, ſi deponeretur: quod & factum eſt. Serlo ſic depoſitus Antiochia egrediens in ſuam diœceſim ſe contulit: perveniens que ad caſtrum Harene, ægritudine præventus lecto decubuit, & converſus ad parietem, & injuriarum enormitatem non ferens expiravit.

Ibid.

Tertia die convenientes tertio dirigunt, qui Patriarcham peremptorio citent edicto: qui ſive ſuam conſcientiam, ſive Principis violentiam timens, venire omnino negavit. Erat autem in palatio cum familiaribus ſuis, multo ſtipatus equitum & popularium comitatu, qui, niſi Principis timuiſſent potentiam, legatum cum univerſis, qui ad ejus depoſitionem convenerant, urbe depellere parati erant. Legatus videns quod ad ſe venire nolebat Patriarcha, de Principis confiſus patrocinio, in palatium aſcendit: ibique data in eum depoſitionis ſententia annulum & crucem compulit violenter reſignare. Inde jubente legato, Principi traditos, & vinculis miſerabiliter alligatus, ignominioſe tractus eſt apud monaſterium S. Simeonis in monte eminentiſſimo ſitum, & carceri mancipatus eſt. Sed poſtea elapſus Romam profectus eſt, ibique aliquatenus gratiam ſedis Apoſtolicæ aſſecutus, dum redire maturaret, veneno hauſto, quonam porrigente neſcimus, miſerabiliter interiit. Clerus Antiochenus jam elegerat Haymericum decanum, virum illiteratum. Eum ſuggeſtione Principis, & interventu munerum factum eſſe Patriarcham dicitur. CHRISTI AN. 1143.

Legatus bis peractis Hieroſolymam reverſus eſt, ubi uſque ad ſolemnitatem paſchalem anni milleſimi centeſimi quadrageſimi tertii moram faciens, habito prius conſilio cum prælatis eccleſiarum, tertio poſt ſanctum Paſcha die, una cum domino Patriarcha, templum Domini ſolemniter dedicavit. Qua celebritate completa, convocatis epiſcopis cum Patriarche concilium celebravit. Maximus Armenorum Pontifex ei interfuit, qui Catholicus dicitur. Cum eo de fidei articulis, in quibus a nobis diſſidet ejus populus, habitus eſt tractatus: & ex parte ejus promiſſa eſt in multis correctio. Albericus legatus poſt hæc Romam reverſus eſt. Ibid. *Hieroſolymitana ſynodus.*

Fulco Hieroſolymitanus rex ex equo prolapſus jam obierat, Idibus Novembris anni præcedentis, duos filios reliquit impubares, Balduinum & Amalricum. Regni poteſtas penes Meliſendam reginam eorum matrem reſedit, ei quippe hæreditario jure debebatur. Balduinus tamen, ejus nominis III., juvenis tredecim annorum formæ admirabilis, cui mentis quoque bene conſtitutæ reſpondebat habitus, cum matre coronatus fuit. Edeſſe Meſopotamiæ Metropolis, & Chriſtianitatis propugnaculum eodem anno ſic e Saracenis capitur. Armenius quidam civis Edeſſenſis, habitans in turri muro contigua, ob filiam ſuam a Principe civitatis corruptam, coquens animo vindictam, invitatos pactis intellinis Saracenos ipſa nocte nativitatis Dominicæ intromiſit in urbem: qui irruentes in populum ſecure in eccleſia excubantem, Archiepiſcopum quidem altari aſſiſtentem mactarunt, populum vero non reſiſtentem, ſed ſubiti ceſus ſtupore rigentem gladiis trucidarunt. Chriſtianæ religionis cultus trans Euphratem funditus deletus eſt. Guillelmus Hieroſolymorum patriarcha poſt biennium anno decimo quinto ſui pontificatus obiit. In hanc ſedem translatus eſt Fulcherius Tyrienſis: cui ſuffectus eſt Radulphus, natione Anglus, Regis cancellarius. Cleri pars ejus electioni contradixit, & Papam appellavit. Radulphus tamen favore Regis, quamvis ei ſe opponerent Patriarchæ, & Joannes Piſanus Tyrienſis archidiaconus, qui poſtea fuit cardinalis, Tyrienſem eccleſiam per biennium adminiſtravit. Neubrig. l. 1. de ſep. chriſt.

XLVIII. Bituricenſis eccleſia in Gallia, morte Alberici ſui paſtoris non mediocriter deſolata, gravi ſchiſmate conciſſa eſt. In tantum hæc diſcordia proceſſit, ut uſque ad Papam & Franciæ regem pervenerit. Hæc ſedes jam per annum & tres menſes vacaverat, cum cleri pars, aſſentiente Rege, Cadurcum quemdam huic præficere volebat. Altera pars Petrum, Haimerici Romani cancellarii conſobrinum elegerat. Papa vero cancellarium diligens, Petrum in Archiepiſcopum conſecratum miſit Bituriges: Cadurcum vero omni eccleſiaſtico honore privavit. Rex indignatus id eſſe factum contra voluntatem ſuam, publice juravit, quod ſe vivente Petrus non eſſet Archiepiſcopus, eique totius regni ſui introitum interdixit. Innocentius id ubi reſciit, dixit, Regem puerum eſſe inſtruendum, ne talibus aſſueſceret, adjecitque, veram non eſſe libertatem, ubi quis excipitur e Principe; niſi forte docuerit coram eccleſiaſtico judice illum non eſſe eligendum, & per omne Regis dominium divini celebrationem officii interdixit. Chronograph. Mauriniacenſ. Nang. chron.

Theobaldus Campaniæ comes, qui multa in ea provincia ditiones poſſidebat, Petrum recepit, & ei omnes eccleſiæ obediebant. Rex iratus collecto exercitu Vitriacum Theobaldi comitis oppidum cepit, admotoque igne incendit eccleſiam, & in ea mille treceoti homines diverſi ſexus & ætatis periere. Hanc diſſenſionem auxit Radulphus Veromanduorum comes, uxorem ſuam, quæ Theobaldi neptis erat, ſub prætexto conſanguinitatis repudiavit, & in matrimonium accepit Petronillam Eleonoræ Francorum reginæ ſororem. Tres epiſcopi, nempe Simon Tornacenſis ejus frater, Bartholomæus Laudunenſis, & Petrus Silvanectenſis illud repudium approbavere. Theobaldus ad Papam querelas detulit, & in ejus gratiam eidem ſcripſit S. Bernardus, affirmans, eum cauſæ juſtitiæ & fidelitatis erga ſedem Apoſtolicam, a Ludovico rege male haberi. Innocentius Papa Ivoni cardinali in Gallia ſuo legato præcepit, ut Veromanduorum comitis poſſeſſiones interdicto ſupponeret, & tres prædictos epiſcopos ab officio ſuſpenderet. Theobaldus autem, cum gravi bello premeretur, & ejus terra penitus deſolaretur, compulſus eſt Regi ſub jurejurando promittere, quatenus ſententiam excommunicationis datam in Radulphum Ibid. Bernard. epiſt. 217.

CHRISTI
AN. 1143.

dulphum faceret amoveri. Bernardus idem Papæ ſuaſit, quia ſemper eamdem ſententiam poſtea confirmare poſſet, ſi Radulphus datam fidem falleret.

Rex ſciens anathema mox innovandum in Radulphum, Bernardo ſcripſit; non ſine gravi querela, ut illud impediret, ob multa mala, quæ inde ſequerentur. Bernardus, qui Principum gratiam adulationibus captare vel fovere neſciebat, id ſe facturum negavit, ac Regem ſevere reprehendit, divinum ei comminatus judicium, ſi ea de cauſa pacem cum comite Theobaldo factam violaret; quippe qui, uti

epiſt. 220.

promiſerat, effecerat, ut Radulphus licet reus abſolveretur, & recidivam excommunicationem non petierat. Bernardus aliis literis rurſus Regem acrius ar-

epiſt. 221.

guit, quod pravis conſiliis adhæreſcens, pacis conſilia reſpueret, & comitis Theobaldi regiones vaſtaret hoſtiliter. Tum ſubjungit: At quidquid vobis de regno veſtro, de anima & corona veſtra facere placeat; nos Eccleſiæ filii, matris injurias, contemptum, & conculcationem omnino diſſimulare non poſſumus... non tacebo, quod cum excommunicatis iterato fœdus & ſocietatem inire ſatagitis: quod in necem hominum, combuſtionem domorum, deſtructionem eccleſiarum, diſperſionem pauperum, raptoribus & prædonibus adhæretis: non ſilebo, quod illicitum illud maledictumque juramentum inconſultiſſime uſurpatum a vobis contra Bituricenſem eccleſiam nunc ita tandem corrigitis, ut Chriſti ovibus apud Caſalaunum paſtorem præfici non ſinatis: inſuper & fratri veſtro Roberto ejuſque militibus domos epiſcopales contra jus & fas habitandas, & res eccleſiæ in hujuſmodi nefarios uſus profligandas audacter nimium exponatis. Dico vobis, non erit diu inultum, ſi hæc ita facere pergitis. Eccleſiam Remenſem ejuſque villas Robertus pariter vaſtaverat, eo quod Samſon Remenſis Archiepiſcopus cum Theobaldo Campaniæ comite belli ſocietatem iniiſſet.

epiſt. 222.

Bernardus aliis literis conqueſtus eſt apud Joſlenum Sueſſionenſem epiſcopum, & Sugerium abbatem S. Dionyſii, eoſque increpavit, quod tot & tanta mala non impedirent. Poſtea Joſleno minus aſpere ſcripſit velut ei ſatisfaciens, & ad ſtudium pacis adhortatur. Demum Stephano cardinali & Præneſtino epiſcopo, qui prius fuerat monachus Ciſtercienſis, tot Ludovici regis malefacta & injurias in eccleſias & epiſcopos expoſuit, orans, ut pro ea, qua valebat apud Papam gratia, daret operam, ut iis aliquod afferret remedium. Re poſtea diligentius conſiderata, & graviora mala timens, ſi ſchiſma invaleſceret propter interdictum, quod Galliæ regno Papa denuntiaverat:

Bernard.
epiſt. 219.

Bernardus literas dedit ad tres epiſcopos curiæ Romanæ, Albericum Oſtienſem, Stephanum Præneſtinum, Iymarum Tuſculanum, & Gerardum cancellarium, eoſque pro viribus hortatur & exorat, ne priora ſchiſmatis cicatrici nondum penitus obductæ novam plagam inducant. "Si qua vobis ſunt, inquit, viſcera pietatis, tantis vos opponite malis, ne in illa præcipue terra, nempe in Gallia, ſciſſura fiat, in qua ſolent ſciſſuræ aliæ reſarciri.... Regi puero pareatur, ſi fieri poſſit, ſalva in omnibus Eccleſiæ libertate, ſimul & Archiepiſcopo Petro Bituricenſi debita veneratione ſervata, quem manus Apoſtolica conſecravit. Hoc ipſe Rex humiliter petit, hoc noſtra univerſa citra-montana nimium jam afflicta Eccleſia ſuppliciter deprecatur. Alioquin damus manus morti, tabeſcentes & areſcentes præ timore & expectatione, quæ ſupervenerunt univerſo orbi. Deprecationem meam ſuper hoc ab anno præterito non exaudit, ſed indignatio, indignationem autem deſolatio pene univerſæ terræ ſecuta eſt."

Bernardus equidem ſolita apud Innocentium Papam gratia ſe excidiſſe tunc animadvertit. Ejus offenſionis duas cauſas refert. Prima eſt, quod de rebus plurimis Papam ſæpius interpellaſſet. Secunda. Quod cardinalis Joannis pecunias inconſulto Papa diſtribuiſſet iis, quibus dari teſtamento præſcripſerat. Utrumque data ad Innocentium epiſtola purgare tentavit.

Bernard.
epiſt. 228.
& 229.

XLIX. S. Bernardus circa idem tempus amiciſſime ſcripſit Petro Cluniacenſi conquerenti, quod ei non reſcriberet. Gaudeo, inquit, quod recaluiſtis priſcæ amicitiæ recordari, & vel læſum revocare amicum. Libenter redeo revocatus: Felix qui revocor. Nullarum jam memor ſum injuriarum... intimus vobis denuo factus, ſicut dignamini ſcribere.... Decretum eſt mihi, ultra non egredi monaſterio. Bernardi literis humaniſſime reſpondit Petrus abbas, & ſuorum novam texens apologiam, exponit cauſas diſſenſionum inter Cluniacenſes & Ciſtercienſes. Quarum prima eſt, diverſitas conſuetudinum, licet omnes eamdem S. Benedicti regulam profiteantur. Secunda eſt ſuperbia & invidia, quæ inter religioſos facile naſcitur, dum quiſque ſui ordinis prærogativam tueri ſibi videtur. Unde fit, ut moriatur charitas, nam neque eum, cui invidet invidus, poteſt diligere. Præterea, ubi abeſt humilitas, abeſt & charitas, ut docet Apoſtolus, cum dicit, Charitas non æmulatur, non agit perperam, non eſt ambitioſa. Demum ſic concludit: Reſtat, ut vos, quem fortem columnam, cui innititur monaſtici ordinis ædificium, ſumma providentia præparavit, & velut rutilum ſidus exemplo verboque non ſolum monachis, ſed & toti Latinæ eccleſiæ noſtro tempore inſigniter lucens donavit: Reſtat, inquam, ut totam, quam potueritis, huic divino operi detis operam, & unius nominis & ordinis maximas congregationes nequaquam diſſidere ultra patiamini. Studui ego ſemper, ut ſanctos illos congregationis veſtræ monachos noſtris fratribus commendarem, & ipſos illis perfectæ unione charitatis, ſi fieri poſſet, inviſcerarem. Sic agere conſueverunt ſapientes in Chriſto ſuperiores.

CHRISTI
AN. 1143.
1. Cor. 13.

Petrus Venerabilis non ſolum pro ſuis ſcripſit, ſed etiam plurimum laboravit, ut quoſdam abuſus, qui localium ſuperiorum negligentia invaluerant, prorſus removeret. In generali capitulo ſui ordinis, frequentiora indixit jejunia. Secundo. Quædam indulta humanæ fragilitati corporum ſubſidia ſuſtulit. Inſtantibus tamen fratribus, hanc auſteritatem ſic temperavit, ut publicatis ſuis ſtatutis, in ſeptuaginta octo articulos digeſtis multas laxitates reſcinderet, imprimis eſum carnium ſanis prohibuit. Scandalum eo proceſſerat, ut monachi qualibet feria ſexta ſuis leguminibus & aliis ferculis adipes infunderent. Quod aliis omnibus adeo abſurdum videbatur, ut nec ipſi pauperes datas ſibi talium ciborum reliquias comederent: ſtatuitque, ut jejunia regularia ab Idibus Septembris uſque ad caput quadrageſimæ ab omnibus, ſemel in die comedendo, ſervarentur, exceptis paucis feſtis diebus. Refectiuncula poſtea ubique ſuperaddita tunc ignorabatur.

Petri
Clun.
ep. 13. l. 4.
Alcorani verſio.

Petrus Cluniacenſis, dum in Hiſpania pro monaſteriis ſui ordinis ordinandis commoraretur, magnis ſumptibus effecit, ut Alcoranus Mahumetis de lingua Arabica verteretur in Latinam, illiuſque exemplar miſit Bernardo, eique ſcripſit: "Fuit hæc mea intentio, ut morem illum Patrum ſequerer, quo nullam unquam ſuorum temporum vel leviſſimam hæreſim ſilentio præterirent, quin ei totis fidei viribus reſiſterent, & ſcriptis ac diſputationibus eſſe deteſtandam ac damnabilem eſſe demonſtrarent. Hoc ego de hoc præcipuo errore errorum, de hac fæce univerſarum hæreſum, in qua omnium diabolicarum ſectarum, quæ ab ipſo Salvatoris adventu ortæ ſunt, reliquiæ confluxerunt, facere volui, ne, ſicut lethali ejus peſte dimidius pene orbis infectus agnoſcitur, ita quam ſit execrandus & conculcandus, detecta ejus ſtultitia & turpitudine a neſcientibus agnoſcatur." Petrus ad eam verſionem uſus eſt Roberto Retenenſi, natione Anglo, Pampelonæ archidiacono, qui & Alcoranum in epitomem redegit. Petrus Bernardum viciſſim oravit, ut ſuum de præcepto & diſpenſatione librum ad ſe tranſmitteret.

L. Innocentius Papa Tiburtinos obſidione preſſos interim ad deditionem compulerat ſub honeſtis conditionibus; Romani vero infenſi, quod eos, a quibus magnam cladem acceperant, tam benigne tractaret, volebant, ut dejectis eorum muris omnes ſolum vertere cogeret: quod cum non impetraſſent, ſeditione facta novum creant ſenatum, & veluti prima libertate recepta, Tiburtinis bellum denuntiant. Papa veritus, ne urbis dominium Apoſtolicæ ſedi aliquando eriperet ejuſmodi conſpiratio, minis & muneribus, quantum potuit, obſtitit: at cum nihil proficeret, in morbum incidit, & die vigeſima quarta Septembris anni milleſimi quadrageſimi tertii in pace quievit, cum annos tredecim & menſes ſeptem ſediſſet: & ſepultus eſt in concha porphyretica Lateranenſis eccleſiæ, quam reparaverat. Tertia die ab ejus morte, Guido natione Tuſcus, presbyter cardinalis S. Marci ei ſucceſſit, & dictus eſt Cœleſtinus II. .... electionem ſuam ſic ſcripſit ad Cluniacenſes: Notum facimus dile-

Mabill.
tom. 2.
muſ. Ital.
Innocentio II. Papæ ſuccedit Cœleſtinus.
Cœleſtini P. epiſt.

CHRISTI AN.1143.

dilectioni veſtræ, quod domino noſtro bonæ memoriæ Papa Innocentio VIII. Kalendas Octobris defuncto, & in Lateranenſi eccleſia cum maxima clerí ac populi Romani frequentia tumulato, cardinales presbyteri, & diaconi, una cum fratribus noſtris, epiſcopis, & ſubdiaconis, clero ac populo Romano acclamante, partim, & expetente, tertia die in ipſa eccleſia, unanimi voto, & pari conſenſu, me indignum .... in Romanum Pontificem concorditer elegerunt. Demum ſe commendat eorum orationibus. Ille tamen erat ea prælatione digniſſimus, quoniam ei tria, quæ inter homines pene habentur præcipua, ſimul confluxerant, celebremque magiſtrum reddiderant: nobilitas ſcilicet generis, mentis induſtria in omni ſtatu æqualis, literarum quoque ſcientia multiformis. Ludovicus VII. Galliarum rex ad eum legatos pro pace ineunda miſit, quam ita dulciſſima impetratione obtinuerunt, ut in conſpectu illorum multorumque nobilium, benigne aſſurgeret, manuque elevata ſignum benedictionis contra Galliam faciens ipſam a ſententia interdictionis abſolveret. Verumtamen anno tantum ſequenti, mediante S. Bernardo, ſimultas, quæ inter regem Ludovicum, & comitem Theobaldum incanduerat, ſopita eſt. Porro hæc pax adeo firma fuit, ut Ludovicus rex poſt divortium cum Eleonora, & poſt mortem Conſtantiæ ſecundæ ejus uxoris, Adelam Theobaldi filiam matrimonio ſibi junxerit, ex qua Philippus cognomento Auguſtus, qui patri in regnum ſucceſſit, natus eſt.

Concil. tom. 6. edit. Hard.

Chronograph. Maurin.

Pſeudo-Robert. de mont. chron.

Concil. tom. 6. ed. Hard.

LI. Eodem ſedente, Henricus Wintonienſis epiſcopus ſedis Apoſtolicæ legatus, in media quadrageſima, Londoniæ ſynodum celebravit, cui Stephanus rex interfuit. Nullus enim honor clericis vel Eccleſiæ Dei a raptoribus deferebatur; & æque capiebantur, & redimebantur ut laici. Statutum eſt ergo, ne aliquis, qui eccleſiam cœmeteriumque violaverit, vel clerico aut viro religioſo violentas manus injecerit, ab alio quam ab ipſo Papa poſſit abſolvi. Unde clericis aliquantulum ſerenitatis vix illuxit. Statutum eſt etiam, ut aratra in campis cum ipſis agricolis talem pacem habeant in agris, qualem habent in cœmeterio, ſi extitiſſent. Excommunicaverunt autem omnes, qui contra hoc decretum venirent.

London. ſynodus.

LII. Joannes Comenus Græcorum Imperator, octavo die menſis Aprilis ejuſdem anni, cum annos viginti quatuor menſeſque ſeptem imperaſſet, in cilicio moritur. Manuelem filiorum natu minorem deſignavit Imperatorem. Saluberrimam edidit conſtitutionem adverſus provinciarum præſides, & magiſtratus, qui defunctorum epiſcoporum bona relicta invaderent; quod, ne amplius fieret, omnino pœnis cohibuit. Tunc etiam vacabat patriarchalis ſedes Conſtantinopolitana; Coſmas patriarcha ab ea depulſus fuerat, quod protegeret Niphonem monachum Bogomilum, qui in ſynodo damnatus, barba deraſa carceri mancipatus eſt. Manuel igitur Patriarcham conſtituit Michaelem monaſterii in inſula Oxia præpoſitum, virum liberalibus diſciplinis, humanioribuſque literis leviter quidem imbutum, ſed morum elegantia, rerumque divinarum ſcientia nemini inferiorem. Ejus viciſſim manibus in eccleſia Imperatorio diademate inſignitus eſt; ipſe vero centenarium auri in ſacra menſa depoſuit, & clero penſionem annuam duorum centenariorum aſſignavit.

Cinnam. lib. 1.

CHRISTI AN.1144.

LIII. Cæleſtinus Papa II. Romanam Eccleſiam rexit menſes quinque, & dies tredecim, & anno milleſimo centeſimo quadrageſimo quarto mortuus, die nona Martii, & in baſilica Lateranenſi ſepultus eſt. Poſt triduum cardinales convocati Gerardum Caccanimicum, civem Bononienſem, quem Honorius II. ex canonico regulari cardinalem creaverat, elegere, & Lucium II. in conſecratione nominarunt. Diverſarum eccleſiarum ſtatui conſulere volens, duos legatos a latere ſuo mittere curavit, Albericum Oſtienſem in Franciam, Haimerum Tuſculanenſem in Angliam. Urbani II. judicium, quo ſtatuerat, ut epiſcopi Britanniæ Turonenſi Archiepiſcopo ſubjacerent, confirmavit, & obedientiam, quam Dolenſi epiſcopo promiſerant, eis remiſit. S. Bernardo ſcripſit: " Nunc, ſicut accepimus, Nivernenſis comes contra juſtitiam, & Apoſtolicæ ſedis authoritatem, a dilecto filio Pontio Vizeliacenſi abbate violenter exigit, ut in qualibet querimonia in perſona ſua cum hominibus ſuis in curia ſua reſpondeat. Quod quidem nec ipſe abbas, nec prædeceſſores ſui hactenus feciſſe noſcuntur. Ideoque per Apoſtolica tibi ſcripta mandamus, quatenus eumdem comitem ex noſtra parte diligenter commoneas, ut pro beati Petri reverentia, cujus juris idem monaſterium eſſe dignoſcitur, ab ejuſmodi exactione deſiſtat, aut in præſentia venerabilium fratrum noſtrorum Oſtienſis, & Tuſculanenſis epiſcoporum, Apoſtolicæ ſedis legatorum, juxta tenorem ſedis Apoſtolicæ privilegiorum, quod juſtitia dictaverit, ab eodem abbate recipiet. Quod ſi hoc recipere noluerit, ipſum monaſterium tam injuſte opprimi pati non poterimus. " Datum Laterani decimo tertio Kalendas Decembris.

Sigon. *Cæleſtino Papæ ſuccedit Lucius II.*

Chronograph. Maurin. Luc. P. epiſt.

CHRISTI AN.1144.

Concil. tom. 6. ed.Hard.

Ibid.

Raimundus Toletanus Archiepiſcopus a Lucio poſtulavit, ut eccleſiæ ſuæ primatum confirmaret: quod ei Papa libenter annuit, datis ad eum ſequentibus literis, tertio Idus Maji. " Per præſentis, inquit, privilegii paginam, authoritate Apoſtolica ſtatuimus, ut per univerſa Hiſpaniarum regna primatus obtineas dignitatem. " Exceptionem tamen apponit, ſed ille ſpectat Metropolis, non autem primariæ juriſdictionem. " Epiſcopales ſedes, inquit, quæ in præſentiarum juſte, & quiete poſſides, eidem Toletanæ eccleſiæ tanquam Metropoli, ſubditas eſſe decernimus .... Porro illarum diœceſes civitatum, quæ Saracenis invadentibus Metropolitanos proprios amiſerunt, eo tenore veſtræ ſubjicimus ditioni, ut, quoad ſine propriis extiterint Metropolitanis, tibi ut proprio debeant ſubjacere. Si quæ autem Metropoles in ſtatum proprium fuerint reſtitutæ, ſuo quæque diœceſis Metropolitano reſtituatur, ut ſub proprii regimine paſtoris ſuper divini collatione beneficii ſemper glorietur. "

Alphonſus Portugalliæ rex ditionem ſuam Lucio Papæ vectigalem conſtituit, annuo cenſu unciarum auri quatuor, ea conditione, ut defenſionem ac ſolatium Apoſtolicæ ſedis haberet, & nullam poteſtatem alicujus eccleſiaſtici ſæculariſque domini, niſi tantum ſedis Apoſtolicæ, vel ipſius legatorum in terra ſua reciperet. Lucius autem poſt acceptas ejus literas, ad eum reſpondens laudat hominium, quod Innocentio Papæ fecerat, & ſibi per literas promiſerat, " Ut tam tu, inquit, quam hæredes tui de terra ipſa quatuor uncias auri ſingulis annis Romano Pontifici perſolvatis. " Alphonſum autem, licet ſe Regem inſcripſerit, tantum ducem ſalutat, quoniam Alphonſus Hiſpaniarum Imperator ejus regiæ dignitati ſe totis viribus opponebat: hinc nonniſi ſub Alexandro III. Regis titulum obtinuit.

Baluz. miſcel. tom. 2.

Lucius Papa Romanos expertus rebelles, Conradi Imperatoris adverſus eos implorat auxilium, & quomodo provinciis Romanæ Eccleſiæ datis eum ſpoliare tentaverint, ſic exponit: " Populus Romanus nullas inſaniæ metas ponere volens, ſenatoribus, quos ante inſtituerat, patricium adjiciunt, atque ad hanc dignitatem Jordanem Petri Leonis filium eligentes, omnes ei tanquam Principi ſubjiciuntur. Deinde Pontificem ſuum adeunt, ac omnia regalia ejus, tam in urbe quam extra poſita, ad jus patricii ſui repoſcunt: eumque more antiquorum ſacerdotum de decimis tantum, & oblationibus ſuſtentari oportere dicentes. " Has literas, & Guidonem Piſanum cardinalem, & cancellarium, alioſque Papæ legatos, antiquorum privilegiorum renovationem poſtulantes honorifice ſuſcepit Imperator. Contra vero rebellium legatos rejecit, eorumque literis non reſpondit, quamvis hæc ejus nomine, ac pro ipſius honore ſe feciſſe ſignificarent. Non omnes Romani huic conſpirationi conſenſere; Ptolomei, Frangipanes, & plures Jordanis conſanguinei aliique ex nobilioribus familiis ex parte Papæ ſtabant. Lucius Papa hinc factus animoſior, ut refert Gotfridus Viterbienſis hujus temporis ſcriptor, ſenatum extinguere tentavit. Itaque cum ingenti militia capitolium Romæ conſcendit, ut ſedentes ibi ſenatores cum dedecore removeret. Senatus autem populuſque Romanus ad arma converſus, Papam cum ſuis a capitolio repellit, ubi Papa, ſicut audivimus, lapidibus magnis percuſſus, uſque ad obitus ſui diem, qui proxime ſecutus eſt, in ſede non ſedit: obiit autem quinto Kalendas Martii, ſeu die vigeſima quinta Februarii, anno milleſimo centeſimo quadrageſimo quinto, poſtquam ſediſſet menſes undecim, & dies quatuordecim: in Lateranenſi baſilica ſepultus eſt.

Luc. P. epiſt. 2. Concil. tom. 6. ed Hard. *Romanor. rebellio.*

Otto Friſing.

Gotfrid. chron.

Lucii P. mors.

CHRISTI AN.1145.

L I B E R L.

Eugenius Papa III. Armeniorum legatos recipit, qui ejus communionem, & judicium circa celebrationem Euchariſtiæ expetunt, & recipiunt. Deinde plures ſcribit epiſtolas ad componendum eccleſiæ Hiſpanicæ ſtatum, ubi, ſicut in Africa, Mauri Chriſtianos perſequebantur. Arnaldi Brixienſis Romæ ſectatores coercet: & cum Imperatore reconciliatur: pacem etiam ſancit cum Willelmo rege Siciliæ, cui dat inveſtituram, ejuſque hominium ſub annuo cenſu recipit. Arnaldus Brixienſis rurſus Romanos ad rebellionem commovet, ſparſis ſuis erroribus. Eugenius auxilium Imperatoris implorat, atque in Galliam ſe recipit: hic honorifice ſuſceptus plures celebrat ſynodos. Gilbertus Porretanus Pictavienſis epiſcopus in Pariſienſi ſynodo erroris accuſatur: in Remenſi quoſdam articulos retractat, & quidam ejus libri damnantur, donec corrigantur: ſed ſervat ſuum epiſcopatum. Ibidem damnatur quidam Eon fanaticus. Ludovicus VII. Francorum rex ſacram expeditionem ſuſcipit, quam ſuis concionibus, & miraculis multum promovet S. Bernardus ita, ut Conradus Imp. cum multis Principibus crucem ſuſcipiat. Hæc tamen expeditio fuit infeliciſſima. Papa Romam revertitur, Arnaldum ejicit, qui captus ab Imperatore flammis addicitur. S. Bernardus multos Albigenſes novos hæreticos ad Eccleſiam reducit, & alios coercet: confutat Henricum hereticum, cujus aliquot diſcipuli prope Coloniam deprehenſi flammis addicuntur. Metenſes cum vicinis Principibus reconciliat: & ſcribit libros quinque de conſideratione plenos monitis ſapientiſſimis. S. Malachiam Hyberniæ primatem ſuſcipit, adeſtque morienti, & ſcribit ejus vitam. Ipſe demum migrat ad Deum. Petrus abbas Cluniacenſis ſcribit adverſus Petrobruſianos in Aquitania tumultuantes. Publicani damnantur in Oxonienſi ſynodo, & puniuntur. Eugenio Papæ ſuccedit Hadrianus IV., & coronat Fridericum Imperatorem: Romani, quorum poſtulata contempſerat, ad arma convolant, ſed cum magna ſtrage vincuntur. Græci Italiam invadentes victi recedunt. Henrico Angliæ regi Papa concedit, ut Hyberniam occupet: & jubet, ut epiſcoporum bona relicta eorum ſucceſſoribus reſerventur. Pictura quædam, & vox in literis Papæ, quæ videbatur ambigua, & quamdam Imperatoris a Papa dependentiam in temporalibus indicabant, novum inter eos diſſidium excitant, quod Papa ſedat ſublata ambiguitate; ſed mox majus exardeſcit, quia Papa ſedem Ravennatenſem cuidam Guidoni conferre noluit, licet id inſtanter poſtularet Imperator, qui Guidonem in ea manutenuit: & licet utrimque plures pro pace laborarent, conciliari non potuit. Hinc poſt Hadriani mortem ingens ſchiſma naſcitur: Imperator enim Octaviani ſeu Victoris IV. partes ſuſcepit adverſus Alexandrum III., quem primum multoplures Cardinales elegerant. Imperator utriuſque juris judicium ſibi vindicans, convocatis pluribus epiſcopis, Octavianum in Papienſi conventu legitimum Papam declarari curat. Alexander, qui ejus judicium ſubire noluerat, ipſum cum ejus antipapa, & fautoribus excommunicat, & ſecedit in Franciam: hicque poſt breve tempus a regibus Franciæ, & Angliæ ut Petri ſucceſſor agnoſcitur: eorumque exemplum ſequuntur alii Reges, & Principes. Illius partes plurimum promovere S. Petrus Tarentaſius, & Arnulphus Lexovienſis epiſcopus. Francorum rex ab eo prope defecit, hortante Imperatore: ſed ejus fraude in quodam colloquio cognita, brevi reſipuit. Plures ſynodi pro reformatione morum atque diſciplinæ celebrantur. Henricus Upſalenſis epiſcopus, & Ericus Sueciæ rex martyrio coronantur. Inter ſcriptores eccleſiaſticos floruere S. Bernardus, Petrus abbas Cluniacenſis: Lombardus, dictus magiſter ſententiarum: Anſelmus Havelbergenſis, qui dialogos adverſus Græcos compoſuit: & Gratianus compilator decretalium.

Christi An. 1145. Onuphr. *Eugenius III. Papa.*

I. CUM ſenatus populuſque Romaous poſt mortem Lucii II. tumultuarentur, & ex eligendi Pontificis mora periculum Eccleſiæ immineret: Cardinales convenientes in proximam eccleſiam monaſterii S. Cæſarii, illic Dei nutu, contra morem decreto ſynodi ſub Stephano III. celebratæ inductum, extra ſuum collegium elegerunt Petrum Bernardum, natione Piſanum, monachum Ciſtercienſem, & diſcipulum S. Bernardi, qui eum abbatem monaſterio S. Vincentii, & Anaſtaſii præfecerat, virum probitate inſignem, & prudentia in rebus obeundis locupletem, eumdemque ad Lateranenſe palatium deducentes, in Apoſtolica ſede collocarunt, & Eugenium III. Christi An. 1145.

nun-

Christi An. 1145.

Anonym. Caſſin.

nuncuparunt, tertio Kalendas Martii. Cum proxima Dominica conſecrationem apud S. Petrum ex more ſuſcipere pararet, cognito Romanorum perverſo conſilio, qui ejus electionem violenter retractare diſpoſuerant, niſi eorum ſenatum, & patricium Apoſtolica authoritas confirmaret, eiſque regalia traderet,

Otto Friſing.

cum omnibus cardinalibus, & epiſcopis Roma egreſſus fugit, & apud Farfenſem abbatiam Pontifex conſecratur, die quarta Martii.

Bernard. ep. 238.

Inde Viterbium veniens Paſcha celebravit, ibique per octo menſes commoratus eſt.

S. Bernardus, qui jam cardinalibus, & epiſcopis de ejus electione velut jocando ſcripſeret, eidem Pontifici literis gratulatus, ſimul hortatur ad munus Apoſtolicum fortiter obeundum, ut conceptæ de ſe multorum opinioni reſpondeat. “ Supereſt, inquit, ut hac facta mutatione tui, ipſa quoque, quæ tibi commiſſa eſt, Domini tui ſponſa mutetur in melius ... ſi amicus ſponſi es, ne dixeris dilectam ejus principem meam, ſed principem, nihil tuum in ea vindicans, niſi quod pro ea, ſi oportuerit, etiam animam tuam donare debes. Si Chriſtus te miſit, æſtimabis, te non miniſtrari, ſed miniſtrare veniſſe: & miniſtrare non ſolum ſubſtantiam, ſed ipſam quoque animam.

1. Cor. 1.

Verus ſucceſſor Pauli dicit cum Paulo: Non quia dominamur fidei veſtræ, ſed adjutores ſumus gaudii veſtri. Petri hæres audiet Petrum

1. Petr. 5.

dicentem: Neque ut dominantes in clerum, ſed forma facti gregis .... Alioquin, per quem alium hæc tam debita libertas ſperabitur, ſi tu, quod abſit, in Chriſti hæreditate quæras, quæ tua ſunt, qui jam & ante didiceras, non dico tua non retinere, ſed nec tuus eſſe .... Aſcendiſti in altum: noli altum ſapere: ſed time, ne forte contingat,

Pſal. 101.

ſero miſerabilem illam emittere vocem: A facie iræ, & indignationis tuæ elevans alliſiſti me; altiorem quippe locum ſortitus es, ſed non tutiorem; ſublimiorem, non ſecuriorem. Terribilis eſt locus iſte, locus, inquam, in quo ſtas, terra ſancta eſt; locus Petri eſt, locus Principis Apoſtolorum, ubi ſteterunt pedes ejus: locus illius eſt, quem conſtituit Dominus dominum domus ſuæ, & principem omnis poſſeſſionis ſuæ .... Quis mihi det, antequam moriar, videre Eccleſiam Dei, ſicut in diebus antiquis, quando Apoſtoli laxabant retia in capturam, non in capturam argenti vel auri, ſed in capturam animarum. Quam cupio illius te hæreditare vocem, cujus adeptus es ſedem? Pecunia, inquit, tua ſit tecum in perditionem .... Hoc vehementer expectat, & omnino expetit a te mater tua: hoc filii matris tuæ deſiderant, ut omnis plantatio, quam non plantavit Pater cœleſtis, tuis manibus eradicetur. Ad hoc enim conſtitutus es ſuper gentes, & regna, ut evellas, & deſtruas, & ædifices, & plantes ... Confortare igitur, & eſto robuſtus: manus tuæ in cervicibus inimicorum tuorum .... In omnibus tamen operibus tuis memento te eſſe hominem, & timor ejus, qui aufert ſpiritum principum, ſemper ſit ante oculos tuos. „

Bernard. ep. 362.

Bernardus tunc etiam ſcripſit Roberto Pullo cardinali, & cancellario: eum hortatur, ut Eugenio recens electo Pontifici ſtrenuum pro officio ſe adjutorem præbeat in negotiis Eccleſiæ. Pullus natione Anglus vir fuit literis, & eruditione clarus, & antiquus Bernardi amicus, literas Pariſiis profeſſus, Oxonienſem accademiam in Anglia inſtauravit. Innocentius II. ob ſingulares animi dotes eximiamque doctrinam eum Romæ evocavit. Lucius Papa II. eumdem primum ex ſua gente cardinalem creavit, & juſſit ſuum eſſe cancellarium. Octo ſententiarum ejus libros editos habemus, in quibus Theologicas quæſtiones de myſteriis, & ſacramentis tunc in ſcholis controverſas, ſcripturæ, & Patrum authoritate ſolvit: in eo leguntur quædam extraordinariæ opiniones.

Otto Friſing.

II. Arnaldus Brixienſis interim Romam ingreſſus ſeditionem inflammavit, proponens antiquorum exempla Romanorum, qui ex ſenatus conſultis, & juvenum fortitudine totum orbem ſuum fecerant. Quare reædificandum capitolium, renovandam dignitatem ſenatoriam, reformandum equeſtrem ordinem

Oſt chr. num. 31.

docuit. Nihil in diſpoſitione urbis ad Romanum ſpectare Pontificem, ei ſufficere judicium eccleſiaſticum. Romanus populus his cum patricio ſuo Jordane in furorem verſus, præfecturæ dignitatem abolentes, omnes Principes ac nobiles cives ad ſubjectionem patricii compellunt, & cardinalium, & illuſtrium laicorum domos ſubruentes prædam immanem diripiunt. Eccleſiam etiam S. Petri ſacrilege incaſtellare non metuunt. Peregrinos cauſa orationis advenientes, ad oblationem quæſtus gratia plagis & verberibus cogunt, ac quoſdam ea ipſis offerre nolentes in templi veſtibulo occidere non verentur.

Christi An. 1145.

Armeniorum legati.

Ibid.

III. Armeniorum epiſcoporum, eorumque Metropolitani, quem Catholicum vocant, legati venerunt ad Eugenium Papam, eique ex parte illius eccleſiæ ſubjectionem omnimodam offerentes, viæ ſuæ cauſas aperiunt, nimirum quod, cum inter ipſos, & Græcos, quædam in ſacrificii ritibus eſſet diſcrepantia, dum, licet in conficienda Euchariſtia pane fermentato, ſicut illi, uterentur, tamen aquam vino non admiſcerent; & Nativitatem Domini, & Epiphaniam unam facerent feſtivitatem; & de his Romanam Eccleſiam elegiſſent judicem, a qua formam ſacrificii juxta conſuetudinem ejus ſibi tradi depoſcerent. Itemque, quod eſſent in confinio Armeniæ quædam gentes, quæ fœtus ſuos fœtentes generarent, ſed ad Armenios tranſmiſſi, ſtatim atque baptiſmatis aqua tincti eſſent, innatum fœtorem amitterent: qui tamen mox ad cultum paganiſmi redirent. De his, quid agendum eſſet, Papam conſuluerunt. Iidemque a ſummo Pontifice de omnibus diligenter inſtructi ſunt. Addit Otto Friſingenſis, qui præſens aderat, Eugenium die dedicationis eccleſiæ S. Petri coram eis Miſſarum ſolemnia celebraſſe, unumque ex legatis epiſcopum affirmaſſe, ſe vidiſſe ſuper caput ejus radium ſolis coruſcare, & in ipſo duas columbas aſcendentes, & deſcendentes: Cumque nullum aditum, per quem lux illa ingrederetur, inveniſſet, divinitus id factum eſſe cognoſcentem, ad obedientiam Romanæ ſedis amplius accenſum fuiſſe. Armenii, ſi hæc pauca tantum ſupradicta retulerunt, ſuppreſſis aliis majoribus, quæ ſpectant ad fidem, & in quibus diſſidebant, Eccleſiæ Romanæ communionem ſubdole furati ſunt, ut fert illius gentis ſubdolum ingenium.

Ibid.

Gabalenſis epiſcopus ex Syria eodem tempore venit Viterbium, & de patriarcha ſuo Antiocheno, & de matre Principis conqueſtus eſt, & ſedis Apoſtolicæ authoritatem imploravit, ut decimas ſpoliorum Saracenis ablatorum obtineret, exemplo Abrahæ, qui eas Melchiſedecho dedit. Audivimus eum, addit idem Otto Friſingenſis, Tranſmarinæ eccleſiæ periculum poſt captam Edeſſam lacrymabiliter conquerentem, eaque de cauſa Alpes tranſcendere volentem, ut Romanorum, & Francorum regis auxilium imploraret.

Chron. Maurin. Eugen. III. Pap. epiſt. 1. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Labbè.

Eugenius optaſſet, tam ſancto operi manum præſens imponere, ſed Romanorum tyrannide præpeditus non potuit. Itaque literis ad Lodovicum VII. Francorum regem datis, ſollicitavit eum ad profectionem in terram ſanctam ſuſcipiendam, omneſque Principes, & univerſos fideles in Galliis conſtitutos ad idem bellum hortatus eſt: cruce ſignatis plenam conceſſit indulgentiam: eorum uxores, filios, & bona ſub ſedis Apoſtolicæ protectione ſuſcipit; eos, qui ære premebantur alieno, ab uſuris de præterito ſolvendis abſolvit, licentiamque dedit, ut terras cæteraſque poſſeſſiones ſuas, poſtquam commoniti propinqui aut domini, ad quorum feudum pertinebant, commodare pecuniam recuſaſſe, eccleſiis vel perſonis eccleſiaſticis, vel aliis quoque fidelibus oppignorare poſſent. Datum Vetrallæ prope Viterbium Kalendis Decembris. Papa ſancto Bernardo curam illius expeditionis promovendæ dedit.

Otto Friſing. Chron. 7.

Eugenius Romam redit.

Eugenius dum pro liberatione terræ ſanctæ ſic laboraret, Deus ejus inimicos, nempe Romanos, expugnavit. Pontifex Jordanem eorum patricium cum ſuis fautoribus anathemate percuſſit, adjunctaque Tiburtinis ſua militia, Romanos coercuit, ac pacem petere coegit: quæ his conditionibus inita eſt, ut patriciatus dignitatem ab ipſis nuper introductam abolerent, & præfectum, quem Pontifices conſtituere conſueviſſent, ipſi vero expuliſſent, in priſtinam dignitatem reciperent, atque ſenatores ex Papæ authoritate tenerent, ſicque in urbem rediens Eugenius, ingenti omnium lætitia exceptus eſt, ibidemque Domini Nativitatem celebravit. Anno ſequenti millesimo centeſimo quadrageſimo ſexto, Romani ſeditionem redintegrantes, rurſus ab Eugenio

Christi An. 1146.

poſtulant, ut Tibur evertat, vimque minantur, ſi poſtulata non impetrent. Eugenius habito cum cardinalibus conſilio, rurſus urbe excedere, atque in Franciam ire conſtituit, ſeceſſitque trans Tyberim. S. Bernardus, auditis his ſeditionibus, literis

CHRISTI AN. 1146.

S. Bern. ep. 243. ep. 244.

Romanos increpat, quod tam inique in ſummum Pontificem ſe gerant, cum ipſius injuria in omnes Catholicos redundet, Deinde vindictam comminatur, niſi mox reſipiſcant, ac Deo, & Papæ reconcilientur. Aliam ad Conradum Romanorum Imperatorem dedit epiſtolam, quem hortatur ad defenſionem authoritatis pontificiæ adverſus Romanos rebelles.

Tornac. epiſcopat. reſtituitur.

IV. Eccleſiam ſuam a Noviomenſi, cui fuerat unita ante ſexcentos annos, ſeparare laborabant Tornacenſes, quibus poſtulata tunc Papa conceſſit. Anſelmum S. Vincentii Laudunenſis abbatem deſignavit Tornacenſem epiſcopum, electumque a legatis ejuſdem eccleſiæ, iiſdem poſtulantibus conſecravit.

Eugen. P. epiſt. 63. epiſt. 64.

Tornacenſes Noviomenſi epiſcopo ſacramento vel obedientia obſtrictos, ab eodem juramento, & obedientia, authoritate Apoſtolica abſolvit, & ut Anſelmo epiſcopo eadem fidelitate, & obedientia teneantur, præcepit. Ejus epiſtola data eſt trans Tiberim Idibus Martii: eumdemque Anſelmum Ludovico Francorum regi, & Theodorico comiti Flandriæ literis commendavit; eoſque hortatur, ut eum adjuvare, & manu tenere ſtudeant: ejuſque promotionis hanc affert rationem. "Tornacenſis eccleſia a longis retro temporibus paſtore proprio caruiſſe dignoſcitur. Unde ſicut multorum religioſorum, & diſcretorum virorum veridica relatione cognovimus, præter alia detrimenta, multa millia hominum abſque illa ſacri baptiſmatis unctione, quam fideles contra diaboli inſidias pugnaturi per manus epiſcoporum ſuſcipiunt, de præſenti ſæculo migraverint: & tam hæc, quam alia diverſis modis, tam animarum, quam corporum, in eodem epiſcopatu, propter proprii paſtoris abſentiam, damna plurima provenerunt." Exinde proprios epiſcopos habuere Tornacenſes, qui jam ab annis quinquaginta urgebant hanc ſeparationem: hinc Romanæ curiæ miniſtros a ſuis adverſariis pecuniam accepiſſe criminati ſunt Noviomenſes.

Expeditio ſacra in Gallia.

V. Ludovicus VII. Francorum rex, receptis Papæ literis, corde pio compatiens, Chriſtianis Syriæ ſubvenire conſtituit. Cum igitur in Natali Domini ejuſdem anni apud Bituricas curiam celebraſſet, regni ſui epiſcopis, & optimatibus ſecretum ſui cordis revelavit. Tunc religioſus epiſcopus Godefridus

Odo de Diogil. l. 1. de profect. Lud. VII.

Lingonenſis, de Edeſſæ depopulatione, & oppreſſione Chriſtianorum peroravit, omniumque lacrymas excitavit, monens omnes, ut cum Rege ſuo ad ſubveniendum Chriſtianis, Regi omnium militarent. Res ad ampliorem dilata eſt deliberationem: ſtatutum ergo, ut omnes Vizeliaci circa Paſchæ feſtum anni milleſimi centeſimi quadrageſimi ſexti convenirent. Rex Romam Papæ nuntios ſuper hac re miſit. Condicto die omnes optimates adfuere; non

Concil. tom. 6. ed. Hard. *Vizeliacum concilium.*

defuit S. Bernardus Claræ-vallis abbas, qui cum quibuſdam prælatis de aſſumptione crucis prædicans, movit barones, & populum, ut ad vindicandas Chriſti injurias viribus totis inſurgerent: exponens eis, quanta mala Chriſtianis feciſſent infideles. Ubi primum Papæ literæ recitatæ ſunt, Rex primus proſiliens, & regina Eleonora cum magna devotione cordis ſignum crucis aſſumpſere, omneſque hortatus eſt, ut idem facerent. Epiſcopi, & barones ejus

Apud Bernard. ep. 423.

exemplo permoti, crucem unanimiter aſſumpſerunt. Idem zelus per totum regnum diffunditur, & certatim evolant omnes ad crucis ſignum in frontibus & humeris ſuis ſuſcipiendum. Hujus expeditionis promovendæ gratia ſtatutum eſt, ut omnes Dominica tertia poſt Paſcha Carnotum convenirent.

Ibid. *Carnot. ſynodus.*

Petrus Cluniacenſis invitatus eſt, eique ſic ſcripſit Bernardus: Utinam mereamur habere præſentiam veſtram. Quia enim magnis omnino magnorum virorum conſiliis hoc verbum conſtat egere, gratum profecto obſequium præſtabitis Deo, ſi negotium ejus a vobis non duxeritis alienum: ſed indictum jam priorum omnium Cluniacenſium capitulum, ne ire poſſet, eum detinuit. Carnotum ex omni Gallia convenerunt epiſcopi, & abbates: Amedeus Lugdunenſis, & Gofridus Burdigalenſis Archiepiſcopi ſoli defuere. Adſtitit Rex cum regni Principibus. Ibi S. Bernardus belli dux omnium conſenſu deligitur, cui cæteri Principes ſubjiciantur. Ille vero humili-

Bernard. ep. 256.

ter cauſatus hoc imperium a ſua profeſſione eſſe prorſus alienum, ſeque caſtrorum inſcium, huic eſſe imparem, illud recuſavit: quemadmodum ſcripſit Eugenio Papæ, quem monuit in cauſa tam univerſali, & tam gravi tepide non agendum eſſe, ac ipſius eſſe partes, adhortari Principes Chriſtianos, ut gladium materialem ſtringant adverſus Dei inimicos, qui fideles opprimebant, imminentique totius Chriſtianitatis ruinæ in Palæſtina totis viribus occurrant. CHRISTI AN. 1146.

Altera encyclica epiſtola, Germanos, Anglos, Longobardos adhortatus eſt ad defenſionem orientalis eccleſiæ, cujus eis dignitatem, & periculum proponit, nec non, & fructum, quem ex illa expeditione pro ſuarum animarum ſalute percipient: monetque, ne, cum ſint viri fortes, acceptam occaſionem, quam eis offert divina miſericordia, pro ſcelerum ſuorum indulgentia, negligant: Imprimis acriter duella perſtringit, ut ab illis eos deterreat. "Illi, inquit, ſe dare diſcrimini, inſaniæ eſt, non virtutis; nec audaciæ, ſed potius amentiæ adſcribendum eſt .... Tum addit: Audivimus, & gaudemus, ut in vobis ferveat zelus Dei; ſed oportet omnino temperamentum ſcientiæ non deeſſe; non ſunt perſequendi Judæi, non ſunt trucidandi, ſed nec effugandi quidem .... Vivi quidam apices nobis ſunt, repræſentantes Dominicam paſſionem; propter hoc diſperſi ſunt in omnes regiones, ut, dum juſtas tanti facinoris pœnas luunt, teſtes ſint noſtræ redemptionis .... convertentur tamen ad veſperam, & in tempore erit reſpectus eorum. Denique cum introierit gentium multitudo, tunc omnis Iſrael ſalvus erit, ait Apoſtulus." Demum propoſito eorum exemplo, qui Petrum eremitam inconſiderate ſecuti periere, monet eos, ne ſe cuiquam temere committant, etiamſi oſtendat literas, tanquam ab ipſo datas, ſed omnino falſas atque furtivas, ſed viros bellicoſos, & gnaros talium duces eligant, & ſimul proficiſcantur, ne aliter quorumdam violentiam ſuſtineant. Bernard. ep. 363. Rom. 11

Bernardus in Germaniam proficiſci conſtituit, ut populos ad crucem ſumendam impelleret, & a Judæis necandis retraheret. Quidam enim monachus, nomine Radulphus, quaſi a Bernardo miſſus, crucem contra Saracenos, & internecionem contra domeſticos Judæos concionabatur in urbibus, quæ Rheno adjacent, ubi populi plurimos Judæos tanquam religionis hoſtes occiderunt. Indoluere epiſcopi, ſe ipſis inconſultis, totam fere Germaniam perturbari. Henricus Moguntinus Archiepiſcopus, ea de re literis apud Bernardum conqueſtus eſt. S. Abbas ei humillime reſpondens, in Radulphum invehitur, atque, tria in eo reprehenſione eſſe digniſſima, uſurpationem prædicationis, contemptum epiſcoporum, homicidii approbati libertatem. Otto Friſing. in Freder l. 1. c. 37 Bernard. ep. 365.

Bernardus viæ ſe dedit, & ſub finem Octobris venit Wormatiam, & ſermone habito, innumerabilem ibi ſignavit populum ſignaculo militiæ Chriſtianæ. Deinde Francofurti convenit Conradum Romanorum regem, ſui quidem reverentiſſimum; facilem tamen in hoc negotio non invenit, nec perſuaſibilem, ut ad illud adduceretur. Bernardus Francofurto diſcedens, Bingium, oppidum prope Rhenum, navigio pervenit. Ibi S. Hildegardis virgo, cui antea per literas verba ſanctæ admonitionis tranſmiſerat, ſanctimonialibus præſidebat, & voluminibus ab ipſa conſcriptis diligenter reviſis, ad circumſtantes dixit: Hæc ſcripta non ſunt humanitus adinventa, ſed per Spiritum Sanctum divinitus inſpirata. Cumque capellanus ſanctæ Virginis multos ea tanquam ſomnia muliebria, & deſtructi cerebri deliramenta traducere aſſeruiſſet; Bernardus ad Hildegardem dixit: Tu filia chariſſima, non metuas opprobria hominum, Deum habens defenſorem. Ejuſdem S. Virginis meminit chronographus Antiſiodorenſis, affirmatque, quod frequentes extaſes pateretur. Vit. S. Bernard. l. 6. c. 11. Trithem chron. Hirſaug.

Bernardus menſe Novembri exeunte Conſtantiam venit, inductus precibus Hermanni Conſtantienſis epiſcopi, qui eum Baſileam, inde Argentinam deduxit. Bernardus in eis civitatibus plurima edidit miracula, quæ refert Philippus Leodienſis archidiaconus, qui præſens ea vidit, & poſtea vitam monaſticam in Claravalle profeſſus eſt, eaque decem teſtium præſentium authoritate confirmat, eorumque relationem per modum dialogi compoſuit. Philippus ait: Me præſente feria ſecunda, cæcus ſenex adductus eſt in eccleſiam, & poſt manus impoſitionem, illuminatum eum populus acclamavit, ut omnes audiſtis. Frowenus abbas: Ego hominem illum videntem vidi, & frater Gaufridus mecum. Franco: tertia feria Friburgi puerum cæcum mater obtulit in hoſpitio: dumque reportaret eum poſt manus impoſitionem, ego ipſe ſecutus ſum, & cum interrogaſſem puerum, clare ſe videre reſpondit: quod & in multis probatum eſt argumentis. Gaufridus: Bern. vit. l. 6. c. 3.

Sta-

CHRISTI AN. 1146. Statim ut ingreſſi ſumus eccleſiam, adoleſcens claudus ſigno crucis greſſum recepit. Epiſcopus Conſtantienſis: Omnes vidimus eum ante claura, cum populus in Dei laudibus acclamaret. Eberhardus: Ego ille ipſa die tres alios claudos erectos vidi. Gaufridus: In eccleſia vidi puellam, cujus arida manus reſtituta eſt ſanitati, de qua inter oblationes cantatum eſt .... Epiſcopus: Quid illud omiſiſtis, quod prima die Friburgi pro divitibus juſſit fieri orationem, ut auferret Deus velamen de cordibus ipſorum, quia pauperibus accedentibus, ipſi crucem ſuſcipere cunctarentur. Neque otioſa fuit oratio: ſed, ut ſcitis, ditiſſimi quique, etiam peſſimi, illius vici ſignati ſunt .... Eberhardus: Ego cum militibus domini mei contuli, & ex his, quæ jam illi viderunt, quam ego ipſe, numeravimus triginta ſex miracula, quæ facta ſunt ipſo die.

Ibid. c. 7. S. Bernardi itinerarium multis ubique ſignatum miraculis ſic proſequitur. Conradus rex generalem curiam, cui Bernardus adeſſet, Spiræ in die Natali Chriſti congregavit: ibique coronatus eſt. Bernardus laboravit, ut inter quoſdam Principes pacem reformaret, quorum inimicitiis exercitus Chriſti detinebatur. Conradus primum iter tranſmarinum averſatus eſt. Bernardus autem inter Miſſarum ſolemnia, præter morem, nullo rogante, concionem habuit, & in ejus fine Regem ut hominem tota libertate convenit. Proponebat enim futurum judicium, imperantem vero Chriſtum, & dicentem Regi, qui ante illius tribunal adſtabat: O homo, quid debui tibi facere, & non feci? Ex hoc enumerans regni culmen, divitias, conſilia, virilem animum, & corporis robur, ſic eum commovit, ut in medio ſermone non ſine lacrymis exclamaret: Agnoſco divinæ munera gratiæ, nec deinceps, ipſo præſtante, ingratus inveniar: paratus ſum ſervire ei, quando quidem ex parte ejus ſubmoneor. Et ſtatim in laudem Dei populus exclamavit. Rex igitur ſignatus eſt, & vexillum ab altari per Bernardi manum ſuſcepit: quod ipſe in exercitu Domini manu propria deportaret. Signatus eſt cum eo nepos ejus dux Fridericus junior, qui poſtea imperavit; ſignati ſunt & plurimi Principes. Sabbato, cum Innocentum feſtus ageretur dies, ... Rex convocavit omnes Principes & milites, qui ſignati erant: ſimulque reſidentibus univerſis, exhortatus eſt eos ſanctus abbas. Cunctis egredientibus, Rex ipſe cum Principibus Bernardum deducebat, ne turbæ eum comprimerent. Puer claudus oblatus eſt ei coram Rege: Ille ſigno crucis edito puerum attigit, & jubet coram omnibus ambulare; converſus autem ſanctus Pater ad Regem: Propter vos, inquit, factum eſt hoc, ut noveritis, quia Deus vere vobiſcum eſt, & acceptum eſt ei quod cœpiſtis.

Spiræ plurima facta miracula ibidem recenſet; his tamen præmiſit: Non crebra ſolent in illis conventibus apparere miracula, nec dedignatur Deus, ubi eſt tantus concurſus curioſæ multitudinis, revelare gloriam ſuam. Nullibi legimus, tot miracula facta fuiſſe etiam a viris Apoſtolicis pro converſione infidelium, & fidei dilatatione, quanta hic facta ſunt pro expeditione bellica, quæ fuit infeliciſſima, quamvis Bernardus, ſanato puero claudo, Regi dixiſſet, hoc ſignum eſſe factum, ut hanc expeditionem eſſe gratam Deo, qui vere cum ipſo eſſet, comprobaret. Hinc Philippi narratio ſuppoſitionis quibuſdam ſuſpecta videtur: præſertim cum non in Claravelle, quo ex Germania rediit author, & reliquum vitæ peregit, ſed in monaſterio vallis regiæ repertum ſit illius exemplar. Verumtamen cum

Otto Friſing. l. 1. Otto Friſingenſis epiſcopus, ſcriptor nobiliſſimus, S. Leopoldi Auſtriæ marchionis filius, qui ea ætate vivebat, teſtetur, Bernardum perſuaſiſſe Conrado regi & multis aliis Principibus accipere crucem, plurima in publico vel in occulto faciendo miracula, & Bernardus Regi victoriam numquam promiſerit, & brachium Domini non ſit abbreviatum, ex conjecturis rejici non debet Philippi narratio.

Ibid. Philippus ſic eam proſequitur: vir quidam in præſentia Regis & Principum unius oculi viſum recepit: unde plurimum congratulabantur, eo quod præſens eſſet dux quidam Græcus, miſſus a rege Conſtantinopolitano. Hic in capella Regis loquebatur Patri noſtro, cum mulier cæca ei oblata eſt:

Otto Friſing. l. 1. ubi vero ſignata eſt coram eo, ſtatim illuminata eſt, & Græcus ille plurimum compunctus eſt. Bernardus monachum Radulphum evocavit, præmonuitque, ne contra monachorum regulam per orbem vagando, propria authoritate verbum prædicationis aſſumeret ... Tandem ad hoc eum induxit, ut ſibi promiſſa obedientia, in cœnobium ſuum rediret, populo graviter indignante; & niſi ipſius ſanctitatis conſideratione revocaretur, etiam ſeditionem movere volente. CHRISTI AN. 1147.

Die tertia Januarii anni milleſimi centeſimi quadrageſimi ſeptimi curia ſoluta eſt. Bernardus cum ſuis Coloniam profectus eſt, ac multis in toto itinere miraculis claruit. Die nona Januarii pervenit Coloniam, & quia inſperatus fuit ejus adventus, minor fuit populorum frequentia; ſic nimirum gloriæ celator humanæ ſolemnes ſemper receptiones fugere conſuevit. Mane ingreſſus eccleſiam ad altare B. Mariæ Miſſam celebravit: ubi vero complevit, coram omni populo puella cæca illuminata eſt, & matrona dives, cujus crura arida a tribus annis incedendi penitus non valebant, reſolutis nervis ad ſignum crucis ſine dilatione ſtetit erecta. In pulpitum quoque, dum ſermonem apud populum habiturus aſcendiſſet, cæcus ſenex viſum recepit. Clericorum vitam prorſus infamem acriter coerguit, ac ſcripturæ regulis probavit eis continentiam. Vit. Bern. l. 6. c. 7.

c. 8. Dominica die, cum ad promiſſum ſermonem conveniſſet populus innumerabilis, Bernardus Miſſam celebravit, & poſt ejus celebrationem, innumera coram omnibus miracula contigerunt. Honorata mulier, quæ per quinquennium uno oculo cæca, multa ſeſe in medicos fatebatur inutiliter expendiſſe, ſub manu ſignantis viſum recepit .... Puella ſurda & muta confeſtim audivit & locuta eſt, & juvenem claudum ad orationem ſervi ſui Deus erexit. Bernardus poſt alia multa ſigna domum regreſſus ſtabat in feneſtra, & per ſcalam offerebantur infirmi, & multas ſanitates operatus eſt ... omnium teſtis eſt civitas Colonienſis: in publico quippe facta ſunt, ut Deus ab omnibus glorificetur, qui in Sanctis ſuis glorioſus eſt.

Bernardus Colonia profectus per Belgium Remos reverſus, in ſingulis urbibus, per quas tranſiit, non defuere miracula. Die feſto Purificationis ai Catalauni rex Francorum Ludovicus occurrit. Plurimi quoque Principes Galliæ & Germaniæ convenerunt, & legati regis Romanorum, & Vulfonis Bavariæ ducis, ut de via Jeroſolymitana communi conſilio tractaretur: hic etiam miracula multiplicata ſunt. Poſt biduum colloquii Bernardus ad Claramvallem rediit cum triginta ſociis, qui ejus inſtitutum profiterentur. Relatio longe plura continet prodigia, quæ etiam poſtea Deus per ſervum ſuum operatus eſt.

Dominica Septuageſimæ, anno milleſimo centeſimo quadrageſimo ſeptimo, apud Stampas congregati ſunt epiſcopi & nobiles; Bernadus adfuit ... interfuere legati Manuelis Græcorum Imperatoris, qui Ludovico regi porrexere epiſtolam adulatoriam; in ea plurima promittebat, quæ opere non implevit; utinam cruciati Principes ejus fraudes magis timuiſſent. Rogerius Siciliæ rex, ad quem legatos Ludovicus rex miſerat, remiſit viros nobiles, qui regnum ſuum in victualibus, & navigiis, & omni neceſſitate, & ſe vel ſuum filium itineris ſocium promittebat; ſed eos non audivere Principes. Itaque ejus nuncii abiere confuſi, & de Græcorum dolis prædicentes, quæ poſtea ſumus experti. Conradi Germaniæ, & Geyſæ II. regis Hungariæ legati obtulere literas, quibus tranſitum & commeatum ad alimoniam exercitus offerebant. Quapropter elegerunt viam per Græciam morituri, & ſic ſecunda conventus dies terminata eſt. Poſtremo congregati de regni cuſtodia deliberarunt, liberam enim adminiſtratoris electionem Rex eis permiſerat: cumque, quod erat melius, elegiſſent, S. Bernardus omnium nomine dixit: Te, Pater Sugeri, & Guillelmum Nivernenſem comitem monſtrans, elegerunt. Quod placuit omnibus; ſed comes Carthuſiæ ſe devoveret, quod cito poſt effectui mancipavit, & nec Regis, nec omnium precibus potuit revocari. Sugerius abbas S. Dionyſii ſolus ad tantum onus deſtinatur, quod nonniſi jubente Papa recepit. Rex proficiſcens ei ſocium dedit Samſonem Remorum Archiepiſcopum, & Radulphus Veromanduorum comes, ne deeſſet gladius ſæcularis, tertius additus eſt. Dies Pentecoſtes profecturis indicitur, Metenſis civitas ad novum conventum habendum eligitur. *Conventus Stampenſ.* Concil. tom. 6. edit. Hard. tom. 10. Lab & Odo de Diogil. l. 1.

Conradus Germaniæ rex menſe Februario generalem in Bajoaria curiam celebravit. Adam abbas Otto Friſing. l. 1.

Ebora-

CHRISTI AN. 1147.

Eboracenſis vir religioſus & honeſte eruditus, qui poſt Miſſam ſolemnem aſcendit ambonem, ac lectis Apoſtolicæ ſedis & Claræva lenſis abbatis literis, brevique exhortatione ſacta, pene omnibus, qui aderant, ſacram militiam profiteri perſuaſit. Accepere crucem tres epiſcopi, quos inter erat Otto Friſingenſis, & dux Noricorum Henricus frater Regis, innumerique comites & viri nobiles . . . ſed & dux Boemorum Boleslaus, & Guelpho prioris Henrici ducis frater eamdem profeſſi ſunt militiam. Repente ſic occidens ſiluit, ut non ſolum bella movere, ſed & arma in publico portare nefas haberetur. Germanorum exercitus in duas partes diviſi ſunt. Conradus rex in Aſcenſione Domini, ſeu die vigeſima nona Maji, iter per Hungariam capeſcit, ſecum habens Theotinum legatum, natione Germanum, & Portuenſem epiſcopum, & Fridericum Sueviæ ducem ſuum nepotem, & poſt multa incommoda Conſtantinopolim pervenit, die octava Septembris.

Chronic. reg S. Pantal. apud Eccard. tom. 1.

Principum, quorum ditiones Rheni litoribus adjacent, navalis exercitus, quinto Kalendis Maji Colonia movens, decimo tertio Kalendas Junii venit in portum Angliæ, ubi comitem de Arſcoth cum ducentis fere navibus tam Anglorum quam Flandrenſium invenit. Deinde in portum Hiſpaniæ venientes, ſexta feria ante Pentecoſtem in portum Galliciæ applicuerunt, qui a S. Jacobo diſtabat octo milliaribus. Ad cujus venerabile ſepulchrum venientes in vigilia Pentecoſtes, ſanctam ſolemnitatem egerunt. Deinde per alveum Tagi fluminis intrantes in vigilia S. Petri & Pauli Ulyſſipponam applicuerunt: & circa eam figentes tentoria, Kalendis Julii ejus ſuburbana ceperunt. Poſt hæc circa muros aſſultus varios, non ſine magno ſuorum & hoſtium detrimento, dederunt, machinas & turres erexerunt. Saraceni, qui abundabant alimentis, ſuis concivibus egentibus victum negarunt, & plures fame mortui ſunt. Horum pars maxima Chriſtianis ultro ſe obtulit, & baptiſmi gratiam ſuſcepit. Cum autem Germani turrim ligneam, quæ muro ſupereminebat, aſcendiſſent, ex qua fortiſſime pugnabant, Saraceni dextras ſibi dare petierunt. Algaita eorum princeps cum Chriſtianis convenit, ut exercitus omnem ſuppellectilem cum auro & argento acciperet: Rex autem Alphonſus civitatem cum tota terra & nodis Saracenis obtineret: conſummata eſt hæc victoria in ducentis millibus Saracenorum, in feſtivitate S. Urſulæ, ſeu die vigeſima prima Octobris. Hic fuit fructus illius expeditionis. Alphonſus alter Hiſpaniarum Imperator victis Saracenis Cordubam occupavit.

Divion. chron. *Eugenius Papa in Gallia.*

VI. Eugenii Papæ in Galliam adventus Ludovicum regem aliquamdiu detinuit. Eum Rex Divione Dominica mediæ quadrageſimæ honorifice ſuſcepit: Inde Pariſios venere, & Paſcha celebravere in eccleſia S. Dionyſii, ubi Rex pro more a B. Dionyſio vexillum & abeundi licentiam petiit, vexillum ſumpſit deſuper altare, & peram & benedictionem a ſummo Pontifice. Poſt aliquot dies Papa ad eccleſiam S. Genovefæ Miſſam celebraturus acceſſit: proſtratus oravit in tapete ſerico, quem ei paraverant canonici regulares. Papæ officiales illum ut ſibi debitum poſt hæc auferre tentarunt; reſiſtentibus canonicorum miniſtris, fit jurgium, mox pugna, quæ pugnis peragitur. Pontificii ſanguinolentos vultus oſtentant Eugenio, qui indignatus, canonicis licentioſe viventibus Cluniacenſes monachos ſubſtituere cogitavit. Verum canonicorum precibus mitigatus conceſſit, ut San-Victorinos canonicos admitterent, cum quibus tolerabilior poſſet eſſe converſatio. Sugerius abbas, jubente Papa, duodecim canonicos San-Victorinos apud S. Genovefam introduxit, quorum Prior adfuit primus hujuſce reformationis abbas.

Vit. S. Guil. Roſch. apud Bolland. 6. April.

VII. Ludovicus rex, comitante Guidone cardinali presbytero, hebdomada ſecunda poſt Pentecoſtem, Conradum regem per Germaniam & Hungariam iter arripiens cum ingenti exercitu ſubſecutus eſt. Utrumque honorifice ſuſcepit Emmanuel Imperator. Sed poſtea, inquit Nicetas Græcus author, nullum mali genus fuit, quod vel ipſe in eos non machinaretur, vel aliis machinandi author non eſſet, nempe ut Græci calcem farinæ miſcerent, quam vendebant militibus: ut ſcilicet eorum poſteri ab adjuvandis Romanis deterrerentur. Idem & Turcæ imitati ſunt, Manuelis literis ad bellum Alemannis faciendum concitati, in quorum manus proditione ductorum, quos eis dederat Manuel, trucidandi

Chriſtianorum exercituum clades.

ſunt traditi. Conradus vix cum decima parte florentiſſimi exercitus, verſus Conſtantinopolim refugit. Ludovicus rex amiſſa magna ſuorum parte pervenit Antiochiam.

CHRISTI AN. 1147.

VIII. Eugenius Papa interea plures in Galliis celebravit ſynodos, ut variis erroribus occurreret. Gilbertus Porretanus vir humanis & divinis ſcientiis & morum gravitate ſpectabilis, ex canonico & Theologiæ profeſſore celeberrimo creatus Pictavienſis epiſcopus, apud Papam accuſatus ab Arnaldo & Calone ſuis archidiaconis, quaſi male de Trinitate ſentiens, eique quatuor ſequentes objiciebant propoſitiones, quas eum in ſermone ad clericos habito in ſynodo protuliſſe teſtabantur: Prima eſt, quod divina natura, quæ divinitas dicitur, Deus non ſit, ſed forma, qua Deus eſt. Secunda. Quod, cum Pater & Filius & Spiritus ſanctus unum eſſe dicuntur, nonniſi una divinitate eſſe intelligantur: nec converti poſſit, ut unus Deus, vel una ſubſtantia, vel unum aliquid, Pater, & Filius, & Spiritus S. eſſe dicatur. Tertia. Quod tres perſonæ, tribus unitatibus ſint tria, & diſtinctæ proprietatibus tribus, quæ non ſunt ipſæ perſonæ, ſed ſunt tres æternæ, & ab invicem in divina ſubſtantia in numero differentes. Quarta. Quod natura divina non ſit incarnata. Itaque vocatus eſt ad ſynodum Pariſienſem, cui Papa præſedit, ut de his capitulis reſponderet. Producuntur contra eum duo magiſtri, Adam de parvo ponte, vir ſubtilis, & Pariſienſis eccleſiæ canonicus, Hugo de campo florido Regis cancellarius, qui affirmarunt ſub ſacramento, ſe aliqua ex his de ejus ore audiviſſe. Prolata ſunt etiam quædam fragmenta de ejus commentariis in Boetium. Gilbertus negavit, ſe aliquando dixiſſe vel docuiſſe, quod divinitas non eſſet Deus. Plurium autem impugnationibus doctrinam ſuam exponere compulſus, inter alia dixit: Audacter confiteor, Patrem, alio eſſe Patrem, alio eſſe Deum, nec tamen eſſe hoc & hoc, id eſt, duas entitates. Quibus verbis diſtinctionem realem etiam minorem, inter naturam divinam & paternitatem rejiciebat, ſed aliam tertiam, Scotiſtica duriorem finxerat. Ac proinde nimia ſubtilitate peccabat. Illius dicti obſcuritatem tanquam verborum profanam novitatem ſic excipit Joſſelinus Sueſſionenſium epiſcopus: Quid eſt, quod dicis, eſſe Deum, nihil eſt. Quo verbo omnium in ſe retorſit ſpicula. Sed cum jam contentio in quæſtiones nimis abſtractas evaneſceret, conventus eo die diſſolvitur.

Pariſienſ. ſynodus. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Lab.

Gilbertus alio die pulſatus eſt de novitate dictionis, eo quod in proſa de ſancta Trinitate tres perſonas tria ſingularia vocaverit. Reſpondit, per ſingularia, non Theologicas perſonas, ſed ipſarum excellentiam intellexiſſe, ſecundum quod onomaſtice Paulum ſolemus vocare Apoſtolum. Papa ſentiens cauſæ difficultatem, hanc remiſit ad Remenſem ſynodum Dominica medianæ quadrageſimæ celebrandam: Otto Friſingenſis hæc referens, Gilberto plus æquo favit.

Ibid.

IX. Petrobruſiani rurſus in Aquitania tumultuabantur. Albericum Oſtienſem epiſcopum, qui eos coerceret, miſit Eugenius. Ejuſmodi hæreticos in ſua ad Guillelmum Ebredunenſem Archiepiſcopum epiſtola jam confutaverat Petrus venerabilis abbas Cluniacenſis. Eorum exceſſus in ejus, & vicinis diœceſibus ſic exponit: " In partibus veſtris, novo & apud Chriſtianos inaudito ſcelere, populi rebaptizati ſunt, eccleſiæ prophanatæ, altaria ſuffoſſa, cruces ſuccenſæ, die ipſo paſſionis Dominicæ publice carnes comeſtæ, ſacerdotes flagellati, monachi incarcerati, & ad ducendas uxores tormentis ſunt compulſi. „ Demum ei gratulatur ejuſmodi hæreticos ex ejus finibus expulſos.

Biblioth. max. t. 22 p. 1038. *Petri Cluniac. epiſt. adverſus Petrobruſianos.*

Eorum errores ad quinque poſt hæc reducit: quorum primus eſt: " Infantes non poſſe baptizari, quia doceri & credere non poſſunt. Itane, inquit, deſipuere præterita ſæcula, ut tot millibus parvulorum per mille & eo amplius annos illuſorium baptiſma tribuerent, & a Chriſti temporibus uſque ad vos, non veros Chriſtianos, ſed phantaſticos crearent. Sicne cæcus eſt orbis terrarum, tanta hucuſque caligine involutus, ut ad aperiendos oculos, & ad tam diuturnam noctem illuſtrandam, poſt tot Patres, martyres, Pontifices, & univerſarum eccleſiarum Principes, vos tamdiu expectarit, & ad corrigendum longum errorem, Petrum de Bruis, & Henricum ejus aſſeclam, velut Apoſtolos noviſſimos elege-

Ibid. pag. ſeq.

[Christi An. 1147.] elegerit? Itane, uſque ad novos ſæculi reparatores mundus periit, & apud filios lucis, & veritatis omnia in tenebris, & falſitate geſta ſunt? .... Quod ſi ita eſt, quanta abſurditas ſequatur, manifeſtum eſt. Cum enim tota Gallia, Hiſpania, Germania, Italia ac univerſa Europa, a trecentis vel quingentis fere annis nullum niſi in infantia baptizatum habuerit, nullum Chriſtianum habuit . . . . nec eccleſiam habuit . . . . Pereant igitur Patres noſtri . . . . Detrahantur de ſupernis cœlorum uſque ad ima inferorum innumerabiles Sancti, quos in infantia baptizatos, & vitæ ſanctitate, & mundus teſtimonio, & divinitas miraculis commendaverat. „

[Ibid. p. 1048.] Secundus Petrobruſianorum error eſt, baſilicas, & altaria fieri non debere. Illum confutat, primo ex veteri teſtamento: cum enim Salomon Dei juſſu templum cum altaribus ædificaſſet, opus ejus Deus [3. Reg.] comprobavit, & dixit: (Sanctificavi domum hanc, quam ædificaſti, ut ponerem nomen meum ibi in ſempiternum, & erunt oculi mei, & cor meum ibi cunctis diebus.) Secundo. Deus per Malachiam prædixit, quod in omni loco offeretur nomini ejus oblatio munda: ac proinde neceſſe, ut ſint templa, & altaria in ſingulis regionibus, in quibus offerebatur oblatio munda. Tertio. Apoſtolus primis fidelibus [1. Cor. 11.] ſcribit: (Convenientibus vobis in eccleſia, audio ſciſſuras eſſe . . . . . . Numquid domos non habetis ad manducandum, & bibendum: aut Eccleſiam Dei contemnitis?) Hic Paulus eccleſiam, in qua fideles Dominicæ cœnæ participabant, opponit privatis domibus, in quibus cibos communes comedunt.

[Ibid. p. 1051. Galat. 6.] Tertius eorum error: Crucem Domini non eſſe venerandam, ſed magis confringendam, & conculcandam eſſe. Hic potiſſimum reſpondet rationibus adverſariorum, quæ leviſſimæ ſunt. Tum eis opponit hæc Apoſtoli verba: (Abſit mihi gloriari, niſi in cruce Domini mei Jeſu Chriſti.) Puto, inquit, quod non contumeliis vel incendiis dignam judicat, quam ſic glorioſam prædicat, ut alibi quam in ipſa gloriari nefas ducat. Laudat etiam Chriſti verba loquentis de ſuo ſecundo adventu, cum veniet in poteſtate ac majeſtate magna ad univerſum orbem judicandum, tunc, inquit, apparebit ſignum Filii hominis in cœlo: ſcilicet ejus crux. Hinc infert: An dignum eſt, ut, quam ad ſalutis humanæ cauſam commendandam cœlum exhibet, terra reſpuat? .... Demum ſic concludit: Crucem Domini, quam ea ſe non adorandam eſſe authoritas præcipit, ratio docet: ex Chriſto, & in Chriſto ipſam, immo magis Chriſtum in ipſa venerandum, & adorandum eſſe, Deo devotus Chriſticolarum affectus invenit, ſervavit, inſtituit .... Simili intellectu, cum ante crucem humiliatus proſternor, eum, qui in ipſa olim pro vita noſtra mortuus eſt, ut Deum, & Dominum, cui hoc ſoli debetur, adoro. „

Quarto. Petrobruſiani negabant, Chriſti corpus, & ſanguinem divini verbi virtute, vel ſacerdotum miniſterio confici; totumque inane ac ſupervacuum eſſe, quidquid in altaris ſacramento altaris miniſtri agere videbantur, affirmabant; ſicque deterius Berengarianis hæreticis ſentiebant. Quibus opponit tot Doctores, qui Berengarianos debellarunt, & jam laudata verba Malachiæ de oblatione munda, quæ Deo in toto orbe terrarum offeratur. Demum eiſdem opponit Chriſti verba, qui, poſtquam in ultima cœna corpus, & ſanguinem ſuum Apoſtolis tradidit, ut ipſi fatebantur, eis præcepit, ut hoc facerent in ſui commemorationem, cujus præcepti obſervatio ſic neceſſaria eſt, ut Chriſtus dicat omni- [Joan. 6.] bus: (Niſi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus ſanguinem, non habebitis vitam in vobis.)

Quinto. Negabant, fidelium vivorum ſuffragia prodeſſe defunctis. Hunc errorem iiſdem ſcripturæ, & traditionis teſtimoniis confutat, quibus nunc utuntur Theologi. In hac fuſiore Petri Venerabilis diatriba, quædam ſunt apocrypha, & quæ criticam accuratiorem deſiderant; & nonnulla, quæ parum conducunt ad propoſitum: quapropter ea prætermiſimus. Ejus probationibus alias efficaciſſimas ſuperaddidere ſubſequentes Theologi, in ea tamen authoris acre judicium, & eruditionem non ſemel admiratus ſum.

Petrus de Bruis apud S. Ægidium, cum plures prius igni tradidiſſet, ipſe vivus a populo combuſtus eſt, cum per annos viginti ſuos errores diſſeminaſſet. Henricus ejus diſcipulus eoſdem, ſed paululum immutatos propagavit. Sed de eo jam ſuperius egimus. [Christi An. 1147.]

[Bernard. ep. 241. *Henricum hæreticum confutat S. Bern.*] Albericus a Papa miſſus adverſus hæreticos, Goffridum Carnotenſem epiſcopum, & S. Bernardum ſibi comites adjunxit: Bernardus epiſtolam præmiſit ad Hildephonſum S. Ægidii comitem, qui Henricum in ſua ditione impune graſſari permiſerat, oſtenditque, quam pernicioſus ſit hæreticus, ſic impia ejus facinora deſcribens. "Verſatur in terra veſtra ſub veſtimentis ovium lupus rapax: ſed ad Domini deſignationem, a fructibus ejus cognoſcetis illum. Baſilicæ ſine plebibus, plebes ſine ſacerdotibus, ſacerdotes ſine debita reverentia ſunt, & ſine Chriſto denique Chriſtiani. Eccleſiæ ſynagogæ reputantur: ſanctuarium Dei ſanctum eſſe negatur, ſacramenta non ſacra cenſentur: dies feſtivi fruſtrantur ſolemniis: moriuntur homines in peccatis ſuis .... heu! nec pœnitentia reconciliati, nec ſancta communione muniti. Parvulis Chriſtianorum Chriſti intercluditur vita, dum baptiſmi negatur gratia: nec ſaluti propinquare ſinuntur, Salvatore licet pie clamante pro eis: Sinite, inquit, parvulos venire ad me ...... Non eſt hic homo a Deo, qui ſic contraria Deo, & facit, & loquitur. „

[Ibid.] "De tota Francis pro ſimili effugatus malitia, has ſolas terras ſibi invenit expoſitas: in quibus fiducialiter ſub tuo dominatu in gregem Chriſti toto furore bacchatur. Quid tuo honori congruat, Princeps illuſtriſſime, ipſe judicato. Nec mirum tamen, ſi ſerpens ille callidus decepit te, quippe ſpeciem pietatis habens, cujus virtutem abnegavit. Sed nunc audi, quis ille ſit . . . . homo apoſtata eſt, qui relicto religionis habitu, (nam monachus extitit) ad ſpurcitias carnis, & ſæculi, tamquam ad ſuum vomitum, eſt reverſus. Præ confuſione autem habitare inter cognatos, & notos non ſuſtinens ... factus eſt gyrovagus, & profugus ſuper terram. Cumque mendicare cœpiſſet, poſuit in ſumptu Evangelium, nam litteratus erat, & venale diſtrahens verbum Dei, evangelizabat, ut manducaret: ſi quid ſupra victum elicere poterat a ſimplicioribus populi, vel ab aliqua matronarum, id ludendo aleis, aut certe in uſus turpiores turpiter effundebat. Frequenter ſiquidem poſt diurnum populi plauſum, nocte inſecuta cum meretricibus inventus eſt, & interdum etiam cum conjugatis. Inquire, ſi placet, vir nobilis, quomodo de Lauſanna civitate exierit, quomodo de Cenomanis, quomodo de Pictavi, quomodo de Burdegali: nec patet ei uſpiam reverſionis aditus, utpote qui fœda poſt ſe ubique reliquerit veſtigia. „

[Vit. S. Bernard. l. 3. c. 6.] Bernardus in multis Occitaniæ locis claruit miraculis, quæ refert Gaufridus monachus ejus comes. Unum præ cæteris inſigne referemus. Eſt locus in ea regione, cui Sarlatum nomen eſt, ubi ſermone completo, plurimos ad benedicendum panes Dei famulo offerebant: quos ille ſigno crucis edito in Dei nomine benedicens: In hoc, inquit, ſcietis, vera eſſe, quæ a nobis; falſa, quæ ab hæreticis, ſuadentur: ſi infirmi veſtri guſtatis panibus iſtis adepti fuerint ſoſpitatem. Timens autem Gaufridus Carnotenſium epiſcopus, Si bona fide ſumpſerint, ait, ſanabuntur. Cui Pater ſanctus de Domini virtute nihil hæſitans: Non hoc ego dixerim, ait, ſed vere, qui guſtaverint, ſanabuntur: ut proinde vero nos, & veraces Dei nuntios eſſe cognoſcant. Tam ingens multitudo languentium guſtato eodem pane convaluit, ut per totam provinciam verbum hoc divulgaretur, & vir ſanctus per vicina regrediens ob concurſus intolerabiles declinaverit, & illo ire timuerit.

[*Albigenſium hæreticorum initia.*] In eadem provincia erant alii hæretici, qui poſtea ab Albigenſi civitate illius hæreſis velut Metropoli dicti ſunt Albigenſes, tunc autem vocabantur Ariani. Petrobruſianorum erroribus addiderant deliramenta Manichæorum, ut dicemus inferius. Albigen- [Vit. S. Bernard. l. 6. infra epiſt. Gauf.] ſes legato advenienti cum aſinis, & tympanis exierunt obviam, & cum ſigna pulſarent ad populum convocandum ad Miſſarum ſolemnia celebranda, vix convenere triginta. Bernardus poſt tres dies ab iiſdem cum magna lætitia ſuſceptus eſt. Sequenti die, cum S. Petri ſolemnitas eſſet, tanta ad audiendum verbum Dei multitudo convenit, ut eos non caperet grandis eccleſia. Bernardus incipiens a ſacramento altaris per ſingula capita, quid hæreticus prædicaret, quæve eſſet fidei veritas, diligentius exponebat. Demum interrogavit eos, quid eligerent? & reſpondens

omnis

CHRISTI AN. 1147. omnis populus cœpit abominari, & deteſtari hæreticam pravitatem, & cum gaudio ſuſcipere Catholicam veritatem. Pœnitemini igitur, inquit, quicumque contaminati eſtis, redite ad Eccleſiæ unitatem. Et ut ſciamus, quis pœnitentiam agat, & ſuſcipiat verbum vitæ, levate in cœlum dexteras in ſignum Catholicæ unitatis. Factum eſt ergo, ut levantibus omnibus dexteras in cœlum cum exultatione, ipſe ſermoni finem imponeret.

Ibid. Toloſæ ſatis devote ſuſceptus eſt. Sed per paucos dies fuere devoti. Hic pauci, & quidem de textoribus, quos Arianos nominant, Henrico favebant, ſed plurimi & maximi civitatis hæreſi favebant. Vocatus eſt ergo Henricus, vocati ſunt Ariani; ſed omnes fugerant, audientes ſigna & mirabilia, quæ fiebant. Populus autem pollicitus eſt, quod nemo eos deinceps ſuſciperet. De militibus ſeu nobilibus promiſere nonnulli, quod deinceps eos expellerent, & non manutenerent. Legatus ſententiam dedit in hæreticos & fautores eorum, atque defenſores, ut neque in teſtimonio, neque in judicio ſuſcipiantur: nemo communicet in convivio, neque in commercio: & patefacta eſt omni populo peſſima ejus vita, & quomodo in Piſano concilio ſuas hæreſes abjuraverit., & S. Bernardo redditus, ab eo literas acceperit, ut in Claravalle fieret monachus. Bernardus Henricum fugientem ſecutus eſt, prædicans in ipſis caſtellis, quorum homines ſeduxerat. Nonnullos milites invenit obſtinatos, non tam errore, quam voluntate mala. Clericos enim oderunt, & Henrici facetiis gaudent, & quia id loquitur eis, unde excuſationem habeant malitiæ ſuæ. Omnes tamen affirmabant, quod deinceps non manutenerent eum; ſiquidem Bernardi colloquium refugiſſet. Henricus tandem captus & catenatus epiſcopo traditus eſt. Sed Bernardus in Claramvallem redierat ſuorum literis revocatus. Ad Toloſanos dedit epiſtolam, adhortans eos ad perſeverantiam, & monet, ut ſollicite fugiant & ejiciant hæreticos, nec quoſvis admittant prædicatores, præſertim ignotos & extraneos, niſi miſſi vel a Papa vel ab eorum epiſcopo prædicaverint.

Vit. Bern. l. 3. c. 6.

Henriciani prope Coloniam. Apud Bernard. tom. 1. ed. nov. p. 1487. Ervinus Steinfeldenſis monaſterii Præmonſtratenſium præpoſitus refert, juxta Coloniam detectos eſſe hæreticos, quorum quidam, inquit, cum ſatisfactione redierunt ad eccleſiam; duo ex iis, ſcilicet, qui dicebatur epiſcopus eorum cum ſocio ſuo, nobis reſtiterunt, in conventu clericorum & laicorum, præſente domino Archiepiſcopo cum magnis viris nobilibus, hæreſim ſuam ex ſcriptura defendentes; ſed cum vidiſſent, ſe non poſſe procedere, petierunt, ut eis ſtatueretur dies, in quo adducerent de ſuis viros in fide peritos; promittentes, ſe velle Eccleſiæ ſociari, ſi magiſtros ſuos viderent in defenſione deficere. Alioquin ſe velle potius mori, quam ab hac ſententia recedere. Quo audito, cum per triduum eſſent admoniti, & reſipiſcere noluiſſent, rapti ſunt a populis nimio zelo permotis, nobis tamen invitis: & in ignem poſiti & cremati, tormentum illud cum lætitia introierunt, & ſuſtinuerunt.

Ibid. Ejuſmodi hæreticos, quos ex ſua diſcordia dicit fuiſſe cognitos, diſtinguit in duas claſſes. Primi dicebant, eccleſiam apud ſe tantum eſſe, quia ipſi ſoli nihil etiam in commune poſſidentes Chriſti veſtigiis inhærerent. In cibis ſuis vetabant omne genus lactis, & quod inde conficitur, & quidquid ex coitu procreatur. In ſacramentis ſuis velo ſe tegebant, & quotidie cibum & potum ſuum in Chriſti corpus & ſanguinem ſe conſecrare per orationem Dominicam; nos vero in ſacramentis a veritate procul abeſſe aſſerebant. Præter baptiſmum aquæ, alium admittebant in igne & ſpiritu per ſolam manuum impoſitionem. Baptiſmum etiam noſtrum cum nuptiis reſpuebant, ſic inter eos baptizatum dicunt electum, & habere poteſtatem alios baptizandi, & in menſa ſua corpus Chriſti & ſanguinem conficiendi . . . Alii docent, Papam & epiſcopos ſæculariter viventes perdidiſſe conſecrandi potentiam. Hinc negant, in altari fieri corpus Chriſti, ſacramenta rejiciunt præter ſolum baptiſmum, quem ſolis adultis conferunt. Omne matrimonium, præter illud, quod inter maſculum & fœminam virgines contrahitur, fornicationem reputant. Suffragia pro mortuis, purgatorium, Sanctorum interceſſiones, jejunia, cæteraſque corporis macerationes rejiciebant. Itaque Henricianis & Colonienſibus hæreticis commune fuit odium in Eccleſiæ miniſtros, ſacramenta, præſertim Euchariſtiam, baptiſmum parvulorum & nuptias; atque in his cum Manichæis conveniebant: Ac proinde non fuere diverſa ſectarum capita, ſed rami ex eadem radice prodeuntes, in quibus diverſi duces nonnulla capita vel mutant, vel addunt. Ervinus Bernardum hortatur, ut adverſus hujuſmodi hæreticos ſtylum acuat. CHRISTI AN. 1147.

Bernardus in duobus ſermonibus ſuper cantica eorum errores confutavit, iiſque exprobrat: Primo. Quod latebras quærerent etiam perjurio, quamvis omne juramentum damnent, ut eo licentius miniſterium iniquitatis operentur, quo latentius. Secundo, vitam ſcandaloſam, ut, qui ſecum circumducant mulierculas, quarum plures viros ſuos reliquere, quas abjicere cogendi ſunt, ut deprehendantur. Tertio. Apoſtolus, inquit, etiam viduis matrimonium concedit, imo vult adoleſcentiores nubere . . Demum, dolendum valde, inquit, quod non ſolum laici Principes, ſed & quidam de clero, nec non de ordine epiſcoporum, qui magis eos perſequi debuerant, propter quæſtum ſuſtineant, accipientes ab iis munera. Et quomodo, inquiunt, damnabimus nec convictos, nec confeſſos? Frivola ſatis, non ratio, ſed occaſio. Hoc ſolo, etiamſi aliud non eſſet, facile deprehendis, ſi viros & fœminas, qui ſe continentes dicunt, ab invicem ſepares . . . . Quod ſi non ſuſtinent, juſtiſſime eliminabuntur de eccleſia, quam ſcandalizant. Hæretici latentes, ſeque Catholicos ſimulantes, ſi diligenter inquirantur, aliquo ſemper ſe produnt indicio. *Bernard. ſerm. 65. & 66.*

XII. Conſtantinopoli Manuel Imperator eccleſiarum poſſeſſiones lege confirmavit, & Nicolaum quemdam Muzalonem Cypriorum Archiepiſcopum ad ſedem patriarchalem promovit: verum, ubi res adminiſtrare cœpit, omnium ſtatim ora in eum commota ſunt, injuſte occupatum ab illo thronum clamitantium, ut qui cum eccleſia, quam nactus fuerat, ſacerdotium quoque depoſuiſſet. Cypriorum enim eccleſiam adeptus poſtea receſſerat. Conradus autem Imperator, quem amiſſo exercitu Manuel benigne ſuſceperat, exacta hyeme Conſtantinopoli, primo vere anni milleſimi centeſimi quadrageſimi octavi, cum reliquis copiis in Palæſtinam navigavit, Jeroſolymamque eodem fere tempore, quo rex Ludovicus, advenit. Omnium Principum conſilium de expeditione tentanda inditur. Damaſcum expugnandam omnes conſentiunt. Franci, Germani, Palæſtini circa eam caſtra ponunt, & poſt triduum, captis jam muris exterioribus, qui hortos ambiebant, cum brevi civitas capienda putaretur, principum Palæſtinorum dolo removetur obſidio, cum enim machinas & milites ad aliam civitatis partem oppugnandam tranſtuliſſent, alimenta deficere cœperunt. Facta diſceſſione Imperator & rex Francorum iterum ad obſidendam Aſcalonem cum ſuis Joppe conveniunt. Sed Hieroſolymitis minime juxta condictum occurrentibus, Imperator Conſtantinopolim navibus revehitur, inde in Italiam. Rex, cum jam ſuorum plurimi patriam repetiiſſent, cum paucis per annum Hieroſolymis moratur, & anno ſequenti in Galliam revertitur. Eugenius Papa Conradum regem per Italiam in Germaniam reverſum literis conſolatus eſt. De illa Chriſtianorum expeditione ſic ſcribit Gaufredus Prior Voſienſis. Exercitus ille nihil omnino profecit, quia ſe indiſciplinate habuerunt: quapropter multi defecerunt, innumerabileſque perierunt propter iniquitatem ſuam: theſauros eccleſiarum falſa promittentes vadimonia ante iter auferebant, & infirmam plebem diris exactionibus affligebant: pompatice ſecuti ſunt & ſuperbi humilem Chriſtum.

Cinnam. l. 2. CHRISTI AN. 1148. *Chronic. Roberti de monte.* *Eugen. P. ep. 6.* *Chron. Gaufrid. Voſienſ.*

Saxones in Orientem proficiſci noluerant, cruces tamen ſumpſerant debellaturi vicinos ſibi Sclavos idololatras. Tertius igitur ſignatorum exercitus ulturus mortes & exterminia, quæ Chriſticolis intulerant, præcipue vero Danis, qui ad hujus belli ſocietatem acceſſere cum ingenti exercitu, per tres menſes eorum regionem vaſtarunt; Germani vero, ne tributa, quæ Sclavi pendere conſueverant, amitterent, pacem his conceſſerunt iis conditionibus, ut Chriſtianam religionem reciperent, & Danos captivos redderent. Plures quidem ſuſcepere baptiſmum, ſed poſtea rediere ad idololatriam: Danis captivos ſenes & infirmos remiſere: & non multo poſt Daniam conſuetis vaſtarunt incurſionibus ac latrociniis.

XIII. Eugenius Papa undecimo Kalendas Aprilis

anni

CHRISTI AN. 1148. anni milleſimi centeſimi quadrageſimi octavi Remis ſynodum celebravit. In ea Archiepiſcopi, epiſcopi & abbates uſque ad mille & centum reſediſſe dicuntur. Præter Gallos aderant plurimi ex Germania & Hiſpania, quos Papa literis evocaverat. Theobaldus Cantuarienſis a Papa invitatus, licet Angliæ rex miſiſſet miniſtros, qui ejus tranſitum impedirent, clanculo cum tribus epiſcopis venit. Raimundus Toletanus primas, & Bernardus Tarraconenſis Archiepiſcopus adduxere multos Hiſpanos epiſcopos. His omnibus in baſilica S. Mariæ conſidentibus, adductus eſt Brito quidam, Eudo nomine, honeſtis natus parentibus, ſed illiteratus & idiota, qui patrio ſermone vocabatur Eon; hinc miſer quadam accentus aquitanici ſimilitudine deceptus, ad ſuam perſonam pertinere credebat, quod in exorciſmis eccleſiaſticis dicitur, ſcilicet per eum, qui venturus eſt judicare vivos & mortuos; dicebatque, ſe ſupremum eſſe vivorum & mortuorum judicem. Et quod magis ſtupendum, per quaſdam diabolicas præſtigias ſeduxit plurimos, qui cum ſequebantur ut dominum dominorum. Tandem a Remenſi captus Archiepiſcopo, ſynodi Patribus oblatus eſt, & quis eſſet, interrogatus, ſtatim ſtultam impietatem manifeſtavit, reſpondens, ſe eum eſſe, qui venturus eſt judicare vivos & mortuos. Ex ſynodi decreto Sugerio abbati traditus eſt, ut arctæ cuſtodiæ manciparetur; non multo poſt defunctus vita pariter caruit & memoria. Diſcipuli ejus, quos magnis inſignierat nominibus, cum ſanam doctrinam nulla ratione reciperent, ſed potius obſtinatiſſime de falſis gloriarentur vocabulis, in tantum, ut ille, qui judicium dicebatur, ſuis detentoribus ultricem comminaretur ſententiam: curiæ prius, & poſtea ignibus traditi, ardere potius, quam ad vitam corrigi maluerunt.

Remenſis ſynodus. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Lab. Eugen. ep. 74. — Willelm. Neubrig.

Canones. Eadem ſynodus plures canones edidit, vel potius ab aliis ſynodis jam promulgatos innovavit atque confirmavit; ſed diverſe in diverſis exemplaribus referuntur. Primus prohibet, ne quis ab epiſcopis excommunicatos recipere præſumat. Secundus præcipit, ut clerici modeſte veſtiantur. Tertius ſic habet: " Nos quoque præcipimus obſervari: ut, qui ordine ſubdiaconatus, aut ſupra, uxores duxerint, aut concubinas habuerint, officio atque beneficio eccleſiaſtico careant. „ Quartus. " Statuimus, ut ſanctimoniales, quæ canonicæ nominantur, & irregulariter vivunt, juxta beatorum Benedicti & Auguſtini rationem, vitam ſuam in melius corrigant & emendent: ſuperfluitatem & inhoneſtatem veſtium recidant, & in clauſtro ſint aſſidue permanentes. „ Interdicto ſubjicit inobedientes . . . . . . Octavus prohibet, ne laici decimas poſſideant. Decimus. " Præcipimus ... ut unaquæque eccleſia, cui facultas ſuppetit, proprium habeat ſacerdotem: nec ab ejus regimine alicujus, niſi epiſcopi, in cujus parochia fuerit, vel archidiaconi, canonico judicio depellatur. „ Itaque parochi duodecimo ſæculo adhuc erant amovibiles. Sequentes mandant treugam Dei obſervari, quemadmodum præcedentes ſynodi ſtatuerant. Decimus ſextus. " Præcipimus, ut pro chriſmatis, & olei ſacri, & ſepulturæ acceptione nullum pretium exigatur. „ Decimus octavus. Præcipimus, ut nullos omnino hominum hæreſiarchas & eorum ſequaces, qui in partibus Guaſconiæ, aut Provinciæ, vel alibi commorantur, manuteneat vel defendat: nec aliquis eis in terra ſua receptaculum præbeat . . . . & recipientes anathemate feriantur, & in terris eorum, donec condigne ſatisfaciant, divina celebrari officia interdicimus. „ Hi hæretici erant Henriciani & Manichæi.

Gervaſ. in chron. Aſtiterunt in hoc concilio Eboracenſis eccleſiæ clerici cum Henrico Murdac, accuſantes Willelmum Eboracenſem Archiepiſcopum, non eſſe canonice electum, neque legitime conſecratum, ſed auctoritate Regis intruſum. Willelmus convictus & depoſitus eſt. Plures cardinales huic ſententiæ repugnarunt. Eboracenſe capitulum poſt hæc ad Papæ mandatum in unum conveniens, diviſum eſt circa electionem: Capituli pars major dominum Hilarium Ciceſtrienſem epiſcopum: altera pars Henricum Murdac abbatem de Fontibus elegit. Eugenius vero Papa, cum utraque electio ſequenti hyeme ei fuiſſet Antiſiodori præſentata, electionem Henrici Murdac confirmavit, & caſſavit alteram, & ipſum Henricum conſecravit: Hanc controverſiam in Pariſienſi ſynodo ſic fuiſſe definitam, quorumdam eſt opinio.

XIV. Finita ſynodo, prudentiores & viciniores ad cauſam epiſcopi Gilberti terminandam reſervantur. Res peracta eſt ſacro tempore paſſionis, in Papæ cubiculo. Gilbertus vocatur, & quid de fide Trinitatis ſentiat, interrogatur. Ille plures Patrum codices protulit, multaſque ex eis legit authoritates, affirmans, ſe idem cum illis ſentire, & adverſariis exprobrans, quod decurtata tantum in ſchedulis afferrent teſtimonia. Papa tædio affectus ei dixit: Multa dicis & legis: ſed ſimpliciter a te cognoſcere velim, an illam ſummam & divinam eſſentiam credas eſſe Deum? Gilbertus reſpondit: Non. Præcepit ſummus Pontifex, ut Henricus Piſanus Romanæ Eccleſiæ diaconus, & poſtea presbyter cardinalis, hanc ejus reſponſionem ſcriberet: qui ſic ſcripſit: Epiſcopus Pictavienſis dixit, quod divina eſſentia non ſit Deus. Gilbertus dixit ad S. Bernardum, Scribite, quod divinitas eſt Deus. Bernardus reſpondit: Sculpatur in ſilice, quod divina natura, eſſentia, Deitas, bonitas, ſapientia vere eſt Deus. Sicque conventus dimittitur.

CHRISTI AN. 1148. Ibid. Otto Friſing. chr. c. 46. Gaufred. epiſt. ad Card.

Sequenti die relecta eſt Gilberti propoſitio, qui voluit eam explicare, & multum de ea diſputatum eſt, donec Bernardus dixit: Si forma illa Deus non eſt; melior Deo eſt, cum ex ea Deus habeat eſſe, ipſa autem nec ab eo quidquam habeat. Similiter de tribus aliis articulis ſupra relatis diſputatum eſt, & Papa juſſit, ut ea quoque ſcriberentur. Hactenus Otto Friſingenſis & Gaufredus monachus, qui res Remis geſtas, eamque controverſiam ſcripſere ſatis conſentiunt; ſed poſtea in multis circumſtantiis diſſerunt. Otto quidem aberat, in Syriam profectus; Gaufredus vero præſens, quæ vidit & audivit, refert, quapropter eum ſequemur.

Ibid. Gaufred. epiſt. Tunc dixere Cardinales: Audivimus, quæ propoſita ſunt, deinceps judicabimus, qualiter definiri debeant. Hoc verbum movit corda multorum, & ſequenti die apud Sanctum Bernardum convenere decem Archiepiſcopi, epiſcopi, abbates, & magiſtri plurimi, & quoniam noverant, Gilberto, non tamen ejus doctrinæ favere cardinales, qui judicium ſibi reſervaſſe videbantur, dixerunt. Providendum, ut cum Gilberti capitulis mittamus fidei ſymbolum, ut ſciant plenius, unde judicent. Gilberti igitur capitula ipſiuſmet verbis ſcripſere, & ſuam confeſſionem contrariam in omnibus, & per omnia proponentes; & poſt multam deliberationem, omnes ſubſcripſere, putabant enim, ad hoc tendere nonnullos cardinales, ut ſine aliqua definitione concilium ſolveretur. Illud autem ſymbolum ſic habet.

Ibid. " Credimus & confitemur, ſimplicem naturam divinitatis eſſe Deum, nec aliquo ſenſu Catholico poſſe negari, quin divinitas ſit Deus, & Deus divinitas. Sicubi vero dicitur: Domini ſapientia ſapientem, magnitudine magnum, divinitate Deum eſſe, & alia hujuſmodi: Credimus nonniſi ea ſapientia, quæ eſt ipſe Deus, ſapientem eſſe; nonniſi ea magnitudine, quæ eſt ipſe Deus, magnum eſſe; nonniſi ea æternitate, quæ eſt ipſe Deus, æternum eſſe; nonniſi ea unitate unum, quæ eſt ipſe; nonniſi ea divinitate eſſe Deum, quæ eſt ipſe: id eſt, ſe ipſo ſapientem, magnum, æternum, unum Deum. Cum de tribus perſonis loquimur, Patre & Filio & Spiritu ſancto, ipſas unum Deum, unam divinam ſubſtantiam eſſe, fatemur. Et e converſo, cum de uno Deo, una divina ſubſtantia loquimur; ipſum unum Deum, unam divinam ſubſtantiam eſſe tres perſonas, confitemur. Credimus & confitemur, ſolum Deum Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum æternum eſſe: nec aliquas omnino res ſive relationes, ſive proprietates, ſive ſingularitates, vel unitates dicantur, & alia hujuſmodi, adeſſe Deo, quæ ſint ab æterno, & non ſint Deus. Credimus & confitemur, ipſam divinitatem, ſive naturam divinam dicas, incarnatam eſſe, ſed in Filio. „

Ibid. Hugo Antiſiodorenſis, & Milo Morinenſis, & Sugerius abbas S. Dionyſii, hoc ſcriptum Papæ & Cardinalibus omnium nomine præſentarunt, & dixere: Tenetis confeſſionem illius hominis ſcriptam: convenit, ut teneatis & noſtram. Ille dixit, quod paratus eſſet corrigere, ſi quid vobis aliud videretur; noveritis autem, quod nos in noſtra perſeverabimus, nihil penitus mutaturi. Illis Papa reſpondit, Univerſis, qui miſerunt vos enuntiate, quod ab ea confeſſione in nullo prorſus Romana Eccleſia diſſentit. Poſt hæc in inſigni palatio archiepiſcopali, cui

nomen

Christi An. 1148.

nomen Thau, noiverſa Ecelefia conveniens, interrogatus epiſcopus Pictavienſis eapitulis ſingulis libere renuotiavit. Ibidem dominus Papa authoritate Apoſtolica, de aſſenſu totius ecclefiæ, quæ convenerat, capitula ipſa damoavit: diſtricte præcipiens, ne eumdem librum legere, ſcilicet Gilberti commeotatios in Boetium, vel tranſcribere etiam ſic reprobatum auderet, oiſi prins eum Romaoa Eccleſia eorrexiſſet. Cumque reſponderet Gilbertus epiſcopus: Ego corrigam ad arbitrium veſtrum: Noo vobis, ait Papa, hæc correctio committetur. Sciſſæ ſunt præterea & diſcerptæ quædam chartæ, qoas ſuis tradiderat diſcipulis, & dicebantur ejus ſententias continere.

Otto Friſingenſis ex aliorum tantum telatione ſcribens, & Gilberto plus æquo ſavens, quippe qui peo tuenda ejus doctrina plus quam Metaphyſice diſputat: ſcribit, Bernardum convocaſſe epiſcopos, & ſollicitaſſe ad ſcribendum ſymbolum. Cardinales eo ſymbolo ſic indignatos, ut Papæ comminarentur, ſi dignitatem ſuam ſic violari permitteret. Vocatum vero Bernardum humiliter reſpondiſſe, epiſcopos nihil de præfatis capitolis defioiiſſe; ſed quia Gilbertus, ut ſua qooque fides ſcriberetur, poſtulaverat, ſe epiſcoporum teſtimonia ſimpliciter eapoſuiſſe: eaque humili reſponſione placaſſe cardinales; ita tamen, nt nulla eſſet hujuſce ſymboli authoritas. Fatetur tamen, Papam improbaſſe duas Gilberti peupoſitiooes. Romaous Pontiſex defioivit, inquit, ne aliqua ratio in Theologia inter naturam & perſooam divideret: neva Deus divina eſſentia diceretur ex ſenſu ablativi tantum, ſed eriam nominativi, id eſt, Papa defioivit, ut diceretue, quod divina eſſentia, non tantum eſſet forma, qua Deus eſt, ſed ipſemet Deus. Gilbertus vero præmiſſam Poptificis ſententiam excipiens, arbidiaconibus ſuis in gratiam teceptis, cum ordinis integritate, & honoris plenitudine ad propriam eccleſiam remeavir. *S.* vero Bernardus, qnem nemo ſanus hae in re vel ignorantiæ, vel mendacii ſuſpectum habere poteſt, ſic in publico ſermone coram fratribus de Gilberto locutus eſt: non immerito nuper in concilio, quod Papa Eugenius Remis celebravit, tam ipſi qoam cæteris epiſcopis peeverſa viſa eſt, & omnibus ſuſpecta eapoſitin illa io libro Gilbersi ſoper veiba Boetii de Trinitate ...... Qui io eodem conventu ſeotentiæ epiſcoporum bumiliter acquieſceos, tam hæc quam cætera digoa reprehenſione iaventa propeio ore damnavit: & addit, ejus librum Apoſtolica authoritate fuiſſe prohibitum.

Hoved. Eugen. P. ep. 2.

XV. Bernardus Menevenſis ſeu ſancti David epiſcopus Papam adiit, affirmans, eccleſiam ſuam tempore Britonum fuiſſe Metmpolim, eamqoe dignitatem ſibi teſtitui poſtulavit. Equidem Henricus Angliæ rex, poſtquam Walliam ſubjugavit, Menevenſem eccleſiam, aliaſque ejuſdem provinciæ eccleſias Caotuariæ ſubjicere copiens, Bernardum eleticum de eamera ſoa Wilſrido ſancti David epiſcopo ſubrogari procuravit, & a Cantuarienſi Archiepiſcopo conſra morem conſecrari fecit, præſtitis prius ſacrameotis, de oon ſuſcitanda lite ſuper jure Metropolitico adverſus Cantoarienſem eccleſiam. Bernardus tamen tunc jus ſuum proſecutus eſt. Papa Theobaldum Cantuarienſem evocat, qui cooqueſtus eſt, quod Bernardus promiſſam viva voce & ſcripto obedieotiam ſibi negaret, ejus profeſſiooam ſubjectionis duobus teſtibus comptobavit. Eugeoius auditis utriuſque partis ratiooibus & teſtibus, ex conſilio epiſcoporum, Bernardo Meoeveoſi præcepit, ut Theobaldo Cansuarienſi, taoquam primo Metropoliraoo, revereo-

Alford. annal. t. 4. ad an. 1148.

tiam & obedieotiam exhiberet. Juſſit tamen, ut uterque die vigeſima prima Octobris anni ſequentis ad ſe rediret, ut re plenius diſcuſſa, quod juſtum fuerit, ſtatueret. Bernardus non multo poſt obiit. David ejus ſucceſſor multa pro Menevenſis eccleſiæ dignitate ſeripſit. Eainde tamen Meneveoſis apiſcopus fuit Cantuarienſis eecleſiæ ſuffraganeus.

Ibid.

Theobaldus ſedem ſuam repeteos a rege Stephano Anglia eſcluſus eſt, in Galliam ſeceſſit, ſed Stephani regnum ſacris ioterdixit, ejuſqne ſententiam

S. Thom. martyr. epiſt. ad Boſon. l. 1.

Eogenius Papa confirmavit. Stephanus tunc demum reditum permiſit, cum illi Romanus Pontifex anathema iotentaſſet.

XVI. Papa circa idem tempus plures ad componendum eccleſiarum Hiſpaniæ ſtatum ſcripſit epiſtolas. Prima eſt ad Alphonſum regem Hiſpaniarum: Eseoſat, ſi Poetugalliæ duei aliquid conceſſerit; ſeſtatur, ſa minime voluiſſe per id imminuere ejus regoi dignitatem. Demum Regi mittit roſam aureum, quam io ſignum paſſionis & reſurrectionis Jeſu Chriſti, Dominiea, qua cantatue, Lætare Jeruſalem, ſingulis annis portare Romanus Pontiſex

Christi An. 1148.

Eugen. ep. 74.

conſuevit. Altera Ildephonſo Bracarenſi Archiepiſcopo & ejus ſuffraganeis præcipit, ut Toletano Archiepiſcopo tanquam ſuo primati obedientiam axhibeant, ſin minus, eos ſuſpendit ab officio epiſcopali. Tribua aliis Bernardo Tarraconenſi Archiepiſcopo, & reliquis Hiſpaniarum epiſcopia idem injungit. Sicque Toletanæ ſedia primatiam ſuper omnes Hiſpaniaa eonfirmat, quemadmodom Regi prius ſeripſerat, Bracarenſis Toletano ut Primati ſe ſubjecit; nullum de Tarraconenſis ſobjectione extat indicium.

ep. 81.

Ultima eſt ad elerum & populum Toletanum: " Significatum eſt, inquit, quod quidam *Mozarabes* venerabili fratri noſtro Toletano Archiepiſcopo obedientiam deuegantes, eccleſias da manu laicorum recipiant, & in ſacramentia Miſſarum, & aliia divinis officiia, tonſura quoqoa elericali & veſtimentis, ſuam antiquam conſuetudinem ſubſeqoentes, ab Apoſtolica ſede diverſa ſentire præſumaus ..... Univerſitati veſtræ per præſentia ſcripta mandamus, quateous eos diſtrictius moneatis, ut in ſacramentis Miſſatum & aliis divinis officiia a Catholica Eccleſia diſſentire da cætero non præſumant, obedientiamque Toletano Archiepiſcopo debitam eahibeant, ſi in ejus provincia manere voluerint. ,, Mozarabes illi Chriſtiani Saracenorum perſecutionem fugientes buc venerant. Abdelmumenus enim Almohadum Imperator victis profligatiſque in Africa Almorabitis, eccleſiaa omnes in Africa & Hiſpania Saracenica ſolo æquavit. Chriſtianos vero, qui n ſua religione deficera noluerunt, ſine exceptione trucidavit: ita ut ex omnibns Mozarabibus nolli ſuperſoerint, præterquam qui in terras Chriſtianorum Hiſpaniæ ſa ſuga reeipere potuere, quos inter Clemens fuit ultimus Archiepiſcopus Mozarabum Hiſpalenſium. Quod ſi aliqui ſervi bello capti, ant latebris occultati maous Almohadum evaſerunt, religionem ſuam profiteri non licuit in locis, in quibus nec epiſcopi, neque presbyteri, neque monachi amplius remanebant. Hioc, eum poſtea victis Saracenis urbes a Chriſtianis receptæ ſunt, nulli alii Chriſtiani præter captivos reperti ſunt.

Perſecutio in Africa & Hiſpania.

Sandov. in Alph. pag. 1. t. 4.

Christi An. 1149.

Trithem. chron. Hirſ. Concil. tom. 6. ed. Hard.

XVII. Eugenius bia peractia Treverim venit cum octodecim cardioalibus, epiſcopis & abbatibus multis, invitatus ab Adelberone ejuſdem civitatis Archiepiſcopo, qui Papam cum cæteris per tres meoſes io cibo ac potn ex propriis ſumptibus copioſiſſime providit. Ibi Papa eecleſiam monaſterii S. Matthiæ de novo teparatam pridie Kaleodas Februatii dedicavit, ac proinde anno milleſimo centeſimo quadrageſimo nono, ſynodumque celebeavit, ubi Henricus Archiepiſcopus Moguntinus, & S. Bernardos ipſi mirabilia, quæ Deus operaretur in famula ſua Hildegarde abbatiſſa, retuleront. Quibus auditis, Papa attonitus, Adalbertum Virdunenſem epiſcopum cum aliis viris fide dignis miſit ad eam: ot cum humilitate & manſuetudine, quid rerum eſſet, ab ea ſciſcitarentur. Qui eum veritatem inquirerent, illa ſimpliciter, quæ de ſe etant, aperuit, & legatos eum ſcriptis & libris ſuis dimiſit. Illius volumina coram cardinalibus, Archiepiſcopo, & omoi elero publice tecitari Papa præcepit, & ipſe partem noo modicam legit, per quæ omnium mentes in ſtuporem veeſæ, ac voces in laudem Dei excitatæ ſuns. Sanctus Bernardos Papam hortatus eſt, ne tam inſignem lucernam ſilentio tegi pateretoe, ſed tantam gratiam ſua anthoritate confirmaret. Papa ai cooſentiens devotam Chriſti virgioem ſequentibus literis viſitavit. " Congratulamur gratiæ Dei, congratulamut & dilectioni tuæ: & hoc te admooemus, nt ſcias, quoniam Deus ſuperbis reſiſtit, humilibus vero dat gratiam: Gratiam ergo, quæ in te eſt, per humilitatem ſerva & cuſtodi, ita ut ea, quæ in ſpiritu proferenda ſenſeris, prudenter proferas: quatenus illud a Domioo audias: Dilata os tuum, & ego implebo illud. Quod nobis de loco illo, quem tibi in ſpiritu prævidiſti, ſignificaſti, hoc permiſſione & benedictione noſtra & epiſcopi tui fiat: ita quod ibi regulariter eum ſororibus vivas ſecundom regulam S. Benedicti, ſub ejoſdem loci clauſura. ,, Nullam aliam ſcriptorum confirmationem vel liccotiam ei fuiſſe conceſſam in literis legimus. Monaſterii Fuldeaſis coogregatio Henricum abbatem ſuum accuſavit

Pſal. 80.

Brower. annal. Trevir. l. 4.

CHRISTI AN.1149. vir apud Eugenium, quod minus recte eccleſiam illam adminiſtraret. Papa facta inquiſitione Henricum depoſuit, eique ſucceſſor datus eſt Marquardus, qui ſumma gloria monaſterium illud rexit.

Vit. S. Bernard. l. 2. Eugenius Papa inde repetens Gallias, Claramvallem viſitat. Mirabantur omnes in tanta altitudine humilitatem immobilem .... quæ pro officio exterius ſplendeat, & pro virtute interius nequaquam inaneſcat. Adhærebat carni ejus lanea tunica, diebus & noctibus cucullo veſtitus. Intus habitum monachi retinens, extra ſe Pontificem & veſtibus & moribus exhibebat. Segmenta ei circumſerebantur pulvinaria: lectus pallio opertus cortina ambiebatur purpurea; ſed ſi revolveres operimenta, invenires ſuperjectis laneis comploſa ſtramina, & paleas conglobatas. Fratres etiam non ſine lacrymis adhortatus & conſolatus eſt, ſe inter eos fratrem exhibens, non dominum. Inde venit Ciſtercium, hic (Ibid. l. 4. c. 7.) abbatibus ad capitulum generale congregatis, ei præſens adfuit, non tam authoritate Apoſtolica præſidens, quam fraterna charitate reſidens inter eos. In eo Serlo abbas Saviniacenſis, ſe & triginta tres ſuæ congregationis abbatias Ciſtercio ſubdidit. Hanc unionem Eugenius Papa confirmavit. Saviniacum monaſterium fundaverat B. Vitalis.

XVIII. Interim Arnaldus hæreticus; qui Romæ populum adverſus clerum hactenus armaverat; jam clerum adverſus ſe ipſum commovebat, & capellanos eccleſiarum miniſtros, quæ cardinalibus in titulum ceſſerant, ab eorum obedientia retrahebat, eoſque inter ſe factioſe dividebat. Eugenius his compertis, Rogerii regis auxilio confidens redit in Italiam. Brixiæ literas dedit ad univerſum clerum Romanum: (Eugen.P. epiſt. 4.) " Ne, inquit, vires dare Arnaldi ſchiſmatici pravis actionibus per ſilentium de cætero videamur, per præſentia vobis ſcripta mandamus atque præcipimus, quatenus præfatum Arnaldum tanquam ſchiſmaticum modis omnibus devitetis. Quod ſi aliqui clerici, Dei & S. Eccleſiæ contemptores, ejus errorem poſt præſentium acceptionem ſequi præſumpſerint, ſcire nos volumus, quia tam officio quam beneficio eccleſiaſtico reddemus eos penitus alienos. „ Datum Idibus Julii. Aliis literis ad archipresbyterum S. Marci, (epiſt. 5.) mandat, ut capellanum de Pinia ſub cenſuris cogat ad promittendam eccleſiæ ſuæ obedientiam. Eugenius poſtea Tuſculanum (Anonym Caſſin.) ingreſſus, fultus auxilio Rogerii regis, Romanos ſibi rebelles expugnat. Ludovicus rex Jeroſolyma reverſus, ab eodem Rege apud Polentiam cum honore ſuſceptus, quarto Nonas Octobris ad Caſſinenſe monaſterium venit; poſt tres dies Tuſculanum veniens cum Apoſtolico colloquium habuit, atque in Franciam rediit. Eugenius vero Papa pacem cum Romanis reformans, Romam reverſus eſt.

XIX. S. Malachias Archiepiſcopus Armachanus poſt (S.Malach vit. apud Bernard. tom. 1.) Papæ diſceſſum venit in Galliam ab eo petiturus pallium. Itaque in Claravalle commoratus eſt, donec domeſtici ſui, quos Stephanus rex detinuerat, advenirent, & cum eis Romam proficiſceretur. Quinto die poſt ſuum adventum, cum in ſolemnitate S. Lucæ Evangeliſtæ Miſſam in conventu celebraſſet, (*S. Malachiæ mors*) febre correptus lecto decubuit. Omnes ſolliciti erant circa frequens miniſterium, ut ipſi ſubvenirent, quibus ait: Sine cauſa hæc; ſed charitate veſtri facio, quidquid injungitis. Sciebat enim imminere tempus ſuæ migrationis. Inſtantibus fratribus, ne de vita diffideret, (nec enim ſigna mortis aliqua in eo apparebant) aperte dixit: Oportet hoc anno Malachiam exire de corpore ... Hic requies mea... Nec parum ſpei repoſitum mihi in die illa propinqua, qua mortuis tanta a vivis beneficia impenduntur. Interea jubet ſe ſacro oleo ungi. Exeunte conventu fratrum, ut ſolemniter fieret, ipſe de ſolario ſuperioris domus ad eos pedibus deſcendit, ungitur, & ſumpto viatico, fratrum orationibus ſe commendans, pedibus ad lectum revertitur. Ejus vultus pallidior aut macilentior non videbatur, & tamen dicebat, mortem eſſe in januis. Adeſt Sanctorum omnium celebritas; ſub noctis crepuſculo, febre invaleſcente, jam de vita ejus deſperatur. Fratres omnes eum circumſtabant. Ille ſingulis manus imponens benedixit, & paulo poſt migravit ad Deum, anno ætatis ſuæ quinquageſimo quarto.

Infertur oratorio abbatum humeris, S. Bernardus ejus memoriam funebri oratione proſecutus eſt, & videns puerum eminus ſtantem, cui emortuum pendebat a latere brachium, eum evocat, & apprehen-

ſam aridam manum applicuit ad manum Malachiæ, CHRISTI & vivificavit eam. Omnibus rite peractis, in ora- AN.1148. torio ſanctæ Dei Genitricis traditur ſepulturæ. Bernardus ejus vitam, duoſque ſermones in ejus laudem compoſuit. Poſt annos quinquaginta in Sanctorum numerum relatus eſt. In epiſcopatu ei ſucceſſit Chriſtianus ejus archidiaconus, qui primus regularem Ciſtercienſium obſervationem Hibernos edocuit.

XX. Anſelmus Havelbergenſis in Saxonia epiſcopus circa idem tempus Papam convenit apud urbem Tuſculum. (Spicileg. tom. 13. *Anſelmi Havelberg dialogus.*) Eugenius ei dixit: Epiſcopus Imperatoris Conſtantinopolitani epiſtolam Græce conſcriptam præferens nuper ad me venit, &, ut erat eloquens, multa de doctrina & eccleſiaſtico Græcorum ritu propoſuit, quæ doctrinæ Romanæ Eccleſiæ minime concordant. Et univerſa, in quibus Græci a Latinis diſcrepant, nonnullis ſcripturarum authoritatibus confirmare voluit: & imprimis de proceſſione Spiritus ſancti a ſolo Patre diſputavit, & de azymis. Et quoniam Anſelmus, ut Lotharii Imperatoris legatus, aliquamdiu Conſtantinopoli commoratus fuerat, & multas de iis collationes cum Græcis habuerat, Papa eum rogavit, ut, quæ utrimque dicta fuerant, ſub dialogo conſcriberet.

Anſelmus ejus mandatis obſequens librum compoſuit, (Ibid.) quem vocavit Anticymenon, id eſt, objectionum collectionem, & conſervavit, quantum memoria ſubminiſtrabat, tenorem dialogi, quem cum Niceta doctiſſimo Nicomediæ Archiepiſcopo in publico conventu Conſtantinopoli habuerat. Huic autem præmiſit librum de una forma credendi & multiformitate vivendi, quorumdam precibus coactus, qui dicebant, plurimis non modicum eſſe ſcandalum, quod in Eccleſia, quæ una eſt, unam fidem tenendo, tot & tam diverſæ religionis novitates emergant. Illud opus tres dialogos complectens Eugenio Papæ nuncupavit.

In primo dialogo iis reſpondet, qui tantam rituum, (Ibid.) ordinum eccleſiaſticorum, & monachorum varietatem calumniantur, & dicit: Quod unum Eccleſiæ corpus uno Spiritu S. regitur & gubernatur, diverſas habens gratiarum diviſiones. Hanc autem inſtitutam varietatem fuiſſe propter humani generis variabilem infirmitatem, & temporalem mutationem. Ibidem laudat religioſus ordines, etiam militares, militum enim Templi fortitudinem, paupertatem & obedientiam maxime commendat.

Secundus dialogus eſt de proceſſione Spiritus ſancti, (Ibid. *De proceſſione Spiritus S.*) quem Græci a ſolo Patre procedere contendunt, & ſic a nobis in fide diſſident. Nicetes Nicomediæ Archiepiſcopus in ea collatione, quæ juſſu Imperatoris Calo-Joannis publice habita eſt, Spiritum ſanctum a Patre & Filio procedere negavit: ne in Deo dicerentur duo principia. Anſelmus reſpondet: " Licet Spiritus ſanctus a Patre & Filio procedat, non tamen exinde concedimus, eſſe duo principia; quia Pater & Filius unum ſunt principium, ſicut ſunt unus Deus .... Hinc Chriſtus interrogatus: Tu (Joan. 8.) quis es? Reſpondit: (Ego principium, qui & loquor vobis,) oſtendens, ſe eſſe unum & idem principium cum Patre in unitate ejuſdem ſubſtantiæ .... qui tamen non eſt unus cum Patre proprietate perſonæ .... & in pſalmis de Chriſto dicitur: (Te- (Pſ. 109.) cum principium in die virtutis tuæ.) Sic Pater & Filius & Spiritus ſanctus relative ad creaturas dicuntur unus creator, & unum principium, quoniam inſeparabilia ſunt opera Trinitatis .... Chriſtus tamen loquens de Spiritu S. recte dixit: (Quem ego (Joan. 15.) mittam vobis a Patre:) videlicet oſtendens, quod totius divinitatis principium Pater eſt, qui author & generationis & proceſſionis eſt. Qui ergo procedit a Patre & Filio, recte ad eum refertur, a quo natus eſt Filius: & recte dicitur cum Patribus, quod principaliter a Patre procedat. „

Nicetes, quod Spiritus amborum ſit, fatetur, (Ibid. Matt. 10. Galat. 4.) ſiquidem in ſcripturis dicitur ſpiritus Patris, & ſpiritus Filii; ab utroque tamen procedere negat, Quia fortaſſis, inquit, aliud eſt, eum a Patre eſſe, & aliud eſt, eum procedere. Anſelmus vero probat, quod idem ſit, eſſe a Patre & ab eo procedere, ac proinde, ſi Spiritus S. ſit a Filio, ab eo quoque procedit. Nicetes reſpondet: In ſcriptura non legi, quod Spiritus S. procedat a Filio. Anſelmus inſtat, id etiam non negari, nec dici, quod a ſolo Patre procedat: ac proinde, quemadmodum de Filio recte creditur, quod ſit conſubſtantialis Patri, quamvis hæc

S vox

CHRISTI AN.1148. vox in ſcripturis non reperiatur, ſed ejus ſenſus paſſim reperitur; ſic Spiritus S. recte a Filio procedere dicitur, quamvis expreſſis verbis in ſcriptura non legatur, ſed æquivalentibus ſignificatur. Demum Anſelmus profert multas authoritates Patrum Græcorum & Latinorum, qui Spiritum ſanctum a Patre & Filio, vel a Patre per Filium procedere dixerunt. Rejicit autem ut abſurdiſſimam eorum locutionem, qui dicunt, quod Spiritus ſanctus de Patre procedat in Filium, & ſic per Filium procedat ad ſanctificandam creaturam. Nicetes poſt longam diſputationem tandem dat manus, dicens: Aſſentior omnibus, quæ dixiſti. Porro verba hæc: Spiritus ſanctus procedit a Filio, quoniam hactenus non ſonuerunt publice in eccleſiis Græcorum, nequaquam ſubito poſſunt induci, ut ſine aliquo ſcandalo plebis publice doceantur; ſed aliquod generale concilium occidentalis & orientalis eccleſiæ, authoritate Romani Pontificis, annitentibus Imperatoribus, celebrandum eſſet: ubi hæc & nonnulla alia Catholicæ Eccleſiæ neceſſaria ſecundum Deum diffinirentur. Tunc communi conſenſu illud verbum, Spiritus S. procedit a Filio, libenter ſuſciperemus. Idem optavit Anſelmus.

Tertius dialogus eſt de azymis, & de Romanæ ſedis præeminentia. Sed prima quæſtio ſtatim in ſecundam recidit, ſcilicet, cujus eccleſiæ traditio ſit alteri præferenda. Anſelmus oſtendit hanc Chriſti promiſſionem: (Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam,) in ſola Romana Eccleſia ſuam obtinuiſſe veritatem: ſiquidem nullis erroribus aliquando contaminata fuit. Conſtantinopolitana vero, Alexandrina, & Antiochena eccleſiæ graviſſimis erroribus infectæ fuerunt. Nicetes reſpondit: " Romanæ Eccleſiæ primatum ego non nego: ſiquidem in antiquis noſtrorum hiſtoriis legitur, quod tres patriarchales ſedes ſorores fuerint: inter quas Roma primatum obtinuit .... Verum Romana Eccleſia, cui nos quidem inter has ſorores primatum non negamus, & cui in concilio generali præſidendi primum honoris locum recognoſcimus, ipſa ſe propter ſui ſublimitatem a nobis ſequeſtravit, quando monarchiam, quod ſui officii non erat, diviſit, & epiſcopos & eccleſias Occidentis & Orientis diviſo Imperio diviſit. Et ob hoc, ſi aliquando cum occidentalibus epiſcopis concilium ſine nobis celebrat, illi decreta ejus ſuſcipiant, & debita veneratione obſervent, quorum concilio dictat ea, quæ dictanda judicaverit. Nos, quamvis in eadem Catholica fide a Romana Eccleſia non diſcordemus, tamen, quia concilia his temporibus cum illa non celebramus, quomodo decreta illius ſuſciperemus? ſi enim Romanus Pontifex in excelſo throno gloriæ ſuæ reſidens nobis tonare, & quaſi projicere mandata ſua de ſublimi voluerit, & non noſtro concilio, ſed proprio arbitrio, pro beneplacito ſuo de nobis & de noſtris eccleſiis judicare, immo imperare voluerit, quæ fraternitas, ſeu etiam, quæ paternitas hæc eſſe poterit? Tunc nempe veri ſervi, & non filii Eccleſiæ recte dici poſſemus & eſſe. Quod ſi ſic neceſſe eſſet, & ita grave jugum cervicibus noſtris portandum immineret, nihil aliud reſtaret, niſi quod ſola Romana Eccleſia libertate, qua vellet, frueretur: & aliis quidem omnibus ipſa leges conderet; ipſa vero ſine lege eſſet: jam non pia mater filiorum, ſed dura & imperioſa domina ſervorum videretur & eſſet. Quid igitur nobis ſcripturarum ſcientia? Quid nobis literarum ſtudia? Quid magiſtrorum doctrinalis diſciplina? Quid ſapientum Græcorum nobiliſſima ingenia? Sola Romani Pontificis authoritas, quæ, ſicut tu dicis, ſuper omnes eſt, univerſa hæc evacuat? ſolus ipſe ſit epiſcopus, ſolus magiſter, ſolus præceptor, ſolus de omnibus ſibi ſoli commiſſis, ſoli Deo, ſicut ſolus bonus paſtor, reſpondeat. Quod ſi in vinea Domini voluerit habere cooperatores, ipſe quidem conſervato primatu ſuo exaltatus glorietur in humilitate ſua, & non contemnat fratres ſuos, quos veritas Chriſti non in ſervitutem, ſed in libertatem in utero matris Eccleſiæ generavit .... Demum in nullo ſymbolo hoc reperitur, quod Romanam Eccleſiam confiteri ſpecialiter jubeamur; quin immo univerſam S. Eccleſiam Catholicam & Apoſtolicam confiteri ubique docemur. „

Ibid.
Matt. 16.
De primatu Romanæ Eccleſiæ.

Anſelmus hæc ſuſtinere non valens, reſpondet laudando virtutes Romanæ Eccleſiæ, imprimis diligentiſſimam ejus in examinandis eccleſiaſticis cauſis inveſtigationem, & libertimam in danda ſententia veritatem. Unde conſequens eſt, quod authoritate ſua non abutatur. Sed indirecta hæc reſponſio non plane ſatisfacit. Fatendum igitur, quod ingenium & ſcientia in privatis nihil valeat ad ſalutem, niſi conjuncta ſint cum debita ſuperioribus eccleſiaſticis obedientia: ut patet in plurimis hæreſeon principibus. In prælatis vero eadem plurimum valent, ut ſubjectos ſibi populos ſecundum divinam & eccleſiaſticam regulam regant, adverſariis reſiſtant, Romano Pontifici circa difficultates occurrentes ſuam proponant ſententiam, in ſynodis libere & ſapienter judicent, non autem ut Romani Pontificis juriſdictioni & obedientiæ ſe ſubtrahant: non enim in ſcientia & ingenii præeminentia fundatur juriſdictio eccleſiaſtica, ſed in diſpoſitione Chriſti, quæ nobis per Eccleſiæ conſenſum infallibiliter innoteſcit. Demum in nullo quidem ſymbolo dicitur, Confiteor unam ſanctam Romanam Eccleſiam; ſed cum Chriſtus Petro dixerit: (Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam:) ad Romanam Eccleſiam, ut docet Irenæus, neceſſe eſt omnem aliam convenire eccleſiam, propter principalem ejus authoritatem. Hinc illæ tantum eccleſiæ pertinent ad Catholicam Eccleſiam, quæ communione cum Romana Eccleſia ſociantur: ac proinde per illas voces, Unam, Sanctam, Catholicam, & Apoſtolicam Eccleſiam, Romana, ut eſt aliarum omnium caput & centrum unitatis, ſufficienter deſignatur.

Matt. 16.

Nicetas inſtat: " Non ſoli Petro, inquit, dictum eſt: (Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis: & quæcumque ligaveritis ſuper terram, erunt ligata in cœlis: & quæcumque ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta in cœlis;) vel datus eſt Spiritus ſanctus: ſed omnibus Apoſtolis. „ Unde concludit, Petro non attribuendum privilegium, quod ab ipſo Domino donante commune eſt omnium. Anſelmus: Fatemur, omnibus Apoſtolis a Chriſto fuiſſe conceſſam ligandi & ſolvendi poteſtatem & datum Spiritum ſanctum: ita tamen, ut principatus Petri ſit omnibus excellentior: & tranſiit ad ejus ſucceſſores, qui judicarunt de aliis Patriarchis, & pleroſque condemnaverunt, ut multis probat exemplis. Poſtea redeunt ad quæſtionem de azymis, utriuſque eccleſiæ uſum ut indifferentem retinendum concludunt, expectandumque concilii œcumenici judicium.

Ibid.
Joan. 20.
Matt. 16.

XXI. S. Bernardus iiſdem temporibus ſcientia, virtutibus, & prophetiæ dono magis effloruit. Henricus, Ludovici Francorum regis frater, jam ſacris ordinibus initiatus ad eum venit, & fratrum orationibus ſe commendavit. Cui Bernardus: Confido in Domino, nequaquam in eo te moriturum ſtatu: ſed experientia brevi probabis, quantum iſtorum tibi proſit oratio. Re ipſa eodem die completum eſt, & de ejus converſione cœnobium omni exultatione repletum eſt. Lugente tota ejus familia quaſi illum cerneret mortuum ... Andreas Pariſienſis a conviciis & blaſphemiis non abſtinuit. Henricus Bernardum, ut ejus converſioni operam daret, precatus eſt. Cui vir ſanctus, audientibus multis, ait: Dimitte eum, modo anima ejus in amaritudine eſt: nec pro eo ſollicitus ſis, quia tuus eſt. Cumque Henricus inſtaret, ut loqueretur Andreæ, Vir Dei ſeverius eum intuitus, ait, Numquid jam dixi tibi? tuus eſt ille. Andreas hæc audiens, & a ſacra converſatione vehementer abhorrens, talia ſecum cogitabat, ut poſtea faſſus eſt. In hoc nunc ſcio, falſum te eſſe prophetam. Hoc tibi coram Rege & Principibus improperare non parcam, ut tua falſitas omnibus innoteſcat. Andreas abiit altera die, mala omnia imprecans monaſterio, ubi dominum dimittebat. Ille vero ſequenti nocte victus, & quaſi vinctus, trahente ſe & vim faciente ſpiritu Dei, ſurgens ante diluculum rediit ad monaſterium. Henricus aliquamdiu vitam monaſticam in Claravalle profeſſus, anno milleſimo centeſimo quadrageſimo nono electus eſt Belluacenſis epiſcopus. Bernardus ipſi timens propter ejus imperitiam, Petrum Cluniacenſem conſuluit: qui divinæ voluntati rem totam permittendam eſſe reſpondit: ſiquidem & canonice electus, & a Papa eſt approbatus. Itaque a Remenſi Archiepiſcopo conſecratus eſt.

CHRISTI AN.1149.
Bern. vit. l. 4. c. 3.
epiſt. 8.

XXII. S. Bernardus eodem anno libros quinque de conſideratione inchoavit, & Eugenio Papæ nuncupavit, atque miſit. In primo Papam adhortatur, ut inter tot occupationes & negotia, quibus obruitur, ſui ipſius curam non negligat, nec terrenis rebus

Bernardi de conſideratione liber 1. c. 6.

ita ſe

Digitized by Google

Christi An. 1149. c. 7. ita ſe occopari ſinat; ſed Principibus ea dimittat; "Non quia, inquit, indigni vos, ſed quia indignum vobis talibus inſiſtere, quippe porioribus occuparis. Præterea Paulus dicis epiſcopum inſtruens; (Nemo militans Deo impliest ſe negotiis ſæcularibus.,,) Hine eum monet, ut pietati, & rerum æternarum conſideratione ſedulo vacet, "Mentem quippe, de qua oritur, purificat conſideratio: deinde regit affectos, dirigit actus, corrigit exceſſus, componit mores, vitam honeſtat, & ordinat: poſtremo divinarum pariter, & humanarum rerum ſcientiam confert. Hæc eſt, quæ confuſa diſterminat, biantia cogit, ſparſa colligit, ſecreta rimatur, vera veſtigat, & fucata explorat. Hæc eſt, qua agenda præordinas, acta recogitat, ut nihil io mente reſideat incorrectum, aut correctione egens. Hæc eſt, quæ in proſperis adverſa præſentit: in adverſis quaſi non ſentit: quorum alterum fortitudinis, alterum prudentiæ eſt ...,, Tum præoccupat objectionem, & ſic reſolvit. "Prædeceſſores tui non ita conſueverunt ... & videberis id agere io ſugillationem illorum ... nec potes eorum omnia ſimul, & ſubito vel errata corrigere, vel exceſſus redigere in modum. Erit, cum acceperis, tempus, ut ſecundum ſapientiam tibi a Deo datam paulatim, & opportune id ſtudeas. Interim ſane malo alterius utere in bonum, quod potes. Quamquam, ſi de bonis, & non de novis ſumamus exempla, non defuere Romani Pontifices, qui ſibi etiam inter maxima negotia tempus invenirent. Hinc invehitur in abuſus advocatorum, judicum, procuratorum curiæ Romanæ eorumque fraudes graviter perſtringit.

Ibid. Liber II. de conſid. Librum ſecundum inchoat ab apologia, propter infelicem ſucceſſum expeditionis in terram ſanctam ſuſceptæ: quem refundit in malos mores cruce ſignatorum, ſe vero pro defenſione habere teſtimonium ſuæ conſcientiæ, eum Dei, & Papæ juſſu populos ad eam ſuſcipiendam adhortatus ſit. Tum rediens ad propoſitum conſiderationis quatuor puncta deſignat. "A te, inquit, tua conſideratio inchoet; deinde, quæ ſub te, quæ circa te, quæ ſupra te ſunt .... Falſum ſuperiorem diſſimulare nequimus ... Non ad dominandum opinor: Nam & Propheta, cum ſimiliter levaretur, audivit: ut evellas, & deſtruas, & diſperdas, & diſſipes, & ædifices, & plantes. Quid
Jerem. 1. horum faſtum ſonat? Ruſticani magis ſudoris ſchemate quodam labor ſpiritualis expreſſus eſt. Et nos igitur, ut multum ſentiamus de nobis, impoſitum ſenſerimus miniſterium, non dominium datum. Non ſum ego major propheta: & ſi forte par poteſtate, ſed meritorum non eſt comparatio. Hæc loquere ſibi, & doce te ipſum, qui alios doces .... Diſce exemplo prophetico præſidere non tam ad imperitandum, quam ad factitandum quod tempus requirit ...... Multo minus inveniri oportet aut deliciis reſolutum, aut reſupinum pompis. Nihil horum tibi tabulæ teſtatoris aſſignant. Sed quid? ſi illarum tenore contentus ſis, curam potius hæreditabis, & operam, quam gloriam, & divitias... Nam, quid tibi aliud dimiſit Apoſtolus? (Quod habeo, inquit, hoc tibi do). Quid illud? unum ſcio: non eſt aurum, neque argentum, cum ipſe dicat: (Argen-
Act. 3. tum, & aurum non eſt nobis ...) Eſto, ut alia quacumque ratione hæc tibi vendices, ſed non Apoſtolico jure. Nec enim ille dare, quod non habuit, potuit. Quod habuit, hoc dedit, ſollicitudinem ſuper eccleſias. Numquid dominationem? Audi ipſum:
1 Petr. 5. (Non dominantes, ait, in clero, ſed forma facti gregis.) Et ne dictum ſola humilitate putes, non etiam veritate, vox Domini eſt in Evangelio: (Reges
Luc. 22. gentium dominantur eorum, & qui poteſtatem habent ſuper eos, benefici vocantur. Et infert: Vos autem non ſic.) Planum eſt, Apoſtolis interdicitur dominatus ... At, ſi interdictum tenemus, audiamus edictum. (Qui major eſt veſtrum, fiat ſicut minor: & qui præceſſor eſt, ſicut qui miniſtrat.) Forma Apoſtolica hæc eſt: Dominatio interdicitur, indicitur miniſtratio, quæ & commendatur ipſius exemplo legiſlatoris, qui ſecutus adjungit: (Ego in medio veſtrum ſum, tanquam qui miniſtrat.) Quis ſe jam titulo hoc inglorium putet, quo ſe prior dominus gloriæ
Ibid. c. 8. præſignavit? .... Agnoſce hæreditatem tuam in cruce Chriſti, in laboribus plurimis. Felix, qui dicere potuit: (Plus omnibus laboravi.)

Quis ſit Romanus Pontifex. In capite octavo ejuſdem libri, pontificiæ dignitatis, & poteſtatis excellentiam ſic exponit, alloquens Eugenium Papam. "Quis es? ſacerdos magnus, ſummus Pontifex. Tu Princeps epiſcoporum; tu hæres Apoſtolorum, tu primatu Abel, gubernatu Noe, patriarchatu Abraham, ordine Melchiſedech, dignitate Aaron, authoritate Moyſes, judicatu Samuel, poteſtate Petrus, unctione Chriſtus. Tu es, cui claves traditæ, cui oves creditæ ſunt. Sunt quidem & alii cœli janitores, & gregum paſtores: ſed tu tanto glorioſius, quanto & differentius utrumque præ cæteris nomen hæreditaſti: Habent illi ſibi aſſignatos greges, ſinguli ſingulos: tibi univerſi crediti, uni unus; nec modo ovium, ſed & paſtorum tu unus omnium paſtor. Unde id probem, quæris? Ex verbo Domini, cui enim non dico epiſcoporum, ſed etiam Apoſtolorum ſic abſolute, & indiſcrete totæ commiſſæ ſunt oves: (Si amas me, Petre, paſce oves meas.) Quas? Illius vel illius populos civitatis, aut regionis, aut certi regni? Oves meas, inquit. Cui non planum, non deſignaſſe aliquas, ſed aſſignaſſe omnes; nihil excipitur, ubi diſtinguitur nihil.,, Poſt hæc eum ad propriæ perſonæ conſiderationem revocat, ut agnoſcat, quantum in virtutibus profecerit. Demum ab otio magis, vaniſque ſermonibus eum dehortatur, eumque laudat, quod ab omni avaritia ita ſit alienus, ut pecuniam tanquam paleam habeat.

Ibid. Tertius liber de conſider. c. 2. Tertius liber eſt de modo, quem circa ſuos ſubditos tenere Papa debeat, quibus non dominari, ſed eos ad Eccleſiæ gremium perducere laborare debet; ita tamen, ut hæreticos, qui corrigi nolunt, coerceat. Quis autem modus in appellationibus ad ſedem Apoſtolicam tenendus ſit, ſic explicat. "Appellatur de toto mundo ad te. Id quidem in teſtimonium ſingularis primatus tui. At tu, ſi ſapis, non primatu gaudebis, ſed fructu.,, Tum monet, ut iis ſic ſervet juſtitiam, ut nemo gravamen vel injuſtitiam patiatur, ſed damna reſarciantur, & illicite uſurpata appellatio non proſit appellanti, nec obſit appellato .... "Injuſta, inquit, omnis appellatio, ad quam juſtitiæ inopia non coegit .... Appellandum a ſententia. Ante ſententiam improbe omnino, niſi ob manifeſtum gravamen, præſumitur appellatio. Qui igitur non gravatus appellat, liquet, quia aut gravare intendit, aut tempus redimere ... Quantos novimus appellaſſe pulſatos, quo interim liceret quod cumque liceret? nonnullis etiam, quoad vixerint, licuiſſe appellationis ſuffragio nefaria ſcimus, verbi gratia, inceſtum, adulterium. Quale eſt hoc, turpitudini patrocinari, quod vel maxime formidari a turpibus oportebat? Quouſque murmur univerſæ terræ aut diſſimulas, aut non advertis? Quouſque non evigilat conſideratio tua ad tantam appellationum confuſionem atque abuſionem? .... Appellantur epiſcopi, ne illicita audeant matrimonia ſolvere, vel prohibere. Appellantur, ne rapinas, ne furta, ne ſacrilegia, & quæ ejuſmodi ſunt, ullatenus punire vel cohibere præſumant. Appellantur, ne indignas, & infames perſonas a ſacris officiis beneficiiſve repellere ſeu amovere queant. Quod tu invenis remedium morbo huic, ne, quod repertum ad remedium fuit, reperiatur ad mortem?... Et cur, inquis, male appellati non veniunt oſtenſuri ſuam innocentiam, malitiam convicturi? Dico, quod dicere ad hæc ſolent: Nolumus vexari fruſtra: in curia eſſe, qui proclivius faveant appellantibus, foveant appellationes. Ceſſuris Romæ, domi ſedere ſatius eſt.

Ibid. c. 3. & 4. Alterum abuſum reprehenſurus, inſtar principii præmittit. Eccleſiæ præſules non tam ut præſint, ac ſemetipſos paſcant, quam ut aliis proſint, conſtitutos eſſe. Tum veniens ad propoſitum, ait: "Murmur loquor, & querimoniam eccleſiarum. Truncari ſe clamitant ac diſmembrari; vel nullæ, vel paucæ admodum ſunt, quæ plagam iſtam aut non doleant, aut non timeant. Quæris, quam? ſubtrahuntur abbates epiſcopis: epiſcopi Archiepiſcopis: Archiepiſcopi Patriarchis, ſive primatibus. Bona-ne ſpecies hæc rerum, ſi excuſari queat vel opus. Sic factitando probatis vos habere plenitudinem poteſtatis, ſed juſtitiæ forte non ita: facitis hoc, quia poteſtis: ſed, utrum & debeatis, quæſtio eſt. Honorum ac dignitatum gradus, & ordines quibuſque ſuos ſervare poſiti eſtis, non invidere, ut quidam veſtrorum ait: Cui honorem, honorem ..... Præterea non omne, quod licet, decet, & expedit ... Quid item tam indignum, tibi quam ut totum tenens, non ſis contentus toto, niſi minutias quaſdam atque exiguas portiones ipſius tibi creditæ univerſitatis, tanquam non ſint tuæ, ſatagas, neſcio quomodo, adhuc facere tuas. Nolo autem, prætendas mihi fructum emancipationis ipſius: Nullus eſt enim, niſi quod inde epiſcopi inſolentiores, monachi etiam diſſolutiores,

CHRISTI AN. 1149. tiores fiunt. Inſpice diligentius talium ubique liberorum, & facultates, & vitas: ſi non pudenda admodum, & tenuitas in his, & in illis ſæcularitas invenitur .... Quidni peccet licentius vagum, & male liberum vulgus, cum non ſit qui arguat .... Vides, quam verus ſit ſermo ille: (Omnia mihi li-

1. Cor. 10. cent, ſed non omnia expediunt. Quod ſi forte non licet? Ignoſce mihi: non facile adducor licitum conſentire, quod tot illicita parturit. „

Ibid. *Liber quartus de conſider.* Argumentum libri quarti ſic explicat: " Primis partibus pertractatis, in manibus eſt de his addere, quæ circa te ſunt: & ipſa quidem ſub te, ſed quo propiora, eo importuniora tibi, nempe coram poſita, incuriam non admittunt, non diſſimulationem, non oblivionem ... Hæc, inquam, circa te ſunt, clerus, & populus Romanus, cui ſpecialiter epiſco-

c. 2. paris: ac per hoc ſpecialis curæ teneris debitor. Et primo quidem, clerum illum ordinatiſſimum eſſe decet, ex quo præcipue in omnem eccleſiam cleri forma proceſſit. Deinde omne, quod perperam agitur te præſente, id tibi turpius. Intereſt gloriæ ſanctitatis tuæ, ut, quos præ oculis habes, ita ordinati, ita ſint informati, quatenus totius honeſtatis, & ordinis ipſi ſpeculum, ipſi ſint forma. Inveniantur præ cæteris, oportet, expediti ad officia, idonei ad ſacramenta, ad plebes erudiendas ſolliciti, circumſpecti ad ſeſe cuſtodiendos in omni caſtitate. „ Deinde populi Romani faſtum perſtringit, & protervium. Eugenium Papam hortatur, ut ei curam præcipuam adhibeat, quamvis de curatione diffidat, hortatur exemplo priorum Pontificum, qui ſe totos ovibus paſcendis exponerent, paſtoris opere, & nomine gloriantes, nihil ſibi reputantes indignum, niſi quod ſaluti ovium obviare putarent .... Unus erat de ſubditis quæſtus, una pompa, unaque voluptas, ſi quo modo eos poſſent parare Domino plebem perfectam. Id omnimodis ſatagebant, etiam in multa contritione cordis, & corporis, in labore, & ærumna, in fame, & ſiti, in frigore, & nuditate: ubi nunc quæſo conſuetudo hæc? ſubiit diſſimilis valde; longe in aliud mutata ſunt ſtudia, & utinam non in pejus .... vides omnem eccleſiaſticum zelum fervere ſola pro dignitate tuenda: honori totum datur, ſanctitati nihil, aut parum ... niſi quod ſublime eſt, hoc ſalutare ducamus: & quod gloriam redolet, id juſtum. Ita omne humile probro ducitur inter Palatinos, ut facilius qui eſſe, quam qui apparere humilis velit, invenias. Timor Domini ſimplicitas reputatur, ne dicam fatuitas. Virum circumſpectum, & amicum propriæ conſcientiæ calumniantur hypocritam. Porro amatorem quietis, & ſibi interdum vacantem, inutilem dicunt ... Paſtorem te populo huic certe aut nega, aut exhibe.

c. 3. Non negabis: ne, cujus ſedem tenes, te neget hæredem. Petrus hic eſt, qui neſcitur proceſſiſſe aliquando vel gemmis ornatus, vel ſericis; non tectus auro, non vectus equo albo, nec ſtipatus milite, nec circumſtrepentibus ſeptus miniſtris. „

c. 4. Quales eſſe oportest Papæ miniſtros, ſic indicat: " Itaque non volentes, neque currentes aſſumito, ſed cunctantes, ſed renuentes: etiam coge illos, & compelle intrare. In talibus, ut opinor, requieſcet ſpiritus tuus, qui non ſint attritæ frontis, ſed verecundi, ſed timorati, qui præter Deum tantum, timeant nihil, nihil ſperent niſi a Deo. Qui adventantium non munus attendant, ſed neceſſitates. Qui ſtent viriliter pro afflictis, & judicent in æquitate pro manſuetis terræ. Qui ſint compoſiti ad mores, probati ad ſanctimoniam, parati ad obedientiam, manſueti ad patientiam, ſubjecti ad diſciplinam, rigidi ad cenſuram, Catholici ad fidem, fideles ad diſpenſationem, concordes ad pacem, conformes ad unitatem .... Qui miſſi poſt aurum non eant, ſed Chriſtum ſequantur: qui quæſtum legationem non æſtiment, non requirant datum, ſed fructum... Qui non de dote viduæ, & patrimonio Crucifixi ſe vel ſuos ditare feſtinent; gratis dantes quod gratis acceperunt. „

Hunc librum claudit epilogo ſequenti, qui continet ſummam eorum, quæ in Pontifice requiruntur. " Conſideres ante omnia ſanctam Romanam Eccleſiam, cui Deo authore præes, eccleſiarum matrem eſſe, non dominam: te vero non dominum epiſcoporum, ſed unum ex ipſis; porro fratrem diligentium Deum, & participem timentium eum. De cætero oportere te eſſe, conſidera, formam juſtitiæ, ſanctimoniæ ſpeculum, pietatis exemplum, aſſertorem veritatis, fidei defenſorem, doctorem gentium, Chriſtianorum ducem, cleri ordinatorem, paſtorem plebium, magiſtrum inſipientium, refugium oppreſſorum, pauperum advocatum.... ultorem ſcelerum, malorum metum, bonorum gloriam, virgam potentium, malleum tyrannorum, Regum patrem, legum moderatorem, canonum diſpenſatorem, ſalem terræ, orbis lumen, ſacerdotem Altiſſimi, vicarium Chriſti, Chriſtum Domini, poſtremo Deum Pharaonis ..... Qui te non audierit, auditurum Deum, & contra ſe paveat. „ CHRISTI AN. 1149.

Ibid. *Liber quintus de conſider.* In quinto libro conſiderationem inſtituit de his, quæ ſupra nos ſunt, id eſt, de Deo, rebuſque divinis, ad quas modo per creaturas erigimur. " Omnino, inquit, in his cavenda confuſio, ne aut incertum opinionis fides figat, aut, quod firmum fixumque eſt fidei, opinio revocet in quæſtionem. Et hoc

c. 3. ſciendum, quia opinio, ſi habet aſſertionem, temeraria eſt: fides, ſi habet hæſitationem, infirma eſt. „ Infra differit de natura, & proprietatibus Angelorum, & Dei, & præſertim de myſterio Trinitatis,

c. 14. ſicque concludit. " Non ea diſputatio comprehendit, ſed ſanctitas, ſi quo modo tamen comprehendi poteſt quod incomprehenſibile eſt. At, ni poſſet, non dixiſſet Apoſtolus, ut comprehendamus cum omnibus Sanctis. Sancti igitur comprehendunt. Quæris, quomodo? Sanctum facit affectio ſancta, & ipſa gemina: timor Domini ſanctus, & ſanctus amor. His perfecte affecta anima, veluti quibuſdam duobus brachiis ſuis comprehendit, amplectitur, & sit: Tenui eum, nec dimittam. „

CHRISTI AN. 1150. XXIII. Eugenius Papa interim, anno milleſimo centeſimo quinquageſimo, Romanæ plebis tumultibus urbe egredi coactus, in Campanis commoratus eſt.

Petri Vener. epiſt. 46. l. 6. Petrus Venerabilis Cluniacenſis abbas eum adiit, ſua cum eo negotia tractaturus; honorifice, & peramice ſuſceptus, Papæ humilitatem, modeſtiam, juſtitiam, bonitatem ipſe pariter redux plurimum laudavit in ſuis ad S. Bernardum literis. Anno ſequenti milleſimo centeſimo quinquageſimo primo, Colonienſis, & Moguntinus Archiepiſcopi Papam adiere: CHRISTI AN. 1151.

Bernard. l. 3. de conſider. alter, ut privilegiorum ſuæ eccleſiæ confirmationem obtineret; alter, ut moleſtiſſimo negotio ſeſe expediret: & plurimum argenti ei detulerunt. At ipſe nihil penitus attingens, pecuniam reportare in Germaniam coegit. Moguntini judicium in aliud tempus remiſit. Arnoldo Colonienſi poſt ejus reditum ſequentem dedit epiſtolam: " Tuis juſtis poſtulationibus benignus impertientes aſſenſum, ad exemplar

CHRISTI AN. 1152. prædeceſſoris noſtri felicis memoriæ Leonis IX. Papæ, beati Petri Colonienſem eccleſiam ... ſub ipſius

Eug. P. epiſt. 10. Concil. tom 6. ed. Hard. Apoſtolorum principis .... & noſtra protectione ſuſcipimus, ſtatuentes, ut, quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona .... juſte, & canonice poſſider... vel poterit adipiſci, firma tibi tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. Pallii quoque uſum, & vivificæ crucis vexillum, atque nactum, ſeu ſtragulum, inſigne videlicet feſtivi equi ... nos tam tibi,

Colonienſ. ſedis privilegia. quam tuis ſucceſſoribus confirmamus: adjicientes, ut nulli primati, niſi tantum Romano Pontifici, debeas eſſe ſubjectus. Pro amplioris etiam, & ſpecialioris gratiæ prærogativa, ordinationem Regis infra tuam provinciam tibi duximus concedendam ..... Statuimus præterea, ut ſeptem idonei presbyteri cardinales in prædicta eccleſia ordinentur, qui induti dalmaticis, & mitris ornati, ad principalia duo altaria ejuſdem eccleſiæ cum totidem diaconibus, & ſubdiaconibus, quibus ſandaliorum uſum concedimus, Miſſarum ſolemnia in feſtivis diebus tantummodo adminiſtrent. Huic poſt Eugenium Papam ſubſcripſere tres cardinales epiſcopi, ſex presbyteri cardinales, & ſeptem diaconi cardinales. Datum Signiæ

Ibid. epiſt. 61. & 62. ſexto Idus Januarii, indictione decima quinta, Incarnationis Dominicæ anni milleſimi centeſimi quinquageſimi ſecundi. Alteram dedit ad Eberardum Bambergenſem epiſcopum, & ad Adam abbatem Ebracb, ut monachos reſtituant in eccleſiam Heindenheimenſem, pulſis inde clericis ſæcularibus, quos Henricus Moguntinus reduxerat. Idemque eidem Henrico præcipit.

Concil. tom. 6. ed Hard. *Bulgentiacenſis ſynodus.* XXIV. Lodovicus VII. Francorum rex, poſtquam e Palæſtina rediit, a duobus ſuis conſanguineis admonitus, quod inter ipſum, & Eleonoram uxorem ejus, de qua jam duas filias ſuſceperat, talis erat conſanguinitatis affinitas, ut inter eos de jure lex matrimonialis non poterat convenire; & inde per juramentum probationem legitimam offerebant: ei reſpondit, quod contra legem eccleſiæ eam

habere

Digitized by Google

Christi An. 1151. & 1152.

bere nollet. Et ut iſtius rei veritas poſſet veracius indagari, die Martis ante Dominicam Palmarum anni milleſimi centeſimi quinquageſimi primi, in caſtro Baugentiaci Hugonem Senonenſem, Hugonem Rotomagenſem, Samſonem Remenſem, & Lanfredum Burdigalenſem Archiepiſcopos, cum pluribus ſuis coepiſcopis & baronibus Franciæ fecit ſolemniter convenire. Ante quorum præſentiam ſteterunt illi, qui genus inter Regem & Reginam ſe probaturos obtulerant: & per juramentum ſuum dixerunt, quod Rex & Regina ſe cognatione contingebant. Quo ſufficienter probato in præſentia prælatorum, fuit inter eos per conſenſum partium matrimonium diſſolutum. Eleonoram deinde conjugem duxit Henricus Normannorum dux, & Andegavorum comes: ac per eam dux Aquitanorum, & comes Pictonum, quæ ditioni Eleonoræ hæreditate obvenerant, utpote Guillelmi IX. Aquitaniæ ducis filiæ: quibus Angliæ regnum poſtea Henricus adjunxit. Ex eoque reges Anglorum Normanniæ & Aquitaniæ duces, & Andegavorum & Pictonum comites aliquamdiu fuere. Hinc innumeræ Galliam inundarunt calamitates. Ludovicus autem accepit Conſtantiam Alphonſi VIII. Caſtellæ regis filiam. Sugerius abbas S. Dionyſii hic hiſtoriæ Ludovici VII. finem impoſuit. Idibus enim menſis Januarii anni ſequentis ad feliciorem vitam tranſiit, poſtquam annos viginti novem hanc abbatiam glorioſiſſime rexiſſet. Ejus ſepulturæ cum ſex epiſcopis & multis abbatibus adfuit rex Ludovicus, & flevit amariſſime, flevit & omnis regia domus, & populi eum fleverunt tanquam prudentiſſimum conſiliarium, & totius regni gubernatorem ſapientiſſimum.

Ibid. *Hibernica ſynodus.* XXV. Joannes Paparo cardinalis ab Eugenio III. miſſus anno milleſimo centeſimo quinquageſimo ſecundo, cum Chriſtiano epiſcopo totius Hiſpaniæ legato, venit in Hiberniam, atque in Melliſontis monaſterio ſynodum celebravit, cui interfuere epiſcopi, abbates, Reges, duces, & majores natu Hiberniæ, quorum conſenſu quatuor archiepiſcopatus conſtituti ſunt, ſcilicet: Armachanus, Dublinienſis, Caſſelienſis, Toamenſis: quibus eo tempore præfuerunt, Gelaſius, Gregorius, Donatus, Edanus.

Bolland. die 19. Januar. Ibid. Die 18. Maii.

Suecia eodem anno duos martyres dedit. S. Henricus Archiepiſcopus Upſalenſis, dum ædificationi & confirmationi eccleſiæ Finlandenſis prudenter & fideliter inſudaret, quidam homicida, quem ob cujuſdam facinoris enormitatem diſciplina eccleſiaſtica corrigere volebat, in ſuæ ſalutis zelatorem funeſtus inſiliit, ipſumque crudeliter trucidavit: ſervi ſui ſanctitatem Deus multis miraculis declaravit. Die decima nona Januarii in Eccleſia recolitur ejus memoria. Martyrium quoque paſſus eſt S. Ericus Sueciæ rex. Upſalenſem eccleſiam a ſuis progenitoribus fundatam, & aliquantulum ædificatam præ cæteris aggrediens, ac miniſtros divini cultus inibi ponens, opere magnifico conſummavit. Poſtea regnum ſuum circuiens, pacem inter diſcordes fecit, oppreſſos a potentioribus liberavit, & impios de terra exterminavit, coadunatoque exercitu adverſus Finlandos adhuc idololatras expeditionem dirigit; qui, cum oblatam pacem, ſi Chriſtianam religionem profiteri vellent, reſpuiſſent, eam ingenti prælio devictos recipere compulit; miſſis ſacerdotibus, qui iis Evangelium prædicarent, quod plures ſuſcepere, ibique S. Henricum Upſalenſem epiſcopum reliquit, qui fidem in ea provincia ſtabiliret: ipſe vero in Sueciam reverſus eſt. Die Dominica Aſcenſionis, cum Upſali Miſſarum ſolemniis intereſſet, a quibuſdam magnatibus regnum ambientibus inſidioſe peremptus eſt: poſtquam fere decem annos Sueciæ regnum innocenter & ſumma cum laude adminiſtraſſet. Ejus corpus cilicio coopertum poſt ejus mortem apparuit. Quamdiu vixit, jejuniis, vigiliis, balneis in aqua frigida, aliiſque auſteritatibus corpus ſuum in ſervitutem redegit. Miraculis claruit, eique martyrum honores detulit Eccleſia, illiuſque die decima octava Maji meminit Romanum martyrologium.

Harawicus Bremenſis Archiepiſcopus, cum Daniæ, Norvegiæ & Sueciæ epiſcopos, qui diu prædeceſſorum ſuorum ſuffraganei fuerant, jam ſuæ juriſdictioni eſſe ſubtractos intelligeret; Sclavorum epiſcopatus jam ab annis octoginta vacantes, atque a barbaris diſſipatos inſtaurare tentavit. Emmehardum ordinavit epiſcopum Mechleburgenſem; Oldemburgenſi vero eccleſiæ præfecit Vicelinum presbyterum, virum eruditum, qui Bremenſi ſcholæ diu præfuerat, jamque ab annis triginta Chriſtianam religionem apud Holſatiæ populos promovebat, qui, quamvis nomine Chriſtiani, plures majorum ſuorum ſuperſtitiones retinebant, fontibus & ſylvis cultum profanum deferentes. Vicelinus plurimos ad Chriſtianam veritatem per pœnitentiam reduxit, clericorum regularium ſocietatem inſtituit, qui ſecum in vinea Domini laborarent. Sed, ut eccleſiæ ſuæ decimas obtineret, regalium inveſtituram ab Henrico Saxoniæ duce recepit; ejus quippe ditioni ſubjacebat hæc provincia.

Gratiani decretum. Gratianus, natione Etruſcus, patria Cluſinus, profeſſione monachus, in monaſterio ſanctorum Felicis & Naboris Bononiæ, decretum, ſeu juris pontificii volumen inſigne, quod ex variis canonum collectoribus compilaverat, ſicque prænotatur, concordantia diſcordantium canonum, circa idem tempus publicavit. Multa veterum profert teſtimonia, quæ nullibi leguntur, vel ex libris apocryphis deſumpta ſunt, vel alterius ſunt authoris, atque ex eis quandoque deduxit conſequentias, præſertim circa ſacramentum pœnitentiæ, quas non admittit ſana Theologia. Illud opus propter utilitatem emendari & annotationibus illuſtrari curavit Gregorius XIII. ſummus Pontifex: ſed non pauci nævi correctorum ſcientiam & diligentiam præteriere. Primus ejus gloſſator fuit Hugo ſeu Hugutio; ſecundus autem Joannes Teutonicus, & iſta eſt gloſſa communis in textu. Apparatum autem nobilem ſuper ipſam ſine textu fecit Archidiaconus, qui roſarium decreti dicitur. S. Antoninus Florentinus antiſtes de Gratiano ſic ſcribit: In decreto quædam ponit Gratianus, quæ non tenentur: quædam alia a conciliis & ſummis Pontificibus edita, quæ ſunt revocata ſeu immutata per conſuetudinem generalem contrariam, & abrogata. Idque multis probat exemplis. Aliaque errata non pauca annotavit Antonius Auguſtinus Tarraconenſis Archiepiſcopus. Bellarminus in eo reprehendit, quod non habuerit delectum authorum, ex quibus decreta collegit. Nec mirum, ſiquidem ejus ætate critica ſcientia prorſus ignorabatur. S. Antonin. part. 4. tit. 11. c. 8. Auguſt. Tarrac. l. 1. de emendat. Gratian.

Conradi Imper. mors. XXVI. Conradus Germaniæ rex, anno milleſimo centeſimo quinquageſimo ſecundo Bambergæ, decimo quinto Kalendas Martii, mortuus eſt, priuſquam coronam Imperialem acceperit, poſtquam regnavit annos tredecim. In eccleſia Bambergenſi juxta tumulum Imperatoris Henrici, qui nuper authoritate Romanæ Eccleſiæ in loca ſancta levatus pro Sancto habebatur, regio cultu ſepultus eſt. Cum decumberet, de futuro ſucceſſore cum Principibus Imperii deliberans, prætermiſſo filio ſuo Friderico, qui junior erat, ſuaſit, ut Fridericum fratris ſui filium, Suevorum ducem, virum induſtrium, & ad regendum Imperium aptiſſimum eligerent. Qui Francofurti die quarta Martii ab omnibus Principibus electus eſt, & die nona, quæ in Dominicam cadebat, ab Arnoldo Colonienſi Aquiſgrani coronatus eſt: dictus Ænobarbus, ſeu Barbaroſſa, a barba ruſa. Otto Friſing. l. 2.

Ibid. Fridericus peractis omnibus, vocatiſque prudentioribus, ſeu majoribus ex numero Principum, de ſtatu reipublicæ conſultans, legatos ad Romanum Pontificem Eugenium, & totam Italiam deſtinandos diſpoſuit, de promotione ſua in regnum ſignificaturos. Mittuntur itaque Hillinus Treverenſis electus, & Everhardus Bambergenſis epiſcopus, viri prudentes & literati. Eugenius, auditis legatis, ſex viros deſignavit, qui concordiæ capitula ſancirent, quinque ſelecti ex collegio cardinalium, & cum iis Bruno abbas de Claravalle ordinis Ciſtercienſis prope Mediolanum. Fridericus quinque tantum deputavit, duos epiſcopos & tres comites. Rex promiſit, quod ipſemet treugam nec pacem faciet cum Romanis, nec cum Rogerio rege Siciliæ, ſine libero conſenſu & voluntate domini Papæ Eugenii, vel ſucceſſorum ejus, & pro viribus laborabit Romanos ſubjugare domino Papæ, ſicut melius unquam fuerunt, a centum retro annis. Honorem Papatus & regalia B. Petri, ſicut devotus & ſpiritualis advocatus S. Romanæ Eccleſiæ contra omnes homines pro ſuo poſſe ſervabit & defendet; quæ non habet, recuperare pro poſſe juvabit; recuperata defendet. Græcorum quoque regi nullam terram ex illa parte maris concedet. Quod ſi forte ille invaſerit, pro viribus regni, quanto citius poterit, ipſum ejicere curabit. Papa vero Regi promiſit, quod eum ſicut S. Petri chariſſimum filium honorabit, & venientem pro coronæ ſuæ plenitudine, ... Impe- *Papæ & Imperatoris pax.* Apud Baron. ad an. 1152.

CHRISTI AN. 1152. ratorem coronabit, & ad manutenendum, augendum, & dilatandum honorem Imperii, pro debito officii ſui juvabit: & quicumque juſtitiam aut honorem regni conculcare aut ſubvertere auſu temerario præſumpſerit, Papa eos canonice ad ſatisfactionem commonebit. Quod ſi Regi ad Apoſtolicam commonitionem de jure & honore regio juſtitiam exhibere contempſerint, excommunicationis ſententia innodentur, & Græcorum regi Italiam invadenti reſiſtet. Datum Conſtantiæ, decimo Kalendas Aprilis, anno Chriſti milleſimo centeſimo quinquageſimo ſecundo.

Otto Friſing. l. 2. c. 6. Non multo poſt turbata eſt hæc concordia, Cum enim Friderici Magdeburgenſis epiſcopi morte ſedes vacaſſet, electores inter ſe non conſenſere: alii Gerardum præpoſitum, alii decanum elegerunt. Fridericum regem adiere, qui, cum eos ad concordiam reducere non potuiſſet, decano cum ſuis perſuaſit, ut Guicmannum Cicenſem epiſcopum eligerent, eique arceſſito ejuſdem eccleſiæ regalia conceſſit. Germanis enim perſuaſum erat per initam inter Henricum V. Imperatorem, & Paſchalem Papam II. de inveſtituris concordiam, conceſſum eſſe Regi, ſi electores diſſentiant, eligere, quem vellet, epiſcopum, qui, priuſquam conſecretur, regalia per ſceptrum ſuſcipiat. Gerardus Romam pergens querelas defert ad Eugenium, & Guicmannum accuſat

Ibid. c. 8. intruſionis. Tres autem Archiepiſcopi & octo epiſcopi, ut Regis factum deſenderent, literas ad Papam dedere. Eugenius ei reſcripſit: “ Non perſuaſiſtis quod rectum eſt . . . Cum enim translationes epiſcoporum ſine manifeſtæ utilitatis & neceſſitatis judicio divinæ legis oraculum non permittat; cum etiam multo amplior quam in electionibus cleri & populi eas prævenire debeat concordia: in facienda translatione Venerabilis fratris noſtri Guicmanni, nihil horum eſt: ſed ſolus favor Principis expectatur: & nec inſpecta neceſſitate illius eccleſiæ, nec conſiderata utilitate perſonæ, clero ex magna parte reclamante, in Magdeburgenſi eum dicitis eccleſia ſupplantandum . . . Quapropter per præſentia vobis ſcripta mandamus, quatenus chariſſimum filium noſtrum Fridericum regem veſtris exhortationibus impellatis, ut a ſua ſuper hoc intentione deſiſtat . . . eccleſiæque Magdeburgenſi liberam facultatem, quem voluerit, eligendi relinquat. „ Datum Signiæ decimo ſexto Kalendas Septembris.

Ibid. c. 9. Eugenius pace facta cum Romanis, menſe Septembri Romam reverſus eſt: & Bernardum presbyterum, & Gregorium diaconum deſtinavit in Germaniam, ut judicarent Henricum Moguntinæ ſedis Archiepiſcopum, virum pro diſtractione bonorum eccleſiæ ſuæ frequenter correptum, nec correctum. Bernardus ejus ſimplicitatem putans excuſandam, deprecatorias pro eo dedit literas. Nihilominus, cum Wormatiam cum Rege veniſſent pro feſto Pentecoſtes, eumdem depoſuerunt. Rex Arnoldum cancellarium ſuum per quorumdam ex clero & populo, qui illuc venerant, electionem, ei ſubrogavit. Iidem legati permiſſu Principis Burckardum Eiſtetenſem ſenio gravem, ejus inutilitatem cauſantes, ſubmovere. Sed cum in Magdeburgenſem & quoſdam alios ſententiam ferre cogitarent, a Rege inhibiti ad propria redire juſſi ſunt. Henricus Moguntinus depoſitus receſſit apud monaſterium Ciſtercienſium, quod erat in Saxonia, ibique poſt tres menſes pie mortuus eſt.

CHRISTI AN. 1153. XXVII. Eugenius Papa vir juſtus, & religione inſignis, eodem anno milleſimo centeſimo quinquageſimo tertio, die octavo Julii, in civitate Tiburtina

Ibid. c. 10. defunctus eſt: & inde per ſtratam publicam in Vaticanum cum totius cleri & populi Romani turba

Baron. an. 1153. frequentiſſima, communi omnium immenſa triſtitia deportatus eſt, & in ipſa B. Petri eccleſia, quam

Eugenio P. ſuccedit Anaſtaſ. IV. multis donariis ornaverat, coram majori altari tumulatus. Sedit annos octo, menſes quatuor, dies decem. Miraculis glorioſis illius ſepulchrum illuſtratum eſt, ut referunt plures authores etiam coævi. Die nona ejuſdem menſis, Conradus Sabinienſis epiſcopus, patria Romanus, canonicus regularis, vir

Anonym. chron. grandævus, & apud Romanos authoritate præclarus, electus eſt Romanus Pontifex, & vocatus Anaſtaſius IV.

S. Bern. vit. l. 5. c. 1. & 2. XXVIII. S. Bernardus Eugenium ſuum diſcipulum brevi ſubſecutus eſt. Corpus ejus, viribus deficientibus, lectulo decumbens variis exercebatur incommodis: animus tamen nihilominus liber & potens, quæ Dei erant, exercebat invictus: non ceſſans in

CHRISTI AN. 1153. mediis doloribus meditari ſacrum aliquid, aut dictare, orare affectuoſius, fratres ſtudioſius exhortari. In oblatione ſalutaris hoſtiæ, quam uſque ad defectum ultimum vix aliquando intermiſit, artus vix ſibi cohærentes vigore ſpiritus ſuſtentabat, & curam utilitatibus eccleſiæ non negabat. Hugoni epiſ-

Bernard. ep. 90. copo Oſtienſi de Jordano cardinali legato ſic ſcripſit. “ Pertranſiit legatus veſter de gente in gentem, fœda & horrenda veſtigia apud nos ubique relinquens: omnes pene eccleſias Franciæ & Normanniæ replevit, non Evangelio, ſed ſacrilegio. Turpia fertur ubique commiſiſſe: ſpolia eccleſiarum aſportaſſe: formoſulos pueros in eccleſiaſticis honoribus, ubi potuit, promoviſſe: ubi non potuit, voluiſſe. Multi ſe redemerunt, ne veniret ad eos, ad quos venire non potuit, exegit & extorſit per nuntios. In ſcholis, in curiis, in triviis, fabulam ſe ipſum fecit. Sæculares, religioſi, omnes male loquuntur de eo: pauperes, & monachi, & clerici conqueruntur de eo . . . Hoc teſtimonium habet & ab his, qui intus, & ab his, qui foris ſunt. Non ſic dominus Joannes Papero, non ſic, cujus laus eſt in eccleſia, quippe honorificavit ubique miniſterium ſuum. Legite literas illas domino meo, ipſe videat quid de tali homine faciendum ſit. „

Iiſdem temporibus gravis plaga populo Metenſi ſupervenit. Egreſſi enim in multitudine gravi adver- Ibid.
ſus vicinos Principes, a quibus præter morem laceſſitam ſe eſſe tanta civitas indignabatur: concluſi inter frigidi montis & Moſellæ amnis anguſtias, ac mutuo ſeſe impetu collidentes, plus quam duo millia corruerunt, quidam gladiis trucidati, plures amne ſubmerſi. Metenſes ad ultionem parabantur, eorum autem adverſarios audaciores fecerat eventus. Imminebat totius provinciæ certa vaſtatio. Cum venerabilis eorum Metropolitanus Hilinus, Archiepiſcopus Trevirenſis veniens ad Claramvallem, Bernardum obſecrat, ut ſe tantis malis opponere dignaretur. Deus paucis ante diebus ægritudinem corporis ejus aliquatenus relevarat. Bernardus, qui ex laboribus vires capere videbatur, Metas profectus eſt. Accidit autem, ut, cum tanquam fidelis mediator pacis rogaret ea quæ ad pacem erant, victores Principes eam obſtinata animoſitate renuerent, inſalutatumque virum Dei relinquentes diſceſſere . . . Jam conventus in magno turbine ſolvebatur, ſola utrimque meditabantur arma. Bernardus autem fratribus, qui ſecum venerunt, dixit: Ne turbemini, licet enim per multas difficultates, omnino tamen pax deſiderata proveniet, idque ſibi divina revelatione cognitum indicavit. Interim partibus convocatis, per dies aliquot de pace tractatum eſt: ſed ob maximas difficultates ſæpius utrimque deſperatum eſt . . . . . donec quæſita tandem in medio flumine inſula, partis utriuſque primarii in naviculis acceſſerunt: ubi compoſitis omnibus, ſecundum quod fidelis arbiter definivit, datis ſibi invicem dextris reconciliati ſunt in oſculo pacis.

Inter omnes, quas per manum ſervi ſui ibidem Ibid.
Dominus præſtitit, ſanitates, celeberrima fuit cujuſdam mulieris curatio. Hæc ab annis octo peſſima ægritudine laborabat, validis motibus univerſa pariter membra concutiens. Cum autem ſpes pacis propemodum excidiſſet, Domino diſponente venit mulier ita tremens, & omnes pariter ad ſpectaculum convenerunt. Orante denique Dei famulo, ſub oculis omnium paulatim concuſſione ſedata, perfectam protinus adepta eſt ſoſpitatem. Quæ res in tantam admirationem etiam duriſſimos quoſque permovit, ut percutientes pectora ſua, cum lacrymis acclamarent. Cumque accedentes ad ſe Principes, ut cœperat, pro pace rogaret, ſuſpirantes dicebant: Oportet, nos libenter eum audire, quem, ut ipſi cernimus, Deus diligit & exaudit: & audito eo multa facere, pro quo tanta Deus facit in oculis noſtris.

Metenſium expleta reconciliatione S. Abbas ad Ibid. c. 2.
monaſterium rediit, gravi jam deficientis incommo- *S. Bernardi mors.*
do corporis occupatus: & fratribus ait: Cum præterita hyeme ægrotarem, dixi vobis, non eſſe, quod adhuc timeretis, æſtate proxima imminere mihi hujus corporis diſſolutionem, ut putabam. Paucis ante mortem diebus morbum ſuum datis ad amicum quemdam literis ſic expoſuit: Defectus ſtomachi, fere totum, quod patior, eſt. Frequenter exigit conſortari modicum admodum qualicumque liquore, nam ad ſolidum omne inexorabiliter

indigna-

Digitized by Google

CHRISTI AN. 1153. indignatur. Hoc parum, quod admittit, non ſine gravi moleſtia ſumit: ſed timet graviorem, ſi ſeſe vacuum omnino dimiſerit. Pedes, & crura intumuerunt, quemadmodum hydropicis contingere ſolet ... ſpiritus autem promptus eſt in carne infirma. Orate Salvatorem, qui non vult mortem peccatoris, ut tempeſtivum jam exitum non differat, ſed cuſtodiat .... Ad ejus exitum vicini epiſcopi cum abbatum, & fratrum copioſa multitudine congregati ſunt. Hora diei pene tertia ſanctus abbas Bernardus in terram viventium feliciter Chriſto duce migravit, decimo tertio Kalendas Septembris, anno milleſimo centeſimo quinquageſimo tertio, ejus vitæ ſexageſimo tertio: ſepultus eſt ante ſanctum altare Beatæ Virginis Matris, cujus devotiſſimus fuerat ipſe ſacerdos.

In fin. tom. 2. oper. S. Bernard. Alexander Papa III., qui viginti annis poſt ejus mortem eum in Sanctorum numerum retulit, ſequens ei teſtimonium perhibet in literis ejus canonizationis. "Beatus Bernardus Claræ vallenſis abbas, ſingularis gratiæ prærogativa ſuffultus, non ſolum in ſe ipſo ſanctitate ac religione præfulſit, ſed etiam in univerſa Eccleſia Dei fidei, & doctrinæ lumine radiavit. Fructum vero, quem in domo Domini, & verbo operatus eſt, & exemplo, nullus fere terminus ſanctæ Chriſtianitatis ignorat: cum uſque ad exteras quoque, & barbaras nationes ſanctæ religionis inſtituta tranſmiſerit, atque monaſteriorum fundationem extenderit (monaſteria centum ſexaginta crevit) & infinitam multitudinem peccatorum per vias ſæcularis latitudinis incedentem, ad ſpiritualis vitæ rectitudinem revocarit. Specialiter autem ſanctam Romanam Eccleſiam, ita quondam ſub gravis perſecutionis turbine laborantem, tam vitæ merito, quam datæ ſibi cœlitus ſapientiæ ſtudio ſuſtentavit, ut digne quidem, & nobis, & omnibus ejus Eccleſiæ filiis in memoria habendus ſit, & devotione perpetua venerandus. In afflictione vero corporis ſui uſque adeo ſibi mundum, ſeque mundo reddidit crucifixum, ut confidamus, martyrum quoque eum merita obtinere ſanctorum, quem confeſſionis ordine, & parſimonia vitæ, tam longum conſtat duxiſſe martyrium. Quibus omnibus pia conſideratione penſatis, & in concilio fratrum noſtrorum expoſitis ...... eum Apoſtolicæ ſedis authoritate catalogo Sanctorum adſcribi mandavimus, & commemorationis ſuæ feſtum decrevimus amodo publice celebrandum." Datum Anagniæ decimo quinto Kalendas Februarii anni milleſimi centeſimi ſeptuageſimi quarti, ut communis fert opinio. Et quoniam quidem novatores Bernardum eadem ſecum ſentire de libero arbitrio calumniati ſunt, iis opponimus hac in re minime ſuſpectum Martini Lutherii teſtimonium. Bernardus, inquit, omnes Eccleſiæ doctores vincit: ſed cum diſputat, in alium virum mutatur, ibi nimium tribuit libero arbitrio.

Luther. in colloq. conviv. cap. de Patrib. Eccleſ.

Neubrig. l. 1. c. 26. XXIX. Henricus de Murdac Eboracenſis Archiepiſcopus, Bernardo ſuo patrono diu non ſupervixit, & die decima quarta Octobris e vivis exceſſit, cum annos ſeptem ſediſſet: Guillelmus, qui coactus ei locum ceſſerat, audita Eugenii Papæ morte, qui eum depoſuerat, ſpe recuperationis concepta, ſedem Apoſtolicam celeriter adiit, judicium non accuſans, miſericordiam humiliter poſtulavit. CHRISTI AN. 1154. Poſt aliquot dies certus de Henrici morte nuncius ex Anglia ſuperveniens, preces ejus multum adjuvit. Itaque prioris judicii rigore ſublato, Apoſtolicæ manſuetudinis clementiam expetivit: miſerante ejus canos Papa, cum cardinalibus, & ſatagente circa ejus negotium maxime quodam Gregorio, magni nominis cardinali, & profundiſſimæ aſtutiæ, in integrum reſtitutus eſt, & pallio, quod numquam antea impetrare potuerat, inſignitus, ſabbato ſancto anni milleſimi centeſimi quinquageſimi quarti Wintoniam rediit, Eboracenſemque eccleſiam non multo poſt Albas Paſchales recepit, & decenti moderamine rexit, ingenita lenitate nulli oneroſus exiſtens. Paucis poſt Pentecoſten diebus, febre corripitur, & rapitur ex hac vita, ingenti, tam clericis, quam laicis, ex mitiſſimi patris occaſu luctu relicto. Poſt mortem inter Sanctos, ob miraculorum celebritatem, ab Honorio II. relatus eſt: Rogerius eccleſiæ Cantuarienſis archidiaconus ei ſuffectus eſt in archiepiſcopatu, quemadmodum ei prædixerat. Ulfriens ſanctus Anachoreta tunc migravit ad Dominum, poſtquam viginti & novem annis, contra hoſtes humani generis confligens victoriam reportavit. Haſelbergæ prope Oxonium in cellula eccleſiæ contigua, Chriſto ſe ſepeliens, multo labore multaque carnis, & ſpiritus afflictione vixit, nam tanto jejunio, tantaque vigiliarum inſtantia membra ſua mortificavit, ut pellis oſſibus adhæraret. In oratorio ſuo ſepultus poſt mortem miraculis claruit.

Stephanus Angliæ rex, octavo Kalendas Novembris ejuſdem anni diem clauſit extremum. Euſtachius ejus filius eum præceſſerat. Itaque poſt longum, & cruentum civile bellum, in quo varia fortuna pars utraque pugnavit, pax iis conditionibus convenerat, ut Henricus Mathildis filius, Normanniæ, & Aquitaniæ dux, hæres regni poſt Stephanum regem haberetur. Henricus igitur Stephano mortuo, in Angliam veniens, hæreditarium regnum ſuſcepit, atque in Regem conſecratus eſt. Statim edicto præcepit, ut illi, qui e gentibus exteris in Angliam ſub rege Stephano, prædarum gratia, tanquam ad militandum confluxerant, & maxime Flandrenſes in ſuas provincias redirent. Publicæ quoque diſciplinæ ſollicitudinem habuit, &, ut legum vigor in Anglia reviviſceret, qui ſub rege Stephano extinctus videbatur, ob civile bellum, curâ propenſione ſategit.

Matth. Pariſ. in chron.

Hagulſt. prior. hiſt.

Otto Friſing. l. 2. XXX. Anaſtaſius Papa IV. menſe Decembri e vivis abiit. Friderici regis precibus nimis deferens Guicmanni promotionem confirmavit, eique miſit pallium, non ſine multorum ſcandalo. Præterea Raymundo de Podio hoſpitalis Jeroſolymitani magiſtro, & ejus equitibus ſequens dedit privilegium. "Quoniam omnia veſtra ſuſtentationibus peregrinorum, & pauperum debent cedere, ac per hoc nullatenus aliis uſibus ea convenit applicari, conſtituimus, ut de laboribus, quos veſtris ſumptibus colitis, nullus omnino clericus vel laicus decimas a vobis exigere præſumat. Statuimus, ut nulli epiſcopo in eccleſiis vobis ſubditis interdicti, vel ſuſpenſionis, vel excommunicationis ſententiam liceat promulgare." Ibidem alia privilegia jam a Romanis Pontificibus conceſſa confirmat. Datum Laterani duodecimo Kalendas Novembris anno Chriſti milleſimo centeſimo quinquageſimo quarto. Tertiam dedit epiſtolam ad epiſcopos, & abbates provinciæ Burdegalenſis. In ea præcipit, ut in Burdegalenſi ſede, atque in aliis epiſcopalibus eccleſiis, vel abbatiis ejuſdem provinciæ, in epiſcoporum electionibus, vel abbatum, canonicam habeant libertatem, abſque hominii, juramenti, ſeu etiam fidei per manus datæ obligatione. Demum, ut res, & bona univerſa decedentium epiſcoporum, & abbatum, illibata ſerventur ſucceſſorum uſibus: Huic poſt Papam ſubſcripſere decem cardinales. Anaſtaſii pontificatus brevis fuit, ſedit tantum annum unum, & fere quinque menſes. In Eccleſia Lateranenſi ſepultus eſt in mauſoleo porphyritico præclaro opere ſculpto: quod tempore Innocentii II. a latronibus violatum, & expilatum, & S. Helenæ Auguſtæ cineribus orbatum, ex ejus antiqua extra urbem baſilica huc tranſtulerat, ſibique paraverat. Poſtea ejus ſepulchrum incendio depravatum eſt. Lateranenſem eccleſiam plurimis beneficiis honoravit, ejuſque canonicis regularibus magna privilegia conceſſit.

Anaſt. P. epiſt. 9. tom. 6. Concil. ed. Hard. tom. 10. Lab.

ep. 10.

Joannes diacon. jun.

epiſt. 8.

Nicolaus de Brek Spere, natione Anglus, quem Albanenſem cardinalem creaverat Eugenius Papa, unanimi conſenſu Romanus Pontifex electus eſt, & licet reſiſtens in B. Petri ſedem inthronizatur, & dictus eſt Hadrianus IV. Patre paupere natus erat, qui eo relicto monachus apud S. Albanum factus eſt. Nicolaus adhuc adoleſcens, cum propter inopiam ſcholis vacare non poſſet, idem monaſterium quotidianæ ſtipis gratia frequentabat: unde pater erubeſcens verbis mordacibus eum abegit. Ille neceſſitate compulſus in Galliam tranſiit, & venit in Provinciam, ibique in monaſterio S. Rufi, quod erat canonicorum regularium, ſubſiſtendi occaſionem inveniens, quibus potuit obſequiis, iiſdem fratribus ſe commendare curavit. Et quoniam erat corpore elegans, prudens in verbis, ad injuncta impiger, placuit omnibus, rogatuſque canonici ordinis ſuſcipere habitum, annis plurimis ibidem reſedit, imprimis diſciplinæ regularis æmulator. Cumque eſſet acris ingenii, frequenti lectione ad ſcientiam atque eloquentiam multum profecit. Unde factum eſt, ut abbate defuncto, fratres eum concorditer in abbatem elegerint. Quibus cum aliquandiu præfuiſſet, illi indignati, quod hominem peregrinum ſuper capita ſua levaſſent, confectis contra eum accuſationi-

Hadrian. IV. fit Pap.

Neubrig. l. 2. c. 6.

bus

Christi An. 1154.

bus ad ſedem Apoſtolicam provocaverunt. Eugenius Papa, cum eorum querelas audiiſſet, & Nicolai ſe defendentis prudentiam, & modeſtiam animadverteret, utrique parti præcepit, ut unitatem ſpiritus in vinculo pacis ſervarent, & reconciliatos remiſit. Sed brevi tempeſtas gravior intonuit, Papam rurſus interpellant, qui utrique prudenter proſpiciens: Scio, inquit, quid in vobis hanc procellam ſuſciret; alium abbatem vobis eligite: iiſque dimiſſis, Nicolaum in B. Petri obſequio retinens Albanenſem ordinavit epiſcopum. Poſtea legatus miſſus eſt in Norvegiam, & Succiam, ubi Metropoles erexit. Henricus Angliæ rex literis illi de ejus promotione gratulatus, hortatuſque eſt, ut fructuoſis operibus, & doctrinis eccleſias omnes reficiat, ſeque accingat ad liberationem terræ ſanctæ, Imperioque Conſtantinopolitano graviter afflicto ſubveniat.

Apud Petr. Bleſenſ. epiſt. 568.

Christi An. 1155.

Annonym. apud Baron.

Arnaldus Brixienſis ſemper Romæ tumultuabatur: quidam ex ejus ſectatoribus Gerardum cardinalem S. Pudentianæ, dum iret ad Pontificem, vulnerarunt. Hadrianus civitatem interdicto ſuppoſuit, & uſque ad feriam quartam majoris hebdomadæ anni milleſimi centeſimi quinquageſimi quinti, univerſa civitas ceſſavit a divinis. Tunc ſenatores, a clero, & populo compulſi Papam adeunt, & ſuper ſancta Evangelia jurant, quod Arnaldum ejuſque ſectatores ab urbe, & ejus finibus expellerent, & obedientes ſe Pontifici exhiberent; eo cum ſuis ejecto, abſoluta eſt civitas.

Otto Friſing. chron.

XXXI. Fridericus Germaniæ rex ab aliquot menſibus Italiam ingreſſus cum exercitu, expugnatiſque quibuſdam caſtellis, & urbibus, Papiæ Longobardorum rex coronatus eſt; inde Bononiam pervenit circa feſtum Pentecoſtes, & Tuſciam ingreſſus, ad eum reverſus eſt Anſelmus Havelbergenſis, quem ad Manuelem Græcorum Imperatorem, ut ejus filiam acciperet uxorem; ſuam enim ob vinculum conſanguinitatis dimiſerat; & belli ſocietatem cum eo iniret adverſus Guillelmum Siciliæ regem, qui patri ſuo Rogerio defuncto ſucceſſerat. Anſelmus tunc electus eſt Ravennatenſis Archiepiſcopus, ejuſdemque provinciæ exarchatum laboris ſui præmium a Principe accepit.

Frider. I. coronatur Imperator.

Ibid.

Rex ad urbem tendens circa Viterbium caſtra metatur. Hadrianus Papa cum cardinalibus huc veniens honorifice ſuſcipitur, graviterque adverſus populum Romanum conqueſtus, reverenter auditus eſt. Populus enim Romanus, ex quo ſenatorum ordinem renovare ſtuduit, multis malis Pontificea ſuos affligere non ceſſavit. Arnaldus hæreſiarcha, qui in Regis manus inciderat, urbis præfecto traditus, palo que alligatus vivus arſit, ejuſque corpus in cineres redactum in Tyberim ſparſum eſt, ne ſtolida plebs eum veneraretur.

Ibid. c. 25.

Romanorum quoque legati, accepto prius de ſecuritate viatico, Regem inter Sutrium, & Romam adeunt, Imperiumque ei offerunt, poſtulantes, ut ſenatum ſuum, & equites confirmet, & urbi Romæ priſtinum ſplendorem reſtituat: Orbis, inquiunt, urbs te Principe recipiat gubernacula, & ad urbis reducatur monarchiam orbis inſolentia. Tum Romam inducunt ſic loquentem: Hoſpes eras, civem feci. Advena fuiſti ex Trans-Alpinis partibus, Principem te conſtitui. Quod meum jure fuit, tibi dedi. Debes itaque ad obſervandas meas bonas conſuetudines, legeſque antiquas, mihi ab anteceſſoribus tuis Imperatoribus firmatas, ne barbarorum violentur rabie, ſecuritatem præbere: officialibus meis, a quibus tibi in capitolio acclamandum erit, uſque ad quinque millia librarum expenſam dare: & hæc omnia privilegiis munire, ſacramentique interpoſitione propria manu confirmare.

Rex indignatus eos interrupit: in memoriam revocans, quomodo primo per multos annos in Græcorum, deinde in Francorum poteſtatem venerint, & omnia, quæ Roma prius habuit, hæc ad ipſum dimanaſſe cum Imperio. Tum ſubjungit: Gloriaris, me per te vocatum primo civem, deinde Principem eſſe factum; quod tuum erat, a te ſuſcepiſſe. Quæ dicti novitas prorſus ratione vacua eſt . . . . Carolus, & Otto, nullius beneficio traditam, ſed virtute expugnatam, Græcis, & Longobardis urbem cum Italia eripuerunt, Francorumque appoſuerunt terminis. Docent hæc Deſiderius, & Berengarius tyranni tui, quos a Francis captos in ſervitute vitam finiiſſe ſcimus . . . . Quibuslibet infirmis etiam, quod ſuum eſt, ſervare cupio: Quomodo Imperii mei ſedem uſque ad periculum capitis non defenderem; qui & ejuſdem terminos reſtaurare cogitaverim . . . .

Christi An. 1155.

Pecuniam a Principe veſtro exigitis, quam quilibet lixa potius petere deberet ab inſtitore . . . . Regaliter hactenus mea cuilibet, & quantum decuit, & præcipue de me bene meritis dare conſuevi . . . . . Sed merito non juſta injuſte petenti cuncta juſte negantur . . . . Sicque dimiſſi ad urbem revertuntur. Fridericus ex Papæ conſilio, qui fraudem eorum præſenſerat, præmiſit mille equites, qui S. Petri eccleſiam, & Leoninam civitatem occuparent, & Papæ equitibus hic ad cuſtodiam relictis ſe conjungerent; Papa cum iis miſit Octavium cardinalem.

Ibid. c. 22.

Poſtridie ſummo mane Papa cum cardinalibus profectus eſt. Rex armatus cum ſuis eum ſubſecutus, per portam auream ingreſſus eſt urbem Leoninam; mox ad gradus Eccleſiæ S. Petri veniens, a ſummo Pontifice honorifice ſuſceptus, ac uſque ad confeſſionem beati Petri deductus eſt. Dehinc celebratis ab ipſo Papa Miſſarum ſolemnibus, armato ſtipatus Rex milite, cum benedictione debita Imperii coronam accepit, anno regni ſui quarto, die decima quarta Kalendas Julii anni milleſimi centeſimi quinquageſimi quinti. Peractis omnibus Imperator cum corona ſolus equum phaleratum inſidens, cæteris pedes euntibus, per eamdem portam ad caſtra ſua revertitur, Romanus vero Pontifex in palatio, quod juxta eccleſiam habebat, remanſit. Hæc Ottonis Friſingenſis, qui patruus erat Imperatoris, relatio veteri cæremoniali nobis viſa eſt conformior, & Fridericus Imperator de rebus a ſe in hac expeditione geſtis literas ad eum dedit, quæ relatis congruunt.

Ibid.

Dum hæc geruntur, Romani cum ſuis ſenatoribus in capitolio convenerant. Audientes autem, Imperatorem ſine ſua adſtipulatione coronam Imperii accepiſſe, in furorem verſi cum magno impetu Tyberim tranſeunt, & quoſdam ex ſtratoribus, qui remanſerant, in ipſa eccleſia S. Petri necare non timuerunt. Imperator hæc audiens cum ſuis feſtinat eo amplius, quo timebat, ne plebs furens in Romanum Pontificem, & cardinales irrueret. Pugna conſeritur, tum juxta caſtrum Creſcentii, tum ex altera parte juxta piſcinam cum Tranſtyberinis. Romani tandem Germanorum impetum non ferentes coguntur cedere, mille vel cæſi ſunt, vel in Tyberi merſi, capti ducenti, plurimi vero ſauciati.

Ibid. c. 25.

Hadrianus Papa, die feſto ſanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, Miſſam celebrans, rurſus Imperatori coronam impoſuit, & omnes, qui in conflictu cum Romanis ſanguinem fuderant, abſolvit. Inde propter famem, & nimios calores cum Papa inter urbem, & Tuſculanum receſſit Imperator, & multis e ſuis ex aeris corruptione pereuntibus, ad vicina montana tranſiit, & Papam circa Tyburtum cum captivis reliquit. Poſtea Spoletum, quia de tributi parte fraudaverat, & comitem Guidonem Guerram, alioſque nuncios detinuerat, vi intra diem expugnavit, & ferro, & igne deſtruxit urbem, infinitis acceptis ſpoliis, pluribus igne conſumptis. Inde procedens verſus Anconam, Palæologum Græcorum principem, & alios Manuelis Imperatoris legatos obvios habuit, qui, ut in Apuliam veniret, & hoſtem utriuſque Imperii Guillelmum Siciliæ regem contereret, infinitam ei pecuniam dare ſpoponderunt. Sed quia ejus exercitus propter multos labores, & bella nimis debilitatus erat, placuit magis Principibus redire, quam in Apuliam deſcendere. Palæologus cum magna multitudine tranſiit in Apuliam, poſt adeptum Barum obiit. Willelmus in Græcos irruit, pauciſque captis, cæteris occiſis, omnem pecuniam aſportavit. Fridericus autem devictis Veronenſibus, qui ei inſidias tetenderant, in Germaniam ſe recepit. Non multo poſt obiit Arnaldus Colonienſis Archiepiſcopus, ſuæque eccleſiæ reparator. Præpoſiti, & abbates Gerardum Bunnenſem, canonicæ vero majoris eccleſiæ, qui tunc præpoſito, & decano carebant, elegerunt Fridericum Adolphi comitis filium, cui regalium inveſtituram dedit Imperator, eumque a Romano Pontifice conſecrandum in urbem miſit. Hic Ottonis Friſingenſis epiſcopi libri duo de geſtis Friderici I. Imperatoris deſinunt; tertium promiſerat, ſed morte præventus perficere non potuit. Radevicus tunc eccleſiæ Friſingenſis canonicus Imperatoris nutu, ejus rerum geſtarum narrationem continuavit.

Frideric. Imper. apud Otton. Friſing.

XXXII. Hadrianus Papa, poſtquam Willelmum Sici-

Christi An. 1156.

Pagi t. 4. eriuc. Baron. ad an. 1154. & ſeq.

Sicilia regem adveniſſe Salernum audiit, Henricum cardinalem ad eum miſit, quem Rex recipere noluit, quia Papa in ſuis literis eum Regem non nominabat, quamvis jam a biennio adhuc vivente patre fuiſſet curonatus, & terras eccleſiæ vaſtavit, & oppida quædam occupavit. Papa inita belli ſocietate cum quibuſdam Apuliæ comitibus, quos Willelmus vel ejus pater bonis ſpoliatos ejecerant, cum exercitu venit Beneventum, & cum ſociis magnam partem regni Neapolitani recepit. Manuelis Imperatoris legati ad eum venere, pollicentes ingentem vim pecuniæ, ſeque ex Italia Willelmum fugaturos, ſi tres in Apulia urbes maritimæ eis dederentur. Willelmus his cognitis legatos ad Papam de pace mittit, promittens ſolitum tributum & homagium, & tres urbes pro damnis illatis ſe daturum, Romanoſque rebelles armis in officio contenturum. Papam ad has pacis conditiones inclinantem retraxere cardinales. Sed paulo poſt devictis Græcis eum Apulis, & ſpoliatis, uti diximus, Willelmus Papam Beneventi obſedit, atque in tantas difficultates adduxit, ut de pace componenda cogitaverit: Itaque Hubaldum, & Julium, & Rolandum cancellarium, presbyteros cardinales ad eum legatos de pace miſit, quos ille benigne ſuſcipiente, pax iis conditionibus convenit.

Apud Baron. ad an. 1156.

Pacis conditiones inter Pap. & Regem Siciliæ.

" Si aliquis clericus in Apulia & Calabris, adverſus alium clericum de cauſis eccleſiaſticis querelam habuerit, & a capitulo vel epiſcopo emendari non potuerit: libere tunc, ſi voluerit, ad Eccleſiam Romanam appellet. Tranſlationes in eccleſiis fient, ſi neceſſitas aut utilitas poſtulaverit, & Rex vel ejus ſucceſſores concedere voluerint: conſecrationes & viſitationes libere Romana Eccleſia faciet Apuliæ & Calabriæ civitatum, ut voluerit, civitatibus illis exceptis, in quibus perſona noſtra vel hæredum noſtrorum tunc fuerit, niſi cum noſtra aut eorum voluntate. Ibidem libere legationes habebit, ejus tamen legati poſſeſſiones eccleſiæ non devaſtent. In Sicilia quoque Romana Eccleſia conſecrationes & viſitationes habeas: & ſi aliquas ea ea perſonas eccleſiaſticas vocaveris, magnificentia noſtra noſtrorumque hæredum pro Chriſtianitate facienda, vel pro corona ſuſcipienda, retinebit quas providerit retinendas. Cætera quoque ibidem habebit Romana Eccleſia, quæ habet, in aliis partibus regni noſtri, excepta appellationa & legatione, quæ niſi ad petitionem noſtram & hæredum noſtrorum, ibi non fient. De eccleſiis & monaſteriis terræ noſtræ, de quibus quæſtio mota eſt, ſic fiat: vos quidem & veſtri ſucceſſores in eis habebitis eas, quæ in cæteris eccleſiis, quæ ſub noſtra poteſtate conſiſtunt, ſolitæ ſunt accipi conſecrationes & benedictiones a Romana Eccleſia, & debitos inſuper & ſtatutos cenſus eaſolvens. De electionibus quidem ita fiat. Clerici conveniant in perſonam idoneam, & illud inter ſe ſecretum habebunt, donec perſonam illam excellentiæ noſtræ pronuntient; & ſi perſona illa de proditoribus aut inimicis noſtris, vel hæredum noſtrorum non fuerit, aut non eatireris odioſa, aſſenſum præſtabimus. Profecto vos nobis & Rogerio dulci filio noſtro, & hæredibus noſtris concedetis regnum Siciliæ, ducatum Apuliæ, principatum Capuæ, cum omnibus pertinentiis ſuis . . . & contra omnes homines adjuvabitis honorifice manutenere. Pro quibus omnibus vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & S. Romanæ Eccleſiæ fidelitatem juravimus, & vobis ligium homagium fecimus . . . & eenſum ſexcentorum ſchifatorum de Apulia & Calabria, quingentorum vero de Marchia, vel æquivalens in auro & argento nos ac noſtros hæredes Romanæ Eccleſiæ ſtatuimus annis ſingulis ſoluturos; omnia vero prædicta, quæ nobis conceſſiſti, ſicut & nobis, ita etiam hæredibus noſtris concedetis . . . „ Datum ante Beneventum anno Chriſti milleſimo centeſimo quinquageſimo ſexto, menſe Junio. Eaſdem pacis conditiones Papa ſuo diplomate confirmavit: ſicque liber Romam redire permiſſus eſt, cum comitibus & baronibus, qui ejus partes fuerant ſecuti; eos quippe reſtituere noluit Rogerius, qui eorum terras ſibi retinuerat.

Hadr. P. ep. 7.

Papa, priuſquam Græci in Italia internecione delerentur, hac uſus opportunitate, nuntios miſit ad Manuelem Imperatorem, literaſque dedit ad Baſilium Theſſalonicenſem Archiepiſcopum, quibus eum hortabatur, ut utriuſque eccleſiæ concordiam procuraret. Baſilius eludens reſcripſit, nullam inter Græcos & Latinos eſſe diviſionem, ſiquidem eamdem fidem idemque ſacrificium haberent: Ex quibuſdam levibus ſcandalis natam eſſe offenſionem, quam ipſe facile ſua authoritate, cum Imperatore removeres. Lucas Chryſoberges eodem anno Conſtantino Chliareno ſucceſſit in patriarchatu Conſtantinopolitano.

Christi An. 1156.

XXXIII. Fulcherius patriarcha Hieroſolymitanus cum multis Palæſtinæ epiſcopis circa idem tempus Romam venit, ut a Papa peterent reſciſſionem privilegiorum, quæ ejus deceſſor Anaſtaſius equitibus hoſpitalitiis conceſſeras: Hadrianus vero nihil innovare voluit. Guillelmus Tyrienſis Archiepiſcopus, qui ſcripſit hiſtoriam Hieroſolymitanam, hæc fuſius narras & iracundius, tanquam pro domo ſua perorans; Hieroſolymitanos equites multorum ſcelerum & impietatis accuſat: & commentum illud ſubjicit, eos, poſtquam divitiis abundarunt, ejuraſſe patronum ſuum S. Joannem eleemoſynarium, & in ejus locum optaſſe S. Joannem Baptiſtam. Æquior non eſt erga Hadrianum Papam integerrimum, atque a muneribus alienum, quem ait infinitis muneribus corruptum, in partem equitum ſe dediſſe proclivem. Et poſt aliqua ſubjungit: De tanta cardinalium turba vix reperti ſunt duo vel tres, qui Chriſtum ſequentes, ejus miniſtrum in cauſa ſua pie vellent fovere. Alii omnes abeuntes poſt munera ſecuti ſunt vias Balaam, filii Boſor. Sic optimos cardinales vituperat, & laudat tantum Octavianum, qui poſtea ſub Victoris IV. nomine fuit antipapa, & Joannem cardinalem, qui eum elegit cum ſolo Guidone Cremenſi, qui poſtea fuit antipapa ſub nomine Paſchalis III., qua in re magis reprehenſione dignus, quod hæc ſcripſerit poſt mortem Victoris antipapæ, & Alexandri III., quem Papam agnovit occidentalis & orientalis eccleſia.

Papa concedit privilegium ad Hiberniam occupandam.

Had. P. ep. 1. Concil. tom. 6. ed Hard.

XXXIV. Henricus II. Anglorum rex Joannem Saliſburienſem, qui poſtea fuit Carnotenſis epiſcopus, miſit ad Hadrianum; qua vero de cauſa, & quid egerit, exponunt ſequentes Papæ literæ: " Significaſti nobis, fili in Chriſto chariſſime, te Hiberniæ inſulam, ad ſubdendum illum populum legibus, & vitiorum plantaria inde extirpanda, velle intrare, & de ſingulis domibus annuam unius denarii beato Petro velle ſolvere penſionem. Nos itaque pium & laudabile tuum deſiderium cum favore congruo proſequentes, & petitioni tuæ benignum impendentes aſſenſum, gratum & acceptum habemus... ut pro corrigendis moribus, & pro Chriſtianæ religionis augmento, inſulam illam ingrediaris, & quod ad honorem Dei, & ſalutem illius terræ ſpectat, exequaris: & illius terræ populus te recipiat... Jure nimirum eccleſiaſtico illibato & integro permanente, & ſalva beato Petro & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, de ſingulis domibus annua unius denarii penſione . . . „ His præmiſerat: Hiberniam & omnes inſulas, quibus ſol juſtitiæ Chriſtus illuxit, & quæ documenta fidei Chriſtianæ acceperunt, ad jus beati Petri & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ non eſt dubium pertinere. Has literas per eumdem & ſimul annulum aureum inveſtituræ ſignum ad Regem remiſit, qui cum privilegio in archivis Wintoniæ repoſitus eſt.

Epiſcoporum ſucceſſiones reſervatæ ſucceſſoribus in epiſcopatu.

Marca de concord. l. 8. c. 18. Hadr. P. ep. 41.

Raimundus comes Barcinonenſis, antiquam conſuetudinem aboleverat, ſtatueratque, ut moriente epiſcopo nullus Princeps vel Caſtellanus, nulla omnino ſæcularis perſona, epiſcopalia bona invadere vel diminuere præſumeret, ſed omnia futuris ſucceſſoribus integra reſervarentur. Ermengarda Narbonæ domina idem pro peccatorum ſuorum remiſſione inſtituit. Hadrianus Papa renuntiationem ejus ratam habens, eam authoritate Apoſtolica confirmavit, & firmam & illibatam perpetuis temporibus permanere decrevit: & literis datis ad Berengarium Archiepiſcopum, & clerum Narbonenſem, communione privat eos, qui Archiepiſcopo moriente, ejus bona diripere & retinere præſumpſerint. Datæ Laterani quinto Idus Decembris.

XXXV. Petrus Venerabilis Cluniacenſis abbas, octavo Kalendas Januarii anni milleſimi centeſimi quinquageſimi ſexti animam Deo reddidit. Sanctitate & doctrina fuit celeberrimus: Cluniacenſi monaſterio & toti ordini ſapientiſſime per annos triginta quinque præfuit. Superſunt centum nonaginta quinque ejus epiſtolæ, in quibus elucet ſumma prudentia; & quidam tractatus polemici tum adverſus Judæos, tum adverſus ſectatores Petri Bruſii. Romani Pontifices, Imperatores & Reges ejus ætate poſtularunt ut beneficium, ordinis confraternitatem, &

obtinue-

Christi An. 1156. Trithem.

obtinuerunt. Eadem ætate ſanctitate floruit S. Eliſabetha abbatiſſa ſanctimonialium in Schonaugia ordinis S. Benedicti, in diœceſi Trevirenſi. Hæc ſancta virgo, cum eſſet annorum ætatis trium & viginti, cœpit habere multas revelationes, quas ejus frater Egbertus Schonaugienſis abbas ornatiore ſtylo redegit & publicavit. Sed vel poſtea depravatæ ſunt, vel ſororis ſuæ privatas opiniones a revelationibus non diſtinxit Egbertus: multa enim in hiſtoria S. Urſulæ & ſociarum ejus prorſus ſabuloſa leguntur. In ea quippe meminit cujuſdam Romani Pontificis nomine Cyriaci, qui medius ſediſſe dicitur inter Pontianum Papam & Anteros, & cujuſdam Dorothei regis Conſtantinopoleos, & cujuſdam regis Siciliæ, qui tres non extitere. Itaque, ut ſapienter obſervat Papebrochius, in ejuſmodi privatis revelationibus dogmatum & factorum dogmaticorum, & hiſtoricorum non eſt repetenda veritas; quandoquidem contrariæ prætenſæ revelationes circumferuntur.

Bolland. 10. Feb.

S. Guillelmus eremita in Etruria circa idem tempus in cœleſtem patriam migravit, & miraculis poſt mortem claruit, atque in Sanctorum numerum relatus eſt: Albertus ejus diſcipulus ejus vitam compoſuit, ſed excidit. Theobaldus quidam trecentis ab ejus obitu annis aliam adornavit, ſed plane fabuloſam, cumque cum S. Guillelmo duce Aquitaniæ male confundit. Henſchenius in notis ejus vitæ hæc omnia diligenter diſtinguit, exactaque cenſura notat fabulas: obſervatque, eum ſub regula ſancti Benedicti inſtituiſſe ordinem eremitarum.

Christi An. 1157. *Gradenſis patriarchatus privilegia.* Hadr. P. ep. 38.

XXXVI. Veneti jam dudum urbem Jaderam ſeu Zaram in Dalmatia occupaverant: ne Spalatrenſis Archiepiſcopi juriſdictioni, ut antiquitus, ſubjaceret, iiſdem poſtulantibus, archiepiſcopalem dignitatem ejus epiſcopo contulerat Anaſtaſius IV. Hadrianus vero IV. ſequentem bullam dedit Henrico Gradenſi patriarchæ. "Prædeceſſorum noſtrorum felicis memoriæ, Pelagii, Alexandri, & Urbani II. veſtigiis inhærentes: illius præcipue conſtitutionis tenorem ſervantes, quam Leo IX. Papa, & ſynodali judicio & privilegii pagina confirmavit; tibi tuiſque ſucceſſoribus canonice ſubſtituendis patriarchalem concedimus dignitatem, & magiſterium Gradenſis eccleſiæ gerendi in iiſdem tamen finibus confirmamus, qui per ſupradictos prædeceſſores noſtros eidem noſcuntur eccleſiæ conſtituti. Crucem quoque ante te ferendam etiam concedimus, niſi cum Romæ fueris, aut in præſentia Romani Pontificis vel comitatu. Pallium etiam fraternitati tuæ largimur .... Præterea primatum eccleſiæ tuæ ſuper Jadertinum archiepiſcopatum, & epiſcopos ipſius Apoſtolica authoritate concedimus: & tam te, quam ſucceſſores tuos, Jadertinus Archiepiſcopus, & epiſcopi ejus, primatus præſidem recognoſcant. Statuimus, ut conſecrationis munus eidem Archiepiſcopo impertiaris: Romano quidem Pontifici traditione pallii reſervata." Huic poſt Papam ſubſcripſere tredecim cardinales. Datum Laterani, Idibus Junii, indictione quinta, Incarnationis Dominicæ anno milleſimo centeſimo quinquageſimo ſeptimo. Altera bulla eodem die data eidem conce-

ep. 39.

dit, ut Conſtantinopoli, & in aliis urbibus, in Conſtantinopolitano dumtaxat Imperio conſtitutis,

ep. 40.

in quibus Veneti plures habent eccleſias, ubi eorum multitudo conſuevit aſſidue convenire, liceat ei epiſcopum ordinare & conſecrare. Venetis conceſſa patriarchæ Gradenſi privilegia literis ſignificavit. Jadrenſis Archiepiſcopus, in Papæ & cardinalium præſentia Henrico patriarchæ, ejuſque ſucceſſoribus obedientiam tanquam primati ſuo ſpontanea voluntate promiſit: Et nos, inquit Hadrianus, promiſſionem ipſam in publicum fecimus redigi inſtrumentum.

Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Labbè.

XXXVII. Henricus Angliæ rex in quadrageſima anni præcedentis generale ſui regni concilium apud Londoniam congregavit, & renovavit pacem, leges, & conſuetudines per Angliam ab antiquis temporibus conſtitutas. Ibi nonnulli epiſcopi & abbates privilegia ſuarum eccleſiarum, præſentis Regis ſcripto & ſigillo confirmaverunt, inter quos Walterius abbas de Bello, regis Willelmi & aliorum Regum chartis per ordinem oſtenſis, ut ſcripto & ſigillo ejuſdem Principis confirmarentur, obtinuit. Interceſſit Hilarius Ciceſtrenſis epiſcopus; illud enim monaſterium ſuæ juriſdictioni ſubtrahi nolebat, atque ad ſuas partes pertraxit Theobaldum Cantuarienſem. Rex igitur vocato cancellario chartam abbatis ſigillo ſuo confirmari prohibuis .... Abbas poſt tres dies Regem adit, & chartæ ſuæ confirmationem obtinet, quamvis obſtaret epiſcopus, hanc eccleſiæ ſuæ dignitati contrariam aſſerens. Rex juſſit utrumque & cancellarium coram Theobaldo convenire, ut ſi qua corrigenda eſſent, corrigerentur ... His apud Lambetham convenientibus, Willelmi regis charta legitur. Ubi ventum eſt ad hæc verba: quod eccleſia de Bello libera ſit ab omni ſubjectione epiſcoporum, ſicut eccleſia Chriſti Cantuariæ, hic ab utraque parte conclamatum eſt; Epiſcopis id eſſe contra canones & dignitatem Cantuarienſis eccleſiæ contendentibus, præſertim cum nullus Ciceſtrenſis epiſcopus conſenſiſſet eique chartæ ſubſcripſiſſet; aliis privilegium defendentibus. Cancellarius audiens illos diſcrepantes, retulit chartam abbatis, ut in capella regia eam ſervaret, juxta Regis præceptum .. Poſt aliquot menſes Rex abbati chartam ſuam reddidit. Sed non finita eſt querela inter epiſcopum & abbatem: quin epiſcopus perſtitit ab abbate exigere obedientiam.

Christi An. 1157.

Anno ſequenti, ſcilicet milleſimo centeſimo quinquageſimo ſeptimo, die Pentecoſtes apud ſanctum Edmundum conventus generalis habitus eſt. Adfuit cum adverſariis abbas de Bello. Rex aliis occupatus negotiis judicium diſtulit ... Die vero Martis poſt Pentecoſten Rex mane cum multis epiſcopis & optimatibus intravit capitulum monachorum: & clericus juſſu Regis chartam Willelmi regis, quam Bellenſis abbas tradidit, perlegit. Thomas cancellarius epiſcopo Ciceſtrenſi dixit, ut ſi quid contra hæc reſpondere vellet, liceret. Ille primum tergiverſatus eſt quaſi imparatus veniſſet. Tum duplicem diſtinxit poteſtatem, ſcilicet temporalem, & ſpiritualem, cujus caput eſſet Romanus Pontifex, & addidit: Nec ulli perſonæ laicali, etiam Regi cuiquam, eccleſiis quibuſque dignitates vel libertates eccleſiaſticas dare licet: vel attributas eiſdem auferre, niſi Papæ permiſſione, vel confirmatione. Tunc Rex iratus dixit, (& quidem male) Tu pro Papæ authoritate ab hominibus conceſſa, contra dignitatum regalium authoritates a Deo mihi conceſſas, calliditate arguta niti præcogitas; & juſſit, ut coram epiſcopis ſibi ſatisfaceret, vel eorum judicium ſubiret. Hujus relationis ſtylo barbaro & confuſo conſcriptæ finis deeſt. Illius author partium abbatis fautorem ſe prodit, dum epiſcopum ubique traducit ut ineptum.

Chron. Reg. S. Pantal. apud. Eccard. tom. 1. Radevic. de geſtis Frider. 1. c. 10.

XXXVIII. Diſſidium inter Hadrianum Papam & Fridericum Imperatorem eodem anno exortum eſt: ejus ſequentes cauſæ extitere. Innocentius Papa II. Romæ in muro pingi fecerat ſe ipſum quaſi in ſede pontificali reſidentem, Imperatorem vero Lotharium quaſi complicatis manibus coram ſe inclinatum, coronam Imperii ſuſcipientem, & ſuper hanc picturam ſcriptum erat:

Rex venit ante fores, jurans prius urbis honores,
Poſt homo fit Papæ, ſumit quo dante coronam.

Diſſidium inter Papam & Imperat. Otto de S. Blaſio c. 8.

Papa necdum hanc ſcripturam deleri fecerat, uti Friderico, dum eſſet Romæ, promiſerat, ne foret inter eos materia diſcordiarum. Quæ res non parum offendit Imperatorem. Itaque cum Eſilus Lundenſis archiepiſcopus, quem Papa legatum in Dania conſtituerat, Roma diſcedens per Burgundiam tranſiret, Daniam repetens, a quibuſdam captus, & rebus omnibus denudatus, etiam lucri gratia in cuſtodiam miſſus fuiſſet, diſſimulavit Imperator.

Radevic. c. 9.

Papa legatos ad eum miſit Biſuntium, ubi generalem curiam tunc habebat. Legati coram principibus Imperatori præſentant Papæ literas. Primo quidem de Lundenſis archiepiſcopi captione & de Imperatoris diſſimulatione moderate conquerebatur. Tum addit. "Debes, glorioſiſſime fili, ante oculos mentis reducere, quam gratanter, & quam jucunde alio anno mater tua ſancta Romana Eccleſia te ſuſceperit ... quantam tibi dignitatis plenitudinem contulerit, & honoris, & qualiter Imperialis inſigne coronæ libentiſſime conferens, benigniſſimo gremio ſuo tuæ ſublimitatis apicem ſtuduerit confovere: nihil prorſus efficiens, quod regiæ voluntati vel in minimo cognoſceret obviare. Neque tamen pœnitet, nos deſideria tuæ voluntatis in omnibus impleviſſe; ſed ſi majora beneficia excellentia tua de manu noſtra ſuſcepiſſet, ſi fieri poſſet, conſiderantes quanta Eccleſiæ Dei & nobis per te incrementa poſſent, & commoda provenire, non immerito gauderemus: nunc autem quia tam immenſum facinus, quod in contumeliam univerſalis Eccleſiæ & Imperii tui noſcitur etiam commiſſum, negli-

Christi An. 1157. negligere ac diſſimulare videris, ſuſpicamur utique ac veremur, ne forte in hanc diſſimulationem & negligentiam propter hoc tuus animus ſit inductus, quod ſuggeſtione perverſi hominis zizania ſeminantis adverſus clementiſſimam matrem tuam Sanctam Romanam Eccleſiam, & noſmetipſos, indignationem, quod abſit, aliquam conceperis vel rancorem. Ob hoc igitur & ob alia negotia, quæ cognoſcimus imminere, dilectos filios noſtros Bernardum ſancti Clementis presbyterum, Rolandum ſancti Marci presbyterum cardinalem, & cancellarium noſtrum Serenitati tuæ de latere noſtro ad præſens duximus deſtinandos, excellentiam tuam rogantes attentius, quatenus eos tam honorifice quam benigne recipias. „

Ibid. cap. 10. His literis lectis, & per Rainaldum cancellarium fida ſatis interpretatione diligenter expoſitis Principes, qui aderant, indignatione commoti ſunt, maxime quod in his Papa ſcripſiſſet: “ Debes ante oculos mentis reducere .... quantam tibi dignitatis plenitudinem contulerit Romana Eccleſia, & qualiter Imperialis inſigne coronæ conferens ... te ſuſceperit .... ſed ſi majora beneficia excellentia tua de manu noſtra ſuſcepiſſet .... gauderemus. „

Chron. Reg. S. Pantal. Hoc verbum, beneficium, Principes uſualiter accipientes, idem enim apud eos tunc ſignificabat, ac feudum, vehementer in iram concitati cardinales injuriis affecerunt: & Otto comes Palatinus Bajoariæ prope exerto gladio mortem illis intentavit. Fri-

Radevic. c. 10. dericus authoritate ſua tumultum compeſcuit, & legatos ad habitacula deduci, ac primo mane proficiſci præcepit: addens in mandatis, ne hac vel illac, in territoriis epiſcoporum ſeu abbatum vagarentur: ſed recta via Romam reverterentur.

Ibid. Imperator poſt eorum diſceſſum circularibus literis, quod factum fuerat, per univerſum Imperium ſignificavit, acriterque conqueſtus eſt, quod Papa, qui pacis auctor eſſe deberet, diſſenſiones ſeminaverit, Imperii majeſtatem imminuendo. Ad vocem illam ocſandam inquit, nempe beneficia, & omni veritate vacuam, non ſolum Imperialis majeſtas debitam indignationem concepit, verum omnes etiam Principes, qui aderant, tanto furore & ira repleti ſunt, quod ſine dubio illos duos iniquos presbyteros mortis ſententia damnaſſent, niſi hoc noſtra intercepiſſet præſentia. Porro quia multa paria literarum apud eos reperta ſunt, & ſchedulæ ſigillatæ, ad arbitrium eorum adhuc ſcribendæ, quibus, ſicut hactenus conſuetudinis eorum fuit, per ſingulas eccleſias Teutonici regni conceptum iniquitatis ſuæ virus reſpergere, altaria denudare, vaſa domus Dei aſportare nitebantur, eadem qua venerant via redire fecimus. Cumque per electionem principum a ſolo Deo & regnum & Imperium noſtrum ſit ... Quicumque nos Imperialem coronam pro beneficio a domino Papa ſuſcepiſſe dixerit, divinæ inſtitutioni, & doctrinæ Petri contrarius eſt, & mendacii reus erit. Tum eos hortatur, ut Imperii dignitatem imminui non patiantur.

Ibid. c. 15. Apoſtolicæ ſedis legati Romam reverſi, quantas injurias ſuſtinuerint, exponunt, gravibus graviora adjicientes, ut Papam ad ultionem provocarent. Clerus Romanus diviſus eſt: pars Imperatori favebat, accuſans legatorum incuriam, ſeu imperitiam;

Hadrian. P. ep. 3. pars Papæ votis adhærebat. Hadrianus igitur ſequentes literas dedit ad epiſcopos Germaniæ. “ Chariſſimus filius noſter Fridericus Romanorum Imperator tale quid egit, quale temporibus anteceſſorum ſuorum non legimus perpetratum .... Cum enim literæ noſtræ in auribus ejus legerentur, accepta occaſione cujuſdam verbi, quod ipſæ continebant: inſigne videlicet coronæ beneficium tibi contulimus, in tantam animi commotionem exarſit, ut convicia, quæ in nos & legatos noſtros dicitur conjeciſſe, & quam inhoneſte ipſos a præſentia ſua recedere, ac de terra ſua velociter exire compulerit, & audire opprobrium, & lamentabile ſit referre: facto edicto, ne aliquis de regno veſtro ad Apoſtolicam ſedem accedat; per omnes fines regni cuſtodes dicitur poſuiſſe .... Quocirca, fratres, quoniam in hoc facto non ſolum noſtrum, ſed veſtra & omnis eccleſiarum res agi dignoſcitur: Charitatem veſtram monemus... quatenus opponatis vos murum pro domo Domini, & præfatum filium noſtrum ad viam rectam quam citius reducere ſtudeatis: attentiſſime ſollicitudinem adhibentes, ut a Rainaldo cancellario ſuo, & Palatino comite, qui magnas blaſphemias in legatos noſtros, & matrem veſtram ſanctam Romanam Eccleſiam evomere præſumpſerunt, talem & tam evidentem ſatisfactionem faciat exhiberi, ut ſicut multorum aures amaritudo ſermonis eorum offendit, ita etiam ſatisfactio multos ad viam rectam debeat revocare. „ *Christi An. 1157.*

Radevic. c. 16. His literis receptis, Alemanniæ præſules, communicato in unum conſilio, ſic reſcribunt .... „ A verbis illis, quæ in literis veſtris continebantur ... commota eſt univerſa reſpublica Imperii noſtri, aures Imperialis potentiæ ea patienter audire non potuerunt, neque aures Principum ſuſtinere ... quod nos, ſalva gratia veſtræ sereniſſimæ paternitatis, ea tueri, propter ſiniſtram ambiguitatis interpretationem, vel conſenſo aliquo approbare, nec audemus, nec poſſumus; & quod inſolita & inaudita fuerunt uſque ad hæc tempora. Literas autem, quas nobis miſiſtis, debita cum reverentia ſuſcipientes, commonuimus filium veſtrum dominum noſtrum Imperatorem, ſicut juſſiſtis, & ab eo reſponſum accepimus tale, quale decebat Catholicum Principem, in hunc modum: Duo ſunt quibus noſtrum regi oportet Imperium, leges ſanctæ Imperatorum, & uſus bonus prædeceſſorum & patrum noſtrorum. Iſtos limites Eccleſiæ nec volumus præterire, nec poſſumus: quidquid ab his diſcordat, non recipimus. Debitam patri noſtro reverentiam libenter exhibemus; liberam Imperii noſtri coronam divino tantum beneficio adſcribimus; electionis primam vocem Moguntino archiepiſcopo, deinde quod ſupereſt, cæteris ſecundum ordinem principibus, recognoſcimus; regalem unctionem Colonienſi; ſupremam vero, quæ Imperialis eſt, ſummo Pontifici; quidquid præter hæc eſt, ex abundanti eſt, a malo eſt. Cardinales in contemptum dilectiſſimi & reverendiſſimi Patris noſtri, & conſecratoris, a finibus terræ noſtræ exire non coegimus; ſed cum his, & pro his, quæ ſcripta & ſcribenda ferebant in dedecus & ſcandalum Imperii noſtri, ultra eos prodire noluimus. Introitum & exitum Italiæ nec clauſimus edicto, nec claudere aliquo modo volumus peregrinantibus .. ſed illis abuſionibus, quibus omnes eccleſiæ regni noſtri gravatæ & attenuatæ ſunt, & omnes pæne clauſtrales diſciplinæ emortuæ & ſepultæ, obviare intendimus. In capite orbis Deus per Imperium exaltavit Eccleſiam: in capite orbis Eccleſia, non per Deum, ut credimus, nunc demolitur Imperium. A pictura cœpit, ad ſcripturam pictura proceſſit: ſcriptura in authoritate prodire conatur: non patiemur: coronam antepoſuemus, quam Imperii coronam una nobiſcum ſic deponi conſentiamus. Picturæ deleantur, ſcripturæ retractentur, ut inter regnum & ſacerdotium æterna inimicitiarum monumenta non remaneant ... Abſente autem Palatino comite, a cancellario præſente aliud non audivimus, niſi quod humilitatis erat & pacis, præter quod legatis pro periculo vitæ, quod a populo iminebat, pro viribus ſuis aſtiterit, cunctis, qui ibi aderant, hujus rei teſtimonium ei perhibentibus. De cætero ſanctitatem veſtram ſuppliciter rogamus & obſecramus, ut magnanimitatem filii veſtri, ſicut bonus paſtor, leniatis, ſcriptis veſtris ſcripta priora ſuavitate mellita dulcorantibus; quatenus & Eccleſia Dei tranquilla devotione lætetur, & Imperium in ſuæ ſublimitatis ſtatu glorietur. „

Imperator, ut Mediolanenſes ad obſequium compelleret, Rainaldum cancellarium, & Ottonem comitem Palatinum præmittit in Italiam, ut omnia diſponerent, mox ipſe ſubſecuturus cum exercitu, quem colligebat apud Auguſtam Rhetiæ civitatem. Imperatoris legati cum honorificentia excepti. Ravennatenſis & Mediolanenſis archiepiſcopi cum quindecim ſuis ſuffraganeis, comites, marchiones, & conſules, fidelitatem Imperatori, & adminiculum expeditionis, tactis ſacroſanctis evangeliis promiſerunt. Papa de his factus certior, unius vocis ambiguæ explicatione, quæ tantum excitaverat incendium, placandum Imperatorem prudenter judicavit. Itaque novos ad eum miſit legatos, Henricum cardinalem presbyterum, & Hyacintum cardinalem diaconum, qui Ferrariam venientes, audito, quod Imperatoris legati Mutinam rediiſſent, ad eos pergunt: expoſitaque cauſa ſuæ legationis dimittuntur, & per vallem Tridentinam iter aggrediuntur, habentes ſecum gratia majoris ſecuritatis Albertum Tridentinum epiſcopum: Fridericus autem & Henricus illarum partium comites, eos cum epiſcopo rebus omnibus ſpoliatos in vinculis detinuerunt, *Pax inter Papam & Imperat.* *Radevic. c. 17. & ſeq.* *c. 21.*

donec

CHRISTI An. 1157.

donec Hyacinthi cardinalis frater ſe pro eis obſidem dedit. Hanc immanitatem Henricus dux Bajoariæ & Saxoniæ non multo poſt vindicavit, & comites ad deditionem & ſatisfactionem coëgit. Legati dimiſſi Fridericum apud Auguſtam conveniunt, & clementer excepti, ei reverenter dixere: Præſul ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, veſtræ excellentiæ devotiſſimus in Chriſto Pater ſalutat vos, ſicut chariſſimum & ſpecialem ſancti Petri filium. Salutant etiam vos venerabiles fratres noſtri, clerici autem veſtri, univerſi cardinales, tanquam dominum & Imperatorem urbis & orbis.... eique Papæ literas offerunt, quas Otto Friſingenſis epiſcopus legit & interpretatus eſt. " Sine grandi admiratione, inquiebat non ferimus,.. quod priores legati noſtri, aliter quam Imperialem deceret honorificentiam, ſint tractati: occaſione ſiquidem cujuſdam verbi, quod eſt, beneficium, tuus animus, ſicut dicitur, eſt commotus: quod utique nedum tanti viri, ſed nec cujuſlibet minoris animum merito commoviſſet. Licet enim hoc nomen, quod eſt, beneficium, apud quoſdam in alia ſignificatione accipiendum fuerat, quam nos ipſi poſuimus, & quam ex inſtitutione ſua noſcitur retinere. Hoc enim nomen ex bono & facto eſt editum, & dicitur beneficium apud nos, non feudum, ſed bonum factum. In qua ſignificatione in univerſo ſacræ ſcripturæ corpore invenitur: ubi ex beneficio Dei, non tanquam ex feudo, ſed velut ex benedictione, & bono facto ipſius gubernari diſcimus. Et tua quidem magnificentia liquido recognoſcit, quod nos ita bene & honorifice Imperialis dignitatis inſigne tuo capiti impoſuimus, ut bonum factum valeat ab omnibus judicari. Unde quod quidam verbum hoc, & illud ſcilicet, contulimus tibi inſigne Imperialis coronæ, a ſenſu ſuo viſi ſunt ad alium retorquere: non ex merito cauſæ, ſed de voluntate propria, & illorum ſuggeſtione, qui pacem regni & eccleſiæ nullatenus diligunt, hoc egerunt. Per hoc enim vocabulum, contulimus, nihil aliud intelleximus, niſi quod ſuperius dictum eſt, impoſuimus. „ Demum ei commendat ſuos legatos, ut eos honeſte & benigne recipiat; & det operam, ut inter ipſum ac matrem ſuam Romanam Eccleſiam nullum diſcordiæ ſeminarium remaneat.

Cap. 22.

Ibid. Cap. 23.

Imperator his literis mitigatus, factuſque clementior, quaſdam cauſas, quæ ſeminarium diſcordiæ forent, ſi non congrua emendatio interveniret, legatis per capitula diſtinxit. Quibus ad nutum Principis, & per omnia bene reſpondentibus, præſulemque Romanum in nullo regiæ dignitati derogare: ſed honorem & juſtitiam Imperii ſemper illibatam conſervare pollicentibus, pacem & amicitiam tam ſummo Pontifici, quam omni clero Romano reddidit, eamque ſigno pacis & oſculo, abſentibus per præſentes deſtinavit. Sicque hilariores facti legati, donatique regalibus muneribus, divertunt in civitatem.

CHRISTI An. 1158.

Ibid. l. 2. c. 11.

Otto Friſingenſis epiſcopus miſſionem ab Imperatore petiit & obtinuit, commiſſam ſibi pluribus ei commendavit eccleſiam, orans ne poſt mortem ſuam libertate electionis eam privaret. Accepto de ſua petitione fideli promiſſu, ad propria reverſus eſt. At cum aliquibus mortem ſuam, ſeu per viſiones, ſeu per ſomnia revelatam fuiſſe cognoviſſet, vale dictu fratribus, ad Ciſterciense capitulum profectus eſt, jam languore corporis invalidus. Ubi ad Moriſmundenſe monaſterium pervenit, hic per aliquot dies in lecto decubuit: jamque de obitu ſuo nequaquam dubius, dum ſacro liquore olei perunctus fuiſſet, & teſtamentum condidiſſet, libros duos de vita Friderici primi Imperatoris, quos conſcripſerat, juſſit afferri, eoſque literatis & religioſis viris tradidit, ut ſi quid in primo pro ſententia Gilberti dixiſſe viſus eſſet, quod quempiam poſſet offendere, ad ipſorum arbitrium corrigeretur; ſeque catholicæ fidei aſſertorem, juxta ſacræ Romanæ, imo & univerſalis Eccleſiæ regulam profeſſus eſt. Deinde multa prius cordis contritione, & humili confeſſione reatum ſuum recognoſcens, ſumptis ſacroſanctis myſteriis, in medio multorum epiſcoporum & abbatum, Domino ſpiritum reddidit, die vigeſima prima Septembris, anno milleſimo centeſimo quinquageſimo octavo. Præter duos libros de geſtis Friderici primi Imperatoris, ſcripſit ſeptem libros chronicorum a creatione mundi uſque ad annum milleſimum centeſimum quadrageſimum ſextum: his tractatum de fine mundi theologicum addidit. Albertus ei ſucceſſit in epiſcopatu.

Roderic. l. 7. c. 14.

XXXIX. Initio ejuſdem anni tumor fuit, Mauros Africæ cum ingentibus copiis in Caſtellæ regnum facturos irruptionem. Fratres militiæ templi cum eis reſiſtere non poſſent, Sanctio III. Caſtellæ regi villam & arcem Calatravæ tradidere. Nullus inter optimates inventus eſt, qui hujus defenſionis periculum expectare vellet. Raimundus autem abbas Fiterii Ciſtercienſis ordinis ſollicitatus a Didaco Velaſque, qui olim ſtrenue militaverat, a Rege Calatravam petiit & obtinuit: deinde Joannes Toletanæ eccleſiæ Primas eodem poſtulante publice fecit prædicari, ut omnes, qui irent in auxilium Calatravæ, peccatorum omnium veniam mererentur. Res adeo feliciter ſucceſſit, ut vix eſſet, qui aut non iret, aut equos, aut arma, aut pecunias in ſubſidium non largiretur. Sed Saracenorum exercitus non venit. Raimundus abbas poſtea Calatravæ militiam inſtituit, quæ amplexa eſt regulam Ciſtercienſium, temperato habitu, ut militaris agilitas expoſcebat. Alexander III. hunc ordinem literis ſuis confirmavit: in iis jubet ut abbati Ciſtercienſi fratres omnes ſint ſubditi: qui tamen poſtea ſubjecti fuere immediatæ juriſdictioni abbatis Moriſmundi in Francia. Primus ordinis magiſter fuit frater Garcia.

Regalia jura & ſacramentum fidelitatis ab epiſcopis exigit Frideric. Imperator.

Otto de S. Blaſ. c. 24.

Radevic. l. 2. c. 3.

XL. Fridericus Imperator cum ingenti exercitu ingreſſus in Italiam, die vigeſima tertia Novembris ejuſdem anni generalem curiam apud Roncaliam, cum maximo principum & epiſcoporum conventu celebravit. Aderant Guido Cremenſis, cardinalis diaconus, ſedis Apoſtolicæ legatus Pelegrinus Aquilejenſis patriarcha, Hubertus Mediolanenſis archiepiſcopus, & viginti duo epiſcopi Itali, & Fridericus archiepiſcopus Colonienſis cum quinque Germanis epiſcopis. Venerant etiam duces, marchiones, & comites, & barones, & conſules & miſſi civitatum. Ibi renovatis antiquis legibus, novas de ſuo promulgavit Imperator, & jura deſueta in conſuetudinem reduxit, & novos judices ſingulis civitatibus dedit, & quo juris genere civitates Italicæ ſubjacerent Imperio, judicialiter exquiſivit. Quod a principibus & legum magiſtris per triduum diligenter examinatum, generali omnium ſententia judicatur: Ducatus, Marchias, comitatus, conſulatus, monetas, telonia, fodrum, ſeu pabulum pro equis regiis, vectigalia, portus, pedatica, molendina, piſcarias, omnemque utilitatem ex decurſu fluminum provenientem: nec de terra tantum, verum etiam de ſuis propriis capitibus cenſus annui redditionem, deberi Imperatori, eique adjudicarunt. Hiſque omnibus in fiſcum annumeratis, epiſcopi, barones, civitates uno aſſenſu Principis regalia reddidere. Imperator his omnibus, qui aliquid eorum ſe poſſidere regnum donatione probare potuerunt, idipſum Imperiali beneficio ſeu feudo perpetuo poſſidere confirmavit. Ex his autem, qui ſola præſumptione de regalibus ſe intromiſerant, triginta fere millia talentorum reditibus publicis per ſingulos annos acceſſerunt.

Radevic. l. 2. c. 5.

Fridericus in eo conventu, promulgavit primam legem, quæ data eſt in favorem profeſſorum & ſcholaſticorum, præſertim juris civilis & canonici. Præcipit, ut in locis, in quibus ejuſmodi ſcholæ habentur, ſecure commorentur; prohibet, ne quiſquam eis injuria afficere præſumat etiam in compenſationem damni vel nocumenti, quod alii ex eadem provincia intuliſſent. Si quid vero gravaminis eis acciderit, locorum judices ejus delicti fore reos, niſi illud emendaverint. Si quis vero eos vocet in judicium, eorum dominus, vel profeſſor, vel urbis epiſcopus, per eorum arbitrio judex conſtituitur: ſi quis ad alium provocaverit, cauſa cadet. Bononienſis ſchola juris civilis ab anno præcedenti inſtituta, cui, poſt Gratiani collectionem, acceſſit hoc anno ut jus canoni publica profeſſio, tunc celebris erat: quatuor ejus inſigniores profeſſores, ſcilicet, Bulgarus, Martinus, Joannes, & Jacobus, præcipuas in conſultationibus prædicti conventus partes habuere, eorumque cum laude meminit Radevicus.

Radevic. l. 2. c. 14. & 15.

Iiſdem diebus diem ſuum clauſere extremum Fridericus Colonienſis archiepiſcopus, Gebehardus Herbipolenſis antiſtes, Anſelmus Ravennæ Metropolitanus, cui Guidonem comitis Blanderatenſis filium ſubrogari curaverat Imperator: Vercellenſemque epiſcopum miſit ad Papam Hadrianum, orans ut hanc electionem confirmaret, & Guidonem ordinaret; hic enim ſubdiaconus Romanæ Eccleſiæ jam a Papa fuerat conſecratus. Hadrianus negavit quod poſtulabatur. Fridericus rurſus miſit Hermannum Ferdenſem cum literis, inſtans acrius, eo quod canonica

Christi An. 1158.

nica eſſet ejus electio, & facta præſente Papæ legato Hyacintho cardinali, & electus eſſet digniſſimus, & ſibi acceptiſſimus, ſicque concludebat: Proinde altiori conſideratione veſtra perpendat diſcretio, quid in hac cauſa tam veſtræ quam noſtræ majeſtati & honeſtati conveniat. Imperatori reſcripſit Hadrianus, recenſens beneficia, quæ Guidoni contulerat. Nunc autem, inquit, honeſtatem ipſius conſiderantes, & profectum ſcientiæ . . . . . . & quanta per eum & nobiles & potentes ejus parentes ſacræ Romanæ Eccleſiæ adhuc potuerint commode provenire, & ad quantum dignitatis apicem in eadem Romana Eccleſia ipſe valeat conſcendere . . . . . communicato fratrum noſtrorum conſilio, a noſtro latere tam pretioſum pignus, juxta petitionem excellentiæ tuæ, non poſſumus removere: ſed ipſum opportunitate accepta, in Romana Eccleſia ad honorem ejuſdem eccleſiæ & Imperii intendimus ordinare, ut in ea ad ſublimiore quandoque conſcendat: vel exinde ad ulterius eccleſiæ faſtigium dignitatis ipſum contingat pervenire . . . . . . Confidentes Imperatoriæ Majeſtati hoc potius debere placere, . . . poſtulationem tuam in hac parte non duximus admittendam. Guido tamen Imperatoris potentia fretus uſque ad mortem hunc archiepiſcopatum per decem annos adminiſtravit.

Novum inter Papam & Imperatorem diſſidium.

Ital. ſacr. tom. 2.

Radevic. l. 2. c. 15. Prioris diſſidii male obducta cicatrix ſic ſenſim recruduit. Præterea Papa graviter tulit, jura regalia tam ab epiſcopis & abbatibus, quam a civitatibus & proceribus Longobardiæ ſic fuiſſe recognita. Imperator in omnem partem etiam in Corſicam & Sardiniam miſerat nuncios, qui debita colligerent. Papa conqueſtus eſt de eorum inſolentia, qui pro colligendo fodro miſſi fuerant: Caſtellanorum ſuorum gravamen incuſans: Imperatoremque ſuis beneficiis ingratum exiſtere conqueſtus eſt: atque ad eum literas dedit, in ſpecie quidem leniores, ſed diligentius conſideratas, acriori commonitione plenas, eaſque vilis nuntius præſentans, priuſquam legerentur, diſparuit. Imperator calore juvenili ad vicem rependendam accenſus, Notario ſuo jubet, ut in literis cap. 18. nomen ſuum præponat nomini Pontificis, & dictionibus numeri ſingularis ipſum alloquatur, qui modus antiquis communis a modernis fuerat immutatus. Ajebat enim aut Papam debere ſervare ſuorum anteceſſorum ad Imperatorem ſcribendi conſuetudinem, aut ſeipſum antiquorum Imperatorum morem in ſuis epiſtolis obſervare oportere, ejuſmodique literas per honoratam perſonam direxit.

Concil. tom. 6. ed. Hard. *Hadriani Papæ epiſt.* 6. Papa ſupra modum excandeſcens ſcripſit Imperatori: "Dilecte in Domino fili, ſuper prudentia tua non mediocriter admiramur, quod beato Petro, & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ non quantam deberes, exhibere reverentiam videris. In literis enim ad nos miſſis nomen tuum noſtro præponis: in quo inſolentiæ, ne dicam, arrogantiæ, notam incurris. Quid dicam de fidelitate beato Petro & nobis a te promiſſa & jurata: quando eam obſerves, cum ab iis, qui dii ſunt & filii excelſi omnes, epiſcopis videlicet, homagium requiris, fidelitatem exigis, & manus eorum ſacratas manibus tuis innectis: & manifeſte factus nobis contrarius, cardinalibus a latere noſtro directis non ſolum eccleſias; ſed & civitates regni tui claudis? Reſipiſce ergo, reſipiſce, tibi conſulimus. Quia enim a nobis conſecrationem & coronam merueris, dum inconceſſa captas, ne conceſſa perdas, nobilitati tuæ timemus." Aliæ quoque ejus literæ dicuntur deprehenſæ, quibus Mediolanenſes aliaſque civitates rurſus ad defectionem hortabatur.

Radevic. l. 2. c. 18.

Append. ad Radevic. p. 563. Imperator aſperius & non ſine convicio reſcripſit, ſuperbiæ Papam, & deprædationis eccleſiarum accuſat cardinales. In iis duo tantum tolerabilia videntur. Primum eſt, Papam omnia dominia ſua largitione principum obtinere: In ſecundo ſic loquitur: "Ab iis autem qui Dei ſunt per adoptionem, & regalia tenent, cur homagium & regalia ſacramenta non exigamus? . . . . . aut igitur regalia noſtra nobis dimittant: aut ſi hæc utilia judicaverint, quæ Dei, Deo, quæ Cæſaris, Cæſari perſolvant."

Radevic. l. 2. c. 28. *Pacis Propoſitiones.* Ne tanta utriuſque partis acerbitas rurſus ſchiſma novum induceret, Henricus cardinalis literas dedit ad Eberhardum Bambergenſem epiſcopum; ambo jam priorem pacem redintegraverant. "Dilecte Pater, inquit, & venerande frater, veſtram monemus prudentiam, ut Imperialis dignitatis excellentiam, quantum in vobis eſt, in ea quæ ad pacem ſunt, & ad honeſtatem ſpectant, jugiter ſuadeatis. Subtilius enim & ſincerius in his, quæ ad Deum pertinent, & juſtitiæ libertatem, ratio & diſcretio veſtra intelligit, quam alii principes, quantumcumque nobiles ſint, qui tamen ſacros canones, & ea quæ olim a Patribus diſpoſita & ordinata ſunt, non noverunt . . . . . . Ideo amice chariſſime, epiſcopalis dignitas, in qua vos providentia divina conſtituit, movet diſcretionem veſtram, ut ad honorem Dei ſtetis & veſtrum, pro honeſtate & libertate Eccleſiæ, ut in antiquis limitibus Eccleſiæ integritas conſervetur . . . . quamdiu per homines rerum divinarum ignaros negotia portabuntur, ſtabiliri pax incœpta non poterit."

Ibid. Eberhardus ei reſpondit: "Apices Imperiales recitantur, forte in ea forma, quia priori ætati, & bonitati & ſimplicitati temporum illorum competebat, hominibus in directum loquentibus, neque numerum numero commutantibus, neque perſonas præpoſterantibus. Nunc mutata ſunt omnia; ſed non expalleſcat aurum . . . . . . ſi qua exorbitatio conſuetudinis modernæ facta eſt: hac occaſione facta eſt, quia flamma ſopita, denuo reſuſcitata eſt per literas, quas dominus Papa nuper direxit domino Imperatori, ſuper ea quæſtione, quæ vertitur inter Brixienſes & Bergamenſes, de contentione duorum caſtrorum, quas quidam pronoſus Imperatori deſpective obtruſit, & ultro non comparuit: quæ videbantur duriores, & quaſi interdicti vim in ſe continentes, ne cauſæ illius judicium ſibi aſſumeret Imperator . . . . . Ubi eſt ſapientia? ubi prudentia in regno & ſacerdotio? . . . . . Parcat illis Deus, qui inter patrem & filium ſeminant diſcordias . . . more ſolito ſcribantur literæ, adjuvante Domino, flebile principium vertetur in gaudium. Imperator propter quædam negotia a caſtris diſceſſerat. Ideo meis inſinuationibus certum reſponſum ab eo elicere, neque vos literas ejus habere potuiſtis."

Ibid. c. 20. Idem Papæ cum ſancta libertate ſcripſit: "Inter vos, Domine, & filium veſtrum dominum noſtrum Imperatorem verbotenus aliquid perturbationis eſt. Timendum valde, ne verba verbis obviantia, ſua colliſione flammam excutiant, quæ ſe latius diffundat in ſacerdotio & regno . . . . optamus & rogamus ea, quæ ad pacem ſunt. Quod ſi liceret, ſalva reverentia veſtra, verba ſingula trutinare . . . . non, ut arbitror, expediret: quia potius ignis ſine more diſcutiendus eſt, quam de igne, qua de parte venerit, diſceptandum . . . . omiſſis illis, quæ aliter ſecundum varias interpretum mentes poſſunt accipi, dignetur ex integro ſcribere veſtra paternitas placide ac benigna filio veſtro domino noſtro Imperatori, & ad ſe paterno affectu eum revocare, promptum ad exhibendum vobis omnem reverentiam . . . . quatenus Deus honoretur, & Eccleſia Catholica tranquilla devotione lætetur."

XLI. Iiſdem temporibus duo magni viri floruere in Galliis, ſcilicet Hugo regis cancellarius, & Petrus Lombardus, dictus magiſter ſententiarum. Hugo rerum gerendarum peritia Papæ factus eſt chariſſimus, ejuſque cauſa plures literas ſcripſit Hadrianus: ipſimet Hugoni gratulatus eſt, quod paci inter Francorum & Anglorum reges firmandæ utilem operam navaverit: eumdem Theobaldo Pariſienſi epiſcopo ejuſque canonicis commendavit, ut præbendæ Pariſienſis reditus, ubicumque fuerit, faciant integre aſſignari: aliis literis eumdem epiſcopum rogat, ejuſque canonicis præcipit, ut præpoſituram, quæ in Pariſienſi eccleſia, & domos, quæ in clauſtro ejuſdem eccleſiæ de hoc primum vacaverint, omni contentione & appellatione ſepoſita, ei concedant. Canonicos S. Crucis Aurelianenſis increpavit, quod Hugoni cancellario præbendæ integritatem, cum abeſſet, non conceſſerint: Jubet, ut in poſterum integre perſolvant, & quod eſt ſubtractum, reſtituant. Eidem confirmavit archi-diaconatum Atrebatenſem, cum omnibus ad eum pertinentibus. Et quoniam Godefridus Atrebatenſis epiſcopus eum juramento obligaverat, quod, cum ſibi placeret, cancellariam abſque contradictionis obſtaculo ei reſignaret, Papa Hugonem a juramento abſolvit, & conditiones in ejuſdem archidiaconatus collatione poſitas declaravit irritas. Mirum, quod ab utroque ſic commiſſæ ſimoniæ non meminerit, vel ab ea abſolverit. Demum ei commendavit abbatem Compendienſem, ut in Regis gratiam reſtituat. Equidem ſuperius quædam protulimus exempla ſanctorum virorum, qui plures abbatias, vel etiam epiſcopatus poſſederunt:

Hadr. P. epiſt. 20.

epiſt. 21. & 24.

epiſt. 10. & 14.

CHRISTI AN. 1158.

ſed beneficium ante poſſeſſoris mortem alteri ex præcepto aſſignatum hactenus non vidimus.

Petrus autem cognomento Lombardus, eo quod eſſet patria Novarienſis, ſcientiæ laude præ cæteris ſuis coætaneis plurimum inclaruit. Poſt abſoluta Bononiæ ſtudia venit in Galliam. D. Bernardus, cui eum commendarat Lucenſis epiſcopus, quamdiu in Remenſi ſchola verſatus eſt, ei vitæ neceſſaria providit, Pariſioſque proficiſcentem commendavit Gilduino S. Victoris abbati. Hic inter Theologiæ magiſtros brevi primum locum obtinuit. Librorum raritas & ingens pretium, & maxime laboris difficultas ad facilem Theologiæ tractandæ methodum omnes traduxerat. Et quamvis inter locos Theologicos infimum locum teneat humana ratio, tunc ſola in ſcholis dominabatur, atque ea Philoſophorum etiam ethnicorum placitis, quamvis inter ſe de eorum ſenſu & veritate minime convenirent, graviſſimas de rebus divinis quæſtiones explicabant, quæ certe humanæ rationi longe ſunt ſuperiores: hinc non pauci, quemadmodum de antiquis Philoſophis dicit Apoſtolus, evanuerunt in ſuis cogitationibus, & graviter aberrarunt, ut Gilbertus Porretanus, Abælardus, Roſcelinus, aliique, quorum ſuperius meminimus. In rebus vero minoris momenti, tota pene de verbis erat controverſia; quiſque, ut ſuam tueretur opinionem, novas vocum & rerum definitiones excogitabat; inducebat novas, inutiles, aniles, ludicras quæſtiones, adverſariorumque objectiones ſubtilitate quadam magis eludere quam ſolvere nitebatur, quaſi, quoties agitur de authoritate eccleſiaſtica, non tenenda eſſet hæc juris regula: Omnis explicatio legis, quæ in lege non fundatur, nulla eſt; ſiquidem fundamento caret. Graviſſimæ de religione quæſtiones neglectæ jacebant: Scriptura, traditio, Romanorum Pontificum & conciliorum decreta, Patrum ſententiæ, hiſtoria eccleſiaſtica ignorabantur; vel, ſi quid in eo genere proferebant, ut plurimum erat apocryphum, vel inani ſubtilitate depravatum. Criticæ, quæ poſtea tot errorum nebulas ſua luce diſſipavit, nullus erat uſus. Petrus, ut ſic aberrantes, & evaneſcentes in ſuis cogitationibus, ad viam veritatis reduceret, Theologicum opus aggreſſus eſt, in quo tot tricis eas opponeret authoritates, quibus refragari homini Catholico non liceret. Itaque collectas Patrum ſententias digeſſit in quatuor libros, in quibus Theologicas quæſtiones ſecundum eum ordinem diſtribuit, quem poſtea, paucis immutatis, ſecuti ſunt Theologi. In primo libro de Trinitate, & divinis attributis agit. In ſecundo, de creatione & operibus ſex dierum, de lapſu primi hominis, de libero arbitrio & gratia, de peccato originali & actuali diſputat. In tertio tractat de Incarnatione, exponenſque Chriſti perfectiones, quædam proponit de fide, ſpe, & charitate, de donis Spiritus ſancti, deinque de mandatis divinis. Quartus liber eſt de ſacramentis, tum in genere, tum in particulari, eamque fidem circa Euchariſtiam aſtruit, quam contra Berengarium defenderat Eccleſia. His finem imponunt diſputationes de reſurrectione, extremo judicio, & ſtatu beatorum. Pauca quidem e ſuo differit, aſſertiones ſuas confirmat Patrum ſententiis; hinc magiſter ſententiarum dictus eſt. Ducenti quadraginta quatuor Theologi illud opus commentariis illuſtrarunt, quos inter ſcholarum Catholicarum luminaria computantur.

In quibuſdam tamen merito reprehenditur Petrus Lombardus; omiſſis graviſſimis quæſtionibus de Eccleſia, Romano Pontifice, de ſcriptura & traditione, de conciliis & factis dogmaticis, non raro divertit ad inanes & inutiles quæſtiones. Allegoricis ſcripturarum expoſitionibus, quæ in traditione fundamentum non habent, quandoque ſuas male confirmat aſſertiones: quædam apocrypha laudavit. Et quod graviſſimum eſt, viginti ſex ejus opiniones ab omnibus Catholicis merito reprobantur . . . Petrus Lombardus ex doctore Theologo Pariſienſi, & canonico Carnotenſi creatus eſt Pariſienſis epiſcopus, eique eccleſiæ per biennium præfuit. Philippum archidiaconum ejuſdem eccleſiæ, & Ludovici VII. regis fratrem, hanc ei ceſſiſſe dignitatem ferunt. Sepultus eſt in templo S. Marcelli Pariſienſis. Ejus epitaphium tumulo marmoreo inſculptum ſic habet: Hic jacet magiſter Petrus Lombardus Pariſienſis epiſcopus, qui compoſuit librum ſententiarum, gloſſas pſalmorum & epiſtolarum: cujus obitus eſt dies decimus tertius Kalendarum Auguſti: annus non annotatur; ſed eum ad annum milleſimum centeſimum ſexageſimum quartum perveniſſe certum eſt. Aliunde conſtat ex certis inſtrumentis publicis, Mauritium ejus ſucceſſorem anno milleſimo centeſimo ſexageſimo primo fuiſſe Pariſienſem epiſcopum; ac proinde Petrus Lombardus aliquot ante mortem annis epiſcopatum abdicavit.

CHRISTI AN. 1159.

Radevic. l. 2. c. 30. *Diſcordia creſcit inter P. & Imp.*

XLII. Fridericus Imperator anno milleſimo centeſimo quinquageſimo nono curiam generalem habuit in ſuis caſtris prope Bononiam. Mediolanenſes in ea hoſtes pronuntiantur, res eorum direptioni, perſonæ vero ſervituti adjudicantur. Huic collationi adfuere quatuor cardinales legati ſedis Apoſtolicæ, ſcilicet Octavianus & Henricus presbyteri, Willelmus & Guido Cremenſis diaconi. Quid autem cum Imperatore egerint, ſic in ſuis ad Eberhardum Salisburgenſem Archiepiſcopum literis exponit Eberhardus Bambergenſis epiſcopus, qui præſens aderat, vir ſcientia & religione præditus, & pacis ſemper promotor.

Ibid.

Poſt ingreſſum, inquit, quaſi pacificum capitula duriſſima propoſuerunt, ſcilicet, nuncios ad urbem, ignorante Apoſtolico, ab Imperatore non eſſe mittendos: cum omnis magiſtratus ibi B. Petri, cum univerſis regalibus de Dominicis Papæ fodrum non eſſe colligendum, niſi tempore ſuſcipiendæ coronæ. Epiſcopos Italiæ ſolum ſacramentum fidelitatis ſine hominio facere debere Imperatori, neque nuncios Imperatoris in palatiis epiſcoporum recipiendos. Imperator eis reſpondit: Quamvis non ignorem ad tanta negotia ex conſilio Principum me reſpondere debere, tamen reſpondeo. Epiſcoporum Italiæ ego quidem non affecto hominium, ſi tamen & eos de noſtris regalibus nihil delectat habere. Quod ſi gratanter audierint a Romano præſule, quid tibi & Regi? conſequenter quoque eos ab Imperatore non pigeat audire: quid tibi & poſſeſſioni? Nuntios noſtros non eſſe recipiendos in palatiis epiſcoporum aſſeritis: concedo, ſi forte aliquis epiſcoporum habet in ſuo proprio ſolo, & non in noſtro palatium. De non mittendis vero Romam nuntiis, cum omnes magiſtratus & regalia ſint Beati Petri, reſpondit, hanc rem egere graviori conſilio. Nam, inquit, cum divina ordinatione ego Romanus Imperator & dicar, & ſim, inane utique porto nomen ac ſine re, ſi urbis Romæ poteſtas de manu noſtra excuſſa fuerit.

Ibid.

Legati inſtitere de reſtituendis Eccleſiæ Romanæ poſſeſſionibus, & tributis Ferrariæ, totiuſque terræ comitiſſæ Mathildis, ducatus Spoletani, inſularum Sardiniæ & Corſicæ. Imperator ſuper his juſtitiam obtulit, ſi ipſi juſtitiam vellent facere & recipere. Illi dixerunt, ſe Papæ cauſam judicio ſubjicere non poſſe. Imperator multum conqueſtus eſt de rupta concordia, qua ſibi promiſſum fuerat, de Græcis, de rege Siculo, de Romanis, ſine communi conſenſu non recipiendis: de Cardinalibus quoque ſine permiſſione Imperiali libere per regnum tranſeuntibus, & regalia epiſcoporum palatia ingredientibus, & eccleſias Dei gravantibus: de injuſtis appellationibus. Poſtulavit, ut Papa cardinales alios prioribus adjungeret, qui cum curiæ Principibus hæc omnia complanarent. Papa eis requiſitus reſpondit, aliam ſe nolle concordiam, quam illam, quæ inter Papam Eugenium & Imperatorem facta fuiſſet. Imperator hanc rejecit, ſiquidem Papa prior eam violaſſet, & coram epiſcopis & principibus Germaniæ & Longobardiæ omnem juſtitiam ſe facturum eſſe profeſſus eſt, ſi Papa pariter eam reciperet; ſicque concordiæ ſpes evacuata eſt. Interea nuntii Romanorum ſupervenientes, & ea, quæ pacis ſunt, rogantes, bene recepti ac dimiſſi ſunt. Rogatu tamen cardinalium Imperator nuntios ad Papam, & ad urbem miſit, ut cum Papa, ſi ipſe voluerit, pax fiat: ſin autem, cum ſenatu & populo Romano.

Ibid. c. 43. *Alexand. Pap. III. ſuccedit Hadr. IV.* S. Thom. Cantuar. ep. 24. Act apud Baron.

XLIII. Hanc controverſiam ſuſpendit mors Hadriani Papæ, qui Kalendis Septembris ejuſdem anni apud Anagniam diem clauſit extremum. Et die quarta ejuſdem menſis corpus ejus Romam tranſlatum, in eccleſia S. Petri honorifice tumulatum eſt, præſentibus clero, ſenatu, populoque Romano. Sedit annos quatuor & menſes novem. Admirandum poſteris reliquit exemplum: quod nec obolum quidem erogavit in ſuos propinquos, ita ut matrem pauperem tantum commendaverit eleemoſynis eccleſiæ Cantuarienſis, ac inopem reliquerit.

Epi-

CHRISTI AN. 1159. Epiſcopi & Cardinales pridie Nonas Septembris in Eccleſia S. Petri convenerunt, & per trium dierum ſpatium ad invicem de ipſa electione pertractantes, tandem omnes, præter Octavianum tituli S. Cæciliæ, & Joannem tituli S. Martini, & Guidonem tituli S. Caliſti presbyteros Cardinales convenerunt in perſonam Rolandi cancellarii, & Presbyteri Cardinalis, quem Alexandrum Papam III. nominarunt. Vir erat prudentiſſimus, & omnibus virtutibus ornatiſſimus, atque in omnibus beneficentiſſimus, ſed & divinis humaniſque literis inſtructiſſimus, quem S. Bernardus egregie laudavit, cum ab Eugenio III. electus eſt cancellarius: patriam habuit Senenſem civitatem. Epiſcopi & Cardinales electum ſuum per manus priorum diaconorum fugientem & reluctantem papali manto induerunt.

Joannes autem & Guido Presbyteri Cardinales Octavianum S. Cæciliæ Presbyterum Cardinalem, poſt electionem Alexandri, Papam procaciter nominarunt. Octavianus ſtatim introduxit milites, quos pecunia conduxerat, & papale mantum a collo Alexandri violenter abſtulit: ſed unus de ſenatoribus in ipſum inſiliens mantum de manibus ejus eripuit. Ipſe vero mantum, quod ejus capellanus attulerat, ſibi juſſit afferri, & ſumpſit præpoſtere: anteriore quippe ejus parte ſua poſteriora contexit.

Ibid. *Alexand. III. Papa.* Epiſcopi & Cardinales militum metu in munitionem Eccleſiæ cum Alexandro ſe receperunt, ibique novem diebus, ne poſſent exire, Octavianus quorumdam ſenatorum conſenſu, quos pecunia corruperat, die nocteque armata manu cuſtodiri fecit: ſed inſurgente pro ipſis univerſo populo, inde educti, rurſum per eoſdem ſenatores in arctiorem cuſtodiam translati hic triduo incluſi ſunt. Populus Romanus immanitatem tantæ iniquitatis non ferens, cum Hectore, Frangipane & aliis nobilibus Alexandrum cum ſuis eripiunt, & liberos abire permittunt. Tranſeuntes autem per urbem, campanis undique pulſantibus, & jucunde cum exercitu comitantibus multis Romanis militibus, in vigilia B. Matthæi Apoſtoli proſpere ad Nymphas pervenerunt: ubi ipſa Dominica die ſimul congregatis Gregorio Sabinenſi, Bernardo Oſtienſi, Gualtherio Albanenſi, nec non Cardinalibus Presbyteris & Diaconibus, ſimulque Abbatibus, judicibus, advocatis, ſcriniariis, & Primicerio cum ſchola cantorum, nobilibus quoque, & plurima parte populi Romani, dominus Alexander per manus Oſtienſis Epiſcopi, ad quem ſolum conſecratio Romani Pontificis pertinet, conſecratus eſt in ſummum Pontificem, & ſecundum ſolitum Eccleſiæ morem, pontificali regno coronatus eſt, ſcilicet mitra turbinata cum corona. Ante Nicolaum I. nullum exemplum ejuſmodi coronationis occurrit, & nullus author ante hæc tempora hujus mitræ turbinatæ meminit, ſed ſæpe fit mentio mitræ Papalis.

Ibid. *Octavianus ſeu Victor IV. antipapa.* Octavianus autem, cum per totum menſem Septembrem tam per ſe, quam per milites, & Tuſculanos comites, conſanguineos ſuos, laboraſſet pro alliciendis ad ſe aliquot Epiſcopis, a quibus conſecraretur: tandem reperto Melphitano Epiſcopo fugitivo, & Ubaldo Ferentinate, & Imaro Tuſculano, qui, cum prius conſenſiſſet in electionem Alexandri, poſtea ab eo defecit, ab his conſecratus eſt Dominica

Alexand. P. ep. 1. prima menſis Octobris, quæ in diem quartum incidebat, in Abbatia Farfenſi: ac proinde quindecim dies poſt Alexandrum, & Victor IV. nuncupatus eſt. Alexander cum die 28. Septembris, cum eum terminum, ut ad unitatem Eccleſiæ rediret, præfixiſſet, tanquam inobedientem & contumacem, ſimulque illos,

Guillel. Neubrig. l. 1. qui manus ei imponerent, ſolemniter in Eccleſia excommunicaverat. Victor viciſſim Alexandrum cum ſuis excommunicavit. Et uterque partem ſuam Eccleſiarum & nobilium perſonarum favoribus munire curavit.

Utriuſque partis literæ. Alexander, qui cum ſuis Terracinam deſcenderat, ex eorum conſilio nuntios cum Epiſtola deſtinat ad Imperatorem, tunc Cremam obſidentem, qui primum eos aſpere rejecit. Poſtea ſuaſione Principum eos revocavit, eorumque literas legi permiſit; ſed nullum reſponſum dedit. Alteram ad Gerardum Epiſcopum Bononienſem, & ejuſdem urbis canoni-

Alexand. P. ep. 10. cos, & legis doctores, & alios magiſtros dedit Epiſtolam: in ea ſuæ electionis ſeriem, eodem prorſus

Conc. t. 6. ed. Hard. modo, quo nos ſuperius, exponit. Viginti duo Cardinales ejuſdem partis, quorum quinque erant Epiſcopi, communem ad Imperatorem dedere Epiſtolam, ut ejus implorarent auxilium pro Romana Eccleſia, cui ſalubriter providere teneretur. Alexandri electionem iiſdem verbis, ac ipſe, narrant, ſicque concludunt: " Noverit ſublimis gratia veſtra, quod Otto Palatinus comes, occaſione de intruſione Octaviani ſuſcepta, præfatum dominum noſtrum, & nos plurimum infeſtavit, & Eccleſiam Dei niſus eſt ſcindere, & multipliciter abſque rationabili cauſa turbare. Campaniam ſiquidem & patrimonium Beati Petri cum intruſo Octaviano violenter intravit, & terram ipſam ſtuduit ei quibuſcumque modis ſubjugare. Nos itaque & tota Eccleſia Dei nobiſcum majeſtatem veſtram ſuppliciter exoramus, ut tam violenta intruſione diligenter inſpecta . . . diligenter attendatis . . . quomodo vos habere oportet . . . & ſupplicamus inſtantius, ut matrem veſtram Romanam Eccleſiam diligatis, & tantam præfati invaſoris atque ſchiſmatici iniquitatem nullatenus foveatis. „

CHRISTI AN. 1159. Radevic. l. 2. c. 53.

Ibid. c. 50. Victor eadem de cauſa ſcripſit Patriarchis, Epiſcopis, Abbatibus, Ducibus & Principibus curiæ Imperatoris, & poſtquam eos hortatus eſt, ut Eccleſiæ ſubvenirent, ſic concludit duplici inſigni mendacio. Poſt diutinam deliberationem, divina inſpirante clementia, electione venerabilium fratrum noſtrorum Epiſcoporum S. Romanæ Eccleſiæ Presbyterorum, cleri quoque Romani petitione, ejuſdem populi aſſenſu, ad ſummum pontificatum canonice electi ſumus . . . ſi autem ex parte Rolandi cancellarii . . . qui die duodecimo poſt electionem noſtram ſe fecit intrudi . . . . ad vos ſcripta pervenerint, tanquam mendacii plena, & a ſchiſmatico & hæretico deſtinata reſpuatis. Data Signiæ quinto Kalendas Novembris. Electus autem fuerat tantum a duobus Cardinalibus, poſtquam electus eſt Alexander. Radevicus, qui favet Octaviano propter Imperatorem, Alexandri ejuſque Cardinalium literarum diem non apponit. Ex his enim Octaviani falſitas innotuiſſet: alia quoque multa ſupprimit. Quinque ejus partis Cardina- c. 53.
les, quorum unus tantum erat Epiſcopus, encyclicam ad omnes Patriarchas, Epiſcopos, Abbates, Duces, Principes, & cæteros Eccleſiarum prælatos transmiſere Epiſtolam: Imperatori ſe ſemper faviſſe ſupponunt, eorum vero adverſarios Siciliæ Regis pecunia corruptos inter ſe ſtatuiſſe Imperatorem excommunicare: ita ut interveniente morte Papæ Hadriani, neminem in Papam eligerent, niſi ex eorum numero, qui illud ſacramentum præſtitiſſent. Demum a vicinis Epiſcopis exegiſſe juramentum, ne cuiquam manus imponerent, niſi eum elegiſſet factio Regis Siciliæ: ſed illius commenti, quod plurimum valebat, ut ſibi conciliarent Imperatorem, nullam probationem proferunt. His ſubjiciunt: " Poſt humatum corpus Hadriani Papæ in Eccleſia S. Petri, ad eligendum Pontificem convenimus . . . ſed cum propter conſpirationem adverſæ partis electio lente procederet, tertia die fere tranſacta, ad hoc tandem ventum eſt, quod quatuordecim Cardinales Rolandum cancellarium nominaverunt. Nos autem novem numero Octavianum presbyterum Cardinalem, elegimus . . . & parti adverſæ authoritate Dei omnipotentis, atque noſtra penitus interdiximus: ne abſque communi conſenſu omnium, ſicut facta pactione conveneramus, ullatenus aliquem immantarent: & Rolandum eadem authoritate, ne mantum ſuſciperet, prohibuimus. Qui dum Rolandum manto feſtinarent induere, nondum tamen illo induto . . . nos minime permittentes, ad petitionem populi Romani, electione univerſi cleri, aſſenſu etiam totius fere ſenatus, & omnium nobilium, noſtrum electum manto indutum & inthronizatum in ſede B. Petri collocavimus. „ Infra Rolandum poſt dies duodecim ab electione conſecratum fuiſſe fatentur. Octavianum vero Dominica prima menſis Octobris . . . . Ac proinde, quidquid ſit de reliquis hujus Epiſtolæ partibus, ipſimet fautores Octaviani aperte fatentur, Alexandrum a majori parte primum fuiſſe electum atque conſecratum.

Poterat ſane ſciſſura illa cito reſarciri, poterat multitudini paucitas cedere atque uniri, niſi Fridericus Imperator veteri odio Rolandi Alexandrum non ferens, Octavianam partem tuendam fovendamque modis omnibus ſuſcepiſſet. Itaque ſuæ ditionis Epiſcopos, ſcilicet Italicos & Teutonicos præcepit Papiam convenire tanquam ad diſcuſſionem & examen, cujuſnam partis merita præponderarent, re autem vera, ut Alexandri parte depreſſa, partem alteram approbaret: ut manifeſtum fiet ex

Imperator convocat conventum Papienſ. qui de utroque electo judicet. Neubrig. l. 2. c. 9.

CHRISTI AN. 1159. Radevic. l. 2. c. 54. & 55.

conſequentibus. Ad citationem amborum electorum Danielem Pragenſem, & Hermannum Verdenſem epiſcopos dirigit, cum ſequentibus literis .... " Cum omnibus eccleſiis in Imperio noſtro conſtitutis debeamus patrocinari, Romanæ eccleſiæ tanto propenſius debemus providere, quanto ipſius cura, & defenſio a divina providentia creditur nobis eſſe commiſſa ſpecialius. Eapropter de diſcordia, quæ in ſubſtituendo Romanum Pontificem inter vos ſuborta eſt, plurimum dolemus, timentes, ne occaſione hujus ſchiſmatis, Eccleſia Chriſti ſanguine redempta debeat dilacerari .... Ut autem huic peſti competens adhibeamus remedium, generalem curiam, & conventum in octava Epiphaniæ Papiæ indiximus celebrandam, ad quam evocavimus Imperii noſtri & aliorum regnorum .... epiſcopos, & abbates, quatenus remoto omni ſæculari judicio, hoc tam magnum Eccleſiæ negotium eccleſiaſticarum tantum perſonarum ſcientia ita ſopiatur ..... Proinde eruditioni veſtræ mandamus, & ex parte Dei omnipotentis, & totius Eccleſiæ Catholicæ, præcipimus, ut ad eamdem curiam veniatis, eccleſiaſticarum perſonarum ſententiam audituri, & recepturi .... Hermannus Verdenſis, & Daniel Pragenſis cum comite Palatino ſecurum vobis conductum præſtabunt ... „ Sic autem inſcribitur: Fridericus Dei gratia Imperator & ſemper Auguſtus Rolando cancellario, cæteriſque cardinalibus, qui eum elegerunt Romanum Pontificem. Qualis autem ad Octavianum fuerit inſcriptio, Radevicus, qui prædictam refert, ſupprimit.

Ibid. c. 56.

In aliis ejus literis ad epiſcopos aliarum provinciarum hæc ſpecialia ſunt: " Coadunatis in unum omnibus epiſcopis tam Italicis quam Teutonicis, cæteriſque Principibus viris religioſis, quid facto opus eſſet, diligenter inveſtigavimus, ex decretis Romanorum Pontificum, & ſtatutis Eccleſiæ veraciter accipientes, quod exorto ſchiſmate in Romana Eccleſia ex duorum Apoſtolicorum diſſenſione, ambos vocare, & ſecundum ſententiam, & concilium orthodoxorum litem decidere deberemus. „ Tum eos invitat ad generalem curiam, quam Papiæ indixerat, hortaturque, ut ante conventum in neutram partem declinent. Data Cremæ decimo Kalendas Novembris. Item vidimus quædam exempla duarum electionum, quarum diſſidium definitum eſt judicio epiſcoporum, quos Imperatores, & Reges Italiæ convocaverant. Sic Bonifacius Papa Imperatore Honorio, cauſam obtinuit adverſus Eulalium competitorem; ſic Symmachus regnante Theodorico rege, prævaluit adverſus Laurentium, quem altera pars elegerat.

Acta Alexand. III. apud Baron. ad an. 1159.

Epiſcopi delegati Alexandrum Anagniæ exiſtentem conveniunt, eique in præſentia cardinalium, nulla ei exhibita reverentia, referunt quæ illis Imperator mandaverat, & literas ejus proferunt. His perlectis poſt aliquam deliberationem reſpondit Alexander: " Nos recognoſcimus dominum Imperatorem advocatum, & ſpecialem Romanæ Eccleſiæ defenſorem. Unde ipſum præ cæteris Principibus urbis intendimus honorare ... Sed miramur ab eo nobis, & B. Petro, & Romanæ Eccleſiæ debitum honorem denegari .... nimirum longe a conſuetudine prædeceſſorum ſuorum receſſiſſe videtur, & dignitatis ſuæ terminum exceſſiſſe, dum ſine conſcientia Romani Pontificis concilium convocavit: & nos ad præſentiam ſuam, ſicut homo ſuper nos poteſtatem habens, præcepit convenire. Sane B. Petro, & per eum Romanæ Eccleſiæ, hoc privilegium a Domino Jeſu Chriſto ſanctiſque Patribus traditum eſt: ut univerſarum eccleſiarum cauſas ipſius authoritate diſcutere atque finire, ipſa vero nullius unquam judicio ſubjaceret: Unde, quia nunc ab eo contra privilegium eccleſiæ fieri videmus, per quem deberet ab aliorum impugnatione defendi, hoc abſque admiratione nimia ferre non potuimus, nec debemus. Ad curiam vero ejus vel ad ſententiam accedere canonica traditio, & reverenda Patrum authoritas non permittit. „

Ibid.

Hoc reſponſo indignati legati, Signiam ad Octavianum accedentes, ad pedes ipſius procidunt, & eum adorant. Imperator, dum uni parti ſic præjudicat, alteri juſtam ſui judicii declinandi cauſam ſubminiſtrat. Alexander, qui ejus fidei ſe prudenter non commiſerat, cardinales Antonium, & Willelmum presbyteros, & Oddonem diaconum legatos miſit in Galliam, & Hiſpaniam, Joannem vero cardinalem ad partes orientales: Julium vero Præneſtinum epiſcopum, & Petrum diaconum ad Hungaros; Tiburtium cum Andronico diacono ad Imperatorem Conſtantinopolitanum.

CHRISTI AN. 1160. *Conventus Papienſis.* Radevic. l. 2. c. 62. & 63.

Epiſcopi circiter quinquaginta cum pluribus abbatibus e Germania, & Longobardia Papiam convenere; venerant & legati diverſarum nationum, ſpondentes, quidquid a ſynodo decretum foret, indubitanter a ſuis recipiendum: Imperator Cremenſis civitatis obſidione detentus, quæ die vigeſima ſeptima Januarii capta, & cremata eſt, nonniſi die Purificationis cum exercitu venit Papiam. Conventus die quinta Februarii, anno milleſimo centeſimo ſexageſimo inchoatus eſt. Imperator epiſcopos ſic affatus eſt: Quamvis noverim, officio ac dignitate Imperii penes nos eſſe poteſtatem congregandorum conciliorum, præſertim in tantis Eccleſiæ periculis; (Hoc enim, & Conſtantinus, & Theodoſius, nec non Juſtinianus, ſeu recentioris memoriæ Carolus Magnus, & Otto Imperatores feciſſe memorantur) Authoritatem tamen diffiniendi hujus maximi negotii, veſtræ prudentiæ, veſtræque poteſtati committo. Deus enim conſtituit vos ſacerdotes, & poteſtatem vobis dedit de nobis quoque judicandi. Et quia in his, quæ ad Deum ſunt, non eſt noſtrum de vobis judicare, tales vos, & taliter in hac cauſa hortamur habere, tanquam ſolius Dei de vobis expectantes judicium. Cum hæc dixiſſet, ipſe ſe concilio ſubtraxit.

Ibid. c. 65.

Alexander nec venit, nec legatos miſit. Aderat cum ſuis Octavianus. Diebus ſeptem cauſa ventilata eſt. Canonici baſilicæ S. Petri Romæ duos legatos miſerant, qui ſuas ad Imperatorem, & epiſcopos literas pro parte Victoris obtulere. Ea tantum repetebant, quæ in ſuis literis cardinales partis Octaviani jam ſcripſerant. Contendunt, Octavianum priorem papali manto fuiſſe inſignitum, ac proinde priorem etiam fuiſſe deſignatum Romanum Pontificem, ſicque concludunt: Nunc tacendum nobis eſt, ut Otto Palatinus comes, & Guido comes de Blanderata, & Heribertus præpoſitus, Imperatoris legati, vicem accipiant referendi, quid in domino cancellario, & ſuis repererint.

Ibid. *Actio ſynodi Papienſis.*

Sexto die publice lecta eſt ſequens formula: Hæc ſunt capitula, quæ in concilio Papiæ ſuper electionem domini Papæ Victoris canonice probata ſunt: Dominus Octavianus, & nemo alius Romæ in eccleſia B. Petri, petitione populi, & conſenſu, ac deſiderio cleri, a cardinalibus manto indutus, & nomen ei Victoris impoſitum eſt. Ibi multitudo cleri, & populi Romani venit ad pedes ejus. Tunc ſcriniarius ſecundum conſuetudinem aſcendens in altum, clamavit ad populum: Audite cives Romani .... dominus Octavianus cardinalis S. Cæciliæ in Romanum Pontificem electus, & immantatus eſt, & in cathedra B. Petri collocatus eſt, & Papa Victor eſt nominatus: Placet vobis? Reſpondit clerus, & populus ter: Placet. Deinde cum bannis, & aliis papalibus inſignitus Papa in palatium deductus eſt: His peractis, capitulum S. Petri venit ad pedes Victoris, & obedivit. Sequenti die rectores cleri Romani accedentes ad cancellarium, & ad cardinales, qui cum eo erant, & non invenerunt eum immantatum, neque alia ſpecie dignitatis inſignitum: & audiverunt ab ore ejus, & ſuorum, quod numquam fuit immantatus. Quo audito, rectores ad pedes Papæ Victoris venerunt, & obedientiam, & reverentiam exhibuerunt. „ Tum recenſent presbyteros, & clericos, & abbates, & monachos diverſarum Romæ eccleſiarum, qui Victori promiſerunt obedientiam, & inter eos cardinalem S. Marcelli; & nomina teſtium, qui eadem confirmant. Demum ſequuntur variæ depoſitiones adverſus Rolandum. Notabilis eſt inter alias Joannis de S. Stephano, & Wolferameni depoſitio: dixerunt, ſe audiviſſe, quod Papa Adrianus dixit ad eos, ſcilicet ad cardinales, cum de urbe exiret: Octavianus, quem ego miſi in Longobardiam, vult excommunicare Mediolanenſes: ſed ego mandavi Mediolanenſibus, ut non curent de eo, ſed fortiter ſe habeant, tam ipſi quam Brixienſes, contra Imperatorem, & ego cum eis diſpoſui, quod Imperator propter eorum impedimenta, non poterit Romam venire. Item etiam cum cardinalibus diſpoſui, quod Octavianus non erit Papa poſt mortem meam. Sed hi, & alii nonniſi rumores parum veriſimiles proferunt, & circumſtantias, quæ ſeſe manifeſte deſtruunt.

Hia

Christi An. 1160. His præmiſſis, curia pro Octaviano dedit ſententiam, reprobato Rolando, qui citatus ſe præſentare abnuerat. (Ibid. c. 65. & 68.) Victore ſic recepto in papatu, ſententia defertur ad Imperatorem: qua venerabiliter ſuſcepta & approbata, Victor ad Eccleſiam vocatur, & magna ſolemnitate & frequentia cleri ac populi ſuſcipitur, ipſique ut univerſali Papæ acclamatur: (Ibid. c. 70.) Imperator ante januas Eccleſiæ eum ſuſcepit, & deſcendenti de equo ſtrepam humiliter tenuit, & apprehenſum per manum uſque ad altare conduxit, & pedes ejus oſculatus eſt, & omnes Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, & Abbates, & omnes Principes cum univerſa multitudine, quæ præſens erat, pedes ejus oſculati ſunt. Sequenti die, habito generali concilio, Victor cum illo Rolandum cancellarium ut ſchiſmaticum, & ejus principales fautores, accenſis candelis anathematizavit.

Hæc & ſupradicta continet præſidentium ſynodica, qua fideles omnes ex parte Dei adhortantur, ut ſynodi judicium recipiant. Primus ei ſubſcripſit Peregrinus Aquilejenſis Patriarcha, tum novem Archiepiſcopi ſe cum ſuffraganeis adfuiſſe & ſubſcripſiſſe teſtantur, inter quos reperitur Hillinus Trevirenſis Archiepiſcopus. Et infra. Henricus Rex Anglorum per literas & legatos ſuos conſenſit; Rex Hungarorum, Rex Bohemorum, Rex Danorum conſenſit. Demum ſubſcribunt ſex Itali Epiſcopi.

(Ibid. c. 71.) Pleraſque ejuſmodi ſubſcriptiones eſſe ſuppoſitas, minime dubium eſt. Bambergenſis enim Epiſcopus, qui præſens aderat, de eadem re ſic ſcribit ad Eberardum Salisburgenſem Archiepiſcopum: "Nuncius Regis Francorum promiſit pro eo, neutrum ſe recepturum, uſque dum nuncios Imperatoris recipiat. Nuncius Regis Anglorum idem velle & idem nolle promiſit. Solus Trevirenſis de regno noſtro non conſenſit . . . uſque ad vos ſolum perventum eſt.

(Ibid. c. 69.) Imperator ad eumdem Salisburgenſem & ejus ſuffraganeos literas dedit, ut cum aliis conſentirent, ac Victorem Papam reciperent. "Luce clarius conſtat, inquit, quod Papa Adriano adhuc vivente, Rolandus cancellarius, & quidam cardinales conſpiratione facta cum Willelmo Siculo, prius ab eis excommunicato, & cum cæteris hoſtibus Imperii Mediolanenſibus, Brixienſibus, Placentinis . . . juramenti vinculo invicem ſeſe conſtrinxerunt, ut defuncto Papa, nullus alius ei ſubſtitueretur, niſi qui in eadem conſpiratione cum eis conveniſſet. Hac de cauſa duodecimo die poſt electionem domini Victoris Papæ, idolum ſibi Rolandum cancellarium erexerunt . . . Dum hæc Romæ agerentur . . . ſupervenerunt, quaſi miſſi a Deo, Tarentaſius Archiepiſcopus, Abbas Claravallenſis, Abbas Moremundenſis, poſtulantes pacem pro Mediolanenſibus: qui recepto a nobis verbo, dum Mediolanum pro inveſtiganda eorum voluntate redirent, acceperunt ab eis tale reſponſum: Nos tenemur aſtricti juramento domino Papæ & cardinalibus, quod non debeamus redire ad gratiam Imperatoris ſine eorum voluntate, & ipſi contra ſine noſtra voluntate nullam pacem facere poſſunt. Reſponderunt abbates: Vos de cætero non tenemini domino Papæ, quia mortuus eſt. Illi vero dixerunt: Si mortuus eſt Papa, nos ideo non ſumus abſoluti: quia tenemur Cardinalibus, & ipſi tenentur nobis . . . . Tum addit de conventu Papienſi. Poſt longam deliberationem, quia illa nefandiſſima conſpiratio manifeſtis indiciis probata eſt, & in domino Victore nihil reprehenſibile inventum eſt, niſi quod pauciores numero cardinales a conſpiratione illa exſortes, eum pro bono pacis inter regnum & ſacerdotium elegerunt. Eccleſia Dei Rolandum cancellarium conſpiratorem . . . condemnavit, & dominum Victorem in univerſalem Pontificem confirmavit."

(Ibid. c. 72.) Alias circumſtantias diſcimus ex literis, quas præpoſitus Berthersgadenſis dedit ad Eberardum Salisburgenſem, qui veniens ad ſynodum, Vicentiæ gravi morbo correptus ſubſtitit, & domum redire coactus eſt. "Recitatæ ſunt, inquit, literæ quamplures bullatæ ab Alexandro, & Cardinalibus, qui cum ipſo ſunt, Epiſcopis & civitatibus Longobardiæ directæ, ſed a fidelibus Imperatoris captæ, ex quarum tenore machinationes eorum, & molimina contra Imperium patenter ſunt deprehenſa . . . . præſertim quia non erat qui prædictis aſſertionibus contradiceret . . . . Epiſcopi, parti Victoris, quæ cum undecim dies ante Alexandrum immutatum fuiſſe . . . ſacramento probaverat, aſſenſum præbuerunt, & Victorem in Apoſtolicum ſuſcipientes, ſolitam ei reverentiam exhibuerunt. Facta ſunt hæc Imperatore & fidelibus ejus annitentibus, propter cauſas memoratas, nempe propter prætenſam adverſus Imperatorem conſpirationem . . . Patriarcha & quidam alii, ſalva Catholicæ Eccleſiæ cenſura . . . obedierunt. Trevirenſis cum iter cœpiſſet, infirmitate præpeditus excuſatorias literas direxerat . . . . Bambergenſis, Patavienſis, & Ratiſponenſis Patriarcham ſunt imitati. Pro confirmandis omnibus, quæ facta ſunt, mittuntur legati, dominus Colonienſis in Franciam, Virdunenſis in Hiſpaniam, Pragenſis in Hungariam." Hic deſinunt libri duo de geſtis Friderici Imperatoris, quos ſcripſit Radevicus Friſingenſis canonicus: plures literas integras & acta refert, quæ magnæ ſunt utilitatis ad hiſtoriam illius temporis.

(Acta Alexand. P. apud Baron. ad ano. 1160.) Imperator, ut opus ſuum conſolidaret, per totum ſibi ſubjectum Imperium miſit edictum, ut Eccleſiarum prælati Victorem in Papam reciperent, vel in exilium pellerentur. Facta eſt ergo maxima in Eccleſia turbatio, fugientibus Catholicis, & ſuas Eccleſias deſerentibus: in quorum loca violenter intruſi ſunt Octaviani complices. Alexander autem, cum frequenter Imperatorem admonuiſſet, nec tamen eum a ſua malevolentia revocare potuiſſet, ipſum cum Epiſcopis & Cardinalibus in die cœnæ Domini, ſeu die vigeſima quinta menſis Martii apud Anagniam tanquam principalem Eccleſiæ perſecutorem ſolemniter excommunicavit, & omnes ejus ſubditos a juramento fidelitatis ei præſtito abſolvit, atque in Octavianum & ejus complices jam diu prolatam excommunicationis ſententiam innovavit.

(S. Eberhardi vita. Apud Bolland. die 22. Junii.) XLIV. Imperatoris & aliorum literis licet ſollicitatus, ſchiſmati tamen nunquam adhæſit S. Eberhardus, generis nobilitate, inſtitutione monaſtica, & vitæ ſanctitate clarus. Poſt annos vitæ quadraginta per varia ſtudia in ſtatu canonicali, & vita monaſtica, deinde apud parentes modeſte tranſactos, denuo monaſticam reſumpſit in Pruſeningo prope Ratiſponam monaſterio. Poſt tres annos in monaſterio Biburgenſi, quod ejus fratres fundaverant, Abbas deſignatus, nonniſi poſt annos quinque hanc dignitatem ſuſcepit juſſu Innocentii Papæ, qui eum conſecravit. Poſt annos quatuordecim, mortuo Conrado Salisburgenſi Archiepiſcopo, communi conſenſu Epiſcoporum, cleri & populi ei ſuffectus eſt. Archiepiſcopus nihil de priori auſteritate vitæ remiſit; vigiliis, orationibus, abſtinentiæ operam dabat: egenos & vagos induxit in domum ſuam, & nudos operuit: & monaſteriis multa largitus eſt. Solus ex Epiſcopis Germaniæ ſemper Alexandro Papæ adhæſit, Hartmannumque Brixienſem Epiſcopum ad eaſdem partes traxit: & aliam rationem non dedit, niſi quia tota Eccleſia conſenſit in Alexandrum. Et quamvis Fridericus id moleſtiſſime ferret, Eberhardus ubi in præſentiam ejus veniſſet, reverentia ſanctitatis ſpiritum ejus reprimebat, ut ipſemet Imperator confeſſus eſt. Ardebat tamen ſanctus vir quælibet adverſa ſuſtinere pro Domino. In monaſterio Runenſi migravit ad Deum die vigeſima ſecunda Junii, qua inter Sanctos colitur, anno ætatis ſuæ ſeptuageſimo nono, Epiſcopatus decimo octavo. Ejus ſanctitatem Deus poſt ejus mortem declaravit multis miraculis, quibus glorioſum fecit ejus ſepulchrum.

(Epiſtola adverſus Papienſ. ſynodum.) XLV. Henricus e monacho Ciſtercienſi creatus Cardinalis Presbyter, & Odo Diaconus Cardinalis, & Philippus Abbas ordinis Ciſtercienſis communem Epiſtolam adverſus ſynodicam Papienſis ſynodi publicarunt. Hæc in ea præcipua ſunt. Hanc controverſiam a comprovincialibus Epiſcopis, vel potius in generali ſynodo Romæ definiri debuiſſe contendunt; ſiquidem hic & facilius & liberius veritas innotuiſſet. Secundo, Romani Pontificis electionem reſervant ſolis Cardinalibus. Nam, inquiunt, ſi S. Petri canonici eum eligunt, cur non potius Lateranenſes, quorum Eccleſia primum dignitatis locum obtinet? cur non aliæ Patriarchales Eccleſiæ? Tertio, affirmant ſe miſſos Papiam, ut Alexandri cauſam tuerentur, non quidem ut ſubirent judicium, ſed cum rei geſtæ veritatem exponere coram Imperatore voluiſſent, nunquam ſibi fuiſſe permiſſum, ſed potius minis & periculis mortis deterritos rediiſſe, cum hic ſecure commorari non liceret.

CHRISTI AN. 1160.

Fiſlinth. max tom 22. *Arnulphus Lexovien. Alexandri P. partes promovet.*

Arnulphus epiſcopus Lexovienſis in Normannia Henrico regi tunc ſubdita, magnæ tunc quoque apud eumdem Regem authoritatis, ad Alexandrum III. ſic ſcripſit . . . " Properaſſe jam ad pedes beatitudinis veſtræ . . . . niſi me utilitatis veſtræ ratio maxime tenuiſſet. Ex quo etenim promotionis veſtræ auribus noſtris veritas, & oppoſitæ præſumptionis error innotuit, feſtinavi ad noſtri notitiam principis id perferre, ut vacantem animum ejus favore veſtro, quibus debebam perſuaſionibus occuparem ..... Hæſit ille aliquamdiu, ſed ſtatim operante Spiritus ſancti gratia confirmatus, nullum ſe alium quam vos ſuſcepturum, conſtanti hilaritate promiſit. In quo, cum proxime de differenda veſtra ſuſceptione Imperatoris literas accepiſſet, cui plurima videtur charitate conjunctus, ne preces ejus ſpreviſſe, & in præjudicium ejus feſtinaſſe videretur, generale quidem ſuppreſſit edictum; ſed nequaquam linguam a literarum nominiſque veſtri veneratione continuit, neque quemquam noſtrum voluit continere . . . . . Firma apud eum eſt veſtri apoſtolatus authoritas... Mei autem ſtudii erit omnes circa eum quaſi vigilias obſervare, ne ora loquentium iniqua prævaleant, ſed ipſe in veſtra, ſicut ſemel incæpit, obedientia perſeveret . . . . Veſtrum quoque eſt, quoties reſulget occaſio, provincias omnes frequentibus viſitare mandatis, ut ab omni parte nomini veſtro, & obedientiæ pariter aſſueſcant. „

Concil. tom. 6, ed. Hard. tom. 10. Lab.

Alexander ſic ei reſcripſit. " Literas a tua prudentia deſtinatas, . . . in fratrum noſtrorum auditorio publice fecimus recitari . . . . Perſolvimus autem gratias omnium Conditori laudum præconia referentes, quod magnificum, & sereniſſimum nobis principem Henricum regem Angliæ audivimus firmum, & ſtabilem in catholicæ unitate Eccleſiæ permanere, & quod per tuam præſertim inductionem idem in ſancto propoſito animum ſolidavis . . . . circumpoſitos quoque epiſcopos, & tam eccleſiaſticas quam ſæculares perſonas, nobiles præcipue ac potentes, ad hoc ipſum efficaci ſtudio, & omni diligentia exhorteris. „ Tum invehitur in Imperatorem, quem, ait, jam dudum perſequi Eccleſiam.

Demum hæc notanda ſubjicit: " Octavianus autem, in ipſius Imperatoris præſentia per aliquot dies, velut pro certo accepimus, inſignia pontificatus abjecit, ſicut in noſtro, & fratrum noſtrorum conſpectu, dum Romæ olim nos teneret incluſos, ſuam malitiam recognoſcens, facere voluit, ea quidem conditione ſervata, ut nos ei poſtmodum reddere deberemus . . . Cæterum Imperator, ut Eccleſiam Dei ſuæ videretur ſubrogare ditioni, memorato apoſtatico pontificalia inſignia reddidit, & eum de Papatu, quod eſt a ſæculis inauditum, per annulum, prout dicitur, inveſtivit. Quoſdam etiam epiſcopos, aliis diſcretioribus, & honeſtioribus occulte de illo conciliabulo fugientibus, reverentiam exhibere laicali violentia, & tyrannica oppreſſione coegit . . . . . Ad hæc juxta prudentiæ tuæ conſilium, Rotomagenſi Archiepiſcopo, ejuſque ſuffraganeis exhortationis lineas deſtinamus. Data Anagniæ Kalendas Aprilis. „

Ibid. *Arnulphi epiſtola ad epiſc. Angliæ.*

Arnulphus, his literis receptis, encyclicam ad epiſcopos Angliæ direxit epiſtolam, in eaque oſtendit quantum Alexander præſtet Octaviano, ſive perſonæ, ſive modus electionis utriuſque ſpectetur, eadem refert, quæ ſuperius diximus. Tum addit: " Imperator blanda ſchiſmatici deſperantis humiliatione ſeductus eſt, dum ille perſonam ſuam arbitrio ejus exponit, & cauſam, neque ſe quidquam fore, niſi de ſola ipſius voluntate præſumit . . . . ſed & cauſam communem privata authoritate decidere, qua arrogantia præſumpſerunt, nobiſque tanquam inferioribus imponere magiſtratum, quos divina bonitas pares ordine, & etiam ſpectabiles conſtituit dignitate... Ad hæc, ſi quod de Octaviano factum eſt, ab initio forte non valuit, ex poſt facto iſtorum nullo jure valuit confirmari . . . . Benedictus autem Pater miſericordiarum, qui eccleſiæ Gallicanæ ſolitam miſericordiam benignus impendit: ut eam ſemper, & agnitione veritatis illuſtret: & pedes ejus a juſtitiæ tramite nullatenus aberrare permittat. Sicut enim omnes, quos ad oppreſſionem Romanæ Eccleſiæ Teutonici furoris provexit invidia, virtus Altiſſimi manifeſta dejecit: ſic omnibus, quos devotio Gallicana ſuſcepit, victoriam ſemper contulit, & triumphum. Unde nunc quoque perſonarum penitus qualitate diſcuſſa, factiſque circa electionem plenius exploratis, in perſonam ſanctiſſimi Patris Alexandri, de vere catholici, & sereniſſimi Regis ſui beneplacito convenerunt, literaſque ejus, & nuncios paſſim, & ſuſcipiunt, & honorant. Sed quia inter ipſum, & principem noſtrum . . . . nuper eſt reformata concordia: placuit ob gratiam ipſius ad momentum differre publicandæ ſuſceptionis edictum, donec iſte noſter eccleſiam regni ſui conſuluiſſe poſſet: & quod mente concepit, aſſenſus veſtri conniventia confirmaſſet . . . . Alexandri nuncios, & literas eum reverentia ſemper excepit, nullumque ſe alium ſuſcepturum, adhibita ſæpe coram omnibus aſſeveratione prædixit. Octaviani vero literas . . . . poſt dorſum ſuum quam ſublimius potuit, non ſine riſu omnium qui aderant, coram nuncio projecit . . . . . oportet tamen vos, propter aliquos, qui inter vos ſunt, ſollicite providere, qui ſe ſchiſmatico dicunt cognatione conjunctos, ne malignitas forte prævaleat. „

CHRISTI AN. 1160.

Petr. *Bleſ. epiſt.* ad *Will.*

Alexandri electionem plurimum in Galliis provexit Guillelmus Senonenſis epiſcopus, qui poſtea tranſlatus eſt ad Remenſem eccleſiam, ut teſtatur Petrus Bleſenſis. S. Aelredus monaſterii Rievallenſis abbas in Anglia invectivam adverſus Octaviani electionem publicavit. Joannes Sariſberienſis doctor Anglus celebris, Alexandri partes pluribus literis promovit, oſtenditque, quam inique ſe geſſerit Papienſis ſynodus. Philippus abbas bonæ ſpei Ciſtercienſis ordinis pro eadem cauſa feliciſſime laboravit. Alexandri literas ad regem Angliæ detulit, qui juſſit, ut privatis, & ſecretis literis ſuam ei promitteret obedientiam. Galliarum etiam regem adiit, quem in eum propenſiſſimum afferit, ſecretiſque literis, quas ei tradidit, Alexandro ſuam promotionem gratulatus eſt. Papam admonet ne ejuſmodi literas publices, priuſquam uterque in conventu epiſcoporum eum in Apoſtolicum ſuſcipi, ab omnibus ſubditis præceperit: quod ſpondet brevi facturum, ſiquidem omnes epiſcopi, & prælati ejus electionem probant ut legitimam.

Arnulph. epiſt. 25.

Arnulphus Lexovienſis quam utiliter laboraverit, ut Alexander in Anglia, & Normannia ſuſciperetur, cardinales fecit certiores. Alexandri Papæ legatorum probitatem, & prudentiam laudat, & ſimul de quadam eorum diſpenſatione, quæ regem Francorum adverſus eos ſcandalizaverat: qualis autem fuerit, non indicat: ſed addit: numquam ad conſenſum illius diſpenſationis pertrahi potuiſſent, niſi eos inexpugnabilis neceſſitas, & ineſtimabile bonum recompenſationis illico venturæ traxiſſet. Convenerant ſiquidem ex mandato regum venerabiles de regno utriuſque perſonæ, ut de Romani Pontificis ſuſceptione tractarent, de quo nihil adhuc publice fuerat conſtitutum. Stabant itaque fratres illi cauſam eccleſiæ non ſine magno diſcrimine proſequentes, quoniam apud pleroſque favor iniquitatis convaluerat; adeo ut qui manifeſtæ repudium veritatis ſuggerere non audebant, differendum potius ſæculari quadam aſtutia prædicarent . . . . . Romanam eccleſiam ſemper oneroſam extitiſſe principibus, jugum aliquando data occaſione ponendum, donec cupiditatis pœnas ambitio deteſtanda luiſſet. Solvendum morte alterius quæſtionis incertum, atque interim poſſe religionem epiſcoporum per ſingula regna ſufficere: accedebat legatorum Imperatoris, & cardinalium Joannis, & Guidonis inſtantia, quibus dari videbatur de modica dilatione triumphus ..... ſed & rex Francorum rei diſpoſitionem regis Anglorum voluntati commiſerat, nihil ſe facturum publice conteſtatus, niſi quod ipſius ei ſententia prædicaſſet .... Quia igitur de arbitrio regis Anglorum tota cauſa pendebat, exaudiendus erat potius, quam ſeveritatis alicujus auſteritate terrendus, de cujus ſimplici favore in momento Francorum, Anglorum, Hiſpaniæ, Hiberniæ, & Norvegiæ regna cœpiſtis. Ex his liquet, hanc diſpenſationem in favorem regis Angliæ fuiſſe conceſſam, quam ab utroque Rege, epiſcopis, principibus, populis granter acceptatam eſſe teſtatur. Quod ſi quid, addit, de indulgentia contra communes regulas conſtat eſſe delictum, nihil tamen criminis interceſſit. Reipſa, ut refert Matthæus Pariſienſis, Henricus rex hoc anno Margharetam regis Francorum filiam, quam in ſua cuſtodia habebat, Henrico filio ſuo deſponſari fecit, & Caſtellum Giſorz diu deſideratum recepit, propter quod rex Francorum, quia præpropere factum fuerat, valde indignatus eſt. Igitur

Matth. Pariſ. ad an. 1160.

diſpco-

CHRISTI AN. 1160.

diſpenſationem tum propter conſanguinitatem, tum quia pubertatis annos necdum attigerant, conceſſere legati pontificii.

Publicani damnati in Oxonienſi ſynod. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Lab.

XLVI. Erronei quidam venerunt in Angliam, quos vulgo publicanos vocant: eorum authores originem ex Gaſconia habebant: Galliæ, Hiſpaniæ, Germaniæ virus ſuæ perfidiæ infuderunt, plurimoſque ſeduxerunt: Homines ſimplices & idiotæ, peſte ſemel hauſta, ſic pervicaces ſunt, ut ad omnem vigeant diſciplinam: unde rariſſime contingit eorum aliquem converti ad pietatem. Sed huic peſti ſic itum eſt obviam, ut de cætero hanc inſulam ingredi revererentur. Erant autem tam viri quam fœminæ, paulo amplius quam triginta, qui diſſimulato errore, quaſi pacifice hanc ingreſſi ſunt, propagandæ peſtis gratia: duce quodam Gerardo, in quem omnes tanquam præceptorem & principem reſpiciebant; nam ſolus erat aliquantulum literatus, cæteri ſine literis & ruſtici, nationis & linguæ Teutonicæ. Aliquandiu in Anglia morantes unam tantum mulierculam ſuis faſcinarunt præſtigiis. Sed brevi deprehenſi, tenti ſunt in cuſtodia publica. Rex vero nolens eos indiſcuſſos vel dimittere, vel punire, epiſcopis præcepit, ut Oxoniæ concilium congregarent. Gerardus in eo loquens pro omnibus, Chriſtianos ſe eſſe dixit, & doctrinam catholicam venerari. Interrogati per ordinem de ſacræ fidei articulis, perverſa dixerunt, ſacrum baptiſma, Euchariſtiam, conjugium deteſtantes: atque unitati catholicæ auſu nefario derogantes. Cumque ſumptis de ſcriptura divinis urgerentur teſtimoniis: ſe quidem, ut inſtituti erant, credere, de fide vero ſua diſputare nolle reſponderunt. Moniti ut pœnitentiam agerent, & corpori Eccleſiæ unirentur, omnem conſilii ſalubritatem ſpreverunt: minas quoque deriſerunt, his Domini verbis abutentes. (Beati qui perſecutionem patiuntur propter juſtitiam, quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum) Tunc epiſcopi, ne virus hæreticum latius ſerperet, præcaventes, eoſdem publice pronuntiatos hæreticos, corporali diſciplinæ ſubdendos catholico principi tradiderunt. Qui præcepit hæreticæ infamiæ caracterem frontibus eorum inuri: & ſpectante populo, virgis coercitos urbe expelli, diſtricte prohibens, ne quis eos vel hoſpitio recipere, vel aliquo ſolatio confovere præſumeret. Dicta ſententia, ad pœnam juſtiſſimam ducebantur gaudentes, & cantantes: Beati eritis, cum vos oderint homines. In tantum deceptis a ſe mentibus ſeductorius abutebatur ſpiritus. Illa quidem muliercula, quam in Anglia ſeduxerant, metu ſupplicii diſcedens ab eis, errorem confeſſa reconciliationem meruit. Porro deteſtandum illud collegium cauteriatis frontibus, juſtæ ſeveritati ſubjacuit, eo, qui primatum gerebat in eis, ob inſigne magiſterii, inuſtionis geminæ, id eſt, in fronte & circa mentum dedecus ſuſtinente, ſciſſiſque cingulo tenus veſtibus publice cæſi, & flagris reſonantibus urbe ejecti, algoris intolerantia, nemine vel exiguum miſericordiæ impendente, miſere interierunt. Hujus ſeveritatis rigor non ſolum peſte illa regnum Angliæ purgavit; verum etiam ne ulterius irreperet, incuſſo hæreticis terrore, præcavit. Ejuſmodi hæretici cum certum authorem cognitum non haberent, ſe nominarunt Apoſtolicos.

Nazarena ſynodus Alexandr. Papam ſuſcepit. Concil. tom. 6. ed. Hard. Labbè.

XLVII. Alexander Papa III. eodem anno in Orientali ſynodo agnitus eſt Romanus pontifex. Ubi primum Joannes cardinalis ab Alexandro Papa miſſus ad Orientales partes legatus, apud Byblium appulit, volens impetrata licentia tanquam legatus in regnum Hieroſolymitanum introire, pertentavit Regis & principum tam eccleſiaſticorum quam ſæcularium mentes... Poſt multam deliberationem, mandatum eſt ei, ex parte, ut ſubſiſteret, nec in regnum præſumeret ingredi, quouſque cum prælatis eccleſiarum & regni principibus pleniore deliberatione et de communi conſilio mandaretur, quod eum facere oporteret. Interim convocatis apud Nazareth, tam domino patriarcha, quam reliquis eccleſiarum prælatis, & principibus quoque nonnullis cum domino Rege aſſiſtentibus, cœperunt deliberare, quid in tanta ambiguitate facto eſſet expedientius. Omnes enim Orientis pontifices, de utroque patriarchatu, nempe Antiocheno & Hieroſolymitano, in neutram partem manifeſte declinaverant: in occulto tamen, aliis huic, aliis illi ſuum favorem præſtantibus, factum eſt, ut ab invicem diſſentirent. Tyrienſis archiepiſcopus cum aliis dicebat, quod Alexander & ejus legatus ſuſciperetur. Alii e converſo Victoris cauſam præferentes, legatum nullo modo recipiendum eſſe cenſebant. Rex autem mediam quamdam viam ſequens, timens ne ſcinderetur eccleſia, ſuadebat, legato, ſi tanquam peregrinus, orationis gratia, abſque inſignibus legationis, ad loca ſancta vellet accedere, dandam eſſe licentiam, & concedendum, ut uſque ad primum tranſitum remaneret. Dicebat enim: Schiſma recens eſt, necdum orbi innotuit, uter eorum cauſam foveat potiorem; periculoſum autem eſſe in re dubia diffinitivam præcipitare ſententiam... Prævaluit tamen eorum ſententia, qui legatum recipiendum eſſe aſſerebant. Hæc refert Guillelmus Tyrius, qui cætera ſupprimit.

Ibid.

Synodica vero Nazarenæ ſynodi his non omnino congruit. Sic enim habet: " Sanctæ & catholicæ & electæ electionis veſtræ epiſtolam, quanta debuimus veneratione ſuſcepimus: & die præfixa, convocatis etiam in unum omnibus venerabilibus fratribus & filiis noſtris, qui omnes ex voluntario quidem & libenti animo vel affuerunt, vel literas excuſatorias, aſſenſum tamen ſuum præferentes & denuntiantes miſerunt. Eam ut diximus, epiſtolam in præſentia omnium, Tyrienſis & Nazareni, & reliquorum fratrum & filiorum noſtrorum, legimus diligenter & relegimus. Audita vero contumaci & temeraria perverſitate Octaviani ſcilicet & pſeudo fratrum ſuorum Joannis & Guidonis, pertimuimus: & quia ab unitate ſanctæ matris Eccleſiæ receſſerant, doluimus. Attamen intellecta poſtmodum venerabilium fratrum, & dominorum noſtrorum epiſcoporum, & cæterorum cardinalium concordi & ſana unanimi voluntate, cognito etiam aſſentientia cleri, & acclamantis populi aſſenſu & deſiderio ſuper electione & conſecratione veſtra tam ſancta & canonica, reſpiravimus, & gaudio magno gaviſi ſumus. Cæterum ipſam eamdem ſacroſanctam & ordinariam electionem & conſecrationem veſtram, quotquot ſumus, laudavimus, communiter & concorditer approbamus, & excommunicatis ſchiſmaticis, Octaviano, Joanne, & Guidone, cum ſuis fautoribus, quantum in nobis eſt, vos in dominum temporalem, & patrem ſpiritualem eligimus unanimiter, & voluntarie recipimus.

CHRISTI AN. 1161.

Gallia & Anglia obediunt Alexandro Papæ. Neubrig. l. 2. c. 9.

XLVIII. Anno ſequenti occidentis pleraque regna pariter Alexandrum Papam ſuſceperunt. Francorum & Anglorum reges modis omnibus ſollicitare curavit Fridericus Imperator, ut ad perpetuandam amicitiam, ſibi in hac parte concordes exiſterent, in acceptando videlicet Octaviano in Romanum pontificem, exploſo penitus Alexandro. Sed Philippus abbas bonæ ſpei, & Arnulphus Lexovienſis epiſcopus fluctuantem Henrici Angliæ regis animum ad partes Alexandri duxere. Itaque pace menſe Majo, anni milleſimi centeſimi ſexageſimi primi, inter Ludovicum Franciæ & Henricum Angliæ reges conciliata, menſe Julio, Henricus rex congregavit omnes epiſcopos Normanniæ & abbates, & barones apud novum mercatum, oppidum ſex leucis a Bellovaco diſſitum; & Ludovicus rex adunavit, ſuos Bellovaci, & ibi tractatum eſt de receptione Papæ Alexandri, & refutatione Victoris: & conſenſerunt Alexandro, reprobato Victore.

Robert. de mont. Chron.

Toloſana ſynodus. Concil. tom. 6. edit. Hard. tom. 10. Labbè.

Sed cum hi duo conventus fuerint tantum, quibus pauci adfuere epiſcopi, coactum eſt concilium Toloſanum, cui centum Patres inter epiſcopos & abbates interfuerunt, una cum regibus Franciæ & Angliæ, quorum ſtudio Patres convocati venerant. Ubi & Octaviani ſimul & Alexandri Papæ, atque Imperatoris Friderici, nec non & regis Hiſpaniæ legati aderant. Hujus ſynodi acta periere: ſed quid in ea geſtum ſit, ſic exponit Faſtredus abbas Claravallenſis, qui præſens aderat, cui ſcriptores Angli & Germani conſentiunt. Auditi ſunt, inquit, primum Octaviani cardinales, Joannes de ſancto Martino, & Guido Cremenſis, quos ſolos de curia Romana ſecum habebat. Reſponderunt alii, ſcilicet tres Cardinales Alexandri legati, Henricus & Willelmus presbyteri, & Odo diaconus. Cognitum eſt non ſolum aſſertionibus cardinalium Alexandri Papæ, & idoneis teſtibus, qui præſentes aderant, quibus illi nulla ratione contradicere potuerunt; verum ex verbis adverſariorum, Octaviani nullam fuiſſe electionem: immantationem feciſſe ſibi ipſi,

laica-

CHRISTI An. 1161.

ſalceli adjutorio pontificelem occupaſſe cethedram: ſicut communi omnium audientie, me audiente, Guido Cremenſis teſtatus eſt. Conſeerationem vero eumdem Octevianum, jam ante octo diebus excommunieatum . . . . . . ſuſcepiſſe a Tuſculano, & Ferentinata, ſecum excommunicatis, & Melphienſe, jam propter evidentes enormitares ſnes, quas proteſtati ſunt rex Angliæ & epiſcopi ejus, & ipſi compatriotæ, damnato & depoſito. Cognitum nihilominus eſt, Alexandrum eb aliis omnibus cardinelibus, qui aderant, electum: & niſi ipſe primum ſugiendo, deinde reluctando bumiliter obſtitiſſet: & Joannes & Guido Cremenſis, ſicut ipſe cotam omnibus teſterus eſt, violenter impediſſent, ſolemniter fuiſſe immantetum, quod poſtee ſuo loco & conſecrationem euthenticam ab hia, quibus ex officio incumbebat, ſolemniter accepiſſe. Maniſeſte etiam probatum eſt, quod diu ante Pepienſe concilium, Octevianum in Pepem per nancios ſuos, & literas auro bulletas ſuſceperat Imperator. Quod Papiæ vero ſcripſerent centum quinquaginta tres fuiſſe epiſcopos, non fuerunt niſi quadraginta quatuor . . . . . qui cum Willelmo Pepienſi presbytero cerdinali ed vineule, qui neutri parti tunc adhæſerat, diotine deliberatione concilium hebuerunt, ſe neutrum ſuſcepturos, eo quod pauci eſſent de tote Eecleſia, quouſque vel communis omnium, vel plurium regnorum ſynodus conveniret: vel maniſeſtius eppareret, quem eorum majot & ſaniot pars Eecleſiæ ſequeretut; & idem ſe conſulturos Imperatori. Imperator autem non conſenſit; ſed quos potuit, minis & precibus ſigillarim vocatos eocgit ſuſeipere quem ipſe ente ſuſceperet, ebſentibus tamen de numero ſupradicto, ſicut idem Willelmus cardinalis meniſeſte aſſeruit, viginti quatuor, ex quibus unus fuit Pepienſis epiſcopus. Communi itaque conſilio prædictorum Regum, & totius ipſorum eoclefiæ, reprobatus eſt ſchiſmaticus Octavianus: ſuſceptus Alexander Pape, & legati ejus condigno bonore & reverentie. Quidem ex eis, qui manus dederant Octaviano, reverſi ſunt. Cartuſienſes & Ciſtercienſes inter primos Alexandro ſe ſubjecere.

Neubrig. l. 2. c. 9.

XLIX. Alexender Papa interim in terra regis Siciliæ, cujus fideli ſevore fruebatur, totus conſiſtens, opporrunitatem tranſeundi in Galliam præſtolabatur, parebatque ei in eis, quæ ed curam ſpectant paſtoralem, totus orbis Latinus, exceptis provinciis Alemennicæ ditionis. Henricus, regis Francorum fratet & Beluacenſis epiſcopus, mortuo Samſone Remenſi archiepiſenpo, a clero & populo Remenſi conſpirantibus votis eligitur, & transfertur ad hanc Mettopolim. Schiſmaticis plurimum reſiſtit S. Petrus Archiepiſcopus Tarentaſienſis. Relicta ſede fugerat in moneſterium ſui Ciſtercienſis Ordinis in Germania conſtitutum, ubi tanquam monachus diu vixit ignotus. Diligenter a ſuis quæſitus & inventus, eccleſiæ ſuæ redditus eſt . . . . . Schiſmaticis palem reſiſtit, & pluſimos ex circumpoſitis revocavit ad carholicam unitetem. Nihilominum tamen devotis eum colebat officiis Imperator, non minori ei reverentia obſequens, quam ſævitie cæteros catholicos perſequens. Multos enim erchiepiſcopos, epiſcopos & abbates etiam quondam ſibi cheriſſimos, pro eadem canſe in exilium egeret: & Ciſtercienſis Osdinis numeroſe collegia ab Heriberto Chryſopolitano ſuis extrudi cœnobiis non prohibuerat. Petrus poſt bæc adiit Impererorem in civitete Chtyſopoli conſtitumm, ubi etiam ab oppreſſione Catholicotum, mexime religioſorum, quantum potuit, ejus animum revocavit. Quin etiam generalem omnibus indixit orationem, ut Dominus eccleſiem illam eb ejus epiſcopi ſehiſmatier tyrannide hbereret; ſcilicet vel ut converteretur ad pœnitentiam, vel de medio tolleretur: Oretum eſt, & infra quatuor vel quinque dies miſeram ille ſchiſmeticus enimem exhalavit. Demum ab Alexandro Papa accerſitus, per Italiam & Tuſciem magnifice conſolabatur catholicos, & ſchiſmeticorum facies ignominia & confuſione replebet: Cum vel in ipſis urbibus, ubi pſendo-epiſcopi præſidebant, palam & publiee eemdem hæreſim condemnaret, univerſo populo devotiſſimis illum obſequiis proſequente, & Domino variis ſignis confirmante ſermonem. Romanus Pontifex eum honorificentiſſime ſuſeepit.

Hiſtor. Rem. l. 3. c. 2.

S. Petrus Tarentaſ. Apud Bolland. 8. Majr.

Ibid.

Poſtquam ad eccleſiam tediit, ei Papa mandat, ut ad reges Franciæ & Angliæ reconciliendos ſub quante poterit celeritate feſtinet. S. Præſul ſtatim deſcendit in Gallias: ingreſſuſque monaſterium diœceſis Senonenſis, quod Pluriacum nuncupatur, & in eo per menſem infirmitate detentus, plurimis ægrotis beneficia ſanitatum præſtitit, aliiſque cleruit miraculis. Cerobolii præpoſitum in occuſſum ejus miſit rex Franciæ: Rex eutem Anglorum ei occurrit juſta montem Calvum, in confinio Franciæ & Normenniæ, & ad ejus conſpectum equo deſilit, ejuſque pedes amplectitut, quemvis ægre ſerret antiſtes. Altera die cum utroque Rege & Flandrenſi comite, multis undique circumſtentibus, de pace familiariser conſerebat. Interim venit meter filii duodennis, qui jam ab annis ſeptem cœcus erat, quem ſibi præcepit exhiberi, & precibus ei viſum reſtituir. Francorum rex diligentius inquiſita & cognita veritate, non dubitavit flexo genu virtutem in puero adorere divinam, caput ejus oculoſque deoſculens, & honorens oblatione propria manuum ejus: Pax inter utrumque Regem facta eſt, renovetis prioribus pactis, atque confirmatis; Henricus, regis Anglorum filius, Francorum regi fecit homagium de ducatu Normanoiæ. Poſt tres annos S. Petrus migravit ed Deum die decima quarta menſis Septembris enno trigeſimo tettio ſui pontificatus, ejus ætatis ſeptuageſimo quarto. Deus ſervi ſui ſenctitatem & ſelicitetem poſt mortem ejus multis mireculis declaravir. Cæleſtinus Pape III. poſtulente Ciſtercienſium abbatum genereli cepitulo, (monachus quippe in eo ordine annis viginti ſanctiſſime vixerat) eum in numerum Sanctorum retulit.

CHRISTI An. 1161. ad 1063.

Robert. in append. ad Sigibert.

L. Conciliebulum iiſdem diebus Imperatoris voluntate Laudæ eelebratum eſt, quod, inquit Otto Morene ſchiſmaticus, unanimiter confirmevit electionem Victoris ſeu Octaviani. In eo recitatæ ſunt literæ excuſetoriæ regum Daniæ, Norvegiæ, Hungariæ & Bohemiæ, & ſex Archiepiſcoporum, & viginti epiſcoporum, multorumque ebbatum, tam Clarævallenſium, quam aliarum congregationum: in quibus continebetur, ipſos Reges eum univerſis eorum provinciis, & prædictos Archiepiſcopos, epiſcopos, abbates velle ſe tenere Victorem pro Papa & domino. Sed veritate cognita, reſilierunt ex iiſdem plurimi. Nam, ut habet Sclavorum Chronicon, Victorem Papiæ receperunt Rainoldus Colonienſis, & Conradus Moguntinus, & omnes quos Imperielis aut timor, aut favor agebat. Alexandrum vero recepit Hieroſolimytena eccleſia, & Antiochena. Prætcrea omnis Francia, Anglie, Hiſpania, Dania, & omnie regna, quæ ſunt ubique terrerum. Inſuper Ciſtereienſis Ordo univerſus acceſſeret, in quo ſunt Archiepiſcopi, & epiſcopi cumplures, & ebbates amplius quem ſeptingenti. Quamobrem iratus Cæſar propoſuit edictum, ut omnee monachi Ciſtereienſis ordinis, qui conſiſtebant in regno ſuo, eut Victori ſubſeriberent, aut regno pellerentur. Eorum ingens numerus transfugit in Franciam. Pontifices etiam quemplures, ſanctitate inſignes in Longobardia & Germania Principis violentia ſuis ſedibus expulſi, & alii in eorum locum ſuperpoſiti ſunt.

Laudenſ. Chron.

Chron. Sclav. l. 1. c. 91.

LI. Menuel Orientis Imperator Alexandrum pariter agnovit pontificem, ut conſtat ex ſequenti ejus ad Ludovicum Galliæ regem epiſtola: "Literas nobilitaris veſtræ ſuſcipientes, in quibus continebatur, quoniam coadunetione eccleſiarum, cæterarumque nobilium perſonarum, a vobis tractatum, confirmatumque eſt, quaſi juſtum, Papam ſanctiſſimum Alexandrum ſuſcipiendum eſſe, quem vos utique quaſi patrem, ſummumque pontificem ſuſcepiſtis, & ideo noſtro Imperio ſcripſiſtis, querenus ei condecentem honorem & amorem exhiberet; hoc noſtrum vobis Imperium reſcribit: Antee quidem addiſcebet Imperium noſtrum de ſtatu ſapientiæ ſobrietatiſque ipſius. Nunc vero tele de ſanctitate ejuſdem teſtimonium ſuſcipiens ſcripto tenti viri, qualis vos eſtis, tam præclara corooe inſigniti . . . condignam reverentiam ipſius ſenctitati exhibemus, & orationum ejus partieipes fieri optamus.

Ducheſn. annal. tom. 4. p. 579.

LII. Fridericus Impereror anno milleſimo centeſimo ſexegeſimo tertio Mediulanenſes fame edomitos ed deditionem compulit: Kelendis Martii neceſſitere famis coacti ad eum apud Laudam venerunt, ſeque reos profitentes, perſonas, res, ipſamque

Spicileg. tom. 5. p. 568. epiſt. Frider. Imp.

Christi An. 1163.

que civitatem, nulla conditione interpoſita reddiderunt. Præterea quarto Nonas ejuſdem menſis cum omni militia redeuntes ad Imperatorem, vexilla & univerſa ſigna bellica, claveſque civitatis, & conſulatus dignitates ei reſignarunt, refutantes omnia genera armorum, omnemque poteſtatem, niſi quam cum ejus permiſſione poſſent obtinere. Juraveruntque, quod univerſa ejus mandata bona fide, & ſine fraude obſervarent, & quadraginta majores de civitate dederunt obſides. Pridie vero Nonas Martii, univerſus populus civitatis cum vexillo ſancti Ambroſii, ad ejus curiam venerunt, non judicium vel juſtitiam poſtulantes, ſed quia crucem meruerant, per crucem, quam quiſque manu geſtabat, miſericordiam ſupplices implorabant. Imperator univerſos vitæ munere donavit, & a vinculo banni Imperialis abſolvit, deputatis in exilium patriam conceſſit, rebus omnibus & libertate privatis, alodia, quæ juſte videbantur contraxiſſe, reſtituit. Sed univerſa regalia, quæ ipſi hactenus per rapinam poſſederant, fiſco ſuo applicuit. Urbis foſſata complanavit, muros ſubvertit, turres deſtruxit, & totam civitatem in ruinam & deſolationem poſuit. Hic deſinunt chronica regia ſancti Pantaleonis, uſque ad annum milleſimum ducenteſimum trigeſimum ſeptimum continuavit Godefridus monachus Pantaleonita.

Chronograph. Affligem.

Corpora trium Sanctorum Magorum ſeu ſapientum, qui Chriſtum recens natum adoraverant, Rainaldus electus Colonienſis Archiepiſcopus, de eccleſia quadam Mediolano contigua tranſtulit: & eum magna exultatione totius provinciæ proceſſione mirabiliter ordinata, civitati Colonienſi illata, & in eccleſia S. Petri repoſita ſunt. Si quis noſſe velit, inquit Chronographus Affligemenſis, quomodo de partibus ſuis tranſlata ſunt Conſtantinopolim, & inde Mediolanum, id in eccleſia ſancti Petri Colonienſis inveniet; ſed in ea relatione quædam videntur fabuloſa. Idem referunt Chronographus Claræ-vallenſis & Neubrigenſis, & annales Boſavienſes. Ægidius Aurea ſcribit eum tranſtuliſſe corpora SS. Felicis & Naboria Martyrum.

Neubrig. l. 2. c. 8.

Annal. Boſovien. apud Eccard. tom. 1.

Arnoldus Moguntinus archiepiſcopus alter ſchiſmaticorum anteſignanus, in atrio eccleſiæ B. Jacobi Moguntiæ a ſuis civibus obſeſſus & comprehenſus miſerabiliter occiditur, & ipſum monaſterium omne concrematur. Imperator poſtea in cædis authores animadvertit, & ad reprimendam civium inſolentiam murum civitatis deſtrui mandavit. Quemdam etiam cognatum ſuum nomine Conradum epiſcopum eis ſuo arbitrio præfecit: qui non multo poſt contra Imperatorem ſentiens ſponte epiſcopatum tanquam pro juſtitia deſeruit, & ad partem Alexandri Papæ tranſivit. Eodem anno, quidam hæretici, de ſecta eorum, qui dicuntur Cathari, de Flandriæ partibus Coloniam advenientes, prope civitatem in quodam horreo occulte manſitare cœperunt. Sed dum neque Dominico die eccleſiam intrarent, a circummeantibus comprehenſi & detecti ſunt. Qui Eccleſiæ catholicæ repræſentati, & diu ſatis de ſecta examinati, dum nullis probabilibus documentis corrigi poſſent, ſed in ſuo propoſito pertinaciſſime perſiſterent, ejecti ſunt ab eccleſia, & in manus laicorum traditi. Qui eos extra urbem educentes, Nonis Auguſti ignibus eos tradiderunt, mares quatuor, & juvenculam unam, quæ dum miſeratione populi prope ſervaretur, ſi forte interitu aliorum terreretur, & ſaniori conſilio acquieſceret, ſubito de manibus ſe tenentium elapſa, ultro ignibus ſe injecit, & periit.

Godefr. monach. Chron. apud Freher. tom. 1.

Canonizatio ſancti Eduardi.

Alexand. P. ep. 3. Concil. tom. 6. ed. Hard. & Act. Alexand. 3. apud Baron.

LIII. Henricus Angliæ rex legatos ad Alexandrum Papam miſit, qui ſuo & totius cleri Anglicani nomine, S. Eduardi regis Anglorum & confeſſoris canonizationem poſtularent, & obtinuit. Ut conſtat ex ejuſdem pontificis literis ad clerum Angliæ. Papa cum jam tuto in Italia commorari non poſſet; Imperator enim cuncta fere Romanæ Eccleſiæ loca occupaverat, & periclitabatur Apulia; itaque in Galliam ſolitum Romanorum pontificum aſilum tranſire deliberavit; ordinatoque in urbe vicario Julio Prænestino epiſcopo, & aliis rebus diſpoſitis, Terracinam cum cardinalibus perrexit: ubi inventis Siciliæ regis triremibus, eas conſcendit. Sed ventus validus eas conquaſſatas in ſaxa litoris impulit, ubi abſque ulla jactura hominum vel ſarcinarum diſſolutæ ſunt. Pontifex, modico tempore reparatis omnibus, infra octavas nativitatis Dominicæ rurſus mare intravit. Die vigeſima prima Januarii anni milleſimi centeſimi ſexageſimi ſecundi apud Genuam applicuit, ubi contra prohibitionem Imperatoris, ab univerſo clero & populo honorifice ſuſceptus eſt. Genua profectus die vigeſima quinta Martii, venit ad inſulam de Liguriis, ibique tempeſtatibus detentus, Domini reſurrectionem celebravit, die octava Aprilis. Sequenti quarta feria pervenit ad eccleſiam Magalonam, & majus ejus altare ſolemniter dedicavit. Et quoniam locus erat anguſtior, & maxima multitudo prælatorum adventum ejus præſtolabatur, ad montem Peſſulanum aſcendit, ubi ab epiſcopis reverenter ſuſceptus eſt. Et cum iis die Aſcenſionis Dominicæ, id eſt, die decima ſeptima Maji, publice excommunicationis ſententiam in Octavianum atque in omnes ejus complices promulgavit: & conſtituit, ut quicumque princeps ſæcularis ab eccleſiaſtico monitus, juriſdictionem temporalem in eos non curaverit exercere, ſit cum eis vinculo anathematis innodatus. Præterea prohibuit, ne quis monachus vel canonicus regularis, ad ſæculares leges; vel Phyſicam, id eſt, medicam ſcientiam legendas accedat. Alioquin a diœceſanis epiſcopis canonice puniatur.

Monſpelienſis ſynodus. Concil. tom. 6. ed. Hard.

Alexand. P. Act. apud Baron.

Henricum & Willelmum cardinales inde miſit ad Ludovicum Francorum regem cum literis, ut adventum ejus ei ſignificarent, & de loco, ad quem ipſe accederet moraturus, cum eo convenirent. Reginæ quoque ſcripſit, ut in ſua erga ſedem Apoſtolicam devotione permaneat, & Regem in ſua erga eamdem ſedem devotione confirmet. Rex gratanter ſuſcepit, & cum læto reſponſo remiſit. Exivit ergo Pontifex a monte Peſſulano, & per Aleſtum & Mimacum, & Anicium tranſiens, in vigilia Aſſumptionis B. Mariæ Claromontum cum omni proſperitate pervenit. Rex in occurſum ejus miſerat legatos ſuos, Theobaldum abbatem ſancti Germani de Pratis, & Cadurcum clericum ſuum, quorum legationem cum minus gratanter accepiſſet Alexander, jam enim audierat Ludovicum prope conveniſſe cum Imperatore de mutuo ad Toanam colloquio, quod eum valde perturbabat: reverſi Vezeliacum venerunt, Theobaldus abbas in morbum incidit; & mortuus eſt nono Kalendas Auguſti.

Duchesn. tom. 4. p. 595.

Alexander vero literis datis ad Hugonem Sueſſionenſem epiſcopum, & Regis cancellarium, poſtquam ei cum amoris ſignificatione gratias egit, atque laudavit de iis, quæ pro ſuis partibus promovendis egerat, vehementer eum hortatur, ut Francorum regem cum omni diligentia commoneat, ut conſtans in priori propoſito perſeveret. Specialiter autem, inquit, ſuper eo, quod diſpoſuit cum Friderico Imperatore ſe colloquium habiturum, eum admonere non differas: ut quia credimus & timemus colloquium illud tam Eccleſiæ Dei, ac nobis ipſis, quam etiam Regi ac regno ſuo multipliciter fieri poſſe damnoſum, ab eo abſtineat, & tale penitus propoſitum derelinquat. Datum Mimate nono Kalendas Auguſti. Fredericus eumdem literis rogaverat, ut daret operam, ne Ludovicus rex, Alexandrum vel aliquem ex ejus cardinalibus vel nunciis reciperet.... videns autem cum honore ſuſceptum & a maxima parte principum agnitum, timens ne; ſi penitus prævaleret, id rebus ſuis male cederet, cogitavit eum & Victorem, ſub prætextu ingentium malorum, quæ ex diſcordia ipſorum oriebantur, judicio univerſalis Eccleſiæ in ordinem redigere, & tertium quemdam in Romanum pontificem evehere. Quod ut perficeret, Francorum regi ſub ſpecie pacis per Henricum comitem Trecenſem ſuggeſſit, ut ambo in ſuis confiniis convenirent; ipſe quidem adduceret Octavianum, Rex autem Alexandrum; & per congregatam in unum Gallicanam eccleſiam, Italicam & Teutonicam, de utroque decerneretur, quid utilius eſſe exiſtimaretur. Ludovicus rex repulſa legatorum ſuorum offenſus per Manaſſem Aurelianenſem epiſcopum ſcripſit comiti Trecenſi, ſe acceptare colloquium, promiſitque jurejurando, quod audita utriuſque electionis examinatione, juxta diſcretionem perſonarum utriuſque regni, ſtaret ejus conſilio.

Ibid. p. 579.

Ibid. p. 424.

Act. Alex. apud Baron.

Ibid.

Indictum eſt colloquium apud Louvigennam, vicum citra Ararim fluvium, & ſtatutum, ut uterque electus ei adeſſet, & de ſua electione in conſpectu totius Eccleſiæ conferret. Id ubi cognovit Alexander, ad Ludovicum regem miſit legatos, ſci-

licet

Christi An. 1163. lirrt Bernardum Portuenſem epiſcopum, & Hyacinthum diaconum ſuum, qui Regis iram leniret. Convenerunt ergo Alexander & Ludovicus apud Silviniacum, qui eſt vicus monachorum Cluniacenſium. Rex Papam rogavit, ut ad conſtitutum veniret colloquium, aut ſi præſentiam Imperatoris abhorreret, accederet ſaltem uſque ad caſtrum Vergiacum inexpugnabile, promiſitque, quod cum cum ſuis ſalvum reduceret. Cum autem non adquieſceret Alexander, Imperatoris dolos veritus; Mirum eſt, inquit Rex, quod conſcius juſtitiæ tuæ, ſubterfugias teſtimonium innocentiæ tuæ. Alexander indignum ratus ut ipſe ſubiret judicium, deſtinavit quinque Cardinales, ut probarent ejus electionem fuiſſe canonicam. Rex cum eis abiit ad indictum colloquium. Papa vero in monaſterium Dolenſe ſeceſſit, & manſit in Aquitania.

Ibid. Rex obi pervenit ad caſtrum Divionem, occurrens ei comes Henricus, tunc primum aperuit ei pactiones, quas cum Imperatore fecerat, ſcilicet, ut Imperator & Rex cum pontificibus, & abbatibus, & optimatibus utriuſque regni convenirent: & præſentibus Alexandro & Victore, ex utraque parte eligerentur viri probatiſſimi, tam eccleſiaſtici, quam militares, qui electionem utriuſque dijudicarent: & cujus electio fuerit ſanior comprobata, ab omnibus ſuſciperetur, alterius vero annullaretur. Si tua majeſtas, inquit, his conditionibus adquieſcere noluerit, nec arbitrio judicum aſſenſum præbere, jurejurando juravi, quod ad partes Imperatoris tranſibo, & quidquid de fiſco Regis in feudum habeo, id ei tradens, deinceps ab illo tenebo. Rex ſtupefactus reſpondit: Unde tibi fiducia, ut me inſcio talia promitteres? Tunc comes protulit prædictam Regis epiſtolam.

Ibid. Imperator Victorem ſecum duxit ſuper pontem Arari impoſitum: ſtatimque, quaſi pactionibus ſatisfeciſſet, receſſit. Rex autem Ludovicus, quaſi venatum pergens, tranſiit per nemus ad locum colloquii, & miſit Joſium Turonenſem archiepiſcopum, & Mauritium Pariſienſem epiſcopum, & Guillelmum Vizeliaci abbatem cum aliis optimatibus ad nuncios Imperatoris, inter quos erat comes Henricus, qui propter affinitatem cognationis, partibus Victoris omnino favebat. Miſſi Regis inducias poſtularunt, eo quod colloquii pactiones pridie tantum Regi fuerant cognitæ. Imperatoris procuratores eas negarunt. Itaque Rex reverſus eſt Divionem; cardinales vero Alexandri putantes ſolutum eſſe colloquium, Vizeliacum redierunt. Henricus comes ſequenti die venit ad Regem, allegans eum a pactionibus nequaquam eſſe liberum; ideoque ſe neceſſario diſceſſurum ab eo, & Imperatori hominium eſſe facturum: Attamen ob gratiam Regis obtinuiſſe ſe dixit ab Imperatore trium hebdomadarum inducias, ea conditione, ut Rex datis obſidibus polliceretur Imperatori, ad diem ſe venturum, & Alexandrum adducturum, atque ibidem cauſam utriuſque auditurum, & judicio proborum virorum Imperii & regni pariturum, aut certe ſe ipſum traderet vinctum Imperatori apud Chryſopolim, quæ eſt urbs nobilis Biſuntinorum. Rex acquievit, & pactus eſt, ita ſe facturum, datis obſidibus duce Burgundiæ, comite Flandriæ, & Guillelmo comite Nivernenſi. Omnis autem eccleſiaſticus ordo, his auditis, valde doluit, & corde clamaverunt ad Dominum, ut miſereretur Eccleſiæ ſuæ, & Regem liberaret a fraude circumvenientium ſe. Christi An. 1163.

Ibid. Rex ergo nuncios citiſſime miſit ad Alexandrum, ut cum ſuis ſine mora veniret. Pontifex & cardinales valde turbati ſunt, proſpicientes graviſſima ſibi imminere pericula, ſi illuc pergerent: ſi vero non irent, Regis perſonam periclitari, eique rerum immineret ſpoliatio. Terribilis quippe & nimium formidanda videbatur potentia Imperatoris, qui Daniæ & Bohemiæ reges, cum principibus & ducibus ſuis, & cum magna multitudine militum, ſicut credebatur, illuc ſecum adduxerat. Sed Deus excitavit ſpiritum regis Anglorum, ut in ſubventionem domini ſui regis Francorum cum maxima pugnatorum multitudine feſtinaret. Præterea fame laborare cœpit exercitus Imperatoris. Itaque cum Rex ſine Papa Lovigennam rediiſſet, Imperator, qui, cogente ciborum penuria, diſceſſerat, miſit præcipuum ſchiſmatis fautorem Rainaldum cancellarium ſuum, & Colonienſem archiepiſcopum, cumque coram eo replicarentur pactiones, quas comes Henricus Imperatoris nomine Regi propoſuerat: ſubito divina virtus adfuit Eccleſiæ ſuæ, & Regis ſimplicitati. Rainaldus reſpondit, Imperatorem nequaquam talia dixiſſe, ſcilicet quod cuiquam permitteret conſortium judicandi Romanam Eccleſiam, quæ proprie ſui juris erat. Tunc Rex gaudio repletus dixit Henrico comiti: En, Imperator abeſt, & miſſi illius pacti formam, te præſente, commutant: numquid jam ab omnibus pactionibus abſolutus ſum? Henricus & epiſcopi & abbates, qui præſentes aderant, reſponderunt: Abſolutus es, & liberaſti verbum tuum; ſtatimque Rex equum velociſſimum, cui inſidebat, reducens receſſit. Teutonici confuſi eum inſecuti ſunt, rogantes, ut rediret ad Imperatorem, paratum exequi omnia, quæ Rex propoſuerat. Ille reſpondit: Feci quod meum fuit. Sic ſoluto conventu, Rex in regnum ſuum rediit.

Ibid. Alexander Papa Ludovici regis indignationem veritus in Aquitania hyemaverat. Ubi rex Angliæ illum in Dolenſi monaſterio viſitaverat, & poſt pedum oſcula pretioſis muneribus donaverat, præparatamque ſibi ſedem humiliter recuſans, ad pedes Pontificis cum ſuis baronibus conſederat. Anno vero milleſimo centeſimo ſexageſimo tertio, inſtante tempore quadrageſimæ, pontifex venit Pariſios, & a Rege ſuſceptus eſt honorifice, ipſe viciſſim ei roſam auream obtulit, & baſilicam ſancti Germani de pratis conſecravit, peractiſque paſchalibus ſolemniis, Turonem profectus, hic diu commoratus eſt.

LIBER

L I B E R LI.

Thomas ex cancellario Cantuarienſis archiepiſcopus , dum clericos gravium ſcelerum reos regiis judicibus puniendos tradere recuſat , incurrit Regis odium , qui conſuetudinum regiarum obſervationem ab epiſcopis juramento promitti exigit , quod promiſſum Thomas poſtea denegavit . Hinc Regis iram timens , clam ſecedit in Galliam , moraturque in Pontiniaco monaſterio . Henricus rex ejus familiares & propinquos bonis ſpoliatos ejicit , & jubet adire Thomam , ut , eorum miſeria commotus , ſuæ voluntati conſentiat . Thomas bis nullatenus inflexus eorum ſuſtentationi providet . Rex ipſum Pontiniaco minis excedere cogit : Thomas ad Franciæ regem confugit , qui vitæ neceſſaria Senonis ei ſuppeditat . Alexander Papa ejus reſtitutionem literis & legatis obtinere fruſtra tentat . Thomæ poſt ſex annos permittit , ut Angliam interdicto ſubjiciat : idem Regi comminatur pro Cis-marinis provinciis . Rex , qui Thomam ſupplicem ter rejecerat , eum benigne ſuſcipit , ac nulla conſuetudinum facta mentione in ſedem ſuam reſtituit . Sed cum aliquos epiſcopos , qui Regis filium , contra jus ſuum coronaverant , excommunicaſſet , quaſdam paſſus eſt injurias : Demum cum Rex de eo conqueſtus eſſet amarius , quatuor ejus milites clam in Angliam tranſeuntes Thomam in eccleſia trucidant . Rex de ejus morte graviter doluit , illiuſque ſe innocentem probare omni ope laboravit : & miſit ad Papam legatos , qui pro eo jurarunt , quod mandato Papæ Rex ſtaret . Papa vero Thomæ mortis authores & complices excommunicavit , & legatos miſit in Normanniam , quibus poſt ſubjugatam Hyberniam Henricus rex occurrens , cum juramento ſe de Thomæ morte purgaſſet , ac impoſitæ pœnitentiæ ſe ſubjeciſſet , ab iis abſolvitur : Papa Thomam miraculis clarum in SS. Martyrum numerum refert . S. Godricus Eremita ei reſtitutionem & mortem prædixerat . Henrici filii adverſus patrem rebellant ; Scoti & Vallenſes vaſtant Angliam : ſed cum Rex pœnitens Thomæ ſepulchrum adiiſſet , victis Scotis eorum Regem capit , & filios ad obſequium redire cogit . Alexander Papa Romam redit , & licet honorifice receptus , poſtea Romanorum rebellione clam fugere Beneventum cogitur . Fridericum Imp. excommunicat & deponit , ejuſque ſubditos a juramento fidelitatis abſolvit : Tuſculum civium donatione recipit . Septemtrionis eccleſias ordinat . Fridericum Imper. cum fautoribus abſolvit , initamque cum eo pacem confirmat : & cum Romanis pariter pace ſancita Romam redit . Duo Antipapæ miſere pereunt : tertius Alexandrum adit pœnitens , qui abſolutum eum creat Beneventanum archiepiſcopum . Quartus captus carceri mancipatur . Schiſma cum Græcis perſeverat . Manichæi multis in locis graſſantur , atque damnantur : illis imprimis ſe opponit S.Galdinus Mediolanenſis archiep. Valdenſes eis ſuccedunt . Plures ſynodi pro morum & diſciplinæ reformatione celebrantur . . . Rugiani & Finlandi fidem catholicam ſuſcipiunt . Petrus Bleſenſis & Petrus Comeſtor ſcientiæ laude florent . Theorianus Græcus author Armenos ad rectam fidem adducit circa Incarnationem .

Christi An. 1163. Alford. Annal. tom. 4.

I. Theobaldus Cantuarienſis Archiepiſcopus , cum ſediſſet annos duos & viginti , jam ante biennium obierat : opes , quas habebat , non mediocres , teſtamento pauperibus reliquit : eodem prohibuit ſub anathemate , ne quis officialium Regis res , quæ monachorum eccleſiæ Cantuarenſis uſibus dicatæ erant , uſurparet , vel terras , quæ pertinerent ad archiepiſcopum , abalienaret , priuſquam ei ſucceſſor ſubrogaretur , vel clerum ſuæ diœceſis indebitis exactionibus opprimeret . Æger regem Henricum in Normannia tunc agentem literis hortatus eſt, ut rejecto Octaviano, Alexandro , quem Francia receperat , adhæreret ; ſiquidem in ejus parte erat tota fere Romana eccleſia . " Eos vero , inquit , in ſimili caſu prævaluiſſe crebra recolimus lectione , quos Gallicana recepit & fovit eccleſia , " idque inductione confirmat . Alexandro Papæ adhuc in Italia commoranti ſcripſerat . Aliis literis Regi commendavit eccleſiam ſuam , & rogavit , ut eam ab incurſu prædonum tueretur , ſibique talem ſtuderet ſubrogare virum , qui tanta ſede non videatur indignus , " cui religio placeat , qui virtutum meritis placere credatur Altiſſimo , ... & confirmet diſpoſi- Christi An. 1163.

CHRISTI AN. 1163. ſpoſitiones, quas teſtamento fecit. „ Demum tertia epiſtola Regem præmuniit adverſus pravas politicorum & atheorum ſuaſiones. “ Io eo maxime viget, inquit, & proficit gloria principis Chriſtiani: ſi pium Domino, a quo omnis principatus, impendat famulatum; eique pacis, exultationis & gloriæ perpetuatur hæreditas, qui procellas componit Eccleſiæ laborantis; & fideli & felici procurat obſequio, ut exultans ſponſa capitis ſponſi queat amplexibus inhærere. In ſe vero provocat omnipotentem manum Altiſſimi, qui naufragium Chriſti pleno miſerationis affectu non excipit: qui eccleſiæ colliſiones aut operatur, aut negligit, & abutens poteſtate conceſſa, conſenſu fovet malitiam, quam non reprimit aut extinguit. Colliſio ſiquidem populorum, indubitata regnorum ſubverſio eſt, fomes ſchiſmatis, jam labentis indicium eſt principatus. „

Ibid. *S. Thomas Cantuarienſis Primas.* II. Sedes ejus per annum propter Regis abſentiam vacavit. Rex cogitavit quidem virum nominare, qui ſua prudentia ita ſacerdotio fungeretur, ut regno quoque conſultum foret. Itum tandem eſt in Thomam cancellarium, cujus fidem, probitatem, induſtriam quinquennio jam probaverat. Itaque eo anno nullum non movit lapidem, ut epiſcopi & Angliæ clerus in Thomæ electionem cum regio voto concurrerent. Quod difficile videbatur, quia Thomas tunc militem potius quam clericum agebat in Normannia. Illum tamen dimittit in Angliam velut ad componenda regni negotia, revera tamen, ut ad Cantuarienſem primatum promoveretur, idque ei ſecreto indicavit. Ille tantum onus recuſans Regi ingenue dixit: Novi te nonnulla exacturum, & etiam in eccleſiaſticis te jam multa præſumere, quæ ego æquo animo ſuſtinere non poſſem. Et ita occaſione nacta, intervenient invidi, qui extincta priori gratia, perpetuum inter nos odium ſuſcitabunt. Rex in propoſito permanens, magnis viris legationis ipſius in Angliam comitibus hoc deſiderium ſuum ſuper cancellarii promotione Cantuarienſis eccleſiæ conventui, & regni ſui clero intimandum injunxit. Henricus vero Piſanus cardinalis & Papæ legatus Thomæ ſuaſit, ut voluntati Regis acquieſceret, qui maluit periclitari apud Regem, quam deſolationem eccleſiæ, quæ multis ſubjacebat periculis, ulterius propagari.

Ibid. Ubi primum Regis votum Cantuarienſibus monachis innotuit, in varias ſcinduntur ſententias. Tandem anno milleſimo centeſimo ſexageſimo epiſcopi provinciales & conventus ſanctæ Cantuarienſis eccleſiæ, ad ferenda ſuffragia Londini conveniunt, & Thomam prima regni ſede dignum, & regis Henrici eum proponentis judicium unanimi conſenſu probaverunt. Richardus Londonienſis epiſcopus ſolus oblocutus eſt. Electus Henrico puero Regis filio & hæredi præſentatur de mandato Regis: in hoc vices ejus gerebat: & ſic authoritate Regis ab omnibus curiæ nexibus abſolutus, liber Anglicanæ eccleſiæ redditur, & cum multorum & magnorum comitatu Cantuariam propter conſecrationem proficiſcitur. Hic die ſecunda Junii presbyter a Waltero Roſenſi epiſcopo ordinatur, & ſequenti die ab Henrico Wintonienſi ad majus ſacerdotium conſecratur. Aderant Henricus Regis filius, & regni proceres, & quatuordecim epiſcopi ejus ſuffraganei. Nuncios confeſtim ad Alexandrum Papam apud montem Peſſulanum commorantem direxit, qui pallium inſtanter poſtularunt & obtinuerunt. Thomas ad illud ſuſcipiendum pedes ivit obviam, & pronus cum ſumma devotione ſuſcepit. Atque ita primus Anglorum, poſtquam Angliæ Normanni dominati ſunt, Cantuarienſem ſedem obtinuit. Sanctiſſimæ Trinitatis feſtum in Anglia celebrari die octava Pentecoſtes, inſtituit. Ipſe brevi transformatus eſt in virum alterum, factus abſtinentior, vigilantior, frequentior in oratione, ſollicitior in prædicatione, æſtimans rectum renovationis progreſſum a ſe ipſo incipere, & tunc ſe in aliis dominari poſſe, ſi ſibi ipſi prius didiciſſet imperare: & corpus ſuum ſervituti ſubjiciens docuit ancillari, ſpiritum dominari. Tyrocinium novæ militiæ ab habitu monaſtico cœpit, quem veris virtutibus, conſtantique pietatis exercitio illuſtravit: gaudens quod in triplici veſte triplicem perſonam gereret: exteriori clericum exhiberet; interiori monachum occultaret: intima cilicii moleſtias ut pœnitens ſuſtineret, ætatis ſuæ tunc quadrageſimum quartum agebat annum.

III. Anno milleſimo centeſimo ſexageſimo tertio, quarto Kalendas Junii, Alexander Papa in eccleſia ſancti Mauritii Turonis concilium celebravit: interfuerunt ſeptemdecim cardinales, centum viginti quatuor epiſcopi, quadringenti quatuordecim abbates, annuente rege Angliæ venerant ejus epiſcopi. Thomas Cantuarienſis archiepiſcopus ſedit ad Papæ dexteram; Eboracenſis vero archiepiſcopus ad ſiniſtram. Arnulphus Lexovienſis epiſcopus ſermonem habuit; & patres hortatus eſt ad procurandam pro viribus Eccleſiæ unitatem adverſus ſchiſmaticos, ejuſdemque libertatem adverſus tyrannos, qui direptis, ait, ejus poſſeſſionibus, eam in ſervitutem redigunt. Promiſit futuram Imperatoris converſionem, qui ſe ſubjiciet Eccleſiæ ut ſuperiori, quæ ei dedit Imperium. Poſtea Apoſtolica conſtituta ſunt roborata, & decem ſequentia promulgata capitula. CHRISTI AN. 1163. *Turonenſ. ſynodus.* Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Labbè.

Ibid. *Ejus canones.* Primum prohibet fieri præbendarum diviſionem, aut dignitatum permutationem. Secundum ſic habet: “ Plures clericorum . . . . dum communes uſuras quaſi manifeſtius damnatas exhorrent, commodata pecunia indigentibus, poſſeſſiones eorum in pignus accipiunt, & provenientes fructus percipiunt ultra ſortem. Idcirco generalis concilii decrevit authoritas, ut nullus amodo conſtitutus in clero, vel hoc, vel aliud uſuræ genus exercere præſumat. Et ſi quis hactenus poſſeſſionem alicujus data pecunia ſub hac ſpe in pignus acceperit, ſi ſortem ſuam, deductis expenſis de fructibus jam recepit, abſolute poſſeſſionem reſtituat debitori. Sin autem aliquid minus habet, eo recepto, poſſeſſio libera ad dominum revertatur: Quod ſi poſt hujuſmodi conſtituta in clero quiſquam extiterit, qui deteſtandis uſurarum lucris inſiſtat, eccleſiaſtici officii periculum patiatur: niſi forte beneficium Eccleſiæ fuerit, quod redimendum ei hoc modo de manu laica videatur. „ En, Papa & ſynodus prohibent quidquid ultra ſortem accipitur pro commodata pecunia. Præterea damnant cenſum ex utraque parte redimibilem, quandoquidem in eo fit, quod hic expreſſe prohibetur. Tertium ſtatuit, ut ſi quis alicui laico eccleſiam, vel decimam conceſſerit, a ſuo ſtatu ſuccidatur.

Ibid. *Waldenſes hæretici.* Quartum. In partibus Toloſæ damnanda hæreſis dudum emerſit, quæ paulatim more cancri ad vicina loca ſe diffundens, Guaſconiam, & alias provincias quamplurimas jam infecit . . . . Unde contra eos, epiſcopos & omnes Domini ſacerdotes in illis partibus commorantes vigilare præcipimus: & ſub interminatione anathematis prohibere, ut ubi cogniti fuerint illius hæreſis ſectatores, ne receptaculum quiſquam eis in terra ſua præbere, aut præſidium impertire præſumat, ſed nec in venditione aut emptione aliqua cum eis omnino commercium habeatur: ut ſolatio ſaltem humanitatis amiſſo, ab errore viæ ſuæ reſipiſcere compellantur. Quiſquis autem contra hæc venire tentaverit, tanquam particeps iniquitatis eorum anathemate feriatur. Illi vero ſi deprehenſi fuerint, per catholicos principes cuſtodiæ mancipati omnium bonorum amiſſione mulctentur. Et quoniam de diverſis partibus in unum latibulum crebro conveniunt, & præter conſenſum erroris nullam cohabitandi cauſam habentes, in uno domicilio commorantur, talia conventicula & inveſtigentur attentius, & ſi vera fuerint, canonica ſeveritate vetentur. „ Hujuſmodi hæretici ſic dicti ſunt a Petro Waldo Lugdunenſi cive eorum authore, qui circa annum milleſimum centeſimum ſexageſimum mortis imagine territus, pecuniæ vim ingentem pauperibus diſtribuit: ſicque maximam eorum multitudinem ſibi ſociavit, quos voluntariam paupertatem ſectari docuit. Cum autem eſſet aliquantulum literatus, novi teſtamenti textum eos vulgari lingua docuit: a prælatis reprehenſus correptionem contempſit, diſcipulis perſuadens clerum, quod moribus eſſet depravatis, eorum vitæ & doctrinæ invidere. Demum a Romano pontifice confixi anathemate contempſerunt: Apoſtolicorumque errores adoptarunt. Poſtea dicti ſunt pauperes de Lugduno, ab urbe ex qua eruperant. Demum Albigenſes vocati ſunt, quod hanc regionem totamque Toloſanam provinciam ſuis erroribus infecerint. Eoſdem fuiſſe Manichæos conſtabit ex infra dicendis. Reiner. opuſcul. de hæret.

Ibid. Octavum. “Statuimus, ut nullus omnino poſt votum religionis, ad phyſicam, id eſt, medicam, legeſve mundanas, ſeu civiles, legendas permittatur exire: ſi vero exierit, & ad clauſtrum ſuum infra duorum menſium ſpatium non redierit, ſicut excommunicatus

ab

CHRISTI AN. 1163. ab omnibus evitetur. „ Nonum. “ Ordinationes factas ab Octaviano & aliis ſchiſmaticis & hæreticis, evacuamus, & irritas omnes eſſe dicimus, & decernimus. „ Decimum jubet primo, ut caſtrorum capellani rerum eccleſiaſticarum ablatarum reſtitutionem procurent; ſi vero caſtrorum domini eas reſtituere noluerint, tunc ceſſent ab omni officio eccleſiaſtico, excepto baptiſmo, & in periculo mortis communione: ſecundo prohibet, ne mercatores, vel alii excommunicatum hoſpitem ſuſcipiant: nec in venditione, vel emptione, ſeu aliqua participent accommodatione. Tertio, de cœmeteriis & eccleſiis, ſive quibuslibet poſſeſſionibus eccleſiaſticis cenſerias dari vetat; & eum, qui clericis violentas manus impoſuerit, anathematizat. Et addit: “ nec ab alio, niſi a domino Papa abſolutionem conſequetur, niſi mortis interveniente periculo, diſpenſatio miſericorditer ſubveniat: data tamen pro ſe ſatisfaciendi ſecuritate, ſi convaluerit, pro abſolutione Papam ſe aditurum, „ Quarto, clericis & laicis prohibet, ne quis ſcienter prædia Eccleſiæ emat, vel prædium cœmeterii, vel cujuslibet poſſeſſionis eccleſiaſticæ; quod qui præſumpſerint, anathematis vinculo feriantur.

Romual. Salernit. Dum illud concilium celebraretur, Conradus, Imperatoris conſanguineus, & electus Moguntinus archiepiſcopus, nolens Octaviano & Imperatori ſchiſmatico conſentire, eccleſiam ſuam deſerens, ignorante Imperatore, ad Alexandrum Papam feſtinus advenit. Quem Papa ſatis benigne recipiens, poſtmodum in cardinalem epiſcopum Sabinenſem promovit: poſtremo in archiepiſcopatum Moguntinenſem ſublimavit. Quo audito, Imperator ira commotus Chriſtianum cancellarium ſuum in Moguntina eccleſia eligi fecit, & a ſuis ſuffraganeis conſecrari. Germanorum epiſcopi plures occulte ſcripſerunt Alexandro Papæ, obedientiam & omnimodam reverentiam pro loco & tempore illi humiliter exhibentes. Italiæ vero non minima pars affuit, partim ſcripto, partim ſua præſentia. Sed & Sardinia & Sicilia cum omni Calabria, omnis quoque Orientalis eccleſia, & Hiſpania, devotum obedientiæ caput humiliter Alexandro catholico Papæ ſubdidit. Demum duo epiſcopi, quorum unum conſecraverat Tarraconenſis archiepiſcopus, ejus Metropolitanus, alium archiepiſcopus Toletanus, totius Hiſpaniæ primas, de Pampilone eccleſia ſunt expulſi, ad cujus titulum fuerant ambo conſecrati: & tertio ſubrogato, conceſſuro eis, ut ſi vacantes eccleſiæ eos vocarent, earum fierent præſules.

Hiſt. Vizeliac. l. 4. (margin beside "ſtianum cancellarium"); Trivet. in Chron. (margin beside "dro catholico Papæ")

Hiſt. Vizeliac. l. 4. Neubrig. l. 2. c. 25. Alexander Papa poſt ſynodum in Dolenſe monaſterium reverſus eſt: inde Senonas perrexit, quam civitatem valde formoſam & fertilem ex oblatione Ludovici regis elegit, ut in ea univerſalia Eccleſiæ negotia pertractaret. Ad eam pervenit die trigeſima menſis Septembris cum multa caterva epiſcoporum & cardinalium; & ab Hugone ejuſdem urbis archiepiſcopo, & multis epiſcopis & abbatibus honorifice eſt receptus, ibique remanſit uſque ad reditum in Italiam, ſcilicet per annum & dimidium.

Quadripart. l. 1. c. 20. IV. Thomas Cantuarienſis poſtquam e ſynodo in Angliam reverſus eſt, eccleſiarum utilitatem procurare cœpit. Tunc duæ vacabant ſedes epiſcopales, Wintonienſis videlicet & Herefordenſis. Mos enim prophanus in pleriſque regnis jam inoleverat, quod epiſcopatus vacantes, & monaſteria Reges pro voto per annos plures tenerent, & reditus fiſco applicarent. Rex ad ejus inſtantiam pontifices in eis fieri annuit. Ad Wigornienſem ſedem quidem electus eſt Rogerus comitis Glovernenſis filius, ætate quidem juvenis, ſed morum gravitate ſenex, cujus virtus adhuc dignior ſanguinis generoſitatem ſuperabat, quem primum B. Thomas conſecravit, qui poſtea in proſperis & adverſis uſque ad proſcriptionem ipſi ſemper fuit obediens. Robertus de Meleduno, ſæcularium & ſacrarum literarum in ſcholis magiſter præclarus, & morum integritate multo magis quam ſcientia clarior, electus eſt in Herefordenſem epiſcopum, & a beato Thoma, qui fuerat ejus diſcipulus, conſecratus. Impletumque eſt in his duobus viris ſanctitate conſpicuis B. Thomæ deſiderium. Propoſuerat enim, ut archiepiſcopatus ſui tempore, contra conſcientiam ſuam nemini, niſi digno manum imponeret.

Ibid. *Diſſidium inter Regem & B.* V. Eodem anno Londoniæ apud Weſtmonaſterium ſancti regis Edoardi corpus de ſepulchro extulit, & ob multa præclara ejus vitæ merita, ſolemniter quidem & ſublimiter in eccleſia inter Sanctorum corpora collocavit, Rege volente & præſente. Erat *Thomam Cantuar.* quippe tunc utriuſque ſumma concordia: ſed brevi ei ſucceſſit diſſenſio. Vidit Thomas, cancellarii munus, quod hactenus geſſerat, cum paſtorali munere, animarumque & eccleſiarum cura non poſſe conſiſtere: itaque reſignavit ſigillum regium, quod Rex nimis moleſte tulit. Præterea publicæ poteſtatis miniſtri conſueverant ſingulis nidis colligere pecuniam tanquam mercedem laboris, quam tuitioni patriæ impenderent. Hanc Rex tanquam reditum in fiſcum redigere voluit: obſtitit Primas, dicens, non oportere in reditu computari quod pro ſuo & aliorum arbitrio daretur. Sed & tertium fuit, quod iram Regis accendit: contigit, ut quidam operarii diabolici, nomine duntaxat clerici, de maleficiis accuſati, capti tenerentur in vinculis; inter quos ſacerdos erat de homicidio infamatus, & accuſatus a propinquis defuncti. Iſte ob privilegium ordinis ad diœceſanum epiſcopum Salesberienſem captus dirigitur, Regis officialibus & propinquis defuncti accuſantibus & inſtantibus, ut epiſcopus exhiberet juſtitiam; ſed ſacerdote inſtanter inficiante, cum non poſſet per accuſatores convinci, canonica ei indicitur purgatio, qua cum defeciſſet, mittit epiſcopus ad Thomam de jure conſulens, ut in exequendis procederet ſecurius. Archiepiſcopus conſultus mandavit, ut omni privatus beneficio eccleſiaſtico exauctoraretur, & in monaſterio ad agendam perpetuam vitæ diſtrictiſſimæ pœnitentiam perpetuo recluderetur. Clerici rei ſic ſecundum canones tunc puniebantur, abſque ulla mutilatione membrorum.

Ibid. Illud etiam non prætermittendum, quod circa idem tempus, Philippus de Lidrois canonicus juſtitiarium Regis quibuſdam contumeliis affecerat, propter quod Rex adverſus ipſum & totius regni clericos exaſperatus videbatur. Querela ad Thomam delata, clericus etiam ſupra modum delicti, ut ſic quieſceret Regis indignatio, eſt punitus, publicæ ſcilicet virgarum diſciplinæ adjudicatus, & per annos aliquot ab omni officio & beneficio eccleſiaſtico ſuſpenſus. Rex ea pœna non contentus, reum ad pœnam corporalem depoſcere videbatur, ſed verebatur hoc exprimere. Et videns Primatis rigorem ad hoc non poſſe flecti, & tamen per hujuſmodi caſtigationes quorumdam clericorum flagitia non reprimi, ſed potius in dies per regnum deterius fieri: archiepiſcopum, & epiſcopos regni, & clerum, Londonium apud Weſtmonaſterium convocat. Interea Thomas vacantem eccleſiam Ainefordiæ contulit Laurentio. Willelmus villæ dominus ſibi vindicans jus patronatus Laurentium expulit. Archiepiſcopus eum excommunicavit. Quod quia inſcio Rege fecerat, maximam Regis indignationem incurrit. Ajebat enim nullum ex ſuis officialibus ſe inſcio debere excommunicari, ne forte & ipſe ignorantia lapſus cum excommunicato communicaret. Hac in re ſe imitari Regem Guillelmum primum, qui nulli epiſcopo permittebat, ut aliquem de baronibus ſuis, ſeu miniſtris, licet capitali crimine denotatum, publice ſine ejus præcepto excommunicaret. Selden. in ſpicil. p. 169.

Quadripart. l. 1. c. 23. *Londinen. conventus.* Epiſcopis Londini congregatis, Rex inſtanter egit, ut clerici in flagitiis enormibus deprehenſi, lictoribus ſuis tradantur eccleſiæ præſidio deſtituti: adjiciens eos ad nocendum fore promptiores, niſi poſt pœnam ſpiritualem, corporali pœnæ ſubdantur; inſtantiſſimeque poſtulabat, ut tales mox ſubmoti ab ordine, curiæ traderentur: “ quod, ajebat, non ſolum jus humanum, ſed etiam ipſius juris divini canonica ſancit authoritas: uti nunc obſervatur. „ Quidam ob Regium favorem, ajebant tales clericos tradendos curiæ, hoc eſt, judicio ſæculari puniendos. Archiepiſcopus cum epiſcopis & viris eruditis librato conſilio, Regem obſecratur, ne contra ſanctorum Patrum inſtituta novam per regnum ſuum inducat coercitionem: adjiciens ſe hoc nec debere ſuſtinere, nec poſſe. Rex eo amplius commotus, quod cerneret archiepiſcopum & epiſcopos adverſus ipſum, ut putabat, unanimes, ſciſcitatur, an conſuetudines ſuas regias forent obſervaturi: replicans illas tempore avi ſui ab omnibus eorum prædeceſſoribus obſervatas, tempore ſuo damnari non oportere. Archiepiſcopus præhabito cum fratribus ſuis conſilio, reſpondit illas ſe & fratres ſuos obſervaturos, ſalvo ordine ſuo: idem dixerunt epiſcopi ſinguli ſigillatim a Rege interrogati. Hilarius Ciceſtrenſis audiens ob hanc vocem Regem magis exacerbatum, dixit, ſe

CHRISTI AN. 1163. regias conſuetudines obſervatorum bona fide. Rex nihil mitigatus, ipſum quibuſdam contumeliis affectum ſprevit: atque ad alios converſus dixit, illud verbum eſſe captioſum, ſalvo ordine ſuo: unde petebat, ut abſolute & abſque adjectione regias conſuetudines ſe obſervaturos promitterent. Thomas reſpondit: Quod fidelitatem ei juraverunt, vitam ſcilicet, membrum, & honorem terrenum, ſalvo ordine ſuo: & quod in terreno honore Regis fuiſſent conſuetudines comprehenſæ: & ad earum obſervationem ſe minime in alia forma obligatos, niſi in qua prius juraverant. Rex turbatus eſt vehementer, & plures epiſcopi ante minas ceſſiſſent, niſi archiepiſcopi conſtantiam perſenſiſſent. Rex inſalutatis epiſcopis in multa indignatione ſubito receſſit: & ſequenti die munitiones & honores, quas Thomas jam a tempore cancellariæ in cuſtodia habuerat, repetita recepit; & neſcientibus epiſcopis ante lucem Londonia receſſit: quem trepidi epiſcopi proſecuti ſunt. Thomas tamen Ciceſtrenſem epiſcopum acriter objurgavit, quod commune omnium verbum commutare præſumpſiſſet.

Ibid. Arnulphus Lexovienſis epiſcopus veniens in Angliam, Regi ſibi infenſo ſuaſit, ut divideret epiſcopos, quo Thomam ſibi facilius reconciliaret; quod Rex ſolerter præſtitit, alios minis, alios promiſſis ab archiepiſcopo ſeparans, qui promiſerunt ſe Regi obſecuturos. Thomas multorum epiſcoporum & abbatum ſuaſionibus impetitur, ne unius verbi occaſione, ſe ipſum una cum univerſa eccleſia in diſcrimen adeo patens importune conjiceret, aſſerente uno ex iis abbate, hanc eſſe mentem ipſius Alexandri Romani Pontificis. His tandem perſuaſus Thomas, apud Oxenefordiam ad Regem acceſſit, & verbum, quod Regi ſcandalo erat, ſe mutaturum promiſit. Unde Rex aliquantiſper ſedatus, vultum ei exhibuit ſereniorem: dixit tamen obligationem de regiis conſuetudinibus obſervandis velle ſibi fieri in epiſcoporum & procerum regni audientia publica.

Bongars in geſt. Dei p. 1178. VI. Balduinus III. Hieroſolymorum rex tertio Idus Septembris ejuſdem anni mortuus eſt; & cum liberos non haberet, fratrem ſuum Almaricum regni hæredem inſtituit. Almaricus datis ad Ludovicum Galliæ regem literis, id ei ſignificavit, ſimulque quam peſſimo loco eſſent res Chriſtianorum in Syria, ſic expoſuit. Quia vero, Illuſtriſſime, tota Chriſtianitas in Oriente vehementer attrita, & ſolito gravius oppreſſa nimium laborat, tum ex infortunio Rainaldi principis Antiocheni, qui rediens ab expeditione captus fuit, cæſis atque captis fere omnibus, qui in comitatu ipſius erant: tum ex terræ motu, qui in præterito Auguſto, totius principatus Antiocheni caſtella, turres & municipia fere omnia funditus evertit. Demum Regis implorat auxilium.

Hemold. l. 1. c. 92. Geroldus Oldemburgenſis epiſcopus, ex conſenſu Henrici Saxoniæ ducis, ſedem ſuam Lubecum tranſtulit, ibique duodecim præbendas & præpoſituram inſtituit; Holſatiæque populos ad decimarum ſolutionem quaſi divino jure debitam compellere voluit; ſed eos populos expertus indociles, & patrium ſolum vertere paratos, quamvis annitente duce perficere non potuit, & non multo poſt ipſe viam univerſæ carnis ingreſſus eſt.

CHRISTI AN. 1164. *Conventus Clarendon.* Concil. tom. 6. ed. Hard. VII. Henricus Angliæ rex, anno milleſimo centeſimo ſexageſimo quarto, octavo Kalendas Februarii, generalem epiſcoporum & optimatum regni ſui conventum habuit apud Clarendonam, inſtantiuſque exegit, ut promiſſa ſibi ſolverentur. Thomas licet Regi aſſentire promiſiſſet, tamen quia principes frequenter ad indebita manus extendunt, modum ignorantes, conſuetudines regias abſolute comprobare noluit. Tunc Saresberienſis & Norvicenſis epiſcopi exorant archiepiſcopum, ut ſui & cleri miſereatur, animique pertinaciam relaxet: ne ipſe carcerem, clerus exterminium, ipſi capitis damnationem incurrerent. Sed & comites duo potentiſſimi ei dicebant, quod niſi voluntatis Regis acquieſceret, ex Regis juſſione ad violentiam cogendi erant, quæ Regi ſibique perpetuam irrogaret infamiam. Richardus Templariorum præpoſitus, eum pariter admonuit, ut ſibi caveret, & clero miſereretur. Tandem nuntii Regis venerunt ei ſignificantes, quid futurum erat, ſi non acquieſceret. Thomas eorum precibus victus, Regis voluntate parere conſenſit. Primus igitur ſe obligat, quod regias conſuetudines foret obſervaturus bona fide, ſuppreſſis illis verbis, ſalvo ordine. Atque juratoriam adjiciens cautionem, hæc ſe facturum in verbo veritatis ſpopondit. Et id ipſum in eadem forma ſigillatim univerſi pontifices juraverunt. Et ſtatim per quoſdam regni proceres, qui has noſſe debuerant, facta eſt regiarum conſuetudinum recognitio. Verum cum pleræque fuiſſent jam expreſſæ, & multo plures forent exprimendæ, Thomas dixit: ſe nec eſſe de antiquioribus regni, ut priſtinas ejus conſuetudines ſciret, nec in archiepiſcopatu diu fuiſſe: Et quoniam jam inclinata eſſet dies, tantum negotium eſſe differendum in craſtinum. Placuit ſermo, & in ſua ſe receperunt hoſpitia. CHRISTI AN. 1164.

Sequenti die revertentes, intermiſſæ regiæ conſuetudines ſunt recognitæ, & in ſcriptum chirographi more confectum redactæ, quarum multæ, ut perhibebatur, nequaquam erant regiæ: ſed odio archiepiſcopi confictæ, ipſo etiam Rege ignorante, qui cum adhuc juvenis eſſet, non niſi per alios eas cognoſcere poterat. Sexdecim articulis ſubſequentibus continentur. Ibid.

Primo, de advocatione & præſentatione eccleſiarum, ſi controverſia emerſerit inter laicos & clericos, vel inter clericos, in curia domini Regis tractetur & terminetur. Secundo, Eccleſiæ de feudo domini Regis non poſſunt in perpetuum dari abſque conceſſione ipſius. Tertio, Clerici accuſati de quacumque re, admoniti a judicibus Regis, veniant in curiam ipſius reſponſuri ibidem de hoc, unde videbitur curiæ Regis... ita quod Regis juſtitiarius mittet in curiam ſanctæ Eccleſiæ, ad videndum quomodo ibi tractabitur. Et ſi clericus convictus vel confeſſus fuerit, non debet eum de cætero eccleſia tueri. Quarto, Archiepiſcopis, epiſcopis, & perſonis regni non licet exire regnum abſque licentia domini Regis. Et ſi exierint, ſi Regi placuerit, ſecurum eum faciant, quod non perquirent damnum Regi vel regno. Quinto, Excommunicati non debent dare vadium ad remanentiam, nec præſtare juramentum, ſed tantum vadium & plegium ſtandi judicio eccleſiæ, ubi abſolvuntur. Sexto, Laici non debent accuſari, niſi per certos & legitimos accuſatores & teſtes in præſentia epiſcopi: ita quod archidiaconus non perdat jus ſuum . . . . . . Et ſi tales fuerint, qui culpantur, quod non velit, vel non audeat aliquis accuſare eos: vice-comes requiſitus ab epiſcopo faciat jurare duodecim legales coram epiſcopo, qui veritatem ſecundum conſcientiam ſuam manifeſtabunt. Septimum, Nullus qui de Rege tenet in capite, nec aliquis dominicorum miniſtrorum ejus excommunicetur, nec alicujus eorum terræ ſub interdicto ponantur, niſi prius conveniatur; vel ſi fuerit extra regnum, juſtitiarius ejus, ut rectum de eo faciat: & ita ut quod pertinebat ad Regis curiam, ibi terminetur: & de eo quod ſpectat ad curiam eccleſiaſticam, ad eamdem mittatur, ut ibi terminetur. Octavum, De appellationibus, ſi emerſerint, ab archidiacono debet procedi ad epiſcopum, ab epiſcopo ad archiepiſcopum. Et ſi archiepiſcopus defuerit in juſtitia exhibenda, ad dominum Regem perveniendum eſt poſtremo, ut præcepto ipſius in curia archiepiſcopi controverſia terminetur: ita quod non debet ultra procedi abſque aſſenſu Regis. Nono, Si calumnia emerſerit inter clericum & laicum, vel e converſo, de ullo tenemento, quod clericus velit ad eleemoſynam trahere, vel laicus ad laicum feudum: per recognitionem duodecim legalium hominum, juxta capitalis juſtitiarii Regis conſiderationem terminabitur . . . . . Et ſi recognitum fuerit ad eleemoſynam pertinere, placitum erit in curia eccleſiaſtica: ſi vero ad laicum feudum, niſi ambo tenementum de epiſcopo eodem, vel barone, advocaverint de feudo illo eumdem epiſcopum vel baronem, erit placitum in curia ipſius: ita quod propter factam recognitionem ſaiſinam non amittat, qui prius fuerat ſaiſitus.

Decimum, Si clericus ab archidiacono vel epiſcopo ſuper aliquo delicto citatus fuerit, unde debeat eis reſpondere, & ad citationes eorum noluerit ſatisfacere: bene licet eis ſub interdicto ponere eum, ſed non debent ipſum excommunicare, priuſquam capitalis miniſter Regis villæ illius conveniatur, ut juſtitiet eum ad ſatisfactionem venire. Et ſi miniſter Regis inde defecerit, erit in miſericordia Regis: & exinde poterit epiſcopus ipſum accuſatum eccleſiaſtica juſtitia coercere. Undecimum. Archiepiſcopi, epiſcopi, & univerſæ perſonæ regni, qui de Rege tenent in capite, habeant poſſeſſiones ſuas de Rege Ibid.

ſicut

CHRISTI AN. 1164. ſicut baroniam; & inde reſpondeant juſtitiariis & miniſtris Regis, & ſequantur, & faciant omnes conſuetudines regias: & ſicut cæteri barones debent intereſſe judiciis curiæ Regis, quouſque perveniatur ad diminutionem membrorum, vel ad mortem. Duodecimum. Cum vacaverit archiepiſcopatus, vel epiſcopatus; vel abbatia, vel prioratus ... eſſe debet in manu Regis, & inde percipiet omnes reditus & exitus, ſicut dominicos reditus ſuos. Et cum ventum fuerit ad conſulendum eccleſiam, debet Rex mandare potiores perſonas eccleſiæ: & in capella ipſius Regis, & conſilio perſonarum regni, quas ad hoc faciendum advocaverit: & ibidem faciet electus homagium & fidelitatem Regi, ſicut ligio domino ſuo, de vita ſua, & de membris, & de honore terreno, ſalvo ordine ſuo, priuſquam conſecretur. Decimum tertium. Si quiſquam de proceribus regni disfortiaverit, ſeu noluerit archiepiſcopo, vel epiſcopo, vel archidiacono, de ſe ſuiſque juſtitiam exhibere, dominus Rex debet eos juſtitiare. Et ſi forte aliquis disforciaret domino Regi rectitudinem ſuam, archiepiſcopi, epiſcopi, & archidiaconi, debent eum juſtitiare, ut Regi ſatisfaciat. Decimum quartum, Catalla, ſeu bona mobilia eorum, qui ſunt in foris facto Regis, non detineant eccleſia vel cœmeterium contra juſtitiarios Regis, quia ipſius Regis ſunt, ſive in eccleſiis, ſive extra fuerint inventa. Decimum quintum, Placita de debitis, quæ fide interpoſita debentur, vel abſque interpoſitione fidei, ſint in juſtitia Regia. Filii ruſticorum non debent ordinari abſque aſſenſu domini, de cujus terra nati dignoſcuntur.

Ibid. Perlectis conſuetudinibus, & in formam chirographi redactis, Rex poſtulat ab archiepiſcopis, ut ad cautionem & majorem firmitatem ſigilla appendant. Thomas etſi vehementer contriſtatus, diſſimulat tamen, Regem contriſtare tunc nolens, differendum adhuc dicebat propter negotii magnitudinem. Scriptum tamen dictas conſuetudines continens recepit; & aliud exemplar ſuſcepit Eboracenſis archiepiſcopus. Rex tertium in Regum archivis recondendum accepit. Sicque conventus dimiſſus eſt.

Ibid. Thomas verſus Wintoniam proficiſcebatur; inter ejus familiares orta eſt murmuratio, dum alii improbant, alii defendunt, quod geſtum erat Clarendonæ. Qui crucem ferebat ante Thomam, acrius in Regem invehebatur, qui libertatem eccleſiaſticam opprimeret. Thomas quærit, cur hæc diceret? Te ipſum, ille reſpondit, id reſpicit, qui hodie perdidiſti famam & conſcientiam, cum manus tuas Deo ſacratas ad execrandas conſuetudines obſervandas extenderes. Ingemuit Thomas, & ſuſpirans adjecit: Pœnitet me graviter, & meum exhorreſcens exceſſum, me ipſum judico indignum de cætero ad eum accedere in ſacerdotio, de cujus in eccleſia contraxi tam vile commercium; ſtatimque deſtinavit nuntium ad ſedem Apoſtolicam, ut Papa eum abſolveret.

Ibid. Alexander Papa jam iſta didicerat ex aliorum relationibus, magnaque commiſeratione commotus literis ſuis eum mœrentem conſolatus eſt, atque abſolvit a juramento, hortatuſque eſt, quidquid in ea re deliquerit, confiteretur per pœnitentiam, ac poſtea

Rudolph. de Diceto. miſſarum celebrationibus non abſtineat. Id ipſum Regi innotuit, & Thomam evocat; qui palam ei reſtitit, & ſcriptum conſuetudinum ſuo ſigillo corroborare noluit. Rex exaſperatus gravioribus cœpit eum vexare exactionibus; tractus enim in cauſam a Joanne mareſchallo, qui apud Regem conqueſtus eſt pro quodam manerio, quod a multis temporibus, uti dicebatur, inconcuſſa poſſederat archiepiſcopus, tandem poſt longas fatigationes, in quibuſdam articulis contrariam reportavit ſententiam, & Thomas quingentarum librarum taxationem ſolvere compulſus eſt. Unde clam navem conſcendit, ut navigaret in Franciam, & Papam conveniret; ſed adver-

Ibid. ſis ventis in Angliam rejectus eſt. Rex inde majus adverſus eum concepit odium, quod ſe inſcio e regno exire tentaverit. Ebroicenſis apud utrumque egit, ut eos in priſtinam concordiam reduceret. Rex autem cum ante omnia conſuetudinum confirmationem exigeret; Thomas eas ad Papam tranſmiſit, ut de iis judicaret. Alexander ſecundum & ſextum, & undecimum, & decimum tertium, & decimum quartum, & decimum ſextum capitulum toleravit: alia vero damnavit. Henricus Rex miſſis ad Alexandrum literis poſtulavit, ut regias conſuetudines probaret, & legationis Apoſtolicæ prærogativa transferret ad Rogerium Eboracenſem. Papa utrumque negavit: verum cum Rex miſſis nuntiis id urgeret, Papa ne penitus eum abalienaret, aliquid concedendum putavit. Itaque Rogerium ſuum legatum

Alford. tom. 4. ad an. 1163. inſtituit, ſic tamen, ut Cantuarienſi præjudicium non faceret, in literis enim legationis Eboracenſi prohibuit, ne in tota provincia Cantuarienſi crucem ſuam ullatenus deferret, niſi conceſſum privilegium

Alexand. P. ep. 8. Concil. tom. 6. ed. Hard. amittere vellet. Idque Thomæ literis ſignificavit, eum admonens, ut pro neceſſitate temporis Regi in omnibus & per omnia, ſalva honeſtate eccleſiaſtici ordinis, deferre ſatageret, & ejus ſibi gratiam & amorem inceſſanter recuperare intenderet, ne ſecus faciendo, eum contra ſe ipſum conturbet. Nos, inquit, data opportunitate, de honore & augmento tuo cum Rege ſollicite conferemus: & circa conſervanda jura & dignitates eccleſiæ tuæ neceſſariam diligentiam adhibebimus. Datum Senonis, tertio Nonas Martii. Aliis literis eum conſolatus, & ſimul

Epiſt. 9. hortatus eſt, ut circumſpectum ſe exhibeat ad gratiam Regis recuperandam, quantum ſalva libertate Eccleſiæ, & honeſtate officii fieri poſſet: & uſque ad proximum Paſcha regem ſuſtineat, & nihil in eum vel in terram ipſius exerceat. Henricum

Epiſt. 10. etiam regem literis adhortatus eſt, ut divinam veritus ultionem, ejuſmodi conſuetudines exigendo, eccleſiam in ſervitutem non redigeret, ſed regni & ſacerdotii jura diſtingueret.

S. Thom. vit. c. 24. Rex conſuetudines ſuas executioni mandari curabat, & clericos furti vel homicidii reos ab epiſcopis depoſitos, ad tribunal ſæculare puniendos remittebat. Thomas id fieri non debere pro certo ſtatuebat, ex quadam conſtitutione Juſtiniani, qua ſtatuitur, ut de crimine eccleſiaſtico cognoſcat epiſcopus, & reum canonice puniat, aliis vero judicibus ejuſmodi criminum cognitio interdicitur. Sic eam mutilam refert Gratianus: additur enim in novella Juſtiniani: Si civile fuerit crimen, civilis judex cauſam informabit, & ſi clericum deprehendat reum, eum ab epiſcopo depoſitum juxta leges pœna affi-

Radulph. ad an. 1163. ciet. Henricus rex aliquid plus concedebat foro eccleſiaſtico: clericos a ſuis juſtitiariis in publico flagitio deprehenſos, epiſcopo loci reddendos decreverat, ut quos inveniret obnoxios, præſente juſtitiario Regis exauctoraret, & poſtea curiæ traderet puniendos. Thomas id injuſtum putabat, quia bis judicaretur in id ipſum; quapropter quos exauctoraverant epiſcopi, a manu laicali protegere contendebat. Voluntati Regis acquieſcebant cæteri epiſcopi. Ejus animum jam graviſſime commotum novis adverſus archiepiſcopum criminationibus exacerbabant aulici, qui quælibet ejus verba vel facta in crimen trahebant, inſinuantes Regi ejus authoritatem periclitari, ſi prævaleret archiepiſcopus. Quapropter Rex eum in judicium trahere conſtituit.

Ibid. Thomas ſuper actum, quem egerat cancellarius,

Concil. tom. 6. ed. Hard. in judicium vocatus, præſentiam ſuam conventui Northamptonenſi exhibuit, tertio Idus Octobris anni milleſimi centeſimi ſexageſimi quarti. Convenerant illuc epiſcopi, comites & barones totius regni. Et quoniam epiſcopatuum, abbatiarum vacantium bona de jure cancellariæ fuerant deputata ejus cuſtodiæ per annos plurimos, nullamque ſuper his reddiderat rationem, hanc exhiberi Rex requirebat. Henricus Wintonienſis epiſcopus hanc non deberi probavit, ſiquidem Thomas ante conſecrationem ſuam ab Henrico filio & hærede Regis, & a juſtitiario regni liber & abſolutus ab omni ratione fuiſſet aſſignatus epiſcopus. Sed cum abſolutionem hanc factam Regis mandato probari non poſſet, rationem eſſe reddendam multi reputabant. Thomas petiit, ut a prudentioribus conſilium petere ſibi liceret. Prudentiores ei ſuaſere ne ſedem ſuam abdicaret, ſed temporum neceſſitati cedens Regi morem gereret, ne ſe ipſum & Anglicanam eccleſiam proximæ ruinæ exponeret. Thomas tunc vocatis duobus comitibus inducias poſtulavit in craſtinum, quas Rex conceſſit.

Ibid. Sequenti die paſſione iliaca graviter vexatus eſt. Itaque miſſis ad eum citandum reſpondit, ſe tertia die certo venturum. Re ipſa poſt celebratam Miſſam, amoto ab humeris pallio cum infula, cæteris indutus veſtibus ſacris, cappa clericali ſuperinjecta, crucem propria manu bajulans, & ſacram Euchariſtiam ſecreto deferens, ut eſſet ſibi in tantis periculis poſito præſidium, venit ad cameram, ubi Rex ipſum præſtolabatur. Occurrens ei Robertus

CHRISTI AN. 1164.

Herefordenſis epiſcopus hortatus eſt, ut crucem deponeret, ne Regem offenderet, vel ſaltem eam ſibi deferendam concederet. Utrumque Thomas abnuit. Rex hit auditis ſeceſſit in conclavem interiorem.

Ibid.

Thomas in loco deſtinato ſolus ex una parte ſedit, ex altera parte ſedebant pauci epiſcopi, qui vocati ſunt ad Regis conſilium. Rogerius Eboracenſis exiens ait clericis ſuis: Hinc recedamus, non decet nos videre quæ modo contingent Cantuarienſi. Bartholomæus Exonienſis e camera Regis exiens, procidit ad Thomæ pedes, & ait: Pater mi, miſerere tui, miſerere noſtri: omnes enim hodie perimus odio capitis tui. Exiit enim edictum a Rege, ut qui tecum ſtaret, publicus hoſtis judicaretur, in capite puniendus. Thomas hunc inſpiciens, Fuge, inquit, quia non ſapis ea quæ Dei ſunt. Tunc ad Thomam venerunt omnes epiſcopi, & Hilarius Ciceſtrenſis ei dixit: Aliquando fuiſti noſter archiepiſcopus: ſed quia Regi juraſti, te ejus dignitatem & conſuetudines ſervaturum, & nunc eas niteris deſtruere; idcirco te reum perjurii dicimas, & perjuro archiepiſcopo de cætero non obedimus. Nos itaque & noſtra ſub domini Papæ protectione ponentes, te ad ejus præſentiam appellamus ſuper his reſponſurum. Tum ex adverſo ſederunt in ſilentio. Robertus Ciceſtrenſis ait: Rex tibi mandat, ut venias redditurus rationem ſuper objectis: alioquin audi judicium tuum. Judicium? inquit Thomas, immo, fili comes tu prius audi … In mea promotione, præſente Henrico Regis filio, cui & hoc ipſum mandatum fuit, quæſitum eſt, qualem me redderent Cantuarienſi eccleſiæ: & reſponſum eſt, liberum & abſolutum ab omni nexu curiali. Si igitur liber & abſolutus, ſuper his, a quibus liberatus ſum, nec teneor, nec volo deinceps reſpondere. Et quia nec lex, nec ratio permittit, ut filii judicent patrem, ſub ſolo Deo a domino Papa judicandus, cujus præſentiam appello, eccleſia Cantuarienſi, ordine & dignitate mea, cum omnibus ad eam pertinentibus, ſub ejus protectione poſitis. Et vos, fratres & coepiſcopi mei, ad domini Papæ judicium voco: & ſic Catholicæ eccleſiæ, & Apoſtolicæ ſedis authoritate munitus recedo. Contumeliis & injuriis abeuntem proſequuntur.

In Quadrip. l. 1. c. 40.

Thomas ſequenti die Rogerium Wigornienſem, & Robertum Herefordenſem epiſcopos & capellanum ſuum miſit ad Regem, poſtulans ſecurum e regno egreſſum. Rex reſponſum diſtulit. Eodem die duo proceres ad Thomam veniunt collacrymantes, proteſtanturque viros maleficos inſignes in illius necem conſpiraſſe: ne ergo cauſa eccleſiæ in morte ejus pateretur occaſum, cœpit cogitare de fuga, juſſitque ipſa nocte in eccleſia S. Andreæ ſibi parari lectum inter duo altaria. Huc cum paucis accedens ſeptem pſalmos pœnitentiales cum Sanctorum litaniis proſtratus recitavit: deinde decubuit, capeſcendæ quietis ſimulans occaſionem. Sed ſecreto per poſticum exiens paulo ante gallicinium clandeſtinam iniit fugam. Mane facto ejus ſervi, fuga cognita, latitarunt. Rex vero plurimum turbatus eſt, convocatiſque epiſcopis & proceribus ſciſcitatur quid agendum. Commune fuit omnium conſilium, ut majores epiſcopi, qui ſe Regi obligaverant, Romanum adirent Pontificem, & de perturbatione pacis regni & ſacerdotii, & reatu perjurii eum accuſarent, & interim omnia ejus in pace eſſent, dum Papæ judicium referrent. Itaque regio edicto proclamatum eſt, ne quis Thomam moleſtaret, aut de poſſeſſionibus ejus aliquid auferret. Et iter confeſtim arripiunt Rogerius Eboracenſis epiſcopus, Gilbertus Londonienſis, Rogerius Wigornienſis, Hilarius Ciceſtrenſis, Bartholomæus Exonienſis, epiſcopi, & cum his nonnulli aulici potentes, miſſi in magno apparatu, & cum multis muneribus. Thomas vero clam fugiens fratrem ſuum habebat vix ducem, & per plures noctes incedens per invia, ad portum Sandicum pervenit, naviculaque fragili tranſvectus eſt in Flandriam; & poſt multas itineris moleſtias & pericula, earum enim regionum principes Anglorum regi erant conſanguinitate conjuncti, & partim pedes, partim equo vectus venit ad Clammarenſe monaſterium ordinis Ciſtercienſis, non procul a caſtro ſancti Audomari. Regis legati cum ad illud eadem die perveniſſent, Thomas inde diſcedens, eadem nocte ad abbatiam ſancti Bertini navigando venit, ibique convenienter ſuſceptus ſecure delituit.

CHRISTI AN. 1164.

VIII. Interea Octavianus pſeudo-Papa, quarta feria poſt octavas Paſchæ, ſeu die vigeſima ſecunda Aprilis obiit in urbe Lucenſi, & ſepultus eſt in monaſterio extra civitatem. Cum enim canonici majoris eccleſiæ, & regulares canonici ſancti Fridiani ei ſepulturam negaſſent, præeligentes a ſuis migrare ſedibus, quam admittere corpus ſchiſmatici, quem credebant in inferno ſepultum eſſe, a ſatellitibus Imperatoris & familia propria ad miſeros monachos cadaver illud perlatum eſt. Ejus mortem deflevit Alexander Papa. Eadem die, qua ſepultus eſt, cardinales, quos ipſe creaverat, convenientes mandato Imperatoris Guidonem epiſcopum Cremenſem elegerunt in antipapam, qui die vigeſima ſeptima Aprilis ab Henrico Leodienſium epiſcopo & aliis quibuſdam epiſcopis conſecratus eſt, & dictus Paſchalis III. Leodienſis autem epiſcopus, qui ab eodem viciſſim pallium acceperat, eodem anno mortuus eſt. Guidonis promotionem confirmavit Imperator, & ſuper ſancta evangelia juravit, quod eum ejuſque ſucceſſores haberet catholicos Papas; Alexandrum vero ac ſucceſſores ejus ſemper ſchiſmaticos teneret. Id ipſum quoque viros eccleſiaſticos, quouſque facere potuit, nihilominus jurare coegit.

Epiſt. ad Thom. Cant.

Mors Octaviani antiPapæ.

Guido Crem. antipap. Ægid. de aurea.

Act. Alexand. apud Bar.

Romæ vero defunctus eſt Julius Præneſtinus epiſcopus, Alexandri Papæ vicarius, & in ejus locum Joannes presbyter cardinalis, tituli SS. Joannis & Pauli, ſubrogatus, Romanum populum ex maxima parte magnis largitionibus ad Alexandri obedientiam reduxit, qui ſenatum juxta voluntatem ejus conſtituit innovando; eccleſiam quoque B. Petri, & comitatum Sabinenſem, quem ſchiſmatici per violentiam Imperatoris hactenus detinuerant, vicario reddidit. Imperator enim jam minus timebatur; Longobardiæ enim civitates cum Venetis adverſus eum conſpiraverant. Joannes vicarius habito cum fidelibus clericis & laicis conſilio de revocando pontifice, nuncios ad eum & literas in Galliam tranſmiſit, orans ex parte cleri & populi Romani, ut ad ſuam ſedem reverti dignaretur. Alexander his auditis, de ſua ad urbem reverſione cum cardinalibus & epiſcopis tractare cœpit, & licet multa imminerent difficilia, tamen regum Franciæ & Angliæ & epiſcoporum Galliæ conſilio, Joanni vicario certum de ſuo reditu reſponſum dedit, ſtatimque ad iter ſe feſtinanter accinxit. Hugo Rotomagenſis archiepiſcopus datis ad ſuffraganeos ſuos literis, eis ſignificavit vicinum Papæ reditum, quem expectabat Italia, tum addit: Nec ad omnimodam pacis & ſecuritatis plenitudinem quidquam deeſt, niſi ut dominus Papa ſumptibus exinanitus immenſis, ſibi & ſuis vectigalium ſufficientiam de veſtra largitione reſtauret. Ex quibus liquet hanc ſubventionem fuiſſe liberam. Idem factum in Galliis conjicere licet. Sed ad annum ſequentem dilata eſt ejus profectio, & multa prius pro temporis neceſſitate diſpoſuit.

Act. Alexand. apud Bar.

IX. Angliæ regis legati per idem tempus Ludovicum Francorum regem apud Compendium adeunt, ſui regis ei literas porrigunt, in quibus ſcriptum erat, quod Thomas quondam Cantuarienſis archiepiſcopus de regno ſuo tanquam proditor fugerit. Unde, ne ipſum reciperet, precabatur. Rex quæſivit, quis Thomam depoſuiſſet? Ego vero, inquit, Rex ſum, & tamen minimum de clericis regni mei deponere non valerem. Hebertus & alios a Thoma miſſi nuncios ſequebantur, ut eorum verba & geſta certius explorarent. Ipſi quoque Regem convenerunt nomine archipræſulis: Rex ut cognovit eos eſſe de ejus familia, eos deoſculatus benigne audivit. Lacrymabilem ejus periculorum hiſtoriam cum ei expoſuiſſent, regiæ clementiæ viſcera commota ſunt, eiſque quid Angliæ rex ſcripſerit, indicavit, adjecitque, illius verſiculi meminiſſe debuiſſet rex Angliæ, iraſcimini, & nolite peccare: priuſquam amicum tam dure tractaret. Alter e nunciis mox ei reſpondit: Domine, forte illius verſiculi recordatus fuiſſet, ſi illum tam frequenter, ut vos in aula regali audiiſſet. Rex ſubriſit. Et ſequenti die conſilio cum ſuis habito, Thomæ pacem & ſecuritatem in tota ſua ditione conceſſit. Hoc enim, inquit, e priſtina dignitate diadematis regum Francorum eſt, ut exules, & præſertim perſonæ eccleſiaſticæ Regum & regni ſecuritate & pace perfruantur, & a perſecutorum injuria defendantur.

In Quadrip. vit. S. Thom. l. 2. c. 6.

Ibid.

Archiepiſcopi nuncii poſt hæc ad Papam Senonas accelerant. Regis legati eos pridie prævenerant, ſicque vel muneribus, vel falſa rerum geſtarum relatione cardinalium animos præoccupaverant, ut Thomæ

miſſos

CHRISTI AN. 1164. miſſos nequidem in oſculo receperint: qui tamen eadem die ſub veſperam archiepiſcopi nomine Papam ſalutarunt, eique literas ejus tradidere, quas non niſi ſatis mendoſe deſcriptas habemus: & præſulis preſſuras narravere libenter audienti & compatienti, ita ut lacrymas cohibere non potuerit, eiſque dixerit, dominus veſter adhuc vivens jam martyrii privilegium ſibi vindicat, & data benedictione remiſit ad hoſpitium.

Altera die Papa cum cardinalibus, qui tunc fere
Ibid. omnes in curia præſentes erant, conſiſtorium intravit: advocatis utriuſque partis nunciis, Lundinenſis epiſcopus prior verba fecit. Primo quidem authoritatem Papæ commendavit. Secundo, Cantuarienſem criminatus eſt, quaſi ea levi occaſione, quæ facilius poſſet extingui, ſua pertinacia regnum & ſacerdotium perturbaſſet, & nemine vim inferente fugerit. Ceſtrenſis epiſcopus eadem diverſis verbis iteravit, ſed neuter quidquam eorum, quæ cauſæ propria erant, attigit. Eboracenſis archiepiſcopus Thomam pertinaciæ inſimulavit, & Papam hortatus eſt, ut eum ſevere coerceret. Exonienſis epiſcopus petiit legatos, qui præſente Thoma cauſam illam coram Rege audiant & decidant. Comes de Arundel patria lingua Regis ſui devotionem & reverentiam erga Papam commendavit, quem hortatus eſt, ut ad hanc cauſam finiendam invigilaret attentius. Hæc regiorum legatorum diverſa poſtulantium diſcordia, & orationes, quæ nihil ad propoſitum conducens continent, quique in Regis concilio deliberata non exequuntur, ſed ut ibidem legitur, riſum movent authoris vitæ S. Thomæ, relationem ſuſpectam mihi talrem ex hac parte faciunt, ut quædam minus vere, ſed adulatorie ſcripta contineat.

Papa, qui ex multorum ſecreta relatione cauſam
Ibid. diſſenſionis inter Regem & archiepiſcopum, & geſtorum veritatem cognoverat, legatos hortatur, ut archiepiſcopi adventum expectarent. Illi vero expectare renuentes, quia terminus ſui reditus a Rege præfixus inſtabat, inſtanter poſtulant, ut legatus a latere mittatur in Angliam, qui cauſam inter Regem & epiſcopum terminet. Papa coarctabatur, redintegrato enim ſchiſmate, Regis animum alienare verebatur, ſi negaret, quod per tam honorificos legatos poſtulabat. Non minus metuebat archiepiſcopum remittere in Angliam, ubi velut hoſtis publicus habebatur, ne opprimeretur ejus innocentia, non ſine gravi eccleſiæ ſcandalo. Verumtamen librato conſilio, Regis petitionem non adimplendam decre-
Concil. tom. 6. Edit. Hard. p. 1612. vit, niſi archipræſulis adventum expectarent. At illi expectare nolentes, voto fruſtrati in Angliam revertuntur. Papa Thomæ ſcripſit: ſententiam ab epiſcopis & baronibus Angliæ, quoniam ad primam Regis citationem tui copiam non feciſti, adverſum te præſumptuoſe prolatam . . . in qua tibi omnia mobilia . . . abjudicarunt, præſertim cum nulla mobilia præterquam de bonis eccleſiæ tuæ habueris, irritam penitus eſſe cenſemus, & eam Apoſtolica authoritate caſſamus, ſtatuentes ut nullas in poſterum vires obtineat.

Thomas poſt aliquot dies ex abbatia ſancti Bertini
In Quadrip. vit. S. Thom. l. 2. c. 6. profectus eſt, comitibus abbate & Milone Trevirenſi archiepiſcopo, qui propter viæ ſecuritatem illum deduxerunt Sueſſionem, quo ſequenti die Francorum Rex venit, & ad Thomæ deſcendit hoſpitium, & ſecuritate promiſſa, ſumptus neceſſarios de fiſco acceptare compulit. Thomas Regi maximas egit gratias, & poſt aliquot dies ad Papam properavit, regiis miniſtris eum deducentibus. Tepide a cardinalibus, a Papa vero benigne ſuſceptus eſt, qui præcepit, ut ſequenti die exilii ſui cauſas coram fratribus exponeret. Itaque craſtino, dum propter reverentiam vellet aſſurgere, juſſus eſt ſedendo cauſam edicere. Oſtendit ſe obſequendo voluntati regis Angliæ facillime poſſe eum eo redire in gratiam; ſed eccleſiæ ſuæ privilegiis derogare ſibi non eſſe integrum, ſalva conſcientia. Tum protulit exemplar conſuetudinum, quas Rex exigebat, quibus perlectis, moti ſunt uſque ad lacrymas qui prius pro viribus adverſabantur. Verum hæc pars relationis parum probabilis videtur. Cardinales, priuſquam Thomas Anglia egrederetur, conſuetudinum exemplar receperant, & Papam jam eas damnaſſe refert idem author; & addit, quod Papa Thomam dure increpavit, ob approbatas viva voce cum aliis epiſcopis ejuſmodi conſuetudines, quas cum ſæpius relegerit Alexander, partim toleravit, partim reprobavit.

Thomam rurſus admiſſus ad audientiam, annulum paſtoralem Papæ reddidit, & archiepiſcopatum reſignavit. Habita ſecreta deliberatione, inquit author, quidam ſuadebant, ut accepta ejus dimiſſione, ſic Rex placaretur, & ceſſaret diſſenſio, Thomæ vero commodius provideretur. Mirum ſane conſilium: Qui enim ſic pax inter regnum & ſacerdotium conciliari potuiſſet, niſi Thomæ ſucceſſor comprobaret conſuetudines, quas Papa damnaverat? Itaque Papa Thomæ præcepit, ut pontificalis officii curam de ſua manu reciperet, eumque in integrum reſtituit, ac commendavit abbati Pontiniacenſi, qui ei vitæ neceſſaria ſubminiſtraret, donec pacis tempus aſpiraret. Hæc non ſatis cohærent cum prædicta regis Franciæ liberalitate. CHRISTI AN. 1164. Ibid.

Thomas accepta benedictione cum paucis familiaribus Pontiniacum ingreſſus induit habitum monachalem, quem Papa benedixerat, illudque monaſterium habuit ut ſcholam virtutum, qua erudiebatur ad prælium. Sed quietem, quam ſperabat, non invenit. Angliæ rex res ejus omnes ſuorumque confiſcari præcepit, & omnes ejus conſanguineos & familiares proſcriptos addixit exilio, & jurare compulit, quod adirent archiepiſcopum: prohibitumque eſt, ne pro eo oraret eccleſia. Quotidie igitur ad eum exulum multitudo confluebat: conquerebanturque hanc ſe illius cauſa pati miſeriam. Thomas ipſos cum literis ſupplicatoriis ad diverſas perſonas deſtinavit, qui eos benigne ſuſceperunt, ita ut plurimi felicius in exilio, quam in patria degerent. Plures, quos a juramento Romanus Pontifex abſolvit, in Flandria remanſere. Ibid.

Thomas tot malis infractus auſterius vitæ genus inſtituit; cilicio ſemper ad carnem indutus, crebris flagellationibus & jejuniis corpus ſuum in ſervitutem redigebat; monacho, quo ad vitæ neceſſitatem miniſtro utebatur, præceperat, ut communem monachorum cibum cum reliquis ſibi appoſitis intermiſceret: ſicque pluribus diebus ſolis aridis & inſipidis leguminibus veſcebatur: hinc eſculentiori cibo jam dudum aſſueti vires ſatiſcere cœperunt, atque in gravem languorem incidit: conſuetoſque cibos reſumere coactus eſt. Interim hoc inter Papam & Angliæ regem agebatur, ut ad mutuum de pace colloquium venirent. Rex illud acceptavit, modo Thomas non Chronograph. adeſſet; quam conditionem admittere noluit Pontifex, qui re infecta venit Pariſios. Cumque per totam Franciam multæ & variæ ſententiæ de fide inter magiſtros haberentur; Alexander Papa, convocatis in unum ſcholaſticis, & quibuſque literatis, in ipſa vigilia nativitatis Domini, uſque ad tria, ut fertur, millia, cum aſſentientibus ſibi cardinalibus, condemnavit, & omnino interdixit omnes tropos, & indiſciplinatas quæſtiones in Theologia, Pariſienſique epiſcopo ſub obedientia præcepit, ut per totam Franciam eas compeſceret. Sententia autem de gloria hominis in Deum aſſumpti, & in Deum nati, approbata eſt ibi coram Papa, ac roborata, conſcriptis inde centum quinquaginta & amplius authoritatibus.

X. Ludovicus rex ineunte anno milleſimo centeſi- CHRISTI AN. 1165.
mo ſexageſimo quinto, ſequentes ab Amalrico Hieroſolymorum rege literas recepit; " Nobis apud Ægy- Duchesn. tom. 4.
ptum cum Syracuino dimicantibus factum eſt, ut p. 696.
Raimundus comes Tripolitanus, & Boemundus princeps Antiochenus cum multo exercitu ad liberandum caſtellum prope Antiochiam ſitum, nomine Haring, quod Noradinus cum innumera multitudine obſederat, irent, & auxilio divino hoſtibus eorum adventui cedentibus, liberarent. Accidit autem, dum præfati principes, non contenti tanto Dei beneficio, ſuperbe hoſtes ad loca naturaliter munitiſſima inſequerentur, ipſos ab hoſtibus capi, & omnem fere eorum exercitum partim capi, partim occidi; & poſtea quidem proditores Noradino Panadium tradiderunt. Sic itaque quaſi in anguſtiore pendulo ſancta laborans terra, veſtrum, & veſtrorum potiſſimum, quod ſibi efficaciſſimum fore ſperamus, nobiſcum implorat auxilium. " Rex his perlectis, ex conſilio Papæ edixit, ut quilibet nobilis & clericus ad defenſionem & juvamen eccleſiæ Orientalis, per quatuor annos ex viginti ſolidis anni redditus unum penderet. Rex eaſdem literas cum ſuis per legatos tranſmiſit ad regem Angliæ, qui anno ſequenti con- Chron. Gervaſ.
vocatis apud Cenomaniam epiſcopis, abbatibus & optimatibus provinciarum, quas in Gallias poſſidebat: precibus & exemplo regis Francorum, & aſſenſu omnium

CHRISTI ſtatuit, ut omnes hoc anno de qualibet libra bono-
AN. 1165. rum ſuorum duos denarios, & quatuor annis ſequentibus de ſingulis libris ſingulos denarios ſolverent. Condonata eſt tertia pars pœnitentiæ ſuæ omnibus, qui fideliter hanc eleemoſynam perſolverent. Alexander Papa ſanctam Helenam Sueviam canonizavit. Beatus autem Hartmannus Brixinenſis epiſcopus, & S. Ebrardus Salisburgenſis archiepiſcopus ad
Caniſ. æternam vitam migrarunt. In Ebrardi locum ſuc-
tom. 2. ceſſit Conradus Pataviensis epiſcopus, ab omni clero & populo unanimiter electus, ut eum Alexan-
Chronograph. dro ſtaret, ſicut prædeceſſor ſuus. Conradus ad Imperatorem fratruelem ſuum profectus eſt pro regalibus ab eo ſuſcipiendis: ſed eum Paſchalem Papam agnoſcere nollet, ſine regalibus, cum gratia tamen ab Imperatore dimiſſus eſt.

Concil. tom. 6. ed Hard. p. 1617. XI. Henricus Anglorum rex Alexandri Pontificis animum cernens minus ſibi quam Thomæ Cantuarienſi faventem, cœpit eſſe Alexandri partibus infenſior, ut conſtat ex ſequentibus ejus literis ad Reginaldum Colonienſem archiepiſcopum, ſchiſmaticorum ſigniferum. " Diu deſideravi, juſtam habere occaſionem recedendi a Papa Alexandro, & a perfidis cardinalibus ejus, qui proditorem meum Thomam, quondam Cantuarienſem archiepiſcopum, contra me manutenere præſumunt. Unde cum conſilio omnium baronum meorum, & cum conſenſu cleri, magnos viros de regno meo, ſcilicet Eboracenſem archiepiſcopum, Londonienſem epiſcopum, archidiaconum Pictavienſem, Joannem de Oxenefurd, Richardum de Luci Romam miſſurus ſum, qui publice & manifeſte ex parte mea, & totius regni mei, & omnium aliarum terrarum, quas habeo, proponent & denuntiabunt Papæ Alexandro, & cardinalibus ſuis, ne ulterius proditorem meum manuteneant: ſed ita liberent me ab eo, ut alium cum conſilio cleri in eccleſia Cantuarienſi poſſim inſtituere. Denuntiabunt etiam, quod quidquid Thomas fecit, in irritum revocent. Hoc etiam poſtulabunt, quod coram eis Papa jurari faciat publice, quod ipſe, & ſucceſſores ſui, & mihi, & omnibus ſucceſſoribus meis, regias conſuetudines Henrici avi mei inconcuſſas, & inviolatas, quantum ad ſe, conſervabunt in perpetuum. Quod ſi forte alicui petitionum mearum contradicere voluerint: neque ego, neque barones mei, neque clerus meus, aliquam ei ulterius ſervabimus obedientiam: imo manifeſte eum, & omnes ſuos impugnabimus. Et quicumque in terra mea inventus fuerit, qui ei poſt hæc adhærere voluerit, expelletur. Eo propter rogamus vos, ſicut chariſſimum amicum, quatenus fratrem Ernoldum, vel fratrem Radulphum Hoſpitalarium, omni occaſione remota, cito ad me mittatis, qui ex parte Imperatoris, & veſtra, prædictis nunciis meis ducatum præbeat, eundo & redeundo per terram Imperatoris." Imperator conſultus a Colonienſi archiepiſcopo miſit Radulphum, qui regis Angliæ legatos deduceret.

Ibid. Henricus poſtea filiam ſuam Imperatoris filio nuptui tradidit: eaque de re miſit ad eum oratores Joannem Oxonienſem, clericum ſuum, & Richar-
Conventus Herbipol. dum Inecellrenſem, qui ea occaſione interfuere Herbipolenſi conventui, quem pro die vigeſima tertia Maji, anno milleſimo centeſimo ſexageſimo quinto eondixerat Imperator, ut in eo Guidonis ſeu Paſchalis antipapæ promotio confirmaretur. Quid in eo geſtum ſit, Alexandro Papæ ſic ſcripſit quidam ejus amicus, qui præſens aderat: " Imperator cum principes ſuos ad curiam, quam eis in feſto Pentecoſtes indixerat, adunaſſet; & principes ipſi ſabbato ante feſtum, atque ſubſequenti ſecunda feria, de pace inter vos & eum reformanda tractare cœpiſſent; Reginaldus Colonienſis archiepiſcopus advenit, publice aſſerens & proponens, quod nihil contra vos ad honorem ſui labor & ſtudium Imperatoris proficeret, niſi ejus tunc penitus aſſentiret conſiliis. Dicebat enim quod potior pars Imperii vobiſcum erat.... Plures tamen ad obedientiam noſtri Apoſtolici, quos ei rex Anglorum epiſcopos numero quinquaginta, & plures juxta placitum Imperatoris exhiberet. Ei talia promittenti, & ad certitudinem hujus rei duos nuncios ejus præſentialiter exhibenti, de proſequendo ejus conſilio ſuum Imperator pollicetur aſſenſum: & ille hujuſmodi conſilium Imperatori dedit, ut in conſpectu totius curiæ juraret, quod nunquam Alexandrum Papam, vel aliquem ex ejus parte in Papam reciperet, ſed Paſchali Papæ ſemper & inſeparabiliter adhæreret. Si vero mori illi contingeret, hoc ipſum juramentum ſui ſucceſſores obſerva- CHRISTI
rent. Principes vero ſuos hoc ipſum jurare compu- AN. 1165.
lit. Præterea quod ſi prius obiret Imperator, principes ipſi nullum antea coronatum in Regem, quam is qui coronandus eſſet, de ſovendo Paſchali & ejus ſucceſſoribus idem faceret juramentum. Et quod principes infra ſex hebdomadas omnes abbates, præpoſitos, & alios eccleſiarum prælatos, milites quoque, & alios honoratos, hoc jurare compellerent: & eos qui nollent hoc facere, rebus eorum penitus confiſcatis, depoſitos, & honoris ſui cingulo ſpoliatos, & crudeliter mutilatos, a toto Imperio compellerent exulare."

Imperatori placuit forma conſilii, ſed archiepiſco- Ibid.
po Magdeburgenſi, & aliis epiſcopis, dura viſa eſt & moleſta. Magdeburgenſis etiam ſe nullum juramentum præſtare velle reſpondit, niſi prius Colonienſis ordines & conſecrationem reciperet, ſicque omnem dubitationem removeret. Quod cum ille promittere detrectaret, eum ſic objurgavit Imperator: " Ecce manifeſte apparet, quod ſicut traditor & deceptor, in periculum meum Papam mihi præfeceris ignoranti: cum etiam ante receptionem literarum mearum, ne de ſubſtituendi Pontificis electione tractares, tu ſtatim (cum Te Deum laudamus) & juxta beneplacitum tuum, novum mihi Pontificem elegiſti, plus mihi proditor factus quam Moguntinus electus, quem reum hujus criminis deferebas. Præſertim cum ille dederit mihi ſalubre conſilium, ut ex quo Deus me a prioris periculo liberavit, nullatenus me obnoxium facerem ſucceſſori. Nunc vero neceſſario te noveris compellendum, ut laqueum, quem paraſti, primus incurras. Et aliis etiam id facere recuſantibus, ſolus habebis ſubire periculum, quod in malitia tua noſcitur cæteris eſſe præparatum. Itaque Colonienſis primus cum maximo fletu juxta prædictam formam fecit juramentum, & ſuſceptis ordinibus, conſecrationem quoque promiſit ſe recepturum. Exhibuit etiam nuncios regis Angliæ, qui in perſona regis Angliæ publice coram omnibus juraverunt, quod quidquid Imperator ſuper hoc ſe ſervaturum juraverit, ipſe quoque Rex tenebit firmiter & ſervabit: Imperator igitur prædictum præſtitit juramentum, ſed addidit ex conſilio Magdeburgenſis, ut ſi utroque electo Papa moriente, cardinales utriuſque partis in aliquem unanimiter convenirent; liberum ſibi eſſet eum recipere; ſi tamen, ut poſtulavit Colonienſis, de Imperatoris aſſenſu eadem electio proveniret. Deinde principes inde ſinguli præſtitere juramentum. Cum vero ad epiſcopos ventum eſſet, dicerentque omnes, excepto Verdenſi, velle ſe potius regalibus cedere, quam hujuſmodi ſacramenta præſtare: Reſponſum eſt, oportere eos facere juramentum, & regalia retinere. Sicque cum fletu primus juravit Magdeburgenſis, ſub ea tamen conditione, ſi omnes alii eſſent juraturi, & quod ſolutus eſſet juramento, quocumque tempore deſineret regalia poſſidere. Bambergenſis epiſcopus poſt varias excuſationes ita ipſi Imperatori juravit; quod quamdiu voluerit regalia retinere, ſecundum quod ei proprius ſenſus dictaverit, Imperatori ſuper negotio auxilium & conſilium miniſtrabit. Verdenſis intruſus, & Halberſtadenſis abſolute, ſicut Colonienſis juraverunt. Virduneuſis & Friſingenſis, propter ſuorum archiepiſcoporum abſentiam excuſati, juramentum facere minime ſunt coacti: ſed libere ad propria redierunt; uſque ad feſtum SS. Apoſtolorum Petri & Pauli ſibi licentiam impetrantes.

" Hi tantummodo principes juraverunt, dux Saxonienſis, marchio Brandeburgenſis, Albertus comes Palatinus frater Imperatoris, & quidam fororius Imperatoris. Patriarcha Aquilejenſis non affuit, neque Salisburgenſis archiepiſcopus, neque Trevirenſis, nec aliquis ſuorum ſuffraganeorum, & multi de principibus non affuerunt."

Imperator poſt hæc encyclicas literas dedit, in Ibid.
quibus eadem ſcribit, niſi quod ait, ſubſcripſiſſe quadraginta epiſcopos, multo vero pauciores in actis recenſentur, eaſque ſic concludit: Ad perfectum hujus negotii firmamentum, ex totius Herbipolenſis concilii decreto præcipimus, ut ſi quis ad ſui mandatum antiſtitis ſacramentum ſupraſcriptum non præſtiterit, ſi clericus ſit, aut monachus, eccleſiaſtico privetur honore ac beneficio: ſi laicus, alodia & beneficia quæcumque poſſidet, noſtra ipſi authoritate a ſuo judice vel domino prorſus adimantur. Datum Wirtzburgi Kalendis Julii.

Alexan-

Christi An. 1165.

Alexander moderate de rege Angliæ conqueritur.

Alexander Papa prædictas amici ſui literas, cum eſſet in itinere verſus Italiam, recepit, ſtatimque ſcripſit Gilberto Londonienſi epiſcopo Angliæ regi familiariſſimo, revocans memoriam beneficiorum quæ ab ipſo receperat, & addit: " Sollicitius oporteret te circa illa quæ ad ſalutem animæ ejus, & honorem regni pertinent, invigilare, ut & fructus quem ſperamus, proveniret. . . . Quod autem nunc a devotione eccleſiæ animum mentemque revocat, & jam in multis, ſicut in appellationibus, & viſitationibus noſtris, & communicando ſchiſmaticis, & nominatim excommunicatis, ſe contaminat, & quod Cantuarienſem archiepiſcopum de terra ſua exire, eumque perſequi non ceſſat, te non credimus latere. Unde rogamus & mandamus, quod admoto tecum venerabili fratre noſtro Herefordienſi epiſcopo, Regem convenias diligenter, & commoneas ut errata derelinquat, exceſſus iſtos corrigat, matrem ſuam Romanam Eccleſiam diligenter veneretur. „ Tum amorem ſuum & gratum animum erga Regem, quem laudat, teſtatur. Demum Gilberto mandat, ut denarios B. Petri per totam Angliam fideliter colligi faciat, eoſque ſibi tranſmittat maturius, vel etiam præmittat de ſua vel de mutuo accepta pecunia, poſtmodum eam recepturus. Data Claramonti in Avernia die decima Julii.

Apud Alford. tom. 4. p. 147.

London. epiſcopus excuſat regem Angliæ.

Gilbertus Papæ reſcripſit: ſe Regem adiiſſe in Normannia commorantem, unaque cum Herefordienſi inſinuaſſe quæ mandaverat. Rex autem, inquit, reſpondit, aſſerens mentem ſuam ſe a vobis nullatenus avertiſſe, nec id unquam propoſiti mente concepiſſe. Quin . . . . vos ut patrem diligat, & Romanam eccleſiam ut matrem veneretur, & foveat, & ſacris juſſionibus veſtris, ſalva ſibi ſua regnique ſui dignitate, humiliter obtemperet. Quod ſi vos aliqua jam diu reverentia non reſpexit, hanc ejus rei cauſam aſſerit, quod cum vobis in neceſſitate, toto corde, totis viribus aſtiterit . . . . in omni fere petitione ſua ſe repulſam ſuſtinuiſſe conqueritur. De paterna vero gratia vultus ſperans lætiores, in B. Petri & veſtra fidelitate, immobili conſtantia perſeverat. Inde eſt quod Sanctitatem veſtram viſitare volentem nullum impediet, nec hactenus impedivit. In appellationibus, ex antiqua regni ſui inſtitutione, id ſibi vindicat honoris, ut ob civilem cauſam nullus clericorum regni ſui, ejuſdem regni fines exeat; niſi, an ipſius authoritate & mandato jus ſuum obtinere queat, expertus. . . . Imperatorem erſi ſchiſmaticum noverit, a vobis tamen excommunicatum eſſe uſque hodie non reſcivit. . . . Fratrem noſtrum Cantuarienſem ſuo ſe regno nequaquam expuliſſe aſſerit. Unde ſicut abſceſſit ultroneus; ſic ad eccleſiam ſuam, cum ſibi ſederit in animo, plena pace ſua revertendi ſibi liberum erit: dum tamen ſibi ſatisfaciat, & regias ſibi, quas ipſe juratus eſt, conſuetudines integre conſervare velit. Si qua vero eccleſia, vel eccleſiaſtica perſona, ab ipſo vel a ſuis ſe gravatam oſtenderit, ſatisfactioni pleno totius eccleſiæ judicio paratus erit. . . . . Cauſam ſuam dominus Rex plurimum ſibi juſtificare videtur, cum in omnibus quæ dicta ſunt, eccleſiæ ſui regni conſilio ſimul & judicio ſe paiturum, & patris noſtri domini Cantuarienſis reditum, juxta quod dictum eſt, ſe nullatenus impediturum pollicetur. Unde veſtræ ſupplicandum exiſtimamus excellentiæ, ut . . . . zelum illum, qui ad ulciſcendam omnem, quæ Eccleſiæ Dei irrogatur, injuriam laudabiliter igne divini ſpiritus ſuccenſus eſt, ſi placet, ad tempus intra fines modeſtiæ cohibeatis: ne vel interdicti vel excommunicationis ſententiam, vel ultimum illud præciſionis elogium proferendo eccleſias innumeras miſere ſubverti toleretis, & tam Regem ipſum, quam innumeros cum eo populos a veſtra, quod abſit, obedientia irrevocabiliter avertatis. . . . Sanguis regius nunc ſcit demum vinci, cum vicerit: manſuetudine leniendus eſt, monitis & patientia ſuperandus. . . In charitate non ficta loquimur: ſi hic rei finis extiterit, ut amiſſis ſuis dominus Cantuarienſis exilium juge ſuſtineat, & veſtris, quod abſit, mandatis ulterius Anglia non obediat: fuiſſet ſatius patienter in tempus ſuſtinuiſſe, quam tanto zelo ſeveritatis partibus inſtitiſſe. Quid enim ſi plures e nobis ab obedientia veſtra perſecutio ſeparare non poſſit? non deerit tamen, qui genu curvet ad Baal, & de manu idoli pallium Cantuariæ ſuſcipiat. Nec deerunt, qui ſedes noſtras occupantes, ipſi tota mentis devotione obediant. Jam multi præmaſticant ad talia, optantes ut veniant ſcandala. Unde non propria, pater, plangimus incommoda: ſed niſi his malis occurritis, fœdam eccleſiæ Dei ſubverſionem imminere cernentes pertimeſcimus.

Christi An. 1165.

Ibid.

Henricus rex, vel potius Londonienſis epiſcopus ejus nomine, aliam ad cardinales dedit apologeticam, quæ eadem mutato paululum loquendi modo continebat: legatoſque ſe miſiſſe in Germaniam, ut de filiæ ſuæ matrimonio cum filio Imperatoris agerent. Alexander Papa etſi ſatis intelligeret, Henricum regem ſic conſtantem profiteri obedientiam, ut ſchiſma proximum minaretur, niſi quæ vellet, obtineret, pro temporis neceſſitate diſſimulandum ratus Gilberto reſcripſit: " Quod circa ea, quæ tuæ injunximus fraternitati, efficax ſtudium impendiſti, & chariſſimum in Chriſto filium noſtrum Henricum regem Angliæ, ſuper exaltatione Eccleſiæ, ac noſtra, fideliter commonere curaſti, gratum omnino & acceptum habemus, & tibi gratias uberrimas exſolvimus. Quoniam vero eumdem Regem ut filium chariſſimum arctiori charitate diligimus: idcirco per te, & per venerabiles fratres noſtros, Rotomagenſem archiepiſcopum, & Herefordenſem epiſcopum, nec non per chariſſimam filiam noſtram in Chriſto, illuſtrem quondam Romanorum Imperatricem, matrem ejus, ſæpe ac ſæpe ipſum ſollicitandum duximus, & ad Eccleſiæ devotionem multimodis provocandum . . . & rogamus fraternitatem tuam, ut eum ſollicite inducas, ut ad ejus (Dei) eccleſiæ honorem pariter & exaltationem ſolito modo intendat, & cauſam ipſius ſtrenue foveat atque defendat: eccleſias vero & eccleſiaſticas perſonas diligat & honoret, & eorum jura conſervet. Venerabilem quoque fratrem noſtrum Cantuarienſem archiepiſcopum in amorem & gratiam ſuam reducat. . . Malumus ipſum in patientia & manſuetudine vincere, quam eum aliquo modo gravare, quamdiu poterimus ſuſtinere. Datum in gradu Mercurii, undecimo Kalendas Septembris. „ Francorum regem aliis literis rogavit, ut primam ſedem Epiſcopalem vel abbatiam in regno ſuo vacantem Thomæ Cantuarienſi procuraret ad ſuſtentationem.

Concil. tom. 6. edit. Hard. in conv. Herbip.

Papa literis ad Rotomagenſem & Burdegalenſem Archiepiſcopos, eorumque ſuffraganeos datis conqueſtus fuerat, quod Angliæ rex cum Reginaldo Colonienſi communicaſſet, & legatos miſiſſet ad Imperatorem. Rotomagenſis archiepiſcopus de ea re ſic ſcripſit ad Henricum cardinalem: Pro domino rege Anglorum omnem exhibemus ſecuritatem, quod Imperatori nec per ſe, nec per nuncios juramentum præſtitit aut promiſſionem, quod ſchiſmatico adhærere velit eccleſiam relicturus. Immo certi ſumus, quod in aliis quibuſcumque de matrimonio pactionibus, licet Teutonici ſuper hoc laborarent per triduum, nihil unquam concedere voluit, niſi præeunte in omnibus fidelitate domini Papæ, & Eccleſiæ, & regis Franciæ. Ipſi vero literis noſtris mandavimus, domina Imperatrix & nos, ut ab hac noxa ſe quam citius excuſet. Hæc partium magis quam veritatis ſtudio ab eo ſcripta eſſe conſtat, non ſolum ex actis conventus & literis Imperatoris ſupra recitatis, ſed præſertim, quod Regis nuncii a S. Thoma ſequenti anno nominatim excommunicati ſunt.

S. Thom. l. 1. epiſt. 85.

XII. Arnulphus Lexovienſis literas amicitiæ & prudentis conſilii plenas dedit ad Thomam Cantuarienſem in Galliis exulantem. Poſtquam laudavit ejus conſtantiam in eccleſiæ libertate defendenda, quæ obſtruxerit etiam ora loquentium iniqua, qui eum accuſabant ſuperbiæ, quaſi vel ipſi Regi dominari voluiſſet, contra cum aperte conſtaret, quod eum Regis favorem & ſummam authoritatem facile conſervare potuiſſet; his poſthabitis, pro eccleſia ſe maximis malis & periculis objeciſſet. Admonet eum ne cum de pace agetur, minutiis inſiſtat, ſiquidem ei cum Rege ſit agendum, quem felices ſucceſſus fecerint delicatum, ita ut, quidquid non obſequatur, ducat injuriam . . . ſed humilitati & patientiæ præparet ſe quandoque tractabilem . . . Si quid vobis, inquit, ſerenitatis cœperit apparere, occaſionem veſtra ſapientia non repellat: ſed oblatam pleno colligatis amplexu. Super quo ſi quid tractandum acciderit, nolite ſingulos articulos nimia ſubtilitate diſcutere, quia ſubtilitas contentionem parit, contentio vero ſopitos odiorum ignes quaſi quibuſdam flatibus excitat & accendit. Non erit vobis ad ſingularia decurrendum, ſed quaſi generalioribus ſtudioſius inhærere, quia ſalva res eſt, niſi pactiones ſpeciales exprefſe perimant libertatem: ſi enim nos fidei profitemur, & reverentiæ,

CHRISTI AN. 1165. tiæ, & obſequii debitores: ſi bona & perſonas noſtras honori & utilitatibus ejus offerimus impendendas, & regias dignitates & antiquas conſuetudines, in quibus legi Dei non obviant, promittimus obſervare, non lædit, quia in his omnibus contra debitum nullatenus obligamur. Permitte Regem videri cauſam obtinuiſſe coram hominibus, modo tua coram Deo ſit ſalva conſcientia .... conſolamini, quia de adventu ejus ad Normanniam plurima commoditas incipit apparere; quia præſens efficacius ab his, qui vos diligunt, poterit eorum authoritati cedere, adquieſcere conſiliis, precibus inclinari... Diſpoſuit etiam, ſicut ajunt, in pleriſque mitius agere, ut in pacem omnia diſſimulatis revocentur injuriis, & ipſe celeri reditu ad reprimendam Galenſium revertatur audaciam, priuſquam cum eis Scoti & Britones conveniant.

Alexander P. Romæ honorifice ſuſceptus. Act. Alex. apud Baron.

XIII. Interea Romani ſic in arctum redacti ſunt ab Imperialibus, ut paciſci coacti fuerint, ſe Guidonem antipapam recepturos, niſi ante finem Septembris eis ſubveniret Alexander, quem crebris literis vocarunt. Ille de monte Peſſulano ſolvens poſt diem decimam nonam Auguſti, cum multo diſcrimine tum procellarum, tum inſidiarum Imperatoris, Meſſanam pervenit, ibique honorificentiſſime a Siciliæ rege Willelmo, eccleſiæ Romanæ feudatario ſuſceptus, & muneribus donatus eſt: cum prius exercitum in Romanorum auxilium miſiſſet. Meſſana ſolvit menſe Novembri cum triremibus, & præſidio Regis Oſtiam advenit. Mane facto, ſenatores cum nobilibus, & magna cleri & populi multitudine ex urbe ei honorifice occurrerunt, exhibentes tanquam animarum ſuarum paſtori debitam obedientiam, & conſuetam reverentiam: & exinde eum cum ramis olivarum, uſque ad portam Lateranenſem, cum omni gaudio conduxerunt: ubi totus clerus de more ſolemniter indutus ejus præſtolabatur adventum. Ibi & convenerant Judæi, de more legem ſuam deferentes in brachiis: & concurrerunt ſigniferi cum bandis, ſtratores, ſcriniarii, judices cum advocatis, & non modica populi multitudo. Inchoata proceſſione, undique alternis vocibus cum ſumma exultatione deductus eſt ad patriarchium ſancti Salvatoris in Lateranenſe palatium. Hæc acta ſunt anno milleſimo centeſimo ſexageſimo quinto, indictione decima tertia Nono Kalendas Decembris, ipſius pontificatus anno ſexto. Papa poſt tres dies felicem ſuum adventum Henrico Remenſi archiepiſcopo, & ejus ſuffraganeis per literas ſignificavit.

Caroli Imperat. canonizatio. Bolland. 28. Jan.

XIV. Fridericus Imperator die Natalis Domini ejuſdem anni aſſenſu Paſchalis antipapæ, & ex conſilio univerſorum principum, tam ſæcularium, quam eccleſiaſticorum, pro elevatione & exaltatione corporis Caroli Magni Imperatoris, atque ejus canonizatione, ſolemnem curiam Aquiſgrani celebravit.

CHRISTI AN. 1166. Paſchalis antipapa quarto Kalendas Januarii illud levavit & exaltavit, & Carolum in Sanctorum numerum retulit. Imperator de ea canonizatione diploma promulgavit. Datum eſt ſexto Idus Januarii anno milleſimo centeſimo ſexageſimo ſexto: ejuſque corpus in capſa aurea lapidibus decorata collocavit. Et tunc authoritate Metropolitani Colonienſis Aquiſgrani ſolemnitas de eodem Cæſare Auguſto orthodoxo, ſicut de ſancto agitur, quæ prius fiebat de fideli defuncto. Cum autem ſequentes legitimi Romani Pontifices hanc canonizationem nec ratam habuerint, nec impugnaverint, ejus cultus propagatus eſt in alias eccleſias Galliæ, Belgii, & Germaniæ.

S. Thomas Cantuar. fit legatus in Anglia. Alford. tom. 4. p. 153.

XV. Alexander Papa ubi primum Romæ ſecurus conſtitit, literas ad Thomam Cantuarienſem dedit, quibus eum legatum ſuum in Anglia conſtituit, excepta diœceſi Eboracenſi. Hanc prærogativam aliis Angliæ epiſcopis ſignificavit. Papæ literas ab ignoto recepit Gilbertus Londonienſis, qui Regi ſic ſcripſit: " Tanta ſe nobis authoritas opponit, ut conſilium pariter & auxilium a vobis expetere compellamur. Nam quod authoritas Apoſtolica præcipit, hoc appellatio non ſuſpendit: nec adverſus ejus mandatum, ullum poteſt eſſe remedium, cum quod præcipitur, implere neceſſe ſit, aut inobedientiæ reatum incurrere. Die namque B. Pauli, cum Londonii ad altare conſiſteremus, literas domini Papæ de manu cujuſdam nobis penitus ignoti ſuſcepimus, quibus legatio in totam Angliam, excepto Eboracenſi epiſcopatu, domino Cantuarienſi conceditur; omnibus etiam nobis epiſcopis ejuſdem authoritate injungitur, quatenus ei tanquam Apoſtolicæ ſedis legato humiliter obediamus.... & ſuper iis, quæ ad noſtrum ſpectant officium, ei plane reſpondeamus: & quæ ſtatuerit, firmiter obſervanda ſuſcipiamus. Adjicitur etiam ut omnes, qui beneficia clericorum archiepiſcopi, in eorum abſentia, mandato veſtro perceperint, ad plenam eorum intra duos menſes reſtitutionem, anathematis ſententia, omni appellatione remota, compellamus. Denarium etiam B. Petri a coepiſcopis noſtris præcipimur exigere. Literas prædictæ legationis, & literas archiepiſcopi, quas ad plures tranſmittit epiſcopos, ipſis aut mittere aut præſentare præcipimur, ſi in noſtri ordinis integritate perſeverare curamus. Ad pedes igitur ſublimitatis veſtræ corde proſtrati depoſcimus, ut hæc omnia implere concedatis, ne ex toto redigamur ad nihilum. Demum monet Regem, ut mandet epiſcopis, ut ſi in literis archiepiſcopi gravamen aliquod adverſus regni conſuetudines intellexerint, ad Papam ſtatim, vel ad legatos brevi venturos, confidenter appellent.

Thomas poſt hæc duas ad regem Henricum dedit epiſtolas commonitorias: In prima benigne Regem monet, ut Anglicanæ eccleſiæ priſtinam libertatem reſtituat: ſeverius agit in altera, & poſt collaudatam ſacerdotii dignitatem, Regi divinam ultionem denuntiat. Rex his graviter offenſus, nihil reſpondit, niſi injurias, quibus portiores monachos Ciſtercienſes oneravit. Metuens tamen ne in terram ejus interdicti, & in perſonam ejus, anathematis ſententia citiſſime ferretur, Chinone in provincia Turonenſi conſilium iniit, ſtudioſius inquirens, quonam modo ſibi utendum eſſet adverſus Cantuarienſem, qui corpus & animam ei pariter auferret. Lexovienſis epiſcopus dixit unum eſſe remedium, imminentem ſententiam appellationis obſtaculo impedire. Lexovienſis igitur & Sagienſis epiſcopi Regis juſſu miſſi, ut appellatione interpoſita, uſque ad octavas Paſchæ ſuſpenderent Thomæ ſententiam. Rotomagenſis cum eis profectus eſt de pace, quam deſiderabat, tractaturus. Thomas vero orationis cauſa iter ad urbem Sueſſionum arripuerat. Sic ergo, Domino faciente, eluſa eſt ſollicitudo regalium epiſcoporum, qui non invenerunt archiepiſcopum, & fruſtrati a propoſito ſuo reverſi ſunt. Sic Rex dum per varias conſuetudines appellationis jus evacuare conatur, ipſemet pro capite ſuo ad appellandi refugium evolare cogitur. Thomas vero ubi Sueſſionem pervenit, beatæ Virgini, cujus memoria hic celebris eſt, & S. Drauſio ejuſdem urbis epiſcopo, qui medio circiter ſeptimo ſæculo floruit, & ad quem confugiunt pugnaturi, & beato Gregorio Anglicanæ eccleſiæ fundatori, cujus caput ſe habere dicunt Sueſſiones, agonem ſuum per tres dies precibus commendavit. Inde profectus eſt Vezeliacum, ut Angliæ regem ejuſque fautores publice excommunicaret. Sed cum eum graviter ægrotare didiciſſet, ipſius excommunicationem diſtulit. Die vero Pentecoſtes ſequentem in publico ſermone ſententiam protulit, quam epiſcopis Cantiæ provinciæ ſuis literis ſignificavit... " Quoniam vix, inquit, a Rege auditi ſumus, & nullatenus exauditi; ſcriptum illud, in quo illæ non conſuetudines, ſed pravitates potius, quibus perturbatur, & confunditur Anglicana eccleſia, continentur, ipſiuſque ſcripti authoritatem, invocata Sancti ſpiritus gratia, publice condemnavimus & caſſavimus, præſertim in ſex articulis, quos Papa damnavit. Univerſos etiam obſervatores, exactores, conſiliarios, adjutores, ſeu defenſores earum excommunicamus: omneſque vos epiſcopos a promiſſione, qua contra conſtitutum eccleſiaſticum ad earum obſervationem tenebamini, authoritate Dei & noſtra abſolvimus. ,,

Ibid. | *Chinonenſ. conventus.* Concil. tom. 6. edit. Hard. | Joan. Saliſb. ep. 139. | *S. Thomas multos excommunicat.* L. 1. ep. 94. | Alford. tom. 4.

Ibid. Denuntiavimus etiam excommunicatum Joannem de Oxeneford, qui in hæreſim damnatam incidit, præſtando juramentum ſchiſmaticis... Et quia contra mandatum domini Papæ, & noſtrum, decanatum Sareſberienſis eccleſiæ ſibi uſurpavit. Quod factum juri contrarium penitus caſſavimus, præcipientes epiſcopo Sareſberienſi, & capitulo, in virtute obedientiæ, & in periculo ordinis ſui, ne, viſis literis noſtris, eum decanum haberent. Similiter Richardum de Ivecceſtre excommunicavimus, ex eo quod in eamdem hæreſim inciderit, communicando cum Reginaldo Colonienſi ſchiſmatico, machinando etiam & fabricando omnia mala cum ſchiſmaticis, & Teutonicis illis in perniciem Dei & Romanæ Eccleſiæ. Excommunicavimus etiam Richardum de Lucy, & Jocelinum de Baliol, qui pravitatum illarum authores & fabricatores extiterunt. Ranulphum etiam de Broc, qui bona eccleſiæ Cantuarienſis ....

occu-

Christi An. 1166. occupavit, & detinet, hominesque noſtros tam eccleſiaſticos, quam laicos cepit, & in captione detinet. Hugonem quoque de ſancto Claro, & Thomam filium Bernardi, qui ejuſdem quoque Cantuarienſis eccleſiæ bona & poſſeſſiones occupaverunt, & tenent: omnes etiam qui de cætero, in poſſeſſiones & bona Cantuarienſis eccleſiæ, contra voluntatem noſtram & conſenſum, manus violentas extendent, eadem excommunicationis ſententia innodavimus. Tibi autem, frater epiſcope Londinenſis, in virtute obedientiæ injungimus, quatenus præſentes literas aliis coepiſcopis noſtris omnibus de provincia noſtra manifeſtes & oſtendas. „ Thomas facti ſui rationem Papæ literis reddidit, exponens quoſnam & quibus de cauſis excommunicaverat.

Ibid. Henricus rex magiſtrum Gualterium miſit in Angliam cum literis a colloquio Chinonenſi, ut Inſulanos ſuper facta appellatione præmuniret: & portas & tranſitus faceret diligentius obſervari, & clerum ab obediendo ſuſpenderet. Poſt breve tempus epiſcopi ex mandato Regis Londoniam convenerunt, ut de ſententia ſui epiſcopi ad Papam appellarent. Appellationiſque ſuæ literas ad Papam & Thomam ſuffraganeorum Cantuarienſis eccleſiæ nomine direxere; nam ad eos tantum ſpectabat Thomæ ſententia, cui nullum jus legationis in Eboracenſem provinciam Papa conceſſerat. Eorum ad Papam literæ ſic habent. Poſt laudatam regis Angliæ pietatem, & erga Papam obedientiam: “ Rex, inquiunt, cum pacem regni ſui enormi inſolentium quorundam clericorum exceſſu, non mediocriter aliquando turbari cognoſceret: clero debitam exhibens reverentiam, eorumdem exceſſus ad eccleſiæ judices retulit epiſcopos, ut gladius gladio ſubveniret.... Qua in re partis utriuſque zelus innotuit: epiſcoporum in hoc ſtante judicio, ut homicidium, & ſi quid ejuſmodi eſt, exauctoratione ſola puniretur in clero. Rege vero exiſtimante pœnam hanc non condigne reſpondere flagitiis, nec ſtabiliendæ paci bene proſpici, ſi lector aut acolytus perimat quam præclare nitentem virum religione, vel dignitate, ut ſola jam dicti ordinis amiſſione tutus evadat. Clero itaque ſtatuto cœlitus ordini deferente, domino vero Rege peccatum juſto ſicut ſperat, odio perſequente, & pacem altius radicare intendente, ſancta quædam oborta eſt contentio.... hinc non dominationis ambitu, non opprimendæ eccleſiaſticæ libertatis intuitu, ſed ſolidandæ pacis affectu, eo progreſſus eſt, ut regni conſuetudines & dignitates Regibus ante ſe in regno Angliæ a perſonis eccleſiaſticis obſervatas, & pacifice ac reverenter exhibitas, dominus Rex noſter vellet deduci in medium; & ne ſuper his contentionis funis traheretur in poſterum, notitiæ publicæ delegari... hæc eſt domini noſtri Regis in eccleſiam Dei toto orbe declamata crudelitas, hæc ab eo perſecutio, vel undique divulgata malignitas. In his tamen omnibus ſi quid periculoſum animæ, ſi quid ignominioſum eccleſiæ continetur: id veſtra monitus atque motus authoritate, ob reverentiam Chriſti, ob Eccleſiæ ſanctæ honorificentiam, eccleſiæ regni ſui conſilio ſe correcturum devotione ſanctiſſima jam diu pollicitus eſt, & conſtantiſſime pollicetur.... verum hic, de cujus patientia pacem, de cujus modeſtia redintegrationem hucuſque gratiæ ſperabamus: ipſum quem monitis emollire, quem meritis & manſuetudine ſuperare debuerat, per triſtes & miſerabiles literas.... dure ſatis & irreverenter aggreſſus eſt: in ipſum excommunicationis ſententiam, in regnum ejus interdicti pœnam acerrime comminando.... minis quoque gravibus ſuperaddita ſunt graviora. Quoſdam namque fideles & familiares domini Regis, primarios regni proceres.... non citatos, non defenſos, non, ut ajunt, culpæ conſcios, non convictos aut confeſſos, excommunicationis innodavit ſententia, & excommunicatos publice denuntiavit.... Unde ne apoſtolatus veſtri tempore tam miſere ſubvertatur Eccleſia: ne dominus Rex & ſervientes ei populi a veſtra, quod abſit, avertantur obedientia, ne totum, quod privatorum conſilio machinatur, poſſit in nos domini Cantuarienſis iracundia: adverſus eum & ejus mandata, domino noſtro Regi, aut regno ejus, nobis, aut commiſſis nobis eccleſiis gravamen aliquod importantia, ad ſublimitatem veſtram voce & ſcripto appellavimus, & appellationi terminum diem aſcenſionis Dominicæ deſignavimus. „

Hæc autem ſumma eſt eorumdem ad S. Thomam Cantuarienſem epiſtolæ. Significant hactenus ſe ſperaſſe fore ut in ſuo receſſu ſeſe piis operibus exercens, Regis cor, quod in manu Dei eſt, ſic emollire ſatageret. Verum quorundam relatione ſe compeciſſe, quod Regi commonitorium direxerat, quo ei excommunicationem, regno interdictum comminabatur: quo facto ſpem omnem pacis evertiſſet. Quapropter eum adhortantur, ne Regis animum, ſuum benefactorem, qui eum a tenui fortuna ad primas regni & eccleſiæ dignitates evexerat, novis injuriis ad iracundiam & indignationem provocet, ſed potius eum humilitate & charitate vincere ſtudeat, præſertim cum Rex ſi quid peccaverit, ſatisfacere paratus ſit, & eccleſiæ ſuæ judicio ſe pariturum ſpoponderit. “ Movet nos omnes, inquiunt, quod in fratrem noſtrum Sareſberienſem epiſcopum, & decanum ejus, præpoſtere, ut quidam æſtimant, nuper actum audivimus: In quos damnationis pœnam, ante motam de culpa controverſiam, calorem, ut videtur, iracundiæ, pluſquam juſtitiæ ſecuti tramitem, intorſiſtis. Ordo judiciorum novus hic eſt, hucuſque legibus & canonibus, ut ſperamus, incognitus: Damnare primum, & de culpa poſtremo cognoſcere: Quem ne in dominum noſtrum Regem, & regnum ejus, nec in nos, & commiſſas nobis eccleſias & parochias, in domini Papæ damnum, ſanctæque Romanæ eccleſiæ dedecus & detrimentum, veſtræque confuſionis argumentum non modicum, exercere tentetis, & extendere, remedium vobis appellationis opponimus: & qui contra metum gravaminum, in facie eccleſiæ, viva jam dudum voce ad dominum Papam appellavimus, iterato jam nunc ad ipſum ſcripto etiam appellamus. „

Thomas epiſcopus ſuis ſuffraganeis reſcripſit, eorum literas communi conſenſu ſcriptas minime ſibi videri: exprobrat ignaviam, qua ſe communem libertatis eccleſiaſticæ defenſorem in media perſecutione deſeruerint. Tum ad cauſam propius accedens, oſtendit fugiendi neceſſitatem ſibi impoſitam, tum ut vitæ conſuleret, tum ut appellationem apud ſedem apoſtolicam proſequeretur, ſicque aliquod remedium afferret tot vexationibus, quibus affligebatur Anglicana eccleſia: ſecundo probat promotionem ſuam ad archiepiſcopatum fuiſſe canonicam, cui nemo contradixerit. Præterea ſe Regis ſaluti conſulere dicit, cui quamvis multa, multo tamen plura Deo debeat, cui de commiſſa ſibi authoritate pro correctione peccatorum rationem redditurus eſſet. Eorum autem, quos excommunicavit, crimen cum manifeſtum fuerit & notorium, negat juxta canones neceſſariam fuiſſe præviam inquiſitionem. Demum eorum appellationem ex triplici capite dicit irritam: primo, quia contra ſe ipſos & libertatem eccleſiarum, quam ſecum tueri deberent, nomine Regis appellaverint. Secundo, quia Rex eos eligit judices, cum ipſi in ea cauſa partes actorum adverſus eum agere deberent. Tertio, quia cum ipſe ſit Metropolitanus, a ſuis ſuffraganeis judicari non poſſit. Demum eccleſiæ ſuæ bona & jura ſibi reſtitui poſtulat. S. Thom. epiſt. l. 1. epiſt. 127.

Gilberto Londonienſi, qui privatim ad eum ſcripſit, eadem fere reſpondit. Præterea conqueritur: Primo, quod annum integrum pro termino ſuæ appellationis aſſignaverint, ſicque prolongaverint exilium ſuum, eccleſiæ ſuæ calamitates, & Regis periculum, cujus conſcientia his non parum læditur, dum verbis promittit ſatisfactionem, & re ipſa multos innocentes affligit & opprimit. Demum hortatur, Regi ſuadeat, ut agnoſcat ſe non eſſe epiſcoporum judicem.

Henricus rex poſt hanc appellationem miſit nuncios ad Papam, a quo tandem impetravit, ut ad pacem reformandam inter ipſum & archiepiſcopum duos a latere mitteret legatos. Præterea Rex literas commonitorias ad generale capitulum Ciſtercienſe direxit, ſignificans quod Thomam Cantuarienſem ſuum inimicum ſuſcepiſſent: ſed ſi conſervare vellent quæ in ſuis ditionibus poſſidebant, ne eum amplius ſecum tenerent. Expleto capitulo venerunt ad archiepiſcopum Ciſtercienſis abbas, & Willelmus Papienſis epiſcopus, illius ordinis quondam monachus, & quidam abbates, eique capituli nomine nunciarunt ſe ſuſcepiſſe tales Regis literas: Non te, inquiunt, expellimus, ſed pro tua prudentia vide, quid expediat. Thomas reſpondit, ſe nulla ratione velle, ut ſui occaſione læſionem ullam ordo pateretur, qui tantam ei exhibuiſſet humanitatem: itaque unum e ſuis miſit ad Ludovicum Francorum regem, qui cauſam receſſus ejus nuntiaret. Rex Ciſtercienſium timidi- S. Thom. vit. in Quadrip. l. 2. c. 18.

Christi An. 1166.

Concil. anm. 6. ed. Hard. Conciliab. Anglican.

midi-

CHRISTI AN. 1166. miditatem coarguit, & nuncio dixit: ſaluta dominum tuum archiepiſcopum, eique meo nomine nuntia, quod eum non deſeram, ſed ſuſcipiam propter Deum; ad quemcumque locum dominationis meæ divertere voluerit. Thomas Senonenſem civitatem elegit.

Ibid. Pontiniaco digreſſurus, ubi per biennium manſerat, amare flevit: abbati lacrymarum cauſam ſciſcitanti, ſub fide ſecreti manifeſtavit, divinitus ſe cognoviſſe, quod brevi gladio moreretur. Hac nocte, inquit, viſum eſt mihi, quod in eccleſia contra dominum regem Anglorum in audientia domini Papæ & cardinalium contenderim: Papa quidem meæ parti favente, ſed pro Rege cardinalibus mihi adverſantibus. Cum ecce ſubito ſupervenerunt quatuor milites, qui me rapientes ab auditorio, in eadem eccleſia capitis mei ſummitatem excoriarunt: adeo anguſtiabar, quo defeciſſe mihi videbar. Ego vero pro hac quidem revelatione Deo, quantas valeo, gratias ago: ſed propter eos doleo, qui me ſecuti ſunt; certiſſime enim ſcio, quod me percuſſo, diſpergentur. Hanc viſionem retulit etiam abbati de Valle-lucenti ſuo familiari, cum ei pariter promiſiſſet, quod eo vivente nulli eam manifeſtaret. Illi duo abbates poſt ejus martyrium hanc viſionem publicarunt.

Ibid. Thomas inde Senonas venit, ubi ab Hugone archiepiſcopo & clero & populo civitatis in omni alacritate ſuſceptus eſt, de fiſco ad uſum neceſſaria percipiens ampliſſime, ibique per annos quatuor commoratus eſt. Rex quoties ad hanc urbem veniebat, primo quidem ad eccleſiam, tum ad Thomam ſe conferebat, ejusque conſilio, tanquam viri experti regia negotia tractare, lubenter utebatur. Poſt aliquot dies reverſi ſunt ejus nuntii, quos ad Papam miſerat, dicentes duos cardinales ad faciendam cum Rege pacem in proximo eſſe venturos. Thomas non ſemel conqueſtus eſt, aliquot cardinales auro Regis redemptos, plus æquo ei favere. Rex autem plures in burſa ſua ſe habere gloriabatur. Joannes de Oxeneſordia Papæ perſuaſerat pacem inter Regem & archiepiſcopum facile poſſe conciliari, ſi quis fideliter ſuam operam impenderet, ejus adjutorem ſe fore ſpopondit. Præterea pacis conditiones & regias conſuetudines Papæ permiſerat arbitrio, qui de iis pro bona voluntate ſtatueret: ſicque legatos impetravit. Demum ſe in conventu Herbipolenſi nihil contra fidem eccleſiæ vel Alexandrum Papam egiſſe ſancte juravit, ſicque excommunicationis, quam adverſus eum Thomas publicaverat, abſolutionem obtinuit, decanatumque Satisberienſem de manu Papæ recepit, & ſimul annulum in ſignum benevolentiæ.

Epiſt. 53. Idem Joannes Imperatricem Mathildem Regis matrem contra Thomam exaſperavit, aſſerens univerſa quæcumque faceret, mentis elatione, & ſtudio dominationis inchoata; Eccleſiaſticam etiam libertatem, quam defenſaret, non ad animarum lucrum, ſed ad augmentum pecuniarum ejus epiſcopos intorquere. Siquidem in Anglia delinquentium culpæ apud
Epiſt. 52. epiſcopos non mulctantur injunctione pœnitentiæ, ſed datione pecuniæ. Nicolaus de monte Rotomagenſi, qui hæc ab Imperatrice didicerat, poſt tres dies ad eam Thomæ literas detulit, quas ſuſcipere diſtulit. Tertia tamen vice eas ſatis benigne licet occulte ſuſcepit, & Nicolao legendas injunxit. Archiepiſcopus eam hortabatur, ut pacem & libertatem eccleſiæ procuraret, ne Rex ejus filius, eam opprimendo, divinam in ſe & poſteros, qui ejus peccatorum fierent participes, concitaret ultionem. Ne pudeat eum, inquit, coram Deo humiliari per pœnitentiam, cum antiquis Regibus, quorum memoria in benedi-
Epiſt. 53. ctione eſt, nihil magis ad gloriam adſcribatur, quam pœnitentiæ titulus. His perlectis, Imperatrix imprimis excuſavit ſe, quod de Thoma verba aſpera vel ipſi vel aliis privatim & publice dixiſſet, vel etiam Regi mandaſſet. Aſſeruit quoque, quod filius ejus totum, quod de eccleſiaſticis agere volebat, ab ea celaſſet, eo quod cognoviſſet ipſam potius eccleſiaſticæ libertati, quam regiæ voluntati favere. Quin etiam literas ſuas per quemdam clericum direxit ad filium ſuum, mandans illi, quatenus totum, quod in mente haberet de ſtatu eccleſiarum vel perſonæ archiepiſcopi, id ſibi per literas ſignificaret: & promiſit, quod cognita ejus voluntate, ſi perpenderit laborem ſuum poſſe eſſe fructuoſum, ſtuderet pro poſſe paci eccleſiaſticæ. Idem promiſit Lexovienſis epiſcopus, ad quem profectus eſt; qui etiam eum admonuit, ejus adverſarios Regi dediſſe conſilium, ne reditus ejus ad præſens attingeret, ſed miniſtris ſuis interdiceret, ne inde quidquam haberet: CHRISTI AN. 1166. ſi igitur, inquit, vos poſſitis abſque reditibus diutius ſuſtinere, facilius & citius pax reddetur Eccleſiæ.

Epiſt. 53. Nicolaus inde reverſus eſt ad Imperatricem, conſuetudines regias ei oſtendit, addens quaſdam eſſe contra fidem Jeſu Chriſti, alias fere omnes eſſe contra libertatem Eccleſiæ: propter quod timendum eſſet ei & filio ſuo de æterno periculo, & temporali. Poſtridie eaſdem conſuetudines ſcriptas latine legit, & expoſuit gallice. Imperatrix quaſdam approbavit, imprimis illud de non excommunicandis juſtitiariis & miniſtris Regis ſine licentia ejus. Plures improbavit, & præſertim ut epiſcopi facerent promiſſionem de iis cuſtodiendis, quod antea factum non erat. Demum iis pacis conditionibus acquievit, ut Rex in ejus & aliarum perſonarum conſilium mitteret, quæ taliter rem moderarentur, ut ceſſante promiſſione & ſcriptura antiquæ Regis conſuetudines ſervarentur, adhibito tali moderamine, ut nec per judices ſæculares libertas eccleſiæ tolleretur, nec epiſcopi abuterentur eccleſiaſtica libertate. Demum, ut idem refert Nicolaus, ei dixit: Epiſcopi clericos indiſcrete ordinant, qui nullis eccleſiis titulantur. Ex quo fit, ut ordinatorum multitudo paupertate & otio ad turpia facta prolabatur: cum etiam non titulatus non timeat pœnam, quia illum defenſabit eccleſia: non timet epiſcopi carcerem, qui mavult impunitum tranſire converſum, quam paſcendi vel cuſtodiendi ſollicitudinem adhibere .... Item uni clericulo quatuor aut ſeptem eccleſiæ tribuuntur aut præbendæ, cum ſacri canones ubique manifeſte prohibeant, ne clericus in duabus eccleſiis connumeretur .... verum taceant epiſcopi, qui hoc faciunt ſuis parentibus, quod laici ſibi ſervientibus. Item quod multas pecunias ſuſcipiunt epiſcopi propter peccata apud eos accuſatorum, ſacris canonibus non conſentit ..... Nicolaus hæc Thomæ ſignificans ei ſuaſit, ut ſi literas ad Imperatricem dirigeret, hæc ſibi diſplicere ſignificaret, & aliis idem verbis & factis oſtenderet. Sed propoſitarum in eo colloquio pacis conditionum nulla poſtea fit mentio: fortaſſis quoniam menſe Septembri ſequentis anni e vivis exceſſit Mathildis Imperatrix.

XVI. Alexander Papa cardinales Willelmum ſancti Petri ad vincula, & Ottonem ſancti Nicolai diaconum miſit ad Henricum Angliæ regem, ut tantum in terra ſua Cis-marina legatione fungerentur, eisque mandavit ſpecialiter, ut inter Regem & Thomam Cantuarienſem amicam faciant compoſitionem. Eorum plenam poteſtatem Angliæ regi & epi-
Inter ep. S. Thom. l. 2. ep. 3. ſcopis literis ſignificavit. Hortatusque eſt, ut eorum judicio acquieſcerent. Tum addit: "Interim autem, ſi aliquam de perſonis illis, quas Thomas archiepiſcopus excommunicationis ſententia innodavit, metu mortis laborare contigerit, eumdem ab aliquo veſtrum, qui propior fuerit, accepto juramento, quod noſtro ſuper hoc, ſi convaluerit, debeat obtemperare mandato, vel ab alio religioſo & diſcreto viro ſecundum præſcripti tenorem abſolvi concedimus. Thomæ vero ſcripſit: Fraternitatem tuam
Ibid. Epiſt. 2. rogamus, monemus, & mandamus, quatenus, quam periculoſus præſentis temporis ſtatus exiſtat, & quantum eccleſia tibi commiſſa præſentia & conſilio tuo egeat, conſideres diligentius & attendas, & ad pacem & concordiam inter te & memoratum Regem firmandam, quantumcumque ſalva tua & Eccleſiæ honeſtate fieri poſſit, animum & voluntatem tuam inclines. Et ſi tibi in his non omnia ſecundum beneplacitum tuum ſuccedant, ad præſens diſſimules, quæ corrigenda fuerint, ad ſtatum priſtinum proceſſu temporis .... reducturus .... Verum in jam dictos cardinales potes omnino confidere. Nos Willelmo, ut ad pacem tuam viribus totis intenderet, firmiter & diſtricte injunximus: & ipſe tantum nobis promiſit, quod nos inde nullatenus dubitamus ... Rogamus etiam, ut comitem Flandrenſem ex parte noſtra convenias, & inſtantius exhorteris, ut noſtræ & eccleſiæ neceſſitate inſpecta, nobis in aliquo liberaliter ſtudeat ſubvenire. Illos legatos Thomæ fore ſuſpectos Papa præſagiebat. Et re ipſa de iiſdem Regi ſcripſit illos ei fore devotos ..... & monuerat ne tranſcriptum ſuum ulli mortalium revelaret, niſi ſoli magiſtro Gunterio, quia fidem meam, inquit, ſuper hoc magiſtro Galterio ita ſtricte, ut voluit, dedi. Hæ tres literæ Laterani datæ ſunt,

CHRISTI AN. 1166.

ſunt, anno milleſimo centeſimo ſexageſimo ſexto, Kalendis Decembris,

Manuel Imp. legatos mittit ad Alex. P. Apud Baron.

XVII. Manuel Orientis Imperator, qui monachis & religioſis viris prædia & poſſeſſiones ablatas reſtituerat, viros primarios ad Alexandrum Papam legatos miſit, cum immenſa multitudine pecuniarum, opemque ſuam adverſus Fridericum obtulit, & promiſit, quod eccleſiam Græcam, in eo ſtatu, in quo fuerat antiquitus, Romanæ uniret & ſubjiceret, dummodo ſibi ſua jura reſtitueret. Unde poſtulabat, ut Occidentis Imperii corona privaret Fridericum, eamque ſibi reſtitueret, ac proinde quæcumque Carolus Magnus ſedi apoſtolicæ donaverat: & pro ea re perficienda, ingentia pecuniarum & militum auxilia pollicebatur. Alexander habito de ea re cum epiſcopis & cardinalibus & Romanorum nobilibus conſilio, legatis reſpondit, ſe maximas Imperatori habere gratias, ea frequenti viſitatione, & oſtenſione bonæ voluntatis, quam habeat erga Romanam Eccleſiam: ea vero quæ de Imperio poſtularet, nimis alta eſſe & periculoſa, quibus aſſenſum præbere nec poſſet, nec deberet: ſiquidem ea officio ſuo pacis author eſſe deberet. Itaque legati cum tota pecunia ſua redierunt. Papa cum eis duos cardinales deſtinavit ad eumdem Imperatorem: qui, ut evidens eſt, id potiſſimum intendebat, ut Italiam & Siciliam cum Imperatoris Occidentis titulo reciperet, atque ut deſtinata perficias, dum utriusque eccleſiæ Græcæ & Latinæ promittit unionem, diviſionem & ſchiſma tunc perſeveraſſe ſatis indicat.

Menſe Martio ejuſdem anni conſtitutionem de feriis, ſeu diebus juridicis promulgaverat. Inter dies feſtos, in quibus tribunalia vacare debent, numeretur Decembris dies nonus, in quo conceptio ſanctiſſimæ Matris Dei noſtri celebretur. Idem feſtum legitur in ordine divini officii Gothici, & in faſtis ſacris eccleſiæ Æthiopicæ, ſed ad alios dies. Hinc quidam deduxere Græcos, Mozarabes, & Æthiopas, antiquitus feſtum conceptionis immaculatæ Virginis coluiſſe, quod alii negant: quia in Græcorum menologio, ad diem vigeſimam quartam Septembris habetur conceptio Joannis Baptiſtæ; & in feſtis eccleſiæ Æthiopicæ, ad diem vigeſimam tertiam menſis Septembris legitur: Conceptio Joannis in utero Eliſabethæ. Porro conſtat ſanctum Joannem Baptiſtam in peccato fuiſſe conceptum.

Ejuſdem Imperatoris juſſu magnum in Oriente celebratum eſt concilium, cui interfuere quinquaginta ſex epiſcopi, præſide Luca Chryſoberge patriarcha Conſtantinopolitano. In ea editi ſunt novem canones, quibus proſcriptus eſt liber cujuſdam Demetrii, viri exiguæ eruditionis, ſed maximæ præſumptionis, qui hæc Chriſti verba (Pater major me eſt) nolebat intelligi de humanitate Chriſti, cui perſona verbi hypoſtatice unitur; ſed de ea, prout a perſona Verbi mente ſeparatur. Definitum eſt in ea eumdem Chriſtum Dominum, quatenus Deus eſt, eſſe æqualem Patri; quatenus vero homo eſt, Patre minorem ſecundum Orthodoxos recte prædicari; & tamen ejus humanitatem una cum Verbi perſona, eadem latria eſſe coadorandam. Joanni Irenico & ſcriptis Demetrii, quibus is error continebatur, dictum eſt anathema, quo comprehenſi ſunt multi clerici, qui ea legerant, nec reprobaverant. His canonibus, qui in ſynodico Græcorum deſcripti ſunt, ſubſcripſit Imperator.

Lucas patriarcha in alia ſynodo cum triginta Metropolitanis invalida declaravit matrimonia, quæ contrahuntur inter perſonas conſanguinitate conjunctas, quarum una eſt in ſexto, altera eſt in ſeptimo gradu. Hoc decretum lege confirmavit Manuel Imperator, qui præterea ſtatuit, ut majorum ſcelerum rei, ſi ad templum Sophiæ confugerent, cui jus aſyli conceſſerant præcedentes Imperatores, inde educti in carcere includerentur, niſi ſponte vitam monaſticam profiteri poſtularent, ad quam prius adigebantur. Demum Lucas clericis prohibuit, ne rebus temporalibus ſe immiſcerent, vel artes mechanicas profiterentur, alioquin ſuo gradu exciderent. Poſt duodecim annos ſedis obiit anno ſequenti, eique ſucceſſit Michael diaconus, & ſacelli præfectus, & ſummus philoſophorum.

Fridericus Imperator Romam capit.

XVIII. Fridericus vero Imperator totius Italiæ amiſſionem veritus, expeditionem decrevit, & ſtatim Raynaldum Colonienſem, & Chriſtianum Moguntinum archiepiſcopos intruſos cum ingentibus copiis præmiſit in Italiam. Ipſe vero menſe Novembri profectus, conventum generalem Longobardiæ apud Roncaliam coegit, in quo decretum eſt, ut Paſchalis antipapa ab omnibus defenderetur, & Alexander a pontificatu dejiceretur. Imperator, finito colloquio, die decima ſexta menſis Januarii, anno milleſimo centeſimo ſexageſimo ſeptimo, cum conjuge ſua & toto exercitu, Romam verſus profectus eſt, & ab urbibus, quæ erant in ejus itinere, obſides & magnas pecunias exegit. Romam præmiſerat quoſdam principes ad Romanos infeſtandos, eiſque præfecerat Chriſtianum Moguntinum. Romani vero paucitatem hoſtium videntes, & de abſentia Imperatoris audaciam capientes, ex urbe egreſſi, non procul ab ea pugnam cum adverſariis audacter ineunt: ſed ab his viriliter profligati ſunt, & plures vel occiſi, vel captivi facti fuerunt. Quod ubi cognovit Imperator, relicta cujuſdam caſtelli obſidione, feſtinus venit cum exercitu, & caſtra ſua juxta Romam collocavit, Nono Kalendas Auguſti. Accidit autem, ut per quaſdam viles perſonas omnia, quæ erant circa monaſterium ſancti Petri, cum aliquanta parte ejuſdem eccleſiæ concremarentur. Sed nullo reſiſtente, quia omnes ſe infra Lateranum, & in aliis munitionibus receperant, monaſterium ſancti Petri, quod adhuc a quibuſdam cuſtodibus tuebatur, armata manu aggreſſi, juſſu Imperatoris, occiſis aliquantis, qui deſuper defendebant, & reliquis in deditionem acceptis, effregerunt.

CHRISTI AN. 1167.

Acerb. Moren. Chron.

Chron. Reicherſperg.

Acerb. Moren.

Dum hæc in Romania geruntur, Imperatoris procuratores ſuper Lombardos iniquius ſolito ſævientes, tam gravibus contumeliis eos affligebant, ut nullo modo ſic gravatos ſe vivere poſſe exiſtimarent. Itaque Longobardiæ civitates habito conſilio decreverunt magis mori cum honore, quam miſerabiliter vivere, illudque pactum cum juramento inter ſe firmaverunt, ut quælibet civitas alteram adjuvaret, ſi Imperator vel ejus procuratores eam moleſtarent, ſalva tamen Imperatoris fidelitate. Terminum etiam ſtatuerunt, in quo omnes Mediolanum pergerent & reædificarent, ibique manerent donec Mediolanenſes ſecure conſiſtere poſſent. Mediolanenſes igitur die quinta Maji ejuſdem anni intraverunt civitatem ſuam, erectiſque mœnibus, aliiſque civitatibus gratias referentes, in domos ſuas redire conceſſerunt.

Lombardorum rebellio.

Joann. Sareſber. epiſt. 89. alias 84.

Alexander Papa tunc Romæ coacta ſynodo, Italos & omnes, qui Friderico ex cauſa Imperii religione juriſjurandi tenebantur adſtricti, a fidelitate ejus abſolvit .... Abſtulit etiam ei regiam dignitatem, ipſumque anathemate condemnavit: & inhibuit auctoritate Dei, ne vires ullas amodo in bellicis congreſſionibus habeat, aut de Chriſtiano aliquo victoriam conſequatur, donec fructus pœnitentiæ condignos operetur. In quo ſecutus eſt exemplum Gregorii VII. deceſſoris ſui. Et dominus Galdinus de Laſcola, Mediolanenſis civis & clericus, qui quidem cancellarius domini Ribaldi, & domini Huberti de Pirovano, Mediolanenſium archiepiſcoporum, per multos annos fuerat, & in locum jam dicti Huberti ad archiepiſcopatum Mediolani fuerat ſublimatus ab Alexandro Papa, in Lombardia ipſius legatus conſtitutus, expulſis epiſcopis ſchiſmaticis, Catholicos reſtituit, & omnes Alexandro Papæ firmiter adhæſerunt. Et Guichardus Lugdunenſis archiepiſcopus ab Alexandro Papa conſecratus, eccleſiam & civitatem ſuam recepit. Hæc omnia cum ad Imperatorem perveniſſent, palam ſe habere pro nihilo monſtravit: tamen hæc clam graviter accipiens, vehementer doluit: ſed a cœptis non deſtitit. Et poſtquam eccleſiam ſancti Petri, & ejus munitionem occupavit; Paſchalis, qui Viterbii commorabatur, Romam celeriter venit, & in eccleſia ſancti Petri inthronizatur: & poſtea jubente Imperatore, quoſdam electus in epiſcopos conſecravit: & die Dominica proximo trigeſimo die Julii, cum ſuis cardinalibus Miſſam honorifice celebravit; & in capite Imperatoris circulum aureum impoſuit. Sequenti vero die Martis Imperatorem, & Beatricem ejus conjugem coronis ex auro puriſſimis, & multis pretioſiſſimis gemmis coronavit, in ipſa ſancti Petri eccleſia.

Morenæ continuatio.

Ibid. Chron. Reichers.

Ibid.

Alexander Pontifex inter hæc, relicto Lateranenſi palatio, in munitiſſimam turrim Frangipanum, quæ intra urbem erat, ſe recipiens, ſuſcepit nuncios Willelmi junioris Siciliæ regis, qui nuper patri mortuo ſucceſſerat, auditiſque Friderici conatibus, pecunias & triremes ad Papam miſerat, quibus eriperetur

Romam capit Fridericus.

e pericu-

Digitized by Google

CHRISTI AN. 1167. a periculo. Alexander vero remiſſis triremibus, pecunias diviſit inter Romanos ſibi fideles. Fridericus autem Romam expugnare cum non poſſet, ad dolos converſus, Romanis propoſuit, optimum eſſe, ut tam Alexander, quam Paſchalis renuntiarent pontificatui, & tertius quidam de utriuſque partis conſenſu eligeretur: hacque conditione ſe firmam pacem daturum eccleſiæ, & liberam in perpetuum Romani Pontificis electionem clero relicturum promiſit. Quod cum approbaret populus efflictus, & pro executione inſtaret, Alexander, conſilio cum epiſcopis & cardinalibus habito, ſecreta fuga eludens technas Imperatoris, habitu peregrini pauperis Roma cum paucis exiit, Cajetamque pervenit, ibique habitu pontificali reſumpto, Beneventum ſe recepit. Romani ejus fuga cognita, cum Imperatore fœdus inire, Paſchalem pro Papa ſe habituros jurejurando promittentes, ac omnes pariter, præter Frangipanos, & quam plures alios nobiles Romanos, qui maximas turres ac domos munitas in urbe habebant, fidelitatem fecere Imperatori. Sed die ſecunda Auguſti, cum maxima cœli ſerenitas eſſet, ſtatim mirabiliter pluere cœpit, deinde ſerenitas maxima rediit: & ſtatim infirmitas ſuper Imperatoris exercitum talis excrevit, ut pedites & equites turmatim morerentur, & vix ſepeliri poſſent. Qui autem mane ſani per viam ambulabant, non multo poſt vel incedendo moriebantur. Hac peſtilentia periere fere univerſi principes tam eccleſiaſtici, quam ſæculares, & inter eos Fridericus Bavariæ dux, filius Conradi Imperatoris, & Colonienſis archiepiſcopus, & epiſcopi nuper ab antipapa ordinati cum magna multitudine nobilium. Mortuus eſt cum aliis Acerbus Morena, patria Lodienſis, cujus chronicon hic deſiit: præſens aderat huic expeditioni, ejus relationem ſecuti ſumus. Fridericus Imperator ſic amiſſo exercitu, Roma diſcedere compulſus, Paſchalem Viterbium remiſit, cum Romanis obſidibus: ipſe vero cum Lucam perveniſſet, comitante ſemper mortalitate, prohibitus eſt a Lombardis, ne regionem ſuam attingeret. Itaque profugus per
CHRISTI AN. 1168. aſpera montium cum paucis pervenit Papiam: & paulo poſt expulſus ab univerſa Lombardia, trans Alpes fugere coactus, anno que milleſimo centeſimo ſexageſimo octavo in Germaniam ſe recepit. Paſchalis vero ſe incluſit in turre Stephani Theobaldi. Anno ſequenti inde egreſſus, cum eccleſiam ſancti Petri occupaſſet, cancri morbus in renibus ejus apparuit, atque cum pulmonis anhelitu tamdiu emiſit ſaniem fœtidam, donec infelicem ſpiritum exhalavit impœnitens, die vigeſima Septembris. Ejus fautores in ejus locum ſubrogarunt Joannem abbatem Strumienſem, quem Imperator approbavit.

Legati pro cauſa Thomæ Cantuar. XIX. Interea legati, quos Alexander pro Thoma Cantuarienſi cum rege Angliæ reconciliando miſerat, jam circa finem æſtatis præcedentis in Galliam pervenerant. Poſt eorum diſceſſum, cum rumores, quos ſparſerat Joannes de Oxonia, ſcilicet eos miſſos ad Thomæ depoſitionem, ad Papam perlati fuiſ-
L. 2. ep. 13. ſent; legatis ſuis præcepit, ut eum per literas ſuas conſolarentur, & omnem ab animo ejus amaritudinem & ſuſpicionem tollentes, cum Henrico regi imprimis reconcilient, & plenam inter eos pacem componere omnimodis intendant, & quanta potuerint ad hoc ſollicitudine elaborent. Ita quod ei & eccleſiæ ejus antiqua jura & libertates integre ſervent, & ne ullatenus intrent in Angliam, niſi archiepiſcopus Regi primitus integre reconcilietur. Alioquin, inquit, ſuper nobis & vobis detrahetur plurimum. Audierat enim Francorum regem his rumoribus vehementer fuiſſe commotum. Aliis literis eumdem Regem deprecatus eſt, ut archiepiſcopi reconciliationem cum Angliæ rege procuraret; quæ ſi perfici non poſſet, gratum haberet, ſi Thomas ut legatus vices ſuas exerceret in Gallia: & ſuper his voluntatem ſuam ſtudeat intimare, & interim hoc ſecretum ſervet.

L. 2. ep. 9. Wilielmus Papienſis Papæ legatus ſuo & Ottonis cardinalis ſui collegæ nomine Thomæ ſuum adventum ſignificavit, excuſans, ſi prius nonnihil ab eo pro temporis neceſſitate viſus ſit alienus, promittenſque ſe ejus cum Rege cauſam ſine perſonarum acceptione terminaturum, eumque hortatur, ut quæ amplioris diſſidii cauſas generare ſolent, attentius e-
Epiſt. 11. & 12. vitet. Thomas ei reſpondit: non credimus vos ad hoc veniſſe; nec certe vos ad hoc ſuſcipimus, multis ex cauſis, quas loco & tempore opportuno manifeſtabimus: hujuſmodi literas conſilio Joannis Saresberienſis ſuppreſſit ut amariores. In aliis poſtea ſcripſit hæc atrociora: Non credebam me tibi venalem proponendum emptoribus, ut de ſanguine meo comparares nomen & gloriam. Alius tibi curandus eſſet proventus, ſi non ſtatus tui nimis periculoſe oblitus, fortunæ ludibria penſares diſſimiliter. Prius (CHRISTI AN. 1168.)
Epiſt. 13. tamen ad eumdem alias dederat leniores. Item ad legatum Ottonem cardinalem amicitiæ & grati animi ſignificatione plenas dedit. Memoriter tenemus, inquit, quoniam ex quo noſtri notitiam habuiſtis, propter Regum amorem nullatenus nos voluiſtis deſerere, aut pro alicujus emolumenti cupidine nos a
Epiſt. 15. & 16. dilectione veſtra alienare. Dein hortatur ut inter ſe & Regem pacem conciliet. Joannes autem Saresberienſis cum Thoma conjunctus, ideoque pariter exul, ex quibuſdam rumoribus in eoſdem legatos intemperantius invehitur. Bellum inter Franciæ & Angliæ re-
2. ep. 54. ges innovatum eſt propter Toloſam. Papa legatis ſuis mandavit, ut pacem inter eos redintegrare quamprimum modis omnibus ſtuderent. Et rurſus eis prohibuit, ne in regnum Angliæ intrarent, vel de negotiis ejuſdem regni tractarent, & præſertim de conſecrationibus epiſcoporum aliquid efficerent, *niſi prius* Thomas Cantuarienſis Anglorum regi ex integro reconcilietur.

Legati cum Regis & Thomæ animum privatis colloquiis pertentaſſent, colloquium pro octava ſancti Martini indicunt inter Giſortium & Triam, in Franciæ & Normanniæ finibus. Solus Rotomagenſis ar-
2. Epiſt. 27. & 28. *Giſortii colloquium.* chiepiſcopus legatos comitabatur. Thomas Cantuarienſis venit cum ſuis exulibus. Legati multa propoſuere de charitate Papæ, & de ejus pro Thoma ſollicitudine,... de neceſſitate Eccleſiæ... de amore & beneficiis, quibus Angliæ rex Thomam prævenerat, & de honore, quem ſemper ei exhibuit: adjecerunt etiam querelas & injurias, quibus Rex ſe læſum ab eo conquerebatur, imponens ei inter cætera, quia Francorum regis bellum ei excitaverat; quærentes conſilium, quomodo tantam indignationem placare poſſent; quia ſine multa humilitate, & moderatione, & exhibitione honoris noverant tantis periculis remedium adhiberi non poſſe. Thomas conſilio cum ſuis habito, poſt gratiarum actionem Papæ & legatis debitam, reſpondit ſe omnem humilitatem exhibiturum & honoris & reverentiæ quantumcumque poſſet: ſalvo honore Dei, & libertate eccleſiæ, & honeſtate perſonæ ſuæ, & poſſeſſionibus eccleſiæ. Et ſi eis aliquid videretur adjiciendum, aut demendum, aut immutandum, rogavit, ut ei conſilium darent, habens acquieſcendi propoſitum, ſalva conditione profeſſionis & ordinis. Rurſus ab eo quæſitum eſt, an vellet promittere obſervantiam conſuetudinum, quibus Regis deceſſores uſi ſunt, & ſic ſopitis omnibus querelis, redire in gratiam Regis, & recipere ſedem ſuam & adminiſtrationem, & pacem ſibi & ſuis. Thomas reſpondit: nullum deceſſorum ſuorum ab aliquo Regum ad hanc profeſſionem fuiſſe arctatum, neque ſe, Deo authore, permiſſurum unquam, ut obſervet conſuetudines, quæ legi Dei patenter adverſantur, ſedis Apoſtolicæ convellunt privilegium, eccleſiæ perimunt libertatem, & quas Papa Senonis condemnavit. Interrogatur, an ſaltem diſſimulationem & tolerantiam vellet repromittere, vel non facta mentione conſuetudinum, ſedem ſuam recipere & pacem. Thomas reſpondit: Quod taciturnus ſpiritum prætendit conſitentis. Et ſi taciturnitate impetrata ceſſaret concurſio, authoritate legatorum interveniente, Rex ſuam in hac parte cauſam obtinuiſſe videretur... & malle ſe in exilio mori, quam in ſalutis ſuæ diſpendium, & eccleſiaſticæ libertatis præjudicium hanc inire pacem. Legati ſciſcitantur, an vellet eorum judicio ſtare ſuper his, quæ inter ipſum & Regem vertuntur: Ille reſpondit: cum ipſe & ſui plene fuerint ad omnia reſtituti, juri libenter pariturum, eorumque, quos Papa deſignaret, ſubiturum judicium.... Demum quæſitum eſt, an ſub eis judicibus vellet reſpondere epiſcopis, qui contra eum appellaverant.... Thomas certus quod plurimi fuerant hujus appellationis ignari, & multis diſplicebat, reſpondit ſimiliter, ſuper hoc nullum Papæ ſe recepiſſe mandatum; & cum illud receperit, conſulto reſponſurum. Die ſequenti Rex Chriſtianiſſimus legatos admittens ad colloquium, ſub religione ſacramenti purgavit innocentiam Thomæ Cantuarienſis, perhibens ei teſtimonium, quod ei conſilium ſemper dederat, ut pax ſerveretur, ſalvo honore utriuſque Regis.

Legati

Christi An. 1168.
2. ep. 6. & 28.

Legati profecti ſunt Argentheon, ut Angliæ Regi, qui eis ad duas leucas occurrit, in colloquio geſta manifeſtarent. Et ſequenti die venerunt ad ejus conſilium cum epiſcopis & abbatibus. Legati multa ſuppreſſere, vel temperavere, ex his quæ audierant: quemadmodum in ſua relatione teſtantur. Poſt duarum horarum moram, Rex cum eis egreſſus eſt uſque ad oſtium capellæ exterius, publice dicens: Utinam numquam amplius videam aliquem cardinalem. In vigilia S. Andreæ Rex ſummo mane venatum exiit. Epiſcopi vero convenerant ad ejus cameram, ibique habita deliberatione exierunt ad eccleſiam, juxta quam cardinales habebant hoſpitia: eoſque convocarunt; aſſidentibus duobus archiepiſcopis, Rotomagenſi & Eboracenſi cum pluribus epiſcopis & abbatibus. Londonienſis epiſcopus omnium nomine conqueſtus eſt, quod per Thomam ſtetiſſet, quominus pax fieret. Et quoniam, inquit, excommunicat antequam commoneat, ideo per appellationem prævenimus præcipitem ejus ſententiam: & hac appellatione ſe includit tota Anglia. Multas etiam adverſus eum accuſationes propoſuit: ſcilicet, quod debita Regi perſolvere nollet, eccleſias opprimeret, & ſi ejus interdicto paruiſſent, jam Rex, quem diffamabat, forte receſſiſſet a Romana eccleſia: Tandem quod indebitam ab eo ſervitutem exigeret, cogens breves ſuos deferre per Angliam, quamvis quadraginta curſores non ſufficerent: & quod a poteſtate ſua fere quadraginta monaſteria exemiſſet, & Londini decanum haberet, qui eorum cauſas decideret. Affirmavit præterea Regem relaxare interdictum de appellatione, ſcilicet ad Romanam curiam, quod propter pauperes clericos inſtituiſſet: eumque concedere, ut ſi civilis eſſet cauſa, coram civili judice contenderent; ſi autem eccleſiaſtica, coram ſuo judice. Saresberienſis & Wintonienſis epiſcopi, & archidiaconus & monachus eccleſiæ Cantuarienſis huic appellationi adhæſere. Omnes petierunt Apoſtolos, ſeu literas appellationis, & dati ſunt eis appellatorii. Cardinales die quinta Decembris a Rege deceſſere, qui ab eis petiit cum lacrymis, ut pro eo intercederent apud Papam, ut eum a Thoma liberaret. Cardinales poſt hæc archiepiſcopo Cantuarienſi authoritate Papæ & ſua prohibendo mandaverunt, ne de cætero; tum quia Papæ literis erat inhibitum, tum quia ſolemniter fuerat appellatum; in Angliæ regnum, vel perſonas, vel eccleſias aliquid gravaminis attentaret. Et rerum geſtarum relationem ad Papam tranſmiſere per clericum ſuum, quem duo Regis legati comitati ſunt. Sed in ea multa non reperiuntur, quæ in Thomæ literis ad eumdem leguntur, quibus in ſola Papæ audientia ſe judicari poſtulat. Acerbius de eccleſiarum oppreſſione conqueritur, quarum ſeptem reditus Rex uſurpaverat, atque pro iis epiſcopos ordinari non permittebat.

2. ep. 26.

Thomas legatos, quos ad ſignificandam appellationem miſerant epiſcopi, noluit admittere, quia cum iis, quos excommunicaverat, communicaverant. Legatis vero reſcripſit ſe ſcire, quatenus eis obedire teneretur, & facturum, authore Deo, quod Eccleſiæ

2. ep 47.

Dei noverit expedire. Aliis ad Alexandrum literis acerbiſſime de legatis conqueſtus eſt, qui ipſum ſuſpenderant ab omni authoritate, quam habebat in eccleſiis Angliæ & perſonis, quamvis ei promiſiſſet id numquam futurum; imprimis notat Willelmum legatum, cujus anima, inquit, tota effuſa fuit ab initio, & eſt in ruinam eccleſiaſticæ dignitatis, & veſtram, ut vel ſic fiat Principi gratus . . . Petimus itaque, ut placeat Sanctitati tuæ ſupervenienti morbo celerem adhibere medicinam, quatenus fiat omnibus in manifeſto, citra conſcientiam veſtram & mandatum iſta fuiſſe præſumpta. Demum in ſuis ad

2. ep 46.

cardinales literis adverſus Angliæ regem querelas iterat, eoſque hortatur, ut eccleſiæ oppreſſæ ſubveniant, ne eorum diſſimulatione creſcat principum audacia, exemploque Friderici Imperatoris, & regis Henrici, vaſtent eccleſiam & opprimant.

Alex. P. ep. 24.

Papa conceſſerat, ut quos Thomas excommunicaverat, inſtanti mortis periculo abſolverentur, promiſſa prius ſatisfactione, ſi convaleſcerent. Excommunicati, priuſquam navigarent in Normanniam, quaſi certa mors ex periculis navigationis adeſſet, Valenſis imperiti epiſcopi abſolutionem ſubripuere. Joannes Saresberienſis de ea fraude querelas ad Papam detulit, qui legatis præcepit, ut eos ad bonorum eccleſiaſticorum reſtitutionem compellerent, vel rurſus excommunicationi ſubjicerent. Quid egerint, priuſquam Romam redirent, non liquet.

Christi An. 1168.
Ibid. l. 2. ep. 31.

XX. Henricus Remenſis archiepiſcopus circa idem tempus novas & indebitas ſervitutes civibus imponere voluit, qui rebellantes multas ei injurias intulerunt. Ille viciſſim contra eos commovit Ludovicum Francorum regem fratrem ſuum, qui quinquaginta circiter domos diruit: cives poſtea domos nobilium archiepiſcopo faventium diruerunt. Demum cum eis pacem fecit, acceptis quinquaginta libris in recompenſatione damnorum, quæ in quadruplum excreverant. Henricus eo tumultu perſeverante profectus in Flandriam, ut comitis auxilium poſtularet, hic deprehendit Manichæos, qui vulgo Poplicani vocabantur: & per quaſdam obſervationes, quas habent, meliores apparebant, quam ſint. Archiepiſcopo ſexcentas argenti marcas obtulere, ut eos toleraret, quas non recepit. Quoniam igitur apud eum non patebat illis refugium, proclamarunt ad Romani Pontificis audientiam. Ludovicus rex Papæ ſcripſit, ut hanc hæreſim, quæ in his partibus altas egerat radices, evellendam ſui fratris arbitrio permittaret.

Duchesn. tom. 4. p. 7. 29.

Spicileg. tom. 3.
Manichæi in Belgio & Burgund.

Eodem tempore deprehenſi ſunt apud Vezeliacum hujuſmodi hæretici, & adducti in quæſtionem per ambages verborum tentabant velare ſuam hæreſim. Guillelmus abbas ſeparatos juſſit recludi, donec a ſupervenientibus epiſcopis convincerentur. Mediantibus Lugdunenſi & Narbonenſi archiepiſcopis, cum epiſcopo Nivernenſi & abbatibus, tandem convicti ſunt, quod ſolam divinitatis eſſentiam ore confitentes, omnia penitus Eccleſiæ ſacramenta evacuarent, baptiſmum ſcilicet parvulorum, Euchariſtiam, vivificæ crucis impreſſionem, exorcizatæ aquæ aſperſionem, baſilicarum ædificia, decimarum & oblationum remedia, conjugatorum connubia, monachorum inſtituta, clericorum & ſacerdotum omnia officia. Et cum inſtaret Paſchalis ſolemnitas anni milleſimi centeſimi ſexageſimi ſeptimi, adducti ſunt in medium maximæ multitudinis, quæ totum clauſtrum occupavit, ſtante Guichardo Lugdunenſi archiepiſcopo & Bernardo Nivernenſium epiſcopo, magiſtro quoque Galterio Laudunenſi epiſcopo, cum Willelmo Vezeliacenſi abbate. Itaque requiſiti de fide per ſingula capita, duo ſic ſe credere dixerunt, ſicut catholica credit Eccleſia, ſed ſequenti die cum aquæ probationem ſubiiſſent, unus adhuc reus judicatus eſt, qui virgis cæſus in exilium ejectus eſt. Alii ſeptem in ſuo errore pervicaces, id, populo poſtulante, igni traditi ſunt.

Rugianor. & Finlandorum converſio. apud Pag. ad 1164.

XXI. In Septentrionalibus regionibus, non parva incrementa habuit religio, converſione Finlandorum & Rugianorum, qui in Chriſtum crediderunt. Valdemarus Daniæ rex cum exercitu Rugiam inſulam ingreſſus, urbem primariam deditione recepit, ea conditione, ut traditis idolis, quæ comminuta ſunt, religionem chriſtianam cum baptiſmo reciperent. Jarcmarus Rugianorum princeps primus baptizatus eſt, popularibuſque ſuis præcepit, ut ſuum imitarentur exemplum, ſicque illi populi anno milleſimo centeſimo ſexageſimo octavo facti ſunt Chriſtiani. Abſalon Roſchildenſis, & Berno Mecleburgenſis epiſcopus, qui Regem in ea expeditione comitabantur, pro ſtabilienda hac nova chriſtianitate plurimum laborarunt. Duodecim ædificatæ ſunt eccleſiæ, quibus attributi ſunt agri & reditus, qui prius ad Idolorum templa pertinebant, ac in iis conſtituti presbyteri, qui novam hanc plantationem excolerent.

Ibid.

Valdemarus rex legatos cum literis ad Papam miſit, ut ſancti Canuti junioris, patris ſui & martyris, canonizationem poſtularent, atque ut Rugianorum inſula Roſchildenſi epiſcopo, quoad ſpiritualia ſubjiceretur: erat quippe anguſtior, quam ut proprium haberet epiſcopum. Epiſcopi quoque & optimates Papæ pro utroque ſupplicarant: Alexander annuit. Anno ſequenti legati in patriam redeuntes, literas referunt a Pontifice, quibus S. Canutum juniorem ut martyrem ſacris honoribus venerari concedebat: & prælationem inſulæ Rugienſis in ſpiritualibus Abſaloni Roſchildenſi ejuſque ſucceſſoribus indulſit in perpetuum. Datæ ſunt Beneventi ſecundo Nonas Novembris, anno milleſimo centeſimo ſexageſimo octavo. Quocirca Rex omni Danica nobilitate ſub edicto Ringſtadium evocata circa feſtum ſancti Joannis Baptiſtæ, parenti ſacros honores conceſſos celebrare conſtituit.

CHRISTI AN. 1168. Helmodus presbyter & canonicus Butronicaſis hiſtoriam converſionis Sclavorum ad Chriſtum, a temporibus Caroli Magni uſque ad hæc tempora perduxit. " De omni natione Sclavorum, inquit, ſola Rugianorum gens durior cæteris, in tenebris infidelitatis uſque ad noſtra tempora perduravit, omnibus inaccaſſibilis propter maris circumjacentia. Tenuis autem fama commemorat, Ludovicum Caroli Magni filium olim terram Rugianorum obtuliſſe beato Vito in Corbegia, eo quod ipſe fundator extiterit illius monaſterii. Inde prædicatores gentem Rugianorum ad fidem convertiſſe feruntur, illicque oratorium fundaſſe in honorem beati Viti Martyris. Poſtmodum vero ubi Rugiani, mutatis rebus, ad idololatriam redierunt, eorum error factus eſt pejor priore, nam ſanctum Vitum, quem nos ſervum Dei confitemur, pro Deo colere cœperunt, fingentes ei ſimulacrum maximum. Adeo autem hæc ſuperſtitio apud eos invaluit, ut Zuante Vith Deus terræ Rugianorum inter omnia numina Sclavorum primas obtinuerit, clarus in victoriis, efficax in reſponſis. „ Finlandos pariter ſubegit, & ad Chriſti fidem adduxit Ericus Suecorum rex.

Ibid.

Hiſt. Brem. archiep. Hartvicus Bremenſis archiepiſcopus menſe Octobri ejuſdem anni mortuus eſt. Clerus in duas partes diviſus eſt; alii Siſridum Alberti marchionis Brandeburgenſis filium; alii autem Otbertum decanum elegerunt. Saxoniæ dux utrumque, ne poſſeſſionem iniret, prohibuit. Imperator non multo poſt Bambergæ curiam habuit: hic ea duplici electione rejecta, Balduinus præpoſitus Halberſtadienſis authoritate ejuſdem ducis in eam ſedem intruſus eſt, atque a ſchiſmaticis conſecratus, ab antipapa pallium recepit. Siſridus factus eſt epiſcopus Brandeburgenſis.

Chronog. Reicherſ. Conradus Salisburgenſis archiepiſcopus, filius ſancti Leopoldi marchionis Auſtriæ, & frater Ottonis Friſingenſis, cui doctrina & pietate perſimilis fuit, die vigeſima octava Septembris, dolore calculi laborans migravit ad Deum: multa gravamina paſſus eſt a fratruele ſuo Friderico Imperatore ob defenſionem eccleſiæ, & poſt plurimas infeſtationes iniquorum hominum contra eum & eccleſiam ſuam pro juſſu Imperatoris ſævientium, tandem adjutorio Dei ſopitis omnibus, qui adverſus eum arma tulerant, eos in gratiam receptos, ab excommunicatione quoque, qua eos alligaverat, abſolvit. Communi electione cleri & plebis electus eſt in ejus locum Adalbertus regis Bohemorum filius, diaconus adoleſcens, & in die feſtivitatis omnium Sanctorum in cathedrali eccleſia inthronizatus eſt. Anno ſequenti conſecratus ab Uldarico patriarcha Aquilejenſi, pallium ab Alexandro Papa petiit, & accepit.

In Quadrag. c. 25. XXII. Ludovicus Francorum rex Papæ literis ſollicitatus, ut pro reconciliatione Thomæ Cantuarienſis tum Angliæ rege pacis mediatorem ſe interponeret, cum in quodam cum eodem Rege colloquio pacem compoſuiſſet, uſus opportunitate Thomam evocat, Henricoque regi ſuggerit, archiepiſcopum ſuo ſe arbitrio velle committere, qui præſentiam ejus ſic gratius acceptavit. Thomas ad pedes Regis abjectus dixit: Domine rex, totam cauſam, unde inter nos orta eſt diſſenſio, tuo committo arbitrio, ſalvo honore Dei. (Vix multorum ſuaſionibus adduci potuerat, ut regiæ clementiæ ſe committeret.) Rex his verbis offenſus, multis ipſum contumeliis afficiens, ait regi Franciæ: Domine mi, attende, ſi placet. Quidquid iſti diſplicuerit, dicet honori Dei eſſe contrarium, & ſic ſua & mea omnia ſibi vindicabit. Sed ne videar honori Dei reſiſtere, hæc offero. Multi fuerunt ante me reges in Anglia: multi fuerunt ante eum archiepiſcopi Cantuariæ, magni & ſancti viri. Quod igitur anteceſſorum ſuorum major & ſanctior fecit anteceſſorum meorum minimo, hoc mihi faciat, & quieſco. Acclamatur undique: Rex ſatis ſe humiliat. Franciæ rex adjecit: Domine archiepiſcope, vis eſſe major ſanctis viris? Quid dubitas? Ecce pax præ foribus. Thomas reſpondit: verum eſt, anteceſſores noſtri multo meliores fuerunt, & majores: ſinguli autem ſuis temporibus, etſi non omnia ſe adverſus Deum extollentia, quædam tamen reſecarunt ..... nec ſi aliquis eorum tepuit, vel exceſſit in aliquo, ejus exemplum ſequi tenemur ..... Patres noſtri paſſi ſunt, quia Chriſti nomen tacere noluerunt. Et ego, ut hominis gratia reſtituatur, Chriſti honorem debere ſupprimere? abſit. Utriuſque magnates adverſus eum inſurrexerunt, objicientes, quod arrogantia ſua pacem impediret; & comes unus palam dixit: Quia archiepiſcopus utriuſque regni conſilio & voluntati reſiſtit, de cætero neutrius dignus eſt auxilio: ſed ejectum ab Anglia non recipiat Francia. CHRISTI AN. 1168.

Ibid. c. 26. Soluto colloquio, Reges receſſerunt, nec ſalutantes, nec a Thoma ſalutati. Aulici multa in faciem ei objecerunt, ſcilicet, quod ſemper fuiſſet ſuperbus, ſapiens in oculis ſuis, & propriæ ſemper ſectator voluntatis & ſententiæ. Thomas tacens receſſit, & regem Francorum ſequebatur, & cum eo hoſpitatus eſt in caſtro, qui dicitur Mons mirabilis. Rex eum pro more non inviſit, viaticum tamen per ſervientes aulicos abundanter providit. Senonas tertio die pervenit; hic cum ſuis in hoſpitio dum confabularetur, & quærerent, quo poſſent divertere: Archiepiſcopus dixit: Deo noſtri curam committimus. Et quia utriuſque regni nobis præcluditur aditus, nec ad Romanos latrones nos expedit recurrere; alia eſt nobis via procedendum. Audivimus circa fluvium Ararim uſque ad partes Provinciæ liberaliores eſſe homines: ad hos ego, & unus mecum ibimus. Hæc eum diceret, Franciæ rex eum ad curiam vocat. Rex triſtis & non aſſurgens de more eum recepit. Poſt aliquod tempus Rex cum lacrymis ſe projecit ad pedes archiepiſcopi, qui ſe inclinavit, ut eum erigeret. Rex gemens ait: Vere, Domine mi pater, tu ſolus vidiſti; nos omnes cæci ſumus, qui contra Deum tibi dedimus conſilium in tua cauſa, ad nutum hominis honorem Dei remittentes. Pœniteo, pater, & graviter pœniteo. Ignoſce ergo, & ab hac culpa me abſolve. Sed & Deo & tibi regnum meum expono, & promitto, quod tibi vel tuis non deero, quamdiu Deo authore viveris. Thomas, Rege abſoluto, Senonas reverſus eſt in gaudio, ubi rex Franciæ ei regaliter exhibuit neceſſaria uſque ad ejus regreſſum in Angliam.

Ibid. c. 28. Angliæ rex hæc ut audiit, Franciæ regi mandavit, ſe mirari plurimum, quomodo contra eum faveret archiepiſcopo, qui pacem tam arroganter rejecit, quam ei obtulerat paratus ad omnem juſtitiam, eumque rogavit, ut e regno ejiceret. Rex reſpondit nunciis: Si Rex veſter conſuetudines, quas vocat avitas, licet minus, ut dicitur, legi divinæ congruas, non vult abrogari; mihi multo minus licet ſubvertere jus liberalitatis hæreditarium; conſuevit ſiquidem Francia miſeros omnes & afflictos, maxime pro juſtitia exulantes, recipere. Cujus honoris gratia, Deo propitio, me vivente, Thomæ non denegabitur. Ludovicus rex Henrico regi erat infenſus, quippe qui pacem ejus interventu factam cum populis minoris Britanniæ non obſervaverat.

Thomas patientia cum nihil profeciſſet, voluit experiri, num cenſurarum terrore ſuos adverſarios ſaltem ad reſtitutionem compelleret. Gilbertum ſæpe commonuerat, ut eccleſias & beneficia Cantuarienſis eccleſiæ, quæ de manu Regis tenebat, reſtitueret. Ille ejus juſſa neglexerat. Itaque illum excommunicavit: & ſequentes literas ei direxit: Exceſſus veſtros, dum licuit, ſupportavimus ... ſed quia patientia noſtra ſemper abuſi eſtis ..... vos, urgente neceſſitate officii ..... anathematis ſententia percellentes excommunicavimus, & a corpore Chriſti, quod eſt Eccleſia, donec ſatisfaciatis, amputavimus. Præcipimus igitur in virtute obedientiæ, in periculo ſalutis, dignitatis, & ordinis, ab omnium fidelium communione abſtineatis. Gilbertus Londinienſis epiſcopus, quamvis appellaſſet, ab ingreſſu eccleſiæ abſtinuit. Aliis literis clero Londonienſi præcepit, ut a communione ſui epiſcopi penitus abſtineret, & alios ab eadem avocaret: Tum addit: Simili quoque ſententia eos, qui a nobis ſolemniter citati ſunt, niſi ſatisfecerint, condemnabimus, in die Aſcenſionis, ſcilicet Gaufredum Cantuarienſem archidiaconum, & Robertum vicarium ejus, Richardum de Velceſtre, Richardum de Luci, Wimarum Giffard, Adam de Chere, & eos qui ope vel conſilio domini Regis, vel mandato, vel propria authoritate, vel propria temeritate, noſtra, vel clericorum noſtrorum bona occupaverunt, & eos, qui ope vel conſilio domini Regis animum adverſus libertatem eccleſiæ, & innocentium proſcriptionem, & depopulationem inſtigaſſe noſcuntur ..... contra tergiverſationes malignantium, & appellationum ſubterfugia, ſedis Apoſtolicæ munimine tuti ſumus. Ac proinde ſuſpenſam a legatis ejus authoritatem ei Papa reſtituerat. Ibidem alios novem nominatim excommunicatos deſignat.

Matth. Pariſ.

L. 3. Ep. 39.

Ibid. Ep. 43.

Christi An. 1168. Thomas præterea egit apud Regem Franciæ & ejus optimates, ut de rebus in præcedenti colloquio geſtis ad Papam ſcriberent: quod ultro præſtitere.

Vit. Th. in Quadr. c. 29.

Gilbertus vero Londoniensis ad Regem Henricum querelas ſuas detulit, qui literis eum conſolatus, & ſupra modum exacerbatus, Reginaldum Saresberienſem & Randulphum Lavenſem Archidiaconos miſit in Italiam, ut Thomæ depoſitionem, vel ejus tranſlationem in aliam Eccleſiam modis omnibus ſollicitarent. Promiſit Mediolanenſibus tria millia marcarum, & murorum ſuorum validiſſimam reparationem, ut cum aliis civitatibus, quas corrumpere moliebatur, a Papa impetrarent dejectionem vel translationem Cantuarienſis Archiepiſcopi. Ob eamdem cauſam Cremonenſibus duo millia marcarum, Parmenſibus vero & Bolonienſibus mille promiſit. Alexandro Papæ obtulit, quod data pecunia liberaret eum ab exactionibus Romanorum, & decem millia marcarum adjiceret: concedens etiam, ut tam in Eccleſia Cantuarienſi, quam in aliis vacantibus in Anglia, paſtores ordinaret ad libitum. Sed quia fidem multa promiſſa levabant, & in precibus manifeſta continebatur iniquitas, repulſam paſſus eſt. Angliæ Rex quod per ſe impetrare non poterat, Regis Siculi viribus conatus eſt extorquere: ſed nec ille, licet ad hoc toto niſu Siracuſanus Epiſcopus, & Robertus comes de Baſſevilla multiplicatis intercesſionibus laboraverint, exauditus eſt pro ſua potentia, vel gratia, qua plurimum valebat in Eccleſia Romana.

Angliæ Rex fruſtra urget S. Thomæ depoſitionem.

Christi An. 1169. XXIII. Alexander Papa, qui nec Thomam deſerere, nec Angliæ regem bene de ſe & Eccleſia meritum, qui primus eum ſæviente ſchiſmate ſuſceperat, nimia ſeveritate in ſchiſma præcipitem agere volebat, voluit experiri, an miſſis novis legatis pacem redintegrare poſſet ... Itaque delegavit Gratianum ſubdiaconum, & magiſtrum Vivianum, urbis veteris archidiaconum, qui munere advocationis fungi ſolet in curia: eoſque ſacramenti religione aſtrinxit, quod præfinitos terminos non excederent, mandatis quoque adjiciens, ut a Regis ſumptibus abſtinerent, niſi pace Eccleſiæ impetrata: & ne ultra diem, qui eis præſtitutus eſt, aliquam faciant moram: eiſque duas tradidit Epiſtolas: prima eſt ad Sanctum Thomam, cui ſe Regi poſtulata denegaſſe ſignificat, & miſiſſe legatos, "per quos, inquit, & per literas noſtras ipſum commonemus, ut tibi pacem & gratiam reſtituens, te ad Eccleſiam tuam honorifice revocet; & tam tibi, quam eidem Eccleſiæ antiqua jura, & libertates, dignitates, & honores integre & illibate conſervet, & te & tua cum omni pace & tranquillitate eſſe permittat. Quapropter rogamus fraternitatem tuam, quatenus . . . ad recuperandam gratiam & amorem ſupradicti Regis, omnibus modis, quantum ſalvo ordine & officio tuo fieri poterit, elabores, & ejus ſatagas animum mitigare, illam patientiam, manſuetudinem, & benignitatem oſtendens, quod a nullo merito dici poſſit per te remanſiſſe, quominus gratiam illius plenius adipiſci debeas. Rogamus præterea prudentiam tuam, & volumus, ut uſque ad diſceſſum nunciorum noſtrorum, nec in Regem, nec in perſonas regni, aut regnum aliquam ſententiam proferas; & ſi forte, quod non credimus, jam protuliſti, ipſam uſque ad tempus illud ſuſpendas . . . ut ſic (Regi) omnem conquerendi occaſionem tollamus, & ejus duritiam tali modo vincamus. Si enim ſecus, quod abſit, contingeret, nos tibi authoritatem tuam nullatenus ſubtrahere volumus, ſed potius conſervare: cætera vero in ore nunciorum noſtrorum poſuimus." In literis ad Henricum Angliæ Regem, ejus petitiones honeſte rejicit, commendat legatos ſuos, & exorat, imo & in peccatorum remiſſionem ei injungit, ut Cantuarienſem Archiepiſcopum in gratiam ſuam clementer recipiat, & Deum in hac parte vincere ſuſtineat.

Ibid. & in Quadrip. c. 29.

L. 3. ep. 4.

L. 3. ep. 2.

L. 3. ep. 99. Thomas interim certis nunciis comperit quæ Rex Angliæ contra ſe moliretur. Itaque de Rege Angliæ & curia Romana literis apud Humbaldum Oſtienſem Epiſcopum aſperius conqueſtus eſt: Exaggeratiſque geſtis ejus adverſum ſe prioribus, addit: "Ecce, jam quinquennio poſſedit Epiſcopatum noſtrum, & omnium noſtrorum bona, item Lincolnienſem, Bathonienſem, Herefordenſem, Elienſem Epiſcopatus redegit in uſus proprios: Landavenſis Eccleſiæ poſſeſſiones fere omnes diſtribuit militibus ſuis: Bangorenſis, quæ jam fere decennio Epiſcopum non habuit, non potuit ordinari: Quid de Abbatiis dicitur, quas detinet? Nam illarum numerus incertus eſt. Et hoc quidem ſe licenter facere gloriatur jure conſuetudinum, quas Eccleſia Romana ab initio publice debuerat condemnaſſe cum authoribus & obſervatoribus ſuis, tanquam Deo inimicas." Deinde perſtringit quæ Rex nuper egerit in ejus dejectionem. Suadet, ut in Regem ſevere animadvertatur, & conteratur ejus malitiæ incentor Londonienſis Epiſcopus. "Credite, inquit, quia ejus ingenii homo eſt, ut non poſſit niſi ſuppliciis emendari ... Placeat itaque dignationi veſtræ, hæc ad mentem domini Papæ reducere, & pro more veſtro confirmare in ſubventione Eccleſiæ fratres noſtros, & impetrare, ut per noſtram tolerantiam paſſionum acquirat Apoſtolica ſedes Anglicanæ Eccleſiæ libertatem . . . Hæc ſunt nomina excommunicatorum, qui incorrigibiles & contumaces inventi, denunciati ſecunda denunciatione, Gaufredus Cantuarienſis Archidiaconus, Robertus vicarius ejus, Richardus de Velceſtre, Richardus de Luci, Willelmus Giffard, Adam de Cheringis.

Christi An. 1169.

XXIV. Fridericus Imperator die octava Junii, ejuſdem anni milleſimi centeſimi ſexageſimi noni, Bambergæ celebravit curiam generalem, cui interfuerunt Cardinales Caliſti tertii Antipapæ. Hic ex conſenſu omnium principum filium ſuum Henricum hujus nominis VI., in Regem electum & coronatum poſt ſe regnare firmavit. Ad curiam vocatus eſt Saltzburgenſis Archiepiſcopus, qui cum veniſſet illuc cum patre ſuo Bohemorum Rege, non admiſſus eſt ad præſentiam Imperatoris, qui Epiſcopatum ejus occupare jam decreverat. Et curia ſoluta, venit in Bavariam, ut eam vaſtaret & diſſiparet. Archiepiſcopus conſilio principum, & maxime Ducis Auſtriæ avunculi ſui, ut imminens Eccleſiis periculum averteret, Epiſcopatum ſuum Imperatori reſignavit, qui ſic eo potitus eſt.

Henricus Frider. filius coronatur.

Cronogr. Reichers.

Eodem anno obiit Hugo Senonenſis Archiepiſcopus, cui ſucceſſit Guillelmus Theobaldi comitis Campaniæ defuncti filius, frater Reginæ Franciæ Adelæ, qui erat Carnotenſis electus, ſed nondum Epiſcopus conſecratus. Hunc Senonis conſecravit Mauricius Pariſiorum Epiſcopus. Ille Thomæ Cantuarienſi & ſuis patrocinium, conſilium & auxilium præſtitit: non erat in clero Francorum qui eum prudentia & eloquentia antecederet.

Nang.

XXVI. Senonas poſt aliquot menſes advenere Papæ legati, ut expectarent Angliæ Regis reditum, qui in Guaſconia bellum gerebat, quemadmodum eis conſilium dederat Rex Francorum Ludovicus, cui Papæ literas reddiderant Auguſto menſe: inde profecti, die vigeſima quarta venerunt ad Damfront Normanniæ oppidum: eadem die Rex divertit ad eorum hoſpitium, & cum multo honore eos ſalutavit. Sequenti die Rex circa horam primam rediit ad hoſpitium nunciorum, & intraverunt cum eo cameram Sagienſis & Redonenſis Epiſcopi, & paulo poſt, Joannes decanus Saresberienſis, & Reginaldus Archidiaconus, & Archidiaconus Landavenſis. Et ſtantes uſque ad horam nonam colloquebantur, aliquando in pace, aliquando in rixa & tumultu. Rex volebat, ut excommunicati clerici jurarent bonorum Eccleſiæ Cantuarienſis reſtitutionem, priuſquam abſolverentur: multum de Papa conquerens. Cui dixit Gratianus: Domine, noli minari, nullas enim minas timemus, quia de tali curia ſumus, quæ conſuevit imperare Regibus & Imperatoribus. Tunc convocati ſunt omnes barones & monachi Ciſtercienſes, qui præſentes erant, & omnes fere de capella, eoſque Rex rogavit, ut teſtificarentur, quomodo reſtitutionem Archiepiſcopatus & pacis obtulerat: & tandem diſceſſit pacatior, promiſitque certum reſponſum ſe daturum poſt octiduum. Itaque pridie Kalendas Septembris Bajoci convenere cum Rege Rotomagenſis & Burdegalenſis Archiepiſcopi, & omnes Epiſcopi Normanniæ. Vigornenſis ſequenti tantum die venit. Et Papæ literas Regi obtulere nuncii, qui dixit: ſi quid de homine iſto fecero pro precibus domini Papæ, multas mihi debet habere grates. Rex ſequenti die conſilium cum ſolis nunciis habuit, petens, ut tres clericos ſuos præſentes abſolverent; quod cum nuncii ſe facturos inſtanter negarent: Rex equum aſcendit, & juravit, quod nunquam audiret neque Papam, neque alium de reſtitutione Thomæ. Epiſcopi tunc rogaverunt nuncios, ut pro amore Dei hoc facerent, quod non ſine ſumma difficultate conceſſerunt. Quo facto deſcendit

L. 3. ep. 6.

Angliæ Regis colloquium cum legatis.

L. 3. epiſt. 27.

CHRISTI AN. 1169. Rex, & cum eis habuit conſilium, & promiſit ſe Thomæ redditurum archiepiſcopatum, & pacem, & omnibus ſuis ſibus: ſed petiit, ut nunciorum unus iret in Angliam, & reliquos excommunicatos, quos inveniret, juxta littus maris, abſolveret, & alter iret ad archiepiſcopum; quod nuncii denegarunt. Rex iratus receſſit, dicens: Facite quod vultis, ego neque vos, neque excommunicationes veſtras appretior, vel dubito unum ovum. Epiſcopi accurrentes prius correptum placarunt, affirmantes ſe vidiſſe mandatum Papæ, quod omnes facerent, quidquid nuncii præciperent. Eorum precibus tandem placatus rediit: dicens: oportet me facere multum pro prece domini Papæ, qui dominus & pater meus eſt: & ideo reddo ei archiepiſcopatum ſuum & pacem meam, & omnibus qui cum eo ſunt. Tunc nuncii gratias egere. Et Rex adjunxit: ſi quid minus feci, cras ſupplebo.

Kalendis Septembris convenerunt circa meridiem, & poſt aliquam altercationem de juramento excommunicatorum, eo ventum eſt, ut tres præſentes extenta manu ad Evangelia dicerent, in verbo veritatis ſe facturos mandatum nunciorum. De rebus vero Cantuarienſis eccleſiæ, quas Rex donaverat, ſtatutum eſt, ut Thomas illas libere donaret iis, penes quos reſiderent. Sed cum Rex in forma pacis, quam ſcribebant epiſcopi, poni vellet, ſalva dignitate regni ſui: Gratianus negavit id ſe ulla ratione conceſſurum. Hora noctis tertia ſolutum eſt colloquium. Sed alter conventus die octava Septembris apud Cadomum indictus eſt.

Gratianus hanc formulam, ſalva dignitate regni, rejecit. Intelligebat quippe per eam evinci conſue-
L. 3. ep. 12. tudines, mutato duntaxat nomine, & omnem eccleſiæ Romanæ dignitatem eliminari ab Anglia. Nuncii cum prædictis archiepiſcopis & epiſcopis condicta die Cadomi convenere; Rex vero Rotomagum diverterat, ut Flandriæ comitem ſuſciperet. Ejus legati inſtitere pro rejecta formula, ſalva dignitate regni. Gra-
Epiſt. 15. tianus ſtatim intulit, addatur igitur, & ſalvis eccleſiæ libertatibus. Quod non admiſerunt. Tandem utraque pars ſequentem formulam admiſit: ut Rex concederet pro amore Dei, & domini Papæ, archiepiſcopum redire in Angliam, & archiepiſcopatum ſuum ita integre habere faceret, ſicut habuit, antequam exiret: & illis, qui cum eo, vel pro illis egreſſi ſunt, ſimiliter ſua redderet. Rotomagenſis Regi ſuaſit, ut ſuum ad hoc non dubitaret accommodare aſſenſum: quandoquidem nec ejus honori, nec ejus utilitati congrueret, ut legati ſine ſpe pacis recederent. Sed ei diſplicuit omiſſio clauſulæ, & conceptam ab epiſcopis formam non admiſit; idque declaravit nunciis, qui ad eum venerant. Illi ſtatim archiepiſcopis præcepere, ut pro ſua erga Papam fidelitate, denunciarent excommunicatis, quos abſolverant, ut niſi infra feſtum ſancti Michaelis pax reformata eſſet, ne-
L. 3. ep. 37. quaquam exinde collatæ abſolutionis beneficio fruerentur, ſed ſententiam excommunicationis obſervarent, quemadmodum juraverant.

L. 3. ep. 27. Nuncii tamen ex conſilio epiſcoporum ad Regem miſerunt magiſtrum Petrum, Papienſem archidiaconum, ut ei clementer ſupplicaret, ut in exequenda pace inter ipſum & dominum Cantuarienſem juxta tenorem literarum Papæ, quas receperat, preces admitteret, ex parte Papæ affectuoſiſſime rogaret. Qui cum honeſte fuiſſet receptus, indecenter dimiſſus eſt.
L. 3. ep. 20. Rex alios legatos ad Papam direxit cum literis, in quibus affirmabat, ejus nuncios, hanc clauſulam, ſalva dignitate regni ſui, ſine contradictione recepiſſe, & ſequenti die conceſſis ſtare recuſaſſe; orabatque Papam, ut ſuæ dignitati conſuleret, excommunicatos abſolveret, & Thomam ab aliorum excommunicatione prohiberet: ſin minus, aliter ſuæ ſecuritati & dignitati ſe proſpicere coactum iri. Id ubi primum nunciis innotuit, Vivianus ex collegæ conſenſu geſtorum relationem direxit ad Alexandrum, orans ne uſque ad ſuum reditum regiis legatis crederet. Regis poſtulationem Thomæ quoque repræſentarunt, qui reſpondit, ſe dignitatem regni libenter conſervaturum, ſalvo ordine ſuo, & fidelitate Romanæ Eccleſiæ.

Angliæ Regis edictum. Gratianus Romam rediens comitem habuit Guillelmum Senonenſem archiepiſcopum, qui eo proficiſcebatur, ut pallium poſtularet. Angliæ rex timens
Vit. Th. p. 167. ne legatum ſuum in ſuis provinciis Cismarinis cum Papa conſtitueret, miſit in Angliam Gaufredum Ri-
L. 3. ep. 65. dellum, & Richardum Pictavienſem archidiaconum, cum aliis officialibus, & præcepit, ut omnes epiſcopi Londoniæ convenirent, præſtarentque cautionem de ſervando ſequenti ejus edicto. “Si quis inventus fuerit literas ferens domini Papæ, vel aliquod mandatum archiepiſcopi Cantuarienſis, continens interdictum chriſtianitatis in Anglia, capiatur, & de eo ſine dilatione juſtitia fiat, ſicut de traditore Regis & regni. Nullus clericus, vel monachus, vel laicus permittatur transfretare, vel redire in Angliam, niſi de tranſitu ſuo habeat literas juſtitiæ, vel de reditu ſuo literas domini Regis; ſi quis aliter inventus fuerit agens, capiatur & incarceretur: ne aliquis appellet ad Papam vel archiepiſcopum: ne aliquod placitum teneatur de mandato Papæ, vel archiepiſcopi: vel aliquod mandatum in Anglia ab ullo homine accipiatur: ſi quis inventus fuerit aliter agens, incarceretur. Sub eadem pœna interdictum eſt, ut nullus ferat aliquod mandatum clerici vel laici Papæ, vel archiepiſcopo. Si epiſcopi, vel clerici, vel abbates, vel laici ſententiam interdicti tenere voluerint, ſine dilatione de terra ejiciantur, & tota eorum cognatio .... & omnia eorum in manu Regis ſaiſiſentur, ſicut & omnia quæ ſunt domino Papæ vel archiepiſcopo ſervientium. Omnes clerici, qui reditus habent in Anglia, ſint ſummoniti per omnes comitatus, ut infra tres menſes veniant in Angliam... Et ſi non venerint, reditus eorum in manu Regis capiantur. Et denarii beati Petri non reddantur ulterius Apoſtolico, ſed ſerventur in theſauro Regis, & expendantur ad ejus præceptum.”

Nullus epiſcoporum vel abbatum in illo conciliabulo comparere voluit. Vintonienſis epiſcopus publice proteſtatus eſt, ſe mandatis apoſtolicis, & eccleſiæ Cantuarienſis, cui ex profeſſione fidem & obedientiam deberet, quoad viveret, per omnia pariturum, & ut idem facerent, clericis ſuis indixit. Eum imitatus eſt epiſcopus Exonienſis, & ſe in religioſorum collegio recepit. Norvicenſis, licet prohibitus ex parte Regis, præſentibus officialibus, excommunicavit comitem Hugonem, & alios, prout ei Papa præceperat, & baculum paſtoralem ſuper altare poſuit, dicens ſe viſurum, quis in res eccleſiæ ſuæ manus extenderet, ingreſſuſque clauſtrum cum fratribus vixit. Ceſtrenſis ſe pariter facturum imperata declaravit, & ſeceſſit in Valliam. — Ibid.

Guillelmus Senonenſis archiepiſcopus, aliique Gal- L. 3. ep. 88. & ſeq.
liarum epiſcopi, tot malorum authorem apud Papam accuſarunt Gilbertum Londonienſem, qui ambitione depravatus, Angliæ primatum ambiebat, & Regis authoritate nitebatur evertere Cantuarienſem eccleſiam, ut ejus dignitas ad Londonienſem transferretur eccleſiam, cui ex primæva inſtitutione debitam eſſe male contendebat; ei tamen teſtitebant alii epiſcopi. Papam hortabantur, ut illius depoſitione ejus malitiam contereret, nec parceret ejus fautoribus excommunicatis, eique commendant Thomam Cantuarienſem, cujus patientiam maxime laudant.

XXVI. Henricus Angliæ rex a Guillelmo Seno- L. 3. ep. 61.
nenſi ſibi magis ac magis timens, ne per eum cogendus eſſet ad pacem, aut cum magno ſui ſuorumque diſpendio perpetuam ignominiam ſubiturus: quod aperte fatebatur. Itaque Magiſtrum Vivianum per ſuas & Rotomagenſis archiepiſcopi literas evocat, eique corporaliter fidem dedit, quod in pace Eccleſiæ reformanda domini Papæ mandatum, & ipſius conſilium ſequeretur. Fecit & literas ſigillari ſigillo ſuo, quas oſtendit, promittens quod pro amore domini Papæ, Thomæ redderet Cantuarienſem eccleſiam, & ablatas ei & ſuis poſſeſſiones, & pacem, & ſecuritatem. Et inter eos convenit, ut ad colloquium, quod cum Rege chriſtianiſſimo habiturus erat apud S. Dionyſium, omnes venirent. Franciæ rex & Vivianus Thomam licet repugnantem compulerunt venire Pariſios, ut pax ejus de vicino commodius tractaretur. Vivianus inſtanter egit apud Regem, ut impleret promiſſionis fidem; ſed reſiliit more ſuo, & talem ſe exhibuit, ut Vivianus palam diceret, quod hominem tam mendacem ſe vidiſſe non recordaretur: & coram eo ejus duplicitatem arguit, conquerens, quod ejus dolis captus fuiſſet.

Thomas occurrit Angliæ regi, dum recedens prope Ibid.
montem martyrum tranſiret, petens per Rotomagenſem & Sagienſem epiſcopos, ut ei & ſuis pro amore Dei & domini Papæ gratiam ſuam, pacem, ſecuritatem, poſſeſſiones & ablata reſtitueret, affirmantes eum paratum eſſe illi exhibere quidquid archiepiſco-

Digitized by Google

CHRISTI AN. 1169. piſcopus principi debet. Ille reſpondit: ſe libenter remittere offenſas & querelas, ſi quas contra eum haberet. Et de his quæ proponere vellet adverſus eum, paratum eſſe ſtare dicto curiæ domini ſui Regis Francorum, vel judicio Eccleſiæ Gallicanæ, aut ſcholarium Pariſienſium. Thomas reſpondit, ſe curiæ Regis, vel Eccleſiæ Gallicanæ non refutare judicium. Malle tamen, ſi illius ſederet animo, cum illo amicabiliter componere, quam litigare. Et ſi Eccleſiam & poſſeſſiones ſibi & ſuis vellet reſtituere, & gratiam, & pacem, & ſecuritatem ei præſtare in oſculo pacis, ſe paratum eſſe hæc recipere. Poſtulavit etiam ut mobilium ablatorum medietatem Eccleſiæ redderet, ad ſolvenda ſua & ſuorum debita, ad ſarta tecta reſarcienda, ad inſtuenda prædia, & reparandas varias Eccleſiæ neceſſitates, quæ ad ſummum calamitatis officialium ſuorum depopulatione

l.3.ep.60. & fraude perducta eſſet. Et ſequentem poſtulationem ei ſcriptam fecit offerri. "Hoc petimus a domino noſtro Rege, juxta mandatum & conſilium domini Papæ, ut pro amore Dei, & domini Papæ, & honore ſanctæ Eccleſiæ, ac ſalute ſua & hæredum ſuorum, recipiat nos in gratiam ſuam, & concedat nobis & omnibus, qui nobiſcum, & pro nobis exierunt de regno, pacem ſuam, & plenam ſecuritatem de ſe & ſuis, ſine malo ingenio. Et reddat nobis Eccleſiam Cantuarienſem in ea plenitudine & libertate, in qua eam melius habuimus, poſtquam ad ſedem illam acceſſimus, & poſſeſſiones noſtras, quas habuimus, ad tenendum & habendum, ita libere, & quiete, & honorifice, ſicut Eccleſia & nos eas liberius & honorificentius tenuimus & habuimus, poſtquam promoti ſumus in Archiepiſcopum. Et ſimiliter noſtris. Et omnes Eccleſias, & præbendas ad Archiepiſcopatum pertinentes, quæ vacaverant, poſtquam exivimus de terra, faciamus de eis, ſicut de noſtris, prout nobis placuerit, ſimiliter habere permittat."

Ibid. Rex, audita hac petitione, reſpondit, quod Archiepiſcopus haberet Eccleſiam ſuam, & poſſeſſiones ſuas in pace, quas habuerunt, & ſicut habuerunt anteceſſores ſui. Sic ad obſervandas ſuas malas conſuetudines eum callide alligans. Sed nullius prece induci potuit, ut Thomam in oſculo pacis reciperet, dicens: ſe iratum juraſſe, quod numquam ei daret, nullum tamen retinere rancorem. Vivianus apud Regem Galliæ inſtitit, ut hoc precum ſuarum inſtantia extorqueret: ſed ille alii Regi, dum in terra ſua erat, moleſtus eſſe noluit: ſed Thomam admonuit, ut nonniſi accepto pacis oſculo, in ter-

l.3.ep.63. ram ejus ingrederetur. Poſtea Rex Angliæ ad Vivianum miſit nuncium, & viginti marcas, rogans ut ſe iterum intromitteret de pace reformanda. Sed ille pecuniam reſpuit, & literis conqueſtus eſt, quod ſe quaſi pecunia corruptum reddere voluerit infamem, & hortatur, ut petitionem, quam ei ſcriptam miſit Thomas, charta ſua confirmet, cumque recipiat in oſculo pacis, & revocet, antequam ejus terra ſubjiciatur interdicto, & plurimi ejus neceſſarii anathemate feriantur. Vivianus hæc Papæ literis indicavit, Thomas vero Guillelmo Senonſi, ut ea Papæ intimaret.

Papa per magnos viros Angliæ regem ſollicitat. l.4.ep.2. & 4. XXVII. Alexander Papa priuſquam ad extrema deſcenderet, adhuc voluit experiri, num lenitate tandem poſſet expugnare Regis pertinaciam. Itaque duas ejuſdem ſenſus ad eum ſcripſit Epiſtolas, ſcilicet in memoriam revocat, quomodo ei hactenus faverit, adeo ut ſæpius Archiepiſcopi poteſtatem ſuſpenderit, ne ſuper regnum ejus vel perſonas manum aggravaret; hortatur, ut tandem a Deo ſe vinci patiatur, & Thomam in ſuam gratiam recipiens, reſtituat. Priorem direxit ad Anthelmum Bellicenſem Epiſcopum, & ad priorem Carthuſienſem: alteram ad priorem de monte Dei, & fratrem Bernardum de Corilo. Datæ ſunt Beneventi undecimo Kalendas Junii, anno milleſimo centeſimo ſexageſimo nono. His præcipit, ut in unum convenientes ad Regem

l.4.ep.5. infra duos menſes, ſi citra mare fuerit, ſimul accedant, eumque commoneant diligentius, & exhortentur ex parte Dei & ſua, & in peccatorum ejus veniam injungant, ut Thomam in gratiam recipiat, & ad commiſſam ſibi Eccleſiam non differat revocare, conſiderans, quam periculoſum ſit animæ & corpori contra Deum & Eccleſiam pugnare: aliaque proponant, quæ magis expedire noverint. Tum addit: Literas noſtras commonitorias ei tradatis.... Quod ſi vos nec ſic audire voluerit, literas noſtras commonitorias ei porrigatis, ex parte noſtra conſtanter addentes, quod niſi ante initium proximæ quadrageſimæ, ea quæ ſuperius diximus, adimplere voluerit, Archiepiſcopo Cantuarienſi nullam ulterius faciemus inhibitionem, quin ſuas & Eccleſiæ ſibi

CHRISTI AN. 1169. Ibid. epiſt. 16. commiſſæ, nec non & ſuorum injurias Eccleſiaſticæ ſeveritatis gladio gravius ulciſcatur. Præterea Thomæ mandavit, ne ante initium ſequentis quadrageſimæ, vel in Regem Angliæ, vel perſonas regni, vel regnum ipſum, interdicti, ſeu excommunicationis, vel ſuſpenſionis ſententiam promulgaret, ſub certa quaſi ſpe, quod Rex ipſum in gratiam reciperet. Eo ſe uti temperamento teſtatur, quia necdum perſecutio Eccleſiæ ceſſavit; & timeret, ne Rex ad diſturbandam pacem Eccleſiæ ſe Friderico Imperatori aliquo fœdere ſocietatis adjungeret.

Ibid. epiſt. 8. & 10. Simon prior de monte Dei, & Engelbertus prior de valle S. Petri ſic reſcripſere Papæ: Ad illuſtrem Regem Angliæ cum fratre Bernardo de Corilo profecti ſumus, ut authoritate mandati veſtri inter ipſum & dominum Cantuarienſem pax reformaretur. Cantuarienſem traximus ad locum, ubi Reges reconciliati ſunt. Traditis Regi Angliæ veſtris literis, conſuluimus Cantuarienſi, ut ſe coram Rege humiliaret, & rigorem ejus humilitate precum, & ſedulitate obſequii ſtuderet emollire. Hoc ipſum Chriſtianiſſimus Rex Franciæ, & Epiſcopi, & magni viri, qui aderant, unanimiter ſuadebant. Arctatus Regis conſilio, & Epiſcoporum & baronum acquievit Cantuarienſis; & coram omnibus acceſſit ad Regem Angliæ, & genibus flexis poſuit ſe in Deo & Rege ad honorem Dei & Regis, utens hac forma, ut ſic poſſet pacem & gratiam ejus promereri. Rex poſt multa dixit: quod ab Archiepiſcopo nihil aliud quæreret, niſi ut ei tanquam Presbyter & Epiſcopus coram omnibus promitteret in verbo veritatis, ſe ſine omni malo ingenio ſervaturum conſuetudines, quas ſancti Archiepiſcopi Cantuarienſes obſervaverant Regibus ſuis, & quas ipſe Archiepiſcopus ſibi alia vice promiſerat. Archiepiſcopus autem reſpondit, quod Regi fecerat fidelitatem, qua ei præſtito juramento tenebatur ſervare vitam, membra, & honorem terrenum, ſalvo ordine ſuo. Et hoc fideliſſime paratus erat implere: nec ab aliquo anteceſſorum ſuorum aliquid ulterius exactum eſſe, vel ab aliquo exigendum. Et cum Rex plurimum inſtitiſſet, Cantuarienſis dixit: Quod pro pace Eccleſiæ & gratia ejus promitteret, ſe conſuetudines illas, quas ſancti anteceſſores ſui Regibus ſuis ſervaverant, ſalvo ordine ſuo ſe ei ſervaturum, quatenus ſecundum Deum poſſet, & faceret pro amore ejus recuperando. Aſſerens quod numquam ei libentius ſervivit, quam adhuc faceret, ſi ei placeret. Rex noluit hoc recipere... & infecta pace diſceſſit.

CHRISTI AN. 1170. L. 3. ep. 33. *Interdict. generale in Anglia.* Thomas, qui ſuſpenſionem authoritatis ſuæ graviter tolerat, inflexibilem animum Regis expertus, præfinitum a Papa tempus quindecim diebus anteverit, & ſcripſit clericis Cantiæ provinciæ... "Univerſitati veſtræ in virtute obedientiæ, ſub anathemate, in periculo ordinis & beneficii, Apoſtolica authoritate & noſtra præcipiendo mandamus, quatenus niſi Dominus noſter Rex infra purificationem B. Mariæ, Eccleſiæ Dei & nobis debitam ſatisfactionem exhibuerit, ex tunc penitus a divinorum celebratione ceſſetis, excepto baptiſmo parvulorum, pœnitentia, & viatico, quod pro neceſſitate conficiendum eſt, clauſis Eccleſiæ januis, perſonis prorſus excluſis ſine campanarum pulſatione & ſolemnitatibus... Omnes autem qui Eccleſias vel Eccleſiaſtica beneficia de manu laicorum accipiunt, qui clericos vel Eccleſiaſticas perſonas ad inobedientiam compellunt, qui domini Papæ nuncios aut noſtros, ne Eccleſiæ neceſſitates proſequantur, impediunt: qui ad evitandam legitimam correctionem, ut juſtitia Eccleſiæ opprimatur, ad ſæculi confugiunt poteſtates... Hos, inquam, omnes excommunicatos eſſe publice denunciari præcipimus." Septem alios, quos jam ſuperius deſignavimus, nominatim excommunicat.

Ibid. epiſt. 34. & 52. Eadem præcepit Willelmo ſubpriori & conventui Cantuarienſi: Richardo Priori & capitulo Doveræ, & Cantiæ monaſteriis: demum omnibus ſuis ſuffraganeis, & ſuis literis addidit libellum excommunicato-

epiſt. 35. rum viginti octo nomina continentem, quorum inſigniores ſunt, Gilbertus Londonienſis, Jocelinus Sariſberienſis. Eoſdem excommunicatos denunciavit Archiepiſcopo Rothomagenſi, quo mediante, fuerant abſoluti, ſed prius juramento præſtito, ut niſi pax fieret infra dictum feſtum ſancti Michaelis, non frue-

CHRISTI AN. 1170 fruerentur beneficio collatæ abſolutionis, ut a communione Gauſredi Nigelli & Thomæ filii Bernardi caveant, cum ipſe eos excommunicaverit. Idem declaravit omnibus Normanniæ epiſcopis. Hæ literæ datæ ſunt menſe Januario, anno milleſimo centeſimo ſeptuageſimo. En primum interdicti generalis exemplum, ob culpam principis, quod proinde multos comprehendit innocentes, quibus tamen plurimum nocet; certiſſima enim conſtat experientia, quod divinorum officiorum & ſacramentorum privationem corruptela morum vix reparabilis conſequatur, his enim remediis eget humana infirmitas.

L. 3. ep. 11. Aliquot ante menſes Papa Regem amice commonuerat, eique in remiſſionem peccatorum injunxerat, ut in Lincolnenſi, Bathonienſi, Herefordenſi & Lavenienſi epiſcopatibus, quos vacantes tenebat, liberas paſtorum electiones fieri permitteret, & quæ Dei ſunt, in animæ ſuæ periculum uſurpare metueret.

XXVIII. Stephanus III. Hungariæ rex intermiſſa jura eccleſiis regni ſui reſtituit ſequenti diplomate, quod direxit ad Strigonienſem & Colozenſem archiepiſcopos, eorumque ſuffraganeos. “ Exhortationibus ſanctæ R. E. diaconi cardinalis inceſſius commoniti, devotionem quoque venerandæ memoriæ Regis Geiſæ patris noſtri . . . imitari volentes, conſtitutionem ſuper inſtitutione & tranſmutatione epiſcoporum, quod in ſe, & ſuis poſteris domino Alexandro Papæ & ſuis ſucceſſoribus conceſſiſſe noſcitur, videlicet quod ſine authoritate conſiliove ejus, vel ſucceſſorum ſuorum, depoſitionem ſeu translationem epiſcoporum non faceret, vel fieri permitteret, confirmamus, & tam in nobis, quam in poſteris noſtris perpetuo inviolabiliter duraturam cenſemus. Præterea prædeceſſorum noſtrorum conſuetudinem relinquentes . . . ., immobili firmitate ſancimus valiturum, quod decedentibus epiſcopis, in rebus epiſcopalibus procuratores laicos de cætero non ponemus, aut poni ullatenus permittemus: ſed honeſtos clericos, qui vitæ & morum honeſtate ſint comprobati . . . ibidem inſtituemus, qui relicta ad reædificationem eccleſiarum, & domorum epiſcopalium, ad uſus quoque pauperum & orphanorum debeant obſervare. Nos vero, vel poſteri noſtri nihil unquam de eiſdem rebus in uſus proprios redigemus de cætero, niſi forte hoſtes intraverint, vel aliqua urgentiſſima neceſſitas poſtulaverit. Tunc quoque id ſine ipſorum conſilio non faciemus . . . Demum perpetuo obſervandum ſtatuimus, quod regales propoſiti, vel abbates de ſuis præpoſituris vel abbatiis, ſeu dignitatibus, non amodo deponentur, in hac parte conſuetudini antiquæ per nos & poſteros noſtros renuntiantes, niſi contingeret eos ſuper certo crimine convinci, vel crimen ſuum publice confiteri. „ Stephanus rex obiit menſe Januario anni milleſimi centeſimi ſeptuageſimi ſecundi, cui ſucceſſit ejus frater Stephanus IV. Et poſt aliquot menſes Bela III. fratrum minimus regnum obtinuit.

XXIX. Iiſdem temporibus florebat Petrus Bleſenſis, primum canonicus Bituricenſis, vir ſacrarum literarum & juris canonici peritiſſimus. In Siciliam miſſus eſt Willelmi II. Regis futurus magiſter: ſed videns æmulos quærere ſe e medio tollere, obtenta Regis licentia receſſit anno, quo Catana ſubmerſa eſt, quove Guillelmus cancellarius natione Francus, penes quem rerum ſumma erat, ob atroces in ſe conſpirationes Siciliam relinquere coactus fuit; cui Galterius in archiepiſcopatu Panormitano ſuffectus eſt, qui grandi pecunia cardinalis Gaetani favorem redemit, ut ſuæ electionis confirmationem a Papa obtineret. Petrus vero Bleſenſis in Angliam ab Henrico II. vocatus, recuſato Roffenſi epiſcopatu, Bathonienſi etiam & Londinenſi archidiaconatu, pervenit ad initium ſequentis ſæculi. Præter centum octuaginta epiſtolas, ſuperſunt plura ejus opuſcula ſive tractatus, quos inter eſt inſtructio fidei ad Soldanum Iconii, quæ inter literas Alexandri Papæ reperitur. Hunc tamen principem Saracenum ad fidem perveniſſe non conſtat.

Papa regi Angliæ ſub pœna interdicti generalis ad pacem ſollicitat. XXX. Alexander Papa ubi primum ex Viviani relatione cognovit quæ dicta geſtave fuerant in colloquio apud montem Martyrum habito inter Regem & Cantuarienſem archiepiſcopum, Rotomagenſi archiepiſcopo & Nivernenſi epiſcopo ſcripſit atque præcepit, ut ad regem Angliæ infra menſem poſt literarum ſuarum ſuſceptionem iter arripiant, eumque ex parte Dei & ſua diligentius moneant, ut Thomæ pacem & ſecuritatem concedat, & eum ob divinæ majeſtatis reverentiam . . . nec non pro ſalute ſua in oſculo pacis recipiat: & ipſi ac ſuis univerſas poſſeſſiones eorum clementer reſtituat, ſicuti legatis promiſit: & illum ad eccleſiam ſuam faciat ſecure redire, & ibidem in pace manere. “ Archiepiſcopum etiam ad illam pacem ſuſcipiendam, & ut erga Regem, quantum ſalva libertate poteſt, ſe humiliet, ex parte noſtra inſtantius moneatis. Si Rex ea nobis promiſſa, infra quadraginta dies poſt commonitionem noſtram noluerit adimplere, vos totam terram ejus Cis-marinam, authoritate B. Petri & noſtra, interdicti ſententiæ ſubjiciatis: & in ea omnia divina, præter baptiſmum parvulorum, & pœnitentias morientium, prohibeatis officia celebrari; niſi forte archiepiſcopus oſculum filii ſui pro ſuo velit ſuſcipere. Si autem pax fuerit conſummata, ex parte Dei Regi in remiſſionem peccatorum injungetis, ut conſuetudines pravas, & illas maxime, quas ipſe de novo adjecit, deleat penitus & condemnet . . . ac fructus perceptorum redituum archiepiſcopo & ſuis reſtituat. Quod ſi vobis non adquieverit . . . . nobis celeriter intimabitis. „ CHRISTI AN. 1170. l. 5. ep. 3.

Nivernenſi epiſcopo privatim præcepit, ut ſi Rotomagenſis archiepiſcopus, quem ei ſocium in executione pacis adjunxit, ne Rex conquereretur, quod illud negotium perſonis extraneis commiſerit, cum ipſe procedere nolit, vel non poſſit, ipſe ſolus cuncta incunctanter exequatur. Omnibus etiam Cantiæ epiſcopis ſub pœna ordinis & officii præcepit, ut ſi pace non facta interdictum promulgatum fuerit, illud obſervent. Data duodecimo Kalendas Martii anni milleſimi centeſimi ſeptuageſimi. Eboracenſi & Dunelmenſi epiſcopis pariter præcepit, ut ſi Thomas interdicti ſententiam in ſuam provinciam tulerit, eam ipſi quoque firmiter obſervent. Ibid. ep. 6. ep. 7. ep. 8.

Papa non multo poſt cum a Thoma & aliis didiciſſet, quod Angliæ rex ad filii ſui coronationem omnia diſponeret, Rogerio Eboracenſi archiepiſcopo & omnibus Angliæ epiſcopis ſcripſit, & ſub periculo ordinis & officii ſui præcepit, ne quis eorum ei manum imponeret, dum Thomas in exilio fuerit, ad quem ex antiqua eccleſiæ ſuæ conſuetudine & dignitate coronatio Regum pertinebat. Thomæ quoque prohibuit, ne ei manum imponeret, nec ab alio imponi permitteret, niſi Rex prius illud juramentum exhibeat, quod ejus prædeceſſores Eccleſiæ Dei, & ſpecialiter Cantuarienſi, impendere conſueverunt. Et niſi univerſos ab obſervatione conſuetudinum ſuarum, & ſacramentis ab Angliæ hominibus extortis prorſus abſolvat. Epiſcopis etiam prohibet, ne ullius coronationi, niſi Rex juramentum præſtiterit, præſumant intereſſe. Thomas quoque idem iiſdem prohibuit, & ſuas & Papæ literas, quas impetraverat, direxit ad Vintonienſem epiſcopum, cujus pietatem plurimum laudat, & ad alios epiſcopos. Hæ literæ prorſus inutiles effectæ ſunt: in manu enim illius; cui traditæ ſunt, periere, nec ulli oſtenſæ. Itaque ex mandato Regis Londonium convenerunt totius Angliæ epiſcopi, abbates, comites, barones, & undecimo Kalendas Julii, die Dominica, Rogerius archiepiſcopus Eboracenſis Henricum Regis filium coronavit, aſſiſtentibus ſibi & ſuffragantibus præſulibus Lundonienſi, Sareſberienſi, & Roffenſi, & ne jus eccleſiæ Cantuarienſis læderetur, proteſtantibus. L. 4. ep. 42. *Coronatio filii regis Angliæ* ep 43. ep 40. & 44. L. 5. ep. 15.

XXXI. Theorianus iiſdem temporibus florebat ſub Manuele Græcorum Imperatore, qui eum hoc anno miſit in Armeniam, ut ad veram fidem de Incarnatione, & Græcæ eccleſiæ ritum adduceret Armenos, quorum patriarcha nomine Noreſis literas ad Imperatorem dederat, de quibuſdam fidei & diſciplinæ articulis, quos plenius ſe cognoſcere velle ſignificaverat. Theorianus ſcripſit dialogum Orthodoxi cum Catholico, id eſt, patriarcha Armenorum, & geſta legationis ſuæ, in quibus egregie diſſerit adverſus hæreſim Eutychianam. Armeni enim, quamvis damnarent Eutychem, quem aiebant in Chriſto unam admiſiſſe naturam per confuſionem, vel diminutionem, ipſi tamen docebant in Chriſto unam eſſe naturam, ſed per compoſitionem, quemadmodum anima & corpus unita naturam humanam conſtituunt: quem contendebant eſſe ſenſum ſancti Cyrilli Alexandrini, cujus hæc verba, unam eſſe naturam Verbi incarnati, male intellecta in probationem ſui dogmatis adducebant. Verebantur enim, ne, ſi dicerent duas naturas, in Neſtorii hæreſim inciderent. Tom. 1. biblioth. Patrum. Græco-latin.

Theo-

CHRISTI AN. 1170. Theorianus vero recte obſervavit Cyrillum non dixiſſe, unam Chriſti eſſe naturam, ſed unam eſſe naturam verbi incarnati. Sic dicimus: Et Verbum caro factum eſt; ſed nemo dixerit: Chriſtus caro factus eſt. Id Patrum authoritate confirmavit, quorum nullus dixit, unam Chriſti eſſe naturam. Noreſia confeſſus eſt, recte dici duas in Chriſto eſſe naturas, dummodo eas in una hypoſtaſi inſeparabiliter unitas confiteamur. Armeni præterea chriſma conficiebant ex oleo ſeſamino, non olivarum, eo quod in eorum regione propter frigus non eſſent oliveta: ideoque, cogente neceſſitate, oleum, quod in ipſa regione reperiebatur, ad uſum chriſmatis uſurpabant. Tantummodo Miſſam intra templum celebrabant, ingrediente ſolo pontifice, presbyteris, & populo foris ſtantibus. Cætera vero officia extra templum decantabant. Theorianus prolatis verbis concilii Nicæni, quod Armeni cum Conſtantinopolitano, & Epheſino recipiebant, oſtendit ſtare foris extra eccleſiam, eſſe pœnam magnis peccatoribus, qui publice pœnitentiam agerent, impoſitam. Noreſis promiſit ſe ſuos epiſcopos convocaturum, ut adductis Patrum pro utraque parte authoritatibus, eorumque facta collatione, ſenſim eos ad veram fidem revocaret. Et licet quidam forte contradicerent, edictum promulgaret pro receptione ſynodi Chalcedonenſis, damnans eos, quos ipſa damnaverat, recipiens Patres, quos receperat, illudque ſua manu, & ſuorum epiſcoporum ſubſcriptum tranſmitteret ad Imperatorem, ad quem interim literas dedit, in quibus ſe Chalcedonenſem ſynodum recipere profitebatur.

XXXII. Thomas Cantuarienſis audiens filii Regis coronationem, vix credidit: querelas ſtatim ad Romanum Pontificem detulit, poſtulans, ut in ejus executores inſurgeret. Rotomagenſis archiepiſcopus, & Nivernenſis epiſcopus Papæ mandata Henrico Regi literis indicaverant; qui reſcripſit, ne ſe maris periculis exponerent, quandoquidem brevi rediret l.5.ep.16. in Normanniam, tuncque cum eis de pace archiepiſcopi facile conveniret: & ſub ea promiſſione Londonienſem, & Sareſberienſem epiſcopos abſolverunt ab eis requiſiti. Thomas id ubi cognovit ex eorum literis, graviter conqueſtus eſt, quaſi Papæ manda epiſt. 19. tum exceſſiſſent. Amariſſimas autem adverſus curiam Romanam literas dedit ad Albertum Cardinalem: ex his pauca tantum annotabimus. Neſcio quo epiſt. 20. pacto, inquit, pars Domini ſemper mactatur in curia, ut Barabbas evadat, & Chriſtus occidatur. Authoritate curiæ jam in finem ſexti anni proſcriptio noſtra, & Eccleſiæ calamitas protracta eſt. Condemnantur apud vos miſeri, exules, innocentes, nec ob aliud, niſi quia pauperes Chriſti ſunt, & imbecilles, & a juſtitia Dei recedere noluerunt. Abſolvuntur e regione miſeri, & homicidæ impœnitentes, quos nec a Petro, ſi præſideret, apud Deum abſolvi poſſe, libera voce pronuncio. „ Immerito epiſt. 23. quidem tam acerbe conqueritur: quod facile intelliget quiſquis attendet, quam ſeverum Papa mandatum Rotomagenſi archiepiſcopo injunxerat adverſus Regem Angliæ de ſe, & eccleſia optime meritum, & tunc potentiſſimum, quem in ſchiſmaticorum partes præcipitem agere, periculoſum erat. Eidem non minus amare ſcripſerunt Thomæ coexules, accuſantes nimiam Papæ facilitatem. Willelmus Senonenſis epiſt. 26. Papæ paria ſcripſit, aſſerens Regem chriſtianiſſimum & totam eccleſiam Gallicanam his eſſe ſcandalizatam. Sed Rex, & epiſcopi Papæ mandata neſciebant. Rotomagenſis enim archiepiſcopus ea non divulgaverat. Hinc Alexander Papa Willelmo Senol.5.ep.26. nenſi reſcribens id unum pro ſua defenſione reſpondet: Quoniam Thomæ cauſam, noſtram, & eccleſiæ reputamus, fraternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus venerabiles fratres noſtros, Rotomagenſem archiepiſcopum, & Nivernenſem epiſcopum, ſuper diligenti executione præcepti noſtri ſtudioſe commoneas, ... & inſtantius exhorteris . . . . Si autem eos in regis Angliæ terram ſententiam interdicti juxta præceptum noſtrum proferre contigerit, tu eam per ejuſdem Regis terram, quam in tua provincia habere dignoſcitur, omni appellatione remota firmam obſervet, & ab omnibus facias irrefragabiliter obſervari. „

Weſtmonaſt. Thomas per monachos de rebus ſuis conſuluit Godricum eremitam, ſumma vitæ auſteritate, ſanctitate, & prophetiæ dono tunc celebrem, qui jam ei exilium, & honorificam reſtitutionem prædixerat, illumque fuerat hortatus, ut propoſitum Deo gratum non deſereret, ſed cogitata perficeret. Jam a CHRISTI AN. 1170. ſexaginta annis in eremo prope Dunelmum vitam agebat ſolitariam, hominum conſortia fugiens, & Bolland. die 21. Maji. totus Deo in ſumma ſimplicitate defixus, ſanctum Robertum habens conſcientiæ ſuæ moderatorem. Rurſus igitur interrogatus, quem denique dolorum finem immanitas malorum ejus inveniret? Godricus reſpondit: “ Lætitiam, & triſtitiam annuntio: lætitiam quidem, quia regiam in proximo amicitiam conſequetur; & cum honore plurimo eccleſiæ ſuæ reſtituetur, & majora naſcentur omnibus Anglia in ejus reditu gaudia, quam olim in exulaturi egreſſu reſonabant lamenta. Triſtitiam autem, quia ficta ſerenitas illa inauditæ iniquitatis, & crudelitatis repente obducetur nebula; & tunc Godricus non erit in carne victurus. Replica etiam, & ſæpius repete, quia infra novem menſium terminum finis cum eo finietur ex omni parte. „ Prædictionum veritatem comprobavit eventus. Godricus tranſiit ad Deum duodecimo Kalendas Junii, & ſepultus in ſuo oratorio eſt.

XXXIII. Angliæ rex juxta promiſſa circa initium Julii in Normanniam reverſus eſt, timenſque l.5.ep.14. ne ſuæ provinciæ interdicto ſubjicerentur, Rotomagenſi archiepiſcopo prius ſcripſerat: “ De veſtro, aliorumque baronum meorum conſilio, pacis reformandæ inter me, & archiepiſcopum Cantuarienſem *Pax inter Angliæ regem & Thomam Cantuar.* ſuſceptam formam Domino Papæ nunciis, & literis meis inſinuavi: Ipſe, ſicut per ſuas mihi literas ſignificavit, eam cum tenore, quo a veſtro prodiit conſilio, eique ex parte veſtra fuerat ſignificata, ſuſcepit cum gratiarum actione, palam mandans, & ſuadens attentius, ut illam exequar mediatione veepiſt. 12. ſtra, & Nivernenſis epiſcopi. Illam itaque vobis mediantibus plene, & libenter complebo. „ Thomas eiſdem longum direxeras commonitorium, exponens neceſſarias pacis conditiones, & cautiones l.5.ep 46. obſervandas, ne Regis dolis deciperentur. Iidem Regem convenientes, commonitoria domini Papæ, quæ pacis faciendæ formam continebant, illi obtulerunt: quorum ſermo hoc demum fine reſedit. Rex illis ſpopondit ſe ad voluntatem domini Papæ ſine fuco ſimulationis reſtituturum Cantuarienſi pacem ſuam, Eccleſiam ſuam, poſſeſſiones eccleſiæ ſuæ in integrum, gratiam etiam ſuam, unum vehementer laborans excipere de his, quæ Papa mandaverat, oſculum videlicet. Quoniam huic publice in conſpectu Francorum regis abjuraverat. Reverſi ſunt igitur Rotomagenſis, & Nivernenſis ad archiepiſcopum Can- Ibid. tuarienſem Senonis commorantem, nuntiantes illi quæ penes Regem invenerant, & ut ibi pariter diem reconciliationis faciendæ aſſignarent. Reges Franciæ, & Angliæ vigeſimam Julii diem pro colloquio ſtatuerant in limitibus ſuis. Senonenſis archiepiſcopus Thomæ conſilium dederat, ut ſecum, & cum mediatoribus Regum adiret colloquium, ſi quidem in tanta locorum diſtantia pax facile componi non poſſet. Thomas tandem acquievit, profectique ſunt pariter ad colloquium Cantuarienſis, Senonenſis, Rotomagenſis, & Nivernenſis epiſcopi. Duobus primis diebus Reges de rebus ſuis tractavere; nullamque de Thoma fecerunt mentionem. Interceſſerant tamen interim ſolita diligentia pro Cantuarienſi ad regem Angliæ Senonenſis, Rotomagenſis, & Nivernenſis. Rex promiſit illis, ſe in feſto Magdalenæ Cantuarienſi collocuturum, & omnia ad præceptum Papæ ei redintegraturum, ſolo oſculo excepto. Adjecit, & juramento ſancivit ſe in hujus negatione nullas Cantuarienſi prætendere inſidias: & Deum ſæpius atteſtando Senonenſem ſuper ordinis ſui periculum interpoſuit fidejuſſorem. Senonenſis Cantuarienſi indicavit, quam & qualem dulcedinem in vultu & verbis Regis invenerat, monens ne in oſculi exactione paratam domini ſui amitteret dilectionem, multiſque interpoſitis adjecit etiam, quod & Rex ipſe idem prius publice promiſerat, nempe cum in ſuas poſſeſſiones veniret, illum cum pacis oſculo reciperet. Cantuarienſis ejus conſilio condeſcendit; & ſero Regi nunciatum eſt ejus reſponſum. Die feſto ſanctæ Magdalenæ ſummo mane Angliæ rex ad locum colloquii cum infinita ſuorum multitudine proceſſit. Cantuarienſis autem ſerior egreſſus, comitante illum Senonenſi, & comite Theobaldo, concurrentibus etiam catervatim Francis, ad eumdem pervenit: Rex illi occurrit, prævenienſque ſalutavit, dextris datis, & amplexibus, ſeceſſerunt in partem

Rex,

CHRISTI AN. 1170. Rex, Cantuarienſis, & Senonenſis. Cantuarienſis Regi ſuo de injuriis ſibi, & eccleſiæ ſuæ illatis ſermone vehementi commotivo conqueſtus eſt: Deinde Rex, & Cantuarienſis ſoli in partem ſecedentes, de ſecretis ſuis multo diei ſpatio diſſeruerunt. Conqueſtus eſt autem Cantuarienſis de læſione dignitatis eccleſiæ ſuæ, maxime in novi Regis coronatione. Rex promiſit ſe omnia correcturum ad ejus voluntatem, adjiciens filiam regis Franciæ filii ſui conjugem nondum coronatam ab ipſo coronandam, & tunc filium ſuum rurſus ab illo coronam ſuſcepturum, cum recognitione dignitatis ad eccleſiam Cantuarienſem pertinentis. Thomas Regi gratias agens ab equo deſcendit, ſeque ad pedes illius humiliavit. Rex autem cum feſtinatione linquens equum, Cantuarienſis equum reaſcendentis ſtrivarium tenuit. Sic reverſi ſunt; Rex publice nunciavit ſe cum Cantuarienſi pacem feciſſe ad honorem Dei, & ſuum. Et convocatis hinc inde aſtantibus, Cantuarienſi reſtituit pacem ſuam, gratiam ſuam, eccleſiam ſuam, & poſſeſſiones eccleſiæ ſuæ in integrum, quæ coram omnibus Thomas per Senonenſem archiepiſcopum humillime poſtulaverat. Thomas viciſſim Regi promiſit amorem, & honorem, & quidquid obſequii Regi poteſt ab archiepiſcopo exhiberi in Domino. Rex il-
epiſt. 46. lud promiſſum acceptans annuit. Proceſſerunt etiam coexules domini Cantuarienſis, & ad pedes Regis ſe humiliaverunt: Rex autem ſingulis ſua reſtituens, ſuam benigne pacem conceſſit eis, & gratiam: & voluit, ut Cantuarienſis ſecum ſtatim in Normanniam veniret, ei, & ſuis promittens ſufficientem neceſſariorum adminiſtrationem. Thomas vero petiit inducias, ut Francorum regi, & epiſcopis valediceret, & abeundi licentiam acciperet, tumque ad ipſum reverteretur. Rex igitur juſſit, ut aliquem e ſuis clericis in Angliam tranſmitteret ad ſuas, & ſuorum poſſeſſiones recipiendas, qui prius ad ipſum veniret, receptiſque literis ſuis ad filium ſuum, & cæteros regni cuſtodes ſecurus transfretaret: & requiſita a Cantuarienſi benedictione receſſit.

Thomas Papam hujus pacis faciens certiorem
l. 5. ep. 43. eadem refert: hæc tantum addit: " De conſuetudinibus, quas tanta pertinacia vindicare Rex conſueverat, nec mutire præſumpſit, nullum a nobis vel aliquo noſtrum exegit juramentum. „ Deinde narrat multa, quæ de juribus antiquis Cantuarienſis eccleſiæ pro coronatione Regum diſſeruerat; Rex vero, inquit, ſe de mandato veſtro, quod pridem obtinuerat, adverſus hanc petitionem noſtram tutum eſſe reſpondit: & ſuper hoc literas protulit, quibus conſtitit epiſcopis celebraturis hoc munus, ſibi indultum eſſe, ut filium ſuum faceret a quocumque vellet epiſcopo coronari. Thomas inſtitit, dum Rex promitteret ſe daturum operam, ut juxta ejus conſilium in hoc articulo relevetur eccleſia Cantuarienſis; Rex demum illacrymans ait: Domine archiepiſcope, reſtituamus nobis invicem veteres affectiones, & alter alteri quod potuerit bonum exhibeat, & præcedentis odii prorſus ſimus immemores. Sed mihi, quæſo, coram his qui procul aſpiciunt, honorem exhibeatis. Thomas juxta Papæ mandatum ſibi ablata, ſcilicet reditus eccleſiæ ſuæ non repetiit. Demum ſuas ad Papam literas ſic concludit. Expectabimus in Francia, donec redeant noſtri nuncii, quos ad recipiendas poſſeſſiones noſtras deſtinavimus, quia non eſt in animo noſtro, ut ad Regem redeamus, quamdiu de terra eccleſiæ vel paſſum abſtulerit .... Conſiliarii quidam Regis nos impellere conantur, ut criminoſos in ſcelere deprehenſos abſolvamus ſine pœnitentia, & confeſſione erroris .... & niſi acquieverimus, pacem cum Rege initam machinantur infringere: ſed nos ad id non inducant ..... Lexovienſis epiſcopus inſtanter, Rege, epiſcopis, & proceribus præſentibus, ſollicitavit circa iſtum articulum, dicens oportere, ut quemadmodum dominus Rex fideles noſtros in gratiam receperat, ita nos omnes, qui cum illo ſteterant, in gratiam reciperemus. Cui reſpondimus, diſtinctionem neceſſario admittendam, cum ſint alii aliis nocentiores .... Nos autem ad omnes pacem, & charitatem habentes, domini Regis audito conſilio .... negotium Deo propitio ſic moderabimur, ut ſi quis eorum pace caruerit, reconciliationis expers, hoc ſibi, non nobis debeat imputare .... Poſtea accepimus, quod Rotomagenſis, & Nivernenſis epiſcopi pacis mediatores .... epiſcopo Sagienſi tranſeunti in Angliam dederunt in mandatis, ut excommunicatos noſtros abſolveret. Sed incertum eſt, an ei formam, quam illis dederatis, præſcripſerint, & ille ſervaverit. Nullas Romano pontifici gratias agit. CHRISTI AN. 1170.

Quædam in illa pace Thomæ non placuiſſe ex his *Ibid.*
liquet, & literis, quas de ea ſcripſit Gratiano. " Ecce, *epiſt. 48.*
inquit, ut facta eſt vox nuperrimæ comminationis Apoſtolicæ in auribus Regis, qua conſtitit terram ejus ſubjiciendam eſſe interdicto, & mandati prævaricatores epiſcopos ſuſpendendos vel excommunicandos, illico ad honorem Dei, & Eccleſiæ ..... pacem fecit. Nec dubium, quin infra duos primos exilii noſtri annos eam feciſſet, ſi eum ab initio hac via aggreſſus eſſet dominus Papa ..... verum quia Romana eccleſia ... poſuit firmamentum ſuum formidinem, aut res captat, aut perſonas accipit, & authoritate, qua præeminet, iniqua gerentibus non occurrit, propterea flagella Dei gravia .... veniunt ſuper eam, ut inſtabilis facta fugiat a facie perſequentis, & in tribulationibus vix ſubſiſtat. „

XXXIV. Re ipſa Beneventum profugere coactus fuerat Alexander Papa: ſed inde rediens hoc anno Tuſculanum civium donatione receperat ad proprietatem Romanæ Eccleſiæ. Bambergenſemque epiſco- *Act.*
pum, qui ſemper catholicus extiterat, ad eum de *Alex. P.*
pace miſit Fridericus Imperator, præcipiens ut ſoli *apud*
Papæ mandata ſua revelaret. Alexander veritus Lon- *Baron.*
gobardorum offenſionem, cum quibus ſocietatem inierat, ſi ipſis inconſultis cum Imperatore tractaret, feſtinanter ad eos literas direxit, ut ex ſingulis civitatibus legatum mitterent, ut cum eis de pace deliberaret. Legatus Papam oravit, ut quoniam Siciliæ regis terram intrare prohibitus erat, ad Campaniæ fines accedere dignaretur. Papa cum legatis in civitatem Verulanam venit. Bambergenſis in conſiſtorio reſidens inſtitit, ut cum ſolo Papa colloqueretur, quemadmodum in mandatis ei dederat Imperator. Papa reſpondit, ſe ſine cardinalium, & legatorum conſilio non poſſe dare reſponſum. Conſenſit tamen eum audire privatim, dummodo, quibus vellet, audita communicaret. Epiſcopus ei affirmavit, quod in perſonam illius nihil ulterius Imperator agere vellet, ejuſque ordinationes ratas haberet, & ab aliis teneri juberet. De papatu vero, & obedientia exhibenda ſic implicite loquebatur, ut quid promitteret, non intelligeretur. Pontifici inſtanti, ut mentem diſtinctius aperiret, confeſſus eſt, quod diſtracte verba ipſa expoſita mutare non auderet.

Papa ad ſecretiorem cameram reverſus, ubi Lom- *Ibid.*
bardos dimiſerat, eis audita retulit, & habita deliberatione ſic reſpondit: " Prudentiam tuam, dilecte in Chriſto frater, valde miramur, quod hujuſmodi legationem ad nos, qui calliditates mittentis non ignoramus, detuliſti. Imperator, ut ais, ordinationes noſtras recipit, & vult ab aliis ratas haberi, cum in perſona noſtra non conſentiat, qui canonice beato Petro in Apoſtolica ſede ſucceſſimus. Quid aliud eſt agere, niſi Deum ex parte venerari, & colere, & ex parte ipſum negare? Cauſam noſtram tota Dei Eccleſia in aliis Regibus, & principibus Chriſtianis jam judicavit canonicam, & nobis uſquequaque obeditur. Quid igitur amplius differt principi Apoſtolorum cervicem ſuam flectere, & catholicæ ſeſe unitati aggregare? Nos vero, ſi per eum non ſteterit, parati ſumus præ cæteris mundi principibus ipſum honorare, & ſuam ipſi juſtitiam integram conſervare: dummodo matrem ſuam Romanam eccleſiam filiali devotione diligat, & ſuam libertatem ei conſervet. „ Bambergenſis poſt hæc a Lombardis ductus ad Fridericum reverſus eſt; & Papa Romam rediit.

Angliæ regis filii coronationem ab Eboracenſi fa- *l. 5. ep. 38.*
ctam in itinere didicit; ſtatim Thomæ ſcripſit: " Nos Apoſtolica authoritate ſtatuimus, ut factum Eboracenſis, quod eſt contra noſtram prohibitionem, vobis nulla ratione præjudicium poſſit in poſterum generare, quo
minus jus coronationis regum Angliæ poſſeſſionaliter *epiſt. 67.*
habeatis. „ Eboracenſem vero archiepiſcopum datis ad eum literis ſuſpendit ab officio epiſcopali, quia filium Regis in aliena provincia coronaverat, & nullam ex more de conſervanda Eccleſiæ libertate cautionem exegerat, ſed epiſcopi potius juramento confirmaſſent
regni conſuetudines, ſub quibus dignitas periclitatur *epiſt. 66.*
Eccleſiæ. Iiſdem de cauſis ſuſpendit epiſcopos eccleſiæ Cantuarienſis ſuffraganeos; præterea Londonienſem, & Sareſberienſem in ſententiam excommunicationis revocavit. Hæc autem Thomæ ſignificavit,
affirmans ſe gravius animadverſurum in pertinaces, *epiſt. 65.*
qui pœnitentiam non egerint.

Paucis

Christi An. 1170. Paucis poſt diebus de pace factus certior, Angliæ
regi gratulatus, eum adhortatur, ut archiepiſcopo,
l. 5. ep. 55. & eccleſiæ ſuæ ablata reſtituat, damnaret detrimen-
ta illata emendet, ut ſic Deum placare poſſit . . .
" Nihilominus, inquit, & filium tuum ſuper arti-
culo juramenti, quod prætermiſit de ſervando jura,
& libertate Cantuarienſis eccleſiæ, ſecundum quod
Reges, & principes Angliæ feciſſe noſcuntur, eidem
archiepiſcopo, & eccleſiæ ſuæ condigne ſatisfacere
moneas, & horteris, & quod prætermiſſum eſt, fa-
cias edimplere. Ordinationes quoque eccleſiarum, &
alia quæ ad viros eccleſiaſticos pertinent, archiepi-
ſcopo, & aliis viris eccleſiaſticis, tam tu, quam fi-
lius tuus libere, & pacifice relinquatis, ut ſic agen-
do poſſitis vobis regnum comparare æternum . „
epiſt. 39. Thomæ quoque ſcripſit: " Si Rex pacem, quam te-
cum fecit, executione operis non adimpleverit, &
tibi ac tuis, & eccleſiæ tuæ poſſeſſiones, & hono-
res ablatos non reſtituerit, tibi plenam auctoritatem
concedimus, ut in perſonas, & loca, quæ ad tuam
legationem pertinent, excepta perſona Regis, uxoris
quoque, & filiorum, eccleſiaſticam juſtitiam ſecundum
officii tui debitum, nullius obſtante appellationis ob-
epiſt. 31. ſtaculo exercendi . „ Datum tertio Idus Octobris.
Demum Senonenſi, & Rotomagenſi archiepiſcopis
præcepit, ut infra viginti dies poſt literarum ſua-
rum ſuſceptionem, Angliæ regem ex parte ſua com-
moneant, ut pacem, quam cum Thoma fecit, exe-
cutione operis compleat, ablata ei reſtituat, damna
data reſarciat, pravas conſuetudines omnino præci-
dat. " Si autem, inquit, infra triginta dies poſt
commonitionem veſtram, pacem conſummare nolue-
rit, in tota terra ejus Ciſ-marina omnia divina, præ-
ter baptiſma parvulorum, & pœnitentias morientium,
remoto appellationis obſtaculo, prohibeatis officia ce-
lebrari: & ſententiam ipſam uſque ad condignam
ſatisfactionem faciatis inviolabiliter obſervari. „ Da-
tum Anagniæ, ſeptimo Idus Octobris. Plerique car-
dinales Thomæ gratulatorias ſcripſere literas, quam-
vis de pacis executione diffiderent.

Thomas Cantuarienſis Turonis Angliæ regem in-
Thomas Regem Angliæ inviſit. viſit, qui ei extra civitatem occurrit: poſtridie in
capella ſua celebrari fecit Miſſam pro defunctis, ne
archiepiſcopus in Miſſa pacis oſculum ei offerret.
Sed interveniente Bleſenſi comite Theobaldo, Rex
Vit. Tho. l. 3. c. 2. ei plenam reſtitutionem promiſit: volebat tamen,
ut prius ad eccleſiam ſuam reverteretur, videre de-
ſiderans, qualem ſe in regno exhiberet. Poſt aliquot
dies Thomas in caſtro, quod calvus mons dicitur,
iterum Regem inviſit, non ut aliquid repeteret, ſed
ſi fieri poſſet, ut antiquam amicitiam repararet. Rex
eum quidem minus honorifica, ſed plurimum affe-
l. 5. ep. 53. ctuoſa excepit. Thomas ſequenti die Senonas rediit.
Hic ſequentes nunciorum, quos in Angliam præmi-
ſerat, literas recepit. Dominus Rex mandatum ſui
patris accepit, & inde conſilium habuit, & reſpon-
dit: Randulphus de Broc, & ejus miniſtri poſſeſſio-
nes archiepiſcopatus, res, eccleſias, & reditus cleri-
corum, diverſis in locis præcepto Regis patris ha-
buerunt. Et quoniam niſi adhibitis præfatis miniſtris
inſtrumentum cum Manerio archiepiſcopi veraciter
ſciri, & inquiri non poterit, diem præſentis man-
dati plenius exequendi vobis Rex aſſignat decimam
quintam Octobris . . . . Omnes veſtri de pace de-
ſperant . . . . conſulunt amici noſtri, ut circa Re-
gem moram faciatis, donec plenius gratiam ejus me-
reamini . . . Dominus Rex per Waltherum de In-
ſula, & per brevia ſua ſubmonuit Rogerium Ebora-
cenſem, Gilbertum Londonienſem, Jocelinum Sare-
ſberienſem, de omnibus eccleſiis, quæ vacant in An-
glia, quatuor vel ſex clericos eligant, & ſummo
Pontifici ad veſtram confuſionem conſecrandos deſti-
nent . . . . Lator iſte vobis quædam ſecreto ore di-
cet, quæ abominabilia ſunt: & tamen vera ſunt.
Thomas ejuſmodi literas ad Papam tranſmiſit.

l. 5. ep. 54. Regi vero ſcripſit. " Novit inſpector cordium Chri-
ſtus, in quanta animi ſinceritate amoris vobiſcum
fecerimus pacem, credentes quod bona fide nobiſcum
ageretur . . . . ſed ecce . . . reſtitutio, quam no-
bis, & noſtris fieri præcepiſtis, dilata eſt in diem
decimum ſub obtentu Ranulphi . . . . qui interim
in bona eccleſiæ debacchatur, & victualia noſtra in
caſtrum de Saltwerde nunc palam congerit . . . &
multis audientibus, gloriatus eſt, quia non comede-
mus panem integrum in Anglia, antequam nobis
vitam auferat . . . . . Sancta Cantuarienſis eccleſia
Britanniarum mater in Chriſto, perit odio capitis
noſtri: ne illa pereat, ſed evadat, Ranulpho, & Christi An. 1170.
ejus complicibus caput pro ipſa, Deo propitio, ex-
ponemus, parati pro Chriſto non modo mori, ſed
mille mortes, & omnia tormenta exponere . . . Ad
vos, Domine, redire propoſueram, ſed me miſe-
rum, ad miſeram eccleſiam neceſſitas trahit: ad il-
lam veſtra licentia, & gratia rediturus, & fortaſſe
ne illa pereat, periturus, niſi veſtra pietas aliam no-
bis conſolationem celerius præſtare dignetur. Sed ſive
vivimus, ſive moriemur, veſtri ſumus, & erimus
ſemper in Domino. „ Hæc Thomæ ultima eſt ad
Regem epiſtola.

XXXV. Joannes Sareſberienſis ab eo præmiſſus in l. 5. ep. 64. & 74.
Angliam appulit die decima quinta Novembris: hæc
de Thomæ reditu ſcripſit Petro abbati ſancti Remi- *S. Thomæ reditus in Angliam.*
gii. " Comperimus, quod triduo ante noſtrum ad-
ventum, omnia bona domini Cantuarienſis fuerant
annotata, procuratoribus ſuis ab adminiſtratione ſum-
motis, & in portubus edicto publico inhibitum ſub
interminatione exilii, & proſcriptionis, ne quis ſuo-
rum, ſi Anglia vellet exire, tranſveheretur. Officia-
les Regis præcaverunt, ut archiepiſcopus, & ſui ab
exilio redeuntes nihil prorſus invenirent præter do-
mos vacuas magna ex parte conſumptas, & horrea
demolita, & areas nudas. Et licet die vigeſima Ju-
lii pax fuiſſet reformata, & Rex filio ſuo præcepiſ-
ſet, ut archiepiſcopo, & ſuis omnia reſtituerentur
in integrum; omnes tamen reditus ejus prærepti ſunt,
qui uſque ad natale Domini percipi potuerunt . . .
Eboracenſis, & Londonienſis epiſcopi ad Regem le-
gatione tranſmiſſa poſtulant, ne Cantuarienſem in
Angliam redire pateretur, antequam renuntiaret le-
gationis officio, & reſtitueret ei univerſas literas,
quas obtinuerat a ſede Apoſtolica, & repromitteret
ſe regni jura inviolabiliter ſervaturum: ut ſub ob-
tentu cautionis ejus ad obſervantiam conſuetudinum
arctaretur . . . Sex etiam perſonas de ſingulis eccleſiis
evocaverant, quæ omnium nomine electiones ad nu-
tum Regis facerent: quibus ſi Cantuarienſis ob reve-
rentiam canonum obloqueretur Regem offenderet.

Thomas ipſe ex mandato Regis Rotomagum ve- Ibid.
nit, inde ex promiſſo liberandus ab obligatione cre-
ditorum, & cum honore in patriam remittendus.
Sed feſellit eum opinio. Joannes de Oxeneford ei
Regis literas attulit, quibus eum rogabat, ut ſine
mora rediret ad eccleſiam, ejuſdemque Joannis con-
ductu in itinere frueretur. Paruit. Sed æmulos ſuos
in littore ventum commodum expectare cognovit:
eorum conatus eluſit, mittens Eboracenſi literas apo-
ſtolicas, quibus ipſe, & Dunelmenſis epiſcopus, pro-
pter uſurpatam novi Regis coronationem ab epiſco-
pali officio ſuſpendebantur. Alias idem nuncius por-
rexit Londonienſi, & Sareſberienſi epiſcopis, quibus
in ſententiam anathematis revocabantur, & ſuſpen-
debantur omnes epiſcopi, qui prædictæ coronationi
interfuerant: Regi tamen promittenti, quod inju-
riam hanc nova filii ſui, & uxoris ejus coronatione
repararet, Thomas gratias egerat, tunc ea ſatisfa-
ctione contentus. Aura proſperior Thomam a Flan-
dria in Angliam felici navigatione perduxit. Venien-
temque ad portum, cui Sand-Wicus nomen eſt, re-
gii ſatellites exceperunt, cuſtodiis per littora diſpoſi-
tis, & armatis perſtrepentibus: volebant ejus perſcru-
tari ſupellectilem, & auferre literas, quas a Papa
impetraverat. Sed eos Joannes de Oxeneford cohi-
buit, & compulit arma deponere. Exegerunt tamen,
ut alienigenæ, qui cum archiepiſcopo venerant, ſa-
cramentum præſtarent de ſervanda fidelitate Regi,
& regno. Solus alienigena erat Simeon Senonenſis
archidiaconus, quem juramentum præſtare non per-
miſit archiepiſcopus. Satellites fortaſſe vim paraſſent,
niſi eos compeſcuiſſet populi tumultus, qui de rece-
pto paſtore plurimum gaviſus eſt, eumque fauſtis ac-
clamationibus excepit.

Sequenti die, primo Decembris, anno exilii ſui Ibid.
ſeptimo, Chriſti milleſimo centeſimo ſeptuageſimo,
Cantuariam pervenit, & cum magna devotione a
clero, & populo receptus eſt, licet adhuc intruſi
ejus eccleſiis incumberent. Venerunt ad eum Ebora-
cenſis, & epiſcoporum ſuſpenſorum nuncii, ad ſe-
dem Apoſtolicam appellantes, licet in literis, quas
receperant, ſummus Pontifex omnem appellandi fa-
cultatem eis præcluſiſſet. Venerunt etiam Regis offi-
ciales, ſuo rogantes nomine, & publica denunciantes
auctoritate, ut Thomas latam in archiepiſcopum Ebo-
racenſem, & alios epiſcopos ſententiam relaxaret, niſi
Regis, & regni vellet decerni publicus hoſtis, ut
qui

Digitized by Google

CHRISTI qui novo Regi coronam moliebatur auferre. Tho-
AN. 1170. mas reſpondit, ſe nullo modo impugnare regiam di-
gnitatem, ſed potius opes, vires, & gloriam pro
viribus in Chriſto augmentaturum: hoc tamen nulla
ratione impetrari poſſe, quin adverſus præſumptores
Epiſcopos Eccleſiæ ſuæ juſtitiam proſequatur. Illis
autem acrius inſtantibus adjecit, quod pro honore
Regis, licet ei periculoſum eſſet, & vires ejus ex-
cederet, quia judex inferior ſuperioris non poteſt
relaxare ſententiam, paratus erat duos Epiſcopos
abſolvere, recepto ab eis prius ſecundum morem
Eccleſiæ juramento, quod domini Papæ, qui eos
vinxerat, mandatis obedirent. Officiales dixerunt,
hujuſmodi juramentum ab Epiſcopis non debere præ-
ſtari, quia regni conſuetudines impugnaret. Reſpon-
dit Archiepiſcopus, quod cum Papam modis omni-
bus antea ſollicitaſſent, ut eos abſolveret a vinculo
anathematis, quo ſolius Cantuarienſis Eccleſiæ autho-
ritate fuerant innodati, non niſi præſtito juramento
ſolvi potuerunt. Quod ſi neceſſarium fuit ad unius
Epiſcopi ſententiam diſſolvendam, luce clarius eſt,
quod ſententia Apoſtolica ſine eo, præſertim a judice
inferiori, ſolvi non debet. His rationibus cum reſ-
pondere non poſſent, ad Archiepiſcopi clementiam
confugiſſent, niſi eos ſeduxiſſet Eboracenſis, diſſua-
dens ne quid facerent Rege inconſulto. Illis itaque
ad Regem cum indignatione properantibus; Thomas
ad novum Regem iter arripuit: ſed cum Londoniar
perveniſſet, denunciavit ei Rex junior, ne progre-
deretur, nec civitates ejus aut caſtella intraret, ſed
reciperet ſe cum ſuis intra ambitum Eccleſiæ ſuæ:
& ſuis denuntiatum eſt, ne regni fines exeant, ne
prodeant in publicum: ſed ſicut ſe ipſos diligunt,
caveant ſibi. Qua denunciatione publicata, ſe &
ſuos Cantuariæ recepit Archiepiſcopus.

l.5 ep.73. Thomas in relatione ſui reditus, quam ad Papam
Adverſus miſit, eaſdem refert circumſtantias. Tot injuriarum
S. Tho- incentores denotat Eboracenſem, Londonienſem,
mam con- & Saresberienſem Epiſcopos, qui citius tranſfreta-
ſpiratio. runt, ut Regem circumvenirent, & adverſus Tho-
Vit. Tho. mam iram ejus exacerbarent. Eum accuſarunt, quod
l.3. c.8. in adventus ſui initio regnum turbaverit & ſacerdo-
tium, damnationis ſententiam effundens in illos, &
omnes coronationi filii ejus conſentientes. Reſpondit
Rex: ſi omnes excommunicationi ſubjacent corona-
tioni filii mei conſentientes: ergo, per oculos Dei,
non excludor, & in furorem converſus eſt. Erat
quippe natura violentiſſimus, & iræ impotens contra
decorem & rationem. Itaque furens omnes, quos
nutriverat, vel beneficiis affecerat, maledixit, quod
ipſum de ſacerdote uno, qui ipſum & regnum ſuum
ſic turbabat, & ſuis dignitatibus exauthorare quæ-
Ibid. rebat, non vindicarent. Et multa in Thomam evo-
c. 11. muit. Unus homo, inquit, qui manticato jumento
& claudo, primo prorupit in curiam, depulſo Re-
gum ſtemmate, videntibus vobis fortunæ comitibus,
triumphans exultat in ſolio. Quæ ſæpius replicantem
cum audirent quatuor milites concubicularii, arbi-
trantes gratiſſimum ſe Regi præſtituros obſequium,
conſpirarunt in Archiepiſcopi necem. Eorum nomina
ſunt, Reginaldus Urſi filius, Hugo de More-villa,
Willelmus de Traci, Richardus de Brito. Hi qua-
tuor ſe juramento conſtrinxerunt: & ſic a curia la-
tenter in ipſa feſtivitate receſſerunt, & die feſto
c. 12. SS. Innocentium pervenerunt in Angliæ caſtellum,
quod Salt-Werde dicitur, a Cantuaria diſtans ſex
milliaribus. Huic præerat Ranulphus de Broc. Hic
tota nocte de morte Thomæ tractarunt, & ſequenti
die cum complicibus venerunt Cantuariam, & in-
c. 13. greſſi S. Auguſtini monaſterium, Clairembaldus ele-
ctus Abbas, & Thomæ palam adverſarius, cum eis
colloquitur. Tum circa horam undecimam Archie-
piſcopi thalamum ingrediuntur: & conſidentes ante
pedes ejus, ipſum nec ſuo, nec Regis nomine ſalu-
tant. Reginaldus ei dixit: a domino noſtro Rege ad
ta directi regia tibi mandata deferimus. Volumus
igitur ſcire, utrum ea malis ſecretius, an publice
dici? Archiepiſcopus reſpondit: Hoc veſtræ relinquo
voluntati. Reginaldus ait: Secretius ergo dicantur:
iis qui præſentes ſunt, interim abſentatis. Omnibus
egreſſis, oſtiarius oſtium patefactum dimiſit, ut qui
extra conſederant, Archiepiſcopum & quatuor mili-
tes intueri valerent. Cumque Reginaldus quædam
explicaſſet mandata; Thomas perpendens, quod nec
pacis, nec boni ſpeciem prætenderent, clericos ſuos
& monachos, laicis excluſis, adeſſe præcepit. Regi-
naldus tunc ei palam dixit: Mandatum tibi a do-
mino Rege deferimus, ut ad filium ſuum pergas, CHRISTI
facturus ei, quod domino Regi facere debes. Tho- AN. 1170.
mas ait: Id me feciſſe exiſtimo. Reginaldus contra:
Nequaquam, multa ſunt adhuc corrigenda. Rex c. 14.
præcipit, ut Epiſcopos ſuos a te abſque ſua licentia
excommunicatos vel ſuſpenſos abſolvas. Thomas
reſpondit: Epiſcopos non anathematizavi, ſed domi-
nus noſter Papa ... inter vos & ipſum cauſa ver-
ſatur. Reginaldus dixit: Etſi id in propria perſona
non feceris, tuo tamen factum eſt inſtinctu. Tho-
mas ait: Si Papa nimiam Eccleſiæ meæ injuriam
vindicaverit, fateor mihi non diſplicere. Reginaldus
inſtitit: Hoc in regiæ majeſtatis dedecus & deſpe-
ctum redundat, quod eos ab Eccleſiæ liminibus ſe-
queſtres, qui Regis filium coronaverunt. Veriſimil-
limum eſt enim, quod coronam velis ei ſubripere.
Nequaquam, ait Thomas, coronam ſuam ab eo
avellere cupio, tres ei potius vel quatuor coronas
libenter impoſiturus... Ex quo huc cum Regis plena
pace deveni, opprobria multa & damna ſuſtinui,
quamvis Rex filio ſuo Regi præceperit, mihi meiſ-
que firmam pacem haberi. Et ſuper hæc omnia *hæc*
mihi comminari veniſtis? Noveritis, quia talia valde
moleſte fero... verum ex quo nec a Rege, nec a fi-
lio, quidquam juſtitiæ invenio; ego, qualem poteſt
& debet Archiepiſcopus, exercebo juſtitiam. Excla-
mavit unus illorum: Minæ, minæ, etiamne totam
terram interdicto ſubjicies, & nos omnes excommu-
nicabis? Tandem converſi ad monachos eis dixe-
runt: Ex parte domini Regis præcipimus, ut hunc
hominem, ne quoquam divertat, diligenter cuſto-
diatis, rurſus illum Regi, cum ei placitum fuerit,
repræſentaturi. Numquid, inquit Thomas, me fuga
labi velle putatis? non veni, ut fugerem, ſed ut
graſſantium rabiem, & impiorum malitiam expe-
ctarem. Cui ſatellites: Vere, volente Deo, non
effugies.

Egreſſi milites ad complices accelerant, & ſe Ibid.
velocius armantes revertuntur in loricis, cum gla- c. 15.
diis & ſecuribus, arcubus & ſagittis. Præcurrentes *S. Tho-*
aliqui id nunciant Archiepiſcopo. At ille: Sinite *mæ mar-*
armare. Uſque, licet inſtarent clerici & monachi, *tyrium.*
ei perſuaſum eſt, ut ad veſpertinas laudes deſcende- c. 16.
ret in Eccleſiam; cum jam tumultus armatorum & 17.
feneſtras & portas effringentium exaudiretur: & cum
procedere moveretur ad ſancta ſanctorum, ut deſer-
retur ei ex reverentia loci, non acquievit. Clericis
vero & monachis vectem ferreum obducentibus;
Præcipimus, inquit, ne oſtium claudatis. Non enim
decet Eccleſiam incaſtellare. Omiſſis veſperis qui-
dam monachi illum licet renitentem introducunt,
& clauſis Eccleſiæ valvis hoſtes feſtinant excludere.
Thomas eos increpat, dicens: Dimittite eos intrare:
& occurrens oſtium aperuit, & ſtatim milites per-
ſcrutato palatio, in Eccleſiam per clauſtra ruunt,
clamantes: Ubi eſt ille proditor, ubi eſt Archiepi-
ſcopus? Thomas occurrit eis e gradibus, dicens:
Ego ſum ... Quid eſt, Reginalde, multa tibi con-
tuli beneficia, & ad me in Eccleſiam armatus acce-
dis? Reginaldus arripiens ejus pallium vociferatur:
Veni huc, captus es. Sanctus ait: Non veniam.
Hic mihi facietis quæ facere vultis, & pallium de
manu ejus excuſſit. Si caput meum quæritis, pro-
hibeo ex parte omnipotentis Dei, & ſub anathe-
mate, ne alicui meorum noceatis. Tum caput in-
clinans in modum orantis, hæc noviſſima verba
protulit: Deo, & Beatæ Mariæ, & Sanctis hujus
Eccleſiæ patronis, & Beato Martyri Dionyſio com-
mendo me ipſum, & Eccleſiæ cauſam. Reginaldus
tunc toto conamine ſuo capiti protenſo vulnus in-
ferre nitens, Eduardi Crim brachio obſiſtenti grave
vulnus inflixit: & reliquum ictus in pontificis caput
recidit, ejuſque ſanguis emanare cœpit. Reginaldus
autem exclamavit: Percute, percute. Protinus qui-
dam adhuc hic ſtantes ad orationem diſperſi ſunt.
Thomas attollens in cœlum oculos, genu flexo ante
altare, ſe ipſum hoſtiam viventem obtulit Deo.
Et ſecundo vulnere capiti inflicto, in terram cor-
ruit. Tertius plurimam teſtæ portionem amputando
vulnus præcedens horribiliter ampliavit. Quartus in
idem vulnus gladium vibravit, & cerebrum ejiciens
per pavimentum crudeliſſime ſparſit, clamans, mor-
tuus eſt, quantocius exeamus hinc. Hic fuit finis
Sanctiſſimi Martyris Thomæ Cantuarienſis Epiſcopi,
die vigeſima nona Decembris, anno milleſimo cen-
teſimo ſeptuageſimo, ejus ætatis quinquageſimo ter-
tio, hora diei quaſi undecima.

Ini-

Christi An. 1170. Ibid. c. 20. c. 21. c. 22.

Iniquitatis ejus operarii ſtatim ad palatium archiepiſcopi recurrunt, & quodcumque auri vel argenti, veſtium aut ornamentorum inventum eſt, inter ſe diviſerunt. Scripta omnia, & privilegia, quæ repererunt, Ranulpho de Broc tradita ſunt, ut ea ad Regem in Normanniam deferret, qui ea pro arbitrio vel comminueret, vel ea numquam videnda recluderet. Accurrit ad triſte ſpectaculum magna populi multitudo, divitibus præ metu latentibus. Monachi corpus ejus feretro impoſitum ante majus altare pernoctare fecerunt, effuſumque ſanguinem in vas mundiſſimum collectum in eccleſia reponunt. Sequenti die divulgatum eſt adeſſe milites, qui ſancti Martyris corpus per totam civitatem equis diſtraherent, & projicerent. Monachi igitur illud cum ſumma feſtinatione ſepelierunt. Exuentes autem eum veſtibus, ut pontificalibus induerent, invenerunt ejus corpus cilicio involutum, & femoralia ejus interiora cilicina. Erat autem in crypta monumentum novum de petra: ibi propter metum perſequentium, illud quaſi abſcondentes ſepelierunt. Et clauſæ eccleſiæ januis, nulla per annum integrum in ea celebrata ſunt divina officia.

Regis Angliæ dolor. Act. poſt mart. c. 1.

XXXVI. Henricus Angliæ rex ſanctum Thomam ſuorum gladiis occubuiſſe, ubi primum audiit, clericos ſuos miſit Cantuariam, qui congregatis monachis dixerunt: Infortunium, fratres, quod penes vos accidit, eatenus dominum Regem contriſtavit, ut ab introitu eccleſiæ per triduum abſtinuerit, cibumque, præter lac amygdalorum, non ſumpſerit: conſolationem non admiſerit: nec in publicum prodierit, ſciens in ſuam redundare infamiam quod ſuorum actum eſt ſævitia: nec facile poſſe perſuaderi, quin videatur animam ejus quæſiſſe, quem toties doluerit ſuis obviaſſe decretis. Res quidem deteſtanda explete eſt, & facinus inauditum: tantoque minus ejuſmodi conſcius fuiſſe credendus eſt, quanto magis eum in innocentia ſervaſſe uſque in hodiernum diem, dubium non eſt. Unum eſt, quod mordet ejus conſcientiam. Cum enim omnes, qui coronationi filii ſui interfuerunt, excommunicatos accepiſſet, dolorem ſuum diſſimulare non poterat, qui jam fomitem omnem iterum ſub pace ſopitum putabat, vocatiſque neceſſariis ſuis de reſuſcitata injuria querimoniam depoſuit, eoque vehementius commoti ſunt, quod eum perſequebatur, qui eum promoverat. Unde eo neſciente vindicaturi ejus injurias, per hoc ei placere putantes, a curia latenter receſſerunt quatuor illi, qui flagitium perpetraverunt. Quod cum audiſſet, ſciens eos ferociſſimos, & nequiſſimos, e veſtigio miſit expeditiſſimos, qui illorum inſaniam prohiberent; ſed jam tranſierant. Et die, qua facinus expletum eſt, eos apud ſe præſentes putabat. Hoc, fratres, miſſi ſumus vobis intimare, ne de tanti principis ſerenitate ſiniſtrum ſuſpicemini; ſed ſi quid culpæ contraxit, in eo quod aliquid dixit, quod ad facinus aggrediendum graſſatores invitaverit, veſtris orationibus convenit expiari. Et nunc corpus jubet honeſte tradi ſepulturæ: non enim mortuum perſequitur, licet viventem infeſtum habuerit.

Legationes ad Papam de morte S. Thomæ. l. 5. ep 78. 80. & 81.

Magiſter Alexander, & magiſter Gunterius, quos ſecum Thomas uſque ad mortem habuit, ſtatim profecti ſunt, ut eam Papæ nunciarent. Quibus rex Galliæ dedit ſequentes literas . . . „ Denudetur gladius Petri in ultionem Cantuarienſis martyris, quia ſanguis ejus pro univerſali clamat Eccleſia, non tam ſibi, quam univerſæ Eccleſiæ conquerens de vindicta. Et ecce ad tumulum Agoniſtæ, ut relatum eſt nobis, divina in miraculis revelatur gratia, & divinitus demonſtratur ubi humatus requieſcit, pro cujus nomine decertavit. „ Willelmus Senonenſis, & Theobaldus comes Bleſenſis, & regni Francorum procurator per eoſdem ſcripſere Papæ, ultionem ſanguinis innocentis expoſtulantes.

Ibid. epiſt. 79.

Arnulphus Lexovienſis epiſcopus, vir eloquens, omnium epiſcoporum Angliæ nomine ſcripſit Papæ pro defenſione Regis, „ qui ſtatim, inquit, in primis nefandi ſermonis initiis ad omnia lamentationum genera converſus . . . . multo fortius amicum exhibuit, quam principem. Tribus fere diebus concluſus in cubiculo, nec cibum capere, nec conſolationem admittere ſuſtinuit . . . Et nos qui ſacerdotem lamentabamur primitus, de Regis ſalute conſequenter cœpimus deſperare . . . & quærentibus epiſcopis, quid eum ad ſe redire non permitteret? reſpondit . . . . Arbitrari ſe nominis ſui famam, & gloriam maledictis æmulorum reſpergi poſſe, & confingi id ex ejus conſcientia proceſſiſſe; ſed omnipotentem Deum ſe teſtem invocare in animam ſuam, Christi An. 1170. & 1171. quod opus nefandum, nec ſua voluntate, nec conſcientia commiſſum eſt, nec artificio perquiſitum . . . ſuper hoc quoque ſe judicio Eccleſiæ prorſus exponere, & humiliter ſuſcepturum quidquid in eo fuerit ſalubriter ſtatuendum . . . . ſupplicamus ergo . . . ut tanti ſceleris auctoribus ſecundum facti immanitatem ſeveritas veſtra retribuat, & ſuam innocentiam Regi pietas Apoſtolica velit effectuoſius conſervare. „

l. 5. ep. 84.

Magiſter Joannes Cumin cum clericis Eboracenſis archiepiſcopi jam Romam venerant, ut peterent abſolutionem epiſcoporum Angliæ: & poſt multam inſtantiam, prius promiſſis quingentis marcis, auditæ ſunt eorum excuſationes. Sed cum ſuperveniſſet rumor de morte Thomæ, omnia denigravit. Ita enim perturbatus eſt Papa, ut nec etiam ſui fere per octo dies eum en potuerunt habere colloquium. Et interdictum eſt, ne Angli ad eum haberent acceſſum.

l. 5. ep. 83. *Legati Angliæ regis ad Papam quid obtinent.*

Non multo poſt miſſi ſunt ad Regem excuſandum, epiſcopi Vigornenſis, & Ebroicenſis, & abbas de Vallace, & archidiaconi Saresberienſis, & Lexovienſis cum quatuor aliis: Eos Senniæ detinuit annes Macarius: ſed, exceptis epiſcopis, media nocte latenter exierunt, & per abrupta montium venere Tuſculanum: hic invenerunt Richardum Barre pariter legatum valde contriſtatum, quia nec Papa eum reciperet. Plerique cardinalium vix eum audire digneti ſunt; ſed nec illi ad conſpectum Pontificis admiſſi ſunt. Poſtea tamen, ad inſtantiam quorundam cardinalium, abbas de Vallace, & archidiaconus Lexovienſis, quaſi minus ſuſpecti, recepti ſunt ad audientiam. Hi cum Angliæ regem nominaſſent, acclamavit tota curia: ſuſtinete, tanquam Papæ abominale eſſet audire tale nomen: ſero redierunt ad Papam, ei de communi conſilio exponentes beneficia, quæ Rex Cantuarienſi contulerat, & ſingulos exceſſus illius archiepiſcopi, & inopportunitates, quas contra regiam dignitatem commiſerat, & primo quidem ſecreto, & poſtea coram Papa, & cardinalibus: Contendentibus adverſus eos magiſtris Alexandro, & Gutherio clericis Cantuarienſis archiepiſcopi. Inſtante vero quinta feria ante paſcha, in qua de conſuetudine Romanæ Eccleſiæ ſolet Papa publice abſolvere; vel publice excommunicare: Legati regii conſuluere cardinales Angliæ regi fideliores, exorantes, ut animum Papæ, & quid circa Regem ſtatuere proponeret, aperirent. Ipſis nihil niſi ſiniſtrum reportantibus, ex ſingultuoſa eorum, & fratris Franciſci relatione præſenſerunt, quod ea die Papa diſpoſuerat, in Angliæ regem, & in totam terram ejus ciſmarinam, & tranſmarinam, de communi cardinalium conſilio, interdicti ferre ſententiam, & eam, quæ in epiſcopos lata fuerat, confirmare. Tunc omni ſtudio tentarunt, tum per cardinales, tum per illos e ſuis ſociis, qui ad Papam acceſſum habebant, ut ceſſaret ab hoc propoſito, vel ſaltem differret uſque ad adventum epiſcoporum, quos Rex miſerat. Quod cum nullo modo fieri poſſet; legati congregati cum quibuſdam cardinalibus, hanc viam declinandi tanti dedecoris invenerunt: iiſdem cardinalibus intercedentibus, Papæ ſignificarunt ſe in mandatis a Rege accepiſſe, quod jurarent in ejus præſentia, quod Rex ſtaret Papæ mandato: & hoc ipſe juraret in propria perſona. Eadem ergo die Jovis circa horam nonam, vocati ſunt nuncii Regis, & epiſcoporum: & in generali conſiſtorio juraverunt, quod Rex ſtaret mandato Papæ, & ad præceptum ejus idem ipſe juraret. Epiſcoporum nuncii ſimiliter juraverunt, quod domini ſui ſtarent præcepto Papæ, & idem ipſi jurarent. Ipſa tamen die Jovis anni milleſimi centeſimi ſeptuageſimi primi, Papa generaliter excommunicavit interfectores Cantuarienſis archiepiſcopi, & omnes qui conſilium, vel auxilium, vel aſſenſum præbuerunt, & omnes qui in terram ſuam eos ſcienter receperint, aut foverint.

l. 5. ep. 84.

Vigornenſis, & Ebroicenſis epiſcopi hactenus Sennæ detenti poſt Paſcha venerunt: & cum ſtetiſſent in curia per quindecim dies, vocati ſunt ad audiendum reſponſum ſuum: Papa confirmavit ſententiam interdicti, quam Senonenſis archiepiſcopus dederat in terram ciſmarinam, & ſententiam excommunicationis, & ſuſpenſionis, quæ data erat in epiſcopos Angliæ. Præcepit etiam quod Rex temperaret ab ingreſſu eccleſiæ: & ſubjunxit, quod ipſe mittet legatos

ſuos

CHRISTI AN. 1171.

ſuos ad Regem, ut cognoſcant ejus humilitatem. Deinde poſt multam nunciorum inſtantiam, & interventum quorumdam cardinalium, & magnæ etiam pecuniæ, ut dicitur, hoc impetratum eſt, ut Papa ſcriberet Bituricenſi archiepiſcopo, ut ſi infra menſem poſt adventum nunciorum in Normanniam, non audierit legatos Alpes tranſiiſſe, tunc abſolvat Londonienſem, & Sareſberienſem ab excommunicatione, præſtito prius juramento, quod ſtabunt mandato Papæ, tam illis, quam aliis in ſuſpenſione manentibus. Sic Regis nuncii receſſerunt. Vix fuit impetratum, ut Papa Regi ſcriberet, invitans eum ad humilitatem.

Alexand. P. Septentrionis eccleſias ordinat. Append. primæ epiſt. 19. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Lab.

XXXVII. Alexander Papa circa idem tempus Septentrionales eccleſias ordinavit, multos abuſus corrigens: Itaque ſcripſit ad Upſalenſem archiepiſcopum, ejuſque ſuffraganeos: " Audivimus, quod in Suecia, & Gothia conſuetudo deteſtabilis inolevit. Laici enim vobis inconſultis conferunt eccleſias quibus volunt, omnia ſimoniace agentes . . . Quilibet ſacerdos undecumque adveniens, licet ordinationis ſuæ nullum habeat teſtimonium, ſolo nutu laicorum, divina in ſalutis eorum ſuæque periculum celebrare præſumit. Unde evenit, ut monachi fugitivi, vel homicidæ, vel quibuslibet notati ſceleribus, aut non ſacerdotes ſacerdotio fungi non metuant.... Accedit ad hoc quod clerici litigantes laicorum judicia ſubire, & ſecundum ipſorum leges agere, vel defendere ſe coguntur. Etiam epiſcopi ad igniti ferri examen provocantur. Clerici quandoque impune cæduntur, vel occiduntur. Quæ radicitus evellenda ſunt. „ Tum hortatur epiſcopos, ut adverſus hæc vitia acriter inſurgant; iiſque opponant ſtatuta Patrum, quæ illis ſuggerit. Tum addit: " Ferventis vero aquæ, vel candentis ferri judicium, ſive duellum catholica Eccleſia contra quemlibet etiam, nedum contra epiſcopum admittit. „ Idque Stephani Papæ V. authoritate confirmat. " Præterea, inquit, illud mandamus, quatenus populum gubernationi veſtræ commiſſum decimas eccleſiis fideliter perſolvere diligenter moneatis; & ſi neceſſe fuerit, ſub diſtrictione anathematis compellatis. Datum Tuſculani, quarto Idus Septembris anni milleſimi centeſimi ſeptuageſimi primi. „ Alteram ad eoſdem dedit epiſtolam, adverſus matres, quæ prolis ſuæ procurant interitum, & adverſus inceſtuoſos, & jubet, ut eos ad ſedem Apoſtolicam venire compellant, niſi corporis infirmitate vel egeſtate fuerint oppreſſi. " Ad hæc, inquit,

Ibid. epiſt. 22.

qui dormiendo, non voluntate, ſed caſu filios ſuos oppreſſiſſe inveniuntur: triennio, ſi tamen filii fuerint baptizati: ſi vero abſque ſacro baptiſmate deceſſerint, quinquennio pœnitentiæ diſciplinis ſubjaceant. Sacerdotes, quos ab his ſtudioſius præcavere convenit, officii ſui perpetua executione priventur. „ Nunc etiam in quibuſdam diœceſibus peccatum eſt reſervatum, ſi parentes filios ſuos ſecum in eodem lecto dormientes caſu oppreſſerint. Et ratio eſt, quia plurimos parvulos ſic fortuito perire compertum eſt... hinc parentes, qui eos ſecum in eodem lecto collocant, hoc ipſo volentes tanto periculo ſe ſuoſque parvulos exponunt.

Ibid.

" Præterea, inquit Papa, non ſine cordis amaritudine quoſdam ſacerdotes, contra Apoſtolicas inſtitutiones cum ſicca fæce vini, vel cum micis panis vino intinctis Miſſam celebrare audivimus: & fideles laicos non chriſtiano more, abſque ſacerdotali benedictione, & Miſſa, matrimonium contrahere. Unde ſæpe illicita contingit fieri conjugia, & inter legitimas perſonas divortium intervenire. „ Hinc ea deinceps fieri prohibet authoritate Apoſtolica.

Matth. Pariſ.

XXXVIII. Henricus Angliæ rex de mittendis a Papa legatis certior factus, redit in Angliam, portus diligenter cuſtodiri præcipiens, & ſi quis interdicti literas deferre deprehenderetur, eum in carcerem detrudi juſſit. Viſitavit Henricum Wintonienſem epiſcopum jam in extremis agentem, qui pro morte Thomæ duriſſime ipſum increpans, multa ipſum prædixit adverſa paſſurum. Jam ante biennium omnia ſua diſtribuerat pauperibus, & poſt quadraginta duos ſedis annos migravit ad Deum. Rex vero contracta ingenti claſſe transfretavit in Hiberniam, ut eam ſibi ſubjiceret.

Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Lab.

Die decima octava Octobris pervenit Waterford civitatem epiſcopalem. Quatuor reguli, & omnes potentes Hiberniæ, præter Regem de Conacta, qui dicebat ſe de jure eſſe dominum totius Hiberniæ, venerunt ad eum; & quatuor Hiberniæ archiepiſcopi, quorum primus erat Gelaſius Armacenſis, totius Hiberniæ primas, & viginti octo eorum ſuffraganei, & abbates, & receperunt eum in Regem, & dominum Hiberniæ, jurantes ei, & hæredibus ſuis fidelitatem, & regnandi ſuper eos poteſtatem in perpetuum: quod & chartis confirmarunt.

CHRISTI AN. 1171.

Ibid.

Angliæ rex poſtea miſit Nicolaum capellanum, & Radulphum archidiaconum de Landulff, una cum archiepiſcopis, & epiſcopis Hiberniæ uſque ad Caſſilienſem civitatem, ad celebrandam ſynodum. In ea ſtatutum eſt primo, ut pueri deferrentur ad eccleſiam, & ibi baptizarentur ſub trina immerſione in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti: & hoc a ſacerdotibus fiat, niſi metu mortis impediente . . . . & tunc a quolibet fiat, ſine exceptione ſexus, & ordinis. Secundo, ut decimæ dentur eccleſiæ de omnibus, quæ poſſidentur. Tertio, ut ſecundum jus eccleſiaſticum fiant matrimonia. Quarto, ut terra eccleſiaſtica ab omni ſæcularium exactione ſit immunis. Angliæ rex tranſcriptum chartarum archiepiſcoporum, & epiſcoporum Hiberniæ miſit ad Alexandrum Papam; qui authoritate Apoſtolica confirmavit illi, & hæredibus ſuis regnum Hiberniæ, quod exinde vivendi formam accepit meliorem.

Caſſilien. ſynodus.

CHRISTI AN. 1172.

Ibid. *Armachienſis ſyn.*

Altera ſynodus apud Armachiam ab iiſdem epiſcopis celebrata eſt. Communiſque fuit hæc omnium ſententia, propter peccata populi . . . divinæ vindictæ hoc eis incommodum accidiſſe . . . & decretum eſt, ut Angli per inſulam ſervitutis vinculo mancipati in priſtinam revocarentur libertatem. Rex his geſtis in Angliam remeavit. Eoque pervenit die decima ſeptima Aprilis, anno milleſimo centeſimo ſeptuageſimo ſecundo, ut inde tranſiret in Normanniam, & Papæ legatos ſuſciperet.

Geſt. poſt Martyr. Thom. c. 3.

XXXIX. Theodwinus, & Albertus Romanæ eccleſiæ cancellarius, presbyteri cardinales virtute, & ſcientia conſpicui jam advenerant. Odo prior Cantuarienſis cum ſuis monachis per literas poſtulavit, ut illa eccleſia reconciliaretur. Quibus reſcripſere legati: Lætamur quod mortem ſanctæ memoriæ Thomæ, quondam archiepiſcopi veſtri, ita in conſpectu ſuo Deus pretioſam oſtendit, & venerandam ejus memoriam tot miraculis illuſtravit . . . Petitioni veſtræ devoto concurrente aſſenſu, fraternitati veſtræ mandamus, quatenus convocatis epiſcopis, & abbatibus provinciæ veſtræ, qui vobis ad hoc idonei viſi fuerint, cum ſolemnitatis eccleſiaſticæ moderamine, denuo veſtram eccleſiam conſecretis. Exceſtrenſis, & Ciceſtrenſis epiſcopi hanc die vigeſima prima Decembris reconciliarunt.

l. 5 ep. 96.

Ibid. epiſt. 88. *Angliæ regis reconciliatio.*

Rex, & legati convenerunt apud Gotham die decima ſeptima Maji. Et ibi invicem recepti ſunt in oſculo pacis. Sequenti die venerunt Salviniacum, ubi archiepiſcopus Rutomagenſis, & multi epiſcopi, & proceres convenerunt: cumque ibidem de pace diu tractatum eſſet, quoniam Rex mandatum eorum abſolute jurare renuit, ab iis cum indignatione diſceſſit, dicens: Redeo in Hiberniam, ubi multa mihi incumbunt; vos autem ite in pace per terram meam, ubi vobis placuerit, & agite legationem, ſicut vobis injunctum eſt. Cardinales habito conſilio, revocaverunt epiſcopum Lexovienſem, & archidiaconum Pictavienſem, & archidiaconum Sareſberienſem: & per eos elaboratum eſt, ut ſexta feria ſequente Rex, & cardinales apud Abrincas convenirent. Rex hic quidquid ex parte cardinalium ei propoſitum eſt, benigne ſuſcepit, & conceſſit: ſed dilatum eſt uſque ad ſequentem Dominicam, ut Regis filius adeſſet, & quod pater promitteret, ipſe quoque juraret. Tunc in publica audientia, Rex manu ſua tactis ſacroſanctis evangeliis juravit, quod neque mandavit, neque voluit, quod archiepiſcopus Cantuarienſis interficeretur: & audita morte ejus plus indoluit, quam lætatus eſt: Addit etiam ex propria voluntate, quod de morte patris, & matris numquam tantum doluit. Juravit etiam, quod quamcumque ei pœnitentiam cardinales injungerent, vel ſatisfactionem, plenarie exequeretur. Fatebatur enim ſe querelis ſuis ejus cauſam extitiſſe. Tunc injunctum eſt ei a legatis, ut nutriret ducentos milites per annum integrum ſumptibus ſuis, & unicuique militi trecentos aureos daret, in terra Hieroſolymitana contra paganos, ſecundum diſpoſitionem Templariorum. Secundo, ut prava ſtatuta de Clarendona, & malas conſuetudines, quæ in diebus ſuis in eccleſias inductæ ſunt, penitus dimitteret. Si quæ autem malæ fuerunt ante tempora ſua, illas, juxta mandatum domini

Papæ,

CHRISTI AN. 1172. Papæ, & conſilio virorum religioſorum, temperaret. Tertio, ut eccleſiæ Cantuarienſi omnem integritatem ſuam in terris, & in aliis rebus reſtitueret, ſicut ſuit anno antequam archiepiſcopus iram Regis incurriſſet. Et omnibus, quibus offenſus erat propter archiepiſcopum, pacem & amorem redderet, & poſſeſſionum ſuarum plenitudinem. Quarto, ut, ſi neceſſe fuerit, & dominus Papa mandaverit, iret in Hiſpaniam, ad eam liberandam a Paganis.

Ibid. Injunxerunt etiam ei ſecretius jejunia & eleemoſynas, & alia quædam, quæ ad communem audientiam non pervenerunt: quibus Rex libenter aſſenſum præſtitit, dicens legatis coram omnibus: Ecce, corpus meum in manu veſtra eſt: ſcitote pro certo quidquid juſſeritis, ſeu proficiſcendi Hieroſolymam, ſive Romam, ſive ad ſanctum Jacobum, vel quidquid id ſit, paratus ſum obtemperare. Omnes qui aderant, videntes Regis humilitatem & devotionem, vix poterant lacrymas continere. His expletis, deduxerunt eum volentem legati extra oſtium eccleſiæ, ibique flexis genibus, non tamen nudatis veſtibus, neque verberibus appoſitis, abſolutus eſt, & in eccleſiam introductus. Et ut aliqui Franci hæc ita proceſſiſſe cognoſcerent ſtatuerunt quod archiepiſcopus Turonenſis, & ſuffraganei ejus coram Rege & legatis præſentiam ſuam exhiberent apud Cadomum, proxima die Martis poſt Aſcenſionem. Quod Rex juravit, filius ejus Rex manu ſua firmavit, in manu Alberti cardinalis, ſe ex parte ſua obſervaturum. Et ſi Rex, vel morte, vel alia cauſa præpeditus pœnitentiam iſtam complere non poſſet, ille perficeret.

Ibid. epiſt. 89. In mandato, quod Papæ omnino cardinales ad Regem miſerunt, duo ſequentes articuli continentur: Vos a ſequenti Domini nativitate crucem accipietis, proximaque æſtate in propria perſona profecturi, niſi remanſerit per dominum Papam .... Appellationes nec impedietis, nec permittetis impediri, quin libere fiant in eccleſiaſticis cauſis ad Romanam eccleſiam. Sed cum Rex illud mandatum abſolute jurare noluerit, expeditio in Palæſtinam temperata eſt, & conceſſum dilationis triennium, ut habetur in ſynodo Abricatenſi, quæ paulo poſt celebrata eſt.

Abricatenſis ſynod. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Labbè. Duo Henrici reges Angliæ, pater & filius, & Rotrodus Rotomagenſis archiepiſcopus, & omnes epiſcopi & abbates Normanniæ convenerunt apud Abricam civitatem, in præſentia Theoduini & Alberti cardinalium, & coram omnibus rex Angliæ pater, quinto Kalendas Octobris, eadem, quæ prius, juramento confirmavit, & addidit: quod ab Alexandro ſummo Pontifice, & catholicis ſucceſſoribus ejus non recederet, quamdiu ipſum ſicut Regem catholicum habuerint. Henricus Rex ejus filius eadem juravit. Rex pater fecit apponi ſigillum ſuum ſcripto, in quo ſupradicta capitula continebantur, una cum ſigillis cardinalium.

Ibid. Sequenti die ſynodus tredecim ſequentia decreta promulgavit. Primum. Pueri ad regimen eccleſiarum, in quibus eſt cura animarum, minime admittantur. Tertium. Laici partem oblationum non accipiant. Quintum. Sacerdotes majorum eccleſiarum, quibus ad hoc ſuppetunt facultates, alium ſub ſe presbyterum cogantur habere. Octavum. De tertia parte decimarum nihil presbytero, qui ſervit eccleſiæ, auferatur... Nonum. His, qui decimas hæreditario jure tenent, licentia ſit, cui voluerint, idoneo clerico dare, & poſtea ad eccleſiam, cui de jure competunt, revertantur. Rogerius Eboracenſis archiepiſcopus, præſtito juramento, quod ante coronationem novi Regis literas prohibitionis a Papa non ſuſceperit, & quod ſe Regi de conſuetudinibus regni obſervandis non obligaverit, quodque ſancti Thomæ mortem nullo modo procuraverit, ad officii ſui plenitudinem eſt reſtitutus. Gilbertus Londonienſis & Jocelinus Sareſberienſis epiſcopi Romam miſerunt, & literas abſolutionis acceperunt.

CHRISTI AN. 1173. *S. Thomæ canonizatio.* l. 5. ep. 92. Demum Alexander Papa Thomam Cantuarienſem in ſanctorum Martyrum numerum retulit. "Nos, inquit in epiſtola, quam de ea re ſcripſit ad capitulum Cantuarienſis eccleſiæ, conſiderata gloria meritorum, quibus in vita ſua magnanimiter claruit, & de miraculis ejus non ſolum communi & celebri fama, ſed etiam dilectorum filiorum Alberti & Theodwini presbyterorum cardinalium, & ſedis Apoſtolicæ legatorum, & aliarum plurium perſonarum teſtimonio certitudinem plenam habentes, præfatum archiepiſcopum in capite jejunii, deliberato cum fratribus noſtris conſilio, ſolemniter canonizavimus,

& decrevimus collegio ſanctorum Martyrum annumerandum: Vobis & univerſitati fidelium de Anglia, Apoſtolica authoritate mandantes, ut natali ejus die, quo vitam ſuam glorioſa paſſione finivit, annis ſingulis cum veneratione debita celebretis. CHRISTI AN. 1173. Datum Signiæ quarto Idus Martii, anno milleſimo centeſimo ſeptuageſimo tertio."

Sacrilegi ſancti Martyris percuſſores intra triennium miſera periere. Poſt ſcelus admiſſum ad Regem reverti timentes, in occidentalem Angliæ partem ſecedentes, in unius eorum poſſeſſionibus habitaverunt. Sed cum viderent ſe ab omnibus hominibus vitari & haberi ut execrabiles, conſcientiæ ſtimulis agitati proficiſcuntur ad Alexandrum Papam, qui pro pœnitentia eis injunxit peregrinationem Hieroſolymitanam .... Dum pergunt, Willelmus de Traci, unus ex illis, in Calabria ſubſiſtens Coſentiæ gravi infirmitate correptus eſt: ejus corporis membra computruere, ita ut cum tabe caro ipſa, maxime brachiorum, vel ſponte diffluerat, vel ab ipſo infirmo doloris impatiente divelleretur & projiceretur, nervis ac oſſibus diſcoopertis remanentibus. Ipſa tamen glorioſi martyris patrocinium cum ſumma contritione ac multis gemitibus inceſſanter implorabat, ut teſtatus eſt Coſenſis epiſcopus, qui fuit ejus in hac infirmitate confeſſor. Alford. tom. 4. Annal. Tres alii pervenere Jeroſolymam, ubi paulo poſt obiere pœnitentes, atque ante templum ſepulti, eorumque tumulo appoſita eſt hæc inſcriptio. Hic jacent miſeri, qui martyrizaverunt B. Thomam Cantuarienſem archiepiſcopum.

XL. In Oriente chriſtianorum res ſemper prolabi in deteriora cœperunt. *Saladini initia.* Saladinus nepos Saraconis, qui Noradini Syriæ regis militiæ princeps erat, cum avunculo miſſus in auxilium regis Ægypti, cum eſſet aſtutiæ ſæcularis, ſic authoritate invaluit, ut eo mortuo regnum occuparet: non multo poſt obiit Noradinus, ejuſque uxoris connubium petiit Saladinus, & obtinuit, eaque tradente Damaſcum & ejus fines accepit, & fugatis hæredibus totum regnum occupavit. Chron. Amalar. 3. Demum qua vi, qua dolis Babiloniæ regnum opulentiſſimum ſibi ſubjecit: tantiſque ſuccinctus viribus Chriſtianorum malleus extitit. Hic dum ſic creſcit in perniciem Chriſtianorum, potentem belli ſocium eis ademit templum militum avaritia & crudelitas. Guillel. Tyr l. 20. c. 31. Erat in Phœnicia quidam Arabum populus, quaſi ſexaginta millia hominum habens, qui meritorum prærogativa ſibi præficiebat principem, quem vocabant ſenem, cui ſic ſubjaciebantur, ut nihil eſſet tam difficile vel periculoſum, quod ad ejus imperium non aggrederentur. Imprimis ſi quem haberet principem odioſum, ſicam dabat uni vel pluribus de ſuis, qui non cogitantes utrum poſſent evadere, circuibant & laborabant quouſque injunctum peregiſſent officium: hinc Aſſyſini vocabantur. Tunc his princeps præerat acris ingenii, qui ſcripturas ſacras ſæpe legens, Chriſti miraculis & præceptis perſuaſus eſt, ut ejuraret Mahumetiſmum, quem abominari cœpit. Itaque virum prudentem miſit ad Amalricum Hieroſolymorum regem, ei ſecreto ſignificans, quod ſi templi milites, qui caſtella ſuæ regioni contermina habebant, & duo millia aureorum pro tributo a ſuis exigere ſolebant, ea vellent remittere, & fraternam deinceps obſervare charitatem, ipſi ad fidem Chriſti & baptiſma convolarent.

c. 32. Rex id gratanter ſuſcipiens, petitioni eorum annuit, volens eamdem ſummam de ſuis reditibus templi militibus refundere, & nuncium cum uno ſui corporis cuſtode remiſit: at ille jam fines ſuos ingreſſurus, a templi fratribus occiſus eſt. Rex, his auditis, ex communi principum conſilio, tam immane facinus, quod in ſuum dedecus redundabat, ulciſci conſtituit: mittuntur ergo nobiles, qui ab Ottone de ſancto Amando templi magiſtro poſtulent, ut tanti exceſſus ſatisfactionem Regi & regno exhibeat. Ille reſpondit ſe fratri hujuſce facinoris authori injunxiſſe pœnitentiam, ac velle eum ad Papam dirigere: inhibere autem ex parte Papæ, ne quis in eum manus injiciat. Rex illum de eorum domo violenter eductum, & Tyrum traductum in vincula conjecit, atque ita Aſſyſinorum principi ſatisfecit, & ſuam comprobavit innocentiam: ac moderate cum templi fratribus agens, illius cauſam dimiſit indiſcuſſam, & paulo poſt die undecima Julii ex dyſenteria mortuus eſt, anno Chriſti milleſimo centeſimo ſeptuageſimo tertio, ætatis ſuæ trigeſimo octavo,

CHRISTI An. 1173.

regni duodecimo. Illi ſucceſſit filius Balduinus IV., qui ſtatim a patriarcha coronatus eſt. Sed cum vix eſſet annorum undecim, regni procuratio commiſſa eſt Raymundo comiti Trypolitano, cui cognationis jure debebatur.

Iisdem temporibus vixere Rabbinorum antiquiſſimi, qui ſcripſere de rebus & lege Judæorum. Primos ſertur Rabbi Nathan, qui hoc ſæculo ineunte diem extremum obiit: alter Rabbi Benjamin, qui peregrinationum ſuarum relationem abſolvit anno milleſimo centeſimo ſeptuageſimo tertio: fabulis, mendaciis, & erratis ſcatet ejus narratio. Imprimis ut prophetias Jacob de adventu Meſſiæ eluderet, commentus eſt quamdam Judæorum habitationem, cui Haoam e familia David præeſſet: ſed eam collocat in regionibus prorſus incognitis & inacceſſis, ad quas nullus hominum poſtea venit, nec illius dominationis notitiam habuit. Atque ita dum incognitorum locorum difficultate celare tentat, prodit. Ex his patet, quam inanis ſit ac inutilis iſtiuſmodi hominum eruditio: cum ipſi inter ſe ſæpe non conſentiant; & lectoribus figmenta ſua proponant.

XLI. Cantuarienſis ſedes a duobus annis & amplius vacabat. Rogerius, Beccenſis abbas, electus,

Alford. Annal. tom. 4.

quamvis Rex conſenſum præſtitiſſet, hanc ſedem recuſavit. Tandem pridie Nonas Junii illius eccleſiæ ſuffraganei, & ſenior pars conventus ſimul convenientes apud Weſtmonaſterium elegerunt Richardum priorem Doverenſem, qui Regi coram magno juſtitiario fidelitatem juravit, ſalvo ordine ſuo.

Richardus Cantuar. archiepiſc.

Sed Henricus junior, qui jam adverſus patrem rebellionem meditabatur, ſubmiſſis literis electionem dixit irritam, quia ſe inconſulto facta fuerat, & ſedem Apoſtolicam appellavit. Henricus pater conſenſum dedit. Richardus igitur, qui prius fuerat monachus Cantuarienſis, epiſcopi, & electores ad Alexandrum Papam literas dederunt, ad confirmationem obtinendam: & Richardus ipſe non multo poſt Romam profectus eſt. Sex aliæ eccleſiæ vacabant in Anglia, quibus epiſcopi præpoſiti ſunt, quos Rex maxime probavit.

Henricus junior adverſus patrem rebellans, fugit

Matth. Pariſ.

ad regem Francorum ſuum ſocerum. Ejus fratres Richardus dux Aquitaniæ, & Gaufridus comes Britanniæ, conſilio ſuæ matris Eleonoræ reginæ fratrem ſuum ſecuti ſunt. Fiunt undique conjurationes, incendia & rapinæ. Itaque, ut creditum eſt, in ultionem B. Thomæ martyris Deus ſuſcitavit contra Henricum regem ſua viſcera, filios, inquam, qui eum uſque ad mortem perſecuti ſunt.

Henricus ſenior ab omnibus fere comitibus dere-

Alford. Annal. tom. 4.

lictus viginti millia Brabancenorum ingenti mercede conduxit, qui fideliter ei ſervierunt; præterea ſequentes ad Papam literas dedit: "Veſtræ juriſdictionis eſt regnum Angliæ, & quantum ad feudatarii juris obligationem vobis duntaxat obnoxius teneor & aſtringor. Experiatur Anglia, quid poſſit Romanus Pontifex. Et quia materialibus armis non utitur, patrimonium B. Petri ſpirituali gladio tueatur." Rotrodus Rotomagenſis archiepiſcopus Henricum juniorem literis hortatus eſt, ut quemadmodum lex humana & divina poſtulat, patri de ſe optime merito reconciliaretur. Eleonoræ vero reginæ cum ſuis ſuffraganeis ſcripſit: "Mone, quæſo, filios tuos, ut patri ſuo ſubditi & devoti exiſtant, pro quibus tot paſſus eſt anguſtias, unde ne inconſulta facilitas diſſipidet ac diſperdat quod tantis eſt ſudoribus acquiſitum: hæc tibi, piiſſima regina; & zelo Dei dicimus, parochiana enim noſtra es, ſicut & vir ſuus, non poſſumus deeſſe juſtitiæ. Vel redibis ad virum tuum: vel jure canonico conſtringemur, & cogemur in te cenſuram eccleſiaſticam exercere. Quod quidem inviti dicimus, & niſi reſipueris, cum dolore & lacrymis faciemus."

Ibid.

Alexander Papa Richardi electionem confirmavit, eumque Cantuarienſem epiſcopum conſecravit, die trigeſima tertia Maii, anno milleſimo centeſimo ſeptuageſimo quarto, & conſecrato dedit pallium, atque primatum addidit, ac inſtantibus Angliæ regis legatis, ei legationem ſuam indulſit, ut vindictam de

Gervaſ.

Regis hoſtibus faceret. Alii ſex electi epiſcopi a Richardo in Angliam reverſo conſecrati ſunt.

Henricus rex audito quod Vallenſes & Scoti crudeliter vaſtarent Angliam; de tranſmarinis terris ſuis

Angliæ regis pœnitentia & pax cum filiis

quaſi deſperans, in Angliam celeriter navigavit, & corde pœnitenti Cantuariam ad ſanctum Thomam venit. Feriaque ſexta, quarto Idus Julii, in veſte laneā, nudis pedibus, ab eccleſia ſancti Dunſtani,

CHRISTI An. 1173. & 1174.

quæ longe extra urbem poſita eſt, uſque ad tumbam ſancti Thomæ martyris perveniens, ibidemque diutius & devote procumbens, ab omnibus qui aſtabant epiſcopis, abbatibus, & monachis ſingulis volens verberatus eſt: ibique pernoctavit jejunus, & ſequenti mane Miſſæ in memoriam ſancti Martyris ante monumentum ejus celebratæ cum interfuiſſet, Londinum profectus eſt: eodemque die nuncium accepit Scotorum regem cum multis e ſuis eſſe captum: itaque in Anglia pax reſtituta eſt. Rex ſtatim repetiit Normanniam, & Francorum regem ac filium ſuum Rotomagi obſidionem ſolvere compulit: occurrit ei Richardus Cantuarienſis, qui ipſo poſtulante, omnes ejus adverſarios excommunicavit authoritate Pontificia: & nequidem Henricum juniorem regem excepit: Rex poſt feſtum ſancti Michaelis filios ſuos recepit in gratiam: ſic pace undique firmata, Deus in martyre ſuo Thoma glorificatus eſt: eumque in patronum elegit rex Henricus ſenior, cujus patrocinio e tantis periculis fuerat ereptus.

Eodem anno facta eſt dedicatio Claravallenſis eccleſiæ, & canonizatio ſancti Bernardi, & corporis ejus elevatio, cui adfuit Wichardus Lugdunenſis archiepiſcopus, abbas quondam Pontiniaci. Canonizationis literæ datæ ſunt Anagniæ decimo quinto Kalendas Februarii.

XLII. In Germania Imperator octavo Kalendas Julii Ratiſponæ curiam habuit celeberrimam: ad-

Chron. Reicherſ. *Schiſmam eccleſia Salisburg.*

erant omnes fere principes regni Teutonici, & omnes ſuffraganei Salisburgenſis archiepiſcopatus & prælati cum miniſterialibus ejusdem eccleſiæ, juſſo Imperatoris venerant. Adalbertus ejusdem urbis archiepiſcopus, cum avunculo ſuo Henrico Auſtriæ duce conſtanter affuit, qui quoniam Alexandri Papæ partes ſequebatur, jam nuſquam certam manſionem habebat: aliunde primores Salisburgenſis eccleſiæ criminalia quædam falſo ei objecerunt, & nuncios clam Romam miſerant. Sed cum omnes ſuffraganei bonum ei apud Papam teſtimonium reddidiſſent, injuriam ei factam conquerentes, Alexander perfidos illos ab intentione ſua literis dehortatus, præceptis Apoſtolicis ad obedientiam ſui præſulis revocabat. Imperator tamen omnes ejus ſuffraganeos ad hoc deduxit, ut confirmarent ſententiam magiſtri Richerii, qui electus Brixienſis epiſcopus, ad interrogationem Imperatoris, ſententiam depoſitionis in Adalbertum dederat. Omnesque ſtatim Henricum præpoſitum Berthesgadinenſem cum favore principum & Imperatoris electum Salisburgenſem archiepiſcopum inthronizant: Imperator ei ſine mora regalia conceſſit. Pauciſſimi huic inſaniæ ſe ſubtraxerunt. Adalbertus autem cum ſuis prælatis, quorum plures adhuc cum eo ſtabant, querelas per fidelem nuncium ad Papam detulit. Qui per eumdem literas miſit ad Adalbertum, & ad Conradum Moguntinum archiepiſcopum, (is legatione Apoſtolica in partibus Bavariæ fungebatur) quibus ſententiam depoſitionis datam adverſus Adalbertum caſſabat: Conrado mandabat, ut Henrico certum tempus præfigeret, quo in priorem eccleſiam rediret: Salisburgenſi autem capitulo præcipiebat, ut ad obedientiam Adalberti rediret. Henricus tamen Imperatoris authoritate per quatuor annos hanc ſedem retinuit, quemadmodum Chriſtianus Moguntinam ſedem tunc obtinebat: Conradus enim, uti diximus, ad Papam confugerat, qui eum cardinalem creatum Sabinenſi, deinde Sorano epiſcopatui præfecerat, & tunc in Bajoaria Apoſtolica legatione fungebatur, archiepiſcopi Moguntini titulum retinens. Primus legitur, dictus eſſe cardinalis presbyter, quamvis eſſet archiepiſcopus.

XLIII. Eodem tempore Leodienſi eccleſiæ præ-

Lambertus Beguinar. fundator. Ægid. monach. c. 52.

erat Radulphus, qui avaritiæ facibus incenſus in foro rerum venalium vendi faciebat præbendas & beneficia. Sed Deus adverſus eum ſuſcitavit ſanctum presbyterum Lambertum le Begue cognominatum, quod balbus eſſet. Hic concionibus ſuis, quibus cleri corruptos mores inſectabatur, plures ad meliorem frugem reduxit: Cleri primores querelas adverſus eum deferunt ad epiſcopum, qui eum caſtello incluſit, ubi Apoſtolorum acta vulgari lingua reddidit. Poſtea Radulphus ex ſui cleri conſilio eum Romam tranſmiſit, accuſans quod prædicandi munus temere ſibi vindicaſſet. Alexander Papa ſciens, quod per invidiam accuſaretur, conceſſa prædicandi

licentia

Digitized by Google

CHRISTI AN. 1174. licentia illum remiſit. Redux mulieres & puellas, quæ caſte vivere proponerent, congregavit, ipſiſque præmium caſtitatis verbo & exemplo prædicavit: Beguinæ ex ipſo cognominatæ ſunt. Earum inſtitutum in Belgio perſeverat, & quæ illud profitentur, poſſunt ad nuptias tranſvolare. Lambertus conſtruxit Eccleſiam Sancti Chriſtophori, in qua ſepultus eſt ſeptimo Kalendas Julii anno milleſimo centeſimo ſeptuageſimo octavo.

Hirſaug. Chron. Baſilius prior Carthuſiæ octavus poſt multa virtutum ſtudia plenus operibus ſanctitatis ad Deum tranſivit in ſenectute bona. Vir tam eruditione ſcripturarum, quam integritate morum valde reverendus, qui verbo ſimul & exemplo multos ad melioris vitæ ſemitas revocavit. Inter quos ejus hortatu converſus eſt ad ordinem ſanctiſſimus ille pater Hugo prior de Withei in Anglia, & poſtea Lincolnienſis Epiſcopus. Baſilius poſt mortem coruſcavit miraculis.

London. ſynodus. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Labbè. XLIV. Angliæ Rex undique paca potitus, una cum filio ſuo Henrico in Angliam reverſus eſt. Richardus vero Cantuarienſis Archiepiſcopus convocatis ſuffraganeis ſuis & Abbatibus Londoniæ ſynodum celebravit in Weſtmonaſterio, decimo quinto Kalendas Junii, cui præſidens ſequentia ſtatuta ab omnibus ſubſcripta promulgavit: Primum, " Si quis ſacerdos vel clericus in ſacris ordinibus conſtitutus.. publice fornicariam habeat, & ſi tertio commonitus, eam non dimiſerit & expulerit... omni officio & beneficio eccleſiaſtico ſpolietur ... Qui autem in ſubdiaconatu vel ſupra ad matrimonia convolaverint, mulieres etiam invitas & renitentes relinquant. „ Secundum, " Clerici in ſacris ordinibus conſtituti, edendi vel bibendi cauſa tabernas non ingrediantur, nec publicis potationibus interſint, niſi peregrinationis neceſſitate compulſi. Si quis vero tale quid fecerit, aut ceſſet, aut deponatur. „ Tertium prohibet, ne clerici in ſacris ordinibus conſtituti judicium ſanguinis agant. Quintum vetat, ne clerici ordinentur ab alienis Epiſcopis, & ſub interminatione anathematis prohibet, ne a quoquam ad officii ſui executionem ſuſcipiantur. Octavum. " Nullus prælatus in recipiendo monacho, vel canonico, vel ſanctimoniali, pretium ſumere vel exigere ab his, qui ad converſionem veniunt, aliqua pacti occaſione præſumat. Si quis autem hoc fecerit, anathema ſit. „ Decimum. Sub interminatione anathematis prohibemus, ne monachi vel clerici cauſa lucri negotientur. Decimum tertium. " Quia multi modo inveniuntur decimas dare nolentes, ſtatuimus, ut juxta domini Papæ præcepta admoneantur, ſemel, ſecundo, tertio, ut de grano, de vino, de fructibus arborum, de fœtibus animalium, de lana, de agnis, de butyro & caſeo, de lino & cannabe, & de reliquis, quæ annuatim renovantur, decimas integre perſolvant: quod ſi commoniti non emendaverint, anathemati ſe noverint ſubjacere. „ Decimum ſextum. " Inhibemus, ne quis quaſi pro complemento communionis intinctam alicui Euchariſtiam tradat. „ Decimum octavum. " Nullus fidelis .... occulte nuptias faciat, ſed benedictione accepta a ſacerdote, publice nubat in Domino. „ Decimum nonum prohibet, ne matrimonio jungantur, niſi qui ad legitimam ætatem pervenerint.

Ibid. Eboracenſis Archiepiſcopi clerici in eadem ſynodo Cantuarienſem appellaverunt ad Romani Pontificis audientiam: quatuor enim Epiſcopatus repetebant ſuæ metropoli, & Eboracenſis in Cantuarienſi Eccleſia coram ſe crucem deferri volebat. Clerici quoque Eccleſiæ Sancti Aſaſ, petierunt a Cantuarienſi Archiepiſcopo, ut præciperet Godefrido ſuo Epiſcopo, ut ad ſedem ſuam rediret, vel alium Epiſcopum loco ipſius inſtitueret. Henricus enim Rex ei tradiderat abbatiam Abbendoniæ vacantem in cuſtodia, donec ad propriam ſedem liberam haberet regreſſum, quam paupertate & Vallenſium infeſtatione relinquere compulſus fuerat. Ab archiepiſcopo interpellatus Epiſcopatum reſignavit, ſperans ſe ſervaturum Abbatiam. Cantuarienſis loco ipſius magiſtrum Adam ſancti Aſaſ Epiſcopum conſecravit. Rex vero monacho dedit abbatiam.

Alford. Annal. tom. 4. XLV. Monaſterium Malmesberienſe, quod in Saresberienſi diœceſi ſitum eſt, abbatem ſibi delegerat. Saresberienſis Epiſcopus electo ex parte Papæ prohibuit, ne aliunde quam a ſe ipſo munus benedictionis acciperet. Ille nihilominus occulte profectus in Vallias ab Epiſcopo Laudavienſi benedictionem adeptus eſt. Saresberienſis Epiſcopus querelas detulit ad Richardum Cantuarienſem; qui ſuſpendit Vallenſem Epiſcopum & Abbatem, donec privilegium allegarent. Eccleſiarum privilegiis productis in medium, nihil invenit Richardus, quare Malmesburienſe monaſterium Epiſcopo Saresberienſi ſubeſſe non deberet. Abbas quidem quaſdam exemptionis literas protulerat, ſed quæ in filo & bulla vitioſæ videbantur, ſtylumque Romanæ curiæ minime redolebant. Utraque pars jus ſuum teſtibus & poſſeſſione defendebat. Itaque Richardus judicium in alium diem diſtulit, quo dum ad pacem omnes hortaretur, & Epiſcopus judicio ſe humiliter offerret, Abbas conſilio cujuſdam advocati noluit acquieſcere, dicens ſe ſoli Romano Pontifici reſpondere, & recedens contumaciter, Viles, inquit, ſunt Abbates, qui poteſtatem Epiſcoporum non exterminant, cum pro annua auri uncia plenam a ſede Romana poſſint aſſequi libertatem.

CHRISTI AN. 1174.

Ibid. Richardus in ſuis ea de re literis ad Romanum Pontificem, his ſic expoſitis ſubjicit: " Hæc ad aures eminentiæ veſtræ deferimus, quia peſtis illa latiſſime ſe diffundit: adverſus primates & Epiſcopos intumeſcunt Abbates; nec eſt, qui majoribus ſuis reverentiam exhibeat & honorem .... Deteſtantur abbates habere ſuorum exceſſuum correctorem, clauſtraliſque militiæ jugum relaxant in omnem deſiderii libertatem. Hinc eſt, quod monaſteriorum fere omnium facultates datæ ſunt in direptionem: nam abbates curam carnis in deſideriis agunt, non curantes, dummodo laute exhibeantur. Clauſtrales vero quaſi Acephali otio vacant, & vaniloquio,.. Hæc omnia, reverende Pater, veſtræ correctionis judicium poſtulant tempeſtivum. Verendum enim eſt, ne ſicut abbates ab Epiſcopis, ita Epiſcopi ab Archiepiſcopis, & a prælatis ſuis decani & archidiaconi eximantur. Et quæ eſt hæc forma juſtitiæ, prohibere, ne diſcipuli magiſtro conſentiant ... & armare filios in patres ... ſi auderemus dicere quod ſentimus: cum ex officio juſtitiæ reddatur unicuique quod ſuum eſt: non multum Romani Pontificis juſtitiam promovet, ſi alicui in alienam injuriam beneficium confert ... Scimus equidem, quod ob quietem monaſteriorum, & Epiſcoporum tyrannidem, has exemptiones plerumque Romani Pontifices indulſerunt. Veruntamen in contrarium res verſa eſt; monaſteria enim, quæ hoc beneficium damnatiſſimæ libertatis adepta ſunt, plus inquietudinis, plus inobedientiæ, plus inopiæ incurrerunt. Ideoque & multæ domus, quæ nominatiſſimæ ſunt in ſanctitate & religione, has immunitates numquam habere voluerunt, aut habitas continuo rejecerunt. „ Quapropter Papam exorat, ut ſi Malmesburienſis abbas veniret, ne illius admittat privilegia, niſi de eorum veritate conſtet.

CHRISTI AN. 1175. XLVI. In Italia Fridericus Imperator, qui ſub finem anni ſuperioris, Alexandriam ante ſex annos conditam obſidere cœperat, poſt quatuor obſidionis menſes, advenientibus ſanctis majoris hebdomadæ diebus, ſub prætextu conceſſionis induciarum ad celebrationem Paſchatis, receſſit Papiam, & per literas Oſtienſem & Portuenſem Epiſcopos, & cardinalem S. Petri ad vincula, ut pro reformanda pace inter Sacerdotium & Imperium ad ſe venirent, invitavit, qui Papa annuente venerunt. Imperator deſignavit Philippum cancellarium ſuum, & electum Colonienſem Archiepiſcopum, qui cum Papæ & civitatum Longobardiæ legatis de pace tractaret. Sed de pacis conditionibus inter eos minime convenit: ſic Imperator ſub ſpe pacis Longobardos detinuit, ne ipſum imparatum armis invaderent. *Alexandria fit epiſcopat.* Alexander vero Papa, ut gratum ſe Alexandrinis exhiberet, ad poſtulationem Galdini Mediolanenſis Archiepiſcopi & Cardinalis, Alexandriam declaravit urbem Epiſcopalem, atque in eam tranſtulit ſedem Aquenſem. Epiſcopum autem Papienſem crucis & pallii dignitate privavit, eo quod hæc civitas diu antipapæ Octaviano, & Friderico Imperatori adhæſiſſet.

Milites S. Jacobi in Hiſp. Alex. P. epiſt. 20. tertiæ append. XLVII. Eodem anno milleſimo centeſimo ſeptuageſimo quinto Papa literis Ferentini tertio Nonas Julii datis ad Petrum Fernandes, militiæ S. Jacobi primum magiſtrum, approbat eumdem ordinem inſtitutum ad defenſionem Chriſtianorum adverſus Saracenos: & ſtatuit, ut in eo ſint & clerici, qui vitam agant cœlibem: & viri conjugati; ea conditione, ut ſi viri præmortui fuerint, & relictæ eorum uxores, quæ ordinem ſuſceperint, nubere voluerint, denuncietur hoc magiſtro ſive commendatori, ut cum ipſius licentia tranſeant ad alias nuptias; quod etiam de viris

CHRISTI AN. 1175.

obſervendum præcipit. Ipſis confirmat poſſeſſionem eorum omnium, quæ tunc legitime poſſidebant, & quæ conceſſione Pontificum, largitione Regum vel principum, oblatione fidelium, vel aliis modis juſtis, poterunt adipiſci. Sanxit preterea, ne occaſione antiquæ detentionis ſive ſcripturæ, quiſquam ab eis poſſit auferre, quæ ultra memoriam hominum ſub Saracenorum detente ſunt poſeſſere, & de magnificensia principum, ſeu labore ſuo obtinebunt.

Demum eis hæc ſtatuta præſcribit: Primum, ut ſint ſub unius magiſtri obedientia, ac ſine proprio vivent. Secundum, ut matrimonia contrahere illque uti poſſint. Tertium, ne viri vel mulieres ſine licentia magiſtri redeant ad ſæculum, vel ad alium ordinem tranſeant. Quartum, ut ſingulis annis die feſto ſanctorum omnium generele celebrent capitulum: cui interſint clerici, & eorum prior generalis, qui illorum curam gerit: & tredecim fratres ſeu commendatores, qui cum magiſtro in diſpoſitione domus aſſiſtant, & eligendi magiſtri curam habeant. Prior autem, cum magiſter obierit, totius ordinis curam gerat, donec novus magiſter eligatur. Prædicti tredecim commendatores, cum prioris conſilio & ſanioris partis capituli, magiſtrum, ſi perniciuſus vel inutilis apparuerit, corrigendi vel amovendi poteſtatem habebunt; & ſi inter ipſum & capitulum emerſerint quæſtiones, debitum eis finem imponent. Et ſi quis eorum ex hac vita tranſierit, vel pro culpa mutandus ſit, magiſter cum conſilio reliquorum alium ejus loco ſubſtituat. Quintum, Eligantur viſitatores idonei, qui domos fratrum per anni circulum fideliter viſitent, & quæ ibi digna correctione invenerint, aut ipſi corrigant, aut ad generale capitulum deferant corrigenda. Sextum, ordinis clerici ſimul maneant, & priori obediant: & filios fratrum, qui eis a magiſtro fuerint commiſſi, inſtituant ſcientia literarum: & fratribus tam in vita, quam in morte, ſpiritualia ſubminiſtrent... Ipſi vero non ſint otioſi, ſed vacent orationi & piis operibus: iis vero fratres reddant decimas de laboribus ſuis, & aliis bonis. Septimum, ſi quis locus epiſcopalis in veſtram veniat poteſtatem, ſit ibi epiſcopus, qui cum eccleſiis & clero ſuo, deſignatos ſibi reditus & poſſeſſiones, & ſpiritualia jura percipiat. Reliqua vero ſint in ordinis diſpoſitione. In parochialibus eccleſiis, quas habetis, inquit Papa, nolumus epiſcopos ſuo jure fraudari: ſi autem in deſertis locis, aut in terris Saracenorum de novo eccleſias conſtruxeritis, eccleſiæ illæ plena gaudeant libertate: ne aliqua per epiſcopos decimarum, aut alterius rei exactione graventur: neque interdicto per epiſcopos vel excommunicationi ſubjaceant. Octavum, ne perſonas ordinis præter legatum a latere Romani Pontificis, quiſquam excommunicare præſumat. Quod etiam de familiis & ſervientibus ſtatuitur. Nonum, Chriſma & oleum ſanctum, & conſecrationes altarium, & baſilicarum, ordinationes clericorum, qui ad ſacros ordines fuerint promovendi, a diœceſano ſuſcipiant epiſcopo, ſi communionem Apoſtolicæ ſedis habuerit. Decimum, cum generale interdictum terræ fuerit, liceat eis clauſis januis, excluſis excommunicatis, non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce, divina officia celebrare. Undecimum, ſi quis in aliquem ordinis fratrem, vel ſororem, violentas manus injecerit, excommunicationis ſententia ſit adſtrictus. " His poſt Papam ſubſcripſere tredecim cardinales.

Alford. Anual. tom. 4.

XLVIII. Hugo cardinalis legatus ſub finem Octobris ejuſdem anni venit in Angliam. Rex, qui illum poſtulaverat, honorifice ſuſcepit, & diu cum eo tractavit de pace facienda inter Rogerium Eboracenſem archiepiſcopum, & Richardum Cantuarienſem .... Tandem per conſilium Regis ſic inter eos convenit: Cantuarienſis capellam ſancti Oſwaldi liberam ab omni juriſdictione ſua Eboracenſi relinqueret, ſicut Regis capellam, & abſolveret ejus clericos, quos excommunicaverat, & de aliis controverſiis ſtarent judicio Roſomagenſis archiepiſcopi, ejuſque ſuffraganeorum. Legatus autem Regi dedit licentiam implacitandi, ſeu traducendi clericos ante judicem ſæcularem, de foreſtis ſuis, & de captione venationis. Richardus Cantuarienſis poſtea depoſuit Willelmum abbatem ſancti Petri de Burgo, qui violenta manu & armata clauſtrum ſuum infregerat, & reliquiae Sanctorum una cum brachio ſancti Oſwaldi Regis & martyris aſportare volebat, pro quorum defenſione monachi & miniſtri eccleſiæ quidam vulnerati, & quidam interfecti ſunt.

CHRISTI AN. 1176.

Northam. ſynodus. Concil. tom. 6. ed.Hard.

Northamptonienſis ſynodus poſt feſtum converſionis ſancti Pauli anno ſequente, ſcilicet milleſimo centeſimo ſeptuageſimo ſexto, celebrata eſt. Willelmus rex Scotorum ad eam adduxerat Richardum epiſcopum ſancti Andreæ, & Jocelinum epiſcopum Glaſcoviæ, & cæteros epiſcopos, & abbates, & priores regni ſui. Henricus Angliæ rex eis præcepit per fidem, quam ei debebant, & fidelitatis ſacramentum quod ei fecerant, juxta pacta conventa inite, dum eumdem Regem in bello captum dimiſerat, ut eamdem ſubjectionem facerent eccleſiæ Anglicanæ, quam facere debebant & ſolebant tempore prædeceſſorum ſuorum. Cui reſponderunt, quod ipſi nunquam ſubjectionem fecerant Anglicanæ eccleſiæ, nec facere debeant. Rogerius Eboracenſis affirmavit, quod Glaſcuenſes, & Caſæ-candidæ epiſcopi ſemper ſubjecti fuerint Eboracenſi eccleſiæ, & Romanorum Pontificum privilegia demonſtravit. Glaſcuenſis epiſcopus contendit, quod ſedes ſua ſpecialis eſſet filia Romanæ Eccleſiæ, & ab omni ſubjectione archiepiſcoporum exempta. Cantuarienſis autem archiepiſcopus, qui Scoticam eccleſiam ſibi ſubjicere volebat, effecit, ut Rex epiſcopos Scotiæ redire permitteret, nulla ſubjectione facta eccleſiæ Anglicanæ.

Alford. Annal. tom. 4. Neuberg. l. 3. c. 1.

Hugo legatus ſub medium Quadrageſimæ ejuſdem anni Londoniæ ſynodum habuit apud Weſtmonaſterium. Aderant omnes epiſcopi & abbates Angliæ. Eboracenſis maturius adveniens primam ſedem præoccupavit, allegans hanc ſibi competere ex antiquo B. Gregorii decreto, quo ſtatuitur, ut Eboracenſis & Londonienſis ſecundum ordinem antiquitatis ſedeant, quod de Cantuarienſi intelligendum contendebat Eboracenſis, qui prior fuerat ordinatus. Cantuarienſis adveniens ſecundam ſedem recuſavit: mox ſubditis ejus pro ipſo ferocius æmulantibus, Eboracenſem ex loco præmature occupato cum contumelia deturbant: qui cappam ſuam conſciſſam, illatæ ſibi violentiæ indicem exhibuit, & Cantuarienſem ad ſedem Apoſtolicam provocavit. Metropolitanis ſic contendentibus diſſipatum eſt concilium. Parkerus proteſtans, Cantuarienſis archiepiſcopus ab Eliſabetha regina renuntiatus, quem male ſequitur recentior catholicus, hoc factum pro more nimis irreligioſe refert. Mirum tamen poſt tot judicia ſemper ambitioſam inter epiſcopos ſic revocari contentionem.

Ibid. Roger.

Hugo legatus hos mores non ferens Romam reverſus eſt: Vivianus presbyter cardinalis, qui paulo ante in Hyberniam a Papa legatus miſſus fuerat, peracta legatione rediit in Angliam: & per conductum Regis ivit in Scotiam, ubi celebrata ſynodo in caſtello puellarum, Chriſtianum Candidæ-caſæ epiſcopum ſuſpendit ab officio, quia vocatus ad ſynodum non venerat. Epiſcopus ſuſpenſionem illam non obſervavit, ſeptus munimine Rogerii Eboracenſis, cujus erat ſuffraganeus. Joannes Sareſberienſis, ſancti Thomæ exilii & laborum ſocius & particeps, electus Carnotenſis epiſcopus, annuente capitulo Cantuarienſi, cujus conſenſum miſſi legati poſtulaverunt, a Mauricio Pariſienſi epiſcopo conſecratus eſt. Guillelmus Senonenſis tranſlatus eſt in ſedem Remenſem, quam Henricus Francorum regis frater nuper mortuus per quatuordecim annos adminiſtraverat.

Manichæi damnati in Gallia. Concil. tom. 6. ed.Hard. tom. 10. Labbè.

XLIX. In Galliis graſſabatur hæreſis Manichæorum, qui boni homines dicebantur: Lumbariæ in Narbonenſi provincia ut coercerentur, celebrata eſt ſynodus. Boni homines illuc magiſtros ſuos delegarunt, & quatuor judices diſputationis elegerunt Gerardum epiſcopum Albigenſem, Rogerium abbatem Caſtrenſem, Petrum abbatem Ardorelli, & Ernaldum presbyterum Narbonenſem, addidere abbatem de Candilio; quos etiam receperunt Catholici. Admiſſi ſunt magnates & barones plurimi illius regionis. Gaucelinus Lodovenſis epiſcopus de multis eos interrogavit. Hæc eſt ſumma reſponſionum, quibus continentur eorum errores. Vetus teſtamentum non recipiebant, ſed tantum novum. De Sacramento corporis Chriſti id unum reſpondere voluerunt; qui digne ſumunt, ſalvantur; & qui indigne, acquirunt ſibi damnationem, addentes, quod ab omni bono tam clerico, quam laico conſecraretur. De matrimonio dixere: vir & mulier junguntur propter luxuriam & fornicationem. De pœnitentia reſponderunt. Infirmis ſufficere ſi confiterentur, cui vellent. De aliis multis circa eoſdem articulos interrogati, noluerunt reſpondere, dicentes, quia de fide ſua reſpondere non debebant. Non interrogati dixere:

Pri-

CHRISTI AN. 1176.

Primo, quod non debebant omnino jurare per aliquod ſacramentum. Secundo, ſi tales non ordinarentur epiſcopi, & presbyteri, quales ordinandos præcepit Paulus, non eſſent epiſcopi, neque presbyteri, ſed hypocritæ & ſeductores . . . Et qui non eſſent epiſcopi neque presbyteri, niſi tales quales fuerunt presbyteri, qui tradiderunt Jeſum, quod non debeant illis obedire, quia mali ſint, non bene docentes, ſed mercenarii. Contra ea quæ dicebant, inductæ ſunt multæ novi Teſtamenti authoritates a Pontio Narbonenſi archiepiſcopo, & Arnaldo Nemanſenſi epiſcopo, & Petro Sandracenſi abbate, & abbate de Fonte frigido.

Ibid. Auditis utrimque allegationibus, ſequentem ſententiam protulit Lodovenſis epiſcopus, ex mandato Albigenſis epiſcopi diœceſani, & ejus aſſeſſorum: Ego Gaucelinus Lodovenſis epiſcopus judico iſtos, qui vocant ſe bonos homines, hæreticos eſſe: & damno ſectam Oliverii (hic erat eorum princeps, quem velut alterum Paulum audiebant) ſociorumque ejus, & qui tenent ſectam hæreticorum de Lumbers, ubicumque ſint. Atque hoc judicamus per authoritates novi Teſtamenti, cujus quædam teſtimonia profert adverſus eorum errores.

Ibid. 1. Tim. 2. *Baptiſmi neceſſitas.* Imprimis notabile eſt quod affert ad probandam baptiſmi generalitatem & neceſſitatem. Dicimus, inquit, quod Deus vult omnem hominem ſalvum fieri, & ad agnitionem veritatis venire, ſicut narrat ſcriptura. Nec Chriſtus pro omnibus eſſet crucifixus, qui omnia traxit ad ſe: nec eſſet datum plenum ſalutis remedium, ſi tantum ſalvarentur majores, qui originali peccato actualia addiderunt: & ſi infantes non ſalvarentur . . . qui tantum peccatum originale contraxerunt. Baptiſma enim generaliter omnibus eſt traditum, ſicut ait Dominus diſcipulis: Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu
Joan. 3. ſancto, non intrabit in regnum cœlorum. Et rur-
Matt. 10. ſus: Sinite parvulos venire ad me, talium enim eſt regnum cœlorum . . . Si autem quæratur, cujus fide ſalvantur infantes, cum ipſi fidem non habeant, ſine qua impoſſibile eſt Deo placere: dicimus, quia fide Eccleſiæ, vel fide patrinorum, ſicut paralyticus eſt curatus fide offerentium.

Ibid. *Juramentum eſt licitum.* Hæretici reſponderunt, quia epiſcopus, qui dederat ſententiam, erat hæreticus, & non ipſi . . . . ſeque converterunt ad populum, promulgantes fidei formulam etiam circa prædictos articulos catholicam, niſi quod de libris veteris teſtamenti tacuere. Epiſcopus eos interrogavit, ſi jurarent ſe tenere iſtam fidem . . . & quod male ſenſerant atque prædicaverant. Dixerunt quod nullo modo jurarent. Epiſcopus, qui novi Teſtamenti teſtimoniis probaverat, licitum, imo quandoque neceſſarium eſſe juramentum, ſic judicavit: Ego Gaucelinus epiſcopus Lodovenſis, juſſu Albigenſis epiſcopi, adſeſſorumque ejus judicio, & per ſententiam dico, quod male ſentiunt iſti de jurejurando, & debeant jurare, ſi reſipiſcere volunt, præſtandumque eſt juramentum ubi fides periclitatur: & quia infames ſunt, & de hæreſi notati, debent purgare ſuam innocentiam, & redeuntes ad Eccleſiæ unitatem, fidem ſuam jurejurando aſtruere, ſicut tenet & credit Eccleſia catholica: ne, infirmi qui ſunt in Eccleſia, corrumpantur: & ne oves morbidæ univerſum gregem contaminent...
Philip. 1. Apoſtolus frequenter juravit per Deum: Teſtis eſt
1. Tim. 3. mihi Deus: itemque, Teſtor Deum. Hæretici videntes quod ſuper hoc erant convicti, dixerunt, quod epiſcopus Albigenſis fecerat eis pactum, quod non cogeret eos jurare. Negavit Albigenſis, & Gaucelini ſententiam confirmavit, ut aſſenſu ſuo datam: & commonuit milites de Lombers, ut eos non manutenerent. Hanc pariter confirmarunt quatuor abbates electi judices, & Pontius de Arſax Narbonenſis archiepiſcopus, Arnaldus Nemauſenſis, Gaucelinus Toloſanus & Guillelmus Agathenſis epiſcopus, ſex abbates, tres viri nobiles, & cum iis Conſtantia ſoror regis Franciæ, & uxor Raimundi comitis Toloſani. Evidens eſt ejuſmodi hæreticos, qui poſtea dicti ſunt Albigenſes, fuiſſe Manichæos, ſiquidem vetus Teſtamentum & matrimonium reprobabant.

S. Galdini mors. In ejus vit. Iidem hæretici infecerant urbem Mediolanenſem, dum ei dominarentur ſchiſmatici, & dicebantur Cathari; ita ut etiam publice prædicarent ſuos errores, & multæ ſimplicium animæ laqueis diabolicæ fraudis caperentur. S. Galdinus Mediolanenſis archiepiſcopus his ſe opponens, multis ſermonibus, prædicationibuſque populum ſuum ab illo errore retraxit. Cum autem decennium in ſuo caplevisset epiſcopatu, ſecunda poſt Paſcha die dominica, in hæreticos zelo Dei accenſus ſanctæ Theclæ eccleſiam petiit, de more divina officia in ea peracturus: & quia erat infirmus, Miſſarum ſolemnia ab Algiſio Provano, qui ei ſucceſſit, celebrari præcepit, ipſe vero ante evangelium aſcendens pulpitum, contra Catharos, & eorum complices habuit orationem, eorumque confutavit errores, fidemque catholicam multis SS. Patrum & evangelii teſtimoniis comprobans, ſenſit ingraveſcere morbum, aſportatuſque in odeum, hic uſque ad finem Miſſæ decubuit. Obiit die vigeſima ſexta Aprilis anni milleſimi centeſimi ſeptuageſimi ſexti, quo die in Eccleſia recolitur ejus memoria.

Pax inter ſacerdotium & Imp. Pagi t. 4. ad ann. 1176.

L. Fridericus Imperator interim receptis auxiliaribus copiis, Longobardiæ fœderatos aggreſſus tertio Kalendas Junii ejuſdem anni, ingenti prælio devictus eſt, quo primum labefacta eſt in Italia vis occidentalis Imperii. Eccleſiæ principes tunc inſtitere apud Imperatorem, ut cum eccleſia reconciliaretur, alioquin receſſuri. Itaque ad Papam tunc Anagniæ degentem miſit quatuor legatos, ſcilicet Veremundum Magdeburgenſem, & Chriſtianum Moguntinum, Archiepiſcopos, Conradum electum Vormatienſem, & Veremundum aulæ Imperialis protonotarium, qui de pace cum Papa & cardinalibus ſincere tractarent. Accepto Papæ conductu Anagniam die vigeſima prima menſis Octobris pervenere: & poſt longam altercationem cum cardinalibus a Papa delegatis ad pacem ordinandam, his ſubſcripſere conditionibus: Nos legati domini Imperatoris promittimus & fidem damus, quod Imperator & ſui dominum Papam Alexandrum recipient, & reverentiam exhibebunt, & veram pacem relinquet Imperator domino Papæ Alexandro & ſucceſſoribus ſuis, & toti Romanæ eccleſiæ, & præfecturam urbis, & terram comitiſſæ Mathildæ reſtituet ei, & quod ordinatum eſt de Calixto antipapa, ex parte ſua obſervabit: & quantum in ſe erit, operam dabit efficacem, ut dominus Papa aſſequatur quod a nobis & vobis ſcripto eſt ordinatum, pace de cæteris plene diſpoſita, ſicut ſcripto ordinavimus. De regalibus vero B. Petri, & aliis poſſeſſionibus, quas dominus Imperator abſtulit, vel alii favore ipſius, juramus, quod ipſum faciemus jurare, quod ſcilicet ea, quæ habet de prædictis ipſe, vel ſui, bona fide reſtituet. De his, quæ alii habent, bona fide operam dabit ſtudioſam, ut ſimiliter reſtituantur. Et juramus quod bona fide operam dabimus, ut ea quæ juraverit, exequatur, cum pax plene fuerit diſpoſita, de rege Siciliæ, & de Lombardia, ſicut ordinaverimus ... Promittimus etiam & juramus, quod ſi dominus Imperator, quod abſit, mortuus fuerit ante complementum pacis communi ſcripto diſpoſitæ, Beatrix Imperatrix, & dominus Henricus, atque filius ejus, & principes formam pacis communi ſcripto diſpoſitam complebunt, jurabunt, & obſervabunt .. Præterea domino Papæ, & univerſis cardinalibus, & clericis, & famulis, & rebus eorum univerſis in comitatu exiſtentibus firmam & plenam ſecuritatem ex parte Imperatoris & ſuorum omnium damus in eundo Venetias, vel Ravennam, & cætera loca, ad quæ procedere diſpoſuerunt, & in quibus fuerint, & manendo, & redeundo, ſive pax compleatur, ſive diſrumpatur: & ſi diſrumpatur, juramus, quod poſt diruptionem per tres menſes firmam treguam obſervabit Imperator, & ſui, Papæ Alexandro, & toti terræ ſuæ, quam ipſe tenet, & rex Siciliæ, vel alii per eum, & ſicut promittimus & damus cum juramentis, quod Imperator per ſe ex parte ſua obſervabit: ita quod nec per ſe, nec per ſuos aliquod gravamen ſeu impedimentum eis ſcienter inferet, vel inferri conſentiet: & ſi quis eo ignorante intulerit, bona fide emendari faciet. Alexander Papa, bis ita conſtitutis, duos cardinales præmiſit ad Imperatorem, qui eos Mutinæ honorifice ſuſcepit, & coram eis filium Marchionis montis ferrati ſuper ſancta evangelia pro ſe jurare fecit prædictam ſecuritatem, quam etiam juramento confirmarunt principes Germaniæ. Papa ordinato in urbe vicario, verſus mare Hadriaticum cum cardinalibus iter arripuit: & veniens in civitatem Licianam in maris littore ſitam, ubi Siciliæ Rex ad ejus obſequium paraverat ſeptem galeas. Ut autem Imperatorem, & Longobardos de ſuo Pontifex adventu redderet certiores, ſex cardinales uſque Bononiam cum ſuis & aliorum fratrum equitatutis præmiſerat. Hanc

Concil. tom. 6. ed Hard.

Digitized by Google

Christi An. 1177. urbem ad pacis conventum utraque pars deſignaverat. Ipſe vero Dalmatiæ & Iſtriæ civitates maritimas pertranſiens, in quibus honorifice ſusceptus eſt, decimo Kalendas Aprilis, anno milleſimo centeſimo ſeptuageſimo ſeptimo, Venetias primum intravit, occurrente ſibi duce cum patriarcha, & epiſcopis, & nobilibus, cum clero in copioſa navium multitudine, atque in palatium patriarchæ deductus eſt, & die Dominica quarta Quadrageſimæ in eccleſia ſancti Marci, Miſſarum ſolemnia celebravit, & poſt evangelium prædicavit, & roſam, quam detulerat, duci Venetiarum in ſignum gratiæ ſedis Apoſtolicæ contulit.

Ibid. Veremundus Magdeburgenſis archiepiſcopus, & Conradus Vormatienſis epiſcopus venerunt ad eum, dicentes: Imperator cuncta, quæ inter vos & eum de pace tractata ſunt & conſcripta, paratus eſt adimplere; ſed principes ſuſpectam habent urbem Bononienſem: unde Clementiam veſtram ſuppliciter exoramus, ut alium locum congruum, Ravennam videlicet, vel Venetias eligere ſatagatis. Quibus Pontifex reſpondit: Nos abſque Lombardis, & conſilio fratrum noſtrorum, qui circa partes Romaniæ noſtrum præſtolantur adventum, locum ipſum mutare non poſſumus, nec debemus. Veruntamen, ut inceptum bonum pacis ad deſideratam conſummationem celerius valeat pervenire: Nos uſque Ferrariam ſine mora venire ſtudebimus, quatenus ibi cum fratribus noſtris, & rectoribus Lombardiæ deliberare, & eligere plenarie poſſimus. Hoc verbum quia legatis complacuit, Papa univerſis epiſcopis & rectoribus civitatum Lombardiæ mandavit, ut in Dominica die paſſionis ad ejus præſentiam Ferrariæ conveniant.

Ibid. Ipſe eadem ſeptimana cum galearum exercitu per Padum aſcendens cum honore venit Ferrariam. Hic ex parte Lombardorum Aquilejenſis patriarcha, Ravennatenſis & Mediolanenſis archiepiſcopi, & eorum comprovinciales epiſcopi, rectores civitatum cum marchionibus & comitibus ad eum convenerunt, & ex Imperatoris parte, archiepiſcopi, Colonienſis, Trevirenſis, Biſuntinus, cum aliquibus ſuffraganeis, & protonotario. Quibus ad invicem congregatis, de loco, in quo Papa cum Imperatore conveniret, cum non modica inter partes altercatio exiſteret, Pontifex cum nunciis regis Siciliæ Venetias elegit, ſi modo dux cum populo juratoriam cautionem præſtaret, quod antequam pax confirmata eſſet, ſine conſenſu Papæ Imperatorem intrare Venetias nullatenus permitterent: & venientes illuc ſive redeuntes nullo modo impedirent. Quod factum eſt.

Ibid. Alexander Papa ergo cum epiſcopis & cardinalibus ſeptimo Idus Maji Venetias remeavit, cumque partes utræque ſubſecutæ ſunt: & de reconciliatione Lombardorum cum Imperatore tractare cœperunt. Sed quia de feudis maxima inter eos controverſia vertebatur, & pax eccleſiæ abſque illorum pace firmiter fieri non debebat, tractatus ipſe uſque ad Apoſtolorum Petri & Pauli octavas proceſſit. Ea die pax eccleſiæ in ea forma, quæ de conſenſu partium ordinata fuerat, & ſcripto firmata, de conſenſu principum, qui præſentes aderant, Imperatoris aſſenſu eſt roborata. Pax quoque Siciliæ regis proximis Kalendis Auguſti uſque ad quindecim annos eodem modo approbata eſt. Super quibus chartæ hinc inde concorditer factæ, & a ſingulis partibus in bona voluntate receptæ ſunt; & ut addit Papa in ſuis ad Petrum Caſſinenſem literis, treuga Lombardorum uſque ad ſeptem annos definita eſt.

Ibid. His ita peractis, ad inſtantiam principum Imperatori licentiam dedit Pontifex veniendi uſque Chiogiam, quatenus in loco ipſo a Pontifice parum diſtante, conſtitutis in ejus præſentia cardinalibus & principibus, qui curſum pacis & treugarum fere jam conſummaverant, cum ipſa Imperiali authoritate plenum ſortiretur effectum, & immutabile firmamentum. Venit ergo illuc Imperator, & ad ejus præſentiam cardinales, & principes pariter convenerunt, omnia, quæ de pace ejus conſenſu fuerant ibi concorditer tranſacta, oſtendentes. Auditis omnibus, quæ geſta fuerant, licet ab his, qui pacem oderant, valde commotus fuerit, quatenus principes in facie ipſi reſtiterint: omnia tandem ſicut in præſentia Pontificis geſta fuerant & conſcripta, rata habuit, & ea confirmare ſponte promiſit: & coram omnibus Diedoni comiti filio marchionis Alberti præcepit, ut in anima ſua coram Papa, nunciis regis Siciliæ, & Lombardis, publice juraret, in hunc modum: " Ego comes Diego jum, quod dominus Imperator mandavit mihi, ut in anima ſua jurarem juramentum, quod nunc facturus ſum: & poſtquam mandavit, non revocavit mandatum. Et ego ex eodem Imperatoris mandato juro in anima ſua, quod ex quo venerit Venetias, omni quæſtione & contradictione ſemota, faciet jurare in anima ſua, quod pacem Eccleſiæ, ſicut diſpoſita eſt per mediatores ex ſcripto, & pacem regis Siciliæ uſque ad quindecim annos, ſicut ſcriptum eſt, & treugam Lombardorum, ſicuti eſt per mediatores utriuſque partis diſpoſitum in ſcripto, bona fide ſervabit, & principes ſuos hoc ipſum jurare faciet. „ Imperatoris juſſu idem juramentum præſtitit Sigilboth ejus camerarius.

Ibid. His ita completis, Pontifex ducem & populum Venetum a juramento, quo tenebantur, abſolvit: & ut Imperatorem honorifice Venetias ducerent, eis præcepit. Quod dux deſideranter implere feſtinans, in præparatis ſex galeis Imperatorem uſque ad monaſterium ſancti Nicolai, quod eſt ſitum in capite Rivialti, cum honore conducere fecit. Altera die, in vigilia ſancti Jacobi, ſummo mane, Pontifex miſit ad Imperatoris præſentiam, Humbaldum Oſtienſem, & Willelmum Portuenſem, epiſcopos cardinales, & Joannem tituli ſanctæ Anaſtaſiæ, & Theodinum tituli ſancti Vitalis, & Petrum tituli ſanctæ Suſannæ, presbyteros cardinales, & Hyacinthum diaconum cardinalem ſanctæ Mariæ in Coſmedin. Qui ad eum venientes, poſtquam Imperator renunciavit ſchiſmati Octaviani, Guidonis Cremenſis, & Joannis de Struma, promiſit quoque obedientiam venerabili patri domino Alexandro tanquam catholico pontifici, ejuſque ſucceſſoribus catholice intrantibus, ipſum a ſententia excommunicationis pariter abſolverunt, & catholicæ unitati aggregarunt. Idemque factum eſt de majoribus ipſius principibus, qui eodem vinculo tenebantur, juxta priſcum Eccleſiæ morem.

Ibid. Exinde Imperator tanquam catholicus princeps acceſſit ad præſentiam ipſius Pontificis, qui ante fores eccleſiæ ſancti Marci cum cardinalibus reſidebat, Et depoſita chlamyde proſtravit ſe in terram, & deoſculatis Pontificis pedibus, Papa illum erigens veræ pacis oſculum ipſi devotiſſime dedit. Tunc repleti ſunt omnes gaudio magno, & Te Deum laudamus, inſonuit uſque ad ſidera: ſtatimque Auguſtus apprehenſa Pontificis dextera uſque ad chorum eccleſiæ ipſum deduxit, & inclinato capite benedictionem ipſius reverenter ſuſcepit. Sequenti die feſto ſancti Jacobi Apoſtoli, Alexander Papa Miſſarum ſolemnia celebravit. Poſt evangelium autem & ſermonem factum ad populum, Imperator denuo ad veſtigia Pontificis cum principibus ſuis devotiſſime proceſſit, & aurum poſt pedum oſcula obtulit. Decantata Miſſa, idem dexteram Pontificis apprehendit, & extra eccleſiam uſque ad album caballum conduxit ipſum, & ſtreguam, ſtapham ſcilicet tenuit. Cum autem frenum acciperet, ut ſtratoris officium adimpleret, Pontifex, quia iter ad mare nimis prolixum videbatur, pro facto habuit, quod affectuoſe voluit adimplere. Hanc pacis formam, & conditiones & circumſtantias Papa refert in duabus ſuis epiſtolis: prima eſt ad Petrum Caſſinenſem abbatem: altera eſt ad Rogerium Eboracenſem archiepiſcopum.

Ibid. Kalendis menſis Auguſti, convocatis notariis, & univerſorum Lombardorum rectoribus, Pontifex & Imperator in conſiſtorium pariter intraverunt: & comes Henricus juſſu Imperatoris pro eo juravit, ut prius ſuper ſancta Dei evangelia, quod pacem factam obſervaret Imperator. Idem jurarunt quatuor archiepiſcopi, ſcilicet Moguntinus, Colonienſis, Magdeburgenſis, & Trevirenſis, & duo epiſcopi, Patavienſis, & electus Wormatienſis, & Veremundus Imperatoris protonotarius epiſcopus Mantuanus, & Italiæ cancellarius, & Guillelmus comes. Ex parte vero Siciliæ regis juravit Romualdus Salernitanus archiepiſcopus, & Rogerius comes Andrienſis, & quatuordecim Lombardorum delegati.

Ibid. Abſoluto Imperatore, ſequaces quoque ejus, intruſi, & ſchiſmatici, ad ſinum matris eccleſiæ catervatim confluentes, abſolvi humiliter poſtulantes, re-

Christi An. 1177. refutaverunt & anathematizaverunt, abjurantes ſuper ſancta Evangelia, omnem hæreſim extollentem ſe adverſus Romanam Eccleſiam, & præcipue ſchiſma, hæreſim & factionem Octaviani, & Guidonis Cremenſis, & Joannis de Struma, eorumque conditiones irritas eſſe pronunciantes: fidelitatem quoque & obedientiam domino ſuo Papæ Alexandro, ejuſque ſucceſſoribus catholicis promittentes, reconciliati ſunt, & unitati Eccleſiæ aggregati: In iis erant quatuor prædicti Archiepiſcopi, & tres Epiſcopi, & tredecim alii Epiſcopi, ſcilicet Auguſtanus, Maſſillenſis, Argentinus, Halberſtadenſis, Papienſis, Placentinus, Brixienſis, Novarienſis, Aquenſis, Balneoregienſis, Piſaurenſis, Faventinenſis, Guido Cremenſis, & duo Abbates, & aliorum magna multitudo.

Ibid. Decimo ſexto Kalendas Septembris, in Eccleſia Sancti Marci Venetiis Alexander Papa cum Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis prælatis Italis & Alemannis, ſynodum celebravit, in qua juxta eum Imperator reſedit: ubi pax inter Eccleſiam & Imperium, & pax Imperatoris cum Rege Siciliæ, & tregua Lombardorum, ſicut ſuperius eſt ordinatum, communi aſſenſione roborata fuit atque firmata. Sed ad majorem ipſius ſoliditatem, Pontifex ſequentem excommunicationis ſententiam protulit: ut quicumque pacem ipſam, vel treguas infringeret, niſi requiſitus infra quadraginta dies, & commonitus ſatisfaceret, excommunicationem incurreret. In ſchiſmaticos vero, qui nondum reſipuerant, quouſque ſatisfecerint, anathematis ſententiam innovavit.

Ibid. Bertinori comes iiſdem diebus abſque liberis decedens Venetiis, pro remiſſione delictorum ſuorum, parentumque ipſius, caſtrum ipſum Bertinorum, quod dicitur etiam Suſulianum, & totam terram ſuam (licet ab antiquo juris Beati Petri fuerit) Romanæ Eccleſiæ propriam hæreditatem donavit: & ad majorem donationis ipſius firmitatem, Alexandro Papæ, ejuſque ſucceſſoribus, publicum exinde inſtrumentum fieri fecit. Quamobrem pro recipiendis inveſtitura ipſius caſtri, quod eſt caput comitatus totius, Pontifex abſque mora illuc miſit Raincrium Diaconum Cardinalem cum duobus aliis, per quos inveſtituram, & poſſeſſiones illius comitatus in poteſtatem & dominium ſedis Apoſtolicæ recepit & detinuit.

Ibid. Imperator decimo quinto Kalendas Octobris ad Papam ſcripſit literas, quibus pacem factam obſervare promittebat, & confirmabat, & ratam in poſterum permanere volebat. Datæ ſunt Venetiis in palatio Ducis. Eccleſiaſtici & ſæculares Imperii principes datis ad Papam literis eamdem pacem confirmaverunt, prout fuerat ordinata. Philippus Colonienſis Archiepiſcopus his ſubſcripſit ut Italiæ Archicancellarius.

Ibid. Imperator Venetiis receſſurus, acceſſit ad ſummum Pontificem in palatium Patriarchæ, ſed omnino excluſis cæteris, cum ſolis Epiſcopis & Cardinalibus, ac ſuis Principibus, de his quæ ad pacis complementum reſtabant, cum Papa colloquium habuit. Tunc Pontifex ab Imperatore petiit, ut regalia S. Petri, & poſſeſſiones Romanæ Eccleſiæ, ſicut per mediatores Cardinales & Principes apud Anagniam conſtitutum fuerat, ſibi reſtitui faceret. Imperator reſpondit: Regalia S. Petri, & poſſeſſiones alias Romanæ Eccleſiæ, præter terram comitiſſæ Mathildis, & Bertinorum, libere ad præſens reſtituam: ſed quia iſta mihi videntur ad Imperii jus pertinere, vos eligite tres Cardinales, & nos totidem Principes eligemus, ad iſta tractanda, quorum judicio pars utraque ſtare debeat. Quod licet Pontifici grave nimis & durum fuerit, quoniam & in forma pacis de reſtituenda terra comitiſſæ Mathildis expreſſum fuerat, & juratum, & tunc ipſe caſtrum Bertinorum poſſidebat: ne tamen occaſione iſta Eccleſiæ pax turbaretur, voluntati ejus tandem aſſenſum præbuit; ſtatimque Chriſtianum Moguntinum Archiepiſcopum, & Wormatienſem electum, & protonotarium, qui præſentes aderant, ad id faciendum delegit Imperator. Papa vero Oſtienſem & Portuenſem Epiſcopos, & Cynthium Diaconum Cardinalem elegit. Pro reſtituendis vero regalibus S. Petri, & cæteris Eccleſiæ poſſeſſionibus Moguntinum aſſignavit Imperator, ei præcipiens ut reſtitutionem ipſam intra tres menſes cum integritate perficeret.

Chriſtianus cancellarius, qui pro conſummatione pacis plurimum laboraverat, per Imperatorem egit, Christi An. 1177.
ut Moguntinum Archiepiſcopatum ei Papa confirmaret. Conradus vero, qui eamdem ſedem pro Alexandri Papæ defenſione relinquere coactus fuerat, inſtabat ut reſtitueretur. Alexander, qui jam ei multa beneficia contulerat, benigna oratione perſuaſit, ut pro bono pacis eam Chriſtiano cederet, uti ſeſe facturum promiſerat, ſi id pro pace conciliandæ foret neceſſarium. Conradus eam ultro dimiſit. Papa viciſſim ei promiſit, quod ipſius dignitatis curam gereret. Reipſa ejus precibus conſenſit Imperator, ut Conradus cardinalatus & Sabinenſis dignitate ſervata, præficeretur Archiepiſcopatui Saliſburgenſi. Quomodo autem pax illa ad exitum perducta ſit, ſic Papa exponit in ſuis ad clerum Saliſburgenſem literis. "Venerabilis frater noſter Adalbertus, quondam Archiepiſcopus veſter, conſiderans Eccleſiæ veſtræ neceſſitatem, cum Imperatoris gratiam recuperare non poſſet, maluit cedere, quam contendere: & Eccleſiam veſtram, & adminiſtrationem ipſius, in manu noſtra libere reſignavit (hoc ei Papa perſuaſerat.) Poſtmodum venerabiles fratres noſtri, Gurcenſis & Patavienſis Epiſcopi, & Prælati Eccleſiæ veſtræ, qui apud nos præſentes erant, de celebranda electione mandato noſtro recepto, in venerabilem fratrem noſtrum Conradum, Moguntinum quondam Archiepiſcopum... unanimiter convenerunt, ipſumque elegerunt in veſtrum Archiepiſcopum. Nos... eorum electioni aſſenſum præſtitimus... Unde nolumus vos ægre ferre, ſi non expectato conſilio veſtro, hi fecerunt electionem, ad quam mandato noſtro proceſſerunt. Tum eos abſolvit ab omni alterius obedientia, etiam juramento confirmata, & ſub excommunicatione præcepit, ut Conrado deinceps obediant, fidelitatemque jurent, omniaque dominicalia & ſeuda tradant. Datum Venetiis, quinto Idus Auguſti. Imperator quoque ſcripſit omnibus prælatis & clero Saliſburgenſis Eccleſiæ, ſignificans quoniam per duos Epiſcopos inter ſe contendentes diviſa fuiſſet eorum Eccleſia, Papæ & ſibi viſum eſſe utrumque removere, & facere novam electionem, electum autem eſſe Conradum ſuum conſanguineum, quapropter eos admonet, ut quod a Papa & ipſo factum eſt, ratum teneant. Obediere Saliburgenſes. Chriſtiano poſt ſex annos defuncto, Conradus Moguntinam ſedem, Adalbertus vero Saliburgenſem recepit.

Alex. P. act apud Baron.

Concil. tom. 6. edit. Hard.

LI. His ita concorditer ordinatis, Imperator verſus Cæſenam receſſit, & Alexander Papa quinto Kalendas Octobris ſcripſit Epiſtolam ad Indorum Regem, quem vulgo presbyterum Joannem, vel Pretejannum nominant. Philippus Papæ medicus, ad eas partes peregrinatus, ei retulerat hunc principem eſſe quidem Chriſtianum, ſed quoniam in omnibus non conſentiret cum Romana Eccleſia, avide cupere de omnibus erudiri, & habere in urbe Eccleſiam, in qua viri prudentes ab eo miſſi habitare poſſent, & Apoſtolica plenius inſtitui diſciplina, quam poſtmodum in patria alios docerent. Alexander ei reſcribens, hæc ſe accepiſſe indicat, ideoque Philippum ſe illi mittere, qui eum & ſuos de omnibus fidei Chriſtianæ articulis erudiret, ſeque libentiſſime ei Eccleſiam in urbe conceſſurum. Quæ ſecuta ſint, nos latent. Alexander Papa circa medium Octobris quatuor galeis impetratis a duce Venetiarum, majori parte Cardinalium per Pentapolim ſecus mare præmiſſa, ipſe ea, qua venerat via, regreſſus, Sipontum quarto Kalendas Novembris cum proſperitate pervenit, & menſe Martio anni milleſimi centeſimi ſeptuageſimi octavi Romæ cum ingenti honore ſuſceptus eſt.

Ibid. Alex. P. epiſt. 48.

Joannes Abbas de Struma Antipapa ſub Caliſti tertii nomine, ut audivit ſe ab Imperatore derelictum, ad montem Albanum confugit: non multo poſt reatum ſuum agnoſcens, apud Tuſculanum ad pedes Papæ Alexandri, cum quibuſdam ſuis clericis humilis & devotus acceſſit, & in conſpectu Cardinalium & multorum ſe peccaſſe publice confeſſus eſt. Pontifex eum benigne ſuſceptum in curia & menſa ſua honorifice habuit, Archiepiſcopum & præfectum urbis Beneventi conſtituit. Sed eodem anno mortuus eſt. Quidam ſchiſmatici Landinum quemdam clericum de familia Frangipanum elegerunt in antipapam, Innocentiumque III. vocaverunt, quem vir nobilis, frater Octaviani, propter odium Papæ manutenebat, tradita ei munitione,

Acta Alex. P. Roger. Hoved.

Anctuar. Aquicin.

quam

CHRISTI AN. 1178. quam juxta Romam munitiſſimam habebat. Alexander Papa poſt annum pace cum cardinalibus Octaviani propinquis reformata, hanc munitionem magno pretio ab eodem milite comparavit. Prædictus pſeudo-papa captus, & ad Alexandri pedes adductus, ad Cavas in exilium deportatus eſt, ſicque poſt annos viginti & unum ſchiſma finitum eſt.

LII. Priuſquam pax cum Imperatore conſummaretur, querelæ ad Papam delatæ ſunt de Henrico rege Angliæ, qui Aleſiam Ludovici Francorum regis filiam diutius, quam conveniebat, detinens, Richardo filio ſuo comiti Pictaviæ nubere non permittebat. Hinc ſiniſtri rumores ferebantur, quod eam plus quam deceret, adamaret.

Alex. P. epiſt. 2. append. Itaque Papa ſequentes ad Petrum cardinalem ſancti Chryſogoni literas dedit. " Henrico Anglorum regi ſcripta noſtra direximus, monentes, & hortantes eum, ut filiam ſuam Francorum regi reſtituat, vel a filio ſuo faciat deſponſari: quin tamen rex Angliæ aſſerit ſe paratum eſſe ad matrimonium complendum, ſi rex Franciæ pactiones ſervare voluerit, quas ſecum fecit: prudentiam tuam hortamur, Franciæ regem moneas, ut Angliæ regis petitiones compleat, ſi honeſtæ ſint, & ita ſe obligavit. Quod ſi forte non potuerit ad hoc induci, regem Angliæ modis omnibus inducere labores, ut Regi filiam reddat, ſi quidem petitiones non ſervas: ſi autem infra quadraginta dies poſt commonitionem tuam, neutrum impleverit, id eſt, nec reddiderit, nec filio ſuo tradiderit uxorem, in regnum ejus interdicti ſententiam proferas: & Cantuarienſi, & Burdegalenſi archiepiſcopis, & Pictavienſi epiſcopo, ea parte noſtra præcipias, ut eamdem ſententiam obſervent. Volumus tamen ut negotium ipſum ſecretum teneas, quouſque a rege Anglorum certum accipias inde reſponſum. „ Datum Ferrariæ undecimo Kalendas Maji. Angliæ rex ad Papam appellavit, moxque transfretavit in Normanniam, habitoque cum Francorum rege colloquio, in animam ſuam jurare fecit coram cardinali, & magnatibus utriuſque regni, quod Richardus ejus filius prædictam Aleſiam duceret uxorem, ſi Franciæ rex ei in dotem daret urbem Bituricenſem cum ſuis pertinentiis, uti promiſerat. Et quia Ludovicus rex hanc dare noluit, nuptiæ non ſunt celebratæ. Henricus tamen eam retinuit: Quid poſtea factum ſit, incertum eſt. Richardus poſtquam ad regnum pervenit, eam remiſit.

LIII. Alexander Papa dum Romam rediens Trojam pertranſit, accepit opus in tres libros diviſum, de proceſſione Spiritus Sancti, quod ei nuncupavit Hugo Etherianus, natione Tuſcus, vir græce, & latine doctus: hic cum Conſtantinopoli moraretur, ab Imperatore Manuele interrogatus eſt, an Latini ſuum dogma de proceſſione ſancti Spiritus a filio Patrum teſtimoniis probare poſſent? Quædam protulit, quæ cum attentius legiſſet Imperator, hanc quæſtionem in eo opere plenius tractandam ſibi propoſuit, quod ſatis mediocriter præſtitit, multas probationes quandoque minus efficaces inordinate congerens. Papa tamen gratias agens eum monuit, ut Manuelem Imperatorem ad unitatem eccleſiæ ſuis monitis induceret. Scripſit etiam alium librum de regreſſu animarum ab inferis, ad Piſanum clerum, aliqui enim vivorum ſuffragia mortuis nihil prodeſſe putabant. CHRISTI AN. 1178.

Clerus, & populus Romanus miſſis legatis Papam exorabat, ut ad urbem rediret. Ille priores eorum veritus moleſtias, tres cardinales præmiſit, cum quibus ex communi populi conſilio ſtatutum eſt, ut ſenatores qui fieri ſolent, fidelitatem, & homagium Papæ facerent: quod B. Petri eccleſiam, atque regalia, quæ ab eis fuerant occupata, Papæ reſtituerent, eique, & cardinalibus pacem, & ſecuritatem inviolabiliter obſervarent. His peractis, ſenatores cum iiſdem cardinalibus venerunt ad præſentiam ſummi Pontificis, & poſt oſculum pedum, concta, quæ a populo conſtituta fuerant, publice tactis Evangeliis juraverunt. Papa die duodecima menſis Martii anni milleſimi centeſimi ſeptuageſimi octavi Romam veniens cum ingenti honore ab omnibus ſuſceptus eſt. Clerus, & populus Romanus ei cum crucibus, & vexillis obviam exierunt, quod nulli Pontificum hactenus factum fuerat.

LIV. Petrus Comeſtor Trecis in Campania oriundus, eccleſiæ ſancti Petri ejuſdem urbis canonicus, & decanus, & poſtea Pariſienſis eccleſiæ cancellarius, eadem ætate floruit: ſtudens utilitati in Theologia ſtudentium, omnes hiſtorias veteris, & novi Teſtamenti breviavit in unam hiſtoriam, quam vocant ſcholaſticam; hanc brevibus Patrum ſententiis illuſtravit, ſed iis apocryphas narrationes, Philoſophorum, & Scholaſticorum opiniones, quas ut veras ſuppoſuit, intermiſcuit, ſcripturam ſæpius allegorice interpretatur. Opus ſuum obtulit Guillelmo tunc Senonenſi archiepiſcopo. Ejus plures defectus annotarunt critici poſteriores, maximis laudibus extulere ſcriptores hujus ætatis, & ſequentium, nec minus fuit in uſu apud ſtudioſos, quam Petri Lombardi Theologia: ſcripſit etiam ſermones de tempore, & de ſolemnitatibus feſtorum per anni circulum: teſtamento, quæcumque habuit, pauperibus, & eccleſiis diſtribuit, in eccleſia ſancti Victoris Pariſiis adhuc legitur ejus epitaphium.

Eſkylus Lundenſis in Dania archiepiſcopus, & ſedis Apoſtolicæ legatus, circa idem tempus, jam ſenior has dignitates abdicavit, quemadmodum ſollicite ac ſæpius interpellatus ei conceſſerat Alexander Papa; a clero, & Rege rogatus, ut ſibi ſucceſſorem deſignaret, recuſavit; eorum tamen precibus evictus deſignavit Abſalonem Roſchildenſem epiſcopum, magnæ ſanctitatis virum, quem omnes unanimiter elegerunt: ſed ille renitens dum plebis violentia ad ſedem archiepiſcopalem duceretur, Papam appellavit, cujus juſſu hanc acceptare coactus eſt. Eſkylus ad Claramvallem rediit, ibique monachum induit. Omnes laudant ingentem ejus liberalitatem præſertim in exornandis eccleſiis, & zelum indefeſſum propagandæ Chriſtianæ religionis. Gramm. Sax.

LIBER

LIBER LII.

Albigenſes graſſantur in Narbonenſi Provincia, erant Manichæi : multi nobiles eis adhærent. Franciæ & Angliæ reges, huc mittunt Papæ legatum cum epiſcopis, qui, favente comite Toloſano, multos reducunt ad Eccleſiam. Rogerus comes, & Moranus vir præpotens, hæretici convincuntur, & confiſcatis bonis ejiciuntur in exilium. Morano pœnitenti imponitur publica pœnitentia . . . Saladinus Saracenorum Soldanus Chriſtianos Palæſtinæ bis acie victos, tertio cum ingenti clade fugat, & Hieroſolymam cum multis urbibus & caſtellis expugnat : Guidonem regem captum recepto Aſcalone liberat. Urbanus Papa literis & ſynodis ad terræ ſanctæ liberationem permovet principes chriſtianos, qui eam ſuſcipiunt, ſed infelici exitu. Fridericus Imperator mediantibus epiſcopis cum Papa reconciliatus, poſt multos labores & pericula perveniens Antiochiam ſubito moritur; magna pars ejus exercitus morbo perit, pauci redeunt. Franciæ & Angliæ reges per mare profecti ſimul Ptolemaidem jam diu obſeſſam expugnant, & redeunt. Richardus Angliæ rex tempeſtate projectus in littus Germaniæ, & captus a Leopoldo Auſtriæ duce, quem graviter offenderat, Henrico Imperatori traditur, qui captivum eum detinuit, donec ingenti pecunia ſe redimeret. Utrumque Cœleſtinus Papa excommunicat, uſquedum reddant acceptam pecuniam; cujus reſtitutionem fieri uterque in articulo mortis præcepit. Philippus Franciæ rex Ingeburgem uxorem ſuam ex odio repudiat : repudium ob prætenſam affinitatem confirmat Remenſis archiepiſcopus, cujus ſententiam Papa caſſat; & Regi prohibet, ne ea vivente aliam ſuperinducat : Rex tamen Mariam accipit in conjugem, Ingeburgem vero in caſtellum miſere relegat. Boamundus Antiochiæ princeps propter incontinentiam excommunicatur : iratus patriarcham & epiſcopos ſpoliatos ejicit in exilium, ſed mediantibus principibus cum iis reconciliatur, ita ut ſub excommunicatione remaneat. Alexander Papa III. Lateranenſi concilio generali præſidens excommunicat omnes tunc graſſantes hæreticos : & Germaniæ epiſcopos ſchiſmaticos ſupplices recipit : & ſtatuit, ut in cathedralibus eccleſiis & in monaſteriis inſtituantur magiſtri, qui clericos doceant; & ut Romani Pontificis electio non ſit legitima, niſi fiat a duabus partibus cardinalium. Plures aliæ ſynodi habentur pro morum & diſciplinæ reformatione. Clemens Papa III. extinguit ſchiſma Scoticæ eccleſiæ, quam eximit a juriſdictione Eboracenſis archiepiſcopi. Imperatores Græci morte prædeceſſoris rei patriarchas C. P. deponunt pro arbitrio. Plures epiſcopi ſanctitate florent, nec deſunt martyres. Inter peritos fiunt celebres Joannes Sareſberienſis Carnotenſis epiſcopus, Joachim abbas, de cujus prophetiis controvertitur, Cencius Romanum ordinem edit. Theodorus Balſamon ſchiſmaticus.

CHRISTI AN.1178.

Gervaſ. Chron.

Manichæorum hæreſis.

I. PUllulaverat his diebus in Toloſano territorio Manichæorum hæreſis. Raimundus comes Toloſanus de ea ſic ſcripſit ad abbatem Ciſtercienſem & generale capitulum : " Qui ſacerdotio fonguntur, hæreſis fœditate depravantur, & antiqua olimque veneranda eccleſiarum loca inculta jacent, diruta remanent, baptiſmus negatur, Euchariſtia abominatur, pœnitentia parvi penditur, hominis plaſmatio, carnis reſurrectio abnegando reſpuitur, & omnia eccleſiaſtica ſacramenta annullantur; & quod dici nefas, duo etiam principia introducuntur . . . . . Scitote, quia in tantum hæreſis virulenta inviſcerata manet, quod niſi manu Dei valida extirpari non poteſt . . . . . . Quoniam igitur ſpiritualis gladii virtutem nil perficere poſſe cognoſcimus ad tantam hæreſis pravitatem extirpandam, oportet ut corporalis gladii animadverſione compeſcatur. Ad quod peragendum dominum regem Francorum (Ludovicum VII.) accerſiri veſtris ex partibus perſuadeo. Ipſi præſenti civitates aperiam, vicos & caſtella ſub ejus cenſura tradam, hæreticos oſtendam, & uſque ad ſanguinem, in quocumque noſtri indiguerit negotio, ad conterendos omnes Chriſti inimicos illi aſſiſtam. ,,

CHRISTI AN.1178.

Hoved.

Franciæ & Angliæ reges, his cognitis, illuc cum exercitu proficiſci ſtatuerunt: ſed re diligentius conſiderata, iis viſum eſt præmittere viros ſapientes, qui hæreticos ſuis prædicationibus ad veritatem reducerent, eis quippe poſtea ſcriptum fuerat : vindictam mandaſſe ſat eſt; plus nominis timor, quam ſtrictus enſis aget. Miſerunt ergo Petrum cardinalem, Guerinum Bituricenſem, Pontium Narbonenſem archiepiſcopos, & Reginaldum Bathonienſem, & Joannem Pictavienſem, epiſcopos; Henricum abbatem Clarævallenſem, & alios plures viros eccle-

ſiaſti-

CHRISTI AN. 1178. ſiaſticor, qui ſuis rationibus ejuſmodi hæreticos converterent, vel ut tales manifeſtarent, & a fidelium conſortio ſequeſtrarent. Prædicti Reges elegerunt etiam Raimundum comitem Toloſanum, & vicecomitem de Turena, Raimundum de caſtro novo, & alios viros potentes, quibus præceperunt, ut cardinali, ejuſque ſociis, in fide Chriſti aſſiſterent, hæreticoſque e finibus illis expellerent.

Ibid. p. 577. Cardinalis & alii cum Toloſam veniſſent, invenerunt Petrum Moranum, duo caſtella habentem, unum intra, aliud extra muros civitatis, quem diabolus ſic excæcaverat, ut refert Clarevallenſis abbas in ſuis literis, ut ſe ipſum diceret Joannem evangeliſtam. Hic erat princeps hæreticorum, & licet idiota nihil ſaperet, omnes ad eum noctu veniebant, ut ipſum audirent tanquam fontem ſapientiæ. Tanta autem erat hæreticis licentia, ut prælatos catholicos ubique ſubſannarent, apoſtatas & hypocritas vocarent. Sed cum unus ex iis de fidei regula diſſeruiſſet coram magna multitudine, hæreticos tremor apprehendit, & latebras quærebant. Legatus tunc eos perſcrutari cœpit, eoque præcipiente, jurarunt epiſcopus, & quidam clerici, & conſules civitatis, aliique fideles, quod notos ſibi hæreticos, eorumque fautores nominatim declararent, nulli parcentes. Nominatus eſt inter alios Petrus Moranus, quem, poſtulante legato, miſſis apparitoribus comes ſancti Ægidii præcepit accerſiri. Sed ille venire deſpexit. Altera die idem comes per amicos illum leniter advocavit, & licet reluctantem præſentavit judicibus. Interrogatus ſe negavit hæreticum: requiſitus an hoc juramento probaret, ſimplici aſſertioni ſuæ tanquam fidelis & illuſtris viri credi oportere contendit. Cum autem legatus & omnes alii juramentum exigerent, promiſit ſe juraturum, ne in eo deprehenderetur hæreticus, ſi, ut conſuetudo illius erroris obtinuit, juramentum obſtinate vitaret. Allatis igitur Sanctorum reliquiis, Petrus expalluit: jurat tamen, quod de omnibus fidei articulis, de quibus interrogaretur, ſuæ credulitatis veritatem exprimeret. Requiſitus igitur, ut de ſacramento altaris ſuam fidem fateretur: panem ſacerdotis miniſterio in verbo Domini conſecratum, non eſſe Domini corpus aſſeruit. Itaque reus & hæreticus judicatus, cuſtodiæ publicæ mancipatur. Deinceps Dei verbum creſcebat in dies, & univerſæ civitatis facies lætior videbatur.

Ibid. Petrus ad ſe reverſus, miſſis mediatoribus, ſatisfactionis quærit aditum, & converſionis pollicetur effectum. Recipitur, & in populi conſpectu ſiſtitur; ibi coram omnibus hæreticum ſe recognovit, dedit manus fidei, renuntiavit errori, & præſtito coram omnibus juramento, & datis fidei juſſoribus, tam comiti, quam præcipuis concivibus, quod ad omne mandatum domini legati ſe ſubderet. Tunc indictum eſt populo, ut omnes die ſequenti ad eccleſiam ſancti Saturnini convenirent, ut Petri pœnitentiam viderent. Tanta fuit multitudo, ut legatus Miſſarum ſolemnia celebraturus, vix locum inveniret. Petrus nudus & diſcalceatus adducitur, cedentibus hinc inde epiſcopo Toloſano & abbate ſancti Saturnini, donec ad pedes legati in gradibus altaris poneretur, ibique hæreticis anathematizatis, eccleſiaſticis eſt reconciliatus ſacramentis. Sed proſcriptæ ſunt omnes ejus poſſeſſiones, eique pro pœnitentia injunctum, ut infra quadraginta dies a patria ſua exulaturus abſcederet, in ſervitio pauperum triennio moraturus. Interim vero ſingulis diebus Dominicis, eccleſias Toloſanæ urbis nudus & diſcalceatus, cum diſciplinalibus virgis juſſus eſt circuire, eccleſiarum bona, quæ abſtulerat, reddere: uſuras omnes, quas acceperat, reſarcire: & caſtrum ſuum, quod hæreticorum conventiculis profanaverat, a fundamentis evertere.

Ibid. Henricus Clarevallenſis ad ſua redire compulſus eſt, ut generali capitulo intereſſet, ſed ea conditione hæc ei conceſſa eſt licentia, ut ipſe & Reginaldus Bathonienſis epiſcopus intrarent Albigenſem diœceſim, commonituri Rogerum comitem, & Albigenſem epiſcopum, quem in vinculis tenebat, abſolveret: & univerſam terram ſuam, eliminatis hæreticis, emendaret. Rogerus vero in inacceſſibiles terræ ſuæ fines abſceſſit. Pervenerant tamen ad caſtrum ejus muniſſimum: hic habitabat uxor ejus cum magna militia, omnes ejus fere habitatores erant hæretici, vel eorum complices; nihil tamen adverſus duos fidei prædicatores tentare præſumpſerunt. Illi confidenter in hæreſim invehebantur, Rogerum judicarunt hæreticum, & de violata epiſcopi ſecuritate perjurum, eique tanquam publica excommunicatione damnato, ex parte Papæ, ac regum Franciæ & Angliæ, in præſentia conjugis ejuſque militum bellum denuntiarunt. CHRISTI AN. 1178.

Quid poſtea factum ſit adverſus eoſdem hæreticos, ſic refert Petrus cardinalis, in ſuis ad omnes fideles literis. Raymundus & Bernardus, atque alii, Bathonienſi epiſcopo, & vicecomiti de Turena, & Raimundo de caſtro novo, qui in terram Rogeri de Beders pro liberatione Albigenſis epiſcopi venerant, cum occurriſſent, & illi dicerent ſe a comite Toloſano & baronibus injuſte tractari, ſeque ad legati præſentiam pro fidei ſuæ defenſione eſſe venturos, ſi ſecuritatem haberent: Epiſcopus & vicecomes, ne corda ſimplicium ſcandalum paterentur, ex parte legati & comitis eis indulſerunt, ut cum omni ſecuritate ad legatum venirent, quatenus ſub ejus & Pictavienſis epiſcopi Apoſtolicæ ſedis legati, & totius populi examine audirentur: & ſic an ſane crederent, probarentur: & poſtquam fuiſſent examinati, ad propria ſecuri remearent: ita tamen, ut poſt elapſos octo dies, juxta datum edictum, niſi ad fidem redirent, de terris principum, qui eos adjuraverant, deberent expelli. Ibid.

Legatus & comes Toloſanus cum aliis trecentis clericis & laicis in eccleſia S. Stephani convenientes illis injunxerunt, ut fidem ſuam exponerent, & ad catholicæ fidei unitatem redeuntes, infamiam, quam per damnabilem prædicationem incurrerant, per ſalutiferam confeſſionem veræ fidei removerent. Ipſi quamdam chartam, in qua fidei ſuæ articulos conſcripſerant, protulerunt, & perlegerunt: in ea deprehenſa ſunt quædam verba, quæ niſi plenius exponerentur, hæreſim poſſent velare. Quæſitum eſt ab eis, ut latinis verbis ſuam fidem defenderent. Sed cum eam linguam ignorarent, neceſſe fuit de ſacramentis cum illis vulgarem habere ſermonem. Illi ergo duo eſſe principia denegantes publice confeſſi ſunt, & firmiter aſſeruerunt, quod unus Deus altiſſimus omnia viſibilia & inviſibilia condidiſſet... quod ſacerdos ſive bonus, ſive malus, etiam adulter... corpus & ſanguinem Chriſti poſſet conficere.... & per miniſterium hujuſmodi ſacerdotis, & virtutem divinorum verborum, panis & vinum in corpus & ſanguinem Chriſti vere tranſubſtantientur. Aſſeruerunt quoque, quod parvuli, vel adulti, noſtro baptiſmate baptizati ſalvantur, & nullus ſine eo poteſt ſalvari, inficiantes ſe aliud baptiſma, vel manus impoſitionem habere; & quod vir & mulier matrimonio copulati, ſi aliud peccatum non habeant, propter bonum matrimonii ſalventur.... epiſcopos præterea & reliquos viros eccleſiaſticos affirmarunt eſſe ſalvandos. Juſtum etiam eſſe dicebant, ut eccleſias cum ſumma devotione viſitantes adirent, ſacerdotibus, & aliis earum miniſtris honorem exhibentes, primitias & decimas ſolverent; eleemoſynas etiam tam eccleſiis, quam pauperibus eſſe tribuendas.

Hæc confeſſi eccleſiam ſancti Jacobi cum legato & aliis ingreſſi ſunt, & coram innumera populi multitudine eorum fidei confeſſio vulgari ſermone recitata eſt. Rurſus ab eis quæſivit legatus, ſi corde crederent quod ore fuerant confeſſi: & ſi aliquando in contrarium prædicaſſent. Illi reſponderunt, ſe ita credere, nec unquam aliter prædicaſſe. Toloſanus comes & multi clerici & laici, qui eos aliter prædicantes audierant, Chriſtianæ fidei zelo ſucceuſi ſurrexerunt, eoſque plane mentitos fuiſſe manifeſtius convicerunt. Quidam enim conſtanter aſſeruerunt, ſe ab illis audiviſſe, quod duo dii exiſterent, unus bonus, & alter malus: bonus, qui inviſibilia tantum, & quæ mutari non poſſunt, feciſſet: malus, qui cœlum, terram, hominem, & alia viſibilia condidiſſet..... & quod corpus Chriſti non conficitur per miniſterium ſacerdotis indigni. Convicti ſunt pariter prædicaſſe alios hæreticorum articulos: Demum cum ab eis exigeretur, ut fidei ſuæ confeſſionem juramento confirmarent: Reſponderunt, Chriſtum prohibuiſſe juramentum. Legatus eos admonuit, ut omni hæretica pravitate depoſita, ad fidei unitatem redirent, & qui propter perverſam prædicationem & ſectam excommunicati fuerant, ad ipſum reconciliandi venirent. Quod cum indurati facere recuſarent, legatus cum ſociis excommunicatos denuntiavit, omnibuſque injunxit, ut Raimundum & Bernardum, & complices eorum, tanquam excommunicatos evitarent, eorumque prædica-

Christi An. 1178.

dicationem reſpuerent, & tanquam hæreticos a ſuis finibus longius expellerent. Toloſanus autem comes, & cæteri illius provinciæ potentiores, eorum omni populo præſtito juramento firmaverunt: quod amodo, nec prece, nec pretio, faverent hæreticis.

Boland. 26. Jun. *S. Anthelmi mors.*

II. S. Anthelmus Bellicenſis epiſcopus, qui Carthuſianis & Ciſtercienſibus auctor fuerat, ut Alexandri Papæ partes ſequerentur, eodem anno migravit ad Deum. Clerum ſuum ad melioris vitæ formam reduxerat, depoſitis ſex presbyteris concubinariis. Humbertum Sabaudiæ comitem, qui presbyterum interfecerat, & quaſdam eccleſiæ poſſeſſiones ſibi vindicabat, excommunicavit; nec minis nec precibus induci potuit, ut eum, niſi pœnitentem abſolveret. Sed reum ſe fatentem, & ſatisfactionem exhibentem benigne recepit, eccleſiæque reconciliavit, ac prædixit, quod ei filius naſceretur. Abdicato epiſcopatu Carthuſiam repetierat, ſed cleri ſui & populi precibus interpellatus Papa, ei præcepit, ut ad ſedem rediret: quod humiliter præſtitit. Die vigeſima ſexta Junii memoria ejus celebratur in Eccleſia. Ei ſucceſſit Rainaldus Carthuſianus.

Lateran. concilium generale. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Lab.

III. Alexander Papa ut ſchiſma penitus extingueret, Valdenſes hæreticos damnaret, & diſciplinam eccleſiaſticam diuturno ſchiſmate labefactatam reſtitueret, Occidentis epiſcopos ad generalem ſynodum Romæ celebrandam evocavit: ejus literæ datæ ſunt Tuſculani undecimo Kalendas Octobris, cum jam Venetiis rediiſſet, ac proinde anno milleſimo centeſimo ſeptuageſimo octavo Palæſtinæ epiſcopos jam invitaverat.

Christi An. 1179.

Die ſecunda Martii, indictione duodecima, id eſt, anno milleſimo centeſimo ſeptuageſimo nono, præſidente eodem ſummo Pontifice, ſynodus trecentorum & duorum epiſcoporum in baſilica Conſtantiniana celebrata eſt: E Palæſtina venerunt duo Metropolitani, ſcilicet Guilleimus Tyrienſis (qui belli ſacri, ſeu regni Hieroſolymitani a Latinis recepti hiſtoriam viginti tribus libris complexus eſt, quibus plures fabuloſas narrationes ex annalibus Eutychii patriarchæ Alexandrini, ut ipſemet fatetur, inſeruit, & parum æquus in equites Hieroſolymitanos, quos oderat, videtur.) Et Heraclius Cæſarienſis, cum quatuor epiſcopis. Patriarcha Hieroſolymitanus priorem ſancti Sepulchri, & Rainaldum montis Sionis abbatem delegavit. Imperator Manuel miſit Georgium Corcyræ Metropolitanum, qui Hydrunti morbo per ſex menſes retentus adeſſe non potuit. Synodus tribus ſeſſionibus abſoluta eſt. Viginti ſeptem canones edidit: Primus eſt de electione ſummi Pontificis.

De electione R. Pontificis.

"Statuimus, ut ſi forte inter cardinales de ſubſtituendo Pontifice non poterit concordia plena eſſe: & duabus partibus concordantibus, tertia pars noluerit concordare, aut ſibi alium præſumpſerit ordinare, ille Romanus Pontifex habeatur, qui a duabus partibus fuerit electus & receptus. Si quis autem de tertiæ partis nominatione confiſus . . . . ſibi nomen epiſcopi uſurpaverit; tam ipſe, quam qui eum receperint, excommunicationi ſubjaceant, & totius ſacri ordinis privatione mulctentur . . . . Præterea ſi a paucioribus aliquis, quam a duabus partibus fuerit electus ad apoſtolatus officium, niſi major concordia interceſſerit, nullatenus aſſumatur: & prædictæ pœnæ ſubjaceat, ſi humiliter noluerit abſtinere." Secundus abolet ordinationes, quas fecerant antipapæ. Tertius. "Statuimus, ut nullus in epiſcopum eligatur, niſi qui jam trigeſimum ætatis annum egerit, & de legitimo ſit matrimonio natus: qui etiam vita & ſcientia commendabilis demonſtretur . . . . . Inferiora vero beneficia, quæ curam animarum habent annexam, nullus omnino ſuſcipiat, niſi qui jam vigeſimum quintum ætatis annum attigerit, & qui ſcientia & moribus exiſtat commendandus . . . Clerici ſi contra formam iſtam quempiam elegerint, & eligendi poteſtate privatos, & ab eccleſiaſticis beneficiis triennio ſe noverint ſuſpenſos . . . . Epiſcopus autem ſi fieri conſenſerit contra hoc, in conferendis prædictis poteſtatem ſuam amittat." Quintus. "Epiſcopus ſi aliquem ſine certo titulo, de quo neceſſaria vitæ percipiat, in diaconum vel presbyterum ordinaverit, tamdiu ei neceſſaria ſubminiſtret, donec in aliqua ei eccleſia convenientia ſtipendia militiæ clericalis aſſignet: niſi forte, qui ordinatur, de ſua vel paterna hæreditate ſubſidium vitæ poſſit habere."

Ibid.

Sextus. "Statuimus, ut nec prælati, niſi canonica præmonitione præmiſſa, ſuſpenſionis vel excommunicationis ſententiam proferant in ſubjectos: niſi forte talis ſit culpa, quæ ipſo genere ſuo excommunicationis pœnam inducat: nec contra diſciplinam eccleſiaſticam ante ingreſſum cauſæ in vocem appellationis prorumpant. Si quis vero pro ſua neceſſitate crediderit appellandum, competens ei ad proſequendam appellationem terminus præfigatur: infra quem, ſi forte proſequi neglexerit, libere tunc epiſcopus ſua auctoritate utatur." Septimus. "Horribile nimis eſt, quod in quibuſdam eccleſiis locum venalitas perhibetur habere, ita ut pro epiſcopis vel abbatibus, ſeu quibuſcumque perſonis eccleſiaſticis ponendis in ſede, ſeu introducendis presbyteris in eccleſiam, nec non pro ſepulturis & exequiis mortuorum, & benedictionibus nubentium, ſeu aliis ſacramentis aliquid exigatur: & ille, qui indiget, non poſſit iſta percipere, niſi manum implere curaverit largitoris. Putant plures ex hoc ſibi licere, quia legem mortis de longa invaluiſſe conſuetudine arbitrantur. Ne igitur hoc de cætero fiat, vel pro perſonis eccleſiaſticis deducendis ad ſedem, vel ſacerdotibus inſtituendis, aut mortuis ſepeliendis, ſeu etiam nubentibus benedicendis, ſeu etiam aliis ſacramentis aliquid exigatur, diſtrictius inhibemus . . . . Prohibemus inſuper, ne novi cenſus ab epiſcopis, vel abbatibus, aliiſve prælatis, imponantur eccleſiis, ne veteres augeantur, nec partem redituum ſuis uſibus appropriare præſumant." Octavus. "Nulla eccleſiaſtica miniſteria, ſeu etiam beneficia, vel eccleſiæ, alicui tribuantur vel promittantur, antequam vacent . . . . . cum vacabunt, non diu maneant in ſuſpenſo, ſed infra ſex menſes perſonis, quæ digne adminiſtrare valeant, conferantur."

Ibid.

Decimus. "Monachi non pretio recipiantur in monaſterio, non peculium permittantur habere . . . ſi quis autem exactus pro ſua receptione aliquid dederit, ad ſacros ordines non aſcendat. Is autem qui acceperit, officii ſui privatione mulctetur." Undecimus. "Clerici in ſacris ordinibus conſtituti, qui mulierculas ſuas in domibus ſuis incontinentiæ nota tenuerint, aut abjiciant eas, & continenter vivant, aut ab officio & beneficio eccleſiaſtico fiant alieni." Duodecimus clericis prohibet, ne fiant advocati in cauſis ſæcularibus, nec villarum procurationes aſſumere præſumant. Decimus tertius vetat, ne presbyter contra canonum inſtituta plures eccleſias parochiales poſſideat. Decimus quintus. "Eccleſiaſtici quidam clerici cum ab eccleſiis ſuis multa bona receperint, bona per eccleſias acquiſita in alios uſus transferre præſumunt. Hoc igitur, quia & antiquis canonibus conſtat inhibitum, nos etiam nihilominus inhibemus. Indemnitati itaque eccleſiarum providere volentes, ſive inteſtati deceſſerint, ſive aliis conferre voluerint, penes eccleſias eadem bona remanere præcipimus." Jam dudum facta erat bonorum eccleſiaſticorum diviſio, & beneficiorum erectio; cum Romanus Pontifex, approbante ſynodo Oecumenica, cui præſidebat, hanc prohibitionem edidit. Decimus ſeptimus. "Statuimus, ut ſi forte in plures partes fundatorum vota ſe diviſerint, ille præficiatur eccleſiæ, qui majoribus juvatur meritis, & pluriumorum eligitur & probatur aſſenſu. Si autem hoc ſine ſcandalo fieri nequiverit, ordinet antiſtes eccleſiam ſicut melius ſecundum Deum viderit ordinandam." Decimus octavus. "Ne pauperibus, qui parentum opibus juvari non poſſunt, legendi & proficiendi opportunitas ſubtrahatur, per unamquamque eccleſiam cathedralem magiſtro, qui clericos ejuſdem eccleſiæ, & ſcholares pauperes gratis doceat, competens aliquod beneficium aſſignetur . . . . . In aliis quoque reſtituatur eccleſiis ſive monaſteriis, ſi retroactis temporibus aliquid in eis ad hoc fuerit deputatum." Vigeſimus. "Deteſtabiles illas nundinas vel ferias, quas vulgo torneamenta vocant, in quibus milites ex condicto venire ſolent, & ad oſtentationem virium ſuarum & audaciæ temere congrediuntur: Unde mortes hominum & animarum pericula ſæpe proveniunt, fieri prohibemus. Quod ſi quis eorum ibidem mortuus fuerit, quamvis ei poſcenti venia non negetur, eccleſiaſtica tamen careat ſepultura." Vigeſimus primus treugas obſervari præcipit. Vigeſimus tertius leproſis concedit, ut privatum habeant eccleſiam, & cœmeterium. Vigeſimus quintus. "Conſtituimus, ut uſurarii manifeſti nec ad communionem admittantur altaris, nec Chriſtianam, ſi in hoc peccato deceſſerint, accipiant ſepulturam, ſed nec eorum oblationem quiſquam accipiat."

Digitized by Google

CHRISTI AN. 1179. Ibid.

Vigeſimus ſeptimus. " Quia in Gaſconia, Albegeſio, & partibus Toloſanis, & aliis locis, ita hæreticorum, quos alii Catharos, alii Patarenos, alii Publicanos, alii aliis nominibus vocant, invaluit damnata perverſitas, ut jam non in occulto nequitiam ſuam exerceant, ſed ſuum errorem publice manifeſtent . . . . eos, & deſenſores eorum, & receptores, anathemati decernimus ſubjacere: & ſub anathemate prohibemus, ne quis eos in domibus, vel in terra ſua tenere, vel fovere, vel negotiationem cum eis exercere præſumat . . . . . De Brabantinnibus, & Aragonenſibus, Navarris, Baſeolis, Coterellis & Triaverdinis, qui tantam in Chriſtianos immanitatem exercent, ut nec eccleſiis, nec monaſteriis deferant, nec ulli ætati vel ſexui parcant, ſimiliter conſtituimus. Confiſcentur eorum bona, & liberum ſit principibus hujuſmodi homines (Roger.) ſubjicere ſervituti . ,, Peccatorumque indulgentia iis promittitur, qui adverſus eos arma ſumpſerint. Dominus Papa tertium diem concilii ſui celebravit ſecunda feria ante Dominicam in Ramis palmarum, quæ decimo quarto Kalendas Aprilis evenit: & hæc decreta ſubſcripta generaliter obſervanda conſtituit.

Ibid. Albert. Stad. Chron.

In eadem ſynodo epiſcopi Germaniæ, qui ſchiſmati adhæſerant, veniam ſupplices poſtularunt, & ſequentem dederunt libellum . . . . " Ego, N. anathematizo & recuſo omnem hæreſim extollentem ſe adverſus ſanctam Romanam Eccleſiam catholicam, præcipue vero ſchiſma Octaviani, Guidonis, & Joannis, & ordinationes eorum irritas judico, & eis contradico: & modo in antea dicto me obediturum juro, & promitto fidelitatem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, & domino meo Alexandro, & ſucceſſoribus ejus juſte intrantibus: ipſique ſerviam abſque omni malo ingenio contra omnem hominem ſecundum ordinem meum. Conſilia ejus, quæ mihi ſcripto certo mandaverit, vel ipſe commiſerit, nulli hominum pandam, nec etiam pro periculo corporis atque membrorum: Legatum Romanæ Eccleſiæ honorabo, & ducem & reducam, & juvabo expenſis. Sic me Deus adjuvet & hæc ſancta Dei evangelia. ,, His vero verbis dabantur ipſis pallia: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti: & in honorem Dei Genitricis, & in honorem Apoſtolorum Petri & Pauli, & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ & domini Papæ Alexandri, tradimus tibi pallium ſumptum de Beatiſſimo corpore Petri Apoſtoli, ut eo utaris in confectione ſacramentorum. Bertoldus Bremenſis electus venerat ſuſcepturus Apoſtolicam benedictionem. Papa quamvis eum benigne ſuſcepiſſet, ac etiam inter prælatos ei locum dediſſet, ejuſque mores & doctrinam probaſſet, auditis tamen ejus accuſatoribus, electionem irritam pronuntiavit, quia nondum ſubdiaconus fuerat electus, & acceperat regalia de manu Imperatoris ante ſacros ordines. Sifridus Brandeburgenſis epiſcopus ei ſuffectus eſt.

Ibid. Roger.

Willelmus Remenſis archiepiſcopus in eadem ſynodo factus eſt cardinalis ad titulum ſanctæ Sabinæ: & Henricus abbas Clarævallenſis, epiſcopus cardinalis Albanenſis. S. Laurentius Dublinenſis archiepiſcopus, Papæ legatus totius Hyberniæ conſtituitur.

Gall. Chriſt. tom. 4.

Reverſus in Hyberniam, commiſſæ ſibi legationis officium cum magna totius Eccleſiæ libertate capeſſere ſatagebat. Imprimis omnes ſubdiaconos, diaconos, & presbyteros, ſi incontinentiæ convicti eſſent, Romam a Papa abſolvendos deſtinabat. Ejectis canonicis eccleſiæ ſuæ cathedralis ſæcularibus regulares ſubſtituit, quorum vitæ formam amplexus eſt, communibus addens corporis afflictationibus perpetuum cilicium, & trinam ſingulis diebus flagellationem: ab inſano graviter in capite percuſſus, cum concidiſſet, omneſque mortuum putarent, paululum recreatus aqua, quam precibus conſuetis benedixerat, vulnus ſuum lavari præcepit, & ſtatim ſtetit ſanguis, ſicque brevi convaluit, ut eodem mane Miſſam celebraret. Hujus miraculi ſe teſtem oculatum profitetur illius vitæ auctor. In Sanctorum numerum ab Honorio III. relatus eſt.

Hiſt. Rem. l. 3.

IV. Ludovicus VII. Francorum rex jam ſenior, Pariſiis generale placitum indixit omnium epiſcoporum, abbatum, & baronum regni ſui, in palatio Mauritii Pariſienſis epiſcopi, illiſque intimavit ſe filium ſuum Philippum, qui decimum quintum annum agebat, eorum aſſenſu ſtatuiſſe in Regem ſublimare. Quod cum gratanter annuiſſent, Karolopolim ſe cum filio contulit, qui cum inter venandum in ſylva aberraſſet, nec quiſquam cum eo remanſiſſet, inſtante nocte metu correptus, in gravem (CHRISTI AN. 1179.) morbum incidit. Rex pater in ſomnis admonitus eſt, ſi vellet filium ſuum ſanitati reſtitui, adiret ſepulchrum ſancti Thomæ Cantuarienſis: Unde accepta ab Henrico ſecuritate, trajecit in Angliam cum multis proceribus: Angliæ rex in littore maris occurrens, illum cum magno honore ſuſcepit. Cantuariam pergit, & ſanctum Martyrem diverſis muneribus honorat, atque in Franciam reverſus filium ſuum integræ ſanitati reſtitutum reperit; edictoque præcepit, ut omnes eccleſiaſtici & ſeculares regni ſui principes, Kalendis Novembris Remis convenirent ad coronationem filii ſui. Willelmus Remenſis archiepiſcopus eum unxit in Regem ac coronavit. Ludovicus rex paralyſi laborans coronationi intereſſe non potuit. Willelmus congregatis ſuis ſuffraganeis, cum eis tractavit de rebus ſibi, vel eccleſiæ ſuæ neceſſariis. Philippus non multo poſt nupſit Iſabellæ Balduini comitis Hannonienſis filiæ: has nuptias benedixit Guido Senonenſis archiepiſcopus; quod ægerrime tulit Willelmus Remenſis, & junioris Regis avunculus: Iſabella coronata eſt die aſcenſionis Domini anno milleſimo centeſimo octogeſimo. Ludovicus VII. rex decimo quarto Kalendas Octobris (CHRISTI AN. 1180.) obiit, ætatis anno ſexageſimo, regni quadrageſimo tertio, corpus ejus deportatum ad cœnobium, quod (Alex. P. ep. 52. 2. append.) Meloduni fundaverat, ordinis Ciſtercienſis, & Barbeellum dicitur. Rex ſingulis annis tres quadrageſimas obſervare conſueverat, uno ferculo piſcium & vino modico contentus.

Hoved. *Schiſma in Scotia.* Alex. P. ep. 55.

V. In Scotia, ſancti Andreæ eccleſiam ſchiſma turbavit: defuncto Richardo epiſcopo, canonici in epiſcopum elegerunt magiſtrum Joannem: Willelmus vero Scotorum rex deſignavit Hugonem capellanum ſuum, & conſecrari fecit ab epiſcopis, quamvis Joannes electus ad Papam appellaſſet. Alexander Papa miſit Alexium ſubdiaconum, ſedis Apoſtolicæ legatum, ut de Joannis electione cognoſceret, qui eum mature & canonice proceſſiſſet, electionem ipſius canonicam comperiens, poſt multiplices inducias, in quibus Regi detulit, eum authoritate Apoſtolica confirmavit, ex parte Papæ præcipiens omnibus, qui ad eccleſiam ſancti Andreæ pertinerent, ut Joanni obedientiam & reverentiam exhiberent. Sed cum nullus propter metum Regis palam obedire auderet, legatus epiſcopatum interdicto ſubjecit. Rex epiſcoporum & optimatum conſilio permiſit, ut Joannes conſecraretur, ſed ſtatim ei prohibuit ne in regno Scotiæ moram faceret. Papa his cognitis confirmat legati ſui ſententiam, & Scotiæ epiſcopis ſcribit ſub officii & beneficii pœna præcipiens, ut poſt octo dies a ſuſceptis ſuis literis, Joannem ad ſedem ſuam honorifice reducant, & omnem ei reverentiam exhibeant, quam ejus prædeceſſoribus impenderant, omnemque ad Regem placandum operam exhibeant; alioquin ſe confirmaturum ſententiam, quam Hugo Dunelmenſis in contumaces tulerit.

Alex. P. ep. 56.

Interim Hugo, qui eccleſiam ſancti Andreæ invaſerat, capellam epiſcopalem, baculum, & annulum aſportavit. Alexius legatus ſæpius admonitum, coram omnibus, niſi infra quindecim dies ablata redderet, vel congrue ſatisfaceret, vinculo excommunicationis adſtrinxit. Ille legati monitis nullatenus acquievit. Itaque Papa legati ſui ſententiam ratam habens, rurſus literas dedit ad epiſcopos Scotiæ, eiſque præcepit, ut Hugonem, nulla appellatione obſtante, ſicut excommunicatum evitarent, donec aſportata Joanni reſtitueret. Regi quoque Scotiæ ſcripſit: " Mandamus quatenus Joanni epiſcopo ſancti (epiſt. 57.) Andreæ, infra viginti dies poſt harum ſuſceptionem literarum, pacem & ſecuritatem largiaris. Alioquin noveris, nos venerabili fratri noſtro Rogerio Eboracenſi archiepiſcopo Apoſtolicæ ſedis legato in Scotia mandaſſe, ut regnum tuum, nullius appellatione obſtante, ſubjiciat interdicto, excommunicationis ſententiam in perſonam tuam, ſi deſiſtere nolueris, prolaturus. Pro certo quoque teneas, quod ſi in tua duxeris violentia perdurandum, ſicut laboravimus, ut regnum tuum libertatem haberet, ſic dabimus ſtudium, ut in priſtinam ſubjectionem revertatur. Willelmus res his nihil permotus in propoſito perſtitit. Quapropter Rogerus Eboracenſis, & Hugo Dunelmenſis, cum Alexio legato, ſententiam ex- (Hoved.) communicationis in eum, & in Scotiæ regnum interdicti, protulerunt. Rex, anno ſequenti per mandatum regis Angliæ venit in Normanniam, ejuſque

conſi-

CHRISTI AN. 1180.

conſilio conceſſit Matthæo de Alberden epiſcopo, ut in ſuam ſedem rediret, ablata ei reſtituerentur. Joannes, qui conſecratus fuerat ad epiſcopatum ſancti Andreæ, propter amorem ſui Regis, abdicaturus erat eum epiſcopatum, ſi liceret ei alium eligere, quem vellet epiſcopatum de regno Scotiæ, & ſi Rex ei concederet ſuam cancellariam, & omnes reditus, quos habuit ante ſuam conſecrationem, & quadraginta marcas redituum in eccleſia S. Andreæ: Scotiæ Rex miſit ad Alexandrum Papam, ut pro bono pacis concederet hanc fieri ſedium epiſcopalium commutationem. Sed Papa id renuit: nec Rex Joannem admiſit: Legati priori ſancti Andreæ, & aliis perſonis eccleſiaſticis ejuſdem diœceſis præcepere, ut venientes ad Joannem epiſcopum, illi debitæ ſubjectionis reverentiam exhiberent: ſin minus, in rebelles ſententiam ſuſpenſionis inferrent. Cum quidam obtemperaſſent, Willelmus rex eos e regno ejecit cum filiis atque cognatis. Legati rurſus Regem excommunicant, & totam Scotiam interdicto ſubjiciunt, & mandant epiſcopis, abbatibus, aliiſque clericis, ut illud firmiter obſervent, & Regem cautius evitent. Rogerus Eboracenſis non multo poſt obiit, relictis immenſis pecuniis, quas collegerat, quarum partem eccleſiis & pauperibus deſtinarat, ſed rex Henricus eas fiſco addixit. Ejus ſedes decem annis vacavit.

VI. Joannes Saresberienſis, natione Anglus, Carnotenſis epiſcopus, die vigeſima quinta Octobris ejuſdem anni migravit ad Deum. Scripſit epiſtolarum volumen, & vitam ſancti Thomæ Cantuarienſis archiepiſcopi & martyris, cujus fuerat notarius, & in exilio comes individuus; & Polycraticon, ſive de nugis curialium, libris octo comprehenſum. Petrus primum Cellenſis abbas, dein ſancti Remigii Remenſis, vir vita & literatura conſpicuus ei ſucceſſit in epiſcopatu. Plures ad eum extant Alexandri Papæ epiſtolæ, quibus ei diverſarum cauſarum judicium committit, quarumdam etiam inter ſæculares, de uſura, de defenſione pupillorum, de cruce ſignatis pro itinere Hieroſolymitano: ex quibus ejuſmodi cauſarum cognitionem tunc ad eccleſiaſticos pertinuiſſe conſtat. Petrus ſic laudat Joannem Saresberienſem olim ſuum diſcipulum. Joannes ille pretioſo ſanguine B. Thomæ Pontificis & martyris intinctus, lege divina ad plenum inſtructus, bonis moribus, & piis actibus ornatus, Apoſtolico ad Timotheum catalogo virtutum bene depictus, ad Dei honorem, columna factus eſt in eccleſia Dei.

Petr. Cellenſ. l.7. ep.8.

Manuelis Imperat. mors.

VII. Manuel Comnenus die vigeſima ſecunda Septembris hujus anni milleſimi centeſimi octogeſimi mortuus eſt. Eccleſiaſticæ diſciplinæ diſpoſitionem non tantum ſibi arrogavit, quemadmodum ſui prædeceſſores, ſed etiam de rebus fidei pro arbitrio definire voluit. Exempla plura refert Nicetas, unum tantum hic ſubjiciam: Extabat inter cæteras catecheticæ tabulæ ſanctiones, anathema in Mahometi Deum, " quem nec genuiſſe, nec genitum, ſed holoſphyron eſſe affirmat. „ Manuel ſub vitæ finem illud anathema ex omnibus catecheticis libellis abolere voluit: ajebat enim, blaſphemiis in Deum qualibuſcumque offendi Agarenos, qui ad noſtram religionem deficerent. Proinde Theodoſium patriarcham Conſtantinopolitanum, & epiſcopos, qui in urbe erant, convocat, eiſque quæſtionem proponit. Qui cum omnes refragarentur, oſtenderentque Deum cœli & terræ conditorem hoc anathemate non notari, ſed holoſphyron illum Deum, quem confinxerit Mahometes. Nam apud chriſtianos Deum Patrem celebrari, quod Mahometes prohiberet. Imperator his contemptis, ſua authoritate decretum proponit, quo taxabantur epiſcopi, qui Deum verum inerudite anathemate notari paſſi eſſent, & decretum in palatio publice recitandum curat coram ſenatu, & cognatis ſuis literarum ſtudioſis. Patriarcha decretum ſtrenue averſatus eſt. Imperator quaſi gravi affectus injuria, pontifices conviciis inſectatus eſt, decretum ſuum in compendium redegit, & Scutarium ob veris temperiem ſe deportari voluit; quo cum ejus juſſu epiſcopi & eruditiſſimi quique conveniſſent; Theodorus Mazuca inter ſcribas authoritate princeps eis dixit, Imperatorem adiri non poſſe ob quoddam morbi impedimentum, edictumque contractum proponit ſubſcribendum, recuſantibuſque majus minatur concilium, in quo, Romano Pontifice adhibito, quæſtio diſceptetur. Euſtathius Theſſalonicenſis illud rejecit, ſed Imperatore acrius inſtante, Patriarcha & epiſcopi tandem conſenſere, ut anathema a Deo Mahometis, in ipſum Mahometem & omnem ejus doctrinam & ſectam in catecheticis libellis transferretur. Sicque ceſſavit diſceptatio.

Nicetas annal. l.7. p.138.

Ibid.

Theodoſius patriarcha Imperatorem admonuit, ut integris adhuc ſenſibus, curatorem fidelem filii impuberis & Imperatricis quæreret. Sed aſtrologi adhuc quatuordecim vitæ annos ei pollicebantur, & magnas victorias, eiſque fidem adhibuit. Donec ingraveſcente morbo, tandem vitæ ſpem evaneſcere cognovit, & patriarchæ monitu ſcripto damnavit Aſtrologiam: admotaque ad arteriam manu, cum alto ſuſpirio femur percuſſit, & monaſticum habitum poſtulavit, ſicque vita & Imperio ceſſit, quod annos fere triginta octo gubernavit. Alexius Comnenus filius adhuc puer ei ſucceſſit: venationi & equitationi intentus, puerorum, cum quibus colluderet, familiaritate utebatur. Paterni vero ejus cognati prorſus illius educationem negligebant, nec interitum Reipublicæ curabant: Alii homines avari & rapaces, cum luxurioſiſſime viverent, fiſcum depeculabantur, ut crumenam immenſis ſumtibus exhauſtam pecunia reſarcirent. Alii ad Imperii cupiditatem omnia referebant. Denique confuſa erant omnia, dum ſuum quiſque negotium agit, & alteri adverſatur, omneſque in turpitudine & flagitiis volutantur.

VIII. Eodem anno Almericus patriarcha Hieroſolymitanus carnis onus depoſuit, cujus ſimplicitas modicum eccleſiæ profuit. Heraclius Cæſarienſis archiepiſcopus ei ſucceſſit, vir tam pernicioſi exempli, ut publice concubinam teneret, quam vulgus patriarcham vocaret. In ejus electione publice dictum fuit, ſub Heraclio amittendam eſſe crucem, ſicut ab Heraclio Imperatore recuperata fuerat, quod & accidit.

Sanat. l3. c.14.

Saladinus Ægypti & totius Syriæ vicinarumque provinciarum Rex potentiſſimus, chriſtianos, a quibus paulo ante devictus fuerat, graviter afflixit. Balduinus quartus Jeroſolymorum rex caſtrum ſuper ripas Jordanis, in loco, qui vadum Jacob dicebatur, ædificavit, & templariis tradidit. Sed dum in hoſtes movet, Saladinus eum in montuoſis locis ex improviſo aggreditur, & multos viros memorabiles interfecit, & Rex vix a ſuis ereptus aufugit. Saladinus prædictum caſtrum aggreditur, hinc nova pugna committitur, chriſtiani rurſus vincuntur, & plures ex eis capiuntur, quos inter Odo ſancti Amandi templariorum magiſter, vir impius. Saladinus caſtrum occupat & diruit.

Guillel. Tyr. l.21

Palæſtinæ triſtis ſtatus.

CHRISTI AN. 1181.

Alex. P. epiſt. 59.

Alexander Papa poſtquam hæc cognovit, datis ad omnes occidentis principes & prælatos literis, eos adhortatus eſt ad terræ ſanctæ ſubſidium, cui proximum immineret excidium, ni prompte ſubveniant. " Illis, inquit, qui pro Chriſto hujus viæ laborem aſſumpſerint, indulgentiam peccatorum, quam Urbanus & Eugenius Romani Pontifices ſtatuerunt, Apoſtolica authoritate concedimus. Uxores quoque & filios eorum, bona & poſſeſſiones, ſub beati Petri, & noſtra, nec non archiepiſcoporum & epiſcoporum, decernimus protectione manere, prohibentes attentius, ne adverſus eos de his, quæ pacifice poſſident, aliqua poſt ſuſceptam crucem quæſtio moveatur, donec redeant, vel de eorum obitu certiſſime cognoſcatur. Liceat autem eis ſuas poſſeſſiones, poſtquam propinqui, aut etiam domini ſui, ad quorum feudum pertinent, pecuniam ipſis mutuare noluerint, vel non potuerint, eccleſiis, aut aliis fidelibus libere, pro expenſis hujus itineris, titulo pignoris obligare. „ Epiſcopis vero mandat, ut hanc expeditionem urgeant. Datæ ſunt decimo ſexto Januarii, anno milleſimo centeſimo octogeſimo primo. Equites templi & hoſpitalares eas ad Franciæ & Angliæ reges detulere, qui quinto Kalendas Maji ad Vadum ſancti Remigii colloquium habuerunt, & celerem opem promiſerunt.

Hoved.

IX. Gaufredus Henrici II. Angliæ regis filius nothus, cum electus eſſet epiſcopus Lincolnienſis, & proventus jam per annos octo reciperet: minus tamen quæ eſſent curæ epiſcopalis cogitaret, nec ordines ſacros reciperet; Alexander Papa ſcripſit ad Richardum Cantuarienſem archiepiſcopum, ut eum compelleret electioni ſuæ renunciare, vel ſine dilatione omnes ſacros ordines reciperet. Gaufredus epiſcopatum ſuum in manum Richardi reſignavit, & Regis patris ſui factus eſt cancellarius. Aliis

Christi An. 1181.

literis ad eumdem datis, Papa conqueſtus eſt, quod quidam epiſcopi in aula Regis aſſidui, rebus politicis ſeſe immiſcerent, & ne quidem Miſſas celebrarent. Hos per calumniam accuſatos reſpondit Richardus, eorumque in aula commorationem defendit ut Eccleſiæ & Reipublicæ plurimum utilem. " Non eſt novum, inquit, quod regum conſiliis interſunt epiſcopi: ſicut enim honeſtate & ſapientia cæteros antecedunt; ſic expeditiores & efficaciores in Reipublicæ adminiſtratione cenſentur ... conſiliis enim Regum debent aſſiſtere, qui ſciant, & velint, & poſſint, patientibus compati, paci terræ, ac populi ſaluti proſpicere, erudire ad juſtitiam Reges, imminentibus occurſare periculis, vitæque maturioris exemplis informare ſubditos, & quadam authoritate poteſtativa præſumptionem malignantium cohibere... Unum noveritis: quia niſi familiares & conſiliarii Regis eſſent epiſcopi, ſupra dorſum Eccleſiæ fabricarent hodie peccatores, & immaniter opprimeret clerum præſumptio laicalis. Nunc autem ſi quid in eccleſiæ attentatur injuria, authoritate pontificali corripitur. Aut ſi ad hoc eccleſiaſtica cenſura non ſufficit, ſpiritualis gladii defectus civili ſuppletur: Et ad eorum arbitrium principalis animadverſio exercetur, ſi quando, ut ſolet, adverſus innocentes Regis indignatio vehementius excandeſcit, epiſcoporum precibus temperatur. Iſtis mediantibus manſueſcit circa ſimplices judiciarius rigor: admittitur clamor pauperum: eccleſiarum dignitas erigitur: firmatur in clero libertas, pax in populis, in monaſteriis requies: juſtitia libere exercetur: ſuperbia deprimitur: augetur laicorum devotio: religio fovetur: diriguntur judicia, leges acceptantur, decreta Romana vim obtinent: & poſſeſſiones eccleſiaſticæ dilatantur. Iſti ſingulis præcipuis ſolemnitatibus interſunt ſuis eccleſiis, ubi eleemoſynarum largitione, conſolatione pupillorum ac viduarum, ſubjectorum correctione, atque aliis ſanctitatis operibus, redimunt dies, quos in curia conſumpſerunt. „ Reſidere tamen in ſuis diœceſibus epiſcopis jure divino præceptum eſt.

Petri Bleſ. epiſt. 84.

X. Henricus Albanenſis epiſcopus miſſus in Burgundiam legatus, Lugdunenſem & Narbonenſem archiepiſcopos depoſuit, & cum ingenti exercitu progreſſos adverſus Albigenſes, caſtrum de la Vaure expugnavit. Rogerius Biterrenſis cum aliis multis optimatibus hæreticorum pravitatem ſe abdicare profitetur. Illorum hæreticorum errores ſic refert prædictus cardinalis legatus. Confeſſi ſunt magiſtri quondam erroris, plena prius conſilio epiſcoporum & magnatum ſibi libertate reſtituta, quod licet evangelia ſimplicioribus ad fallendum prædicent, attamen Chriſtum natum haud verum fuiſſe hominem, nec comediſſe aut bibiſſe, aut aliud humanæ actionis aut neceſſitatis in veritate ſuſtinuiſſe: vel paſſum, crucifixum, mortuum, reſurrexiſſe, non credant. Sed omnia, quæ evangelia, ſeu Apoſtoli de Chriſto aſſerunt, phantaſtica dicant. Quæ de ſacrificio altaris, baptiſmate parvulorum, conjugiis, aliiſque ſacramentis, & divinis officiis Romana eccleſia conſtituit, & univerſitas catholicorum credit, recipit & ſervat, omnia reprobant & condemnant. Satanam magnum Luciferum, qui propter elevationem & nequitiam ſuam de throno honorum cecidit Angelorum, creatorem cœli, & terræ, omniumque rerum viſibilium, & ſpirituum malorum creatorem, principem, & Deum eſſe profitentur, ipſumque legem Moyſi dediſſe aſſeverant. In carnali conſuetudine cujuslibet maris & fœminæ, ſive parentes, ſive fratres, aut communes matres, aut cujuſcumque conſanguinitatis, vel affinitatis mulieres exiſtant, par dicunt eſſe delictum. Mulieres, quæ inter ipſos concipiunt, fœtus interimunt: dicebatur tamen a primoribus eorum id evitari. Hæc, inquit, aliaque plura præfati quondam hæreſiarchæ publice coram nobis, & coram venerabilibus fratribus noſtris, Gerardo Auxitano archiepiſcopo, Gerardo Carducenſi, & Goſſelino Toloſano, præſulibus, in conſpectu populi confeſſi ſunt. Sed ubi primum diſceſſit legatus, & ſui compotes facti ſunt, in erroris priſtino ſe volutabro revolverunt. Proteſtantes cum ſucceſſionem doctrinæ ſibi contexere tentarent, ut hac arte velarent ſuam novitatem, Albigenſes, quos ex his, & aliis ſuperius dictis, evidenter conſtat fuiſſe Manichæos, inter majores ſuos annumeraverunt: poſtquam autem Catholici Albigenſium impietates & ſpurcitias demonſtrarunt, iidem proteſtantes pudore ſuffuſi, adeo non reſipiſcunt, ut turpius prolabantur omnes inter chriſtianos exortas hæreſes tolerando. Henricus legatus Ciſtercienſium capitulo generali præfuit: & anno ſequenti Romam reverſus alium reperit ſummum Pontificem.

Gaufred. Chron.

Albigenſium errores.

Christi An. 1181.

Lucius III. ſuccedit Alexandro III.

Alexander Papa III. die trigeſima Auguſti anni milleſimi centeſimi octogeſimi primi hominem exuerat in urbe Caſtellana, poſtquam ſediſſet annos fere viginti duos: in Lateranenſi baſilica ſepultus eſt. Ad ejus literaturam pauci de prædeceſſoribus a centum jam annis attigerunt: fuit enim in ſcripturis præceptor maximus, & in decretis, canonibus, & Romanis legibus præcipuus. Multas quæſtiones difficillimas & graves in decretis & legibus abſolvit, ac enucleavit. Decretales ſui temporis epiſtolas in unum volumen redactas, a ſuo nomine conſulta Alexandri inſcribi voluit. Sanctorum canonizationes Metropolitani hactenus ex ſuffraganeorum & aliorum concilio celebraverant, licet a decimo ſæculo exeunte ſæpius intervenerit Romani Pontificis authoritas. Sexennio ante Alexandri III. pontificatum, ſcilicet anno milleſimo centeſimo quinquageſimo tertio, Hugo Rotomagenſis archiepiſcopus, in ſuis literis de elevatione ſancti Gualterii abbatis Pontiſarenſis ait, Invitantibus, imo & cogentibus miraculis, miſſa ſuper hoc legatione, & aſſenſu magnifici Remorum archiepiſcopi Samſonis, & aliquorum Galliæ Pontificum, Theobaldo Pariſienſi, & Theobaldo Sylvanectenſi præſentibus, ſancti Gualterii reliquias levavimus & tranſtulimus: conceſſis inſuper indulgentiis in eorum gratiam, qui ipſius ſancti beneficia implorarent. Nulla vero poſt hæc tempora aſſignari poteſt a Metropolitanis facta canonizatio. Hinc veriſimile eſt, hanc cauſam Apoſtolicæ ſedi reſervaſſe Papam Alexandrum, licet illius rei nullum decretum extet vel reſcriptum.

Epitaph. Robert. de mont.

Mabill. præfat. quinti ſæculi Benedict.

Novisſima ejus conſtitutio data eſt ad Caſimirum Poloniæ ducem: ſic habet. " Ex parte tuæ magnitudinis relatum eſt nobis, quod de conſilio archiepiſcopi & epiſcoporum Poloniæ, & principum terræ, quaſdam abuſiones & injuſtitias ab eccleſiis & eccleſiaſticis perſonis amputaſti: conſtituens ne bona decedentium epiſcoporum amplius confiſcarentur: conſtitutum eſt etiam, ut ſi quiſpiam in res defuncti epiſcopi manus conjecerit, vinculo anathematis teneatur: nec præſumat ullus raptorum defuncto epiſcopo ſuccedere, donec abſolutionis beneficium aſſequatur, ablatis reſtitutis: Conſuetudinem autem, quæ a principibus terræ ſervabatur, videlicet, ut quocumque pergerent pompatice invadentes horrea pauperum evacuarent: & ſi inter abſentes aliquid negotii quandoque contigeret, impii ſatellites diſcurrentes, raptos quoſcumque caballos, vel enervarent incurſu, vel omnino deſtruerent, de eccleſiaſticorum & ſæcularium virorum conſilio emendaſti, & conſtitutionem tuam juſtam pariter & honeſtam authoritate noſtra poſtulas confirmari. Nos juſtis poſtulationibus annuentes, conſtitutionem præſcriptam authoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus, ſub interminatione anathematis prohibentes, ne quis eam violare aliqua ratione præſumat. Sic Romanorum Pontificum authoritas in cauſis etiam ſæcularibus ſæpius intervenit, poſtulantibus ipſiſmet principibus, quibus proinde factam injuriam nonnulli male reclamant.

Alex. P. epiſt. 58.

XI. Romana ſedes una tantum die vacavit: prima Septembris, Humbaldus, patria Lucenſis, Oſtienſis cardinalis epiſcopus, vir ætate & prudentia gravis, & vitæ anteactæ innocentia conſpicuus; mediocris licet literaturæ, ab univerſo clero & populo eligitur, & vocatur Lucius III. ſequenti dominica coronatur a Theodino epiſcopo Portuenſi, & ab archipresbytero Oſtienſi, qui tunc epiſcopi vices agebat. Joannes ad albas manus Pictavienſis epiſcopus, & nuper electus in archiepiſcopum Narbonenſem, Romam venit, ut a Lucio Papa confirmaretur, ſed ab eo factus eſt archiepiſcopus Lugdunenſis, & ob eximiam ejus eruditionem in regno Franciæ creatus eſt Apoſtolicæ ſedis legatus. Willelmus Scotiæ rex miſſis etiam ad Lucium legatis, abſolutionem impetravit. Papa Rolandum Dolenſem epiſcopum, quem Romanæ eccleſiæ cardinalem ſubdiaconum creaverat, miſit legatum in Scotiam, qui res ita cum Rege compoſuit, ut tam Hugo, quam Joannes renunciarent eccleſiæ ſancti Andreæ, & Joannes haberet epiſcopatum Dunkeldenſem; ſed Hugone appellante ad Romanum Pontificem, Lucius

Lucius Papa III.

Gaufred. Chron.

Robert. de mont. Chron.

Hoved.

primo

CHRISTI An.1181. primo epiſcopatum ſancti Andreæ utrique ademit ; poſtea conceſſit illum Hugoni, & Joanni Dunkeldenſem eccleſiam confirmavit. Ea controverſia tamen uſque ad Clementem III. perſeveravit. Ambitio enim publicam pacem ceſſione redimere neſcit.

Robert. de mont. Arnulphus Lexovienſis epiſcopus jam ſenior, propter Angliæ regis odium renuntians epiſcopatui ſeceſſit Pariſios; ubi ad ſanctum Victorem in pulcherrimis ædibus, quas conſtruxerat, canonicus regularis uſque ad mortem perſeveravit. Lexovienſes canonici eum accuſarunt apud Lucium Papam, quaſi eccleſiæ ſuæ bona diſſipaſſet. Papa deſignevit cognitores epiſcopos & abbates, quos eum ſuſpectos haberet, eorum revocationem obtinuit. Plures ejus epiſtolæ ſuperſunt, inter quas extat una ad Papam Alexandrum adverſus Griſtanum monaſterium: Guillelmus abbas quaſi ad diſponenda bona monaſterii navigavit in Angliam, ubi gulæ indulgens litea exercebat, donec poſt biennium epiſcopalis edicti neceſſitate reductus eſt: Eo quippe abſente, regularis obſervantia prorſus ſoluta eſt, ceſſarant hoſpitalitas & eleemoſynæ, monachi gulæ & ebrietati dediti cultellis in ſe invicem ſæviebant, adeo, ut plures interfecti ſint, quos inter procurator monaſterii, qui prius duos cultellis percuſſerat; atque ne corrogarent pecunias, aquam habere ſe mentiebantur, quæ ſanaret ægros. Arnulphus Papam exoravit, ut tot ſcandalis occurrens monachis ſubſtitueret regulares canonicos. Papa monachos ejicere noluit: ſed alium eis providet abbatem. Gualterius Rotomagenſis archiepiſcopus Guillelmum abbatem tranſtulit ad ſancti Martini monaſterium: quod eſt in urbe Pontiſara.

Philippus Franc. rex Judeos ejicit. Rigord. de geſt. Philip. XII. Philippus II. Francorum rex, cognomento Auguſtus, Judæos odio habebat, quia multas de iis blaſphemias audierat: immenſas opes & poſſeſſiones contra leges uſuris collegerant ac poſſidebant. Chriſtiana utriuſque ſexus mancipia judaizare compellebant: eccleſiarumque vaſa ſacra, quæ in pignora receperant, profanis uſibus polluebant. Demum plures infantes chriſtianos crudeliter interfecerant, e quibus miraculis claruiſſe referunt ſcriptores illius temporis Robertum & Willelmum in Anglia, & Richardum Pontiſaræ in Gallia, quem crucifixerant. Rex a principibus ſuis ſæpius audierat, quod Judæi Pariſiis commorantes ſingulis annis Chriſtianum unum in opprobrium chriſtianæ religionis in cryptis ſubterraneis die cœnæ jugularent, & regnante ſuo patre in ea nequitia deprehenſi igne conſumpti fuerint. Conſuluit itaque Bernardum virum ſanctum, qui in nemore Vincennarum vitam agebat eremiticam: ejuſque conſilio Chriſtianos Judæorum debitores a debitis abſolvit, quinta parte totius ſummæ fiſco retenta. CHRISTI An.1182. Menſe ſeptembri anni ſequentis, ſcilicet milleſimi centeſimi octogeſimi ſecundi, eorum fundos fiſco addixit, & permiſit, ut mobilia venderent, & pretium haberent pro viatico. Quidam ſuſcepto baptiſmo ſua bona conſervarunt: Alii tranſmigrarunt cum uxoribus & filiis. Ipſorum Synagogæ chriſtianis ritibus expiatæ in eccleſias conſecratæ ſunt.

Guillel. Tyr.l.22. c. 10. & ſeq. *Latinor. deprædatio C.P.* XIII. Conſtantinopoli par clades Latinis contigit. Multarum rerum adminiſtrationem eis commiſerat Manuel Imperator, qui Græcis fideliores eos deprehendit. Id autem multorum in eos concitaverat odium & invidiam. Accedebat ad indignationis cumulum ſacramentorum diverſitas. Græci enim hæreticum reputabant, quiſquis eorum non ſequeretur traditiones: cum ipſis potius hæreticorum nomen conveniret, qui contra Romanam eccleſiam peſtilentes ſequebantur opiniones. Opportunitatem quærebant, ut Latinos omnes in finibus Imperii commorantes penitus delerent. Ea ſe commode obtulit. Andronici & fautorum ejus invaleſcente Conſtantinopoli conſpiratione, Alexius Comnenus protoſebaſtus, penes quem erat rerum adminiſtratio, omnibus inviſus ob avaritiam, & arrogantiam; captus & oculis privatus eſt ab Andronico, qui cum exercitu ad urbem acceſſerat. Latini, qui Græcorum odia non ignorabant, timentes ne civium ſuper eos repentina fieret irruptio, occupatis quadraginta quatuor Græcorum galeis fugientes, diſcrimen evaſerunt. Seniores vero, infirmos, tardiores, mulieres, & parvulos Græci variis ſuppliciis interfecerunt. Et quoniam plerique ſe ſtrenue defendebant, nec incruentam hoſtibus de ſe relinquebant victoriam, eos cum domibus & eccleſiis, in quas confugerant, injecto igne conſumpſerunt. Joannem Papæ legatum decollaverunt, ejuſque caput in contumeliam Romanæ Eccleſiæ ad caudam canis immundæ religarunt. Demum accedentes ad Xenodochium ſancti Joannis, depoſito omni humanitatis ſenſu, quotquot in eo repererunt languidos gladio peremerunt, effractiſque monumentis quorumdam corpora per plateas diſtraxerunt. Græci ſacerdotes & monachi, dato pretio, ſicarios ad ſtragem invitabant. Pluſquam quatuor millia promiſcui ſexus ætatis & conditionis, ortorum ſuorum parentes & conſanguinei, ad quos confugerant ſalutem polliciti, barbaris in mancipia vendiderunt.

CHRISTI An.1182.

Ibid. cap. 17. Inauditum facinus non impune commiſere. Qui in galeis refugerant, claſſem non modicam circa Conſtantinopolim collegerunt, expectantes exitum: ubi tot ſuorum cædes cognoverunt, vicinas vallarunt regiones nulli ætati vel ſexui parcentes, ac familias integras ferro vel igne conſumpſere. Poſt hæc circumeuntes utrumque Helleſponti litus uſque ad mare mediterraneum, urbes & mancipia in utroque litore ſita, & monaſteria in variis Inſulis diſperſa igne ſuccenderunt, interfectis habitatoribus, atque ex iis immenſam auri, argenti & gemmarum copiam exportavere: ſic amiſſa duplici fœnore recompenſantes; Conſtantinopolitani enim cives ingentes pecuniæ theſauros in monaſteriis depoſuerant. Eaſdem ſtrages & rapinas edidere in Theſſaliæ & Macedoniæ litoribus: ibique comprehenſis aliis galeis & navibus claſſem Græcis formidabilem ordinaſſe dicuntur. Quidam ab his violentiis abhorrentes, cum uxoribus & liberis navem ingreſſi in Syriam deſcenderunt. Andronicus urbem pro votis obtinens Imperatorem Alexium cum Agnete futura uxore regis Francorum filia, in die feſto Pentecoſtes ſolemniter fecit coronari, omnem eis exhibens reverentiam: ſororem quoque & ejus maritum, & matrem Imperatoris intra ſepta palatii tractabat humanius: ipſe vero quælibet Imperii negotia pro ſuo diſponebat arbitrio.

Nicet. *Andron. uſurpat Imperium.* Theodoſius patriarcha Conſtantinopolitanus, quamvis ab Andronico, qui ei obviam proceſſit, perhonorifice fuiſſet exceptus: cum ſe nihil proficere videret, & mala manifeſte ingruere, e palatio in inſulam Terebinthum, ubi ſibi diverſorium & ſepulchrum extruxerat, diſcedit. Andronicus cum de ſucceſſore ſuæ factionis patriarchæ dando deliberaret, Camatero Baſilio Pontificatum detulit, aut potius vendidit, data quippe ſingrapha ei promiſerat, ſe quidquid cordi eſſet Andronico, quantumvis illicitum, facturum, & ea derelicturum, quæ illi diſplicuerint. Reipſa die vigeſima quarta menſis Septembris anni ſequentis Andronicus a ſuis cum Alexio acclamatus eſt Imperator, & patriarcha eum coronavit. Non multo poſt ſenatum convocat, & Imperator Alexius ab improbo illo cœtu capitis damnatur: & quidam noctu cum adorti nervo arcus ſtrangulant, ejus corpus in profundum maris abjiciunt: caput reciſſum ad Andronicum deferunt.

Guillel. Tyr.l.22 c. 25. XIV. Palæſtina & Syria variis motibus pariter agitabantur propter principum avaritiam vel incontinentiam, & cuncta proximum minabantur exitium. Balduinus IV. Hieroſolymorum rex lepra qua a pueris laborabat, ut oculi pedes & manus ſuum ei denegarent officium. Itaque febre correptus, convocatis principibus, præſente matre & patriarcha Heraclio Guidonem de Luzinaco ſororis ſuæ maritum comitem Joppenſem & Aſcalonitanum regni conſtituit procuratorem, ſalva ſibi regia dignitate, & præcepit omnibus, ut ei jurarent fidelitatem, quod multos e potentioribus offendit. Sed cum minus ſtrenue & prudenter ſe gereret, Rex ad ſe revocavit adminiſtrationem, atque ex conſenſu principum, Balduinum nepotem ſuum, puerum quinquennem, Regem deſignavit, qui omnium ordinum aſſenſu coronatus eſt: & comiti Tripolitano commiſſa eſt regni adminiſtratio. Saladinus interim urbem Petracenſem trans Jordanem obſedit, ſed in auxilium feſtinantibus chriſtianis ſolvit obſidionem, & ad ſua reverſus eſt.

Ibid. Boamundus princeps Antiochenus occaſione pellicis legitimam uxorem abjeceret: bis commonitus ut reſipiſceret, obſtinate in peccato perſtitit, quapropter in eum ſententiam excommunicationis tulit Aimericus patriarcha, & totam regionem ſubjecit interdicto. Comes patriarcham & epiſcopos hoſtiliter perſequi cœpit, manus in eos injiciens violentas, & res ſacras diripiens, & perturbans poſ-

CHRISTI An. 1182. ſeſſiones. Ipſum etiam patriarcham cum clero in quadam eccleſiæ munitione obſedit; unde quidam magnates ab eo receſſere. Raynaldus cognomento manſuetus in præſidium ſuum munitiſſimum ſe recepit, & præſulibus a propriis ſedibus ejectis in eo dedit refugium. Prudentiores timebant, ne regnum ſic diviſum ab infidelibus deſolaretur. Itaque convenientes ſimul deliberant; & comitem armis non cogendum ſtatuunt, ne forte Turcas in auxilium advocet: quos poſtea cum vellet, ejicere non poſſet: ſed patriarcha Hieroſolymitanus cum abbatibus & comite Tripolitano Antiochenum principem & patriarcham ſeorſim convenerunt, remque totam ea ratione compoſuerunt, ut princeps patriarchæ & epiſcopis ablata reſtitueret, & ceſſaret interdictum: ipſe ſententiam excommunicationis patienter ferret, dum abjecta pellice uxorem revocaret. Boamundus in iiſdem ſordibus perſeveravit obſtinatus: & fidelium ſuorum optimos & nobiles viros expulit, quia ejus factum ſibi diſplicere dixerant. Illi confugerunt ad Rupinum Armenorum principem, qui eos honeſtiſſime ſuſcepit, ſingulis dedit munera, & victum ſufficientem aſſignavit.

Apud Pag. t. 4. Nairon. Chron. *Maronitæ orthodoxi.* Antiochenus patriarcha Maronitas Libani montis incolas, tum circa fidem, tum circa patriarchæ electionem inter ſe diſſidentes; plerique enim erant Monothelitæ; reconciliavit, ad fidei unitatem reduxit, & a vinculo excommunicationis, quam ob interfectum patriarcham incurrerant, abſolvit; itaque catholicum patriarcham elegerunt, qui habitavit in eccleſia beatæ Virgiolæ in Habil Libani oppido: obſervabat quidquid erat in evangelio, eratque in exponendo peritus: & omnes firmi ſteterunt in fide Maronis abbatis, a quo dicti ſunt Maronitæ, tanquam ejus diſcipuli. Hanc igitur fidem Maronitæ in prefata reconciliatione cum prædicaſſent coram Aimerico patriarcha Antiocheno, is nihil penitus oppoſuiſſe legitur: inde conſtat Maronis ſententiam fuiſſe immunem a Monothelismo. Sed Jacobitæ utentes eadem lingua Syriaca plures ex illis eorumque libros corruperant: ut Petrus Patriarcha Maronitarum anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo octavo ſcripſit ad cardinalem Antonium Caraffam.

CHRISTI An. 1183. Joson. de Ceccano in chron. XV. In Italia grave diſſidium ortum eſt inter Romanos & Papam Lucium ſuper quibuſdam conſuetudinibus, quas ſe nunquam facturum juravit, licet illius ejus prædeceſſores obſervaſſent: Romani indignati in eum inſurrexerunt: ipſe vero in caſtella ſua & urbes munitas confugit: Chriſtianus archiepiſcopus Moguntinus cum Alemannorum exercitu miſſus ab Imperatore Friderico venit Tuſculanum, & Romanum agrum vaſtare cœpit. Sed paulo poſt ad eum graviter ægrotantem Papa venit. Prævalente languore confeſſionem fecit ſummo Pontifici, & de manu ejus communionem accepit, aliaque ſacramenta, & Deo animam reddidit, Auguſto menſe, anno milleſimo centeſimo octogeſimo tertio: Conradus cardinalis & Apoſtolicæ ſedis legatus tunc in ſedem Moguntinam reſtitutus eſt: & Adalbertus ex præcepto Imperatoris, & unanimi Salisburgenſium electione cathedram ſuam recepit.

Lucius Papa Signiæ dum verſaretur, ſanctum Brunonem ejuſdem urbis epiſcopum, pietate & doctrina clariſſimum, in cardinalium & epiſcoporum conventu, inter ſanctos juſſit adſcribi. Poſthæc apud Velletrum promovit Willelmum abbatem ſanctæ Mariæ regalis de Panormo in archiepiſcopum Montis Regalis, & propriis manibus conſecravit: ut demonſtrat ejus conſtitutio ibidem data Nonis Februarii, qua hanc abbatiam erigit in archiepiſcopatum, & præcipit, ut ordo monaſticus in eodem loco inſtitutus inviolabiliter obſervetur: & Catanenſem & Syracuſanum epiſcopos ei ſuffraganeos attribuit. Guillelmus II. Siciliæ rex hanc abbatiam magnifice fundaverat.

Roger. Poſt mortem Moguntini archiepiſcopi ejus exercitus diſſipatus eſt. Igitur cum Papa Romanis reſiſtere non poſſet, nuncios miſit ad Reges & principes, tam ſæculares quam eccleſiaſticos, pro obtinendo auxilio. Henricus Angliæ rex conſuluit epiſcopos ſuos, qui ſuaſerunt, ut ipſe, quod vellet, Papæ daret auxilium pro omnibus, ipſi partem ſuam ei redderent, hoc enim eſſe tolerabilius, quam ſi Papa nuncios in Angliam mitteret, ad capiendum de iis auxilium, ne forte tunc verteretur in conſuetudinem. Rex ſecundum eorum conſilium Papæ miſit multam pecuniam; miſere & alii principes, eaque pecunia pacem a Romanis redemit.

CHRISTI An. 1183. Hoved. Henricus junior rex coronatus, cum rurſus adverſus patrem rebellaſſet, in gravem morbum incidit: ſentiens mortem ſibi imminere, miſit ad patrem, qui ad eum venire noluit: ejus inſidias ſæpius expertus timuit. Rex igitur filius, convocatis epiſcopis, & viris religioſis, primo ſecreto, deinde coram omnibus, peccata ſua confeſſus eſt, coramque abſolutionem recepit, & Willelmo mareſchallo familiari ſuo dedit crucem ſuam Jeroſolymam deferendam. Deinde cilicium induit, & fune alligato in collo ſuo, dixit epiſcopis, trado me peccatorem indignum per funem iſtum vobis miniſtris Dei, poſtulans ut Dominus noſter Jeſus Chriſtus, qui latroni confitenti in cruce peccata dimiſit, per preces veſtras, & per ſuam ineffabilem miſericordiam, miſereatur infeliciſſimæ animæ meæ. Reſponderunt omnes, Amen. Et ipſe ait illis: Trahite me a lecto per hunc funem, & imponite lecto illi cinereo: fecerunt ſicut ipſe præcepit; & capiti & pedibus ejus appoſuerunt duos lapides magnos quadratos: ſicque ſacroſancti corporis & ſanguinis Domini viatico munitus emiſit ſpiritum, anno ſuæ ætatis vigeſimo octavo; & Rotomagi in eccleſia Deiparæ ſepultus eſt, uti poſtulaverat.

Nang. Chron. Romani rurſus in Papam vehementius inſurrexerunt, clericis ejus eruentes oculos impoſuerunt mitras, eoſque jurare fecerunt, quod Papæ ſe videndos præſentarent. Papa hujus ſceleris authores excommunicavit, & Veronam ſe contulit, ut Friderici Imperatoris auxilium imploraret; & Bertoldum comitem dimiſit ad defenſionem Campaniæ. Imperator Germaniæ rebus compoſitis in ſolemni principum conventu Moguntiæ (in quo Fuldenſis abbas ante Colonienſem archiepiſcopum ſedere contendit, ſed repulſam paſſus eſt) venit in Italiam. Kalendis

CHRISTI An. 1184. Auguſti, anno milleſimo centeſimo octogeſimo quarto, Papa cum cardinalibus, & pleriſque eccleſiarum rectoribus conſidens in majori eccleſia, Imperatore præſente concilium celebravit, & hoc decretum dedit:

Lucii P. decretum adverſus hæreticos. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Lab. " Nos, cariſſimi filii noſtri Friderici illuſtris Romanorum Imperatoris ſemper Auguſti præſentia pariter & vigore ſuffulti, de communi conſilio fratrum noſtrorum, nec non aliorum patriarcharum, archiepiſcoporum, multorumque principum . . . . omnem hæreſim . . . . . per hujus conſtitutionis ſeriem authoritate Apoſtolica condemnamus; Imprimis Catharos, & Patarinos, & eos, qui ſe humiliatos, vel Pauperes de Lugduno, falſo nomine mentiuntur, Paſſaginos, Joſepinos, Arnaldiſtas, perpetuo decernimus anathemati ſubjacere. Et quoniam nonnulli ſub ſpecie pietatis . . . . authoritatem ſibi vindicant prædicandi . . . . . omnes qui prohibiti, vel non miſſi, præter authoritatem ab apoſtolica ſede, vel ab epiſcopo loci ſuſceptam, publice vel privatim prædicare præſumpſerint: & univerſos, qui de ſacramento corporis & ſanguinis Domini noſtri Jeſu Chriſti, vel de baptiſmate, ſeu peccatorum remiſſione, aut de matrimonio, vel reliquis eccleſiaſticis ſacramentis aliter ſentire aut docere non metuunt, quam Romana Eccleſia prædicat & obſervat: & generaliter quoſcumque eadem Romana Eccleſia, vel ſinguli epiſcopi per diœceſes ſuas, cum conſilio clericorum, vel clerici ipſi, ſede vacante, cum conſilio, ſi oportuerit, vicinorum epiſcoporum, hæreticos judicaverint, pari vinculo perpetui anathematis innodamus. Receptores, & defenſores eorum, & fautores . . . . . ſimili decernimus ſubjacere ſententiæ. Præterea ſanxit, ut ſi quis poſtea in ſupradictis hæreſibus deprehendatur; Clericus omni officio & beneficio eccleſiaſtico ſpoliatus, ſæcularis relinquatur arbitrio poteſtatis animadverſione debita puniendus; niſi ſtatim ad catholicæ fidei unitatem recurrat, & errorem ſuum, ad arbitrium epiſcopi regionis publice conſenſerit abjurare, & ſatisfactionem congruam exhibere: Laicus vero, niſi confeſtim errorem ejuraverit & ſatisfecerit, ſæcularis poteſtatis arbitrio relinquatur puniendus . . . . . Qui autem in abjuratam hæreſim recidiſſe deprehenſi fuerint, ſæculari judicio, ſine ulla prorſus audientia, decernit relinquendos. Hanc excommunicationem in præcipuis feſtivitatibus a ſingulis epiſcopis innovari præcipit ſub pœna ſuſpenſionis . . . . " Statuimus inſuper, inquit, ut comites, barones, rectores, conſules, juxta commonitionem epiſcoporum, præſtito corporaliter juramento, promittant

quod

Christi An. 1184. quod in omnibus prædictis fortiter & efficaciter, cum ab eis fuerint exinde requiſiti, eccleſiam contra hæreticos & eorum complices adjuvabunt, & ſtudebunt bona fide, juxta officium & poſſe ſuum, eccleſiaſtica ſimiliter & Imperialia ſtatuta, circa ea quæ diximus, executioni mandare. Si vero id obſervare noluerint, honore, quem obtinent, ſpolientur, & ad alios nullatenus aſſumantur: iis nihilominus excommunicatione ligandis, & terris ipſorum interdicto Eccleſiæ ſupponendis.

Ibid. Concurrerat ad eamdem ſynodum ingens eccleſiaſticorum multitudo, reconciliationem deposcens ſedis Apoſtolicæ, eo quod in ſchiſmate Imperatorem ſecuti, ab antipapis aſſent ordinati & inſtituti. Intervenit pro his Fridericus Imperator, ut in gratiam ſumerentur. Annuit benigne Pontifex. Sed cum poſtera die manus eſſent imponendæ ſingulis, Papa ſententiam mutans dixit: Venetici concilii decreta non poſſe niſi alio concilio irritari. Promiſit autem ſe aliud proxime convocaturum. Germanorum minis non moti ſunt cardinales. Credebatur autem ea voluntatis mutatio a Moguntino, & Wormatienſi Pontificibus prodiiſſe.

Cathari & Patarini in ſuperiore decreto nominati iidem ſunt ac Manichæi, de quibus hactenus mul-
Tom. 3. Spicileg. p. 75. te diximus. Paſſagii ſic dicti ſunt a voce Græca Paſagios, quæ idem ſonat, ac omni-ſanctus; negabant myſterium Trinitatis, & legem Moyſis integram obſervandam eſſe prædicabant. Humiliati, de quibus hic agitur, abſque ulla miſſione, vel facultate ſuperiorum eccleſiaſticorum, prædicationis officium, & ſacramentorum adminiſtrationem ſibi vindicabant; hinc plurimum differunt ab Humiliatis, quos olim Mediolani D. Bernardum inſtituiſſe diximus, quorum inſtitutum Papa confirmavit: Pauperes autem Lugdunenſes dicti ſunt etiam Valdenſes, de quorum erroribus ſuperius egimus.

XVI. Gerardus Ravennatenſis archiepiſcopus coram ſynodo ſermonem habuit, in quo miſerum ſta-
Neubrig. l. 3. c. 15. tum terræ Jeroſolymitanæ expoſuit, & ad ſuccurrendum in remiſſionem peccatorum omnes adhortatus eſt. Saladinus enim, qui Chriſtianos jam bis acie vicerat, ex improviſo aggreſſus Neapolim, quæ olim Sichima dicebatur, captam evertit, & facta hominum ſtrage non modica, in propria ſe recepit: Præterea regum Hieroſolymorum unus morbo detentus erat inſanabili, alter infans, proceres inter ſe diſcordias exercebant. Balduinus rex, ne res Chriſtiana in his locis penitus corrueret, Heraclium patriarcham, Ar-
Contin. Guillel. Tyr. c. a. noldum templi, Rogerium hoſpitalis magiſtros ad Papam & Principes occidentis pro impetrando celeri auxilio legatos miſit. Hi cum Hydruntum appulſi Papam & Imperatorem Veronæ conveniſſe cognoviſſent, eos adeunt, exponuntque, quanto in periculo verſarentur res chriſtianorum; ſed quamvis cum Lombardis pacem confirmaſſet Imperator, nihil obtinuerunt, Præter Papæ literas ad reges Franciæ & Angliæ. Legati igitur in Galliam proficiſcuntur, quo in itinere Arnoldus templi magiſter obiit: alii duo pervenere Lutetiam. Philippus rex præfectis ſuis mandavit, ut quacumque interfacerent, ea publico alerentur: ac ne quid illis deeſſet, diligentiſſime cavit, & ut honorificentiſſime ſuſciperentur, curavit. Mauritius Pariſienſis epiſcopus Regis juſſu illis cum clero venit obviam. Poſt aliquot dies Rex indicit totius regni comitia. Patriarcha poſtulata proponit, aſſerens res Orientis, niſi Francorum virtute & ope non poſſe diutius conſiſtere, & omnes ad pium opus adhortatur: ſicque omnium animos inflexit, ut in omnibus cœtibus Chriſtianorum regio edicto ad populum verba haberentur, quibus ad ſacram expeditionem ſuſcipiendam animarentur ſubditi. Principes in colligendis pecuniis, & conſcribendis exercitibus, operam dabant aſſiduam. Rex, quoniam necdum habebat filium, ne ipſemet proficiſceretur, deterritus eſt: ſed delectu habito, quem maxime ſtrenuum noverat, ſelegit, & coactis equitum aliquot copiis peditum manum adjunxit, qui in Italiam mitterentur Pontificis arbitratu, ſtipendiis regiis in Syriam abituri. Sed dilata eſt hæc expeditio.

Ibid. Legati, qui noverant Henrico regi Angliæ hanc propter necem S. Thomæ pœnitentiam eſſe impoſitam, ut trecentos milites mitteret ad rem chriſtianam in Oriente tuendam, atque intra triennium ipſemet in Syriam exercitum duceret, ipſum adeunt, obteſtantur, ut chriſtianis in Syria laborantibus ſubſidio veniret. Rex reſpondit ſe detineri bellis exter-

nis, & domeſticis ſeditionibus, pecuniam pollicetur. Christi An. 1184.
Heraclius patriarcha ei Papæ literas porrigit, quibus eum multis laudibus hortabatur, ut expeditionem ſu- Luc. P.
ſciperet: ſuæque promiſſionis & obligationis admone- epiſt. 2.
bat. His addit legatus minas de divina ultione, niſi promiſſam expeditionem jam per decennium dilatam adimpleret, vel ſaltem filium mitteret. Ejus oratio, qualem refert Willelmi Tyrienſis continuator, videtur aſperior, & reverentiæ Regi debitæ minus conſentanea: Rex iram diſſimulans eum donis deli- Hoved.
nuit, & promiſſis oneratum deduxit in Normanniam, & ſuis ſubditis licentiam capiendi crucem dedit, quam multi epiſcopi & nobiles ſumpſerunt, & præcipui ſunt Balduinus Cantuarienſis archiepiſcopus, qui Richardo nuper demortuo ſucceſſerat, & primus inter Ciſtercienſes monachos hanc ſedem obtinuit; & Walterus Rotomagenſis archiepiſcopus. Sed dum longinquæ expeditioni neceſſaria præparant, non parum temporis effluxit.

Extat ordinatio Philippi Franciæ & Henrici An- Concil.
gliæ regis de contributione in ſubſidium terræ ſan- tom. 6.
ctæ, communi conſilio epiſcoporum, comitum, & ed. Hard.
baronum approbata. Poſt indulgentias, quas Papæ nomine promittunt epiſcopi, ſequitur quædam taxatio pecuniæ, quam tam clerici, quam laici per triennium, pro facultatum ratione ſolverent. Demum ſextus articulus ſic habet: Decima debetur ad defenſionem terræ Jeruſalem a nativitate ſancti Joannis anno Domini milleſimo centeſimo octogeſimo quarto in decem annos, ſalvo jure dominorum & eccleſiarum. Ab ea impoſitione eximuntur, ornamenta eccleſiarum, & quæcumque divino cultui neceſſaria ſunt. Et in militibus equi, & arma & vaſa, & indumenta, quæ uſibus eorum deputantur. Ad hanc eleemoſynam colligendam inſtituuntur in ſingulis epiſcopatibus duo fratres, unus de templo, & alter de hoſpitali, & dominus presbyter cujuſque villæ, & duo de legalioribus parochianis.

Legati promiſſis pleni Veronam redeunt: inde proficiſcuntur ad Guillelmum Siciliæ regem, qui Alexio Comneno hortante ingentem adverſus Andronicum claſſem armaverat, eoſque in ſuis navibus Jeroſolymam revehi curavit: Balduinus IV. rex, ubi
nihil eos præter promiſſiones referre cognovit, mor- Nang.
bo & mœrore conſumptus obiit. Balduinus nepos ejus ex Sybilla ſorore, adhuc puer, ſeptem tantum
menſes avunculo ſupervixit, extinctus anno mille- Christi
ſimo centeſimo octogeſimo quinto. Guido comes Jop- An. 1185.
penſis, qui Sybillam ejus matrem habebat conjugem, non prius ejus mortem evulgavit, quam a patriarcha, epiſcopis & proceribus regnum blanditiis & largitionibus obtinuit. Hunc ſibi fuiſſe prælatum ægerrime ferens Raymundus comes Tripolitanus, qui tutor pueri Regis fuerat conſtitutus, vindictam paravit; unde multa ſecuta ſunt mala, quæ deinceps referemus.

XVII. Guillelmus Siciliæ rex cum ingenti claſ- Nicet. l. 2.
ſe trajecit in Græciam, & tertio Idus Julii cepit Dyrrachium Macedoniæ oppidum, & die decima quinta Auguſti Theſſalonicam expugnavit. Latinorum exercitus nec ætati, nec ſexui, nec eccleſiis pepercit, ſed cædibus, rapinis, & ſacrilegiis in miſeros cives & res ſacras deſæviit, quæ licet horrenda plurimum exaggerat Nicetas. Euſtathius urbis epiſcopus ſuis, quantum potuit, in ea calamitate ſubvenit. Inde Siculus movit verſus Conſtantinopolim. Andronicus Imperator omnibus propter crudelitatem exoſus, parabat defenſionem: omneſque ſibi ſuſpectos vel occidit, vel in vincula conjecit. Stephanum quemdam miſit, qui comprehenderet Iſaacium Angelum, cujus avus filiam Imperatoris Comneni duxerat uxorem. Iſaacius Stephanum interfecit, & fugit in eccleſiam. Populus ſtatim ad eam confluit, ut videret rei exitum. Eodem ſe confert, ſeditionemque fovet Iſaacii patruus Ducas Joannes, ejuſque filius Iſaacius, nam & ſibi timebant: promiſcuamque turbam rogabant, ut ſecum maneret, ac opem ferret. Et cum nemo miſſus ab Imperatore adeſſet, creſcebat audacia factionis, diligentique ſupplicatione id conſecutus eſt Iſaacius; ut quidam templi portas clauderent, exemploque ſuo multos impellerent, ne domum abirent. Ubi illuxit rurſus, urbis incolæ adfuerunt, orantes Deum, ut Iſaacius Imperio potiretur, & dignas crudelitate pœnas lueret Andronicus, qui eo die Conſtantinopolim rediit, at ſeditionem compeſcere non potuit. Imperator a turba concurrente ſalutatur

Christi An. 1185.

Iſaacius, & quidam Conſtantini Magni coronam, quæ ſupra myſticam menſam pendebat, depoſitam ejus capiti impoſuere. Equus Imperatorius per vim avulſus ei adducitur, eoque conſcenſo ex templo diſcedit (Baſilio Camatero comitante, quem populus invitum hæc approbare compulerat) effractiſque portis eum in palatium introduxerunt, theſauros & pretioſa quæque diripuere. Andronicus depoſito cultu Imperatorio triremem Imperatoriam conſcendit, & fugit. Satellites miſſi poſt aliquot dies captum & catenis oneratum reducunt: itaque publicis omnium ludibriis exponitur: Deinde præciſa dextera, caſtello includitur ſine cibo, ſine potu: Poſt aliquot dies altero oculo effoſſo, camelo impoſitus per forum traducitur, plebecula eum omni genere contumeliæ & crudelitatis afficit pro arbitrio, in theatrum perductum pedibus fune alligatis ſuſpendunt. Ille vero id unum dicebat: Domine, miſerere: & quid calamum contritum infringitis? demum quidam neſarius enſem per fauces ejus uſque ad interna adegit. Sic periit Andronicus die duodecima Septembris, anno milleſimo centeſimo octogeſimo quinto, cum duos fere annos imperaſſet. Imperiumque obtinuit Iſaacius Angelus: exules & ab Andronico bonis ſpoliatos reſtituit. Urbes a Siculis captas recepit, eoſque cladibus afflictos ad ſua redire compulit. Baſilius Camaterio cum annos duos & menſes ſex ſediſſet, depoſito, quod nobilibus fœminis, quas habitum monachalem induere coegerat Andronicus, illum deponere permiſerat, ſuffectus eſt Nicetas Muntanes magnus ſacellarius.

Lucio Pap. ſuccedit Urban. III. Gervaſ. Chron.

XVIII. Lucius Papa tertius ſeptimo Kalendas Decembris ejuſdem anni Veronæ obiit & ſepultus eſt: ſedit annos quatuor, menſes duos, & dies octodecim. Humbertus Mediolanenſis archiepiſcopus, ipſa die communi cardinalium aſſenſu Papa creatus eſt, & vocatus Urbanus III. Kalendis Decembris coronatus eſt in eccleſia ſancti Petri in monte ſupercilio collocata. Encyclicas literas de ſui electione dedit ad omnes epiſcopos Veronæ ſecundo Idus Januarii, anno milleſimo centeſimo octogeſimo ſexto.

Christi An. 1186.

Radulph. de Dicet.

Imperator Fridericus ſtatim ab eo alienatus eſt. Multæ fuerunt cauſæ diſſenſionis: ſexto Kalendas Februarii Viennenſis archiepiſcopus Fridericum Imperatorem Mediolani coronavit, & Aquilejenſis patriarcha coronavit Henricum ejus filium regem Germaniæ & Italiæ, & ab eo die vocatus eſt Cæſar. Epiſcopus autem quidam Teutonicus coronavit Conſtantiam amitam Willelmi Siciliæ regis, qui liberos non habebat, ac proinde ejus regni hæredem, quam eodem die Henricus rex duxit uxorem. Papa id factum abſque ſuo conſenſu graviſſime tulit, & illos epiſcopos, alioſque præſentes a divino ſuſpendit officio: & Folmarum electum Trevirenſem archiepiſcopum conſecravit contra votum Imperatoris, qui Rudolphum pariter electum manu tenebat, & Folmarum, quem etiam ſuum legatum Papa conſtituerat, ſpoliavit, ejuſque fautorum domos publicavit. Hoc ſchiſma Trevirenſis eccleſiæ duravit uſque ad Clementis III. Pontificatum. Præterea Papa conquerebatur, quod Mathildis comitiſſæ patrimonium detineret Imperator, epiſcoporumque morientium ſpolia in fiſcum redigeret, & quod ſub ſpecie reformationis, cum quaſdam abbatiſſas licentius viventes ejeciſſet, alias in eorum locum non ſubſtitueret, ſed proventus ſibi uſurparet.

Auct. Aquicin.

Ibid.

Hanc diſcordiam plurimum auxit Henricus rex Imperatoris filius: cum enim tee interrogaſſet quemdam epiſcopum, a quo pontificalem inveſtituram ſuſcepiſſet; & ille reſpondiſſet, a Papa, & tandem addidiſſet, nihil ſe de regalibus Imperatoris poſſidere, ideoque de manu ſolius Papæ ſe tenere parochiam ſuam: Henricus indignatus præcepit ſervis ſuis, ut eum pugnis cæderent, & in luto platearum conculcarent. Alias quemdam Papæ famulum multas auri & argenti pecunias deferentem ſpoliari, eique naſum præſcindi præcepit.

Arnold. Lubec. ſeu Chron. Sclav. l. 9.

Apoſtolicus inſiſtens imprimis de tribus capitulis Imperatorem arguebat, ſcilicet de patrimonio comitiſſæ Mathildis, de epiſcoporum exuviis, & de abbatiſſarum ſtipendiis, ita ut eum manifeſte citaret, & intentaret excommunicationem. Ei favebat Philippus archiepiſcopus Colonienſis, plurimum dolens, quod poſt mortem epiſcoporum omnia mobilia in fiſcum redigerentur, & alii duodecim epiſcopi, inter quos erat Bertoldus Metenſis, qui multis beneficiis affectus ab Imperatore, qui hanc ei ſedem procuraverat, poſtquam ab archiepiſcopatu Bremenſi depoſitus eſt ab Alexandro Papa, Volmarum Trevirenſem benigne ſuſceperat. Imperator videns tantorum beneficiorum immemorem, per ſuos eum e ſede diſturbavit: Ille fugiens ad Philippum Colonienſem ſe contulit, qui ei præbendam Coloniæ ad ſanctos Apoſtolos deputavit. Sedes autem Metenſis diu vacavit. Christi An. 1186.

Ibid.

Fridericus Imperator obſtinatum in ſe Papæ animum conſiderans, reverſus in Germaniam clauſit omnes vias Alpium, ut nemo poſſet adire ſedem Apoſtolicam. Deinde vocat Philippum Colonienſem, quem Papa ſuum legatum conſtituerat, eumque interrogat: quam fiduciam in ipſo habere poſſet? Ille reſpondit: Domine, non eſt neceſſe ut aliquid de me dubitationis habeas; meque ſæpe probatum noſti: verumtamen, ut omnium epiſcoporum nomine loquar; ſi paulo mitius nobiſcum agere velles, tanto devotiores ad omnia vobis eſſemus. Etſi non injuſte, indecenter tamen gravati ſumus. Unde etiam videtur domino Apoſtolico, quod juſtam contra vos cauſam proponat: eo quod mortuis epiſcopis auferuntur omnia mobilia, & reditus præſentis anni; hinc omnia evacuata ſucceſſor invenit: ſi ergo per Imperialem clementiam ſuper hoc nobis peperceritis, mediatores juſtitiæ inter vos & dominum Papam humiliter erimus. Sin autem, a veritatis via recedere non poterimus.

Ibid.

Imperator reſpondit: Compertum habemus, quod prædeceſſores noſtri Imperatores inveſtituram pontificalem olim liberrime dederint: ſed quia hoc eorum voluntate immutatum invenimus, ratum habemus. Hanc vero ſcintillam minimam juris noſtri, quam invenimus, nequaquam mutari permittimus ... ſufficiat quod permittitur vobis electio epiſcoporum ... ſed quoniam vos mecum non ſentire cognoſco, nolo ut ad curiam, quæ in Geilenhauſen celebranda eſt, veniatis. Cui reſpondit archiepiſcopus: Fiat juxta placitum veſtrum. Epiſcoporum & principum magna multitudo ad eam curiam convenit. Imperator ſic eos allocutus eſt: Compertum habetis, quantis adverſitatibus Papa nos appetat: in quo autem gratiam ejus demeruerim, ignoro. Unum mihi conſtat, quod numquam ejus animum exacerbare ſtudui; nec quidquam ab eo indecenter contra jus exegi ... Et quoniam in omnibus his innocentia mea mecum eſt, idcirco non conturbor. Sed ſi placuerit domino Papæ me filium habere dilectum & ſubjectum; ego eum pro honore ſanctæ ſedis Apoſtolicæ patrem habeo dilectum & reverendum. Si autem ad dejectionem meam inepte quædam molitus fuerit, ſpero quod divina favente clementia, veſtro ſimiliter etiam adjutus conſilio, & auxilio, intrepidus ei ad omnia reſpondeam .... Dicit dominus Papa, injuſtum eſſe laicam perſonam poſſidere decimas, quas manifeſte dominus, his qui altari deſerviunt, deputaverit. Scimus decimas ſacerdotibus a Deo primitus deputatas: ſed cum tempore chriſtianitatis ab adverſariis infeſtarentur eccleſiæ, eaſdem decimas præpotentes viri ab eccleſiis in beneficio ſtabili acceperunt, ut ipſi defenſores eccleſiarum fierent. Affirmat etiam injuſtum eſſe, quod aliquis in prædiis & hominibus eccleſiarum advocatiam ſibi uſurpet. Et quamvis hæc pro prælatis eſſe videantur, non tamen credo, quod ita facile mutari poſſint quæ ex longa antiquitate uſus in conſuetudinem vertit ... Quæro autem a vobis, rectores eccleſiarum, quid inter iſta de vobis mihi ſentiendum ſit . . . & vos rogo, ſic domino Papæ debitam perſolvatis obedientiam, ut in parte altera a Deo conſtitutam non negligatis juſtitiam.

Ibid.

Conradus archiepiſcopus dixit .... Nunc, ſi placet, ſcribatur domino Papæ ex perſona epiſcoporum, ut ea, quæ ad pacem ſunt, vobiſcum ſentiat, & juſtitiam vobis in his, quæ injuſte ab eo exiguntur, faciat. Id placuit Imperatori & epiſcopis, omniumque nomine, eorumque bullis ſignata ſequens ad Papam decreta eſt epiſtola. “ Excellentiam veſtram obnixe rogantes, totius humilitatis & filialis devotionis ſtudio deprecamur, quatenus ad laudem Dei, & pacem & unitatem eccleſiæ, & Imperii, quæ nunc toti mundo deſideranda venit, ea quæ ad gravamen Imperii facta dignoſcuntur .... ſaniori, ut expedit, conſilio permutari faciatis. „ Ibidem Imperatoris nomine conqueruntur de conſecratione Folmari, priuſquam ab Imperatore regalia recepiſſet, quem ſe non conſecraturum promiſerat, & de favo- Radulph. de Dicet.

re,

CHRISTI AN. 1186. Arnold.

re, quem impendebat Cremonenſibus, qui hoſtes erant Imperii, & delegatorum exactionibus. Hæc Papa cum legiſſet, obſtupuit de immutatione apiſcoporum, qui ſibi pro eis cauſam ſumpſiſſe videbatur. Nec minus tamen in propoſito perſtitit; Imperatoremque legitima citatum excommunicare decrevit.

S. Meinh. fidem propugnat in Livonia. Herman. Corner. Chron.

XIX. Religio chriſtiana interim in Livonia magna incrementa habuit. S. Meiuhardus Sigebergenſis eauonicus regularis cum aliquamdiu Livonenſibus prædicaſſet avaugelium, & multos ad fidem adduxiſſet, ſenſit manum ſuam invalidam ob authoritatis carentiam: acceſſit igitur ad Hartvicum archiepiſcopum Bremenſem, atque populi, cui prædicaverat, intentionem & devotionem ipſi & capitulo jadicavit: qui ejus incrementum ex ejus prædicatione ſperantes, ipſum miſerunt ad prædicandum his gentibus, eumque conſecrarunt epiſcopum. Meinhardus igitur multis laboribus gentilium duritiam frangens, eum ipſorum corda non minus muneribus, quam exhortationibus paulatim ad quod volebat, Deo cooperante, perduxiſſet; hoc anno fundavit Rigenſem apiſcopatum. Illius ſocius & coapoſtolus fuit Bertoldus monachus ordinis Ciſtercienſis, & abbas Luckæ in Saxonia, qui abſtinentia, temperantia, uffabilitate, prædicationis inſtantia, his gentibus acceptiſſimus. Sancto Meinhardo poſtea ſucceſſit in apiſcopatu.

Rigenſis. epiſcopat.

Godefridus Viterbienſis presbyter, Conradi III. Friderici I. & Henrici VI. Imperatorum ſacellanus ac notarius, ſeu ut vocant, a ſecretis, Chronicon ſuum, quod Urbano III. Papæ dedicavit uſque ad hunc annum milleſimum centeſimum octogeſimum ſextum perduxit: illud Pantheon nuncupavit, quod veteris & novi Teſtamenti, eccleſiaſticam, & Regum omnium hiſtoriam complectatur, partim proſa, partim carminibus. Licet multis fabulis refertum ſit, habet tamen aliqua non contemnenda. Conſtantini donationem, qua Romam, Italiam & Galliam Romanæ Eccleſiæ dediſſe dicebatur, quos a viris doctis habitam fuiſſe ſuppoſititiam judicat, quia, inquit, Conſtantinus teſtamento ſuo filiis dividens orbem Romanum, Conſtanti dedit Romam & Italiam, Conſtantino vero reliquum occidentem, quas regiones utique non eis dediſſet, ſi jam eas Romanæ Eccleſiæ donaſſet. Et poſtea Theodoſius pius Imperator Honorio filio ſuo Romam & Italiam cum reliquis occidentis provinciis aſſignavit, Imperatoreſque omnes a Conſtantino uſque ad Pipinum Francorum regem Romam & Italiam tanquam proprium Imperii patrimonium poſſedere, non modo non reclamantibus, ſed ſæpius adnitentibus Romanis Pontificibus: Romam tamen & reliquum ſancti Petri patrimonium juſte poſſidere Romanam Eccleſiam, recta contendit, ſed male probat; ſi quidem illius juris legitimum fundamentum non aſſignat. Saxo etiam Grammaticus eodem anno abſolvit ſuam Danicam hiſtoriam. Demum Robertus de Torinei, vulgo dictus Robertus de monte, prior clauſtralis Becci, Kalendis Junii ejuſdem anni obiit, ejus genuinum Chronicon vulgavit Dacherius.

XX. Henricus Angliæ rex cum vacantibus eccleſiis paſtores providere vellet, S. Hugonem a Burgundia nobilibus parentibus oriundum, tunc carthuſienſis monaſterii priorem Vithoniæ, in Lincolnienſem epiſcopum eligi procuravit: ſed cum ei nuntiata fuiſſet electio, epiſcopatum ſe ſuſcepturum negavit, niſi prioris Carthuſiæ perveniſſet aſſenſus, & de canonicorum unanimi & libera voluntate conſtaret. Carthuſiæ prior a Rege requiſitus libenter aſſenſit, & Hugoni, ut obtemperaret, præcepit. Sed quia eorum Rege facta fuerat electio, capitulum in Lincolnienſi eccleſia rurſus conveniens illum elegit, & decanus cum majoribus capituli venit ad ejus monaſterium, oravitque ut eorum pater & paſtor eſſe vellet: ita demum ille conſenſit, atque cum iis profectus eſt, retento priori habitu, & melotem ſecum deferens. In epiſcopatu paternа viſcera infirmis aperiens, ſummis viris virgam, ſi peccarent, intrepide oſtentavit, poſtea cum tribus Regibus pro juribus eccleſiæ illi pugnandum fuit.

Math. Pariſ.

Synodus Hybernica. Girald. Cambr. c. 13.

Joannes Dublinenſis archiepiſcopus convocatis ſuis ſuffraganeis, dominica tertia Quadrageſimæ ſynodum celebravit. Primo die ſermonem fecit de ſacramentis. Secundo abbas de Balkinglas de continentia clericorum ſermonem texens, totam in clerum, qui de Vallia & Anglia venerat, culpam refudit, affirmans magnam fuiſſe munditiam cleri Hiberniæ, priuſquam corruptelam advenarum contraheret. Poſtea clerici ſeſe invicem accuſarunt de concubinis, quas publice duxerant in uxores, accuſationemque teſtibus confirmarunt. Archiepiſcopus, ut eos reprimeret, in convictos ſententiam dedit, & ipſos omni officio eccleſiaſtico & beneficio ſuſpendit. Die tertio Giraldus diaconus archiepiſcopi juſſu, ſic Hiberniæ clerum laudavit, ut eorum ebrioſitatem & alios exceſſus notaret, & prælatorum negligentiam carperet.

CHRISTI AN. 1186.

CHRISTI AN. 1187. *Saladinus Paleſtinam occupat.* Nang. Chron.

XXI. Anno ſequenti, milleſimo centeſimo octogeſimo ſeptimo, ingens jactura accidit Orientali chriſtianitati. Reginaldus princeps Antiochiæ inducias, quas chriſtiani cum Saladino junxerant, rupit. Nam cum plurimus & opulentus Saracenorum comitatus a Damaſco in Ægyptum tranſiret, ipſos cum univerſis ſarcinis captivos abduxit .... Saladinus hanc injuriam ulturus, ſeptem hominum millia præmiſit, qui Palæſtinam diriperent. Hi circa partes Tiberiadis obviam habuere Girardum de Bideſordia & Rogerum de Molendinis, magiſtros templi & hoſpitalis, quos fugavere, interfecto Rogero: multi Templarii capti vel occiſi ſunt: Saladinus hac victoria elatus, Galilæam aggreſſus Tiberiadem obſidet. Guido rex, templarii, & hoſpitalarii, epiſcopi & proceres hoſtibus occurrunt, qui ſoluta obſidione pariter adverſus Chriſtianos progrediuntur. Quinto Nonas Julii, pugnatur acerrime: ſed nox prælium diremit; hoſtes tamen aquas præoccuparunt, hinc Chriſtiani conflictu, æſtu & ſiti plurimum laborarunt. Mane hoſtes in ipſos necdum ad bellum paratos irruunt. Collectis tamen viribus in eum locum impetum faciunt, ubi Saladini vexillum altius eminebat, ſed telorum imbribus obruti fugantur. Comes Tripolitanus, qui Regem prodebat, ad caſtrum Saphetum ſe contulit, ingens Chriſtianorum fit cædes. Epiſcopus Aconenſis letbaliter vulneratur. Guido rex capitur, ſancta crux Domini a Saracenis aſportatur: & quotquot templarii & hoſpitalarii capti inveniuntur, protinus decollantur. Guido rex & magiſter templi, in monimentum victoriæ reſervantur. Antiochiæ princeps, qui Saracenos ſemper oppreſſerat, ab ipſo Saladino decollatur, qui prius ei vitam ſe conſervaturum, acceptaſque injurias condonaturum promiſerat, ſi Mahometis ſectum amplecteretur. Reginaldus hanc conditionem reſpuit, ſeque Chriſtianum mori velle fortiter profeſſus eſt, ſicque glorioſo martyrio priores culpas diluit. Haimericus Antiochenus patriarcha in ſuis ad regem Angliæ epiſtolis affirmat, in eo prælio periiſſe mille ducentos equites templi & hoſpitalis, alioſque viros nobiles, & peditum triginta millia. Sic exigentibus meritis ſuis in manus gentilium noſtri ſunt traditi: nimis enim in luxus varios clerus & populus effluxerant: totaque terra illa facinoribus & flagitiis ſordeſcebat: & qui religionis habitum præferebant, regularia vitæ fines turpiter exceſſerant: rarus in monaſterio, rarus in ſæculo, quem non vel avaritiæ, vel luxuriæ morbus inficeret.

Ibid.

Saladinus victor Tiberiadis arce potitur, & Accon, quæ eſt Ptolemais, obſidet, & poſt biduum in deditionem recipit, habitatoribus permiſit, ut pro voluntate ibi manerent, vel recederent. Illius liberalitas commendatur, quod nullum, qui ei ſe ſubdere vellet, gravari ſuſtinuit. Erat præterea ſuorum tenax dictorum, ſuique cuſtos integer juramenti, & tam liberalis, ut vix quidquam alicui denegaret. Tota vero regio chriſtianorum tremebat ſuis deſtituta tutoribus. Interea Conradus marchio montis Ferrati Conſtantinopoli rediens, ubi Imperatoris Iſaaci Angeli ſororem duxerat uxorem, Tyrum appulit, quam urbem defendendam ſuſcepit; quod multum profuit Chriſtianis. Saladinus enim poſt Accon ſibi redditam Berytum & Sidonem occupat: cumque Tyrum eadem ſe facilitate ſibi vindicare ſperaret, a marchione turpiter repulſus abſceſſit. Sed Aſcalonem poſt diverſos inſultus quarto die Septembris obtinuit, ea conditione, ut cives abirent liberi, & Guido rex cum quindecim de electioribus redderetur. Sol eo tempore ecclypſim totalem paſſus eſt, ita ut ſtellæ ſicut in nocte apparerent. Comes Tripolitanus ſubita morte oppreſſus obiit .... in corpore ejus notam circumciſionis apparuiſſe ſcribit Nangius: Unde, inquit, palam fuit, quod ſe Saladino confœderans, ſectam Saracenicam cœperat obſervandum. Poſt eum Tripolis urbis dominium filius principis Antiochiæ jure propinquitatis obtinuit.

Ibid.

Saladinus Aſcalone munita cum ſuis Jeruſalem properat,

CHRISTI AN. 1187.

Jeroſolyma capta.

rat, & eam obſidet a parte Occidentis oppugnans decem diebus continuis. Sed civibus fortiter reſiſtentibus cum parum proficeret, eam ea parte Septentrionis aggreſſus eſt: obſeſſi conſiderantes ſe non poſſe reſiſtere, ſalvis vita & rebus mobilibus reddidere civitatem. Saladinus, quia diu reſtiterant, petiit pro redemptione eorum, qui quindecim annos exceſſerant, decem bizantios, pro mulieribus quinque, & unum ab infantibus. Quod ab utraque parte conceſſum eſt. Itaque ſecundo die Octobris, obſidionis decimo quarto, Hieroſolyma Saladino redditur: qui ſtatim campanas eccleſiarum & cruces confringi juſſit. Saraceni ſuos equos in eccleſiis ſtabulaverunt: Syrii eccleſiam ſepulchri auri pretio redemerunt. Templum autem Domini, quod infideles antiquitus venerari conſueverant, Saladinus juſſit intus & extra aqua roſacea ablui, antequam illud ingrederetur. Multa millia pauperum, quia non habebant pretium, ab eo perſolvendo abſolvit, & infirmis de fiſco proprio per aliquod tempus neceſſaria miniſtrari præcepit. Sybilla regina, & Heraclius patriarcha, templarii & hoſpitalarii cum plurimis aliis exulibus Antiochiam profecti ſunt, alii Alexandriam, vel in Siciliam navigarunt. Heraclius patriarcha eccleſiæ ſuæ ornamenta & vaſa ſacra cum ducenties mille aureis ſecum abſtulit: tantum theſaurum ei concedente Saladino, qui miniſtris ſuis obſiſtentibus ait: Iſta quamvis non injuſte retineremus, cum ad publicas, non autem ad privatas opes pertineant, tamen permiſſis eis mobilibus, cum hæc expreſſe non exceperimus, nolumus, ut de nobis conqueri, vel religionem noſtram accuſare poſſint. Hieroſolyma capta eſt poſt annos octoginta octo, ex quo eam ab infidelibus eruerant Chriſtiani. Syrii, Georgiani, Jacobitæ, Græci, Armeni, in ea remanſere ſub infidelium dominio addicti ſervituti. Chriſtiani in toto oriente tres tantum retinuere civitates, Antiochiam, Tyrum & Tripolim.

Ibid.

Transmarinæ calamitatis fama brevi per Occidentem inſonuit. Regina & principes, qui tot cladibus ſupererant, datis ad Papam & Reges occidentis literis, promptiſſimum implorarunt auxilium. Urbanus Papa cum tam flebilem rumorem audiſſet, nimis indoluit, & ex dolore langueſcens mortuus eſt, die decimo tertio Kalendarum Novembris apud Ferrariam, quo venerat, poſtquam pax & concordia inter ipſum & Fredericum Imperatorem, ut videbatur, ad honorem Dei & Eccleſiæ Romanæ reformata eſt. Ferrarienſes, in quorum urbe ſepultus eſt, miram honorificentiam ei exhibuere, & ſeptem diebus ejus exequias cum innumeris luminaribus celebrarunt. Sedit annum unum, menſes decem, dies viginti quinque.

Gervaſ.

Hugo Altiſiod.

Greg. VIII Papa.

Hugo Altiſiod.

XXII. Poſtridie mortis Urbani III. Albertus genere Beneventanus, Eccleſiæ Romanæ cancellarius, presbyter cardinalis tituli ſancti Laurentii in Damaſo, electus eſt Romanus Pontifex, & Gregorius VIII. vocatus, vir literatura facundiaque clarus, ſed puritate vitæ & animi integritate præclarior, ſuique corporis vehemens caſtigator: conſecratus eſt die vigeſima octava Octobris. Audita ejus promotione lætatus eſt Fridericus Auguſtus, eo quod virum diſcretum & juſtitiæ zelatorem cognoſceret, ſibique benevolum. Papa zelando pro terra ſancta, ſtatim literas miſit ad diverſos principes & provincias, hortatus ad ejus recuperationem ſuſcipiendam. Omnibus præterea indixit jejunium quinquennale, ita ut eo toto tempore cuncti fideles, ſaltem omnibus ſextis feriis jejunium quadrageſimale obſervarent, feria autem quarta & ſabbatho a carnibus abſtinerent: ipſe Pontifex & cardinales ſecunda quoque feria cum familiis ſimiliter ab eſu carnis ceſſarent.

Greg. P. 8. epiſt. 2. & 2.

Roger.

Cardinales promiſerunt, quod abjectis omnibus divitiis & deliciis, prædicarent crucem Chriſti non ſolum verbo, ſed & opere & exemplo, & euntes mendicando acciperent crucem, & præcederent alios in terram Jeruſalem: atque ex ſummi Pontificis aſſenſu ſtatuerunt inducias inter omnes principes chriſtianos uſque ad ſeptennium: ita ut quicumque bellum contra chriſtianum moveret, maledictionem Dei & ſummi Pontificis, & excommunicationi omnium prælatorum ſubjaceret. Demum inter ſe firmiter promiſera, quod nulla deinceps a quoquam munera acciperent, cui negotium eſſet apud ſedem Apoſtolicam, ſed tantum ea reciperent, quæ pro ipſorum ſuſtentatione donarentur, nec equum conſcenderent, quamdiu terra, in qua Domini pedes ſteterant, ſoret ſub pedibus infidelium. Papa cum Piſas veniſſet quarto Idus Decembris, ut pacem conciliaret inter hanc civitatem & Genuenſem, die decima ſeptima Decembris animam Deo reddidit, atque in cathedrali eccleſia ejuſdem urbis ſepultus eſt. Sedit menſe uno, diebus viginti ſeptem. Quam parum lucra ſectaretur, oſtendunt ejus ad omnes epiſcopos encyclicæ literæ, quibus ſtatuit, ut literæ ſui prædeceſſoris, a tribus menſibus ante ejus obitum deſtinatæ pro facienda juſtitia, & litigiis dirimendis, quæ tamen manifeſtum alicujus præjudicium non contineant, aut calumniam æquitatis, eumdem habeant tempore ſuæ adminiſtrationis effectum, quem habere, ſi adhuc viveret, debuiſſent. Ceſſante igitur, ait, exceptione de mandatoris morte, perficite quod mandavit agendum.

CHRISTI AN. 1187.

Papebr. conat. Chron.

Greg. P. epiſt. 3.

Clem. III Papa.

Radulph. de Dicet.

Roger. Hoved.

XXIII. Paulus Præneſtinus epiſcopus & cardinalis, natione Romanus, die decima nona menſis Decembris ejuſdem anni, Piſis electus eſt Romanus Pontifex, & ſequenti die coronatus, Clemens III. appellatus eſt. Statim legatos ad cives Romanos de pace miſit, quæ tandem inter eos convenit his conditionibus. Prima eſt, ut urbs Roma in poteſtate Romani Pontificis eſſet. Secunda, ut abrogato patricio, præfectus reſtitueretur. Tertia, ut ſenatores annui ex Pontificis authoritate crearentur, & in ejus verba jurarent, & ſacramento fidem & pacem, & ſi opus eſſet, ſubſidium Eccleſiæ Romanæ promitterent. Quarta, ut populus Romanus baſilicam Vaticanam & reditus ſancti Petri, integre reſtitueret. Quinta, ut vectigalia & reditus publici in poteſtate Pontificis eſſent: ea lege, ut tertia pars populi uſibus cederet. Sexta, ut Romanæ Eccleſiæ, & ſummi Pontificis majeſtatem, honorem & poteſtatem ſenatus populuſque Romanus coleret & tueretur. Septima, ut Romanus Pontifex ſenatoribus, judicibus, advocatis, & ſcriniariis, & miniſtris conſuetas largitiones, & donaria, quæ preſbiteria vocantur, ſtatis temporibus tribueret. Octava, ut Papa certam annuam penſionem pro murorum urbis reſtitutione ſolveret. Nona, ut Tuſculum, quam urbem Romani ſæpius impugnaverant, ſolo æquari Papa permitteret, & infra certum tempus populum Romanum ad eam expeditionem adjuvaret, ea tamen lege, ut eo diruto, ager & homines in poteſtate Romanæ Eccleſiæ remanerent. His conditionibus juratis, anno milleſimo centeſimo octogeſimo octavo, ante diem tertium Idus Martii Romam reverſus eſt Clemens Pontifex, & maximo honore ſuſceptus ab omnibus ordinibus.

Lib. cenſuum Roman. eccleſ.

CHRISTI AN. 1188.

Roger. Hoved.

Franciæ & Angliæ regum confederatio pro Jeroſolym. expeditione.

Priuſquam Piſis proficiſceretur cives hortatus eſt, ut pro liberatione Palæſtinæ claſſem mitterent, eorumque archiepiſcopo Ubaldo vexillum ſancti Petri tradidit, eumque ſuum in Oriente legatum conſtituit: & ſtatuit ut in tota Eccleſia fieret oratio ad Dominum pro liberatione terræ ſanctæ, & chriſtianorum, qui in vinculis Saracenorum detinebantur, & confirmavit indulgentiam, quam ejus prædeceſſor iis conceſſerat, qui ad eam expeditionem proficiſcerentur. Piſani miſere claſſem quinquaginta navium, quæ die ſexta Aprilis anni ſequentis feliciter Tyrum appulit.

Concil. tom. 6. ed. Hard.

Philippus Franciæ & Henricus Angliæ reges die decima tertia Januarii colloquium habuerunt inter Triam & Giſortium. Willelmus Tyrienſis archiepiſcopus ei interfuit, & miro modo verbum Dei prædicavit coram Regibus & principibus, & convertit corda eorum ad capiendam crucem: & qui prius erant hoſtes, facti ſunt amici, & de manu ejus receperunt crucem: hanc pariter aſſumpſerunt multi archiepiſcopi, epiſcopi, comites, duces, & barones. Rex Franciæ cum ſuis recepit cruces rubeas: & rex Angliæ cum gente ſua virides. Et unuſquiſque, ad providendum ſibi & itineri ſuo neceſſaria, reverſus eſt in regionem ſuam.

Ibid.

Henricus Angliæ rex venit Cenomanum: ubi conſilio ſuorum ordinavit, ut unuſquiſque decimam redituum & mobilium ſuorum hoc anno eleemoſynam daret ad ſubventionem terræ Jeroſolymitanæ, exceptis armis, equis, & veſtibus militum: & exceptis equis, libris, & veſtimentis, & omnimoda capella clericorum, & tam clericorum, quam laicorum lapidibus pretioſis; facta excommunicatione ab epiſcopis, in ſingulis parochiis, ſuper unumquemque, qui decimam prætaxatam legitime non dederit. Statum eſt, ut colligeretur pecunia in ſingulis parochiis, præſente presbytero parochiæ, archipresbytero,

Christi An. 1188.

tera, uno templario, uno hoſpitalario, ſerviente & clerico Regis, clerico epiſcopi & baronis. Si quis juxta conſcientiam illorum minus dederit, quam debuerit, eligentur de parochia quatuor vel ſex viri legitimi, qui jurati dicant illam quantitatem, quam ille debuiſſet dixiſſe, & tunc oportebit illum ſuperaddere. Clerici & milites, qui crucem acceperint, nihil de decima iſta dabunt: ſed de proprio ſuo dominio, & quidquid homines eorum dederint ad opus illud, colligetur per homines iſtos, & eis totum reddetur. Epiſcopi per literas in ſuis parochiis facient nunciari, in die natalis Domini, & ſancti Stephani, & S. Joannis, ut unusquisque decimam prætaxatam infra diem purificationis beatæ Virginis Mariæ penes ſe colligat, & ſequenti die præſentibus electis legitima perſolvat. Præterea Papa ſtatuit, ut quicumque clericus vel laicus crucem ſuſceperit, plenam peccatorum indulgentiam conſequatur.

Ibid. Diſpoſitum eſt a Regibus, & epiſcopis & principibus, ut omnes clerici & laici, qui hoc iter non arriperent, prætaxatam decimam darent; Et Burgenſes & ruſtici, qui ſine licentia dominorum ſuorum crucem acciperent, nihilominus decimas darent. Diſpoſitum eſt etiam, ut nullus enormiter juret, vel ludat ad aleas, vel utatur griſio, vel vario, vel ſabelino, vel eſcarlata: omnes contenti ſint duobus ferculis emendis: nec ullus mulierem ſecum ducat in peregrinatione, niſi forte lotricem peditem, de qua nulla habeatur ſuſpicio; nullus habeat pannos deciſos vel laceratos. Quicumque clericus vel laicus, reditus ſuos ante ſuſceptionem crucis invadiaverit, reditus illius anni integros habeat, creditor vero ſequentis anni, & debitum poſt ſuſceptionem crucis, quamdiu debitor erit in peregrinatione, non uſuret: ut omnes clerici & laici, qui hanc peregrinationem ſuſciperent, poſſint licite invadiare reditus ſuos, a Paſcha, cum iter arripuerint, uſque ad tres annos, ita ut quocumque caſu illos integre percipiant: ſi quis in ea peregrinatione deceſſerit, ſuam pecuniam ad ſuſtentationem ſervientium ſuorum & pauperum, & ad auxilium terræ Jeroſolymitanæ dividat, juxta conſilium diſcretorum virorum, qui ad hoc conſtituerentur.

Ibid. His præordinatis, Henricus rex transfretavit in Angliam: & magnum congregavit concilium epiſcoporum, abbatum, comitum, baronum, & aliorum, apud Gaintingron: ubi coram omnibus recitari fecit ſupradicta capitula. Poſtea Balduinus Cantuarienſis archiepiſcopus, & Gilbertus Roffenſis epiſcopus verbum Domini mirifice prædicaverunt coram Rege & principibus. Ad quorum prædicationem multi clerici & laici crucem acceperunt: Et Rex miſit clericos ſuos & laicos per ſingulos Angliæ comitatus ad decimas colligendas ſecundum prædictam ordinationem. Similiter fecit de Judæis terræ ſuæ, unde inæſtimabilem ſibi acquiſivit pecuniam. Deinde miſit Hugonem Dunelmenſem epiſcopum, & alios clericos & laicos, ad Willelmum Scotorum regem pro decimis colligendis. Scotiæ rex eos in terram ſuam intrare non permiſit, ſed obtulit Angliæ regi quinque millia marcarum argenti, quæ ille acceptare noluit.

Ibid. Philippus Franciæ rex menſe Martio Pariſiis celebravit generale concilium, convocatis epiſcopis, abbatibus, & totius regni baronibus. Adfuit innumerabilis multitudo militum, qui omnes cruce inſigniti ſunt: iiſdem conditionibus, quibus in Anglia, conceſſæ ſunt decimæ, quæ ideo Saladinæ dictæ ſunt. Exempta ſunt monaſteria ordinum Ciſtercienſis, Carthuſienſis, & Fontis Ebrardi. Petrus Bleſenſis adverſus hanc indictionem generalem ſcripſit epiſtolam ad Henricum epiſcopum Aurelianenſem, quem hortatur, ut pro eccleſiarum immunitate pugnet, quam aſſerit hoc pacto violari: Quæ ratio, inquit, ut qui

Petr. Bleſ. epiſt. 112. pro eccleſia pugnant, eccleſiam ſpoliant, quam inimicorum ſpoliis & donis triumphalibus augere debuerant. Contenditque non pecunias a clericis, ſed orationes tantum exigendas. Eadem prope ſcripſit Joanni Rotomagenſis eccleſiæ decano, ſed nihil obtinuit.

Caniſi. tom. 5. *Germani principes crucem capiunt.* XXIV. Fridericus Imperator cum Germaniæ principes in bellum ſacrum propendere cognoviſſet, eodem menſe Martio curiam generalem indixit apud Moguntiam; ad eam venit Henricus cardinalis Albanenſis Papæ legatus, qui prius Imperatoris voluntate perſpecta, prædicando per totam Germaniam, multos ad Jeroſolymitanam expeditionem incitaverat. Convenere plures epiſcopi, marchiones, & barones cum innumerabili peregrinorum multitudine. Christi An. 1188.

Imperator & ejus filius, epiſcopi multi & principes crucem ſuſceperunt, & ſtatutum eſt, ut omnes die vigeſima tertia menſis Aprilis anni ſequentis apud Ratisbonam in itinere convenirent. Prohibitum etiam ſub excommunicatione, ne, qui tres argenti marcas ſecum deferre non poſſet, illud iter ſuſciperet. Imperator legatos miſit ad Saladinum, cum jam dudum ad invicem eſſent amici, qui bellum ei denuntiarent, niſi ſanctam Crucem & terram Jeroſolymorum redderet. Legatus inde venit Leodium, ubi Radulpho epiſcopo crucem dedit; & clericis ſexagiata ſex, qui præbendas ſuas in manu ejus reſignaverant, ita de una eccleſia ad aliam commutavit per ſuam providentiam, ut & ſimoniam evaderent, & præbendas non amitterent.

Clem. P. epiſt. 3. XXV. Controverſiam, quæ de epiſcopatu ſancti Andreæ in Scotia hactenus perſeveraverat, Clemens Papa terminavit. Hugonem, quem ad tribunal Apoſtolicum Urbanus III. vocaverat, ob contumaciam depoſuit: & Joannem eidem ſedi præfici præcepit; Willelmum Scotiæ regem oravit, ut ei pacem & amicitiam concederet; Angliæ regem & Scotiæ epiſcopos literis hortatus eſt, ut Scotiæ regem inducerent, ut huic judicio acquieſceret, & reluctantem modis omnibus cogerent: & eos, qui deinceps Hugoni paruerint, excommunicat. Scotorum rex his permotus, Joanni pacem & ſua omnia reddidit, ea lege, ut ipſe Dunkeldenſi eccleſia contentus, ſede ſancti Andreæ cederet: quod factum eſt. Willelmus rex ſancti Andreæ epiſcopatum dedit Rogerio ſuo cancellario. Hugo depoſitus Romam proficiſcitur, ubi data cautione ſtandi judicio Romani Pontificis, abſolutus non multo poſt moritur. Hoc anno mortalitas plurimos etiam viros primarios abſtulit.

Clem. P. epiſt. 6. *Scoticæ eccleſiæ exemptio.* Willelmus Scotorum rex, ne ſecutis Anglorum epiſcoporum ultra ſubjaceret, miſſis legatis, Papam exoravit: Clemens ei poſtulata concedens ſic reſcripſit: “ Præſentis ſcripti pagina ſtatuendum duximus, ut Scotica eccleſia Apoſtolicæ ſedi, cujus filia ſpecialis exiſtit, nullo mediante debeat ſubjacere; in qua hæ ſedes epiſcopales eſſe noſcuntur: eccleſiæ videlicet ſancti Andreæ, Glaſcuenſis, Dunkeldenſis, Dumblinenſis, Brehinenſis, Alberdonenſis, Moravienſis, Roſenſis, Katinenſis; & nemini liceat, niſi Romano Pontifici, vel legato ab ipſius latere deſtinato, in regnum Scotiæ interdicti vel excommunicationis ſententiam promulgare; & ſi promulgata fuerit, decernimus non valere. Adjicimus, ut nulli de cætero, qui de regno Scotiæ non fuerit, niſi quem Apoſtolica ſedes propter hoc de corpore ſuo ſpecialiter deſtinaverit, licitum ſit in eo legationis officium exercere. Prohibemus autem, ne controverſiæ, quæ fuerint in regno illo de poſſeſſionibus ejus exortæ, ad examen extra regnum poſitorum judicum trahantur, niſi ad Romanam Eccleſiam fuerit appellatum. „ Datum Laterani tertio Idus Martii anno milleſimo centeſimo octogeſimo octavo. Eboracenſis archiepiſcopus ſic innocens & inauditus privatus eſt jure Metropolitani, quod ſemper in epiſcopos Scotiæ ſuos ſuffraganeos exercuerat, nec tamen eum reclamaſſe invenimus: valeat igitur illud juris effatum: Volenti non fit injuria. Poſt trecentos fere annos ſancti Andreæ, & Glaſcuæ ſedes in Metropolim erexit Sixtus Papa IV.

Trevirenſ. eccleſiæ ſchiſma terminatur. Chron. Belgic. Trevirenſis eccleſiæ ſchiſma Papa pariter extinxit. Sigefridus cardinalis tituli ſanctæ Mariæ in via lata, quem legatum ad Imperatorem miſerat, ut ſecundum canones illud negotium componeret, omnes ab obedientia Folmari abſolvit, ipſum de adminiſtratione, non de ordine depoſuit, ab eo dejectos reſtituit, excommunicatos abſolvit, & amborum, ſcilicet Radulphi & Folmari electionem ſuſtulit; eccleſiæ, ut prius, eligendi epiſcopum liberam tradens facultatem. Et ſic diſcordia, jam ſeptennio producta, fuit terminata. Folmarus anno ſequenti mortuus eſt in Anglia, dum Richardi regis coronationi intereſſet.

Roger. Hoved. XXVI. Diſcordiæ novæ inter Franciæ & Angliæ reges exortæ expeditioni ſacræ moras attulere. Clemens Papa miſit ad pacem conciliandam Joannem de Anagnia cardinalem legatum, qui Regibus perſuaſit, ut Remenſem, Bituricenſem, Rotomagenſem, & Cantuarienſem archiepiſcopos eligerent arbitros, eorumque judicio ſtarent. Reges cum aliis conve-

nere-

CHRISTI An. 1188. acre prope Feritutem Bernardi ; cardinalis & quatuor epiſcopi cum multis epiſcopis ex authoritate Papæ, ſententiam excommunicationis tulerunt in eos, per quos ſtaret, ne pax inter Reges & comitem Richardum fieret. Philippus Franciæ rex petiit, ut Angliæ rex Richardo filio ſuo tunc natu majori Aleſiam ſororem ſuam daret uxorem, & juberet, ut omnes ſui ſubditi fidelitatem ei tanquam hæredi ſuo jurarent : & Joannes alter ejus filius crucem acciperet. Henricus memor injuriarum, quas pro ſimili exaltatione ei fecerat Henricus filius, id ſe facturum negavit. Pace prope deſperata, Cardinalis dixit : quod niſi Franciæ rex & comes Richardus cum Anglorum rege integre componerent, omnes eorum terras interdicto concluderet. Philippus reſpondit : ſe ipſius ſententiam non formidare, cum nulla æquitate fulciretur, eccleſiamque Romanam non debere Francorum regem excommunicare, dum in homines ſuos regno ſuo rebelles ulciſcendi cauſa inſurgere diſpoſuerit. Et quia cardinalis Angliæ regis Eſterlingos deſiderabiles olfecerat, eorumque odore attractus, ei plus æquo favebat, ipſum judicem ſuſpectum habebat Rex Philippus.

Radulph. de Dicet. Tandem pax inter duos Reges optimatum interventione convenit. Anglorum regi reſtituuntur omnia poſt crucem ſuceptam ablata. Francorum regi numerata ſunt viginti millia marcarum, pro expenſis, quas fecerat. Aleſiæ matrimonium cum Richardo celebrandum, poſtquam Reges e Palæſtina redierint, promiſit Henricus. Demum Reges & comites in manu Guillelmi Remenſis epiſcopi fidem dederunt, quod in media quadrageſima convenirent apud Viceliacum, votum peregrinationis, quod inierunt, proſecuturi.

CHRISTI An. 1189. Roger. Hoved. Verum his octo tantum dies ſuperſtes fuit Henricus rex Angliæ ; Chinonem enim veniens, Joannem filium ſuum etiam contra ſe conſpiraſſe cognovit : dolore tactus intrinſecus, filiis maledictionem Dei & ſuam dedit, quam numquam relaxare voluit, quantumvis eum deprecarentur epiſcopi : ipſe vero in febrem incidit, qua ingraveſcente, juſſit ſe deferri ante altare eccleſiæ ; ibique communionem corporis & ſanguinis Domini devote ſuſcepit, peccata ſua confitens, & ab epiſcopis abſolutus, obiit die ſexta Julii, anno milleſimo centeſimo octogeſimo nono, regni ſui trigeſimo quinto, in eccleſia monaſterii Fontis Ebraldi ſepultus eſt.

Math. Pariſ. p. 108. Richardus ejus filius tam in regno quam in ducatibus Normanniæ & Aquitaniæ ei ſucceſſit. Londoniæ tertio Nonas Septembris a Balduino archiepiſcopo Cantuarienſi in Regem ſolemniter conſecratus, Judæos & mulieres convivio ſuæ coronationis intereſſe ex quadam ſuperſtitione prohibuerat. Quoſdam tamen adduxit curioſitas, quos curiales ſpoliarunt, fuſtibuſque percuſſos ſemivivos reliquerunt. Vulgus hæc audiens in Judæos irruit, multos utriuſque ſexus interficit, ſubverſiſque vel ſuccenſis eorum domibus, omnia diripit. Rex ſequenti die cum hanc illatam eis injuriam comperiſſet, tres inter eos, qui adverſus eos maxime ſævierant, ſuſpendio enecari præcepit. Chriſtiani tamen per totam Angliam, quod Londonii geſtum erat audientes, irruerunt in Judæos, & multos immiſericorditer peremerunt, vel compulerunt, ut ipſimet violentas ſibi manus inferrent. Quidam, ut periculum declinarent, ſuſcepere baptiſmum, ſed ficte ut plurimum. Rex edicto publico popularem furorem compeſcuit.

S. Gilb. Neubrig. l. 1. c. 18. S. Gilbertus fundator ordinis Sempring-hamenſis in Anglia, operibus bonis plenus, pridie Kalendas Februarii ejuſdem anni migravit ad Deum, & in monaſterio Sempring-hamenſi, quod fundaverat, cum honore ſepultus eſt. Servorum Dei duo, & ancillarum Dei octo non ignobilia conſtruxit monaſteria, quæ numeroſis replevit collegiis, & juxta datam ſibi ſapientiam regularibus ornavit inſtitutis. Poſt ſexdecim annos ab Innocentio III. in Sanctorum numerum relatus eſt, & corpus ejus de terra translatum in ſcrinio repoſitum. Sanctus Otto Bambergenſis epiſcopus, de cujus prædicatione in Pomerania ſuperius egimus, a Clemente III. canonizatus eſt tertio Kalendas Maji.

Palæſtinæ ſtatus. Nang. Chron. XXVII. Chriſtiani in Palæſtina interim varia fortuna pugnarunt adverſus infideles. Saladinus rurſus Tyrum impugnavit, ſed auxilio Piſanorum & Genuenſium a Conrado marchione terra marique victus receſſit inglorius : Erabinum tamen caſtrum ea conditione cepit, ut Eufridum de Turene, Gerardum Templi magiſtrum, & patrem Conradi, quos in vinculis tenebat, dimitteret liberos. Guido rex Hieroſolymorum eorum auxilio Ptolemaidem obſedit. Saladinus cum ingenti exercitu venit in auxilium. Chriſtiani, vallis & aggeribus ſe communientes, diu continuarunt obſidionem. Ac multi dyſenteria perierunt, nimiis imbribus corrupta ſunt cibaria, & hoſtis ab utraque parte inſtabat. Sybilla regina cum quatuor filiis moritur ...... Sic Guido jus regium perdidit, quod ad ſororem reginæ Izabellam uxorem Eufridi de Turene obvenit : ſed ab eo ſeparata, quia ipſam ante nubiles annos contra voluntatem ſuam duxerat, marchioni Conrado nupſerat, qui hoc modo regni Jeroſolymitani obtinuit principatum. CHRISTI An. 1189.

Cum Chriſtianorum res in oriente hoc modo ſe haberent, Imperator, multi epiſcopi & principes Germaniæ cum ingenti exercitu profecti ſunt, ut Hieroſolymitanum regnum inſtaurarent. *Hanc ejus expeditionem ſic deſcribit* Tageno decanus *Patavienſis*, qui cum Dietpoldo ſuo epiſcopo ſecutus Imperatorem, quæ vidit, ejuſdem epiſcopi juſſu memoriæ tradidit : Idibus Maji, inquit, navali itinere in Danubio deſcendimus, quarto Junii, anno milleſimo centeſimo octogeſimo nono Bulgariam intravimus, maximas a Bulgaris ſuſtinuimus adverſitates, & multos ex noſtris jaculis ſauciarunt ; nos, quos ex illis deprehendimus, laqueo ſuſpendimus. Kalendis Auguſti tranſivimus primam clauſuram, ſeu locum anguſtum & difficilem : major pars exercitus illic ægrotare cœpit, quidam febri, quidam dyſenteria. Pridie Nonas Auguſti venimus ad ſecundam clauſuram, quæ loci natura multum munita fuit, ibique magnam latronum turbam offendimus, noſque multum moleſtarunt, quoſdam vulneraverunt, rebus eorum magna ex parte ſublatis. Sed quoniam præcepto ducis Brunduſii incolæ montana conſcenderunt, & victualia ſecum detulerunt, exercitus noſter propter penuriam vini valde cœpit debilitari. Decimo ſeptimo Kalendas Septembris ad tertiam clauſuram munitiſſimam devenimus. Græci milites, qui eam cuſtodiebant, viſis noſtris, fugerunt. Hic rebus omnibus abundavit exercitus. *Expeditio ſacra Frid. Imperat.* Tagen. relat. apud Freher. tom. 1. p. 407.

Duodecimo Kalendas Septembris, Iſaacius Angelus Græcorum Imperator Friderico Imperatori mandavit, relatione regum Franciæ & Angliæ ſe accepiſſe, quod ea intentione Græciam intraſſet, ut extinctis Græcis regnum illud in poteſtatem filii ſui Conradi ducis Sueviæ transfunderet. Hanc ei ſuſpicionem injecerat Doſitheus, quem patriarcham *Hieroſolymitanum* ipſe deſignaverat. Promiſit tamen, quod ſi Fridericus obſides pro ejus voluntate mitteret, tranſitum per ſinum ſancti Georgii ſe daturum, ſicut juraverat. Demum poſtulavit medietatem terræ Saracenorum, quam caperet. Imperator & principes, his auditis benigne reſponderunt : Quando ſuos nuncios recepiſſent, ſcilicet Monaſterienſem epiſcopum, comitem Rupertum, Marquardum camerarium, cum eorum comitatu, qui rebus ſpoliati, & inhumaniter tractati, ſqualoribus carcerum mancipati Conſtantinopoli cruciarentur, ſecundum honorem Dei & Imperii ſe ad ejus voluntatem benignos poſſe inveniri. Ibid.

Octavo Kalendas Septembris Philippopolim venimus, vacuam hominibus, ſed plenam vino & frumento, aliiſque divitiis. Græcorum Imperatoris frater cum magno exercitu ad ſex milliaria a nobis conſedit : ſed a noſtris fugatus eſt ſic, ut in poſterum Græci numquam amplius apparerent ; licet poſtea nos circumvenire tentaverint : Hic nuncios noſtros ſeminudos recepimus, & Græcus rex nobis tranſitum hyemali tempore promiſit, ſi obſides ei daremus, ut pax terræ obſervaretur, & alia, ſicut apud Neuremborgam juratum fuerat. Fridericus legatis reſpondit : ſi rex Græcorum filium ſuum, fratrem ſuum, avunculum ſuum, cancellarium, mareſchalcum, & dapiferum ſuum nobis obſides dederit, quod cum bona pace & ſecuritate, per terram & mare ſancti Georgii tranſitum præbere velit : ipſe viciſſim quoſcumque de exercitu noſtro elegerit, jurare faciam, nos nulla mala intentione, nec regni ambitione Græciam adiiſſe. Iſaacius tres ad Fridericum dedit literas, in quibus numquam ipſum vocavit Imperatorem : de hac injuria apud ejus legatos graviſſime conqueſtus eſt, & cum totam Macedoniam & Thraciam in poteſtate ſua haberet, ipſe Philippopoli hyemare conſtituit ; exercitum vero in alia loca diſper- Ibid.

CHRISTI An. 1189.

diſperſit, ubi bonis omnibus abondabant, & præcipuas urbes, fugatis civibus, ingreſſi ſunt, & quædam caſtella ceperunt, donec Græcus Imperator nongenatos obſides dedit. Fridericus venit Hadrianopolim: hæcque de Græcorum perfidia ſignificavit Liupoldo Auſtriæ duci, quem orat, ut literas ſuas ad Papam tranſmittat. Græci noſtros appellabant hæreticos, & dictis & factis, maxima monachi nos perſequebantur.

Ibid.

Sybilla regina has ante obitum ad Fridericum literas dederat, quas tunc recepit. " Imperator Conſtantinopolitanus Eccleſiæ Dei perſecutor cum Saladino conjurationem iniit, qui multa ei munera promiſit; & miſit ad necem & deſtructionem Chriſtianorum ſexcentos modios farinæ intoxicatæ, adjunxit vas maximum vini plenum toxico ad malum efficaciſſimum, ... Idem Imperator nec triticum, nec alia neceſſaria ad victum Hieroſolymorum de terra ſua traſportari permittit. Tandem velut in fine lacrymoſæ epiſtolæ hoc vobis fideliter dico, quod huic latori præſentium fideliſſimo credere debetis, ipſe enim quæ propriis oculis vidit, teſtatur: Inde eſt quod magnificentiam veſtram rogo flexis genibus, ut nuntiis Imperatoris Græci numquam credatis. "

CHRISTI An. 1190.

Ibid.

Anno Chriſti milleſimo centeſimo nonageſimo Kalendis Martii Sueviæ dux Hadrianopoli exivit cum ſuo agmine; ſequenti die Imperator cum ſuo exercitu. Inde venimus Callipolim ad trajectum freti. Imperator Græcus miſit ſexcentas viginti ſeptem galeas. Septem diebus traducti ſumus per brachium beati Georgii, omnes incolumes. Inde legati Soldani Turcorum regis Iconium reverſi . . . . . Undecimo Kalendas Maji venimus Philadelphiam, inde montem tranſivimus maximo labore. Equi ex maxima parte defecerant, & omnia nobis neceſſaria præter panem conſumpta erant. Inde minorem Tripolim venimus, Mæandrumque fluvium trajecimus, & Turcorum ditionem intravimus, qui omni humanitate nos exceperunt, & forum pro poſſe exercitui noſtro adminiſtrarunt. Inde intravimus deſertiſſima loca Turciæ, deſcendentes juxta lacum Salinarum. Hic nec herbas, nec fontes invenimus. Soldanus rex regionis contra nos miſit non paucas copias, equites & pedites, qui ſine intermiſſione quotidie nobis inſidiando, jaculis & incurſitationibus nos vexarunt & & fatigarunt. Sed Kalendis Maji trecenti Turci a noſtris præoccupati, occiſi ſunt, reliqui in montanis ſe continentes Sozopolim uſque per viam valde laborioſam nos inſecuti ſunt. Nonis Maji rurſus trecenti a noſtris interfecti ſunt. Nos vero in maximo rerum defectu fuimus.

Ibid.

Quinto Nonas Maji pluſquam triginta millia Turcorum in arctiſſima clauſura convenerant, per quam tranſituri eramus. Sed Imperator juſſit exercitum tranſire per montem altiſſimum, ubi pluſquam mille equi perierunt. In deſcenſu montis ſpatioſam terram & maximam copiam gregum invenimus. Sequenti die Turci circumvallaverunt nos, & die ac nocte ſagittis & incurſionibus acriter infeſtaverunt. Quarto Nonas Maji validiſſima fames cœpit eſſe in exercitu. Tunc liquido cognovimus, quod Turci & Græci in hoc conſpiraverint, ut fraudulenter nos, quoniam vi non poterant, interimerent. Nonis Maji Turci exiſtimantes noſtros inedia extabuiſſe, hora veſpertina caſtra noſtra fundis, jaculis, lanceis potenter invaſerunt. Exercitus noſter occurrens eos fugavit, ſex fere millia Turcorum interfecta ſunt. Turci nihilominus montes occuparunt, & inde fatigabant exercitum. Pridie Idus Maji & feria ſecunda Pentecoſtes, filii Soldani collectis trecentis millibus equitum, aciem inſtruunt, ut nobiſcum dimicarent. Imperator occurrens eos in fugam vertit, & plus quam decem millia Turcorum occiſa ſunt, ſed Chriſtianorum exercitus fame & labore nimium defatigatus in loco, ubi nec gramen nec aqua erat, caſtra metatus eſt: ſequenti mane Soldani legati venere poſtulantes, ut imperator trecentos centenarios auri, & terram Armenorum daret, ſicque Soldanus tranſitum concederet; & poſt tres dies forum exhiberet. Fridericus reſpondit: Non eſt Imperii noſtri viam auro & argento emere; auxilio Domini noſtri Jeſu Chriſti, cujus nos milites ſumus, iter ferro eſt aperiendum. Turcorum legatus recedens dixit: Si hac nocte non revertar, certi ſitis, quod cras Turci cum omnibus copiis vobiſcum pugnabunt. Et quoniam equi confecti erant labore & fame, ingens fuit in caſtris triſtitia. Epiſcopi milites adhortati ſunt, ut divinam opem implorarent, quod utique hymnis, jejuniis, & lacrymis præſtitere; & die ſequenti invenerunt magnam aquæ & graminis abundantiam.

CHRISTI An. 1190.

Ibid.

Imperator decimo quinto Kalendas Junii inſtructa acie progreditur, ut Iconium oppugnaret; ei Soldanus cum ſexaginta millibus venit obviam. Sed viſa prima acie terga vertens fugit cum ſuis in caſtrum civitati ſupereminens. Dux Sueviæ Turcos perſecutus civitatem cum eis intravit, & omnes quos reperit, occidit. Imperator ducebat ſecundam aciem, quam ſequebatur innumerabilis Turcorum multitudo, qui ne quidem primum noſtrorum impetum ſuſtinuere, ſed amiſſis decem millibus e ſuis ſtatim fugati ſunt. Imperator civitatem ingreditur, inventæ ſunt foveæ cum tritico & hordeo, & centum millia marcarum auri & argenti inventa ſunt. (marca eſt ſemilibra.) Chriſtiani ſequenti die gratias agentes Deo, miſſam Spiritus ſancti celebrarunt. Soldanus vero legatos miſit, ſuppliciter pacem poſtulans, quibus vellet Imperator conditionibus. Fridericus exprobravit eis perfidiam, qua toties promiſſam ſecuritatem violaſſent, præcipit, ut obſides daret ad arbitrium, & iter ſecurum & commeatum. Soldanus poſtulata fecit, & dedit viginti obſides, quos inter grandævus filii, quos Imperator ſecum duxit Antiochiam, & commeatus non defuit, donec exercitus veniret in Armeniam; ubi famem & multos labores rurſus pertulit, quamvis princeps & incolæ faverent. Tandem magna lætitia in campis Seleuciæ convenit, jam enim omnia pericula evaſerat; ſed gaudium verſum eſt in luctum maximum. Nam quarto Idus Junii, circa veſperam Seleuciæ ſubito Imperator obiit anno Imperii ſui trigeſimo ſeptimo. Plures referunt, eum, cum æſtuaret, contra voluntatem omnium in fluvium deſcendiſſe refrigerii cauſa, & aquis eſſe præfocatum.

Ibid.

Exercitus triſtitia diſſipatus eſt; major pars tamen Conradum ejus filium, Sueviæ ducem, ſecuta eſt, & in ejus verba juravit. Hunc alii vocant Fridericum. Decimo octavo Kalendas Julii Curtam venit exercitus; hic quidam naves aſcenderunt, & undecimo Kalendas Julii exercitus incolumis Antiochiam intravit, ubi oſſa Imperatoris primum humata ſunt a filio ante aram ſancti Petri. Ibi calamitas oppreſſit exercitum, ſubito cadebant, nec erat qui ſepeliret. Poſt octo hebdomadas Antiochia progreſſum eſt verſus Accaron, ſeu Ptolemaidem, quam obſederunt; tertio die Idus Fridericus diem clauſit extremum. Quanta fuerit ejus erga Deum devotio, ex hoc conſtare poteſt omnibus, quod decumbenti, quum a medicis eſſet ſuggeſtum, poſſe curari eum, ſi rebus venereis uti vellet, reſpondit, malle ſe mori, quam in peregrinatione divina corpus ſuum maculare per libidinem. Poſt eum Henricus quidam per quatuor ſeptimanas, ac deinde per ſex quidam Gerhardus exercitui præfuerunt; ſed cum in obſidione Ptolemaidis ſucceſſum non haberent, diviſi ſunt ab invicem, & unuſquiſque in patriam declinavit. Sic hæc expeditio Dei incomprehenſibili judicio eſt annihilata. Henricus VI. Friderici filius, qui jam erat rex Germaniæ, ei ſucceſſit.

Godefr. monach. annal.

XXVIII. Franciæ & Angliæ reges eodem anno in Palæſtinam, ſed per aliam viam profecti ſunt. Richardus menſe Decembri ſolvens ex Anglia Guilielmo Elienſi epiſcopo, & ſanctæ ſedis legato regni ſui adminiſtrationem reliquit. Walterius Rotomagenſis epiſcopus, qui Idibus Februarii provincialem ſynodum celebraverat, quæ triginta duos canones edidit, ex prioribus conciliis repetitos; Regem ſecutus eſt. Philippus rex cum vexillum deſuper altare ſancti Dionyſii accepiſſet, feria quarta poſt octavas ſancti Joannis Baptiſtæ anno milleſimo centeſimo nonageſimo cum rege Angliæ Richardo Viſeliacum venit, ubi accepta licentia ab omnibus baronibus, Adelæ matri ſuæ, & Guillelmo Remenſi archiepiſcopo avunculo ſuo pro tutela & cuſtodia regnum Francorum cum filio ſuo commendavit: ſed priuſquam Pariſiis exiret, condiderat teſtamentum, & regni ordinationem. Illius præcipuos articulos, qui ad eccleſiam pertinent, ſubjicimus. " Si forte contigerit ſedem epiſcopalem, vel aliquam abbatiam regalem vacare, volumus ut canonici eccleſiæ, vel monachi monaſterii vacantis veniant ad Reginam & archiepiſcopum, ſicut ante nos venirent, & liberam electionem ab eis petant: & nos volumus, quod ſine contradictione

Rigord. de geſtis Philip. apudDucheſn. tom. 5.

ne

CHRISTI AN. 1190. ne eis concedant . . . . . . Regina autem & archiepiſcopus tam diu regalia in manu ſua teneant, donec electus conſecratus ſit, vel benedictus: & tunc regalia ſine contradictione ei reddantur. Præterea præcipimus, quod ſi præbenda vel beneficium aliquod eccleſiaſticum vacaverit, quando regalia in manu noſtra venient, ſecundum quod melius & honeſtius poterunt Regina & epiſcopus, viris honeſtis & literatis illud dent conſilio fratris Bernardi eremitæ prope Vincennas; ſalvis tamen donationibus noſtris, quas per literas noſtras patentes quibuſdam fecimus . . . . . Præcipimus etiam Reginæ & archiepiſcopo, ut omnes honores, qui dum vacant, pertinent ad noſtram donationem, quos honeſte poterunt retinere, ſicut abbatiæ noſtræ & decanatus, & aliæ quædam dignitates, in manu ſua teneant, donec a ſervitio Dei redierimus, & quos retinere non poterunt, donent ſecundum Deum.„

Ibid. Philippus rex inde Genuam venit, ubi naves, & quæ victui erant neceſſaria, cum ornamentis parari fecerat. Richardus autem apud Maſſiliam cum omnibus ſuis mare intravit: & ſic cum multis periculis ambo Meſſanam poſt medium Septembris pervenerunt. Trancredus rex eos liberaliter & honorifice ſuſcepit. Rogerus addit, quod Angliæ rex circa Tyberis oſtia cardinali Octaviano, qui ei obviam venerat, ſimoniam exprobraverit, ob multas ab epiſcopis acceptas pecunias. Ubi vero pervenit in Siciliam, convocatis epiſcopis ſuis, nudus procidens ad eorum pedes, vitæ ſuæ fœditatem coram illis Deo confiteri non erubuit. Vepres enim libidinum excesſerant caput illius, & non erat eradicantis manus. Sed pater miſericordiarum Deus reſpexit eum oculis miſericordiæ ſuæ, & ad pœnitentiam vocavit. Ipſe enim ab epiſcopis pœnitentiam recepit, & ab illa hora factus eſt vir timens Deum. Ambo Reges quibuſdam negotiis & diſſidiis detenti ibidem hyemarunt.

Roger. Hoved. Pag. 104. *Joachimus Abbas.* Celebris tunc erat in Calabria Joachim abbas de Curatio, ordinis Ciſtercienſis, qui a ſuis monachis vexatus, quaſi divinationibus ſuperfluis & fictitiis diffunderetur. Quapropter abbatiæ renuntiavit, præſertim ut apocalypſis interpretationem, & opus concordiæ, quod ex permiſſione Papæ inchoaverat, ad debitum finem perduceret; in Silæ deſertum ſeceſſit, & Florenſe monaſterium conſtruxit. Populo ventura prædicere, & ſpiritum Prophetæ habere ferebatur. Richardus rex hæc ubi cognovit, eum evocat, ut libenter ejus in Apocalypſim interpretationes audiebat, ac de ſua expeditione conſuluit. Ille reſpondit. Jeroſolymam a Chriſtianis recuperandam, anno ſeptimo, a quo eam Saladinus occupaſſet. Cumque Rex ſubintuliſſet. Quare ergo venimus huc tam cito? Joachim reſpondit: Adventus tuus valde neceſſarius eſt, quia Dominus dabit tibi victoriam de inimicis tuis, & exaltabit nomen tuum ſuper omnes principes terræ. Addidit Antichriſtum jam Romæ natum eſſe, ut refert Rogerius Hovedenus, qui ea ætate vivens ita ſcripſit: quæ quidam arguunt mendacii, voluntque hæc ab aulicis perſcripta in Angliam, ne populos bona ſpe in officio continerent. Abbatis Joachim quaſdam propoſitiones, quæ in ejus operibus leguntur, poſtea in Lateranenſi ſynodo damnatas referemus.

CHRISTI AN. 1191. Reicherſ. Chron. XXIX. Henricus VI. Germaniæ rex interim cum valido exercitu venerat in Italiam, ut coronam Imperialem reciperet, & Siciliæ regnum uxori ſuæ hæreditario jure debitum Tancredo, Willelmi quidem regis filio, ſed notho, eriperet. Clemens Papa III. die vigeſima octava Martii anni milleſimi centeſimi nonageſimi primi mortuus eſt, cum annos tres & duos menſes ſediſſet. Hiacynthus cardinalis admodum ſenex poſt duos dies in ejus locum conſtitutus eſt, & dictus Cæleſtinus III. Is Henricum regem cum valida manu veniſſe ſciens, ad protelandam ejus conſecrationem, ſuam diſtulit: Nec Rex eam obtinere potuit, donec Romanorum precibus cedens

Godefr. monach. annal. caſtrum Tuſculanum in poteſtatem Papæ & Romanorum tradidit, quod illi ſtatim expulſis habitatoribus deſtruxerunt: erat enim eis inimicum, eo quod omne munimen Imperatoris contra ipſos in illo conſtaret. Tum Cæleſtinus Papa die Paſchæ ſolemniter conſecratur. Et proxima feria ſecunda cum ſumma pacis tranquillitate Henricus cum uxore ſua Conſtantia coronatur Imperator. Et quidem prius pro more juravit, quod eccleſiam Dei, & eccleſiaſtica jura fideliter ſervaret illibata, & patrimonium B. Petri, ſi quid inde ablatum eſſet, in integrum reſtitueret. Improbabile videtur: quod addit Rogerius: Papa, inquit, ſedebat in cathedra pontificali, tenens coronam Imperialem inter pedes ſuos, eamque pede percutiens dejecit in terram, ſignificans, quod ipſe poteſtatem ejiciendi eum de Imperio haberet, ſi ille demeruerit: ſed cardinales ſtatim accipientes coronam, impoſuerunt eam capiti Imperatoris: Profecto ejuſmodi circumſtantiam, cujus nullum unquam præceſſerit exemplum, tranquille non admiſiſſet Henricus armatus; qui minora non diſſimulavit. Præterea nullus alius ſcriptor illius facti meminit. Imperator poſt hæc licet Papa prohibente cum exercitu movit in Appuliam, & centum ſeptuaginta caſtella in deditionem accepit: donec Auguſto menſe ex nimia aeris intemperie mortalitas invaſit ejus exercitum, & omnes penes principes ſuos amiſit . . . . hinc in Germaniam redire compulſus eſt. Ibidem obiit Philippus Colonienſis archiepiſcopus, cujus oſſa Coloniam delata, & in eccleſia ſancti Petri condita ſunt: ei ſucceſſit Bruno præpoſitus. Conſtantiam uxorem ſuam Salerni reliquit Imperator. Tancredus vero cum exercitus ſuperveniens, amiſſa facile recepit, Conſtantiamque ſibi traditam a Salernitanis, ut ejus gratiam demererentur, tranſmittit in Siciliam.

CHRISTI AN. 1191. God. fr. monach. annal.

Ex ord. R. XXX. Centius Cæleſtini Papæ camerarius, poſtea cardinalis, & demum Pontifex ſub Honorii III. nomine, circa hæc tempora edidit Romanum ordinem, in quo ſic deſcribit ritus obſervari ſolitos in electione & conſecratione Romani Pontificis. Mortuo Romano Pontifice & ſepulto, omnes cardinales ad propria revertuntur ſecundum antiquam conſuetudinem, ſecunda vero die conveniunt in eccleſia, & Miſſa mortuorum cantata, omnes ſimiliter recedunt. Tertia autem die, iterum omnes in eccleſia congregati, & Miſſa ſancti Spiritus ibidem primitus celebrata, tractatur de electione. Et perſcrutata omnium cardinalium voluntate ab aliquibus de ipſis, in quem major & melior pars convenerit cardinalium, prior diaconorum ipſum de pluviali rubeo ammantat, & eidem electo nomen imponit: ipſumque deinde duo de majoribus cardinalibus adextrant uſque ad altare, ubi proſtratus adorat, primicerio cum ſchola cantorum, & cardinalibus cantantibus: Te Deum laudamus, quo finito, ab epiſcopis cardinalibus ad ſedem ducitur poſt altare, & in ea, ut dignum eſt, collocatur. In qua dum ſedet electus, recipit omnes epiſcopos & cardinales, & quos ſibi placuerit ad pedes, poſtmodum ad oſculum pacis, ſurgenſque de ſede ducitur a cardinalibus ad ſedem lapideam, quæ dicitur ſtercoraria, ante portam baſilicæ Salvatoris patriarchatus Lateranenſis, in ea eumdem electum ipſi cardinales honorifice ponunt, ut vere dicatur: Suſcitans de pulvere egenum, & de ſtercore erigens pauperem, ut ſedeat cum principibus, & ſolium gloriæ teneat. Poſt aliquantulum ſtans juxta eamdem ſedem, electus accipit de gremio camerarii tres pugillatus denariorum, & projicit, dicens: Argentum & aurum non eſt mihi ad delectationem. quod autem habeo, hoc tibi do. Tunc autem accipit ipſum electum prior baſilicæ Salvatoris patriarchatus Lateranenſis cum uno de cardinalibus, vel uno de fratribus ſuis. Venientibus autem per eamdem porticum juxta ipſam baſilicam exclamatur: Dominum N. ſanctus Petrus elegit: ſicque ducitur ab illis uſque ad gradus portæ, quæ videlicet porta eſt in introitu palatii, ... ibique judices eumdem electum accipientes, ducunt per palatium uſque ad baſilicam ſancti Sylveſtri.

Ibid. Ubi ventum eſt ad baſilicam, ſuper cujus arcum, qui ſuſtentatur duabus columnis porphyriciis, eſt imago Salvatoris, quæ a quodam Judæo percuſſa olim in fronte ſanguinem emiſit, ſicut hodie cernitur; Idem electus ſedet ad dexteram in ſede porphyrica, & prior baſilicæ ſancti Laurentii de palatio dat ei ferulam, ſignum regiminis & correctionis, & claves ipſius baſilicæ, & ſacri Lateranenſis palatii: quia ſpecialiter beato Petro principi Apoſtolorum data eſt poteſtas claudendi & aperiendi, ligandi atque ſolvendi, & per ipſum Apoſtolum omnibus Romanis Pontificibus. Pontifex cum ferula & clavibus accedit ad alteram ſedem ſimilem e porphyro, ibique reddit priori ferulam & claves, & dum aliquantula mora quieſcit, cingitur ab eodem priore zona rubea de ſerico, ex qua dependet burſa purpurea, in qua ſunt duodecim ſigilla pretioſiorum lapidum, & muſcus:

CHRISTI AN.1191. ſeus: electus in illis duebus ſedibus ſic ſedere debet, ac ſic videatur inter duos lectulos jacere, id eſt, eccumbat inter principis Apoſtolorum Petri primetum, & Peuli doctoris gentium prædicarionem. In zooa notatur continentia ceſtitatis, in burſe geaophyleeium, quo pauperes Chriſti nutriantur & viduæ: duodecim ſigillis duodecim Apoſtolorum poteſtes deſignatur: muſeus includitur ob virtutis odorem, ut ait Apoſtolus, Chriſti bunus odor ſumus. In eadem ſede electus, recipit omnes officieles palatii ad pedes, & poſtce ad oſculum. Dein ſedens ibidem recipit de manu Camerarii denarios argenteos, quos projicit ſuper populum: & hoc facit ter, dicendo, diſperſit, dedit paupetibus, juſtitia ejus menet in ſæculum ſæculi. His perectis ducitur per porticum ſub iconas SS. Petri & Peuli Apoſtolotum, & intret baſilicam ſancti Laurentii, in que poſtquam peregit prolixam ante proprium altere orationem, pergit ad pelelem cameram, ubi cum pro ſua voluntate pauſavit, vadit ad menſam.

Ibid. Poſt hæc proxima die Dominice electus cum omnibus ordinibus ſacri paletii, & nobilibus Romanis vadit ad eccleſiem B. Petri, ubi ad eltare mejus, prout in ordine continetur, ab epiſcopo Oſtienſi ſpecialiter, & eliis epiſcopis de curia conſecretur. Hoc addito: Quod ſi forte epiſcopus Oſtienſis præſens non fuerit, erchipresbyter Oſtienſis, ſeu Veliternus inteſſe debet conſecretioni. Conſecretione facta, prior ſencti Laurentii ſecri palatii ponit pallium ſuper altare, quod ipſe prior propria manu debet parare, & ſtatim archidiaconus cum ſecundo diecono dant in manu Pontificis, & ſolus erchidiaconus dicit Pontifici: accipe pallium, plenitudinem ſcilicet peſtoralis officii, ed honorem omnipotentis Dei, & glorioſiſſimæ Virginis ejus genitricis, & beatorum Apoſtolurum Petri & Peuli: ſtetimque ipſe archidracoous cum priore baſilicario eptet ipſum pallium ſuper Pontificem, & iotromiſſis ſpinulis aureis tribus, ante & retro, & ſiniſtro latere, in capite quarum ſunt tres hyecinthini lapides: ſic ornatos accedit Pontifex ad altare, & celebrat honorifice Miſſem. Notandum quod laudes ab archidiacono cum eerdioelibus, & ſubdieconis, & ſcriniariis epiſtola latina cum græce, & Evangelium latinum cum græco, & omnes aliæ ſolemnitates tunc fiunt. Miſſe autem celebrata revertitur ad pelatium Lateraoeoſe, coronetus, cum proceſſione & honore ereuum, repræſentetione legis e Judæis, & thuribulorum e clericis Romenis, jactibus numero determinatis.

A Ceocio non eſſe compoſitum hunc ordinem, eooſtat ex his ejus verbis ſupra reletis, " ut in ordine continetur. „ Sed entiquum, reſectis quæ muſate ſuerant, & additis, quæ de novo fuerent inſtitute, conſuetis tunc ritibus adoptavit. In libro enim diurno Romanorum Pontificum, quem edidit Pater Garnerius, refertur fidei profeſſio, quam ante conſecrationem emittebat electus Pontifex, cujus hic nulle fit mentio: quandonam veto, & quibus de eauſis omiſſa fuerit, incompertum eſt. Secundo, Cencius dicit electiooem fieri a cerdinalibus, quem conſtat uſque ad medium hujuſce ſæculi factam e clero Romeno & populo, præſentibus epiſcopis ſuffraganeis, qui eam confirmabant. Sed cum cardinales epiſcopi ſiot etiam Romanæ Metropolis ſuffragenei, & alii cardinales ſint pars Romani cleri præcipua, electio etiem nunc fit a clero & epiſcopis Romaoæ Eccleſiæ; populus eacluſus eſt, ſed jus ſuffragii nuſquam habuiſſe videtur; tantum de moribus ſerebet teſtimonium, electoreſque dabant operem, ne inviſum populo eligerent. Tertio ait eam fieri a mejore & meliore perre cardinelium: juxta decretum Alexendri III. in ſyoodo Lateranenſi, " Si quis a paocioribus, quam a duabus tertiis partibus fuerit electus ad Apoſtolatus officium, niſi major concordia interceſſerit, nullatenus aſſumatur. „

XXXI. Philippus Fraocorum rex menſe Martio
Roger. ejuſdem anni nevigevit in Pelæſtinam, & vigilia Peſchæ Accoo applicuit, & cum ſummo gaudio eb exercitu varierum netionum, qoi jam a biennio eam urbem obſidebat, receptus eſt: brevique machinis
Polyd. ſuis magnam muri partem dejecit, ita ut facile ir-
Verg.l.14. rumpens eam expugnere potuiſſet; ſed Aoglorum regis adventum expectare voluit. Richardus autem rex die decima Aprilis ſolvens e Sicilia tempeſtate dejectus in Cyprum, eum ab inſulanis portu prohiberetur, vi ingreſſus, Iſaacium Comnenum, qui edverſus Iſaacium Angelum rebellans hanc inſulam occupavet, cepit, & cum theſeuris aſportavit a inſulamque CHRISTI ſibi ſubjugatam megno firmavit præſidio. Inde digreſ- AN.1191. ſus Ptolemaidem, ſeu Achonem, in caſtra Chriſtienorum venit. Poſt aliquas inter ipſum & Philippum regem altereetiones circa obſidionem, Sarraceni, cum Godefr. jem reſiſtere non poſſent, die decima tertie Julii de- monach. ditionem fecerunt, his conditionibus; ut incolumes annal. in deditionem Chriſtienorum venirent, & nuncios ad Saladinum mitterent, ut Crucem ſenctam reſtitueret, & duo millia Chriſtienorum libertati reſtitueret. Ptolemaide recepte, Philippus rea civium partem, quæ ſibi obtigerat, commutet cum ceptivis Chriſtienis; Richardus ſnorum captivorum ſeptem millie, quia Crux Dominica non reddebatur, interemit. Saladinus elies urbes ad reſiſtendum minus idoneas Polyd. mœnibus oudavit. Jemque de relinquende Hieroſo- Verg. lyma conſilia agitabet, ut ſic pacem redimeret: ſed hiſt.l.14. audita Philippi & Richardi diſcordia, qui ex æmuletione circe bellicas expeditiones diſſentiebant, io ee retinenda perſeveravit.

Rigold. de geſt. Philip. reg. Philippus Frencorum rex morbo leborabat, præterea tegem Angliæ ſuſpectum habebat. Itaque re eum ſuis communicata, Burguodiæ ducem exercitui ſuo præfecit, eique magna argenti & victuelium copiam reliquit, ipſe cum tribus galeis in Gelliam reverſus eſt. Romem pertranſiens voti ſui ebſolutionem a Pepe eccepit, peregrinationis enim tempus non impleverat.

CHRISTI AN.1192. *Ordinis Teutonici initium.* Ordo frettum beatæ Meriæ Tentonicorum in obſidione Ptolemaidis per quoſdam cives Bremenſes & Lubicenſes ſumſit eaordium. Hi cum viderent plures in eaercitu Chriſtiaoorum infirmos peuperes inopia perire, miſericordia moti ſunt, & ſe juramento ſimul pro Chriſti amore conſtrinxeruot, quod pauperibus deinceps pro viribus perpetuo ſervirent. Et primo, votum eſequentes, infirmis & peuperibus peregrinis ſub pepilionibus neceſſeria ponebrot. Poſtee parvem eccleſiam in urbe Ptolemaide in honorem beetæ Meriæ ſemper Virginis dedicarunt, unde fratres beatæ Mariæ Virginis Teutonici ſunt noncupati. Juxta eamdem eccleſiam domos pro infirmis neceſſarias in modum hoſpitalis ædificerunt: ubi magnam multitudinem ægrotantium pauperum ſuſcipiebant. Horum devotionem & ſanctum in pauperes miniſterium oobiles cernentes & divites mulres eis eleemoſyna in ſuſtentetionem ægrotantium contulerunt. Imprimis moriturs res ſues, vel magnem earum pertem huic ſancto miniſterio legeverunt: ſic brevi tempore facti ſunt divites, eiſque plures ſe edjunxere: & plures in diverſis Syriæ locis domus in ſuſtentetionem infirmorum pauperum conſtructæ ſunt . . . Joann. Obtinuerunt etiam euailio Friderici ducis Sueviæ e Naucler. Cœleſtino Pepa, cooperante ad hoc Henrico rege tom. 2. Germanorum, ordinem ilum ſub titulo hoſpitelis beatæ Meriæ Virginis domus Teutonicorum in Jeruſalem confirmari: enno milleſimo centeſimo nonegeſimo ſecundo Papa milites veſte elbs & eruce oigra donavit, ſubjecitque regulæ ſancti Auguſtini. Ex eo tempore cœpit habere megiſtrum ordinis generalem proſapie nobilem; primus fuit Heoricus Walpot. Ceoſiri ſunt ſub eodem ordine viri nobiles Germani, qui digne genere ſuo edidere ſecinora. Poſtmodum eidem ordini unitus fuit ordo Enſiferorum in Germania adverſus Livones infideles aliaſque gentes barbaras inſtitutus. Heraelio patriarcha Hieroſolymitano in Ptolemaidis obſidione defuncto, Albertos Petri Eremitæ, qui belli ſacri author Urbano II. Pontifici fuit, pronepos, ex epiſcopo Bethlehemitano patriareha Hieroſolymitanus a Cœleſtino Papa conſtituitur.

Iiſdem rempotibus Conradum comitem Montiſer- Polyd. retenſem, & Hieroſolymorum regem titularem, Verg.l.14. Tyri in ſoro cum peucis ambulantem interfecerunt Nang. duo ſicarii, qui in ejus obſequio ſub ſchemate mili- Chron. tantium aliqosmdiu fuerant; patrandi ſceleris opportunitatem ceptantes; ex fuge retracti, exquiſitiſſimiſqoe cruciatibus affecti, confeſſi ſunt, ſtatuiſſe ſe omnibus Latinorum ducibus pariter necem machinari. Henricus Campeniæ comes Iſabellam Sybillæ regiuæ defunctæ ſororem duxit in matrimonium, itaque dictus eſt rex Hieroſolymitanus. Richardus rex Angliæ Joppen inſtauravit, eoque Chriſtianorum coloniem deduxit; & cum Odone Burguadiæ duce, profectus eſt ad Hieroſolymam expugoaodem. Saladinus die ſeptimo Septembris, io itinere prope Aſſurum poſtremum agmen adoritur: Pugoetum a meridie uſque ad ſolis occaſum: hoſtis tandem non ſine

CHRISTI AN. 1192.

magno Chriſtianorum incommodo victus Bethleem ſe recepit, ut commeatus interciperet. Quapropter Henricus Aſcalonem in hyberna conceſſit, quamvis Cœleſtinus Papa miſſis ad eum pecuniis vehementer urgeret Hieroſolymæ obſidionem. Illud conſilium rei Chriſtianæ vehementer nocuit, ita ut ſemel inclinata,

Roger. Hoved.

nulla ope reſtitui potuerit. Nam vires noſtrorum paulatim diminutæ ſunt, aliis ac aliis copiis maritimis dilabentibus. Richardus ſerius agnita culpa de redito cogitavit. Itaque Garnerio Claræ vallenſi abbati ſcribens, poſt exaggeratas ſuas victorias, hæc ſubjicit. Pecuniam noſtram & vires exhauſimus: fraternitati veſtræ notificamus, quod ultra ſolemnitatem Paſchalem in partibus Syriæ nequaquam poterimus commorari. Dux Burgundiæ cum Francigenis, aliique comites & barones remeabunt. Hinc eum hortatur, ſua prædicatione alios principes inducat, ut novum pro Palæſtinæ defenſione mittant auxilium. Datum Jaffæ Kalendis Octobris.

Roger.

XXXII. Interim Angliæ ſtatus turbatus eſt a regis Richardi fratribus, Joanne comite Moretonii, & Gaufredo archiepiſcopo Eboracenſi, quos in Normannia reliquerat, juramentoque adſtrinxerat, ne in re-

Gervaſ.

gnum Angliæ tranſirent, vel aliquid innovarent. Gaufredus tamen, poſtquam ex conceſſione Papæ a Bartholomæo Turonenſi ejuſque ſuffraganeis conſecratus eſt Eboracenſis archiepiſcopus, tranſfretavit in Angliam. Guillelmus Elienſis epiſcopus & regni magnus Juſtitiarius eum in portu Duri ignominioſe in carcerem trahi juſſit: quæ res multorum odium in ipſum concitavit. Jam multi querelas adverſus eum Regi detulerant, qui Guillelmum Rotomagenſem cum literis miſerat, præcipiens ut communibus conſiliis regnum adminiſtrarent. Joannes comes Gaufredum relaxari minis obtinuit: initaque ſocietate cum ipſo & Rotomagenſi archiepiſcopo, reliquos epiſcopos & optimates convocat, qui ſuperbiam Elienſis non ferentes, eum a regimine removerunt: interceptumque, dum habitu muliebri fugeret, dimiſerunt, intervenientibus epiſcopis. Ille tranſivit in Galliam, & apud Papam accuſavit adverſarios, qui viciſſim famoſum libellum adverſus eum publicarunt: illius author fuit Hugo Conventreoſis epiſcopus, tot turbarum incentor, qui ejus adminiſtrationem, depoſitionem, & fugam calumnioſe deſcribit.

Cœleſt. P. ep. 1.

Hæc ubi cognovit Cœleſtinus Papa, has ad epiſcopos Angliæ literas dedit: "Cum dilectus in Chriſto filius noſter Richardus illuſtris rex Anglorum ... ſuſcepto ſigno crucis, tutelæ regni ſui curas .... ſub apoſtolica protectione dimiſerit: ſtatum regni ſui ac jura & honorem ipſius tanto majori ſtudio conſervare volumus & debemus, quanto de noſtra protectione confiſus, majoribus periculis perſonam ſuam expoſuit ... Cum igitur quædam tam contra regnum ipſum, quam contra venerabilem patrem veſtrum Willelmum Elienſem epiſcopum, Apoſtolicæ ſedis legatum, cui regnum tradidit gubernandum, per Joannem comitem Moretonii, & per quoſdam alios accepimus attentata .... eidem præſumptioni tanto majorius duximus occurrendum, quanto ex mora ipſa jam dicto Regi, & terræ Hieroſolymitanæ gravius detrimentum, ac nobis major inde poſſet ignominia provenire. Proinde univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, & in virtute obedientiæ præcipimus, quatenus ſi memoratus comes, vel alius jam in dictum epiſcopum manus violentas injicere, vel eum capere, vel juramentum quodlibet ab eo per violentiam extorquere, ſeu eum in captione tenere, ſeu ſtatum regni a ſeveritate Regis in receſſu ſuo diſpoſitum aliquatenus immutare præſumpſerit: omni occaſione, vel ſimultate poſtpoſita, convenientes in unum, prædictum comitem, & omnes antedictæ præſumptionis conſiliarios, authores, complices, & fautores, accenſis candelis, & pulſatis campanis, omni appellatione, & excuſatione, nec non & perſonarum acceptione, poſtpoſitis, publice nuncietis vinculo excommunicationis adſtrictos: & tamdiu faciatis ſic excommunicatos ab omnibus arctius evitari, nec non & in terris illorum, & in aliis, quas invaſerint, præter pœnitentias, & parvulorum baptiſmata, divina penitus ſine appellationis obſtaculo prohibeatis celebrari officia, donec jam dicto legato tam a captione, quam a juramento, penitus abſoluto, & regno ipſo in ſtatum a prænominato Rege in receſſu ſuo diſpoſitum reformato, cum teſtimoniis literarum ipſius legati, & veſtrarum pariter ad ſedem Apoſtolicam veniant abſolvendi."

Datum Laterani quarto Nonas Decembris. Elienſis has literas direxit ad S. Hugonem Lincolnenſem epiſcopum, ut mandarentur executioni: nullus tamen earum fuit effectus; non enim eum pro legato, neque Regis cancellario habebant: quaſi id ab eorum penderet arbitrio.

CHRISTI AN. 1192.
Roger.

Joann. Bromt. Chron. p. 1231.

Interim clerici, quos Rotomagenſis archiepiſcopus Romam miſerat, de rebus a ſe geſtis ſic reſcripſerunt ... "Spoliati a latronibus die tertia Februarii Romam venimus; ibi invenimus cancellarii clericos gaudentes, pleno legationis officio impetrato: expectabant jam bullatas illius literas. Dominum Papam ex toto pronum invenimus, ut partes cancellarii tueretur ... Verum ad noſtram inſtantiam literæ legationis ſunt retentæ ... Impetrata demum licentia, coram Domino Papa & cardinalibus literas propoſuimus a vobis, & epiſcopis, & prælatis, & juſtitiariis Angliæ. Quibus cum reſponderent Elienſes nuncii, Papa contra vos plurima indignanter proponebat, ſæpius affirmans: Scimus quod illuſtris rex Anglorum, Elienſi epiſcopo regni ſui totius adminiſtrationem reliquit, nec aliquem ei adhibuit minorem vel majorem. Literas Domini regis ſuper eo vidimus, revocantes aut contrarias non vidimus, nec videmus, nec earum tranſcriptum ſigillis appoſitis & authenticis conſignatas .... Literæ, quas vos portaſtis, ſunt eorum, qui cancellarium expulerunt ... Ad preces Regis legationem indulſimus Elienſi; ab homine, quem tantum dilexerat, Regem tam ſubito tantam gratiam revocaſſe, vix credere poſſumus, niſi literas ejus & ſigillum regium viderimus .... & legationem Elienſis, quam Regi dedimus, nec ſuſpendere poſſumus nec auferre. Demum inſtitit, quod antea in ejus favorem omnes Angliæ epiſcopi ſcripſiſſent, & nullus adverſus eum querelam miſerit ... ſed & multum contra vos facere videbatur, quod dominus Rex in receſſione ſua, ſupplicavit pro vobis ut in Normanniæ partibus, & cæteris traſmarinis vobis legatio confirmaretur. Unde prima facie nemini videbatur, quod regiæ eſſet voluntatis, vos in Angliæ partibus adminiſtrationem habere: eum & Angliæ tutelam gerere, & legationis officium in Normannia exercere, uni & eidem homini nec promptum nec facile videbatur ... Ad quæ cum reſponſiones idoneas haberemus, tamen Papæ favor in partem contrariam vertebatur. Verumtamen dubitare coactus ..... Cardinalibus congregatis ſingulorum conſilia requiſivit, & ſequentem ſententiam protulit. Cancellarium a noſtra denunciatione abſolvit, & ſententiam Elienſis epiſcopi, quam in vos tulerat ... nullam fuiſſe judicavit ... Ejus legationem protulit exequendam ſub hac exceptione adjuncta, quod ipſe interdictum, vel ſuſpenſionis, vel excommunicationis ſententiam proferendi in vos, vel in decanum Rotomagenſem, vel epiſcopos Angliæ, vel juſtitiarios, vel magnates, nullam habeat poteſtatem ... Perſonas venerabiles in veſtris partibus providebit, quibus mediantibus, inter vos & cancellarium poſſit pax & concordia reformari."

Ibid.
Legatio in Normann.

Cœleſtinus Papa eodem anno milleſimo centeſimo nonageſimo ſecundo duos cardinales legatos a latere miſit in Normanniam, ſcilicet Octavianum Oſtienſem epiſcopum, & Joannem abbatem de Foſſa, ad prædictam litem dirimendam, quos Giſortium advenientes milites caſtelli, juſſu Seneſcalli Normanniæ, recipere noluerunt, dicentes necdum rediiſſe Regem, qui ditiones ſuas omnes ſub protectione domini Papæ poſuerit, nec aliquem legatum recipere præceperit. Cardinales ſe veniſſe reſponderunt, ut populis pacem darent. Sed milites illos retroire gladiis & fuſtibus coegerunt. Octavianus cardinalis rediens interdicti ſententiam in Normanniam tulit, & excommunicavit Seneſcallum, & ejus complices. Joannes abbas Angliæ regem diligens in Normanniam ſententiam dare noluit. Unde rex Franciæ iratus eum a regno ſuo fugavit. Quod cum Eleonoræ reginæ, & Joanni comiti, & Rotomagenſi archiepiſcopo nunciatum fuiſſet, Hugonem Dunelmi epiſcopum ad legatos miſerunt, ut Oſtienſis ſuam revocaret ſententiam, & legati honorifice tractarentur. Hic cum veniſſet Pariſios, legatos mitigavit, & Octavianus ſuam ſententiam revocavit, ſi tamen Seneſcallus cum ſuis eis ſatisfaceret, & illos ſaltem ut advenas Rotomagum ire permitteret: quod cum Seneſcallus concedere noluiſſet, quia ſine licentia Regis venerant; Octavianus ſuam confirmavit ſententiam. Sed Papa eam relaxavit, & a

lega-

Digitized by Google

Christi An. 1192. legatis relaxari fecit, & præcepit, ne intrarent in Normanniam.

Cantuarienſis ſedes tunc vacabat; Balduinus archiepiſcopus in Palæſtina diem extremum obierat. Sexdecim ejus tractatus de diverſis argumentis editi ſunt: qui nec rerum utilitate, nec dictorum lepore placent. Monachi ei ſubſtituerant Renaldum, Bathenſem epiſcopum, cui Papa conceſſit pallium. Sed non multo poſt in gravem morbum incidit, poſitus in extremis ſumpſit habitum monachalem, & die vigeſima ſexta Decembris mortuus eſt.

Ægid. de epiſc. Leod. *S. Albertus Leodicenſis epiſcopus.* XXXIII. Radulphus Leodienſis epiſcopus e Palæſtina rediens, non procul a patria veneno vitam finiit. Capitulum circa ſucceſſorem diviſum eſt. Quidam Albertum primum archidiaconum, & Henrici ducis Lovanienſis fratrem elegere: Alii vero alium Albertum pariter archidiaconum, & fratrem comitis Retelienſis, virum illiteratum, & ſola nobilitate ſpectabilem. Henricus Imperator electionem ad ſe devolutam ratus propter diviſionem, Lothario Bonnenſis eccleſiæ præpoſito regalium inveſtituram dedit, qui Leodium veniens hanc ſedem occupavit. Canonici Papam appellarunt, contendentes electionem Alberti Lovanienſis eſſe canonicam. Albertus ipſe aſſumpto ſervili habitu Romam inter maxima pericula pervenit, circa feſta paſchalia: Imperatoris enim milites vias intercludebant. Papa non ſine lacrymis eum ſic veſtitum amplexus eſt, ejuſque electionem, quam fuiſſe canonicam probavit, confirmavit, eumque cardinalem creavit, ac diaconum conſecravit: omneſque bullas ei neceſſarias gratis largitus eſt, indulſitque ut epiſcopalem conſecrationem a Guillelmo Remenſi archiepiſcopo reciperet, ſi Bruno Colonienſis hanc ei metu Imperatoris denegaret.

Albertum Remos advenientem honorifice ſuſcepit Guillelmus, & die vigeſima Septembris eum presbyterum, Dominica ſequenti epiſcopum ordinavit. Imperator timens ne dux Lovanienſis junctis ſibi fraternis viribus Imperii rebus ſe contra ipſum immiſceret, Leodium venerat, ut Alberti fautores perderet; ſed a belli conciliis abhorrens Albertus, avunculo ſuadenti, ut jus ſuum armis defenderet, reſpondit, ſe non aliter quam patientia, & humilitate pugnaturum adverſus Imperatorem. Poſt aliquot dies Remos advenere tres equites Teutonici, & quatuor armigeri, ſe ob quoddam jurgium expulſos ab Imperatore ſimulantes, quos benigne ſuſcipiens Albertus etiam ad menſam admiſit. Illi die vigeſima quarta
2. Nov. Novembris tandem nacti occaſionem deambulationis Albertum extra muros civitatis eductum interficiunt, ac tredecim confoſſum vulneribus relinquunt, & celerrime fugientes redeunt ad Imperatorem, qui eos benigne ſuſcepit. Alberti ſic meminit Romanum Martyrologium. " Rhemis, paſſio ſancti Alberti epiſcopi Leodienſis, & martyris, qui pro tuenda eccleſiaſtica libertate necatus eſt. „ Anno
Marlot. milleſimo ſexcenteſimo duodecimo Albertus, & Iſabella Archiduces Auſtriæ, conſentiente Ludovico XIII. Franciæ rege, S. Alberti corpus a Ludovico cardinali de Guiſia archiepiſcopo Remenſi, & capitulo ejuſdem urbis obtinuere: repertum eſt integrum in ſarcophago lapideo, & Bruxellas dum transfertur, honor ſanctis reliquiis debitus ubique exhibetur; piiſſimus Princeps illud in ſuis humeris in Carmelitarum eccleſiam a ſe conſtructam deportavit.

Richardus Angliæ rex captivus in German. Reicherſ. Chron. XXXIV. Richardus Anglorum rex exacta hyeme in montanis, Aſcalonem magnis ſumptibus inſtauravit, ſed certior factus quatenus regnum ſuum motibus agitaretur, pactis cum Saladino in triennium induciis, Cyprum Guidoni olim Hieroſolymorum regi vendidit, & navibus conſcenſis in patriam properabat; correptus magna tempeſtate, ſolus cum nave ſua projectus eſt in partes vicinas Aquilejenſibus. Hic ab incolis rebus omnibus ſpoliatus, occiſis etiam vel captis ejus hominibus, ipſe cum paucis evadens, per partes Karentiæ, neſciens quo iret, terram ducis Auſtriæ ingreſſus eſt. Dux de ejus adventu admonitus, ſtatim miſit, qui eum inquirerent. Inventus eſt Rex apud Viennam occultans ſe in tugurio cujuſdam pauperis, & cibos propriis manibus ſibi, & ſociis ſuis præparans. Comprehenſum dux tradidit hominibus ſuis cuſtodiendum. Richardus in obſidione Ptolemaidis ducem graviter offenderat, ejus vexilla dejici, & in luto conculcari, quæ primus in urbis mœniis erexerat, præcipiens. Captus Rex eſt die vigeſima menſis Decembris anni milleſimi centeſimi nonageſimi ſecundi, & Imperatori Henrico traditus, qui captivum detinuit: Eleonora Richardi mater, & Walterus Rotomagenſis archiepiſcopus, aliique Angliæ epiſcopi pluribus literis apud Papam inſtitere, ut cenſuris eccleſiaſticis procuraret libertatem Regis, qui e ſacro bello rediens,
Pet. Bleſ. ep. 144. 145. & 146. & ſub ſedis Apoſtolicæ protectione conſtitutus, captivus non ſine gravi ejus injuria detinebatur: Quin & Regina Papam gravius objurgavit, quaſi nulla ſpe lucri allectus honorem Eccleſiæ, & ſalutem populorum negligeret. Papa reſcripſit, quod Imperator ejuſque regnum anathemati ſubjacerent, niſi rex Angliæ citius liberaretur: uti & rex Franciæ, & ejus regnum niſi a perſecutione illius deſiſteret. Richardus nihilominus per decem menſes in captivitate permanſit. Philippus enim Francorum rex hortabatur Imperatorem, ne eum dimitteret, & quædam Normanniæ oppida jam expugnaverat. Richardus Reginæ matri ſuæ ſcripſit, ut convocatis Cantuarienſis eccleſiæ ſuffraganeis, & monachis, daret operam, ut Hubertus Sareſberienſis epiſcopus ad eam ſedem vacantem promoveretur. Hubertus electus monachi habitum ſumpſit, ut Cantuarienſes monachos ſibi conciliaret, & pallium a Papa recepit, anno milleſimo centeſimo nonageſimo tertio. Christi An. 1193.

Philippi regis divortium cum Ingeb. Ducheſ. tom. 5. p. 753. Rigord. XXXV. Philippus Auguſtus, Francorum rex, defuncta prima uxore Eliſabetha, Balduini Hannoniæ comitis filia, & nepte Philippi Flandriæ comitis, Ingeburgem Canuti Danorum regis ſororem expetiit conjugem, & miſit Stephanum Noviomenſem epiſcopum cum regio apparatu, qui eam adduceret. Rex frater ejus poſt ſuſceptas ſufficientes cautiones de ipſa ſuſcipienda in conjugem, eam tranſmiſit cum idoneo comitatu. Per mare tranſvecta pervenit Ambianum, ubi Franciæ rex ejus præſtolabatur adventum, & dilationis impatiens ipſa die eam ſibi deſponſavit. Et congregatis principibus eccleſiaſticis, & ſæcularibus, ſequenti die decimo quinto Auguſti, anni milleſimi centeſimi nonageſimi tertii, per manum Guillelmi Remenſis archiepiſcopi fecit eam ſecum ſolemniter coronari. Sed inter ipſa coronationis ſolemnia ſuggerente diabolo, ad aſpectum illius cœpit vehementer exhorreſcere, tremere, ac pallere, ut vix ſuſtinere poſſet finem ſolemnitatis inceptæ. Ejus tamen virtutem, & pulchritudinem eximiam commendant hiſtorici. Statim motum eſt verbum celebrandi divortii propter affinitatis obſtaculum, quod inter eos exiſtere quidam muſſitabant, dicentes, quod primam Regis uxorem contingeret in quarto vel quinto conſanguinitatis gradu. Aliquantulum dilatum eſt. Interea Regi ſuggeſtum ut ad illam accederet, ſi forſitan affectu mutato cognoſcere poſſet. Rex monitis deferens apud Foſſatum prope Pariſios thorum ejus ingreſſus eſt. Poſt paululum ab illa receſſit, in tantum habens illam exoſam, ut vix ſuſtineret coram ſe de illa fieri mentionem.
Aquiac. chron. Aſſerebat Regina, quod Rex illam carnaliter cognoviſſet; Rex negabat, dicens, quod non potuerit. Et octogeſimo ſecundo die poſt nuptias, apud Compendium cum ſuis epiſcopis, & baronibus colloquium habuit, & quidam conſurgentes, conſanguinitatem
Ducheſn. inter Ingeburgem, & Elizabellam primam Regis uxorem juraverunt, & Remenſis archiepiſcopus ſententiam divortii promulgavit, quæ cum Reginæ per quemdam exponeretur interpretem, illa ultra quam dici poteſt admirans, & flens exclamavit: Mala Francia, mala Francia: & adjecit, Roma, Roma, non enim aliter noverat Gallicis verbis, animi ſui exprimere ſententiam, aut ſedem Apoſtolicam appellare. Rex ad parentes redire nolentem in quodam cœnobio monialium in Flandria fecit extra regni limites utcumque deponi: illa malens continentiam conjugalem cum orationibus toto vitæ ſuæ tempore ſervare, quam alteri juncta, prima matrimonii fœdera maculare; ibi, ut refert Stephanus Tornacenſis epiſcopus, rebus etiam ad victum neceſſariis deſtituta, in lacrymis, & orationibus continuis vitam agebat.

Roger. Hoved. Rigord. *Richard. rex liberatur.* XXXVI. Richardus Anglorum rex, pro cujus detentione magnam pecuniam Franciæ rex, & Joannes comes obtulerant Imperatori, pridie Nonas Februarii anni milleſimi centeſimi nonageſimi quarti, perſolutis centum millibus marcarum argenti, & datis obſidibus pro aliis totidem millibus, liber dimiſſus mari trajecit in Angliam, ubi rurſus ab Huberto Cantuarienſi epiſcopo Rex Dominica poſt Paſcha coronatus eſt.

Cœleſtin. P. epiſt. 5. Circa idem tempus plures Cantuarienſis eccleſiæ

CHRISTI AN. 1194.

Gaufridus Eboracenſ. accuſatur.

canoniei & abbatca Præmonſtratenſis ordinis apud Papam accuſarunt Gaufridum Eboracenſem archiepiſcopum, quod ſacramenta injuncti ſibi officii vilipendens, venatione, aucupio, & aliis militaribus euris ioutiliter occupatus, ordinationi clericorum, eccleſiarum dedicationibus, aut ſynodis celebrandis, nec manum nec operam poſt ſui promotionem adhibuerit, nec abbatem aliquem benedixerit, licet tsm contra clericos, quam abbates ad maledicendum & excommumcandum linguam conſucverit juxta motum proprium iodiſcrete relaxare. Libertates eccleſiæ ſuæ ac conſuetudioes approbataa evacuaverit & ſubverterit, appellationes ad Romanæ ſedis injuriam reduxerit in contemptum, & plures appellantes in carcerem conjecerit, vel honoribus & beneficiis ſpoliaverit, vel excommunicatiooi ſubjecerit, ejuſdem ſedis privilegia vel judicia contempſerit .... Præterea majorem eccleſiam cum multitudine armatorum aggrediens, fores capituli per violentiam confringi, & aſportari fecerit bona canonicorum, & aliorum plurium, qui res ſuas in eccleſia depoſuerant, per violentiam detinnerit .... Adjecerunt etiam quod frequenter, cum donarer eccleſism, aut eam ſcinderet per partes contra ſtatuta eccleſiæ canonica, aut in ea novam & indebitam retinerer penſionem: & quam plures excommuaicatos vel ſuſpenſos aon niſi pecunia interveniente abſolveret.

Ibid. Papa his auditis ad S. Hugonem Lincolnienſem epiſcopum literas dedit, quibus ei injunxit: nt ad Eboracenſem eccleſiam accedens, convocatis abbatibus & prioribus, & aliis perſonis eccleſiaſticis, diligentius inquireret, utrum veræ eſſent ejuſmodi accuſationes; & depoſitionum atteſtationes ſub ſigillo ſuo incluſas Romam trsnſmitteret, aſſignaretque partibus terminum competentem, quo accederent ad judicium Sedis Apoſtolicæ. Si vero accuſatores deficerent, & fama publica eſſet contra ipſum, ci purgationem cum tribus epiſcopis, & totidem abbstibus, ſublato appellationis obſtaculo, indicaret, in qua ſi forte deficeret, ipſum ab archiepiſcopali officio & adminiſtratione ſuſpenſum Apoſtolico conſpectui faceret præſeotari; ſi vero idem archiepiſcopus aliquid contra ſuos accuſatores proponeret, illud ad ſe ſub ſigillo ſuo mitteret ioclaſum. Demum ſi priuſqusm ejus citatio ad eum perveniret, Eboracenſis appellsviſſet, vel iter arripuiſſet ad ſedem Apoſtolicam, ei terminum trium menſium ſtstueret, iofra quem ſe Papæ præſcatsret. Quod ſi non feciſſet, eum ab omni pontificali officio, & archiepiſcopatus adminiſtratione denunciaret, remota appellatione, ſuſpenſum. Datum Romæ ſexto Idus Junii anno milleſimo centeſimo nonsgeſimo quarto.

Roger. S. Hugo Lincolnienſis cum duobus collegis Eboracum veniens, convocatis abbatibus & univerſo clero Papæ mandsta prælegit. Eboracenſes clerici, cum Papam appellaſſe, & Romam profectum eſſe reſpoonderunt. Itaque S. Hugo factas informationes ad Papam tranſmiſit, & ſtatuit ut archiepiſcopus & ejus accuſstores prima die menſis Junii, anni milleſimi centeſimi nonageſimi quinti, judicio Papæ ſe ſiſterent.

Girald. Cambr. in Anglia ſacr. part. 2. c. 6.

S. Hugonis virtutes.

Sancti Hugonis eximia ſanctitas, integritas, conſtantia, fortitudo, vigilantia paſtoralis, plurimum ab hiſtoricis celebrantur: perſonas egregiss, literatura & honeſtate præclaras, diligeotiſſime conquiſitss, fideles eccleſiæ ſuæ columnas erexit: cupiditstis & ambitionis omnis expers ab omni munere, ſubjectorum gravsmine, & exactione msnus excutiens, adeo ſimoniæ laqueos, quibus cuncti fere majores irretiebantur, exhorruit, ut forte oblata plerumque donaria, ne ſiniſtræ ſuſpicionis ulla ſuboriri nota valeret, ex conſuetudine recuſaret. Eccleſiæ jurium fortis defenſor extitit. Richsrdus rex adverſus Franciæ regem bellum gerit, eique adhæſit alter epiſcopus. Hubertus Cantuarienſis epiſcopus rem Regi detulit.

Roger. Rex iratus uni ex aulicis dixit. Tibi præcipio, ut Hugonem cum adhærente ei epiſcopo penitus extirpare feſtines. Alter epiſcopus ejectus eſt, & bona ejus fiſco addicta ſunt: vixque perpetuam regiæ voluntati promittens obedientiam reſtitutus eſt. Hugo vero videns appropinquaotes milites juſſit, ut pulſatis campanis, ia omnibus parochiis denunciarentur excommunicati. Illi divinitus territi diſceſſere. Timebant enim ne in ſatanæ poteſtatem traderentur, morteque reproba præſocati perirent, ſicut pluribus jam evenerat, quos ſanctus epiſcopus anathematе percuſſerat.

Hugo poſtea timens ne Rex in gregem ſuum ſæviret, ipſum conſtanter adit, reperit Miſſam audientem, accedit dicens, da mihi oſculum: quod cum negaret, eum fortiter trahens per clamydem, debitum extorſit, ſubridens enim Rex eum deoſculatus eſt, ſtupentibus omnibus. Rex videns ejus conſtantiam, & quod ſpreto loco epiſcopis aſſignato, juxts altare humiliter ſe ſubmiſiſſer, ut immortalem Regem liberius adoraret, eum ex animo venerari cœpit. Finita Miſſa, Regem poſt altare deductum ſic alloquitur: Quomodo ſe habet conſcieotia tua? parochiæ noſtræ es, & tremendo judici pro te rationem redditun ſumus. Cui Rex: Bene mihi conſcius ſum. At eum Hugo ſic coarguit: Numquid quotidie pauperes opprimis, exactiones graves imponere noa formidas? aliaque multa ſubjecit, quibus Rex territus veniam poſtulavit, & promiſit emendationem. Hugo poſt hæc corsm omnibus Regi dixit, quod cum paſtor eſſet, in gravsmen ovium ſuarum conſentire neutiquam debuerit. Rex non ægre tulit, & converſus ad ſuos dixit: Si omnes epiſcopi tales eſſent, nihil adverſus eos poſſent Principes. Ibid.

Hugo in Angliam reverſus, dum religioſas domos ſuæ diœceſis viſitat, venit ad abbatiam ſanctimonialium de Godelone: intrans in eccleſiam, ut oraret, vidit tumbam io medio chori ſericis pannis velatam, lampadibus & cereis circumdatam: quæſivit cujus eſſet. Dictum eſt, eſſe Roſamundæ, quæ fuerst pellex regis Henrici II. qui pro amore illius multa bona fecerat huic eccleſiæ. Epiſcopus dixit: Tollite eam hinc, quia ſcortum fuit, & ſepelite esm extra eccleſiam cum cæteris, ne Chriſtiana religio vileſcat; & ut exemplo illius cæteræ mulieres exterritæ caveant ab adulterinis concubitibus. Et factum eſt. A Romanis Pontificibus ſæpe petiit, ut ſolutus epiſcopsli cura viveret, quod numquam obtinuit: quin imo graviſſima totius provinciæ negotia ei delegarunt: ſingularem namque a Domino gstiam acceperat diſcernendi juſtum ab injuſto, ita ut eum admirarentur peritiſſimi juris conſulti. Ibid.

XXXVII. Richardus rex nuncios ad Cæleſtinum Papsm miſit poſtulans, ut ejus juſſu dux Leopoldus obſides, quos ei dederat, liberos dimitteret, & pecuniam, quam ab eo receperat, redderet. Papa ducem excommunicavit, ejuſque terram ſubjecit interdicto. Dux promiſit ſstisfactionem. Itaque Papa ſcripſit Veronenſi epiſcopo. Præcipimus, ut a duce Auſtriæ juramentum recipias, cum alia cautione, quam expedire noveris, quod mandatis noſtris .... per omnia ſine fraude parebit. Quo recepto, in ejus virtute illi præcipias, ut obſides regis Anglorum abſolvat; conditiones omnes, quas ab ipſo exegit, relaxet: & oblata ſibi per eum, & ſuos, quæ de ipſius Regis iniqua redemptione percepit, reſtituens, eoſdem obſides faciat cum ſecuritate ad propria remeare, neque amodo talia attentet. His demum rite completis & perſectis, ei & ſuis abſolutionis munus impendas, & interdictum relaxes: Duci tamen & ſuis præcipias, quod quam citius poterunt ad partes Jeroſolymitanas accedant, & tanto tempore moram in Chriſti ſervitio faciant, quanto Richardus rex in captione dignoſcitur extitiſſe. Quod ſi non obtemperaverint, ipſum & ſuos in eamdem excommunicationis ſententiam, appellatione remota, reducas. Datum Romæ, apud S. Petrum, octavo Idus Junii, pontificatus noſtri anno quarto.

Matth. Pariſ.

Auſtriæ ducis excommunic.

Radulph. de Dicet. p. 675.

Bromt. Chron. Leopoldus dux, inſtigante avaritia, hanc ſententiam ſuperbe deriſit. Sed Deus eum flagellavit, ejus urbes igne conſumptæ ſunt: Danubius inundavit terrss adjacentes, & decem hominum millia periere: ſemina frugum præ ariditate in vermes converſa ſunt, & nobiliores terræ ſuæ mortalitate percuſſi. Sed induratum eſt cor ejus; & juravit, quod Angliæ regis obſides interficeret, niſi quamprimum promiſſsm ſolveret pecuniam. Sed die vigeſima ſexta Decembris ejuſdem anni, dum in campo cum ſuis militibus luderet, equus ejus decidens, pedem ipſi cum tibiis ſic comminuit, ut oſſa hinc inde confracta rupta cute exterius prominerent. Medici ſequenti die pedem ejus denigratum invenerunt, nec remedium inveniebant. Dux igitur dolabrum apponens ſuæ tibiæ, cubiculario juſſit, ut mallei percuſſione dolabrum impelleret, itsque ſibi tibiam abſcidit. Medici medicamentis appoſitis eum ſequenti die viſitarunt, & mortem proximam ei denuntiavere. Deſperatus, accitis epiſcopis a vinculo excommunicationis abſolvi petit:

Auſtriæ dux a Deo flagellatus reſipiſcit.

Roger.

Bromt.

Re-

CHRISTI AN.1194. Reſpondent, quod nullatenus poſſit abſolvi, niſi ſub juratoria cautione, quod ſuper injuriis Richardo regi irrogatis eccleſiæ judicio ſtaret. Hac cautione præſtita munus abſolutionis promeruit: & mox præcepit regis Anglorum obſides liberari: Verum, cum ingraveſcente morbo, expiraſſet, filius patris promiſſa perficere nolebat, donec per cleri zelum conſternatus obſides relaxavit, & quatuor millia marcarum eis dedit, quas Regi reportarent: ſed propter viarum pericula hanc pecuniam non recepere.

Willel. Armoric. XXXVIII. Albertus patriarcha Hieroſolymitanus eodem anno mortuus eſt. Michael decanus Pariſienſis, vir theologus & ſanctus in patriarcham Hieroſolymorum electus eſt: ſed antequam illuc iter arriperet factus eſt archiepiſcopus Senonenſis, & Guidoni ante annum defuncto ſucceſſit. Monachus vero in Florentina diœceſi natus Hieroſolymitana ſede donatus eſt, quam per novem annos adminiſtravit. Nang. Chron. Saladinus Soldanus Damaſci menſe Martio præcedentis anni mortuus eſt. Ante mortem juſſerat, ut ſignifer ejus portans ſudarium ſuum ſuper lanceam clamaret: Rex totius Orientis, nihil amplius de ſuis omnibus ſecum Chron. Aquic. portat. Duo ejus filii & frater, regni portionem occupantes, bellum civile concitarunt, dum quiſque partem alterius armis ſibi vindicare tentat: Chriſtiani tamen quod perdiderant, recuperare non potuerunt, imo terra, quam tenebant, manſit fera habitatoribus deſtituta. Cœleſtinus his cognitis, Chriſtianos principes ad bellum ſacrum adhortatus, legatos miſit in Franciam, ubi multi crucem ſuſceperunt. Epiſcopis etiam præcepit, ut ad hanc expeditionem cogerent eos, qui aſſumpta cruce votum necdum impleverant: qui morbo, vel aliis gravioribus negotiis detinerentur, militem eo ſuis ſumptibus mitterent.

Conſtantinopoli patriarchæ pro libitu Imperatoris frequenter dejiciebantur. Nicetam Muntanum, quem Baſilio Camatero ſuffecerat Iſaacius Angelus, non multo poſt invitum expulit, cauſatus ejus ſenium & delirium. Ei Leontium monachum ſubſtituit, publice jurejurando teſtatus, a beata Dei Genitrice noctu ſibi eſſe demonſtratum. Eo tamen poſt ſeptem menſes repudiato, Doſitheum Jeroſolymorum patriarcham ad hanc ſedem transferre voluit. Hanc tranſlationem cum canones non permitterent, Theodorum Balſamonem Antiochiæ epiſcopum Græcum titularem juris conſultiſſimum aſtu circumvenit. Privatim cum eo dolorem ſimulat, quod via aliqui tanta ſede digni reperirentur: indicat ſe cogitaſſe eum ad hunc patriarchatum promovere, ſed canonibus fuiſſe deterritum. Tum rogat num forte tranſlatio locum habere poſſet? Theodorus ab omnibus approbandam affirmat. Poſtridie epiſcopos convocat Imperator, & tranſlationem literis ſuis confirmat, & Doſitheum transfert Conſtantinopolim. Primarii ſacerdotes, qui ſe deceptos videbant, obſtupefacti, cum riſum omnium ferre non poſſent, extraordinaria conventicula inſtituunt, alienæ ſedis invaſorem declarant Doſitheum, & dejiciunt. Imperator ignominiam non ferens, abrogatione ſublata, Doſitheum omnibus inviſum denuo confirmatum per ſatellites & palatinos in ſacram ædem deducit. At rurſum ejectus utramque ſedem perdidit: Georgius vero Xiphilinus magnus vaſorum cuſtos patriarcha deſignatur. Imperatores Græci, ut ex his liquet, aliquos e ſubditis ſuis deſignabant, qui patriarcharum Antiochiæ & Jeroſolymorum titulum haberent, non item Alexandriæ, ubi Melchitarum patriarcharum ſucceſſio perſeverabat, alias vero ſedes Orientis Latini jam ab octoginta annis poſſidebant.

Theodori Balſamonis opera. Theodorus Balſamon Xiphilino patriarchæ nuncupavit ſuum commentarium in Photii Nomocanonem & in canones Apoſtolorum, œcumenicorum & particularium conciliorum, & in epiſtolas canonicas SS. Gregorii & Baſilii, quod juſſu Manuelis Imperatoris & Michaelis Anchiali patriarchæ Conſtantinopoli Allat. l. 2. de conſenſ. orient. & occident. c. 13. a plutibus annis inchoaverat. In eo opere Latinam eccleſiam, quantum poteſt, infamat: maxime tamen, ut ait Allatius, execrabilia evomuit cum de patriarcharum privilegiis egit: & in reſponſionibus ad Marcum patriarcham Alexandrinum. Ut autem quivis facile intelligat, quam parum accurata fuerit ejus eruditio: Scribit: Sylveſtrum Papam a Conſtantino Imperatore primum fuiſſe deſignatum Romanum Pontificem; S. Andream a ſancto Petro conſecratum Thraciæ epiſcopum: primum concilium œcumenicum Conſtantinopolitanæ eccleſiæ conceſſiſſe veteris Romæ privilegia; Romanum Pontificem a corpore eccleſiæ fuiſſe ſegregatum, ſed quandoquidem, a

quibus, quove decreto, non indicat, ſed tanquam certum, ut alia multa ſupponit: ut legitimam, laudat donationem, quæ Romanæ Eccleſiæ facta ſub Conſtantini nomine circumferebatur, quamvis illius non meminerit Photius, licet ejus ætate non ignoraretur. CHRISTI AN.1195.

Iſaacius Angelus anno milleſimo centeſimo nonageſimo quinto, poſtquam imperaſſet annos novem & menſes octo, ab Alexio fratre Imperio & oculis privatus eſt, nondum annos quadraginta natus, & palatino carcere incluſus, nec quicquam præter vini & panis demenſum, ut homo plebejus ruri degens, accepit. Alexius Angelus gentilitio nomine repudiato, Comneni nomen aſſumpſit. Nicer.

XXXIX. Hubertum Cantuarienſem archiepiſcopum eodem anno Papa legatum ſuum in Anglia, Rex vero magnum juſtitiarium inſtituit. Ille ut legatus Eboracum venit, die undecima Junii, & cum ſolemni proceſſione ſuſceptus eſt a clero, & introductus in eccleſiam cathedralem; ſequenti die fecit teneri Aſſiſas de omnibus placitis coronæ Regiæ, ipſe vero & officiales ſui tenuerunt placita chriſtiana, id eſt, judicium de rebus eccleſiaſticis habuit. Die tertia perrexit ad abbatiam ſanctæ Mariæ Eboraci, receptus a monachis cum ſolemni proceſſione: eutum capitulum intravit, & conquerentibus monachis: quod Robertus abbas propter debilitatem, & corporis ſui ægritudinem, domui ſuæ prodeſſe non poſſet, depoſuit a cura paſtorali, & ab adminiſtratione domus reclamantem, & ad Papam appellantem. *Eboracenſ. ſynodus.* Concil. tom. 6. Hard.

Sequentibus duobus diebus, congregatis in eccleſia ſancti Petri Eboraci Simone ejuſdem eccleſiæ decano, quatuor archidiaconis, cancellario, & præpoſito Beverlaci, cum quibuſdam canonicis, fere omnibus abbatibus, prioribus, officialibus, & decanis, legatus in eminentiore loco ſedit, & concilium celebravit, editis duodecim canonibus. " Primus ſtatuit, ut Miſſa devote, & reverenter celebretur, & ſacerdos in habitu clericali ſacram hoſtiam ægris deferat, lumine præcedente. Secundus ut canon Miſſæ cum omni diligentia juxta probatum exemplar deſcribatur in ſingulis eccleſiis. Tertius vetat, ne ſacerdos pro celebratione Miſſarum pretio conſtituto pactum ineat, ſed hoc duntaxat, quod offertur in Miſſa recipiat. Quartus, ubi puer, cujus baptiſma ignoratur, reperitur, expoſitus ſive cum ſale, ſive ſine ſale, baptizetur: cum non intelligatur iteratum quod neſcitur fuiſſe collatum . . . . . ſtatuitur etiam ut non niſi gravi urgente neceſſitate diaconus baptizet, vel corpus Chriſti cuiquam eroget, vel pœnitentiam confitenti imponat. Id eſt, publice pœnitenti declaret ſatisfactionem, quam agere debet, priuſquam per abſolutionem reconcilietur. Sextus ſtatuit, ut clerici tonſuram habeant & coronam, quam ſi habere contempſerint, ad hoc beneficiorum privatione cogantur. Qui beneficia non habent, per archidiaconum vel decanos tondeantur inviti. Septimus jubet, ut in cauſis eccleſiaſticis gratis exhibeatur juſtitia. Octavus, ut decimæ (quæ ex præcepto Domini debitæ dicuntur) non imminuantur . . . Duodecimus prohibet, ne ſacerdotes habeant focarias, ſeu concubinas, in domibus ſuis, nec ad ejectas acceſſum in domibus alienis; ſi vero in turpitudine ſua perſtiterint, & hoc decani diſſimulantes, ad notitiam prælatorum ſuerum non detulerint, ab officio ſuſpendantur. Pœna autem eorum qui publice focarias tenebant, hæc ſtatuitur: ut tanquam infames ab aliorum accuſatione, & a teſtimonio repellantur: ſi nec hujus pœnæ metu reſipuerint, ab officio & beneficio ſe noverint ſuſpendendos. Demum hujus infamiæ ſuſpectis purgatio canonica indicitur, ſi aliter convinci non potuerint. Ibid.

Gaufredus Eboracenſis die præſtito Romam non venit. Inſtantibus ejus adverſariis, ut damnaretur: ipſius clerici eum excuſarunt, quod a fratre Rege prohibitus non veniſſet, ob inſalubres æſtatis calores. Papa hac accepta ſatisfactione, quæ poſt appellationem adverſus eum decreta fuerant, irritavit, juſſitque, ut intra octavam S. Martini ſe ſuæ audientiæ præſentaret. Cum autem ne tunc quidem comparuiſſet: ejus adverſarii Hugonem Lincolnenſem rogarunt, ut ſuſpenſionis ſententiam adverſus eum daret: quod ille ſe facturum negavit. Itaque querelas ad Papam deferunt. Cœleſtinus cum adhuc per menſem fruſtra expectaſſet ejus adventum, Gaufredum ab uſu pallii, & epiſcopalis officii executione, adminiſtratione quoque tam ſpiritualium quam temporalium, Roger. Cœleſtin. P. ep. 11. Concil. tom. 6. ed. Hard.

CHRISTI AN. 1195.

& beneficiorum perceptione ſuſpendit, idque Simoni decano Eboracenſi ſignificavit, eique indulſit, ut cum conſilio canonicorum, clericorum Eboracenſis diœceſis exceſſus corrigere valeat, & querelantium tam clericorum, quam laicorum ejuſdem diœceſis controverſias, quæ judicio exigunt eccleſiaſtico terminari, canonice definire, appellatione remota . . . . donec eidem eccleſiæ aliter fuerit a ſua ſollicitudine proviſum.

Ibid. ep. 13. Lincolnenſi epiſcopo Papa mandavit, ut eum per omnes eccleſias Eboracenſis diœceſis ſuſpenſum publice nuntiaret; omnibuſque clericis & laicis ejuſdem provinciæ ex parte ſua firmius injungeret, ne ipſi archiepiſcopo vel officialibus ejus in temporalibus vel ſpiritualibus reſpondere præſumerent, donec de ipſo aliud duxerit ſtatuendum. Demum revocans ſuas priores literas, confirmat ea, quæ prius adverſus eumdem epiſcopum geſſerat Lincolnenſis, cui inſuper præcipit, ut accedens ad Eboracenſem eccleſiam novam faciat inquiſitionem, & canonicis ablata reſtituat. Ad hæc, inquit, injungimus, quatenus ſententiam excommunicationis in quoſdam canonicos, vicarios, & ſervientes canonicorum Eboracenſis eccleſiæ, ab eodem archiepiſcopo, poſt appellationem ad nos interpoſitam, promulgatam, irritam judicetis penitus & inanem: ita tamen, ut eoſdem ad majorem cautelam authoritate Apoſtolicæ ſedis abſolvatis. En primum exemplum ejuſmodi abſolutionis ad cautelam. Hæ literæ datæ ſunt decimo Kalendas Januarii, anno ſui pontificatus quinto, id eſt milleſimo centeſimo nonageſimo quinto.

Roger. Rudolphus clericus archiepiſcopi Eboracenſis Romæ ad mortem ægrotans publice confeſſus eſt, ſe multa falſa ſcripta nomine Romanæ eccleſiæ miſiſſe in Angliam. Quapropter Cœleſtinus Papa literas dedit ad Cantuarienſem archiepiſcopum, ut diligenter ejuſmodi literas inquireret. Hubertus Cantuarienſis clericum has deferentem Londini deprehendit; venenum ſimul habebat, quo Simonem decanum Eboracenſem & quoſdam canonicos enecaret: clericus in carcerem conjectus eſt, venenum publice igne conſumptum. Hujuſce ſceleris Gaufredum Eboracenſem accuſarunt ejus adverſarii.

Joan. de Ceccan. Chron. XL. Italia variis belli tumultibus agitabatur, quos ut ſedaret Cœleſtinus Papa, Ægidium diaconum cardinalem miſit, ut Conſtantiæ Imperatricis libertatem obtineret, qui eam reduxit, & Papa Imperatori in Alemanniam honorifice remiſit. Sed non multo poſt

Anonym. Caſſin. Rogerius Tancredi Siciliæ regis filius natu major obiit, poſt quem & ipſe coronato filio ſuo Willelmo deceſſit. Imperator, quem Willelmus II. Siciliæ rex ſine liberis moriens hæredem deſignaverat, his cognitis, exercitu collecto, menſe Junio anni milleſimi centeſimi nonageſimi quinti Italiam ingre-

Henricus Imperat. Siciliam occupat. ditur. Piſani & Genuenſes navalem ei mittunt exercitum; ſic brevi Neapolim & alias ejuſdem regni urbes & caſtella recipit, Salernum reſiſtentem expugnat: & quoniam Imperatricem Tancredo tradiderant, urbem militibus diripiendam dedit: habitatores partim gladio, partim carcere, nonnullos exilio damnavit, rebus eorum publicatis. Poſtea Pharum navibus prætериens Meſſanam recepit, totamque Siciliam. Uxor Tancredi Regis cum parvulo filio ſuo Willelmo fugit ad locum munitum, quem cum Imperator per vim obtinere non poſſet, reginæ comitatum Licii, ejuſque filio principatum Tarenti promittit. Regina conditione accepta cum filio venit ad ejus pedes. Imperator die Natalis Domini Panormi generalem curiam habuit, & præfatam Reginam, filium ejus, complures præſules & comites regni, quibus proditionis notam imponebat oſtenſis quibuſdam literis, quas eorum conſpiratione adverſus ſe factas dicebat, in vincula conjecit. Conſtantia Imperatrix eodem menſe filium peperit in civitate Marchiæ Anconitanæ, nomine Fridericum. Imperator in Germaniam rediens ſecum deduxit Sibillam reginam & filium ejus Willelmum, quem oculis orbavit, utrumque in perpetua cuſtodia detinuit: indigne in multos alios ſævit. Hic fuit exitus regni Normannorum in Sicilia, quod Rogerius comes ante centum annos Saracenis eripuerat.

Saracen. victoria. Roderic. l. 7. c. 29. XLI. In Hiſpania Saraceni extitere victores. Alphonſus VIII. Caſtellæ rex pacem cum eis fregit, conſilio Martini Archiepiſcopi Toletani, qui cum eſſet præfectus ejus exercitus, magna ſtrages edidit in Andaluſia: & ita infideles perſecutus eſt, ut coacti fuerint a Jacobo Almohadum in Africa & Hiſpania Imperatore, qui Marochi degebat, auxilium poſtulare. Eidem ſuperbas literas ſcripſit Alphonſus, ad certamen provocans: his exaſperatus cum ingentibus copiis in Hiſpaniam trajecit. Alphonſus collectis copiis occurrit decimo quinto Kalendas Auguſti ad Alaricum oppidum prope Calatravam; ſuccubuit exercitus chriſtianus, Rex vix ſuorum induſtria ſervatus eſt, licet ipſe mori potius eligeret. Hac clade ſic attriti ſunt Chriſtiani, ut Jacob univerſam Hiſpaniam ſibi ſubjicere latiſe potuiſſet. Sed Alphonſo regi ſui colligendi, & ad defenſionem accingendi facultatem reliquit: ſic victoriæ fructum perdidit.

Synodus. Concil. tom. 6. ed. Hard. tom. 10. Lab. Cœleſtinus Papa hac clade cognita, Magiſtrum Michaelem Eccleſiæ Romanæ notarium miſit legatum, ut Hiſpanis procuraret auxilium. In menſe Decembri ejuſdem anni milleſimi centeſimi nonageſimi quinti ſynodum celebravit, & de omnium aſſenſu conſtituit: ut pax ſive treuga, quemadmodum fuerat conſtituta, in tota Narbonenſi provincia ſervaretur: ſi quis eam violaret, ejus terra ſubjaceret interdicto, & ſubditi a ſacramento fidelitatis abſolverentur, donec ſatisfaceret. Aragonenſes, eorumque turmas, piratas, illos, qui arma, vel lignamina navium Saracenis deferunt, ſub anathemate poſuit. Præcepit ut Narbonenſis epiſcopus ejuſque ſuffraganei, omnes, qui prædictas turmas receperint, vel defenderint, aut eis vendere, ab eis emere, vel eorum equos ferrare præſumpſerint, ſingulis diebus Dominicis excommunicarent. Decrevit etiam, ut ſi quis illorum, qui in Hiſpaniam irent, juramento teneretur aſtrictus ad uſuras exſolvendas, cenſura eccleſiaſtica cogerentur illi, qui juramentum exegerunt, eum abſolvere. Vetuit, ne quis novas pedagiorum exactiones ſtatueret, aut ſtatutas tenere, aut veteres augmentare ullo modo præſumeret: ſi quis autem contra hoc feciſſet, communione careret Chriſtiana. Principes deinceps contra ejuſmodi decreta reclamarunt. Judæos & Gentiles, qui ad fidem converterentur, recepit ſub protectione Eccleſiæ, & ſub excommunicatione diſtricte prohibuit, ne quis eos, aut bona eorum aliquis temeritate perturbaret.

Ibid. Conſtituit ut uſurarii manifeſti, ſi laici fuerint, ad communionem non admittantur altaris, oblationem eorum nullus recipiat: nec Chriſtianam, ſi in hoc peccato deceſſerint, recipiant ſepulturam. Si vero clerici fuerint, ſuſpenſionem eccleſiaſtici officii patiantur. Plerique nunc uſuræ notiones & definitiones ſic immutarunt, ac novos induxere titulos, ut omnes fere qui mutuantur, & amplius accipiunt, non reputent ſe uſurarios, & Molinæi Calviniſtæ opinio etiam apud multos catholicos invaluit, ſcilicet eos tantum uſuræ criminis eſſe reos, qui amplius ultra ſortem recipiunt, quam quod taxavit lex principis; imo multis in locis ne hoc quidem obſervatur. Sic divinæ leges, cum humanis rationibus exponuntur, ſenſim evacuantur.

Ibid. Veſtium modeſtiam, & menſæ frugalitatem clericis commendavit, & quæ Gregorius VIII. circa morum eorum reformationem in Pariſienſi ſynodo ſtatuerat, innovavit. "Cum enim, inquit, Dominus in amiſſione Jeroſolymitanæ terræ, & invaſione partis Hiſpaniæ, totam Chriſtianitatem duplici contritione contriverit, non niſi per emendationem vitæ noſtræ in iis & aliis dignabitur miſereri." Confirmavit ſententiam excommunicationis datam adverſus eos, qui Lodovenſem epiſcopum ceperant, & uſque ad redemptionem male tractarant, eorumque terram ſubjecit interdicto, donec ſatisfacerent. Addidit tamen: Quia in Narbonenſi provincia ſunt hæretici, ſit in conſilio epiſcoporum, qualiter ſuperius ſtatuta interdicta debeant promulgari: ne occaſione generalis & longioris interdicti, hæreticis occaſio pateat ad ſimplices catholicæ fidei ſupplantandos. Haud dubie cognitum eſt experientia, quod occaſione generalium & diuturnorum interdictorum ſequatur morum corruptio, quæ deducit ad hæreſim.

Legati pro cauſa divortii Philippi regis. XLII. Cœleſtinus Papa inductus precibus Danorum Regis, cujus ſororem repudiaverat Philippus Francorum rex, legatos miſit in Franciam, Melchiorem presbyterum cardinalem, & Centium ſubdiaconum, qui Pariſios venientes, convocarunt concilium omnium epiſcoporum & abbatum. In eo tractaverunt de reformando matrimonio inter Philippum regem & uxorem ejus

Concil. tom. 6. ed. Hard. Ingeburgem: ſed ſibi timentes (eos quippe Rex male receperat) loqui, uti decebat, non auſi ſunt; itaque nihil ad perfectum deduxerunt. Poſt eorum reditum Cœleſtinus Papa ad Michaelem Senonenſem archiepiſcopum literas dedit. In iis poſtquam variis ſcripturæ

Radulph de Dicet. p. 681. teſtimoniis probavit, quam ſancta ſint & inviolata jura matrimonii, adeo ut homo ſeparare non poſſit quod Deus conjunxit, hæc ſubjungit. "Præterea non eſt a temeritatis vitio alienum, quod in tam arduo & difficili

negotio

CHRISTI AN. 1195.

negotio non fuit cura ſedis Apoſtolicæ requiſita, per quam vel ipſum canonice finiretur, vel committeretur aliquibus, qui idem ſervato juris ordine ſecundum ſtatuta canonica terminarent. Hic revera contra SS. Patrum veneranda concilia proceſſum eſt manifeſte, qui majores & difficiliores quæſtiones ab univerſis ad ſedem Apoſtolicam cenſuerunt debere referri. Quod uſque in hodiernum diem non ſolum a Gallicana eccleſia, præterquam in præſenti negotio, verum etiam a longe remotioribus, devotiſſime obſervatur ... Verum prælati eccleſiæ, qui huic rei favorem aut conſilium præbuerunt, ſaltem metu pœnæ debuerunt ab ejuſmodi abſtinere, & illud ſpecialiter ſollicita mente revolvere, quod in ſacris canonibus de Theugaldo Trevirenſi, & Guntaro Colonienſi archiepiſcopis legitur, qui depoſitionis ſententia meruere percelli, pro eo quod in matrimoniali cauſa Lotharii regis & Tebergæ uxoris ejus, normam æquitatis nequiter temerantes, ſanctiones canonicas exceſſerunt. Quod hic fuerit æque vel magis exceſſum, ex ipſa rei evidentia demonſtratur. Quod matrimonium legitime celebratum eſt, & poſtquam coronata eſt, Regi matrimonialiter copulata, & etiam cognita, ſicut fertur, nihil debuit contra ipſam indefenſam & ignorantem, quid penitus ageretur, tam inordinabiliter a quolibet attentari. Nos Regem Catholicum ... per Cencium legatum noſtrum, & literas noſtras rogavimus ..., & attentius fuimus exhortati, ac ei in remiſſionem injunximus peccatorum ... ut dum tempus haberet, de animæ ſuæ ſalute eſſet ſollicitus, & uxorem ſuam maritali affectione tractaret ... ſed idem Rex legatum & literas noſtras devotione, qua decuit, ſicut accepimus, non recepit ... Nos volentes, ut ſuæ animæ diſpendium non incurrat, & publicum inſtrumentum ſuper Genealogia, ex parte venerabilium fratrum noſtrorum Lundenſis archiepiſcopi, & ſuffraganeorum ejus, nobis tranſmiſſum, & famam publicam attendentes, ſententiam illam divortii contra ordinem juris prolatam, de fratrum noſtrorum conſilio caſſantes, & penitus irritantes, fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus atque præcipimus, quatenus ſi ſupradictus Rex ſuæ conditionis oblitus, ea vivente aliquam ſuperducere forte voluerit, vos authoritate freti Apoſtolica id eidem inhibere firmiter procuretis. Datum Laterani, tertio Idus Martii, pontificatus noſtri anno quinto, „ id eſt, anno milleſimo centeſimo nonageſimo ſexto.

Papa caſſat ſententiam divortii prolatam ab epiſcopis.

CHRISTI AN. 1196.

Rigord.

Philippus rex, non obſtante Cæleſtini Papæ prohibitione, menſe Junio ejuſdem anni duxit uxorem nomine Mariam filiam ducis Meraniæ & Bohemiæ. Ingeburga regina de ea re ſic conqueſta eſt apud Cæleſtinum Pontificem. Jam triennium eſt elapſum, quod rex Franciæ me in ætate nubili deſponſavit, & mihi debitum reddidit maritale. Poſtmodum vero inſtigatione diabolica, & quorumdam maleficioſorum principum perſuaſione filiam ducis S. ſuperinduxit, & retinet pro uxore: me vero in quodam caſtello incarcerari præcepit, ubi ſic proſcripta dego, quod ad cœlos levare oculos non audeo, neque poſſum ... Proh dolor! ſpernere veſtræ Sanctitatis literas non formidat, audire cardinalium juſſa recuſat, archiepiſcoporum & epiſcoporum dicta contemnit ... Unde niſi veſtra miſericordia mihi miſereri dignetur, morti ſuccumbam in proximo temporali. Rex Mariam adhuc per quinque annos retinuit: nec ullum extat indicium, Cæleſtinum ulterius allaboraſſe, ut eum ad primum matrimonium revocaret.

Baluz. tom. 1. Miſcel.

XLIII. Mauricius venerandæ memoriæ Pariſiorum epiſcopus, pater pauperum & orphanorum, feliciter migravit ad Dominum, die undecimo Septembris ejuſdem anni. Hic inter innumera bona, quæ fecit, quatuor abbatias fundavit, & propriis ſumptibus devotiſſime dotavit, eccleſiamque ſuam a fundamentis extruxit, quod eximium ædificium etiamnum perſeverat. Moriens quidquid habuit, pauperibus erogavit: Et quia reſurrectionem corporum, de qua multos peritos tempore ſuo hæſitantes audierat, firmiſſime credebat, cupiens illos ab incredulitate ſua etiam moriens revocare, rotulum ſcribi mandavit, hæc verba ſcripturæ continentem: (Credo, quod redemptor meus vivit, & in noviſſima die de terra ſurrecturus ſum, & in carne mea videbo Salvatorem meum: quem viſurus ſum ego ipſe, & non alius, & oculi mei conſpecturi ſunt. Repoſita eſt hæc ſpes mea in ſinu meo.) Hanc rotulam in extremis agens ſuper pectus ſuum extenſam a fidelibus ſuis & familiaribus poni præcepit, ut omnes viri literati ad ejus ſepulturam convenientes, & hanc ſanctam ſcripturam legentes, firmiſſime communem omnium corporum reſurrectionem crederent. Ei ſucceſſit Odo natione Soliacenſis, frater Henrici Bituricenſis epiſcopi, longe a prædeceſſore moribus & vita diſſimilis. Ejus tamen vitæ rationem ante epiſcopatum multum laudat Petrus Bleſenſis: conſtitutiones ſynodicas edidit, quæ potiſſimum ſpectant legitimam & reverentem ſacramentorum adminiſtrationem. Pleraque ex præcedentibus ſynodis deſumpta ſunt.

Rigord. p. 40

Mauricii Pariſienſis epiſcopi pietas.

Job. 19.

CHRISTI AN. 1196.

ep. 126.

Philippus Bellovacenſis epiſcopus magis bellicoſus, quam religioſus; cum Joannes Richardi regis Angliæ frater ejus urbem inſultaret cum exercitu, ſumptis armis adverſus eum exiit: ſed die decima nona Maji ejuſdem anni captus & vinctus regi Anglorum oblatus eſt: Et cum in vinculis durius, quam epiſcopum decebat, tractaretur, interpellavit per ſuos ſummum Pontificem, ut eccleſiaſtici vigoris inſtantia liberaretur, accuſavitque Joannem comitem, quod cum Brabantis excommunicatis eccleſiæ ſuæ agros invaſiſſet. Sed ei Papa reſpondit: improperans quod ſæcularem militiam eccleſiaſticæ prætuliſſet, epiſcopales veſtes commutans armis militaribus, negavitque ſe pro eo ſic capto quidquam regi Anglorum imperaturum, ſed tantum pro ejus liberatione ſupplicaturum. Sed cum Regi ſcripſiſſet, ut fratrem ſuum chariſſimum Beluacenſem epiſcopum e carcere dimitteret, Rex ad eum miſit loricam epiſcopi, ſcribens Papæ: Vide, ſi tunica fratris tui ſit, an non. Epiſcopus tandem rebus pace compoſitis poſt ſex annos libertati reſtitutus eſt.

Philippus Bellovac. in bello captus.

Roger. Bromt. Chron.

XLIV. Germanorum tres exercitus diverſis itineribus in Palæſtinam profecti ſunt. Primum quidem Saracenos bis acie vicerunt, ſed ortis magnis diſſenſionibus inter ipſos & templi equites, quos proditionis accuſabant; Berytum recuperarunt, & Joppen perdiderunt. Demum cum ipſum Henricum Jeroſolymorum regem ſuſpectum haberent, quia cum templariis adverſus eos conſpiraſſe dicebatur, in patriam reverſi ſunt. Conradus Moguntinus archiepiſcopus Imperatoris Henrici nomine Leonem Armeniæ regem coronavit, ejuſque nepotem, nomine Rupinum baptizavit. Henricus Campaniæ comes & Hieroſolymorum rex titularis, non multo poſt de feneſtra ſui palatii cadens mortuus eſt. Iſabellam ejus uxorem, ad quam regnum pertinebat, accepit Aymericus Cypri rex: Guidoni enim de Luſignano fratri ſuo ſucceſſerat.

Roger. Naug.

Henricus Imperator omnibus, etiam uxori ſuæ, exoſus propter nimiam crudelitatem erga Siciliæ optimates, quorum plures diverſis ſuppliciis interfecerat, in morbum incidit, non ſine gravi ſuſpicione propinati ab uxore veneni: tunc miſit Savaricum Bathonienſem epiſcopum ad Richardum Angliæ regem, eique obtulit recompenſationem pecuniæ, quam ab eo receperat pro redemptione ſua, ſed ante ejus reditum die vigeſima octava Septembris anno milleſimo centeſimo nonageſimo ſeptimo, Imperii ſui ſeptimo, apud Meſſanam obiit, excommunicatus ob captum regem Angliæ, ac retentum redemptionis ejus pretium: quapropter Meſſanenſis archiepiſcopus ad Papam venit, ut corpus Imperatoris ſepeliretur, & Fridericus ejus filius Siciliæ rex coronaretur. Papa conceſſit ſepulturam, ſi Richardo regi redderetur pecunia, regnum autem Siciliæ Friderico, numeratis mille argenti marchis ipſi Pontifici, & totidem cardinalibus; exactoque juramento ab Imperatrice; tactis ſacroſanctis Evangeliis, quod Fridericus natus ſit legitimo matrimonio ex ipſa & Henrico Imperatore, qui teſtamento mandaverat filio, ut Angliæ regi pecuniam reſtitueret, & niſi faceret, per ſedem Apoſtolicam cogeretur; Eccleſiæque Romanæ reddi juſſerat omnia jura, quæ Siciliæ reges dare conſueviſſent. Philippum Sueviæ ducem, Henrici fratrem, ejuſque filii triennalis tutorem, Germaniæ & Romanorum regem elegere ſuperior Germania, Apulia, & Sicilia: Ottonem vero Saxoniæ ducem elegere principes inferioris Germaniæ. Hinc orta eſt in Eccleſia & Imperio magna diſſenſio.

Imperatoris Henr. mors.

Roger.

CHRISTI AN. 1197.

Innoc. P. 3. ep. 130.

XLV. Bertholdus, qui Meinardo Rigenſi epiſcopo ſucceſſerat, eodem anno a Gentilibus occiſus eſt. Cæleſtinus Papa induſſerat, ut quicumque in Livoniam pergeret ad vires Gentilium deprimendas, non minorem peccatorum remiſſionem conſequeretur, quam ſi Hieroſolymam proficiſceretur. Hinc factus eſt in tota Saxonia, & Weſtphalia prælatorum, clericorum, & militum conventus plurimus, qui Lubecæ comparatis navibus, armis & victualibus, Livoniam uſque pervenerunt. Bertholdus hunc exercitum cum duceret adverſus infideles, Chriſti cultoribus inſidiantes, in manus impiorum cum duobus tantum devolvitur, & ab iis occiditur. Poſt biduum ejus corpus incorruptum repertum & Rigæ ſepultum eſt, quamvis aliorum cadavera computruiſſent.

Arnold. *Septentrion. Eccleſiarum ſtatus.*

Albertus

CHRISTI AN. 1197. Ibid. *Enſiferor. ordo.*

Albertus Bremenſis canonicus in ſedem ejus ſublimatus, cum multos parentes & amicos haberet, multos etiam in vinea Domini cooperatores habuit. Ipſum ſequebantur militum manus copioſæ, Cumque frequenter exercitum duceret contra Crucis inimicos, non ſolum Livones, ſed & alias barbaras gentes ſibi ſubjecit, & ab eis obſides accepit. Multi etiam voto continentiæ concepto, ſoli Deo militare ſtatuerunt, & omnibus relictis, Chriſti militiæ ſe dediderunt: profeſſionis ſuæ ſignum in forma gladii, quo pro Deo certarent, in ſuis veſtibus præferebant. Sed cum hoſtes intus & foris ſuccreſcerent, ſe magno Teutonicorum ordini per Pruſſiam conjunxerunt: quod illis proſpere ceſſit.

Helmold Chron.

Berno primus Suerinenſis Epiſcopus in ducatu Meckelburgenſi, circa idem tempus mortuus eſt. Ab infidelibus alapas & colaphos pertulit, frequenter ludibrio habitus, ut ad ſacrificia dæmonum cogeretur. Sed per Chriſtum confortatus, ſuper omnes, qui ante ipſum fuerant, duritiem Sclavicam perdomuit, & erga Dei cultum, relictis ſuperſtitionibus idololatriæ, humiliatis cervicibus promptiſſimos fecit: pacem in omni terra Sclavorum firmavit; prohibita ſunt latrocinia, ut exerceri libere jam poſſent mercatorum commercia. Præſidente Racesburgi Epiſcopo Evomordo, Lubecæ vero Conrado: hi duo cum Bernone, Eccleſias, quas Henricus Saxoniæ Dux inſtituerat, Domino incrementum dante, doctrina plantare, & opere irrigare, inſtantiſſime ſatagebant: Bernardus ejuſdem Eccleſiæ decanus poſt Bernonis deceſſum pontificali honore ſublimatus eſt.

Beruold. l. 4 c. 24.

Petri dicti

Petrus cantor, ſic dictus a dignitate, quam in Eccleſia cathedrali Pariſienſi gerebat, vita & ſcientia clarus, eodem anno apud cœnobium Longi Pontis obiit. Multa ſcripſit, quæ in variis bibliothecis manuſcripta ſervantur: ſola ejus ſumma typis edita eſt.. Willelmus Naubrigenſis, canonicus regularis S. Auguſtini, in provincia Eboracenſi natus, hoc anno hiſtoriæ ſuæ finem impoſuit, Radulphus de Diceto Archidiaconus Londonienſis ſuam terminavit ante annum ſequentem, quo Joannes Bromptonus, Abbas Joroalenſis; & Gervaſius monachus Cantuarienſis chronica ſua abſolverunt: nec non Averroes Arabs Cordubæ natus paraphraſim in Ariſtotelem de partibus & generatione animalium edidit: Tanta fuit ejus fama, ut Melchior Canus non immerito ſcripſerit: ſuperiori ſæculo, & paucis anterioribus, oraculi loco erat Averroes in ſcholis, præſertim in Italia; quæ occaſio fuit magnorum in illis oris errorum, & inutilis diligentiæ, qua aliqui non minus operæ in pervolutando Averroe collocabant, quam in ſacris litteris ponunt, qui his maxime delectantur. Nunc Averroes in ſcholis omnino jacet.

L. 10 c. 3.

S. Homob. Sur. 13. Nov.

XLVI. S. Homobonus Cremonenſis civis circa idem tempus migravit ad Deum: Mercaturam exercens pie vixit in matrimonio. Sed brevi contemptis terrenis divitiis theſauros in cœlum congerere conſtituit, & pecuniam ſuam pauperibus erogare cœpit, exercens ſe in operibus miſericordiæ. Hinc pauperum & afflictorum pater dictus eſt. Uxor non ferens hanc liberalitatem, graviter eum objurgabat, non ſine conviciis: cui benigne reſpondebat, ea non amitti, quæ darentur pauperibus; cum nuſquam melius collocentur, ſiquidem Chriſto fœnori dentur; qui in præſenti centuplum, & in futuro vitam æternam rependat. Aſſidue nocturnis matutiniſque precibus intererat: Quapropter Obertus ſacerdos, vir timens Deum, cognita ejus religione, ſingulis noctibus ei templi januam aperiebat: ſed cum aliquando Homobonus ſolito tempeſtivius acceſſiſſet, valvæ templi ſponte ſua patuere. Sacerdos adveniens ut portas aperiret, ac videns eum ante aram in oratione procumbentem, vehementer obſtupuit. Veſpere enim ſe diligentiſſime fores occluſiſſe noverat. Idipſum per viginti annos ſæpius accidiſſe teſtatus eſt. Multis præterea ſignis Deus ejus liberalitatem illuſtravit: panes & vinum in ejus gratiam multiplicavit. Prodigiis & morum innocentia tantam apud omnes acquiſivit fidem, ut hæreticorum plerique ad ſanitatem redirent. Cum vero jam veniſſet tempus, ut tot virtutum & recte factorum acciperet præmia, Idibus Novembris, poſtquam matutino officio interfuit, curvatis ante crucem Domini genibus, in oratione uſque ad horam Miſſæ permanſit: cum ſacerdos hymnum (Gloria in excelſis) inchoaſſet, ante crucem, manibus in modum crucis in terra extenſis procubuit: & ſine morbo migravit ad Deum. Cum igitur non ſurgeret ad audiendum Evangelium, quidam eum excitare volentes e vita exceſſiſſe cognoverunt. Ejus exequias, ad quas concurrerant omnes pauperes patrem ſuum cum maximo dolore deplorantes, multis miraculis illuſtres fecit Deus: eum in Sanctorum numerum retulit Innocentius Papa III.

CHRISTI AN. 1197.

Cœleſtini Papæ mors. Roger.

XLVII. Cœleſtinus Papa III. circa natale Domini, cum ægrotare cœpiſſet, convocatis ad ſe Cardinalibus, præcepit, ut de eligendo ſucceſſore tractarent. Ipſe cupiebat, ut Joannes de S. Paulo Presbyter Cardinalis tituli Sanctæ Priſcæ Virginis, de cujus ſapientia, ſanctitate & juſtitia plurimum confidebat, ſibi ſuccederet; paratus deponere papatum, ſi Cardinales conſentirent in ejus electionem. Sed omnes una voce reſponderunt, ſe nolle illum conditionaliter eligere: eſſeque inauditum, ut ſummus Pontifex ſe deponeret: Cum alioqui ſeniores, aliique Cardinales cuperent ipſimet ad Pontificatum evehi. Cœleſtinus ſenio & gravi morbo confectus Romæ obiit, die octava Januarii, anno milleſimo centeſimo nonageſimo octavo, cum ſediſſet annos ſex, menſes novem, & dies novem: in Lateranenſi baſilica honorifice ſepultus eſt. Hic annalium Eccleſiaſticorum duodecim tomos terminat Eminentiſſimus & doctiſſimus Cardinalis Baronius, Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ parens; & criticam ſuam, ejus annotator, Reverendus Pater Antonius Pagi, ſacræ Theologiæ Doctor, Ordinis Minorum Conventualium S. Franciſci profeſſus; qui Baronii Chronologiam ſæpius correxit, & ex vetuſtiſſimis Chronicis, Sanctorum actis, aliiſque poſtea in lucem editis, quæ adeo in manus Eminentiſſimi annalium ſcriptoris non venerant, multa ſupplevit ac emendavit. Si utriuſque opus in unum coaluiſſet, nova fors Eccleſiæ hiſtoria non deſideraretur; cum præſertim ejus ſeriem egregie proſequatur deinceps Odoricus Raynaldus. Unde & nos hic operi noſtro finem imponimus, cum in doctrina & diſciplina Eccleſiæ e ſæculo decimo tertio ad noſtra uſque tempora nihil immutatum eſſe, quod Catholicos inter & acatholicos controverſiam movere poſſit alicujus momenti, omnes ultro fateantur.

CHRISTI AN. 1198.

FINIS TOMI QUARTI.

INDEX

INDEX
RERUM PRÆCIPUARUM
IN HOC TOMO CONTINENTUR.

Numerus primus Librum , ſecundus paragraphum indicat .

A

ABaelardi initia . 48. 48. Damnatur in Sueſſionenſi ſynodo . Ibid. Ejue palinodia . Ibid. Ejus oratorium . 49. 10. Novos errores docens , damnatur in Senonenſi ſynodo . 42. Romæ damnatur , ad Cluniacenſe Monaſterium ſe confert , & pœnitens moritur. Ibid.
Abbo Floriacenſis Abbas , a Roberto Galliæ Rege Romam mittitur pro confirmationa matrimonii ſui cum Bertha : reliqua ejus geſta . 43 42
Abricatenſis ſynodus . 51 39
Abſalonis Roſchildenſis Epiſcopi labores Apoſtolici pro Rugianorum & Finlandorum converſione . 51. 21. Fit Lundenſis in Dana Archiepiſcopus renitens , ſed a Papa coactus . 38
Adalberti Bremenſis Archiepiſcopi geſta & obitus. 45 46
S. Adalbertus primus Magdeburgenſis Archiepiſcopus . 43. 9. Ejus mors . 23
Adalbertus Moguntinus Archiepiſcopus contra Heuricum V. Imperat. conſpirans cuſtodiæ traditur. 48 31
S. Adalberti Pragenſis geſta & martyrium . 43. 39. Sacrum ejus corpus Poloni pariter & Bohemi ſe habere gloriantur. Ejus translatio . 44 20
Adalgagi Hamburgenſis & Bremenſis Epiſcopi geſta & obitus . 43 29
Adami Bremenſis Canonici hiſtoria. 45 46
S. Adelheidis Imperatricis pietas & mors ſancta . 43 47
S. Adelheidis Abbatiſſæ Vilicenſis vita & mors . 43 69
Ademari chronicon . 44 9
Ænhamenſis ſynodus in Anglia ; ejus canones . 43 61
Africanæ Eccleſiæ miſer ſtatus Gregorii VII. Pontif. tempora . 46 5
Albericus Oſtienſis Epiſcopus , Legatus Pontif. in Anglia . 49 36
S. Alberonis Metenſis Epiſcopi geſta . 43 35
Aldreaus Wigornenſis Epiſcopus a Nicolao II. P. Archiepiſcoparum Eboracenſem cum pallio obtinet . 45 18
Alberti Bremenſis , Rigenſis Epiſcopi geſta contra Livones infideles , vicinaſque gentes barbaras . 52 45
S. Albertus Leodienſis Epiſcopus . 52 33
Alberti Stadenſis Abbatis chronicon . 43 41
Albigenſium initia . 50. 9. Graſſantur in territorio Tolofano. 51. 1. Eorum errores . 20
Alcorani verſio latina . 49 40
Alexander II. Papa . 45. 19. Ejus laudabilia ſtatuta , & mors . 51
Alexander III. Papa . 50. 43. Ejus eum Friderico Imperatore diſſidium . Ibid. Ei adhæret S. Eberhardus Salisburgenſis . 44. Ejus partes promovet Arnulphus Lexovienſis . 45. Eum ſuſcipit Nazarena ſynodus . 47. Ei obediunt Gallia & Anglia . 48. Ei favet S. Petrus Tarentaſius . 49. Eum agnoſcit Manuel Orientis Imperator . 51. Friderici violentia exagitatus fugit in Galliam & honorifice ſuſcipitur . 53. Turonenſem ſynodum celebrat . 51. 3. Conradum Moguntinum benigne ſuſcipit . Ibid. Thomam Cantuarienſem a juramento de ſervandis conſuetudinibus Regiis abſolvit . 7. Eundem benigna audit in Senonenſi Conſiſtorio . 9. Indiſciplinatas quæſtiones Theologicas proſcribit . Ibid. De Henrico Angliæ Rege conqueritur . 12. Romæ honorifice ſuſcipitur . 13. Thomam Cantuar. ſuum in Anglia legatum conſtituit . 15. Fridericum Imperat. excommunicat & deponit , ejuſque ſubditos a juramento fidelitatis abſolvit . 18. Legatos pro Thoma Cantuar. cum Rege Angliæ reconciliando in Galliam mittit , Eorum Giſortii colloquium . 19. Novos in eadem cauſa legatos ad Regem mittit . 23. Eorum cum Rege colloquium . 25. Per magnos viros Angliæ Regem ſollicitat , ut Thomam in gratiam recipiat . 27. Eundem ſub comminatione interdicti generalis ad pacem flectere laborat . 30. Filii Regis coronationem ad Cantuarienſem pertinentem omnibus Angliæ Epiſcopis interdicit . Ibid. Cantuarienſis interfectores excommunicat . 36 Septentrionis Eccleſias ordinat . 37. Alexandriam Lombardiæ urbem Epiſcopatu nobilitat . 46. Ordinem militum S. Jacobi in Hiſpania approbat , eique Regulam præſcribit . 47. Ejus pax cum Friderico Imperat. 50. Scribit ad Indorum Regem Pretejannum , Chriſtianum quidem , ſed plenius in fide Catholica informandum . 51. Henricum Angliæ R. per literas hortatur , ne Aleſiam Franciæ Regis filiam Richardo comiti Pictavienſi deſponſandam ulterius detineat . 52. Romam rediens cum crucibus & vexillis excipitur . 53. Lateranenſe Concilium generale celebrat . 52. 3. Ad Willelmum Scotiæ Regem ſcriſis in ſchiſmate Eccleſiæ Scoticæ . 5. Occidentis Principes hortatur ad ſubveniendum terræ ſanctæ . 8. Noviſſima ejus conſtitutio ad Caſimirum Poloniæ ducem . 10. Ejus mors & elogium . Ibid.
Alexius Græcorum Imperator miſerum Orientis ſtatum deſcribit in ſua ad Principes Occidentis Epiſtola . 47 36
Ejus geſta , & mors . 48 37
Alfricus Cantuarienſis Epiſcopus , diſciplinæ Eccleſiaſticæ reſtitutor . 43 58
Eum in ſui de Corpore & Sanguine Domini erroris patrocinium fruſtra pertrahere nituntur moderni Proteſtantes . Ibid.
Ejus inſignis locus de Euchariſtia . Ibid.
Algeri Leodienſis elogium , ſcripta & obitus . 48 53
Alphonſus I. Portugalliæ Rex ſedi Apoſtolicæ ditionem ſuam vectigalem facit . 49 57
Alphonſi VI. Arragoniæ & Navarræ Regis fortitudo & mors. 49 25
Alphonſus VII. Caſtellæ Rex undecim Saracenorum regulos profligat . 48 54
Alphonſus VIII. Caſtellæ Rex pacem frangens cum Saracenis , vincitur . 52 41
Altmannus Patavienſis Epiſcopus , Gregorii Papæ decreta de Clericorum continentia publicans , de vita periclitatur . 46 8
Amalricus Hieroſolymorum Rex . 51 6
Ejus literæ ad Ludovicum VII. Franciæ Regem . 10
Anacleti II. antipapæ ſacrilega deprædatio . 49 15
Ejus literæ ad Lotharium Germaniæ Regem , & ad Reges Galliæ & Angliæ , nec non ad diverſos Principes & Epiſcopos . Ibid.
Ei favet Rogerius Siciliæ Rex . Ibid.
Ab Hugone Gratianopolitano excommunicatur . 16
In Claromontana & Wirceburgenſi ſynodis damnatur . Ibid.
Ejus electionem irregularem & violentam eſſe evincit S. Bernardus . 19
Eum tuetur Guilielmus Aquitaniæ Dux . 20
Ejus mors , & fratrum ipſius reconciliatio cum legitimo Pontifice . 32
Anaſtaſius IV. Papa . 50 27
Raymundo Hoſpitalis Jeroſolymitani Magiſtro & ejus equitibus privilegia donat . 30
Canonicis Lateranenſibus magna concedit privilegia . Ibid.
Ejus mors . Ibid.
Andreas Hungariæ Rex , idololatriam ſubditis ſuis permittit ; quare ? 44 27
Chriſtianam Religionem in regno ſuo reſtituit . Ibid.
Andronicus uſurpat Imperium Orientis . 52 13
Miſere perit . 17
Anglicana ſynodus generalis ſub S. Dunſtano Cantuarienſi Archiepiſcopo , pro reformatione morum in Clero . 43 13
Anglicana ſynodus de Primatu Archiepiſcopi Cantuarienſis . 45 48
Anglicanum conciliabulum contra S. Thomam Cantuarienſ. 51 15
Angliæ ſtatus turbatus . 52 32
Anicienſis ſynodus ſub Hugone Gratianopolitano . 49 16
Anna Comnena Alexii Orientis Imperatoris filia patris vitam panegyrice deſcribit . 48 37
Annaliſtæ Saxonis chronicon . 49 34
S. Anno Archiepiſcopus Colonienſis . 45 2
Ejus opera Cadalous antipapa damnatur ab Epiſcopis Italiæ & Germaniæ . 20
Privilegium Papale impetrat pro abbatia Sigebergenſi . 39
Rerum publicarum adminiſtratione ſe abdicat ; quare? 50
Ejus mores & mors . 46 16
Anſana ſynodus . 44 5
S. Anſelmi , Beccenſis Cœnobii adhuc Prioris prima opera . 46 35
Fit Archiepiſcopus Cantuarienſis . 47 25
A Willelmo Ruſo Angliæ Rege vexatur . 32
Ejus liber de Incarnatione . 34
Romæ ab Urbano II. honorifice excipitur . 43
Ejus liber , cur Deus homo ? Ibid.
In Angliam redux communi plauſu excipitur . 52
Ejus liber de proceſſione Spiritus ſancti . 56
Ab Henrico Angliæ Rege Londonium evocatur , ut conſuetudines patrias ultra non neget , aut regno excedat . 60
Londonienſi ſynodo præeſt . 61
Romam repetit in cauſa inveſtiturarum , & a Paſchali II. benigne excipitur . 64
Ab eodem Pontifice literas obtinet , quibus Cantuarienſis Eccleſiæ primatus confirmatur . Ibid.
Ejus Roma reducis , & Lugduni in Gallia ſubſiſtentis redditus Epiſcopales ab Henrico R. Fiſco addicuntur . 67
A Mathilde Regina fovetur . Ibid.

Regi reconciliatur, de reditibus reveſtitur, & reditum in Angliam obtinet. 48 3
Eo præſente Rex in Londonienſi ſynodo inveſtituris eccleſiaſticis per dationem baculi paſtoralis vel annuli ſe abdicat. 7
A Gerardo Eboracenſi archiepiſcopo obedientiæ profeſſionem exigit. Ibid.
In Londonienſi ſynodo contra Clericorum incontinentiam agit. 9
Ei ſubjectionem negat Thomas Eboracenſis, quem data ad eum epiſtola coarguit. 11
Reliqua ejus opera, & mors. Ibid.
Ejus vita duobus libris perſcripta ab Eadmero. Ibid.
Anſelmi Havelbergenſis epiſcopi dialogi. 50 20
S. Anſelmi Lucenſis epiſcopi opera, virtutes & mors. 47 2
S. Anthelmi Bellicenſis epiſcopi laudes. 52 2
Antiochena ſynodus Radulphum illius ſedis invaſorem deponit & ejicit. 49 47
Appellationum ad ſedem Apoſtolicam modus. 50 22
S. Arialdi contra clericorum incontinentiam pugnantis martyrium. 45 36
Aribo Moguntinus archiepiſcopus cauſa cadit. 44 8
Armachienſis ſynodus in Hibernia. 51 38
Arnaldus Brixienſis. Ejus character & errores. 49. 37. Ad Conſtantienſem epiſcopum confugiens, a S. Bernardo exagitatur. 42. Damnatur ab Innocentio II. Pontifice. Ibid. Seditionem Romæ movet ſub Eugenio III. 50. 5. Tumultuatur ibidem, & ejicitur cum ſuis ſub Hadriano IV. 30. Vivus comburitur, ejuſque cineres in Tyberim ſparguntur. 31
Arnulphus Lexovienſis epiſcopus Alexandri III. Pontif. partes promovet. 50 45
Ejus literæ ad Thomam Cantuarienſem. 51 12
Arnulphi Remenſis Archiepiſcopi depoſitio. 43 31
S. Arnulphi Sueſſionenſis Epiſcopi virtutes. 47 9
Ejus canonizatio in Bellovacenſi ſynodo. 48 47
Aſyli jus. 44 11
Atrebatenſis epiſcopatus reſtitutus. 47 25
Avenionenſis ſynodus. 45 18
Averoes Arabs, Cordubenſis; ejus opera & fama. 52 45
Auguſtodunenſis ſynodus. Ejus geſta ad Gregorium Pontif. refert Hugo Dienſis. 46 31
Auguſtodunenſis ſynodus in cauſa Henrici Germaniæ Regis, & Guiberti Antipapæ. 47 30
Auſcenſis ſynodus de decimis. 45 38
S. Ayberti vita & mors. 49 18
Azelini epiſtola ad Berengarium. 44 38

B

BAbylonis Rex ſepulchrum Domini claudi præcipit. 45 7
Balduinus I. Hieroſolymorum Rex Godefrido Bullionio ſuccedit. 47 51
Ejus cum Daimberto Patriarcha diſſidium. Ibid.
Parva manu ingentes Saracenorum exercitus profligat. 58
Miſſis ad Paſchalem II. Pontif. legatis poſtulat urbium a ſe captarum capiendarumve epiſcopos Patriarchæ Hieroſolymitano tanquam proprio Metropolitano ſubjici, & impetrat. 48 8
Ejus mors & ſucceſſor. 37
Balduinus IV. Hieroſolymorum Rex a Saladino victus. 51 8
Lepra laborat, & Guidonem Luſignanum regni procuratorem conſtituit, quo propter ignaviam dimiſſo, Balduinum nepotem Regem deſignat. 14
Ejus mors. 16
Balgenciacenſis ſynodus pro abſolutione Philippi Franciæ R. 47 66
Bambergenſis epiſcopatus. 43 56
Baptiſmi neceſſitas. 51 40
Barenſis ſynodus ſub Urbano II. 47 46
Baſilius Orientis Imperator 52. annis regnat. 44 3
Belli ſacri initium. 46 9
In eo centum millia Chriſtianorum pereunt ob Græcorum perfidiam. 47 58
Bella inteſtina in Germania ob Henrici & Rudolphi factiones. 46 36
Bellovacenſis ſynodus ſub Conone legato Apoſtolico. 48 26
In cauſa canonizationis S. Arnulphi Sueſſionenſis. 47
Benedictus V. fit Papa, & per vim deponitur. 43 6
Hamburgenſi archiepiſcopo cuſtodiendus datur, a quo uſque ad mortem cum honore detinetur. Ibid.
Benedictus VI. Papa. 43 16
Benedictus VII. Papa. Ibid.
Benedictus VIII. Papa. Ejus encyclica pro epiſcopo Laureacenſi ſeu Patavienſi. 43. 28. Romæ ſynodum celebrat adverſus ſimoniacos. 23. Reliqua ejus geſta, & mors. 44 2
Benedictus IX. Papa. 44. 13. Mediolanenſem epiſcopum adverſus Imperat. rebellantem anathematizat. 17. Expellitur. 24
Benedictus X. Papa. 45 9
Beneventana ſynodus 45. 12. Sub Victore III. 47. 3. Sub Urbano II. 20. Sub Paſchali II. 48 11
Bennonis Saxoniæ Ducis laudes & obitus. 43 65
Berengarii hæreſis. 44. 32. Damnatur in ſynodo Romana. 33. Erroris publice convincitur in conventu Brionenſi. 35. Damnatur in Vercellenſi ſynodo. 36. Errores ſuos publice damnat in Romana ſynodo ſub Nicolao II. & libros ſuos concremat. 45. 9. De vita periclitatur in Pictavienſi ſynodo. 46. 12. A Guitmundo confutatur. 13. Ejus diſcipulorum diverſæ opiniones. Ibid. Sub Gregorio VII. errores ſuos jurejurando deponit. 41. Ad vomitum redit, & fidei profeſſionem Romæ nuper a ſe editam ſcriptis impugnat. 43. A Lanfranco confutatur. Ibid. Ejus reſipiſcentia & mors. 47 10
Bermudus II. Hiſpaniæ Rex. 43 46
Bernardus Saxoniæ dux. Ejus ſuperbia & crudelitas; ſub eo Sclavi rebellant. 43 65
S. Bernardi initia. Fit monachus Ciſtercienſis. 48. 24. Ejus vitæ auſteritas, Prophetiæ donum & miracula. 49. 5. Ejus liber de gradibus humilitatis. Ibid. De diligendo Deo. Ibid. Eum inter & Cluniacenſes diſſidium. 2. Templariorum inſtitutum laudat. 6. Ejus tractatus de officiis epiſcoporum. 7. Ejus opuſculum de Gratia & libero arbitrio. 11. Pariſiis coram copioſo clero ſermonem habet de reformatione morum. Ibid. Angliæ Regem in partes Innocentii II. traducit. 16. Lothario Germaniæ Regi in cauſa Inveſtiturarum reſiſtit. Ibid. Innocentio Pont. individuus adhæret. Ibid. Eundem in Clara-valle excipit; quo apparatu? 19. Innocentii electionem canonicam probat. Ibid. Privilegium Ordinis ab eodem impetrat. 21. Papæ ſcribit detegens fraudem Theobaldi archidiaconi Pariſienſis de nece B. Thomæ Prioris S. Victoris. 22. Mediolanenſes ad Papæ & Imperatoris obedientiam reducit. 24. Eorum mores reformat, & claret miraculis. Ibid. Fratres Humiliatos ibidem inſtituit. Ibid. Aquitaniæ ducem in partes legitimi Pont. adducit 26. Ejus expoſitio in Cantica. Ibid. Rogerium Siciliæ R. Innocentio P. reconciliare fruſtra laborat, & eidem cladem prædicit. 32. Victorem pſeudo-Pontif. Papalibus nudatum inſignibus ad legitimi Pontificis pedes adducit. Ibid. Finito ſchiſmate glorioſe revertitur in monaſterium, nil ſecum reſerens præter Sanctorum reliquias. Ibid. Gerardi fratris mortem luget. Ibid. In cauſa electionis epiſcopi Lingonenſis contra archiepiſcopum Lugdunenſem apud Pontificem agit, & obtinet. 35. Abaelardum in Senonenſi ſynodo confutat. 42. Conſtantienſi epiſcopo ſcribit, ut ejiciat Arnaldum de Brixia. Ibid. Ejus epiſtola ad canonicos Lugdunenſes de Conceptione B. V. Mariæ. 45. Ejus liber de Præcepto, & diſpenſatione. 46. Franciæ Regem acriter perſtringit in cauſa Theobaldi Campaniæ comitis. 48. Ejus, & Petri Cluniacenſis amicæ literæ mutuo datæ. 49. Eugenio III. Pontifici neoelecto, ſuo quondam diſcipulo, per literas gratulatur, atque ad Apoſtolicum munus fortiter obeundum hortatur. 50. 1. Robertum Pullum S. R. E. Cancellarium monet ad ſtrenue aſſiſtendum Neo-Pontifici. Ibid. Romanos Eugenio rebelles increpat, & Conradum Imperat. ad defenſionem Pontificiæ authoritatis animat. 3. Gallos, Germanos, Anglos ad expeditionem ſacram excitat. 5. S. Hildegardem Bingii inviſit, ejus ſcripta recognoſcit & approbat. Ibid. Multa ubique miracula operatur. Ibid. Henricum hæreticum confutat. 9. Arianos (Albigenſes poſtea dictos) reducit. Ibid. Toloſanis hæreſi faventibus prædicat. Ibid. Scribit adverſus Henricianos. Ibid. Henricum Franciæ Regis fratrem ad vitæ monaſticæ profeſſionem in Clara-valle aſſumit. 21. Ejus libri V. de conſideratione ad Eugenium P. 22. Ejus animi vigor in corporis infirmitatibus. 28. In Jordani Cardinalis legationem invehitur, Papæ non vero laudat. Ibid. Metenſium cum vicinis Principibus reconciliationem divina revelatione cognitam indicat. Ibid. Ejus mors & canonizatio. Ibid.
S. Bernardus Parmenſis Epiſcopus, congregationis Vallis-Umbroſanæ abbas generalis. Ejus mors. 49 21
Bernoldi (Bertholdi) Rigenſis epiſcopi labores Apoſtolici. 52 19
Ejus martyrium & incorruptio. 45
Bernonis primi Suerinenſis epiſcopi labores Apoſtolici. Ibid.
S. Bernwardi Hildeſhemienſis epiſcopi vita & mors. 43 74
Bituricenſis ſynodus. Ejus canones. 44 12
Bituricenſis Eccleſiæ ſchiſma. 49 48
Boemundus Antiochiæ comes a Turcis intercipitur. 47 58
Ejus incontinentia. 52 14
Bogomilorum hæreſin deprehendit Alexius Imp. C. P., atque in ea pertinaces flammis addicit. 48 16
Bohemi vaſtant Poloniam. 44 20
Boleslaus Pius Bohemiæ dux. 43 10
Boleslaus Poloniæ dux fidem in Ruſſia propagat. 59
Boleslaus III. Poloniæ Rex Pomeranos a ſe devictos per S. Ottonem Bambergenſem ad fidem catholicam adduci curat. 48 58
Britanniæ minoris epiſcopi ſubjecti Metropolitano Turonenſi. 47 26
Brunonis Archiepiſcopi Colonienſis laudes. 43 8
Fundat abbatiam S. Pantaleonis extra muros Coloniæ, in qua & ſepelitur. Ibid.
S. Brunonis Archiepiſcopi, Bonifacii cognomento, vita, labores Apoſtolici, & martyrium. 43 59
S. Bruno Herbipolenſis epiſcopus: ejus pulchra expoſitio in totum pſalterium. 44 25
S. Brunonis Carthuſiæ fundatoris, vita, fundatio & inſtitutum Carthuſiæ. 47 16
Romam evocatur per literas ab Urbano II. Pont. Ibid.
Ejus mors. 57
Bruno Signienſis epiſcopus & abbas Caſſinenſis amare ſcribit Paſchali II. Pontif. de conceſſis Imperatori inveſtituris. 48 17
Abbatia ſe abdicat, reditque ad epiſcopatum, quem ſancte adminiſtrat. Ibid.
Refertur in numerum SS. a Lucio III. Pont. Ibid.
Brunonis Tullenſis, & Popponis Trevirenſis controverſia. 44 6
Bulgentiacenſis ſynodus Ludovici VII. Franciæ Regis matrimonium cum Eleonora propter affinitatem diſſolvit. 50 24
Burchardi Halberſtadenſis epiſcopi cædes. 47 14
Burchardus Wormatienſis epiſcopus Juris Canonici ſcientia claret. 43 60
Burdinus Bracarenſis epiſcopus, Paſchalis II. Pontif. apud Henricum V. Germaniæ R. legatus, eum coronat Imperatorem. 48 35
Ejus vitæ ſynopſis, & character: a Paſchali P. excommunicatur. Ibid.
Ab Henricianis conſtituitur Romanus Pontifex ſub Gregorii VIII. nomine. 36
Capitur, & Calliſti Pont. militibus traditus Romam perducitur. Ejus mors. 45

Cabi-

C

CAbilonenſis ſynodus. 45 25
Cadalous Antipapa. Duæ ad eundem Petri Damiani epiſtolæ, ut reſipiſcat. 45 19
Damnatur in Osborienſi Germaniæ ſynodo. 21
Romam occupare fruſtre tentat. 28
Cæleſtinus II. Papa. Electionem ſuam Cluniacenſibus preſcribit. 49 50
Ludovici VII. Franciæ Regis legationem pro abſolutione e ſententia interdicti benigne ſuſcipit. Ibid.
Ejus mors. 53
Cæleſtinus III. Papa. Henrico VI. Germaniæ Regi cum uxore Conſtantia coronam Imperialem imponit. 52 29
In cauſa Willelmi Elienſis epiſcopi ſcribit ad epiſcopos Angliæ. 32
Leopoldum Auſtriæ Ducem excommunicat, ejuſque ditiones ſubjicit interdicto. 37
Gaufredum Eboracenſem archiepiſcopum ſuſpendit. 39
Conſtantiæ Imperatricis libertatem obtinet, eamque Imperatori honorifice remittit. 40
Legatos mittit in Franciam, in cauſa divortii Philippi Regis cum Ingeburge, & caſſat ſententiam divortii ab epiſcopis latam. 42
Philippum Bellovacenſem epiſcopum in bello captum increpat. 43
Friderico Henrici VI. Imperat. filio Siciliæ regnum concedit. 44
Ejus mors. 45
Cæſenatenſis ſynodus. 44 23
Calixtus II. Papa. Ejus nobilitas & prima epiſtola. 48 37
Toloſanam & Remenſem ſynodos celebrat. 41
Ejus & Henrici V. Imperat. ſcriptum concordiæ, qua tamen non ſtat Imperator. Ibid.
Imperatorem in Remenſi ſynodo excommunicat. Ibid.
Ejus cum Angliæ Rege colloquium in Normannia. 43
Per Burgundiam tranſiens, Ciſtercienſis monaſterii ſtatuta confirmat. 45
Vienenſi Eccleſiæ jus primatus in ſeptem Provincias attribuit, & Romam tendit. Ibid.
Ejus & Imperatoris concordia ſtabilitur. 51
Ejus legatus in Angliam non admittitur. 52
Ejus mors, elogium & ſcripta. 57
Cameracenſis ſynodus. 44 4
Canonicorum Regularium vita. 44 23
Cantuarienſis Eccleſiæ primatum negat Eboracenſis. 48 11
Eundem agnoſcit. 12
Canutus Angliæ & Daniæ Rex, Cantuarienſem Eccleſiam omnium Regni eccleſiarum matrem diplomate ſancit. 43 68
Ejus munificentia in loca ſacra. 71
Romam voti cauſa venit; quid ibi egerit? 44 7
Reliqua ejus geſta, & mors. 16
S. Canuti Daniæ Regis martyrium. 47 7
Carnotenſis ſynodus pro expeditione ſacra. 50 5
S. Carolus, cognomento Bonus, Flandriæ comes. 49 5
Caroli Magni canonizatio. 51 14
Carthuſianorum Inſtituta. 47 57
Caſſilienſis ſynodus in Hybernia. 51 38
Caſſinenſis abbatis contra Cluniacenſem prerogativa, qua dicitur abbas abbatum. 48 32
Caſſinenſis monaſterii ſchiſma. 49 3
Catalaunenſis ſynodus ſub Matthæo legato Apoſtolico. 12
Cencii Frangipanis ſacrilega crudelitas in Gelaſium II. neoelectum Pontificem. 48 36
Cencii Camerarii Apoſtolici ordo Romanus. Illud opus non eſſe Cencii, probatur. 52 30
Ciſtercienſis ordinis initia. 47 48
Claræuallis fundatio. 48 28
Clarendonienſis conventus. 51 7
Claromontana ſynodus ſub Urbano II. pro expeditione ſacra. 47 35
Clemens II. Papa. 44. 24. Synodum celebrat adverſus ſimoniacos. 26. Ejus mors. Ibid.
Clemens III. Papa. Pacem cum Romanis init. 52. 23. Occidentis Principes animat ad expeditionem ſacram. Ibid. Scotiæ eccleſiam eximit a cenſuris epiſcoporum Angliæ. 25 Trevirenſis Eccleſiæ ſchiſma extinguit. Ibid, Ejus mors. 29
Clericorum concubinariorum tumultus. 46 8
S. Colomanni Scoti martyrium. 43 66
Colonienſis Eccleſiæ prærogativæ & privilegia. 50 21
Communio ſub duplici ſpecie. 48 30
Communitatum civilium origo. 48 22
Compendienſis ſynodus. 47 9
Cononis Cardinalis legati zelus præceps & inconſultus in excommunicatione Henrici V. Imperat. 48 17
Conradus Salicus Imperat. 44. 1. Devicta Italia Romam triumphans ingreditur. 6. Controverſiam inter Brunonem Tullenſem & Popponem Trevirenſem componit. Ibid. Imperialem benedictionem e Papa ſuſcipit, & Cæſar Auguſtus appellatur. Ibid. Heribertum Mediolanenſem conjurationis incentorem in poteſtatem ſuam redigit, & Longobardiæ epiſcopos ejuſdem reos trans Alpes traducit. 44. 15. Parmenſes coercet. 17. Reliqua ejus geſta & mors. Ibid.
Conradus Henrici VI. Imper. filius Urbano II. Pontif. ſtratoris officium exhibet, ac juramento fidelitatem promittit. 47 32
Conradus Sueviæ dux adverſus Lotharium Imperat. rebellans excommunicatur. 48 8
Regalia inſignia callide acquirit, & Germaniæ Rex poſt Lotharium coronatur. 49 34
Ejus infauſta expeditio in terram ſanctam. 50. 7. Ejus mors. 26
Conradus Montisferrati marchio, Saladinum in obſidione Tyri terra marique vincit. 52. 27. Regni Jeroſolymitani principatum obtinet. Ibid. A ſicariis interficitur. 31
Conſtantia Wilhelmi Siciliæ Regis improlis amita nubit Henrico VI. Friderici Barbaroſſæ filio, eique Siciliæ regnum hæreditarium facit. 52 28
A Tancredo Wilhelmi Notho capta in Siciliam tranſmittitur. 29
Cæleſtino III. P. mediante libertatem recuperat, & honorifice in Germaniam remittitur. 40
Conſtantienſis ſynodus. 47 31
Conſtantinus Ducas Orientis Imperator. 44 21
Conſtantinus Ducas II. Orient. Imperat. 45 13
Conſtantinus Monomachus pacis ſequeſter Romanam inter & Græcam Eccleſiam. 44 45
Conſtantini M. donatio Sylveſtro Papæ facta eſt ſuppoſititia. Ibid.
Conſtitutiones Apoſtolicæ pro Eccleſia Mediolanenſi. 45 36
Controverſia de corpore S. Dionyſii Martyris, primi Pariſienſis epiſcopi. 44 41
Coyacenſis ſynodus: ejus canones. 44 39
Creſcentius Nomentanus Romæ tyrannidem exercet. 43 42
S. Cunegundis Imperatricis vita & mors. 44 1

D

DAibertus Piſanus archiepiſcopus fit Patriarcha Hieroſolymitanus. 47 49
Ejus cum Balduino Rege diſſidium, & reconciliatio. 51
Ab eodem Rege expulſus, a Papa ſedem ſuam recipere jubetur. 48 8
In Siciliam rediens, poſt tres exilii annos Meſſanæ moritur. Ibid.
Daimbertus Senonenſis archiepiſcopus Ludovicum Franciæ Regem Aurelianis coronat. 48 51
Damaſus II. Papa. Ejus mors. 44 26
Danorum incurſiones in Angliam. 43 19 63
Deodwini Leodienſis epiſcopi literæ ad Henricum Francorum Regem de Berengario hæretico. 44 38
Dithmari mors, ſanctitas, & opera. 43 69
Dolenſis archiepiſcopatus. 46 37
S. Dominici abbatis vita & mors. 44 12
S. Dominici Loricati vita. 45 21
Donus II. Papa. 43 16
S. Dunſtanus Cantuarienſis archiepiſcopus Generalem Angliæ ſynodum celebrat pro reformatione cleri. 43. 13. Ejus mors. 27

E

EAdmerus vitam S. Anſelmi Cantuarienſ. duobus libris perſcribit. 48. 15. Reliqua ejus ſcripta & mors. 53
Eberhardi Bambergenſis epiſcopi ſancta libertas in literis ad Hadrianum IV. Pontif. 50 40
S. Eberhardi Salisburgenſis Archiepiſcopi vita. 50 44
Eboracenſis archiepiſcopatus ſubjectus Cantuarienſi. 45 41
Eboracenſis archiepiſcopus Cantuarienſi ſubjectionem negat. 48. 11 Ex poſt ejus Primatum agnoſcit. 12
Eboracenſis ſynodus ſub Huberto Cantuarienſi archiepiſcopo, legato Pontificio in Anglia. 52 39
Eccleſiaſticarum cauſarum cognitio Judicibus laicis interdicta. 46 55
Edgari Anglorum Regis charta donationis & confirmationis pro Monaſteriis. 43. 7. Ejus ſacrilegium ſeptenni pœnitentia a ſancto Dunſtano impoſita expiatur. 13. Ejus leges pro reformatione morum. Ibid. Ejus mors. 19
S. Editha virgo ſanctimonialis, S. Eduardi ſoror. 43 38
Edithæ tres Regiæ virgines in Anglia, omnes ſanctæ & ſanctimoniales. Ibid.
S. Eduardus Angliæ Rex, martyr. 43 19
S. Eduardi Angliæ Regis virtutes & mors. 45. 33. Ejus canonizatio. 50 53
Elienſis epiſcopatus in Anglia erectio. 48 9
S. Eliſabetha Schonaugienſis abbatiſſa. 50 35
S. Elphegi epiſcopi martyrium. 43 68
S. Emericus Hungariæ Regis filius virginitatem ſervat in matrimonio. 44 18
Enſiferorum ordo. 52 45
Epiſcopi ſeptem Lateranenſis eccleſiæ, unde ſic dicti? 45 6
Epiſcoporum bona reſervata ſucceſſoribus in epiſcopatu. 50 34
S. Ericus Sueciæ Rex, martyr. 50 15
Erphordienſe conciliabulum. 45 50
Erwinus abbas Steinfeldenſis S. Bernardum hortatur, ut adverſus Henricianos hæreticos ſcribat. 50 9
Eskyli Lundenſis in Dania archiepiſcopi elogium. 51 54
Etelredus Angliæ Rex miſerrime regnat annis 38. 43 19
Pacem a Danis ingenti tributo redimit. 63
S. Etelwoldus Wintonienſis epiſcopus. 43 24
Euchariſtiæ veritas. 43 53 & 44 4 & 45 25
Eudonis fanatici condemnatio in Remenſi ſynodo, ejuſque diſcipulorum obſtinatio. 50 11
Eugenius III. Papa. 50. 1. Armenorum legatos ejus communionem circa celebrationem Euchariſtiæ expetentes recipit. 3. Ludovicum VII. Franciæ Regem hortatur ad expeditionem ſacram. Ibid. Romanos ab Arnaldo Brixienſi ad ſeditionem commotos coercet. Ibid. Tornacenſem epiſcopatum reſtituit. 4. Plures in Galliis ſynodos celebrat. 8. Conradum Germaniæ Regem poſt infelicem expeditionem ſacram literis ſolatur. 12. Remis ſynodum celebrat contra Eudonem fanaticum. 13. In eadem ſynodo Gilberti Porretani cauſam cum prudentioribus examinat. 14. Plures ad componendum eccleſiarum Hiſpaniæ ſtatum ſcribit epiſtolas. 16. Treviris eccleſiam monaſterii S. Matthiæ reparatam dedicat, ſynodum celebrat, & ſanctæ Virgini Hildegardi ſcribit. 17. Claram-vallem & Ciſtercium viſitat, & unionem Abbatis Saviniacenſis confirmat. Ibid. Scribit clero Romano contra Arnaldum Brixienſem, & pace cum Romanis reformata Romam redit. 18. Romanæ plebis tumultibus rurſus urbe excedere cogitur. 23. Plurimum argenti a Colonienſi & Moguntino archiepiſcopis ſibi oblati recu-

recuſat. Ibid. Ejus reſcriptum ad Arnoldum Colonienſem archiepiſcopum pro confirmatione Privilegiorum hujus ſedis Ibid. Ejus cum Friderico Barbaroſſa pactum concordiæ in puncto inveſtiturarum brevi diſſolvitur. 26. Legatos in Germaniam mittit in cauſa Henrici archiepiſcopi Moguntini, qui deponitur. Ibid. Ejus mors. 27
Excommunicationis uſus ſit moderatus. 45 31

F

FErdinandus M. Caſtellæ & Legionis Rex Saracenos debellat. 44 19
Fides in Polonia propagata. 43 7. In Dania & Suecia. 29
Flodoardi mors & opera. 43 8
Florentina ſynodus de bonis Eccleſiæ non alienandis. 45 2.
In cauſa Berengarii. Ibid.
Florentinorum ſchiſma. 45 23. Extinguitur. 37
Formula excommunicationis adverſus Michaelem Cærularium. 44 47
Franciæ & Angliæ Regum confederatio pro expeditione in terram ſanctam ſub Clemente III. 52. 23. Eorum expeditio. 28 31
Franco Antipapa ſub Bonifacii VII. nomine. 43 16
S. Friderici comitis Virdunenſis elogium. 43 77
Fridericus S. R. E. Diaconus Nicetam græcum ſchiſmaticum confutat. 44 46
Fridericus Barbaroſſa Germaniæ Rex coronatur. 50 20. Ejus cum Eugenio III. Pont. pactum concordiæ poſt breve intervallum diſſolvitur. Ibid. Ab Hadriano IV. Pont. Imperator coronatus, Romanos tumultuantes coercet. 31. Ejus cum Hadriano P. diſſidiorum cauſæ. 38. Regalia jura, & ſacramentum fidelitatis exigit ab epiſcopis. 40. Ejus lex in favorem Profeſſorum & candidatorum juris canonici & civilis. Ibid. Novum Papam inter & Imperat. diſſidium, eorumque reconciliatio. Ibid. Mediolanenſes habita generali in caſtris prope Bononiam curia hoſtes pronuntiat. 42. Conventum Papienſem convocat in cauſa Alexandri III. & Victoris IV. Antipapæ, cui favet. 43. Laudenſe conciliabulum in eadem cauſa fovet. 50. Mediolanenſes domat. 52. Guidonem de Crema ſub Paſchalis III. nomine Antipapam eligi curat. 51 8. Herbipolenſem conventum agit pro confirmatione electionis Paſchalis III. 11. Conventum Longobardiæ generalem apud Roncaliam habet pro depoſitione Alex. III. 18. Romam capit. Ibid. Ab Alexandro III. excommunicatur, & regia dignitate privatur. Ibid. In Germaniam fugit, amiſſo per mortalitatem exercitu. Ibid. A Longobardiæ fœderatis victus, pacem cum iis, & Pontifice init, a quo abſolvitur. 50. Ejus cum Urbano III. Pont. diſſidiorum cauſæ 52 18. Gregorii VIII. Pontificis electione lætatus. 22. Expeditionem in terram ſanctam movet ſub Clemente III. 24. Illius expeditionis ſucceſſus. 27. Ejus mors. Ibid.
Fridericus Sueviæ dux, Friderici I. Imperat. filius moritur in expeditione ſacra. Ejus caſtitas. 52 27
S. Fulberti Carnotenſis Epiſcopi laudes & opera. 44 9
Fulconis, comitis Andegavenſis, peregrinatio ad loca ſancta 43 55
Ejus controverſia cum Hugone Bituricenſi archiepiſcopo. Ibid.
S. Fulcranus Lodovenſis epiſcopus. 43 58
Fuldenſis abbatis, & monaſterii calamitas. 45 26

G

S. GAldinus Mediolanenſis archiepiſcopus Catharos ſive Manichæos confutat. Ejus mors. 51 49
Galo Abbas S. Quintini fit epiſcopus Bellovacenſis. 47 65
Galliæ Regum authoritas imminuta. 44 10
Gandulphus Italus hæreſiarcha a Gerardo Cameracenſi confutatur in ſynodo. 44 4
S. Gaudentius primus Gneſnenſis archiepiſcopus. 43 47
Geiſa Hungariæ dux ex ſpoliis debellatorum Ethnicorum ædificat monaſterium ſancti Martini. 43 49
Gelaſius II. fit Papa; a Cencio Frangipane immaniſſime tractatus includitur; ab urbis præfecto liberatur. 48 36
Cajetam fugit ob Henrici V. Imperat. perſecutionem. Ibid
Burdinum Antipapam & Henricum Imperat. ſchiſmaticum excommunicat. Ibid.
A maxima orbis Chriſtiani parte verus Pontifex agnoſcitur. Ibid.
Romam relinquere coactus in Galliam proficiſcitur. Ibid.
Ravennatis eccleſiæ Guibertino ſchiſmate a Romana ſeparatæ jura & dignitatem reſtituit. Ibid.
Ejus mors. 39
S. Geraldus Bracarenſis archiepiſcopus. 48 13
Gerardus Engoliſmenſis epiſcopus tranſit ad partes Anacleti Antipapæ. 49 15
Anglorum Regem ad pſeudo-Pontificis partes traducere nititur. 16
Impœnitens moritur. 26
S. Gerardus Moriſſenæ in Hungaria epiſcopus. Ejus geſta & martyrium. 43 22
S. Gerardi Tullenſis epiſcopi geſta & mors. 43 35
Gerberti Remenſis epiſcopi commonitorium adverſus prædones. 43 31
Fulconem epiſcopum Ambianenſem increpat. Ibid.
Gibelinus Arelatenſis archiepiſcopus fit Patriarcha Hieroſolymitanus. 48 8
Ejus laudes & obitus. 20
Gilbertus Porretanus Pictavienſis epiſcopus in Pariſienſi ſynodo erroris accuſatur. 50 8
In Remenſi quoſdam articulos retractat, & quidam ejus libri damnantur donec corrigantur; epiſcopatum tamen retinet. 14
S. Gilbertus fundator Ordinis Sempringhamenſis in Anglia. Ejus geſta, mors & canonizatio 51 26
Giſilerus Merſeburgenſis epiſcopus, dolo & corruptione fit archiepiſcopus Magdeburgenſis. 43 23
Godefridus Bullionius ſacræ expeditionis dux, proclamatur Rex Hieroſolymitanus. 47 49
Quingenta Saracenorum millia in fugam conjicit, cæſis eorum centum millibus. Ibid.
Fontibus a Barbaris veneno infectis, indeque orta peſtilentia moritur, & in eccleſia ſancti Sepulchri ſepelitur. 51
Godefridi Viterbienſis chronicon. 52 19
S. Godehardus Hildesheimenſis epiſcopus. 43 74. Ejus mors 44 19. Elevatio. 49 21
Godeſcalcus Sclavorum dux Chriſtianam religionem inter ſuos reſtituit. 45 22
Ejus martyrium. 32
S. Godricus eremita Thomæ Cantuarienſi reſtitutionem & mortem prædicit. 51 32
Goffridi abbatis Vindocinenſis elogium & opuſcula quatuor de Inveſtituris. 48 50
Ejus mors. 49 21
Gothicus ritus abolitus in Hiſpania. 46 6
Gradenſis Patriarchatus privilegia. 50 36
Græci Latinos deprædantur C. P. 52 13
Græcorum ſchiſma ſub Michaele Cærulario Patriarcha C. P. 44 45
Grandimontenſis Ordinis a S. Stephano nobili Arverno inſtituti regula. 46 4
Gratiani decretum. 50 25
Gregorius V. Papa. 43 38. A Creſcentio Nomentano Roma expellitur. 42. Ejus mors. 46
Gregorius VI. Papa. 44 24
Gregorius VII. Papa. Ejus electionis decretum promulgatur. 45 58. Ritum Muzarabicum abolet. 46 1. Philippo Francorum R. ſimoniaco excommunicationem minatur. 3. Ordinem Grandimontenſem approbat. 4. Carthaginenſis eccleſiæ reliquias fovet. 5. Quo fuerit animo in Henricum IV. Imperat. 6. Synodum Romæ celebrat contra ſimoniacos. 7. Illius decreta mittit ad Henricum Imperat., qui reum ſe fatetur. Ibid. Robertum Guiſcardum excommunicat. Ibid. Italiæ & Germaniæ Epiſcopos hortatur ad executionem decretorum ſuorum de clericis ſimoniacis & incontinentibus. 8. Henricum Imperat. alioſque Principes Chriſtianos hortatur ad bellum ſacrum. 9. Pragenſis & Moravienſis Eccleſiarum cauſam agit. 10. Acerbe in Philippum Franciæ R. invehitur. 11. In Romana ſynodo varios excommunicat, ſuſpendit, deponit. 14. Moguntinam ſynodum contra Clericos incontinentes urget. 15. Ejus cum Henrico Imperat. grave diſſidium. 18. Wormatienſe conciliabulum contra ipſum habetur. 19. Cincium urbis præfectum excommunicat, a quo ignominioſe tractatur. 20. Henricum Imp. deponit in Romana tertia ſynodo, & depoſitionis ſententiam ad omnes Chriſtianos dirigit. 21. Eundem pœnitentem abſolvit 27. Rudolphi electionem permittit, non approbat. 29 Robertum Guiſcardum excommunicatum abſolvit, & de Apuliæ ac Calabriæ ducatibus inveſtit. 32. Tuſciam, & Longobardiæ partem ſcripta donatione obtinet a Mathilde Comitiſſa. Ibid. Quartam Romæ ſynodum contra Lombardiæ epiſcopos celebrat, & plura alia in eadem ſtatuit. 36. Johannem Dolenſem deponit. 37. Quintam Romæ ſynodum celebrat, cujus ſtatuta referuntur. 38. Apud Hugonem abbatem Cluniacenſem amice queritur de Hugonis Burgundiæ Ducis receptione ad Ordinem. 40. Sententia, de Euchariſtiæ veritate contra errores Berengarii. 41. Henrici & Rudolphi legatorum juramenta recipit. Ibid Lugdunenſis eccleſiæ primatum inſtituit. 42. Humbertum Cardinalem Legatum mittit ad Willelmum Anglorum R. in cauſa Dolenſis epiſcopi. 45. Septimam Romæ ſynodum celebrat, in qua Henricus Rex excommunicatur & deponitur. 46. Guibertus Antipapa in ejus locum ab Henricianis eligitur. 48. Romanum officium in Hiſpania recipi procurat. 50. Ejus mors. 58
Gregorius VIII. Papa. 52 22. Occidentis Principes hortatur ad recuperationem terræ ſanctæ. 10.
Ejus mors, & elogium. Ibid.
Guaſtallenſis ſynodus ſub Paſchali II. 48 3
Guibertus Ravennatenſis epiſcopus pſeudo-Papa. 46 48
Guido Aretinus monachus Benedictinus novam rationem addiſcendi muſicam adinvenit. 43 75
Guido Cremenſis epiſcopus, Antipapa ſub Paſchalis III. nomine. 51 8
Impœnitens moritur. 18
Guigo V. Prior magnæ Carthuſiæ. Ejus ſcripta, laudes & obitus. 49 32
Guillelmi Angliæ Regis laudabilia ſtatuta. 45 40
Guillelmus II. Angliæ Rex invadit bona eccleſiaſtica. 47 15
Guillelmus abbas S. Theodorici errores Abælardi collectos mittit S. Bernardo refutandos. 49 40
Eoſdem ſpeciali diſputatione confutat. Ibid. Multa ſcribit pietate & eruditione plena. Ibid.
Guillelmus Aquitaniæ dux favet Petro Leonis Antipapæ ſub Anacleti II. nomine. 49 20
Redit ad obedientiam Innocentii II. legitimi Pont. 26
Guillelmus de Campanellis Canonicorum Regularium S. Victoris fundator. 48 24
Fit epiſcopus Catalaunenſis. Ibid.
Guillelmus Normanniæ Dux vincit & occidit Haroldum in Anglia. 45 33
S. Guillelmi Roſchildenſis epiſcopi fortitudo. 45 47
Guillelmi tres Sancti, ab Henſchenio accurate diſtincti. 49 35
Guillelmus Siciliæ Rex contra Andronicum Imperii Orientis uſurpatorem cum ingenti claſſe in Græciam trajiciens, Dyrrachium & Theſſalonicam expugnat. 52 17
Guitmundi libri tres de Euchariſtia contra Berengarium. 46 13. Ejus nævi. Ibid.

Hadria-

H

HAdrianus IV. Papa; Ejus vitæ hiſtoria. 50 30. Romanos ob Arnaldi Brixienſis factiones Interdicto ſuppoſitos, eo ejecto abſolvit. Ibid. Fridericum Barbaroſſam coronat Imperatorem. 31. Cum Guillelmo Siciliæ R. pacem init. 32. Henrico II. Anglorum R. privilegium concedit ad occupandam Hiberniam. 34. Raymundi Comitis Barcinonenſis, & Ermengardæ Narbonæ Dominæ conſtitutiones de Epiſcoporum bonis ſucceſſoribus in epiſcopatu reſervendis authoritate Apoſtolica confirmat. Ibid. Gradenſi Patriarchæ ampla largitur privilegia. 36. Ejus, & Friderici Imperat. diſſidiorum cauſæ. 38. Pax inter eum & Imperat. reſtituta. Ibid. Novum inter Papam & Imperat. diſſidium. 40 42. Ejus mors. 43
Hæretici in Oriente. 48 10
Hæretici ſacramentarii in Diœceſi Trevirenſi. Ibid.
Hakimus Ægypti Calipha Chriſtianos perſequitur. 43 62
Baſilicam ſepulchri Dominici ad ſolum uſque diruit, quam tamen miraculo motus reædificari permittit. Ibid.
Haraldus Norvegiæ Rex tyrannica multa agit. 44 20
Harigeri Laubienſis abbatis hiſtoria epiſcoporum Trajectenſium & Leodienſium. 43 57
Reliqua ejus opera & mors. Ibid.
S. Haroldus Daniæ Rex. 43 22
S. Hartwicus Saltsburgenſis epiſcopus. 44 1
Hartvvigus Megdeburgenſis archiepiſcopus multum laborat pro tollendo ſchiſmate. 47 56
Helenenſis ſynodi acta. 44 11
Helmodi Buzonienſis hiſtoria converſionis Sclavorum. 51 21
Heloiſſa Petri Abaelardi amica, qualis. 48 48
Fit Priorissa monaſterii Paracleti. 49 10
S. Henricus II. Imperator. 43 48. Giſelam ſororem ſuam Stephano Hungariæ R. dat uxorem. 40. Geiſam Hungarorum ducem ad fidem adducit. Ibid. Hermannum Sueviæ ducem debellat. 54. Papiam domat ipſa coronationis ſuæ die. Ibid. Bohemos in priſtinam ſervitutem redigit. Ibid. Boleſlaum Poloniæ ducem ſubjugat. Ibid. In Saxoniam victor redit, & Tremoniæ in Weſtphalia omnes regni ſui epiſcopos coadunat. Ibid. Epiſcopatum Bambergenſem in honorem S. Petri erigit. 56. Epiſcopos ad dedicationem Majoris Eccleſiæ Bambergenſis convocat. 64. A Papa unctionem & coronam Imperialem cum conjuge ſuſcipit. 68. Ejus diploma pro Eccleſia Romana. Ibid. Viros religioſos & ſanctos intima amicitia conjunctos habet. Ibid. Abbatiam Corbejenſem reformat. Ibid. S. Heribertum Colonienſ. humili ſatisfactione placat. 70. Ei ad Caſſinenſe Monaſterium divertenti apparet S. Benedictus. 71. Ejus mors. 44 1
Henricus III. cognomento Niger, Imperator. 44 17
Italiam petit, magnifice omnia ordinans. 45 2
Omnibus inimicis reconciliatus moritur. 4
Henricus IV. Imperator. 45 5. Ejus incontinentia Eccleſiæ & Imperii ſtatus in Germania turbatur 39. Cum Bertha conjuge divortium tentat. Ibid. Epiſcopatus & abbatias palam venales proponit. 50. Saxoniæ & Thuringiæ montibus caſtella, prædonum receptacula, imponit. Ibid. Hildulphum Goslarienſem canonicum Colonienſibus in S. Annonis archiepiſcopi defuncti locum obtrudit. 46 16. Ejus cum Papa diſſidium. 18. Wormatiæ conciliabulum contra Pontificem inſtituit. 19. Conciliabuli acta ad clerum populumque Roman. tranſmittit. Ibid. Ejus depoſitio in Romana ſynodo tertia. 21. Principum Imperii adverſum Imperat. conſpiratio. 24 29. Ejus pœnitentia, juſjurandum & abſolutio. 27. Ei ſubſtituitur Rudolphus. 29. Excommunicatur & deponitur in ſeptima Romana ſynodo. 46. Guibertum Antipapam eligi procurat. 48. Eundem ſub Clementis III. nomine inthronizari facit. 51. A Pſeudo-Pontifice Imperialem coronam ſuſcipit. Ibid. Wratiſlaum Bohemiæ ducem, Poloniæ Regem facit. 47 5. Mathildis comitiſſæ exercitum profligat. 20. Welphonem Bavariæ ducem debellatum ducatu privat. 32. Henricum filium natu minorem ſibi ſucceſſorem deſignat. 41. A ſuis proditur & deponitur. 68 In libertatem ſe aſſerit, & agit pro Imperii recuperatione. 69. Ejus mors. Ibid.
Henricus V. adverſus patrem a tribus Pontificibus excommunicatum rebellat. 47 68
Nuntios Romam dirigit, patris ſchiſma anathematizat, & obedientiam ſedi Apoſtolicæ profitetur. Ibid.
Paſchalem II. in Germaniam invitat. 48 3
Eum fruſtra Auguſtæ præſtolatur. 4
Ei in confinio Lotharingiæ & Franciæ venit obviam, & per legatos ſalutat, ſed infecto utrimque negotio diſceditur. 6
Italiam petit pro recipienda a Pontifice Imperiali conſecratione. 15
Papam & cardinales, orto tumultu, captivos detinet. Ibid.
A Pontifice conſecratur, & inveſtituris donatur. Ibid.
Regiis muneribus Pontificem donat, & in Germaniam revertitur. Ibid.
A Conone cardinali excommunicatur. 17
Saxones rebellantes coercet. 30
Moguntiæ de vita periclitatur. Ibid.
Ejus excommunicatio confirmatur in tertia Lateranenſi ſynodo. 31
Ejus excommunicationem ſecutæ calamitates & prodigia. 33
A Burdino Bracarenſi epiſcopo Imperator coronatur. 48 35
Burdinum Antipapam conſtituit, a quo viciſſim rurſus coronatur Imperator. 36
Ejus & Calixti Papæ ſcriptura concordiæ, quam tamen non obſervat Imperator. 41
Ejus excommunicatio in Remenſi ſynodo. Ibid.
Wirceburgenſem conventum de pace indicit. 49

Sacerdotii & Imperii concordia mutuis Papæ & Imperatoris literis firmatur. 51
Ejus mors. 59
Henricus VI. Friderici Barbaroſſæ filius, Germaniæ Rex. 51 24
Ejus crudelitas in quendam epiſcopum, & Papæ famulum. 52 18
Ejus expeditio in Italiam pro receptione coronæ Imperialis, & regno Siciliæ. 29
A Cæleſtino III. cum uxore Conſtantia coronatur. Ibid.
Movet in Apuliam, & centum ſeptuaginta caſtella in deditionem accipit. Ibid.
Graſſante per exercitum mortalitate in Germaniam redire compellitur. Ibid.
Siciliam occupat, & Normannorum ibidem regnum extinguit. 40
Ejus crudelitas & mors. 44
Henricus Angliæ Rex Eccleſiæ regni ſui ſtatum turbat. 47 56 60 61 64
Anſelmum in cauſa inveſtiturarum divexat. Ibid.
Inveſtituras dimittere, & Anſelmum revocare, a Papa amice, ſed fruſtra monetur. 64
Anſelmi reditus epiſcopales fiſco addicit. 67
Ei reconciliatur, eumque de reditibus reveſtit, ac reditum in Angliam permittit. 48 1
Robertum fratrem Normanniæ ducem victum & captum tranſmittit in Angliam, ejuſque ducatu potitur. 2
In Londonienſi ſynodo inveſtituris eccleſiaſticis per dationem baculi paſtoralis, vel annuli ſe abdicat. 7
Clericorum Angliæ incontinentiam coercet. 9
Henricus II. Angliæ Rex Thomam Cancellarium ſuum curat eligi archiepiſcopum Cantuarienſem. 51 2. Ejus diſſidiorum cum archiepiſcopo cauſæ. 5 & 7. Ejus & archiepiſcopi legati Alexandrum III. Pont. Senonis conveniunt. 9. Archiepiſcopi bona fiſco addicit. Ibid. Ad Colonienſem archiepiſcopum ſchiſmaticum dum ſcribit de Alexandro III. 11. Ejus legati in conventu Herbipolenſi jurant in verba Imperat. Friderici ſchiſmatici. Ibid. De eo modeſte conqueritur Alexander Papa ad Gilbertum Londonienſem epiſcopum, Regi faventem, eundemque excuſantem. Ibid. Contra comminatam Cantuarienſis excommunicationem ad Papam appellat. 15. Cantuarienſis depoſitionem fruſtra urget. 21. Ejus cum legatis Pontificis collatio in cauſa Cantuarienſis, & edictum. 25. Ejus cum Primate Cantuar. reconciliatio. 33. Ejus dolor de archiepiſcopi Cant. cæde. 36. Hiberniam occupat. 38. Juramento ſe de Thomæ morte purgat apud legatos Apoſtolicos, impoſitæque pœnitentiæ ſe ſubjiciens ab iis abſolvitur. 39. Ejus regnum filiorum adverſus patrem rebellione deſolatur. 41 Ejus pœnitentia & pax cum filiis. Ibid. Scotiæ Regem in bello capit, & pacem Angliæ reſtituit. Ibid. Aleſiam Franciæ R. filiam Richardo filio ſuo deſponſandam diutius ne detineat, literis Apoſtolicis monetur. 52. Ejus cum Philippo Francorum R. confœderatio pro expeditione terræ ſanctæ. 52 13. Ejus mors. Ibid.
Henricus Hæreticus in Cenomanis & Pictavis; ejus ſpurcitia & inſcitia. 48 34
Confutatur a S. Bernardo. 50 9
Capitur, & catenatus epiſcopo traditur. Ibid.
Henriciani hæretici prope Coloniam inventi flammis traduntur. Ibid.
Henricus Ludovici VII. Galliarum R. frater fit monachus in Claravalle, dein Bellovacenſis epiſcopus. 50 22
Henricus Moguntinus archiepiſcopus ob diſſipationem bonorum Eccleſiæ depoſitus, fit monachus Ciſtercienſis, & pie moritur. 50 26
Henrici Ravennatenſis epiſcopi excommunicatio. 45 45
S. Henrici Upſalenſis in Suecia archiepiſcopi martyrium. 50 25
Heraclius Cæſareenſis archiepiſcopus fit Patriarcha Hieroſolymitanus. 52 8
Sub eo Crux Dominica ab Heraclio Imperatore recuperata perditur. Ibid.
Herbipolenſis conventus in cauſa Guidonis Cremenſis Antipapæ ſub Paſchalis III. nomine. 51 11
S. Heribertus Colonienſis archiepiſcopus. 43 46
Romam veniens ut epiſcopatum deponat, a Sylveſtro Papa pallio donatur. 70
Ejus mors. Ibid.
Heriberti Turonenſis archiepiſcopi opera & mors. 49 20
Herlembaldus laicus pro ſacerdotum caſtitate pugnans occiditur. 45 10
Hermanni Contracti chronicon. 44 50
Hermanni Germaniæ Regis abdicatio & mors. 47 5
Heroldus Saltzburgenſis epiſcopus propter crimina excæcatus, depoſitus, excommunicatus. 43 9
Hiberniæ ſynodus. 47 41
Hiberniæ ſynodus in monaſterio Mellifontis ſub Joanne Paparone cardinali legato Apoſtolico. 50 25
Sub Joanne Dublinenſi archiepiſcopo. 50 30
Hieroſolymitana prima expeditio. 47 40 42
Hieroſolyma capta a Chriſtianis. 49
Hieroſolymitana ſynodus. 40 47
Hildegardis Virginis ſanctitas: eam inviſit ſanctus Bernardus. 50 5
Ad eam ſcribit Eugenius III. 17
Hiſpaniæ ſynodus ſub Michaele Cæleſtini III. legato, poſt cladem a Saracenis acceptam. 52 42
S. Homobonus Cremonenſis. Ejus vita & mors. 52 45
Honorius II. Papa. 48 58. S. Ottonem Bambergenſem mittit ad prædicandum Pomeraniæ Evangelium. Ibid. Pontium Cluniacenſem damnat. 62. Rogerium Siciliæ comitem excommunicat. 49 5. Apuliæ ducatum ſibi vindicat. Ibid. Eum in feudum dat Rogerio comiti. Ibid. Ejus mors. 15
Hugo Burgundiæ dux fit monachus Cluniacenſis; Ejus virtutes. 46 40
Ejus mors. 48 13

S. Hugo Burgundus, Lincolnienſis epiſcopus. 52 20
Ejus virtutum ſynopſis. 36
Hugonis Franciæ Cancellarii agendi dexteritas. 50 11
Hugo Capetus Francorum Rex. 43 26
Arnulphum Remenſem archiepiſcopum violatæ fidei accuſat apud Joannem Papam. 31
Hugonis Etheriani libri tres de Proceſſione Spiritus S. contra Græcos. 51 53
Ejus liber de regreſſu animarum ab inferis. Ibid.
Hugonis Lugdunenſis epiſtola contra Victorem III. 47 4
Hugonis Victorini laudes, opera & obitus. 49 46
Hungari multi fidem amplectuntur. 41 21

I

JAcetana ſynodus. 45 17
Inceſtuoſorum hæreſis Ravennæ. 45 30
Ingeburgæ Franciæ Reginæ a Philippo R. divortium paſſæ querela ad Cæleſtinum III. Pontificem 52 35
Ingelheimenſis ſynodus. 43 16
Initium belli ſacri. 40 9
Innocentius II. fit Papa. 49 15. Ab Anacleto II. Antipapa vexatus fugit in Galliam. Ibid. Ibidem agnoſcitur & ſuſcipitur ut legitimus Pontifex. 16. Claromontanam ſynodum contra Anacletum Antipapam celebrat. Ibid. A Germanis agnoſcitur in Wiceburgenſi ſynodo. Ibid. Ab Angliæ Rege ſuſcipitur. Ibid. Remis generalem ſynodum celebrat. Ibid. Claram-vallem per ſeipſum viſitat. 19. Ejus electio canonica probatur a S. Bernardo contra irregularem & violentam Anacleti. Ibid. Ejus partes tuetur Vulgrinus Bituricenſis. Ibid. Eum Piſani & Genuenſes exercitu navali contra Anacletum pſeudo-Papam tuentur. 21. Pſeudo-Pontificem in concilio Piſano damnat. 23. Rogerium Siciliæ Regem ſibi infenſum habet. 32. Anacleti morte, & Victoris pſeudo-Pontif. ſubmiſſione ſchiſma finitur. Ibid. Ejus in Pontificatu pacifice poſſeſſo laudabile regimen. 33. A Claravalle Abbatem & Conventum Fratrum ſibi mitti petit, & obtinet. Ibid. Lateranenſem ſecundam ſynodum generalem celebrat. 37. B. Sturmium Fuldenſem Abbatem Sanctorum catalogo adſcribit. Ibid. Rogerium Siciliæ R. excommunicat, & ab eo capitur. 38. Pacem cum Rogerio init, cui per diploma Siciliæ regnum donat. Ibid. Bituricenſis eccleſiæ ſchiſmate durante Franciam univerſam interdicto ſupponit. 48. Ejus mors. 50
Inveſtituræ laicales prohibitæ. 46 30 33 46. Earum uſus & origo. 34. & 47 32
Inveſtituræ in Anglia. 47 60 64
Joachimus abbas de Curacio; Ejus revelationes. 52 28
Joannes XII. Papa. Ottonem Germaniæ Regem evocat ad defenſionem Italiæ. 43 1. A Berengario Italiæ R. multa indigna patitur. Ibid. Ejus cum Ottone Imperat. diſſidium, 3. In pſeudo-ſynodo Romana deponitur, & Leo VIII. Antipapa ei ſubſtituitur. Ibid. Synodum Romæ contra Antipapam celebrat. 5. Eujus mors. Ibid.
Joannes XIII. Papa a Romanis proceribus affligitur. 43 7. Eum Deus conſolatur propagatione fidei in Polonia. Ibid. Ejus mors. 16
Joannes XIV. Papa. 43 24. XV. Papa. 38. XVI. Baronii cenſura pſeudo-Pontifex. 42. XVII. Papa. 52. XVIII. Ibid. Bambergenſis epiſcopatus privilegia confirmat. 56. Ejus mors. 60
Joannes XIX. Papa. 44 2. Ejus mors. 53
Joannes abbas de Struma Antipapa ſub Caliſti III. nomine. 51 18. Reatum ſuum agnoſcens, Alexandrum III. Pontificem adit pœnitens, ab eoque creatus Beneventanus archiepiſcopus. 51
Joannes Antiochenus Patriarcha Thomam Syrum Monothelitam confutat. 48 24
Joannes Comnenus Orientis Imperator. Ejus conſtitutio contra invaſores bonorum epiſcopalium relictorum. 49 52
S. Joannis Gualberti vita. 45 23. Ejus mors & canonizatio. 52
Joannis Sareſberienſis Angli, Carnotenſis epiſcopi elogium, opera & mors. 52 6
Joannes Tzemiſces Imperator C. P. 43. 12. De Bulgaris triumphat. 18
Jordanus Cardinalis legatus, legatione ſua parum laudabiliter fungitur. 50 28
Iſaacius Angelus Orientis Imperator. 52 17. Ejus perfidia in Latinos 27. Patriarchas C. P. pro libito dejicit. 38
Iſaacius Comnenus contra Michaelem Stratioticum rebellat; fit Imperator Orientis; ejus leges. 45 7. In venatione fulmine percuſſus, monachum induit. 23
Ivonis Carnotenſis epiſcopi laudes. 47 17. Senonenſis epiſcopi electionem literis apud Urbanum II. excuſat. 47. A Paſchali P. graviter objurgatur de literis recommendatitiis Stephani de Guerlanda. 56. Ejus apologia contra accuſationem ſimoniæ. 66. Remenſis eccleſiæ jus ungendi Regem Franciæ infirmat. 48 10. Ejus opera, & mors. 29
Juramentum Chriſtiano licitum, imo quandoque neceſſarium. 51 49

K

KArroſenſis ſynodus in Galliis contra Manichæos. 44 9

L

LAmbertus Le Begue presbyter clericorum mores corruptos inſectatur. 51 43. Eſt Beguinarum fundator. Ibid.
Lamberti Schaffnaburgenſis error. 45 39
Landinus clericus de Frangipanum familia, Antipapa. 51 51
Lanfrancus Cantuarienſis epiſcopus 45 41. Romæ pallium de manu Alexandri P. ſuſcipit. 42. Ibidem cauſam agit contra Thomam Eboracenſem, & Remigium Lincolnienſem. Ibid. Scribit contra Berengarium. 41. Ejus mors. 47 15
Lateranenſis magna ſynodus ſub Paſchali II. 47 59
Lateranenſis prima ſynodus ſub Paſchali II. in cauſa inveſtiturarum 48 15. Secunda ſub eodem in eadem cauſa, ejuſdemque fidei profeſſio. 18. Tertia ſub eodem de iiſdem. 32
Lateranenſis prima ſynodus generalis ſub Caliſto II. pro confirmatione pacti cum Henrico Imperat. initi, ejuſque canones. 48 45. Secunda ſub Innocentio II. 49 37. Tertia ſub Alexandro III. 52 1
Latinos Græci deprædantur Conſtantinopoli. 52 11. Eorum vindicta contra Græcos. Ibid.
Legionenſis ſynodus; Ejus canones. 43 67 & 47 19
Lemovicenſis ſynodus. 44 20 & 47 17
Leonis Diaconi hiſtoria. 43 18
Leonis pſeudo-Pont. electio 43 3. Ejus conciliabulum. 6
Leo IX. Papa. Synodum celebrat contra ſimoniacos. 44 28. A Normannis capitur. 42 Scribit adverſus Africanos epiſcopos diſſidentes. Ibid. Ei Petrus Patriarcha Antiochenus fidei confeſſionem tranſmittit. 43. Leonis ad eundem reſcriptum. Ibid. Græcorum calumnias confutat; Ejus mors & ſanctitas. 45
Leodienſium apologia ad Paſchalem II. Pont. 47 69
Leodienſis ſynodus in cauſa Innocentii II. contra Anacletum II. Antipapam. 49 16
S. Leopoldus, cognomento Pius, IV. Auſtriæ Marchio. 49 18
Leopoldus Auſtriæ dux Richardum Angliæ R. capit. 52 34. A Cæleſtino Papa excommunicatur; ſed excommunicationem contemnens a Deo flagellatur & reſipiſcit. Ibid.
Lexovienſis ſynodus. 48 48
Libentius Bremenſis archiepiſcopus Suenonem Daniæ Regem Chriſtianorum perſecutorem muneribus placare fruſtra nititur. 43 29
S. Lieviso archiepiſcopus Bremenſis. 43 65
Lillebonenſis ſynodus. 46 51
Lombardorum rebellio ſub Friderico I. ob Præfectorum Imperialium ſævitiam. 51 17
Londonienſis ſynodus. 43 14 45 41. Sub Lanfranco. 46 17. Sub Anſelmo. 47 61
Londonienſis ſynodus, in qua inveſtituris eccleſiaſticis ſe abdicat Henricus Rex. 48 7. Contra clericorum incontinentiam. 9 60 49 12. Sub Alberico legato Pont. 49 36 Sub Henrico Wintonienſi legato Pont. 51. De clericis ſæculari judicio non puniendis. 51 5. Sub Richardo Cantuarienſi archiepiſcopo. 44
Lotharius II. Imp. Ejus elogium. 48 59. Innocentium II. agnoſcit legitimum Pontificem. 39 16. Ei reſiſtit S. Bernardus in cauſa inveſtiturarum. Ibid. Italiam petit pro obtinenda a Pontifice Imperiali conſecratione. 25. Tuſciam recipit in allodium. Ibid. Ejus expeditio contra Rogerium Siciliæ R. 29 Ejus mors, & laudes. Ibid.
Lucius II. Papa. S. Bernardo ſcribit pro Vizeliacenſi abbate contra comitem Nivernenſem. 49 53 Archiepiſcopi Toletani Primatum confirmat. Ibid. Ei regnum ſuum vectigale conſtituit Alphonſus I. Portugalliæ Rex Ibid. Conradi Imperatoris operam contra Romanos rebelles implorat, & obtinet. Ejus mors. Ibid.
Lucius III. Papa, Alexandri III. ſucceſſor. 52 10. Romani adverſus ipſum rebellant. 15. Brunonem Signiæ epiſcopum ſanctorum catalogo adſcribit. Ibid. Ejus decretum adverſus hæreticos. Ibid. Ejus mors. 18
Ludovicus VII. Francorum Rex a Daimberto Senonenſi archiepiſcopo Aurelianis coronatur. 48 10. Ab Innocentio II. interdicto ſupponitur in Bituricenſi ſchiſmate. 49 48. Cæleſtino II. legatos mittit pro pace, & abſolvitur interdicto. 50. Cum Theobaldo comite, agente S. Bernardo, reconciliatur. Ibid Ab Eugenio III. animatus, expeditionem ſacram ſuſcipit. 50 5. Ejus expeditionis infelix exitus. 7. Ejus matrimonium cum Eleonora in Bulgentiacenſi ſynodo diſſolutum, 24. Placitum generale Pariſiis indicit pro filii ſui Philippi coronatione. 52 4. Divinitus monitus, ſepulchrum S. Thomæ M. Cantuar. pro filii ſanitate adit. Ibid. Ejus abſtinentia & mors. ibid.
Luitprandi diaconi Ticinenſis hiſtoria. Ejus characteı. 43 11
Lumbardienſis ſynodus contra Manichæos. 51 49

M

S. MAcarius Antiochiæ Piſidiæ archiepiſcopus ante & poſt mortem miraculis clarus. 43 66
Machetad Scotorum Rex, devotionis cauſa Romam proficiſcitur. 44 40. Leges eccleſiaſticas redux promulgat. Ibid.
Magdeburgenſis epiſcopatus. 43 9
S. Majolus Cluniacenſis abbas ab Ottone II. Imp. fruſtra ad capeſſendum Papatum ſollicitatur. 43 16. Regularem diſciplinam reſtituit, & plenus dierum & ſanctitatis obit. 43 35
S. Malachiæ Armachani in Hibernia Primatis vita & miracula. 49 39. Ejus mors. 50 19
Manaſſes Remenſis Eccleſiæ invaſor ſimoniacus ſuſpenſus ab officio in Auguſtodunenſi ſynodo. 46 31. Ejus in ſedem ſuam reſtitui literæ ad Papam. 37. Rurſus deponitur in Lugdunenſi ſynodo, atque in excommunicatione moritur. 47
Manichæi oriuntur in Aquitania, & reprimuntur. 43 73
Manichæi in Belgio & in Burgundia. 51 20. Damnati in Gallia. 51 49 & 52 5
Mantuana ſynodus in cauſa Alexandri II. contra Cadaloum Antipapam. 45 28

Manuelis

Manuelis Orientis Imperatoris perfidia in Latinos. 50. 7. Eccleſiarum poſſeſſiones lege confirmat. 12. Legatos cum ingenti pecunia mittit ad Alexandrum III. P. pro depoſitione Friderici Imperat. Occidentis. 51. 17. Ejus mors. 52 7
S. Margaritæ Scotorum Reginæ virtutes, & obitus. 46 27
S. Marianus Eremita. 43 20
Maronitæ Orthodoxi. 50 14
S. Martialis Lemovicenſium Apoſtolus. 44 10
Martyres ſub Saracenis Cordubenſibus. 43. 19. In Saxonia ſub Sclavis. 45 30
Mathildis Comitiſſa Gregorii VII. P. partes tuetur. 46. 30. Bonorum ſuorum donationem Eccleſiæ Romanæ factam diplomate confirmet. 47. 62. Ejus mors. 48 31
S. Matthæi Evangeliſtæ corpus Salerni repertum. 46 48
Mauritii Pariſienſis epiſcopi laudes. 52 43
Mediolanenſis cleri reformatio & pœnitentia. 45 10
S. Meinhardus fidem propagat in Livonia. 52. 19. Rigenſem epiſcopatum fundat. Ibid.
Meldenſis ſynodus. 43. 2. & 46 52
Melphitana ſynodus. 45. 12. & 46 11
Michaelis Cærularii ſcripta adverſus Eccleſiam Romanam. 44 48
Michael Ducas Græcorum Imp. a Saracenis oppreſſus, Occidentalium auxilium implorat. 46 9 Ejus depoſitio, & mors. 59
Michael Paphlago Orientis Imperat. 44. 14. Ejus mors. 21
Michaelis Pſelli hiſtoria Byzantina. 43 18
Michael Stratioticus Orientis Imp. inæquali dignitatum & munerum militarium diſtributione milites a ſe alienat. 45 7
Miecislaus Poloniæ Dux palam profitetur Chriſtianiſmum. 43 7
Militum S. Jacobi Ordo in Hiſpania ab Alexandro III. approbatur, & ſtatutis munitur. 51 47
Miro Gerundenſis epiſcopus. 41 23
Moguntina ſynodus. 44. 31. In cauſa Caroli Magdeburgenſis canonici Rumoldo Conſtantienſi epiſcopo ſuffecti. 45. 43. Contra clericorum incontinentiam. 46 15
Moguntinus conventus in cauſa Henrici IV. Imp. 47 68
Monſpelienſis ſynodus ſub Alexandro III. 50 53
Moſomenſis ſynodus. 43 34

N

NAmnetenſis ſynodus. 48 61
Narbonenſis ſynodus. 43 50
Neapolitana Samariæ ſynodus. 48 47
Nemauſenſis ſynodus ſub Urbano II. 47 38
Nicephorus Botoniates Orientis Imperator. 46 39
Nicephorus Phocas Imperat. C. P. 43. 4. Ejus geſta & mors. 11 & 16
Nicetæ Antiochenſis diſputatio cum Anſelmo Havelbergenſi. 50 20
S. Niconis Armeni geſta. 43 37
S. Nico monachus Chriſtianam Religionem in Cypro reſtituit. 43 18
Nicolaus II. P. Præſidet Romanæ ſynodo, in eaque conſtitutionem de electione Romani Pontificis promulget. 45. 9. Ejus decretum adverſus ſimoniacos. Ibid. Berengario concedit audientiam, qui errores ſuos publice damnat. Ibid. Synodum Melphiæ celebrat contra clericorum incontinentiam. 10. Robertum Guiſcardum Apuliæ & Calabriæ ducem conſtituit. Ibid. Beneventi alteram ſynodum celebrat. Ibid. Romam rediens Tuſculanos Comites perduelles caſtigat. Ibid. Ejus mors. 19
Nicolai de Breck-Spere, Angli, Cardinalis Albanenſis, poſtea Romani Pontificis ſub Hadriani IV. nomine, vitæ. 50 30
S. Nicolaus Peregrinus. 46 27
S. Nili abbatis vita. 43. 25. & 42. Ab Ottone Imp. inviſitur. 44. Ejus mors. 50
Nilus monachus in Oriente pertinaciter negans unionem hypoſtaticam in Chriſto, damnatur in ſynodo. 48 16
S. Norberti initia. 48. 38. Ordinis Præmonſtratenſis fundamenta jacit. 42. Canonicos Regulares inſtituit. 46. S. Godefridum comitem Cappenbergenſem ſuis eannumerat. 56. Tanchelinum hæreticum confutat. Ibid. Bullam confirmationis Ordinis ſui ab Honorio II. obtinet. 49. 4. Fit Magdeburg. archiepiſcopus. Ibid. Magdeburgenſes rebellantes excommunicat. 14. Cancellarii Italiæ partes obit in Lotharii Imper. conſecratione. 21. Ejus mors & canonizatio. Ibid.
Normanni quando primum viſi in Italia. 43 69
Northamptonienſis ſynodus. 51 48
Northuſana ſynodus. 47 68
Norvegicæ eccleſiæ miſer ſtatus ſub Haraldo. 45 20
Novem-Populaniæ ſynodus. 46 2

O

OBedientia ſuos habet fines. 47. 39. Obedientiæ juramentum, quod Papæ præſtant epiſcopi. 59
Octavianus S. Cæciliæ presbyter Cardinalis Antipapa ſub Victoris IV. nomine. 50 43
S. Odilo Cluniacenſis abbas, Ejus virtutes, opera & mors. 44 29
Olafi Norvegiæ Regis geſta. 44. 7. Olafi Sueciæ Regis geſta. Ibid.
Ordinis Teutonici initium, 52. 31. Ei ſe conjungit Ordo Enſiferorum. 45
Oreſtis Hieroſolymorum Patriarchæ martyrium. 43 61
Orientalis Eccleſiæ & Imperii miſer ſtatus. 46 9
Orientalis eccleſiæ diſſenſio in tribus primariis ſedibus. 49 47
Orientis magna ſynodus ſub Luca Chryſoberge Patriarcha C.P. 51 17

Orientis ſive Palæſtinæ miſer ſtatus ſub Balduino IV. a Saladino Ægypti Rege acto. 52 8
Oſweldus Eboracenſis epiſcopus. 43 32
S. Otto Bambergenſis Epiſc. Epiſcopatu ſe abdicare ſtatuit, niſi a Papa conſecretur. 47. 63. Ejus literæ ad ſummum Pontificem, cum reſcripto Papali. Ibid. Pomeranos ad fidem Chriſtianam convertit. 48. 58. Inter alia ſalutis documenta, ſeptem ipſis prædicat Sacramenta. Ibid. Ejus ſecunda miſſio in Pomeraniam. 49. 17. A Vitaco cive nobili plurimum juvetur. Ibid. Pomeranos in idololatriam relapſos miraculo convertit. Ibid. Bambergam revocatur neceſſariis de cauſis. Ibid. Ejus canonizatio. 50 26
Ottonis Friſingenſis ſcripta & obitus. 50 38
Ottonis I. Imperatoris diploma pro confirmatione jurium S. Romanæ Eccleſiæ. 43. 1. Ejus cum Joanne XII. Papa diſſidium. 3. Berengarium Italiæ Regem, ejuſque fautores perſequitur. Ibid. Romanam pſeudo-ſynodum congregat, in qua Joannes XII. deponitur, & Leo VIII. Antipapa intronizatur. Ibid. Romanos rebelleotes ingenti clade proſternit. 5. Benedictum V. Hamburgenſi archiepiſcopo cuſtodiendum tradit. 6. Joannis XIII. Pontificis perſecutores ſuſpendio necari jubet. 9. Magdeburgenſem archiepiſcopatum erigi procurat. Ibidem. Legationem mittit ad Nicephorum Græcum Imperat. pro matrimonio Theophanæ cum filio ſuo Ottone II. ſed irrito eventu. 11. Ejus mors. 16
Otto II. Imperat. Benedictionem Imperialem a Joanne XIII. Papa recipit. 43. 11. S. Majolum Cluniacenſ. abbatem ad Papatum capeſcendum fruſtra ſollicitat. 16. A Græcis vincitur. 23. Ejus mors. Ibid.
Otto III. coronatur Germaniæ Rex. 43. 23. A Gregorio V. Pont. Imperialem coronam ſuſcipit. 38. Ejus conſtitutio pro Italia. 44. SS. Romualdum & Nilum abbatem inviſit. 45. S. Adalberti epiſcopi Pragenſis & Martyris in Polonia, & Caroli M. Imperat. ſepulchrum Aquiſgrani veneratur. 47. Ejus cum S. Heriberto Colon. Archiepiſcopo familiaritas & mors. 48
Oxonienſis ſynodus damnat publicanos hæreticos. 50 46

P

PAgi critica laudatur. 52 47
Palæſtinæ miſer ſtatus ſub Balduino IV. Hieroſolymorum Rege, e Saladino victo. 50 8
Papienſis ſynodus in cauſa Alexandri III. Pont. & Victoris IV. Antipapæ. 50 43
Pariſienſis ſynodus contra Berengarium. 44. 38. Sub Matthæo ſedis Apoſtolicæ legato. 49 10
Contra Gilbertum Porretanum. 50 8
Paſchalis II. Papa. 47 50
Anſelmum Cantuarienſem literis hortatur, ut ſtatum Eccleſiæ Anglicanæ ad Romanæ ſanctionem corrigat, utque cenſum B. Petri ſolvi curet. 56
Eundem ad tuendam Eccleſiæ Anglicanæ libertatem hortatur. 60
Guaſtallenſem ſynodum celebrat. 48 3
In Galliam veniens, Trecenſem habet ſynodum. 4 & 5
Lateranenſem primam ſynodum celebrat in cauſa inveſtiturarum. 15
Ejus & Henrici V. Imp. conventus Romæ. Ibid.
Otto tumulto captivus detinetur cum Cardinalibus, & Albam ducitur. Ibid.
Inveſtituras Imperatori coactus permittit, & honorifice Romam redire permittitur. Ibid.
A ſuis dure reprehenditur de conceſſis Imperatori inveſtituris. 17
In Lateranenſi ſecunda ſynodo inveſtituras Imperatori conceſſas revocat. 18
Petrum Anagnium Sanctorum catalogo adſcribit. 30
In Lateranenſi tertia ſynodo excommunicationem Imperatoris a Conone factam approbat & confirmat. 32
Roma ob ſeditiones excedere compellitur. 33
Ejus legatus in Anglia non recipitur. Ibid.
Burdinum excommunicat. 35
Ejus mors. 36
Perſecutio in Africa & in Hiſpania Saracenica. 50 16
Petrobruſiani hæretici a Petro abbate Cluniacenſi confutati. 50 9
S. Petrocus Martyr. 43 62
S. Petrus Anagnius epiſcopus. 48 30
Petri Bleſenſis elogium & opera. 51 29
Petrus Cantor. Ejus ſumma, reliqua ſcripta & mors. 52 45
Petrus Cellenſis abbas, Joanni Sareſberienſi ſuccedit in epiſcopatu Carnotenſi. 52 6
Petrus Comeſtor. Ejus vita, opera & mors. 51 54
B. Petri Damiani vita. 44 25
Ejus opuſculum adverſus falſam Clericorum incontinentium pœnitentiam. 44
Ordinatur epiſcopus Oſtienſis invitus & repugnans. 45 6
Ejus epiſtola ad ſeptem epiſcopos Lateranenſis Eccleſiæ. Ibid.
Multum laborat pro reformatione cleri Mediolanenſis. 10
Nicolao Papæ libellum ſupplicem offert pro regreſſu ad vitam ſolitariam. 12
Ejus duæ ad Cadaloum Antipapam epiſtolæ, ut reſipiſcat. 19
Ejus diſceptatio ſynodalis. 20
Ejus opuſculum contra Philargiam. Ibid.
Alexandri Papæ juſſu ſcribit actam SS. Rudolphi, & Dominici Loricati. 21
Henricum IV. Imperat. literis hortatur pro extinguendo ſchiſmate Cadaloi. 27
Reliqua ejus opera, & mors. 45
Petrus Eremita expeditionem ſacram prædicat. 47 36
Petrus Hungariæ Rex a proceribus regno pellitur. 44 22
Ab Henrico Germaniæ R. reſtitutus, Ovonem æmulum ſuum captum capite mulctat. Ibid.
Petrus Leonis fit Antipapa, & ſchiſma excitat in Eccleſia. 49 15

Damnatur in Piſano concilio ab Innocentio II. 49 23
Ejus mors, & fratrum ejus cum legitimo Pont. reconciliatio. 49 32
Petrus Lombardus floret in Galliis; Ejus opera, nævi, mors & epitaphium. 50 41
S. Petrus Tarentaſienſis. 50 49
Petrus Venerabilis, abbas Cluniacenſis, Carthuſianorum inſtitutum laudat. 47 57
Scribit apologiam Ordinis ſui ad S. Bernardum. 49 2
Amicæ ejus ad S. Bernardum literæ, cum nova pro Cluniacenſibus apologia. 49 49
Alcorani verſionem latinam procurat. Ibid.
Petrobruſianos hæreticos confutat. 50 9
Eugenium Papam in Campania commorantem negotiorum cauſa adiens, benigne ſuſcipitur. 50 23
Ejus mors, elogium & opera. 50 35
Petrus Urſeolus, Venetiarum Dux, cum Joanne Gradenico vitam monaſticam amplectitur. 43 20
Philippi I. Francorum Regis coronatio per Gervaſium Remenſ. archiepiſcopum. 45 14
Ei Gregorius VII. excommunicationem minatur propter ſimoniam. 46 3
Aliis literis dura ab eodem increpatur. 21
Ejus divortium cum Bertha. 47 24
Bertradam pellicem publice ducit uxorem. Ibid.
Ab Urbano II. in Claromontana ſynodo eam ob cauſam excommunicatur. 35
Ea dimiſſa pœnitens abſolvitur. 39
Bertradam revocat, & in Pictavienſi ſynodo excommunicatur. 55
Facti pœnitens abſolvitur in Balgenciacenſi ſynodo. 66
Philippus II. Francorum Rex cognomento Auguſtus coronatur Remis. 52 4
Judæos regno ſuo expellit. 12
Cum Henrico Angliæ R. confœderatur pro expeditione in terram ſanctam. 23
Ejus diſcordia & reconciliatio cum Rege Anglorum. 26
Ejus expeditio ſacra. 28 31
Ejus divortium cum Ingeburge. 35
Cœleſtini Papæ legatos de reformando ejus cum Ingeburge matrimonio male recipit. 42
Inattenta Papali prohibitione Mariam Ducis Bohemiæ filiam matrimonio ſibi jungit. Ibid.
Philoſophorum realium & nominalium ſecta ridicula. 48 21
Pictavienſis ſynodus. 43. 55. ſub Girando Papæ legato contra Berengarium. 46. 12. Sub Hugone. 33. In cauſa epiſcopi Æduenſis. 47 55
S. Pilgrinus Laureacenſis epiſcopus, Hungarorum Apoſtolus. 43 21
Piſana eccleſia in Metropolitanam erecta ſub Urbano II. 47 25
Piſanum concilium ſub Innocentio II. contra Petrum Leonis Antipapam. 49 23
Piſani claſſem 50. navium mittunt in auxilium terræ ſanctæ ſub Clemente III. 52 21
Saladinum ad Tyrum vincunt. 27
Placentina ſynodus. 47 32
Poloniæ miſer ſtatus. 44 20
Pomeranorum converſio. 48 58
Pontii Cluniacenſis ſacrilega crudelitas; Ejus condemnatio, & mors. 48 62
Pontii de Larazio mira converſio. 49 27
Portugalliæ regni initia. 49 41
Pragenſis epiſcopatus inſtitutio. 43 10
Pragenſis, & Moravienſis Eccleſiæ ſeparatæ. 46 10
Probatio per ignem. 45 37
Publicani hæretici damnati in Oxonienſi ſynodo. 50 46

Q

QUincilineburgenſis Conventus; Ejus decreta. 46 57

R

RAbbinorum antiquiſſimi Rabbi Nathan, & Rabbi Benjamin quo tempore vixerint? eorum fabulæ. 51 40
Radulphi de Diceto, archidiaconi Londonienſis hiſtoria. 52 45
Radulphus Leodienſis epiſcopus ſimoniacus. 51 43
E Palæſtina redux veneno extinguitur non procul a patria. 52 33
Radulphus monachus a S. Bernardo ſe miſſum fingens, crucem contra Saracenos, & internecionem contra Judæos inteſtinos prædicat in urbibus ad Rhenum ſitis. 50 5
Raimundus abbas Fiteris Ordinis Ciſtercienſis inſtituit Ordinem Calatravæ. 50 49
Ramirus monachus & presbyter Alphonſo VI. Aragonio fratri ſuo improli ſuccedit, & ducit uxorem, ex qua ſuſcepta & in matrimonium dein collocata filia, ipſe redit in monaſterium. 49 25
Ravennatenſis ſynodus. 43. 9. 44 68
Reinbernus primus in Pomerania ulteriori Colbergenſis epiſc. Ejus geſta & obitus. 43 50
Reinoldus Colon. archiepiſcopus corpora SS. trium Regum Mediolano Coloniam transfert. 50 52
Remenſis Eccleſiæ jus conſecrandi Reges Franciæ ab Ivone Carnotenſi infirmatur. 48 10
Remenſis ſynodus. 43. 31. 44. 30. 47. 23. 29. 48. 26. 41. 49 16
S. Remigii translatio. 44 30
Richardus Angliæ Rex. 52. 26. Ejus expeditio in terram ſanctam ſub Clem III. 52. 28. 31. Captivus detinetur in Germania. 34. Perſolutis centum millibus marcarum argenti & datis obſidibus liberatur. 36
Richardus Cantuar. archiepiſcopus. 51. 41. Epiſcoporum in aula Regis aſſiduorum commorationem defendit, ut Eccleſiæ & Reipublicæ plurimum utilem. 52 9
Rigenſis epiſcopatus fundatio. 52 29
Robertus de Abriſellis ædificat fontem Evardi. 47. 55. Fit epiſcopus Carnotenſis. 48. 29. A Goffrido Vindocinenſi redarguitur. Ibid. Ejus, & Bernardi de Tironio, & Vitalis Saviniacenſis laudes. 48 30
Roberti Galliarum Regis liberalitas erga loca ſancta. 41. 70. Reliquarum ejus virtutum catalogus. Ibidem. Ejus mors. 44 12
Robertus Normannorum Dux parva manu Græcos vincit. 46 52
Robertus Normanniæ Dux regnum Angliæ jure natalium ſibi debitum cum exercitu ingreſſus, Anſelmi Cantuar. interventu certis conditionibus placatur. 47. 56. Ab Henrico Angliæ R. fratre ſuo in Normannia victus & captus. 48 2
Robertus de Moledunn. Ejus laudes; a Thoma Cantuarienſi Herefordienſis epiſcopus conſecratur. 51 4
Roberti de Monte, Prioris Beccenſis, Chronicon. 52 29
Robertus Pullus. Ejus encomium & opera. 50 2
Rodulphus abbas Sagienſis, ex Roffenſi epiſcopo Cantuarienſis archiepiſcopus. 48 25
Rogerius comes Saracenos e Sicilia expellit, & eccleſias ibidem reparat. 47 26
Rogerius Siciliæ Rex Anacleto pſeudo-Papæ favet. 49. 15. Cladem exercitus ſui a Bernardo prædictam contemnens vincitur. 32. Anacleto extincto, cum cardinalibus ejus fautoribus Victorem Antipapam conſtituit. Ibid. Excommunicatur a Pontifice, quem capit, & Sicilia regno donatur. 38
Rogerus Glovernenſis comitis filius, Wigornienſis epiſcopus a Thoma Cantuar. conſecratur. 51 4
Romanus Argyrus Græcorum Imperat. veneno extinctus ab uxore. 44 14
Romanus Diogenes Orientis Imperat. a Turcis victus & captus, ſub ſponſione annui tributi relaxatur. 45 44
Romanus Junior, Orientis Imperat. voluptatibus diffluit, & brevi conſumitur. 43 4
Romana ſynodus ſub Joanne XII. contra Leonem Antipapam. 43. 5. Sub Benedicto VIII. contra ſimoniacos. 23. Sub Gregorio V. 41. Sub Joanne XV. 42. Sub Silveſtro II. 51. Sub Clemente II. adverſus ſimoniacos. 44. 26. Sub Leone IX. adverſus eoſdem. 44. 28. Sub eodem Pontifice adverſus Berengarium. 31. Sub eodem in cauſa Patriarchæ Gradenſis. 42. Sub Nicolao II. 45. 9. Contra clericos regulares proprietarios. 21. Adverſus inceſtuoſos. 30. Sub Greg. VII. contra Henricum Imp. 46. 21. Sub eodem contra Epiſcopos Longobardos. 36. Sub eodem. 38. Sub eodem contra Berengarium. 41. Sub eodem contra Henricum Imper. 46. Sub eodem in cauſa epiſcoporum Arelatenſis & Narbonenſis. 52
Romana pſeudo-ſynodus contra Joannem XII. 43. 3. Contra Gregorium VII. 47 44
Romanæ ſedis præeminentia 50. 10. Romani Pontificis dignitas, & poteſtatis excellentia. 22. Quænam in eo, ejuſque miniſtris requirantur. Ibid.
S. Romualdus Eremiticæ vitæ in Italia reſtitutor & propagator, ac Ordinis Camaldulenſis fundator. 43. 20. Ejus virtutes, & mors. 44 8
Roſcelini errores. 47 22
Rotomagenſis ſynodus. 44. 34. Contra Berengarium. 45. 25. Sub Joanne archiepiſcopo. 49. Altera ſub eodem. 46. 12. Pro cuſtodienda Trevia Dei. 47. 38. Sub Matthæo legato Pontificio. 49 9
S. Rudeſindi vita & mors. 43 19
Rudolphus Henrico Imperat. ſchiſmatico ſubſtitutus. 46. 29. Hinc bellis civilibus quatitur Germania. 30. Ejus mors. 49
Rugianorum & Finlandorum converſio ad fidem Chriſtianam. 51 31
Ruperti, abbatis Bambergenſis, cognomento Numularii, quæſtus ſordidi, & uſuræ. 45 50
Ruperti abbatis Tuitienſis, vita & opera. 48. 21. Ejus mens de Euchariſtia. Ibid.
Ruſſorum converſio. 43. 30. Fidem Chriſtianam, & ritum Græcum ſemper retinuere. Ibid.

S

SAcerdotalis, & Regiæ dignitatis varia officia. 45 27
Saladini initia. 51. 40. Balduinum IV. Jeroſolymorum R. vincit. 52. 8. Palæſtinam occupat, & Jeroſolymam capit. 21. Tyrum oppugnans a Conrado marchione terra marique victus recedit inglorius. 27. Ejus mors. 38
Salegunſtadienſis ſynodi canones. 43 72
San-Dionyſiana ſynodus. 43 40
Saraceni internecione delentur in Italia. 43. 60. Alphonſum VIII. Caſtellæ R. fœdifragum cædunt in Hiſpania. 52 48
Saxonis Grammatici hiſtoria Danica. 52 19
Schiſma & bellum in Germania ſub Henrico V. Imperat. 48. 31. 33. Schiſma Eccleſiæ Salisburgenſis. 51. 42. Eccleſiæ Scoticæ. 52. 5. Trevirenſis eccleſiæ ſub Clem. III. terminatur. 25
Sclavorum abjecta Religione Chriſtiana rebellantium immanitas. 43 65
Senonenſis ſynodus contra Abaelardum. 49 42
Septem Sacramenta. 48 58
Sergius Papa IV. 43. 60. Ejus mors. 65
S. Simeonis Syracuſani vita & canonizatio. 44 23
Simoniæ ſpecies. 45 6
Simon Creſpienſis comes ſecedit in Jurenſe monaſterium; ejus virtutes. 46 40
Spiritus ſancti a Patre Filioque proceſſio contra Græcos aſſerta. 50 20
Stampenſis ſynodus. 47 21
S. Stanislaus Cracovienſis epiſcopus, martyr. 46 44
Stephani Angliæ Regis diploma pro libertate Eccleſiæ. 49 28
S. Stephanus Hungariæ Rex, Regnum ſuum B. V. hæreditarium tranſcribit. 43 40
Laudabilia ejus inſtituta, & mors. 44 18
Stephanus III. Hungariæ Rex, jura & privilegia eccleſiis regni ſui reſtituit. 51 28

Ste-

Stephanus IX. Papa. Clericorum incontinentiam coercet. 45. 5. Ejus mors. 8
S. Stephanus de Mureto, Ordinis Grandimotenſis fundator. 48 55
S. Sturmius Fuldenſis abbas. Ejus canonizatio. 49 37
Sueno Daniæ Rex graviſſime Chriſtianos perſequitur. 43. 21. Ejus mors. 68
Sugerii abbatis S. Dionyſii laudes & obitus. 50 24
Suidas floret. 43 18
Sylveſter II. Papa. 43. 46. Ejus mors. 52
Sylveſter III. Papa. 44 24
Symbolum Romæ in Miſſa legi tantum ſolitum, ad inſtantiam Henrici Imperat. deinceps cantari cœptum. 43 68
Synodi variæ in Galliis. 43 41

T

TAchmonis archiepiſcopi Magdeburgenſis geſta & obitus. 43 64
Tanchelini errores. 48. 56. A S. Norberto confutatur. Ibid.
Tancredus Willelmi Siciliæ R. nothus Conſtantiam Henrici VI. Imperat. uxorem Salerni captam, tranſmittit in Siciliam. 52 29
Tardanenſis ſynodus. 43 15
Tarraconenſis metropolis reſtituta. 47 18
Templariorum inſtitutio, & regula in Trecenſi ſynodo data. 49. 6. Eorum inſtitutum a S. Bernardo laudatur. Ibid.
Teutonici Ordinis initium. 52 31
Theobaldi Cantuarienſis archiepiſcopi geſta & obitus. 51 1
S. Theobaldi Eremitæ vita & mors. 45 35
Theodori Balſamonis opera & nævi. 52 38
Theophylacti Bulgariæ Metropolitani opera. 46. 39. Ejus catholicum dogma de Euchariſtia. Ibid.
Theorianus Græcus Armenos ad rectam Incarnationis fidem adducit. 51 31
Thiemo Salisburgenſis archiepiſcopus in expeditione terræ ſanctæ captus, & martyr. 47 58
Tholoſana ſynodus adverſus ſimoniacos. 45. 4. 38. Sub Caliſto II. 48. 41. Sub Romano, legato Apoſtolico. 49. 13. In cauſa Alexandri III. contra Victorem IV. Antipapam. 50 48
S. Thomas unanimi conſenſu eligitur Cantuarienſis Primas. 51 3
Rogerum, Wigornienſem, & Robertum de Moleduno Herefordienſem epiſcopum conſecrat. 4
S. Eduardi regis corpus levat, atque inter Sanctorum corpora collocat. 5
Ejus cum Henrico Angliæ R. diſſidiorum cauſæ. 5 7
Ab Alexandro P. a juramento Regi de obſervandis conſuetudinibus facto abſolvitur. 7
Fugit in Galliam, & latet in abbatia S. Bertini. Ibid.
Ejus, & Regis legati Papam Senonis conveniunt. 9
Ipſe exilii ſui cauſas Papæ explicat in Conſiſtorio Senonenſi. Ibid.
Pontiniaci habitum monachalem induit. Ibid.
Omnia ejus bona a Rege Anglorum confiſcantur. Ibid.
Ab Alexandro Pont. Legatus in Anglia conſtituitur. 15
Excommunicationis ſententiam in multos profert. Ibid.
Pontiniacenſi abbati martyrium ſuum prædicit. Ibid.
Legatorum Alexandri Papæ pro ejus reconciliatione colloquium Giſortii. 19
Ejus cum Angliæ Rege colloquium pro reconciliatione, præſente Ludovico Francorum R. 25
Ejus depoſitionem fruſtra urget Rex Angliæ. Ibid.
Interdicto Generali Angliam ſubjicit. 27
Ejus cum Rege reconciliatio. 33
Angliæ Regem Turonis inviſit. 34
Ejus reditus in Angliam. 35
Conſpiratio adverſus eundem, ejuſque martyrium. Ibid.
Ejus mortis authores & complices a Papa excommunicantur & intra triennium miſere pereunt. 36 39
Ejus canonizatio. Ibid.
B. Thomæ prioris S. Victoris Pariſienſis cædes. 49 22
Thomas Syrus Monothelita a Joanne Patriarcha Antiocheno confutatur. 48 14
Ticinenſis ſynodus. 43 70
Toletanæ Eccleſiæ Primatus. 47 13
Trecenſis ſynodus. Ejus acta. 47. 65. 48. 5. 49 6
Tremonienſis ſynodus. 41 54
Treuga Dei. Eam recuſantes Neuſtriæ populi igne de cœlo puniuntur. 44 22
Trojana ſynodus ſub Urbano II. ejus canones. 47 28
Turcarum origo. 44 29
Turonenſis ſynodus. 45. 3. 26. 47. 37. 51 3

V

VAlentina ſynodus in Galliis. 47 53
S. Uldarici Auguſtani mors. 43 16
Canonizatio. 32
S. Venerii humilitas & ſimplicitas. 43 44
Vicelini Oldemburgenſis epiſcopi laudes. 50 25
Victor II. Papa. 45 1
Eujus mors. 5
Victor III. Papa. 47 2
Ejus mors. 6
Victor Antipapa. 49 32
Pontificiis inſignibus nudatus, ad pedes Innoc. II. a S. Bern. adducitur. Ibid.
Viennenſis ſynodus in Gallia. 45. 55. 48 19
Vindocinenſis abbatis opuſcula IV. de Inveſtituris. 48 50
Vitacus Pomeranus, S. Ottonis Bambergenſis meritis liberatus, eidem Sancto liberationis ſuæ ſeriem exponit. 49 57
S. Ottonem plurimum adjuvat in converſione Pomeranorum. Ibid.
Vizeliacum concilium. 50 5

U

UNiverſitatum, Oxonienſis & Cantabrigienſis origo. 48 24
Urbanus II. Papa. 47 12
Conſtantienſi epiſcopo ſcribit pro compoſitione turbarum in Germania. 12
Toletanæ Eccleſiæ Primatum Hiſpaniarum concedit, fruſtra reclamante Tarraconenſi archiepiſcopo. 13
S. Brunonem Carthuſianum ſuum quondam magiſtrum pro ſolatio & conſilio in rebus Eccleſiaſticis per literas evocat. 16
Atrebatenſem epiſcopatum reſtituit. 25
Ei Conradus Henrici Imperat. filius fidelitatem promittit. 32
Ejus decretum de Primatu Eccleſiæ Lugdunenſis. 35
Philippum Franciæ Regem Bertrada adultera dimiſſa pœnitentem abſolvit. 39
Anſelmum Cantuarienſem a Willelmo Ruſo Angliæ Rege diverſimode vexatum Romam venire jubet, & benigne excipit. 43
Rogerium ducem ejuſque hæredes donat Privilegio, quod Siculi Monarchiam vocant. 44
Ejus mors. 49
Urbanus III. Papa. 52 18
Ejus cum Imperatore diſſidiorum cauſæ. Ibid.
Ejus cum eodem reconciliatio, & mors. 22

W

WAldenſes hæretici. 51 3
Willelmus IV. Aquitaniæ dux, ejus vita & mors. 44 9
Willelmus Anglorum Rex, Judicia eccleſiaſtica reſervat epiſcopis. 46 56
Willelmus Angliæ R. cognomento Rufus, Anglicanam Eccleſiam opprimit. 47 32
S. Anſelmum Cantuar. multimodis vexat. Ibid.
Willelmi Neubrigenſis hiſtoria. 52 45
Willelmus Tyrienſis archiepiſcopus, ſcriptor belli ſacri, in Giſortienſi Regum Franciæ & Angliæ colloquio, eos ad expeditionem ſacram hortatur. 52 23
Wintonienſis ſynodus. 43. 19. 45. 40. 46. 17. 49 40
Wirceburgenſis conventus de pace. 48 49
Wirceburgenſis ſynodus in cauſa Innocentii II. contra Anacletum Antipapam. 49 16
S. Wolfangus Ratiſponenſis epiſcopus. 43 17
Ejus viſiones, & mors. 35
S. Wolfredi vita & martyrium. 44 7
Wormatienſe conciliabulum contra Greg. VII. Pont. 46 19

X

XIphilinus Patriarcha C. P. Ei opera ſua nuncupat Theodorus Balſamon. 52 38

Z

ZOe, Orientis Imperatrix, maritum ſuum veneno extinguit, 44 14
Zygabenus monachus, Alexii Imperatoris C. P. juſſu ſcribit Panopliam adverſus hæreſes. 48 16

INDEX
MATERIARUM GENERALIS,
IN QUO

Numerus primus Tomum, ſecundus Librum, tertius Paragraphum deſignat.

A

ABBAS, ABBATISSA.

ABbati teſtandi licentia data, cur? tom. 3. lib. 30. paragr. 44
Abbatiſſæ velamen dare non debent. t. 3. l. 37. p. 11

ABSOLUTIO.

Abſolutionem ſacramentalem moribundis eam petentibus nunquam negavit Eccleſia. t. 1. l. 9. p. 3. - l. 10. p. 7
Abſolvendi poteſtas a Chriſto data ſacerdotibus. t. 2. l. 16. p. 56. - l. 17. p. 66
Abſolutio & baptiſmus morientium. t. 2. l. 18. p. 5
Non eſt neganda ſubito obmuteſcenti, ſi prius dederit ſigna pœnitentiæ. Ibid. & t. 3. l. 24. p. 4
Quandonam danda ei, qui morbo oppreſſus, nullum pœnitentiæ ſignum edere valet. t. 3. l. 41. p. 30
Vide, Pœnitentiæ ſacramentum.

ADULTERA.

Adulteram abſolvit Chriſtus, & quomodo. t. 1. l. 2. p. 33
Adultera mulier dimittenda, & quandonam? - l. 3. p. 9

AGAPÆ.

Agapæ erant ſanctæ. t. 1. l. 2. p. 69

AGBARUS.

Agbari Regis hiſtoriæ veritas. t. 1. l. 2. p. 22
Ejus epiſtola ad Chriſtum. - - p. 23

AGNUS PASCHALIS.

Agnum Paſchalem cum diſcipulis manducat Chriſtus, ejuſque cœnæ ritus. t. 1. l. 1. p. 51
V. Euchariſtia.

ALEÆ.

Alearum ludus quantopere ab Eccleſia prohibitus. t. 1. l. 9. p. 3

ALTARE.

Eſt ſedes corporis Chriſti. t. 2. l. 15. p. 75

AMOR PROXIMI.

Amoris proximi manifeſta exempla in primis Chriſtianis. t. 1. l. 9. p. 38

ANGELUS.

Angelus cuſtos. t. 1. l. 2. p. 31. - l. 3. p. 9
Angeli quid egerint in reſurrectione Chriſti. t. 1. l. 3. p. 57

ANIMA.

Animam rationalem eſſe corpoream credidit Tertullianus. t. 1. l. 5. p. 43
Qualis ſit? ejus origo ſecundum Auguſtinum. t. 2. l. 20. p. 17

ANTICHRISTUS.

Antichriſtus qualis futurus. t. 1. l. 2. p. 52

APOCALYPSIS.

Apocalypſis D. Joannis. t. 1. l. 3. p. 14
In Hiſpaniis recepta. t. 3. l. 31. p. 35

APOSTOLI.

Apoſtoli prudenter credunt Chriſto. t. 1. l. 1. p. 11
Eorum electio. tom. 1. lib. 1. paragr. 14
Eis apparet Chriſtus, & dat Spiritum ſanctum. - - p. 62
Loquuntur linguis variis. - l. 2. p. 2
Miſſi in carcerem, divinitus liberantur. - - p. 3.6
Eorum diviſio per varias mundi provincias. - - p. 33
Quo anno contigerit. - - p. 35
Qualis fuerit eorum vita. - - p. 58
Provinciæ, quæ ſingulis Apoſtolis obtigere. t. 1. l. 2. p. 13
Sacramentorum ritus Apoſtoli præſcripſere. t. 1. l. 2. p. 60
Eis revelatæ ſunt omnes fidei veritates. t. 1. l. 5. p. 7. 8
Eorum acta. - l. 6. p. 51
Ea ſtricta oratione reddidit Arator. t. 3. l. 28. p. 31
Apoſtolicæ ſententiis vis & effectus. t. 3. l. 39. p. 31

APPELLATIO.

Appellationes ad ſedem Apoſtolicam. t. 1. l. 7. p. 12. & t. 3. l. 31. p. 19.
Eas confirmat ſynodus Sardicenſis. t. 2. l. 11. p. 53
Eas ſuis clericis prohibent epiſcopi Africani. t. 2. l. 20. p. 45
Eorum proviſionale judicium de appellationibus. - l. 32. p. 4
Quis modus in iis tenendus. t. 4. l. 50. p. 28

AQUA.

Aqua ſola in calice conſecrando non ſufficit. t. 1. l. 9. p. 22
Ejus in calice miſcendæ quantitas. t. 3. l. 48. p. 39
Aquæ benedictæ uſus & effectus. t. 2. l. 16. p. 43. & t. 3. l. 30. p. 46

ARCHICAPELLANI.

Eorum officium. t. 3. l. 35. p. 49

ARCHIDIACONI.

Eorum munus. t. 1. l. 8. p. 24

ARTICULI FIDEI.

Articulorum Fidei diviſio in fundamentales, & non fundamentales, impia. t. 1. l. 2. p. 93

ASYLUM.

Aſyli jus conceſſum Eccleſiis, ſub quibus conditionibus. t. 3. l. 20. p. 15. t. 4. l. 44. p. 12

AUCTORES ETHNICI.

Eorum lectio quomodo utilis. t. 2. l. 14. p. 7

AZYMUM.

Azymo pane uſus eſt Chriſtus in Euchariſtiæ inſtitutione. t. 1. l. 1. p. 51

B

BAPTISMUS.

BAptiſmus Joannis non conferebat gratiam; hanc confert baptiſmus Chriſti. t. 1. l. 1. p. 3
Baptiſmus Chriſti conferendus ſub diſtincta trium perſonarum divinarum invocatione. t. 1. l. 1. p. 63. t. 3. l. 34. p. 46
Omnibus eſt neceſſarius ad ſalutem, etiam parvulis. t. 1. l. 1. p. 5. & t. 1. l. 4. p. 32. t. 1. l. 7. p. 27. & t. 2. l. 16. p. 37. t. 2. l. 21. p. 17. & t. 3. l. 34. p. 46. & t. 4. l. 51. p. 49
Unus eſt, nec iterari poteſt. t. 1. l. 2. p. 90. & t. 3. l. 35. p. 21
Totam peccatorum pœnam remittit. t. 1. l. 4. p. 52
Per aſperſionem datus, eſt validus. - l. 7. p. 39
Tribus primis ſæculis per trinam immerſionem collatus. t. 1. l. 5. p. 41. & t. 3. l. 31. p. 51
Baptiſmi ſolennis ritus. t. 1. l. 10. p. 56
Baptiſmus ſolennis cur tantum in pervigiliis Paſchæ & Pentecoſtes adminiſtraretur. t. 3. l. 24. p. 16

Baptiſmo

Baptiſmo præmiſſæ interrogationes. tom. 1. lib. 5. paragr. 41. & - l. 8. p. 30
Conferendus, ſi de ejus collatione non conſtet. t. 3. l. 26. p. 7. & - l. 34. p. 10
Quid agendum, ſi de eo dubitetur. Ibid.
Datur in nomine Patris, Filii &c. valet. t. 3. l. 34. p. 43
Ab hæreticis datum reprobat S. Cyprianus. t. 1. l. 7. p. 37. & ſeq.
Epiſcoporum diſſenſio circa eundem. - - p. 38
Illum approbat Eccleſia. - - p. 42
Cur uni parvulo detur, & non alteri. t. 2. l. 21. p. 33

BARBARI.

Barbarorum incurſionibus in Imperium Romanum, fides propagata. t. 1. l. 7. p. 97

BEROEENSES.

Beroeenſes Evangelium avide recipiunt; quid, & quare examinant. t. 1. l. 2. p. 48

BLASPHEMIA.

Blaſphemiæ peccatum quale? quo ſenſu non remittatur. t. 1. l. 1. p. 13. & t. 2. l. 13. p. 56

BONA ECCLESIÆ.

Bonorum Eccleſiæ adminiſtratio penes epiſcopum, qui ea diſpenſet, eorumque ſit particeps, quantum indiget. t. 1. l. 3. p. 55. & t. 2. l. 11. p. 16
Bonorum Eccleſiæ diviſio. t. 1. l. 6. p. 49. & t. 3. l. 30. p. 46. & t. 3. l. 37. p. 48. - l. 41. p. 30
Ea alienare non licet epiſcopis. t. 3. l. 36. p. 51
Eorum uſus. t. 3. l. 37. p. 18

C

CANONES.

CAnones Apoſtolici qui, & quot ſint recepti? t. 1. l. 3. p. 21. & t. 3. l. 35. p. 33
Canones Arabici. - l. 10. p. 6
Canones Pœnitentiales Petri Alexandrini. - l. 8. p. 47
Canones Pœnitentiales S. Leonis. t. 3. l. 24. p. 2
Chalcedonenſes. - l. 25. p. 8

CANONICI REGULARES.

Eorum vitæ regula. t. 3. l. 36. p. 40. & t. 4. l. 44. p. 23

CANTUS ECCLESIASTICUS.

Pſalmos alternis cantare quinam primi inſtituerint. t. 2. l. 11. p. 60
Pſalmodia perpetua a S. Alexandro inſtituta. t. 2. l. 22. p. 24
Antiphonarium & Hymni S. Gregorii. t. 3. l. 30. p. 39. 40

CAPITULUM.

Capitula tria damnantur in V. ſynodo. t. 3. l. 28. p. 57
Capitulorum trium cur nulla fiat mentio in ſynodis Hiſpaniæ. - l. 32. p. 28

CARDINALES.

Cardinales epiſcopi quinam. t. 3. l. 35. p. 36
Cardinales tituli in omnibus eccleſiis quales fuerint. t. 3. l. 37 p. 44

CAROLINI LIBRI.
t. 3. l. 35. p. 65

CATECHUMENI.

Catechumenorum triplex ordo. t. 1. l. 6. p. 27

CATHEDRA PETRI.

V. Petri Cathedra & primatus.

CATHOLICI.

Ab antiquis hæreticis *Pſychici* per ludibrium dicti. t. 1. l. 5. p. 42
Catholicarum epiſtolarum ſcopus. t. 3. l. 27. p. 84
Eorum controverſiæ inter ſe, multum differunt ab iis, quas inter ſe habent hæretici, & cum orthodoxis. t. 2. l. 16. p. 3

CHOREPISCOPI.

Eorum origo. t. 1. l. 9. p. 60
Erant ordine epiſcopi. Ibidem & t. 3. l. 39. p. 40
Eorum jura. t. 2. l. 11. p. 13. 15
Eorum repreſſio. t. 3. l. 36. p. 14
Nono ſæculo adhuc perſeverant. - l. 41. p. 24

CHRISMA.

S. Chriſmatis uſus & antiquitas. t. 2. l. 14. p. 40

CHRISTUS.

Chriſti Baptiſmus, qua ætate. tom. 1. lib. 2. paragr. 1
Ejus jejunium & tentatio. - - p. 2
Primum ejus miraculum. - - p. 4
Docet e navicula Petri. - - p. 7
Se probat Meſſiam. - - p. 11
Ejus ſermo in monte. - - p. 15
Solis Judæis prædicat. - - p. 16. 23
Frequenter locutus in parabolis. - - p. 18. 38
Ejus transfiguratio. - - p. 26
Sanat cæcum a nativitate. - - p. 34
Ejus regnum quale, & ejus leges. - - p. 39
Ejus ſolennis ingreſſus in Jeroſolymam. - - p. 45
Quomodo filius David. - - p. 48
Prædicit ruinam templi & urbis Jeroſolymitanæ. - - p. 49
Lavat pedes diſcipulorum. - - p. 51
Promittit Apoſtolis Spiritum ſanctum. t. 1. l. 1. p. 52. 62. t. 1. l. 2. p. 2
Ejus poſtremus ſermo. - - p. 53
Prædicit Apoſtolis, quanta paſſuri ſint. Ibidem.
Paſſionem ſuam prædicit. t. 1. l. 1. p. 30. 39. 50
Ejus paſſio. - - p. 54
Ejus ſepultura. - - p. 55
Deſcendit ad inferos, & juſtos liberat. Ibidem.
Non reprobos. t. 3. l. 30. p. 29
Reſurgens apparet Magdalenæ & aliis piis mulieribus. t. 1. l. 1. p. 57
Apparet omnibus diſcipulis. - - p. 60
Aſcendit in cœlum. - - p. 63
Ejus epiſtola ad Agbarum. - l. 2. p. 24
Non omnes Chriſtiani ſalvantur, propter quos Chriſtus mortuus eſt. - - p. 60
Pro omnibus omnino hominibus mortuus. - - p. 64. & t. 2. l. 16. p. 39. & - l. 21. p. 17. & - l. 23. p. 15
Etiam pro reprobis. t. 2. l. 24. p. 65. & - l. 25. p. 128
Ejus excellentia. t. 1. l. 2. p. 87
Ejus ſacerdotium. - - p. 90
Deus eſt, & Homo. t. 1. l. 4. p. 33. 44
Ejus divinitas. t. 1. l. 5. p. 46. & t. 1. l. 6. p. 29. & t. 2. l. 13. p. 46. - l. 14. p. 64. - l. 15. p. 39. - l. 16. p. 19. - l. 22. p. 18
Non eſt impoſtor. t. 1. l. 6. p. 25
In eo eſt communicatio Idiomatum. t. 2. l. 14. p. 5. - l. 22. p. 12
Ejus ſubjectio in fine, qualis. t. 2. l. 15. p. 26
Regnum ejus æternum. - - p. 39
In altari oblatus eſt vera hoſtia. - - p. 46
Eccleſiæ promittit perpetuam aſſiſtentiam. - l. 21. p. 7
Ejus caro vivifica. t. 2. l. 22. p. 11
In Euchariſtia adorandus. - l. 16. p. 21
Perſonæ unitas in Chriſto, cum diſtinctione naturæ divinæ & humanæ. t. 2. l. 16. p. 31
Duæ in eo voluntates & operationes. t. 3. l. 33. p. 21

CHRISTIANI.

Eorum dignitas. t. 1. l. 2. p. 37
Innocentia. - l. 5. p. 13
Calumniam patiuntur ex pravis hæreticorum moribus. t. 1. l. 5. p. 13
Orant pro Imperatoribus ethnicis. - - p. 18. 19
Jurabant per ſalutem Cæſaris, non per ejus genium. Ibidem.
Eorum fidelitas & patientia. - - p. 19
Reipublicæ utiles. - - p. 21
Sarmentitii & Semaxii per ludibrium appellati. t. 1. l. 5. p. 23
Soli vere philoſophi. - - p. 49
Sub Principibus ethnicis carebant templis. - - p. 79
Quomodo erudiabantur. - - p. 24
Quid recipiant in Euchariſtia. - l. 6. p. 31
Multorum mores corrupti; hinc eorum lapſus in perſecutione. - - p. 47
Divina in aliquos ultio. Ibid.
Eorum poteſtas in dæmones. t. 1. l. 5. p. 17. & t. 1. l. 7. p. 20
Eorum charitas. - l. 7. p. 17. & - l. 9. p. 38

CHRISTIANA RELIGIO.

In Cruce fundata. t. 1. l. 2. p. 58
Ejus veritas. - l. 5. p. 25. & - l. 6. p. 25
Ejus propagatio admirabilis. t. 1. l. 4. p. 105. t. 1. l. 5. p. 52. & t. 3. l. 38. p. 11
Ejus veritas ex miraculis. t. 3. l. 26. p. 38. & t. 3. l. 40. p. 23

CIBI.

Ciborum delectus quis bonus, & quis reprehendendus. t. 1. l. 2. p. 93
Cibus ſit tenuis & communis. - l. 4. p. 48
Veterum monachorum qualis? t. 2. l. 17. p. 49

CLERICI.

Primis ſæculis artes exercebant. t. 1. l. 2. p. 50
Honeſta ſuſtentatio eis debita jure divino, & qualis? - - p. 59
Ante ſæculum tertium carebant certo habitu. - l. 5. p. 61
Eorum veſtes ſæculo tertio. - l. 7. p. 63
Non debent eſſe tutores. - - p. 29
Eorum reditus ſunt oblationes fidelium. - - p. 30
Clerici apoſtatæ depoſiti ſine ſpe reſtitutionis. - - p. 32
Non ſubjacebant pœnitentiæ publicæ. - l. 8. p. 47. & t. 2. l. 16. p. 37

Eis cum mulieribus habitare non licet. tom. 1. lib. 10. paragr. 6. & t. 2. l. 15. p. 100. & t. 3. l. 30. p. 36
Continentiam ſervare debent. t. 1. l. 9. p. 4. & - l. 10. p. 13. & t. 2. l. 16. p. 37. & - l. 18. p. 15. 63
Eorum raritas in Africa. t. 2. l. 18. p. 28
Clericis ſecundi ordinis prohibetur appellatio tranſmarina. - l. 20. p. 45
Eorum ſcholæ. t. 3. l. 27. p. 47
Eorum immunitas. t. 2. l. 12. p. 18
E multis eccleſiis ejiciuntur, eiſque ſubſtituuntur monachi. t. 3. l. 30. p. 44
Clerus Romanus. t. 1. l. 6. p. 82
Clerus Carthaginenſis multa pro fide paſſus ejicitur in exilium. t. 3. l. 26. p. 41
Clericos divites, vel municipes, vel hæreticos publicis muneribus ſubjicit Conſtantinus. t. 1. l. 10. p. 13
Clericorum concubinariorum tumultus. t. 4. l. 46. p. 8

COADJUTOR.

Coadjutorem in epiſcopatu S. Bonifacio concedit Papa. t. 3. l. 34. p. 46

CODEX THEODOSIANUS.

t. 3. l. 23. p. 30

COLLECTÆ PRO PAUPERIBUS.

t. 1. l. 2. p. 61. 64

COMMEMORATIO DEFUNCTORUM.

t. 2. l. 16. p. 41

Orationes & ſacrificia pro iis. t. 1. l. 5. p. 26. t. 1. l. 10. p. 21. t. 2. l. 15. p. 119. & t. 2. l. 16. p. 52
Eis leviora peccata relaxat Eccleſia. t. 3. l. 37. p. 32

COMMUNIO.

Communio Paſchalis. t. 1. l. 6. p. 31
Domeſtica. - - p. 47
Sub una ſpecie. Ibidem & - l. 7. p. 4.
Peregrina, qualis ſit. t. 3. l. 27. p. 1
V. Euchariſtia.

CONCILIUM.

Concilium Apoſtolicum Hieroſolymis de legalibus; ejus decretum, illiuſque explicatio. t. 1. l. 2. p. 45. 46
Conciliorum ſolennis ritus. t. 3. l. 31. p. 35
V. Synodus.

CONFESSIO.

Confeſſio ſacramentalis nunquam publice facta ex aliqua lege. t. 1. l. 5. p. 4
Confeſſio peccatorum occultorum. t. 1. l. 6. p. 61
V. Pœnitentia ſacramentum.

CONFIRMATIO.

Confirmationis ſacramentum. t. 1. l. 2. p. 11. & - l. 5. p. 3. & - l. 7. p. 40. & - l. 10. p. 61. & t. 2. l. 20. p. 34
Illud presbyteris adminiſtrare non permiſit Gregorius Papa. t. 3. l. 30. p. 19

CONJUGATI.

Eorum vita qualis eſſe debeat. t. 1. l. 4. p. 51. t. 1. l. 5. p. 6. t. 1. l. 9. p. 3

CONSTANTINI DONATIO.

Conſtantini M. donatio Sylveſtro Papa facta eſt ſuppoſititia. t. 4. l. 44. p. 55

CONSTITUTIONUM LIBER.

Eſt incerti authoris. t. 1. l. 3. p. 11

CONTINENTIA.

Semper floruit in Eccleſia. t. 1. l. 6. p. 30
Non conſiſtit cum cultu corporis. - l. 7. p. 66
Chriſtianorum conjugium. t. 1. l. 4. p. 51. & t. 2. l. 5. p. 6. & - l. 9. p. 3

CONVIVIA IN CŒMITERIIS.

Ea abolenda ſuadet Auguſtinus. t. 2. l. 17. p. 28
Et abolet. - - p. 56

CORRECTIO FRATERNA.

t. 1. l. 1. p. 27. & t. 2. l. 21. p. 34

CRUX CHRISTI.

Crucis vis & efficacia. t. 1. l. 8. p. 3. & - l. 9. p. 72. & t. 2. l. 15. p. 25. & - l. 16. p. 30
Ejus adoratio. t. 3. l. 28. p. 26
V. Signum S. Crucis.

CULTUS DIVINUS.

Spiritualis Dei cultus non excludit exteriorem. t. 1. l. 1. p. 6

CULTUS SANCTORUM.

t. 1. l. 4. p. 5. t. 1. l. 6. p. 59
V. Martyres, Reliquiæ, Sanctorum cultus.

CYCLUS PASCHALIS.

t. 1. l. 10. p. 5

D

DÆMON.

DÆmonibus ſilentium imponit Chriſtus. t. 1. l. 1. p. 8
Eorum legio ab eodem ejecta. - - p. 9
Eorum fraudes pro idololatriæ propagatione. - l. 5. p. 2
Subjiciuntur Chriſtianis. - - p. 17
Dæmon multos ſeducit per mulierem. - l. 6. p. 6

DECIMÆ.

Earum ſolutio obligat. t. 3. l. 29. p. 35. - l. 35. p. 72. - l. 36. p. 64. - l. 37. p. 61
Cuinam ſolvendæ. t. 3. l. 40. p. 46
Antiqua earum inſtitutio. - l. 42. p. 39

DECRETALES.

Decretales Romanorum Pontificum uſque ad Syricium P. ſunt ſuppoſititiæ, paucis exceptis. t. 1. l. 3. p. 33
Aliæ eorumdem Pontificum Decretales epiſtolæ. t. 3. l. 39. p. 20

DEDICATIO.

Dedicationis templi feſtus dies. t. 1. l. 1. p. 41

DELECTATIO.

Delectationis duplicis viciſſim ſibi prædominantis ſyſtema non eſt S. Auguſtini. t. 2. l. 17. p. 57

DEUS.

Deus vult omnium ſalutem. t. 1. l. 2. p. 93. - l. 4. p. 54 & t. 2. l. 23. p. 15. & t. 3. l. 25. p. 52
Unus eſt in tribus perſonis. t. 1. l. 4. p. 33
Eſt author pœnæ, non peccati. t. 1. l. 5. p. 46. - l. 6 p. 29. & t. 2. l. 13. p. 15
Ejus providentia erga fideles in publicis neceſſitatibus. t. 1. l. 7. p. 79
Vere natus eſt ex Maria Virgine. t. 2. l. 22. p. 4
Nullum in vivis ſervat ut cadat, & juſtis non ſubtrahit gratiam. t. 2. l. 23. p. 15

DIACONI.

Diaconorum inſtitutio; eorum ordo eſt ſacer. t. 1. l. 1. p. 9
Sacramentaliter abſolvere eis non permiſit Sanctus Cyprianus. - l. 6. p. 68
Eorum continentia. - l. 9. p. 60
Presbyteris ſunt inferiores. - l. 3. p. 25. & - l. 10. p. 7
V. Clerici.

DIACONISSÆ.

Earum inſtitutio. t. 1. l. 2. p. 93

DIES DOMINICUS.

Dominicus dies ſucceſſit Sabbatho, cur? t. 1. l. 2. p. 2
Dominica die celebrare conventus ſacros, eſt inſtitutionis Apoſtolicæ. - - p. 69

DII GENTIUM.

Dii Gentium fuere vel homines ſcelerati & mortui, vel dæmones. t. 1. l. 5. p. 14
V. Idololatria.

DISCIPULI CHRISTI.

Diſcipulorum ſeptuaginta electio. t. 1. l. 1. p. 15
Eis, eorumque in epiſcopatu ſucceſſoribus perpetuam Chriſtus promiſit aſſiſtentiam, ut bene doceant. t. 1. l. 1. p. 62
Eorum fortitudo eſt argumentum veritatis evangelicæ. - l. 6. p. 25

DIVITIÆ.

Divitiæ ſunt ſalutis impedimenta. t. 1. l. 1. p. 31

DOMINI.

Dominis non tantum modeſtis, ſed etiam aſperis obediendum. t. 1. l. 2. p. 37.

E

ECCLESIA CHRISTI VERA.

Bonos & malos compleƈtitur. tom. t. lib. I. paragr. 18. & t. s. l. 19. p. 16
Docentis infallibilitas. t. t. l. I. p. 62. & t. 2. l. 22. p. 41. & t. 3. l. 39. p. 20
Ejus incrementa. t. I. l. 2. p. 3
Ejus præceptis obediendum. t. I l. t. p. 47. & t. I l. 3. p. 16. & t. 3. l. 30. p. 33
Eſt columne & magiſtra veritatis. Ibid. & t. I. l. 4. p. 33
Ejus characteres & notæ. t. 2. l. 15. p. 75. & t. t. l. 16. p. 26
Ejus unitas, hierarchia, perpetuitas & amplitudo. t. I. l. 4. p. 53
Eſt toto orbe diffuſa. t. 2. l. 17. p. 57. & - l. 18. p. 20. 74
Calumniam patitur ex improbis hæreticorum moribus. t. I. l. 4. p. 13
Fundatur ſuper cathedram Petri. - l. 7. p. 2
Extra eam non eſt ſalus. Ibid. & t. 2. l. 19. p. 18
Romana eſt fons & origo traditionis Apoſtolicæ. t. I. l. 4. p. 31. 33
Eadem eſt centrum communionis eccleſiaſticæ. t. 2. l. 16 p. 20
Ex ſuis reditibus ſemper aluit pauperes. t. I. l. 7. p. 35
Ejus prima poſſeſſio ſunt bona martyrum. I. I. l. 9. p. 45. 72
Ejus etiam ſeparatæ, ſeu extra ſynodum, judicium certum eſt & irrevocabile. t. 2. l. 21. p. 18
Ejus ſecundi & tertii ſæculi diſciplina in recipiendis Neophytis ad baptiſmum & lapſis ad pœnitentiam. t. I. l. 6. p. 27
Ejus ſeveritas. - - p. 72
Ejus diſciplina in recipiendis apoſtatis & hæreticis ex nativitate fuit diverſa. - l. 7. p. 52
Ejus diſciplina circa excommunicatos. t. t. l. 4. p. 41
Pœnitentiam ſecundam hæreſiarchis relapſis concedit. t. I. l. 3. p. 43
Idololatris, mœchis & homicidiis pœnitentiam nunquam negavit. t. t. l. 5. p. 42
Ejus decreta non ſunt retraƈtanda. t. 3. l. 20. p. 62
Ejus rebus ſe immiſcere non debent poteſtates ſæculares. t. 3. l. 37. p. I. & t. 4. l. 46. p. 55
Ejus authoritas circa matrimonia. t. 2. l. 15. p. 104
Eccleſiæ quondam pendebant tributum pro conventibus quiete celebrandis. t. I. l. 5. p. 51
Eccleſiæ pax in Orientalium reconciliatione cum Cyrillo. t. 2. l. 13. p. 7
Eccleſiarum diviſio. t. 2. l. 11. p. 56. & - l. 15. p. 16

ELECTIO CANONICA.

Eleƈtio Patriarchæ Alexandrini. t. t. l. 2. p. 89
Eleƈtio epiſcopi eſt regula ſucceſſionis ab Apoſt. tradita. - l. 3. p. 71
Eleƈtionum ritus. t. 3. l. 24. p. 12
Earum forma. - l. 41. p. 15
Pacis conſervandæ modus in eleƈtionibus Eccleſiaſticis. t. 3. l. 31. p. I

EPISCOPUS.

Epiſcopus aſſignatur cuilibet civitati, qua occaſione. t. I. l. I. p. 61
Superior eſt presbyteris. t. I. l. 2. p. 93. & - l. 4. p. 8. & t. 3. l. 3. p. 64
Eorum obligationes. t. I. l. 4. p. 8. & t. 2. l. 12. p. 7. & t. 3. l. 37. p. 62
Eorum inſtitutio eſt a Chriſto. t. I. l. 4. p. 7. & t. I. l. 7. p. 18
Eis debetur ſubjeƈtio & reverentia. t. I. l. 3. p. 22. & t. I. l. 4. p. 7
Eorum tranſlationes prohibitæ. t. 2. l. 11. p. 16. 53. & t. 2. l. 4. p. 7
Judicant de cauſis eccleſiaſticis. t. 2. l. 16. p. 25. & t. 3. l. 36. p. 51
Eorum patrimoniis ditatæ eccleſiæ. t. 2. l. 20. p. 42
Epiſcoporum metropolitanorum jura. t. 2. l. 11. p. 14
Epiſcopi eleƈtionis forma. t. 3. l. 30. p. 9
Præcipiunt abbatibus, ut ad ſuas ſynodos veniant. - l. 30. p. 37
Papam judicare recuſant. - l. 36. p. 9
Eis militare prohibitum. - - p. 15
Eis bona eccleſiæ alienare non licet. - - p. 51
Eorum reſidentia. - l. 37. p. 4
Eorum vita debet eſſe ſanƈta. - - p. 21
In viſitatione Eccleſiarum ne deprædentur presbyteros. - - p. 28
Non dicant anathema ſine conſenſu archiepiſcopi vel coepiſcoporum. - - p. 44
Eorum conſecratio. - l. 41. p. 15
Ei dandus ſuffraganeus, ſi rationis uſum amiſerit. t. 3. l. 30. p. 48
Epiſcopi ſeptem Lateranenſis Eccleſiæ, unde ſic diƈti? t. 4. l. 45. p. 6
Epiſcoporum bona reſervata ſucceſſoribus in epiſcopatu. - l. 50. p. 34

EPISTOLÆ CANONICÆ.

Earum ſylloge. t. I. l. 2. p. 37. & ſeq. t. 2. l. 3. p. 26. & ſeq.
Earum ſcopus. t. I. l. 3. p. 17

EVANGELIUM.

Ejus propagatio. t. I. l. 2. p. 2
Illud apud ſe tardius propagatum nulla gens juſte conqueri poteſt. t. I. l. 2. p. 33

EVANGELISTÆ.

Evangeliſtæ quatuor. tom. I. lib. 3. paragr. 18. & - l. 4. p. 33

EVANGELICA PERFECTIO. t. 2. l. 15. p. 99

EUCHARISTIA.

Ejus promiſſio: In ea eſt vere & ſubſtantialiter corpus & ſanguis Chriſti: ejus utilitas & neceſſitas. t. I. l. I. p. 21
Ejus inſtitutio. eſt vere ſacramentum & ſacrificium. t. I. l. I. p. 52. & t. I. l. 2. p. 90. & t. I. l. 3. p. 20. 28. 55. Item t. I. l. 4. p. 8
A jejunis ſumenda ex inſtitutione Apoſtolica. t. I. l. 2. p. 69
Eſt verum ſacrificium a Malachia prædiƈtum. t. I. l. 4. p. 34. & t. I. l. 6. p. 6. & 47
Parvulis ſub una vini ſpecie dabatur: majores vero hanc domi ſumebant ſub ſola ſpecie panis. t. I. l. 6 p. 47
Fidelium primi & ſecundi ſæculi fides circa eandem. t. I. l. I. p. 51
Illius quotidie erant participes tempore perſecutionis. t. I. l. 7. p. 10
A Melchiſedecho præfigurata. - - p. 22
Reƈte dicitur antitypon. t. 2. l. 15. p. 35
Eſt verum ſacrificium, quod prodeſt vivis & defunƈtis. t. 2. l. 16. p. 40
In ea Chriſtus eſt ſubſtantialiter præſens, & ſubſtantia panis & vini vere tranſmutatur. t. 2. l. 17. p. 39. t. 3. l. 24. p. 10. t. 3. l. 37. p. 54. t. 3. l. 40. p. 23. Item t. 4. l. 43. p. 53. & - l. 44. p. 4. & - l. 45. p. 25
Ejus veritas miraculo comprobata. t. 2. l. 18. p. 12. & t. 3. l. 42. p. 40
In ea veram fieri tranſubſtantiationem, nono ſæculo credebant Græci. t. 3. l. 30. p. 8
Ejus frequens uſus. t. I. l. 3. p. 55. t. I. l. 7. p. 67 & t. 2. l. 15. p. 104.
Extremo ſupplicio damnatis danda. t. 3. l. 47. p. 48

EULOGIÆ. t. 2. l. 15. p. 139

EXCOMMUNICATIO, EXCOMMUNICATUS.

Excommunicatio quantum timenda. t. I. l. 2. p. 59. & t. I. l. 5. p. 20
Excommunicatus ab uno epiſcopo, nequidem a Romano Pontifice recipiebatur ſine conſenſu illius epiſcopi. t. 2. l. 3. p. 50
Excommunicandi poteſtas propria eſt epiſcoporum. t. 2. l. 16. p. 58
Ejus leges; quam prudenter ea ferenda ſit. t. 2. l. 18. p. 20
Excommunicatis communicare prohibitum. t. 3. l. 40. p. 46
Excommunicationis uſus ſit moderatus. t. 4. l. 45. p. 31

F

FESTORUM OBSERVATIO. t. I. l. 4. p. 18. & t. 3. l. 36. p. 40. 68

V. Sanƈtorum cultus.

FIDELES.

Fideles primi bona abdicabant, ſed ſine voto paupertatis. t. I l. 2. p. 4
Eorum oblationes. t. 2. l. 15. p. 83
V. Chriſtiani.

FIDES.

Fidei in Chriſtum neceſſitas. t. I. l. I. p. 5. 52
Fidei & charitati remiſſionem peccatorum tribuit Chriſtus. - - p. 17
Fides Petri quomodo non deficiat. - - p. 52
Fides quænam juſtificat, & quomodo? t. I. l. 2. p. 57. 67 Item - l. 3. p. 13
Fidei integritas. t. I. l. I. p. 93
Fides qua credimus Chriſtum eſſe mortuum pro ſalute noſtra, eſt fundamentum ſpei Chriſtianæ. t. I. l. 3. p. 10
Fides ſola non ſufficit ad ſalutem. t. I. l. 3. p. 13. 17. t. I. l. 4. p. 42. & t. 2. l. 20 p. 50. Item t. 2. l. 21. p. 16. & t. 3. l. 30. p. 29
Fidem ejurat qui vel unum articulum ab Eccleſia definitum rejicit. t. I. l. 2. p. 91. & t. I. l. 3. p. 16
Fides in unum Deum remuneratorem, quem amemus, non ſufficit ad ſalutem. t. I. l. 3. p. 18
Fides Incarnationis, mortis, & reſurreƈtionis Chriſti neceſſaria ad ſalutem. t. 2. l. 20. p. 50
Fides vera ſe prodit univerſalitate ſua. t. 2. l. 14. p. 67
Fidei catholicæ adhærendum. t. 2. l. 18. p. 3
Fidei initium a divina vocatione. t. 2. l. 18. p. 2. & t. 2. l. 21. p. 45
Ejus definitio. t. 2 l. 16. p. 17. & t. 3. l. 25. p. 6
Ejus regula. t. 3. l. 29. p. 30
Eam exterius profitendi neceſſitas. t. 3. l. 32. p. 30

FILIUS DEI.

Filius Dei Patri coæternus. t. I. l. I. p. 33
Filium Dei ſe probat Chriſtus. - - p. 48
Eſt Patri conſubſtantialis. - l. 10. p. 4
Similis Patri in natura, quo ſenſu de eo vere dici poſſit. t. 2. l. 13. p. 11
Quomodo hæc verba intellexerint Semiariani. - - p. 14

Eum

Eum Patri ſimilem ſecundum ſubſtantiam confiteri non ſufficit. tom. 2. lib. 13. paragr. 33
V. Chriſtus.

G

GENTILES, GENTILITAS.

Gentilium falſa miracula. t. 1. l. 3. p. 4
Eorum Dii, vel homines fuerunt ſcelerati & mortui, vel dæmones. - - p. 16
Eorum cæremonias ut ſuperſtitioſas irriſere Philoſophi. t. 1. l. 5. p. 10
Caput aſini depingebant cum inſcriptione: Deus Chriſtianorum. - - p. 57
Gentilitatis everſio. - l. 10. p. 17
Idololatriam inſtaurare tentant. t. 2. l. 16. p. 36
Eorum falſa prædictio de fine Chriſtianæ Religionis. - l. 18. p. 14
Eorum audacia repreſſa. - l. 19. p. 2

GENTES.

Gentium vocatio aſt fructus paſſionis Chriſti. t. 1. l. 1 p. 46
Gentium multarum converſio. - l. 10. p. 19

GRATIA.

Ejus neceſſitas, & efficacia. t. 1. l. 1. p. 21. 53. Item t. 1. l. 6. p. 3. Item t. 1. l. 6. p. 30. Item t. 1. l. 7. p. 67. Item t. 2. l. 20. p. 3. 24. & t. 2. l. 21. p. 33. & t. 2. l. 22. p. 22
Liberum arbitrium non adimit. t. 1. l. 1. p. 21. & t. 3. l. 27. p. 35
Ejus œconomia. t. 1. l. 16. p. 30. & t. 3. l. 30. p. 22
Eam multi negligunt, vel reſpuunt. t. 1. l. 1. p. 37
Gentibus nunquam penitus defuit. t. 1. l. 2. p. 33. 42
Ei libere cooperamur. t. 1. l. 4. p. 54
Gratia efficax. t. 2. l. 18. p. 2
Gratiæ interiori reſiſtitur. t. 2. l. 20. p. 5
Gratiam interiorem, quæ datur per modum virtutis, eſſe neceſſariam nunquam agnovit Pelagius. t. 2. l 20. p. 52
Gratia eſt gratuita. - - p. 53
Data eſt in veteri lege. - l. 21. p. 12
Gratia finalis perſeverantiæ qualis ſit. - - p. 34
Regula fidei de gratia Chriſti. - - p. 37
Gratiam ſufficientem agnovit Auguſtinus. - - p. 50
Gratia actualis juſtis non ſubtrahitur. - l. 23. p. 16
Gratiæ ſufficiantis ab efficaci diſcrimen ſecundum S. Proſperum. t. 3. l. 25. p. 34
Plura V. Tit. Pelagiani. Semipelagiani. Prædeſtinatio & in indd. part. V. Auguſtinus. Proſper &c.

GRÆCI.

Eorum fidai libellus oblatus Vigilio Papæ. t. 3. l. 28 p. 47
Eorum ſchiſma ſub Michaela Cærulario Patriarcha C. P. t. 4. l. 44. p. 45

H

HÆRESIS.

Hæreſeon utilitas. t. 1. l. 6. p. 27
Cur eas permittat Deus. t. 1. l. 7. p. 1
Contra eas militat Catholicorum præſcriptionis argumentum. t. 1. l. 5. p. 2

HÆRETICI.

Hæretici fugiendi. t. 1. l. 3. p. 17
Eorum mores. t. 1. l. 4. p. 33. & t. 2. l. 16. p. 31
Eorum libri non legendi, nec retinendi. t. 1. l. 7. p. 52. & t. 3. l. 31. p. 12
Eorum fraudes, ut tolerantiam ſubripiant. t. 1. l. 9. p. 77
Eorum diſſenſiones demonſtrant eorum hæreſin. t. 2. l. 16. p. 32
Pax quomodo cum iis ineunda. t. 2. l. 15. p. 81
Legibus, & pœnis coercendi. t. 2. l. 18. p. 71. & t. 2. l. 19. p. 19
Etiam non auditi pro ſua defenſione, ex ſuis libris recte condemnantur t. 2. l. 20. p. 35
Licet in Eccleſiæ communione mortui, poſſunt damnari poſt mortem. t. 3. l. 28. p. 53
Eis non communicandum. t. 3. l. 31. p. 11
Hæretici in Orianta. t. 3. l. 48. p. 16
Sacramentarii in Diœceſi Trevirenſi. Ibid.

HÆRETICORUM SYLLOGE.

Abaelardus. t. 4. l. 48. p. 48. & t. 4. l. 49. p. 42
Acaciani. t. 2. l. 14. p. 69
Acephali. t. 3. l. 25. p. 5. t. 3. l. 26. p. 32. 68. t. 3. l. 27. p. 9
Adalbertus & Clementius. t. 3. l. 34. p. 33. 41
Adamitæ. t. 1. l. 4. p. 54
Adrumetini. t. 2. l. 21. p. 33. 34
Aerius. t. 2. l. 17. p. 14
Aetius. t. 2. l. 11. p. 61
Agnoitæ. t. 1. l. 1. p. 49. t. 3. l. 28. p. 23
Albigenſes. t. 4. l. 50. p. 9. t. 4. l. 52. p. 1. 10
Anomæi. t. 2. l. 13. p. 4. 9. 29. 35. 37
Anti-Trinitarii. t. 2. l. 9. p. 44
Antropomorphitæ. tom. 2. lib. 18. paragr. 29
Apelles. t. 1. l. 3. p. 52. t. 1. l. 4. p. 11
Apollinaris. t. 2. l. 11. p. 69. t. 2. l. 15. p. 103. & ſeqq.
Arabici. t. 1. l. 6. p. 32
Archontici. t. 1. l. 4. p. 7
Arius, Ariani. t. 1. l. 9. p. 74. 75. t. 2. l. 10. p. 2. 7. 26
Arnaldus Brixienſis. t. 4. l. 49. p. 37
Audiani. t. 1. l. 9. p. 78

Bardeſanes. t. 1. l. 4. p. 12
Baſilides & Saturninus. t. 1. l. 3. p. 37
Berengarius. t. 4. l. 44. p. 32
Bero. t. 1. l. 5. p. 72
Bogomili. t. 4. l. 48. p. 16
Bonoſus. t. 2. l. 17. p. 16

Cæleſtius. t. 2. l. 20. p. 2
Cajani. t. 1. l. 4. p. 7
Carpocrates. t. 1. l. 3. p. 37
Cerdo. t. 1. l. 3. p. 43
Cerinthus. t. 1. l. 2. p. 87
Circumcelliones. t. 2. l. 10. p. 23
Claudius Tauronenſis. t. 3. l. 37. p. 10
Collyridiani. t. 2. l. 15. p. 116
Conſtantinus Apameenſis. t. 3. l. 30. p. 34
Cerruticolæ. t. 3. l. 28. p. 1

Deſiderius Longobardorum Rex. t. 3. l. 35. p. 7. 34
Dioſcorus. t. 3. l. 27. p. 18
Docetæ. t. 1. l. 3. p. 25
Donatus, Donatiſtæ. t. 1. l. 9. p. 33. t. 2. l. 17. p. 40

Ebion. t. 1. l. 3. p. 7
Elipandus. t. 3. l. 35. p. 68
Eudo. t. 4. l. 50. p. 13
Euſebius Cæſarienſis, t. 1. l. 10. p. 63. t. 2. l. 11. p. 7. Emiſſenus, t. 2. l. 11. p. 18, Nicomedienſis. t. 1. l. 9. p. 76
Euſebiani. t. 2. l. 11. p. 51
Euſtathiani. t. 2. l. 11. p. 4
Eutyches. t. 3. l. 24. p. 23

Fauſtus Regienſis. t. 3. l. 26. p. 24
Feliciſſimus & Novatus. t. 1. l. 6. p. 77
Felix Urgelitanus. t. 3. l. 35. p. 70
Florinus. t. 1. l. 4. p. 21
Fortunatus. t. 2. l. 4. p. 9

Gandulphus. t. 4. l. 44. p. 4
Gnoſtici. t. 1. l. 4. p. 53
Gotheſcalcus. t. 3. l. 37. p. 49

Helceſaitæ. t. 1. l. 6. p. 32
Helvidius. t. 2. l. 16. p. 25
Henricus, Henriciani. t. 4. l. 48. p. 43. - l. 50. p. 9
Hermogenes. t. 1. l. 4. p. 3
Hieras. t. 1. l. 8. p. 17
Hilarus. t. 2. l. 14. p. 37
Hymenæus. t. 1. l. 2. p. 92

Jacobitæ. t. 3. l. 31. p. 20
Iconoclaſtæ. t. 3. l. 35. p. 51. - l. 36. p. 47. - l. 40. p. 18
Joachim abbas. t. 4. l. 52. p. 28
Joannes Hieroſolymitanus. t. 2 l. 17. p. 31
Jovinianus. t. 2. l. 17. p. 12

Leo Armenus. t. 3. l. 36. p. 46. 54
Leporius. t. 2. l. 21. p. 36
Luciferiani. t. 2. l. 14. p. 36
Lucius Charinus. t. 1. l. 4. p. 44

Macarius Antiochenus. t. 3. l. 3. p. 28. 45
Macedoniani. t. 2. l. 12. p. 41. t. 2. l. 13. p. 54. & t. 2. l. 16. p. 17
Manes, Manichæi. t. 1. l. 7. p. 105. t. 3. l. 40. p. 28. t. 4. l. 43. p. 73. t. 4. l. 51. p. 20. 49. t. 4. l. 52. p. 1.
Marcion, Marcioniſtæ. t. 1. l. 3. p. 50. 51. 52
Marcoſiani. t. 1. l. 4. p. 7
Maximianiſtæ. t. 2. l. 17. p. 4
Meletiani. t. 1. l. 8. p. 46
Menander. t. 1. l. 3. p. 7
Meſſaliani. t. 2. l. 17. p. 16. t. 2. l. 22. p. 47
Michael Cærularius. t. 4. l. 44. p. 48
Millenarii. t. 1. l. 2. p. 83. t. 1. l. 3. p. 34
Monothelitæ. t. 3. l. 32. p. 29. t. 3. l. 32. p. 10. & t. 3. l. 33. p. 30
Montanus. t. 1. l. 4. p. 23

Nepos. t. 1. l. 7. p. 96
Neſtorius. t. 2. l. 22. p. 1
Nicolaitæ. t. 1. l. 1. p. 98
Nilus monachus Orientis. t. 4. l. 48. p. 16
Noetus. t. 1. l. 5. p. 73
Novatianus. t. 2. l. 6. p. 81. 83. 84. 87. 90
Novatus. t. 1. l. 6. p. 77. 81

Ophitæ. t. 1. l. 7. p. 46
Origenes, Origeniſtæ. t. 2. l. 5. p. 77. & ſeq. t. 2. l. 28. p. 25. 27. 29. 30. t. 3. l. 27. p. 53. t. 3. l. 28. p. 24. t. 3. l. 28. p. 58

Paulus Samoſatenus. t. 1. l. 7. p. 99
Pelagius, Pelagiani. t. 2. l. 20. p. 1. 15. 19. 31. 32. 38. 44. 48. t. 2. l. 21. p. 12. t. 2. l. 22. p. 2. 12. 20. 41
Petrobuſiani. t. 4. l. 50. p. 9
Phantaſiaſtæ. t. 3. l. 28. p. 1
Photinus. t. 2. l. 11. p. 46
Prædeſtinatiani. t. 3. l. 26. p. 23. t. 3. l. 27. p. 46. t. 3. l. 37. p. 49

Pra-

Praxeas. tom. 1. lib. 4. paragr. 44
Priſcillianus, Priſcillianiſtæ. t. 2. l. 16. p. 7. t. 3. l. 24. p. 15
Priſcilla & Maximilla. t. 1. l. 4. p. 23
Prodicus. t. 1. l. 4. p. 54
Publicani. t. 4. l. 50. p. 46
Roſcalinus. t. 4. l. 47. p. 22
Ruffinus. t. 2. l. 18. p. 24. & ſeq. t. 2. l. 19. p. 7. t. 1. l. 7. p. 51

Sabellius. t. 1. l. 7. p. 51.
Saturninus. t. 1. l. 3. p. 37
Saducæi. t. 1. l. 1. p. 48
Semiariani. t. 2. l. 13. p. 3. t. 2. l. 15. p. 19
Semipelagiani. t. 2. l. 21. p. 44. t. 2. l. 23. p. 17
Sergius. t. 3. l. 36. p. 32
Severus. t. 3. l. 27. p. 9. 21. 23. 24. 26
Simon Magus. t. 1. l. 2. p. 11. 21. 98
Sociniani. t. 1. l. 4. p. 43
Syneros. t. 1. l. 4. p. 52

Tanchelinus. t. 4. l. 48. p. 56
Tatianus. t. 1. l. 4. p. 24
Tertullianus. t. 1. l. 5. p. 41. 43. t. 1. l. 6. p. 4
Theodorus Mopſueſtenus. t. 2. l. 20. p. 25. t. 2. l. 23. p. 25. 26
Theodotus Argentarius. t. 1. l. 5. p. 44
Theodotus Byzantinus. t. 1. l. 4. p. 43
Thomas Syrus. t. 4. l. 48. p. 14
Tritheitæ. t. 3. l. 28. p. 23

Ubiquiſtæ veteres. t. 2. l. 20. p. 37
Valdenſes, Waldenſes. t. 4. l. 51. p. 3
Valentinus, Valentiniani. t. 1. l. 3. p. 42
Vigilantius. t. 2. l. 15. p. 107

Xenajas. t. 3. l. 26. p. 45. t. 3. l. 27. p. 6

Zeno C. P. t. 3. l. 26. p. 43

HIERARCHIA ECCLESIASTICA.
t. 1. l. 3. p. 15. - l. 4. p. 53. t. 3. l. 30. p. 9

HISTRIONES.

Eis neganda communio. t. 1. l. 7. p. 35

HYPOSTASIS.

Ejus vocis variæ ſignificationes apud veteres. t. 2. l. 14. p. 32
Diviſionem parit inter orthodoxos. - l. 15. p. 120

I

IDOLOLATRIA.

Ei non patrocinatur Gentium conſenſus. t. 1. l. 10. p. 12
Ejus everſio. - - p. 17
Ejus reliquiæ extinctæ Alexandriæ. t. 2. l. 17. p. 17
V. Gentiles.

IDOLOTHYTA.

Quomodo prohibita. t. 1. l. 2. p. 60

JEJUNIUM.

Jejunium Quadrageſimale: ejus origo & antiquitas. t. 1. l. 1. p. 2 t. 1. l. 3. p. 49. t. 2. l. 18. p. 18. 31. Item t. 1. l. 19. p. 13
Jejunia in Eccleſia ſua futura denuntiat Chriſtus. t. 1. l. 1. p. 11
Jejunii diverſitas in majori hebdomada. t. 1. l. 4. p. 42
Cur quædam olim dicta ſint ſtationes. t. 1. l. 6. p. 5
Jejunium feriæ quartæ & ſextæ. Ibid.
Ea præcipere poſſunt epiſcopi. Ibid.
Jejunia quatuor temporum. t. 2. l. 19. p. 13. & t. 3. l. 26. p. 66

ILLUSIONES NOCTURNÆ.
t. 2. l. 22. p. 32. t. 3. l. 30. p. 46

IMAGO.

Imaginum varius uſus. t. 1. l. 4. p. 47. t. 1. l. 5. p. 39. & t. 3. l. 34. p. 14
Imagines ſolas Idololatriæ inſervientes rejicit Tertullianus. t. 1. l. 5. p. 39
Imago boni Paſtoris ſculpta in calicibus. t. 1. l. 6. p. 5
Imagines quænam prohibitæ, & cur? t. 1. l. 9. p. 3
Imaginem qualem ab Imperatore miſſam fingunt Donatiſtæ. t. 2. l. 11. p. 62
Quid de iis ſenſerit Gregorius Papa. t. 3. l. 30. p. 35
Earum cultus relativus. t. 3. l. 35. p. 21
Perſecutio adverſus earum defenſores. t. 3. l. 36. p. 47
Earum legitimus cultus ab Abrahamitis monachis probatur edito libello ex antiquis Patribus. t. 3. l. 37. p. 16
Reſtitutæ ſub Michaele Theophili filio. t. 3. l. 37. p. 32

IMPERATORES.

Quomodo adſint conciliis œcumenicis. t. 3. l. 35. p. 8. 15
Eorum leges in judiciis Eccleſiaſticis obſervandæ. t. 3. l. 40. p. 52
Eorum legati ſint præſentes in ordinatione Rom. Pontificis. t. 3. l. 42. p. 3

INCARNATIO.

Incarnationis myſterium & veritas. tom. 1. lib. 4. paragr. 47. 48. t. 2. l. 24. p. 5. 33. t. 2. l. 26. p. 31. Item t. 2. l. 22. p. 9. 30. & t. 3. l. 31. p. 40
Patrum teſtimonia de ea adverſus Neſtorium. t. 2. l. 12. p. 35

INDULGENTIÆ.

Primum earum indicium. t. 1. l. 2. p. 64
Certum earum exemplum. - l. 5. p. 31

INFERNUS.

Ignis verus in inferno. t. 1. l. 1. p. 49
Æterna reproborum ſupplicia. Ibid.

INVESTITURÆ.

Inveſtituræ laicales prohibitæ. t. 4. l. 46. p. 30. 33. 46
Earum uſus & origo. t. 4. l. 46. p. 34. & t. 4. l. 47. p. 39. 60. 64

IRREGULARITATES.
t. 3. l. 26. p. 14

Irregularitates & defectus vitandi in ſacerdotum promotione. t. 3. l. 31. p. 35

JUDÆI.

Eorum ſectæ. t. 1. l. 1. p. 24
An credere non potuerint? t. 1. l. 1. p. 40
Eorum improbitatem confundit Chriſtus. t. 1. l. 1. p. 48
Eorum obſtinatio probat veritatem Evangelii. t. 1. l. 6. p. 26
Judæus baptizatus repente ſanatur. t. 2. l. 19. p. 11

JUDICIA ECCLESIASTICA.

Eorum forma. t. 2. l. 11. p. 53. 64
Eorum ordo in cauſis, in quibus agitur de criminibus perſonalibus. t. 3. l. 30. p. 52
Ordo juriſdictionis in judiciis eccleſiaſticis. t. 3. l. 40. p. 20

JUDICII EXTREMI DIES.

Eum non non ignorat Filius Dei. t. 1. l. 1. p. 49

JURAMENTUM.

Ejus leges. t. 2. l. 19. p. 7
Licitum eſt, imo quandoque neceſſarium. t. 4. l. 51. p. 49

JUSTI.

Juſtis gratia Dei non deeſt. t. 1. l. 2. p. 60. & t. 2. l. 20. p. 15. & t. 3. l. 17. p. 46

L

LAPSI.

Lapſis in extremo vitæ periculo dabatur communio. t. 1. l. 6. p. 68. 72
Quid eis indulgebant Martyres. Ibid.

LEGALIA, LEGES.

Legem Moſaicam adimplevit Chriſtus; quomodo? t. 1. l. 1. p. 16. t. 1. l. 6. p. 26
Legales leges ſenſim abolent Apoſtoli. t. 1. l. 2. p. 45. 57
Legalia quædam ſervat Paulus. - - p. 72
Lex Moſaica utilis quidem, ſed inſufficiens ad ſalutem. t. 1. l. 2. p. 57
Lex, qua Senatus Romanus prohibuerat, ne quis coleret Deos niſi publice receptus, multarum perſecutionum occaſio. t. 1. l. 2. p. 48
Leges, quibus obedire Eccleſiæ, & ad eam redire compelluntur hæretici & ſchiſmatici, ſunt juſtæ & utiles. t. 2. l. 18. p. 72
Lex de non alienandis Eccleſiæ bonis ſede vacante Romæ lata. t. 3. l. 26. p. 34

LIBELLATICI.

Libellatici quales? t. 1. l. 6. p. 47

LIBELLI PACIS.

Libelli pacis, quos lapſis concedebant Martyres, ſunt indicium Indulgentiarum. t. 1. l. 5. p. 31
Libelli pacis, quos ſub nova forma dederunt Martyres, turbarunt Eccleſiam. t. 1. l. 6. p. 67
Lucianus inducens novam formam libellorum pacis, turbat Eccleſiam. t. 1. l. 6. p. 57. 58. 72

LIBERTAS ARBITRII.

Liberum arbitrium in hominibus lapſis. t. 2. l. 3. p. 55. t. 1. l. 4. p. 34. 49. t. 1. l. 5. p. 46. t. 2. l. 17. p. 10. t. 2. l. 20. p. 5. t. 2. l. 22. p. 16. t. 3. l. 24. p. 25 t. 3. l. 33. p. 10

Illud tolli per gratiam dicebant Pelagiani; cur? tom. 2. lib. 20. paragr. 14
Illud ad agendum & non agendum agnovit Auguſtinus, qui tantum negavit, liberum nos habere ſine gratia arbitrium ad actus ſalutares. t. 2. l. 21 p. 11. 34
Libertas quænam periit per Adæ peccatum? t. 2. l. 21. p. 12
Libertas ad bonum ſine gratia non habetur. t.2.l.22.p.20

L I B R I.

Libros ſacros in Eccleſia legere, eſt inſtitutionis Apoſtolicæ. t. 1. l. 2. p. 51
Librorum hæreticorum lectio eſt periculoſa. t. 2. l. 7. p. 52
Libri prohibiti. t. 3. l. 30. p. 25

L I T E R Æ.

Literæ communionis. t. 2. l. 7. p. 99. t. 2. l. 11. p. 13
Literæ formatæ. t. 1. l. 9. p. 3
Literæ tractatoriæ. t. 1. l. 9. p. 50

L I T U R G I A.

Liturgia D. Jacobi apocrypha. t. 1. l. 2. p. 91
Liturgia D. Clementis. t. 1. l. 3. p. 12
Liturgici ritus. t. 2. l. 15. p. 36

M

MACHABÆORUM LIBRI.

MAchabæorum libri ſunt canonici. t. 1. l. 6. p. 2

MANDATA DEI.

Eorum obſervatio neceſſaria ad vitam æternam. t. 1. l. 1. p. 38
Veræ charitatis certum eſt indicium. - - p. 53
Sunt poſſibilia. - l. 3. p. 9

B. MARIA V.

Ejus obitus Hieroſolymæ, aſſumptio in cœlum, & encomium. t. 1. l. 2. p. 31
Ejus conceptio immaculata. t. 1. l. 22. p. 21
Eſt vere Deipara. t. 2. l. 9. p. 75. & t. 2. l. 14. p. 5. Item - l. 22. p. 4. 30

MARTYRES, MARTYRIUM, MARTYROLOGIUM.

Martyres, quid peccaverint in ſuis pacis libellis. t. 1. l. 6. p. 60
Quid indulſerint lapſis. - - p. 61
Eorum anniverſarii dies celebres in Eccleſia: eorum memoria fit in ſacrificio altaris. t. 1. l. 6. p. 59. & t. 1. l. 8. p. 24
Martyrium perfectum ſemper adjunctam habet charitatem. t. 1. l. 4. p. 52
Martyrium eſt Chriſtianorum ſemen. - l. 5. p. 23
Ejus utilitas. - - p. 31
Nullum eſt extra veram Chriſti Eccleſiam. - l. 7. p. 2
Martyrologium ſuum habuere inſigniores Eccleſiæ. t. 1. l. 6. p. 59
Martyrologium Romanum. t. 3. l. 30. p. 32
V. Sanctorum cultus.

MATRIMONIUM.

Etiam in caſu adulterii eſt indiſſolubile quoad vinculum. t. 1. l. 1. p. 30. t. 1. l. 4. p. 50. t. 2. l. 18. p. 77. t. 3. l. 26. p. 7. & - l. 35. p. 69
Eſt ſacramentum. t. 1. l. 2. p. 86. t. 2. l. 21. 9
Ei præferenda continentia. t. 1. l. 4. p. 51
Ordinem ſacrum aut religioſum profeſſis interdictum. t. 2. l. 16. p. 57. t. 3. l. 29. p. 27

MENÆA, MENOLOGIUM.

Menæa Græcorum. t. 3. l. 32. p. 38
Menologium græcum. t. 3. l. 41. p. 23

MESSIAS.

Meſſiam ſe probat Chriſtus. t. 1. l. 1. p. 21
Meſſias verus. t. 1. l. 5. p. 52
Ejus ventûs demonſtrant Prophetiæ. t. 2. l. 15. p. 21
Ejus doctrinæ vis, & efficacia. - - p. 25
Pſalmus 109. de venturo Meſſia ſcriptus. t. 1. l. 1. p. 48
Seductores ſe pro Meſſia venditantes. - - p. 49

METROPOLITANI.

Metropolitanorum dignitatis, & authoritatis origo. t. 1. l. 2. p. 71
Eorum jura. t. 2. l. 11. p. 14. & t. 3. l. 40. p. 25
Quomodo imminuta. Ibid.

MINISTRI CHRISTI.

V. Clericus, Sacerdos, Epiſcopus &c.

MIRACULA.

Eorum poteſtatem Chriſtus dat Apoſtolis. t. 1. l. 1. p. 13
Ejus uſum vult eſſe gratuitum. t. 1. l. 1. p. 16
Perſeverant in Eccleſia Catholica. t. 1. l. 4. p. 32

MIRACULA CHRISTI.

Miracula Chriſti qualia? tom. 1. lib. 1. parag. 5. 8. 11. 17. 20. 39. 43
Eorum veritas, & ſanctitas. t. 1. l. 1. p. 11
Quantum differant ab impoſtorum præſtigiis. t. 1. l. 4. p. 38

M I S S A.

Miſſa cur ſic dicta. t. 2. l. 2. p. 52
Miſſa præſanctificatorum. t. 2. l. 15. p. 139
Miſſa Syriaco, Græco, & Latino ſermone primum celebrata. t. 2. l. 18. p. 52
Miſſæ ſacrificium iterandum. t. 3. l. 24. p. 18
Miſſa Mozarabica. t. 3. l. 31. p. 18
Miſſæ privatæ antiquitas. t. 2. l. 11. p. 4. t. 2. l. 15. p. 139. t. 3. l. 30. p. 39. & t. 3. l. 31. p. 18
Miſſa ab Illyrico edita qualis. t. 3. l. 30. p. 39
Miſſæ pro defunctis. t. 3. l. 31. p. 11. & t. 3. l. 36. p. 42
Miſſarum mira virtus. t. 3. l. 33. p. 13
Miſſa lingua vulgari celebrata. t. 3. l. 40. p. 3

MISSIO, MISSI.

Miſſio prima diſcipulorum Chriſti. t. 1. l. 1. p. 16
Eorum ſecunda miſſio. - - p. 20
Miſſi a D. Petro dicti ſunt, quos Romani Pontifices delegarunt ad fundandas Eccleſias. t. 1. l. 2. p. 38

MONACHI, MONASTERIA, MONIALES.

Monaſticæ vitæ initia, & inſtituta. t. 2. l. 9. p. 4. t. 2. l. 11. p. 22. t. 2. l. 17. p. 51. 52
Monachorum zelus pro Religione. t. 2. l. 12. p. 55. t. 2. l. 15. p. 65. 67. 68. & t. 3. l. 27. p. 17
Eorum pœnitentia. t. 2. l. 17. p. 49. t. 3. l. 29. p. 17
Eorum matrimonia ſunt irrita. t. 2. l. 16. p. 57
Eis opera manualia injungit Auguſtinus. t. 2. l. 17. p. 9
Monachi ſacerdotes, digne abſolvunt. t. 3. l. 31. p. 6
Pueri a parentibus oblati monaſteriis, in iis permanebant. t. 3. l. 31. p. 40
Monaſteriis monachorum ſine teſtamento morientium bona jure ſucceſſionis ad eos pertinentia relinquit Theodoſius junior. t. 2. l. 23. p. 10
Monaſteriorum exemptiones. t. 3. l. 26. p. 12
Quid Regi, & publicis oneribus debeant, deſcribit Ludovicus Imp. t. 3. l. 36. p. 53
Eorumdem viſitatio, reformatio, & lapſorum reparatio. t. 3. l. 41. p. 14. - l. 42. p. 12

MORIBUNDI.

Moribundis pœnitentibus danda eſt abſolutio. t. 2. l. 9. p. 3. t. 1. l. 10. p. 7. t. 2. l. 21. p. 41. & t. 3. l. 25. p. 12
V. Abſolutio, Pœnitentia, Sacerdos, &c.

MORS CHRISTI.

Mors Chriſti pro omnibus hominibus. t. 1. l. 2. p. 64. t. 2. l. 21. p. 17. t. 2. l. 23. p. 15. t. 3. l. 26. p. 6
Etiam pro reprobis. t. 2. l. 14. p. 65. t. 2. l. 16. p. 39
V. Chriſtus.

MORTUORUM RESURRECTIO.

Mortuorum reſurrectio, & animarum immortalitas. t. 1. l. 1. p. 43. t. 1. l. 2. p. 61. t. 1. l. 4. p. 7. 35. t. 1. l. 5. p. 59. t. 1. l. 6. p. 28

M O Y S E S.

Eſt vetuſtior omnibus gentilium Philoſophis. t. 1. l. 4. p. 49
Ipſis etiam eorum Diis. - l. 5. p. 15

M U L I E R.

Mulieris peccatricis converſio. t. 1. l. 1. p. 17
Mulieres ſint viris ſubditæ. t. 1. l. 2. p. 37
Earum veſtitus, & cultus debet eſſe modeſtus. Ibid. & t. 1. l. 4. p. 48. t. 1. l. 5. p. 40
Mulierum ab hæreticis deceptarum publica ſcelerum, quæ in eorum ſocietate commiſerant, declaratio, non fuit confeſſio ſacramentalis. t. 1. l. 4. p. 42
Mulieres ſubintroductæ. t. 1. l. 7. p. 100
Mulierum, etiam ancillarum, cum Clericis cohabitatio prohibita. t. 3. l. 30. p. 2

N

NAZARÆI.

NAzaræorum purificationis ritus. t. 1. l. 2. p. 27

NICÆNUM SYMBOLUM.

Nicænum ſymbolum explicatur. t. 2. l. 22. p. 46

NONÆ, ET DECIMÆ.

Nonas, & Decimas quinam agri debeant Eccleſiis? t. 3. l. 38. p. 12

NOVELLÆ JUSTINIANI.

t. 3. l. 28. p. 14

NUN-

NUNCII APOSTOLICI.

Eorum origo. tom. 3. lib. 25. parag. 22

O

OBEDIENTIA.

Suos habet fines. t. 4. l. 47. p. 39
Obedientiæ juramentum, quod Papæ præſtant Epiſcopi. t. 1. l. 47. p. 59

OBLATIONES.

Oblationes fidelium in tres partes diviſæ. t. 1. l. 6. p. 40
Quales eſſent? t. 2. l. 15. p. 83
Oblationes pro defunctis, aliaſque praxes in traditione fundatas laudat Tertullianus. t. 2. l. 5. p. 41

OPERA BONA.

Eorum neceſſitas. t. 2. l. 1. p. 29. t. 2. l. 20. p. 10
Ea Deus remuneratur in cœlis. t. 1. l. 1. p. 48. t. 1. l. 7. p. 36
Pœnalia ſunt ſatisfactoria. t. 1. l. 3. p. 9
Sunt meritoria ſalutis. t. 2. l. 3. p. 71
Opus bonum morale fieri poteſt ſine gratia. t. 2. l. 20. p. 5
Opera bona ſine fide recta nihil proſunt. t. 2. l. 21. p. 12

OPERATIO THEANDRICA.

Operatio Theandrica in Chriſto qualis ſit? t. 8. l. 32. p. 87

ORACULA.

Eorum ſilentium. t. 1. l. 7. p. 78
Delphicum obmuteſcit; quare. t. 2. l. 14. p. 48
Eorum falſitas. - - p. 58

ORATIO.

Ejus conditiones. t. 1. l. 1. p. 35. t. 1. l. 8. p. 9
Ejus vis & neceſſitas. t. 1. l. 4. p. 54
Oratio Chriſti pro iis, qui futuri erant reprobi. t. 1. l. 2. p. 54

ORDINATIONES SACRÆ.

Ordinationes ſacræ ut fiant præmiſſis jejuniis & tempore ſacrificii, eſt inſtitutionis Apoſtolicæ. t. 1. l. 2. p. 36
Earum ritus. t. 2. l. 18. p. 10. Tempus. t. 3. l. 24. p. 22

ORDINES SACRI.

Ordo eſt ſacramentum. t. 1. l. 2. p. 93
Ordines ſeptem in Eccleſia. t. 2. l. 6. p. 82
Bigami ab iis excluſi. t. 1. l. 2. p. 93
Ætas & interſtitia pro illis. t. 2. l. 26. p. 37
Quatuor tempora pro iis. t. 3. l. 26. p. 60

ORDO ROMANUS.

Ordo Romanus non eſt purus editus. t. 3. l. 30. p. 39

ORGANUM.

Organorum uſus in Eccleſiis quando cœperit. t. 3. l. 33. p. 5

ORIGINALE PECCATUM.

t. 1. l. 2. p. 67. t. 1. l. 4. p. 36. t. 1. l. 6. p. 30. t. 1. l. 7. p. 27. t. 2. l. 14. p. 5. t. 2. l. 15. p. 22. t. 2. l. 20. p. 3. t. 2. l. 22. p. 22. t. 3. l. 27. p. 29
Illud negare, eſt fidei fundamenta ſubvertere. t. 2. l. 20. p. 59

P

PALLIUM PONTIFICALE.

Gratis dabatur. t. 3. l. 30. p. 32. t. 3. l. 34. p. 33

PANIS.

Panis in Euchariſtia in Chriſti corpus tranſmutatur. t. 3. l. 40. p. 23

PAPA.

Papæ nomen prioribus ſæculis erat commune omnibus Epiſcopis. t. 2. l. 6. p. 9
V. Pontifex Romanus.

PARABOLÆ.

Parabolas Chriſtus proponit; quis earum ſenſus? t. 1. l. 1. p. 28

PAROCHUS.

Parochi ſuorum curam maximam habere debent. t. 3. l. 37. p. 26
V. Paſtor, Presbyter, Sacerdos.

PASCHA.

Paſcha Chriſti primum. t. 1. l. 1. p. 5. Secundum - - p. 22. Tertium. - - p. 43
Quo die celebrandum? t. 2. l. 4. p. 41
Hibernorum Paſcha. t. 3. l. 30. p. 50
De Paſchate controverſia in Anglia. t. 3. l. 32. p. 48

PASTOR.

Paſtores legitimi audiendi. t. 1. l. 1. p. 16
Eis obediendum. t. 1. l. 1. p. 47
Eorum officia. t. 1. l. 3. p. 18
Eis fugere quandonam non liceat? t. 2. l. 22. p. 23
Paſtoris liber. t. 1. l. 3. p. 60. 63

PATRIARCHÆ.

Patriarchæ Judæorum in Ægypto. t. 1. l. 3. p. 40
Non ſunt damnandi inconſulto Pontifice Romano. t. 2. l. 12. p. 33
Eorum jura. t. 3. l. 40. p. 20

PATRIARCHALES ECCLESIÆ.

Earum dignitas a S. Petro derivata. t. 1. l. 2. p. 71

PAUPERTAS EVANGELICA.

t. 1. l. 2. p. 29

PAUPERES.

In pauperibus Chriſto benefit. t. 1. l. 7. p. 22

PECCATUM.

Peccata gravia, quæ non imputantur electis, Valentini figmentum. t. 1. l. 4. p. 43
Sunt cauſæ calamitatum omnium. t. 1. l. 7. p. 19
Occulta non ſubjacent pœnitentiæ publicæ. t. 2. l. 18. p. 5. 68
In Spiritum Sanctum quo ſenſu dicatur non remitti. t. 2. l. 13. p. 56

PENSIO ECCLESIASTICA.

Penſio prima Eccleſiaſtica. t. 3. l. 25. p. 21

PEREGRINATIONES AD LOCA SANCTA.

t. 2. l. 15. p. 144

PERSECUTIO.

Perſecutio adverſus Chriſtianos, qui diſperſi per Regiones prædicant Chriſtum. t. 1. l. 2. p. 3. 10. t. 1. l. 3. p. 33. t. 1. l. 4. p. 3. t. 1. l. 8. p. 4. t. 1. l. 8. p. 16. 48. t. 1. l. 10. p. 37
Perſecutionum adverſus Chriſtianos popularium origo. t. 1. l. 2. p. 57
Eas ſedat Adrianus. t. 2. l. 3. p. 28

PERSEVERANTIA.

Perſeverantia finalis eſt donum Dei gratuitum, & tamen non perſeverantes juſte puniuntur. t. 2. l. 21. p. 14
Perſeverantiæ gratia data Adamo, & cum qua potuit perſeverare in ſtatu innocentiæ, diverſa eſt a gratia, quæ datur electis ad perſeverandum finaliter. Ibid.

PERSONÆ DIVINÆ.

Earum circumincesſio. t. 1. l. 1. p. 52
Realis earum diſtinctio. - l. 5. p. 50
Semper ſimul glorificantur. t. 3. l. 27. p. 34

PETRI CATHEDRA ET PRIMATUS.

Petrus Romæ fundat Eccleſiam omnium matrem, quam 25. annis adminiſtrat. t. 1. l. 1. p. 34
Sex annis regit Eccleſiam Antiochenam. - - p. 49
Petri Cathedræ prærogativa & indefectibilitas. - - p. 71
Eſt centrum communionis Eccleſiaſticæ. t. 2. l. 15. p. 75
Petri Primatus. t. 2. l. 5. p. 7. - l. 7. p. 2. 39. t. 2. l. 16. p. 39
Eſt fundamentum unitatis Eccleſiaſticæ. t. 2. l. 6. p. 78

PHARISÆI.

Eorum calumnias Chriſtus confutat. t. 1. l. 1. p. 13

PHILOSOPHI GENTILES.

Defendunt Idololatriam. t. 1. l. 3. p. 8
Ex Moyſe multa deſumpſerunt. t. 1. l. 4. p. 49. t. 1. l. 5. p. 3
Eorum variæ opiniones de matrimonio. t. 1. l. 5. p. 46
Scribunt adverſus Religionem Chriſtianam. t. 1. l. 5. p. 61. t. 1. l. 8. p. 20

PŒNITENTIA.

Ejus neceſſitas. t. 1. l. 1. p. 34
Non eſt differenda. - - 37
Frequens & abſque emendatione, eſt falſa. t. 1. l. 4. p. 50
Laborioſa eſt neceſſaria. t. 1. l. 5. p. 4
Hanc exigit D. Joannes. - - p. 13

PŒNITENTIÆ SACRAMENTUM.

Illud inſtituit Chriſtus. tom. 1. lib. 2. paragr. 25. t. 2. l. 17. p. 66. t. 3. l. 25. p. 11. - l. 30. p. 23. - l. 36. p. 42
Confeſſio ſacramentalis nunquam publica facta ex lege aliqua. t. 1. l. 5. p. 4
Confeſſio peccatorum occultorum. t. 1. l. 6. p. 61
Auricularis peccatorum confeſſio. t. 2. l. 17. p. 13. 56. t. 3. l. 40. p. 6
Pœnæ ſatisfactoriæ pro peccatis impoſitæ. t. 1. l. 6. p. 61. t. 1. l. 16. p. 39
Pœnitentibus facilius vel celerius concaſſa venia, pernitioſa. t. 1. l. 6. p. 70
Pœnitentiæ & Euchariſtiæ ſacramenta dari debent magnis peccatoribus pœnitentibus in articulo mortis. t. 1. l. 18. p. 68

PŒNITENTIA PUBLICA, SEMIPUBLICA.

Pœnitentia publica ſemel tantum eidem peccatori conceſſa; ejus ritus. t. 2. l. 5. p. 4
Inducebat irregularitatem. t. 2. l. 6. p. 7
Ejus leges. - - p. 9
Perſonæ & peccata ei ſubjecta, & tempus abſolutionis. p. 93
Ei non ſubjacebant peccata occulta. t. 2. l. 18. p. 5. 68
Ordines varii pœnitentium. p. 93
Ejus leges ſeveræ; cur? t. 2. l. 7. p. 11
Mitigatur. t. 3. l. 27. p. 19
Pœnitentia publica adhuc vigebat nono ſæculo. t. 3. l. 35. p. 27. - l. 39. p. 40
Impoſita ei, qui presbyterum interfecerit. t. 3. l. 41. p. 30
Pœnitentia ſemipublica. t. 1. l. 6. p. 95

PONTIFEX ROMANUS.

Pontificum Romanorum ſucceſſionis ordo. t. 2. l. 4. p. 33
Primatus juriſdictionis ei competit jure divino. t. 1. l. 4. p. 42. & t. 3. l. 24. p. 1. - l. 25. p. 34. - l. 31. p. 18. - l. 33. p. 15
Primatus juriſdictionis Romani Pontificis a Græcis agnitus. t. 3. l. 41. p. 6

PRÆDESTINATIO.

Prædeſtinatio ad vitam eſt gratuita. t. 2. l. 20. p. 53. t. 3. l. 27. p. 34. 35
Prædeſtinati quidam ad ſupplicium propter peccatum; ſed nemo prædeſtinatus ad peccandum. t. 3. l. 27. p. 34

PRÆDICATIO.

Ejus leges. t. 2. l. 26. p. 4

PRÆLATUS.

Qualis eſſe debeat. t. 3. l. 30. p. 4

PRÆSCRIPTIO.

Ejus tempus pro bonis Eccleſiæ. t. 3. l. 26. p. 60. - l. 32. p. 35

PRECES PUBLICÆ.

Preces publicas fieri lingua non vulgari, non prohibet D. Paulus. t. 1. l. 2. p. 60
Earum utilitas. t. 1. l. 4. p. 7

PRECES PRO MORTUIS. t. 1. l. 10. p. 21

V. Commemoratio Defunctorum.

PRESBYTER.

Presbyteros in variis Eccleſiis inſtituit D. Paulus. t. 2. l. 2. p. 42
Presbyter Pœnitentiarius. - l. 6. p. 91
Presbyteri & Diaconi lapſi e gradu excidunt, & recipiuntur tantum ad communionem laicam. - - p. 93
Presbyteri conſecratio. t. 3. l. 30. p. 39
Presbyteri fidelium ſibi commiſſorum maximam curam habere debent. t. 3. l. 37. p. 26
Presbyteri mulieres in eadem domo ſecum habitare non permittant. Ibid.
Presbyteri & Diaconi cardinales iidem erant ac proprii Titulares. t. 3. l. 30. p. 8
V. Parochus, Paſtor, Sacerdos.

PRIMITIÆ.

Olim datæ Eccleſiis. t. 2. l. 22. p. 4

PROBATIO.

Probatio per ignem. t. 4. l. 45. p. 37

PROFESSIO RELIGIOSA.

Eſt impedimentum dirimens matrimonium. t. 2. l. 18. p. 63
Eſt ſancte ſervanda. t. 3. l. 32. p. 40

PROPHETÆ, PROPHETIÆ.

Prophetæ falſi cavendi; quomodo dignoſcantur? t. 1. l. 1. p. 16
Prophetiæ de Chriſto, ſunt incunabula religionis Chriſtianæ. tom. 1. lib. 6. paragr. 27
Quantum præſtent oraculis. - - p. 30
Claræ ſunt in iis, quæ ſpectant mores; in aliis ſunt utiliter obſcuræ. Ibid.
Prophetia de ruina Romæ adimpletur. t. 2. l. 19. p. 6

PSALMODIA.

Pſalmos alternis cantare inſtituunt Flavianus & Theodorus. t. 2. l. 11. p. 60
Pſalmodia perpetua a S. Alexandro inſtituta. t. 2. l. 22. p. 24

PURGATORIUM.

Purgatorium exiſtit, ibique exiſtentes animæ Fidelium precibus adjuvantur. t. 1. l. 5. p. 26

Q

QUADRAGESIMALE JEJUNIUM.

Obſervatum ſecundo ſæculo. t. 1. l. 4. p. 23
Illud eſt ſervandum. t. 2. l. 18. p. 18. 32
Quadrageſimæ tempore carnes comedentibus injungendum, ut toto anni tempore ab iis abſtineant. t. 3. l. 32. p. 28

QUATUOR TEMPORA.

Eorum obſervatio. t. 3. l. 36. p. 40

R

RAPTORES, RAPTUS.

Raptores pœnis eccleſiaſticis coercendi. t. 3. l. 37. p. 26
Raptus prohibitus, quid ſit? - l. 40. p. 46

RECOGNITIONUM LIBRI.

Recognitionum libri a S. Clemente ſcripti, ab hæreticis depravati. t. 1. l. 3. p. 11

RECONCILIATIO CUM PROXIMO.

Ejus urgens neceſſitas. t. 2. l. 1. p. 16
Ejus tempus. t. 1. l. 6. p. 94

REDEMPTUS.

Redemptus a Chriſto, aliquando perit. t. 1. l. 2. p. 60. 68. t. 3. l. 38. p. 2
V. Chriſtus.

REDITUS ECCLESIÆ.

V. Bona Eccleſiæ.

REGULA.

Regula charitatis erga proximum. t. 1. l. 1. p. 29
Regulæ ad ſcripturarum intelligentiam. t. 2. l. 15. p. 137

RELIGIO.

Religionis Chriſtianæ mirabilis propagatio. t. 1. l. 2. p. 71
Ejus veritas ex converſione gentium prædicta per Prophetas. t. 1. l. 4. p. 8
Ejus ſanctitas. t. 1. l. 4. p. 29
Semper perſecutionibus ſubjecta. t. 1. l. 5. p. 32
Vera eſt in ſola Eccleſia Catholica. t. 2. l. 17. p. 25
V. Chriſtiana Religio.

RELIQUIÆ SANCTORUM.

Reliquiarum ſacrarum uſus confirmatus a Deo per miracula. t. 1. l. 1. p. 20. t. 1. l. 2. p. 55. t. 2. l. 21. p. 1. 15
Earum cultus & veneratio. t. 1. l. 3. p. 13. t. 1. l. 4. p. 17. 78. t. 2. l. 16. p. 39. t. 2. l. 18. p. 69. t. 2. l. 21. p. 1
Earum tranſlatio. t. 2. l. 12. p. 41. t. 2. l. 14. p. 48. t. 2. l. 16. p. 46. t. 2. l. 17. p. 39. t. 2. l. 20. p. 20. t. 2. l. 23. p. 29
Earum antiquitas. t. 2. l. 15. p. 144. &c.
V. Martyres, Sanctorum cultus.

REORDINATIONES.

Earum prohibitio. t. 3. l. 43. p. 8

RESIGNATIO.

Reſignationis primum exemplum in Eccleſia Colonienſi. t. 3. l. 40. p. 38

RESURRECTIO.

Reſurrectionis Chriſti veritas & circumſtantiæ. tom. 1. lib. 1. paragr. 57
Reſurrectio mortuorum. t. 1. l. 1. p. 48. t. 1. l. 2. p. 61
Reſurrectio corporum qualis erit. t. 1. l. 6. p. 28

ROGATIONES.

A quo, & cur inſtitutæ. t. 3. l. 26. p. 23

ROMANA SEDES.

Ejus prærogativa. t. 2. l. 21. p. 23
Ejus primatus & authoritas. t. 2. l. 26. p. 54. 62
V. Cathedra Petri & Primatus.

S

SABBATHUM.

Sabbatho curat Chriſtus; id non eſt contra legem. t. 1. l. 11. p. 22. 37
V. Dies Dominicus.

SACERDOS, SACERDOTIUM.

Eorum cælibatus. t. 1. l. 2. p. 93. t. 1. l. 6. p. 30
Eis a Chriſto data poteſtas ligandi & ſolvendi a peccatis. t. 2. l. 26. p. 58. t. 2. l. 17. p. 56
Sacerdotes monachi digne abſolvunt. t. 3. l. 31. p. 6
Sacerdotii & Imperii differentia. t. 3. l. 34. p. 10. t. 4. l. 45. p. 27

SACRAMENTA.

Eorum ritus Apoſtoli præſcripſere. t. 1. l. 2. p. 60
V. Baptiſmus &c.

SACRIFICIUM.

Sacrificium altaris. t. 1. l. 7. p. 29 &c.
Sacrificium & preces tribus perſonis divinis offeruntur, quamvis unius fiat mentio. t. 3. l. 27. p. 34
V. Eucharistia.

SANCTORUM CULTUS.

Ejus antiquitas. t. 1. l. 4. p. 5. t. 2. l. 14. p. 64
Cultus eorum religioſus. t. 1. l. 4. p. 18. 35. t. 1. l. 6. p. 59. t. 2. l. 14. p. 28. 39. t. 2. l. 15. p. 130. t. 2. l. 18. p. 59. t. 2. l. 21. p. 2
Eorum nomina Chriſtianis infantibus imponenda. t. 1. l. 7. p. 96
Eorum dies feſti. t. 2. l. 15. p. 105. t. 3. l. 37. p. 41
V. Martyres. Reliquiæ.

SCANDALUM.

Quam grave malum. t. 2. l. 1. p. 38
Illius non eſt danda puſillis occaſio. t. 1. l. 2. p. 60. 68

SCHISMA, SCHISMATICI.

Schiſma grave peccatum. t. 1. l. 6. p. 78. 89
Schiſmata oriuntur, dum contemnitur Romanus Pontifex. t. 1. l. 7. p. 2
Schiſmati nulla eſt ſalus. t. 2. l. 17. p. 40
Schiſma Eccleſiæ græcæ propter ſecundam ſynodum Epheſinam. t. 3. l. 24. p. 36
Schiſmatici vitandi. t. 2. l. 3. p. 27. t. 1. l. 6. p. 79
Eorum falſa præſumptio. t. 1. l. 7. p. 2
Eorum furor repreſſus. t. 3. l. 27. p. 9

SCRIPTA DUBIA.

Agbari Regis Edeſſæ ad Chriſtum, & Chriſti ad eundem epiſtola. t. 1. l. 2. p. 22. 23
Clementis Papæ itineratio S. Petri, & ejuſdem libri recognitionum. t. 1. l. 3. p. 11
Conſtitutiones & Canones Apoſtolorum. Ibid.
Dionyſii Areopagitæ ſcripta. t. 1. l. 4. p. 12
Ignatii Patriarchæ Antiocheni poſteriores quinque epiſtolæ ſpuriæ; priores ſeptem olim interpolatæ erant. t. 1. l. 3. p. 30
Joſephi teſtimonium de Chriſto. t. 1. l. 3. p. 5
Pilati de Chriſto epiſtola ad Imperatorem. t. 1. l. 2. p. 25

SCRIPTORES SACRI.

Eorum ſimplicitas, eſt probatio eorum veritatis, tom. 1. lib. 6. paragr. 29
Utilis eſt omnibus. Ibidem.

SCRIPTURA SACRA.

Eſt obſcura. t. 1. l. 1. p. 62. t. 2. l. 18. p. 17
Ejus interpretatio proprio ſpiritu fieri non debet. t. 1. l. 4. p. 34
Ejus lectio pro laicis res eſt diſciplinæ. t. 1. l. 3. p. 29. 31. t. 2. l. 18. p. 17
Eſt juxta Patrum traditionem explicanda. t. 3. l. 37. p. 44

SECRETI RELIGIO.

Secretum in myſteriis fidei prioribus aliquot ſæculis ſervatum. t. 1. l. 1. p. 51. t. 2. l. 16. p. 39

SIGNUM S. CRUCIS.

Eo ſe frequenter ſignabant primi Chriſtiani. t. 1. l. 5. p. 44 & t. 1. l. 8. p. 3
Ejus virtus. t. 2. l. 12. p. 12
V. Crux Chriſti.

SIMONIA.

Quam graviter prohibita. t. 3. l. 30. p. 36. 38. 40

SORTES.

Sortes Sanctorum prohibitæ. t. 3. l. 26. p. 23

SPECTACULA.

Spectacula & comædiæ Chriſtianis prohibitæ. t. 1. l. 5. p. 38

SPIRITUS SANCTUS.

A Patre procedit per Filium. t. 1. l. 1. p. 53. t. 2. l. 5. p. 50. t. 2. l. 14. p. 5. t. 3. l. 24. p. 15
Ejus divinitas. t. 2. l. 15. p. 26. 35. 95. 118

SPIRITUUM DISCRETIO. t. 1. l. 9. p. 4

STYLUS.

Styli diverſitas non ſemper indicat alium auctorem. t. 2. l. 15. p. 142

SUBDIACONI.

Eorum prima mentio. t. 2. l. 6. p. 53
Eorum continentia. t. 3. l. 27. p. 49
Redeuntes ad uxores, vel nubentes, deponuntur, & ſubjiciuntur pœnitentiæ. t. 3. l. 32. p. 28
V. Ordines Sacri.

SUFFRAGANEUS.

Dandus epiſcopo, qui rationis uſum amiſit. t. 3. l. 30. p. 48

SUFFRAGIA.

Suffragia vivorum proſunt mortuis. t. 1. l. 5. p. 26. & t. 2. l. 21. p. 15
V. Commemoratio Defunctorum.

SUPERBIA.

Eſt mater hæreticorum. t. 1. l. 7. p. 68

SYMBOLUM FIDEI.

Apoſtolorum. t. 1. l. 2. p. 33
Nicænum. t. 2. l. 20. p. 5

SYNODI.

Abricatenſis. t. 4. l. 52. p. 39
Ænhamenſis. t. 4. l. 43. p. 61
Africana. t. 2. l. 20. p. 43. t. 3. l. 27. p. 41
Agathenſis. t. 3. l. 27. p. 1
Alexandrina. t. 2. l. 11. p. 9. t. 2. l. 24. p. 31
Altheimenſis. t. 3. l. 42. p. 19
Altinenſis. t. 3. l. 36. p. 13
Ancyrana. t. 1. l. 9. p. 60

Andegavenſis. tom. 3. lib. 25. paragr. 27
Anglicana. t. 3. l. 33. p. 17. t. 4. l. 43. p. 13. - l. 45. p. 48
Anicienſis. t. 4. l. 49. p. 16
Anſana. t. 4. l. 44. p. 5.
Antiochena. t. 1. l. 7. p. 90. t. 2. l. 12. p. 20. t. 2. l. 15. p. 143. t. 4. l. 49. p. 47
Aquilejenſis. t. 2. l. 16. p. 19
Aquiſgranenſis. t. 3. l. 36. p. 53. t. 3. l. 37. p. 26. t. 3. l. 39. p. 13
Arauſicana. t. 2. l. 18. p. 4. t. 3. l. 24. p. 4. t. 3. l. 27. p. 40
Arelatenſis. t. 1. l. 9. p. 51. t. 3. l. 25. p. 16. t. 3. l. 25. p. 28. t. 3. l. 26. p. 11. t. 3. l. 27. p. 40. t. 3. l. 28. p. 63. t. 3. l. 36. p. 38
Ariminenſis. t. 2. l. 13. p. 13
Armachienſis. t. 4. l. 51. p. 38
Arvernenſis. t. 3. l. 28. p. 11. 38
Attiniacenſis. t. 3. l. 35. p. 19. t. 3. l. 40. p. 25
Avenionenſis. t. 4. l. 45. p. 18
Auguſtenſis. t. 3. l. 42. p. 43
Auguſtodunenſis. t. 4. l. 46. p. 31. - l. 47. p. 30
Aurelianenſis. t. 3. l. 27. p. 5. t. 3. l. 28. p. 10. t. 3. l. 28. p. 21. 29. 38
Auſcenſis. t. 4. l. 45. p. 38

Bacalceldenſis. t. 3. l. 36. p. 4
Balgenciacenſis. t. 4. l. 47. p. 66
Barcinonenſis. t. 3. l. 28. p. 21. t. 3. l. 30. p. 37
Barenſis. t. 4. l. 47. p. 46
Bavarica. t. 3. l. 35. p. 38
Becanceldenſis. t. 3. l. 33. p. 59
Bellovacenſis. t. 3. l. 37. p. 43. t. 4. l. 48. p. 26. - - p. 47
Beneventana. t. 4. l. 45. p. 12. - 47. l. 3. - - 20. - l. 48. p. 11
Bergamiſtedienſis. t. 3. l. 33. p. 60
Berytenſis. t. 2. l. 23. p. 22. t. 3. l. 24. p. 22
Bituricenſis. t. 4. l. 44. p. 12
Bracarenſis. t. 2. l. 20. p. 7. t. 3. l. 29. p. 3. t3. - l. 33. p. 9
Bulgentiacenſis. t. 4. l. 50. p. 24
Burdegalenſis. t. 2. l. 16. p. 35

Cabilonenſis. t. 3. l. 32. p. 7. - l. 36. p. 42. - l. 41. p. 38. t. 4. l. 45. p. 25
Cæſarenſis. t. 1. l. 4. p. 41
Cæſarauguſtana. t. 3. l. 30. p. 37. - l. 32. p. 7
Cæſennenſis. t. 4. l. 44. p. 23
Calcutenſis. t. 3. l. 35. p. 61
Cameracenſis. t. 4. l. 44. p. 4
Cariſiaca. t. 3. l. 37. p. 53. - l. 38. p. 6
Carnotenſis. t. 4. l. 50. p. 5
Carthaginenſis. t. 1. l. 2. p. 8. t. 1. l. 6. p. 85. t. 1. l. 7. p. 8. 27. t. 2. l. 11. p. 64. - l. 18. p. 5. 10. 15. 28. 47. 77. - l. 20. p. 30. t. 3. l. 28. p. 13
Caſſilienſis. t. 4. l. 51. p. 38
Catalaunenſis. t. 4. l. 49. p. 12
Celychienſis. t. 3. l. 36. p. 51
Chalcedonenſis. t. 3. l. 25. p. 1. - l. 27. p. 17. 22
Cirtenſis. t. 1. l. 8. p. 45
Clarendonienſis. t. 4. l. 51. p. 7
Claromontana. t. 4. l. 47. p. 35
Cloveshovienſis. t. 3. l. 34. p. 44. - l. 36. p. 19
Colonienſis. t. 3. l. 40. p. 33. - l. 41. p. 18
Compendienſis. t. 3. l. 36. p. 64. t. 4. l. 47. p. 9
Confluentina. t. 3. l. 38. p. 24
Conſtantienſis. t. 4. l. 47. p. 31
Conſtantinopolitana. t. 2. l. 16. p. 13. - l. 17. p. 38. t. 3. l. 24. p. 24. - l. 27. p. 23. - l. 28. p. 27. 49. - l. 40. p. 12
Coyacenſis. t. 4. l. 44. p. 39

Dioſpolitana. t. 2. l. 20. p. 19
Duziacenſis. t. 3. l. 40. p. 26. 34

Eboracenſis. t. 4. l. 52. p. 39
Egarenſis. t. 3. l. 31. p. 12
Eliberitana. t. 1. l. 8. p. 3. t. 1. l. 9. p. 3
Emeritenſis. t. 3. l. 32. p. 51
Engelheimenſis. t. 3. l. 42. p. 39
Epaonenſis. t. 3. l. 27. p. 19
Epheſina. t. 2. l. 22. p. 30
Erphordienſis. t. 3. l. 42. p. 29

Florentina. t. 4. l. 45. p. 2
Forojulienſis. t. 3. l. 35. p. 69
Francofordienſis. t. 3. l. 35. p. 72

Gangrenſis. t. 2. l. 11. p. 4
Gentiliacenſis. t. 3. l. 35. p. 23
Germanica. t. 3. l. 34. p. 31. 41
Gerundenſis. t. 3. l. 27. p. 20
Guaſtallenſis. t. 4. l. 48. p. 3

Helenenſis. t. 4. l. 44. p. 11
Herefordienſis. t. 3. l. 33. p. 4
Hibernica. t. 4. l. 47. p. 41. t. 4. l. 50. p. 25. t. 4. l. 52. p. 20
Hieroſolymitana. t. 1. l. 2. p. 45. t. 4. l. 49. p. 47
Hipponenſis. t. 2. l. 17. p. 29
Hiſpalenſis. t. 3. l. 30. p. 2. - l. 31. p. 17
Hiſpanica. t. 3. l. 24. p. 15. t. 4. l. 52. p. 41

Jacetana. t. 4. l. 45. p. 27
Iconienſis. t. 1. l. 7. p. 46
Ilerdenſis. t. 3. l. 27. p. 14
Illyricana. t. 2. l. 15. p. 10
Ingelheimenſis. *V. Hengelheimenſis.* t. 4. l. 43. p. 16

Karroſenſis. t. 4. l. 44. p. 9
Landavenſis. tom. 3. lib. 41. paragr. 46

Laodicena. t. 2. l. 15. p. 139
Lateranenſis. t. 3. l. 32. p. 16. t. 4. l. 47. p. 59. t. 4. l. 48. p. 15. 18. 32. 45. 49. 57. - l. 52. p. 3
Laurencenſis. t. 3. l. 37. p. 40
Legionenſis. t. 4. l. 43. p. 67. - l. 47. p. 19
Lemovicenſis. t. 4. l. 44. p. 10. - l. 47. p. 37
Leodienſis. t. 4. l. 49. p. 16
Lexovienſis. t. 4. l. 48. p. 48
Lillebonenſis. t. 4. l. 46. p. 51
Lingonenſis. t. 3. l. 38. p. 25
Liptinenſis. t. 3. l. 34. p. 32
Londonienſis. t. 3. l. 42. p. 40. t. 4. l. 43. p. 14. - l. 45. p. 41. - l. 46. p. 17. - l. 47. p. 61. - l. 48. p. 7. 9. 60. - l. 49. p. 12. 36. 51. - l. 51. p. 5. 44
Lucenſis. t. 3. l. 29. p. 3
Lugdunenſis. t. 3. l. 27. p. 19. - l. 29. p. 8. 28
Lumbarienſis. t. 4. l. 51. p. 49

Mantuana. t. 4. l. 45. p. 28
Matiſconenſis. t. 3. l. 29. p. 27. 35
Mediolanenſis. t. 2. l. 22. p. 53. t. 3. l. 15. p. 16
Meldenſis. t. 3. l. 37. p. 44. t. 4. l. 43. p. 2. - l. 46. p. 52
Melphitana. t. 4. l. 45. p. 12. - l. 46. p. 12
Metenſis. t. 3. l. 38. p. 20. - l. 41. p. 30
Milevitana. t. 2. l. 20. p. 31
Moguntina. t. 3. l. 36. p. 40. - l. 37. p. 48. - l. 41. p. 29. t. 4. l. 44. p. 31. - l. 45. p. 43. - l. 46. p. 15
Monſpelienſis. t. 4. l. 50. p. 53
Mopſueſtena. t. 3. l. 28. p. 41
Moſomenſis. t. 4. l. 43. p. 34

Namnetenſis. t. 4. l. 48. p. 61
Narbonenſis. t. 3. l. 29. p. 40. t. 4. l. 43. p. 50
Nazarena. t. 4. l. 44. p. 47
Neapolitana Samariæ. t. 4. l. 48. p. 47
Neocæſarienſis. t. 1. l. 9. p. 61
Nemauſenſis. t. 4. l. 47. p. 38
Neſterfeldenſis. t. 3. l. 33. p. 63
Nicæna. t. 1. l. 10. p. 1. t. 3. l. 35. p. 1
Niddenſis. t. 3. l. 33. p. 69
Northamptonienſis. t. 4. l. 51. p. 48
Northuſana. t. 4. l. 47. p. 68
Numidiæ. t. 2. l. 20. p. 49

Orientalis. t. 4. l. 51. p. 17
Oſcenſis. t. 3. l. 30. p. 37
Ovetenſis. t. 3. l. 40. p. 32
Oxonienſis. t. 4. l. 50. p. 46

Papienſis. t. 4. l. 50. p. 43
Pariſienſis. t. 2. l. 13. p. 47. t. 3. l. 28. p. 46. 64. t. 3. l. 29. p. 20. t. 3. l. 30. p. 12. t. 3. l. 37. p. 12. 45. 58. t. 4. l. 44. p. 38. t. 4. l. 49. p. 10. t. 4. l. 50. p. 8
Piſtavienſis. t. 4. l. 43. p. 55. t. 4. l. 46. p. 12. 33. t. 4. l. 47. p. 55
Piſana. t. 4. l. 49. p. 23
Placentina. t. 4. l. 47. p. 32
Pontigonenſis. t. 3. l. 40. p. 37. 41

Quintilineburgenſis. t. 4. l. 46. p. 57

Ravennatenſis. t. 3. l. 40. p. 35. 46. t. 3. l. 42. p. 4. t. 4. l. 4. p. 43. 9. 44. 68
Regienſis. t. 2. l. 23. p. 33
Remenſis. t. 3. l. 31. p. 23. t. 3. l. 36. p. 39. t. 4. l. 43. p. 31. t. 4. l. 44. p. 30. t. 4. l. 47. p. 23. 29. t. 4. l. 48. p. 26. 41. t. 4. l. 49. p. 16
Romana. t. 1. l. 9. p. 49. t. 2. l. 16. p. 23. t. 2. l. 22. p. 12. t. 3. l. 29. p. 14. 61. 64. 69. 72. 74. 75. t. 3. l. 27. p. 48. t. 3. l. 30. p. 25. t. 3. l. 31. p. 6. t. 3. l. 33. p. 14. t. 3. l. 34. p. 6. 18. 36. 42. t. 3. l. 35. p. 32. t. 3. l. 35. p. 32. t. 3. l. 37. p. 5. t. 3. l. 38. p. 8. t. 3. l. 39. p. 14. 15. 17. t. 3. l. 40. p. 7. 45. t. 3. l. 42. p. 3. t. 4. l. 43. p. 5. 23. 41. 42. 51. t. 4. l. 44. p. 26. 28. 33. 42. t. 4. l. 45. p. 9. 23. 30. t. 4. l. 46. p. 21. 36. 38. 41. 52
Rotomagenſis. t. 4. l. 44. p. 34. t. 4. l. 45. p. 25. 40. t. 4. l. 46. p. 12. t. 4. l. 47. p. 38. t. 4. l. 49. p. 9

Salegunſtadienſis. t. 4. l. 43. p. 72
Salisburgenſis. t. 3. l. 36. p. 25
San-Dionyſiana. t. 4. l. 43. p. 40
Sardicenſis. t. 2. l. 11. p. 48
Seleucienſis. t. 2. l. 13. p. 26. 28. 29. 31
Senonenſis. t. 4. l. 49. p. 48
Stampenſis. t. 4. l. 47. p. 21
Sueſſionenſis. t. 3. l. 34. p. 33. - l. 38. p. 5. - l. 39. p. 12. 29
Synodi variæ. t. 3. l. 27. p. 40. t. 4. l. 43. p. 43
Synodi celebrandæ. t. 3. l. 30. p. 36
Synodus ſexta œcumenica. t. 3. l. 33. p. 20
Synodus octava generalis. t. 3. l. 40. p. 12
Synodi œcumenicæ authoritas. t. 2. l. 15. p. 29
Synodi Provinciales bis in anno celebrandæ. t. 2. l. 11. p. 16. t. 2. l. 14. p. 87
Synodi Sinueſſanæ acta ſubdita. t. 1. l. 8. p. 15
Synodus prima rebaptizantium. t. 1. l. 7. p. 8
Secunda. - - p. 40
Tertia. - - p. 44
Synodus apud ſanctam Macram. t. 3. l. 41. p. 14

Tardanenſis. t. 4. l. 43. p. 15
Tarragonenſis. t. 3. l. 27. p. 20
Taurinenſis. t. 2. l. 18. p. 65
Teodonis villana. t. 3. l. 37. p. 25. 30
Ticinenſis. t. 3. l. 37. p. 62. t. 4. l. 43. p. 70
Toletana. t. 2. l. 18. p. 22. t. 3. l. 27. p. 49. t. 3. l. 29. p. 30. t. 3. l. 30. p. 37. t. 3. l. 31. p. 7. 35. 39. 40. t. 3. l. 32. p. 13. 28. 29. t. 3. l. 33. p. 8. 41. 43. 45. 48. 57. 58

Tolo-

Toloſana. tom. 4. lib. 45. paragr. 4. 38. t. 4. l. 48. p. 41. t. 4. l. 49. p. 13. t. 4. l. 50. p. 48
Trecenſis. t. 3. l. 44. p. 48. t. 4. l. 47. p. 65. t. 4. l. 48. p. 5. t. 4. l. 49. p. 6
Tremonienſis. t. 4. l. 43. p. 54
Tribunienſis. t. 3. l. 41. p. 39
Tricaſtina. t. 3. l. 39. p. 39
Trojana. t. 4. l. 47. p. 28
Trosleana. t. 3. l. 42. p. 12
Trullana. t. 3. l. 33. p. 30. 55
Tullenſis. t. 3. l. 38. p. 21. 26
Turonenſis. t. 3. l. 26. p. 12. - l. 29. p. 9. - l. 36. p. 41. t. 4. l. 45. p. 3. 16. t. 4. l. 47. p. 57. t. 4. l. 51. p. 3
Tyrienſis. t. 1. l. 10. p. 34. 41. 42. t. 3. l. 27. p. 23

Valentina. t. 2. l. 15. p. 109. t. 3. l. 27. p. 40. 47. t. 3. l. 29. p. 35. t. 3. l. 38. p. 12. t. 4. l. 47. p. 53
Vaſenſis. t. 3. l. 24. p. 5. t. 3. l. 27. p. 47
Vermerienſis. t. 3. l. 34. p. 50. - l. 40. p. 9
Vernenſis. t. 3. l. 35. p. 6. t. 3. l. 37. p. 40. t. 3. l. 41. p. 19
Viennenſis. t. 3. l. 41. p. 36. t. 4. l. 45. p. 15. - l. 48. p. 19

Wigornienſis. t. 3. l. 31. p. 2
Wintonienſis. t. 4. l. 43. p. 19. t. 4. l. 45. p. 40. - l. 46. p. 17. - l. 49. p. 40
Wirceburgenſis. t. 4. l. 48. p. 49. - l. 49. p. 16
Wizeliaca. t. 4. l. 50. p. 5
Wormatienſis. t. 3. l. 40. p. 6

T

TACERE IN CAUSA FIDEI.

Tacere, cum fides oppugnatur, periculoſum. t. 3. l. 36. p. 46

TEMPLA.

Templorum & imaginum quia uſus. t. 1. l. 5. p. 59

TEMPORALIA.

Temporalium amor arcet a regno Dei. t. 1. l. 2. p. 9

TENTATIONES.

Earum utilitas. t. 1. l. 2. p. 64

TESTAMENTA.

Teſtamenta epiſcoporum, & clericorum valent, nec ſubjacent legibus civilibus. t. 3. l. 31. p. 12
Teſtandi licentiam monachi & moniales non habent. t. 3. l. 30. p. 44

THURIBULA.

Eorum uſus antiquus in Eccleſia. t. 3. l. 33. p. 5

TIMOR DEI.

Timor Dei vindicis bonus & ſalutaris. t. 1. l. 2. p. 20
Ducit ad pœnitentiam. t. 1. l. 4. p. 52
Revocat a malo. t. 1. l. 5. p. 46
Timor quiſnam malus. t. 2. l. 21. p. 12

TOLERANTIA SECTARUM.

Tolerantiam ſectarum credentium in Chriſtum reprobat D. Paulus. t. 1. l. 2. p. 58

TONSURA CLERICALIS.

Ejus initia. t. 1. l. 6. p. 3

TRADITIO.

Traditiones Apoſtolicæ admittendæ. t. 1. l. 1. p. 62. t. 1. l. 2. p. 52
Quaſnam traditiones improbet Chriſtus. t. 1. l. 1. p. 23
Earum authoritas. t. 1. l. 4. p. 31. t. 2. l. 15. p. 105. t. 2. l. 18. p. 18
Oblationes pro defunctis, aliaſque preces in traditione fundatas laudat Tertullian. t. 1. l. 5. p. 41

TRADITORES.

tom. 1. lib. 8. paragr. 23

Sceleris ſui pœnam ſibi mutuo remittunt. - - p. 45

TRIBULATIONES.

Patienter ſuſtinendæ. t. 1. l. 2. p. 51
Earum utilitas. t. 2. l. 2. p. 64. t. 2. l. 16. p. 58. & ſeq.

S. S. TRINITAS.

Textus ille: *Tres ſunt, qui dant teſtimonium in cœlo*, eſt D. Joannis, & genuinus. t. 1. l. 3. p. 16
SS. Trinitatis myſterium. t. 2. l. 3. p. 55. t. 1. l. 4. p. 4. t. 1. l. 5. p. 16. 50. 72. t. 2. l. 13. p. 55. t. 2. l. 16. p. 5
Ejus expoſitio. t. 1. l. 5. p. 16. t. 2. l. 15. p. 51. t. 3. l. 35. p. 9
Ejus vox ex Apoſtolica traditione deſcendit. t. 2. l. 15. p. 105
Ejus glorificatio eſt inſtitutionis Apoſtolicæ. Ibidem, & p. 128
Ejus myſterium crediderunt Ante-Nicæni PP. t. 2. l. 2. p. 36.
V. Perſonæ divinæ.

TUTOR.

Tutorem vel curatorem clericum conſtituere Canones prohibent. t. 1. l. 7. p. 29

V

VERBUM DIVINUM.

Ejus generatio æterna. t. 2. l. 4. p. 28
Ejus divinitas. t. 1. l. 5. p. 16. t. 2. l. 15. p. 128
Ejus incarnatio. t. 1. l. 5. p. 16. 17
Ejus immutabilitas. t. 1. l. 6. p. 38

VERITAS.

Veritatem in injuſtitia detinere, quantum ſcelus! t. 1. l. 2. p. 67

VERITATES FIDEI.

Veritates omnes Fidei Apoſtolis revelatæ. t. 1. l. 1. p. 53

VERITAS RELIGIONIS CHRISTIANÆ.

t. 1. l. 6. p. 2. t. 2. l. 17. p. 25

V. Chriſtiana Religio.

VESTALES.

Veſtales paucæ erant, & virginibus Chriſtianis nullatenus comparandæ. t. 2. l. 15. p. 129. t. 2. l. 16. p. 36

VESTES SACRÆ.

t. 2. l. 18. p. 10

VIDUÆ, VIDUITAS.

Earum virtutes propriæ. t. 1. l. 4. p. 21
Viduitatis ſtatum matrimonio præfert Apoſtolus. t. 1. l. 2. p. 60

VIGILIÆ.

Earum ritus. t. 2. l. 15. p. 107
Vigiliæ & hymni ſacri in Eccleſia. t. 2. l. 16. p. 45

VINUM.

Vinum aqua temperatum conſecravit Chriſtus. t. 2. l. 7. p. 22

VIRGINES, VIRGINITAS.

Virginitatis profeſſio laudabilis. t. 3. l. 7. p. 60. 71. t. 2. l. 11. p. 4
Ea obligat. t. 2. l. 15. p. 103

Eam

Eam laudat, & conſulit Eccleſia, ſed non præcipit. tom. 1. lib. 3. paragr. 16
Eam matrimonio præfert Apoſtolus. t. 1. l. 2. p. 60. t. 2. l. 37. p. 16
Eam defendit Auguſtinus. t. 2. l. 18. p. 19
Virginum veſtitus debet eſſet modeſtus. t. 2. l. 5. p. 5
Virgines a Deo conſervatæ. t. 1. l. 8. p. 39
Virginum ſtatus excellentia & prærogativæ. t. 2. l. 12. p. 33. t. 2. l. 16. p. 25
Virgines profeſſæ. t. 2. l. 14. p. 40
Earum veſtes. p. 42
Eas conſecrandi ritus. Ibid.
Virginum variæ claſſes. t. 2. l. 15. p. 129
Virginibus velatis nubere non licet. t. 2. l. 14. p. 41. t. 2. l. 15. p. 130. t. 3. l. 25. p. 13. t. 3. l. 26. p. 60. t. 3. l. 41. p. 39
Virginis Chriſtianæ inſtitutio. t. 2. l. 16. p. 27
Virginis vita qualis eſſe debeat. t. 2. l. 20. p. 11

VISIONES SANCTORUM.

Non redolent Montaniſmum. t. 1. l. 5. p. 30

VITA.

Vita optima quænam ſit? t. 1. l. 5. p. 72

ULTIO DIVINA.

Ultio divina in quoſdam lapſos. t. 1. l. 6. p. 48
Contra Imperium Occidentis. t. 2. l. 19. p. 1

UNCTIO.

Unctionis extremæ ſacramentum. t. 1. l. 2. p. 91. t. 2. l. 20. p. 34. t. 3. l. 36. p. 42
Unctio extrema non negligenda; olim Viatico præmittebatur. t. 3. l. 37. p. 26

UNITAS.

Unitas diligenter retinenda in Eccleſia. t. 1. l. 2. p. 58 t. 1. l. 3. p. 12. 24. 25. 27

VOCATIO DIVINA.

Vocatio ad fidem eſt donum Dei gratuitum. tom. 1. lib. 2. paragr. 69. 87
Vocatio divina duplex eſt; qualis ſit efficax? t. 2. l. 21. p. 45

VOLUNTAS DIVINA.

Voluntas Dei generalis circa ſalutem omnium hominum. t. 1. l. 4. p. 54. t. 2. l. 21. p. 15. t. 3. l. 25. p. 35
Voluntas Dei abſoluta circa ſalutem electorum. t. 3. l. 27. p. 29
Voluntas Dei duplex circa hominum ſalutem. t. 3. l. 35. p. 10

VOTUM.

Votum Nazaræorum quale? illud explet D. Paulus. t. 1. l. 2. p. 72
Vota ſervanda. t. 2. l. 23. p. 2. t. 3. l. 24. p. 2

USURA.

Uſura jure divino prohibita. t. 1. l. 1. p. 16. t. 2. l. 18. p. 5. t. 3. l. 36. p. 68. t. 3. l. 37. p. 11. t. 3. l. 41. p. 30
Prohibita clericis. t. 1. l. 3. p. 7. t. 3. l. 28. p. 21

UXOR ADULTERA.

Uxor adultera, nec ſe emendans, dimittenda. t. 1. l. 3. p. 93
Pœnitens recipienda. Ibid.

X

XEROPHAGIA.

Xerophagia quid? t. 1. l. 4. p. 23

F I N I S.

Digitized by Google